BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
6 G
5
F. VI
87
13-25.12.50
Digitized by Google

Digitized by Google

ALPHONSVS DE LEONE

Neapolitanus Clericus Regularis.

DE
OFFICIO CAPELLANI

SIVE

Qualiter Sacerdos ratione beneficij, ſeù Capellaniæ, legati, aut ſalarij obligari poſſit ad Miſſas pro alio celebrandas.

Vbi Clara, ac facili methodo ex varijs Deciſionibus Rotę Romanę, aliorumq; Tribunaliam deciduntur ferè innumeri caſus circa materiam iurium patr. ac legatorum, quæ paſſim fieri ſolent pro Miſſis celebrandis.

NEAPOLI, M.DC.XXXV.

Typis Franciſci Sauij Typographi Curiæ Archiepiſcopalis.

Dom. Prof. Rom.

Digitized by Google

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D·D· MARTIO GINETTI

S.R.Eccleſiæ Cardinali Ampliſſimo

S.D. N. VRBANI PAPÆ VIII.

Vicario Vigilantiſsimo.

ALPHONSVS DE LEONE

Clericus Regularis ſempiternam felicitatem.

EN' iam (*Princeps Eminentiſſime*) *præfulgens MARTIVM ſydus, celeſte* Leonis *domiciliũ denuò permeando regreditur, dum fulgentiſſimus iterum MARTIVS ſplendor tuus recens, hunc LEONIS librum perluſtraturus, nũc remeat, ſub cuius benigno influxu ab hinc quatriennio, opus alterum DE OFFICIO, ET POTESTATE CONFESSARII, publicã intuitũ eſt lucẽ, & quidẽ maximè decuit, ut qui primũ illud mearũ lucubrationũ fætũ, tãquã ineuntis meæ clientelæ arrham, ſola Illuſtriſs. Fratris tui Ioſephi humanitate alliciente, tunc quaſi ſponte, tutiſsimo* Amplitudinis tuæ *patricinio committerẽ, & hunc ſecundũ veluti coactus tibi nunc dicarem. An non cogar* (*Cardinalis benigniſsime*) *ad hoc alterum qualecumq; volumẽ, me Neapoli commorante editum, tibi nuncupandum tot, tantiſque beneficijs, quibus non ſolum meam Religionem, vt ipſa gratulabunda teſtatur, munificè proſequeris; ſed huncmet quoq; librum, quem fouere, ac promouere, & tanquam rem propriam curare, & ſubſtentare* Eminẽtiæ tuæ, *tam genuinum fuit. Si enim aqua, quam canales, Tubiq;* Siphones *Romanorũ fontium per foramina in marmoreis LEONINIS capitibus terrebratã, ad Anci Marcij* 4. Ro*manorum Regis delitias eructabant, ob id quòd eiuſdem Regis auctoritate perducta fuerat, ab eo nomẽ ſumẽdo MARTIA dicebatur, teſte* Plinio, *Nonnè, & labores, quos in hoc libro edendo*

effundit LEO tibi, ex eo quia fauorabili tuo præſidio ad finem perducuntur, Eminētiſsimo nomini tuo MARTIO inſcribendi erant? Adde quod eo etiam nomine ad te vnum pertinere videbatur hic liber, vt tui vnius auctoritas, & meis dictis firmandis valeat, & compeſcendis obtrectatorum linquis ſufficiat; in eo enim agitur De Officio Capellani, cuius materiæ diſceptationes, nè dum tueri potes, vt vindex; ſed decidere, vt iudex; VICARIA enim authoritate fungeris, illius, penes quē ſummum huiuſmodi controuerſiarum arbitrium, Deus eſſe voluit in terra. Quare hoc qualecunq; munus, in quo nihil eſt, quod tuo tibi iure nō debeatur non dono; ſed reddo, non offero; ſed perſoluo, eo ſolo nomine ſaltem placiturum, quia tuum eſt. Accipe igitur Humaniſſime Princeps, grati animi mei indicium, qui ſic beneficijs tuis vices reddo, quas poſſum, vt Eminentiam tuam ad continuatæ tutelæ officia, mihi in poſterum non deneganda prouocem. Quòd ſi Indorum Magi Principem quempiam profanum, ſacrumue adituri, vt refert Pierius Valerianus, quem velint conciliatum, ſuiſq; votis reſpondentem, obſeruabant, Solem in Leonem ferri, ac tunc facie Roſaceo nitidiſsimo profuſa, planetam illum reuerenter laudum præconio inuocabant; Certus ſum ſanè, opus hoc prono à te animo ſuſcipiendum, ac me quoq; deinceps apud tuam beneficentiam ſemper firmiſsimum habiturum perfugium, dum Sole tuæ claritatis, omnium virtutum fulgore radiante, in Leone recepto; ac à me implorato, eius faciem, ideſt primam paginā, beneuolentiæ Roſaceo, ex nobiliſsimo, et floridiſsimo tuo ſtammate inſtillato perunxerim, Velis igitur (Eminentiſs. Cardinalis) quod vocaris, MARTIVM tuum vigorem, & roſas huic libro commoda, ut ſicut venus, iuxtà illud Homericum, Hectoris cadauer à canum iniuria, quibus id Achilles obiecerat, Roſarum aſperſione præſtitit in offenſum: ita hunc planè tueantur, quas in tuis inſignijs odoror, & de libo ſuaueolentes roſæ, Quibus (vt ad rem noſtram aiebat Poeta) Mauortia ſigna rubeſcunt. Vale. Et feliciſsimus ſemper magis, ac magis, magno tuo, tuorumq; bono. Viue. Neapoli Kalendas Iunij 1635.

A D

Digitized by Google

AD LECTOREM.

TErtiæ Recollectionis meæ parti *De Officio*, & *Poteſtate Confeſſarij tempore Iubilei*, quæ prodijt anno 1625. pleraque inſerueram ſpectantia ad munus Confeſſarij circa Sacerdotes obligatos ad miſſas pro alio celebrandas. Sed vix ea edita, promulgata fuerunt circa hanc materiam Nouiſſima quedam Decreta, & Declarationes Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Sacri Concilij interpretũ, authoritate S.D.N. Vrbani VIII. quæ cùm ferè omnia in ea re anteà controuerſa componant, ac definiant, illis vt par eſt inherendo, plura, quæ in eo opuſculo à me tradita fuerunt, vel clarius elucidare, vel refingere, opus eſſe opinatus ſum, vt huius materiæ, tam neceſſariæ, & quotidianæ notitia, omnibus abſoluta numeris conſtaret. Habes igitur (Benigne Lector) in hoc volumine, eius opuſculi partem illam, quæ ad Miſſarum celebrationem pertinet recuſam à me, ac reconcinnatam. Et ſicut de Aquila auiũ Regina, dicitur à D. Hieronymo, quòd viui fontis aſpergine, deciduas pennas exuẽs, alias induens, renouatur: ita hic tractatus, dum veterum opinionũ, & doctrinarũ plumis poſitis, nouiſſimorum Decretorum, & declarationum cenſura reſperſus hodiè prodit; ſi non nouus, ſaltem renouatus dici poteſt. Nam quamquam eadem hic explicentur, tamen ob rerum nouitatem, & has ſecundas curas, vix idem dici poteſt liber. Noſti dubitari apud quoſdam authores, an puer adultus in virum, idem dici poſſit, an diuerſus à ſe ipſo ob mutationem accidentalem quantitatis, & qualitatum quamuis eadem ſuperſit ſubſtantia; Aeq ambiges, an illa operis mei pars, quæ tunc ſub exigua, & quaſi puerili forma prodijt, nũc decennio maior, ipſa etiã mole quaſi adulta, virilitate auctior, etiam ſi quò ad rem ſit eadem, ob rerũ tamen vberius expoſitarum copiam, à ſe ipſa diuerſa, dici debeat? Adeò vt ego ipſe alio titulo, & nomine inſcribendam cenſuerim, quia hic non ſolum quæ ad munus Capel-

lani

lani quò ad Miſſarum celebrationem pertinent, fuſius complexus ſum; ſed alia plura, quæ vel contingere poſſunt Capellano pro obtinenda Capellania de iure patron. vel pro conſequendo legato ad Miſsas celebrandas. Faxit Deus, vt ſicut doctis uiris, infantilis illius opuſculi probata fuit indoles: ita huius libri virilitas, tibi (candide Lector) vt re ipſa auctior, ſit quoque lectu gratior. Erit certè vt me ſperare iuuat, Quod quia opto, etiam ominor. Interim duas alias quæſtiones quæ hic deſunt ſcilicet *De Obligatione Capellani circa circunſtantias in celebratione Miſſarum iniunctas, & De Ceſſatione talis obligationis*, cum Deciſionibus Sac. Rotæ Romanæ, quas polliceor, me appoſiturum in calce operis, citò, Deo fauente, cum fenore à me tibi reddituras expecta; ſicut tibi bonorum omnium copiam à ſummo largitore præcor. Vale.

Ex

EX commiſſione Admodum Reuerendi Patris Noſtri Generalis perlegimus, ac recognouimus Tractatū DE OFFICIO CAPELLANI Auctore R.P. D. Alphonſo de Leone Congregat. noſtræ Sacerdote, ac V.I.D. in quo nihil pęnitus, quod Orthodoxæ fidei, aut bonis moribus aduerſetur, reperire potuimus, quin potius eximiam in diſſoluendis quæſtionibus eruditionem, in enucleandis Doctorum opinionibus, doctrinisque reconditis, ſummam inuenimus diligentiam, & indefeſſum laborem, atq; in omnibus explicandis miram facilitatem, ac breuitatem. Quare in communem omnium vtilitatem imprimi poſſe, iure merito cenſemus. Datum Capuæ die nona menſis Aprilis 1634.

Don Leonardus Duardus C.R.Theol.& V.I.D.

Ego D.Io.Thomas Cece Sacræ Theologiæ profeſſor Clericus Regularis.

D.MATTHÆVS SANTOMANGO

Præpoſitus Generalis Clericorum Regularium.

HOc opus, cui inſcriptio, Tractatus *De Officio Cappellani*, à Patre D.Alphonſo de Leone Clerico Regulari V.I.D. compoſitum, & à nonnullis noſtris Theologis, noſtra auctoritate recognitum, & approbatū. Vt typis mādetur (modo ijs, ad quos ſpectat, viſum fuerit, facultatē concedimus. In quorum fidem præſentes litteras manu noſtra ſubſcriptas, & ſolito ſigillo noſtræ Congregationis munitas. Damus Romæ in Aedibus noſtris Sancti Syluestri Montis Quirinalis 21. die Aprilis 1634.

D.Matthæus Santomango Præpoſitus Generalis Clericorum Regularium.

D.Franciſcus Barilius Secretarius.

Tra-

TRactatum *De Officio Capellani*, opus Reu. Adm. P. D. Alphonſi de Leone Clerici Regularis Summa cum voluptate legi,& typis digniſſimum iudicaui, non ſolum propter ſanam doctrinam quam continet, ſed etiam quia auctor ſumma cum facilitate, & eruditione difficillimos explicat nodos. In quorum fidem &c. Neap. Idibus Maij 1632.

Felix de Ianuario S.T.D.Deputatus.

IMPRIMATVR:

Felix Tamburellus Vic.Gen.

Illuſtriſs.& Excellentiſs.Domine.

DE Mandato Veſtræ Excellentiæ,libenti animo ſuffultus,percurri vtiliſſimum Tractatum *De Officio Capellani* nouiſſimè æditum per admodum Reuerẽdũ Patrem D. Alphonſum de Leone celeberrimum I.C. Neapol.ex Sanctiſſima, & præſtantiſſima Religione Theatinorum,iam mihi perſcrutandum à Veſtrà Excellentia commiſſum, adeò quod cùm nil reperi, quod iuridicè ſub cenſura ſubijci poſſit, imò comendatione præcipua proponendum, quia nõ vulgari methodo,ſed verius accuratè,ſolidè, ac dilucidè quæſtiones in eo propoſitæ,ſummo ingenio, ſolidaq; doctrina proferuntur, examinantur,& dilucidantur, quo circa opus tam vtile,celebre ac neceſſarium vniuerſę literarię Reipublice vtriuſq; fori,cenſerem pro communi omnium vtilitate quàm primum typis dari poſſe, ſic affluente beneplacito veſtræ Excellentiæ, quam Deus Optimus Maximus incolumem diù ſeruet, & ad celſiora ſublimet. Datum Neap.ex edibus noſtris die quinto Maij 1635.

Veſtræ Excellentiæ

Additiſſimus ſeruulus

Ioannes Baptiſta de Thoro I.C.Neap.

IMPRIMATVR.

Tapia Reg. Rouitus Reg. Ianuarius Reg.

ALPHONSVS DE LEONE

De Officio Capellani.

ACTVRI de officio, ſeù (vt alias diximus *in Præfatione Tractatus de officio, & poteſtate Confeſſarij,*) obligatione Capellani, ac cuiuſcunque alterius obligati ad Miſſas pro alijs celebrãdas, prius explicandum duximus, quid, & quotuplex ſit obligatio.

Obligatio enim, quæ cõmuniter per *DD. in rubr. ff. de verb. oblig.* definitur eſſe *vinculum iuris, quo quis aſtringitur ad implẽdum id, quod promiſit, vel aliàs de iure tenetur.* eſt nomen generale, & diuiditur in varias ſpecies. vnde apud Ciuiliſtas diuiditur in naturalem, ciuilem, & honorariam: quam diuiſionem in materia de contractibus admittit, *Caeta.* 2. 2. *q.* 88. *ar.* 1. *dub.* 1. *& refert Rebell. in ſuo opere de obligat. iuſt. p.* 2. *lib.* 1. *de contractib. in genere q.* 8. *num.* 10. Item diſtinguitur in eam, quæ eſt ex contractu, vel quaſi contractu: & quæ eſt ex delicto, vel quaſi delicto, vt habetur, *inſtitut. tit. de obligat. in princ.*

QVÆSTIO PRIMA.

Quibus modis inducatur obligatio celebrandi pro alijs in Sacerdote.

IN propoſito autem noſtro quinq; modis poteſt contingere tale vinculum in Sacerdote ad Miſſam pro alio celebrandam. Primò ex charitate. Secundò ex voto. Tertiò ex obedientia. Quartò ex promiſſione ſimplici. Quintò, & vltimò ex iuſtitia. ita poſt alios, *Suarez to.* 3. *in* 3. *p.* D. *Tho. diſput.* 86. *ad med. quem reaſſumit Filliuc. tr.* 5. *num.* 172. de quibus ſigillatim nos differere opus eſt.

SECTIO PRIMA.

Sacerdos ex charitate an, & quando obligari poſſit ad ſacrum faciendum pro alio.

1 *Charitas quando poſſit inducere obligationem celebrandi pro alio, & n. ſeq.*
3 *Eleemoſyna quotuplex ſit, & quando ad eam quis teneatur ex præcepto, n. ſeq.*
5 *Miſſa præcellit omnes alias orationes.*
6 *Orare quãdo quis teneatur pro alio ex præcepto, & duobus, num. ſeq.*
8 *Sacerdos an in aliquo caſu teneatur pro alio celebrare miſſam ex præcepto, eod. nu. 6. & nu. 12.*

1 Ex charitate enim poſſe obligari Sacerdotem ad celebrandum pro alio, nullum eſt dubium, nam ex charitate
2 ortum habet eleemoſyna, media tamen virtute miſericordiæ, cuius virtutis ipſa eleemoſyna, eſt proprius actus, vt *per D. Tho. 2. 2. q. 32. art. 1. latiùs per Suar. de charitate, disp.*
3 *4. ſect. 2.* & elemoſyna diſtinguitur per eundem, *D. Tho. ibi. ar. 2.* in corporalem, & ſpiritua
4 lẽ. Vnde ſicut ea charitate poteſt, quis obligari ad elargiẽdam eleemoſynam corporalẽ, quando corporaliter proximus indiget extremè, vel etiã ſecundum aliquos grauiter, ita etiam, quando eodem modo ſpiritualiter proximus indiget, quatenus obligatur eleemoſyna ſpirituali, eum iuuare, pro qua eleemoſyna ſpirituali, idẽ *D. Tho. præcit. art. 2.* intelligit ſeptem opera miſericordiæ ſpiritualia, inter quæ enumeratur oratio, & hoc eſt cer-
5 tum, inter omnes orationes, quæ Deo offeruntur, præcellere Miſſæ ſacrificium, *Nauar. de orat. & hor. canon. cap. 2. ſub num. 5.*

Difficultas ſicut verſatur, vt inquit idem *Nauar. cit. tr. de orat. & hor. canon. cap. 3. n. 9. & 14.*
6 in eo ſcilicet, quando aliqius teneatur ſub pęna peccati mortalis pro ſuo proximo orare, quẽ videt eſſe in peccato mortali; etiã verſari dicendum eſt in caſu noſtro, in hoc quando ſcilicet teneatur Sacerdos ſub peccato mortali ex charitate pro ſuo proximo, vt ſupra miſſam celebrare, ideò referam in primis, quæ Doctores circa materiam orationis dicunt & deinde inquiram, quomodo illa applicari poſſunt caſui noſtro, *Nauar. ſupr. n. 13.* Primò aſſerit cum *Palud.* nequaquam peccare mortaliter eũ, qui omiſit rogare Deũ pro proximo, quẽ ſcit eſſe in peccato mortali, vt eũ ab illo liberet, cum aliud ſit remedium, quo libe-

liberetur ab eo, quæ Concluſio, vt ſubdit idem *Nauar.* cōſcientias noſtras plurimum ſolari poteſt, non quò omittamus orare pro exiſtentibus in peccato mortali, ſed vt non reperiamus nos tā onuſtos peccatis mortalibus: conſiderantes quantò ſæpius murmuramus aduerſus malè agentes, quàm Deum rogemus, vt eis mentem de malè factis pœnitendi inſpiret, hæc ſunt verba formalia ipſius auctoris. Secundò inquit idem *Nau. num.* 14. quod tunc tenetur quis ſub pęna peccati mortalis orare pro ſe, vel pro ſuo proximo ex charitate, quoties ipſi videtur non eſſe aliam rationem conſequendi ſuam, aut proximi ſalutem. dat exemplum de eo, qui videt aliquos duellum pugnantes quò ſe occidāt, neq; eis aliter prodeſſe poteſt. Tertiò includit præfatus Doctor, non eſſe vſq; adeò tutam concluſionem illam, *Abulenſis ſuper Matth. cap. 6. q. 32.* iure naturali, & diuino, nos teneri orare pro ijs proximis, quos videmus in neceſſitate conſtitutos, & eos noſtris orationibus adiuuare poſſe. Sequitur in his omnibus, *Nauar. Valer. Reginal. in ſua pract. for. pœn. lib. 4. cap. 9. n. 75.* Nec longè diſtare videtur, *Suar. to. 2. de reli. lib. 1. de oratione in communi, cap. 30. n. 19. & ſeq.* Vbi primò docet dari præceptum orandi pro alijs in communi, nempè pro Republica Communitate, &c. etiam non ſpectata alia neceſſitate, præter eam, quæ hominibus eſt quaſi cōnaturalis, cui præcepto eo ipſo quis ſatisfacit, quò in oratione, quam funⸯ

8 dit neminem excludit. Docet ſecundò tale præceptum non obligare ad orandum in particulari pro alijs, niſi ex officio, vel particulari obligatione teneatur quis id facere, vel (vt ipſe ſubdit) particularis caſus occurat, in quo proⸯ

9 ximus grauiter indigeat. Nec obſtat quod oratio pro alijs nō reputetur infallibilis, nam ipſe *Suar.* reſpondet de ratione talis obligationis ſatis eſſe, vt cum magna probabilitate poſſit ſperari eius vtilitas, & quod fortaſſe in re poſſit tale mediū eſſe neceſſarium ad remedium proximi iuxta diſpoſitionem

10 diuinæ prouidentiæ: ex quibus verbis patet ipſum *Suar.* ſupponere cum *Nauar.* hanc obligationem tunc vrgere, quādo quis exiſtimat in eo caſu non habere aliud remedium, &c.

11 circa quam doctrinam ad ſcrupulos, quos forſitan ſuprapoſita doctrina ingerere poteſt, tollendos, valdè notanda eſt ſententia, *Gregor. de Valen. 2. 2. diſp. 6. q. 2. pun. 3. in fin.* nunquam ſcilicet peccare aliquem per omiſſionem orationis, niſi

quis eo tempore, quo orare oportet, aduertat, quod neceſſe ſit tunc orare aliàs ſicut omiſsio non foret voluntaria, ita nec etiam contineret culpam, fauet *Filiuc. tr. 23. n. 45.*

12 Quæres modò, an hæ doctrinæ de oratione applicari poſsint caſui noſtro de celebratione Miſſarũ, reſpondit *Suar. to. 3. præcit. disp. 86.* quod licèt interdum charitas obligare poſsit ad orandum pro alijs, præſertim pro communi bono, tamen quòd hoc fiat etiam adiungendo ſacrificium orationi, & pro hac ſpeciali intentione illud offerendo, vix poteſt caſus excogitari, in quo ſola charitas ad hoc obliget, quamuis interdum maximè inclinet. Tanta verò poſſet interdum eſſe neceſsitas, vt aliqua ex illa oriatur obligatio. Regulariter autem ſolùm obligat charitas, vt neminem excludamus à generali oblatione huius ſacrificij, hactenus *Suar.* idem habet *Filliuc. tr. 5. de euchar. n. 172.* & clariùs conſtabit ex infra dicendis cum de valore miſſæ.

SECTIO SECVNDA.

Quomodo ex voto Sacerdos teneatur Miſſas pro alio celebrare.

13 *Voto quis poteſt obligari ad Miſſam pro alio celebrãdam.*

14 *Miſſæ vnius tantum votum, an obliget ſub mortali. Quid de voto erogandi eleemoſynam pro vna miſſa, nu. 15.*

16 *Votum quomodo differat à promiſſione homini facta.*

17 *Materiæ leuitas ſemper excuſat transgreſſorem voti.*

18 *Sacerdos, qui vouit celebrare Miſſam, an poſſit recipere ſtipendium pro applicatione Sacrificij, & n. 20.*

19 *Vota, quibus promittitur factum alienum, quomodo obligent eum cuius factum promittitur.*

21 *Vouens celebrationem miſſarũ, an ſatisfaciat curando, vt illæ dicantur à Sacerdote aliàs obligato.*

23 *Voto, & pœnitentiæ quare poſſit quis vno opere ſimul ſatisfacere.*

24 *Voto an ſatisfaciat, qui reperit Sacerdotem gratis volentem pro eo celebrare. Quid ſi ſatisfaciat per illos religioſos, quibus eſt interdictum recipere eleemoſynas pro ſacris miniſterijs, n. ſeq. remiſſiuè.*

26 *Votum perſonale quomodo differat à reali.*

27 *Votum factum à defuncto, an exigendum ſit, vt legatum, vel vt creditum.*

13 Certum eſt ex voto poſſe Sacerdotem obligari ad miſſam pro aliquo celebrandã, nam

nam miſſa eſt opus religionis, & pietatis, ideoq; poteſt eſſe materia voti, in terminis not. *Suar. disp. 86. & Filliuc. tr. 5. num. 172.*

Dubium poteſt eſſe. Primò, quando tale votum ſit de materia graui, & ſic obligans ad eius exequutionem ſub culpa peccati mortalis, *Sanch. poſt P. Nauar. lib. 1. de matr. disp. 5. nu. 25. & lib. 4. Summ. cap. 12. n. 17.* quem ſequitur ex recentioribus *Barthol. de S. Fauſto in ſuo theſaur. theolog. lib. 1.*
14 *q. 123.* Reſpondet votũ vnius tantum miſſæ eſſe de re graui, cum cedat in magnum Dei honorem, & ideo eius tranſgreſſionem eſſe peccatum mortale, huius ſententiæ videntur eſſe quoque, *Molſ. tract. 11. ſuæ ſummæ, cap. 16. n. 32. & Bonac. in Decalog. disp. 4. q. 2. pun. 5.*
15 *§. 4. ſub n. 6.* vbi hoc ampliat etiam ad eum ſiuè laicum, ſiuè ſacerdotem, qui vouit erogare eleemoſynam ad faciendum vnum ſacrum, quia licèt talis quantitas nõ ſufficeret ad mortale, ſi quis vouiſſet v.g. ſimilem quãtitatem dare pauperibus, nihilominus aiunt ipſi, cũ voueatur ad finem faciendi ſacrum, quod in maximum Dei cedit honorem, vt ſupra dictũ eſt, ſufficit dicta quantitas ad conſtituendum hic, & nunc, materiam grauem, & reddendum trãſgreſſorem reum peccati mortalis: huic ſententiæ non videtur contradicere, *Sua. alleg. disp. 86.* vbi ſupponere videtur votum vnius miſſæ eſſe de re graui, & in rigore obligare ſub culpa mortali.

Quæ opinio aliquibus videtur habere difficultatem, poſita illa opinione, quã defendit idem *Sanc. loc. ſ. pracit. de matr. P. Nauar.* nempe vnius ſacri promiſſionem, homini factam, non obligare ad eius obſeruãtiam ſub culpa mortali, de qua re nos infra *ſect. ſeq.* arguunt ènim tali pacto, ſi vnum ſacrũ, homini promiſſum, non eſt materia grauis, ergo neque promiſſum Deo. Conſequentia
16 patet: nã ratio illa, quòd vnũ ſacrum ita cedat, in honorem Dei, vt conſtituat materiam grauem, militat non ſolùm vbi eſt promiſſum Deo per votum, ſed etiam vbi eſt promiſſum homini per ſimplicem pollicitationem, ergo in vtroque caſu eadem debet eſſe diſpoſitio, iuxta *reg. tex. in l. illud, ff. ad leg. aquil.* Nec obſtat ratio adducta per *Sanch. loc. cit.* ſcilicet quod votum ſit actus religionis, & per conſequens non mirum, ſi arctiùs ſtringat, quã promiſſio, homini facta, quia *arctius ſtringat,* applicatur potiùs ad motiuum, quam ad rẽ promiſſam: Vndè ex eo quid arctiùs ſtringat votum, poteſt inferri magis Deo eſſe accepta

opera facta ex voto, quàm non ex voto, vt benè *P. Molſ. dict. tr.* 11. *cap.* 52. *n.* 28. vel cõmitti grauius peccatũ per tranſgreſſionẽ voti, quàm per nõ adimpletionem ſimplicis promiſſionis, vt omnes DD. communiter docent: non autem quod materia, quæ eſt leuis reſpectu promiſſionis ſimplicis, ſit grauis reſpectu voti, ſtante communi, & certa opinione;
17 paruitatem materiæ etiam tolẽ excuſare à peccato mortali voti tranſgroſſorem. Afferri poteſt inſtantia de eo, qui furatur æqualem quantitatẽ pecuniç nõ aſcendentem ad peccatum mortale extra Eccleſiã, vel in Eccleſia, quia vtroque modo ſemper peccat venialiter. Sed his non obſtantibus, nõ eſt diſcedendum ab opinione *Sanch.* ex eo quod in promiſſione facta homini non cõſideratur bonum ſpirituale ipſius ſacri, prout conſideratur in voto, ſed potiùs valor temporalis, ſeu ſtipendium, vt infra dicetur *ſect. ſeq.* Ad inſtantiam de furto commiſſo in Eccleſia, vel extra, reſpondetur negando paritatem, quia tunc ſemper cõſideratur damnum temporale, ſecus autem eſt in ſacro, quod promiſſum directè & Deo dicit obſequiũ maximè Deo gratum, promiſſum indirectè, & homini dicit valorem temporalem, ſeu ſtipendium temporale, accedit *P. Molſ. tr.* 11. *c.* 16. *n.* 32.

Dubium eſſe poteſt, ſecundò
18 an vouens ſacerdos celebrare miſſam in aliquo certo altari, vel de B. Virgine, alteriuſque Sancti, poſſit accipere ſtipendium pro applicatione ſacrificii, quod ſibi liberũ remanet, & ſic vna miſſa vtrique obligationi ſatisfacere. Caſus mihi de facto fuit propoſitus, de quodam Sacerdote, qui grauiter ægrotabat, cuius perſonæ aliquç ſibi coniunctæ votum emiſerunt, de quibuſdam miſſis, ab eo celebrandis in quibuſdam altaribus ſi conualuiſſet, quod votum ipſum ratum habuit; aliàs enim, vt eſt certum ad illud implendũ minimè fuiſſet
19 obligatus: talia enim vota quibus promittuntur, facta alicna obligant tantũ ad diligentiam debitam adhibendam, vt alter opus exequatur, vt ſupponimus ex *recoll. de off. & poteſt. confeſſ. circa pœnitentes, voto aſtrictos, in* 3. *p. tr. pro nunc videri poteſt, Sanch. lib.* 4. *ſummæ c.* 5. *nu.* 9. Euenit, in quam, caſus quod ipſe ſacerdos conualuit, & quæſiuit an poſſet pro ſacrificio, iam per votum, nequaquam promiſſum recipere ſti-
20 pendium. Et quidem ſecluſo *Decreto Sanctiſs. D. N. Vrbani VIII. de celebratione miſſ.* quòd in hoc caſu minimè vendicat ſibi locum, vt patet ex

præ.

præfatione, ex qua conſtat voluiſſe prouidere tantum, ne pro vna miſſa recipiantur plura ſtipendia, quod non interuenit in caſu noſtro, reſponsũ fuit dicto ſacerdoti id non eſſe licitum, *ita Sanch. lib.* 4. *ſummæ cap.* 15. *n.* 11. quem ſequũtur *Bonac. diſp.* 4. *in decalog. q.* 2. *pun.* 6. *n.* 8. *Barthol. de S. Fauſto lib.* 1. *theſaur. religio. q.* 169. quia licet hic ſacerdos non faciat iniuriam tradenti eleemoſynam; cùm integrum ſacrificium ei applicatur, quod alteri non erat obligatum, defraudat tamen votum, & cultum diuinum ſatisfaciendo, cũ opere alteri debito.

Limitat tamen *Bonac. loco*
21 *ſupracit. poſt Sanch.* niſi vouens ſe intenderit tantum obligare ad opus alteri debitum, nam opus etiam ſub præcepto debitum poteſt eſſe materia voti, vt docent DD. communiter, cum de materia apta voti, & nos latè agimus *p.* 3. *dicti tract.*

Ampliat tamen primo, *ibid.*
22 *Bonac. n.* 6. etiam in non Sacerdote, qui vouerat celebrationem miſſarum, quia neque ſatisfaciet curando illam fieri per ſacerdotem, qui ad hoc tenetur alio titulo. Item ampliat ſecundò, etiam in eo, cui fuit iniunctum ex pœnitentia, vt dictam celebrationem faciat, vel facere per alios curet. Nec obſtat, quod ex communi opinione in materia de miſſæ audItione ex præcepto, tradunt DD. poſſe ſcilicet aliquẽ audiẽdo miſſam de præcepto, & recitando coronam B. Virginis, vel officium, ad quæ per votum, vel pœnitentiam, quis tenetur, vtrique obligationi ſatisfacere, vt videre eſt apud *Comitulum lib.* 1. *reſpon. moral. q.* 65. ergo etiam poteſt quis ſatisfacere voto, & pœnitentiæ de miſſa celebranda, & ſi ipſe, vel alius ſacerdos, qui celebrat, ad hoc tenetur alio titulo quo ad applicationem ſacrificij, ad quam, vt præſupponimus votum neq; pœnitentia ſe extendebat; quia reſpondetur negando paritatem racio-
23 nis inter iſtos duos caſus, voto enim, & pœnitentiæ de orationibus, & præcibus ſatIſfit in miſſa de præcepto, quia attentio requiſita in vno non impedit attentionem requiſitam in alio: in caſu autem noſtro titulus, & obligatio miſſam celebrandi impedit, & defraudat cultum diuinum, promiſſum in voto, vel iniunctum ex pœnitentia, cum verè debeantur duæ, vel etiã tres miſſæ ex iſtis duabus, aut tribus obligationibus, nempè voti, aut pœnitentiæ, & ſtipendij, & tamen nunc vtrique obligationi, vna tantum miſſa vis, vt ſatisfiat, accedat etiam quod opera de-

præ-

præcepto licet poſſint eſſe materia voti, tamen in dubio non cēſentur illa promiſſa in voto, ſed libera, & voluntaria.

Tertiò quæri poteſt, an qui
24 vouit aliquas miſſas celebrādas, ſatisfaciat ſi reperiat aliquem ſacerdotem volentem celebrare dictas miſſas gratis, abſq; vllo ſtipendio. Reſpondetur per *Sanch. d. lib. 4. ſummæ cap. 11. n. 33.* ſatisfacere hunc talem, etiam ſi votum eſſet conceptum de tradendo eleemoſynam pro tot miſſis, nam ſemper, vt benè (inquit ipſe) ſubintelligi debet, niſi reperiam, qui gratis celebret, facit commune, & vulgatum proloquiū, dum habemus effectū, non curamus de modo, proſequitur *Bonac. cit. pun. 6. n. 5.* An autem etiam ſatisfiat
25 ſi talis celebratio exequatur per ſacerdotē illius religionis, cui interdictū eſt recipere ſtipendium pro functionibus ſacris, dicemus infra quæſtione vltima.

Demum *Sanch. lib. 4. ſum-*
26 *mæ cap. 15. n. 1.* quærit an votum emiſſum à ſacerdote de miſſis celebrandis, ſit votum perſonale, vel reale, id eſt, an poſſit voto ſatiſfacere etiam ſi per alium, vel alios illas curet celebrari. Et reſpondet diſtinguendo, an eius intentio tunc fuerit id obſequium perſonale Deo præſtare, vel tantū eius neceſſitati, ob quam votū emiſit, hoc medio validiſſimo ad impetrandum, & ſatisfaciendum, occurere. Primo caſu erit perſonale, ſecundo caſu erit reale, ſubdit etiam quod in dubio, an habuerit vouens primam, vel ſecundam intentionē à Confeſſario, eſſet inueſtigandum, an votum fuerit emiſſum pro neceſſitate propria, vel aliena, quia tunc primo caſu deberet iudicare votū perſonale, ſecūdò vero caſu reale.

Circa caſum propoſitū olim
27 de eo, qui vouit celebrationē miſſarum in magno numero in certa eccleſia, ſi quandam gratiam à Deo recepiſſet, quam aſſequutus fuit, de quo voto cōſtabat non ſolùm teſtimonio ſuorum familiarium, fide dignorum, ſed etiam eiuſdem vouentis dicto, in extremo ſuæ vitæ, an poſt eius mortem præfata eccleſiā debeat recipere dictam ſummam, vt creditrix, vel vti legataria, ex quo de eius hæreditate vix poterant ſatisfieri creditores. Reſpondi poſſe illam prætendere, vt creditrix, *per tex. in l. 2. in princ. ff. de pollicitat.* quem ad hoc ponderat, & confirmat *Amatus conſ. 16.* in caſu ſimili de voto facto à quodam Magnate in honorem Diuæ Mariæ Lauretanæ, qui teſtatur quod etſi cauſa non fuerit de ciſa, tamen per arbitros compoſita, & in effe-

ctum

ctum de 12000. ducatis voto promiſſis, ſoluti 8000. præferuntur tamen debita ipſi voto, & ſi præferatur votum legatis, ideoq; nō diminuitur legitima ob vota, ſicut ob debita, vt poſt *Sanch. lib.4. ſumma c.15. nu. 39. notat Bonac. diſp.4. de legib. q.2. p.5. §.2. n.16. & ſeq.*

SECTIO TERTIA.

Promiſſione quomodo obligari poſſit Sacerdos ad Miſſas celebrandas pro alio.

28 *Promittens alicui petenti Sacerdos Miſſam vnā celebrandam liberaliter, an teneatur illam promiſſionem ſub peccato adimplere.*

29 *Promiſſio ex te quomodo non ſeriò facta obliget promittentem. Quid de promiſſione ſeriò facta, n. ſeq. vbi quando dicatur promiſſio facta ſeriò; & quæ deliberatio in promiſſione requiratur.*

31 *Promiſſionis ſeriò factæ, materia quando dicatur grauis, vel leuis.*

32 *Promittens vnam Miſſam, vrbanitatis cauſa, & non ſeriò, quando poſſit peccare illam promiſſionem non adimplendo. Quid ſi addatur iuramentum, num. 34.*

33 *Promittentis intentio in dubio qualiter præſumenda. Quid de vltrò offerente alicui miſſam celebrandam, nu. 35.*

36 *Promiſſio an obliget ex iuſtitia, vel ex honeſtate, aut fidelitate.*

Ex promiſsione dicitur obligatus Sacerdos, quando alicui petenti celebrationem gratis, & abſq; ſtipendio ipſe Sacerdos promittit celebrare, & ſic fuit acceptata, in quo differt à pollicitatione, & quærimus hic, vtrum ex tali promiſſione obligetur Sacerdos, & quando eam teneatur adimplere ſub culpa mortali.

Difficultas, vt percipi poteſt 28 ex dictis ſupra *ſect. 2. nu. 16.* peculiaris in hac materia eſt, an, & quādo promiſsio ita obliget promittentem ſub culpa peccati mortalis. Vnde primò dubitare contingit, an promittens vnam miſſam gratis, ſi illā non celebrat, vel per alium celebrare non curet, peccet mortaliter, vel nō? *P. Nauar. lib.2. de reſt. cap. 2. nu.241. & in nouiſ. n. 239.* proponit quæſtionem, & reſpondit his verbis, ſi enim verè, & ex animo vult ſe obligare, tenetur, ac ſi accepiſſet (intellige ſtipendiū) ſicuti in omni promiſsione rei proximo vtili, & ab alio acceptatę contingit, ſi tamen non ex animo, ſed vt hiſpanicè dicam, *para complir con el,* ne illum contriſtet, & ne parcus videatur, poterit ſine peccato mortali nō dicere, imò ſine veniali,

ſi aliqua cauſa rationabili nō impleat, hactenus *P. Nau.* ſequitur eū *Bonacc. diſp. 3. in decalog. q. 11. pun. 3. nu. 8. verſ. at mihi*, impugnat autē *Sanch. lib. 1. de matrim. diſp. 8. nu. 25. P. Nauar.* tamquam nimis rigidè loquentē, dum cenſet promittentem vnum ſacrum etiā animo ſe obligandi, (intellige in quantum obligari poteſt, ſcilicet virtute fidelitatis,) peccare mortaliter ſi promiſſionem non impleat, quia (inquit) ipſe *Sanch.* omiſſio ſacri in genere damnorum ſpiritualium, non eſt tanti momenti, vt cenſenda ſit mortalis. Huic opinioni videtur ſe ſubſcribere *Fagundez lib. 3. in primum præceptum eccleſ. cap. 8. nu. 11. in fin. & 12.* quia ait ipſe in tali promiſſione non eſt conſiderandum bonum ſpirituale, ſed valor temporalis, ſeù potius ſtipendium temporale, ſequuntur hanc opinionem poſt *Rodriquez, & Malderum, P. Diana tr. 3. miſcell. reſol. 9. Barthol. de S. Fauſto, lib. 1. de iubileo, q. 70.*

Probatio huius ſententiæ, *Sanch.* quam, & nos ſequimur; fundatur in doctrina communi DD. in materia de promiſſionis acceptatæ obligatione, de qua per *Sayrum in ſua claui regia, lib. . cap. . Leſſium, lib. 2. de iuſtitia, cap. 18. dub. 8. Rebell. 2. par. de obligationibus ex iuſtitia, quæſt. 4.* poſt alios antiquiores, qui.

Dicunt primò, quòd quan-
29 do quis vtitur verbis promiſſorijs non animo ſeriò promittendi, ſed tantum ad ſignificādum firmum propoſitum, vel ad firmius aſſeuerandum, vt ei credatur, nunquam obligatur ſub mortali ad implendum promiſſionem, ſed tantum ad reſtitutionem, ſeù ſatisfactionem damni ſubſequuti, quia hic non obligatur, niſi ex virtute veritatis, quā tenetur ſua dicta verificare, & cauere, ne falſum dicat, ſic intelligunt, *Caet. in ſumm. verb. perfidia*, & ſic intelliguntur (ſubdunt ipſi) multorum promiſſiones, qui ſolent leuiter multa promittere, quæ nō promitterēt, ſi putarent inde ſe obligatos ſub mortali ad implendum, quod promittunt. Ratio eſt, quia obligatio promiſſionis pendet ex intentione promittentis, & certum eſt homines, qui ex liberalitate promittūt, non eſſe veriſimile velle ſe tā ſeuerè obligare, cuius rei ſignū eſt, vt proſequuntur DD. prēcitati nolle regulariter iſtos tales, ſuas promiſſiones iurare, non tam ob reuerentiam Dei, quàm ob grauitatem peccati mortalis.

Dicunt ſecundò, quando
30 quis promittit aliquid ſeriò, id eſt intēdens ſe obligare, vel

ſciens

ſciens naturam promiſsionis habuit animum promittendi; tūc ſi id; quod promittitur eſt magni momenti, talis obligationis violatio de per ſe, eſt peccatum mortale, aliàs eſt peccatum veniale. Ratio ſumitur ex iniuria graui, vel non graui, quæ infertur promiſſario, cum non adimpleatur talis promiſsio, quæ cum ſit ſeriò facta, & animo ſe obligandi, obligat eū naturaliter, ſeu ex iuſtitia naturali, ſupponunt enim deliberationem requiſitam in tali promiſsione, eſſe eandem, quæ requiritur ad peccatū mortale contrahendum, vt eſt certum apud DD. in materia de promiſsione.

Quæres primò, an res ma-
31 gni momenti in hac promiſſione ſeriò, & animò ſe obligandi dicatur eadem, quæ in furto cenſetur notabilis. Reſpondit *Nauar. cap.* 18. *num.* 7. *Azor. & Molin.* velle ſufficere ſummam, quæ poſsit conſtituere peccatum mortale furti; ſed opinio contraria eſt magis communis, nempè requiri longè maiorem quantitatem. Vnde ſi furtū vnius aurei eſt peccatum mortale, requiruntur plures aurei, vt talis promiſsio obliget ſub mortali, ita *Lopez p.* 2 *de contractib. cap. vlt. Leſſ. lib.* 2. *de iuſt. c.* 18. *dub.* 8. *nu.* 56. ratio eſt, quia promiſſum longè imperfectiori modo eſt debitum, cùm per promiſsionem detur ſolùm ius ad rem, & multis modis poteſt reuocari, vel impediri, deinde quia cōmuniter cenſetur maior iniuria ſi vnum aureum ſurripias, aut debitum ex iuſtitia non ſoluas, quàm ſi plures aureos debitos ex ſola promiſſione, non ſoluas, imò *Lopez* aſſerit promiſsionem decem argenteorum non inducere culpam mortalem, benè tamen centum aureorū, videas apud *Rebell. ſupra n.* 7. & in terminis noſtris loquētes *Fagundez d. c.* 8. *& Barth. à Sancto Fauſto q.* 71. qui cum cōmuni ſententia doctorum, concludunt eſſe neceſſariam ſummā quadruplo maiorem illa, quæ ſufficit ad peccatum mortale furti. ſequitur *Dian. citat. reſol.* 9. eodem modo igitur phyloſophandum erit in numero miſſarum; quæ promittuntur.

32 Dixi ſeriò, & animo obligādi &c. quia hic loquimur iuxtà ſecundum dictū, ſecundùm enim terminos primi dicti nūquam incurritur ob tranſgreſſionem promiſsionis peccatū mortale, niſi ratione damni inde promiſſario ſequuti, vel grauis deceptionis, quod in terminis noſtris accidere poſſet, quando ſacerdos ſciret dictum petentem obligatum manere ad dictam celebrationem curandam pro alio ex iuſtitia, nempè

nempè ratione legati, vel ratione voti, & quod de ſua promiſſione confiſus amplius non ſit curaturus de tali defectu, vt per *Rodriquez par. 1. ſumma, cap. 250. nu. 5.* Quod eſt verum etiam ſi fuerit facta promiſſio de vna tantum miſſa, quia cum agitur de obligatione iuſtitiæ, vel ex voto, cui obligationi talis promittens ſe ſubiecit loco promiſſarij, verum eſt, vt infra dicetur, teneri ipſum ſub peccato mortali promiſſionem adimplere, licèt non ita ſit, quando promiſſio fuit liberalis, & ſic tantùm obligatio ratione fidelitatis, & veritatis.

33 Quæris vlteriùs, quid agendum, quando quis non recordatur qualem intentionem habuit in promittendo. Reſpondetur ſi pro vtraque intentione ſint ſigna probabilia debere credere non fuiſſe intentionem ſe obligandi ſub mortali, ſed tantum ex honeſtate, qua honoris ſui tuendi cauſa, homines promiſſa ſeruare attingi ſolent, iuxta *reg. iur. in 6 in obſcuris minimum ſequendum*, maximè vbi agitur cōtra eum, qui liberaliter ſe obligauit, vt per DD. ſupracitatos, graue indicium putarem eſſe nolendi aliquē ſe obligare ſub mortali, ſi quis ita miſſam, vel miſſas promittendo dixerit non ſolum tot, ſed centum miſſas dicam, vel omnia mea tibi dabo, nam homines qui ita promittunt, præſumuntur intendere obligationem tantùm, ſecundum humanam politicā: *l. ſi cui, ff de ſeruitutib.* Rebell. *d. nu. 7. Leſſ. d. cap. 18. dub. 1.*

34 *in fin.* Qui *Rebell.* extendit hāc doctrinam etiam ſi talibus formulis promiſſionum addatur iuramentum, dummodo iuramentum ſit aſſertorium præſentis actus, non promiſſoriū futuri. Afferunt Doctores aliā coniecturā in hoc dubio, nempè ſi contractus eſſet onerosus, quia alius ſibi etiam aliquid ei promiſit, vel ſi interrogatus fuiſſet, vt promiſſionem iuramentis, ſcriptura, vel coram teſtibus confirmaret, annuiſſet, vel non. Primo caſu teneretur ex iuſtitia ſub mortali. Secundò verò caſu non. *Caet. 2. 2. q. 113. ar. 1. & verbo perfidia, vbi Armilla, nec diſſentit Sanchez ſupra nu. 21.*

35 Sed quid ſi Sacerdos offerat ex ſe alicui celebrare miſſam, illam, quæritur an teneatur? Et reſpondetur talem promiſſionem reputari, vt feriò factā, in hoc differt pollicitatiō pro miſſione, nā illa eſt ſolius offerentis, promiſſio, antequam acceptetur, vt in *titulo. ff. de pollicit.* & præcipuè *in l. 1.* iſta verò eſt datio fidei cum acceptatione, ergo quando præſupponitur acceptatio, vt in caſu noſtro nihil refert quò ad ſub-

ſtan-

ſtantiam, ſi fuit facta præcedẽte oblatione promittentis, vel petitione ipſius, qui vult ſibi promitti miſſam, & ideo tãtum ex hac ſpontanea oblatione argui in dubio dictã promiſsionem fuiſſe factam ſeriò, id eſt à ſciente naturam promiſsionis fuiſſe promiſſum, & animo ſe obligandi.

36 Tandem aduertendum, eſſe inter Doctores quæſtionem, ex qua obligatione teneatur promiſſor adimplere promiſsionem, ſi tantùm ex obligatione honeſtatis, & fidelitatis, & ſic ſemper ſub veniali, vel ex obligatione iuſtitiæ, & ſic ſub peccato mortali data notabilitate materię, vtraque opinio habet optimos patronos, & habet ſuam probabilitatem, vt per *A. Dianam tr. 3. miſcellan. reſolutio ne 9.* ſed optimè *Rebell. p. 2. lib. 18. q. 4.* meo iudicio, concludit totum pendere ex intentione promittentis, vtrũ voluerit ſe obligare ex fidelitate ſub pecccato etiam mortali, vel ex iuſtitia. Videte eũ.

SECTIO QVARTA.

Obedientiæ ratione, quando Sacerdos obligetur pro alio celebrare.

35 *Superior poteſt præcipere ſubdito, vt celebret ſecundum ſuã intentionem.*

36 *Iuriſdictio, quæ requiratur ad hoc vt quis poſſit alteri præcipere.*

37 *Præceptum quando obliget ſub mortali, & nu. 49.*

38 *Sacerdos tranſgrediens præceptum Superioris de celebrando iuxta ſuam intentionem quotuplex peccatum committat.*

39 *Præceptum quò ad actus internos, quando obliget, & n. 44.*

40 *Applicatio à Superiore an ita fieri poſſit de miſſa ſubditi, vt aliter ab ipſo facta non poſſit, niſi ei, cui ſuperior applicauit.*

41 *Superior Regularis in percipiẽdo applicationem miſſæ, quomodo differat ab Epiſcopo.*

42 *Regulares ſtrictiùs obligantur per vota, quàm alij per legem et ſeq.*

45 *Applicatio, & conſecratio quomodo differant.*

46 *Religioſus in omnibus tenetur Superiori obedire tamquam Deo.*

47 *Superior quis dicatur in hac materia applicationis ſacrificij ſubditorum, An poſſit irritari applicatio ſubditi per actum internum Superioris, num. ſeq.*

49 *Cauſa legitima, an requiratur ad hanc obligationem percipiendam.*

Religioſus ſubditus quomodo poſſit diſponere de applicatione miſſarum ſibi conceſſarũ, ibid. remiſsiuè.

Duo

DVo hic veniunt diſcutien-
da. Primò an Superior
poſsit pręcipere ſubdito Sacer
doti, vt Miſſam applicet ſecũ-
dum intentionem pręcipiẽtis.
Secundò, an ſubditus de facto
applicando contra pręceptum
Superioris, ſacrificium valeat
pro illo, cui applicatum fuit à
Superiore, an verò pro illo,
cui contra voluntatem Supe-
rioris applicatur de facto ab
ipſo Sacerdote.

35 Quò ad primum eſt certum
Superiorem poſſe pręcipere
ſubdito Sacerdoti, vt Miſſam
applicet ſecundum intentio-
nem precipientis, quod eſt ve-
rum non ſolùm de Superiore
Regulari reſpectù Religioſorũ
ſibi ſubditorum, ſed etiam de
quocumque alio Superiore Ec
cleſiaſtico, qui habeat ſubdi-
tos, quia omnes iſti habent iu
riſdictionem Spiritualem, qua
ſaluti animarum ſuarum incũ-
36 bunt, quæ requiritur ad hoc,
vt poſsit quis alteri pręcipere,
vt præſupponimus ex materia
de legibus, & pro nunc videri
poteſt *Suar. lib. 1. de leg. cap. 8.
num. 6.* vbi teſtatur de cõmu-
ni, & per conſequens tenetur
hoc caſu ſubditus Sacerdos,
ex obedientia applicare miſ-
ſam, iuxta eius Superioris in-
tentionem ſub culpa mortali,
37 præſuppoſito quod ſit vere
præceptum, & nõ ſimplex ordi
natio item, ꝙ ſit ex iuxta cau-
ſa, quæ in terminis noſtris in-
teruenire t reſpectu cuiuſlibet
Epiſcopi, ſeù Ordinarij, vbi Sa
cerdos eſſet obligatus ratione
Eleemoſynæ, Capellaniæ, vel
Beneficij, vt per *Conink de
Sacram. q. 83. verſ. 1. n. 168.*
38 tunc enim non applicando Sa
cerdos Secularis, duplex pecca
tum cõmitteret, vnum contra
iuſtitiam, alterum contra obe-
dientiam, ſi ei fuit id præcep-
tum ab Epiſcopo, ita intellige,
*Barboſam in ſuo tract. de off. &
poteſt. Epiſc. alleg. 2. ſub n. 28.*
Nec obſtat quod facultas præci-
piendi non extenditur ad actus
internos, iuxta commune pro-
loquium, Eccleſia non iudicat
de internis, & applicatio reſpi-
cit intentionẽ ipſius Sacerdo-
39 tis. Nam reſpon. diſtinguen-
do aſſumptum, actus interni,
aut non ſunt neceſſarij ad ali-
quod eſſe morale actuũ exter-
norum, aut ſunt neceſſarij. Pri-
mo caſu non poſſunt eſſe mate
ria præcepti, ſed benè ſecundo
caſu, vt ex communi DD. ſen-
tentia, tradit *Suarez lib. 4. de
leg. c. 13. n. 6.* hic autem actus
internus applicandi Sacrificiũ
Miſſæ, licèt non ſit neceſſarius
ad efficiendum materialiter a-
ctum externum celebrationis
Miſſæ, eſt tamen neceſſarius ad
eſſe morale ipſius, ſtante cauſa
iuſta, vt dictum eſt, & in termi-
nis docent *Sanch. lib. 6. Sum-
mæ. c. 2. num. 6. ad fin. &* Mi-
rand.

rand tom. 1. manualis, q. 26. art. 3. in principio concluſ.

Quò ad ſecundum eſt maior difficultas nempè an ità poſsit Superior præcipere, vt ſimul valeat irritare contrariam applicationem ſubditi, ita vt proſit applicatio ei, cui à Superiore fuit Sacrificium applicatū, & non cui applicauit de facto
40 Sacerdos. Aliqui enim docēt ſemper præualere applicationem ipſius Sacerdotis, ita *Syl. verb miſſa 1. nu. 52. Ang. ibid. nu. 36. Henriq. lib. 9 c. 21. n. 6. Suar. to. 3. diſp. 79. ſect. 9.* quā opinionē dicit probabiliorē, *Fagund. lib. 3, in primum præceptum Eccl. c. 10. n. 4.* qui tamen bene ſubdit tales religioſos, maximè Sacerdotes teneri ad reſtitutionē talium Miſſarum Prælatis, quando ipſi applicarunt pro benefactoribus, & fundatoribus monaſteriorum, nam tunc non ſolùm veniunt contra obediētiam, ſed etiam contra contractum virtualē inter ipſos Sacerdotes, & Monaſterium, ſequuntur ſupradictam opinionem, *Filliuc. tr. 8. nu. 45. Bartbol. de S. Fauſto, lib. 1. de indulg. & iubile. q. 69. in fin. Villabobos, & Rodriq.* qui teſtantur ita determinaſſe Theologos Salamātinos apud *A. Dianam inſ. citandum,* qui concedit hanc opinionem eſſe probabilem, *Laurentius de Pierinis tom. 1. de ſubdito regulari, q. 1. c. 6. §. vnico, Tamburrinus de iure Abbatum, to. 2. diſp. 5. q. 8.* Alij verò, quorum ſententia ſemper nobis placuit, docēt contrarium, diſtinguendo de ſubditis ſimpliciter, & de ſubditis Regularibus, qui emiſerunt tria vota ſecūdum regulam approbatam. Primo
41 caſu nō poteſt Epiſcopus, vel Superior illas applicare, itaut præualeat eius apqlicatio. Secūdo caſu poteſt Superior Regularis applicare ante celebrationem, ſubditi ſacrificium, etiam contra eius volūtatem, & ſic irritare contrariam voluntatem illius, nō autem poſt. verbi gratia, ſi iā Regularis celebrauit pro aliquo, non poteſt Superior, qui antè non applicauit, irritare applicationem, iam factam. Ratio differentiæ inter Epiſcopum, vel alium Ordinarium, & Superiorem Regularem eſt, quia iuriſdictio Epiſcopi non ſe extendit ad voluntatem, ſicuti iuriſdictio Superioris Regularis, qui eſt dominus voluntatis ratione voti obedientiæ, & paupertatis, ita poſt *Cord. lib. 1. q. theol. q. 3. opin. 6. Armill. in verb. miſſa & alios, Barboſ. de off. & poteſt. Epiſcopi, alleg. 24. ſub nu. 28. probant* Fraxinell *Gauant. Ledeſ. & alij*, quos refert, & ſequitur *A. Dian. reſol. 72. ſub tr. de celebrat. miſſarū,* imò,

42 imò idem *Suarez. d. lib.* 4. *de leg. cap.* 12. *in fin.* vbi conſtituit diſcrimen inter obligationem regular. ex voto, & aliorum, ex lege ciuili, vel eccleſiaſtica, & refert, ac ſequitur in terminis noſtris loquendo *Paulus Layman. tr.* 4. *de leg. cap.* 4. *nu.* 13. *in fin.*

Obijcies primò, quod etiam Regulares accipiunt facultatem in ordinatione applicandi Miſſas eodem modo, quo Sacerdotes ſubditi Epiſcopo, ergo ſicut non poteſt Epiſcopus irritare voluntatem Sacerdotis ſe
43 cularis, neque etiam Superior Regularis. Reſpondetur eſſe differentiam inter ſubditum ſecularem, & Regularem, nā ſubditus Regularis ceſsit iuri ſuo in profeſſionis emiſſione, quod potuit facere, & ideo nō mirum ſi applicatio ipſius contrà voluntatem Prælati ſit nulla, & non illa ſimplicis Sacerdotis, qui non ceſſit iuri ſuo.

Obijcies ſecundò, Superiores Regulares non efficiuntur domini actuum internorum ipſius ſubditi per votum obedientię, vnde non poſſunt reſeruare actum internum, vel ferre cenſuras pro actibus internis, vt ſuo loco dictum eſt in noſtro tractatu: ſed intentio Sacerdotis in applicatione miſſe eſt actus internus, ergo. Reſpon-
44 detur, quòd actus interior eſt duplex, vnus merè interior; alter interior, cum exteriori. Actus Sacerdotis in applicatione Miſſæ eſt partim interior, & partim exterior, & ideo ſuper illū poteſt Superior cui ſolùm prohibetur dominium in actu merè interiori ſubditorum, *S. Tho.* 2.2. *q.* 104. *ar.* 5. *Syl. verb. obedient. q.* 11. *Nauar. in manual. c.* 13. *n.* 38. *Cord. lib.* 4. *q.* 8. *n.* 13. Accedat quod ipſi concedunt, hunc peccare contra votum obedientiæ, ergo ad hunc actum ſe extendit votum, notat in terminis *Sanch lib.* 6. *ſumma, cap.* 2. *ſub n.* 6.

Nec tandem obſtat argumentum adductū *à Suar.* pro contraria opinione, quòd Sacerdos ſit mediator, & miniſter Chriſti in Sacificio Miſſę independens à Prælato, & per conſequens, velit, nolit Superior, poſſit cōſecrare, quia nō per hoc ſequitur ergo poteſt applicare ſacrificium, & vt ita dicam, conſecrationem contra voluntatem
45 Superioris. Nec currit ſimile de conſecratione, & de applicatione, quia intentio Sacerdotis in conſecratione eſt de eſſentia ipſius Sacrificij, ideo nō poteſt à Prælato irritari, aliàs non eſſet Sacrificium. At quod valor Sacrificij Miſſæ huic, vel illi applicetur non eſt de eſſentiā Sacrificij, ideo ſi à Prælato alteri, quàm ei, cui Sacerdotis intentio dirigitur, applicetur, eſt Sacrificium: Quamobrem

hæc

hæc intentio applicandi valorem Miſſæ poteſt à Prælato irritari, non autem intentio cōſecrandi, *Emanuel. Rodriq. in ſum. p.* 1. *cap.* 252. *concluſ.* 11.
Et pro veritate concluſionis, vltimo loco poſſumus adducere conſuetudinem, & vſum Religionum, in quibus Superiores hoc ſibi vendicant, applicando Miſſas ſubditorum ſecundum neceſſitatem conuentus, & eleemoſynas acceptas, ergo poſſunt Regularium Superiores applicare illas inuito ſubdi-
46 to, qui vt ait. *Leſſius lib.* 2. *de iuſt. & iure cap.* 41. *dub.* 9. Tenetur in omnibus obedire Superiori tanquam Deo, & generaliter conſtat, non ſolum tali ſubdito ineſſe debitum parendi, ſed etiam propriam libertatem abdicaſſe in Superiorem.
Pro Superiore Regulari intelligi-
47 tur ēt Sacriſta, vel alius ſimilis, habens, (vt vulgò dicitur) obedientiā, ſeù officiū à Superiore Monaſterij, applicandi Miſſas, vt per *Fraſcinellum loco ſuprac.* & tāto magis Summus Pontifex, nam Religioſi omnes per votum obedientiæ ei obligantur, vt eſt certiſsimum.
Non explicant Doctores, an talis
48 irritatio poſsit fieri per ſolum actum internum? Dicerem tamen, nihil obſtare, quin ita poſſit fieri, ſed eſſe modum periculoſum: ideo grauiter ſic irritantem, peccare; argumento eorum, quæ de reuocatione indulgentiæ, poſt *Suarez.* & alios, diximus *in noſtra recollect. de Iubileo, par.* 1. *nu.* 222. debet etiam innoteſcete talis irritatio ſubdito Sacerdoti, vt abſtineat, ab applicatione, vel alio modo procuret oneribus acceptis ſatisfacere.
Quæri tandem poteſt, an ad hāc
49 obligationem præcipiendam, ſemper requiratur cauſa legitima ex parte Superioris? Et Reſpondetur etiā diſtinguendo de Superiore ſimpliciter, & Superiore Regulari; primo caſu requiritur cauſa legitima. Vnde DD. docent, quod ſi Epiſcopus acciperet multa ſtipendia pro miſsis celebrandis ad lautè viuendum, & poſtea præciperet ſubditis Sacerdotibus illas celebrare, Sacerdotes contrafaciendo, non peccare; quia præceptum vt obliget, debet procedere, ex iuſta cauſa vt conſtat ex materia de legibus. Secundo verò caſu de Superiore Regulari nō poteſt dari caſus nō iuſtæ cauſæ; cùm ipſe ſit dominus voluntatis; & vtendo dicto dominio abſque iuſta cauſa poſſet ipſe peccare, ſecluſis aliis circumſtantijs: ſed (vt dixi) non poteſt dari iſte caſus inter Regulares, cū ſaltem debeat ſubditus putare, dictā applicationē fieri ſaltē ex cauſa gratitudinis ergà benefactores Monaſterij. Quo-

modo autem Religioſus poſsit diſponere de applicatione Miſſarum, ſibi à Superiore conceſſarum, habetur infra *in quæſtione peculiari, in fine operis.*

SECTIO QVINTA.

Quando Sacerdos obligetur ex iuſtitia pro alio celebrare.

50 *Iuſtitia quotuplex ſit; & ad quam iuſtitiam pertineat obligatio celebrandi miſſam pro alio num.* 53.

51 *Obligatio ex iuſtitia celebrandi pro alio, quibus modis contingere poſſit.*

52 *Sacerdos quomodo poſſit obligari ex iuſtitia ad celebrandũ pro re temporali.*

CVM enim triplex ſit iuſtitia; alia legalis, alia
50 diſtributiua; & alia commutatiua. Quæritur primò, de qua iuſtitia intelligatur titulus ſectionis? Reſpondetur, intelligi de iuſtitia commutatiua, quæ propriè verſatur inter priuatos, ſcilicet decernendo, vt inter eos ſeruetur ęqualitas, prout latè diximus *in prima parte noſtri tractatus, De officio, & poteſtate Confeſſarij Recollect. 26. num.* 17. De iuſtitia enim diſtributiua; quòd neq. ad eã pertineat titulus ſectionis, eſt manifeſtum: nam illius eſt diſtribuere inter ſubditos bona cõmunitatis proportionaliter, prout illis conuenit ſecundum idoneitatem, & meritũ, ſitq. inter magiſtratus, qui repræſentant Rempublicam & ſubditos, quæ minimè poſſunt adaptari Sacerdoti, & Sacrificio Miſſæ, cùm, & ſi ſit miniſter eccleſiæ, tamen ipſi Sacerdoti conceditur ſacrificiũ applicare, iuxtà ſuum arbitriũ, vt infra dicetur, *q.*7. Difficultas poteſt eſſe de iuſtitia legali, quæ intercedit inter Ciues, & Republicam, contrà quam, vt diximus loco ſupra citato, peccat diues potens ſuccurrere ſuis pecunijs egeſtati Reipublicæ. Miles item, qui poteſt tueri ciuitatem in obſidione arte ſua militari, & nõ ſuccurrit: ergo eodem modo poterit peccare ſacerdos, potens ſuccurrere animabus purgatorij ſuis ſacrificijs, ſi non ſuccurit. Sed, vt intuenti ſatis patet, hoc eſt ſatis diuerſum ab eo, quod præſupponit iuſtitia legalis: cùm Animæ purgatorij ſint perſonæ priuatæ, ſicut Sacerdos, & non poteſt eis conuenire appellatio Reipublicæ. Vndè vt infrà dicetur, *Caiet. & alij* docentes, Sacerdotem diuitem, non poſſe recipere ſtipendiũ pro celebranda miſſa;
51 id non defendunt ex eo, quia teneatur applicare ex iuſtitia legali, vel diſtributiua anima-

bus

bus exiſtẽtibus in purgatorio; ſed quia ſtipendium pro ſacro datur ad ſubſtẽtationem, qua non indiget Sacerdos diues. Videte pro nũc *P. Molſeſ. tr. 3. ſumma c. 16. n.* 14. Confirmatur, nãm vt infra dicetur, non datur aliqua obligatio generalis impoſita ab Eccleſia Sacerdotibus applicandi in aliquo caſu ſacrificium, & obligatio Sacerdotum Regularium applicandi iuxtà intentionem Superiorum, de qua *ſupra ſectio. præced.* ſpectat potius ad virtutem obedientiæ, quàm ad iuſtitiam legalem. Remanet igitur, vt ly, *Iuſtitia,* in titulo ſectionis intelligatur pro iuſtitia cõmutatiua, ſcilicet quando ex pacto, & conuentione, interueniente ſtipendio, ſeù mercede, quis tenetur miſſam, vt ſupra celebrare, ita *Suarez. & Filluciu. locis in principio quæſtionis allegatis.*

Quæritur ſecundo, quibus modis
52 contingere poſſit tails obliga tio? Reſpondent *Suarez. & Filluc. ſupra*, ad duo capita poſſe reduci hanc obligationẽ. Primum caput eſt, quando quis habet beneficium cum onere miſſas celebrandi. Secundum, quãdo recepit eleemoſinas manuales, ſeù ſtipendium ad hunc finem, vt per ſuper citatos authores, ſed rectiùs, & clariùs ex Decreto, & declarationibus Sacræ Congregationis Concilij deſuper hanc materiam de celebratione miſſarum æditis authorit. S.D.N. Vrbani VIII. & præcipuè in reſponſione ad quartum, ibi. *Sacerdotes, quibus diebus tenentur miſſas celebrare ratione Beneficij, ſeù Cappellæ legati, aut ſalarij* Ad quatuor capita, talẽ obligationem reducimus. Primum caput eſt Beneficij. Secundum Capellaniæ. Tertium legati, ſeù relicti. Quartum, & vltimum Salarij, ſeù eleemoſinæ manualis, quem ordinem, & nos ſeruabimus.

Quæres tertio, quomodo ratio-
53 ne Beneficij, Capellaniæ, Legati, vel Stipendii, oriatur in Sacerdote obligatio, ex iuſtitia celebrandi, cùm iuſtitia conſtituatur inter datum, & acceptum, & ſatis certum eſt, non poſſe dari temporale pro ſpirituali, vndè non videtur poſſe illã obligationem intercedere inter ſtipendium, & officium miſſæ? Huic quæſito latè reſpondebimus infra q. 6. ſect. 1. Pro nũc videndus eſt *Vaſquez. tom. 3. in tertiam par. diſp.* 234. *nu.* 25. vbi ad noſtrum propoſitum; ait Ideò dici Sacerdotẽ ex iuſtitia, ratione ſtipendij, vel beneficij obligari ad celebrandum, quia vt ſtipendium contra iuſtitiam non retineat, pro illo celebrare debet, ita *Vaſquez.*

QVAESTIO SECVNDA.

Ratione beneficij quando teneatur Sacerdos celebrare pro alio.

VT præſenti quæſtioni faciliter, & ordinatim ſatisfiat, illam diuidimus in plures ſectiones.

SECTIO PRIMA.

Quid ſit Beneficium, & quotuplex.

1 *Beneficij deffinitio. Vndè exordiũ ſumpſerunt beneficia. n. 2.*
2 *Beneficij capax, quis nam ſit.*
3 *Beneficiũ dari pro officio quomodo intelligendum ſit, vbi an pro quolibet beneficio recitandum ſit officium.*
4 *Beneficium ſæculare quotuplex ſit.*
5 *Beneficium in dubio an præſumendum curatum, vel ſimplex.*
6 *Sepultura an arguat beneficiũ eſſe curatum.*
7 *Sepultura ius poteſt habere quęlibet Eccleſia de conceſſione Epiſcopi, & tũc Parochus non poteſt contradicere. Declaratio Sacræ Congregat. Rituum, ibid.*
8 *Miſſa poteſt dici in Eccleſia erecta authoritate Epiſcopi etiã ante Miſſam Parochialẽ.*
9 *Parochus requiſitus ſi intereſſe recuſſet exequijs, vel deneget licentiam ſepeliendi, poteſt cadauer ſepeliri ſine ipſius interuentu & licentia. Declaratio Sac. Congreg. Rituum.*
10 *Aprobatus ad confeſſiones quãdo poteſt audire cõfeſſiones in Eccleſia intra Parochiã ſita, etiam contradicente Parocho.*

PRima concluſio: Beneficiũ prout in præsẽti ſumitur, communiter per Doctores ita
1 definitur. Eſt ius percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis, Clerico propter diuinum officium competens. Ita poſt *Corraſium, & Toletum, Garſias de beneficijs p. 1. c. 2. in principio. ſequitur poſt Reginal. P. Molfes. tract. 6. cap. 1. n.* 14. & alij paſsim probant.

Dicitur primò, *Ius percipiendi fructus*, pro genere, prædicatur enim de omni ſpecie beneficij, vt infrà, quia præbet facultatem, & poteſtatem exigendi fructus, ſeù pecuniam, vel alia ſimilia in ſubſtentationem neceſſariam; quomodo autem ſit hoc ius ſpirituale, ſeù ſpirituali annexum, videte DD. ſupracitatos.

Dicitur ſecundò, *ex bonis Deo dicatis*; nã in principio naſcentis Eccle-

Eccleſiæ, Chriſtiani bona ſua, aut magnam illorum partem offerre ſolebant Deo, in ſubſtentationem eorum, qui Eccleſiæ inſeruiebant, & in præparationem eorum, quæ neceſſaria erãt cultui diuino, quę quantitas à Summis Pontificibus in quatuor partes diſtribuebatur, quarum vna Clericis Eccleſiæ obueniebat. Vide te *Rebuff. in prax. beneſ. tit de inſtitut. beneficiorum à num.* 1. *Tuſcum lit. B. concluſ.* 53. *n.* 2.

Dicitur tertiò, *Clerico competens*, primò, quia ſæculares non habere poſſunt hæc beneficia. Secundò, quia hic non loquimur de beneficijs regularibus, quæ conferuntur Religioſis: ſed de beneficijs ſæcularibus, quæ propriè Clericis conferri debent, ſaltem habentibus primam tonſurã, vt latè diximus *in* 2. *par. noſtri tract. de off. & poteſtat. Confeſſarij Recoll. p. nu.* 138. Neque loquimur de penſionibus, quæ aliquando poſſunt à Summo Pontifice cõferri laicis, vt per *Azor. par.* 2. *lib.* 8. *cap.* 7. *quaeſt.* 3. De iſta pẽſione laicali videte *Bonacin. de ſimonia quaeſt.* 4. *punc.* 13. *in principio*.

Dicitur quarto, *propter diuinum*
3 *officium*, quod conſiſtit non ſolum in laudibus, ſeù horis canonicis, ſed etiam in Sacrificio Miſſæ, Sacramentorum adminiſtratione, & alijs, de quibus infrà in diuiſione. Vndè merito alij, loco horum verborũ, ponunt iſta alia, *ob ſacrum, & Eccleſiaſticum miniſterium*. Videte *Azorium loco ſupracitato. lib.* 3. *c.* 1. Nota tamen, quod iſti redditus dantur propter officium, hoc ſenſu, non ſcilicet in prætium, ſed in ſubſtentationem tm̃ Clericorũ, vt à cura ſibi aliavia prouidendi, liberi, Deo opt. maximo meliùs vacare poſſint, etiam in populi vtilitatem, vt Doctores communiter docent, & nos etiã infrà latiùs dicemus. Vide pro nunc *Comitul. lib.* 1. *Reſp. q.* 57. *n.* 5. *& q.* 73. *etiam num.* 5. qui ibid. *q.* 69. *n.* 3. docet, quod ſi beneficiũ redditur ſterile, ceſſaret etiam onus perſoluendi diuinum officium, ſicuti diminutis facultatibus Monaſterii, diminuuntur onera, *Roman. conſ.* 269. *num.* 25. *&* 30. intellige tamen, ſi etiam nulla ſit ſpes percipiendi fructus ampliores in futurum. vt per *Bonacinam de Horis canonicis diſp.* 1. *q.* 2. *par.* 4. *nu.* 25. quia tunc compeſari debet fertile pro ſterili, ad notata per *Illephon. Perez. de Anniuerſarijs, & Capellanis lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 15. *& ſeq.* Qui *Bonacin. nu.* 17. teſtatur communiorem, & veriorẽ opinionem Doctorum eſſe, vt beneficiarius teneatur recitare officium, etiam ſi beneficium ſit tenue, & non ſufficiens ad ſub-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ſubſtentandum, vbi refert alias opiniones, de quibus etiam *P. Diana reſol. 9. ſub tract. de horis canonicis*, quibus ab eo allegatis pro benigniori opinione quod hoc caſu, quis non teneatur recitare officium, adde *Ricc. in Praxi deciſ. 387. nu. 3.*

Secunda concluſio. Beneficium
4 ſæculare, de quo loquimur, aliud dicitur duplex, vt vocat *Pillut. tract. 41. de beneſ. nu. 1. & ſeq.* vel vt alij, quos ſequitur *P. Molſeſius tract. 6. cap. 2.* dicunt, Curatũ, & aliud ſimplex Beneficium duplex, vel curatũ eſt illud, quod habet annexam dignitatem, vel iuriſdictionẽ, ſiuè in foro interno tantum, ſiuè in foro externo, vel etiam in vtroque; Beneficiũ ſimplex eſt illud, quod nec dignitatem, nec iuriſdictionem, aut adminiſtrationem habet, ſed tantũ inſtitutũ eſt ad aliquas præces Deo ſoluendas. Scio aliquos diſtinguere Beneficium curatũ, ſeù duplex in maius, & minus; Vndè Epiſcopatum, Archiepiſcopatum, Cardinalatũ, & Papatum, vocant Beneficiũ curatum maius; Parochiam, & ſimiles beneficium curatum minus. Sed melius ab alijs diſtinguitur in illud, quod habet tantum dignitatem, vt eſt perſonatus, &c. vel tantum iuriſdictionem, vt eſt Parochia, &c. vel dignitatem, & iuriſdictionẽ ſimul, vt Epiſcopatus, & ſim. Videte *P. Molſeſ. & Pilliuccij locis ſupracitatis*, & ante eos latè de hac materia poſt *Seluam & alios, Azor. loco ſupradicto, cap. 1. quæſt. 4.* breuiter, & faciliter diſcurrit; Quæ differẽtia autem ſit inter Eccleſiam Parochialem & Curatam, habetis apud *Riccium in Prax. par. 1 deciſ. 2. ommiſſarum.*

Quæres in dubio, quomodo præ-
5 ſumendum ſit Beneficium Curatum, vel ſine cura, & ſic ſimplex. Reſpondetur, præſumi debere ſimplex, niſi probetur contrarium, vt poſt *Bellamer. & Garziam*, docet *P. Molſeſ. d. cap. 2. num. 20. in fin. Rota Romana apud Farinacium deciſ. 173. num. 4. in primis centurijs, Barboſa de officio, & poteſtate Epiſcopi allegat. 43. numer. 69.* Quæ autem ſint ſigna, & coniecturæ quod bene
6 ficium ſit curatũ, habetur *per Rotam p. 2. in nouiſſ. deciſ. 52. vbi num. 27.* poſt *Gonzales in regula de idiomate, q. 11. num. 5.* firmat in ſpecie ſepulturam non arguere Eccleſiam Curatam, de qua re, *Riccius par. 1. praxis deciſ. 660.* cum quelibet Eccleſia ex cõceſſione Epiſcopi poſſit habere ſepulturã, & cœmeterium, *Maſcardus de probationib. concluſ. 469. n. 10.*
7 Adde Parochum neq; poſſe cõtradicere, vt fuit declaratum *à Sacra Congregatione Rituum in illa Caſapulla Capuanæ diœceſis*

ceſis die 31. *Martij* & 22. *Decembris* 1629. vbi cum Alicordius de Natale expoſuiſſet ſe ædificaſſe quandam Cappellã ob diſtantiã ſuæ domus ab Eccleſia Parochiali, & augmentũ cultus diuini, cũ authoritate, & conſenſu Epiſcopi, in qua reſeruauit etiam ſibi, & ſuis ſucceſſoribus ius ſepulturæ, (aliàs enim illud non haberet ex ſola edificatione *Riccius deciſ.* 42. *num.* 7. *in par.* 1. *praxis*, *Caualerius deciſ.* 15. & ſi vt quis acquirat ius ſepeliendi in Eccleſia ſubiecta Epiſcopo, verbi gratia, in Eccleſia Monialium, ſufficiat, ſi nõ diſſentiat Epiſcopus. *Rota par.* 1. *nouiſſ. deciſ.* 223.) Cum pacto etiam, vt ibi ob maiorem commoditatem populi, celebrarentur Miſſæ in diebus feſtiuis de præcepto, & quòd Parochus dicti Caſalis nunc prætendat in dicta Eccleſia non poſſe ſepeliri, nec celebrari Miſſam dictis diebus, niſi poſt Miſſam celebratam in Parochia *Sacra Congregatio* reſpondit ad relationem Eminentiſſimi Pij, his verbis, *Curatũ Caſalis Caſapullæ Capuanæ diœceſis non poſſe prohibere Alicordio Natalis eiuſdem terræ ius ſepulturæ pro ſe, & ſucceſſoribus in Eccleſia per ipſum ædificata, reſeruata tamen quarta funerali proprio Parocho, nec minus*
8 *quod non celebretur Miſſa in dicta Eccleſia Alicordij diebus Feſtiuis ante Miſſam Parochialem die* 31. *Martij* 1629. *Fr. Fulgent. Benig. Secret.* Cumq. poſt emanatum dictum decretum fuiſſet, in eadem cauſa dubitatum, an eueniente caſu, liceat ſepeliri mortuos in dicta Eccleſia ſine præſentia dicti Parochi, ſi vocatus venire nolit, & an idem fieri poſſit abſq; ipſius licentia, ſi petita illã dare recuſet. Reſponſum fuit per eãdem Sacram Cõgregationẽ die 22. Decembris 1629. referente eodem Eminentiſſimo
9 Pio, his verbis, *ſi Curatus requiſitus, intereſſe recuſſet, vel petitam licentiam deneget, poſſe in dicta Eccleſia tradi ſepultura ſupradictorum defunctorũ corpora ſine ipſius interuentu, & licẽtia Teg. Tigrinius* Congreg. *Sec.* & Nota quod cum Parochus prætenderet, vt in dicta Eccleſia non poſſint Confeſſarij approbati: maximè Sacerdotes Seculares, audire Cõfeſsiones, & habitus fuiſſet recurſus ad Sacram Congregationem, eadem Sacr. Congreg. id remiſit Illuſtriſs. Archiepiſc. Capuan.
10 qui declarauit *licere approbatis, vt ſupra ibi audire Confeſſiones abſq. licentia Parochi* iuxta ea, quæ nos annotauimus *p.* 2. *noſtri tractat. communium concluſ. de poteſtate Confeſſarij recoll.* 5. *nu.* 98. vbi dicimus, ſufficere licentiam Epiſcopi, vt quis audiat Confeſsiones etiã

con-

contradicente Parocho, extra tamē Eccleſiam Parochialem, quia quilibet admiſſus ad confeſsiones æquiparatur quo ad hoc munus ipſi Parocho, vt per *D. Antonin. 3. par. ſuæ ſummæ, tit. 17. cap. 5. in fin.* qui ait, de hoc extare Bullatam conceſſionem Alexandri, & Clementis, poſt cuius Bullationem, nullus Pariſius dixit contrarium. Sed quid vbi deſignantur certe Eccleſiæ in quibus tales cōfeſſarij ſeculares approbati poſſunt audire confeſsiones, prout ſeruatur Neapoli? Reſpondetur, tunc nō poſſe extra illas audire; alias non ſolum peccaret, ſed eſſet inualida cōfeſsio, cùm limitata ſit iuriſdictio delegata prædictis locis, & limitata cauſa, limitatos producit effectus vulgaris iuribus.

SECTIO SECVNDA.
De Differentijs inter Beneficium curatum, & ſimplex.

11 *Beneficium curatum requirit reſidentiam, non autem ſimplex, reſidentia de quo iure præcipiatur ibid. remiſſiuè, limita num. ſeq.*

13 *Dimiſſorias denegare quando poſſit Epiſcopus Sacerdotibus diſcedere volentibus à diœceſi, vel illos, ſi ſunt abſentes, reuocare.*

14 *Beneficia curata ſunt incompatibilia, ſecus de beneficijs ſimplicibus, quomodo id intelligendum ſit num. ſeq.*

16 *Illegitimus diſpenſatus ad beneficia, ad quæ cenſeatur diſpenſatus.*

17 *Presbyteratus ordo quomodo requiratur in beneficio curato.*

18 *Narratiua falſa de qualitate Sacerdotij, quando non vitiet gratiam factam de beneficio curato.*

19 *Beneficium ſimplex, quando requirat ordinem Sacerdotij.*

20 *Beneficium recipiens, quale propoſitū habere debeat circa ſuſceptionem ordinum ſacrorū, Quid ſi neque habeat intentionem clericaliter viuendi, numer. ſeq. vbi an teneatur ad reſtitutionem fructuum.*

22 *Ordines Minores recipiens intentione tantum gaudendi priuilegijs, & exemptione, non autem aſcendendi ad alios ordines an peccet mortaliter.*

23 *Gabellas imponere an poſſint Principes Seculares ſuper bona clericorum, qui habitum, & tonſuram aſſumpſerunt ſine intentione clericaliter viuendi.*

24 *Dignis, prætermiſſis dignioribus, quæ beneficia poſſint, vel non poſſint conferri.*

25 *Curatum beneficium confertur per concurſum, non autem ſimplex.*

Concurſus quando fieri non debeat

debeat pro Eccleſia curata col lationе, ibidem.

26 *Examen requiritur, etiam pro actu Parocho, qui concurrit ad aliam Parochialem. Quãdo requiratur dictum examẽ in Eccleſia patronata, nu.27. & ſub num. 29.*

28 *Parochus concurrens ad aliam Parochialem, quando debeat reſignare praedictã Eccleſiã.*

30 *Examinatoris Synodalis electio quomodo probetur, & n.32. & ſeq. Concurſus, vbi interuenit aliquis examinator, qui non ſit Synodalis, eſt nullus, ibid. & n. 34.*

32 *Scrutatores pro electione quales debeant eſſe.*

33 *Probatio aequiuoca non eſt bona probatio, & quę nã ſit illa.*

34 *Deſcriptionis omiſſio an noceat parti, An illa ſit de ſubſtantia pro Examinatoribus Synodalibus, num. 4.*

35 *Examinatorum Synodalium confirmatio generaliter an poſſit fieri in Synodo, An tunc debeant iterum iurare, nu.41. in fin.*

37 *Atteſtatio quando debet eſſe cũ iuramento.*

38 *Negatiua quomodo probanda, & ſeq.*

Iuramentum ſemel datum ab examinatoribus ſynodalibus, ſi fuerint iterum confirmati in ſynodo, an ſufficiat, ibid. in fin.

PRima, & principalis differentia eſt quòd beneficiũ curatum requirit reſidentiam, nõ autem beneficium ſimplex. Colligunt DD. ex Sacro Conc. Tridentin. communiter, *vt per Molfeſ. tr. 6. c.11. n.17. & ſeq.* vbi refert ità declaraſſe Sacrã Congregationem Eminentiſs. Cardinalium Sac. Concilij Interpetrum, & deciſum fuiſſe pluries per Rotam Romanam: Adde etiam eandem Rotam apud *Farinac. poſt vol. 2. Reſponſor. deciſ.213. Paulum Layman. tr.2. de beneſ. c. 6. Bonac. opuſc. de onere beneficiatorum ad reſidendum. Barboſ alleg.21. n.7*. Quod dicitur de beneficio curato procedit, etiam ſi habeat ſub ſe paucos Parochianos. *Riccius par.1. prax. deciſ. 739.* Quo iure autẽ dicti Curati teneãtur reſidere, non eſt hic locus id explicandi. Lector de hac re curioſus adeat, *Thomam Campegium, & Ambroſium Catherinum in eorum tractatibus de Reſidentia, & Vaſq. opuſc. de benefic. c.4. §. 2. ar.2. dub.1.* qui refert *Cordub.* docentem, eam eſſe de iure diuino, non ſtricto, ſed largo modo, tum quia non eſt expreſſum planè, tum etiã quia ex rationabili cauſa Summus Pontifex poteſt in ea diſpenſare: ipſe tamen concludere videtur, quòd licet non ſit praeceptum iſtud

D reſi-

reſidendi diuinum poſitiuum, ſit tamen diuinum naturale, & ideo, Summum Pontificem ſolum interpretari ius diuinum in aliquo caſu, ratione alicuius circunſtantiæ, non obligare, vbi *dub. ſeq. agit* de cauſis, ex quib⁹ & ſi curatus ſit abſens à beneficio, poſſit tamen recipere fructus illius beneficij, adſunt aliquæ declarationes Sac. Cõgregationis, quas poſt *Gallettum*, *refert Riccius in praxi deciſ.* 59. vt ſcilicet ex cauſa adiuuandi viſitationem, poſſit ab Epiſcopo diſpenſari Parochus ad bimeſtre tantum ſingulis annis, & ex cauſa aeris, vel infirmitatis, quæ in loco reſidentiæ curari non poteſt, vſque ad qua-
12 tuor menſes. Intellige doctrinam principalem, ſi talis beneficiarius ſimplex nõ habeat onus perſoluendi in Eccleſia diuinũ officium, præter obligationem Miſſas celebrandi; ita procedunt declarationes, & deciſiones, vt per *Bonac. d. ſuo opuſc. p.* 3. *ſub n.* 11. & fuit nuper deciſum *per Rotam Rom. in illa Aquilana Cappellaniæ* 26. *Mar.* 1629. *coram Merlino*, quam habes infra *q.* 4. *ſectione* 1. *in fin.*
Vnde ſequitur alia differentia,
13 quia Epiſcopi, alijq. Ordinarij poſſunt dimiſſorias denegare ſubditis Sacerdotibus diſcedere volẽtibus, vel illas abſẽtes & alibi degentes reuocare ſi habent beneficium curatũ, ſecus ſi habent beneficium ſimplex, vt ex Sac. Congregatione, & Rota Romana probat *Nouarius in ſuis ſingularibus concluſ.* 96. quam etiã ſecundam partem intellige, vt ſupra *n.* 12. dictum eſt.
Secunda differentia, nam benefi-
14 cia curata inter ſe ſunt incompatibilia, ſecus eſt de beneficijs ſimplicibus, pro declaratione huius differentiæ plura eſſent ſubijcienda, quæ tamquam ad noſtrum inſtitutũ minimè pertinẽtia, conſultò omittimus, remittendo lectorem, ad *D. Thomam, Sotum, & alios* ex profeſſo de hac re tractantes, quos habes in libro, cui titulus eſt, *Grauiſſimorum authorum complurium opuſcula de Reſidentia Paſtorum, ac de beneficiorum pluralitate Venetijs impreſſo de anno* 1562. *& Oiedum* qui de incompatibilitate beneficiorũ tractatum integrum edidit *ad Canoniſtas in cap. cum te* 4. *de ætate, & qualit. ordinandorum, extra Molſeſ. d. tr.* 6. *cap.* 9. *Layman. loco ſupra c.* 8. *Leſſium lib.* 2. *de iuſt. c.* 34. *dub.* 27. *Barboſam de officio, & poteſtate epiſcopi alleg.* 61. *Vaſq. d. opuſc. de beneſ. c.* 4. §. 2. *dub.* 5. *adeſt quoq. decretum Sac. Conc. Trid.*
15 *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 7. Ex eo tamen quia beneficiã ſimplicia non ſunt inter ſe incompatibilia, nõ ſequitur poſſe plura obtineri ab eodem abſque Pontificis

tificis diſpenſatione, etiam ſi ſint inſufficiẽtia, vt habetur in præcitato decreto Sacri Conc. Trid. & tradit poſt alios *Nouarius in ſuis ſingularibus concl* 48. vbi *concl. ſequen.* agit de pœnis, in quas incurrit retinẽs plura beneficia abſque diſpenſatione, & ſi antiquitùs pro beneficijs ſimplicibus, dummodo nõ eſſent eiuſdem rationis, vel ſub eodem tecto poſita, etiã Epiſcopi diſpenſabant. Videte *Caſaſquez opuſc. de benefic. c.* 4. §. 2. *ar.* 1. *dub.* 10. *in fin.* circa materiam incompatibilitatis duarum curatarum videte *infra nu.* 27.

Tertia differentia, nam diſpenſa-
16 tus ſimpliciter illegitimus ad beneficia, & ſi intelligatur diſpẽſatus ad beneficia ſimplicia, non tamen intelligitur diſpenſatus ad beneficia curata, vel cathedralia. *vt Rota cenſuit deciſ.* 2. *verſ. ſi verò diſpenſat. de filijs presbyterorum in nouis, ap probata per eamdem* Rotam *Romanam coram Lancellotto apud Farinac. poſt vol.* 2. *reſponſorũ deciſ.* 70. *&* 293. *tradit Paulus Layman. tr.* 2. *de beneſ. c.* 14. *nu.* 4. de forma harum diſpenſationum, vide *Rebuff. in practica beneficiorum, cum de diſpenſatione ſuper defectu natalium.*

Quarta differentia, nam impe-
17 trans beneficium curatum debet eſſe Sacerdos, vel in ea ętate cõſtitutus, vt poſſit infra annum aſcendere ad ordinẽ prædictum; non autem impetrans beneficium ſimplex, vt *per Rotam coram Sacrato apud Farinac. loco ſupracit. deciſ.* 270. vbi ẽt habes, quòd nã beneficium dicatur curatum, & quando & ſi ſit parochiale, non tamen eſt tale actu, ſed habitu tantũ,
18 tunc ẽt narratiua falſa de qualitate Sacerdotij nõ vitiat gratiam de prædicto beneficio, vt deciſum fuiſſe, per *Rotam*, habetur inter collectas à Farinac. *deciſ.* 270. Intellige hoc dictũ de beneficio ſimplici non habẽte annexum ordinem ſacrum, ſecus ſi habeat annexum dictũ ordinem, vt ſunt Capellaniæ Sacerdotales, de quib⁹ *inf. q.* 4. *ſect. p. n.* 92. & habetur *per Paulũ de Layman. d. tra.* 2. *de beneſ. cap.* 14. *nu.* 2. vbi *num.* 9. agit
20 de propoſito, & intentione, quam debet habere aſcendendi ad Sacros ordines, qui ſuſcipit beneficia, & culpa, ac pęna reſtitutionis fructuum, quam poſſunt incurrere contrafaciẽtes, de qua re *Comitulus lib.* 1. *reſponſorum moralium q.* 97. vbi teſtatur, veriorem, & communiorem opinionem docto-
21 rum eſſe, quòd carens dicto propoſito, & intentione, nec beneficium etiã ſimplex, neque fructus poſſit retinere, cuius contrarium in terminis de beneficio ſimplici, non teneri ſcilicet

licet ad reſtitutionem, quando ſuo muneri, dum illud retinet, ſatisfacit, docet *Leſſius lib. 2. de iuſt. c. 34. n.* 131. quem ſequitur *Laym in. d. c. 14. in fin.* videte *Leſſium ſupra*, quia ponit plures caſus practicabiles in hac materia, tam pro beneficijs ſimplicibus, quàm curatis, & tam ratione peccati, quàm reſtitutionis. Circa verò beneficia curata, quòd etiam illa recipiens animo dubio aſcendendi ad ordines ſacros, teneatur ad reſtitutionem fructuum perceptorum, poſt *Sot. & Azor.* cõtra *Nauar.* docet *Malderus de iuſt. tract. 9. cap. 2. dub.* 18. vbi hanc ait eſſe accomodatiorem ſententiam, textui *in c. commiſſ. de elect. in 6.* & declarat, in quibus caſibus poſſit eſſe vèra opinio *Naua.* Placet tamen, quod ſubdit *Sanchez. lib. 6. ſumma c. 7. nu.* 17. ſcilicet acceptãtem beneficiũ Parochiale firmo animo intra annum aſſumendi Sacerdotiũ, ſub ea tamẽ cõditione, niſi felicius eo tempore &c. quod quãdo contigerit, non eſſe alicuius culpæ reum, neque ad aliquã fructuum reſtitutionẽ obligatum. An autem recipiens ton-
22 ſuram, vel ordines minores in tentione tantum gaudendi, & fruendi priuilegijs, & exemptione, non autem aſcendendi ad ordines ſacros, peccet mortaliter? affirmat poſt *Bannez*, *Barboſa de offic. & poteſt Epiſcopi alleg.* 11. Sed negant *Sanchez*, ConinK, *& Villalob. apud P. Dianam tr. 2. miſcellaneo, reſol.* 22. Qui *tr. 2. de immunitate Eccleſiæ reſol.* 43. probat, contra *Coriolanum*, *& Proſperum*
23 *de Auguſtinis*, non poſſe Principes ſeculares imponere Gabellas ſuper bona Clericorum, qui habitũ clericalem aſſumpſerunt ſine intentione clericandi; ſed tantum in fraudem Gabellarum, vel vt non hoſpitio recipiant milites, Quid de legatario, cum conditione quod efficiatur clericus, an illud conſequi poſſit ſi efficiatur Clericus: nolit tamen aſcendere ad Sacerdotium, pro negatiua reſpõdet *Nonarius prima par. ſuarum practicarum q q. quæſt.* 1. qui *quæſt.* 107. etiam probat, quod tale legatum & ſi fiat ſimpliciter nullo adiecto tempore, obliget legatarium, quam primum habitum aſſumere, & aſcendere ad Sacerdotium, ipſum videte.

Quintam differentiam addunt *P. Nauar. Ledeſma, Guttier. & Garzias*, quos ſequitur *Antoninus Diana tr. 1. Miſcellaneo reſol.* 38. *&* 40. ſcilicet beneficia curata abſque peccato mortali non poſſe conferri digno, prætermiſſo digniori, ſicuti ita poſſunt conferri beneficia ſimplicia, adde *Leſſium lib. 2. de iuſt. cap. 34. dub.* 14.

alias

aliàs enim, vt inquit *Guttier. lib.2. Canonic. qq. c. 11.nu.12.* omnes Prælati eſſent in ſtatu damnationis. Contrarium docent pleriquè authores, quos habes apud *Riccium p.1. praxi. deciſ.230.* vbi loquitur de caſu, quando plures ſunt præſentati ab vno patrono, vel æquali patronorum ſuffragio, vbi habes, quando à collatione facta detur appellatio, & quis dicatur dignior. Quid de laicis, qui habent præſentare, an teneantur pręſentare digniores. *Lambert.* cui multùm debetur in hac materia *tr. de iurepatr. p.1. ſecundi lib. q.10. art.3. & 17.* aliijq. quos ſequitur *Diana ſup. reſol. 37.* negant. Cõfirmat rigidiorẽ ſententiam, contrà *Sotum, Gabriel.* & alios, *Vaſq. d. opuſc. de benefic. c.2. §.3. dub.8.* docens expræſsè, non ſolùm in conferendis beneficijs curatis, ſed etiam non curatis, & ſimplicibus committi peccatum mortale eligendo dignum, prætermiſſo digniore. Sed de hac re iterum redibit ſermo *q. quarta ſect. vltima*, cum in ſpecie de requiſitis in Capellano.

Sexta differentia eſt, quia curatũ
25 beneficium confertur per cõcurſum, non autem ſimplex beneficium *ex Conc. Trid.* & poſt alios authores tradit *Barboſa de off. & poteſt. Epiſc. alleg.60. nu.36.* vbi reperies omnes caſus, in quibus Parochialis Eccleſia poteſt conferri abſq. cõcurſu, Sicut ẽt eos enumerat *Viuianus in ſua Praxi iurispatronat. lib. 10. c. 1. nu. 12.* vbi de forma, & modo concurſus, latè de hac re integrum tractatum edidit *Maſſobrius ſub tit. praxis concurſus, & Ricc. 1. par. praxis dec.415.* quoq. plures caſus practicabiles ponit in ſequẽtibus deciſionibus pro iſta materia; Eſt ita vera prædicta do-
26 ctrina, quòd etiam admiſſus aliàs ad Parochialem, & actu illam poſſidens, ſi vult adipiſci aliam Parochialem, debet denuò examinari, vt eſt praxis cõmunis, fauet deciſio *Rotæ Romanæ Cracouien. Parochialis 22. Maij 1628. coram Merlino*, ibi, *Non obſtat quòd Martinus non fuit examinatus & ei non ſuffragetur, quòd olim ad alias Parochiales fuerit admiſſus, & modò habeat etiam Parochialem, ex eo enim, quòd quis approbatus eſt ad vnam Parochialem, non reſultat approbatio ad aliam* ex latè deductis per *Garziam de benefic. p.6.c.2.nu.253. & 266.* & fuit dictum in *Calaguritana Beneficij de Orniles 12. Octob. 1587. coram Card. Pamph.* & in *Piſtorien. Parochial. 6. Februa-*
27 *rij 1623. coram me. Quoniam antequam immittatur in poſſeſſionem, & relaxentur exequutoriales, ipſe Martinus poterit ſe ſubijcere examini, nec*

tum

cum effectu aſſequetur Parochialem, niſi prius fuerit in examine approbatus. Subdit & Rota non eſſe neceſſarium, vt concurrens Parochus in alia
28 Parochiali, reſignet Beneficiũ his verbis, *Nec obſtat quòd habeat aliam parochialem, & intret incompatibilitas, quoniam omiſſo, quòd Martinus habet diſpenſationem Apoſtolicam retinendi vtramque Parochialem, quæ fuit exhibita, & in actis poſtmodum producta, quatenus etiam illa non ſuffragaretur, incompatibilitas eſt reſpectu primæ, per aſſequutionem enim ſecundæ, vacati prima, Gabriel. conſ. 193. n. 6. & ſeq. lib. 1. Mohed. deciſ. 14. de præbend. & Seraphin. dec. 773. nu. 2.* & in *Calaguritana Beneficij de Arnedo 20. Ianuarij 1622. coram me, Nec impeditur*
29 *aſſequi ſecundam, ſed ſolum retinere vtrãque prohibitũ eſt, Caſſad. dec. 9. n. 2. de cauſ. poſſeſ. & propriet. Gabr. d. conſ. 193. n. 8. & 9. & fuit dictũ in prædicta* Calaguritana *Beneficij de Arnedo 20. Ian. 1622. coram me*, Nota in hac deciſione tractari de collatione Parochialis, quæ eſt de iurepatronatu, vbi non requiritur concurſus, ſed ſimplex examẽ, vt per *Riccium loco ſupracit. deciſ. 220.* vbi habes limitationes. Amplia tamen, etiam in iure patron. mixto, ſcilicet laicorum & eccleſiaſticorum, vt declaratum fuiſſe per Sacram Congregationem, refert *Viuianus in Apendice ad ſuam praxim de iure patr. ad c. 1. lib. 10. n. 34.*

Pro alio caſu notabili, qui poteſt occurrere in concurſu, ſcilicet circa Examinatoris Synodalis defectũ emanarunt infraſcriptæ deciſiones *in illa Parochialis Nicien. corã Eminentiſſimo Virili vnà ſub 25. Iunij 1629. ibi Non obſtat nouum motiuum, quòd in concurſu, de quo agitur interuenerunt quatuor examinatores, quorum tres verè erant examinatores Synodales, ſed quartus, qui fuit frater Petrus Paulus Paſſeronus Theologus, & Prior non eſſet examinator ſynodalis, ſed fuerit electus per Vicarium Capituli, ſede vacante, & conſequenter*
30 *concurſus ſit nullus, vbi enim cum examinatoribus ſynodalibus interuenit alter, qui non ſit examinator ſynodalis, concurſus eſt nullus, vt ſæpiùs declarauit Sacra Congregatio in cauſa Toletana, & Saſenaten.* & in *Meſſanen. Parochialis*, quas refert *Garzia de benefic. par. 9. c. 2 nu. 83. & n. 324. & n. 341. vbi referuntur deciſiones Ro-*
31 *tales, prout electio eſt nulla, quando cum Scrutatoribus de Collegio, adhibentur alij, qui non ſunt de* Collegio, *vt fuit dictum in Treueren. Sancti Maximi 20. Nouembris 1624. coram*

ram Reuerendiſs. D. meo Cocci-
32 *no Decano, Quia iſta negatiua, quòd habet Frater Petrus Paulus Paſſeronus non eſſet examinator ſynodalis eſt plenè, & concludenter probanda, vti fundamentum intentionis, gloſ. in l. 2. ff. de probationibus, Bart. in l. illa, nu. 3. ff. de verb. obligat.* Gabriel. *concl. 6. de probation.*
33 *nec ſufficit, quod probatio ſit æquiuoca, & non concludens, C. in præſentia, de probationibus l. non hoc, C. vnde legitimi, l. neq. natales, C. de probationibus, imò quòd probabile ſit quòd fuerit deputatus examinator ſynoda-*
34 *lis ab Epiſcopo in ſynodo, & non fuerit deſcriptus. Rota deciſ. 323. nu. 4. verſ. vltra quod*
35 *videbatur, par. 2. recent. Nam omiſſio, & negligentia deſcriptionis non nocet parti, l. imperator, ff. de ſtatu hominum, Surdus conſ. 535. nu. 9. in fine. Aymon. conſ. 112. nu. 7. Achill. deciſ. 1. nu. 7. de fide iuſtrumentor. Probatio autem quæ datur non videtur concludens, licèt enim in* Synodo 24. *Aprilis* 1613. *iſte Frater Petrus P. non reperiatur deſcriptus inter examinatores ſynodales, tamen potuit in aliqua ſynodo poſtea facta ab Epiſcopo deputari imò*
36 *cum in ſynodo* 17. *Aprilis* 1619. *confirmentur examinatores ſynodales in genere, ſine expreſſione nominum, & ſine reſtrictione ad aliquam ſynodum, vtique iſta confirmatio poteſt verificari in Fratre Petro P. qui in aliqua ſynodo poſt annum* 1613. *facta potuit eſſe deputatus, vltra quod vt iſta negatiua remaneret probata, deberet exhiberi tota ſynodus anni* 1619. *in qua cum vltrà confirmationem examinatorum ſynodalium, potuerit eſſe, quòd Epiſcopus iſtum Fratrem Petrum P. examinatorem ſynodalem deputarit, vtique ex actu confirmationis ſine integrātè totius ſynodi negatiua non remanet iuſtificata.* Non *obſtat quòd Notarius Epiſcopalis atteſtetur, quòd in Regiſtris Curiæ Epiſcopalis non reperiatur alia nominatio examinatorum ſynodalium, niſi illa, quæ fuit facta in ſynodo ſub die* 24. *A-*
37 *prilis* 1613. *Tum quia iſta atteſtatio eſt abſque Iuramento Verall. deciſ.* 265. 1. *p. Rota deciſ.* 323. *num.* 4. *p.* 2. *recent. Tum etiam quia ad faciendam iſtam diligentiā coarctandi negatiuam in Regeſtis requirebatur partis citatio, Verall. dict. deciſ.* 265. 1. *par. Rota d. deciſ.* 323. *nu.* 4. *p.* 2. *recent. Tum item, quia iſta atteſtatio videtur defectiua, nam vltra electionem examinatorum in ſynodo ſub die* 14. *April.* 1613. *reperitur, quòd Epiſcopus in ſynodo* 17. *Aprilis* 1619. *confirmauit examinatores ſynodales ſine expreſſione nominum,*

& ſine

& ſine reſtrictiua alicuius ſynodus. Vnde cum ſupradicta atteſtatio nullam facit expreſſionem de iſta confirmatione, quæ in ſubſtantia importat electionem, dignoſcitur defectiua, & quòd non ſit facta atteſtatio fidelis de omnibus ijs, quæ reperiuntur in Regeſtis reſpicientibus electionem, & nominationem examinatorum ſynodalium. Tùm etiam quia ob in curiam Notarij potuit euenire omiſſio deſcriptionis in Regeſtis, cum iſte Frater Petrus P. eſſet Theologus, & Prior, & vti examinator Synodalis eſſet intimatus ad intereſſendum, vtiq. intrat maxima præſumptio, quòd præceſſerit nominatio ab Epiſcopo in aliqua ſynodo, aliàs veriſimiliter, nec ipſe vti examinator ſynodalis interueniſſet, nec vti talis fuiſſet intimatus ad intereſſendum, nec vti talis in examine facienda, fuiſſet receptus.

Ac iterum in eadem cauſa *coram eod. ſub die 16. Nouemb. 1629. perſiſterunt Domini in deciſis. Quia Ioannes Andreas qui impetrauit hanc Parochiam ob non ſeruatam formam Conſtitut. Pij V. de conferendis Parochialibus, non probat negatiuã, quòd Frater Petrus P. Paſſeronus Theologus, & Prior Conuentus Sancti Dominici, nõ eſſet examinator ſynodalis de tempore electionis Horatij, in qua Paſſeronus vti examinator*

38 *interuenit, & tamen iſtam negatiuã concludenter, & perneceſsè probare debet, Bart in l. actor. num. 6. C. de probat. Innocen. in c. ſuper his num. 2. de accuſat. Bellar. deciſ. 76. Rota deciſ. 323. num. 4 p. 2. recent.*

Hanc autem negatiuam non pu-

39 *tarunt Domini eſſe probatam ex eo quod parte citata per Notarium Serram. fuerint compulſatæ omnes Synodi ab anno 1613. vſque ad annũ 1631. in quibus, cùm inter examinatores deſcriptos non reperiatur Paſſeronus, remaneat probata negatiua, quòd non eſſet examinator ſynodalis, Afflict. deciſ. 107. num. 5. in fin. & 6. Rota deciſ. 64. num. 2. in 1. par. diuerſorum.*

Quia reſponderunt Domini quòd

40 *inſpecta diſpoſitione Concilij de putatio Epiſcopi, & approbatio ſynodi eſt de forma, non autem quòd deſcriptio examinatorum debeat regiſtrari in actis. Vnde per reuolutionem actorum non remanet probata negatiua, Abb. in cap. bonæ memoriæ el 1. num. 14. verſ. fallunt prædicta, extra de elect. Potuit enim Paſſeronus eſſe in ſynodo examinator deputatus, & tamen non fuerit deſcriptus in*

41 *actis ob negligentiam Notarij, Caſtrenſ. conſ. 19. num. 1. verſ. & qui negat actum lib. 1. Quæ probabilitas deputationis ſuffraga-*

fragatur ad excludendam probationem negatiua, Rota deciſ. 323. n. 4. p. 2. recent. Accedentibus præſertim infraſcriptis, nēpè quòd idem Ioannes Andreas produxit atteſtationē ab eodem Paſſerono ſubſcriptam, tamquā ab Examinatore ſynodali: concurrunt atteſtationes de publica voce, & fama, quòd Paſſeronus eſſet Examinator ſynodalis, nec non datur fides Petri Rayberti Canonici Cathedralis, qui depoſuit, in omnibus ſynodis, ipſum publicaſſe Cathalogum examinatorū, & ſignanter publicaſſe dictum Paſſeronum, nec viſum fuit veriſimile quòd Paſſeronus Theologus, & Prior toties ſe Examinatorem ſynodalem ſubſcripſiſſet, niſi veritas ita fuiſſet, vltra quod non exhibentur Synodi annorū 1616 1618. 1620. *quæ potuerunt fieri per acta alterius Notarij, quam Serræ, qui exhibuit Synodos, cū Epiſcopus nō teneatur ſemper eundem Notarium aſſumere, & conſequenter negatiua non coarctatur, cū aliæ Synodi coram diuerſo Notario potuerint fieri, & tunc deputatio, & deſcriptio Paſſeroni Examinatoris fuerit facta, & iſta poſſibilitas excludit negatiuæ probationem, & ita vtraque parte &c.* Ex his, quæ dicuntur in deciſione *n.* 36. Nota quòd neque eſt de forma Concilij, vt iuramentum debeat præſtari in qualibet confirmatione, ſed ſufficit ſi ſemel ſit præſtitū de bene adminiſtrando; ad notata *per Garziam de benef. 1. p. c. 2. n. 35.* quod benè comprobat *Felinus in c. cōſuluiſti n. 9. verſ fallit 5. de prob t. & Bald. in l. hac edictali, §. his illud. n. 5. C. de ſecundis nuptijs,* cum tale iuramentū ſit generale, ideo qualificat quoslibet actus, & ſupplet defectus illorum, *Seraph. deciſ.* 1184. *nu* 15. Non extātibus Examinatoribus Synodalibus, poteſt per ſeipſum Epiſcopus deputare extra Synodum, ſicut poterat ante Concil. *Riccius in 1. p. praxis deciſ.* 418. Vide circa hanc materiam *P. Naldum verbo examinatores.*

SECTIO TERTIA

Cuius beneficij ratione Sacerdos obligetur ad Miſſas pro alio celebrandas.

42 *Miſſæ celebrandæ onus non præſumitur iniunctum alicui beneficio, niſi expreſsè reperiatur impoſitum in fundatione.*

43 *Obligatio anthidoralis, quæ nā ſit, & quomodo obliget.*

44 *Ingratitudo quando ſit peccatum mortale.*

45 *Parochus quando teneatur celebrare in ſua parochia, & an teneatur aliquoties applicare ſacrificium pro ſuis oui-*

E bus,

bus, nu ſequenti quid de Epiſcopo, Papa, & c. nu. 22.

46 *Beneficium poſſidens cum onere celebrandi Miſſas, an etiã cenſeatur obligatus ad applicandum ſacrificium.*

47 *Summus Pontifex Sixtus V. fundauit beneficia Cappellaniæ Sanctæ Mariæ ad Præſepe in Eccleſia S. Mariæ Maioris de Vrbe.*

CONcluſio: Nullius beneficij ratione ex ſe tenetur
42 Sacerdos pro alio miſſas celebrare, niſi expreſsè tale onus reperiatur impoſitum. Probatur ex ſupradictis *ſect. præced.* vbi firmauimus, beneficium duplex, eſſe illud, quod habet dignitatem, iuriſdictionẽ vel adminiſtrationem. Beneficiũ ſimplex verò, quod tantũ obligat ad præces Deo offerendas, quæ omnia ſunt valdè diuerſa à miſſarum celebratione pro alio. Confirmatur, nam obligatio & iuſtitia non reſultar, niſi poſito pacto, & conuẽtione, aliàs neque naturaliter quis remanet obligatus de iſta enim obligatione hic loquimur non autem de obli-
43 gatione anthidorali, quæ eſt ſatis diuerſa, & ipſa enim quilibet beneficiarius remanet obligatus ex gratitudine fundatori beneficij, & tanto magis, quantò minus oneris in eo impoſuit; ſed hæc obligatio anthidoralis non eſt obligatio ex iuſtitia, ſed ex honeſtate morali, & ſicnõ ſub mortali, vt ſupra dictum eſt, *q. 1. ſect. 3. in fin.* & latè per *DD. in l. ſed & ſi §. conſuluit. ff. de petit. hæreditatis, Bart, in l. ex hoc iure ff de iuſtitia. & iure, Canoniſtas & præcipuè Felinum, & Antonium de Butrio, in c. ad noſtrã*
44 *de probationibus*, Quod autẽ ex ſe ingratitudinis vitium, nõ inducat ex ſuo genere peccatũ mortale, notat poſt alios *Rebell. 2. p. de obligat. iuſtitiæ. q. 9. n. 1. & 2.* Tantum igitur authores de Parocho loquẽdo, quærunt An teneatur aliquoties Miſſas celebrare in ſua eccleſia, ſecluſa obligatione expræſſa in tabulis eccleſię, & ſic obligatus exiſtat etiã aliquoties, miſſas aliquas pro
45 quibus applicare. Qui licet in primæ partis reſolutione conſetiãt nempè, quòd Parochus teneatur quibuſdam diebus maximè feſtiuis, in quibus tenetur populus ex præcepto au
46 dire miſsã, illã per ſe, vel per aliũ celebrare, *vt per Vaſq. & Fill. infra cit.* tñ diſcordant in reſponſione ad ſecundam partem, nam *Poſſeuinus de offic. Curat. c. 2. n. 4. Fraxinellus in ſuo tract. de ſacerd. obligat. ad miſſas ex iuſtitia pro alio celebrandas, ſect. 3. præcet. 2. nu. 4.* docent, Parrochum, ſeu habẽtem beneficium curatum,

num-

nūquā teneri ex iuſtitia applicare ſacrificiū pro ouibus ſuis, neque in communi, neque in particulari, niſi expræſsè ex tabulis eccleſiæ, ad hoc obligatus exiſteret; & ampliant primo etiam ad Sacerdotem curatum diuitem; ſecundo ēt ſtante conſuetudine in contrarium. Sequi videtur hanc opinionem tanquam benigniorē iuxta noſtrum inſtitutum *P. Diana reſolut.* 25. *ſub tract. de celebrat. miſſarum, & poſt Vaſquez, P. Naldus, verbo Parochu ſub n.* 15. *Sotus verò lib.* 9. *de iuſt. & q.* 3. *art.* 1. *§. nihilominus,* cenſet Parochum quotidie offerre debere per ſe, vel per alios, applicando ſacrificiū pro ouib᷒, ſi fructus beneficij, ad ſubſtentationem ſufficiant, ſin minus, pro quantitate fructuum, ter, vel quater in hebdomada, arbitrio Epiſcopi, vel prudētis viri. Sequitur eū *Nugnus* apud *P. Dian. allegatum* Tandem *Suarez poſt Nau. Maiorem, & alios*; & ſi fateatur, nunquam teneri habentem beneficium curatum ex primaria inſtitutione talis beneficij ad id eſſe obligatum: nam ſunt alij fines, & munera, ad quæ ſunt inſtituta dicta beneficia, tamen concludunt, in hoc ſtandum eſſe conſuetudini, & ſtatutis ſynodalibus cuiuſcumque Diœceſis. Ita *Layman. tract.* 5. *de ſacrificio miſſæ, cap.* 3. *nu.* 3. *Vaſquez d. diſput.* 234. *n.* 27. *vbi ait, oppoſitum, nempè opinionem Soti,* nulla ratione, aut iure probari poſſe. *Filliuc. tract.* 4. *nu.* 174. vbi teſtatur de communi. Quę & ſi ſint veriſſima, tamen ſemper cum *Barboſa in ſuo tract. de offic. & poteſtate Epiſc. allegat.* 24. *nu.* 23. *in fin.* exiſtimaui, etiam præciſa obligatione & conſuetudine, vel lege ſynodali, teneri Parochum, & quēlibet alium habentem beneficium curatum, ſeu duplex, vt eſt Epiſcopus, de quo facit mētionem *Filliuc. d. num.* 174. Papa, Superior Religioſorum, & ſimiles, aliquando applicare pro ſuis ouibus ad arbitriū boni viri, *ex Concil. Trid. ſeſſ.* 23. *de reformat. c.* 1. quam opinionem Parochi diuites maximè ſequi deberent; intelligit tñ, non de obligatione ex iuſtitia, ſed ex charitate, & æquitate, *Layman. loc. ſup. cit. in fin.* vbi facit mentionem de Epiſcopo, de Summo Pontifice, & Prælato Religioſorū; ſed idem dicendum de omnibus alijs habētibus beneficium curatum, quia omnes veniūt appellatione Parochi. Non placet tamē, quod ipſe *Layman.* ait, hanc obligationem eſſe ex charitate, cum obligatio, quæ prouenit ratione officij sēper ſit ex iuſtitia, vt patet in materia de reſtitutione, & Parochus ad

E 2 hoc

hoc tenetur ratione officij, vt Pater in loco S. Concilij ſupra allegato, vbi hanc obligationē enumerat inter alias obligationes officij Parochi.

Dixi, *tantùm de Parocho &c.* quia nemo dubitat, (vt vtar verbis *Vaſquez d. diſp. 234. ſub n. 25.*) alios beneficiarios, qui curam animarum non habeāt, ad celebrandum pro aliquo ratione beneficij, ad id nunquā teneri: nā quamuis aliqua eiuſmodi beneficia ſint inſtituta pro adminiſtratione ſacramentorū, atque aliorum diuinorum celebratione in populi vtilitatē; tamen nullum eorum inſtitutum eſt ad celebrandum pro aliquo, & fructum ſacrificij ei applicandum: Hactenus *Vaſquez*. Ex quibus verbis poteſt inferri, quod quando in inſtitutione beneficij eſt iniunctum beneficiario onus celebrandi miſſas, nō ideò cenſetur ei iniuncta obligatio etiā applicandi ſacrificium, niſi expræſſe, vel tacitè ex coniecturis conſtet. De qua re, infra ex profeſſo agendum. Sicq; fuit declaratum, vt audiui à fide dignis, dum tale dubium oriretur inter Beneficiatos Capellę S. Mariæ ad Præſepe inſtitu-
49 tos à S. Pont. Sixto V. in Eccleſia S. Mariæ Maioris in Vrbe, quibus iniunxit onus miſſarum, vt apparet ex Conſtitutione eiuſdem S. Pont. 78. in ordine, ſcilicet eos non cenſeri obligatos applicare ſacrificium, ſed illud remanere ſibi liberum.

SECTIO QVARTA

Nullo exiſtente onere celebrandi pro alio in fundatione beneficij, an poſtea poſſit induci.

50 *Fundatio eſt, quæ præſcribit legem in beneficio.*
51 *Epiſcopus an poſſit cogere Beneficiatum ad onera, præter fundationem impoſita.*
52 *Obligatio an inducatur per decennalem præſtationem, cum allegatione tituli.*
53 *Conſuetudo, an poſſit inducere onus miſſas celebrandi in beneficio in quo à principio nō fuit tale onus impoſitum.*
54 *Præſcriptiones contra deſides, & negligentes ſunt inducta.*
55 *Tempus quantum requiratur ad inducendam conſuetudinem celebrandi in beneficio, vbi non aderat tale onus.*
56 *Decennium eſt longū tempus.*
57 *Miſſarum onus in beneficio, an præſumi poſſit ex eo quod illud ſit valdè pingue.*
58 *Simonia quādo cōmittatur ab eo, qui confert beneficiū quod nō habet onus celebrandi miſſas, vel ad illud præſentat, imponendo onus miſſas aliquas celebrandi quid de obligatio-*

ne

ne impoſita defendendi iura eccleſiæ ibid.

59 *Beneficiati moderni quando teneãtur ad onus miſſarum receptum per prædeceſſores ſuos.*

GEneraliter loquẽdo. Reſpondendum eſt negatiuè, nam beneficiatus, non tenetur deſeruire in beneficio obtento præter onus impoſitũ in fundatione, quæ præſcribere dicitur legem pro ipſo beneficio *c. cum in cunctis, §. inferiora de elect. on. c. cui de non ſacerdotali iuncta gloſ. de præb. in 6.* cum alijs allegatis per *Panormitanum in conſ. 96. verſ. ad 3. vol. 2.* vbi dicit; quod quã do beneficium nõ habet onus celebrandi in alijs altaribus, vel ad faciendam hebdomadam, non poteſt ad hoc per Epiſcopum, vel Capitulum cogi beneficiatus, & ſubdit, quod licet aliqui beneficiati ita ſeruierint, non per hoc dicitur inducta conſuetudo, quia hoc fecerunt per extorſionem Prælati, vel Capituli, & addit, ad conſuetudinem prædictã, ceſſante extorſione, vt ſupra, requiri tempus quadraginta annorum.

Deueniendo nunc ad particularia; quæri poteſt primò de veritate deciſionis, quam affert *Marcus Antonius Genuenſis in ſuis Practicabilibus eccleſiaſticis q. 390.* de Capellano, qui per decennium celebrauit bis, aut ſemel in hebdomada, in quadam eccleſia, vel altari, nõ cõſtando de tali onere in Bullis Capellaniæ; an poterat ab Epiſcopo in viſitatione compelli ad continuãdum in ſimili celebratione pro tempore futuro; & concludit affirmatiuè ex regula, *tex. in l. ſi certis an-*
32 *nis. ff. de pactis*, vbi habetur, quod per præſtationem decẽnalem cum allegatione tituli, inducitur obligatio in futurũ, donec contrarium probetur, quæ regula (inquit ipſe) habet locum in caſu noſtro, ex eo quia non tractatur de ſeruitute, ſed de onere miſſarum
53 quod ex conſuetudine ſolet capellanijs, & beneficiis imponi; quæ deciſio eſt de directo contra doctrinam *Panormitani ſupra relatam*, vbi requirit in hac materia cõſuetudinem quadraginta annorũ; ex qua, ẽt ruit fundamentum ipſius *Genuenſis*. Cõfirmatur, quia, vel hic talis celebrauit hoc tempore ex deuotione, vel commoditate, & tunc non poteſt induci conſuetudo celebrandi ex obligatione: vel ex ignorantia, quia credebat eſſe obligatum, q̃ rationẽ forſitan põderauit ipſe *Genuenſis*, cũ ſe fundet in allegatione tituli, & tũc procedit eius doctrina, nã ſibi imputatur, qui fuit negligens in perquirendo onus ip-

54 ipſius capellaniæ; præſcriptiones enim contra deſides, & negligẽtes ſunt inductæ, *l. fin. Cod. de ann. excep.* quem textum ad hoc allegat *Iſernia in titul. de inueſtitura de re alien. facta nu.* 7. Inlellige niſi contrarium appareat expreſsè de non obligatione ex titulo vitioſo; nam quando conſtat de titulo vitioſo, vel inualido, & longiſſima præſtatio nihil proficeret. *Perez de Aniuerſ. & Capellan. lib.* 1. *c.* 12. *num.* 10. Quo vero ad tempus requiſitũ pro tali conſuetudine inducenda, ſeu præſcribenda, vidẽdus eſt, *Menoch. de arbitr. centur.* 1. *lib.* 2. *c.* 83. *nu.* 1. *vſq. ad* 6. vbi refert varias opiniones, & tandem adheret opinioni, quæ dicit, Iudicis arbitrio relinqui debere, allegans *Coratium in l. de quibus. ff. de legib. nu.* 8. & mouetur hac ratione, quia inquit, ſe non reperire in iure ſcripto hanc tẽporis præfinitionem, atq. ideò indigere Iudicis prudentia, & circumſpectione, vnde ſubdit, in rebus non magni momenti tempus iſtud poterit arbitra-
55 ri eſſe decennium, quia leges, quæ longum tempus requirũt decennio ſaltem firmantur, *Grauett. de antiquit. temp.* 4. *p. principal. nu.* 7. fauet tex. *in l.* 1. *in fin. ff. de aqua pluu quotid. arcend. & C. quæ ſit longa conſuetud.* faciunt notata *per Perez d. c.* 12. In grauioribus autem negotijs maius tempus requiritur, nam ſi de conſuetudine inducenda, vel inducta contra Eccleſ. agatur, quadraginta annorum tempus ſaltẽ requiritur, vt habetur per eũdem *Panormit. in c. fin. n.* 11. *de conſuet. Iaſon. in d. l. de quibus nu.* 48. *de legibus.* in rebus vero maximi momenti, requiritur tempus centum annorũ, vel immemorabilis initij. *Panor. ſupra. & Iaſon. num.* 45. Ex quibus patet, *Panormit. in d. conſ.* 96. caſum noſtrum reputare negociũ grauioris momenti, cum & ſi non ſit contra eccleſiam, ſit tamen contra Capellaniam. Quando autem cogitur capellanus, vt ſupra celebrare, non cenſetur cogi ad applicationẽ ſacrificij, vt ſupra n. 49. Qui autẽ in certa Eccleſia diuturno tempore celebrare fecit Aniuerſarium miſſarũ pro defunctis, non poteſt mutare inuita prima Eccleſia; vnde cogi poteſt, vt ibid. in futurum illud celebrare faciat, vt per *Perez loco ſupracit.* Quæri poteſt ſecũdo, de quæſtione, quam proponit *Riccius in praxi variarum deciſ.* 408. *in*
56 *prim. impreſſione*, An in capella, in qua adeſt pinguis redditus præſumatur, quod adſit onus celebrationis miſſarum, & proinde poſſit beneficiatus in viſitatione cogi ab Epiſco-

po

Digitized by Google

po ad aliquas miſſas celebrandas pro quantitate reddituũ, qui *Riccius* ex multis, quæ adducit, concludit pro negatiua, nempè non pręſumi onus miſſarũ, niſi euidenter appareat, & conſequenter Epiſcopum non poſſe compellere beneficiatum ad miſſas celebrandas, quæ deciſio eſt certa, vt etiam patet ex ſupradictis.

Quæri poteſt tertio, & vltimo de
57 caſu propoſito, & deciſo in *Rota Romana in illa Romana Iuriſpatronatus* 10. *Nouembris* 1600. *coram Mellino*, quam refert *Farinacc, poſt vol.* 1. *reſponſorum criminal. in ordine* 137. nempè non induci Simoniã ex præſentatione, ſeu collatione beneficij, quod non habebat onus celebrat. Miſſarũ ſi imponatur tale onus, ſiue ante collationẽ, ſiue in ipſa collatione, nã onus iſtud eſt quid ſpirituale; ita intelligendo, *te. in c. ſignificatũ de præben.* dummodo ex isto pacto non conſequatur releuationem ab aliquo onere miſſarum, quas tenetur forſan medio ſtipendio celebrare facere ipſe præſentans; vel conferens, vt in dicta deciſione, in qua habes etiam, neque eſſe præſentationem ſimoniacã, ſi imponatur onus defendendi iura Eccleſiæ, aut recuperandi bona, vel congerendi in vnum ſcripturas ſpectantes ad ipſum beneficium; Poſito igitur valere tale pactũ, intelligitur quod poſſit talem obligare non ſolum ad celebrationem pro cultu Eccleſiæ, ſed etiam ad applicationem ſacrificij pro deuotione ipſius paciſcentis. De iſta materia Simoniæ, quæ poteſt committi in præſentatione, vide *Viuianum lib.* 5. *Praxis c.* 5. *in fin & Riccium in Praxi deciſione* 225. vbi habes, quando præſentatio Simoniaca facta ab vno ex cõpatronis noceat alijs, de qua rè nos etiam infra ſuo loco.

Tandem ad hoc notanda eſt deciſio alia eiuſdem Rotæ Romanæ, quã refert, & laudat *Marcus Antonius Genuenſis in ſua praxi Archiepiſcopali Neapolitanæ*, *c.* 48. *n.* 4. vbi fuit deciſum beneficiatos modernos teneri ad celebrationem miſſarum, quarum legatũ acceptauerũt beneficiati prædeceſſores, niſi legatum ceſſiſſet ſolum in commodum illorum beneficiatorũ, quod quidem non euenit, quotieſcunque tali legato fuerunt ſoluta debita capellæ, ad quæ ſucceſſores etiam ſunt obligati.

QVAE-

QVAESTIO TERTIA.

Capellaniæ cauſa, quando, & quomodo teneatur Sacerdos pro alio celebrare.

Requirit hic locus, vt priùs explicemus quid ſit Capella. Secundo loco, quæ nam dicatur Capellania, vnde diſcere poterimus quis nam dicatur Capellanus, & deinde alia ad Capellaniarum materiam concernentia, periamus.

SECTIO PRIMA,

Quid ſit Capella, & quotuplex.

1 *Capella, & Capellania an differant, eius ethymologia, nu.ſeq. an differat ab Eccleſia, & oratorio. n. 3. & 14. in fine.*

4 *Eccleſiam habere, & beneficium in Eccleſia, an ſit diuerſum.*

5 *Confraternitatem laicorum eſſe in Eccleſia, & Eccleſiam eſſe collatiuam nõ repugnat.*

6 *Relatum potiùs, quàm referẽs attendi debet.*

7 *Prouiſio facta de Capella, quãdo etiam intelligatur facta de Eccleſia.*

8 *Prouiſiones declarantur ex erectione, & reſeruatione, ac etiam ab alijs prouiſionibus.*

9 *Rectorem eſſe Capellæ fundatæ in altari maiori, & eſſe Rectorẽ eccleſię idem eſt, n. 5.*

10 *Eccleſiam eſſe, & non Oratorium priuatum, quomodo cognoſcatur.*

11 *Capella quibus modis in iure accipiatur, an poſſit vendi, nu.ſeq. Illa conceſſa, an cenſeatur conceſſum ius ſepulturæ; qui in ea & in iure ſepulcrorum præcedant ibid. vbi de probatione etiam proprietatis iſtarum capellarũ.*

13 *Capellam conſtruere an quis poſſit ſine conſenſu Ordinarij, & in illa conſtructa cum conſenſu Ordinarij, an poſſit ibi celebrari miſſa.*

14 *Vendere quando quis teneatur domum vicinã pro ampliatione Eccleſiæ, vbi refertur deciſio Rotæ quid pro atrio eccleſiæ faciendo, vel infirmaria in Monaſterio ibi. vbi etiam quid ſi domus ſit ſubiecta maioratui, vel emphitheotica & an hoc caſu de tali alienatione, debeat ſolui laudemium.*

15 *Offi-*

15 *Officium Iudicis vbi datur, & non actio, quomodo Iudex debat procedere.*

16 *Habitatio antiqua multū confert ad honorem familiarum.*

17 *Præiudicium afferre magis, vel minus aliquid, quomodo iudicandum.*

18 *Fraudum occaſio euitanda.*

CApella propriè, eſt locus priuatus in Eccleſia, vel extra Eccleſiam poſitus, & Sacratus. ita *Fuſcus lib 2. de viſitatione, & regimine eccleſ. c. 11. nu. 6. poſt Lambertinū* ab eo citatū,
1 & ſi aliqui conſtituant diſcrimen inter Capellam, & Capellaniam, quia Capellam vocāt, quando eſt corpus per ſe, & Eccleſia per ſe ab alia ſeparata, & diuiſa; Capellaniam verò quando altare eſt in aliqua Eccleſia, quia (inquiūt ipſi) quādo Capella eſt de per ſe diſiuncta, litteræ Apoſtolicæ diriguntur *N. Rectori Capellæ, &c.* quādo verò coniuncta, & incluſa Eccleſiæ, litteræ Apoſtolicæ diriguntur *N. perpetuo Capellano in Eccleſia, &c.* vt per *Rebuff. in practica benef. tit. ſeculare beneficium quotuplex, nu. 14.* qui tamen ſubdit hoc diſcrimen eſſe notandum, ſed non exactè ſeruandum, cùm etiam in iure paſſim vnum pro alio accipiatur, ſequitur ex noſtratibus, *Azor. tom. 2. ſua inſtit. moral. lib. 3. cap. 1. in fine*
2 *vbi cap. 8. q. 2.* latè agit, de etymologia huius vocabuli, & proſequitur *Molfeſ. tr. 6. c. 2. n. 22. latius Petrus de Gregorio p. 2. Sintagmat. iuris lib. 13. c. 29*
3 Ad noſtrum propoſitum, dicitur Capella ad differentiam Eccleſiæ, vt per *Rotam deciſ. 508. 1. par. diuerſor.* Vnde legatum factum Capellæ, debetur Rectori Capellæ, non Eccleſiæ, quando illa eſt collatiua, vt per *Caualerium deciſ. 369.* Sed aliquando idem eſt Eccleſia, & Capella in prouiſionibus Apoſtolicis vt patet ex infraſcripta deciſione Rotæ Romanæ corā Virili Ciuitatis Caſtelli Beneficij 16. Iunij 1628. ibi, *Nec viſa fuerunt obſtare tria, quæ ex aduerſo opponuntur. Primum quod cum aliud ſit habere ipſam Eccleſiam aliud beneficiū in Eccleſia, c. final. de præbend. Abb. in c. final. nu. 4. de conceſſ. præbendæ, ideo gratia Galeotti non capiat ipſam Eccleſiā, quæ eſt ſub adminiſtratione Confratrum, qui expendunt eleemoſynas in fabrica. Secundum, quod cùm duæ prouiſiones Lancellotti, & Petri loquantur de Capella, conſtituant vltimum ſtatum attendendum ad effectū iuſtificationis.* Rota *p. 2. recent. deciſ. 737. & 1. par. deciſ. 578. Tertium, quòd cùm Galeottus veniat ex reſignatione Petri prouiſi de Capella, ius reſignatarij metiendum ſit à iure reſignantis.*

F *iuxta*

iuxta confeſſionē eiuſdem Petri reſignantis, & Chriſtophori, quòd non habuerunt poſſeſſionē, niſi Capellæ. Quia pro reſponſione fuit firmatum, quod erectio beneficij, & reſeruatio Iurispatronatus eſt ſuper tota Eccleſia nam Epiſcopus Capellam, ſeu Oratorium, & Eccleſiam in ſimplicem beneficium erigit, & ius præſentandi ad Eccleſiā concedit, vt expreſsè legitur in Inſtrumento erectionis, & reſeruationis, cuius effectuatio probatur quoque ex tribus prouiſionibus immediatè ſubſequentibus, quæ loquuntur de ipſa Eccleſia, & habuerunt effectum non ſolum ex adeptione poſſeſſionis Eccleſiæ, ſed etiam ex prouiſione ſubſecuta per mortem, & reſignationem illorum, iuxta Oldradum conſ. 229 Vnde non obſtat primum, quia erectio, & reſeruatio Iurispatronatus eſt de ipſa Eccleſia, non de Capella, & exiſtentia Cōfraternitatis in Eccleſia, non re

4 pugnat cum poſſit adeſſe Confraternitas, & tamen Eccleſia ſit collatiua de Iurepatronatus ex dotatione, & conſtructione, nec probatur quòd Confraternitas adminiſtret bona, & redditus Eccleſiæ. Non obſtat ſecundum, nam licèt duæ prouiſiones Lancellotti. & Petri loquantur de Capella, tamen præſentatio patronorum fuit de Eccleſia, & licet inſtitutiones videantur loqui de Capella, hoc euenit, quia ipſamet erectio loquitur de Capella, ſeu Oratorio, & Eccleſia, vndè mentio Capellæ Sanctiſſimæ Virginis, videtur facta tanquam

5 de capite principali, ex quo Capella eſt in Altari maiori, prout in ſimili fuit conſideratum de Sacello in Eccleſia Lauretana, vt in Lauretana iuriſdictionis 23. Ianuarij, & 21. Aprilis 1617. coram bo. mem. Card. Sacrato, idq. indicant illa verba ſubſequuta poſt mentionem Capellæ, nempè cum omnibus iuribus, & pertinentijs vniuerſis, & iuramento præſtito de ſeruanda lege in donatione appoſita cū expreſſa relatione ad inſtrumentum erectionis, & donationis,

6 & cum potius relatum, quàm referens attendi debeat. l. ſi ita ſcripſero. ff. de condit. & demonſtrat. Surd. conſ. 313. num. 50. Gregor. deciſ. 439. n. 1. Cùm ipſa erectio, & reſeruatio loquitur de Capella, et Eccleſia, & quòd priùs fuit capta parua Capella, ſeu Oratorium, deinde au-

7 cta, & in formam Eccleſiæ redacta; ſequitur quòd prouiſiones Lancellotti, & Petri virtualiter loquantur de ipſa Eccleſia, & propterea non conſtituant vltimum ſtatum diuerſum ab erectione, & reſeruatione; & prouiſionibus anterioribus, vel ſal-

8 tem debeant cedere veritati, & declarari ex lectura, et inſpectione erectionis, & aliarum prouiſionum antecedentium. c. cum de

de beneficio,de præben.in 6.Dec. conſ. 126. nu. 3. in fin. Rota in recent. deciſ.515. nu.2 p.2.Gregor. deciſ.77. n.12. & ibi additio verſ. prædictis. Non obſtat Tertium, quia ex ſupradictis patet,quòd ius Petri reſignantis erat ſuper ipſa Eccleſia non ſuper Capella tantum,vndè non obſtat fides Chriſtophori, & Petri tum quia fides non facit fidẽ,
9 *tum quia dum dicunt ſe fuiſſe Rectores Capellæ fundatæ in Altari maiori, ſatis videntur innuere fuiſſe Rectores Eccleſiæ,cũ Chriſtophorus poſſeſſionem Eccleſiæ acceperit, & Petrus ſe referat ad inſtrumentum erectionis, & dotationis, quæ loquitur de ipſa Eccleſia, & ideo tanquã fides æquiuocæ non ſunt attendendæ.*

Quòd ſit Eccleſia,& non Orato-
10 rium priuatum,cognoſcitur ſi habeat dotem, campanile, vel percipiat decimas, aut primitias, *Rota 1. par. recent. deciſ. 508.* vbi quòd ex hoc non infertur,quòd ſit beneficium Eccleſiaſticum, cum Eccleſia, & beneficium Eccleſiaſticum differant; debet igitur habere alia requiſita, de quibus infra. In ſpecie, quod ſi talis Eccleſia habens campanile &c vt ſupra, reperiatur patronata, ſignificet eſſe beneficium eccleſiaſticum, notat *Nicolaus Del finus in ſuo tractatu de iurepatron.nu.111. verſus finem*, Sicut etiam, quando adſunt dicta ſigna, cenſetur concedi in beneficium eccleſiaſticum, *Rebuff in tract. de pacificis poſſeſſoribus nu.82.* & ſi non conſtet de conſenſu Ordinarij expreſſo, præſumitur tacitus cũ diù habita fuit pro Eccleſia, vt per *Viuianum lib.2. ſuæ praxis iurispatron. cap.1. nu. 10.* vbi refert ad hoc propoſitum,deciſionem Rotæ in Auximana Iurispatronatus 26. Aprilis 1613. coram Card. Sacrato.

Et ſic nota Capellam tribus mo-
11 dis ſic appellari;primò quando Altare eſt in Eccleſia, etiã ſi ſit Altare maius, vt ſupra dictum eſt, *num.5. & 9.* ſiue ſit Eccleſia ſecularis, ſiue regularis, vt in toto titulo *extra de Capellis Monachorum.* Secundò quando eſt ædificatum Altare in aliquo loco ſeparato ab Eccleſia, ita vt habeat ianuam in via publica,vt fieri ſolet in villis, & alijs locis ob commoditatem populi, de qua per *Riccium in 1. par. praxis deciſ. 696.* & vocari ſolet Sacellum; ſeu Eccleſia parua. Tertiò,quando eſt conſtructũ Altare in aliqua domo priuati alicuius in loco remoto eiuſdem domus ita vt ſit pars domus, de quibus per *Fuſcum in ſuo tr. de viſitatione, lib.2. c. 11. & c. ſeq.*

Quò ad Capellas primò modo ac-
12 ceptas,poſsũt plura occurrere

dubia, maximè circa venditionem earũ quomodò fieri poſſit abſque aſſenſu Apoſtolico, de qua re agit *Riccius* 1. *par. praxis deciſ.*42. vbi etiam aperit, quòd conceſſa Capella, nõ cenſeatur etiã conceſſum ius ſepeliẽdi, niſi id fuerit expræſſum in inſtrumento, vel fuiſſet extructum ſepulchrum ſcientibus iis, qui Capellam conceſſerunt. & antea docuit *Genuenſis in ſua praxi Archiepiſcopali Neapolitana c.*40. *in prima editione, & 34. in* 2. *num.*17. Vbi habes, an Magiſtri laici Eccleſiarum, poſſint dictas Capellas cum ſepulchris concedere, & *nu.* 18. agit de venditione ſepulchrorum, ſicuti etiam agit *Ant. Nald. verbo ſepultura.* & *Riccius* loquendo de venditione iuris ſepeliendi, diſcurrit *loco ſuprac. dec.* 661. de venditione Capellarũ, & ſucceſſione in eis, ẽt agit *Molin. lib.* 1. *de primogenijs c.* 24. *n.* 40. & 41. *Riccius in* 4. *p. praxis* vbi ponit praxim particularem circa hanc materiam: An autem ius patronat. cadat in ſepulturis? tractat *Lambertin. de iurepat. art.* 13. *q.* 11. *princip.* 1. *p. libri primi, poſt Roccũ de Curte eod. tract. verb. in eccleſia, nu.* 13. vbi concludit, non haberi ius patronatus in eis; niſi ratione ſimilitudinis, quam habet ius ſepulcri cum iure patron. An etiam cadat in Capellis Religioſorum, notat *Fuſcus de viſitatione lib.* 2. *c.* 16. *nu.* 24. & *nos infra dicemus ſuo loco*. Circa ſucceſſionẽ, nota, in eis ſuccedere deſcendentes, etſi non ſunt hæredes, vt docuit *Rocc. de Curte in tr. de iurepatr. verb. in eccleſia ſub nu.* 15. Sed an extincta linea, ac familia, tranſeat Capella ad hæredes extraneos, ſicut dicitur de Iurepatron. & patet in illa Piſtorienſi Iuriſpatr. 31. Maij 1628. coram Merlino ibi; *Nec veritati conſona eſt illa ratio præiudicij, & facilioris libertatis in eccleſia, ſi ad hæredes ſanguinis tantùm tranſiret Iuſpatronatus. quoniam quando eſt iuspatronatus gentilitium, deficiente gentilitate, ſeu deſcendentia, nõ tamẽ eccleſia efficitur libera, ſed iuspatronatus aſſumit qualitatẽ hæreditariã, & efficitur tranſitorium ad extraneos hæredes, iuxta conſ.*4. *Calderini de iurepatr. Ancharan conſ.*81. *n.*2. *& ſeq. Roccum de iurepatr. in verbo ipſe, n.*19. *Pariſ. conſ.*48. *n.*11.21. *&* 22. *lib.*4. *Ferrett. conſ.* 131. *nu* 10. *& ſeq. & ſequuta eſt Rota in Cremonen. iurispatron.*18. *&* 21. *Maij* 1576. *coram Robuſterio, quæ eſt deciſ.*385. 1. *p. diuerſ. vbi fuit dictum hanc eſſe communem, & veriorem opinionem, & in eadem* 6. *Iunij &* 21. *Nouembris* 1578. *coram Cardinal. Seraphin. deciſ.*364. *&* 378. *et in Cremonen. Capellan.*

lan. 14. *Ianuarij 1594. corã Cardinal. Millino*, *et in Vrbinat. Beneficij* 14. *Iunij* 1594. *coram Vbaldo*: *imò ſauet Eccleſiæ, quod fundatorum voluntates non poſſint immutari?* Videtur affirmatiuè reſpondẽdum, quia à materia Iuriſpatronatus valet argumentum ad caſum noſtrum, *Roccus de curte in tract. de iure patron. verbo in eccleſia nu.* 13. maximè cum etiam hæc ſepulchra diſtinguãtur in familiaria, & hæreditaria, ſicut Iuſpatronatus in gentilitium, & hæreditarium *l. familiaria. ff. de relig. & ſumpt. Molin. loco ſuprac.* Sed cõtrarium expreſsè docuit *Lamber. art.* 11 *ſupracit. nu.* 3. Et ideo *Genuenſis in ſua praxi Archiepiſcopali Neapolitana c.* 34. *nu.* 23. ait, non poſſe ab Eccleſia ſepulchrum vnius familiæ, illa extincta, alteri illud concedi, & *c.92.* Vbi *nu.* 3. docet, non licere Rectori, vel fratribus minoribus, alijſque Religioſis abrãdere arma, ſeu inſignia fundatorum Capellæ, & ponere alterius inſignia, vel nomina & videtur idem cũ eo quod docuit *Rota p.1 .recent. dec.*550 *nu.*1. *Capellam vnius non poſſe alteri tribui, can monaſterium* 16. *q.* 7. *Et n.* 4. *idem Genuen.* ſubdit, quod hæres extraneus non poteſt affigere arma ſua in Capella, in qua ſunt arma teſtatoris, niſi fortè ab hærede remoueretur Capella diruta, vel vetuſtate collapſa, tunc enim etſi poſſet apponere arma ſua, debent tamen etiã remanere arma fundatoris, & fieri ſcriptura ibi, ex qua appareat, illa eſſe arma fundatoris, iſta inſtauratoris, videte ipsũ quia loquitur, in caſu, quo hæredes non ſint omnino extranei, ſed ex linea fœminina, qui ſunt de ſanguine teſtatoris, quod ſufficit, vt loquitur *Lambertin. d. ar.* 11. *nu.* 3. Quando ex ipſis armis probetur dominium ipſius Capellę, vel ſepulchri, habes per *Riccium ſupra deciſ.*692. qui etiam *dec.* 667. refert caſum particularem, quando hæres, vel conſanguineus poſſit affigere arma in Capella à teſtatore, vel conſanguineo conſtructa, de quo nos alibi *inf. ſect.* 6. vbi etiam reperies caſũ, in quo debet Capella neceſſariò alienari.

Quò ad ſecũdi generis Capellas:
13 publicas ſeparatas ab eccleſia: Nota, teneri fundatores earũ, illas in fundatione, ſeu conſtructione dotare, hæc enim eſt vna ex differentijs, inter iſtas Capellas, & primi generis, vt per *Genuenſem d c.*94. *in principio*, aliàs ſi conſtruxerunt, poſſunt cogi, vt dotent. ita *Rocc. de curte, loco citat.* ſcilicet dote, quæ ſufficiat pro Sacerdote, miniſtro, & alijs neceſſarijs ad Miſſam aliquoties celebran-

brandam, vt per eundem *Rocc. verbo & dotauit ſub n.* 11. *clarius per Nicolaum delfinum eod. tractat. nu.* 10. qui ſubdit, quod ſi minus ſufficienter dotata fuit, non poſſe inſtitutum mouere in ea querelam, ſed aliunde ſibi de neceſſarijs debet prouidere artificio honeſto. Quòd ſi Capella habeat Rectorem, ſic dos, & ſic redditus debent eſſe ſufficientes pro Rectore, & ſatisfaciendis oneribus, & pro reparatione Eccleſiæ, *Viuian. in praxi iuriſp. lib.* 2. *c.* 4. *n.* 36. item tenetur fundator in earũ constructione requirere conſenſum Epiſcopi quem ipſe debet præſtare, ad hoc vt augeatur diuinus cultus, & populi deuotio, vt per *Fuſc. lib.* 2. *de viſitatione, c.* 12. vbi habes. non ſufficere licentiam Epiſcopi Eccleſiam conſtruendi, vt ibi poſſit celebrari Miſſa, ſed requiritur expræſſa licentia, & ſpecialis, & quòd talis Capella gaudeat immunitate Eccleſiæ. ita etiam *Genuẽſis ſupra:* vide eumdem *Genuẽſem ibid. n.* 13. *ad medium.* Intellige tamẽ primum dictum, exiſtente cauſa, propter quã nouæ Eccleſiæ poſſint conſtrui, quando ſcilicet non tractatur de pręiuditio aliarũ antiquarum, quæ cauſæ ſunt tres, temporum qualitas, incremẽtum populi, & diſtantia, *Goffredus in sũma de eccleſ. adific. n.* 4. His enim caſib' poteſt Capella fundari inuito plebano, de cõſenſu tamen Dioceſani, poſt *Lambertin. Viuianus lib.* 2. *praxis iurispatron. c.* 2. *num.* 14. Quòd autem dicta Capella ædificata patiente Epiſcopo per decenniũ, cenſeatur ipſius authoritate conſtructa, notat *Riccius* 1. *p. praxis deciſ.* 681. Addit *Fuſcus loco ſupracit cap.* 11. *nu.* 7. Capellam, vt ſupra ædificatam abſque authoritate Epiſcopi, poſſe per Epiſcopum demoliri facere, non autem per ipſum conſtruentem, cùm ſit effectum ius ſpirituale; ſecus tamen eſt de Oratorio priuato, vt idem author docet *d. c.* 12. *ſub nu.* 1. vbi quando Capella poſſit habere campanam, & de differentia inter locum, qui poteſt habere cãpanã, & cãpanile, vel nõ. Eccleſiã qui ædificare incæpit, poteſt cogi, vt perficiat *Goffred. in sũma de ædific. eccleſ. nu.* 6. & de hæredibus eius, qui incepit, habes *Paulum de Citadinis in tract. de iure patronat.* 3. *p. nu.* 46. *& ſeq.* qui ait, poſſe cogi actione in factum, In iſtis Capellis quando etiam contradicente Parocho, poſſit quis ſepeliri, vel celebrari miſſa ante miſſam parochialem, vel audiri confeſſiones ſacramentales, dictum eſt ſupra *q.* 2. *ſect.* 1. *n.* 7. *& ſequent.* Capellæ forma mutari non poteſt inuito domino

mino,& patrono;etiam ſi Epiſcopus conſentiret, *Rota deciſ.* 550. 1. *par. recent.* vbi *nu.* 4. habes, quod Capella iuſſa à teſtatore conſtrui in aliquo loco, ſi ibi, nõ poſſit fieri, debeat
14 fieri in alio loco. Quia tamen aliquando Capella parua augeri ſolet, & fieri Eccleſiam, vt habetur ſupra *ſub n.* 7. ideò non pigebit hic referre deciſionem Rotæ Romanæ in illa Palatij de Comitibus 16. Ianuarij 1622. coram Sacrato, quæ in hac materia eſt inſignis, niſallor,

Moniales S. Catherinæ de Senis
14 *agentes pro ampliatione Monaſterij, prætendebant poſſe cogere D. Ducem Camillum de Comitibus habentem Palatiũ contiguũ, in quo etiam inhabitat, ad illud ſibi vendendum; Fundamentũ prætenſionis erat in l. ſi quis ſepulchrum, ff. de relig. et ſumpt. fun. quæ lex licèt loquatur de ſepulchro, et via ad illud, ex idẽtitate, et maioritate rationis, habet locum in Eccleſijs, et Monaſterijs, et illorum neceſſaria ampliatione, vt poſt Iaſ in l* 2. *n.* 4. *ff. ſolut matrim. Florian in d. l ſi quis ſepulchrum. nu.* 1. *Soccin. in reg, vendere rem ſuam, nu.* 8. *et* 9. *Cepoll. de ſeruit. vrban. præd c.* 82. *n.* 5. *Aſſict. in procem.* Conſtit. *Neapolit. q.* 3. *n.* 10. *Grammat. deciſ.* 75. *nu.* 1. *et* 2. *Vinc. de Franeb. dec.* 223. *n.* 5. *et* 6. *tenuit Rota in cauſa Neapolitana Monaſterij* 29. *Aprilis* 1602. *coram Illuſtriſſ. Card. Lancellotto, et in cauſa Romana Demolitionis domus* 29 *Feb.* 1608. *coram R.P.D. Mãzanedo, Verum in propoſito caſu Rota cenſuit, Ducem minime eſſe cogendum.*

Et pro reſolutione, fuit in primis conſideratum remedium, d. l. eſſe multum extraordinarium, vt adnotauerũt ibi gloſ. in ver. ſed extra, & alij ſcribentes, etenim regulariter nemo cogitur vendere. l. inuitum. & l. dudum. C. *de contrh. empt. cũ concord. vnde prędicta lex ſi quis ſepulchrũ minimè dedit actionem, ſed officii Iudicis implorationem, vt patet ex d. lege, in verſ. non tamẽ.*
15 *Illud autem in exorbitantibus à regulis iuris, & quæ iudicis officio veniunt expedienda, iure cautum reperitur, vt ſtrictè, & cum magna æquitate procedatur iuxta tradit per Bald. in l.* 2. *n.* 10. *verſ. & ideo.* C. *de reſcin. vendit. & in l ſi.* §. *ſed cum n.* 1. C. *de pact. Anan. in c.* 2. *in fin. Felin. col.* 2. *verſ. ſed Iudex Abb. n.* 8. *de offic Iud. Bar. in l. cum poſtulaſſem, nu.* 1. *Angel, in princ. ff. de damn. infect. late Alban. in lucubr. ad Bar. ſuper l.* 1. *nu.* 8. *& ibi Iaſ pariter n.* 8. *ff de iuriſd. omn. iud. idem Iaſ. in* §. *ſupereſt. n* 64. *& ſeq. inſt. de actio. Angel Aret in* §. *actio nu.* 5. *inſt. eo. tit. Alex. conſ.* 7. *nu.* 10. *& ſeq. lib.* 2. *Signorol. conſ.*

*conſ.*100.*nu.*13. *ad fin. Surd. tract. de alim. q.* 1 *tit.* 3.*n.*17. *præcipuè dùm agit Eccleſia,quæ eſt cultrix iuſtitiæ, & mater æquitatis.c.vnico. verſ ſed diuerſum,de alien.feud.Anchar.conſ.* 49 *nu.*4*, verſ quinto dicit, Roman,conſ.* 298.*n.*2. *in fin. Dec. conſ.*281. *n.*4. *Neuiz. conſ.*11. *n.*11. *Menoch.conſ.*322.*nu* 52. *Surd. conſ* 222.*nu.*22. *& deciſ.* 110. *in fin.quam diſcretionem, reducendo materiam ad iudicis arbitrium in iſtis terminis commendat. Couar. var. reſol.lib.*3 *c.* 14. *in fin.*

*In arbitrando autem & proprium officium in propoſita facti ſpecie impartiẽdo,iudex illud ante omnia proſpicere debet, ne vicinus, qui cogitur vendere magnũ patiatur detrimentum, vt ſunt verba, tex. in d. l ſi quis ſepulchrũ in verſ. præſes etiam,& notarũt ibi Alberic.n.*2. *Florian. nu.*4. Couar *d c* 14 *in fin. & ante illos.gloſſ. in l. reſcripta, verb. non lædat. in fin.* C. *de precib. imper. offer.*

Quod quidem magnum detrimẽtum debet intelligi de illo, quod contigit ſoluto iuſto pretio, nã quod vicinus non lædatur in prætio,fuiſſet diſpoſitio ſuper indubitabili, & circa illud lex iã prouiderat, ibi: Præſes compellere debet,iuſto prætio,iter ei præſtari.

Sicut etiam nõ videbatur ſubſiſtere intellectus, quod ſcilicet lex habuerit rationem magni detrimenti vicini circa modum exequendi, vt namque detur via ſepulchro per eam partem fundi, quæ ſit cum minori diſpendio vicini, vt colligitur ex textu,ibi de opportunitate loci &c. non autẽ voluerit,quod ſub prætextu detrimenti vicini, ſepulchrum careat via, & inde Eccleſia, ſiue Monaſterium neceſſaria ampliatione, nàm pro reſponſione dicebatur, quod ſi lex habuit rationem magni detrimenti vicini circa partem fundi, ergo multò magis circa totum, quia facilius tollitur ius tertij in parte, quam in totum. l. binas.ff.de ſeruit.vrban. præd. Calder conſ 2.*de arbitr. Alex. conſil.* 134.*n.*33. *&* 41.*in fin. lib.*6. *Felin. in c.quæ in Eccleſiarum,n.*19. *de conſtit. Cagnol. in l. uera ſanguinis.numer.*19. *ff. de reg. iur. Rot. deciſ.* 1. *de conſuet. in nou. Surd. deciſ.*30. *num.*25. *&* 26.

In propoſito verò caſu Domini arbitrati ſunt, Ducem ſi compelleretur vendere, fuiſſe paſſurum nimis magnum detrimentum, quia vt notum eſt, familia de Comitibus eſt de nobilioribus Italiæ,propter multos Pontifices maximos. S. R. E. Cardinales, & alios inſignes viros,quos habuit, de quibus ſunt plenæ hiſtoriæ,& Palatium, de quo agitur, eſt illorum antiqua habitatio et præſefert magnam antiquitatem,& nobilitatem, maxime propter in-

ſigne

ſigne ædificium Turris militiarum, quæ cum illo incorporata exiſtit, & de præſenti à prædicto Duce poſſidetur, vnde negari nõ poteſt, quin ſi familia de Comitibus, tali habitatione priuaretur, non eſſet paſſura maximũ dam-
16 num, quia huiuſmodi antiquæ habitationes multum conferunt ad honorem familiarum, & ad conſeruandam earum nobilitatem, vt patet ex traditis per Tiraq. de nobilit. c. 37. nu. 23. Ottalor. de nobilit. c. 4. nu. 8. cum duobus ſeqq. par. 2. Garz. pariter de nobilit. gloſſ. 18. num. 28. cum ſeq. Et videmus in ſimili, quod ſi tutor, etiam iuſto prætio, & ad diſſoluendum æs alienum pupilli, vendat ipſius domũ paternam, pupillus dicitur læſus. l. lex quæ Tutores, verſ. nec domũ, & ibi Salyc. verſ. Item not. C. de adminiſtr. tut. Alex. conſil. 67. nu. 3. lib. 5. Soccin. Iun. conſ. 45. n. 8. lib. 4. Dec. conſil. 403. n. 22. verſ. primo quia domus, Natt. conſ. 162. n. 10. Tiraquel. de retract. in præfatione n. 34. et ob id ſola probibitio alienationis de ſimilibus domibus ſufficit abſque veſtimento alterius rationis, de quo per gloſſ. in l. quoties ab omnibus. C. de fidei com. vbi Bal. nu. 8. cum alijs per Petr. de fideicom. q. 1. num. 85. & ſeq. & circa ſimiles domos ſemper præſumitur affectio, & deſiderium conſeruationis, Tiraq. tract. de nobilit. c. 37. n. 23.

Et in terminis minus fortibus, nempè de Vinea, adeſt exemplũ, lib. 3. Regum c. 21. vbi Nabot, ne priuaretur Vinea paterna (ibi propitius ſit mihi Dominus ne dem hæreditatem patrũ meorum tibi) elegit diſplicere Acab Regi ſuo, eam depoſcenti pro vſu proprio, & offerenti vineam meliorem in alio loco, Acab verò Rex minimè cenſuit poſſe illum iure regio cogere, ſed vt vineam haberet, cõfugit ad calumnias cõtra Nabot, procurando illius iniuſtam mortem.

Nec mouit Dominos, quod ſecundum iſtum intellectum. l. ſi quis ſepulcrbum, & priuilegium Eccleſiarum in hac materia multũ reſtringeretur, quia vt plurimũ, maximè in partibus, domus cõtiguæ Eccleſijs, & Monaſterijs erunt antiquæ ipſorum babitantium, & plerumq; etiam Nobilium, quia Domini non intendebant pro nunc firmare, quod quę libet familia nobilis poſſit euitare diſpoſitionem, l. ſi quis ſepulchrum. ſed concurrente inſigni, & extraordinaria nobilitate, qualitate ædificij, et alijs de qui-
17 bus infra, etenim ex qualitate perſonæ, vel familiæ eadem res dicitur magis, vel minus præiudicialis, ad l. nouerint cum ibi not. per Salyc. nu. 1. & alios, C. vt intra certum temp. §. atrox, vbi Aret. in princ. Inſtit. de iniur. gloſſ. in c. 1. verb. officio, & ibi Abb. in fin. de cler. venat. Bal.

Digitized by Google

*conſ.*116. *nu.* 2. *lib.* 3. *Imol. in c. cum quidam nu.*4. *Felyn.n.*5. *de iur. iuran. Tiraq. tract. de pœnis,cauſa* 31.*nu.*18. *& ſeq.*

Altera circunſtantia ponderata per Dominos fuit, quod iſtæ Moniales habent ab alio latere multa ædificia priuata, cū quibus poſſunt ampliare eorum Monaſterium, & licèt aſſerant, illa non eſſe ſibi ita oportuna, ſicut Palatium de Comitibus, & quod regulariter ſit in electione Eccleſiæ, vel Monaſterij conuertere ſe ad partē ſibi beneuiſam, aliàs quilibet vicinus poſſet dicere, Eccleſia conuerte te ad alium vicinum, & ſic priuilegiū redderetur eluſoriū; attamen in propoſito caſu, Domini arbitrati ſunt, æquitatē velle, vt Moniales cū aliquo eorum incommodo potius ſe conuertāt ad illas priuatas domos, quàm quod expellatur familia tantæ nobilitatis ab antiqua habitatione, quicquid dicendum foret, ſi aliter non poſſet conſuli indigentiæ Monaſterij.

Fuit etiam per Dominos conſideratum, quod iſtæ Moniales ſunt per multa ſæcula poſteriores in hoc loco familiæ de Comitibus, quod in ſimili fuit deductum in prædicta Neapolitana coram Illuſtriſſimo Lancellotto die 28. *Nouembr.* 1601. *&* 29. *Aprilis* 1602. *vnde ante acceſſum debuerunt cauere, An locus eſſet capax, aliàs ſi iſta materia ità*

18 *indiſtinctè practicaretur, daretur occaſio fraudibus, ſi quidem poſſent iſti agentes pro locis pijs, qui aliquando habent proprios affectus, emere domumculam propè aliquam bonam familiā, & incontinenti velle retrahere illius habitationem, quod certè eſſet nimis durum.*

Vnde omnibus ſimul iūctis, & nullum caput ſingulariter pro ſufficienti approbando fuit concluſū, Ducem de Comitibus in hoc caſu minimè eſſe cogendum, vendere propriam habitationem Monialibus.

An autem pro faciendo atrio eccleſiæ poſsit quis cogi ad vēdendum ſuam domum? habes *deciſionem Ricc. p.*3. *deciſ.* 129. Quid de Monaſterio, ꝙ vult facere infirmariam an etiam potuit cogere vicinum ad vēdendam domum contiguam, idem *Ricc. d. p.*3. *dec.*159. Domus quæ eſt ſubiecta maioratui, & ſic prohibita hoc caſu alienari; An etiam hoc caſu nō ſolum poſsit, ſed debeat vendi pro ampliatione Eccleſiæ latè Hieronymus de Leone inter ſuas deciſiones Regni Valentiæ. Pro tali alienatione ſi domus eſt redditi tia, quod nō ſoluatur laudemium; ſi fuit venditio coacta, *Ricc. in praxi deciſ.*626.

Quoad Cappellas tertij generis, præter ea, quæ notat *Fuſcus loco ſupracit.* nos etiam infra agemus quæſtione 7. ſect. 2.

Nota

Nota tamen, Capellam quę eſt in atrio, ſeu cortili alicuius ruris, vel maſſariæ nō eſſe oratorium huius generis, & ſic priuatum, ſed ſecundi generis, & ſic publicum *Ricc. deciſ. 78. p. 2.*

SECTIO SECVNDA.

Quid ſit Capellania, & quotuplex.

19 *Capellania, qua nam ſit, & n. 24. & quotuplex n. ſeq. & de differentia inter ipſam, & Anniuerſar. Quis ſit Capellanus, n. 21.*

22 *Rectoria, qua nam ſit, & quod nam ſit officium Rectoris, n. ſeq. & n. 28. Capellani an, & quomodo ſint curati, ibid.*

25 *Cura animarum quomodo poſſit reſidere apud plures.*

26 *Genitiuum quid importat.*

27 *Oblationes recipere pertinet ad Curatum.*

30 *Capellani coadiutores curati ad quid teneãtur. & ſuspenſa approbatione confeſſariorum, ipſi capellani an cenſeãtur ſuſpenſi ab audiendis confeſſionibus, ibid.*

31 *Rector, & Capellanus poteſt quis eſſe in eadem Eccleſia.*

INdubitatum eſt, vt vtar verbis *Vaſquez to. 3. in 3.*
19 *p. D. Tho. diſp. 234. ſub n. 25.* quòd inſtitutio Capellanię ad hoc pręſertim fiat, vt quis pro alijs miſſam celebret, ideò benè poſt *Zerolam*, ſic eam deſcribit *Perez de Anniuerſarijs & Capellanijs lib. 2. c. 1. n. 2.* Capellania, eſt *onus* celebrãdi annuatim Miſſam in Capella, vel Altari. Dicitur, *onus*, pro genere, prędicatur. n. de alijs omnibus diuinis officijs, & etiam temporalibus. Dicitur, *celebrandi*, ad differentiam aliorũ onerum beneficiatorum. Dicitur, *annuatim*, ad differentiam Sacerdotis obligati ad celebrandum ob quotidianum ſalarium. Adderem aliam particulam, *pluries*, ad differentiã Anniuerſarij, quod differt à Capellania, quia illud cõtinet onus, ſemel tantum in anno Miſſam celebrãdi, ſcilicet vertente die mortis defuncti, vt per eundẽ *Perez loco ſupracit. cap. 1. n. 21.* Capellania verò, habet onus pluries miſſas celebrandi ſingulis annis.

Duplex autẽ eſt Capellania quò
20 ad propoſitum noſtrum, vna dicitur collatiua, ſeù vt alij vocant, eccleſiaſtica, vel ſpiritualis: alia non collatiua ſeù prophana, & temporalis, vt habetur *per gloſſam in Clemen. 2. de decimis, verbo, ſi ad beneficiatorum ad finem; Petrum de Gregorio parte 2. ſintagmatum iuris vniuerſi, lib. 13. c. 29. n. 1. & alios infracitandos*, communiter. Collatiua, ſeù eccleſiaſtica dicitur illa quæ eſt fun-

data, cum Epiſcopi, vel alterius ſuperioris ordinarij eccleſiaſtici authoritate; Non collatiua ſeu prophana, vel ſecularis eſt illa, quæ per authoritatem Ordinarij non eſt ſpiritualizata; ita DD. ſupracitati, & infracitãdi paſſim. Nos hic agimus de prima Capellania, nempè collatiua, ſeù eccleſiaſtica: hanc enim intendere Sacram Congregationem in ſupracitata declaratione, per illa verba, *ratione Capellaniæ*, fit clarum ex ſubſequentibus, de quibus nos infra quæſtione 5. *aut legati*, per quæ ſignificatur capellania non collatiua, quæ venit apellatione legati pro Miſſis celebrandis.

Ex dictis facilè apparet, qui nam
21 dicatur Capellanus; dicitur .n. is, qui habet onus pluries celebrandi annuatim Miſſam in Eccleſia, vel Altari aliquo, & licèt *Fuſcus lib. 2. de viſitatione, & regimine eccleſiæ, cap. 11. n. 5.* Dicat, Rectorem eccleſię, ſeù Parochiæ dici Capellanũ, in rigore eſt impropria loqu-
22 tio, cùm nomen Rectoriæ ſonet beneficium Parochiale; nomen verò Capellaniæ ſignificet beneficium ſimplex, vt patet ex deciſ. Rotæ in illa Capuana 1613. coram Cardinali Sacrato, in qua dubitabatur, An impetratio facta de Rectoria, quam quidam impetrauit, vt ſimplex beneficium, ex quo antiquitus Capuæ, Rectoriæ poſſidebãtur, vt beneficia ſimplicia, & cura animarũ reſidebat apud Capellanos, quæ cõſuetudo, ſeu vt rectius loquar, corruptela fuit ablata per Synodũ Prouincialem Anni 1567 quæ declarauit, vt infra *Capellanos earundem Parochialiũ non curatos, ſed ipſius Rectoris curati adiutores eſſe debere, ſi tamen prius ab Ordinario examinati, reperti fuerint habiles ad eum, in exercenda cura animarum, adiuuandum; & proindè Rectores tamquam veros Parochos, teneri ad ſuſcipiendos ſacros ordines, & ad reſidendum, curamq. animarum perſonaliter in dictis Eccleſijs exercendã,*
23 Quæ cõſtitutio Cõſiliarijs eſt valdè cõformis diſpoſitioni iuris cõmunis, nam Rector eſt ille, qui tenetur ſuum cuſtodire populum, *c. 1. 13. q. 1. Rot. deciſ. 52. n. 107. par. 2.* Et ipſe eſt caput, cuius proprium officium eſt, populum arguere verbo, & exemplo, *can. ſicut Rector 40. diſtinct.* Item quia Capellani non faciunt collegium, neque, Capitulum, apud quos poſsit inſolidum pertinere cura, iuxtà *deciſ. Caſſad. 11. ſub n. finali de præbendis, & Campanilem in ſuo diuerſorio iuris Canonici rubrica 7. cap. 6. ſub n. 30.* Adeſt etiam declaratio Sacrę Cõgregationis Cõcilij, quam refert *Garzia p. 11.*

de

de benefic. c.2. n.9. quæ in Parochialibus vnitis Capitulis Cathedralium, & Collegiatarum, cenſuit his verbis. *Si cura animarum incumbit certæ perſonæ per illam exercenda eſt, ſi imminet toti Capitulo, vt per ſingulos per vices exerceatur cogedi ſunt ad illam exercendam ex notatis in c. ſtatutum de elect. in 6.* Adeſt alia declaratio quoq. in hac materia, quã refert *Pariſ. in ſuo opere de reſignation. beneficiorum libro 8. quaſt. 9. n.93.* vbi dicitur, *Quod quando eccleſia ex prima ſua inſtitutione, & origine eſt Parochialis, & poſtea erigitur in Collegiatam cum retentione curę animarum; illius curæ exercitium ſingulis de collegio incumbit, vt ab ipſis Canonicis per turnum adminiſtretur, & tunc fructus, qui ex cura procedunt debent diuidi equaliter inter Canonicos, & dignitates, ſicut onera fuerunt cõmunia*, & habetur per *Rotam in illa Tarentina adminiſtrationis 1611. coram Pirouano.* imò eadem Sacra Congregatio Declarauit, *excuſari à pręſentia in choro eum, qui exercet curam animarum imminentem Cathedrali vel Collegiata, dum tamen eſt in actu adminiſtrandi Sacramenta, vel alia exercet, quæ ſpectant ad ipſam curam.*

Dixi non faciunt Capitulum, neq; collegium: quia quando cura Eccleſiæ Parochialis ſpectat ad Collegiatam, vel Cathedralem non ſpectat ad Canonicos, vt Canonicos ſingulos in particulari, ſed vt Capitulum, cũ plures non poſſint eſſe ſponſi vnius ſponſæ, vt infrà in deciſ. referenda, & notat poſt alios, *Viuian. in Praxi Iuriſpatron. lib.2.c.7.n.31.* qui ſubdit, quod hoc caſu totum Capitulũ poteſt mandare curã alicui Vicario approbato, de qua re extat declaratio S. Congr. apud *Garz. p. 1. c. 2. n.94. in addit.* ideoq. non potuit, nec poteſt trasferri cura in Capellanos, & liberari Rector etiã ab immemorabili tempore, ſed benè ꝙ debeant adiuuare, vt declarauit Synodus ſupra relata.

Verba deciſionis ſupra allegatæ,
26 ſunt iſta *Difficultas eſt, an cura reſideat penès Rectorem, & penès Capellanos in eadem Eccleſia. Et Domini exſtimarunt, curam eſſe apud Rectorem ex impetratione aduerſarÿ, quæ contra illum plenè probat, l. cum precum, C. de liberali cauſa, ſiquidem impetrauit Rectoriam Sancti N. vndè ſi cura ſpectat ad Eccleſiam, & Eccleſia ad Re-*
27 *ctoriam, vt denotat illud genitiuum Eccleſiæ, quod importat dominium illius, cui genitiuum adÿcitur, l. ſeruum Titÿ ff. mãdati. l. ſi hæredes ſeruum. ff. de leg. 1. l.2. §. in locum. ff. de religioſis domibus, Caſtr. conſ. 171 n.1. lib.2. Alex. conſ. 49. in fine lib.*

lib.5. ſequitur, ꝙ cura ſit apud
Rectoriam, quod magis de plano
procedit, quando in Eccleſia eſt
vnica Rectoria, Card. conſ.30.
n.5. verſ. ſed adhuc; & licèt Car
dinalis ibidem exponat plebena-
tum Eccleſiæ, ideſt in eccleſia, at-
tamen prima applicatio viſa fuit
aptior, et etiam Domini non cō-
ſiderauerunt hoc fundamentum
per ſe, ſed tantum iunctis alijs,
de quibus infra. Confirmatur,
quia cura non poteſt eſſe penès
prædictos duos Capellanos ad in
ſtar ſponſæ, quæ non poteſt habe
re duos ſponſos, c. cū ignoret de
præbend. c. ſicut vna, 22. q. 2.
Oldrad. cōſ.67. Rebuff. in praxi
tit. de non promotis infra annū,
Rota deciſ.62. n.19. p.2. diuerſ.
ſed debet eſſe ſingularis, Staphil.
de litteris gratiæ, n.38. de beneſ.
qui Oldrad. vbi ſupra ſub n. 2.
dixit, id procedere etiam ſi Ca-
pellani actu exercent curā, quia
per hoc non dicuntur habere cu
ram, ſed exercitium curæ, & fa
28 cit, quia nomen Rectoriæ ſonat
in beneficium curatum, vt eſt in
C. de Rectoribus, de cler. ægrot.
vel debilit. dicitur enim Rector,
quaſi populum regens, Roman.
conſ. 356. Io. Andr. in c. licèt
canon. n. 1. de elect. in 6. No-
men autem Capellaniæ ſonat be
neficium ſimplex Lambert de
Iurepatr. p. 2. lib. 2 q.7. art.3.
n.17. arguendo igitur à nomine,
prout fieri poteſt, ex cumulatis
per Euerard. de locis argumen.
tit. ab ethymologia; ſuadetur;
curam eſſe apud Rectorem, non
autē apud Capellanos. Denique
29 fuit cōſideratum, quod oblatio-
nes percipiuntur per Rectorem,
non autem per Capellanos, quod
eſt ſignum curam eſſe apud Re-
ctorem, non autem apud ipſos
Capellanos, Abb. in c. Paſtoralis,
n.2. de his, qui fiunt à Prælat.
ſine maiore parte capituli, Feli.
in c. dilectus, n.1. & ſeq. de off.
ordinarij, Quatuor requiſita
ad hoc, vt Eccleſia dicatur Pa-
rochialis enumerat, Rota in il-
la Rechanaten. Parochialis 20.
Maij 1577. coram Cantuccio,
quàm refert Viuian. in praxi
Iuriſpatr. lib.2.c.7.n.22. vbi la
tè idē author agit de hac ma-
teria, & n.32. ait, quod eo ip-
ſo, quando Eccleſia eſt Paro-
chialis, eſt etiam curata, non è
contra, & ideò, quod melius ſit
exprimere, quod ſit Eccleſia
Parochialis, quàm quod ſit be
neficium curatum.

Quid autem importat id, quod
30 dicitur in Synodo Capellanos
eſſe adiutores Rectoris in cura?
patet ex ſupradictis, quia cum
non ſit cura apud ipſos, nec
poſſit eſſe inſolidū, ex quo nō
faciant Capitulum, neque Col
legium; non tenentur per tur-
num illam exercere, ſicut Ca-
nonici, de quibus ſupra, ſed in
defectum Rectoris, ſi eſt impe
ditus, ac etiam in Paſchate, Na
tiuitate, alijsq; feſtis ſollem-
niori-

nioribus adiuuare eum in Cõfeſſionibus audiendis, & communicando, ſi opus ſit,& poſſunt audire,quando volunt,cõfeſſiones, & miniſtrare ſacramentum Euchariſtię in Eccleſia ipſa Parochiali, ac non ſolum poſſunt, ſed etiam debent domi, ſi vocentur à Parochianis infirmis accedere ad eos audiendos in confeſſione,vel viaticum miniſtrandum & licèt non omnes admittantur ad ipſas capellanias per cõcurſum, ex quo declaratũ fuit ſolùm illum adhibendum eſſe in ijs Capellanis qui aliàs cum concurſu fuerunt admiſſi, vel etiam per Romanum Pontificem prouidentur,cum clauſula, *dummodò approbentur ab Ordinario*, quando Archiepiſcopus reprobat,aut ſuſpendit approbationes,& licentias audiendi confeſſiones, non cēnſentur etiam ipſis reuocatæ, ita ſeruari de cõſuetudine teſtatus eſt mihi Perilluſtris,& Reuerendiſs. Mutius Veſpaſianus qui per multos annos exercuit, & nunc exercet Vicariatum in d. Metropol. Capuana,& ita limita, quæ dicta ſunt à nobis *in tract. de Poteſtate Confeſſ. recoll.* 4. *verſus finem*, Vnde à fortiori nec cēſerētur ſuſpenſæ, & reuocatæ approbationes Canonicorum Eccleſiæ Parochialis erectæ in Collegiatam, apud quos reſidet cura in ſolidum, vt in facto pro Canonicis Eccleſię Collegiatæ S. Ioannis in Perſiceto Diœceſis Bononien. ſcripſi,& probaui,cum verè illi ſint curati, & obtineant in ſolidum beneficium Parochiale,quod iuxta Conc. Trid. & Conſtit. Pij V. ſufficit, vt contradiſtinguātur ab approbatis, quos includit reuocatio,& ſuſpenſio approbationis facta ab Ordinario. Quod autem vnus poſſit eſſe Rector, & Capellanus etiam in eadem Eccleſia, docet *poſt Felin. in c. ex parte, n.* 3. *de reſcript. Fuſcus d. c.* 11. *ſub n.* 5. & ſic practicatur Capuæ. Fuit quæſitum an Capellanus præfatus abſque Rectoris delegatione aſſiſtendo matrimonio, validè,& licitè aſsiſtat?& ſtante d. declaratione, quod cura reſideat apud Rectorem, ipſos verò eſſe coadiutores,vt ſupra, Reſpondi negatiuè, maximè, quia hoc Sacramentum non eſt neceſſarium, ſicut confeſſionis,& communionis, ſed voluntarium. vt in ſimili de extero diſtinguunt DD. & ideo debet recurri ad Rectorem ipſũ vel ad coadiutorem aſſumptũ ab ipſo Parocho, qui cenſeretur delegatus etiam ad aſsiſtēdum,de quo loquitur *Sanchez lib.* 3. *de m trim. diſp.* 31. *n.* 19. vbi negat talem poſſe alteri ipſam aſſiſtentiam delegare; niſi habeat ſpecialem hanc faculta-

cultatem, vel ſit delegatus ad aſſiſtendum omnibus matrimonijs contrahendis in Parochia; ſecus eſſet, ſi cura apud eos eſſet in ſolidum; vt de duobus Parochis, habetur per *Sãchez ſupra diſput.* 24. *in fin.*

SECTIO TERTIA.

Ex quibus ſignis cognoſci poſſit, Capellaniam non eſſe prophanam, ſed Eccleſiaſticam.

31 *Capellania quomodo cognoſci poſſit, an ſit collatiua, vel nõ.*
33 *Capellania collatiua eſt propriè, & verè beneficium.*
34 *Beneficiũ quomodo diſtinguatur ab officio eccleſiaſtico, vel alia pia diſpoſitione.*
35 *Beneficij eccleſiaſtici ſigna, & coniecturæ.*
36 *Authoritas Ordinarij adhibita in fundatione, probat eſſe beneficium eccleſiaſticum, non tamen vbi de ea non conſtat, eo ipſo præſumitur in contrarium, n. ſeq.*
38 *Capellania in dubio an præſumatur eccleſiaſtica, vel prophana; Beneficium in dubio præſumitur liberum potius, quàm de Iurepatronatus.*
39 *Legatum factũ de quibuſdam Miſſis celebrandis à Sacerdote eligendo ab hæredibus in eccleſia conſtructa, & dotata à teſtatore authoritate Epiſcopi eſt Capellania prophana, & non collatiua.*
40 *Capellania non collatiua per curſũ quãti temporis, & quas collationes factas ab Ordinario, fiat collatiua.*
41 *Beneficij vltimus ſtatus quomodo attendi debeat, & quando iuuet, n. ſeq.*
43 *Quaſi poſſeſſio iuriſpatronatus quando ſuffragetur.*
44 *Vnio Eccleſiæ Patronorum nõ poteſt fieri abſque conſenſu patronorum.*
45 *Iuspatronatus laicorum non cadit ſub reſeruatione.*
46 *Perpetuitas in collatione quãdo & quomodo diſtinguat Capellaniam eccleſiaſticã à prophana.*
47 *Beneficium an & quando fundari poſſit ad tempus, & 49. & 50. & 52.*
48 *Perſonatus eſt beneficium eccleſiaſticum.*
54 *Nullum à principio, non poteſt poſtea fieri validum.*
55 *Nominãdi facultas quando cõſumetur per nominationem nullam, & inualidam.*
56 *Capellanus amouibilis an morte patroni cenſeatur reuocatus, an poſſit amoueri ſine cauſa ibid.*

QVia, vt ſupradictum eſt, *Sectione præcedenti*, in hac quæſtione agẽdum eſt de Capellania collatiua, ſeù Eccleſiaſtica, meritò poſt explicationem nominum Capel-

læ

læ,& Capellaniæ,ac Capellani,
ſubijcienda ſunt ſigna, ex qui-
bus poſsit colligi aliquam Ca-
pellaniam non eſſe prophanā,
& non collatiuam, ſed eccleſia
ſticam ſpiritualem, & collati-
32 uam. Dicimus enim ſigna, &
coniecturas Capellaniæ Eccle-
ſiaſticæ eſſe eadem, quàm be-
neficij Eccleſiaſtici, quia vt ſu-
33 pra dictum eſt, ipſa Capella-
nia eſt propriè, & verè benefi-
cium Eccleſiaſticum, & clariùs
dicetur infra *Sect. Sequenti*,
vbi agimus de differentijs in-
ter ipſam Capellaniam Eccle-
ſiaſticam, & prophanā, ac pro-
batur *in Clem. ſi beneficiorum*
de decimis, Clem ſi diſpendioſam
de iudicijs. Ratio eſt, quia ha-
bet ill.. Capellania annexum
ſpirituale, *Can. ſi quis obierit*
p. q. 3. quæ ſpiritualitas non ſo-
lùm conſiſtit in celebratione
Miſſæ, ſed in alijs, per quæ ipſa
ſpiritualizatur, de quibus in-
fra; ideò dari poteſt in titulū.
Can. præcepta 55. diſt. venit ap-
pellatione beneficij, ac illam
poſſidens tenetur ad ſolita iu-
ra Epiſcopalia, eius mentio fa-
cienda eſt in impetratione ali-
cuius Eccleſiæ, vel beneficij.
Fuſcus de viſitatione lib. 2. c. 11.
n. 1. & ſequentibus, non poteſt
illam quis permutare abſque
authoritate, & decreto Ordi-
narij, vacat per ingreſſum Re-
ligionis, committitur in eo Si-
monia, & demùm obtineri nō
poteſt, niſi à perſona Eccleſia-
34 ſtica, pro vt infra dicetur, quæ
omnia diſtinguūt beneficiū ab
officio eccleſiaſtico, vel alia
pia diſpoſitione, ſeù Capella-
nia prophana, per allegata *à*
Rota Romana in illa Gerunden.
Perſonatus, quam habes in fi-
ne huius ſectionis. Reſtat igi-
tur, vt aperiamus, quæ ſint iſta
ſigna, & coniecturæ beneficij
eccleſiaſtici. *Ricc. etenim 1. p.*
ſuæ praxis fori eccleſiaſtici deciſ.
300. Sex ſigna, ſeù requiſita,
35 vel coniecturas beneficij, &
per conſequens Capellaniæ ec-
cleſiaſticæ, enumerat. Primū
eſt quòd ſit fundata Epiſcopi,
vel alterius Ordinarij autho-
ritate. Secundū quòd habeat
quid ſpiritualitatis annexum,
quod vt ſupra innui, non con-
ſiſtit in ſola celebratione Miſ-
ſarum, ſed etiā onere recitan-
di officium diuinum. Tertiū
quòd conferenda ſit clerico,
& non laico. Quartum quòd
conferri non poſſit, niſi à per-
ſona eccleſiaſtica. Quintum
quòd ſit perpetua. iſta ponun-
tur à *Gonzalez gloſ. 5. n. 17.* &
ipſe *Ricc.* tantum addit. Sex-
tum, quòd conferens non poſ-
ſit illud conferre ſibi ipſi, alle-
gat principali loco, *Panormi-*
tan. conſ. 47. vol. 2. qui ponit
quinque tantùm ſigna, ſcilicet
2. 3. 4. 5. & loco 6. aſſignat
aliud requiſitum, nempè modū
prouidendi, ſcilicèt abſque cō-

ditione, & pacto, nec pro comodo temporali, aliàs committeretur, vt ipſe ait, Simonia. Fauet *Rota Roman. 1. p. recent. deciſ.* 508. quæ tantum aſſignat quattuor requiſita, excludendo expræſsè quintum de perpetuitate, hæc requiſita conſiderata à Rota, ſupra, ſunt iſta. Primum, perſonæ conferentis. Secundum perſonę, cui confertur. Tertium modi cōferendi. Quartum oneris annexi. Vnde nunc remanet examinandum à nobis primum requiſitum illud authoritatis Epiſcopi, & quintum perpetuitatis, an, & quomodo ſint neceſſaria ſigna ad oſtendendum, quod Capellania ſit eccleſiaſtica, & collatiua.

36 Quò ad primum ſignum datum à *Riccio ſupra*, ad oſtēdendum, quòd Capellania ſit Eccleſiaſtica, vt ſcilicet ſit erecta, & fundata authoritate Ordinarij, dicimus, quòd etſi negari non poſſit, quin quandò cōſtat expræſsè de authoritate Ordinarij adhibita in erectione, & fundatione, eſſe ſignum manifeſtum, quòd ſit beneficiū, ac Capellaniam eſſe eccleſiaſticā. *Rota 1. p. recent. deciſ.* 509. vbi hoc ampliat, etiam ſi non ſit probata collatio aliqua facta ab ipſo Ordinario, quia inquit, ſufficit, vt non poſſit cōferri laico, ſicuti è contrario ſine authoritate prædicta beneficium eccleſiaſticum ſuum eſſe non habet, *gloſ. in in clem. 2. in verbo beneficiorum in fin. verſ. tu dic; de decimis. Nauar. conſ. 5. & 7. de præbend. cum alijs, quæ probat Rota Romana in illa Melphiten. legati pij coram Dunozetto, 24. Ianuarij 1629. quam habes tranſcriptā inf. q. quinta ſect. 1. Et Roccus de Curte in tract. de Iurepatr. verbo pro eo quod, in principio*, dixit expræſsè, non eſſe beneficium Eccleſiam, vel Capellā, niſi ſequuta approbatione Epiſcopi, vbi allegat *Dominos de Rota deciſ. 10 de Iurepatr. & 17. de præbend. in antiquior.*

37 Tamē nō ſequitur, quòd quādo non conſtat de ea authoritate præſtita in fundatione, ſemper debeat iudicari Capellania prophana, vel aliud opus

38 pium, quia non ſolùm quādo ſumus in dubio, an fuerit adhibita dicta authoritas, vel nō aliqui volunt, præſumi eſſe Capellaniam eccleſiaſticam, & nō prophanam, iuxta *Menochium conſ. 99. nu. 122. vol. 1.* Sicut quando expræſsè conſtat non eſſe fundatā authoritate Epiſcopi, licèt habeat aliquod ſignum, per quod videatur erecta de eius authoritate, erit iu.d cāda prophana *Valaſc. conſ. 105. n. 10. Pariſ conſ. 34. n. 15. vol. 4.* quos in vtraque parte probat *Perez de Anniuerſ. & Capell. lib. 2. c. 1. in fin. ſequutus*

Re-

Rebuff. in practic. benefic. tit. quid ſit, & quot modis dicatur beneficium n.8. in fin. quia inquit ipſe, in dubio præſumi debet Capellania fundata cum Epiſcopi approbatione, cũ ſit ad ſeruiendum Deo; & ſi hoc dictum *Rebuff.* & per conſequens doctrinam *Perez* impugnet *Ricc 1.p.praxis deciſ.383.* dicens, quòd non ſit tenẽdum, ac etiam ante eum *Mareſcottus lib.2.variar.c.3.n.4.* docẽtes, quòd in tali dubio non præſumatur beneficium eccleſiaſticum, niſi appareat de approbatione ſuperioris, cũ ſemper in dubio libertas præſumatur. fauet id, quod docent doctores vnanimiter, & eadem Rota reſoluit pluries, vt habetis infra ſect. 7. in dubio
39 beneficium præſumi liberum, potius, quã iuriſpatronatus, de qua re nos infra, ſicuti quoq; in dubio beneficium non præſumitur curatum, ſed ſimplex *Rebuff in prax. benefic. titulo quotuplex ſit beneficium n. 11. Rota deciſ. 17. par. 1. diuerſar.* Vndè in facto dixi, non ex eo, quia quis legatũ fecit de quibuſdam Miſſis celebrandis à Sacerdote eligendo ab hæredibus in Eccleſia à ſe conſtructa, & dotata authoritate Epiſcopi, eſſe Capellaniam Eccleſiaſticam. fauet *Ricc. 1. p. praxis deciſ. 400.*

Sed etiam, quia vbi conſtat Capellaniã non fuiſſe fundatã authoritate Epiſcopi, putà quia fundator cauit in inſtrumẽto, vel teſtamẽto, vt celebrarẽtur Miſſæ per Sacerdotẽ eligẽdum per eius hæredes, vt fieri, & inſtitui ſolet, ſimilis Capellania prophana ex infra dicendis, poterit fieri Capellania Eccle-
40 ſiaſtica, ſi v.g. per tempus 40. annorum ter, quaterque, & etiam bis legatum prædictum, vt Capellaniã ordinarius conferat oblato, & præſentato per patronum *Azor. par. 2. inſtit. moral. c. 3. verſ. hoc vt clariùs in fin.* imò *Perez de Anniuerſ. & Capell. lib. 2. c. 1. n. 50.* docet, ſufficere tempus ordinarium, quia inquit ipſe, dictum tempus 40. annorum deſideratur in rebus Eccleſiæ præſcribendis, & ſic in iure eligẽdi circa beneficia Eccleſiaſtica: At dum legatum, ſeu Capellania, quæ ſuã origine, & inſtitutione nõ erat beneficiũ, eſt res prophana, & ſic ad modum rei prophanæ, ſufficit præſcriptio temporis ordinarij, vt in beneficium poſſit trãsferri; per tẽpus autẽ ordinariũ intelligitur tempus 10. annorum inter præſentes, & 20. inter abſentes, vt *per Rebuff. in practica benefic. cum de diſpenſatione ætatis, nu. 6. & clarius per Roccum de curte in tr. de Iurepatr. verbo ipſe, vel is, à quo cauſam habuit ſub n. 86.* vbi de

præſcriptione contra compatronſi, de qua re nos infra ſuo loco q. ſeq. Qui *Perez d. c. 1. nu.* 74. docet, quòd vbi non conſtat de dicta authoritate non præſtita, ſed tantùm eſt dubium de ea, iuxta caſum præcedentem, & ter aut bis Ordinarius contulerit, ſufficere etiam minus ſpatium quàm decem annorum, Vbi etiam
41 *nu. præcedenti*, declarat, quomodo intelligendum ſit illud proloquium in iſta materia, quod attendi debet vltimus ſtatus beneficij, intelligi enim debet, inquit ipſe, cum ſupradicta diſtinctione, aut conſtat non fuiſſe adhibitam authoritatẽ in eius fundatione, & ſic ſua origine fuiſſe non collatiuã, & requiritur, quòd dictus vltimus ſtatus ſit præſcriptus, vt ſupra, vel non conſtat, & ſic ſumus in dubio, & requiritur, quòd ter, aut bis Ordinarius contulerit, & ſi ex vnica collatione acquirat quaſi poſſeſſionem conferendi, ſi collatio habuit effectum, & contulerit bona fide, & ſciente contradictore, qui ius habet; imò *Rota in illa Melphiten. Legat pij* 24. *Ianuarij* 1629. *coram Dunozetto*, expreſsè tenuit, quod in iudicanda qualitate beneficij tantum attendi debeat erectio, ac fundatio, & vltimum ſtatum attendendum eſſe in re dubia, non autem quando conſtat clarè de anteriori ſtatu profanitatis, quam deciſionem infra referam quæſtione quinta vbi de Capellania prophana agimus. Adde ex *Caualerio deciſ.* 639. *n.*8. quòd vltimus ſtatus non attenditur ſi incontinẽti de ſtatu contrario ex fundatione docetur. Cętera ad hanc materiam vide apud *Ricc. in fin.* 4. *partis ſuæ Praxis*, vbi ponit praxim particularẽ de hac Capellania; de qua re, etiam iterum q. ſequẽti redib t ſermo, & erit opportunior locus, ibi lectorem remittimus. Nota tamẽ pro nũc, quòd quaſi poſſeſſio ratione vltimi ſtatus ſufficit pro poſſeſſorio, non autem pro petitorio. Fauet deciſio Rotæ in illa Aliphana Iuriſpatronatus 4. Iulij 1629. coram Chiſlerio ibi.
42 *Non obſtat primò quòd ex quo agitur contra prouiſum Apoſtolicum ſola poſſeſſio non ſufficiat ad effectum manutentionis, niſi pariter doceatur de legitimo titulo ex fundatione, & dotatione, tenuit Rota in Compſana Iuriſpatronatus* 23. *Iunij* 1604. *corã Litta, & coram Paleotto deciſ.* 519. *lib.* 3. *p.* 3. *nã ſupradictæ deciſiones procedunt quando agitur in petitorio ad iuſtificandum titulum; ſecùs autem in ſummario poſſeſſorio manutentionis, cum tunc ſufficiat, & attẽdatur vltimus ſtatus beneficiorum, etiam contra prouiſum*

ſum apoſtolicum. Seraph. deciſ. 499. n. 3. vltra quod ſupradi-
43 *cta procedunt in prouiſo apoſtolico vigore Reg 8. contra quam non ſuffragatur quaſi poſſeſſio præſentandi, tenuit Seraph. alleg. deciſ. 499. Reuerendiſs. D. meus Decanus deciſ. 469. nu. 4. & 5. Caputaq. deciſ. 29. & 326. lib. 1. in manuſcript. Rota recen. 1. p. deciſ. 224. n. 3. Non autem in prouiſo vigore alterius reſeruationis, maximè quia in hoc caſu nullam adeſſe reſeruationem, cenſuerunt Domini. Primò, quia beneficium vacauit mẽſe Decembris, nec ea poteſt deſumi ob nõ ſeruatam formã Conc. Trid. c. 6. ſeſſ. 7. ex quo fuerit facta de beneficio, tamquam libero ob lineam finitam fundatoris, non vocatis hæredibus vl-*
44 *timis de familia, quia Cõcilium nõ præſcribit certam formã omnibus, ſed ſolùm diſponit quòd vniones factæ à 40. annis infra poſſint examinari ab Ordinarijs, tamquam à Sede Apoſtolica delegatis atq. ita non applicatur, & dum conſulit patronis, non debet contra eos retorqueri, ita vt quaſi poſſeſſionem præſentan-*
45 *di ſublatam velit, cum patronatus laicorum ſub reſeruatione non cadant. gloſ. quam omnes ſequuntur in c. 2. verb collatio, de præbend. in 6. Cardinal. in Clem. 1. q. 7. in fin. de Iurepatr. Simonett. de reſeru. q. 9. per tot. Caſſad. deciſ. 6. n. 3. de iurepatr.*

Quò ad quintum ſignum perpe-
46 tuitatis ſciendum, hoc ſignũ non eſſe generale, neque certũ, niſi, vel quando beneficiũ in dubio præſumi debeat perpetuũ *Rota 1. p. Nouiſs. deciſ. 798. ſub n. 4.* vel ratione reſeruationũ, & quòd quis non poſſit ordinari in titulum beneficij, ita intelligendi ſunt doctores allegati per *Ricc. ſupra nu. 35.* & videtur fateri *idem Ricc. deciſ. 396. & clariùs deciſ. 383. Caualerius deciſ. 639. n. 8.* ſic etiã nõ includitur in regulis de annali, & triennali, maximè contra patronum, quia talis Capellanus amouibilis non poſſidet. *Mohedanus deciſ. 169. aliàs 340 Flamin. de reſignatione beneficiorum lib. 11. q. 3. n. 84. & 85. Perez de anniuerſ. & Capell. lib. 2. c. 6. n 21.* Qui in princip. dicti capituli, & clariùs *n. 9. & ſequent.* contra *Nauar. & alios allegatos per Riccium.* Probat, Capellaniam amouibilem, modo talis cõditio non ſit ad tẽpus certum, & in limine fundationis approbetur ab Ordinario, eſſe collatiuã, ideoq; poſſe conferri in titulum, ac in ea habere locum Regulam de publicandis, & poſſe reſignari, permutari, vt beneficium, itẽ teneri talem Capellanum facere de ea mentionem, cum impetrat ſecundum beneficium, ſoluere ſubſidia ſolita, recitare horas canonicas, &c. Addit rationem,

tionẽ, quia licèt dicatur amouibilis, tamen eſt perpetua aptitudine, & ita *Rota pluries cẽſuit, vt apparet in d. 1. p. diuerſ. d. 772. n. 8. & 1 p. rec. dec. 208.* vbi clariſſimè *n. 5.* habetur, nõ eſſe neceſſarium ad rationem beneficij ſi non cõferatur perpetuò, quia ſufficit ſi committatur perſonæ Eccleſiaſticæ. Concedit etiam *Fuſcus tr. de viſitatione & regimine Eccleſiæ c. 11. n. 4. vbi allegat Thomam de Faſtolis in deciſ. Rotæ Rom. cauſa 26. dub. 56.* Epiſcopum poſſe Capellanum amouibilem poſitum à teſtatore, facere perpetuum, poſt *Rotã Roman. dixit Gomeſ. in Regula de triennali q. 32.* quod quomodo intelligendum ſit, infra ſuo loco dicemus, & demum hoc patet ex deciſ. emanata in eadem Rota Romana in illa Gerunden. Perſonatus, & cauſæ piæ 17. Maij 1630. coram Veroſpio vbi habes, non ſolùm non eſſe neceſſarium ad rationem beneficij, vt cõferatur perpetuò, ſed nec etiam quòd ipſæ res deſtinatæ ſint perpetuò pro beneficio, quando talis eſt conſuetudo immemorabilis erigendi ſimilia beneficia. Verba deciſionis ſunt iſta.

Ex pacto & lege fundationis in hoc perſonatu de quo hodie quæritur, poterat Beneficiatus vſq; ad tertiam nominationem Succeſſorem ſibi nominare, poſt quã nominationem ſuccedere debe-
47 *bat cauſa pia, iuxta Sinodalem Conſtitutionem Prouinciæ Tarraconen. quæ ſimilium beneficiorum erectionem ex conſuetudine immemorabili introductam confirmauit. Cum autem idem Perſonatus de perſona Iacobi Roſſel fundatoris ex cauſa permutationis tranſierit ad Petrũ Margaraù, qui ſucceſſorem ſibi nominauit Michaelem Clos, & quo caſu ille vel acceptare nollet vel eſſet ad hoc beneficium inhabilis, Monſerratum Pirò, & Iacobum Dander æquis portionibus: Dubitaui An eſſet factus locus ſucceſſioni cauſæ piæ, vel conſiſteret nominatio Monſerrati, qui recusãte Michaele Clos, ſolus fuit inſtitutus, & Domini ad fauorem cauſæ piæ reſponderunt, vt illa fundaret intentionem in ſucceſſione huius perſonatus.*

Neque enim dubitarunt, quin Per-
48 *ſonatus huiuſmodi eſſet beneficium eccleſiaſticum, licet perpetuo durare non deberet, ſed ad vitam eorum qui iuxta formã fundationis nominari debebant, cùm habeat omnia requiſita beneficij cum authoritate, & decreto Ordinarij ſit permutabile cum alio beneficio eccleſiaſtico, vacet per ingreſſum Religionis, committatur in eo Simonia, & demum obtineri non poſſit niſi à perſona eccleſiaſtica, quæ omnia diſtingunt beneficium ab officio eccle-*

eccleſiaſtico, vel alia pia diſpoſitione Fel. in cap. in noſtra.n.9. de reſcript. Selua de benefic. q. 2. p. 1. nu.75. Garz. de benefic. p.1.c.2. nu. 61. & ead. latè examinat.ſublatis contrarijs argumentis Nauar.conſ.8. de Iurepatron.

Comprobat hoc idē Collatio, qua de hoc perſonatu ſemel atque iterū
49 facta fuit per ordinarium, quæ ſola ſatis eſſe poteſt, vt Capellania etiam manualis, & amouibilis reputari,& iudicari debeat eccleſiaſticum beneficium, vt defendit Garz. de benefic. p. 1. cap. 1. §. 1. n. 313. & ſeq. Rebuff. de pacific. poſſeſſor.n.349. Guidop.q. 87.n.1. Neque obeſſe poteſt ſola temporalitas ad excludendum ſtatum, & qualitatē beneficij, c. ſanctiſſimarum 70. diſtinctione cap. penult.de Cler. ægrot. Acchill. deciſ. 1.n.4 de
50 offic.Vicarij, non tamen repugnat, vt ſpeciali iure, & priuil. aliqua beneficia poſſint non eſſe perpetua, cap ſi gratiosè, & ibi gloſ. de reſcript. lib. 6. Lap. alleg. 9. Caſſad. deciſ 12. n.9. de præbend. Garz de benefic. p. 1. c.2. n. 75. Cuius priuilegij vim habet immemorabilis conſuetudo, ex qua in prouincia Tarraconen. hi perſonatus inducti sūt, vt etiam defendit idem Nauarr. conſ. 8. de iurepatr. n. 17.

His ita conſtitutis negari non poterat, quin factus eſſet locus ſucceſſioni cauſæ piæ, dum illa vocabatur deficientibus nominationibus, quas permiſerat fundatio: ita vt deberet ex eo caſu extingui perſonatus & dos fauore eiuſdē cauſæ piæ applicari. Defectus enim nominationum con-
51 trouerti nō poterat, cùm nec valeret nominatio Michaelis tanquam inhabilis, & quæ effectū ſortita non fuit ex renunciatione ab eo facta, neque ſuſtineretur ſecunda nominatio in defectum primæ tanquam facta de duobus diuiſo inter eos equaliter beneficio contra expreſſam iuris diſpoſitionē, de qua in c maioribus vbi gloſ. in verb. diuiſionem, c. tua fraternitatis, & c. dilecto de præbend Lambert. de Iurepatr. lib 2.p.3 q. 5. ar.21. Atque ita ceſſante nominatione (cum perinde haberi debeat nominatio nulla, & iuualida, ac ſi facta non fuiſſet, cap. quæ contra ius de reg. iur. lib 6. l. non dubium C.de legib.) deuoluta fuit ſucceſſio ad piam cauſam ex pacto expreſſo fundationis.

Quòd vero teſtator voluerit dura-
52 re perſonatū ad quatuor vitas, vel quod hæc ſit conſuetudo illarum partium, vt non ante quam poſt ſucceſſionem quatuor perſonarum terminetur, negarunt Domini obeſſe, quia conſuetudo induxit quidem erectionem horum perſonatuum ad tres, ſiue quatuor nominationes, verùm indeterminatè, & ſecūdum diſpoſitionem fundatorum, quorum vo-

voluntati legem non impoſuit; fundatoris autem voluntas non fuit in hoc caſu praeciſè determinata, vt perſonatus finiri non deberet, niſi poſt quatuor nominationes, ſed id voluit eſſe in facultate eorum, qui ſuccedere debebant, quibus non aliter quã ſub conditione facultatiua permiſit, vt ſucceſſorem ſibi nominare poſſent.

Non etiam dici poterat, vt poſterior
53 *nominatio quam Petrus fecerat de duobus ſuſtineretur ſaltem ab effectu, & quia dum eorum alter acceptauit haberi deberet, ac ſi nominatus non fuiſſet, & ſuſtineretur nominatio de perſona alterius, & quia idem Petrus qui nominauit mandauerat, vt vno deficiente, alteri eius portio accreſceret, arg. l. vnic. §. vbi autem legatarij. verſ. ſi verò nõ omnes, C. de cad. toll. Cum enim hac cauſa nominationis tanquã indiuidua non poſſit ex parte valere, l. 1. §. item quaeret. ff de aqua quotid. aeſtiu. l. grecè, §. illud & ibi Bartholus nu. 3. et 4. ff. de fideiuſſ Rot. deciſ. 135. n. 9. deciſ. 552. nu. 10. p. 1. & deciſ. 631. n. 7. p. 2. rec. data nullitate*
54 *nominationis à principio, non potuit ab euentu fieri valida. l. 1. ff. de his quae pro non ſcripto habẽtur, l. vnic. §. in primo. ff de caduc. toll. Imò ratione incertitudinis, neque nominatio de duobus aequaliter facta ſuſtineri poſſet, ac ſi in ſolidum facta fuiſſet, l. ſi iſta. ff. de reb. dub. l. cum ex plurib ff. de manumiſſ. teſtam. gloſ. in c. quoniam Abbas in*
55 *verb. ſubſtitutũ, de offic. deleg. Et ita licèt per nominationem nullam non conſumetur facultas nominandi, & potuiſſet Petrus etiam tertio nominare eumdem Monſerratum, quia tamẽ id non fecit, & nominationem quam expraeſſit, facere non potuit, ſuccedit regula tex. quod potuit noluit. de qua in l. multũ intereſt. c. ſi quis alteri, vel ſibi, cap. cum ſuper 23 in fin. de offic. deleg. & mortuo Petro vltimo poſſeſſore, fuit extincta haec facultas nominandi, & ſucceſſit deuolutio fauore piae cauſae.*

An autẽ Capellanus amouibilis
56 morte patroni cenſeatur reuocatus, quaerit *Perez de anniuerſ. & Capell. l. 2. c. 6 n. 19.* & Reſpondet negatiuè, vbi declarat, quomodo intelligi debeat proloquium illud *l. 4. ff. de locat.* quòd voluntas alicuius finitur morte, ſcilicet quãdo quis, vt perſona particularis aliquod concedit ad ſui nutum; ſecus ſi vt habens officiũ, ius, aut dignitatem, ſicut habet patronus, Epiſcopus, &c. poteſt tamen à ſucceſſore reuocari, vt ibid. author diſcurrit, item quòd Capellanum amouibilem ad nutum poſſit patronus amouere, etiã abſq; cauſa, nõ ſolùm ſemel, ſed pluries,

ries,& ſi fuerit conſtitutus authoritate Epiſcopi,notat poſt alios *Garſias. p.* 1. *de beneficijs, c.*2.*n.*85. *& ſeq. Guttier. lib.*3. *pract. qq. q.* 11.*per tot.* & quòd non poſſit de hoc conquæri *Perez. loco ſupracit.* intellige autem ſupradicta,vbi aliud nō apparet ex inſtitutione,& fundatione Capellaniæ,in qua ſępè non datur facultas amouēdi Capellanum,niſi ex aliqua cauſa,vide etiam *Riccium* 1.*p. praxis reſol.* 396. vbi expræſsè firmat eſſe contra naturam beneficij temporalitatem.

SECTIO QVARTA.

Capellania collatiua in quibus differat à beneficio ſimplici.

57 *Ordinari an poſſit quis ad titulū Capellaniæ etiā collatiuę.*

58 *Ordinari an, & quis poſſit ad titulum ſeruitij alicuius Eccleſiæ.*

59 *Capellania quando poſſit deſeruire pro titulo ordinandi. Quid de Capellania amonibili, num.* 61.

60 *Conſuetudo habet vim conceſſionis.*

62 *Capellaniam obtinēs in Capella Papæ, & ſi ſit amouibilis, poteſt deſeruire pro titulo ordinandi.*

SÆpè dictum fuit ſupra *Sectionibus præcedentibus* Capellaniam collatiuam eſſe beneficium eccleſiaſticum, & quia ſolet inſtitui ad Miſſas celebrandas tantum, abſque alia adminiſtratione, æquiparari beneficio ſimplici,illiuſque appellatione comprehendi. Antequam igitur vlteriùs procedatur, explicandum eſt ne in ambiguo ambulemus, an ſit aliqua differentia inter ipſam Capellaniam collatiuam, & beneficium ſimplex,& quæ nam ſint iſtæ differentiæ.

Dicimus,differre in hoc pręcipuè, nam ad titulum beneficij ſimplicis ſufficientis ad honeſtum victum, poteſt quis ordinari, *ex Sacro Conc. Triden. ſeſſ.* 21.
57 *c.*2. Ad titulum autem Capellaniæ non collatiuæ regulariter,etiam ſi ſit perpetua non debet quis ordinari, ſi illius redditus valdè non excedant ſuam ſubſtentationem. Ratio affertur à noſtro *A. Molſ. tr.*6. *ſuæ ſummæ,c.*1.*n.*77. nam Sacerdos poſſet infirmari, & ſic vel non celebraret Miſſas, & fraudaretur voluntas teſtatoris, qui inſtituit Capellaniam pro celebratione Miſſarū, vel ſi celebraret Miſſas per alios, ipſe cogeretur mendicare in dedecus ordinis clericalis, & hoc eſt quod dixit *Garzias de*
58 *benefic.p.* 2.*c.*5. quòd quis nō debet ordinari ad titulum ſeruitij,& antea meminerat *Quaranta in ſumma Bull. verb. ordo*, vbi refert quoddam Breue

Sixti V. directum Patriarchæ Venetiarũ, in quo cõcedit poſſe ibi ordinare clericos ſuos ad titulum ſeruitij, de quo mẽtionem etiã facit *Molſeſ. tr. 2. de ſacram ordinis c. 15. n. 3. & latius Vgolinus in ſuo tr. de offic. & poteſtate Epiſcopi, c. 25. n. 5. in fine*, vbi reperies circunſtantias, quæ in huiuſmodi negotio pro exequutione dicti Breuis concurrere debeant.

Dixi, *etiam collatiua*, quia idem dicendum de non collatiua, excepto quòd tunc non adeſt idẽ titulus beneficij, ſed potiùs patrimonij titulus poteſt appellari.

Dixi, *Regulariter*, quia ſi in ſpe-
59 cie relinquatur à teſtatore, vel donetur à fundatore conſanguineis, vel amicis pauperibus, vt poſſint ad eccleſiaſticos ordines promoueri, vti fieri ſolet, teſte *Azor. p. 2. lib. 3. c. 8. quæſito 3.* & habui ſæpiùs in facto, tũc poterit talis abſque ſcrupulo ad titulum talis Capellaniç, ſiuè collatiuç, ſiue nõ, vt ſupra, ordinari, quia dũ voluit quòd deſeruiret talis Capellania in titulum beneficij, vel pro patrimonio ipſis ordinandis, cenſetur contentus de ceſſatione in celebrando, ſtante legitimo impedimento. ita *P. Nau. lib. 2. de reſtit. cap...*
60 *nu...* Secundò etiam limitatur vbi eſſet antiqua conſuetudo, vt quis poſſit ordinari ad titulum talis Capellaniæ; prout Surrenti adeſſe, teſtatur *A. Molſeſ. d. c. 1. eod. nu. 77.* nam conſuetudo habet vim conceſſionis *l. hoc iure §. ductus aquæ. ff. de aqua quotid. & æſtiua; c. ſuper quibuſdam §. prætereà de verb. ſignif.* ergo ſicut poſſunt ſub hoc titulo clerici ordinari Venetijs ob cõceſſionem, de qua ſupra, ita per hãc conſuetudinem, & in caſu infirmitatis omnes iſti cenſentur exempti à dicto onere celebrandi, ſicut etiam in alijs caſibus iuſti impedimenti.

Dixi, *etſi ſit perpetua &c.* quia cer-
61 tum eſt Capellaniam temporalem, & amouibilẽ dato quod per hoc non deſinat eſſe beneficium, ſi eſt collatiua, vt ſupra dictum eſt *Sectione præcedenti*, tamen non poteſt deſeruire pro titulo ordinandi, teſtatur de communi opinione contra *Garziam, Sebaſt. Cæſar. in ſua Hyerarchia eccleſ. diſp. 14. §. 3. n. 4.* cùm titulus debeat eſſe perpetuus, *A. Molſeſ. d. tr. 6. c. 2. n. 25.* ideòq. quando conceditur à Sixto V. facultas Patriarchæ Venetiarum ordinãdi ad ſimilem titulum, ponitur hæc clauſula, *vt vllo vnquam modo amoueri, vel ipſi ab eo ſeruitio recedere poſſint, & debeãt, niſi illis de competenti beneficio, aut penſione ſuper iuribus eccleſiaſticis aſſignanda, prouiſum fuerit*, vt eſt videre apud *Quaran-*

rãtam ſupra, qui refert dictam conceſſionem de verbo ad ver
62bum, limitat tamen *Ricc. poſt Nau. & Sayrum 1. p. praxis deciſ.396. in fin.* in obtinentibus talem Capellaniam in Capella Papæ. Fallitur autem *Sebaſtianus Caſar* quatenus allegat *Garziam* pro contraria opinione quia *p.1.de beneſ.c.2. n.*81. *&* 91. non ſolum docet, non poſſe quem ad ſacros ordines promoueri, ad titulũ Capellaniæ ad nutum ammouibilis, ſed etiam ſubdit, quòd aliàs de facto promotus ſine cõſenſu patroni; illa Capellaniæ qualitas minime mutetur, cõtra *Paſecium & n.* 92. idem dicit de Capellania, quæ alia ex cauſa, vi fundationis ſit amouibilis, v. g. ſi nõ benè ſeruiat, vel, vt vidi iuſſum in quibuſdã, ſi per tot tẽpus continuò Miſſas deſierit celebrare &c. vbi habes bonam additionem eiuſdem auctoris *Garzia in fine libri*. Circa iſtam materiam Patrimonij, & tituli, ſub quo debeat quis ordinari, plura occurrerent explicare, de quibus tãquam in loco opportuniori, agimus in noſtro Apparatu, pro nunc videte *Riccium in ſua* 4.*p.praxis vbi in ſpecie ponit praxim circa hanc materiam*.

SECTIO QVINTA.

De differentijs inter Capellaniam collatiuam, & non collatiuam.

63 *Capellania quando ſit beneficium eccleſiaſticum.*

64 *Officium diuinum quando teneatur recitare obtinens Capellaniam.*

65 *Capellanus ſoluens omnes fructus, vt celebrentur Miſſa iniuncta per alios, quando teneatur ad recitandum diuinum officium.*

67 *Capellaniam obtinens, quando gaudeat priuilegio fori, ſicut beneficiatus.*

68 *Fratantia an ſit beneficium.*

69 *Capellania ratione, quãdo quis ita efficiatur ſubditus Epiſcopo, vt ab eo poſſit ordinari, cuius valoris hoc caſu debeat eſſe beneficium n. ſeq. An hoc caſu ſufficiat collatio abſque poſſeſſione, n.* 11.

71 *Negotiatio illicita. quibus Capellanis ſit probibita.*

Capellaniæ bona quando poſſint alienari abſque aſſenſu Sum. Pontificis eod. n. 71. *in fin.*

72 *Capellania à quo debeat conferri.*

73 *Capellanias duas quando poſſit quis obtinere ſub eodem tecto.*

74 *Pater & filius an poſſint obtinere Capellanias in eadem eccleſia.*

Digitized by Google

75 *Capellani qui ſint domini fructuum Capellaniæ, & poſſint de eis ad ſuum libitum diſponere, &* n.80.

76 *Capellania quando conferri debeat clerico ordinato, & in qua ætate, ibid.*

77 *Clericalis habitus delatio, an ſufficiat ad quaſi poſſeſſionem beneficij.*

78 *Laico poteſt conferri beneficiũ per Papam, vel in tempus, quo erit clericus.*

79 *Clericatus quomodo probetur remiſſiuè.*

80 *Capellanus, qui teneatur concurrere in reparatione Eccleſiæ, vel trãslatione altaris.*

81 *Paramenta, & alia neceſſaria pro Miſſa celebranda, quis debeat præſtare Capellano remiſſiuè.*

PRima differẽtia principalis eſt, quia Capellania erecta,
63 & fundata authoritate Sum. Pontificis, vel Ordinarij verè eſt beneficium eccleſiaſticum; Duplex enim, ſi habet annexã adminiſtrationẽ rerum eccleſiaſticarum, vel clerum, aut populum ſubiectum: ſimplex, ſi non habeat aliquem clerũ ſubiectum, vel adminiſtrationẽ, vt eſt vna omniũ opinio, teſte eo. *Azor. vbi ſup. iuncto quæſito* 4. *proſequuntur Garzia. Vaſquez, & alij citati à P. Molſ. tr.*6.*c.*2.*n.*23.*& ſequentibus*. Alia verò non collatiua, ſeù prophana, non eſt beneficium eccleſiaſticum. Quid ſi non appareat de dicta authoritate Ordinarij, an in dubio præſumẽda ſit, collatiua, & ſic beneficium eccleſiaſticum, dictum eſt quæſt. præcedenti Sectio 3. vbi vniuerſaliter egimus de ſignis, & coniecturis, ex quibus beneficium eccleſiaſticũ eſſe dignoſcatur, ex quibus è contrario percipi poteſt, quando Capellania ſit prophana.

Secunda differentia, nam habens Capellaniam primo modo, ſcilicet authoritate Summi Pontificis, vel Ordinarij erectam, & per conſequens collatiuam, cum illa verè ſit beneficium eccleſiaſticum, tenetur recita-
64 re horas canonicas; non autẽ habens Capellaniam non erectam, vt ſupra, ſed tantum vt ſæpè contingit, & habui in facto, quando ex donatione inter viuos, vel teſtamento certa bona relinquuntur certæ perſonæ, vel alteri eligendo, per ſuos hæredes, qui debeat celebrare tot Miſſas in hebdomada, vel menſe in ſuffragium defunctorũ, vel cultum eccleſiæ, aut vtilitatẽ populi, quia tunc non tenetur recitare ex vi talis capellaniæ horas canonicas: ita *Nauar. de oratione, & horis canonicis c.*20.*n.*17. quem videtur impugnare, *Fuſc. de viſitatione lib.*2.*c.*16.*n.*27. Sequuntur tamen *Nauar. Felician. de*

cen-

cenſibus,lib.2.c.6.n.15.Garzia, & Vaſquez, quos probat *P. Molſ. d.c.2.n.15.Ricc. p.2.deciſ.* 190. *in fin.Bartolom. de S. Fauſto* poſt *Suarez.*& alios *lib. 2. de hor. canonic. c.21.* & alij, quos habes apud citatos authores. Ampliat *Molſ. ſup. nu.25.* primã partem etiã ſi Capellania ſit temporalis,& ad nutum amouibilis, quia ſi fuit erecta authoritate Eccleſiaſtica, adhuc illam obtinẽs pro illo tẽpore,quo poſſidet, tenetur recitare horas canonicas expreſsè docet poſt *Azor. Perez de Capell. & Anniuerſ. lib. 2. c.6. n.15.* eſt cõcluſio principalis cõmunis,vt alijs pluribus allegatis teſtatur. *Bonacc.de hor. can. diſp.1.q.2. p.4.n.6.* vbi aduertit,non per hoc,quia Capellania confertur ab Epiſcopo, dici collatiuam,& eccleſiaſticã, quia ſi confertur, vt à priuata perſona; ſcilicet, vel vt fundator,vel vt exequutor teſtamẽti cum tali conditione, &c. nõ eſt collatiua, ſicut habui in facto de quodam legato promiſſis,relicto cum hac cõditione, vt detur Sacerdoti,cum licentia Epiſcopi conſanguinei. Doctores docentes, Capellaniam amouibilem non eſſe verũ beneficium non ſunt contra Ampliationem, quam ſupra poſuimus;ſed intelligi debẽt quò ad reſeruationem beneficiorum, & alia, quæ diximus ſupra ſectione 3.

Sed hac occaſione quæres, an vt
65 teneatur Capellanus exiſtẽte ipſa Capellania collatiua ad horas canonicas, & non poſſit excuſari ratione redditus tenuis,& parui momenti,iuxta varias opiniones,de quibus remiſſiuè ſupra diximus *q. 2. ſub nu. 3.* dicta ſumma computari debeat deductis ſtipẽdijs, quæ ſoluit pro Miſſis, ad quas Capellania eſt obligata celebrandis,vel nõ? & quidem pro parte affirmatiua videtur facere: nam illa ſumma,quæ ſupereſt, demptis ſtipendijs,dicitur beneficium, cùm in eius beneficium ipſa tantum cedat, pro illius ſubſtentatione,& bona ei conferat, vt aliis allegatis pro etymologia beneficij, docet *Gonzalez in Regula de triẽnali q.47.n.3.* ſed hoc arbitror verum, vbi Capellanus non ſit Sacerdos,quia alias ſibi imputari debet,dum volũtariè tribuit alteri ſtipendia, ſibi aſſignata pro propria ſubſtentatione, & ſic intelligo *Bonacin. diſp.1.de horis canonic.q.2.p.4. n.19. &* 20. ex ratione, quam adduxit, quæ ſupponit vel eſſe ſpem in futurum percipiendi fructus, vel per ipſum ſtare, quin illos ipſe non percipiat.
66 Quod verò beneficij redditus debeant intelligi deductis expenſis,& oneribus, dixit *Rota in nouiſſ.deciſ.548.n 1.p.1.*
Tertia differentia, nã primo mo-

do,

67 do, ſcilicet per collationem ab Epiſcopo, vel alio Superiore, habens Capellaniam, potitur priuilegio fori, ſicut clericus beneficiatus, iuxta *S. Conc. Trid. ſeſſ. 23. c. 6. de reform.* vbi habetur, quod clericus in minoribus conſtitutus non gaudeat priuilegio fori, niſi beneficium eccleſiaſticum habeat, aut clericalem habitum, & tõſuram deferens, alicui eccleſię ex mãdato Epiſcopi inſeruiat, &c. De qua re latè *Barboſa allegatione* 12. *Bellettus in diſquiſitionib. clericalib. tit. de fauore cleric. perſonali* §. 8 *n.* 2. *Ricc. deciſ.* 388. *p.* 1. *praxis. Viuia. in prax. iuriſpatr. lib. 6. c.* 1. *n.* 167. vbi quid de habente penſionẽ *P. Diana p.* 1. *reſol. moral. tr.* 2. *reſol.* 28. *Nauar. concl.* 91. & in terminis de Capellano, loquitur *P. Diana ſup. reſol.* 31. ante hos omnes *Marc. Ant. Genuen. in ſua prax. Archiepiſcopali c.* 7.
68 *in* 1. *editione*, vbi habes, quod fratantia ſit beneficium eccleſiaſticum; item etiam & penſio ſolita cõcedi clerico; Secus eſt autem de habente Capellaniã nõ collatiuam ſecundo modo, quia non gaudet priuilegio fori ſicut beneficiatus quando non defert habitum, & tonſuram, nec eccleſiæ deſeruiat, vt ſupra, & poſt *Ricc. tradit Paulus Squillantes in ſuo tract. de priuilegijs clericorum c.* 7. *n.* 18. vbi latè de hac materia videre poteris.

Quarta differentia ſimilis eſt, nã
69 qui poſſidet Capellaniã primo modo, efficitur ſubditus ratione beneficij illi Epiſcopo, vbi habet Capellaniam, & poterit per conſequens ab eo ordinari, vt per *Ricc. p.* 2. *dec.* 190.
70 intellige, dummodo non habeat valdè tenues redditus, quia requiritur, vt beneficij fructus aſcendant ad minus ad ſummam, non quattuor aureorum, vt poſt *Paſecium*, concordando opiniones contrarias, videtur tenere *Nouarius in ſuis ſingularibus concl.* 102. vbi de hac materia ordinationis ratione beneficij latè, cum ſuis ampliationibus, & limitationibus; ſed 8. ducatorum, ad hoc vt quis hac ratione poſſit ab alieno Epiſcopo ordinari: ita *Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 4. *nu.* 45. & ſi *Quaranta* requirat, vt dicti redditus debeant ſufficere arbitrio boni viri ad honeſtam ſubſtentationẽ ipſius ordinandi, aliàs enim faciliter poſſet in hac re, quæ quidem magni momẽti eſt, intercedere fraus. hanc opinionẽ *Quarãta* vidi in aliquibus Diœceſibus obſeruari, & aliàs ordinati nunquã fuerunt admiſſi in loco originis ad celebrandum, tanquam ſuſpenſi ab exequutione ordinis. Quòd autẽ hoc caſu ſola collatio beneficij abſque poſſeſſione ad hoc

ſuffi-

ſufficiat, refert deciſum *Ricc. p. 2. deciſ.* 189. cum alijs, quæ habes apud *Nouarium* ſupra.
Ex hoc ſequitur, quòd habenti
71 Capellaniam collatiuam prohibeatur negotiatio, quæ eſt illjcita clericis in minoribus, ſi habeant beneficia; ſecùs ſi tãtum habẽt Capellaniam non collatiuam, ad notata *per Praxim Archiepiſcopalem Neapolitan Genuen. c. 63.* & nos latè egimus *in 1. p. noſtri tr. de off. & poteſt. Confeſſ. recol. 11. à n.* 736. licèt non deſint DD. docentes, habentem beneficiùm eccleſiaſticum, ſi non eſt ordinatus in ſacris, non peccare mortaliter, negotiando, apud *P. Dianã de contractib. reſol.* 73. Quòd autem bona Capellaniæ collatiuæ prohibeãtur alienari abſque aſſenſu, non autem nõ collatiuæ *Ricc. p. 1. praxis reſol.* 82.
Quinta differentia; nam Capel-
72 lania primo modo, confertur regulariter ab Epiſcopo, quãuis ad laicos ſpectet, clericum ab Epiſcopo inſtituendum nominare, & præſentare. Dixi, regulariter, quia ex diſpenſatione Sum. Pontificis poteſt ſpectare ad laicos, *vt diximus p. 2. noſtri tr. de poteſt. Confeſſ. recoll. 1. n.* 154. accedit *Rebuff. de congrua portione n.* 120. qui optimè ſe declarat *tr. nominat. q.* 15. *ſub nu.* 10. & iterum *tr. de pacificis poſſeſſorib. n.* 58. & 60. quòd per talem collationem ex priuilegio, factam per laicum, ius ſpirituale non acquiritur ei, cui collatum eſt, donec per Epiſcopũ, vel aliũ eccleſiaſticũ miniſtrũ, fuerit cõfirmatus, vel inſtitutus; Imò ꝙ etiã de licentia Epiſcopi in limine fundationis, id concedi poſſit, poſt *Abb.* non videtur repugnare *Perez. de anniuerſ. & Capell. lib. 2. c. 1. n.* 48. loquens de ea cõditione, quòd Epiſcopus non ſe intromittat, de qua nos infra. Et nõ ſolùm quò ad laicos maſculos, ſed ẽt ad fęminas, idẽ cõcedi poſſe, vide *Ricc. 2. p. praxis reſ.* 367. vbi refert *deciſ. Rot.* ex qua deducitur, quòd per ampliſſimam exemptionem à iuriſdictione Ordinarij cõceſſã Monialibus cuiuſdam Monaſterij, non cẽſeatur data hæc facultas conferendi Capellanias, niſi ſit expræſſa à Summo Pontifice in dicta exemptione, item poteſt introduci ex conſuetudine, vt conferatur à làicis, vt de Capellanijs, quæ ſunt in ſubcorpore Eccleſiæ Metropolitanæ Neapolis, teſtatur *Fuſc lib. 2. de viſit. & regim. eccleſ. c.* 11. *n.* 12. Quomodò hoc intelligi debeat, vide *Rebuff. d. tr. de pacificis poſſeſſorib. n.* 59. *& deciſ. Rotæ in Aquitan. monaſt.* 26. *Maj* 1601. *coram Seraph. quã refert Ricc. p. 4. praxis reſ.* 137. Quid de patrono eccleſiaſtico

Colle-

Collegiatæ, & an ex pacto in fundatione, vel per immemorabilem poſſint habere ius eligendi, & nominandi Rectorē, aut Prælatum *Molin. lib. 1. de iuſt. diſp. 75. verſ. porrò communis &c.* fauet doctrina aliàs à nobis tradita poſt *P. Molſ. conſ. 23.* quod ſuſtineatur cōditio appoſita in fundatione, vt Rector beneficij nominet ſibi ſucceſſorem, quam nouiſſimè confirmat *Ricc. p. 4. praxis reſol.* 470. Capellania verò ſecundo modo confertur à laicis abſque authoritate Ordinarij, vel approbatione ipſius *Petrus de Gregor. p. 2. ſintagm. iuris, num. 11. Molſ. d. tr. 6. cap. 1. num. 76. Fuſc. de viſitation. lib. 2. cap. 11. numer. 12. Ricc. 1. par. prax. deciſ.* 406. *Azor. p. 2. inſtit. moral. lib. 3. cap. 8. quæſt. 3. in fin. poſt Guidonem Papam deciſ.* 187. cum alijs infra citandis *q. ſeq.* & diximus *d. recoll. 1. nu.* 153. poſt *Rot. 1. p. diuerſ. deciſ. 182. n. 2. & 2. p. deciſ. 264. n. 1. & deciſ. 265. & nouiſſime in Melfit. legati pij 24. Ianuarij 1629. coram Dunozetto*, quam habes infra *q. 5.*

Sexta differentia, quia Capella-
73 nias duas collatiuas in eadem eccleſia, ſeu vt dicitur, ſub eodem tecto, non poteſt quis habere tanquam beneficia vniformia, vt cōtra *Nauar. Mandoſ.* & alios pluries, fuiſſe deciſum per *Rotam*, teſtatur *Ricc. d. 1. p. praxis deciſ.* 401. intellige abſque diſpenſatione Sum. Pontificis, quia Epiſcopus in hoc nō poteſt diſpenſare *Ricc. ſupra Molſ. tract. 6. ſua ſumma cap. 9. numer.* 46. quod limitat *Perez. de anniuerſ. & capellan. lib. 2. capit. 17. numer.* 13. ſi ſint dictæ Capellaniæ inſufficientes, & non requirentes reſidentiam, qui nititur authoritate *Zerolæ*. Conſētit poſt *Azor. & Reginal. Viuianus lib. 7. praxi c. 10. nu.* 13. Contrarium tamen videtur tutius ex allegatis, *ſup. q. 2. n. 15.* quibus adde *Fuſc lib. 2. de viſit. cap. 11. num.* 10. Qui ait, hoc procedere tàm in foro externo, quàm in foro conſcientiæ, contra aliquos, qui putabant, vacationē hoc caſu primæ Capellaniæ ob nō ipſius mētionē factam in impetratione, procedere tantum in foro fori, non autem in foro conſcientiæ, & ſic intellige, *Nauar. conſ. 22. de prabend.* ſecus eſt autem in Capell. non collatiuis, vt innuit *Perez loco ſupracit. n. 11. & clariùs lib. 2. c. 1. n.* 42. & anteà docuit *Fuſcus* etiam ſupra, ſub *n. 9.* limita tamen vbi à fundatore fuit appoſita conditio, ne illam habens, poſſit aliam obtinere, de qua re *Perez lib. 2. c. 7. Rebuff. in pract. benef. de diſpenſ. ratione ætatis verb. incompatibilia. n. 6.* & ſi

loqua-

loquatur de Capell. collatiua, & non collatiua, dum facit mẽtionem locorum Collegialium Magalonæ, & nos *infra dicemus clariùs q. 5. ſect.* 2. ex qua
74 differentia colligo, quòd etſi pater, & filius non poſſint ſimul obtinere duas Capellanias collatiuas in eadem Eccleſia, de qua re *Azor.to.2.lib.6.c.4.q.17.Ricc.p.2.praxis reſol.369.* ſecùs tamen erit, ſi alter obtineat Capellaniam collatiuam, & alter non collatiuam, vt poſt *Campanil in ſuo diuerſorio iuris Canonici rubric. 11. c. 13.n.67.* & alios, *Nouar. in ſuis ſingul. concluſ. 5. n. 4.* qui *ibid.n.7.* firmat, nõ prohiberi ſilium clerici habere Capellaniam amouibilem, in qua etiã pater fuit Capellanus amouibilis. videte etiam *Ricc. 4. p. praxis reſol.373.* vbi reſol.ſeq. adducit, deciſum per Rotam, nepotes nõ venire appellatione filiorum in hac materia.
Septima differentia, nam qui poſ
75 ſidet Capellaniam collatiuam non eſt dominus fructuum, qui proueniunt ex poſſeſſionibus annexis ratione illarum, ſed vſufructuarius, & diſpenſator, vt diſtribuat, vnde quod ſupereſt eius decenti victui, tenetur erogare pauperibus, & fabricæ Eccleſiæ, ſicut de beneficijs habetur per *Rebuff. in pract. benef. cum diſpenſat. ratione ætatis, verſ. nec non debitis n.6.& ſeq.* quem ſequitur *Ricc.p.1.deciſ.410. & p.4. praxis reſol.* 345. ſecus tamen eſt in poſſidente Capellaniam nõ collatiuam. ita *Bonacc.in opuſ. de largit. munerum diſp.4. p.2. n. 19. fauet Perez lib. 2. de anniuerſ. & capell.c.1. nu.* 35. & de talibus Capellanijs intelligo *Sotum lib. 10. de iuſt. q. 3. ar.3. concl.3.* ibi, *nempè anniuerſarij*, vt infra in nona differentia, etiam dicemus.
Octaua differentia eſt, nam Ca-
76 pellania collatiua non poteſt conferri regulariter clerico tãtum deſtinatione, ſiue ſit laicus, ſiue quia tantum incedit in habitu, non tamen fuit ordinatus, vt latè per *Viuian lib. 6.praxis c.5.n.136.& ſeq. Ricc. p. 1. praxis deciſ.* 385. *& nos infra quæſt. 4. praxi 6.* Vnde ſi ita obtineretur, vacaret *Fuſc. de viſit. lib.2. c.21. poſt n. 13. Azor.to.2.lib.2.c.2.quæſ.5.* vbi hoc ampliat, etiam ad vitiosè ordinatum *Ricc.4.p. praxis reſol.* 133. vbi ampliat etiãſi ſtatim poſt illam, clericus efficiatur: ſecus tamẽ eſt de Capell. non collatiua, quia cùm non ſit beneficium Eccleſiaſticum, ſequitur, quòd non ſit neceſſe, vt conferatur clerico, ſecluſa alia diſpoſitione fundatoris. *Ricc. in praxi deciſ.*82 *nu.5.* & clarius nouiſſimè, *in 4. p. praxis reſol.*135. vbi quod neque in ea requiratur ætas 14. an-

norum, nec cõmittatur in illa ſimonia..

Quòd autem ſufficiat habitus cle
77 ricalis delatio ad quaſi poſſeſſionem beneficij, & aliquãdo non ſit beneficiarius obligatus ad oſtendendum titulũ clericatus *Perez* loco infra proximè citando, de qua re ẽt videatis *Rebuff. in tr. nominat. q.* 22. *et* 23. *n.* 13. vbi firmat, ꝙ non ſufficit eſſe in poſſeſſione clericatus ad ipſius iuſtificationẽ, & benè declarat *tex. in c. iudex laicus, de ſent excom. in* 6. quòd loquatur non iſto caſu, ſed in foro ſortiendo, latiùs *Viuian. in praxi Iuriſpatron. lib.* 6. *c.* 1. *&* *c.* 7. *à nu.* 18. vbi qualis ſit habitus clericalis, latè *Ricc.* 4. *p. praxis reſol.* 232. *& ſeq.* Dixi *regulariter* quia
78 per Papam poteſt cõferri beneficium in tempus, quo quis erit clericus, ac etiam laico *Flamin. Pariſ. de reſignat benef. lib.* 4. *q.* 2. *nu.* 32. *&* 38. & nos diximus in noſtro *tr. de poteſt. Confeſſ. recoll.* 1. *n.* 76. *in fin.* Clericatus autẽ quomodo probetur, infr. dicetur *q.* 4. *praxi* 6. prò nunc videre poteris *Seraphin. deciſ.* 713. *&* 741. Dixi 2. *non poteſt conferri* quia in beneficio de iurepatronat. poſſet præſentari clericus deſſinatione, quando breui interiecto tempore ordine clericali inſignjretur, & ſic ante inſtitutionem, vt dixit *Rota in Imolen. Iuriſpatron.* 29. *Nouembr.* 1594. *coram Orano*, & refert *Viuian. in praxi Iuriſpatr. lib.* 6. *c.* 7. *n.* 49. *& ſeq.* latè *Ricc.*
79 de hac materia loco ſupracit. *deciſ.* 157. adeſt alia *deciſ.* quæ eſt 42. *inter recoll. à Viuiano item agit de hac eadem re Perez lib.* 2. *de anniuerſ. & capell. c.* 5. *n.* 3. *& Viuian. eod. c.* 7. *nu.* 18. *& ſeq* vbi *n.* 21. *in fin.* etiam putat, quòd quando ſunt plures præſentati, ex eo quia neuter habeat hoc caſu ius ad rẽ, nullum teneri incedere in habitu, & tonſura. Quid de clerico coniugato *Viuian. lib.* 6. *praxis Iuriſpatr. c.* 1. *nu.* 27. & nos diximus latè *p.* 2. *tr. recoll.* 1. *à n.* 119. Accedit *Ricc. p.* 3. *prax. reſ.* 114. vbi, quòd talis nõ poteſt habere beneficium Eccleſiaſticum, ſed benè ſeculare ſine diſpenſatione, in quo conueniat, vel differat cum clerico ſaluatico, explicat idẽ *Ricc p* 4. *praxis reſol.* 224. vbi format praxim particularem de his clericis ſaluaticis.

Nona differentia, quia habens
80 Capellaniam Eccleſiaſticam, ſi deductis neceſſarijs pro eo, ſuperſunt ei de redditibus, tenetur, ad reparationem Capellæ iuxta ea, quæ generaliter de bebeficijs, habẽtur *in c.* 1. *& c. de his extra de eccleſ. edif.* vbi notant DD. quia ipſe æquiparatur vſufructuario, qui tenetur ad reparationem,

nem, vt conſeruet in bono ſta tu rem ſibi datam ad vſufru-ctum. *Genuen. in praxi Archiepiſc. Neapolit. c.* 92. *n.* 13. cum alijs adductis à nobis ſupra *n.* 75. Eſt enim neceſſarium quòd ſuperſint redditus Capellaniæ deductis neceſſarijs pro Capellano, vt *per Capellã Toloſanã deciſ.* 400. quã probat *Ricc. p.* 1. *praxis deciſ.* 410. & latiùs *p.* 4. *reſol.* 353. qui loquitur in proprijs terminis Capellani. dicuntur autem non ſupereſſe neceſſaria pro Capellano, quando non poſſet Capellanus percipere ex Capellania, niſi alimenta, vt benè *Genuen. loc. ſupracit.* cùm qui altari ſeruit, de altari viuere debeat. Quid autem hoc caſu faciendũ, quando aliquid non ſupereſſet, DD. ſupracit. diſtinguũt, aut Capella eſt patr. & tunc onus erit Patroni, quia debebat dotare ſufficienter, vt vltra victum, remaneret portio Capellano pro reficienda, & reparanda Capella, *c. nobis, vbi communiter DD. de Iurepatr Ricc.* 4. *p. praxis reſol.* 341. *Ioannes Nicolaus Delphinus in tr. de iurepatr. n.* 128. de qua re agitur in *S. Conc. Trid. ſeſſ.* 21. *cap.* 7. *de reformatione.* Aut non eſt patronata, & tũc vel reperitur Capella in Eccleſia Parochiali, vel eſt ſeparata, ſi reperiatur in Eccleſia Parochiali, debet reparari ab ipſo Rectore, quia tunc tractatur de reparatione ſuæ Eccleſiæ, vt in terminis contributionis pro translatione altaris docet, *Ricc. in praxi deciſ.* 410. *p.* 1. Præſuppono enim, Rectori etiam ſupereſſe redditus Parochiæ, deductis neceſſarijs, quod contigere, *Ricc. putat*, *p.* 1. *praxis deciſ.* 741. Quando redditus excedunt ſummam centum ducatorum, quia in *S. Conc. Trid.* ipſi reſeruantur liberi ſine onere, quod diſplicet ex eo, quia Sacrum Conc. dum determinauit, vt remanerent centum pro Rectore, & mille pro Epiſcopis habuiſſe reſpectum, *ſaluo meliori iudicio*, videtur ad onera intrinſeca, vt ita dixerim, beneficij, nempè eleemoſynæ, ac reparationis Eccleſiæ, cum præter ea remaneãt ſibi etiam lucra incerta, & excluſit onera extrinſeca, nempè penſionem, vel aliam impoſitionem. Vnde ſi ex dictis centum cum incertis, ſibi ſupereſt de victu honeſto, tenetur ad reparationem &c. Si autem Capella eſt ſeparata ab Eccleſia Parochiali, & tunc in viſitatione poterit Epiſcopus transferre dictã Capellaniam in Eccleſiam matricem, vel conuertere fructus vnius anni pro reparatione Eccleſiæ, interim ceſſando à celebrandis Miſſis impoſitis ſicuti dictos redditus ita conuerti

poſſe in emptionem paramentorum habetur *per Ricc. dicta p. 4. praxis reſol.* 342. vbi ait, idem obſeruandum quādo Ecclesia eſſet patronata, ſed patronatus eſt pauper, & nos infra dicemus, cum *de cauſis, ex quibus ceſſat obligatio Sacerdotis celebrandi q.* 7. & ſic patet quomodo ſit verum id, quod docere videtur *D. Ricc. loco ſupracit. reſol.* 341. vt ſcilicet, vbi Capella non eſt patronata, nec Rector percipit ex ea fructus ſufficientes pro victu ſuo, & fabrica, ſi indiget reparatione, vel paramentis, obligari Rectorem eam reparare, & inſtruere, etiam expēdendo omnes fructus, ne tantus vir videatur ſibi cōtrarius cum his, quę ſæpiùs aliàs dixit *in* 1. *p. praxis*, & proximè *in ead.* 4. *p. reſol.* 343. *quæ eſt* 2. *poſt illam*, explicandus erit, vt ait *Genuen. d. c.* 92. *nu.* 13. *qui allegat Abbatē, & Hoſtien. in d. c. de his extra, de eccleſ. ædific.* vbi Rector vel Capellanus non reſideret, & ſi *c.* 51. *ſub n.* 4. eandem doctrinam ſimpliciter, vt poſuit *Ricc.* idē *Genuenſis, docuerit in* 1. *editione allegando Abb. eod. c. de his* vbi neutrum aſſerit, ſicut etiā neque *Hoſtien.* ſed omnes docent, beneficiatum non teneri ad reparationem Eccleſiæ, niſi quatenus ei ſupereſt detractis neceſſarijs, prout diſponit *tex. ille & Abb. n.* 4. contra *innocētiū*, ſubdit q̄ talis non teneatur pro tali reparatione impartiri de proprio; certū autē eſt quando talis Capellanus eſſet ordinatus ſub titulo Capellaniæ non eſſe eū obligatū de ipſius redditibus reparare; neque quādo, & ſi ordinatus alio titulo; ſi hic & nunc non habeat vnde viuere, niſi de Capellania. Quādo autem parochiani, ſeu habitantes in Parochia, ipſi, & non Rector, vel Rectore impotentè, teneātur de ſuo reparare Eccleſiam, tangit *Genuen. loc. ſupracit. & proſequitur Ricc. dicta* 4. *p. praxis reſol.* 347. *& ſeq.* qui expreſsè *reſol.* 350. etiam ſubdit, tale onus pertinēre ad Dominos domorum intrà Parochiam, non autem ad conductores domorum, ſed in hoc etiam, meo iudicio, attēdenda erit cōſuetudo, vt poſt *Rotam in Pampilonen. de Varidano* 22. *Aprilis* 1602. *corā Litta*, in ſimili caſu de iure præſentandi, vel eligendi Rectorē, dixit *Viuian. lib.* 8. *praxis iuriſpatr. c.* 2. *n.* 17. *in fin.*

Secus tamen dicendum eſt de Capellania non collatiua, quia eſt certum non eſſe obligatū, illam obtinentem, ad reparationem Eccleſiæ, cùm ipſe nō ſit beneficiatus, vt requiritur *in ſupracit. c.* 1. *de eccleſ. ædific.* item quia in illis dos conſtitui ſolet, habito tantum reſpectu

ad

ad eleemoſynam ſolitam dari pro quãtitate Miſſarum, quas celebrare debet in hebdomada, & ſic non ſuperſunt regulariter de fructibus, qui etiam ſufficiant ad reparationem ſupradictam, qua ratione, vt benè *Genuen. ait d. c. 92. praxis n. 13. verſus fin.* neque habentes Capellaniam collatiuã ad id obligantur. Non intendo hic examinare, an etiam teneatur ipſe præſtare candelas, paramenta, & alia neceſſaria pro celebratione Miſſarum, cum adſit locus proprius *infra q. 6.* videte pro nũc *Ricc. d. p. 4. praxis loc. ſupracit.* ac etiam *reſol. 97.*

Decima differentia, nam Capel-
81 lania nõ collatiua non poteſt reſignari, & renunciari abſque authoritate Superioris, & requiſitis ad reſignationes, de quibus per *Quaran verb. beneficiorum reſignat. & Pariſ. latiùs in ſuo tr. de reſignat. benef.* Capellania verò non collatiua poteſt renũtiari abſque dicta licentia, & cõditionibus, argumento eorum, quæ notat *Ricc. in praxi variar. reſol. ſeu p. 2. ſua praxis reſol.* 482.

Vndecima differentia, quia de Capellanijs collatiuis ſit ſpolium, non autẽ non collatiuis *Ricc. 2. p. praxis reſol.* 200.

SECTIO SEXTA.

De his, qui poſſunt inſtituere Capellanias Eccleſiaſticas.

82 *Capellanias poteſt ſundare regulariter omnis chriſtianus.*

83 *Maſculinum comprehendit fœmininum.*

84 *Meretrix non prohibetur fundare Capellaniam. An poſſit præſentare ſub nu.* 88.

85 *Excõmunicatus quomodo poſſit fundare Capellaniam. An etiam poſſit præſentare ibid.*

86 *Eccleſia conſtructa de pecunia illicita, cui acquiratur Iuspatronatus.*

87 *Vſurarius quando licitè poteſt fundare Capellaniam, & nu. 90. vſurarius cuius rei trans ferat in alium dominium, nu. 88. & ſeq.*

91 *Hypotheca quomodo differat ab actione perſonali.*
Contractus initis cum vſurarijs, quomodo ſint validi, ibid.

92 *Capellanus inſtitutus ab vſurario, quãdo teneatur aliquod pro præterito reſtituere.*

96 *Capellania quando vendi poſſit pro debitis conſtruentis. Quid de Iurepatr. Capell. ibi.*

94 *Religioſus an poſſit fundare Capellaniam, & hoc caſu, cui acquiratur Iuſpatr. ipſius conſanguineis, vel Monaſterio, nu. 96.*

95 *Monialis, quæ poſſit inſtituere Capellanias, & ponere in*

Ca-

Capella ſua inſignia.

97 *Infidelis, Hæreticus, Schiſmaticus, Apoſtata à Fide nõ poſſunt fundare Capell. de Iure patr. Quid de Simoniaco ibi. & n.85. De ſpurio ibid.*

98 *Capellania pro quibus poſſit inſtitui, remiſſiuè. An de legato diſtribuendo inter pauperes poſſit quis fundare Capellaniam, ibid.*

Explicitis iam ijs, quæ pertinent ad generalem cognitionem terminorum, & differentiarum circa hanc materiam Capellaniarum, congruũ eſt, vt deſcendamus ad particularia, prius tamen declarare conabimur ea, quæ ſunt generalia pro vtraque Capellania, & deinde quæ ſpecialiter pertinent ad Capellaniam Eccleſiaſticã, cuius hìc eſt proprius locus, quoniam verò cauſa efficiens inter aliàs cæteras cauſas, præcipuũ locum obtinet, meritò in hac Sectione de inſtituente, ſeu fundante Capellanias, agendum fuit.

Dicimus igiť concluſiuè procedẽ
82 do, quòd quilibet Chriſtianus poteſt inſtituere, ſeu fundare Capellanias, ſicut quilibet etiã Chriſtianus poteſt Eccleſiam ædificare, vt habetur in *c. pie mentis, in fin.* ibi, orante Chriſtiano &c. *& in c. fulgentius in fin.* ibi, *Chriſtianis orantibus, &c. & 17. q. 7.* cum alijs allegatis per *Goffred. in ſumma de eccleſ. ædif. n.4. in fin.* Et *Anton. de Butrio in c. nobis el 2. de Iurepatr.* ait, quòd ille, qui poteſt audire in Eccleſia verbum Dei, & orare, poteſt etiam Eccleſiam conſtruere, ergo etiã quilibet Chriſtianus poteſt fũdare Capellanias, adnotata per *DD. in d. c. nobis*, vbi in ſpecie *Ioan. Andr.* dicit quòd ille, qui profitetur religionem, & matrimoniũ poteſt contrahere, poteſt etiã eſſe patronus, quæ intelligi debent tã de maſ-
83 culo, quàm de fœmina, nã hìc maſculinum comprehendit fœmininum, vt diximus *2. par. noſtri tr. comm. concluſ. de poteſt. Confeſſ. recoll. 1. nu. 151.* & habetur latè per *Rocc. de curte in tr. de Iurepatr. verb. competens in princip. qui n. 3. & ſeq.* hoc ampliat, etiam ad mulierẽ meretricem, & perſonam excommunicatam, quia vt ipſe ait, *n. 5. in fin.* ex quo Iuriſpatron. introductum ſit fauore Eccleſiarum, non curandum eſt, an perſona, quæ Eccleſiam
84 conſtruit, vel dotauit, ſit meretrix, vel excommunicata, ſequitur *Ricc. p. 1. praxis deciſ. 166.* vbi teſtatur ita tenuiſſe *Rot. in vna Bononien. Iurispat. 3. Ianuarij 1589. coram Pamphilio.* Nota tamen quod etſi excommunicatus, & meretrix poſſit fundare Capellanias, & in eis acquirere Iuspatr. vt ſupra,

ſupra, non tamen poteſt præſentare *Rota dec. 2. de Iurepatr. in antiq. quam refert. Ricc. in notabilibus poſt praxim, verb.*
85 *Iurispatr. 1. par.* vnde bene ait *Paul. de Cittad. in tr. de Iurepatr. p. 3. n 27. & ſeq.* quod excommunicati, etſi poſſint conſtruendo, vel dotando acquirere Iuspatr. non tamen poſſunt, dum ſunt excommunicati illud exercere præſentando, ſequitur *Lamber. eod. tr. ar. 11. 7. q. princ. 1. partis lib. 1.* Quòd autem dicitur de excommunicato, exclude hæreticum, vel ſchiſmaticũ, vt inf. *in fin. ſect.* In ſpecie quòd Eccleſia etiam conſtructa de pecunia illicitè
86 acquiſita, putà per ſimoniam, vſuram, &c. nõ debeat deſtrui, habetur per *gloſ. in c. non eſt putanda, in verb. ex illicitis, 1. q. 1.* cui tamen hoc caſu acquiritur Iuspatr. videte *Paul. de Cittad. tr. de Iurepatr. 3. p. n. 57. Delphin. eod. tr. n. 108. & Lamber. ar. 9. 7. q. princ. & ar. 14. 8 q. p. 1. lib. 1.* & clariùs patebit eius reſolutio ex caſu ſubſequenti de vſurario. Quem articulum tractant *Paul de Cittad. in ſuo tr. de Iurepatr. p. 3. cauſa principali nu. 56. & 61.* & clariùs *Nicol. Delph. eod. tr. n. 106. ac Lamber. ar. 11. 8. q. princ. 1. par lib. 1. Salon. to. 2. in 2. 2. D. Thom. q. 78. ar. 3.*
87 *concl. 3.* Qui concludit, vſurarium non poſſe validè inſtituere beneficia, ſacella, legata pia facere ex re vſu conſumptibili vſurariè accepta, & reſtitutioni obnoxia, ſi non habet alia bona, præter ea, quæ per vſuram acquiſiuit, ſed benè quando habet alia bona præter vſuraria, & per talem conſtructionem non redditur impotens ad reſtituendas vſuras, quia vt contractus, per quem res aliqua in alium trãſfertur, validus ſit, debet trãſferens in illa habere aliquod dominium, vel ſaltem aliquem
88 vſum circa illam rem, ſed vſurarius quando non habet alia bona, præter illicita, vel ſi habet, tamen transferendo fit impotens &c. nõ transfert dominium, ergo; vnde *Paul. de Cittad. ſupra, & Delph. n. 196.* hanc aſſignant rationem differentiæ inter meretricem, & vſurarium, ſimoniacum &c. fundantes Capellanias, quia etſi bona acquiſita à meretrice ſint malè, vel illicitè acquiſita, tamen earum dominium in eiſdem meretricibus transfertur. Addas etſi durante meretricio, vt dictum eſt de excommunicato, non poſſit præſentare tãquã infamis, *poſt Lãber. Viuian. in praxi Iurispatr. lib. 2. c. 7. n. 57.* & ſic intelligas *Ricc. in ſua nouiſſima praxi reſol. 205. in fin.* docentem ſimpliciter, transfire, in meretricẽ ius præſentandi. Dixit *Salon*

ſupra

ſupra. Primò *validè*, quia certū eſt in ea fūdanda peccaſſe mortaliter, vel venialiter, vſurariū iuxta grauitatē damni, & moleſtiæ, quā per talem translationē infert ei, cui debetur reſtitutio talium rerum translatarum, *Salon. ibid. concl. 2. ſauet Nauar. conſ 3. n. 1. de vſur.* vbi probat, quòd vſuras exercere ad facienda opera pia non liceat, allegando bona iura. Dixit. Secundò *ex re vſu conſumptibili*, quia ſi inſtituit ex re non vſu conſumptibili, vt domo,
89 poſſeſſione &c. per vſurā tamen accepta, non eſt valida inſtitutio, quia in illa vſurarius non acquiſiuit aliquod dominium, ſicut in re vſu conſumptibili, ratio diuerſitatis eſt, quia quando agitur de re non vſu conſumptibili, tenetur eādē numero reſtituere, & ideo ſemper eſt reſtitutioni obnoxia, penès quemcūque illa ſit; quādo verò de re vſu cōſumptibili, ſufficit, ſi reſtituat eamdem in ſpecie, vt præſupponimus *ex materia de reſtitutionibus*. Dixit tertiò *vſurariè ac-*
90 *cepta*, quia de his eſt difficultas, nam ſi res, ex qua fundata fuit Cappellania, erat propria ipſius vſurarij, puta iuſtè lucrata, vel titulo alio iuſto, illam poſſidebat, etiam ſi empta ex pecunia vſuraria, illius dominium, abſque dubio transfertur in alium, maximè quando non ideò tunc redditur impotens ad reſtituendas vſuras, etiam ſi poſtea fuit factus impotens, quia iuxtà ſententiam communem, de qua teſtatur *Azor. p. 3. inſtit. moral. lib. 5. c. 13.* etſi bona iſta vſurarij, nō ſint tacitè hypotecata pro reſtitutione vſurarum, tamen quandiù apud ipſum ſunt, debent reſtitui his, à quibus vſu-
91 ras accepit obligatione perſonali, quæ obligatio perſonalis differt ab hypoteca, quæ dicit obligationem realem. Hæc enim ſūt iuxta communē doctrinam, quam tradunt DD. circa quæſt. de contractibus initis cum vſurario, quādo ſint validi, vel non, de qua per *Rebell 2. p. de obligat. iuſt. lib. 8. q. 16. Leſſ. lib. 2. de iuſt. cap. 20. nu. 156. & ſeq. Mol. diſp. 330. Bonac. diſp. 3. de contractib. q. 3. p. 14* qui DD. nempè *Leſſ. ſup. n. 176. & Bonac. p. 15. n. 15.* addunt, quòd vbi hæredes vſurarij habent bona ſufficientia pro reſtituendis acceptis per vſuram; legatarij, & donatarij, prout ſunt Capellani, &c. non tenentur ad aliquam reſtitutionem. Et ſic nota pro pra-
92 xi, Capellanū, vt ſupra, qui accepit redditus Cappellaniæ inſtitutæ à dicto vſurario, tunc peccare, ac etiam teneri ad reſtitutionē, quando ſciuerit illū fundaſſe eam ex bonis ex vſura acceptis, & non habere alia

bona,

bona, vnde ſatisfaciat eis, quibus debet reddere vſuras acceptas, cum diſtinctione communi adhibita à DD. & relata *à nobis 1. p. tr. recoll. 26. nu.* 351. inter reſtitutioné faciendam à bonæ fidei, vel malæ fidei poſſeſſore, & loquendo in terminis noſtris dixit *Salon. loco ſupracit. num. 8. in fin.* Sicuti etiam dicũt in ſimili, ſupracit. DD. quòd Eccleſia conſtructa, vel dotata de male acquiſitis, quæ ſunt obnoxia reſtitutioni, non per hoc debet deſtrui; ſed Epiſcopum, qui eam cõſecrauit, teneri Dominis reſtituere eſtimationem, quando alio modo nõ poteſt haberi recurſus ad bona fundatoris, vel dotantis non obnoxia reſtitutioni, & nouiſſimè notauit *Viuia. in praxi lib. 7. c. 7 n. 55. & ſeq.*

Quando autem dicitur, *obnoxia reſtitutioni*, intellige reſtitutio ni certæ, vel certis perſonis, quia ſi omnino incertis deberet fieri reſtitutio, non ſolùm validè, ſed etiam licitè poteſt de eis malè ablatis, fundari Capellania, vt poſſe expendi pecuniã reſtituendã incertis, pro dicendis Miſſis defunctorum, ait expreſsè *Bonac. diſp. 1 de reſtit. q. 2. punt. 5. nu. 5. in fin. Bartolomeus de S. Fauſto in ſuo Speculo Confeſſ. diſp. 1. de reſtit. in genere q.* 171. & ante hos omnes, *Rebell. p. 1. lib. 12. q. 12. n.* 13. qui teſtatur de cõmuni, & de legato facto pauperibus poſſe conuerti in dotẽ Capellę pro celebrandis miſſis pro animabus purgatorij, dixit *Meg. conſ. 79.* nã licèt in *c. cũ ſit de vſur.* habeatur, hoc caſu debere talem reſtitutionẽ fieri pauperibus, tamen vt DD. ibid. notant, appellatione pauperum non ſolùm veniunt pauperes oſtiatim mendicantes, & ſecũdum proprium ſtatũ egentes, ſed etiã loca pia, ita etiam animæ Purgatorij, nã & ipſe etiã clamant *miſeremini mei, &c.* vt diximus *p. 1. noſtri tr. recoll. 11. n. 656. poſt Bonac.* & alios quibus adde *Sayr. lib. 10. Clauis Regia tr. 5 c. 2. nu. 10.* affirmantem, venire omnia opera pia. Amplia etiam ſi dictæ Capellaniæ reſeruetur Iuspatron. quia adhuc non deſinit illa eſſe opus pium, vt in terminis legati pro ſimili cauſa, quod ſit pium, notat *Molſ. tr. 13. ſuæ ſumma c. 5. ſub n.* 16. nõ enim ideo ceſſat, quòd talis Capellania non ſit opus pium. Dixi, *omnino incertis*, quia ſi deberetur reſtitutio alicui loco vel communitati iuxta communẽ ſententiam, & ſecundum aliquos authores, etiam quando eſſet faciẽda incertis perſonis de certo loco; tunc quia reſtitutio eſſet faciẽda pauperibus illius loci in particulari non diceretur omnino incerta reſtitutio, & ideo non poſſent ſaltem

L de

de conſilio in 2. caſu conuerti in Capellaniam, cùm de conſilio etiam eod. 2. caſu fieri debeat reſtitutio pauperibus illius loci, vt ſic poſſit peruenire ſaltem pars ad damnificatos, vel eorum hęredes, videte pro nunc *Syl. verb. reſtit* 8. *ſub n.* 10. *& Bartolom. de S. Fauſto* loco ſupracitato *q.* 170. *nu.* 5. *& ſeq.* & latiùs dicemus inter noſtras conſultationes morales, in reſponſo pro ſimili negotio, vbi ſi manus, dicta debita incerta non ſolùm poſſe conuerti in beneficium Eccleſiaſticum ab ipſo principali, ſed etiam ab hærede, vel exequutore ſimpliciter relicto ad diſtribuēda dicta mala ablata, vel exonerandam ſuā conſciētiam abſque alia determinatione operis pij, cùm etiam ſemper erectio talis beneficii ſit opus pium, & cauſa, quæ venit appellatione pauperū, vt præter allegatos, dicit *Syl. reſtit.* 8. *n.* 3. *in princ. & nos infra in fine Sectionis.*

Nota ēt caſū, qui in facto accidit
93 de quodā, qui in quadā Eccleſia Regularium, Capellam conſtruxit magnis ſumptibus, quia cum deceſſiſſet multis relictis debitis, fuit decretum, vt venderetur Capella prædicta, & creditoribus ſatisfieret, ſicut fuit exequutum, etſi interceſſiſſet pactum inter ipſum ædificantem, & præfatos Regulares, nūquam illam alienandi, quia tale pactum non poteſt præiudicare creditoribus ſuis, & Capella illa eſt alienabilis, vt diximus *ſup. ſect.* 1. *n.* 12. *in fin.* & ita intelligas *P. Molſ. to.* 2. *ſumma tr.* 13. *c.* 8. *n.* 35. vbi allegat *Grati.* *diſcept. forenſ. c.* 210. *nu.* 7. *quos vidas.* Secùs autem dicas de Iurepatr. Capellæ, quia cū nullam recipiat extimationem i eò neque de per ſe debitor poteſt illud cedere creditoribus, neque dare inſolutum. Dixi, *per ſe*, quia cum vniuerſitate dari poteſt *c. de iure* vbi *DD. de Iurepatr. Viuian. lib.* 4. *praxis c.* 5. *n.* 17. Ex quo patet, eſſe verū id, ꝙ *loco ſupracit.* diximus, aliud eſſe habere Capellam, ſeu ius ſepulchri in Capella, & habere Iuspatron. in Capella, & infra etiam dicetur ſuo loco. In caſu autem, in quo venditur Capella modo explicato, non poteſt nouus emptor dictæ Capellæ, pacta apponere alia, in præiudicium dictorum Regulariū abſque ipſorum conſenſu, cum nemo ex facto alieno debeat damnum pati, & ſi poſſit ipſe nouus emptor affigere arma ſua, & abradere inſignia creditoris per ea, quæ aliàs diximus loco ſupra allegato, & fauent adducta per *Ricc.* 1. *p. praxis deciſ.* 667. Qui *p.* 4. *eiuſdem praxis reſol.* 454. adducit deciſ. Rotæ, in qua fuit determina-

mina-

minatũ, quòd quando Eccleſia renouatur, vel rædificatur, inſignia Capellarum eſſe trãſferenda in nouis Capellis.

Inter *DD.* etiam dubitatur, an
94 Religioſus poſſit ẽt de licentia Superioris inſtituere Capellaniam, quando multa ſecum transtulit, vel comparauit arte ſua, *Nauar. & Lopez* affirmãt, negant tamen *Mol. & Sanch.* quos ſequitur *Bonac. in opuſc. de largitione munerum p.6. diſp. 3.n.*10. ex eo quòd huiuſmodi facultas trãſcendere videatur religioſi ſtatum; Quod nota
95 pro Monialibus, quæ ſolent ſimiles Capellanias inſtituere, cum earum nominum inſcriptione, & inſignijs, quia vt benè inquit *Molin. loc ſupracit. à Bonac.* meliùs facerent, ſi dicta bona conuerterent in vtilitatẽ Monaſterij, intellige tamen hoc de Monialibus, quæ emiſerunt votũ paupertatis, aliàs enim illis, id non eſſet illicitũ, imò in dictis Capellis à Monialibus, quæ non emiſerunt votũ paupertatis conſtructis, ſi ipſę non poſuerunt inſignia, vel inſcriptionem, poſſunt id facere conſanguinei, vt reſoluit *Ricc. in ſua praxi* 1 *p. deciſ.*667. nam præfata Monialis cum ſit benefactrix, poteſt habere arma, *Anchar. conſ.* 113. igitur & hæredes ipſius poſſunt ibi affigere arma ſua, vide *Ricc. ſupra.* De iſtis Monialibus, quæ nõ emittunt votum paupertatis, & viuũt ſimul in eod. loco aliqua notabilia ponit *Genuenſis in ſua praxi Archiepiſcopali Neapolitana c.*47. & *nos* 2.*p. noſtri tract. de poteſtate confeſſ. recol.*4. *n.* 100. probamus, ſubeſſe quo
96 ad Sacramenta Parochis: Si autem emiſerunt votum paupertatis, & de facto conſtruerent, vel dotarent, Iuspatron. non acquireretur ſuis, ſed Monaſterio, vt benè poſt *Lamber. notat. Sanch. lib.*7. *ſummæ c.*14. *n.* 4. & antea docuit exemplo Iuriſpat. fundati à ſeruo, vel filio. *Nicolaus Delph. tr. de Iurepatr. nu.* 101. *in fin. cum ſeq.* Sed meliùs, meo iudicio, quòd remaneat Capella libera, docuit *Viuian. lib.*2. *praxis c.*7. *in fine.*

Dixi in principio, *quòd quilibet*
97 *Chriſtianus &c.* quia ſecùs eſt de infideli, imò etiam de hæretico, vt per *Rocc. de curte in tr. de Iurepatr. verb. competens nu.* 25. *& ſequentib.* & clariùs de hæretico, ſchimatico, apoſtata à fide, *Paul. de Cittadin. in tr. de iurepatr. p.*3. *cauſa* 1. *& Lamber. ar.* 3. 7. *q. princip.* 1. *par.* 1. *libri Viuian. lib.*2. *cap.*6. Quid de hæretico reuerſo *idẽ Paul. de Cittad. ſupra p.*7. *in princip. & Viuian. d.c.*6. vbi de ſimoniaco &c. & de infideli cõuerſo, clariùs *Azor to.*2 *lib.*6. *c.*21. *quæſit.*7. *& ſeq.* vbi *quæſit.* 15. *& ſequentib.* agit de ſpu-

rio, an poſſit fundare Iuſpatr. & concludit a [F]rmatiuè, ſicut etiam poſſe ipſum acquirere ius præſẽtandi, poſt alios ſcribit *Ricc. in praxi nouiſſima reſol.* 205. de qua re nos infra *quaſt. ſequenti eum de ſucceſſ. in iurepatronatus.*

Eſſet nunc agendum de iis, pro quibus Capellania poſſit inſtitui; ſed cõmodiùs inf. q. 8. Quãdo autẽ exequutor, vel hæres de legato relicto inter pauperes diſtribuẽdo, poſſit dotare Capellã ad Miſſas celebrãdas, & aliã partem deſtribuere pauperibus *diximus ſub nu.* 92. *P. Megal. conſ.* 79. docet ẽt quod poſſit diſtribui conſanguineis teſtatoris, qui ſecundùm cõditionẽ ſuã viuere nõ poſſunt, & dotandis puellis, ẽt conſanguineis teſtatoris indigentibus; fauet deciſ. *Gamm.* 185. vbi teſtatur Senatũ Luſitanũ declaraſſe in caſu, quo quis donauit bona ſua ſub reſeruatione diſponendi pro anima, quòd poſſit relinquere Prędium, vt ex eius redditu eleemoſyna daretur Monaſterio ad ſacrificia decẽ Miſſarum annuatim peragẽda pro anima ſua, ꝙ dicit valdè notandũ *Perez lib.* 1. *de anniuerſ. & capell. c.* 10. *n.* 98.

SECTIO SEPTIMA.

Quibus modis inſtitui poſſit Capellania Eccleſiaſtica.

99 *Capellania quæ libera, & quæ de Iurepatr.*

100 *Iurepatronat. ſeruitutem quamdam inducit.*

101 *Capellania in dubio potiùs præſumenda libera, quam de Iurepatr.*

102 *Iuſpatronat. qui prætendit in Capellania, debet id probare.*

103 *Iuſpatronat. cadit in Capellania Eccleſiaſtica, non autem prophana.*

104 *Capellaniæ liberæ collatio, multoties non pertinet ad Epiſcopum.*

105 *Affectum beneficium, quod nam ſit, & quod reſeruatum n. ſeq. & clarius n.* 107

108 *Vacare in Curia quando dicatur Capellania.*

109 *Menſes, in quibus poſſit Capellanias liberas conferre Epiſcopus.*

110 *Alternatiuam quando amittat Epiſcopus propter non reſidentiam. An illam habeant Prælati inferiores Epiſcopis. Item, & Capitulum ſede vacante ſub n ſequen.*

111 *Beneficia reſeruata Sede Apoſtolica vacante quando poſſint conferre Epiſcopi.*

112 *Cardinalium Indulti circa beneficia vacantia in Diœceſibus, vbi fuerunt Epiſcopi ibid. verſ. dixi, & n.* 115. *Motus proprius S.D.N. Vrbani VIII de hac re n.* 114.

113 *Beneficia quæ nam ſpectant ad*

Digitized by Google

ad Sum. Pont. iure deuolu tionis vel iure prauentionis.

116 *Beneficia, quæ conferri ſolent ab Epiſcopo vnà cum Capitulo, an comprehendantur in Indultu Cardinalium.*

117 *Cardinales an comprahendatur in reſeruationibus generalibus.*

118 *Vnio non poteſt fieri de beneficijs reſeruatis declar. Sac. Congreg ibid.*

119 *Manutentio an danda ſit prouiſo ab Ordinario ad præſentationem patronorum Eccleſiaſticorũ, vel prouiſo à Papa, vti de Iurepatr.*

120 *Reſeruationi ſubiacet Capellani de iure patronato eccleſiaſtico non autem laicali.*

121 *Pœna eorum qui conferunt beneficia affecta, vel reſeruata, & eorum quibus collata ſunt. quæ nam ſit.*

DVobus modis fundari, & inſtitui poteſt Capellania
99 Eccleſiaſtica liberè, & de iure patron. ſeu vt ait *Rebuff. in practica beneficiorum de collat. n. 1.* à quo excipio hanc reſponſionem, & clariù *Petr. de Gregor. de benef. c. 39. n. 1.* vel eſt collationis liberæ, & voluntariæ, vel neceſſariæ. Dicitur Capellania libera, quando eius collatio ad libitum, & voluntatẽ Epiſcopi, liberè fuit relicta. Dicitur, de Iurepatronat. ſeu collationis neceſſariæ, quando collatio, ſeù proprius loquendo, inſtitutio, vel collatio fieri neceſſariò debet ad præſentationem, vel nominationẽ patroni, aliàs eſt nulla *Roland. conſ. 47. n. 1.* cum alijs allegatis per *Ricc. 1. p. praxis deciſ. 171. n. 106.* vbi habes limitationes. Patet ex ipſis terminis, nam
100 cum Iuspatr. ſit quædam ſeruitus, vt poſt *gloſ. in c. pia mentis 16. q. 7.* & alios docet *Rocc. de Curte in tr. de Iurepatr. verb. & dotauit n. 5.* imò expreſſit *Sac. Conc. Trid ſeſſ. 25. cap. 4.* ibi *vt hoc colore, beneficia eccleſiaſtica in ſeruitutem redigãtur* meritò, quæ Capellaniæ non ſunt tales, dicuntur liberæ, itẽ cũ in dubio pro libertate præ-
101 ſumendum ſit, ideò etiam in dubio Capellania præſumi debet potius libera, quam de Iurepatr *Can. omnes Baſilicæ*, vbi *DD. 16. q. 7. Roland. a valle conſ. 47. n. 11. vol. 1. Ricc deciſ. 190. 1. p. praxis, aliàs reſol. 196. Perez de anniuerſ. & capell. lib. 2. c. 10. n. 31.* & dixit Rota Romana nouiſſimè in illa Vercell. benef. 1. Martij 1630. coram Pirouano in princip. ibi *Dubitatum fuit an Capella Sancti Blaſij, de qua agitur ſit de Iurepatr. & pertineat ad Ioannem Antonium Vineam. Et Domini quoad vtramque partem reſponderunt negatiuè; quia beneficia ſemper præſumuntur libera.* Caſſad. *deciſ. 1. n. 6. de dilat.*

lat. Put. deciſ. 186.*n.*3. *correct. lib.*1. *Abb.conſ.*59. *nu.*3. *lib.*2. *Dec.conſ.*117.*n.*1.*Seraph.deciſ.* 1353. *n.* 2. *Mantica deciſ.*360. imò etiã in dubio, etſi aliquis cõſtruxerit, dotauerit, vel fundauit Capellam, cenſetur facere, vt benefactor potiùs, quàm vt acquiſitor Iuriſpatr. in ea. *Ricc.in ead.prax.dec.*140. *n.*3.*verſ.declaratur quintò*, & latiùs *in praxi nouiſſima reſol.* 53.*Barboſ* latè *de off.*|*& poteſt Epiſcopi alleg.* 70. vndè *Rocc. de curte in d.tr.de Iurepatr.poſt alios verb. & dotauit ſub nu.*9. dat cautelã, vt dicatur expreſsè quãdo aliquid donatur, vel legatur Eccleſię, ſi velit acquirere Iuspatron. quod ſcilicet, donet, & leget expreſsè pro dote.

Ideoque vt Rota ſubdit in ead.
102 Vercell. *excipienti de Iurepatr. incumbit onus probandi, beneficium ſub ſeruitute poſitũ eſſe, & ad ſe pertinere, & quidẽ concludenter, quia actio dirigitur contra libertatem Eccleſiæ. Caſſad. deciſ.*1.*nu.*2. *de probat. Caputaq. deciſ.*128.*n.*4.*p.*2.*Rota deciſ.*265.*nu.*2. *& deciſ.*807. *n.*4.*p.*1. *diuerſ. Gonzal.ad reg.* 8. *gloſ* 8. *n.*59. quod eſt idem quàm probare exiſtentiam iuriſpatronatus, de qua re agimus latè infr. *quæſtion ſequen. praxi ſecunda.*

Dixi in principio Sectionis *Capel-*
103 *lania Eccleſiaſtica* quia in ea propriè habetur Iuspatr. cum adſit ſpiritualitas, cui annectatur; in Capellania verò prophana. licèt in ipſa relinquatur eius prouiſio certæ perſonæ, tamen talis nõ poteſt dici propriè patronus, ſed potius dominus, vt latius dicam loco ſupracitato, pro nunc videri poteſt *Rocc.de Curte in tr.de Iurepatr.verb.in Eccleſ.n.*12.*verſus fin.* ideo in ea, non exigitur forma à S.Conc.Trid. inducta ad probationem Iuriſpatr. vt *infra q.ſeq in principio*.

Quando etiam dixi ſupra, *Capel-*
104 *laniam liberam dici, vbi eius collatio ſpectet liberè ad Epiſcopum.* Fallit niſi aliqua ex cauſa pertineat ad Summum Pontificẽ, quæ cauſæ quattuor ſunt. Prima ratione reſeruationis, Secũda ratione affectionis, Tertia ratione deuolutionis, Quarta ratione præuentionis, de qua re agunt *Ricc. in praxi deciſ*394. *Rebuff.in praxi benefic. Viuian.lib.*14.*prax. Iuriſpatr. c.*1. *à n.*54. *clariùs, & faciliùs Franciſcus de Queſada in ſuo tr. de benef. reſeruatis, hiſpano ſermone, adeſt etiam tractatus de beneficijs reſeruatis Enea de Fal-*
105 *conibus, & aliorũ* Affectum enim beneficium parũ, aut nihil differt in re à beneficio reſeruato, ita *Azor. p.*2 *ſuar. inſtit moral.lib.*6. *c.*39.*q.*5.*in fin.* & ſi reſeruatio faciliùs tollatur, quàm affectio. *Viuian. in*

pra-

*praxi lib.*14. *c* 1.*n*.61. Confirmatur ex diuerſis Conſtitutionibus Summorum Pontificum, vbi vt ſynonima hæc vocabula ponuntur, habes dictas Conſtitutiones apud *Quarant. verb. beneſ. reſeruatio & poſt verbum regulæ Cãcellariæ* ratio eſt, quia vtriuſque collatio pertinet ad eumdem Sum. Pontif. licet ex cauſa diuerſa *c. vt noſtri, vbi omnes DD. de appellat. Mãdoſ. ad reg Cancell. in rubr* §.5. *n*.4.

Propriè tamen affectum dicitur beneficium illud, ſupra quod manus appoſuit Summus Pontifex illud conferendo, quia tunc, & ſi collatio ſit vitioſa, nō poteſt conferri, niſi à Summo Pontifice, item quando iubet Sum. Pontifex, ne aliquod beneficium prouideatur, vel concedit alicui expectatiuam pro vacaturo beneficio. ita *Azor. d. q.*5. *Tuſcus littera B concl.* 77. *Rebuff. in pract benef cum de forma ſignaturæ, n.*8 qui enumerat omnes caſus, in quibus poteſt eſſe vel non eſſe affectum beneficiū, proſequitur *Viuian cit. lib.* 14. *c*.1. *n*.63. *& ſeq.* Hæc autem affectio durat etiam ſi dicta prouiſio per manus appoſitionem non habeat effectum *Garz. de beneſ. p.*5. *c*.1. *n* 136.

Reſeruatum beneficiū eſt illud,
106 cuius collatio pertinet ad
Sum. Pontificem *Azor. d.c.*39.
quæſit. 1. *& alij ſupracit. vbi Azor. quæſit.* 2. refert antiquitatem talis reſeruationis. Quomodo autem probetur reſeruatio beneficij, docet *Maſcar. de probat. tom.* 2. *concl.* 1276. Quòd collatio beneficij reſeruati facta ab Ordinario ſit ipſo iure nulla, & prouiſus ab eo teneatur ad reſtitutionem fructuum à die motę litis, reſoluit *Rota in vna Mediolan. Liquidationis fructuum* 2. *Nouembris* 1602. *apud Ricc.* 3. *p. praxis reſol.* 382. *& ſeq.* & quòd poſſeſſor illius nō poſſit iuuari aliquo remedio triennalis, vel alio poſſeſſorio *idem Ricc p.*4. *prax. reſol.* 7. Huiuſmodi enim beneficia reſeruata omnia reducuntur ad quinque cauſas propter quas poteſt aliquod beneficium eſſe reſeruatum, vt per bellè *per Franciſcum Queſadam in ſuo tract. de beneficijs reſeruatis Hiſpano ſermone*.

Prima cauſa, eſt tempus, ſcilicet quando vacat in menſibus Papæ. Secunda cauſa eſt loci, quando v.g. vacat in curia vel apud Sedem Apoſtolicam. Tertia cauſa eſt qualitas beneficij, vt quia eſt de maioribus nempè Epiſcopatus, Archiepiſcopatus, Abbatia, Dignitas in Cathedrali, & Principalis in Collegiata. Quarta cauſa eſt delictum, vt quando beneficiū vacat ratione alicuius criminis, ſcilicet ratione Simoniæ, hęreſis offēſionis eius, qui Romæ

Digitized by Google

mæ litigat, ſuppoſitionis pro alio ad obtinendum beneficiũ non delationis habitus clericalis, non publicationis reſignationis, & aliorum criminũ de quibus latè *per Azor. loco ſupracit. Garz. Viuian. & alios infra citandos quæſtion. ſequenti praxi* 1. vbi de vacatione Capellaniæ quid de beneficio cõdemnati ad triremes *Ricc. 1. p. prax. dec.* 690. Quinta cauſa eſt familiaritas hęc ſũt benef. quorumcumque familiarium, ſeu continuorum commenſalium Sum. Pontificis, vel Cardinalium *Ricc. in ſua 3. parte prax.* facit praxim particularem circa hanc materiam familiaritatiś. Ad hanc [illegible] alia cauſa ſcilicet, offici[illegible] apud Sum. Pontificem ne[illegible]pè collectoris, vel ſubcollectoris Prothonotariatus, Cub[illegible]ularij Curſoris &c. vel alias [illegible] ſupracitatos authores.

108 Capellania dicitur vacare in Curia, quando Capellanus moritur in Vrbe, vel per duas dietas legales, *cap. ex præſenti de præben. in 6.* quod eſt verum etiam ſi talis Capellanus venerat in Vrbẽ, vt Legatus, vel Nuntius, *c. ex debito, de elect.* tandem Benedictus XII. in ſua Extrauag. ad regimen, extendit etiam ad beneficia eorum, qui peregrinationis, infirmitatis, vel recreationis cauſa ad dictam Vrbem venerunt, quæ tamen reſeruatio iuxtà *Reg 8. Cancell.* extenditur etiã ſi obierit Capellanus in curia, poſſeſſione nondum capta, ſufficit enim prouiſio cum ſupplicatione regiſtrata *Rota in Legionen. Canonicatus* 10. *Decembr.* 1627. *coram Dunozetto, & nouiſſime confirmauit in Cæſarauguſtana Canonicatus* 10. *Iunij* 1631. *coram Duran quam habetis inf. in fine operis*, & ſi Curia Romana ſit alibi quantocumque diſtet ab Vrbe, *Azor. ſupracit. c. 39 q 9. verſ ſciẽdum, Gomeſ. in reg de trien. q. 31. n. 14 & ſeq.* vbi habes, quæ beneficia dicantur vacare nõ in Curia, ſed apud Sedẽ Apoſt. ſcilicet quę vacat per reſignationẽ validam factam in manibus Summi Pontificis. Dixi *validam*, quia ſecus erit ſi reſignatio fuit inualida, puta ſi illa nõ ſubſiſtat ex defectu conſenſus, qui nulliter fuit præſtitus reſignationi per procuratorẽ excedentẽ fines mandati, de qua re videte infra in fine operis duas deciſiones factas in Cremonen. Præpoſituræ corã Motmano. Dieta Legalis ſignificat 20. milliaria, *Azor ſupra quæſt. 8. ver. porro Legalis dieta*, Circa Capellanias aliaq. beneficia Iurispatr. laicorum in Curia vacantia, certum eſt, quòd ſi fuerint de Iurepatr. Regum, vel Imperatorũ, illa non remanere reſeruata, vt per *Bebuff in*

in practica benef. 3. p. ſignatura verb. nenon Inrepatr. num. 64. Quò verò ad alia dubitare videtur ibid. Rebuff. nu. 20. & latius in tr. nomination. q. 15. n. 1. & 9. Hodie tamen obſeruatur præuentio, vt infra ſuo loco: & ideo ſemper derogatur illi, quando per Summum Pontificem conferuntur.

Menſes Summi Pōtificis in
109 his Diœceſibus, in quibus nō præſunt S.R.E. Cardinales, ſūt ſex, Ianuarius, Martius, Maius, Iulius, September, & Nouember; habetur in Reg. Cancell. Pij IV. quam de verbo ad verbum refert Gonzal. in reg. 8. et poſtea Garz. p. 5. de benef. c. 1. n. 437. vbi latè agit de hac materia; intellige quādo Epiſcopus petit, & acceptat alternatiuā, aliàs habet tantū quatuor mēſes, qui ſunt Martius, Iunius, September, & December, & Summ. Pont. habet octo alios menſes, vt ex Bullis, & Reg. Cācell. deducit Zerola in prax. Epiſc. verb. benef. ad 2. verſ. 4. fallit. habetur per Caualerium
110 deciſ. 196. Itē præter petitionem alternatiuæ, vt conferre poſſint in dictis duob. alijs mēſibus Epiſcopi, qui vt ſupra nō ſunt Cardinales, requiritur, vt etiam tempore vacationis reſideāt, ita habetur in reg. 12. Cancell. & poſt Gonzal. notant Molfeſ. ar. 6. de benef. c 6. n. 8. et 43. Fuſc. latè lib. 2, de viſit. c. 26. n. 3. & ſeq. & per Caualerium deciſ. 363. n. 2. vbi de probatione dictæ abſentiæ, & acceptationis alternatiuæ. Et latius de ammiſſione alternatiuæ ab Epiſcopo, agit Riec. in prax. p. 1. dec. 684. vbi refert deciſ. Rotæ Sulmon. Alternatiuæ 14. Maij 1610. in ſpecie, quòd Epiſcopus exiſtens in loco exempto tēpore vacationis, quòad hūc effectum, dicatur eſſe in diœceſi, & reſidere, not. Riec. par. 4. prax. reſ. 108. n. 3. in fin. Garz. ſup. n. 461. & ſeq.

Sede autem Apoſtolica va-
111 cante per mortem Sum. Pōt. an tunc Epiſcopus poſſit cōferre in omnibus menſibus, latè agit Garz. loc. ſupra c. n. 537. & nouiſſimè adeſt deciſio Rot. in illa Andrien. Archidiacon. 5. Decembris 1625. coram Merlino, quam de verbo ad verbum habes relatam per Viuian. in ſua praxi Iuriſpatr. lib. 2. c. 1. poſt n. 164. vbi Rota diſtinguit inter reſeruationem ratione temporis, & ratione perſonæ, aut beneficij; Reſeruationem ratione tēporis dixit, ceſſare vacante Sede Apoſtolica, & omnes mēſes eſſe Ordinariorū: Secus autem eſſe, ſi ſit reſeruatio ratione perſonæ, putà quia Beneficiarius mortuus, erat familiaris Cardinalis alicuius, vel Officialis Papę, vel ratione beneficii, quia ſcilicèt beneficium, quòd vacauit eo tempore, eſt

prima dignitas, Monaſterium, &c. nam tunc etiam ſi vacaret Sede vacante, collatio ſpectaret ad Summ. Pōtificē futurū; Quòd ſi vacaret dictum beneficium antè obitum Sūmi Pōtific. & deinde illo nō collato, obiret Sum. Pont. latè *Garz. loco ſupracit. Illelphoſ. Perez de Anniuerſ & Capell. lib. 2. c.* 10. *n. 9. & ſeq.* Ricc *p. 1. prax. deciſ.* 394. qui videtur indiſtinctè cōcludere, quòd ſi ſit Eccleſia Parochialis illa, quæ iſto modo vacauit, poſſit ab Epiſcopo cōferri. Nota etiam, *Perez. in ſuo tract. de anniuerſ. & Capell. lib. 2. c. 10. n. 9. & ſeq.* defendere eā ſentētiam, quæ docet, Epiſcopum in omnibus mēſibus poſſe cōferre præbendā, vel beneficiū tenuiſſimū, videte ipſum.

Dixi *Epiſcopus, &c.* quia ipſe eſt, qui habet alternatiuam, non autem alius inferior, & ſi habeat Epiſcopalē iuriſdictionē, vt ſunt Abbates, Præpoſiti, &c. *vt per Rotam in Beneuen. benef. 4. Decembris 1600. coram Coccino*, & refert de verbo ad verbum *Ricc. p. 3. praxis reſol.* 112 4. nec Capitulū Sede vacāte, *vt per Rot. in Salam. Alternat. 22. Decembris 1581. & Segol. Canonic. 24. Nouembris 1568.* quas refert de verbo ad verbū *Ricc. ſupra reſol. 5. & 6.* quibus addo aliam deciſ. *in Regien. benef. 20. Februarij 1619. coram Pirouano, quę inter recoll. à Viuiano poſt ſuā prax.* [illegible] *eſt dec. 89.* Ratio eſt clara, quia Capitulum non ſuccedit Epiſcopo in poteſtate conferendi beneficia. *Barboſ. alleg. 72. n. 4.*

Quod an procedat vbi beneficiū ſit ſimultaneæ collationis, tàm Epiſcopi, quàm Capituli, videte *Garz. p. 5. c. 1. de benef. n. 223. & c. 4. nu. 29.* et *Caualer. dec. 238.* vbi quod ex conſuetudine poſſit introduci, vt etiam dignitates cōferantur ab Epiſcopo ſicuti *dec. 252* refert, fuiſſe deciſum, ſufficere ad effectū reſeruationis Dignitatis in Cathedrali, & principalis in Collegiata, docere de vltima collatione tāquam de Dignitate, vel principali, de qua materia etiam agitur in *deciſ. 44.* apud *praxim Viuiani.* Quando Papa concedit facultatem alicui Capitulo conferendi beneficia in quibuſdam menſibus, non cēſetur præiudicare ſuis reſeruationibus, vt in Cæſaraguſtana Canonicatus *10.* Iunij, & 1. Iulij 1630, coram Durano quas habetis infra in fine operis. In diſcordia Canonicorum de Capitulo, quomodo Papa prouideat de beneficio, cuius collatio ſpectat ad ipſum Capitulum, habetur per Rotam in Illerd. Canonicatus *14.* Iunij 1630, & 31. cotā Durano, quas etiam habetis loco ſuprad.

Subdidi illa alia verba *in quibus non præſunt Cardinales.*

Nam

Nam in Diœceſibus vbi Cardinales ſunt actu Epiſcopi, vel Archiepiſcopi, &c.conferunt, tàm præſentes,quàm abſentes in omnibus menſibus,& vbi iã fuerunt Epiſcopi,vel Archiepiſcopi, ſeruata forma motus proprij Sanctiſſimi *D*.N.Vrbani VIII.deſuper hoc editi, quẽ infra habes de verbo ad verbũ tranſcriptum n.*114*.conferunt in ſex menſibus Papæ, & alijs duobus ſi Epiſcopus actualis non petijt alternatiuam,ob indultum, quod eis conceditur, de quo integrum tractatum edidit *Anaſtaſius Germonius de indulto Cardinaliũ,agit etiã Garz.p.1.c.1.de benef.n.630.& ſeq.* Vbi reperies, quòd in indultis modernis ponuntur ſex limitationes,& caſus, in quib. Card.virtute ipſius indulti nõ poſſunt conferre.Primus eſt de beneficijs vacantibus in Cur. Ro.vel apud Sedem.Secundus de dignitatibus maiorib. poſt Pontificalem in Cathedrali,& principalibus in Collegiatis. Tertius de beneficijs Regularibus conciſtorialibus, & Cõuentum habentibus, quorum fructus in libris Cameræ taxati reperiuntur.Quartus de beneficijs, quæ vacauerunt per veros,& actuales familiares,& continuos cõmenſales Papæ, qui tàm tempore Põtificatus, quàm Cardinalatus, priuſquã ad apicẽ Pontificatus aſſumerentur,fuerunt.Quintus de commendis ceſſantibus in dignitatibus,ſeu officijs clauſtralibus. Sextus,& vltimus de beneficijs vacantibus,tàm in Curia, quã extra illam per obitum familiarium S.R.E.Cardinaliũ,iuxtà formam Conſtit.ſeu regulæ Gregor. XIV. de anno *1591*. æditæ, moderatoriꝗ indultorũ eiſdem Cardinalibus conceſſorum, & tandem poſt *Gonzal.* benè concludit,quòd eò, quia aliquando talia indulta reperiuntur ampliora, aliquando reſtrictiora,ideò ſemper illorũ tenor diligẽter ſit inſpiciẽdus.

Neq; pro praxi prætereũda eſt differentia inter collationẽ factam ab Eminentiſs.Cardin. quando actu ſunt Epiſcopi,vel quando tantum olim fuerunt, quæ eſt iſta: nam in primo caſu in menſibus Papæ conferũt ſimpliciter,& prouiſi nõ egent aliqua expeditione in *D*ataria,quando ob aliam rationẽ, ſcilicèt penſionis impoſitæ,illa non erit neceſſaria;Secũdo verò caſu; ſi beneficium ab eis, vt ſuprà collatum,excedat sũmã 24.ducat. de Camera,tenetur is, cui collatũ fuit tale beneficiũ intra ſex mẽſes ſi beneficiũ nõ ſit Parochiale; ſin aũt Parochiale,iter quatuor mẽſes accipere Bullas in Dataria, & ſoluere iura ſpectãtia ad ipsã, vt patet ex reg. Cancel. Vide *Garz.d.c.1.n.37.& ſeq. Viuia-*

M 2 num

Digitized by Google

*num lib.*10 *ſua prax. iuriſpatr. cap.*1.*nu.*57.

Quædam autem ſunt bene-
113 ficia, quorũ collatio ſpectat ad Sum.Pōtif. ratione deuolutionis potius, quã reſeruationis, vt per *Rebuff. in pract. benef. cùm de forma Signaturæ n.* 5.*& alibi ſæpè*: huiuſmodi ſunt, vbi Epiſcopus nouerit vacare beneficium,& conferre potuit intra ſex menſes, & noluit. *cap. quia diuerſitatem, in fin. de conceſſ. preben.* item beneficia Parochialia collata non ſeruata forma Cōcilij. Vide *Ricc. d. dec.* 344. *Rebuff. & alios ſupracit. authores, præcipuè Franciſcum Quaſadam loco etiam ſupra relato, & Garz. loco cit.* circa deuolutionẽ ex præſentatione nō facta infra tẽpus cōceſsũ habetis *dec.* 39. apud *Viuian.* itẽ ſi reſignatio nō fuit publicata, &c.

Quædam alia ſunt, quæ ipſi Sum.Pontif. ſpectant iure præuentionis, quia ſpectat prouiſio ad Ordinarium, tamen præuenit Sum.Pont. antequam Ordinarius prouideat, vnde ſolet apponi dies eadem obitus, vt per *Franciſcum Quaſad. loc. ſupracit. vide Viuian. d. lib.* 14. *c.* 1. *n.* 66. Quia eius prouiſio in dubio ſemper eſt præferēda, vbi non conſtat de anteriori prouiſione ordinarij *Caualer. dec.* 184. vbi habetis quando nō ſit neceſſe derogare iuri alteri quæſito. Papa enim dicitur nō ſolum Ordinarius Ordinariorum, ſed eius ſunt omnia beneficia Mundi, vt latè per *Ricc.* 3. *p. praxis reſol.* 8. vbi probat poſſe Sum.Pontif. conferre beneficia competẽtia Ordinarijs iure alternatiuæ, qui *reſol. praced.* idem dicit de Nūtio habẽte facultatem à Sum.Pontif. conferendi beneficia. Circa quam materiã notabilia verba habes *in deciſ. Illerden. Canonicatus* 14. *Iunij* 1631. *coram Durano*, quam habetis in fine operis, 5. in ordine, vbi in ſpecie reperietis quomodo percipi poſſit, Summũ Pontif. voluiſſe in collatione concurrere cum Ordinario, & quando ſit neceſſaria derogatio iuriũ collatoris inferioris. Quid ſi Ordinarius, qui cōtulit ſit Cardinalis, *Garz. d. cap.* 1. *nu.* 32. *&* 40.

Declaratio, quòd S.R.E. *Car-*
114 *dinales, Eccleſiarũ Præſules, Indulto conferendi beneficia Eccleſiaſtica ratione Eccleſiarũ, in quibus, vel quarum regimini vltimo loco ceſſerũt dumtaxat, vti poſſit.*

Vrbanus Papa VIII.

Motu proprio, &c. Licèt nullus Epiſcoporum poſtquam regimini Eccleſiæ, vbi præerat, ceſſerit, in beneficiorum Eccleſiaſticorum diſpoſitione, ratione eiuſdem Eccleſiæ ſibi antea competentis, ingerere ſe valeat, atta-
men

rum nonnulli ex Venerab. Fratribus noſtris S.R.E. Cardinalibus ſub prætextu Indultorum Apoſtolicorum, eis pro tempore conceſſorum, beneficia nedum vnius, ſed etiam plurium Eccleſiarum, quarum regimini ceſſerunt, vel à quarum vinculo ad alias translati, abſoluti reperiũtur, contemplatione, aliàs ad ſe ſpectantia; conferre perſeuerãt. Quare motu ſimili, &c. Declaramus de cætero non licere cuiuis perſonæ, etiam ſi Cardinalatus honore præfulgeat, prætextu cuiuſuis Indulti Apoſtolici conceſſi, ſeù concedendi, facultatem huiuſmodi, etiam expreſſè continentis, conferre, vel quouis modo diſponere de quibuſuis beneficijs Eccleſiaſticis, quorum collatio, præſẽtatio, nominatio, vel quæuis alia diſpoſitio ſeparatim vel coniunctim cũ alijs ad eum ſpectabat ratione cuiuſcunque Eccleſiæ Cathedralis etiam Metropolitanæ, Primatialis, vel Patriarchalis, cuius regimini ceſſerit; ſiquidem ad aliam Epiſcopalem, Archiepiſcopalem, Primatialem, vel Patriarchalem, Eccleſiam translatus, vel poſtmodũ aſſumptus fuerit, ſed indulto tantũ ratione Eccleſiæ, cui actu præſit, vel cuius regimini vltimo loco ceſſerit, ſibi cõceſſo, vti poſſe, & debere, ac irritum, &c. Oſtien. & Velsternen. inuicem perpetuò vnitis, & Portuen. & Sabinen. necnon Tuſculanen. Praneſtin. ac Albanen. Eccleſijs dũtaxat exceptis, quò ad quas, Cardinalibus, illarum pro tempore Præſulibus, facultate diſponendi de beneficijs huiuſmodi, etiam vna cum Indulto ſibi ratione aliarum Eccleſiarum, quibus actu præſunt, vel antea nouiſſimè præfuerint, vt præfertur, frui licere, decernimus. Statuentes, præſentium etiam abſq; eo, quòd regiſtrentur, aut illis data apponatur, ſolam Signaturam noſtram ſufficere, vt vbiq; in iudicio, & extra (regula contraria non obſtante) fidem facere, ac inſuper illas in Cancell. Apoſtolica deſcribi debere, & deinceps omnes, & ſingulos Cardinales etiã abſentes, præſentes, & futuros, & alios quoſcumq; quorum intereſt, vel intereſſe fuerit quomodolibet, in futurũ afficere, & ligare, nullumq. eorũ ignorantiã prætendere poſſe, nõ ſecus, ac ſi eis perſonaliter intimata forent, ſtatuto, & ordinatione, decreto, & declaratione, et per Nos in craſtinũ aſſumptionis noſtræ ad Summi Apoſtolatus Apicem editis, quòd Cardinales in Conſtitutionibus, & Regulis per nos poſt priorum noſtrarum Conſtitutionum, & Regularum editionem, & publicationem in poſterum faciẽdis non includantur, niſi illæ eorumdem Cardinalium fauorẽ concernant, vel ipſæ edendæ Cõſtitutiones de illorum, ſeu ma-

ioris

ioris partis eorum conſilio, edita fuerint, necnon prædictis, & quibuſcumq. alijs Regulis, Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſq. contrarijs quibuſcunque nequaquam obſtantibus.

Nota tamen illa verba poſita, ibi, ad medium *ſeparatim, vel coniunctim*, quia per ea re-
115 manet deciſa quæſtio inter thores graues prius dubia, vtrũ Indulto fruerẽtur Cardinales, vt ſup. ẽt in beneficijs, quæ Epiſcopus vnà cum Capitulo conferre conſueuerunt, &c. vt *per Garz. d. cap. 1. n. 35. p. 5.* adde deciſ. Salaman. Pẽſionis 25. Iunij 1599. coram Card. Millino, quæ inter recoll. à Viuia. poſt ſuam praxim eſt 58. vbi quod quando eſt collatio ſimultanea Epiſcopi, & Capituli, non habeat locum alternatiua, ac etiam quando ſpectat ſolùm ad Capitulum, licèt adſit concordia inter Epiſcopũ, & Capitulum, vt conferat turnatim, videte eam, idem habetis in *dec. 359 apud Caualeriũ num. 7.* Quomodo arguatur, an beneficium ſit ſimultaneæ collationis habetur apud eundem *Caualerium deciſ.* 390.

Adeſt expreſſa declaratio eiuſdem S.D. N. Vrbani VIII. publicata ſub die 10. mẽſis Septembris 1626. vt ſequitur.

Declaratio, quòd Capitula Eccleſiarum Cathedralium, quibus S.R.E. Cardinales præſunt, ex indultis conferendi beneficia Eccleſiaſtica reſeruata, vel affecta eiſdẽ Cardinalibus conceſſis, nullum ius prætẽdere poſſint.

Sanctiſſ. in Chriſto Pater, & D. N. Vrbanus diuina prouidentia PP. VIII. accepto quod S.R.E. Cardinales ſuper indultis, & facultatibus diſponendi de beneficijs Eccleſiaſticis *Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, & affectis à Sede prædicta ſibi conceſſis, per Capitula, & Canonicos Cathedralium* Eccleſiarum, *quibus illi ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica præſunt, impediantur ſub prætextu, quòd ipſi* Capitula, *&* Canonici, *ius nominandi, vel præſentãdi, aut aliàs quomodolibet diſponendi de beneficijs in menſibus nõ reſeruatis pro tempore vacantibus cum prædictis* Cardinalibus, *locorũ Ordinarijs coniunctim, vel diuiſim habentes tanquam membra capiti adhærentia, à Cãcellariæ Apoſtolicæ Regula, menſium reſeruatoria, à qua Cardinales præſeruantur, etiam excipi, & facultates, & indulta, quæ certarum reſeruationum obſtacula tollunt, ſibi quoque ſuffragari debere prætendunt.* Et *attendens priuilegium, quòd* Cardinales *in prædicta regula præſeruẽtur, eis intuitu* Cardinalatus *conceſſum eſſe, neque rationi conſonum fore, vt* Capitula, *& Ca-*

nonici

Digitized by Google

nonici dum ſui Præſules Cardi*nalatus honore pręfulgent, plus iuris in praiudicium Sedis Apoſtolicæ, ſeu ipſorum* Cardinaliũ Præſulum *ius, & indultũ conferendi ab ipſa Sede habentium, obtineant, quàm ſi ipſi* Cardi*nales non forent; Motuproprio ſub die 29. Decembris anni ab incarnatione Domini 1625. declarauit; intentionis; & voluntatis ſuæ eſſe, quòd Cardinales Præſules de omnibus, & ſingulis beneficijs* Eccleſiaſticis *quomodolibet nũcupatis, & qualificatis, ad eorum etiam cũ alio, vel alijs collationem, prouiſionem, præſentationem, electionẽ, ſeu quamuis aliam ſimilem, vel diſſimilem diſpoſitionem ratione* Eccleſiarum, *quibus ipſi Cardinales præſunt coniunctim, vel diuiſim ſpectan. non tamen in libris Cameræ Apoſtolicæ deſcriptis, nec ex perſonis familiarium ſuę Sanctitatis, vel Cõclauiſtarum, aut vacationis apud Sedem prædictam reſeruatis, vel affectis, quæ omnia Sanctitas ſua ſibi, & ſucceſſoribus ſuis pro tempore exiſtentibus, ſpecialiter, & expreſſè reſeruauit, ad pręſẽs vacantibus, & in futurum vacaturis ſoli per ſe ipſũ, vel alios ad id deputãdos, abſq;* Capitulis, *& Canonicis, alijſque quãcunq. Ordinariam diſpoſitionẽ eorũdẽ beneficiorum ſimilium coniunctim, vel diuiſim cum eiſdem* Cardinalibus *habentibus, dummodo aliàs ſub indultis eis conceſſis comprehendantur, liberè prouideant, neque* Capitula, *aut* Canonici *huiuſmodi priuilegio, quòd* Cardinalibus *Præſulibus, nullo habito* Capitulorum, & Canonicorum *reſpectu, conceſſũ eſſe dignoſcitur, gaudere, frui, aut ius aliquod indè prætendere poſſint. Decernens declarationẽ prædictam à dicta die 29. Decembris, robur obtinere debere, etiã ſi nec dum publicata fuiſſet: Ac irritum, &c.*

116 Item per alia verba ad finẽ ibi, *quod Cardinales in Conſtitutionibus, & Regulis,* Sublata videtur in hoc caſu alia dubitatio, quæ eſt inter DD. an Cardinales comprehendantur in Conſtitutione generali, habẽte clauſulas prægnantes, de qua re *Gomeſ. in reg. de valore, q. 1. n. 6. & in reg. de beneſ. reſignat. q. 12.* vide in Firmanæ pẽſionis 23. Ianuarij 1626. coram Remboldo, quæ eſt 92. apud Viuianum.

117 Quòd beneficia reſeruata nequeant vniri ab Epiſcopo, declarauit Sac. Congr. Concilij & refert declarationẽ *Viuian. poſt deciſ. 481. inter ab eo recoll, poſt ſuam prax.*

Sicut etiam hæc vnio non poteſt fieri per Epiſcopum de beneficio iuris patrõ. Laicalis ſine conſenſu patroni, & quomodo poſſit fieri à S. Pontif. *Sanchez in ſuis Conſilijs moralibus*

*libus lib.1.cap.2.dub 3.*vbi latè de beneficijs,quæ poſſunt vniri ab Epiſcopo,& quibus,& ob quam cauſam.

118 Fuit dubitatum in Rota, An manutentio ſit danda prouiſo ab Ordinario ad pręſẽtationẽ Patronorũ in menſe reſeruato de Iurepatron. Eccleſiaſtico, vel prouiſo à Sede Apoſtolica vti de reſeruato: & fuit reſolutum, attendendam eſſe poſſeſſionem prouiſi per Sedem Apoſtolicam vti de reſeruato, & ſi poſteriorem *in Anagnina benef.15. Martij 1627. coram Vbaldo, quæ inter recoll. à Viuian.eſt deciſ.83.*ibi, *quia licèt ipſe tamquam inſtitutus ab Ordinario Anagnino ad præſenta tionem Fratrum S. Franciſci dictæ Ciuitatis doceat de ſua anteriori poſſeſſione, quæ propterea videtur eſſe manutenibilis, vt in deciſ.de qua agitur;tamen cũ Camillus aduerſarius fuerit de hoc beneficio prouiſus per Sedem Apoſt.vti de reſeruato per reg. 8. tanquã vacante in dicto menſe Auguſti, & vigore iſtius prouiſionis acceperit etiam poſſeſſionem, ſequitur quòd iſta poſſeſſio Claudij,quãtumuis anterior,cùm remaneat infecta ex decreto irritante appoſita in dicta reg. reſeruatiua menſiũ etc.*

119 Dubium eſt,vt liquet ex verbis deciſ.quãdo Iuſpatron. eſt Eccleſiaſticum,quia ſi Iuſpatr. erit laicale, non eſt reſeruatũ, vt in deciſione relata *ſup.n.45* & in Aliphana 4. Iulij 1629. coram Ghiſlerio,ibi,*cũ patronatus laicorũ ſub reſeruatione non cadat,gloſ. quam omnes ſequuntur in c.2.verb.collatio de præbend.in 6.Card. in Clemen. 1.q.2.in fin.de Iurepatr. Simonett.de reſeruat.q.9.per tot.Caſſad.deciſ.7.nu.3.de Iurepatr.* & aliàs latius dicetur ſuo loco à nobis infra *prax. 5.quæſt.4.*

120 Pœna Epiſcopi conferentis beneficia reſeruata eſt ſuſpenſionis à diuinis,& interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ: inferioris verò Prælati, excõmunicationis, & quòad vtroſque,priuationis facultatis cõferendi beneficium ſibi competens, ita Pius IV.& alij Summi Pontifices apud *Ricc.par.4.praxis reſol. 371.*

121 Quòad eos verò, quibus fuit facta collatio, eſt pęna præter nullitatem collationis, reſtitutionis fructuum perceptorum à die motæ litis, videte *Ricc.d.p.3. praxis reſol. 382.ac duab.reſol ſequentib. & nos tetigimus ſup.n.106.*Limita quãdo ex ignorantia id cõtingeret *Garz.p.5.c.5.n.24.& ſeq.*

122 Vt verò ratione ſubcollectoratus ſit beneficium reſeruatũ,non ſufficit, quod fuerit ad recolligendas Decimas, vt declarauit *Rot.*apud*Caual.dec. 8.*ad effectũ Regulę quarte,ſed debet eſſe ad ſpolia,& hoc caſu, debet fuiſſe vnicus ſubcollector in Ciuitate, & Diœceſi

per

per Regulam quintam Cancellariæ, nec requiritur, quòd ſub collectoriam acceptauerit, vel exercuerit, ſed ſufficit ſola deputatio, etiam quod illam nõ viderit, nec receperit, iuxta magis veram ſententiam, vt habetur per Rotam in Cæſarauguſtana Canonicatus 10. Iunij 1630. coram Durano, quam habetis inf. in fine operis, vbi ẽt reperietis quomodo probetur acceptatio, quatenus requireretur: item quòd quis fuerit vnicus ſubcollector, vt ſupra.

QVAESTIO QVARTA.

De Capellanijs, quæ ſunt de Iurepatron. & quæ ſint probanda pro earum adeptione.

QVi enim Capellanias iſtas collatiuas conſtituunt, ſolent vt plurimum committere nominationem Sacerdotum, & Capellanorum, ſeu præſentationem ipſorum certis perſonis, quo caſu dicuntur Capellaniæ de Iurepatr. ideò non actum agere iudicauimus, etſi multi DD. antiqui, & moderni, de ſimili materia integros codices ſcripſerunt; formare hic quæſt. particularem, in qua noſtro ſtylo facili, & breui, lector inueniat praxim ſingulorum requiſitorum ad obtinendam Capellaniam de Iurepatr. iuxta Rotæ Romanæ deciſiones, quæ in hac materia nõ ſolùm approbant opinionem, vt dixit *Io. Andr. in c. final. de conſuet. in 6.* & inducunt communem opinionem, vt poſt *Zerolam dixit Perez de Anniuerſ. & Capell. lib. 1. c. 10. n. 42.* vbi improbat quemdam Aduocatum Romanum, qui dicere ſolebat, quòd Rota rotabat; Ac præualent communi opinioni, vt ait *Zannott. reſponſo 22. n. 3. Gratian. diſcept. forens. c. 104. n. 56.* Sed etiam, quando ſunt plures concordes, inducunt ſtylum, qui ſtylus facit iùs nõ ſolùm pro ſtatu Pontificio, ſed omnibus alijs Tribunalibus Eccleſiaſticis, maximè in hac materia beneficiali, vt latè per *Garziam in præfatione ad ſuũ tract. de beneficijs* & poſt *Lazar. q. 10. de blaſphem. n. 12. diximus in 1. p. noſtri tract. de off. Confeſſ. recoll. 2. n. 64.* quibus illic allegatis à *Lazar.* adde

gloſ. magiſtralem in princip. extrauag. cum de vtilitate earum, verb. Rotæ deciſiones. Rota enim in illa Lunen. Sarzanen. Benef. vltima Maij 1627. coram Durano, quattuor aſſerit eſſe requiſita ad obtinendam inſtitutionem Iuſpatron. ibi, *Domini dixerũt, Hieronymum eſſe inſtituendum, quia iuſtificauit quatuor raquiſita ad obtinendam inſtitutionem, de iure neceſſaria. nempè vacationem beneficij, exiſtentiam Iurispatr. eius habilitatem, & præſentationem iuxta legitima tempora factam à maiori parte patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi, vnde ei debetur inſtitutio, cap. decernimus & c. monaſterium 16. q. 7. Abb. in c. cum Bertoldus n. 12. de re iudicata Rota decis. 337. n. 1. p. 2. recent.* Eadem requiſita repetit Rota in Piſtorien. Archidiacon. 15. Ianuarij 1629. coram Pirouano, & ſi ſub alijs verbis, ibi, *Probat enim vacationem, patronatum pertinentiam, & ſe à vero patrono præſentatum. c. monaſter. & c. Rota in Lucana Iurispatr. 21. Aprilis 1621. coram D. Decano, in Burgi S. Sepulchri benef. 4. Iulij 1625. coram D. meo Merlino, & Barchinonen. benef. 4. Februarij, & Gerunden. benefic. 21. Februarij 1628. coram me.* Vnde primò quis debet probare vacationem. Secũdò exiſtentiam Iurispatr. Tertiò pertinentiam. Quartò quaſi poſſeſſionem præſentandi in eis qui præſentauerunt. Quintò, præſentationem in tempore corã habente poteſtatem inſtituẽdi. Sextò, quòd ipſe præſentans habeat qualitates requiſitas in fundatione, de his omnibus agemus hìc, quæ vt faciliùs percipiantur, in primis, & ante omnia declarabimus quibus modis Capellania poſſit eſſe de Iurepatr. ac poſtea ſubijcemus praxim particularem circa ſingula ſupradicta requiſita.

Dixi, *iſtas Capellanias collatiuas*, nam in illis cadit Iuſpatron. propriè dictum, non autẽ in non collatiuis, vnde bene poſt alios concludit *Ricc. in praxi nouiſſ. probat. Iuſpatr. reſol.* 133. in patronatibus non collatiuarum Capellaniarum non habere locum diſpoſitionem Sacri Concilij Trid. de qua re infra *praxi* 2. cùm de probatione ipſius exiſtentiæ, & dixi *q. praced. n.* 103.

Ca-

Capellania quotupliciter poſſit habere annexum Iuſpatronatus.

1 *Iuſpatr. eſt duplex, & non vnicum.*

2 Capellania, *quæ nam ſit de Iurepatr. Eccleſiaſtico, & quæ laicali.*

3 *Iuſpatron. fundatum à Clerico, an ſit ſemper Eccleſiaſticũ.*

4 *Laicus fundans Iuſpatronatus de bonis Eccleſ. quo iure illud poſſideat. Quid de Magiſtris, vel Præſidentibus Eccleſiarum, extauritis &c.*

6 *Epiſcopus fundans Capellaniam, quomodo in ea acquirere poſſit Iuſpatron. Quid de Epiſcopo Regulari eodem nu. 69. An renuntiatio ab eo facta in profeſſione irritetur, & quomodo diſponat de ſuis bonis, & redditibus Eccleſiæ, ibid. n.* 60.

7 *Epiſcopus dotans Capellam de bonis Eccleſiaſticis, cui acquirat Iuſpatr.*

8 Capellania *fundata à* Cardi*nali, an ſit Eccleſiaſtica, vel laicalis.*

9 *Confraternitas, quo iure poſſideat* Capellan. *de Iurepatr. et n.* 18. *Deciſio circa hanc materiam n. 14. Eius bona quãdo ſint Eccleſiaſtica, & in earum alienatione an requiratur aſſenſus n. 18. earum obligatio, & præcedentia in proceſſionibus n. 23.*

10 *Beguinarum Iuſpatr ſeu Tertiariorum eſt Eccleſiaſticum, non laicale, & n. 17.*

11 *Confraternitatum cauſæ corã quo Iudice debeant iudicari, & n.* 15. *Quid de confratribus, n.* 13.

15 *Patronus laicus, pro patronatu vbi conueniri debeat.*

16 *Iuſpatr. Eccleſiaſticum ſi trãſeat ad laicos efficitur laicale, ſicut laicale ſi tranſeat ad Eccleſiam, ſit Eccleſiaſticum.*

19 *Iuſpatr. cuius præſentatio relinquitur ſecularibus præſidentibus alicui Eccleſiæ, an ſit laicale, vel eccleſ. Quid de Extrauritis n.* 22.

20 *Iuſpatr.* Capellan. *quando dicatur fundari.*

21 *Hoſpitale,* Collegium, *aliaque loca pia quomodo poſſideant* Capellaniam.

24 *Iuſpatr. relictum Eccleſiæ, an ſemper ſit Eccleſiaſticum.*

23 *Laicus quando poſſit relinquere Eccleſiæ Iuſpatr. cum conditione, vt illud poſſideat iure laicali: & an hæc cõditio ſit à iure improbata n.* 40.

26 *Conditiones quæ poſſint apponi à fundatore in limine fundationis capellaniæ de Iurepatr.*

27 *Fœminæ an ſuccedant in Iurepatr.*

28 *Donare an poſſit laicus fundũ donare Eccleſiæ cum conditione, vt ſoluat collectas ſolui ſolitas per laicos.*

29 *Falcidia, vt de legatis pijs de-*

Digitized by Google

trahatur ; poteſt iubere teſtator.

30 *Emphyteuſim, quis donare poteſt Eccleſiæ cum conditione, vt ideo non aſſumat naturam Eccleſiaſticam.*

31 *Feudum dare Eccleſiæ, ita vt recognoſcat Dominum laicū, an quis poſſit.*

32 *Ordinarius tenetur cōſentire cōditionibus appoſitis in limine fundationis, declaratur ibid.*

33 *Conſenſus Ordinarij in fundatione an ſit neceſſe, vt expreſsè præſeruetur.*

34 *Conditio quòd Eccleſia poſſideat Iuspatr. laicale, non eſt turpis, nec impoſſibilis, neque cōtra ſubſtantiā ipſius, An autē ſit improbata à iure n. 45.*

35 *Turpis conditio, quænam ſit in materia Iurispatr.*

37 *Conditio, vt Iuspatr. non cadat ſub regulis reſeruatorijs, an ſit turpis.*

38 *Iuspatr. Eccleſiaſticum quare cadat ſub reſeruationib. & non laicale.*

39 *Conditio contra ſubſtantiam Iurispatr. & beneficij, quænam ſit.*

41 *Iuspatr. relictum fratrib. incapacib. an et cui acquiratur.*

42 *Præſentare an poſſit ſolus Superior in Iurepatr. Monaſterij.*

Differentiæ inter Iuſpatr. Eccleſ. & laicale eod. n. 43. remiſſiuè.

Reſpondetur ex communi DD. ſenten. dupliciter poſſe Capellaniam eſſe de Iurepatr. nempè de iure Eccleſiaſtico, & de iure Laicali, ſicut communiter DD. diſtin-
1 guūt Iuspatr. in Eccleſiaſticū, & laicale, quidquid *Lamber. ar 5.9. quæſt. princip. 1. p. lib. 1.* velit vnicum eſſe Iuspatr, & duo eſſe genera poſſeſſorum illius, quod dictum *Lamber.* eſt mera ſpeculatio, vt teſtatur poſt alios *Pariſ. de reſign. benef. lib. 2. q. 4. n. 37. Molſ. tr. 6. c. 5. n. 43.* quibus illic allegatis adde *Azor. to. 2. lib. 2. c. 9. quæſt. 3. Layman. to. 2. de benef. cap. 13. n. 45.* qui ſequuntur *Rocc. de curte in eod. tr. de Iurepatr. verbo, ius,* ſcilicet, quòd ſint duæ ſpecies Iuriſpatr. diſtinctę, recipientes diſtinctionem non à perſona, ſed à conditionibus, & differentijs, quæ inter Iuspatron. Eccleſ. & laicale in iure aſſignantur. Adde tertium membrum huic diuiſioni, ſcilicet Iuſpatr. mixtum quod eſt quando fundatur ex bonis Eccleſ. & laicalib. vel poſſidetur partim ab Eccleſia, & partim à laicis, vt etiā infra patebit, Quomodo autē cognoſcatur tale Iuspatr. mixtum, habes *deciſ. Rotæ poſt praxim Viuian. primam in ordine.*

Dicitur Capellania de Iurepatr.
2 Eccleſ. quando vel fundata fuit de bonis Eccleſiæ, vel poſ-

ſide-

fidetur ſimpliciter ab Eccleſia. Dicitur verò, Capellania de Iurepatr. laicali, quando reperitur fundata de bonis laicalibus, vel poſſidetur à laicis, vt per citatos authores, quib. addè *Rebuff. in pract. beneſ. 3. p. ſignaturæ verb. vt non Iurepar. n. 7. & ſeq.* & ſic non ſufficit, quòd ſit fundata à perſona Eccleſiaſtica, vt ſit Capellania de iurepat. Eccleſiaſtico, ſed neceſſe eſt, vt ſit fundata de
3 bonis Eccleſiaſticis; Vnde Iuſpatron. fundatum à clerico de bonis patrimonialibus nō erit Eccleſiaſticum, ſed laicale *glo. in clem. 2. verb. præſentare de Iurepatr. Panorm. in c. cum dilectus n. 4. & 5. eod. tit. Couar. pract. q. 36. n. 3. Ioa. Guttier. plures citans de iuramento p. 3. c. 15. n. 12. Cabedus de patronat. Regiæ coronæ c. 1. n. 13. Achil deciſ. 1. de Iurepatr. Creſcent. dec. 9.* cum alijs adductis *per Ricc. in praxi p. 1. dec. 169.* vbi probat è contrario, Iuſpatr. erectum
4 à laicis de bonis Eccleſiaſticis, eſſe Iuſpatr. Eccleſ. non laicale, & loquitur de Magiſtris laicis Eccleſiarum fundantibus Capellanias de bonis Ec
5 cleſiæ, & ſi quando ſunt fundatę Capellaniæ de bonis laicalibus, & tamen demandata præſentatio dictis Magiſtris Iuſpatr. erit laicale, & ſic reſoluitur difficultas, de qua infr. nu. 10. an Iuſpatr. Confraternitatum, Extauritarū, & ſimilium perſonarum, ſit Eccleſiaſticum, vel laicale.

Quòad id autem, ꝙ diximus de clerico fundante Iuſpatr. de bonis patrimonialibus, illud eſſe laicale, Nota quia ſi partim fundauit ex bonis patrimonialibus, & partim Eccleſiæ, fiet diuiſio Iuriſpatr. inter Eccleſiam, & hæredes clerici, & ſic erit mixtum *Viuia. in prax. Iuriſpatr. lib. 2. c. 6. n. 51.* vbi quòd in dubio acquiſita per beneficiarium, cenſeantur acquiſita de bonis Eccleſiæ, idē
6 eſt in Epiſcopo, *Nauar. conſ. 7. de præbend. in nouiſſ. Gonzal. gloſ. 5. n. 21. latè Viuian. lib. 1. praxis c. 3. à n. 12.* An autem hoc ſit verum in Epiſcopo aſſumpto ex ordine Regulariū, quia, & ſi ipſe poſſit tutò amplè diſponere inter viuos de ſui Epiſcopatus redditibus, ſicut poteſt Epiſcopus ſecularis, vt latè *Sanch. lib. 6. ſumm. moralis c. 6. n. 14.* vbi inter alia allegat *Rotam Roman. in nouiſ. deciſ. 216. n. 13. p. 2. & nos diximus 1. p. tr. de off. & poteſt cōfeſſ recoll. 11. n 178.* nec includitur in Conſtit. Clem. VIII. de largitione munerum, *Ricc. p. 4. praxis reſol. 84. n. 5.* tamen quidquid acquirit, etiam ſi acquirat hęreditatem paternam, veniendo contra renunciationem, etiā ſi iam mortuus erat pater, vel alius cui renūciauit,

quan-

quando fuit aſſumptus ad Epiſcopatum, in quo caſu ſiſtit difficultas, prout poſſe euenire probat *P. Molſ. conſ.1.poſt to. 1. & conſ. 39. poſt to. 2. in conſuetudines*, quæ conſilia ſunt directè contra cōſilium inſignis Iuriſconſulti Fabij de Anna inter conſilia ipſius impreſſa, quam opinionem probat *Ricc. 2. praxis reſol.* 152. Non ſibi acquirit, vt Epiſcopus ſecularis, ſed Eccleſię, vt latè per eumdem *Sanch.* poſt innumeros, quos allegat loc. ſupracit. n. 18. & ſic ſemper dotat de bonis Eccleſiæ, & per conſequens erit Iuspatr. Eccleſiaſticũ, niſi obtinuerit licentiã teſtandi, quam tenetur impetrare, etiã ſi velit teſtari ad opera pia, explicando duplex impedimentum quod habet, ſcilicet quia Epiſcopus, & quia Religioſus Epiſcopus, vt ibidem per *Sanch. n.* 11.

Quærit vtiliter *Racc de Curte in tr. de Iurepatr. verb. & dotauit*
7 *nu.* 26. in caſu, quo Epiſcopus dotat de bonis Eccleſiæ ſuæ aliam Eccleſiam, quis acquirat Iuspatronatum, Eccleſia, an ſucceſſor Epiſcopus? Et reſpondet, acquiri Iuſpatron. Eccleſiæ, non Epiſcopo ſucceſſori, vbi etiam ſubdit, quòd ſi Epiſcopi vaſſallus dotauit Eccleſiam de bonis feudi Eccleſ. Iuspatr. non tranſiret ad ſuos hæredes, ſed ad eos, ad quos tranſibit feudum, non tamen decidit, an hoc debeat regulari iuxta regulas Iurispatr. Eccleſ. vel laicalis, ſed diceremus eſſe regulandum tanquam Eccleſiaſticum, prout ſupra dictũ eſt de laicis Magiſtris fundan-
8 tibus Iuspatr. de bonis Eccleſ.

Quod dictum eſt de Epiſcopo, idem dicendum eſt de Cardinalibus, vt ſupponitur in illa *Floren. Canon.* 14. *Maij* 1629. *& 16. Ianuarij* 1630. *coram Eminentiſſ. Veroſpio, & clariùs habetur in Ianuen. Iurispatron.* 20. *Decembris* 1604. *coram Litta apud Viuian. lib.* 4. *c.* 2. *n.* 81. Et ſic dicendum de Summo Pontifice tanto magis. vide *Viuian. d. lib.* 1. 1. *c.* 7. *n.* 12. vbi habes, in dubio circa bona, de quibus fundatum ſit ab iſtis perſonis, Capellania, quomodo ſit iudicanda, Eccleſ. an laicalis, & *Naldum verb. Iuriſpatr. n.* 19. vbi concludit iudicari debere laicale, ſi laicus ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi: & eccleſiaſticum ſi clericus ſit in quaſi poſſeſſione.

Primum dubium in hac materia
9 ſolet contingere in Iurib. patronatib. earum Capellaniarũ, quarũ præſentatio ſpectat ad Confraternitates laicorum, & ſecularium, an debeant iudicari vt laicalia, vel Eccleſ. de quo olim erat magna difficultas, vt per *Couar. cap.* 36. *pract. qq. nu.* 8. qui tamen concludit

eſſe

eſſe iudicanda, vt laicalia, *Leſſius lib. 2. de iuſt. c. 34. num. 21. Fuſcus de viſitat. lib. 2. cap. 14. n. 12. verſus finem*, vbi latè de hac materia Confraternitatũ quòad earum viſitationem, & gubernationem *Rota 1. p. diuerſ. deciſ. 574. n 7. & alibi.* ſæpè fuit ſolita reſoluere, quòd debeant iudicari vt de patronatu laicali, etiam ſi dictæ Cõfraternitates ſint ſub nomine alicuius Sãcti, niſi ſint fundatæ dictæ Capellaniæ de bonis Eccleſ. vbi ſub n. 8. Ampliat procedere etiam ſi in tali Confraternitate ſint aliquę perſonæ Eccleſ. dummodo non ſit contemplata earum perſona: qui articulus diligenter etiam reperitur examinatus in Romana Benef. S. Laurentij in Damaſo 22. Maij 1623. coram Reuerendiſsimo Coccino ibi, *Tertia difficultas fuit excitata, & ſuper ea diſcuſſum fuit, nihil tamen firmatum, quia gratia Nicolai Antonij non eſt iuſtificata, an ſcilicet quatenus iuſtificaret ſuam gratiam, poſſet obtinere, & ratio huius difficultatis conſiſtit in eo, an huiuſmodi Ius patr. quod ſpectat ad Cuſtodes huius Confraternitatis Sanctiſs. Saluatoris, ſit laicale, vel Eccleſ. quia Papa fecit gratiã Nicolao Antonio cum derogatione Iurispatr. quatenus eſſet Eccleſ. in quo articulo eſt notandum, quòd*
10 *tunc eſt extra controuerſiam Iuspatr. eſſe Eccleſiaſticũ, quãdo perſonæ diſtinguũtur aliquo ſigno Religionis, quamuis ſint laicæ, vt de Iurepatr. Beguinarum es, deciſ. Rota 8. de Iurepatr. in antiq. Felin. in tr. quando litteræ Apoſtolicæ n. 11 limit. 4. verſ. induxit etiam, Gambar. de off. leg. lib. 3. n. 412. & ſeq. Lamber. de Iurepatr. lib. 1. p. 1. ar. 10. n. 4. Aldobr. conſ. 3. n. 5. & ſeq. lib. 1. Sed quando ſpectet ad Confraternitatem laicorum, vel ad illarũ Superiores duæ opiniones ſunt inter ſe pugnantes. Prima eſt quòd ſit laicale, quam tenent Felin. & Gamb. loc. ſupracit. Roce. de Iurepatr. in verb. ius n. 17 mouentur ea ratione, quia ſi Confratres ſunt laici, nec habent habitum religioſorum, nec gaudent priuilegio fori, & Canonis, nõ poſſunt dici perſonæ Eccleſiaſticæ, ſed ſeculares, & vti tales conueniũ-*
11 *tur coram Iudice laico. Bar. in l. cum ſenatum, n. 4. ff. de reb. dub. Felin. in cap. 2. ad fin. de foro compet. Sed ratio iſta non videtur vera ex his quæ notat Garz. de benef. p. 5. c. 1. n. 606. Mar. Mut. deciſ. 58. n. 9. vſque ad finem, vbi refert, magnã Regiam Curiam ſæpe remiſiſſe cauſas harum Confraternitatũ ad Iudices Eccleſiaſticos; & omnis hodie videtur ceſſare difficultas, ſtante diſpoſitione Conc. Trid. ſeſſ. 22. c. 8. & 9. de reform. & præſertim in hoc caſu, quia hæc*

Con.

Confraternitas eſt deputatà ad
Cuſtodiã Sanctiſs. Saluatoris ad
Scalas Sãctas, & babet boſpitale
annexum, & ſic eſt locus pius, et
religioſus, & de foro Eccleſ. Spe-
cul. tit. de edit. inſtrum. §. nũc
verò aliqua, n.62. verſ. ſcias, Ga-
briel. de pia cauſa cõcl.2. Tiraq.
de priuileg. pię cauſæ in præfat.
verſ. item relictum. Bal. in l. ſi
aquã, C. de ſeruit et aqua. n.46.
Ludou. deciſ. 30. n. 6. & 7. &
deciſ. 93. n.36. & 45. Rodoan.
de reb. ebcleſ. non alien. rubr. 27.
& 33. caſ.12. Verall. conſ.105.
n.28. Soiis de cenſib. lib.2. c. 3.
n. 11. Menocb. de reci per. re-
med. 15. nu. 22. Gutlier. canon.
qq. lib.1 c. 35. n. 29. Mant. de
tacit. & ambig. lib. 25. tit 6. n.
69. Rocc. de viſitat. verſ. boſpi-
talia, Zerola in praxi epiſcop. p.1.
verb. boſpit. §.3. dub.2. Azeued.
p.1. n.28 tit.1. lib.4. & l.1. r.4.
tit. 18. lib. 9 recopilat. Ceuall.
commun. contra commun. to. 4.
q. 846. & 982. Aegid. in repet.
p.1. in princ. n.54. c. de ſacroſ.
eccleſ. Florel. var. lib.2. q.21. n.
179. Marc Ant. Genuen. in
praxi Archiep. Cur. Neap. c.27.
Garz de beneſ. loc. cit. n. 601.
& ſequen. & propterea Couar.
pract. q 9. c.36. n.8. verſ. nam
etiam, qui eamdem ſententiam
cum Felin. & alijs tenet. Mo-
uetur alia ratione videlicet quòd
12 *Confraternitates laicorum; etiã*
quod ſoleant cauſa pietatis Col-
legia quædam cõſtituere, & ſint
affixa alicui Eccleſiæ, conſtituũt
tamen Iuspatr. laicale, non Ec-
cleſiaſticum, quia illi, ex quibus
vniuerſitas conſtat. & ad quorũ
voces, & præſentatio fit, ſunt om
nino laici, & ad banc vniuerſi-
tatem laicorum præſentatio per-
tinet, nõ ad Eccleſiam, nec ad ali
quam Eccleſiaſticam dignitatẽ,
& boc dictum Couar. ſimplici-
ter refert Fuſcus de viſitat. lib.2.
c.14. n.12. ante fin. verſ item
Iuspatr. & banc opinionem ad
effectum excludendi reſeruatio-
nem, æquiorem eſſe dicit. Garz.
loc. ſupracit. n. 608. pro qua
etiam allegatur Rota deciſ. 574.
n.7. p.1. quæ tamen n.8. non vi-
detur figere pedes, & eam alle-
gat Camill. Borrel. in Summ. de-
ciſ. tit.32. n. 166. alia etiam de-
ciſ. 68. n. . p.1. ſolet allegari, iſta
verò procedit quando agitur de
meris laicis nõ affixis alicui Ec-
cleſiæ, quod patet, quia refert Lã
ber. qui boc expreſsè dicit, vt
mox trademus, & ideò debet in-
telligi. ſecundum doctrinam,
quam allegat Bar. in l. non ſo-
lùm, §. liberationis. ff. de libera-
tione legata, & Ratio Couar. eſt
eadem cum ratione Bald. quam
ad aliud propoſitum adducit in
l. ſi quis ad declinandam. §. in
omnibus, n.9 C. de epiſc. & cle-
ric. Imol. in c. officij n.20. verſ.
circa ſecundum, de teſtam. Capra
conſ.20. n.13. in fin.

Contrariam verò ſententiam tenẽt
alij, ſcilicet quòd Iuspatr. Con-

fra-

Digitized by Google

fraternitatem laicorum authori-
tate Ordinarij erectarum, præ-
ſertim ſi habeant Eccleſiam, ſit
Eccleſiaſticum, eſt primò Hie-
ronymi Pauli in praxi Cãcell. in
tit. declaratoria ſuper proponẽte,
ſeu vertente ingredi col. 39. verſ.
in cauſa mea Maiorcen. fol. mi-
bi 444. poſt pract. Rebuff. im-
preſſi Lugduni apud Roryl. an-
no 1609. Lamber. de Iurepatr.
lib. 1. p. 1. ar. 10. n. 4. vbi diſtin-
guit, quòd ſi iſtæ Confraterni-
tates faciunt ſolùm Collegium,
& non ſunt affixæ alicui Eccle-
ſiæ, Iuspatro eſt laicale: ſi verò
ſint alicui Eccleſiæ annexa, Ius
patr. eſt Eccleſiaſticum. Guttier.
can. quæſt. lib. 1. c. 35. n. 30. Al-
dobr. conſ. 30. n. 5. et ſeq. ar. 9.
vt aduertit. Hieronym. Paul. et
Aldobr. loc. prædictis, Opinionẽ
iſtam in rigore iuris veriorem
eſſe dixit Garz. loc. ſupracit. nu.
607. Quare reſolutio pendet ex
veritate rationis, Couar. cui reſ-
pondet Hieronym. Paul. loc.
prædicto inquirens, quòd hic nul
la datur prouiſio laicalis, nec
minus fuit conſiderata, ſed fuit
tantummodo habita ratio perſo-
næ officialium, vel patronorum,
aut cuſtodum ratione officij pij,
ergo Iuspatr. non debet dici lai-
cale, ſed eccleſiaſticum, cum iſti
Priores quamuis laici quòad ad-
miniſtrationem, & curam ha-
beantur pro perſonis eccleſiaſti-
13 cis, cùm poſſint trahere, & trahi
ſuper dictis bonis, & eorum ad-
miniſtratione coram Iudice Ec-
cleſiaſtico, tamquam perſonæ Ec
cleſiaſticæ, & ſubdit quòd Can-
cellaria quotidie dat litteras Ma
giſtris fabricæ, etiam contra eos,
quamuis laicos, dummodo aga-
tur, vel cõueniantur ratione of-
ficij, nec immeritò, quia in illa
cura, & adminiſtratione repræ-
ſentant perſonas eorum, qui de
iure habent curam fabricæ, vel
bonorum illi deſtinatorum, quæ
quidem adminiſtratio pertinet
ad Epiſcopum, Capitulũ, & Re-
ctorem Eccleſię, vt probat dictus
Hieronymus Paul. quæ conclu-
ſio benè applicatur ad Cuſtodes
Sanctiſs. Saluatoris ad Sancta
ſanctorum, quam Sanctiſs. Ima
ginis cuſtodiam, certum eſt ſpe-
ctare de iure ad Ordinarium.
Hinc ait Lamber. quòd iſti non
præſentant ex eorum perſona,
neque ex perſona Collegij ſecu-
laris, ſed ex perſona Collegij,
quod tãquam adhærens dicitur
Eccleſiaſticũ, ſubdens quod ideo
videmus iſtos cõfratres cõueniri
coram Iudice Eccleſiaſtico, licet
pro rebus particularibus coram
Iudice laico conueniantur.
Vlterius poſſunt conſiderari duo
notabilia Cancellariæ, quæ, cui
parti faueant, poſtea ſi opus erit,
conſiderabimus; alterum fol. mi-
hi 712. alterum vero fol. 209.
in 1. p. ſic habetur, in beneficijs
Iurispatron. Rectoris hoſpitalis
fuit dictum per L. Pucium, et A.
de S. Seuerino, non eſſe opus de-

*rogare Iuspatr. Ioa. Horteca di-
xit quòd aliàs in quadam cauſa,
quia in Bulla prouiſionis erat
ommiſſa derogatio, oportuit ex-
pedire, Perinde valere, quia Ro-
ta aliter ſentiebat in beneficio
operariorũ fabricę Eccleſiæ, con-
ſentiunt, quod ſit neceſſaria de-
rogatio, & D. F. de Parma ex-
pediuit cũ derogatione in beneſ.
Iurispatr. Rectoris hoſpitalis, &
operariorum fabricæ.*

*In ſecundo verò caſu habetur. No-
ta, quòd Iuspatr. competens ope-
rarijs fabricæ alicuius Eccleſiæ
iudicatur ſecundùm Cancell. Iu
rispatr. laicorum, & conſequen-
ter debet fieri mentio de eo, &
derogari, vel dari, clauſulam,
dummodo, etc. ſicut in alijs Ius-
patr. laicorum, & ita mihi dixit
N. Olc, factã fuiſſe diebus elap-
ſis expeditionem in Cancellaria,
dando clauſulam prædictã, dum
modo prædictorum operariorũ
accedat conſenſus. & ita inclina
uit Ioa. Ferretto dicens ſe vidiſ-
ſe expedire. N. & ego aliquali-
ter dubitamus, imò quod cenſea-
tur Eccleſiaſticũ Iuspatr. & ſic
non debeat fieri mentio de illo;
nam iſtis operarijs non competit
Iuspatr. & non poteſt negari,
quin ratione Eccleſiæ, ideſt fabri-
ca Eccleſiæ competat Iuspatron.
Eccleſiaſticum, non autem lai-
corum, vide Felin. in tr. de Iu-
repatr. vbi ponit quæſt. & vide-
tur inclinare, quod ſit laicorum,
ex eo, quia officium prædictum
laicorum eſt, & ratione dicti of-
ficij competit Iuspatr. & opera-
rij laici ſunt, & vt laici viuunt,
& habitum portant laicorum,
igitur & c. ſed profectò per hoc
non videtur omnino reſponderi
ad id, quod facit in contrarium
Sup. ideo cogita, quia pulchra
difficultas, & aliàs fortaſſe ple-
niùs examinabimus. Vide in
pract. Cancell. Hieronym. Paul.
vbi latè.*

*Ex quibus, ſi gratia Apoſtolica
eſſet iuſtificata in reliquis, viden
dum eſſet ſuper hoc articulo, an
Iuspatr. eſſet laicorum. vel non,
in quo nihil firmarunt Domi-
ni, ſed prædicta dixerũt per mo-
dum diſcurſus, reſponderunt ta-
men pro præſentato, ex quo gra-
tia prouiſi Apoſtolici non eſt iu-
ſtificata, vt patet ex prædictis.*

Et tandem deciſa fuit præſens
difficultas pro ea parte, quod
eſſet Iuspatr. laicale in eadem
Romana Beneficiatus S. Lau-
14 rentij in Damaſo 7. Februarij
1628. coram Durano, tenoris
ſequentis, *Fuit pronuntiatum
per duas ſentẽtias Rotales, Frã-
ciſcũ præſentatum à Cuſtodibus
Cõfraternitatis Sanctiſs. Salua-
toris ad Sancta Sanctorum eſſe
inſtituendum ad beneficium, de
quo agitur, ſed quia præcipua
difficultas, quæ in illis duab. in-
ſtantijs ex aduerſo fiebat per Pe-
trum Gentilem prouiſum Apo-
ſtolicum, & Nicolaum Anto-
niũ, à dicto Gentili cauſam ha-*

bente

bente, ſtat in eo, an Iuſpatron. dictorum Cuſtodum ſit Eccleſiaſticum, vel laicale, & ſuper hoc acriter contenderetur, fuit propterea ordinatū, vt omnes DD viderent. Vnde propoſui hodie cauſam, & fuit reſolutum, dictū Iuſpatr. eſſe laicale. Ratio reſolutionis fuit, quia dicta Confraternitas, eſt confraternitas laicorum, & Confratres non induuntur, aut diſtinguuntur aliquo ſigno religionis, & beneficium fuit à laico fundatum, ac de bonis prophanis, cuius propterea Iuſpatr. iuxta magis communē, & receptam opinionem, eſt laicale. Felin. in tr. quando liber. Apoſtol. præiud. Patron. col. 7. circa med. limit. 4. verſ. induxerit etiam dictam deciſionē Rocc. de Iurepatr. verb. ius n. 18. q. 3. Couar. pract. c. 36. n. 8. Gamb. de pote. leg. in confer. nu. 414. Puſ. de viſit. lib. 2. c. 14. n. 12. ad fin. Zerola in praxi archiepiſc. p. 1. §. Iuſpatr. verſ. 33. Azeued. lib. 1. tit 4 n. 6. Garz. de benef. p. 5. c. 1. n. 604. circa fin. Ricc. in praxi for. eccleſ. p. 1. c. 152. n. 3. Azor. inſtit. moral. par. 2. lib. 5. c. 18. col. 2. verſ item iuſpatr. eſt profan. Cened lib. 1. q. can. q 22. n 11. circa fin. verſ. eam tamen, elegantiſſimè probat Maſſobr. in tr. de concurſu, & de elect. dign. requiſit. 8. lib. 5.

Et quidquid in contrarium ſit de rigore iuris, prout tenēt Lamber. Hieronym. Paul. & alij plures, rationibus non contemnendis, & egregiè examinauit Illuſtriſs. D. meus Decanus in deciſ. in prima inſtantia in hac cauſa facta 22. Maij 1623. tamen Domini vltra quòd etiā hæc opinio in iure fundatur optimis rationibus, ex tribus alijs dicebāt non eſſe ab ea recedendum. Primò quia non ſolùm eſt communior, ſed etiā æquior, vt aduertit Garz. vbi ſup. n. 8. & 9. & eſt etiam Eccleſiæ magis fauorabilis, vt in puncto fuit optima ratione conſideratum in Volaterrana Capell. 7. Maij 1604. coram bo. me. Card. Lancell. Secundò quia Rot. ſemper in his terminis illam ſequuta fuit, vt in deciſ. 574. p. 1. diuerſ. vbi quod fuit bis deciſum in vna Piſtorien. coram bo. me Sarmiento; idem in fortioribus terminis reſoluit in dicta Volaterrana, & tandem in Neoſtren. Capell. coram eod. Reuerendiſs. D. meo Decano, quæ eſt deciſio 680. n. 2. p. 2. recent. Tertiò tandem, quia cū opinione Rotæ concurrit etiā obſeruantia Cancellariæ Apoſtolicæ, vt conſtat Dominis ex notabilibus Cancell. datis.

Præterea fuit animaduerſum, multo minus in caſu noſtro recedendum non eſſe ab opinione Rotæ, ex quo iuſpatr. non fuit relictū Confraternitati, in quibus terminis regulariter loquuntur ferè omnes vtriuſque opinionis ſequaces, ſed fuit relictum Cuſto-

dibus Confraternitatis, ita quod ipſi ſoli Cuſtodes ſine Confraternitate præſentant, in quibus etiã terminis loquuntur prædictæ deciſ. 574. p. 1. diuerſ. & dicta deciſ. Volaterranen. Capell. vndè ſolùm habenda eſt ratio Cuſtodum, qui ſunt laici, non autem Confraternitatis, vt benè aduertit Rot in ead. deciſ. 574. n. 8. prout nec eſt habẽda ratio loci, quia non locus, ſed Cuſtodes principaliter ſcorſum fuerunt conſiderati, eorumq. legalitas contemplata, vt benè Bald. in l. ſi quis 36. §. in omnibus, numer. 19 c. de epiſc. audi.

Ex quibus facili negotio tolluntur rationes contrariæ opinionis. nam ad illam præcipuam, quòd hæc Cõfraternitas eſt addita loco pio, & quòd ille locus fuit contemplatus, illiuſq intuitu Iuſpatr. Cuſtodibus relictum, l. annua, §. titia. ff. ele. ann. leg. l. 2. ff. de reb dub. & Menoch. lib. 4. præſumpt. 502. & n. 21. reſpõdet Rot. in d. deciſ. 574. dicto nu. 8. & plenius in d. Volater. Capell. quòd imò in hoc, & ſimilibus caſibus, Iuſpatr. relinquitur Prioribus, aut Cuſtodibus Confraternitatũ intuitu officij, aut dignitatis, prout illa laicis conueniunt, & dari ſolent. & ſic non intuitu Eccleſiæ, & ſic non eſt verum quòd beneficium fundatum ſit intuitu eccleſiæ, quæ ſunt diuerſa. & præterea, reſpondetur, quòd quid quid ſit de prædictis non tollitur, quin teſtator eſſet laicus, Iuspatr. fundatum de bonis ſecularibus, & relictum Cuſtodibus, qui ſunt laici, prout etiam Confraternitas eſt laicorum, & quòd teſtator principaliter ad hæc reſpectum habuerit, quamuis etiam concurrat aliqualis reſpectus ad Eccleſiam, quæ ideo ad diſcernendum, an Iuspatr. ſit laicale, vel Eccleſiaſticum, ſunt potius attendenda. Felin. vbi ſupra, Mohed. deciſ. 9. de Iurepatr. & Creſc. deciſ 9. eod. tit.

Neque obſtat tex. in d. l. annua. §. titia, quia ibi ex mente teſtatoris, legatum factũ miniſtris templi, fuit ſimul relictum, etiam templo inſeparabiliter, prout colligitur ex verbis tex. in quibus legitur, quòd legatum fuit factum copulatiuè Sacerdoti, & Hierophylaco, qui erat Præpoſitus rebus ſacris, & quaſi Princeps ſacrorum, Alex. de Alex. lib. 5. dier. genial. c. 17. & ibi Aleiat. Vnde quia illi totum templum repræſentabant, propterea legatum eis factum, templo factum cenſetur, prout etiam legatum factũ Epiſcopo, cenſetur Eccleſiæ factũ. C. requiſiſti de teſtam. & ibi Abb. & Couar. In caſu autem noſtro, Cuſtodes, vt ad ſenſum patet, non repræſentant locum, quinimmo, nec etiã Confraternitatem, & propterea legatũ eis relictum non cenſetur Eccleſiæ factũ, vt in ſimili Couar.

de

de legato Canonicis facto loco ſupracit. nu. 10. Vnde non intrat etiam diſpoſitio tex. in d. l. 2. ff. de reb. dub. quia vt benè Couar. ibid. idcirco legatum ibi factum ciuibus, cenſetur factum Ciuitati, quia in Ciuibus tota Ciuitas repræſentatur.

Minùs facit quòd Confraternitas
15 ſit de foro Eccleſiaſtico, & quòd Cuſtodes debeant in eo conueniri, quia non facit, quòd Iuspatr. Cuſtodibus competens ſit Eccleſiaſticum. alioquin non eſſet dare in beneficijs Eccleſiaſticis aliquod Iuspatr. laicale, quia etiam quilibet patronus laicus ſolùm, vt notum eſt coram Iudice Eccleſiaſtico poteſt conueniri pro
16 patronatu laicali. Vndè non obſtat etiam quod hoc Iuspatr. ſpectaret antea ad Capitulum S. Laurentij, quia eo ipſo quod per concordiã fuit legitimè tranſlatum Cuſtodibus ſecularibus, qui etiã exiſtunt in quaſi poſſeſſione præſentandi, fuit effectum laicale ex Mohed. & Creſc. vbi ſupra, prout etiam vice verſa ſi Iuſpatr. eſt penès laicorum, cum primùm tranſit ad Eccleſiam, efficitur Eccleſiaſticum.

Non etiam releuat deciſ. 8. de Iu-
17 repatr. in antiq. vbi quod Iuspatr. Beguinarum eſt Eccleſiaſticum, quia ex quo Beguinæ illæ, licèt ſeculares, religioſè viuebant, & habitu religioſo indutæ incedebant, potiùs deciſio illa retorquetur, Felin. in d. tract. quando litter. Apoſtol. vbi ſupra. Alia verò difficultas excitata ſuper prætenſa incapacitate Franciſci, reiecta fuit ad aliam diſputationem.

Dixi, niſi ſint fundatæ dictæ Capel. de bonis Eccleſiaſticis, quia dictæ Confraternitates quando Epiſcopi authoritate ſunt erectæ, verè ſunt loca pia, & proinde quoties bona in dicta Confraternitate ita ſunt cõgeſta, vt ad opera Eccleſiæ, vel Oratorij, alioſq. pius vſus expendantur, ipſa bona ſunt Ec-
18 cleſiaſtica, vnde non poſſunt alienari abſq. ſollemnitatibus Paulinę, vt latè poſt alios Ricc. 1. p. praxi deciſ. 48. & 2. p. reſol. 372. item legatum non ſolùm factum ipſis Confraternitatibus eſt legatum pium, ſed etiam quando eis fit ad finem diſtribuendi inter pauperes, vt poſt Leonard. Duardum proſequitur Molf. to. 2. ſummæ tr. 13 c. 5. n. 171. Nouar. de priuileg. miſerabilium perſonarum priuileg. 97. n. 3. & per conſequens ſi fundaretur Capell. de bonis ipſius Confraternitatis eſſet de Iurepat. Eccleſiaſtico, vt dictum eſt ſupra nu. 4. & 5. Caſus autem vbi in eis erit Ius patr. laicale iuxta deciſ. ſupra relatam, eſſe poteſt, quando à laico fundatur Capell. & concederetur, aut relinqueretur Ius præſentandi, vel nominãdi dictis Confratribus. Quid au-

autem, quando non Confraternitati ſed Superioribus electis ab aliqua communitate ad regenda bona temporalia alicuius Eccleſiæ, habetur in Bergomen. Capell. 18. Maij 1629. ibi. *Quò ad primum moti ſunt Domini, quia miſſa quæſtione, an, & quando Iuspatr. ſpectãs ad Confraternitatem laicorum, dicatur laicale, quaſi id ſumat qualitatem ab ipſis perſonis, ex quibus Confraternitas cõflatur, & qui nullo habitu cæteris laicis diſtinguntur, ſeu potiùs cenſendum ſit Eccleſiaſticum, quaſi quod ſpectetur Eccleſia, cui hæret Confraternitas, & in qua Confratres conueniunt, & opera pietatis exercent, qui articulus diligenter examinatus fuit in Rota Benef. S. Laurentij in Damaſo 22. Maij 1623. coram Reuerendiſs. D. meo Decano, & in eod. 7. Februarij 1628. corã*
19 *R. P. D. meo Durano. In præſenti caſu facilior videbatur reſolutio, quia hoc Iuspatr. non ſpectat ad ipſam Confraternitatem S. Mariæ de Miſericordia, nec ad illius Confratres, ſed ſolũ ad Præſidentes, qui ſemper laici ſunt, nec à Confraternitate deputantur, ſed à laicis, nempè à Communitate loci de Albino, ipſique Præſidentes præſentant ad hanc Capellaniam, nulla facta participatione cum eadem Confraternitate, vnde his omnibus concurrentibus, apparet, quòd hic ſpectatur perſona ipſorum Præſidentium, & ſic laicalitas, non autem locus, cui præſunt, & proinde eſſe Iuspatr. laicale, vt idem etiam videtur attigiſſe, Rota deciſ. 574. n. 7. & 8. p. 1. diuerſ. & in Volater. Capell. 7. Maij 1607. coram Lancell. & in d. Romana benef. S. Laurentij in Damaſo, tam coram Reuerendiſs. D. meo Decano, quàm R. P. D. meo Durano; & in hoc caſu ex pluribus deprehenditur, quòd fundator conſulens ſuæ Capellæ, dum voluit Rectores eligi à perſonis probis, & prudentibus, ſciretq. Confraternitati S. Mariæ per Vniuerſitatem in Præſidentes deputari viros integritate, & prudentia inſignes, ſequutus eſt teſtimoniũ eiuſdem Vniuerſitatis, & ideò ius præſentandi ad hanc Capellam demandauit Præſidentibus, non contẽplatione illius dignitatis, & Congregationis, cui præſunt, ſed intuitu eorum probitatis, & induſtriæ, de quorum virtutibus Fundator certiorabatur eo ipſo, quòd ab vniuerſitate eligebãtur Præſidentes Confraternitati, & ſic qualitas Præſidentiæ in Confraternitate ſtat tantùm hic demonſtratiuè, &c.* Sicut eſſe Eccleſiaſticum, quando relinquitur Capellanis alicuius Cõgregationis laicorũ, habetur per *Caualer. deciſ. 278.*

Sed quid dicendum, vbi relin-
20 querentur bona à laico Confra-

fra-

Digitized by Google

fraternitati, vt erigat Capellanias cum Iurepatr. Diceremus etiã hoc caſu eſſe Iuſpatr. laicale, quia verè dotatio fuit facta per eumdem teſtatorem laicum, & ſic de bonis laicalibus, & licèt ipſi Confratres dici poſſunt fundatores, quia requirere debẽt aſſensũ, *Lamber. art. 12. 2. q. princ. 1. p. primi libri n. 6.* & ſic dant eſſe formale dicto Iuripatr. ſcilicet adhibendo conſenſum Ordinarij, & ſint primi patroni, teſtatur *Lamber. ibid. art. 11. n. 2.* non tamen per hoc dicendũ eſt; ita dicta bona fuiſſe trãſlata in dictam Confraternitatẽ. vt ſint effecta bona ipſius, & ſic Eccleſiaſtica, fauet *Rocc. de Curt. in d tr. de Iurep. tr. verbo pro eo quod diœceſani in princip.* dùm ait, quòd Iuſpatron. tali modo fundatum ab hęrede nõ dicatur in hæreditate defuncti, adeo vt licèt hæres priuetur dicta hęreditate, non tamẽ priuetur Iurepatr. quia ſemper manent dicta bona affecta dicto onere. Patet in d. deciſ. benef. S. Laurentij in Damaſo 7. Februarij 16[illegible] coram Durano, ibi *præterea fuit animaduerſum multò minùs in caſu noſtro recedendùm non eſſe ab opinione Rotæ, ex quo Iuſpatr. non fuit relictum Confraternitati, in quibus terminis regulariter loquuntur omnes vtriuſque opinionis ſequaces*, & magis clarè patebit in Romana iuriſpatr. infra refer. ratio eſt, quia teſtator eſt qui fundat, hæres autem ſolum erigit, vt infra latius. Idem dicendum de Col-
21 legijs, Hoſpitalibus, alijſque locis pijs, quæ gubernantur à perſonis ex identitate rationis, *Lamber. artic. 13. primæ quæſt. principal. 2. p. libri primi*, quæ procedunt etiam quòad reſeruationes, vt dicitur in 2. deciſ. ſupra relata, & per DD. ac præcipuè per *Abb.*
22 *in c. dilectus, de offic. leg.* Hinc patet quomodo ſit verum id, quòd firmat *Ricc. p. 4. praxis reſol. 320.* dum probare nititur, quòd Iuſpatr. Extauritarũ ſit iudicãdum, vt Eccleſiaſticum, cũ Extauritæ vt etiam ipſe fatetur regantur per Confratres ſeculares, intelligitur quando fuit erectũ de bonis extauritę, cui præsũt extauritarij, vt fuit dictum *ſupra n. 5. & 10.*

Dixi, *quando Epiſcopi auctoritate ſunt erecta*, quia alias nullum verſatur dubiũ, vide *Perez lib. 2. de Anniuerſ. & capell. c. 1. n. 5* vbi idem dicit de Hoſpitali fundato ſine auctoritate Epiſ[illegible] latè *Rebuff. in pract.* [illegible] *nat. q. 15.* [illegible] *& ſeq.* qui *Perez loco ſupra c. lib.* [illegible] 16.
23 agit de obligati[illegible] Cõfraternitatum acc[illegible]endi ad Proceſſiones, & præcedentia ipſarum in eis, & iudice earum in hac materia, poſt *Gratia. dec. Marchia*

chia 231. & alios ab eo citatos, quibus adde ex noſtris *Annam.ſingu.90.Defranchis de eiſ.213.Ricc.3.p. praxis in praxi particulari de hac materia.*

Secus tamen eſt, vbi Iuſpatr. eſt relictum, aut tranſlatum Eccleſię, vel perſonis Eccleſiaſticis, quia etſi dari poteſt caſus, etiam præter eos, quos ſupra tetigimus, in quo Iuſpatr. poteſt eſſe in perſona Eccleſiaſtica, vel loco pio, & tamen ſit
24 laicale, nempè ſi clerico, vel religioſo fuerit relictum, aut donatum iure proprio, & non intuitu Eccleſiæ. Eſt communis opinio DD. *in d.c.vnico, de iurepatron. in 6.* & teſtatur *Pariſ.de reſignat.benef.lib.2.q.40.n.41.* de qua re, An ſit relictũ contemplatione perſonæ, vel Eccleſiæ, quando eſt dubium, recurrere debemus ad coniecturas *Lamber.ar.15.prima q. princip. 2. p. primi lib.* tamen regulariter de iure ex *d.c.vnico de Iurepatr. in 6.* & pluries in Rota fuit deciſũ, Iuſpatr. etſi laicale eo ipſo effici Eccleſiaſticum, quando præſentatio pertinet ad Eccleſiam, vel perſonas Eccleſiaſticas, habetur in ſpecie in Anagnina [illegible] 15. Martii 1621. cora Vbaldo ibi, [illegible] *[illegible] ctum Iuſpatr. eſſet effectum Eccleſiaſticum, quamuis antea ſuit laicale, dedu cebatur ex eo, quod pertinebat ad pręſentationem dictorũ Fratrum, & Conuentus, &c.*

Dubitari tamen poteſt, An teſta-
25 tor laicus fundans, & dotans ex proprijs bonis Capellanias Iuriſpatr. poſſit in fundatione illud relinquere Eccleſiæ, vel Monaſterio cum hac conditione, vt poſſideatur, tamquam Iuſpatr. laicale. Dixi, *in fundatione*, quia caſus eſt minùs dubitabilis, quando iam eſt facta fundatio, vt poſſet relinqui, vel donari cum hac conditione Eccleſiæ, &c. vt infra patebit ex rationibus deciſionis mox referendæ; intellige accedente conſenſu Epiſcopi tempore teſtamenti, vide *Viuium in Sylua comm.opin.217.* De qua re, cùm in ſpecie aliquid non reperiatur tactum à DD. & caſus eueniſſet in facto inter meos Patres S. Andreæ Platcæ Senarum de Vrbe, & Reuerendiſs. Datarium, occaſione ſimilis conditionis poſitę ab Illuſtriſſima quondã Flaminia Cęſia in relicto facto dictæ Eccleſiæ pro fundatione decem Capellaniarum, fuit datum dubium in Rota, & reſolutum, me tunc pro dicta [illegible], inſtante, ac ſcribente, & deciſum ad eius fauorem die 31. Maij 1613. coram tunc Reuerendiſs. & poſtea Eminentiſſimo Sacrato, vt infra, &c.

Ex ordine Sanctiſs. per Reuerendiſs. D. Datarium mihi traſmiſ-

miſſo, dubitaui in Rota, An laicus fundans de proprijs bonis Iuspatr. poſſit in fundatione reſeruare Iuspatron. Eccleſiæ, & Monaſterio ea cõditione, vt in perpetuum ad Eccleſiam ſpectet tamquam laicale, & pro affirmatiua fuit tentum, quia vt colligitur ex latiſſimè cumulatis per Lamber. in tract. de Iurepatr. lib. 1. p. 1. ar. 1. q. 9. per totum
26 *poteſt patronus apponere in fundatione quaſcumque cõditiones, etiam ſi ſint contra illud, quod Ius regulariter diſponit in materia Iurispatr. ſeu beneficiorũ, vt per plura exempla docet idem Lamber. ibid. ſub nu. 52. cum multis ſeq. dummodo tamen conditiones, non ſint natura impoſſibiles, ſeu turpes, vel contra ſubſtantiam Iurispatr. & beneficiorum, vel aliàs à iure improbatæ. Quia Sacri Canones adeò fauent pijs Eccleſiarum fundatoribus, vt ſi quãdo de nouò diſponunt, ſoleant præſentare contrarias ordinationes, vt in Clem. quia contigit, §. vt autem de relig. domib. & in c. eleutherius, §. & igitur 18. q. 2. S. Concil. Trid. ſeſſ. 22. c. 9. de refor. & alibi. Quæ iuris indulgentia ex eo proceſſiſſe videtur, ne ſcilicet laici retrahantur à fundatione Eccleſiarum, qua ratione, & ipſummet Iuspatr. maximè laicale conceditur, quòd eſt contra iuris regulas, Anchar conſ. 113. nu. 2. Abb. in c. .. n. 4. de præbend. Gemin. conſ. 48. & 50. in principio. Tum quia per illud auſertur libera collatio Ordinarijs, contrà notata in c. ſi quis Epiſcoporum 16. q. 5. in c. omnes baſilicæ ead. 16. q. 7. Tum quia datur facultas laicis immiſcendi de reb. ſpiritualibus, quæ de iure ſunt incapaces, c. decernimus de iud. Calder. conſ. 1. n. 1. de præbend. Roman. cõſ. 299. n 9. verſ. laicus, enim, præcipuè fœminæ Innoc. in c. cum noſtris, n. 1. de conceſſ. præben. Selu. de beneſ. p. 2. q. 5. n. 2. Lamber. d tr. lib. 1. par. 1. q. 7. ar. 2. n. 2. 21. & ſeq.*
27 *quæ nibilominus ſuccedunt in Iurepatr. Abb. in c. 1. n. 3. de Iurepatr. verb ipſe, vel is q. 5. n. 13. & non ſolùm in materia Iurispat. ſed in alijs ius diſpẽſat exercẽtibus liberalitatẽ erga Eccleſiã,*
28 *vnde poteſt laicus donare Prædium Eccleſiæ ea conditione, vt ſoluat collectas laicis, licèt aliàs de iure non fuiſſet obligata ſoluere, Anchar. conſ. 217. per tot. Felin. in c. Eccleſia S. Mariæ*
29 *n. 77. de conſtit. Item poteſt legans velle, quòd ex legatis pijs, à ſe factis detrahatur falcidia, Soccin. cõſ. 48. n. 4. verſ. pro hoc, lib. 1. licèt aliàs non fuiſſet de iure detrahenda; auth. ſimiliter, C.*
30 *ad l. falcid. Item poteſt donare Eccleſiæ emphyteuſim ea conditione, vt non reguletur ſicut Eccleſiaſtica, vt fuit dictum in cauſa Mediolanen. Bonorum 15. Decembris 1597. coram bo. me.*

Orano . ſimiliter poteſt Eccleſia retinere feudum laicale, recognoſcendo pro illo Dominum laicũ, vt eſt tex. in cap. verum, vbi hoc not. Aret. n. 1. Butr nu 5. Abb. n. 2. & 13. Imol. nu. 2. & alij ſcrib. de ſir. compet.

Et licèt DD de quibus per Lamber. loc. ſupra in princip. allegat. dicant, quòd quando fundator apponit conditiones contra regulas iuris, debeat interuenire conſenſus Ordinarij at tamen dicunt
32 *etiam, quod ſi conditiones nõ patiũtur defectum impoſſibilitatis, & alios, de quibus ſuprà in principio, quòd Ordinarius debet cõſentire. Lamber poſt alios dicto loco n 82. & 83 & meritò quia conſenſus in hoc caſu non videtur requiſitus pro libito voluntatis Ordinarij, ſed tamquã Iudi is; vt ſcilicet poſſit videre, an conditiones ſint de improbatis à iure, & propterea ſi non ſunt tales, ex neceſſitate tenetur illas approbare, cùm ſic loco Iudicis, auth. ſtatuimus, vbi Bal. n. 2. C. de epiſc. & cler. Alex. conſ. 11. n. 8. lib. 1. Boer. deciſ. 326. n. 22*

Nec eſt neceſſe, quòd conſenſus Or-
33 *dinarij præſeruetur in fundatione, quia Iuspatr. de ſui natura præſefert tamquam ſuã cauſam efficiẽtem conſensũ Ordinarij, cũ nulla ſpecies Iurispatr. poſſit fundari ſine illius conſenſu, & proinde nõ eſt neceſſe exprimere illud, quod ex ſui natura tacitè ineſt, in ſpecie, Lamber. d. tr. ar. 5. q. 2. n. 2. p. 1. lib. 1.*

Difficultas igitur conſiſtit in eo, an iſta conditio, quòd Eccleſia ſeu Monaſterium teneat Iuspatr. tã quam laicale, dicatur impoſſibilis natura, vel turpis, vel contra ſubſtantiam Iurispatr. & beneficiorũ, vel ſit à iure improbata.

Et quantum ad impoſſibilitatẽ na-
34 *turæ, quæ videtur eſſe circa illud, quòd nullo modo fieri poteſt prout exemplificant DD in eo, qui dixit; ſi cœlum digito tetigeris, non videtur quòd ita ſit talis cùm poſſit Eccleſia non ſolũ de facto tenere aliquid, quod habet naturam laicalem, ſaltem quoad modum illud exercendi, ſed imò etiam de iure, vt ſupra in princip. per plura exempla demonſtratum fuit, & infra demonſtrabitur, Vt non ſit impoſ-*
35 *ſibilitas naturæ ſufficit quod poteſt verificari de facto, §. ſi impoſſibilis cum ibi notat. inſtit de inutili ſtipulatione, nec videtur ſubſiſtere, quòd implicet contrarietatem eſſe Eccleſiæ & eſſe laicale; ex eo quòd ſi eſt Eccleſiæ, ergo eſt eccleſiaſticum, vnde erit dicere, quòd hoc Iuspatr. ſit Eccleſiaſticum, & non Eccleſiaſticum, quæ contrarietas in eodem ſubiecto importat impoſſibilitatem naturæ, l. 3 §. ex contrario. ff. de acq. poſſeſſ. l. debitori. C. de pactis, Fulgoſ. conſ. 99. n. 22. in c. ex litteris, n. 5. de probat. quia reſpondetur, importare cõtrarietatem, & inde impoſſibilita-*

litatem quòd eodem reſpectu aliquid ſit tale, & non tale, ſecus diuerſis reſpectibus, l. ſi duo, vbi Bar n. 4. verſ. ſi conſtaret ff. uti poſſidetis, Oldrad. conſ. 257. n. 41. Alex. conſ. 99. n. 9. verſ. nã licèt lib. 5. & proindè reſpectu dominij, ſeu pertinẽtiæ Iuriſpat. erit Eccleſiaſticum, & nullo modo laicale, reſpectu verò modi exercendi erit laicale, & nullo modo Eccleſiaſticum. Et licèt fundator non faciat hanc diſtinctionem; ſed ſimpliciter dicat, quòd Iuspatron. licèt reſeruatum Eccleſiæ, ſit laicale, attamen illius verba ſunt intelligẽda ſecundum ſanum intellectũ, & eo modo, quo verificari poſſunt, vt benè ad propoſitum Rota deciſ. 10. n. 3. in fin. cũ duob. ſeq. de teſtam. in antiq.

Quò ad turpitudinem, quæ conſiſtit
36 in eo, quia læditur pietas, exiſtimatio, verecundia, & generaliter aliquid fit, quòd ſit contra bonos mores, vt in l. filius. ff. de condit. inſtit. et latius per Angel. tr. de teſtam. gloſ. 104. non videtur quòd adſit, aliqua turpitudo, quod Eccleſia retineat aliquid habens naturam laicalem, ſaltem quò ad modum exercẽdi, cùm hoc concedatur in alijs caſibus; nempe bonorum collectis, laicorum ſubiectorũ, emphyteuſis, & feudi, laicalem naturam retinentis, vt ſupra demonſtratum eſt.

Et quod non ſit turpe, vel indecorum perſonis Eccleſiaſticis exercere Iuspatr. ad modum laicalẽ, expreſsè colligitur ex c. cum dilectus, ibi, prædictus Archidiaconus tãquam laicus præſentaret, de Iurepatr. vbi not. Abb. n. 4. & 5. Butr. pariter nu. 5 idem Abb. in c. cum nos n. 4. de offic. Ordin. Imol. in c. cum dilectus, n. 8. de offic. deleg. Felin. in c. eccleſia S. Mariæ, nu. 11. de conſtit. & in tr. quãdo litt. Apoſtol. noc. part. n. 5. Rebuff. tr. nominat. q. 8. n. 22. Couar. pract. qq. c. 36. n. 3. verſ. diſtinguitur autem in fin. & admittunt paſſim ſcribẽtes in c. dilectus filius il 3. de præben. vbi Anchar. Card. Hoſtien. & alij dum diſtinguũt, quando Iuspatr. dicatur eſſe in perſona Eccleſiaſtica, tamquam laicale, vel tamquam Eccleſiaſticum.

Et ſignanter fuit dictum, non continere aliquam turpitudinem illud, quod fuit expreſſum in fundatione quondam Flaminiæ Ceſia, cuius occaſione fit iſta diſputatio, nempe quod ſuũ Iuspatr. reſeruatum RR. PP. Theatinis
37 tãquam laicale, minimè debeat cadere ſub regulis reſeruatorijs, quaſi quòd ipſa voluerit derogare poteſtati S. Pontificis, quia fuit conſideratum, quòd iſta expreſſio non percutit poteſtatem S. Pontificis, ſed voluntatem: etenim beneficia Iurispatr laicalis nõ deſinunt eſſe ſub reſeruationibus Apoſtolicis; quia

Papa non poſſit, ſed quia non vult, Lap. alleg. 96. n. 3. Gemin. in c. 2. n. 11. de præben. in 6. Felin. in d. tr. Quando litt. apoſtol. noc. patr. in princip. & verſ. ſolutio, Rot. in cauſa Toletana dimidiæ annatæ 15. & 27. Iunij 1594. coram Gipſio, vnde eſt ac ſi fundatrix rogaſſet S. Pontificem, vt ſicut non ſolet derogare iurispatr. reſeruato laicis, ita nec velit in hoc caſu derogare reſeruato perſonis Eccleſiaſticis.

Petitio autem videtur digna exauditione; nam ideò Papa in reſeruationibus comprehẽdit Iuspatr. reſeruatum Eccleſiæ, quia videtur reſeruatum intuitu, & contemplatione ipſius Eccleſiæ. Car. conſ. 81. n. 1. verſ. hic autẽ; Pariſ. conſ. 35. n. 20. lib. 4. & proinde dum Papa reſeruat ſibi collationem beneficiorum, quæ ſūt ſub tali Iurepatr. non videtur facere contra præſumptam voluntatem fundatoris, cum ipſe ſit Caput Eccleſiæ Vniuerſalis, & eminenter contineat in ſe omnes dignitates, & officia particularis Eccleſiæ, cui Iuspatr. fuit reſeruatum. c. ita Dominus 19. diſt. Anchar. conſ. 30. n. 2. Bal. conſ. 23. n. 1. lib. 3. & conſ. 328. n. 11. lib. 1. Archidiac. in c. ſi eo tempore n. 1. de elect. in 6. Prob. ad Monach. in prohem. ſexti n. 55. & 59. Gemin. conſ. 14. n. 1. cum plurib. ſeq.

Et ita videtur vera ratio differen-
38 *tia, quare Iuspatr. reſeruatum per laicum perſonis Eccleſiaſticis cadat ſub reſeruationibus Apoſtolicis, pluſquam ſi eſſet reſeruatum perſonis laicis, non autem alia, nempè, vel quia Papa faciliùs præiudicet Iuripatr. Eccleſiaſtico, de qua per Mandoſ. in reg. 1. reſeru. n. 5. quia eſt ratio defectiua, cum rurſus ſit quærendum, quare faciliùs præiudicet iſti Iuripatr. quàm illi, ſicut nec etiam aliquid videtur concludere alia, de qua per Gemin. in c. 2. n. 11. de præben. in 6. nempè quod ideo ſit, quia in perſonis Eccleſiaſticis præſentatio habeat vim electionis, quia non per hoc ſequitur quòd Papa debeat tollere electionem contra voluntatẽ fundatoris, nec minus altera, de qua per aliòs, quòd ſcilicet ceſſet ratio, ne laici retrahantur à fundatione Eccleſiarum, quia ſi admitteremus, reſeruationes eſſe cõtra mentem fundatorum, æquè retrahentur, quando Iuspatr. eſt reſeruatum perſonis Eccleſiaſticis, ſicut quando eſſet reſeruatũ laicis, cùm vtroque caſu fiat cõtra eius voluntatem.*

Hoc ſtante, quòd reſeruationes Iurispatronatus per laicum relicti perſonis Eccleſiaſticis non ſint contra fundatoris præſumptam voluntatem ſequitur quòd quando contrarium eſt expreſſum in fundatione, non debet cadere ſub reſeruationibus Apoſtolicis, quia expreſſum facit ceſſare contrarium, quòd aliàs oriri ſolet ex ta-

cito,

Digitized by Google

cito, & præſumpto, l. cum ex filio, §. filio, vbi Bar. in Summ. ff. de vulg. & pupill. Dec. conſ. 416. nu. 10. Grauett. conſ. 32. n. 2. Aliàs ſi diceremus fieri contra voluntatem fundatoris, in hoc caſu eſſet peioris conditionis ille, qui exercet liberalitatem erga Eccleſiam, reſeruãdo illi Ius patr. quàm ille, qui non exercet, ſed reſeruat laicis. Quin etiam eſſet peioris conditionis Eccleſia, quàm laicus, nam in materia Iurispatr. conceditur laico habere iura ſpiritualia, quorum de iure eſt incapax ex ſupra allegatis; et in eadẽ materia nõ concederetur Eccleſiæ habere iura laicalia, quorum de iure nõ eſt incapax, ſaltem quò ad modum exercendi, vt ſupra demonſtratum eſt.

Quò verò ad tertium requiſitum,
39 quòd conditio non ſit contra ſubſtantiam Iurispatr. & beneficij; fuit ponderatum, quòd illud dicitur contra ſubſtantiam, quo adiecto, corrumpitur ſubiectum, l. cum precario. ff. de precario. Caſtr. conſ. 312. n. 1. lib. 1. Abb. conſ. 72. n. 2. lib. 1. Natt. conſ. 52. n. 2. Qualitas autem, quòd Iuspatr. tantum per Eccleſiam exerceatur ſecũdum modum Iurispatr. laicalis, non modo non vitiat ſubſtantiam Iurispatr ſeu beneficij, ſed imò nihil habet cõmune cum prædicta ſubſtantia, vt patet ex definitione Iurispat. de qua per Butr. & Anan. in rubr. de Iurepatr. & Rocc. de Curte in præfat. tr. de Iurepatr. n. 2. & 3. & in definitione beneficij, de qua per Selu. trat. de beneſ. q. 1. & Rebuff. in praxi beneſ. tit. quid ſit, & quot mod. dic. in quibus locis nihil de hoc habetur, & nõ modo iſta qualitas nihil habet commune circa ſubſtantiam Iurispatr. ſed neq. diuerſificat ſpeciem, ſed Iuspatr. Eccleſiaſticum, & laicale vnũ, & idem ſunt, vt animaduertit Lamber. d. tr. de Iurepatr. lib. 1. p. 1. ar. 5. q. 1. n. 4. cum ſeq.

Denique circa illud, quòd conditio
40 non ſit à iure improbata, fuit dictum, nullo iure caueri, quòd fundator non poſſit ordinare, quòd Iuspatr. à ſe reſeruatum Eccleſiæ, exerceatur ſecundùm modum laicalem, quod ſufficit dicere, quia promiſſum cẽſetur, quod non reperitur probibitum. c. inter corporalia de tranſlat. Epiſcop. l. mutus, ff. de procurat. Oldrad. conſ. 228. in princip. Anchar. conſ. 243. n. 2. Soc. conſ. 48. n. 3. in fin. lib. 1. Neque ex eo quod tex. in c. vnico de Iurepatr. in 6. & ibi DD. velint, quòd eo ipſo, quò Iuspatr. peruenit ad Eccleſiam exerceatur ad modum Iurispatr. Eccleſiaſtici, reſultat iuris improbatio, quia lex generaliter loquens, habet tacitam conditionem, niſi diſponens de rebus ſuis, contrariam legem adiecerit. Eſt enim trita iuris concluſio, quòd prouiſio hominis facit ceſſare prouiſio-

uiſionem legis.l.final.C.de pact. conuen. l. & habet.§.cum quis. ff de precar. l. maritus. C. de procurat. Anchar.conſ 217.n 2. & poteſt diſponēs de re ſua adÿcere quaſcumque conditiones, & pacta.l.legem.C. de pactis. l ea lege.C. de condit ob cauſam.l.2. & 3. C. de donat quæ ſub modo,l.1.§.1.ff. de reb. eorū, Socc. conſ.48.n.4. lib. 1. quod procedit etiam in diſpoſitione facta ad fauorem Eccleſiæ. c. verum, de condit.appoſ. Anchar.conſ.217. n.2. Imol in c. cum dilecti.n.4. verſ. item poteſt notare. Felin. in c. Eccleſ. S. Mariæ n. 77. de conſtit. Socc d.conſ.48.n.5 lib.1.

Præſens deciſio fuit confirmata ab eadem Rota, vt apparet ex deciſ. Caualer. 639. n. 5. Allegationes pro hac cauſa à me factas, habebitis Deo dante inter conſultationes morales.

Si autem fuerit relictū Iuspatr. Fratribus incapacibus, quales nō ſunt dicti Patres Theatini, vt per Vincen. de Franch. deciſ.14.n.16. P. Franc. de Ponte conſ.159 n.1. lib. 2. Paſcal. de virib. patriæ poteſtatis,p. 1. c.3. n.74. & ſupponit Rota in relata deciſ. Sed benè Patres Capuccini, & de obſeruant. vt percipitur ex S. Conc. Trid. Quòd tunc remaneat Capellania libera ad collationē Papæ, poſt Genuen. notat. Viuian. lib. 4. c. 1. n. 7.

Quoties autem Iuspatr. tranſit ad Monaſterium, nequit ſolus Abbas præſentare, niſi hoc habeat ex præſcripta conſuetudine, vel priuilegio, ſed dictū ius pertinet ad totum Conuētū, vnde maior pars cōſentire debet, vt præſentatio ſit legitima, ita alijs allegatis Sanch. lib.7. ſuæ ſumm. moralis. c. 14. n.7. vbi n.ſeq. firmat vt magis verum, præſentationē aliàs factam à ſolo Superiore ipſo iure irritam eſſe; Rota in Gerūden. Canonicatus, ſeu iuris cōferendi 11. Martij 1630. & 24. Nouembris 1631. coram Queipo, quas habetis in fine operis vbi non ſolum fuit tentū, quòd in Monaſterijs Regularibus præſentatio, & electio ſit ſimultanea inter Capitulū, & Abbatem, ſed etiam quando Monaſt. fuit ſæculariʒatum & effecta Eccleſia Collegiata, d. præſentatio ſit ſimultanea, cum principali Dignitate, & Canonicis. Eſſet nunc agendū de differētijs inter dictos duos modos, quibus Capellania poteſt eſſe de Iurepatr. ſcilicet qualiter inter ſe differat Capellania de Iurepatr. laicali, ac Capellania de Iurepatr. Eccleſiaſtico, ſed opportunior locus erit infra cum de præſentatione facienda in tempore legitimo, & coram habente legitimā facultatem inſtituendi, infra Sect. Quinta.

PRA-

PRAXIS PRIMA.

Probationis vacationis Capellaniæ.

43 *Eccleſia vnius, & non pluriũ eſſe debet.*

44 *Vacatio, quibus modis contingere poteſt. Ratione abſentiæ quomodo vacet beneficiũ, ibid.*

45 *Vacatio de iure tantùm, quomodo differat à vacatione de iure, & de facto ſimul.*

46 *Eccleſia vacans ob crimen, dicitur vacare de iure tantùm.*

47 *Crimina, ob quæ vacat Eccleſia ipſo iure remiſſiuè, & quæ poſt ſententiam n. 49.*

48 *Cauſæ, ob quas quis priuatur ipſo iure beneficio abſque crimine.*

50 *Impetratio beneficij ob crimen beneficiati, quomodo fieri debeat.*

51 *Beneficium reſignare quando poſſit clericus criminoſus; quid ſi fuerat condemnatus, ibidem.*

52 *Excommunicatus denunciatus an poſſit renuntiare beneficiũ ante ſententiam.*

53 *Priuatus beneficio ob aliquod crimen ipſo iure an faciat fructus ſuos in foro conſcientiæ, & n. ſeq. Quid ſi non ob crimen, ſed aliam cauſam, priuetur beneficio, ibid.*

CVm ſit certum, quòd in Capellania, quis non poſſit inſtitui, niſi ſit vacans, vt habetur in *c. 1. & per totum extra de* 43 *conceſſ. præbend.* nam Eccleſia vnius, & non plurium eſſe debet, *c. Eccleſias 1. q. 1.* meritò Rota in primis, & ante omnia ab eo, qui petit inſtitui in Capellania, requirit probationem vacationis.

Ad hoc autem, vt iſta materia clarè pateat, breuiter eſt primò explicandum, quibus modis poſſit vacare Capellania, facilè enim, qui modos vacandi didicerit, poterit, & modos probandi ipſam vacationem percipere.

Licèt enim *Staphil. in ſuo tr. de* 44 *liter. gratiæ titulo de modo vacation. fol. mihi* 109. eius videatur eſſe opinionis, quòd vacare poſſit dupliciter beneficium; primò de iure, & de facto, ſcilicet quando vacat de iure quoàd titulum, & de facto quoàd poſſeſſionem, quando v. g. mortuus eſt Capellanus, & nemo in poſſeſſione reperitur. Secundò de iure tantùm, vt quãdo mortuo Capellano aliquis reperitur in poſſeſſione, ſaltem coloratè, Tamen omnes alij DD. communiter, tres afferunt modos vacandi, addendo dictis duobus tertiũ modum, ſcilicet de facto tantùm, quæ opinio eſt recepta à Rota Romana, in Romana Beneficiatus S. Laurentij verbis infra referendis [poſt n. 53.] vbi videtur aſſentire, quòd ta-

li

li modo vacet, quando confertur beneficiũ non habenti qualitates requiſitas; quia ibi preſupponitur, debuiſſe prouideri Romanum de ipſo beneficio, ſed magis communiter exemplificatur quando Capellanus per longum tempus fuit, & eſt abſens, & ignoratur, vbi ſit, ita *Rebuff. in pract. benef. cum de requiſitis ad bonam collationem n.* 88. vbi impugnat aliquos, volentes, quòd tunc Capellania vacet de facto tantũ, quando quis fuit ſuo beneficio ſpoliatus, probatque hoc caſu vacare tam de iure, quàm de facto, proſequutur poſt *Gonzal. Garz. & alios P. Molſ. tr.6. de benef. c.* 12. *Azor to.2. ſuarum inſtit. moral. lib.7. c.16. Viuian. lib* 1. *ſuæ praxis, c.5. à nu.* 13. *qui latè tractant hanc materiam* De modo procedendi in priuatione beneficij propter abſentiam, agit *Ricc. in 2. p. praxis reſol.* 356. Quòd etiam beneficiati non habentes onus reſidentiæ propter ſolum delictũ vagationis, & ſic quando ſunt vagabundi, poſſint priuari beneficijs, *notat* poſt *Abb. Genuenſ. in ſua praxi. c.* 47. *nu.* 9. *in* 2. *edit.*

Et quia *Rebuff. loc. ſupracit. n.* 60.
45 adducit bonam differentiam inter vacationẽ de iure, & de facto ſimul, & de iure tantum, dicendo quòd licèt vtroque caſu poſſit conferri, non obſtante alterius detentione, & acquiratur ius illi, cui collatũ eſt, etiam abſenti, tamen quãdo de iure tãtùm vacat, oportet, quòd exprimatur Papæ, detentio alterius colorata, alioquin impetratio eſſet nulla; ſecus ſi detentio eſſet incolorata, nempè quia poſſeſſio ſit ſine iure, quod eſt clarum, quia hoc caſu vacaret de iure, & de facto. Rectè dicit *Rebuff.* (oportet, quod exprimatur Papæ) quia etſi poſſit hoc caſu etiam prouideri beneficiũ ab Ordinario, non obſtante poſſeſſione colorata, ex quo non datur ſurreptio, ſicuti datur, & cadere poteſt in collatione facta à Papa, vel Legato, vt benè explicat *Ricc. p.2. praxis reſol.* 158. tamen in iſtis caſibus vacationis de iure tantũ recurri ſolet ad S. Põtificem, quod fit quando impetratur ratione vacationis certo modo, vt ſe habet Praxis Datariæ, & aduertunt *Staphil. ſup. n.* 8. *& Rebuff.* 3. *p. ſignaturæ verſ. alia clauſula n.* ad iſtud
46 caput vacationis de iure tantum reuocat, & optimè *Azor. c* 16. *q.2. verſ. tunc verò, probat Molſ. d.c.*12. *n.*4. omnes caſus, ex quibus de iure communi, vel Cõſtitutionibus SS. Pontificũ ratione alicuius criminis priuatur quis ipſo iure benefi-
47 cijs, quæ crimina ipſe *Azor. enumerat eruditiſſimè c. ſeq.* 17.

poſt

poſt Rebuff. in 3. p. ſuæ pract. cū de modis amittendi beneficia *Ricc. 3. p. praxis reſol.* 455. qui enumerat 52. caſus,& nos tetigimus *ſect. 7. n.* 110. proſequitur alios addendo, *Viuian. d. c. 5. per totum.* Qui *n.* 43. ad propoſitum noſtrum poſt *Rotam*, & alios docet, quòd quoquo modo vacet Capella patronata, poſſit patronus præſentare, niſi Capellanus ſit priuatus ex delicto, quo erat inquinatus tēpore præſentationis, quia tunc pro illa vice, qua præſentauit indignum, priuatur iure præſentandi. Intellige etiam antequā talis Capellanus fuerit condemnatus de tali crimine, ſi eſt ex illis criminibus, in quibus priuatio procedit ipſo iure, vt per *Rocc. de curte in tr. de Iurepatr. verb bonorificum nu.* 87. qui tamen ſubdit, quòd talis nō debet amoueri, niſi prius citetur, vt infra latius dicetur *Praxi 6.* vbi de habilitatibus præſentati.

Dixi *ratione alicuius criminis pri-*
48 *uatur ipſo iure* Primo quia etiā aliquando priuatur quis beneficio ipſo iure, nō tamen ratione alicuius criminis; hi ſunt caſus, quos DD. reducūt ad vacationem de iure, & de facto, nēpè reſignatio, ſeu renunciatio, permutatio, profeſſio in Religione approbata, matrimoniū contractum, non promotio ad ſacros ordines, iuxta id quod requirit beneficium, adeptio ſecundi beneficij incompatibilis, de quibus ſingillatim agūt *Staphil. loc. ſupracit. cum de varijs modis vacationis Azor. latius d. cap. 16 quæſt. 4. Viuian. & alij ſupra cit. ſicut & nos infra etiam.*

Secundò, & ſi omnia crimina, in
49 quibus de iure imponitur pœna depoſitionis habeant coniunctam pœnam priuationis beneficiorum vt per *Panormit. in c. at ſi clerici num.* 34. *de iudic.* in quo caſu, optimè admonet *Garz. p.* 11 *de benefic. c.* 10. *n.* 4. *poſt Duarenum*, non debere iudices multum attendere ad canones antiquos, qui de facili talem pœnam depoſitionis imponunt, niſi etiā ea in ipſis imponatur pro aliquo crimine graui. Tamen vt idem *Garzias* ſubdit *ibid. ſub n.* 50. nullum crimen depoſitione dignū inducit priuationē ipſo iure, niſi in eod. canone, id reperiatur expreſſum, ſed ſemper expectāda eſt ſententia. Differentias inter caſus, in quibus, quis priuatur beneficio ipſo iure, vel requiritur ſentētia, enumerat *Viuia. lib. 5 ſua praxis iuriſpat. c. 5. à num.* 119. inter quas, illa valde facit ad propoſitum no-
50 ſtrum; Quod ſcilicet quando beneficium ob aliquod crimen vacat ipſo iure, tunc poteſt tāquam vacans impetrari, & per conſequens poteſt cōferri ſta-

tim, nulla interpoſita mora, neque citato poſſeſſore vt per eundem *Viuian. ſup. n.* 124. *&* 129. vbi ſubdit pro materia huius noſtri inſtituti, quòd eadem ratione, ſi ſit beneficium iuriſpatronatus, patronus poteſt præſentare, & latius *n* 143 declarat id procedere vbi Capellanus vel beneficiarius per ſententiam fuit priuatus, quòd intelligas non ſolum pro caſibus in quibus pœna priuationis eſt comminatoria, & requiritur ſententia, ſed etiam pro caſibus vbi quis priuatus reperitur ipſo iure beneficijs, nam ad iſtum effectum ſemper requiritur ſententia, quæ ſaltem declaret, talem comiſiſſe crimē quo ipſo iure remanet priuatus &c. omnia enim iura mundi, vt ait *Gramat. deciſ.* 15. diſponunt, pro aliquo crimine ipſo iure pœnam impoſitam, intelligi dummodo fuerit ſequuta ſententia declaratoria, præcedente citatione, niſi tale crimē vt ibid. ſubdit, ita fuerit notorium quod nulla tergiuerſatio ne poſſit celari, vbi iuxta terminos ſuos, priuationis feudi, dicit poſſe eſſe felloniam, fauēt dicta à nobis in tractat. de poteſt. Confeſſ. recoll. 11. à n. 215 & noſter *P. Diana p. 2. ſuarum reſolution. moralium tract.* 17. *ſeu* 3. *miſcellaneo reſol.* 67. vbi ponit hoc tamquam principiū in materia de legibus, quod lex pænalis, quæ nō poteſt exequutioni mandari abſque facto hominis, etiam ſi ipſo iure reperiatur impoſita, ac quoque fuit additum, nulla opus eſſe declaratione; ante ſententiam non obligare.

Dixi, *commiſiſſe crimen, quo ipſo iure remaneat priuatus etc.* quia ſecus eſt; ſi commiſiſſet crimen, in quo requiratur pro priuatione ſententia, tunc enim non ſufficeret declaratio delicti dūtaxat; ſed etiā priuationis beneficiorum, vt poſt Rotam in terminis homicidij loquendo, latè declarat *Garz. citata p.* 11. *c* 3. *§.* 1. *à num.* 98.

Tertio quia, vt inquit idē *Garz. loco ſuprac. c.* 1. *n.* 7. in grat ia de beneficio vacāte requiritur de ſtylo, quòd exprimatur certus modus vacandi, & ex qua perſona, niſi quando impetratur certo modo, quod cōtingit inquit ipſe, quādo vacatio ſit per deuolutionē, ideo quando impetratur beneficium ob crimē cōmiſſum, impetrari debet per priuationem ita percipitur ex eod. *Garz. ſuprac. c.* 10. ſed hoc iudicio peritorum in praxi vēdicat ſibi locū, vbi iam ſequuta fuit ſententia priuationis, vt loquitur *R*ota in *S*palatren. *Ar*chidiaconatus 5. Decembris 1608, coram Caualerio, quæ inter impreſſas ab eod. authore, eſt deciſ 36. ibi *Quibus ſtātibus Domini nō putauerunt obſtare*

ſtare prouiſionẽ Georgij, cui Archidiaconatum tamquam vacantem per priuationem contulerat de anno 1605. *cũ enim ex prædictis conſtaret, Albertum fuiſſe abſolutum à ſententia priuationis, & Archidiaconatũ, quo priuatus fuerit poſſediſſe vſque ad obitum, non intrabat amplius vacatio per priuationem ſed per obitum,* non autem vbi iam non fuit ſequuta ſententia priuationis, vt excipitur ex verbis Genuenſis viri doctiſſimi c. 54 n. 10. ſuę Praxis, ibi, *ſed hic obiter quæro de caſu pulcro; pone quod aliquis impetrauit beneficium à Summo Pontifice* [*certo modo*] *ex quo, qui illud obtinebat ante impetrationẽ commiſerat homicidium, nec impetrauerat diſpenſationem, &c.* Vndè bene procedit in his terminis doctrina à nobis tradita ſupra n. 45. in fin. Regula illa, quod vno expreſſo vacationis modo, alii modi non veniant, & quomodo dictus modus vacationis debeat iuſtificari cũ ſuis limitationibus, habentis apud *Garz. p. 6. de benefi. c. 2. à n.* 10. *p.* 11. *c.* 1. *à n.* 8. vbi etiam reperietis, quando ſubſtineatur gratia non expreſſo certo modo vacationis per clauſulam, *ſiue quouis alio modo*, vel ſimili, de qua re, ẽt tractat latè *Genuenſis in ſua praxi Archiepiſc. c.* 100.

51 Nota aliam differentiã inter crimina, ob quæ beneficium, ſeu Capella vacat ipſo iure, & quę poſt ſententiã, nam primo caſu nõ poteſt in fauorem alterius reſignari, aut renunciari, ſecus vero ſecundo caſu *c. quod autẽ in fi. de iure patron. cũ aliјs alle gatis per Viuian. d. lib. 5. c. 5. à n.* 122. *Rota in Cõchen. Archipreſ.* 23. *Martij* 1607. *coram Penia.* Qñ aũt dixi (poſſe criminosũ q per ſententiam poteſt priuari beneficio, renunciare in fauorem, intellige ante ſententiam, quia id nõ poteſt poſt ſententiã maximè quæ tranſijt in rẽ iudicatam, vnde ſi tantũ fuiſſet lata ſententia, & ab ea tamen appellatum, quia tunc non trãſijt in rem iudicatam, valebit renunciatio, vel reſignatio, vt eſſe indubitatum in Rota Romana, teſtatur *Genuenſis in ſua Praxi Archiepiſcopali Neapolitana c.* 54. *num.* 9. *in* 2. *edit.* vbi hoc *Ampliat.* etiam eo caſu quòd habetur notitia collationis factæ à S. Pontifice in caſu priuationis, referetq; ad hoc decíſ. in vna Legionen. Canonicatus 15. Februarij 1593. coram Cardinali *Arigonio*.

Hinc ſuccedit bona dubitatio: An
52 excommunicatus denũciatus poſſit vt ſupra renunciare in fauorem Capellaniam, vel beneficiũ, quod poſidebat: in hoc enim eſt difficultas, cùm certũ ſit, hoc poſſe excommunicatũ vel alias cenſuratũ non denũciatum, ſeu tolleratũ, *Suarez.*

Digitized by Google

tom.5. de cẽſuris diſp.14.ſect.2. n.35. quẽm ſuo more ſequitur *Filliuccius tract. 12. n.63.* qui teſtatur dc cõmuni; reſpondet negatiuè;nempè non poſſe valide renunciare ad fauorem ea ratione, quòd talis reſignatio ſit quædã collatio, ſed merito *Bonacina diſput. 2. de cenſur. q.2 puncto 5. §.2. nu.7.* recedit ab iſta opinione,& docet affirmatiuam ſententiam. Primò quia illa quæ cõſtãt in facto ſuper ſpiritual. licẽt excomunicato *Abb. in c. veritatis ſol.13. de dolo, & contumacia Ioannes de Selua in ſuo tract. de beneſic. q.4. p.3. nu.22.* At reſignatio non eſt quid iuris,ſed quid facti, vt inquit ipſe *Bonac.* quia eſt declaratio voluntatis reſignantis de dimittendo beneficij poſſeſſionem,quæ poſſeſſio eſt quid facti.Secũdo quia Reſignatarius iſte habet ius à Papa & non à reſignante *Caſſad. deciſ.15 nu.5. de præbendis Mandoſius reg.33. de reſig. per ſiat q.7. n.8.* Et alij omnes,vt teſtatur *Pariſius de Confidentij beneficialibus q.28. nu.714.* fauet huic opinioni *Bonacina Garz. p.7 de beneſic. c.13. §.1. n.90.* qui docet,talem excommunicatum non amittere titulum beneficiorum ante excommunicationem habitorũ etiam inſordeſcentem,& ſi ipſo iure priuetur fructibus ipſorum,quia *Garz. p.11. cap.10. n.47.* idem dicit de irregulari, quod neque priuetur ipſo iure Beneficio,de qua re latè *Suar. tom.5. de cẽſuris diſp.40. ſect.2. à n. 14.* ex qua doctrina recte conſului cuidam Parrocho declarato excõmunicato à Rota Rom. donec ſolueret certam quantitatem debitã cuidã,qui etiam inſorduerat per annum in dicta excommunicatione. Quod poterat renũciare dictã Parrochiam in fauorem cuiuſdam ſui conſanguinei, quia cũ excommunicatio prædicta nõ fuerit lata ob cauſam Sanctæ fidei, ſed ob cauſam ciuilẽ, & ideo regulariter nõ dici poſſet grauiter ſuſpectus ipſe de Hereſi, vt per *Borgn. Caualcanti deciſ.35. nu.61.* per conſequẽs non remanet ipſo iure priuatus beneficijs, ſed venit priuãdus per ſententiam, vt latè habetis inter meas cõſultationes morales.

Quæres forſan: An in tale reſignatione,vel renunciatinne ad fauorem vt ſupra, facienda ſit mentio de crimine, vel accuſatione,ſeu inquiſitione,proceſſu,& priuatione? Reſpondetur negatiuè,id nempe non eſſe neceſſariũ exprimere vide *Garz. d.p.11. de benefi c.2. §.1. n.120.* An vero ſi talis Capellania ſit de iure patronatus poſſit reſignari vel renunciari abſq; cõſenſu patroni patebit infra, ead. Praxi cum de vacatione

ra-

ratione permutationis, reſignationis, &c.

Sed quia obiter ex *Garſia* ſupra
53 dixi, excommunicatum denũtiatum ipſo iure priuari frũctibus beneficiorum, (intellige obtentorũ ante excommunicationem, quia de his eſt difficultas, & res non ita certa, vt diximus *in 3. p. noſtri tractatus cũ de effectibus cenſurarum, pro nunc videatis Auilam de cenſuris p. 2. c. 6. diſp. 6.*) idcirco quæro hic generaliter an committens crimẽ, ob quod ipſo iure priuetur beneficijs, teneatur in conſcientia illa dimittere ſtatim ante ſententiã, aliàs teneatur reſtituere fructus perceptos Iſtam quæſt. latè tractat *Garz. d. p. 11. c. 10. à n 7.* qui *n. 10.* videtur opinioni affirmatiuę, adherere, ea ratione ꝙ beneficia ſint bona cõmunia, quibus Eccleſia poſſit ſtatim fideles priuare; ſicuti ſtatim priuat, quando apponit clauſulã ipſo iure, vel ipſo facto. hanc opinionem ex Theologis ſequitur *Franciſc. Suarez* vt habes per *Andream Molſeſiũ tract. 9. ſuæ ſummæ c. 9. n. 44.* qui docet cõtrariam ſententiam, quòd ſcilicet talis, & ſi remaneat priuatus titulo beneficij, tamen non amittat poſſeſſionem, & proinde poſſe in conſcientia percipere fructus, donec per ſententiam declaretur priuatus, vt ſupra, cum hac limitatione, niſi in eod. Canone vel Cõſtitutione reperiatur expreſſe priuatus fructibus, vt de Epiſcopo, qui poſt tres menſes nõ curat, vt cõſecretur, diſponitur in S. *Concil Trid. ſeſſ. 23. de reformatione c. 2.* Quod idem videtur cum alia limitatione ad hoc propoſitum relata ab *Antonino Diana p. 2. ſuarũ reſolut. moralium tract. 17. ſeu 3. miſcellaneo reſolut. 67.* quando ſcilicet in canone, vel conſtitutione addatur, dictam pœnã priuationis beneficiorũ ſtatim in foro conſcientiæ ſubeundã eſſe, & ſi ſecus ſit; ſi tãtũ addita ſint alia verba, *nulla expectata declaratione* vt per *Molſeſ. loco ſup.* teſtatur eſſe probabilem opinionem, *Bonacina de legibus diſp. 1. q. 1. p. 7. §. 2. n. 16. Quaranta verbo alienatio rerũ Eccleſ. in fin. loquens in terminis extrauagantis ambitioſæ* vbi reperiũtur addita dicta verba, nulla expectata declaratione.

Ex quibus *Bonacina d. §. 2. n. 12.* infert, Parochũ, qui ſimile crimen commiſit, quod habeat cõiunctam pęnam priuationis beneficij ipſo iure, interim ſi abſoluat, vel aſſiſtat matrimonio, validè aſſiſtere, & abſoluere, ac cętera munia ſui officij exercere.

Vacatio Capellaniæ per obitum quomodo probetur.

54 *Morte Capellani vacat Capellania etiam ſi miraculosè reſuſcitaret.*

55 *Mors ſeu obitus Capellani quomodo probetur. Quid de probatione mortis coniugis ad finem contrahendi ſecundum matrimonium.*

Mortuorum liber debet confici à Parocho, ibid.

56 *Vacare an dicatur Capellania per obitum præſentati tantũ ad finem vt patronus poſſit alium præſentare, vel Capella impetrari per obitum.*

PRæſuppoſita regula certa, ex *c. ſuſceptum de reſcriptis*, quòd per mortem beneficiati vacet beneficium, de qua late *Garz. d. p.* 11. *de benefic. cap.* 2. vbi integrum caput expendit in tribus limitationibus ad dictam regulam, nempè vbi beneficium fuit ſuppreſſum, vel vnitum, aut Præbendatorum, vel Canonicorum non eſt certus numerus. Aſſignabimus aliquas declarationes dictæ regulæ, & poſtea deueniemus ad materiã probationis talis va-
54 cationis; Prima declaratio eſt, quod illa ſit vera etiam ſi Capellanus, vel beneficiatus reſuſcitaret miraculosè ſicut Lazarus, ita in terminis *Henric. Boich. in c. tua nobis, extra de verborum ſignificat. n.* 12. beneficiũ enim non eſt ſicut character, qui imprimitur animæ, & ideo nihil mirũ ſi beneficiatus reſuſcitando, illud non recuperet: imò quia Eccleſia beneficij reputatur vt ſponſa beneficiati ſicut maritus reſuſcitando non recuperat ſponſam, cum per mortem ſit diſſolutũ matrimonium, vt latè per *Panormitanum in c. fraternitatis, in fin. extal. de frigidis, & maleficiatis* vbi quod Religioſus profeſſus ſi verè fuit mortuus, & deinde reſuſcitaretur non eſſet amplius obligatus Religioni, ſecus ſi credebatur mortuus; ſed non erat, quia reperitur viuus in monumẽto ita &c.
Secunda declaratio, ꝙ & ſi apud Doctores ſit dubium, an appellatione mortis, maximè ex diſpoſitione legali, veniat non ſolum mors naturalis, ſed etiam ciuilis, vt latè per *Panormitan. in c. cum ſis à n.* 5. *de conuerſione coniugatorum*, tamen certũ eſt apud omnes authores, hic pro vacatione ratione obitus, vel per obitum, intelligi tantũ de morte naturali, cùm & ſi aliquando etiam per mortem ciuilem beneficiati vacet beneficium, vt per profeſſionem in Religione approbata, & ſimil. tamẽ tunc non dicitur vacatio per obitum, ſed per ingreſum Religionis per priuationẽ &c. de quibus infra ſuo loco.

Pro-

Probatione autem non eget obi-
55 tus Capellani, quando conſtat ex confeſſione partis in ſua prouiſione, vt habetur in Nicien. Parochiali 20. Maij 1624 coram Pirouano, quæ eſt 46. apud Praxim *Viuian.* & clarius in Lunen. Sarzanen. 31. Maii 1627. corã eodem, quæ apud eundem *Viuianum* eſt 110. ibi *Vacatio beneficij per obitum Marci Antonij probatur ex fide obitus, & confeſſione aduerſarij facta in ſua gratia cuius vigore obtinuit manutentionẽ, qua nulla maior probatio l. pracum C. de liberali cauſa*, clarius in Neocaſtr. Parochiali 16. Ianuarij 1630. coram Durano quã habetis *inf. Pra. 5. in fi.* ibi *Vacatio, & modus vacandi narrati per obitum Cæſaris de Nicotera probatur ex gratia Apoſtolica Lelij Pandolphi partis aduerſæ dum venit ex eadem vacatione Greg. XV: deciſ. 37. n. 11. Card. Caual. deciſ. 572. n. 2. & Rota apud Reuerendiſs. D. meum Decanum d. 305. n. 2.* talis probatio dicitur ab eadem Rota indubitata in Piſtorien. Archidiacon. 15. Ianuarij 1628. corã Pirouano ibi *Vacatio beneficii eſt indubitata apud partes, quia vtraque pars venit ex ead. Vacatione per obitum clarentij, menſe Octobris 1626.* & nouiſſimè in Aliphana iuris patron. 14. Ianuarij 1630. corã Ghiſlerio, ibi *vacatio non controuertitur dum vtraque pars venit ex ead. vacatione, nã Capitulũ prætendit, hoc idem beneficium ſibi fuiſſe vnitum vti vacans per obitũ quondam Iacobi Gargaglia, ex qua vacatione, & Alpherius fuit præſentatus.*

Adde, quod hoc modo, non ſolũ probatur obitus ſed etiã poſſeſſio ipſius beneficiati mortui, vt per Rotam apud Caualerium deciſ. 551. n. 1. & in Mutinen. Plebis ſeu iuris patron. 21. Feb. 1625. coram Coccino quæ eſt 102. apud Viuianum ibi, *de obitu in poſſeſſione vltimi poſſeſſoris conſtat, ex quo per obitum fuit præſentatus Baltaxar, qui vtendo hac præſentatione, illam magnificat, & propterea fatetur, poſtremo loco defunctum, obiiſſe in poſſeſſione ex deductis coram me in cauſa Cæſarauguſtana de Maello 21. Iunij 1621.* quam deciſionẽ habetis apud eundem *Viuian. poſt ſuam Praxim 47. in ordine*, fauet ead. Rota apud Caualer. deciſ. 382. n. 4 & 572. n. 3. & 608. n. 4. vbi habet, quòd probatio non requiritur in illis, in quibus vtraque pars ſe fundat.

Quando autem controuertitur obitus, tunc primus, & facilior modus probandi eſt per partitam libri mortuorum; illam enim probare mortẽ ſepe Rota dixit vt per *Seraphinum deciſ. 1556. & Caualer. dec. 575. n. 3.* idem eſt enim partita libri

quam

Digitized by Google

quàm fides obitus, de qua fit mentio in ſupra relatis verbis Lunen. *S*arzanen. vocatur hoc modo à *R*ota vt denotet quomodo debeat eſſe formiter extracta d. fides, vt percipitur ex verbis eiuſdem Rotæ in Romana Domus 22. Maij 1621. corã Caualerio, quæ inter impreſſas ſuo nomine, eſt deciſ. 558. ibi *neque prætẽſa fides mortis Petri videbatur attendenda, cùm regulariter fides non faciat fidem nec talis fides fuit extracta formiter ex libro Eccleſiæ in quo mortui deſcribuntur* Maximè talis probatio proficit, & requiritur quãdo agitur de reſeruatione, vel ratione temporis, vel loci, vt latè per *Garz. p.6. de beneficijs c.2. n.* 228. *&* *p.* 11. *c.*1. *à num.*57. & habetis per Rotam apud Caualerium deciſ. 33. ibi, *Quibus accedit fides Parochi atteſtãtis in ſuo libro reperiri annotatum, qualiter D. Caſtelluccius mortuus erat die* 19. *Auguſti* 1603. *Sed neque in hoc particulari dicebant Domini requiri plenam probationẽ, quia non agitur ad probandam reſeruationem. nullus enim adeſt prouiſus ab ordinario, ſed lis eſt inter duos prouiſos Apoſtolicos, vt aliàs Rota reſoluit in vna Bergomen. de Pancoruo coram bon. mem. Gipſio, & in alia Placent. Canonic.* 1. *Martij* 1599. *coram bo. mem. Orano.* Nota dicta verba *atteſtãtis in ſuo libro &c.* quia indicãt modum, quo firmiter dicitur eſtracta partita, vt habetur in ſupra relatis alijs deciſionibus, & clarius vtrumque in Cæſaraguſtana Canonicatus 10. *I*unij 1630. in fin. quam referemus in fine operis, ibi *Et demum quòd Hieronymus de exea obierit in menſe Septembris in Curia, probatur ex partita libri defunctorum per tenorẽ extracta, Imol. conſ.* 110. *in fin. Rota deciſ.*605 *n.*4. *q.* 2. *recent. & deciſ.* 72. *apud Greg. XV. & fuit ſepius firmatum.* De obligatione Parochi circa confectionem, & conſeruationẽ dicti libri mortuorũ, agit *Poſſeuinus de officio Curati cap.*12. *à n.*43. qui concludit, difficiliter poſſe Parochũ excuſari à peccato mortali, illũ nõ conficiendo, & conſeruãdo, maximè quando adeſt cõſtitutio Epiſcopi, vel conſuetudo, qui *n.*45. ſubdit, teneri Parochum facere talẽ fidem, quando exigitur, pro qua poteſt accipere aliquid; ſi ita eſt conſuetũ, aliàs debere illam extrahere gratis, idem dicas de Sacriſtis aliarũ Eccleſiarum, ẽt *R*egularium, quia etiã illi, & ſi non ita ſtrictè debent habere librum, in quo eorum mortuorum nomina deſcribant, qui in ea Eccleſia ſepeliuntur, vt ex *R*ituali *R*omano excipit noſter *P. Caſtaldus in ſua Praxi ceremoniarum lib.*1. *ſect.*2. *n.*24.

Quan-

Quãdo autem obitus iſte de certo tẽpore non poteſt conſtare ex partita libri, vt ſupra, probari poteſt per vnum teſtem de certa ſcientia, & duobus de publica voce, & fama: ita ead. Rota apud Caualerium deciſ. 145. ibi *Obitus verò Ludouici de menſe Martij 1605. probatur per vnicum teſtem de certa ſcientia, & per duos alios de publica voce, & fama. Vnde ad hunc effectum reſultat ſufficiens probatio gloſ. in c. 1. verſ. famã de appellat. Caſar de Graſſis deciſ. 1. n. 2. de ſponſal. cum cumulatis per Gabriel. de probat. concluſ. 1. n. 8. & fuit nuper dictũ in Pampilonen. Præceptoria 21. Februar. præteriti, corã R P. D. meo Decano. Accedit fides Secretarij Capituli Eccleſiæ Valliſoletanæ, qui atteſtatur, die 28. Martij 1605. vidiſſe Ludouicũ mortuum.* Circa quem modum probandi, nota deciſ. in vna Sutrina Parochialis 8. Iunij 1588. coram Plato, quam refert *Garz. p. 11. de beneficijs c. 1. num. 59.* vbi fuit reſolutum, *quòd obitus licèt probetur per teſtes dicentes vidiſſe ſepeliri, tamẽ nõ probatur obitus in menſe Ianuarij, per teſtes, qui deponunt vidiſſe ſepelire die ſecũda Ianuarij, cum ex aliqua cauſa potuerit funus differri per duos dies, & ideo magis fuit data fides teſtibus, qui in illo caſu depoſuerunt, vidiſſe mortuum die S. Silueſtri ſecũda hora noctis.* Apud quem *Garziam* reperies alias deciſ. & doctrinas quò ad hanc materiam probandi vacationem in menſe reſeruato per publicam vocem, & famam, præcipuè *à n. 62.*

Dixi ſupra, *maximè quando agitur de reſeruatione &c.* quia vbi agitur de ſimplicis vacationis probatione, ſufficit id probare per teſtes de publica voce, & fama vt per *Riccium p. 1. Praxis deciſ. 265. n. 2.* vbi etiam agit de probatione mortis alterius cõiugis ad effectum contrahendi ſecundum matrimoniũ, de qua re videte etiam noſtrum *Antoninum Diana 3 p. ſuar. reſolut. moralium tractatu 4. reſol. 214.* & interminis noſtris habetis verba Rotæ apud Caualerium deciſ. 55. nu. 3. ibi, *Quod Capella vacauerit per obitum quõdam Pauli Toſii deponũt tres teſtes de publica voce, & fama, quæ probatio ſufficit, Mobedan. deciſ. 1. n. 1. de probationib. fuit dictũ in vna Hiſpalen. & Corduben. præſtim. 2. Iun. 1597. coram bon. mem. Gipſio* Quòd etiam obitus probetur per productionem teſtamenti cũ mãdato Iudicis: item ex eo, quod quis viſus fuerit ingredi bellũ, & nõ exire habetur per eundem *Riccium loco ſup.* ſi mors contigerit in Mari, quomodo ſit probanda vacatio. *Viuianus lib. 7. Praxis c. 4. n. 26.* alle-

gans ad hoc Rotam deciſ. 666. & 731. lib. 1. p. 3. diuerſ.

Tandem nota, quòd gratia obten
56 ta per obitum alicuius non iuſtificatur in Capellania de iure patron ſi is qui mortuus eſt, fuerat tantum præſentatus, & non habuit inſtitutionem, & poſſeſſionem, vt per Rotã apud Seraphinum deciſ. 1446. nu. 1. & confirmatur in Bergom. Capellan. 23. Martij 1628. corã Buratto, quæ inter recollectas à *Viuiano*, eſt deciſ. 59. de qua re nos infra Praxi 5 Sicut non excluditur vacatio per obitũ, ex eo quod quis habeat ſolum poſſeſſionem ciuilem, vt per Rotam apud Cavaler. deciſ. 66 n. 2. 3. & 5. Quod etiam in manualibus beneficijs poſſit dari vacatio per obitũ, niſi antea Cappellanus manualis fuerat remot⁹, habetur per Rotã apud eũdẽ *Caualerium dec.* 389 *n.* 4. ſicuti eſt certum, dari vacationem per obitum, & ſi facta ſit reſignatio, vbi illa ante obitum nõ fuit effectuata *Garz. d p.* 11. *c.* 1. *n.* 65. vel cũ mortuus fuit reſignãs ante elapſum tempus xx. diẽ *Laymã li* 4. *t.* 2. *c.* 17. *in fi.*

Vacatio Capellaniæ per contractum Matrimonij quomodo probetur.

57 *Matrimonii contractu vacat beneficium, etiam ſi non fuerit conſumatũ, quid ſi Matrimonium ſit nullum an vacet ipſo iure, numer ſeq. quis hoc caſu diſpenſet ad illud retinẽdum, ſub n.* 63.

59 *Penſio extinguitur per matrimonii contractum, & n.* 61.

60 *Sponſalia de futuro non ſufficiunt ad vacationem beneficii vel extinctionis penſionis, an ſit iuſta cauſa diſſoluendi ſpõſalia metus amittendi beneficium, ſub n.* 63.

61 *Matrimonium quomodo probetur ad effectum vacationis. Quid ad effectum legitimationis prolis, & ſucceſſionis nu. ſequenti.*

63 *Parochus tenetur conficere librum matrimoniorum.*

Reſignatio vel permutatio beneficii facta ab eo, qui poſtea contraxit matrim. quando ſit valida eod. n 63.

64 *Diſpenſare quis poſſit, & quando dicatur quis diſpenſatus ad retinenda beneficia vel penſiones, etiam ſi talis, matrimoniũ contraxerit.*

Eſt regula certa apud omnes authores, vacare Capellaniam eo ipſo quod Capellanus vel alius beneficiatus cõtrahit matrimonium, vt habetur in *c.* 1. *& concordant: extra de Clericis coniugatis*, quia cithara cũ pſalterio male concordat, id eſt vita actiua laicalis cum vita contemplatiua clericali, vt dicitur, & notatur in *e. diuerſis fallaciis eod. tit.* vbi eleganter ſubdit, quia vir cogitat

tat quomodo placere poſſit vxori; ideo minus, quæ Dei sũt valet cogitare, ideo auferendũ eſt ab eo ſtipendium, ideſt beneficium, & proſequitur *Staphileus in ſuo tract. de literis gratia, cum de varijs modis vacationis*, §. *Quintus modus vacationis in principio*. Quæ regula ampliatur à *Garzia citata p. 11. de benefic is capit.* 8.

57 Primò etiam ſi matrimonium fuerit tantum ratum, & nõ adhuc conſumatum; Secundò ẽt ſi vxor non conſumato matrimonio Religionẽ profiteretur; Tertiò etiam ſi matrimonium ſit nulliter contractum puta cum conſanguinea, vel affine in gradu prohibito, & ſi apud

58 doctores ſit controuerſia, an hoc caſu vacet ipſo iure, vel requiratur ſententia priuatoria, vti eſt videre apud *Garziam loco ſupracit. nu. 5. & ſequent.* vbi inclinare videtur in eã ſententiam, quæ diſtinguit an ſciẽter cum dicta nullitate fuerit à Capellano, vel ignoranter, & bona fide contractum ipſum matrimonium, primo caſu vacare ipſo iure, ſecundo verò caſu, non ſolũ minime eſſe priuatum ipſo iure, ſed nec etiam poſſe priuari Capellania & beneficio. Cõtra quem opinatur *Sanchez lib. 7. de matrimon. diſput. 43. n. 3. & ſeq.* defendens opinionẽ, quæ ſimpliciter hoc caſu, docet vacare poſt ſententiam. Dixi, *puta cum conſanguinea &c.* quia ſecus eſſet, quando matrimonium eſſet irritum ratione defectus conſenſus ipſius beneficiati contrahentis, vel etiam mulieris, quando defectus ipſius mulieris cõtingeret ex metu, vel vi illata ab ipſo beneficiario contrahente. Sicut ipſe *Garz. loco etiam ſupracitato, contra Rotam Roman.* defendit, neque vacationem ipſo iure contingere, ſi irritum fuit matrimonium ex defectu formæ requiſitæ à Sacro Concilio de præſentia Parochi, & teſtium, quam opinionem etiã tuentur *Sanchez loco ſupracit. num. 8. & A. Molſeſius tract. 6. ſumma c. 12. num. 15.* vbi hanc opinionem dicit veriorẽ, quidquid contrarium velit *Ricc. p. 1. Praxis deciſ.* 240. vbi allegat deciſionem Rotæ in Lucana de Inſula Sancta 6. Ianuar. 1585. quam refert de verbo ad verbum 3. parte eiuſdem Praxis, reſolut. 454. Item ſi eſſet nullum ratione ordinis ſacri, in quo, reperiebatur initiatus talis beneficiarius contrahẽs, cũ quo, contra *Staphil. & Azoriũ p. 1. ſuarum inſtit. moral. lib. 7. c. 16.* vbi latè de hac materia ita ſentiunt *Sanchez loco ſupr. Molſeſius etiam ibid. num. 16. & Riccius 3 part. praxis reſol. 36. & 4 par. fol. mihi 27.* quorum opinioni, & ego adhereo: Nã ratio quã adducunt, quod

iſto tali caſu illa mulier non ſit vxor ſed concubina, pace ſua non concludit, cũ equè militet in alijs caſibus omnibus in quibus interuenit impedimẽtum dirimens, ob quam rationem, exiſtente quolibet ex ipſis impedimentis, nequaquam licet coniugi de tali impedimẽto conſcio, non ſolum petere, ſed nec etiam reddere debitũ, vt latè probamus in noſtra 3. *parte tractatus de officio, & poteſtate Confeſſarij circa pœnitentes matrimonio coniunctos*, vbi retulimus notabilem reſponſionem datam, vt audiuimus à fide digno per Clementem VIII. ſemper recolendæ memoriæ, Summum Pontificẽ, cuidam, qui pro Epiſcopatu examinabatur, & dixerat, hoc caſu licere reddere, quia erat matrimonium putatiuum, *R*eſpõdit *S*anctiſſimus Pontifex, ſi verum eſt quod fuit relatum eſt matrimonium non putatiũ ſed meretricium, quia ſemper quòd interuenit impedimẽtum dirimens, vxor non eſt vxor, ſed concubina vt ſupra diximus. Quando autẽ talis contrahens in ſacris debeat denunciari ſancto officio, diximus 1. *p. noſtri tract. de officio, & poteſtate Confeſſarii recoll.* 22. *nu.* 12. *caſu* 24. *poſt Nau. conſ.* 1. *n.* 2. *de hæreticis.*

Amplia 4. etiam ad penſiones,
59 quia etiam illæ extinguũtur per contractũ matrimonij Rota in Ferrar. Pẽſionis 21. Martij 1627. corã Virili, quæ apud Viuian. eſt deciſ. 96. n. 13. vbi habes cum præcedenti deciſione, quomodo intelligatur Pontifex diſpenſare, vt matrimonium iniens, & ſi ſit bigamus retineat, vel in eum transferri poſſint penſiones, & infra nu. ſequenti.

Limitat verò *Garzias*, qñ tãtũ eſ-
60 ſent contracta ſponſalia de futuro ſiuè verè, ſiuè iuris interpretatione; puta quia contraheret talis beneficiarius cum puella impubere minore 12. annorum, quidquid *Staphileus loco ſupr. num.* 9. contrarium videatur aſſerere, ſed cum *Garzia, concordant Sanchez, & alii, locis ſupracitatis*; An autem ſit peccatum mortale contrahere ante legitimam ætatẽ matrimoniũ, & qñ compleatur dicta legitima ętas, latè explicat *A. Diana tract.* 4. *reſolut.* 276. *& ſeq. tertiæ partis ſuarum reſolutionum moralium*, quod talis ætas probetur ex libro Baptiſmi, quem Parochus tenetur etiã conficere, dixit *Rota apud Caualer. d.* 444. *num.* 4.

Quò igitur ad matrimonij probationem ad iſtum effectum vacationis Capellaniæ, vel beneficij, eſt indubitatum apud DD. quòd nõ ſufficiat quælibet probatio, ſed debeat eſſe cõcludens Rota in Barchinonen. Penſionis

nis 16. Ianuarij 1612. coram Caualerio, quæ inter Impreſſas ſuo nomine, eſt deciſ. 180. ibi, *licet enim verum ſit per contractum matrimonii extingui penſionem, ſicuti vacat beneficium, Gigas de penſion. q. 54. n. 4. Puteus deciſ. 11. de penſionibus, & deciſ. 459. lib. 2. cum beneficiū, & penſio regulentur iiſdem terminis; Nihilominus hoc intelligi, dicebant, quando indubitanter conſtat de matrimonio, de quo in hoc caſu Domini, non ita clarè, & indubitanter conſtare putauerunt, vt penſio poſſit dici extincta*. vbi habes quando probetur per ſententiam latam pro validitate matrimonii, vel per aſſertionē ipſius Capellani &c. Ratio eſt, quia vbi tractatur de vacatione beneficii, vel penſionis; agitur principaliter de federe matrimonii, ideo exactiores probationes requiruntur, quàm vbi agitur tantum de legitimitate prolis, vt per Rotam in Vratiſlau. Matrim. apud Caualeriū deciſ. 142. ibi *Et in primis approbabant domini concluſionem illam, quod in hoc caſu ſufficiebant leuiores probationes, quia non agebatur principaliter de federe matrimonii,*
62 *ſed de inducenda legitimatione, & ſucceſſione filiorum, quo caſu ſequendo communem doctorum opinionem Rota contenta eſt leuioribus probationibus per præſumptiones, videlicet, & cōiecturas, vt vltra plura allegata in deciſ. eſt doctrina Innocentii in cap. ex parte de reſtit ſpoliat. nu. 4. quem alii ſequuntur &c.* vbi habes, ſicut etiam in alia deciſ. deſuper eandem cauſam facta, quæ eſt deciſ. 79. apud eundem Caualerium, vbique nam ſint iſtæ, leues probationes &c.

Reſtat igitur, vt aperiamus, quænam ſit iſta exactior, & concludens probatio matrimonii in hoc caſu vacationis, in quo agitur, ut ſupra dictum eſt, principaliter de federe matrimonij? Ad quod Reſpondeo ex eadem Rota apud eundem Caualeriū deciſ. 444. præcipuam eſſe, per partitam extractam ex libro Parochi, ſicuti ſupra diximus §. præced. de probatione obitus, ibi *facta fuit reſolutio pro Angelo informante, videlicet conſtare de legitimo matrimonio, cum in eo interuenerit Parochus, & teſtes, iuxta diſpoſitionem Concil. Triden ſeſſ. 24. c. 1. de reform. matrim. Hoc autem ſatis videbatur probari ex libro Parochi, cui ſtàndum eſſe, domini cenſuerunt tanquam confecto à perſona ex neceſſitate ſui officii, vt in eod. c. 1. ſtatuitur & in puncto de libro Parochi, tenuit Rota deciſ. 750. n. 10. p. 1. diuerſ. etiam quando agitur principaliter de federe matrimonii, in quo exactiores probationes requiruntur ut in Romana Matrimonii 22. Iunii 1611. coram R.P.D. meo Piroxano* Nota illa uerba, *de neceſſitate*

63 *tate ſui officii*, nam hũc librum, in quo ſcribere debet coniugũ, & teſtium nomina, diem, ac locum contracti matrimonii, tenetur Parochus conficere, & cõſeruare ſub culpa mortali, quia ita S. Concilium iubet, & quia illius defectus cederet in magnum populi damnũ *Poſſeu. de officio Curati cap.* 12. *nu.* 43. Vbi autem deficit talis liber quia v.g. incendio cõbuſtus, vel alio ſimili caſu fortuito ammiſſus, nõ dubito, poſſe probari per teſtimoniũ ipſius Parochi, vel teſtium qui interfuerunt dicto matrimonio, prout dictum eſt ſupra etiam de probatione obitus.

Quando diximus in principio huius §. vacare Capellaniam per contractum matrimonii, intelligitur niſi ante contractũ matrimonii fuit reſignatũ alicui; ac eius reſignationis ſupplicatio, ad validitatem ipſius, ſufficit ſi fuerit ſignata die precedente ipſum contractum matrimonii coram Parocho, & teſtibus, vt habetur in Bonon. Capellan. apud *Caualer. dec.* 303. vbi quia erat Capellania de iure patron. interueniebat cõſenſus medietatis patronorum ſicuti de quadam permutatione fraudulenta cum alio beneficio valdè tenui ante cõtractũ matrimonii facta, quod fuerit inualida; fuit tentum in Barchinonen. beneficii 3. Iulii 1628. coram Durano referenda infra *ſub num.* 12.

Etſi regulariter, qui ſponſalia contrahit, debet etiam contrahere matrimonium per verba de præſenti, & ad hoc poteſt compelli, ſiue ſponſalia ſint iurata ſiue non *c. ex litteris c. requiſiuit extra de ſponſal.* licet quando non ſunt iurata ſoleat Eccleſia abſtinere à coactione ꝑ cẽſuras *Rota apud Caualer. dec.* 468. Tñ hoc intelligitur communiter; niſi ſubſit iuſta cauſa diſſoluendi ſponſalia, tunc enim Iudex debet ſuperſedere in tali coactione, vt per Rotam apud *Caualer. d.* 421. 447. & 526. vbi etiam ſubdit, quòd remittitur arbitrio iudicis, quæ nã ſit iſta cauſa iuſta; Ideo fuit annis elapſis dubitatum, vtrum cauſa non amittẽdi beneficiũ, ſit iudicanda pro iuſta ad hunc effectum, & quidem difficultas maior videbatur, quia quando cõtraxit ſponſalia iſte talis, poſſidebat beneficiũ, & ſic poſt modum ab eo nõ fuit mutatus ſtatus, tamen dixi adeſſe in eo caſu, cauſam iuſtam, quia beneficium erat magni redditus reſpectu illius generis perſonarum, ſicut. n. metus exeredationis, ſtante ſtatuto permittente exeredari nubentem contra voluntatem parentum, qui etiã poterat præuideri, exiſtimatus fuit à Rota, quod eſſet iuſta cauſa ſponſalia diſſoluendi, vt

in

in dictis dec. *Cauał.* 421. 447. & 468. maximè quia in eod. caſu neque ſponſalia erant iurata, & magnum odium conceptū fuerat à beneficiario erga ſpōſam, prout etiam conſiderabatur in citatis deciſionibus, & latius habebitis inter noſtras conſultationes morales.

Retenta opinione *Sanchez ſupra*, quòd per matrimonium nulliter, contractum non vacet beneficium ipſo iure, ſed per ſen-
64 tentiā eo poſſit priuari. Quęri poteſt, quis poſſit diſpēſare cū tali qui nulliter cōtraxit, vt nō poſſit Capell. amplius impetrari *Staphilcus loc. ſup. ſub n.* 9. & ſi putet in omnibus caſibus nullitatis matrimonij, excepto caſu nullitatis conſenſus, beneficium vacare ipſo iure, concedit tamen, quòd ad illud retinendum ſufficiat diſpēſatio Epiſcopi, quæ facultas vt dixit *Azorius p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 16. *q.* 8. cōceditur de iure Epiſcopo; ſi Clericus longam pœnitentiam egerit, & laudabilem vitā duxerit; Vnde hodie iudicio noſtro vix poterit dari caſus, in quo poſſit talem ſaluare, ſola diſpēſatio Epiſcopi; ideo eſt recurrendum ad Sūmum Pontificē pro diſpenſatione, quod maximè verum erit ſi iam ſequuta fuit declaratio Epiſcopi, cuius eſt prima inſtantia circa talē priuationem, Quę omnia ſaluarentur; ſi eſſet vera opinio *Garziæ* ſupra relata, diſtinguens inter eum qui ſcienter, vel ignoranter, nulliter contraxit, ſuo iuramento, vt infra dicetur §. ſeq. probando ignorantiam dictæ nullitatis, quia hoc caſu, vt defendit ipſe author, neq; per ſententiā poteſt talis priuari beneficio &c. Certū autē eſt, hūc talē donec priuetur poſſe beneficiū reſignare *Layman lib.* 4. *t.* 2. *c.* 14. *n.* 7.

Dixi *per matrimonium nulliter cōtractum &c.* quia diſpenſare, vt coniugatus Clericus retineat, vel acquirere poſſit penſiones, & beneficia, ſecundum omnes ſpectat ad Sūmum Pontificem, vt latè per *Sanchez d. lib.* 7. *de matrimon. diſp.* 18. vbi *nu.* 14. *& ſeq.* late agit de incapacitate Clerici coniugati circa beneficia, ſicut & nos proſequimur 2. *p. noſtri tract. de officio, & poteſtate Cōfeſſarij, recoll.* 1. *n.* 118. & latius habetis in ſupracitatis deciſio. Ferrar. Penſionis ideſt 95. & 96. apud Praxim *Viuiani*.

Per ingreſſum Religionis quando cōtingat vacatio Capellaniæ, & quomodo illa probetur.

65 *Religionis ingreſſu quomodo vacet Capellania Quid de Penſione n.* 67. *de emiſſione trium votorum ſimplicium in Societate Ieſus n.* 68.

66 *Profeſſio tacita, & ſi non ſit ſublata per S. Conc. Trid. rariſſimè tamen accidit.*

Pro-

69 *Profeſſione Equitum Militiarum an vacet beneficium, vel penſio, vbi an matrim. per tales Equites contractum dirimatur per talem profeſſionẽ.*

70 *Profeſſione ſequuta inualida an vacet beneficium, & quomodo.*

71 *Religioſus prætendens profeſſionem nullam poſt quinquennium, quomodo poſſit audiri.*

72 *Ignorantia iuris vel facti circa cauſas nullitatis profeſſionis, an ſit ſufficiens ad petendam reſtitutionem in integrum Religioſo volenti poſt quinquennium reclamare, quomodo probetur.*

74 *Profeſſionem declarare nullam, quis poſſit, & ad inſtantiam cuius debeat fieri talis declaratio num. 79.*

75 *Metus reuerẽtialis an ſufficiat ad inualiditatem profeſſionis, & quomodo probetur.*

76 *Annus probationis quomodo computetur, & vnius diei defectus an ſufficiat ad inualidandam profeſſionem, quid de defectu aliquarum horarum nu. ſeq. in fin.*

77 *Computatio anni; vbi eſt in cauſa tam fauor, quam odium ſit de momento ad momentũ.*

78 *Habitus dimiſsio quando non impediat Religioſũ volentẽ reclamare.*

80 *Nouitij beneficium non vacat nec poteſt conferri, ipſeque percipit fructus, cum ſuis Ampliationibus.*

81 *Profeſsionis tempus quouſque poſsit nouitio prorogari.*

82 *Renunciare beneficium nouitius an validè poſsit ante duos menſes proximos profeſsioni, An procedat in nouitijs maioribus 16. annorum ibid. in fin.*

83 *Profeſsione declarata irrita, an etiam euaneſcat renunciatio facta de beneficio.*

84 *Profeſsio an ſit facienda in ſcriptis.*

85 *Profeſsio tacita vel expreſſa quomodo probetur ad effectũ incapacitatis beneficij ſecularis ſeu Apoſtaſiæ, quid ad finem probandæ vacationis, nu. ſequenti.*

87 *Diſpenſare quis poſsit, vt beneficiatus profitendo non vacet beneficium, ſed illud retinere poſsit.*

88 *Diſpenſare ſuper voto paupertatis quomodo poſsit Papa.*

89 *Voto paupertatis non tam repugnat dominium, quàm vſus.*

SEquitur alius modus, ſimilis præcedenti, vacandi Capellan. nempè per ingreſſum Religionis. Circa quam
65 materiã certum eſt, per ingreſſum Religionis hic intelligi profeſſionem ſollemnem, & ualidam trium uotorum in Religione approbata, ut habetur in *c. beneficium de Regularibus in 6.* vbi expreſſè habetur, beneficium ingreſſi religionem intra

intra annum probationis nō vacare,& pluries declarauit Sacra Congregatio teſte noſtro *And.Molfeſ.tract.6.Summa c.12. num. 18 & habetur per Rotam* in Nullius,ſeù Caputaq. Penſionis *18.A*prilis *1612.* coram Martino Andrea, quam refert *Viuianus lib 5.praxis c.5 in fine* in verbis infra referendis nu.68.& non ſolum hoc contingit in profeſſione expreſſa,vt videtur ſe reſtringere *Graff. conſ. 6. de Regularibus nu.* 13. ita *Garzias p.* 11. *de benefic. c.9. Staphileus de litteris gratiæ cū de hoc modo vacandi, Molfeſius loco ſupracitato,* & ſupponit Rota non ſolum in ſupraſcripta deciſ. Nullius,ſeù Caputaqu. ſed etiam in Brixien. Parochiali 20. Martij *1620.* coram Vbaldo, quæ eſt *60. apud praxim Viuiani.*Sed for

66 ſitã *Graffius* id dicit, quia et ſi profeſſio tacita nō ſit ſublata à Concilio Tridentino, vt declarauit Sacra Congregatio,teſte *Garz. loc.ſup.cit. nu.*8. tamē raró accidit propter varias circumſtantias, & conditiones ad eam requiſitas,vt benè aduertit *Sāchez lib.5 ſumma moralis c. 3. nu. 13.* fauet *P.Peregrinus in ſuis commentarijs ad noſtras conſtitutiones p.2.c.5 lit.* C. §. 6. vbi ideò firmat,in noſtra religione non dari aliquem profeſſum tacitum,& ante eum latius probat *P. Molfeſ.t.2. in conſuetudines* Neapoli *conſ. 49.nu.45.*vbi latè de hac materia in terminis monialium,

67 Item non ſolum habet locū in benefic.vacatione,ſed etiā in extinctione penſionis, vt per *Sanchez lib.7 ſumma moralis c.29 nu 8.*& habetur in infra mox referenda deciſ. Rotæ Romanæ.

68 Dixi primò *ſollemnem*,quia ad hunc effectum non ſufficit emiſſio trium votorum ſimpliciū prout fit in Societate Ieſus poſt bienniū, quamuis per dicta vota efficiatur verè religionis, vt per *Sanchez lib. 7 ſumma moralis c.27.nu.32. & c. 29.nu.*10. qui teſtatur, praxim eiuſdem Societatis eſſe,vt retineant penſionē prędicti religioſi vſq; ad ſollemnem profeſſionem, vel vota coadiutorum formatorum, non autem beneficia,quę iubentur per quandam eorum congregationem,finito probationis biennio antequam emittantur dicta vota,dimitti, vt latius per Rotã in prędallegata Nullius ſeù Caputaquenſis penſionis *18.* Aprilis *1616* coram Martino Andrea,ibi *quāuis enim adſcripti huic Societati poſtquā emiſerint tria vota ſimplicia,verè et propriè ſint religioſi vt diffiniuit San. mem.Gregor. XIII.*

in ſua conſtitutione Quanto ſ uctuoſius; *ſub dat. Romæ* Kalēd. *Februarij anno* 1582. *& in alia incipiente, Aſcendente* Domino *ſub. Dat.* 8. *Kalend. Iunij* 1584 *et tradunt* Nau. *de Regular. comment p. nu.* 19. *Mandoſ. conſ* 13. *nu* 3. *& ſeq*; *Emanuel* Rodriquez *queſtion regular t.* 1. *q.* 1. *a.* 4. *Carolus* Tapia *in authen. ingreſſi, verbo monaſteria nu* 8. *C. de ſacroſ. eccleſ.* Garzia *de benefic. p.* 9. *c.* 10. *nu.* 53. *verſ. et clarius patet ex Sanchez lib.* 7. *de matrim. diſp.* 25. *nu.* 15. *Nihilominus ſecundum ſtatuta dictæ religionis authoritate apoſtolica confirmata, ante ſollemnem profeſſionē, poſſunt retinere beneficia quæ ante habebant appellatione beneficij*; *in hac materia larga, & fauorabili, vt mox dicemus, venit penſio, Abbas in C. ad audientiam el* 2. *in pr. not. & ibi Felinus in princip. de reſcriptis Gigaſ. de penſion. q* 28. *nu p. &* 18. *Idem q* 57. *nu.* 5. *in fine, & ſeq vbi propterea concludit quod ſicut per profeſſionē vacat beneficium, ita etiam extinguitur penſio: & idem tradit* Gabriel *conſ.* 187. *nu* 11. *lib.* 2. Nau. *conſ.* 11 *nu.* 2 *de tempore ordinat.* Garzia *vbi ſupra p.* 1. *c.* 5. *nu.* 114. *ergo ſi à pari procedunt vacare beneficium, & extingui penſionē, vbi ſumus in cauſa vacationis beneficij: quādo è contra non vacat beneficiū, vt in caſu noſtro per emiſſionem trium ſimplicium votorum, nec dici poteſt extingui penſio, quia quod operatur propoſitum in propoſito, operatur oppoſitum in oppoſito, l. etſi contra ff. de vulg. l. vltima §. fin. ff. de legatis* 3. *et vtrobique Bartolus*, & paulò poſt. *vni ex dominis placebat quod tex. in dicto cap. beneficium, quem extendunt DD. ad vacationem penſionis poſt emiſſam profeſsionem, minimè applicetur caſui noſtro, quia loquitur de profeſſione expreſſa, vel per ſuſceptionem habitus profeſſorum ſcienter, vt habetur in dict. tex. quem intelligunt DD. quando ex ipſa ſuſceptione habitus profeſſorū inducitur profeſsio tacita, aliàs ſecus, quæ profeſsio ſiuè expreſſa ſiuè tacita non conuenit huic emiſſioni trium votorū, & proinde benè arguere licet ab eo quod nullibi cautum reperitur, quod per eam vacet beneficium, & per conſequens nec dici poſsit extincta penſio & quibus optimè conuenit, quod illi qui emiſerunt dicta ſimplicia vota in hac ſocietate, donec expreſiè in ea profeſſi fuerint, ſemper dicantur eſſe in probatione.*

69 Item, nec ſufficit ad eundem effectum vacandi beneficium & extinguēdi penſiones pro-

feſ-

feſſio equitum militarium D. Iacobi Calatrauæ, & Alcantaræ, S. Stephani, Sancti Lazari, & ſimilium, qui non ſollemnem profeſsionem emittunt, ideoq; ſunt capaces beneficij ſæcularis acquirendi *Seraph. deciſ.* 121. *vbi loquitur de penſione*, & ſi ſecus ſit de militibus Sancti Ioannis Hieroſolimitani, cum illi ſollemnem profeſsionem emittant, Ita *Sanchez d. lib. 7. ſua ſumma moralis c. 29. nu. 5. &* 35. quid quid contrarium videatur circa ſollemnitatem votorũ equitum primi ordinis aſſerere *P. Diana p. 3. reſol. moralium tract. 2 reſolut. 3 verſ 5 notandum eſt*, vbi aſſerit, non dirimi matrimonium contrahendum, nec diſſolui matrimonium ratum dictorum equitum D. Iacobi &c. non quia votum ſollemne non ſit, ſed quia ſummus Pontifex pręſcripſit illi profeſsioni formam & modum minuendo ſollemnitatẽ eius, quo ad hoc, ſcilicet, vt talem ordinem profitentibus, nubentibuſq; matrimonium nõ ſit caſſum. Ex quibus intelligere potes, dictum M. *Megalij conſ. 99 nu. 8.* aſſerentis ſimpliciter, ad concurſum beneficij curati ſęcularis non eſſe admittendum clericum profeſſum in religione militari, vbi poſt Garziam refert declarationem S. Congregationis, & iuſſum ſummi Pont. circa hanc materiam.

Dixi ſecundo, *validam*, quia ſi
70 profeſsio fuit irrita (maximè ſi eum latuit vitium profeſſionis) ſicuti per talem profeſſionem non remanet priuatus ipſo iure beneficio nõ adhuc impetrato, & collato, nec poteſt illo priuari, argumento eorum quæ diximus §. præcedenti de beneficiario, qui contraxit matrimonium ſed irritum, ita etiam ſi illud beneficium fuit impetratum, & collatũ ob hanc cauſam ingreſſus &c. illud non poteſt recuperare; quin aliàs ſemper collatio eſſet in ſuſpenſo, & ſi declarata irrita profeſſione, talis recuperaret bona ob eã cauſam in alium tranſlata; de qua re latè per *Sanchez lib. 7 ſumm. moralis c. p. a. n.* 25. *Bartholomęum de Vecchis in ſua praxi pro nouitijs, & nos infra*. Hic locus poſcit, vt aliqua dicamus circa modum, quem debet tenere is qui prętendit, profeſſionem declarari inualidam iuxta *Concilij Tridentini diſpoſitionem ſeſſ. 25. de regul. c. 19.* certũ eſt, quod talis inualidè profeſſus non debet audiri; niſi id fecerit intra quinquẽniũ à die profeſſionis, idq; corã ſuo pręlato, & ordinario, cauſas allegãdo.

Digitized by Google

Modo quęro primo ad propoſitum noſtrum (relinquendo cætera ad hanc materiã pertinentia,quę facilè poſſunt videri poſt *Sanchez & alios, apud Ioannẽ Alexandrum Peregrinũ in commentarÿs ad noſtras conſtitutiones p. 2 c.p. Portellium in ſuis dubÿs regularibus verbo profeſſio nulla,Remigium Scroſam in ſuo Opuſcuio de inualiditate profeſſionis*) Quomodo intel-
71 ligatur id , quod dicitur, non debere talem audiri, niſi id fecerit intra quinquennium? Reſpondeo intelligi , vt nec Prælatus , nec Ordinarius poſsint poſt quinquennium à die profeſſionis abſq; reſcripto ſummi Pontificis,ſeù Congregationis Eminentiſſimorum interpretum S.Concilij,vel Epiſcoporum , & Regularium, per quod reſcriptũ ſummus Pontifex, vel Sacra Congregatio iuxta ſuas facultates, auditis cauſis,ex quibus fuit impeditus intra quinquenniũ reclamare,eum per viam reſtitutionis in integrum,habìlitent ad proponendas cauſas nullitatis ſuę profeſſionis. *Riccius p.p. Praxis deciſ.656. ſub n.6.Scroſa allegato opuſculo de inualiditate profeſſionis dub.primo concl.3 Portellius in ſuis dubÿs regularibus verbo profeſſio nulla reclamatio n.42. Bartolomeus de Vecchis & alÿ*;nec videtur diſſentire *Nouarius in ſuis ſingularibus concluſ.116.ſub n.6.*& ſi antea conaretur defendere contra ſuum *Riccium*,& contra veritatem , quod detur caſus , in quo poſsint Prælatus & ordinarius poſt quinquennium vt ſupra audire regularẽ reclamantem, nempè quando ætas minor,vel cauſa metus,etiam durauit intra quinquennium ; quæ opinio eſt contra expreſſa verba *S.* Concilij loco ſupradicto, hę enim ſunt cauſæ obtinendi reſtitutionem in integrum à Summo Pontifice, ſicut alia impedimenta vt ſupra, non autem vt tranſacto quinquẽnio abſq; dicta reſtitutione, ſicut antea intra quinquennium Prælatus,& Ordinarius cognoſcant de inualiditate profeſsionis : ratio eſt manifeſta,quia dictum quinquennium aſſignatur vt tempus, quo præſcribatur ius reclamãdi quod facere potuit Cõc. Trident. ob pacem religionis,ſicuti ius ciuile aſsignat triẽnium pro bonorum mobilium recuperatione , quo tranſacto ipſa vſu capiuntur, & decem annos inter pręſẽtes,& viginti inter abſentes pro bonis immobilibus;tranſacto tamen dicto tempore vſu capionis,vel præſcriptionis

nis

nis non prohibetur quis petere beneficium reſtitutionis in integrum, allegando cauſam, vel cauſas impedimenti, quare non potuit prius ſua iura proſequi, vt DD. communiter docent, & eſt videre per *Sanchez citato lib. 7. de matrim. diſput. 37. num. 19. quem etiam refert Scroſa in dicto opuſculo de inualiditate profeſsionis dub. 19. num. 9.* Concordant etiam DD. ad hanc reſtitutionem obtinendam, ſufficere allega-
72 re ignorantiam dictæ inualiditatis intra quinquennium, ſcilicet quod profeſsio fuerit emiſſa ante completum annum ſextumdecimum ætatis, vel non dum expleto anno probationis, aut certis cõditionibus non ſeruatis ſit inualida, quæ dicitur ignorantia facti. item ignorantiam iuris, quod ſcilicet profeſsio ante dictum tempus emiſſa, vel metu, aut alio defectu, ſit irrita, iuxta regulam communem, de qua poſt *Oddo de reſtit. in integrum p. p. q. 8. a. 9. n. 45. verſ. Contrarium* teſtatur Rota apud *Caualer. deciſ. 141. nu. 3.* quod ignorantia ſit iuſta cauſa petendę reſtitutionis in integrum. Etſi diſcordent in eo, an ad probandam dictam ignorantiam
73 ſufficiat iuramentum ipſius petentis reſtitutionẽ; Ita *Rodriquez in Addit. ad Summ. t. 4. c. 65. concluſ. 6. quem videtur ſequi Portellius in ſuis dubijs regularibus verbo profeſſio nulla n. 45. in fine.* Sed cõtrarium videtur firmare *nu. 51.* dum magnificat doctrinã illam *Sanchez lib. 7. de matrim. diſp. 37. nu. 28.* docentis, in foro conſcientię, qui ſciuit nullitatem ſuæ profeſsionis neq; vllo modo ratificauit in quinquennio, poſſe reclamare tranſacto quinquennio ratione iuſtæ ignorantiæ, & ſi rogetur ſub iuramento, an ignorauit licentiam reclamandi, quã habebat in quinquẽnio, poteſt iurare ſe ignoraſſe, intelligens interius, ſe habuiſſe ignorantiam, & non habuiſſe ſcientiam, cum qua ratificauerit profeſsionẽ præſumptam à Tridentino, ob quam præſumptionem iubet vt non audiatur; ſic *Sanchez*, cuius doctrinam etiam refert *P. Diana, & laudat p. 3. reſolut. moral. tract. 2. reſolut. 53.* Nec dicas primo caſu docuiſſe, non ſufficere ſolum iuramentum, ipſius: ſecundo caſu præſupponere ipſum iuramẽtum ignorantiæ, eſſe coniunctum cum alijs coniecturis, & adminiculis excludentibus ſcientiam dictæ inualiditatis, ſeù cauſæ illius; cum ignorãtia non ſit iuſta cauſa reſtitutionis in integrum quando adeſt

adeſt præſumptio ſcientiæ; Rota apud *Caualerium deciſ. 151.nu.7.* quia in hoc caſu noſtro, præſumptio ſcientiæ non inducit ratificationem profeſsionis, quam præſupponit Concilium adfuiſſe intra quinquennium, *Portellius loco ſupra citato nu. 45. verſus finem,* ſicut præſumptio ſcientię in alienante bona prohibita alienari, inducit caducitatem, vt eſt caſus dictæ deciſionis, vnde ſi verè iſte nõ ratificauit, ſicut poteſt iurare vt ſupra, ita etiã debet ſuum iuramentum ſufficere ad probationem ſuæ ignorantiæ. Confirmatur: quia talis non poteſt cogi ad profitendum verè, & validè, & poteſt fugere, matrimonium contrahere ſi non ſit in ſacris, vt omnes DD fatentur, & poſt *Sanchez latè diſcurrit Portellius d. verbo profeſsio nulla nu. 43. vbi nu. 46. ex* Nau. *& Rodriquez* docent, quod ſciens clarè nullitatem ſuæ profeſſionis, ſi abſq; ſcandalo poſsit fugere, non teneatur allegare cauſas nullitatis coram Prælato, & Ordinario, neque eſſe Apoſtatam: ergo neq; tenetur petere reſtitutionem in integrum: Igitur ſi petit, tanto magis ſufficit ei iuramentũ ad probandam ignorantiam.

74 Quęro ſecundo (preſuppoſito pro certo, quod iudex in hac cauſa, quando agitur de inualiditate profeſſionis regularium, non eſt Epiſcopus tantùm, nec ſuperior tantũ, ſed ſuperior, & Epiſcopus ſimul, vt per *Sebroſam d. opuſc. de inualiditate profeſsionis dub. p. nu. 2. & 3.* & alij *communiter*) *quis intelligatur pro ſuperiore, & Orditario?* Reſpõdetur intelligi pro ſuperiore regulari illius monaſterij ſuperiorẽ, in quo qui vult reclamare emiſit profeſsionem, & Epiſcopũ ſeù Vicariũ Generalẽ illius loci vbi exiſtit monaſterium, in quo profeſſus fuit; ita deciſum teſtatur poſt *Armend.* Nouarius *in ſuis ſingularibus concluſ. 116 nu p. verſ. qui quidem.* Dixi *regularium,* quia ſecus eſt de monialibus, pro quarum profeſſione declaranda inualida inquit Riccius *p. p. Praxis deciſ. 656.* ſufficit Epiſcopus, qui de meo iudicio intelligendus eſt de monialibus exemptis & ſic ſubditis regularibus, nã de illis poterat eſſe dubitatio.

Quęro tertio circa cauſas inualiditatis proponendas coram ſuperiore, & Ordinario, an metus reuerentialis

75 ſit ſufficiens? Duas opiniones ſibi contrarias circa hanc difficultatem reperies apud *Portellium in ſuis dubijs regularibus. qui dicit vtramq; eſſe probabilem nu. 12.* & poſt

nu,

nu.13. & apud *Dianam ſupra reſolut. tract. 2. reſolut* 92. qui affirmatiuæ opinioni adhære t,cõtra *Sanchez* & alios: pro quorum opinione negatiua veriori accipe verba Deciſionis Rotæ in illa Brixien. Parochiali 20. Martij 1620. coram Vbaldo,quæ apud *Viuianum eſt deciſio 60.vbi* etiã habes modum probandi dictum metum reuerentialem, *Teſtes enim deponunt ipſum metu reuerentiali patris ſuſcepiſſe habitum,& ex ipſius litteris ad patrem ſcriptis ante prętenſam profeſſionẽ apparet, quod potius volebat fieri miles,quam profiteri, & de ſuis litteris deponunt etiam teſtes,& alij addunt videlicet 9. & 11. ſe audiuiſſe ab eius patre,quod ſi Virginius exiuiſſet à religione,illum priuaſſet omnibus bonis ſuis, & alij deponunt de publica voce & fama, vt d. ſummario nu.5. Ex quibus videtur ſatis probatus metus reuerentialis ſaltem, qui licet non ſufficiat ad infirmãdam expreſſam profeſſionem, ſufficit tamen ad elidendam præſumptionem tacita profeſſionis reſultantis ex geſtatione habitus in religione*, Abbas in C. *perlatum n. 14. poſt* Innoc. *ibid. de his qua vi,metuſue cauſa fiunt*, & firmauit Rota *in d.deciſione 579.nu.5.* Hæc opinio mihi placet,nam ſi hæc porta aperiretur hodie maximè monialibus circa profeſſionis expreſſæ nullitatem ob metum reuerentialẽ, lites innumeræ ſuboriri poſſent,dicit *Portellius loco ſupra nu.12.in fine*;& ego addo quod paucę moniales remanerent in monaſterijs, cum parum ob auaritiam curent parẽtes de excommunicatione lata in S. Concilio Trident. contra cogentes puellas ad ingrediẽdũ dicta monaſteria.

Circa aliam cauſã inualiditatis profeſsionis ob nõ expletũ annũ probationis & 16.ætatis;dubium fit inter doctores

76 quomodo debeat computari dictus annus.Cõmunis doctorum opinio, qui de hac re tractant, eſt quod debeant computari de momento ad momentum, & ſic ceſſent in caſu iſto regulæ illæ,quod parum pro nihilo debeat reputari, vel quod dies inceptus habeatur pro completo, *Rodriquez t.3. qq.regul. q. 13.a. 4 & in ſumma 2.p c 8.nu.70. Graſſius conſ.6. de regularibus nu.6.Leſsius lib.2.de iuſtitia & iure c.41 nu. 59. in 4. notabili,Campanilis in ſuo diuerſorio iuris canonici* Rub. 12 *c.3.nu.4. Sanchez lib.p. de matrim.diſp.16.nu 4. & clarius lib.2.diſp.24.nu.21.& p. 2 ſummæ lib p.c.4.nu. 9. Miranda in ſuo manuali Prælatorum*

torum reg.t.p.q. 22. a. 3.concluſ.2. ideoq; non expectandus alius dies, vt benè *Portellius in ſuis dubijs regularibus verbo, nouitij annus nu. 47. & verbo profeſsio nulla n. 14.* vbi, quod quando Annus eſt biſextus, duo illi dies computantur pro vno; proſequũtur *P. Peregrinus in ſuis cõmentarijs ad noſtras conſtitutiones p.2. a.1. lit.C.§.6.& ante eum* Riccius *p.p praxis deciſ. 656.nu. 5.* vbi expreſsè ait, quod ſi deficiat vnus dies ætati 16. annorum ; nulla eſſet profeſſio, quidquid alibi in eadem *praxi p.3.reſolut 322.* in cõtrariũ aſſerat in eo caſu vbi anno probationis deficiat vnus dies, contra quam opinionem, anno præterito fuit deciſum iuxta ſupradictam communem ſententiam, de qua poſt *Sanchez teſtatur P. Naldus in ſua ſumma, verbo profeſsio regularium nu.6.* &
77 ratio eſt, nã vbi eſt in cauſa tã fauor, quam odium, vt in caſu noſtro, ſemper annus debet computari de momento ad momentum, G*offredus in ſumma titulo de ætate, & qualitate ordinand in principio*, ideoque rectè in noſtra religione, (vbi Nouitius poſt aliquot mẽſes, in quibus fuit hoſpes, induitur habitu poſt prandiũ) fuit decretum, vt profeſsio nõ recipiatur eodem die recurrentis anni, cum profeſsio emittatur ante prandium inter miſſarum ſollemnia. quod autem annus probationis incipiat à die receptionis habitus, & non à die ingreſſus, eſt certum, & diximus *p.1.noſtra* R*ecollect.de iubilęo num.* 234. quibus illic allegatis adde poſt *Sanchez*, vniuerſam hanc noſtram doctrinam, clarè, & expreſsè docentem, *Portellium in ſuis dubijs regularibus verbo nouitij annus n.* 49. ex quibus verbis patet non ſolum vnius dei, ſed aliquarũ horarum defectum inualidare, vt ſupra profeſsionem. Quod iſte annus, & alia forma inducta à *S*ac.Conc.Trid. ſupra pro profeſſione regularium non habeat locum in profeſsione equitum ordinis militaris declarauit S. Congregatio, & dixit *R*ota apud *Seraph. deciſ.* 121.

Quoad illud tertium requiſitum Concilij Tridentini poſitum à *Nouario in ſuis ſingularibus concluſ. 16. ſub nu.* 2. pro eo qui vult dicere nullam profeſsionem, ſcilicet ne dimiſe-
78 rit habitum. Nota, quod dimiſsio habitus non impedit quin regularis audiatur ſuper nullitate profeſsionis, ſi poſtea eundem habitum reaſſumat, vt poſt R*iccium, Campanilem, Suarez*, M*irandam, Barboſam, & alios probat Diana*

ſæpe

ſepe reſolut.tract.2.reſolut.13 in fine, imò Portellius, *verbo profeſsio nulla,n.49. in nouiſ.* habet hæc verba, *& præterea quod ſi habitum dimiſit ante reclamationem poterit adhuc audiri, cõcilium enim videtur ſolum innuere, quod non audiatur abſq; habitu,ideſt exutus habitu; depoſitio enim illa habitus ſi præceſſit,non debet adeo præiudicare miſero homini,vt teneatur inuitus tota vita ſubire iugum, tam difficile, maximè cum præiudicio ordinis,cui fortè eſt ineptus,id quod etiam uerius erit ſi dimiſit habitum, quia non poterat commodè cum illo allegare cauſas ſuæ nullitatis,& cum tali habitu nõ poterat commodè Prælatum,& Epiſcopum adire*, ex qua doctrina defendi quendam regularem prætẽdentem dictam nullitatem,qui cum non poſſet obtinere obediẽtiam à ſuo ſuperiore eundi in locum vbi profeſsionem emiſit,abſq; licentia illum locum petijt,quæ õnia queſo notes.

79 Quæres tandem, an intra quinquẽnium poſſit ſuperior proponere cauſas nullitatis profeſſionis coram ordinario vt à religione illum dimittat, ſicut poteſt ipſe religioſus.tãgunt hoc quæſitum *Scrofa in ſuo opuſculo de inualiditate profeſſionis dub.p.nu.7.* & *Nouarius d.concluſ.*116. & meritò reſpondẽt negatiuè,quia ibi Concil.Trident.ita diſponendo pro regularibus inducit priuilegium perſonale, quod non traſgreditur perſonam ipſorũ,ſed ipſam ſemper ſequitur;& regula *correlatiuorum eadem debet eſſe diſpoſitio*, nõ habet locum in dicto priuilegio perſonali,maximè vbi viget diuerſa ratio, vt in caſu noſtro, & per authores ſuperiores.

Quòd interim dum beneficiatus eſt nouitius non vacet beneficium,& faciat fructus ſuos, percipitur expreſsè ex textu in *c. beneficium de regulari-*
80 *bus in 6.* de qua re late habetur per *Garziam d.p.x1.c.9. a.nu.*27. tum per Rotam in ſupradicta deciſ. Nullius, ſeù Caputaq. penſionis 18. Aprilis 1616. coram Martino Andrea relata àj *Viuiano lib. 5. ſua praxis iuris patron. c. 5. uerſus finem*,ibi,*quæ ratio expreſſè legitur in d. conſtitutione Gregoriana, & eſt eadẽ,qua motus Bonifacius* 8. *in c. beneficium de regul. in 6. decreuit beneficium ingreſſi religionem non vacare: & ideo Archid. ibid.nu.fin verſ. ad hoc dicas poſt Tancred. & Bart. Brixi tenet*,quod beneficiatus interim faciat fructus ſuos, quia poteſt ad ſeculum reuerti ſequitur *Tiraquell. de retract. lign. ager. §.p. gloſ.* 8. *nu.34.*

T *in fi-*

in fine Silueſt. in verbo religio 2.nu.8.ad medium verſ. reliquum verò., *Eman.* Roder. *t. p.qq.regul.q.37. n. 1. verſ. 3. nota*,quæ ratio militat etiam in penſione,latè *Sanchez lib. 7. ſui operis moralis c.4.à.nu. 8.* vbi,quod ſi conferatur,erit nulla collatio,nec reualidatur per ſequentem profeſſionem, ibique inuenies alias ampliationes,& in ſpecie *nu.4.* ampliat etiam ſi in fundatione cappellæ cautum ſit,vt certo tempore abſente,vel non celebrante cappellano à ſimili, ipſa cappellania vacet, quia per hoc non vacat durante nouitiatu,vbi etiam reperies extenſionem ad eum caſum, in quo ex aliqua cauſa ipſa profeſſio prorogetur, de qua
81 prorogatione, ſcilicet quouſq; poſſit prorogari ad ſex menſes ob habilitatem nouitij, quando tamen eſt ſpes, quod euadet habilis,adeſt declaratio S. Cõgregationis, vt pluribus allegatis teſtatur *P. Peregrinus in Commentarijs ad noſtras conſtitutiones p. 2. c.1.tit.c.§. 11.*& declarationẽ refert *Quaranta in ſumma Bullarij,verbo monaſteria,& conuentus*,quæ declaratio nõ habet locũ in nouitijs monialiũ, quia forſan indigẽt maiori tẽpore ad addiſcẽdum legere officium diuinum, vt poſt *Rodriquez, refert Portell. verbo profeſſio nouitij nu. 1.& Sanchez lib. 5.ſumma c.4.nu. 21. in fine*,vbi bene aduertit, eandem declarationem obtinere ſibi locum,vbi prorogatio temporis profeſſionis vltra annum fit ex cauſa inhabilitatis,& ſic in odium nouitij, non autem quando fit ex alia cauſa iuſta in fauorem nouitij,puta renunciandi beneficium, vt habui in facto. Adde quod etiam vltra prorogata dicto tẽpore ſemper profeſſio quando indè fit durante nouitiatu, profeſſio eſt valida, vt poſt alios notat *Diana p.3.reſolut.moral.trac. 2.reſol.128.* ſicuti certum eſt, quod retinebit dictum beneficium ingrediens religionem, ſi nũquam profiteatur, vt de cõuerſis aſſerit *Staphileus de literis gratia cum de hoc modo vacandi nu.15.& habetur per Sanchez lib. 7. Summ. c. 29.nu.4.*

Si igitur non vacat beneficium tempore nouitiatus,& ipſe facit fructus ſuos vt ſupra, poterit etiam illud durante nouitiatu renunciare, vel reſignare in fauorem alicuius ſibi bene viſi; ita *Garzias p. 11. de benef. c.9. à nu.10. Viuianus lib x. Praxis c.10.nu. 54. Sanchz loco ſupra lib. 7. operis moralis c.4 nu.2.*vbi id probat ex verbis textus in dicto c. beneficium,quæ ſunt

iſta

iſta, *beneficium illius qui religionem ingreditur non eſt infra probationis annum conferendum, niſi ad id ipſius aſſenſus accedat, ſed interim eidem beneficio per alium deſeruiri debebit, aſſignata ſibi congrua de ipſius prouentibus portione*

82 Hinc oritur prima difficultas, an in renunciatione beneficij eſt ſeruanda à nouitio diſpoſitio Concilij *Tridentini ſeſſ. 25. c. 16.* ita vt ſi non fiat infra duos menſes proximos profeſſioni, & cum conditionibus ibi præſcriptis, quas examinat latè poſt alios *P. Peregrinus in commentarijs ad noſtras conſtitutiones p. 2. c. 1.* illa iudicari debeat irrita, & inualida, prout de renunciatione aliorũ bonorũ expreſsè ibi diſponitur, *Garz. p. 11. de beneſ. c. 90. a nu. 12.* defendit opinionẽ negatiuã in tali renũciatione non locum ſibi vindicare diſpoſitionem Sacri Concilij, ſed *Maiolus, Flaminius Pariſius, quos ſequitur, alijs allegatis Sanchez lib. 7. Summ. c. 5. nu. 38. Probat noſter P. Peregrinus loco ſupracit. litera g. §. p.* eius ſunt opinionis, quod etiam in renunciatione ſint adhibendæ ſollemnitates & attendendum tempus præfixum in dicto S. Concilio Tridentino, ac teſtantur ita pluries declaraſſe S. Congregationem, qui proinde docẽt conſequenter, dictam renunciationem continere tacitam conditionem, ſi profeſſio ſequatur, & ideo non poſſe Epiſcopum illud cõferre, & aliàs collatum donec talis profiteretur, ſi non profiteatur, de facto eſſe reddendum nouitio egredienti; tam ſi beneficium illud ſit cuius titulo fuerat ordinatus ſacris ordinibus, quam ſi ſecus, vbi etiam *n. 40.* habes, cuius ſint fructus huius medij temporis; certum eſt autem quod si talis renunciatio beneficij fuit facta ante ingreſſum religionis, etſi contemplatione ingreſſus, ſemper erit valida, etiam ſi egrederetur à religione, cũ in tali renuntiatione non habeat locum diſpoſitio S. Cõcilij Tridentini, vt declarauit Sacra Congregatio, & referunt, ac probant *Sanchez loco ſupra cit. c. 5. num. 27.* Grazia *d. c. 9. nu. 15. Riccius p. p. praxis deciſ. 651. Peregrinus loco ſupra cit. §. 2.* de ea opinione, quod dictæ conditiones renũciationis à Cõcilio præſcriptæ obſeruari debeant tantum à nouitijs minoribus *16.* annorum; vide *Sanchez lib. 7. Summ. c. 5. a nu. 6.*

Secunda difficultas, an declarata irrita, & inualida profeſſione ex aliquibus cauſis, de quibus ſupra à *nu. 75.* etiam remaneat inualida renuncia-

tio, & reſignatio beneficij facta ab eo dum erat nouitius, ſicut hoc caſu euaneſcere renunciationem aliorum bonorum, probat & declarat *Sanchez d. lib. 7. Summ. cap. 5. à num. 15. proſequitur alijs allegatis Peregrinus loco ſupra cit. fauent adducta per P. Molfeſ. conſ. p. nu. 26. & ſeq. & conſ. 39. a. nu. 2.* quia dicta renunciatio ſicut alij contractus intelliguntur initi cum illa clauſula, *rebus ſic ſtantibus*, etiam euaneſcat renunciatio beneficij ab eo facta, & iam collati per habentem poteſtatem; & reſpōdetur adhuc iuxta ea quæ diximus ſupra negatiuè, ipſum ſilicet nō habere poſſe regreſſum ad dictum beneficium vel beneficia, quia reſignatio, & renunciatio ipſorū etſi fiat ex qualibet cauſa, tamē ſemper ſimpliciter cenſetur facta, ne collatio eorū vt ibi dixi, maneat in ſuſpenſo, & ita ſeruat Praxis, & de facto fuit declaratū talem nulliter profeſſum, non poſſe obtinere mandatum de manutenendo aduerſus eum qui à Papa fuit ex dicta cauſa prouiſus, & in poſſeſſionem immiſſus per notata à *DD. in l. prædia ff. de acquirenda poſſeſſ. & notata a Rota in Acerr. canonicatus 13. Maij 1600 corā Litta & Carpentorat. Archidiaconat. 19. Ianuarij 1596.* nec poteſt prætendere retinuiſſe ciuilem poſſeſſionem, cum implicet velle profiteri, & retinere beneficiū. præter quā, quod prouiſus à Papa, & immiſſus in poſſeſſionem authoritate Iudicis, ita acquirit tam ciuilem quam naturalem poſſeſſionem, vt præcedens poſſeſſor vtraq; remaneat priuatus, *Mohed. diſt. 4. de reſtit. ſpoliatorum, Rota p. 1. diuerſ. d. 461. nu. 7.*

Nunc verò aliqua ſunt ſubijciēda circa probationem ipſius profeſſionis ad finem vt poſſit iuſtificari vacatio ipſa beneficij ob profeſſionem, *Riccius p. 1. Praxis deciſ.* 437. loquendo in terminis exēptionis, docet, profeſſionem non ſolum probari per ſcripturā, ſed etiam per teſtes, ea ratio-
84 ne quod & ſi profeſsio faciēda ſit in ſcriptis, tamen non per hoc, ſi fiat ſine ſcriptura, erit inualida, intellige niſi profeſsio aliàs facta ſine ſcriptura declaretur irrita per regulam ipſius religionis à S. P. approbatā, vt percipitur ex *Sanchez poſt Azor. & alios lib. 5. ſuo operis moralis c. 3. n. 4. & 5.* in terminis probandę apoſtaſiæ à religione ad effectum incapacitatis beneficij adeptionis. quod autem non ſolum ſcriptura, ſed etiam teſtibus poſsit probari profeſſio, habetur per Rotam apud

Caua.

Caualerium deciſ. 271. ibi, minus videbatur obſtare, quod profeſſio poſsit probari per ſcripturas C. vidua 20. q. p. Gloſ. in c. 1. §. poſtquam autem in verbo in ſcriptis caſu 6. de cenſibus in 6. per tex. in c. õnes fœmina 27. q. p. & ideo non videtur admittenda probatio per teſtes tanquã ſuperflua, Egid. deciſ. 9. in principio quia reſpondebatur ſcripturam eſſe neceſſariam ad conuincendum profeſsũ de Apoſtaſia, vt ſcriptura propria ei obuiet, qui contrauenit, vt dicit Gloſa in d. cap. vidua verſ. ſcriptis, ſed nõ eſt verum quod profeſſio non poſsit probari per teſtes; vt eſt textus expreſſus in C. ſuper teſtibus, vbi Gloſa in verbo ſui ordinis, & ibid. Bald. num 5. Felin. n. 1. verſ. item facit, Aretin. nu. 4. Francus in dicto c. 1. §. poſtq; nu. 3. verſ. in ea gloſa ibi in profitendo, Ber. conſ. 29. nu. 10 lib. 1. in ijſdem terminis probandę profeſsionis ad finem apoſtaſiæ, & ſic ut ſit incapax q uis collationis beneficij abſq; expreſſa diſpenſat S. Põtificis, habes latius in Brixien. Parochi 20. Martij 1620. coram Vbaldo, quæ eſt 60. apud Viuianum, ibi, Talis probatio non videbatur adduci contra Virginium, et quidem ingreſſus in religionem non tontrouertebatur; ſed hic non ſufficit ad profeſsionem, Abb. in c. nuper nu. 4. de teſtibus, vbi quod ex ingreſſu non infertur ad profeſsionem, & notant Bald. Salic. Caſtr. Corn. & alij in l. ſi quis hæredem C. de inſtit. & ſubſtitut. Decius conſ. 379. incip. coucluſ. nu. 4. cum alijs per Tiraquell. de retinet. ligniag. §. p. Gloſ. 8. n. 33. Quo uero ad profeſsionem, illa, aut eſt expreſſa, aut tacita. De expreſſa, quæ fit per emiſſionem trium votorum C. ad monaſterium in fine de ſtatu monachorum. Rota deciſ. 216 nu. 3. p. 2 diuer. & in Toletana profeſſionis 18. Aprilis 1614. coram me, quæ eſt deciſ. 579. nu. p p. in recent. non docetur nec per ſcripturã, neq; per teſtes nec per alias legitimas probationes, & ſaltem non docetur de profeſſione valida, & legitima, Rota deciſ. 1121 p. 3. diuerſ. prout eſt neceſſe ad effectum Apoſtaſiæ, vt ſupra dixi; Non obſtant teſtes examinati coram Nũcio, quia partim teſtantur de auditu ab alijs qui nihil probant C. licet ex quadam de teſtibus, partim deponunt de profeſsione minus legitima de nocte emiſſa, & nõ deponunt, quod ſit facta in manu ſuperioris habentis facultatem incorporandi monachum in monaſterio &c. Quo vero ad tacitam illa non inducitur ex habitus aſſumptione, vel geſtatione, cum habitus non faciat monachum C. porrectum de re-

regular. *gloſ.in* C. *Vidua eod. tit* Nau.*conſ*.16. *nu. p.eodem tit. Nec obſtat,quod cum eodē habitu permanſerit in religione per nonnullos annos, quin talis præſumpta & tacita profeſsio ceſſat,ſtantibus proteſtationibus,& diſceſſu profitētis.* Abbas *in c. tuarum poſt gloſ. ibid. & alij* DD. *de priuileg. Bald conſ*.206 *lib*.4 *cum alijs, per* Rotam *in* Meten. *profeſsionis* 18. *Aprilis* 1614. *corā me, quę eſt deciſio* 179.*nu*.3.*p*.1. *in recent.confirmata* 25. *Maij* 1615.*vbi alia cumulantur,&*

86 *deciſ*.705.*nu*.3.*p*.2. *in recent.* Ex quibus facilè colligere poteſt quis in caſu noſtro,vbi agitur de probanda profeſſione ad finem iuſtificandi modum vacationis, iuxta quem fuit facta collatio,vel impetratio, ſufficere ſi probetur per ſcripturam,ideſt per profeſſionem in ſcriptis ab ipſo contextā, ſeù copiam ipſius authenticā, vel notā factā de ea in libris monaſterij ab eo,cui ex munere hoc pertinet; *fauet Seraphinus deciſ.* 755. etſi loquatur in terminis ordinum militarium, ibi,*ſuſceptio habitus & profeſſio probatur per inſtrumentum publicum, in quo continetur expreſſa votorum emiſſio, & habitus ſuſceptio*; ſi vero dicta ſcriptura,vel nota,ſeù partita libri haberi non poteſt,quia incendio,vel alio caſu fortuito deperditę ſunt ſcripturę,& libri monaſterij, probanda erit per teſtes vt ſupra de viſu, prout dictum eſt ſupra, cum *de probatione vacationis per obitum, vel per matrimonium*.

87 Quinam poſſit diſpenſare cum tali beneficiato profitēte,vt retineat beneficium,& per conſequens non vacet ob eius profeſsionē? Quęrit *Staphileus in ſuo trac.de litteris gratiæ cum de hoc modo vacandi à n*.4.qui videtur concludere, quod Eṗs id poſsit. quod intelligit Sanchez *lib*.7. *ſumm. moralis c.* 29.*nu*.6.de beneficio curato,non autem de ſimplici,pro quo,vt inquit ipſe,eſt neceſſaria diſpēſatio S. Pontificis:quod autem dicitur de beneficio curato,vt pro eius retentione ſufficiat diſpenſatio epiſcopi,intellige quoad exercitium curæ, applicando redditus monaſterio,cuius nomine poſsidentur,vt *in fine nu*.15.*habet Staphileus*, quia epiſcopus non poteſt diſpenſare, vt monachus habeat proprium, ſed ſemper in hoc caſu, neceſſaria eſt Pontificia diſpenſatio: pro qua re,nota verba deciſ. ſuper mentionatæ Nullius, ſeù Caputaq. penſionis 18. Aprilis 1616. coram Martino Andrea,relata à *Viuiano lib*.5.*Praxis c*.5.*in fine*,in terminis

minis conceſsionis factæ religioſis Societatis Ieſu, qui emiſerunt tria vota ſimplicia retinẽdi beneficia, & pẽſiones;ibi,*negari igitur nõ poteſt,quin illa facultas retinendi ius, & dominium bonorũ ſuorum in perſona regulari,attẽto iure communi quodãmodo afficiat,& limitet votum paupertatis, etiam ſi de illis non poſſit ad libitum diſponere,& ſit etiam parata arbitrio ſuperioris illud dominium à ſe abdicare:Leſiius li.2.de iuſtitia & iure c.41.nu.7.ad medium verſ. nihilominus; & nu. 71. verſ. 2: exinde neceſſaria fuit authoritas Romani Pontificis*
88 *qui ex cauſa poteſt ſuper huiuſmodi voto pauperatis cum monacho,etiam remanente monacho diſpenſare, vt poſt* In*noc.in c. cum ad monaſterium nu.2.eſt communis opinio canoniſtarum ibi;et in dicto cap. non dicatis,vbi Prepoſ. nu.12. in p.concluſ. & nu. 13 dicit communẽ, prout* Nauarr.*ibid. in coment.2.de regular nu.17. fatetur communem,licèt ab ea diſcedat* Couarr. *in c.2. nu. 10 & ſeq. de teſtamentis, Greg. Lop in l 2. verbo nõ puede tit. 6.p.1.Garzia de benef. p. 7.c. 10 n.60.& 91.Eman. Rodriquez.t.p qq. regul. q. 37. art. 4.verſ. cui obiectioni, qui omnes ita reſpondent tex.in dicto c.cum ad monaſterium in fine vbi dicitur, quod abdicatio proprietatis, ſicuti & cuſtodia caſtitatis ita eſt annexa regula monachali, vt contra etiam nec Summus Pontifex poſſit licentiam indulgere, vt ſcilicet intelligatur ſine cauſa non autem cum cauſa, prout*
89 *in caſu noſtro; & ratio eſt, quia voto paupertatis, & illius ſubſtantia, non tam repugnat dominium quam uſus, & ſola Eccleſia conſtitutione monachus eſt incapax dominij, quo fit, ut* Papa *qui eſt ſupra ius,& Eccleſia conſtitutionem rectè poſſit illum facere capacem dominij, etiam manentem monachum quo ad uſum,modo religioſam paupertatem ſeruet, ut ſit paratus arbitrio ſuperioris quandocunq; dimittere, vt in puncto declarat* Vaſquez *in p. 2. t.2. diſp. 165. c. 6. per totum Leſsius de iuſt. & iure lib. 2. cap 4. dub.5. num 17. Miranda t.p. Manual.Pralatorum* Regul.*q 10. num.3.in concluſ. & reſponſ. ad primum.*

Adde fuiſſe dubitatum diebus elapſis, an ritè proceſſerit quidam Prouincialis declarando quemdam fratrem ſuę religionis inualidam emiſiſſe profeſsionẽ,ex eo quod ipſe probabat non peregiſſe annum nouitiatus in monaſterio ad hũc effectũ deſigna-

to iuxta Cōſtitutionē Clem. VIII.de nouitijs ad regularē habitum non recipiendis,niſi in monaſterijs,& locis deſignādis 20.Martij 1599.vbi declarat *receptiones, & profeſſiones quaslibet eorum, qui contra huiuſmodi decretum, admiſſi fuerint,nullas & irritas ad quemcumq; effectum* hæc ſunt verba ipſius cōſtit. quā integram habetis apud *Quarantam in ſumma Bullarij verbo monaſteria, & Conuentus fol. mihi* 318. Ratio dubitandi prima erat, nam ex Sacri Concil.diſpoſitione in ſimilibus caſibus non poteſt procedere ſolus Prælatus,ſed cum eo debet interuenire ordinarius vt ſup. *nu.* 74. Secūda quia iā à die profeſſionis non ſolū elapsū fuit quinquennium,ſed etiam decennium,quo caſu, vt etiam dictum fuit ſupra n.71.debet obtineri à S. Pontifice reſtitutio in integrum.

Contrarium autem videtur,ſalua declaratione facienda ſuper hanc materiam ab Eminētiſſimis Cardinalibus S. Congregationis Concilij, quoniā hic ſumus in cauſa laborantis impedimento perpetuo ad profitendum, cum S. Pōtifex expreſsè per dicta verba non ſolum annullet profeſsionē, ſed etiā receptionem habitus, quo caſu neq; cadit præſcriptio neq; præſumptio tacitè profeſsionis,ita in terminis motus proprij Sixti V.de criminoſis vel aliàs debitorū onere grauatis, & illegitimis ex ingreſſu vel ſacrilegio incipiente *cùm de omnibus* 6. Kalendas Decembris 1586.apud *Quarātam loco ſup.cit fol.*307.probat *Sāchez lib.7. de matrim. diſp.*37.*à nu.*30. etſi ibid.ad medium moneat,dictum motum quo ad illegitimos fuiſſe moderatum per Gregoriū XIV. & quò ad maiores ſexdecim annorum, receptis ad habitū, & profeſsionem non ſeruata forma in eo præſcripta,fuiſſe reuocatum, & ad terminos iuris reductum,ſcilicet his caſibus quādo redditi ſunt tales perpetuò inhabiles ad profitendum,non comprehendi, in dicto decreto S. Concil. Tridentini, & ideò debere procedi iure ordinario, nec habendā eſſe rationem quinquennij.ſequitur, *Roſellius in ſuis dubijs regularibus verbo Profeſſionis nulla reclamatio num* 52. qui idem docent quando, & ſi impedimentū non ſit perpetuum,ſed temporale,quando id impedimentum durat quoque poſt profeſſionem vbi num.34. ad finem tangit dubium de quo nos ſupra ſub n.21. an ſi impedimentū

duret

duret toto quinquennio, vel eius parte, numerandum ſit quinquennium à die ceſſationis impedimẽti, nec ne? & concludit, eo caſu concedi debere aliquod tempus arbitrio boni viri ſufficiens, vt poſsit talis profeſſus reclamare, non declarat tamen à quo debeat cõcedi tale tempus; vnde cùm in praxi ſeruetur, hoc non ſolum declarari, ſed concedi à Summo Pontifice ſeù à Sacra Congregatione, remanet firma noſtra cõcluſio, quod nempè, numquam procedat ſuperior, neque ordinarius, in ſimili cauſa poſt quinquẽnium, niſi obtenta reſtitutione, vt loco citato diximus. Tangit etiam *Sanchez ſupra*, caſum de impedimento perpetuo, ſtatuto per regulam Religionis approbatam à Summo Pontifice, vel profeſſione emiſſa, contra Proteſtationem expreſſam Religionis, non eſſe ſcilicet mentem admittendi ſi profitens patiatur talem, vel talem defectum: circa quam materiam omnino videatur *deciſio* Rotæ *in Bonon. 9. Decembris* 1611. *quæ refertur à Farinaccio poſt ſecundum volumen ſuorum conſil. deciſ.* 346.

De Vacationis Probatione ratione non aſſumpti Sacerdotij, vel per alterius beneficij aſſequutionem.

90 *Priuatio beneficij ob non aſſumptum ordinem ad illud requiſitũ, quando vacet ipſo iure, vel non.*

91 *Onus probãdi quem non aſſumpſiſſe ordinẽ requiſitum ad beneficiũ, cui incumbat.*

92 *Capellania non vacat per aſſequutionem beneficij curati & nu.* 93.

94 *Cardinales tenentur ad reſidentiam in ſuo titulo, & quæ benefic. ſemplicia poſſint habere.*

95 *Capellaniæ duæ requirentes reſidentiam, an poſſint ab eodem retineri, & nu. ſeq.*

97 *Capellanus quando teneatur ad reſidentiam, refertur deciſio* Rotæ *nouiſſima.*

98 *Capellanus nõ tenetur celebrare per ſeipsũ, niſi hoc expreſsè ſit cautũ in fũdatione*

100 *Beneficia ſimplicia, Etſi olĩ requirebant reſidẽtiam, hodie non requirunt, & n. ſeq.*

103 *Reſidentia onus eo ipſo cenſetur impoſitum Capellanis, quando iniungitur, vt inſeruiant horis canonicis in Choro, non autem, vt per ſe celebrent.*

104 *Aſſociare dicit per ſeipſum, & non per alium.*

V. De

90 DE probatione vacatio-
nis,ratione nõ aſsũpti
ordinis Sacerdotalis elapſo
anno,non pertinet ad noſtrũ
inſtitutũ agere,cum expreſsè
ipſa pœna priuationis , ipſo
iure impoſita in *c. licèt tenor*
de elect. in 6. habeat locum
in Eccleſia Parochiali tantũ,
& nõ in aliis beneficiis cura-
tis, quales sũt Capellaniæ,vt
benè per *Staph. in tr.de Litt.*
gratia , *cum de variis modis*
vacationis in 4.modo num.3.
qui ſic teſtatur fuiſſe deciſum
per Rotam,in qua deciſ.;fuiſ-
ſe quoque deciſũ refert,*quòd*
tenẽs Capellaniam requirentẽ
Sacerdotium,non priuatur ea
ipſo iure,niſi fuerit monitus,
poſito quòd non promoueatur
intra annnm, hæc ſunt eius,
formalia verba. Vbi limitat
hoc *ex ead.Rota,*niſi Capella-
nia ex ſui fundatione haberet
hoc onus annexum cum pœ-
na expreſſa , quòd obtinens
illam promoueatur,infra an-
num, aliàs ſit priuatus dicta
Capellania,& ſic, ſecundùm
ipſum,non ſufficit;ſi à funda-
tore dicatur,per verbum fu-
turi temporis *priuetur* ad
hoc,vt debeat priuari, & va-
cet ipſo iure.Quòd autem in
omnibus caſibus,in quibus ,
fũdator, Capellaniæ ita diſpo
nit,vt ipſo iure vacet , poſſit
vt vacans impetrari , dictum
eſt *in princip. Prax. ſupra* &
percipitur ex dictis per *Vi-
uian. d.cap.5.n.104.* cùm im-
cubat onus probandi dictum
91 ordinem nõ fuiſſe aſſumptũ,
impetranti Capellan. ex hac
cauſa; vt habetur in *Baſil.Ca-
nonicatus* 17. *Martij 1631.*
corã Dunozetto ibi; *Praterea*
gratia non iuſtificatur in illa
parte,in qua fuit narratum;
quam habes in fine operis,
negatiua enim eſt probanda
ab eo,qui in illa ſe fũdat:*Ro-
ta apud Caualerium dec.315*
Hic agendum eſſet de modo
probandi dictam negatiuam
ſi locus opportunior nobis,
non offerretur infra *Praxi 6.*

Idem dicendum eſt de vacatio-
ne ex eo quod Capellanus aſ-
92 ſequutus ſit ſecundum bene-
ficium incompatibile , quia
pœna priuationis poſita in *C.*
de multa extra de preben. &
in extrauag.execrabilis eod.ti.
procedit,vbi quis habet iam
primum beneficium curatũ,
Canonicatũ , vel perſonatũ,
aut dignitatem , & conſequi-
tur ſecundum ſimile, tunc.n.
vacat primum beneficium,vt
poſt Rotam diximus *ſupra q.*
*2.ſub n.28.*non autem in eo,
qui habet beneficium non ha
bens curã animarũ vel digni-
tatẽ , vel perſonatũ annexũ ,
& ſic ſimplex,prout eſt Cap-
pellania , de qua hic agimus
& expreſsè poſt *Panorm. di-
xit Azor.p.2.lib.7.c.16.quaſ.*
9.

Digitized by Google

9. uerſ. quare, uerſus fin. Latius *per Garz. p. 11. de beneficijs c. 5.* vbi late de iſta materia, & 51. & ſeq. habes in ſpecie, quã do beneficiũ ob talẽ cauſã ua cãs ſit reſeruatũ S. Põtifici, & ratio adducitur poſt Rotã à *Staph. de Litt. gratiæ cũ de varijs modis vacationis in 3. modo n. 5. in fi.* quia dicti textus sũt pœnales, & ideo debẽt ſolùm in terminis ſuis teneri, & per cõſequẽs caſus iſte ibi nõ debet cõprehendi, qui *Staph.*
93 loquitur in caſu contrario, quãdo quis habet primũ curatũ, & poſtea cõſequitur ſimplex, dicit. n. nõ vacare primũ curatũ, ꝙ eſt certũ, quãdo beneficiũ ſimplex nõ requirit reſidẽtiã, quia, ſecundùm omnes inter ſe nõ ſunt incõpatibilia hæc beneficia, cùm ceſſet ratio incompatibilitatis, quæ eſt, quia non præſumitur quòd poſſit quis in duobus locis perſonale ſeruitium, & obſequium præſtare. *Oieda de incompat. benef. p. 1. cap. 15. n.* 23. Vnde refert. *Oieda loc. ſu-*
94 *pra cit. p. 2. cap. 2. nu. 3.* Cardinalatũ, qui de iure communi reſidẽtiam requirit in ſuo titulo *c. ex geſtis de cler non reſid.* poſſe cum ſimplicibus retineri, ſubdit tamen eſſe prohibitũ Cardinalibus per Cõcil. Lateranen. ſub Leone X. recipere beneficia tenuia, & ratio eſt, quia illa ſunt paupe-ribus clericis reſeruanda *Caſſad. dec. 2. de praben. Rebuff. in pract. benef. tit. de reſcrip. in forma communi num.* 21. Pro Cardinalium .n. ſuſtentatione magna requireretur huiuſmodi beneficiorum multitudo, adeo vt pauperibus clericis vix aliquid relinqueretur.
95 Difficultas ideo verſatur, quando Capellania requireret reſidentiam ratione pacti appoſiti in fundatione, vtrùm per adeptionẽ curatę, vel alterius etiã beneficij ſimplicis, & Capellanię requirẽtis reſidẽtiam, prima Capellania vacet ipſo iure? *Staph ſupra* loquendo in caſu, quo habens beneficium curatum, conſequitur ſecundum beneficium ſimplex, defendit non vacare primum ipſo iure; etiã ſi hoc ſecundum ſimplex requirat reſidentiam, licèt poſſit priuari, inquit ipſe, ex alio capite, quia non reſidet; ergo non eſt priuatus ipſo iure per dictum textum, & hoc teſtatur eſſe ſecundùm Dominos de Rota *deciſ. 184. incip. nota quòd habens, in antiquis; ſequitur Azor. loc. ſupra cit. idem docet poſt Garz. & alios A. Molſ. tr. 6. ultima c. 9. ſub n. 16.* vbi loquitur de eo caſu, *quo eſſet duo beneficia, vnũ curatũ & alterũ ſimplex requirẽs reſidẽtiã, nẽpè Canonicatũ, uel ambo ſimplicia requirẽtia reſidẽ-*

 tiam

tiã,iure.n.per aſſequutionẽ ſecundi,non vacat primum ipſo facto. Hęc ſunt eius verba, ſed datur obtinẽti optio dimittendi quod voluerit, citat *Garziam p.*11.*de benef.c.*5.*nu.*65. *& ſeq.* vbi inquit idem Molſeſ. clariſsimè hoc explicat, *& varias deciſ. cumulat*, cui opinioni adhæreo,quidquid in contrarium poſt *Oiedam*, *Gratian. & alios videatur defendere.* Viuian.*d.lib.*1. *praxis c.*1. *nu.* 17. quando requiritur reſidentia continua, præciſa ratione tituli.Motus ob rationem ſupra tactam à *Stapb.* quòd diſpoſitio *d.c. de multa* ſit poenalis,& ideo nõ extẽdenda extra caſum ſuũ, maximè quia datur aliud remedium euitandi pluralitatem dictorum beneficiorum in vnamet perſona,abſq; quod ipſo iure vacet beneficium, & ſic non negamus prohiberi,quem habere ipſa, & eſſe neceſſariã diſpenſationem S.Pontificis ad illa obtinenda, quæ in praxi per narratiuam omnium beneficiorum obtentorum inducitur pro congrua ſuſtentatione, vt teſtatur V*iuian. ibid.nu.* 43. Epiſcopus enim nõ habet poteſtatẽ diſpẽſandi,quòd vnus poſsit habere duo beneficia ſimplicia, niſi quãdo primũ non ſufficeret ad congruam ſuſtentationem, non autem, vt plura beneficia poſsit obtinere, nec etiam quando dicta beneficia,licèt ſimplicia,requirunt tamen reſidentiam, vt poſt *Garz.babetur per Molſ. d c.*9.*nu.*24.*& ſeq.* ſed hodie ſemper requiritur diſpenſatio Summi Pontificis, vt dictum fuit ſupra *q.*2. *ſub nu.* 15.

96 Sed quid, ſi non requirat Cappellania prima reſidentiam, tamen ſecunda, quæ obtinetur etiam ſine reſidentia,eſt in eadem Eccleſia, & ſic ſub eod.tecto, an per aſſequutionẽ ſecundæ Capell. vel beneficij ſimplicis, vacet ipſo iure prima Capell.? *Azor.to.*2.*lib.*7.*c.*16. *quaſ.*2. reſpondet affirmatiuè,teſtaturq; eſſe communem ſententiam. *Molſ.d.tr.*6.*c.*9.*nu.* 18. dicit, quòd hæ Capellaniæ ſunt incompatibiles ſub conditione, & non poſſunt obtineri ſine diſpenſatione S.Põtificis, vt etiam diximus nos ſupra *q.præced.ſect.*5.*n.* 77 iterùm ſubdit *nu.ſeq.* hoc procedere,quando Capellaniæ eſſent inſtitutæ ad eumdem effectum,& ad eadem munera: Secus ſi non ad eadem munera,& effectus, & ideo in aliquibus locis ſolet quis retinere duas Capellanias,& allegat Garz. aſſerentem

tem in hoc ſtandum eſſe cõſuetudini, de qua re agit etiã *Ricc.p.2.ſua praxis reſol.*100 qui idem dicit cum *Molfeſ.* vbi habes differentiam quò ad vacationem ipſo iure quando incompatibilitas eſt primi generis, & ſecundi generis, videte eos. quòd Capellania prophana, ſeu non collatiua, non inducat incõpatibilitatem dictum fuit *q.* 3. *fauet Riccius* 2. *p. Praxis reſol.*49.

97 Vt autem ſciatur quando Capellania requirat reſidentiã, & ſi de ea re late diſcurrat *Riccius p.* 3. *Praxis reſolut.*387 tamen putaui rem non ingratam facere Lectori, ſi in medio afferã ſequentem deciſ. Rotæ nouiſſ. in illa Aquilana Capell. 26. Martij 1629. coram Merlino, vt infra.

In fundatione Capell. *quam D. Leonardus obtinebat, cauebatur quòd* Capellani *pro tempore teneantur celebrare in eadem* Capella *miſſam vnam quolibet die, & inſeruire omnibus horis canonicis in* Choro, *& aſſociare Confratres* S. Caroli *in omnibus functionibus, & proceſsionibus publicis, toties, quoties contigerit exire ab Eccleſia, & ad hoc vt poſſint participare de diſtributionib. quotidianis Capituli Aquilani, prout cæteri Capellani inſeruientes participant de annuis redditibus pro dote aſsignatis, ſoluere teneantur* Capitulo *prædicto quolibet anno ducatos quadraginta de* Regno, *pro qua ſolutione* Capitulum *è conuerſo teneatur dare ipſis* Capellanis *diſtributiones ſolitas dari alijs* Capellanis, *dictæ Eccleſiæ inſeruientibus; cum d. Leonardus prætenderet ſe poſſe dicta* Capellaniæ *inſeruire per ſubſtitutum, dato ſuper hoc dubio,* Domini *reſponderunt, quò ad celebrationem miſſarum poſſe per alium inſeruire, quò ad reliqua verò nequaquam.*

Fundamentum autem Dominorum quò ad primam partem reſolutionis fuit, quia cum non fuerit expreſsè dictum,

98 *quòd Capellanus teneatur celebrare per ſeipſum, vtiq; poteſt celebrare per alium Lap alleg.*35. *&* 117. *num.*2. *Gonzal. ad reg 8 gloſ.*5. *num.*75. *cum ſeq Garz. de benef. p.*7. *c.*1. *nu.*86. 87. 92. *&* 93. *& ſeq. Gratian deciſ. Marcb.* 155. *num.*4. *& diſcept forenſ. c.*133. *num.*1. *& pluries fuit in* Rota *reſolutum, vt in Romana* Capell. 2. *Ianuarij* 1589. *coram* Card Pamph. *relata per Garz. vbi ſupra n.*94 *& deciſ.*635. *num.*2 *& ſeq et deciſ.*719 *nu.*3. *in fine p.*2. *recent. & deciſ.*108. *nu.*5. *& ibi Adden. num.*15. *coram* S. *M.* Gregor.

Gregor.XV.& idem cenſuit Sacra Congreg.vt refert Marcheſan.de commiſſ. p. 1. fol. 140.

99 Quò vero ad ſecundam partem,moti ſunt ex eo, quia omnia beneficia, quæ in titulum conceduntur,etiam ſi ſint ſimplicia, de iure communi reſidentiam requirunt c. ad hæc de præbend. Abb.in c.cum ad hoc num.5.de cler.non reſid. Rebuff. in praxi benef. in tit.de diſpenſat. non reſiden. num 7.& fuit dictum in cauſa Maceraten. Paroch. 14. Martij 1575 coram Orano.

100 Et quamuis hoc hodie non procedat, attenta generali cõſuetudine, ſecundùm quam Capellani huiuſmodi ſimplicibus Capellanijs perſonale aliquod ſeruitium impendere minimè tenentur, ſed illis per ſubſtitutum inſeruire valent Felin.in c.dilectus il 2.nu.1. de reſcript.& in c.cum omnes ſub nu.3.de conſtit. Gratian. d decis. March 155. num.2. Gonzal ad d. reg.8. gloſ.5.n. 80.& gloſ.25. num.76. Rota deciſ.483.num.2 p.1. diuerſ. & in Virdun. Canonic. 23. Februarij 1587 coram Gipſio,et in alijs relatis per Garz. de benef p.3.c.2.nu.3. & ſeq. vbi num 8 & 9. refert etiam declarationes Sacræ Congreg. Conc.& dicta p 7.c 1. num.

101 85. Nihilominus iſta generalis conſuetudo locum ſibi non vindicat, vbi viget ſpecialis conſuetudo, ſtatutum,vel conſtitutio in contrarium. Innoc.in c.final.in princip.et ibi Abb.num.3.Calder.ſub n. 1.de cler.non reſiden.Gonzal. d.gloſ.5.num.100.& 107.& fuit dictum in Calagaritana benef.20. Iunij 1588. coram Card.Pamph. & in Burgen. reſidentia 16. Decembr.1585.

102 coram Robuſterio; Nec quando apparet fundatorem aliter voluiſſe,poteſt .n. ille etiam huiuſmodi ſimplicibus Capellanijs reſidẽdi onus adijcere,cùm illud ſit iuris diſpoſitioni conforme,vt tradit Perez de anniuerſ. lib. 2. c.18. num.1. & 2. & apertè etiam ſentiunt DD.& deciſiones ſuperius allegatæ.

103 In propoſito verò ſatis viſũ fuit conſtare de fundatoris mente,ex eo, quòd voluit Capellanos teneri inſeruire omnib.horis canonicis in Choro, & debere participare de diſtributionibus quotidianis,prout cæteri inſeruientes participãt, hæc.n.verba videntur ſaltem tacitè importare reſidentiam perſonalem, ita vt ſit idem,ac ſi illa fuiſſet expreſsè iniuncta,vt per Perez.loc ſupracit.

104 num.72 & ex illo verbo,aſſociare,quod de ſui natura, et propria ſignificatione videtur pariter importare aſſociationem

nem per ſeipſum, & non per alium.

Nec prædictis viſum fuit obſtare quòd capitulum noluerit dictos annuos ducatos 40. de Regno acceptare, & dictum Leonardum ad quotidianarũ diſtributionum participationem admittere, quoniam de aliqua oblatione ipſi capitulo facta, & aſſerta recuſatione nullibi conſtat, nihil enim fuit datum in ſummario Leonardi adhoc probandum. Et ita deciſum. ex dictis lector addiſcere poteſt, quando beneficiatus vnius beneficii poteſt ad aliud beneficium præſentari, inquirendũ eſt enim primò, an iſta beneficia ſint incompatibilia, ac ſi non ſunt talia; inueſtigandum eſt etiã, quid lex fundationis diſponat, vt latè per *Viuianum lib. 6. ſuæ praxis cap. 1. per totum.*

Permutatione renunciatione, vel reſignatione nulliter facta de Capellania patronata, quomodo illa vacare dicatur.

105 *Permutatio Capellaniæ de* Iurepatr. *non poteſt fieri abſque cõſenſu patroni, & nu. 118. per eam vacat dicta* Capellania *nu.* 110. & 120. *Quid ſi contradicat patronus abſque iuſta cauſa* 112. *vbi de caſu, quando verſatur vtilitas Eccleſiæ, vide & n.* 120.

107 *Reſignatio conditionalis ad fauorem, coram ordinario non dimittitur, & nu.* 117. *facta ſcienter de Iurepatr. inducit vacationem num. ſeq.*

109 Clauſula *(non aliàs, nec alio modo) non operatur, quando adeſt culpa reſignantis.*

111 *Ignorantia iuris non excuſat, niſi ſit probabilis.*

113 Citationis *ad ſententiam defectus, reddit ſentẽtiam nullam.*

114 *Sententia debet continere diem, qua fuit promulgata, aliàs eſt nulla.*

115 *Vicarius* Generalis *Epiſcopi ſine ſpeciali mandato nõ poteſt approbare permutationem beneficij.*

116 *Permutatio beneficiorũ coram inferiore, an poſſit fieri ob aliquam Eccleſiæ vtilitatem, vel neceſſitatem, vbi, an de hoc ſtetur dicto ipſius ordinarij.*

119 Matrimonio *contracto per* Capellanos, *ſtatim poteſt ad* Capell. *patronus præſentare.*

120 *Patronus contradicẽdo permutationi* Capell. *de* Iurepatr. *quomodo ordinarius poſſit illam admittere.*

121 Exiſtentia, *& perſiſtentia* Iuris *patr. ad effectum annul.*

nullandi permutationem, quomodo probetur.

DE vacatione rõne renunciationis, vel reſignationis, maxime non ſequutis publicationibus ipſius reſignationis, etiã *ex cauſa permutationis, iuxta cõſtit. Greg. XIII latè habetur per* Garz. *p.* 11. *de benef. cap.* 3. *&* 4. Quibus adde pro caſu validitatis reſignationis, an ſcilicet ſit valida, & non vacet per eius obitũ, ſi in cõſtitutione penſionis ꝓcurator excedat deciſiones, *in Cremonẽ. Præpoſitura* 15. *Decembris* 1631. *et* 27. *Iunij eiuſdem anni coram mot. manno*, in fine operis.

105 Circa probationẽ vacationis Capellaniæ de Iurepatr. ratione permutationis, renũtiationis, vel reſignationis factæ, corã Ordinario abſq; cõſẽſu patroni, p̃ter ea, quę refert *Ric. in ſua praxi dec.* 171. valde notanda eſt infraſcripta deciſio Gerunden. benef. *16.* Iunij *1628.* coram *D.* Piro uano. Tenoris ſequentis *Reſolutũm fuit, ſtandum eſſe in deciſis, quia vacatio, ad quam præcipua difficultas iſtius cauſæ reducitur, verè contingit ex permutatione, quæ cum, niſi præuia in manibus Ordinarij, ad inuicẽ beneficiorũ reſignatione ſequi, aut admitti poſſit, inde propter defectum poteſtatis eiuſdem ordinarij conferendi beneficia de* Iurepatr. *laicorum, per C. decernimus* 16. *q.* 7 *Calder. conſ.* 2. *in fine de rer. permut. poſt reſignationem remanet apertus locus patrono ad præſtandũ intra tẽpus à iure determinatum, & per conſequens, Ignatio debetur beneficiũ, qui à patronis ſe præſentatum in hac noua vacatione, iuſtificat.* Neque *obſtat, quòd nõ agatur de reſignatione ſimplici, ſed ex cauſa permutationis, & ad fauorem, & ideo ſi permutatio ſit inualida propter*
106 *cõtradictionem Patroni, non fuit abdicatum ius à reſignante, nec per conſequens vacatio contigerit, Mohed. deciſ.* 2. *de renunt. & deciſ.* 8. *de* Iurepatr. *Put. deciſ.* 412. *lib.* 1. *Achill. deciſ.* 10. *nu.* 1. *& ſeq. de reſt. ſpol.* Garz. *de benef. p.* 11. *c.* 3. *nu.* 16. *et* 17. *Quia cũ ſciuerint permutantes beneficium iam permutandum, eſſe de* Iurepatr. *laicorum, et quidem abſque hæſitatione, dum Ioannes requiſiuit* D. *Eleonorã ſemel, & pluries pro cõſenſu permutationi præſtando, quæ nedũ conſenſit, ſed expreſsè ante permutationem iudicialiter ſe oppoſuit, & contradixit, & nihilominus fuit proceſſum ad permutationem, inde intrat vacatio, nedum quia beneficia vacant per renuntiationem ex cauſa permutationis c.* 1. *de rer. permut. in* 6. *Clem.*

6. Clem. 1. eod. tit. Garz. poſt
107 alios ead. p. 11. c. 4. nu. 2. Sed etiam, quia coram Ordinario non admittuntur reſignationes conditionales ad fauorem certæ perſonæ, tamquam per Canones improbatæ, Rebuff. de reſignat pur & tit. de reſignat. condit. Sarnen. de triennal. q. 16. Mandoſ. reg. 19. de infirmis q. 16 num. 11. cum alijs cumulatis per eund. Garz. ead. p. 11.
108 c. 3. nu. 152. ac demum, quia concurrit culpa permutantiũ propter indubitatam ſcientiam Iuriſpatr. quæ in caſibus etiã, in quibus ius non abdicatur à reſignante, nihilominus producit vacationem. Pariſ. de reſignat lib. 1. q. 3. num. 71. & nu. 118. Rebuff. conſ. 192. nu. 5. di-
109 cẽs, clauſulam (non aliàs, nec alio modo) nõ operari, quando adeſt culpa reſignantis, & in his terminis deciſiones Mohed. Put. & Achill. ſunt declarandæ, prout etiã ſenſit idẽ Garz. d. c. 3. nu. 35. & prius idem firmauit Vital. in Clem. vnica n. 92. & 97. de rer. permut. Rota deciſ. 214. num. 5. p. 1. diuerſ. & in Salamant. penſionis 13. Iunij 1586. coram Bubalo.

Non obſtat quòd indubitata ſcientia Iuriſpatr. non conſtituat permutantes in culpa, ſed permutatio inualida facta ſcienter, quæ ſcientia inualiditatis permutationis dicebatur, non
110 poſſe probari, dum quamplurimi DD. teneant poſſe fieri permutationem contradicente patrono abſq; iuſta cauſa. Rot. deciſ. 5. circa fi. de rer. permut. Rebuff in prax. p. 3. ſignatura in verbo nec non Iuſpatr. num. 40. & tit. de permut. nu. 22 & idem ſenſiſſe videatur declaratio Congreg. relata per Garz. d. p. 11. c. 3. num 27. in qua ponitur, in permutatione beneficij Iuriſpatr. non requiri conſenſum patroni, ſed ſufficere ſi requiratur, et vlterius in Diœceſi Gerunden. vigeat conſuetudo, quod admittantur permutationes abſq; conſenſu Patronorum, quæ omnia deſeruire poſſunt pro iuſta cauſa ad euitandam culpam, vt quilibet poſſit redire ad ſuum beneficium.

Quia culpa principalis pendet à ſcientia Iuriſpatr. ante permutationem, vt Rota firmauit in Gerũden. permut. 5 Iulij 1593 relata per Garz. ead. p. 11. c. 3, num. 19. qui num. 29. plenius comprobat. Cæterùm quod ea ſuppoſita poſſit Ordinarius, ſpreto, vel recuſante patrono admittere permutationem, aut patronus contradicendo illam impedire, vel iam ſequutam reſcindere, pendet à iuris deter-
111 minatione, in qua ignorantia excuſare non ſolet, niſi probabilis. Bellam deciſ. vlt. nu. 2. de rer. permut. idem Garz. d. c. 3. n. 32. & 36. Cocbier de per-

mut.benef.p.1.c.19.n.13. probabilitas autem iſtius qualitatis ignoratæ ex allegatis pro cõtraria opinione non probatur, neq; ex conſuetudine deducta, quia quidquid ſit, in caſu ſpreti Patroni, aut recuſantis conſentire, aut contradicentis poſt iam ſequutam permutationẽ, in quibus terminis loquuntur allegatæ authoritates, & con-
112 *ſuetudo deducta, & declaratio Conc. eſt intelligenda, concurrente ſcilicet magna authoritate Eccleſiæ, vt illam intelligit idem Garz.d.c.3.nu.28. Verùm in caſu, quo Patronus ante permutationẽ comparuit, & contradicendo iudicialiter ſe oppoſuit, ne Ordinarius procederet ad permutationem concedendam; ex allegatis nullus firmat hanc partem, vt latè oſtenſum fuit in prima deciſione. Vnde cum difficultas non cadat ſuper caſu controuerſo, non etiam poteſt conſiderari probabilis ignorantia, præſeferens bonam fidem ad effectum excuſationis, ſed potius detegitur mala fides præter Canonẽ C.decernimus 16 q.7.actui reſiſtentem. Bar in l. ſed, & ſi lege §. ſcire ff. de petit. hæred. Ozaſch deciſ.160.nu.11. Becc. conſ.95 num.18.& 24. Surd. conſ.115. num. 21. volum.1.* Adeſt circa hanc materiã alia deciſio in illa Barchinon. beneſ.3.Iulij eiuſdẽ anni 1628. corã Durano, quę cũ etiã ſit non ſolum in conformationem ſuperioris, ſed etiam aliqua addat ſcitu neceſſaria, ideo hic illam tranſcribam, vt ſequitur.

Ioſeph Fluuia prouiſus de beneficio SS. Iuliani, & Iuſtinæ ad præſentationem q. Benedicti de Fluuia dicti beneficij patroni, illud nullo modo, habito conſenſu ab Antonio Fluuia filio, & hærede dicti Benedicti, & moderno patrono permutauit cum alio beneficio poſſeſſo per Franciſcum Comes, & deinde illicò matrimonium contraxit; ſed cum dictus Antonius patronus pretenderet permutationem fuiſſe nullam, & beneficium vacare, præſentauit intra legitima tempora Gerardum Maurum, & introducta deſuper lite, officialis Barchinonen. pronunciauit, permutationem fuiſſe validam. Commiſſa verò mihi cauſa appellationis, dubitaui an ſententia de partibus eſſet confirmanda, vel infirmanda, & Domini infirmandam eſſe reſoluerunt, tam ex capite nullitatis, quàm etiam iniuſtitiæ.

113 *Nullitas viſa fuit euidens, nedum quia non apparet de citatione ad ſententiam, ad l. ſi vnoquoque ff. de re iudic. Bar. in l. multum intereſt ad finem ff. de cond. & demonſtrat.* Rota *apud Gregor. XV. deciſ.4.n.1.*

Sed

14 Sed etiam, quia non conſtat quo tempore fuerit promulgata prout conſtare debet, vt dignoſci poſſit, an dies fuerit iuridica, ſeu potius feriata, in qua ſententia ferri non poteſt l. final. C. de fer. Specul. in tit. de ſent. §. iuxta nu. 7. & Maran. in ſpecul. p. 6. ar. 1. p. 2. n. 88.

Iniuſtitia viſa fuit non minus clara, ſtante inualiditate dictæ permutationis, quæ ex pluribus deducebatur, & primò, quia permutatio non fuit ex-

115 pedita per Epiſcopum, ſed per Vicarium, qui ſine ſpeciali mandato, de quo hic non conſtat, permutationem approbare non poteſt Feder. in tr. de permut. benef. q. 26. Petr. de Vbaldis eod. tr. q. 4 et Bellam. q. 3. Azor. inſtit. moral. p. 2. c. 29. q. 4. lib. 7. Garz. de benef. p. 11. c. 9. n. 4.

116 Secundò quia facta fuit abſque aliqua Eccleſiæ neceſſitate, vel vtilitate, ſine quarum altera, coram inferiori permutationes fieri nõ poſſunt. C. quæſitum, vbi gloſ. de rer. permut. Pariſ. de reſignat. lib. 11. q. 5. n. 24. Garz. vbi ſupra n. 49. adeo vt iuxta magis veram, & receptam ſẽtẽtiam, Ordinario atteſtante permutationẽ fuiſſe factam ex iuſta cauſa, credendũ non ſit, vt ex pluribus comprobat. Garz. loc. cit. n. 52. In præſenti autem non ſolùm de iuſtitia cauſæ non conſtat, quinimmo, ex quo permutatio fuit facta de beneficio pingui cum beneficio nullius valoris, vulgò de perſica cuius poſſeſſionem Ioſephus adipiſci non curauit, ſed ſtatim matrimonium contraxit, viſum fuit Dominis, dictam permutatio-

117 nem fuiſſe factam ad euitandam reſignationem ad fauorẽ, quæ coram Ordinario fieri nõ poteſt. Pariſ. d. tr. de reſignat. lib. 9 qu. 9. num. 5 vbi teſtatur de communi, & Garz. d. p. 11. cap. 3. de renunt. num. 266.

118 Tertiò & tandem, quia cum dictũ beneficiũ SS Iuliani, & Iuſtinæ eſſet de iurepatr. laicorũ, de quo dictus Ioſephus notitiã habebat, non potuit ad permutationẽ perueniri, prout deuentum fuit ſine conſenſu patroni, ad tex. in c. decernimus 16. q. 1. Sarnen. de infirmis reſignat. q. 17. col. 4. in princip. in ſecũdo caſu, Suar. de relig. lib. 4. c 32. n. 12. Garz. d. c. 3. n. 19 cum ſeq. & c. 5. nu. 72. Monet. de commut. vlt. volunt. c. 10. n. 369. Moder. Roman. diſcept. Forenſ. cap. 835. per totum, & fuit latè deciſum in Gerundẽ. benef. de Aquillana 8. Martij 1627. et 21. Februarij præteriti coram D. meo Pirouano, vnde fuit aperta via dicto patrono ad præſentandum alium

119 ſtante matrimonio per Ioſephum poſtea contracto, ex quo

X 2 Ioſeph

Ioſeph allegare amplius nõ poterat, ſe velle ad beneficium permutatũ redire, vt in puncto reſoluit Rota in Mediolan. Iu*riſpatr. coram* Blanchetto, *relata per* Garz. *d.c.3.n.17.*

120 *Non obſtat quod cùm Antonius Modernus patronus fuerit requiſitus ad præſtandum conſenſum, potuit ordinarius permutationem approbare, prout hæc videtur eſſe declaratio* Congreg. Concilij, *quia vltra quod de valida requiſitione non conſtat, cum illa fieri debebat cum termino peremptorio, & expreſſione cauſæ, ob quam debeat præſtari conſenſus, vt per Lamber. de Iurepatr. q.1. lib.2. & ar.6. q.6. n.44. in omnem caſum, hoc intelligendum eſt, prout ſupra, nempe concurrente magna Eccleſiæ vtilitate, aut neceſsitate.* Garz. *d.c.3. nu.28. &* Monet. *vbi ſupra n.374.*

121 *Non etiã obſtat ſi dicatur nõ cõſtare de* Iurepatr. *illiuſque pertinentia ad fauorẽ dicti Antonij, qui* Gerardum, *vt ſupra præſentauit, quia vltra quod ad effectum annullandi permutationem factam ſine conſenſu patroni, exiſtentia, & pertinentia Iuriſpatr. ſufficienter probatur ex ſola permutãtium confeſsione, quæ hic reſultat ex requiſitione Antonio facta ad præſtandum cõſenſum, vt fuit in puncto reſolutum in* Gerunden. *permutationis 17. Maij 1598. corã b.m. Lit*

122 *ta. In caſu noſtro cum ordinarius nõ ſit in cauſa, ſatis viſum fuit Dominis, probari* Iuſpatr. *& pertinentia ex pluribus præſentationibus per longiſsimum tempus effectum ſortitis, ex quo Antonius præfatus eſt filius, & hæres dicti quondam Benedicti, qui fuit in quaſi poſſeſsione præſẽtãdi. Rota apud Gregor. xv. deciſ. 349. nu.1. & in Elnen. beneſ. 28. Ianuarij 1627. coram me Et ita deciſum &c.* Quomodo in renunciatione poſsit interuenire ſimonia confidentialis, & quando ſit inualida ratione expreſſionis minoris quantitatis fructuum; videte Beyam p.p. reſponſ. Bonon. in congregatione Nouembris 1581. caſu 2.

DE VACATIONE RAtione vnionis nulliter factæ de Cappell. patronata.

123 *Vnio de Capell. patronata non poteſt fieri abſque patroni conſenſu, &* 125. *Nõ impedit, vt præſẽtatus à patrono inſtituatur, n ſeq.*

126 Iuſpatr. *non expirat ob lineam finitam, ſed tranſit ad hæredes extraneos.*

Cir

123 CIrca vacationem ob vnionem factam de Capellania patronata abſq; conſenſu patroni, præter notata ab eod *Ricc.ead p. 1. praxis deciſ.* 186. fauet deciſio Aliphana Iuriſpatr. 1. *Iunii* 1629. coram Ghiſlerio, ibi. *Non obſtat vnio per ordinarium facta Capitulo, quia tãquam ea, quę dedit cauſam liti, non tribuit aliquod ius cõſiderabile, nec eſt attendenda, Afflict. deciſ. 395. n. 7. Rota deciſ. 300. num. 1. p. 2. recent.*
124 *& donec videatur de vnione in petitorio interim eſt patronus manutenendus, & præſentatus eſt inſtituendus. Seraph. deciſ. 499. n. 3. quinimmò cum in Bulla vnionis, de qua in ſummario n. 3. legatur, beneficium, de quo agitur, eſſe de Iurepatr. ſed aſſeratur finitam eſſe lineam patronorum, eam Domini, cenſuerunt nul-*
125 *lam, tamquam factam de beneficio patronatus ſine conſenſu patroni, Laber. de Iurepatr. p. 1. lib. 2. q. 7. ar. 3. n. 2. debebant n. vocari hæredes vlti-*
126 *mi de familia cũ ob lineã finitam fundatorum, non expiret Iuſpatr. ſed de ſui natura ſit tranſitorium etiam ad hæredes extraneos, vt per Gloſ. in* Can. *conſiderandum* 16. *q* 7. Abb *c. 1. de Iurepatr. Aretin. Card. Imola, & cæteri allegati à Didaco var. lib. 2. c. 18. n. 6. Seraph.* 364. *n.* 378. & iterum in alia deciſione ſuper eandem cauſam, & coram eod. 4 *Iulii* 1624. fuit confirmatum hoc idẽ, vbi reſpõdetur aliis obiectis, de quibus nos ſuis propriis locis. Quando capitulum, cui fuit vnita Capella de iure patronatus, ſit legitimus contradictor, habetur in Motulen. Iuriſp. 18. Ianuarii 1630. coram mot. manno, quã refero *in fine operis*. Beneficium liberæ collationis non poteſt vniri beneficio iuris patr. laicorum *Conc. Tri. ſeſſ. 25. c. 9. Garz. p. 12. de beneficijs c. 2. n. 91. Rota in Triuētina beneficij* 28. *Maij* 1629 *coram Queipo*, in quia dec. cum alia in ead. cauſa 12. *Nouemb eiuſdẽ anni coram eod.* habes requiſita ad vnionẽ faciendã, & pręcipuè de conſenſu capituli quando præſtari poſſit, illas tranſcriptas reperies in fine operis, ſicut de alijs requiſitis adhoc, vt per vnionem Capella patronata acquirat libertatẽ, habetur *in Lucana iuriſpatro de Podijs* 20. *Nouemb.* 1620. *coram Coccino qua eſt* 30. *apud Viuianum.*

CRI-

CRIMEN HOMICIDII, VEL ſimonię, ob quod præten- ditur vacare Capella niam quo mo- do proban dum.

127 *Crimen ob quod vacare pra tenditur Capellaniam, quo modo probari debeat. Quan do talis probatio debeat pracedere impetrationē ibidem n. ſeq.*

129 *Simonię crimen quomodo probari debeat ad effectum priuationis beneficij.*

130 *Simonia per quas coniecturas probetur.*

131 *Pactum de extinguenda penſione in reſignatione, quando inducat ſimoniam, illud debet præcedere reſignationem n. ſeq.*

127 QVòad probationē criminis homicidij ratione cuius vacare prætenditur Capellania, notāda eſt deciſio Rotę relata per Genuē. *in ſua praxi Archiepiſ. Neapol. c. 54. n.* 10. Hæc ſunt verba Genuen. *Pone quod aliquis impetrauit beneficium à Summo Pontifice certo modo, ex quo qui illud obtinebat ante impetrationem commiſerat homicidium, nec impetrauerat diſpenſationem, an homicidium debeat probari, prout in criminalibus probationibus luce meridiana clariorıbus, iuxta l. final. c. de probat. vel ſatis ſit probare prout in cauſa ciuili, & beneficiali, & ſic leuioribus. & in* Rota *Romana fuit iſte notabilis caſus deciſus in vna* Caſalen. *ſeu nullius propoſiturę 9. Iunij 1597. coram* Gipſio, *& fuit dictum quod impetrans beneficium vacans, quod poſſidebatur ab homicida abſque impetratione diſpenſationis tenetur probare homicidium, ſed prout in cauſa beneficiali, non criminali, in qua requiruntur probationes luce meridiana clariores, et die 4. Iulij fuit declarata cauſa ciuilis, non obſtante inſcriptione, quia non agebatur criminaliter ad poenam, ſed tantùm ad proban-*

128 *dam vacationem.* Nota quia iſte caſus erat de ijs criminibus, quæ inducunt priuationem ipſo iure, ideo ſufficiebat probatio cauſæ vacationis poſt impetrationē; quando autē homicidiū volūtariū abſq; qualitate aſſaſſinij fuiſſet cōmiſſū poſt obtētū beneficiū, tūc præcedere debet ſētētia priuationis ante impetrationem, qa eſt caſus, in quo poſt ſentētiā quis debet priuari beneficiis, vt dicunt DD ſupra allegati nu. 49. & ſeq. & late agunt doctores cum de irregularitate ex tali homicidio in ſpecie *Suar. t. 5. diſp.*

*diſp.44 ſect.4.n.33 Gar.p.11. de beneficijs c.10.a nu. 38.vbi n.47.*generaliter docet,irregularem regulariter non eſſe priuatum beneficio ante irregularitatem quæſito, niſi poſt ſententiam,vnde vt ipſe Garz *ſubdit nu.48.homicida vt ſupra, donec declaretur,facit fructus ſuos irreuocabiliter &c unde in Bullis beneficiorũ, quæ expediũtur ob vacãtiã ſimilẽ,*apponitur *clauſula cõſlito etc.audita parte etc.*

Sic etiã pro probatione criminis ſimoniæ ad effectũ priuationis, præter notata per *Ricc.3.p.praxis reſol.306.*Notabilis eſt deciſio illa Montis Faliſci ſimonię 22.Maij *1615* corã Caualerio, vt infra.*Do-*

129 *mini nõ putauerunt cõſtare de crimine ſimoniæ ad effectũ, de quo agitur,qui erat priuationis, nam etſi non ageretur criminaliter,ſed tantum ciuiliter,ad priuationem beneficij requirebatur exacta, & pleniſſima probatio. Abb.in c.veniẽs l.1.nu.4.de teſtibus Alex.de Neu.conſ.64.n.2. & fuit reſolutum in Imolen. confidentiæ 14.Februarij 1592. coram b. m.Card.Pamph et in Tullin. prætenſæ ſimoniæ vlt.*Ianuarij *& 21. Aprilis 1597. coram* Orano.*Card.Seraph.dec.*1029 *n.2.imò neceſſe eſt, quòd quis ſit legitimè conuictus, vt clarè habetur in conſtit. Pij V. contra ſimoniacos, & eſt tex. in c.de hoc.de ſimõ.& gloſ.cõmuniter approbata in d. c.veniens in verb.per illorum , & ſæpius fuit firmatum in* Rota, *vt refertur in* Romana , *ſeu Hiſpalen. ſimoniæ 7. Februarij 1596 corã b.m. Card.*

130 *Blanchetto. Et licèt aliquãdo probatur ſimonia per coniecturas ſecundum opinionem Butr.& aliorum in c. ſicut de ſimon. tamen coniecturæ debẽt eſſe tales, quæ reum omnino cõuincant,vt in d. conſ. Alex.de* Neu.*64.n 2 vbi reprobat, ſeu declarat opinionẽ Butr.quomodo ſit intelligenda quod conſ. fuit canonizatum in Aretina Confid.23. Ianuarij 1595.coram b.m.Litta. Alciat.cõſ.2.n.41.vbi ita intelligit tex.in c. cũ ſimoniaca de ſim.*Clar.*in §. ſimonia n. 15. verſ.item ſcias.*

At in caſu propoſito non videbatur Dominus *adeſſe tales probationes,& præſumptiones ex quibus Vitellius poſsit dici cõuictus,nam ſi ſimonia prætenditur ex pacto inter reſignãtẽ, & reſignatariũ de extinguẽda pẽſione 12. ducatorũ reſeruata ſuper fructibus canonicatus reſignati,cum octo annatis anticipatis, & litteris non expeditis.*

Reſpondebatur non ſufficienter conſtare de tali pacto, ſaltem effectuato,prout requiritur ad eſſe-

effectum priuationis, quia non ſufficit ſolus tractatus, niſi ſequuta ſit effectuatio, vt in d. Romana, ſeu Hiſpalen. coram
131 *Card. Blanchetto ſi verò prætendebatur probatio ex confeſſione Euſtachij reſignantis, dũ dixit ſe velle extinguere penſionem ad ſuum fauorem reſeruatam, vt poſſit extinguere ſocietatem officij, quam habebat, cum Alexandro fratre Clemẽtis reſignatarij, talis confeſsio non videbatur Dominis, quod eſſet attendenda in præiudiciũ Clementis, tum quia ſonat in ſimplicem conuentionem, ſeu cõtractum, vt apparet ex illis verbis (ſi come ne haueuamo parlato, e reſtato d'accordo) qui tractatus non ſufficit ſine effectuatione, vt dictum eſt, tũ etiam, quia ipſius dictum tam quam ſocij, & participis in prætenſo crimine ſimoniæ non admittitur in hac materia c. 1. de teſtib. Alciat. de reſponſ. 2. n. 4. Card. Seraph. d. dec. 1029. nu. 4 latè Farinac. in praxi q. 93. nu. 4. cum alijs adductis in d. dec. Seraph.*

Tandem reſpondebatur talem cõfeſſionem factam eſſe poſt reſignationem, & ſic non præiudicare Reſignatario. Caſtren. in l. facta §. ſi hæres ff. ad trebell. Afflict. dec. 165. n. 5. Caputaq. dec. 157. p. 1. Alciat. vbi ſupra & dicitur in d. deciſione Seraph.

132 *Minus Domini putauerunt ex eo quod Clemens poſt dictã reſignationẽ, et expeditionẽ litterarũ tractauerit cũ D. Mutio Scarintio, vt faceret patrimoniũ reſignãti, poſſe quidquã firmari, quia cũ hic tractatus fuerit poſt reſignationẽ, nõ poteſt ex eo argui ad ſimoniã, in qua requirebatur pactio præcedẽs. C. Artaldus vbi ante vt eligeret 8. qu. 3. gloſ. et DD. in c. ſua nos de ſimon. fuit dictũ in Calag. Confid. 25. Iunij 1593. corã b. m. Card. Pãph. approbata in Albigã. Confid. 6. Martij 1606. corã Illuſtriſ. D. Lugdõ. Tãdẽ ad aſſertam ſolutionẽ ſcutorum 20. ex qua prætendebatur effectuata conuentio, placebat reſponſio, non conſtare quòd fuerit facta ad effectum dictæ extinctionis, ſed ſimpliciter ad computationem penſionis, & in omnem euentum, vti ſocius criminis, & muneris nõ probat d. c. 1. de teſtib. in 6. cũ alijs ſupra allegatis, & Clem. ſimpliciter deponebat mutuaſſe &c. Et ita reſolutũ fuit &c.*

Quod ob ſimoniã poſt promotionẽ quis non eſt priuatus ipſo iure beneficio, ſed venit priuãdus. *Ricc. p. 2 praxis reſol.* 131. circa hoc particulare. An ſit ſimoniacum paciſci de redemptione penſionis videte Beyan. in reſpon. Rom. in congregatione Ianuarij *1581.* caſu p.

DE

DE VACATIONE RATIONE homicidij intentati contra Patronum.

133 *Accuſare poteſt patronus* Capellanum *ciuiliter ob crimina in aliorum perſonam perpetrata ad finem priuationis beneficij, quando etiam criminaliter n. 134.*

135 Sortilegus, *vel ſortilegos conſulens, priuatur beneficijs. & 137.*

136 *Beneficiorum priuatio ex quibus pœnis impoſitis à iure arguatur.*

138 *Venenum, & ſortilegium, veneficum, quod nam ſit.*

139 *Aſſaſſinium quo modo cõmittatur per mandantem propinandi venenum, Punitur, etiam ſi non ſequatur effectus n. ſeq. & 161. quando dicatur ſequutus effectus n.162.*

141 *Arræ datio, conſenſum contrahendi indicat.*

142 *Venenum dare tentans, etſi non ſequatur effectus, debet puniri, & n. 163. & ſeq.*

143 *Occidere tentans Rector patronum* Eccleſiæ, *debet priuari beneficio, quod eſt de* Iurepatr.

144 *Alimenta debentur patrono ad inopiam deuento.*

145 *Ingratitudinis cauſa quando Beneficiarius priuari poſſit beneficio.*

146 *Machinatio mortis erga patronum eſt cauſa ingratitudinis; Quando dicatur talis machinatio in caſu beneficij n. ſeq.*

148 *Filius ex eo ſolùm quod parauit venenum pro patre, poteſt exhæredari.*

149 *Gratia facta non audita parte in crimine ſortilegij, non poteſt prodeſſe.*

CIrca alium caſum ſortilegij referam, quæ ſcripſi in quodam caſu occurrente mihi in vna Bonon. tenoris vt
133 infra. Sicut non eſt dubium quòd patronus poſsit accuſare Rectorẽ Eccleſiæ patronatæ ciuiliter ad priuationem beneficij ob crimina in aliorum perſona perpetrata, vt ex pluribus iuribus, & authoritatibus concludunt *Conſulentes apud Farinac. conſ. 25. num.* 27. ita & eò magis hoc dicendum eſt, ſi crimina in perſona ipsius patroni ſint commiſſa; argum. *tex. §. deniq; quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi in vſibus feudorũ*; vbi habetur, quòd vbicumq; dominus principaliter offenditur per reatum vaſſalli, ad ipſum reuertatur feudum, vt hanc ſaltem habeat ſuæ iniuriæ vltionem, nam propriè accuſatio pertinet ad offẽſũ *l. ſi plures ff. de accuſat. l. Papinianus §. final. de inoff. teſt.* & ita concordarem dictos conſulen-

134 ſulentes, quorum primus, hoc aſſerit de accuſatione facta tam criminaliter, quàm ciuiliter; ſecundus autem de accuſatione tantum ciuiliter hoc concedit, quià doctrinæ prællegatæ intelliguntur de criminibus commiſsis contra ipſoſmet patronos, ſicuti è contrario patroni, & ſimiles perſonæ habẽtes aliquod ius in Eccleſijs, ſi per ſe, vel per alium interfecerint Rectorem, vel clericum illius Eccleſiæ, perdunt omne ius, quod habent in Eccleſia, ac eorum poſteri vſq; ad quartã generationem A. *Nald. verb. Iuſpatr. num* 31.

Quòd verò hic nos ſimus in caſu priuationis beneficij, eſt etiam clarum. *Primò* quia ſu-

135 mus in crimine ſortilegij, omnia. n. illa, quæ naturaliter illos effectus non producunt, ſuperſtitioſa, & ſortilega dicũtur, vt poſt D. T*h. & Simãcas, tradit* S*caccia de iud. cauſ. crimin. ciuil. & hæretic. lib.* 1. *c.* 12. *n.* 30. pro quo crimine, adeſſe pœnã priuationis beneficiorũ, vltra alias pœnas, docet *Farinac. de delictis, & pęnis q.* 20. *n.* 92. quæ tantò magis applicari poſſunt caſui noſtro, quia Rector confeſſus fuit in iudicio, ſe ſortilegos conſuluiſſe, imò etiam pecunias eiſdem cõtuliſſe ad mortem inferendam fratribus de Gozzadinis patronis, cui crimini à iure imponitur inter alias pœnas, hæc pœna priuationis beneficij, tex. eſt clarus in *c. ſi quis Epiſcopus* 26. q. 5. vbi hæc habentur formalia verba; *ſi quis Epiſcopus, aut presbyter, ſiue Diaconus, vel quilibet ex ordine clericorum magos, aut aruſpices, vel ſortilegos, vel qui profitentur artem magicam, aut aliquos eorum ſimilia exercentes conſuluiſse fuerit deprehenſus, ab honore dignitatis ſuæ ſuſpenſus, Monaſterii curam ſuſcipiat, ibi que pœnitentiæ perpetuæ deditus, ſcelus admiſsum ſacrilegii ſoluat* vbi glo. in verb. *cõſuluiſſe* ſubdit, *nota pro ſolo conſilio debere quem puniri, ſiue faciat artem, ſiue non*; & in verb. *ſuſpẽſus* exponit .i. *depoſitus* imò marginalis additio indicat, ſic legi debere in corpore tex. non *ſuſpenſus* ſed *depoſitus*, ecce quod eſt pœ-

136 na priuationis beneficij, depoſitio. n. quæ alio vocabulo verbalis degradatio dicitur, eſt priuatio exequutionis officiorum, & beneficiorum *c. degradatio, vbi* DD. *de pœnis in* 6. iſtam etiam priuationẽ beneficiorum ſupponunt alię pœnę in *d. can.* poſitæ, ſcilicet detentionis in Monaſterium, & pœnitẽtiæ perpetuę, vt per *ſupradictos conſulentes*

Digitized by Google

tes apud Farinac.

137 Clariùs quòd dicta pœna priuationis beneficiorum imponatur talibus conſulentibus ſortilegos, licèt ipſi non ſint ſortilegi *Panorm. teſtatur poſt Gloſ. per illum tex. in c. 2. nu. 4. extra de ſortileg.* concordat quia iure ciuili in *l. nemo c. de maleſ. & Math. vbi Gloſ.* habetur, quod conſulẽs dumtaxat maleficos puniri debeat pœna capitis, quæ pœna cauſat amiſſionem beneficij *Farinac. conſ. 25. ſub nu.* 3. imò minor, ex eo quia poena amiſſionis beneficij eſt poena extraordinaria, apertè dixit *Grammat. deciſ. 2. n. 26. & 27.*

138 Accedat, quod hic ſumus in illa ſpecie ſortilegij, quæ venifica nuncupatur, vt per *Farinac. de delictis, & poenis qu. 20. num. 75.* venenum .n. dicitur omne id, quod morbos, & infirmitates infert, ac mortem abſque cauſa extrinſica inducit *l. qui venenum vbi Doctores ff de verb. ſignif.* ergo rectè poſſumus etiã caſum præſentem decidere ex his, quæ de veneno dicuntur paſſim p DD. In qua materia

139 Primò eſt certum quod mãdans, & mandatarius de veneno propinando ſint aſſaſſini formaliter, ſicut mandãs, & mandatarius de homicidio armis inferendo, imò tantò grauius aſſaſſinium eſt iſtud, quãto de per ſe eſt ſceleſtius crimen, veneno, quàm gladio necare *l. 1. C. de maleſ. & mathem. ita Baiardus ad Clarum q. 68. num. 176. & in verb. homicidium nu. 34.* ergo ſumus in terminis *c. 1. de homicid. in 6.*

140 Quod autẽ, vt aſſaſsinus puniatur quis eo ipſo, ꝙ mãdatum dederit, & ſi non ſequatur effectus, modo per ipſum mãdantem non ſteterit, patet quia in genere mandati, aſſaſſinium tunc eſt crimen completum, vt per *Gloſ. & DD. in d. c. 1.* tantò magis erit in caſu noſtro, quòd non ſolũ dictus Rector dedit mandatum, ſed etiam pecunias, ex quo magis oſtẽditur animus deliberatus erga effectum veneficij, & excluditur præſumptio ioci; arg. *tex. in l. qui ſic ff. de ſolut. vbi DD. notant,*

141 *quod arræ datio conſenſum contrahendi demonſtrat, probatur etiã in l. final.* C. *de ſpõſal.* & in terminis, quòd conſanguineus tentans dare venenum cõſanguineo, & ſi dare non potuerit, teneatur de parricidio (nam hic ſumus inter conſobrinos) *poſt Gomeſ. notat Baiard. d. § homicidium num. 33.*

143 Secũdò quia intẽdebat dictus Rector N. interimere nõ ſolũ perſonas Eccleſiaſticas, conſãguineas &c. vt rectè p

informãtem,ſed eas, ad quas pertinet de iurepatr. laicali dicta rectoria,& ſic patronos quibus gratitudinẽ exhibere
144 debet,ſicuti eſt,eos ad ino piam deuentos alere *c. nobis de iurepatr. c.quicumque el 2. 16.qu.7.de qua re latè Ricc. 1. p.praxis decif.170. & p.3. reſol.277.& ſeq.*quod ſpectare ad gratitudinem docet *Gloſ. in l.final.C.de donat.*ergo tãtò magis tenetur defendere eorum vitam,& ſalutem, cũ prò eod.habeatur de iure, alere,& ſalutem defendere;ſicuti negare alimẽta pro eod. reputatur,quàm necare *l.necare ff. de alendis liberis*;vnde ſequitur quòd propter ingratitudinem erga patronos cõ miſſam, poteſt priuari dicto beneficio,ſicuti filius hęreditate,& feudatarius feudo,&
145 licèt *DD.in c.final. de donat.*cõmuniter negent,propter ingratitudinem beneficiarii erga collatorem,reuocari collationem,tamen hoc verificatur ſecundùm eos in ordinario conferente, in quo non eſt vera donatio, vt clarè loquitur pcisè *Butr. ibid.* ſed in beneficio iurisſpatr.certum eſt reuocari ob ingratitudinem per priuationem beneficii,ita *Panorm. in d. c.final.n.12.*vbi ponit caſum de quodam Rectore, qui ædificauit Monaſterium, & dotauit,ſubditque quod ſi Abbas & Monachi commiſerint ingratitudinẽ,monaſteriũ non deſtrueretur, ſed quod repellãtur illæ pſonę,& aliæ con-
146 ſtituantur.Quod autem ſola inſidiatio , & machinatio de morte inferenda ſit ſpecies ingratitudinis, clare habetur in *d.c.final.*ibi *vita periculũ inferre praſũpſerit* pciſè *Panorm.in d. c. final.n.2. in 4.caſu,latius DD.in l.fina. C.de donat.& in §. alia eod. illo tit.*& in ſpecie de inſidiis mediãte maleficio, quod ad ingratitudinem ſpectent, habetur *in §.iuſtum,in auth.vt cũ de appell.cognoſcitur. ibi ſi venenis, aut maleficijs, aut alio modo nocentes filiorum vita inſidiati probabuntur.*
147 Nec obſtat quòd in caſu præſenti non fuit illatum vitæ periculum,quia veneficiũ non fuit perfectũ.Quia *Gloſ. ibi* intelligit inferre periculũ vitæ,id eſt *inſidiatus fuerit* ſicuti omnia alia iura concordantia loquũtur,vt,de ingratitudine filiorum,ſic loquitur tex.in *§.aliud quoque c. in auth.vt cum de appell.congnoſcitur*;de ingratitudine parentũ erga filios,habetur in d. *§.iuſtum*,de ingratitudine vxoris erga virum in *§.mitiores , in auth.de nuptijs*,de ingratitudine donatarii erga donatorẽ in *d.l final.*de ingratitudine

vaſ-

vaſſalli erga Dominum §. *idem eod.tit.quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi in vſibus feudi*. Quæ inſidiatio etiã comprehendit hunc caſum, ſi ſolis verbis ſit attentata, vnde idem ſignificat, inſidiatio, quam machinatio.

148 In ſpecie quò adhoc, vt ſit filius ingratus patri, & ideo priuari poſſit legitima, ſufficit paraſſe venenum, licèt poſtea inſidiæ pateſiant. *Couar. in c. Raynutius nu. 13. de teſtam.*

149 Tandem quòd gratia facta non audita parte offenſa circa præſens crimen ſortilegii nõ teneat, teſtatur *Martinus Del rio in ſuis diſp. lib. 5 ſect. 16. fol. mihi 75.* & hęc &c.

DE VACATIONE Ratione aſſaſſinii commiſſi.

150 *Aſſaſſinij ratione, vt quis priuetur beneficio, ſufficit ſi mandatum ſit de occidẽdo Chriſtianum, nulla habita ratione, an mandatarius etiam ſit chriſtianus, vel nõ num. 160. Quomodo debet conſtare de mandato num. 156.*

151 *Aſſaſſinij qualitas quomodo probetur ad effectum priuationis beneficij, & n. ſeq. & n. 166.*

153 *Mandati acceptatio ad effectum aſſaſſinij quomodo inducatur.*

154 *Promiſſio facta alicui pro homicidio patrando, quando inducat aſſaſſinium.*

156 *Pecuniæ datio pro homicidio, quando probat aſſaſſinium.*

157 *Delicti corpus circa ſortilegium quomodo probetur, et n. 159.*

158 *Confeſſio rei non conſtito de corpore delicti, nullum producit effectum.*

163 *Actus proximus, quis nam dicatur in materia criminis aſſaſſinij ad effectum poenæ ordinariæ.*

165 *Irregularitas ratione homicidij, nõ incurritur niſi effectu ſequuto.*

167 *Legatus à latere poteſt facere gratiam, & quando quis per talem gratiam cenſeatur reſtitutus ad beneficium.*

168 *Beneficii impetratio ob delictum, de quo fuit facta gratia ipſi reo, quando ſortiatur effectum.*

150 Circa crimen aſſaſſinii. Nota quod tex. in *c. 1. de homicid. in 6.* Secundũ communem ſententiam, ſicut habet locum vbi mandatur occidi chriſtianus, ita vẽdicat etiã ſibi locũ à quocũq; talis chriſtianus fuerit occiſus, ſiue talis mandatarius

ſeu

151 ſeu aſſaſſinus fuerit chriſtianus, ſiue non, vt per *Ricc. in praxi variarum, quæ eſt 2. pars reſol.37.* vbi *reſol.36.* habes quæ dicantur probabilia argumenta, ad effectum vt cenſeatur probatum aſſaſſinium. Et quia de hac materia in facto valde ſimili caſui præcedenti aliqua ſcripſi pro reo, non ab re eſſe putaui, ſi eam cõſultationem hic inſeram, maximè quia continet plura, quæ ſpectaut ad declarationem *cit.c. 1. de homicid. in 6.* qui loquitur de priuatione beneficii ex cauſa aſſaſſinii. Conſultatio eſt, quæ ſequitur.

Infacto mihi ex partibus tranſ miſſo, Arbitror nõ poſſe dici, nec reputari aſſaſſinium; ad effectum maxime, quod *N.* reus, priuatus remaneat beneficiis iuxta tex. *in c. de homicid. in 6.* Primò enim, ponderando confeſſionem ipſius rei, ex qua manant omnes difficultates, nõ inuenio mãdatum datum ab eod. reo Iacobo primùm, & poſtmodũ Bartholomæo fuiſſe ad venenũ propinãdum, vt ſupponit impetrans beneficium, ſed tantum ad inueniendum aliquem expertum, qui veneficia, & ſortilegia conficere ſciret, pro maliando, & occidendo N. eiuſdem rei conſanguineum, quod mandatum non ſufficit ad conſtituendũ aſſaſſiniũ, ita vt intrẽt ſpecialia illius, & quod de eo diſponitur in d. *c. 1. de homicid. in 6.* imò cum ipſe Iacobus; & Bartholomæus tantùm preſuppoſuerũt reo, habere quãdam mulierem in prædictis expertã; ibi, *et menò da me detto* Bartolomeo, *quale diſſe io hò vna donna, che le ſa fare, & è bona.* & dicta mulier præſuppoſito, *quod fuiſſet vera mandataria*, nunquam fuit conducta, nec viſa per N. reum, nec ipſe cum ea aliquid tractauit de prædictis, non poteſt huic caſui applicari diſpoſitio dicti

152 *c. 1.* Quod requirit primò, vt conſtet de illa qualitate aſſaſſinij *Gramm. conſ. 1. poſt ſuas deciſ. n. 51. & ſeq. Marſ. conſ. 112. n. 1. Farinac. de inquiſit. q. 8. n. 85. et de homicid. q. 123. n. 54. conſ. criminal. 10. n. 24. vol. 1.* & talis qualitas aſſaſſinij tunc dicitur probata, quando inter mandantem, & mandatarium præcedit conuentio de occidendo aliquẽ ſub promiſſione certæ ſummæ pecuniæ, vel rerum, vt dicit *Bar. in l. non ſolùm §. ſi mandato meo n. 13. ff. di iniurijs. Canoniſtæ in d. c. 1. Farin. de homicid. q. 123. n. 19. & ſeq. & ſcribentes apud Farinac. d. cõſ. 1. n. 1.* Secùdò requiritur, quòd ꝓmiſsio ſit acceptata. *Bal. conſ. 98. n. 3. lib. 1. Grãm.*

voto

voto, criminal. 11. *nu.* 19 *Vulpell. conſ. criminal.* 143. *n.* 3. *Riminal. iunior cōſ.* 685. *n.* 11. *lib.* 6. *Decian. tr. criminal. lib.* 9. *c.* 3 *n.* 17. *Baiard. ad Clarum §. aſſaſſ. n.* 6. *Brunor. a ſole q.* 34. *n.* 13. *& Farinac. d. q.* 123. *n.* 128. *&* 147. *& Conſulentes apud d. conſ.* 10. *Farinacij.*

Hæc qualitas vtiq. in caſu, de quo agitur ceſſat, & non poteſt cōtrouerti, quia ſi eſt verū relatū in facto, quòd Bartholomęus eſſet mediator, & non ſciret componere maleficium erat neceſſaria præſentia dictæ maleficæ mandatariæ, & cum illa faciēda erat conuentio, aliàs non eſt aſſaſsinium *Boſs. de mandato ad homicid. n.* 35. *Carrer. in ſua pract. criminal. verb. circa igitur ſeptimū n.* 6. *Gabr. cōſ.* 170 *n.* 16. *to.* 1. *lib.* 2. *concluſ.* 1. *in criminal. num.* 39. *Capic. deciſ.* 155. *num.* 9. *& Conſulentes ad Farinac. d. conſ.* 10. *n.* 9 *&* 28.

153 Nec dici poteſt, in hoc ſufficere acceptationem Bartholomæi, quoniā ſi reſpiciamus promiſsionem ſcutorū 25. pro illa muliere, quæ debebat componere veneficiū, ſupradictus Bartholomęus dictam promiſsionem nomine ipſius nunquam acceptauit, ſed tantùm indicauit principali, quod oportebat elargiri dictæ mulieri ſcuta 25. & dictus principalis annuit, vnde oportebat, quòd mulier acceptaret, vt DD. requirunt, imò nec dicta acceptatio pro muliere ſufficeret, cùm tractetur de illa obliganda ad pœnam aſſaſsinij, ad quam nullus poteſt alium obligare, ſine indiuiduo, & ſpecialiſſimo mandato *Bar. in l.* 3. *§. ſi procurator ff. quod quiſque vnus, & in l. ſi procurator, vbi Iaſon ff. de condit. indebiti Fel. c.* 1. *n* 8. *vt lite non conteſtata. Pariſ. conſ.* 100 *n.* 7. *lib.* 3. *Menoch. de arbitrar. caſu* 516. *n.* 24. *& ſeq.* & tamen de tali mandato dato à muliere neq; aliquod apparet.

154 Si verò reſpiciamus promiſsionem factam dicto Bartholomæo, vtiq; clara eſt, quòd illa non tendit ad occidendum, ſed ſolùm ad ſollicitandam mulierem, quo caſu nullo modo poteſt prætendi aſſaſsinium, notant *Canoniſtæ d. c.* 1. *& alij relati à Brunor. à ſole d. q.* 34. *n.* 7. *& ſeq. Pariſ. conſ.* 166. *n.* 2. *Gabr. d. conſ.* 170. *n.* 6. *Honded. conſ.* 93 *n.* 65 *lib.* 2. *& Conſulentes apud Farinac. conſ.* 10. *nu.* 1. item dicta promiſsio eſt ſatis incerta, dum tantùm promittit dicto Bartholomęo *vſarli corteſia*; vnde non poteſt inferri ad aſſaſsinium, etiam quòd dictus Bartholomæus eſſet principalis mandatarius *Gabr. d. conſ.* 170 *n.* 15. *& ſeq.*

Vul-

V*ulpell.d. conſ.* 143. *Viuius com.opinion.opinion.74. poſt n.*1.*Baiar.ad* Clarum *in* §.*aſſaſſ.n.7.& ſeq. Decian.d.c.*35. *n.17*.Honded.*d.c.93.n.66.Farinac.d.q.*123. *n.* 40.*& tr. de homic.n.*548.ex prædictis igitur clarè patet quòd non ſumus in terminis d. c.*1*.

155.Nec obſtant pecuniæ datæ dicto Bartholomęo ad bonũ computum, quia vt ipſe Bartholomęus dixit in ſua confeſsione,illas pecunias dedit principalis pro emendis rebus neceſſarijs ad ſupradictũ veneficium, ita inſtante ſupradicto Bartholomęo,ibi *Ri tornò da me cõ vna poliſa ſcritta d'erbe. per fare detta malia,dicendo,ce biſogna denari* vnde non pro homicidio, ſed pro herbis accepit, & ſic nõ eſt aſſaſsinium, ita in puncto *Gabr.d conſ.*170.*n.21.& ſeq. Boſſ.vbi ſupra n.*34.vbi quod pecuniæ datæ ad alium finẽ, quàm occidendi,non inducũt aſſaſsinium,ſequitur V*ulpell. d.conſ.*143.*num.* 28.B*aiar.ad Clarum d.*§.*aſſaſſ.num.*7. V*iuius opin.*74.*num.1. Addentes ad Farinac.d.conſ.*6. *littera A,& idem Farinac.q.* 723. *num.*158.*& ſeq.*

156 Secundò vt habeat locum d. *c.* 1. requiritur vt conſtet plenè de mandato:item quod Iudex declarauerit, principalem ita mandaſſe *Alex. conſ.* 166.*n.5.lib.7.* Carr. *in pract.* §.*circa igitur tertiũ n.*15. *& ſcribẽtes ad Farin. d. conſ.*10. *n.26*.& licèt poſsit replicari, conſtare de mandato per cõfeſsionem principalis,adhuc reſpondetur, confeſsionem prædictam non ſufficere ad probandum mandatum,non ſequuto delicto. *Boſſ. tit.de delicto n.*15 *et melius d.tit.de mandato ad homicid.n.*57 *Decian pract.crim.li.9.c.34.nu* 43. Quãdo.n.DD.dicũt ſufficere confeſsionem ad probandum mandatum,debent intelligi ſequuto effectu, & cõſtito de mandatario principali delinquente R*uin.cõſ.* 6.*n.11.lib.* 5. *quem ſequitur Surd.conſ.*4.*n.9.& ſeq. lib.*1. *Augger.conſ.*21.*num.* 19. *&* 23.*lib.3.per tex. in l.ſi is qui rem,la* 2.§ *ſi tu,vbi Bart.ff.de furtis, & in puncto Farinac. conſ.criminal.* 102. *num.* 31. *Gramm.d.conſ. criminal.* 36. *num.5*.maximè vbi tractatur de pœna ordinaria,vt in caſu noſtro, quia tunc requiritur probatio mandati aliunde,& quod conſtet de mandatario principali delinquente,ſtante quod mandans obligatur nõ ex mandato, ſed ex delicto ſubſequuto propter mandatum,vt defendit *Bar. in d.l. non ſolùm* §.*ſi mandato nu.9. ff.de iniurijs, latiùs Salicetus in l.non ideo n.24.c. de accuſ.*

Ma-

Marian. Socc.in c. propoſuiſti poſt num. 22. *extra de for. compet. Clar.in pract. §. fin. q.89.n.4.Boſſ de for.compet.n.* 109.*Decian.d.tr.criminal. lib. 9.c.32.n.5.& c.39.n.20.Farinac.de conſult.q.135.n.8.* Qui licet *tr.de inquiſ.q.3. n.* 1. videatur limitare in aſſaſsinio, in quo mandatum habeatur pro perfecto,etiã effectu non ſequuto, tamẽ ibi loquitur de pœna extraordinaria, & ſic extra terminos noſtros, prout idem reſpondet *conſ.* 102. *n.* 31. vbi quod nullo modo poteſt puniri.

157 Imò dico prædictam confeſſionem nullo modo attendendam, nec habendam in conſideratione, nedùm pro pœna *d.c.*1. *de homicid. in* 6. Verùm nec pro pœna extraordinaria; ex quo non video in proceſſu aliquo modo verificatnm corpus delicti,cũ Curia non procurauerit habere in manibus dictas herbas,quas figurauerat Bartholomęus meo principali,nec minùs ſubſcriptionẽ dicti mei principalis,& quod peius eſt,nec conſtat per peritos,quod illæ herbę poſſint applicari ad prædictum veneficiũ, & quòd illa mulier depicta profiteretur illam artẽ, & ſic ꝙ realiter Bartholomæus procuraret cum effectu committere dictum veneficium,& non potius decipere dictum principalem, vt credendũ eſt,pro extorquẽdis pecuniis.

158 Quo non facto,& ceſſante pro parte fiſci,intrat alia vera DD.aſſertio,quòd confeſſio rei nullum producit effectum,non conſtito prius de corpore delicti,ita *Ludou.Cato inter conſ.criminal. diuerſ. conſ.29.nu.7.lib.*1.*in paruis. Bertaz.conſ.criminal.*57. *nu.* 3.*conſ.*138.*n.*1. *lib.*1.*Decian. in tr criminal.lib.9.c.2 nu.8. & c.26.nu.*10.*Alex.conſ.* 15. *nu.6.lib.*3.*Gramm. conſ. criminal 36.poſt nu.4.Foller.in pract.crimina.verſ item quod ſororem venenauit nu.*15.*& nu.*27.*Boſſ.de delicto num.6. DD.cõmuniter in l.*1.*§.itẽ illud ff.ad Sillanianũ.*

159 Quod nõ ſolùm Curia vel fiſcus teneretur procurare habere in manibus dictas herbas,& ſubſcriptionẽ; verùm etiam probare per peritos,quòd eſſent aptæ ad veneficium,aliàs nuſquam dici poſſe ſufficienter conſtare de corpore delicti,Docent *Boſſ.vbi ſupra n.* 26.*& Conſulentes apud Farinac.conſ.*184. *n.*16. *& ſeq.* & ratio eſt,quia quando lex loquitur cum aliquo præſuppoſito,ſublato illo,ceſſat legis diſpoſitio.*Bar.& Salyc. in l.mãcipia C.de ſeruis fugitiuis.* Nec ad puniendum ſufficit cre-

Z duli-

dulitas delinquendi in caſu,de quo agitur, maximè quando veritas pôt eſſe in contrariũ Bar.*in l inter omnes §. rectè,de furtis.Menoch.de arbitr.lib* 1. *q* 90.*n*.20.& 25 *& conſ.* 480. *n*.11 *lib.* 8. *& ſcribentes ad Farinac.d conſ.*184.

170 Tertiò procedit dictum *c.* 1. (*& nunc aggredior ſecundũ dubium*) quando mandatum fuiſſet datũ alicui infideli pro occidẽdo chriſtianum, in quo vult etiã puniri affectum,licèt non ſequatur effectus, vt bene declarat *Couar. in clem. ſi furioſus p.*2 *in* 1.*n.* 9. Gemin. *& alij Canoniſtæ in d.c.* 1. *Decian.d.c.*30.*n.*13.Menoch.*caſu* 360.*n.*39.Brunor. *à ſole d. q.* 34.*n.*1.*& nouiſſimè refert* Petrus *Cabal.d.tr.de homicid. n.* 503.*Ignat.*Lop.*in addit.ad* Di *az.in ſua pract.* Canon. *c.* 97. *littera D.* quæ opinio etſi non ſit ad aliquibus recepta,vt dictũ fuit à nobis *ſupra n.* 150. tamen ipſi non negant, quin vbi mandatum fuerit datum chriſtiano cõtra chriſtianum,

161 prout in caſu, de quo agitur,tunc nõ procedat diſpoſitio dicti *c.*1.niſi ſequuto effectu,vel fuerit deuentum ad actũ proximum, ita quod per mandatariũ non ſteterit quòd effectus ſequatur, aliàs nunquam daretur pœna ordinaria,ſed ſolum extraordinaria, ita defendit *Angel. in l. item apud Labernm.§.ſi curauerit ff.de iniurijs,Marſil. in l. vnica n.*2937.*de raptu virginum,* vbi admiſit opinionem *Angeli* vt non poſſit imponi pœna ordinaria,ſecus extraordinaria,& plenè *conſ.*103.*per totũ Couar. vbi ſupra verſ. ſecundus ſubijcitur caſus*; *Gramm. deciſ.l.*2.vbi teſtatur ferè per 30. annos ita fuiſſe deciſum in magna Curia Vicariæ,& refert vnum caſum grauiorum, cuiuſdam Prothonotarij Apoſtolici,qui ſolùm fuit condemnatus in pœna pecuniaria tempore Illuſtriſsimi Proregis Cardinalis Columnæ,*& deciſ.* 58.*& deciſ.* 74.*n.* 5. *voto criminal.*8.*n.*9.*& ſeq. voto* 9. *n.* 9 *& ſeq.& voto* 20.*per totum Decian.vbi ſupra n.*15. *& ſeq. Boſſ.de mandato ad homicidiũ n.*36.vbi declarat expreſſè dictum *c.*1.*de homicid.in* 6. non

162 habere locum,ſi non fuit ſequutus effectus vel ſaltem factus inſultus,& alij relati per *Farinac.d.q.*125.*n.*81.104.*&* 106.vbi teſtatur,quod hæc ſit magis cõmunis opinio,& *nu.* 119.quibus accedunt *Petrus Caball. vbi ſupra n.*506. *ver. mihi quidem placet, & Illuſtriſſ.* Card. *Fuſcus tom.*6.*litt.* P.*concl.*227 *n.*5.

163 Actum verò proximum declarant DD. in aſſaſsinio, ſimilibuſq, delictis,dici, quando fuit deuentum ad inſultũ,

vel

vel offenſionem, vt per *Grām. voto criminal. 9. n. 10. & alios copiosè relatos per Farinac. d. q 123. n. 106 vbi ponit plura exempla, quem ſequitur P. Caball. vbi ſupra n. 501.* quæ applicando ad caſum noſtrum, clarè patebit non fuiſſe deuētum ad aliquem actum proximum per mandatarium dicti principalis, ex quo vt dicebā, Bartholomęus non erat ipſe principalis mandatarius, & qui ſciret componere veneficium, ſed mulier quædam, quæ numquam fuit viſa, nec alloquuta cum principali, imò creditur potiùs depicta in mēte per dictum Bartholomæū ad effectum extorquendi pecunias à dicto principali, quā quòd realiter, eſſet in rerū natura, vnde fruſtra hodie quæritur dari aſſaſsinium, cum nō cōſtet de principali mādatario. Verùm etiāſi conſtaret de principali cōſtat, quod nec aſſaſsinium eſſet, ſaltem ad effectum de quo agitur, ex quo non fuit deuentum ad aliquem actum proximum, & immediatum delicto.

Et dato, quòd poſſet prætendi fuiſſe deuentum ad aliquē actum ob traditionem pecuniarum dicto Bartholomęo, ſubſcriptionem, & herbas pręparatas, de quibus in confeſsione mei principalis; nihilominus actus pręmdicti nullo modo poſſunt dici proximi, & immediati delicto, ſed valdè remoti, & mediati, poſtquam pecuniæ fuerunt datæ ad alium finem, quàm occidendi, & hei bæ, *de quarū corpore non conſtat, quod ſolū ſufficere deberet pro criminis impunitate,* non fuerunt aliquò modo præparatæ, nec ad veneficiū accomodatæ, ita ꝙ nocuerint, vel nocere potuerint, quo caſu iſti appellantur à doctorib. actus remoti, non autem proximi, vt in pūcto exēplificat *Bal. conſ. 443. leubus confecit venenum lib. 3. Gramm. omnino videndus d. deciſ. 98. & d. conſ. criminal. 36. n. 12.*

Et ſic vbi ex præparatione cum actu proximo poſſet prętendi pœna ordinaria vbi mors ſequuta eſſet, vel per mādatariū nō ſtetiſſet, vt ſequeretur, ex ſimplici tamen tractatu, ac ſimplici perquiſitione ad veneficium committendū, cum perquiſitio talis non nocuit, nec fuit apta ad nocendum, tamquam non reducta ad actum, non poteſt talis principalis aliqua pœna puniri, vt in terminis reſpondet *Maluaſia conſ. 112. n. 3. ad finem & n. 32. lib. 1.* vbi adducit plura
164 exēpla ad probandū, ꝙ nulla pœna neq; pecuniaria incurritur ex actu remoto ad venenū *& habetur per Adden. ad Fa-*

rinac.conſ.184.nu.49. in omni caſu nõ poteſt negari, quin poena debeat eſſe ſolùm extraordinaria leuis, vel pecuniaria, ſi perſona non ſit vilis *Florianus in l.item ſi obſtetrix num.2.ff.ad l.aquiliam.Bal.* *d. conſ.443.Gramm. deciſ.2. nu. 29.& deciſ.74.num.14. & d. conſ.criminal.36.nu.13.Maluaſia vbi ſupra num.29.Farinac.q.*122.*num.*20. vbi quod licèt fuerit deuentum ad actũ proximum, & præparationẽ veneni, adhuc propinans, non puniatur poena mortis, & ſic poena ordinaria, ſed alia mitiori, ſi is, qui venenum ſumpſit, non obierit, *& d.q.* 123. *num.106. & num.* 104. vbi de magis communi, æquiori, & recepta opinione teſtatur, & *ſcribentes ad eum inter conſilia d.conſ.184. num.*11. *volum.2.*

Ex quibus potius rigoroſa, quàm leuis videtur iudicanda poena ſoluta, & concluditur, nullo modo eſſe locum *d.c.*1. *de homicid.in 6.*ad effectum

165 priuationis beneficij, nec minùs dictus meus principalis poteſt prætendi irregularis, ſtante effectu non ſequuto, vt per *Couar.in d.Clem. ſi furioſus p.2.nu.5.Cataldin. de Boncomp.conſ.criminal.*55.*n.* 65.*lib.*1.*in paruis, & communiſſimè Farinac. d tr. de homicid.q.124.nu.56.& ſeq. & latè Vgol.ſuo tr.de irregul. c.* 5.

166 *§.4.per totũ,* et ſic impetratio beneficij nullo modo poteſt ſuſtineri, maximè quod non narrauit in ſua gratia ve-

167 ritatem facti, et ad omne pe ius impetratio fuit facta poſt abſolutionem, et gratiam dicti mei principalis ab Illuſtriſſimo Legato, qui vigore ordinariarum facultatum ſolitarum concedi à Sanctiſſimo Illuſtriſsimis Legatis, nedũ abſoluit, et liberauit ſolutis ſcutis etc. Verùm *ad famam, honores, & omnia, quæ habebat ante prætenſum debitum, et poſſidebat, repoſuit, & reſtituit in integrum,* ex quibus verbis, nõ poteſt negari, quin meus principalis cenſeatur etiam reſtitutus ad beneficium, etiã ſi tertio fuiſſet ius quæſitum, dum traheret cauſam, et originem à condemnatione, ita defendit *Felin.in c.inter quatuor verſ.limita 1.num.5.de maior.& obed.* tanto magis ſi beneficium non fuit collatũ ante gratiam. *Bellam.concluſ.* 743. *Mohedanus de reſtit. ſpoliat.deciſ.5. & 6. Peregrin. de iure Fiſci lib.5.tit.2. num.22. Oddus de reſt.in integrum p.2. q.95.ar.1.num.7.& in termi-*

168 *nis q.98.ar.3. num.32.* ubi diſtinguendo, tenet, quòd ſi beneficiũ non fuit alteri collatum ante gratiam, per reſtitutionem recuperet illud:

ſi

ſi uerò fuerit collatum quod non recuperet, et alios allegat, ac teſtatur de communi, cum qua diſtinctione uidetur reſidere etiam *Farinac. ſuo tr. de Inquis. q. 6. nu. 28. verſ. ex quorum dictis*, et hæc etc.

De Vacatione ob Hæreſim.

169 *Hareſis cōtractę poſt adeptum beneficium ratione, an vacet ipſo iure* Capell. *Quid ad finem impetrationis nu. ſeq.*

171 *Hæretici beneficium, quando poteſt conferri ab* Ordi*nario, non citato hæretico*.

172 *Abiurans de formali, quando remaneat inhabilis ad beneficia, & 177. Quid de abiurante ſponte in officio inquiſitionis nu. ſeq. et 175. Quid de abiurante de vehementi, vel de leui nu. 178.*

174 *Abſolutio circa caſum hæreſis an dari poſſit in foro conſcientiæ ab* Inquiſitori*bus*.

176 Inquiſitor *poteſt diſpenſare ab irregularitate incurſa ratione hæreſis*.

QVò ad uacationem per hæreſim contractā poſt adep
169 tam Capell. etſi diſſensio ſit inter DD. an ipſa fiat ipſo iure, uel requiratur ſententia declaratoria talis criminis, ut tetigi *ſupra ſub num.* 110. *caſu* 14. tamen ut benè *Suar. loc. ibi à nobis cit.* authores opinionis negantis illam vacare ipſo iure, tantùm inde inferunt, Capellanum, ſeu beneficiarium non eſſe obligatum ad dimittendum beneficium, & ſeipſum ſpoliandum, & per conſequens ſi numquam denuntietur, & ſecretò reſipiſcat, tuta conſcientia poſſe illud retinere, nec teneri ad reſtitutionem fructuum, quia non fuit amiſſum beneficium quò ad proprietatem ipſo fa-
170 cto; non autem negāt, quod beneficium impetrari poſſit à die commiſſi criminis, & reſignationem ab illo factam ab eod. tēpore inualidari, & poſſe cogi ad reſtituēdos ab eodem tempore fructus, vt proſequitur *Suar. diſp. 21. de fide ſect. 5. in fine* [Dixi *poſt adeptā Capellaniam*, quia ſi collatio fuit facta ei, qui iam erat hæreticus, collatio eſt ipſo iure nulla, & per conſequens tenetur ad dimittendam proprietatem, & fructus beneficij, etiam poſt conuerſionem, vt per *Garz. p. 11. de benef c. 10. num. 728. Saneb. & alios apud Suar. loc. ſupracit.* Ex quibus apparet quomodo ſit verum id, quod firmat Ricc. *p. 1. praxis deciſ. 674.* quando ibi conatur probare; quòd beneficium hæretici poſſit conferri ab Ordinario, hæretico nō cita-

citato, eſt etenim verum in eo, qui iam lapſus in hæreſim obtinuit illud, et ſic priuato ipſo iure, vel ſit eius hæreſis notoria iuxta ea, quæ diximus *ſupra ſub nu.* 53. tunc etenim ante collationem non eſt citandus, ſed poſt collationem, ad hoc, vt talis hæreticus priuetur poſſeſsione illius debet citari, vt etiam ipſe innuere videtur *nu.* 7.

172 Quid autem ſi fuit hæreticus, ſed iam abiurauit hæreſim, an poſtea poſsit illi conferri Capellania? Reſolutio huius dubij pendet ab illa quęſtione, an qui abiurauit de formali ſit inhabilis ad beneficia, de qua re *Nauar. conſ.* 6. *de hæreticis*, vbi firmat quòd talis ſi abiurauit, quia inquiſitus confeſſus fuit ſe fuiſſe hæreticũ, non ſolùm eſt inhabilis beneficio habendo, ſed eſt priuatus ipſo iure habito, per tex. *in c.* 2. *de hæret. in* 6. *et c. cum* 2. *extr. eod. tit.* ſecus ſi abiurauit, quia inquiſitus cũ iuramento ſe purgauit negando ſe in illam incidiſſe, et abiurauit deteſtando eam, ac promittendo ſe numquam fuiſſe hæreticum etc. Hæc sũt uerba ipſius *Nauar.* qui ſubdit, ſe non credere Bullam Pij V. annullantem reſignationẽ beneficiorum uacantium ob hæreſim non habere locum in beneficio eius, qui abiurauit hæreſim etiam primo modo ſupra explicato.

173 Si autem ſponte Beneficiarius acceſſerit ad Inquiſitorẽ ante omnem aliam denuntiationem, & confeſſus ſuam hęreſim, illam abiurauit, vt reciperet abſolutionem, vt obſeruatur in dicto Tribunali mitius agendo cum ipſo, vt *per Zenard. in ſuo directorio Confeſſariorum, & Theologorum*, ideoq; dicta abſolutio non eſt in foro conſcientię, vt aliqui putarunt, cum ſcribatur eius depoſitio, & abiuratio fiat coram Notario, vt vidi practicatum, dum munere Conſultoris Sancti officij Arimini fungebar, habetur etiam per *Santarell. de hæreticis c.* 5. *dub.* 7. & *Nouar. in ſuis ſingul. concl.* 4 *nu.* 2. *Sanchez lib.* 2. *ſumma moralis c.* 12. *Barboſam de officio, et Poteſt. Epiſcopi Allegatione* 40. *nu.* 26. contra *Graſſium*, qui volebat, quod per Bullam Cœnæ Domini abrogata ſit poteſtas *E*piſcopis non autem inquiſitoribus, vt latè per *Garziã p. xi. de beneficijs c.* 10. *num.* 120. & ſic conciliari poſſunt opiniones contrariæ in hac quæſtione. An Inquiſitores habeant facultatem abſoluendi à caſibus primæ clauſulæ Bullæ Coenæ in foro conſciẽtiæ, vel tantùm in foro exteriori, de qua nos aliqua diximus

mus *recoll. 9. noſtri tr. de poteſt. Confeſſ. à num. 56. & latiùs agimus cum de off. & poteſt. Confeſſ. circa cenſuras à iu-*
175 *re* Quæri tandem poteſt, vtrùm requiratur etiam, ut de nouo talis qui in hæreſim lapſus fuit (& præuia abiuratione in foro conſcientiæ, ut ſupra abſolutus) petat nouam collationem, ad hoc vt poſtea dicta beneficia non poſsint impetrari? Et reſpondeo affirmatiuè, quia certum eſt requiri hanc nouam collationem, cùm iam propter hæreſim illa uacauerint, nec Inquiſitor abſoluendo poteſt reſtituere, etiã circa beneficia, ſicut de legato à latere dictum fuit *ſu*
176 *pra num. 167.* & ſi poſsit diſpenſare ab irregularitate ob dictam cauſam incurſam, ut habetur in Bulla Clemen. VII quæ refertur in *Directorio Inquiſitorum, & teſtatur* Nouar.
177 *d. concl. 4. in princip.* Itẽ nec talis abſolutio poteſt facere, quòd ipſe beneficiarius non fuerit hæreticus, ita .n. hæreticus priuatur beneficijs, ut etiam poſt conuerſionem remaneat inhabilis ad illa ſine diſpẽſatione, ut loc. ſupracit. *Suar. ait, & innuit* Viuian. *lib. 6. praxis c. 5. nu. 67.*
178 Dixi *abiurauit de formali* quia ſecus eſt ſi abiurauit tantùm de vehementi, & iam peregit pœnitẽtiam, ut reſoluit Rota *inter recoll. à Farinac. poſt volumen primum reſponſorum ſuorum deciſ. 51.* & fauet *Sayr. lib. 2. de cenſuris c. 12. n. 16.* vbi probat, hos non eſſe irregulares, de qua re *Sanch. lib. 2. ſummę c. 25.* & tantò magis, ſi abiurauit de leui; argumento eorum quę notat *Nauar. conſ. 5. de hęret. vbi, quòd hoc caſu, Regularis non remaneat inhabilis ad dignitates Religionis, circa quod hodie obſeruandum eſt decretum vltimo loco latum ſub* S.D.N. *Vrbano* VIII. *relatum à nobis in 2. p. tr. de poteſt.* Confeſſ. *recoll. 1. n. 182. in fine.* Et Genuen *c. 46. ſuę praxis Archiepiſc.* vbi refert ſacram Congreg. generalis inquiſitionis declaraſſe, quod Sacerdos qui abiurauit de leui, nõ impediatur exercere ſacros ordines, & ſacramẽta miniſtrare, ac fideliũ quoq; cõfeſſiones audire; quæ omnia intellige, niſi in ſententia, qua iuſſus fuit abiurare, etiam hic talis ſuſpendatur à confeſsionibus audiendis ad arbitrium eiuſdem Tribunalis &c. quia tunc requiritur diſpenſatio, vt eſt manifeſtum, & dictũ fuit à nobis *ead. p. 2. noſtri trac. Recoll. p. n. 182.*

PRA-

PRAXIS SECVNDA

Probationis exiſtentiæ Iuriſpatr. in Capellania.

1 *Exiſtentia Iuriſpatr. probationis forma traditur in Conc. Trid.*
2 *Fundator an poſſit apponere conditionem, vt dicta forma non attendatur in Iurepatr.*
3 *Tituli Iuriſpatr. qui nam hodie ſint.*
4 *Priuilegio hodie non probatur exiſtentia Iuriſpatr. Quid ſi priuilegium fuit conceſſũ ex cauſa oneroſa, & quæ nã ſit iſta cauſa oneroſa nu. ſeq.*
5 *Epiſcopus non poteſt concedere Iuſpatr. ei, qui non fundauit, conſtruxit, vel dotauit.*
6 *Dotis augmento quando acquiratur Iuſpatr. & nu. ſeq.*
7 *Iuſpatr. ex priuilegio quando nam dicatur, item quando tale præſumi non debeat nu. ſeq.*
9 *Iuſpatr. et priuilegio quomodo ab Ordinarijs reuideri debeat ex S. Conc. Trid. & an interim patronus priuandus ſit quaſi poſſeſſione nu. ſeq.*
11 *Iuſpatr. ex priuilegio an iudicandum ſit, vt laicale, vel vt eccleſiaſticum. Titulorum multiplicatio in Beneficialibus admittitur.*
13 *Præſcriptione quomodo Iuſpatr. poſſit acquiri, ac ex ea probari poſſit eiuſdem exiſtentia, & ſeq.*

CErtum eſt ex ſupradictis, quòd in dubio Capellania potius præſumitur libera, quàm de Iurepatr. Ideoq; allegans Eccleſiam eſſe Iuriſpat. debet probare exiſtẽtiam Iuriſpatr. in dicta Capellania, ita concludenter, quòd excludat libertatem conferendi in Ordinario abſq; aliqua præſentatione. Meritò igitur poſt probationem vacationis Capellaniæ, Rota à præſentato quærit probationem exiſtentiæ
1 ipſius Iuriſpatr cuius, probationis forma traditur in *Sac. Conc. Trid ſeſſ. 25. c. 9. de refor.* his verbis. *Decernit S. Synodus, vt titulus Iuriſpatr ſit ex fundatione; uel ex dotatione, qui ex authentico documento, & alijs iure requiſitis, oſtendatur, ſiuè etiam ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, aliàſue ſecundùm iuris diſpoſitionem. In his verò perſonis, ſeu communitatibus, vel uniuerſitatibus in quibus id ius plerũq; ex vſurpatione potiùs quaſitum præſumi ſolet, exactior probatio ad habendũ verum, titulum, requiritur;*

nec

nec immemorabilis temporis probatio aliter eis ſuffragetur, quàm ſi præter reliqua ad eã neceſſaria, præſentationes etiam continuatæ, nõ minori ſaltem, quàm 50. annorum ſpatio (quæ omnes effectum ſortitæ ſint) authenticis ſcripturis probētur.

2 Quòd autem fundator non poſſit apponere conditionē, in limine fundationis, vt in probatione ſui patronatus non adhibeatur forma iſta S. Conc. Triden. probat latè *Ricc. in ſua praxi nouiſſ. probat. iuriſpatr. reſol.* 140.

Vt autem hæc materia clarè, & faciliter pateat, quod tantum in ea deſideratur, & à nobis præſtandum eſt iuxta noſtrũ inſtitutum, in plura capita hanc praxim diuidimus.

CAPVT PRIMVM.

DE TITVLIS, EX quibus debeat probari exiſtentia Iuriſpatronatus.

Ex ſupra relatis verbis S. Concilij colligitur primò, qui nam hodie ſint tituli ex quibus probanda erit tam quam valida iuriſpatr. exiſtētia, maximè ad excludendam reſeruationem; ſicut enim titulus in materia beneficiorũ dicitur modus legitimus obtinendi beneficiũ, vt per *Rebuff. de pacificis poſſeſſ. n. 67. Petr. Greg. Toloſ. de benef. cap. 40. nu. 19. & Garz. de benef. p. 4. cap. 4. num. 1. & 25.* ita hic pro titulo iuriſpatr. communiter DD. intelligunt modũ legitimum acquirendi iuſpatr. ſupra Eccleſiã, vel Capellam, huiuſmodi enim, vt ait poſt *Monetam, Viuian. lib. 2. cap. 1. num. 25. & 26. latè probat Ricc. in praxi particulari n. 41.* Sunt hodie tres, Primus eſt fundationis, Secundus dotationis (ſub quibus duobus expreſſis in S. Conc. continetur et titulus conſtructionis) Tertius iuris multiplicatarum præſentationum *licet .n.* ſubdat ipſe, ante Conc. iuſpatr. acquirebatur quinque modis .ſ. fundatione, dotatione, contractione, priuilegio Papæ, & præſcriptione, tamē per S. Conc. fuerunt ſublati duo vltimi modi per priuilegiũ Papæ ſcilicet, & præſcriptionem: verè tamen noſtra ſententia ſunt tantũ duo tituli, ſcilicet fundationis, ſeu conſtructionis, & dotationis qui probantur per authenticum documētum, & per multiplicatas præſentationes, vt infra n. 195. quos tantùm titulos attendi debere tam in poſſeſſorio, quàm in petitorio, declarauit S Cõgr. Conc. *Apud Rotam in Auximana*

iuriſpatr.28. Maii 1593. corã Millino, *quæ eſt 4. apud Viuian.* quæ omnia hic ſunt explicanda à nobis.

EXISTENTIA Iuſpatr. an poſſit probari ex priuilegio.

DE hac re agitur in d. *ca.9.S. Conc.* ibi *Reliqui patronatus omnes in beneficijs, tã ſecularibus, quàm regularibus, ſeu parochialibus, aut dignitatibus, aut quibuſcũq; alijs beneficijs in Cathedrali, vel collegiata Eccleſia, ſeu facultates, & priuilegia cõceſſa tã iuripatr. quam alio quocunque iure nominandi, eligendi, præſentãdi ad ea, cùm vacãt exceptis patronatibus, ſuper Cathedralibus* Eccleſiis *competentibus, & exceptis alijs, quæ ad Imperatorem, & Reges, ſeu Regna poſſidentes, alioſque ſublimes, & ſupremos* Principes *iura Imperij in dominijs ſuis habẽtes pertinent, quæ in fauorem ſtudiorum generalium conceſſa ſunt, in totum prorſus abrogata, & irrita cum quaſi poſſione inde ſequuta*, & ſic pluries declaraſſe S.Congreg. & Rot. Romanam teſtatur *Ric. p.3. deciſ.120. & in prax. dec. 148. & latiùs in praxi particulari reſol. 46.* vbi probat inſtrumentum, in quo apparet iuſpatr. conceſſum fuiſſe ex priuilegio, nõ dici authenticum ad finem probandi primo modo exiſtentiã. At ampliat *Ric. loco primo cit.* ex ead. S. Congreg. & Rota, etiã ſi in priuilegio habeatur clauſula, *vt reguletur perinde ac ſi competeret ex vera fundatione, & dotatione cum alijs clauſulis efficaciſſimis*, & limitat niſi fuerit conceſſum dictum
5 priuilegium ex cauſa oneroſa, proſequitur *Viuian. lib.2. c.5. à n. 15.* vbi *numeris ſequ.* declarat quòd cauſa oneroſa in his terminis erit, ſi dos fuit aucta, ſaltem ad medietatem, maximè in materia reſeruationum, & ſaltem vſque ad tertiã partẽ in materia alternatiuæ, & ꝙ ad hoc vt augmẽto dotis quæratur iuſpatr. accedere debet priuilegium Papæ, & non ſufficit, neq; obſeruantia, & centenaria, & immemorabilis, nec conceſſio, vel priuilegium Epiſcopi:
6 vbi quòd non ſolùm Epiſcopus nequeat concedere iuſpatr. in Eccleſia libera à principio, ſed neque in Eccleſia patronata effecta libera propter extinctionem iuriſpatr. quæ omnia sũt valde notãda. Quòd per augmẽtũ dotis Eccleſia libera non poteſt redigi in patronatam cum ſolo conſenſu Epiſcopi, & nõ ſufficiat ad iſtum effectum, quod Capella ſit de pauperata, ni

ſi

ſi totaliter dotem amiſerit, ita vt ſit reducta de non eſſe ad eſſe per dictum augmētū, habetur per ſupra relata verba formalia in illa Lunen. Sarza benef. 5. Iulij 1599. coram Card. Millino, quæ inter *recoll. à* Viuian. *eſt deciſ. 190. adeſt alia deciſ. Lucana Canonic.* 14. Maij 1590. coram Bubalo, quæ apud V*iuian. eſt deciſ.* 35. & tandem fuit confirmatum in *Triuentina beneficij 12. Nouembris 1629. corā Queipo*, quam habetis in fine operis; ideoq; inſtrumentum talis augumenti non dicitur authenticum, *vt infra nu. 31. in fine* Quo ad ea verba quæ ex Viuiano ſupra retuli; *ſaltem vſq; ad medietatem, maxime in materia reſeruationum, & vſque ad tertiam partē in materia alternatiuę*; videas omnino deciſiones in Cęſara guſtana Paroch. corā, Coccino relatas ab eod. *Viuiano lib. 4.* Praxis *c. 10. n. 30. & ſeq.*

8 Limita etiā quando S. Pontifex in Bulla aſſerit patronatum antiquitus ſpectare ad talem familiam, quia non per hoc dicitur Iuſpatr. ex priuilegio, vt fuit dictū in Aliphana Iuriſpatr. 4. Iulij 1629. coram Ghiſlerio; ibi *Diſpoſitio S. Conc. ſeſſ. 25. c. 9. non applicatur, quia Bulla Bonifacij non continet conceſſionem Iuriſpatron. ita quòd ſit ex priuilegio, quia Papa non concedit Iuſpatron. ex priuilegio, ſed aſſerit illud ante competiiſſe ex dotatione, & fundatione, & ſic confirmat. & plenè probat ex deductis ſupra; & Conc. vt fuit reſolutum in deciſ. quæ reuidetur, loquitur in familia potenti, & tantum ius commune innouauit in bis, in quibus poſſet eſſe præſumptio vſurpationis.* Rota *deciſ. 798. num. 4 p. 1. & 331. num. 1. p. 2. diuerſ.* Ex quibus vltimis verbis huius clauſulę deciſ. ac clarius ex ſimilibus verbis poſitis in deciſ. eiuſdē cauſæ coram eod. 1. *Iunij* eiuſdem anni; ibi *Nec obſtat quod Conc. ſuſtulerit omnes patronatus ex priuilegio vnà cum quaſi poſſeſſione, quia procedit in his, in quibus præſumitur Iuſpatr. ex vſurpatione, ſed ex fundatione, vel conſtructione. Rota diuerſ. deciſ. 793. nu. 4. p. 1. & deciſ. 331. nu. 1. p. 2. unde cum in caſu, de quo agitur, cōcurrant inſtitutiones factæ ad præſentationem patronorum cum ſententijs latis per Ordinarium, placuit Dominis ad effectum manutentionis, ſufficienter conſtare de Iurepatr.*

9 Deſumitur, & alia limitatio, ſcilicet quod, vbi ſumus in perſonis priuatis, in quibus nōſcadit ſuſpicio uſurpationis tunc ſiuè conſtet de priuile-

gio valido, ſiue non;in dubio præſumitur potiùs ex fundatione,& dotatione, quàm ex ſimplici priuilegio. Dixi *ex priuilegio valido,* quia ſi conſtat de priuilegio inualido, etiam poſt centenariam non prodeſt,vt per *Viuian. lib. 2. c.5.nu.27.* ſicut de quolibet titulo, vt infra. Item,quòd & ſi patronatus allegatur ex priuilegio, non per hoc excludatur quis, vt nequeat iuuari alio titulo, veluti immemorabili, vel centenaria quaſi poſſeſſione fuit deciſũ à Rota in *I*anuenſi Abbatiæ *13.I*unij 1625.quæ inter recoll.*à Viuian eſt deciſ.38.*vbi hanc affert rationem, quod ſcilicet dictus temporis curſus facit præſumere eſſe ad iuſtum titulum,ſcilicet dotationis,& clariùs deciſ.ſeq.39

Aduertendũ, ꝙ S.Cõc.*d.c.9.*circa Iuſpatr.acquiſitum ex priuilegio S.Pontificis etiam ex cauſa oneroſa, ſcilicet augmenti dotis,ſeu ex noua cõſtructione,aliaq;ſimili cauſa, mãdauit in certis caſibus,vt reuideantur ab Ordinarijs, tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatis,ibi*ſimiliter quoque patronatus quicumque in Eccleſijs, & quibuſcumque alijs beneficijs, etiam dignitatibus antea liberis, acquiſiti à 40. annis citrà,& in futurum acquirendi ſeu ex augmento dotis,ſeu ex noua conſtructione, vel alia ſimili cauſa, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ ab eiſdẽ Ordinarijs,vel delegatis, vt ſupra,qui nullius in bis facultatibus, aut priuilegijs impediantur, diligenter cognoſcantur, & quos non repererint ob maximam euidentem Eccleſiæ,vel beneficij ſeu dignitatis neceſſitatem, legitimè cõſtitutos eſſe,in totum reuocet, atque beneficia huiuſmodi ſine damno illa poſſidentium, & reſtituto patronis eo, quod ab eis idcirco datum eſt,in priſtinum libertatis ſtatum reducãt, non obſtantibus &c.*

Circa quæ verba aduertendum primò ex *Ricc.in prima parte prax. deciſ.167.ad finem* poſt S.Congreg.& Rotam, computum 40. annorum eſſe faciendum à confirmatione Concilij,& ſic priuilegium conceſſum, vt ſupra ante annos 40. a confirmatione Concilij non ſubiacere dictæ reuiſioni,ſed firmum remanere.

10 Secundò ex *Maſſobrio* quẽ refert, & ſequitur *Viuian. lib.2.praxis Iuriſpatr c.5.nu. 20. ad finem,* quòd probata exiſtentia Iuriſpatr. & priuilegio ob cauſam oneroſam, dum cognoſcitur ſuper validitate ipſius,in caſu,quo poteſt reuideri per Ordinariũ, vt ſupra,patronus interim

non

non priuandus eſt ſua quaſi poſseſſione, quando vacauit in menſe non reſeruato.

Tertiò ex eod. *Viuiā. ibid.* quòd hæc duo poſſunt ſtare ſimul, quòd patronatus non poſſit reuideri, & tamen ſit ex priuilegio, vt ſupra, quando v. g. priuilegiū conceſſum fuit ante 40. annos à confirmatione

11 Concilij. An autem talis patronatus ex priuilegio, vt ſupra reputetur laicalis, vel eccleſiaſticus, remittit ſe *Viuian. eod. lib. 2. c. 9. nu 6.* (vbi iterum agit de ead. materia,) ad *Abb. conſ. 28. lib. 2.* qui loquitur in Iurepatr. conceſſo ex priuilegio laicis, qui contulerunt partem dotis, & cōcludit, iudicandum eſſe laicale, vnde non dubito, quòd si eſſet conceſſum Eccleſiæ, vel perſonis Eccleſiaſticis intuitu Eccleſię, eſſet Eccleſiaſticum ex *c. vnico de iurepatr. in 6.* ſicuti si eſſet conceſſum Eccleſiaſticis perſonis, putà clerico, Epiſcopo, qui cōtuliſſet partem dotis de bonis pa trimonialibus eſſet Iuſpatr. laicale, vt dictum eſt ſupra *ſect. præcedenti.*

12 Quartò ex Rota in Ianuē. Abbatiæ 5. Martij 1625. corā Buratto, quæ inter recoll. à *Viuian. poſt ſuam praxim eſt* 37. quòd Iuſpatr. eſſe ex priuilegio, probatur ex confeſſeſsione explicata in actu prę- ſentationis, non tamen per hoc excluditur probatio alterius tituli, cum in beneficialibus detur multiplicatio titulorum, vbi *deciſſeq.* quod immemorabilis, & centenaria quaſi poſſeſſio præſentandi ſuffragetur pro alio titulo ad excludendam reſeruationem.

EX PRAESCRIPTIONE an poſſit probari exiſtentia Iuriſpatr.

13 DE *Iurepatr.* ex præſcriptione, ſcilicet exiſtentiæ ipſius, de qua hic agimus, nempè quando patronus litigat non cum alio priuato, ſeu compatrono (de qua re infra *Praxi 4.*) ſed contra Capellam præter dentem libertatem, & ſi in *d. c. 9. Concilij* nō fiat mentio expreſſa, attamen tacitè, cuius taciti eadem eſt virtus, quàm expreſſi *l. cum quid ff. ſi certum petatur,* illud videtur ſublatum, ibi .n. decernit S. Synodus, *vt titulus Iuriſpatr. ſit ex fundatione, & dotatione ſiue etiam ex multiplicatis præſentationibus &c.* ergo etiam iuxta aliam regulam iuris, *vnius incluſio eſt alterius excluſio*, titulus præſcriptionis circa exiſtentiam Iuriſpatr. hodie poſt Cōc. nō eſt ſufficiens, etſi antea ſufficiebat,

ciebar, iuxta communem, & magis communem, de qua teſtatur *Roland. à Valle conſ. 47. nu. 32. vol. 1.* & quo tempore inſpecto loquuntur authores antiqui, docẽtes, quòd quinq; modis poſſit acquiri Iuſpatr. ſcilicet fundatione, (.i. datione fundi), dotatione, ædificatione, priuilegio, & cõſuetudine, ſeu præſcriptione, ita *Delph. in tr. de Iurepatr. n. 97. Paul. de* Cittad. *& alij eod. tr. ita poſt Monet. Viuian. ſupra lib. 2. c. 1. num. 25. & ſeq.* intellige, vt impediatur eius collatio facienda à Papa, vel legato, *Ricc. deciſ. 274. nu. 10. & ſeq.*

14 Pro praxi tamen huius doctrinæ diſtinguendũ erit, vel expreſſe conſtat per authentica documẽta, capellam ab initio fuiſſe liberam, vel non conſtat expreſſe, & vt ita dicã eſt turbida eius libertas. Primo caſu dico, quod neque ante Conc. poterat acquiri in ea iuſpatr. ex titulo præſcriptionis, vt benè *Viuia. in prax. lib. 2. c. 9. n. 12. & alij infra citandi*, nam præſcip[t]io nõ poteſt eſſe ſine poſſeſſione *c. ſine poſſeſſ. de rig. iur. in 6* & tamen laicus non poteſt poſſidere iuſpatr. niſi præcedat aſſenſus Epiſcopi. Secũdò verò caſu quando non conſtat de libertate Eccleſię per curſum temporis, qui ſufficit contra Eccleſiam, non præſcribitur iuſpatr. ita vt poſſeſſor allegare poſſit titulum nouum præſcriptionis, ſed per dicti temporis curſum reſultat præſumptio alterius tituli, ſcilicet fundationis dotationis, ſic præſcriptus. Hęc diſtinctio eſt communis, cum in ea cõcordent. *Archid. Ioa. Andr.* qui allegantur pro authoribus opinionum in ea q. *an iuſpatr. poſſit præſcribi* & aduertit *Rocc. de Curte in tr. de iurepatr. verb. is, vel ipſi ſub n. 83. vbi ſub n. 82.* refert *Abbatem*, qui dat cautelam vendicare volenti iuſpatr. vt nõ fundet ſe ſuper præſcriptione mera; ſed ſup iurepat. aſſerendo ſe eſſe patronum, & ad illud probandum, & præſumendum, alleget præſentationes plurimas, quia inquit idem *Rocc. in tio n. 163* antiquiſſima poſſeſſio habetur pro titulo, qua doctrina videtur confirmari id, quod poſt *Monet. dicit Viuian. lib. 2. c. 1. n. 25. & 26.* quod hodie tituli, quib. poteſt acquiri iuſ patr. ſunt tres, dotationis, ſcilicet, fundationis, & multiplicatarum præſentationũ. Nec eſt diuerſum ab eo, quod docet idem *Viuian. eod. lib. 2. ca. 9. nu. 26. ad medium, poſt* Ro*tam dec. 403. 1. p. diuerſ.* quod quando agitur de pręſcribẽda exiſtentia iuriſpatr. contra

Ec-

Eccleſiam,requiratur immemorabilis,vel quadragenaria cum titulo,quia vult ſignificare, quòd illud tẽpus ſupra quadragenariã ſuppleat ꝑ titulo,ex quo facit præſumere titulum dotationis,vel fundationis,cum enim nõ conſtet de libertate Eccleſiæ, & Eccleſia non naſcatur,vt inquit *Abb.loc.ſupra alleg.* ideo in dubio præſumi debet, quod poſſeſſor iuriſpatr.conſtruxerit,dotauerit &c.vt poſt eũdem *Abb.Velaſc.deciſ.163.& Rotam pluribus in dec. notat etiam Ricc.in 1.p.praxi deciſ. 163 nu.21.*inquit enim,quod iuſpatr.probatur, ex immemorabili, quæ probat legitimum titulum ex fundatione,
15 & dotatione.Ex quibus potius dicerem,hos duos eſſe titulos ſufficientes iuriſpatr. fundationis ſcilicet, & dotationis:ſub quibus *vt dixi* cõtinetur titulus conſtructionis:& multiplicatas præſentationes per antiquiſſimum temporis curſum, eſſe modũ probationis,& præſumptionis vnius ex dictis titulis , (quando non poteſt haberi documentum authenticum dictæ fundationis , vel dotationis ,) conſtare videtur ex verbis Cõcilij,ibi *ex authẽtico documẽto,et poſtea,ſiue ex multiplicatis* ead. n. dictione *ex* vtitur Cõc.qũ loquitur de documento,quod eſt modus probationis,quàm vbi loquitur de multiplicatis præſentationibus,ergo non inducit nouũ titulum, fauet Regula iuris,cui enim congruũt verba,debet etiam congruere diſpoſitio , expreſſè hoc declarare videtur *Rota in Auximan. iuriſpatr. 30. Maij 1593.coram Card. Millino in principio; ibi et Sacrũ Concil. ſuſtulit patronatus,quorũ titulus nõ probatur ex fũdatione,uel dotatione per authẽticũ documentũ , vel multiplicatas antiquiſſimas præſentationes, aut alias iuxta iuris diſpoſitionem*;quomodo enim clarius potuit id Rota delarare?

CAPVT II.

AVTHENTICO documento quando probata remanaet exiſtẽtia Iuriſpatronatus.

16 *Exiſtentia iuriſpatr. debet probari iuxta primæuam erectionem,& ſi aliud beneficium ſit in eius locum ſubrogatum.*

17 *Bulla erectionis eſt authenticum documentum , quo probatur exiſtentia iuriſpatr.vbi quod tale nõ dicatur Bulla erectionis,aut confeſſio Epiſcopi aſſerentis , ca-*

pell

pell.eſſe Iuriſpatr.

18 *Papa confeſſio, vel atteſtatio, quod capell. ſit de iurepatr. an dicatur authenticũ documentum in propoſito noſtro.*

19 *Scriptura publica continens dotationem, vel fundationẽ capellaniæ, quando dicatur authenticum ad finem probandi exiſtẽtiam iuriſpatr. Quòd hic modus probandi ſuperet omnes alios modos n.31.*

20 *Probatio quando admittatur contra authenticum documentum fundationis, vel dotationis remiſſiuè.*

21 *Inſtrumenti dotationis, vel fũdationis iuriſpatr. amiſſio quomodo probetur, et an hoc caſu copia copiæ probet dictam exiſtentiam, ibid.*

22 *Inſtrumentum ſufficit ſi continet dotationem, vel fundationem, neque eſt neceſſe, vt contineat vtrunque. Quid ſi careat loci, & teſtium deſcriptione? videas n.38. vbi habes verba deciſ. Rotæ. Extractio ipſius quomodo debeat fieri n.39.*

23 Capellaniæ *iuriſpat. plerumque conſtituuntur ſola dotatione, an tunc Eccleſia ſit compatrona ibid.*

24 *Teſtamentum vbi facta fuit dotatio capellaniæ, quando ſit authenticum documentum, quo probetur iuriſpatr. exiſtentia. Quid faciendũ quando fundator fecit plura teſtamenta ibid. nu. ſequ. declaratur nu.33. Quando teſtamentum dicatur productum in forma probanti. n. 34.*

26 *Codicilla, an ad hoc propoſitum probandi exiſtentiam* Iuriſpatr. *ſint authenticum documẽtum. Quid de libris viſitationum, inſcriptionibus in lapidibus, inſignijs chronicis, aliiſque ſcriptu ris repoſitis in* Archiuio *publico n. ſeq.*

28 Authenticum *inſtrumentũ quid debeat cõtinere ad hoc vt probet exiſtentiã et n 35*

29 *Donationis iuriſpatr. inſtrumentum non probat exiſtentiam.*

30 Conſenſus *ordinarii præſtitus in fundatione, vel dotatione quomodo probetur.*

35 Priuilegium Apoſtolicũ *circa iuſpatr.* Eccleſiarum *conuentualium, vel collegiatarum requiritur, & quomodo probetur.*

36 *Teſtibus an probari poſſit dotatio, vel fundatio ad finem probationis exiſtentiæ, vbi n ſeq. Quid de atteſtationibus teſtium redactis in antiquis.*

40 *Inſtrumento fundationis vel dotationis deficiente, quando præſumatur pro* Capel*laniæ libertate.*

SE-

SEcundum, q colligitur ex dictis verbis Conc. ſunt modi, qbus ꝓbari poteſt hodie exiſtentia iuriſpatr. quorum primus hic eſt explicandus. Ad cuius faciliorem intel ligentiam,

16 Præmittendum eſt, quòd quando beneficium eſt ſubrogatum in locum alicuius iuriſpatr. tunc probari debet iuſpatr. iuxta primæuam ſuã erectionem, & ſic non ſufficit probare ſubrogationem, vt per Rot. *in Romana benef. S. Laurentii in* Damaſo 22. *Maii* 1623. corã Coccino Decano, in principio, ibi *Punctus difficultatis verſatur in eo, an ſcilicet probetur Iuſpatr. dictarũ Capellaniarũ, quia ſic non poteſt negari, quin cõſtet etiam de iurepatr. beneficiatus, qui fuit ſubrogatus reſpectiuè in locum dictarũ Capell. & ſubrogatum aſſumit naturam illius, cuius loco fit ſubrogatio. Anchar. conſ.* 100. *in princip. & conſ.* 421. *vbi, quòd ita eſt regula magiſtralis, Alexand. conſ.* 88. *n.* 4. *verſ. corroboro vol.* 1. *Decanus conſ* 43. *n.* 14. *& ſeq. verſ. circa ſecundum lib.* 3.

17 Primus ergo modus probãdi titulum fundationis, & dotationis à S. Conc. indicatus eſt *per authenticum documentum*; cuius appellatione in hac materia venit primò Bulla erectionis, ſiue conſenſus Epiſcopi, vel S. Pontificis in ſcriptis datus ad fundandũ, conſtruendum, ſiuè dotandum, argumento tex in *l. poſt ceſſionem iuncta gloſ. de probat.* & ſic, non ſufficit confeſſio Epiſcopi aſſerentis, talem Capell. eſſe de Iurepatr. etſi multùm conferat, maximè quando dicta confeſſio facta fuit in viſitatione, vel in Bulla inſtitutionis ad eam Capell. *Ricc. d. praxi n.* 9. *&* 10. *clariùs in prax. nouiſſ. probat. Iuriſpatr. reſol.* 20. *vbi adducit deciſ. Rotæ, & etiam reſol.* 22. *Accedit Viuiã. lib.* 12 *c.* 5. *n.* 2. Inſtrumentũ erectionis beneficij filij factum à patre, probat, & eſt authenticũ *Ricc. in d. prax. nouiſſ. reſol.* 122. *et in* 1. *p. praxis n.* 25. ha-

18 betis, quando ex confeſſione facta in litteris Apoſtolicis pro derogatione *Iuriſpatr.* (*de qua in ſpecie* Ric. *ſup. reſol.* 24.) vel atteſtatione Papæ motu proprio, probetur *Iuriſpatr.* exſtentia. Hæc .n. Bulla erectionis eſt idem, atque Inſtrumentum fundationis, vel dotationis, vt in Regien. Iuriſpatr. 10. Maij 1623. ibi *patronatus. n. probatur ex diſpoſitione Frãciſci Ardizoni, in cuius executionem Hieronymus frater, & coram Vicario Regiẽſi comparuit, & obtulit plura*

bona pro dotatione Capellę, & beneficij erigendi, qui Vicarius beneficiũ erexit de anno 1491. vnde dubitari non poteſt de illius exiſtentia, quia iſte eſt pręcipuus modus probãdi Iuſpat. ex fundatione, & dotatione, quod erigitur cum conſenſu, & authoritate Ordinarij &c. imò ſufficere ad hoc ſcripturam priuatam fundationis ſubſcriptã ab Ordinario, docet *Ricc. ſupra reſol.* 142.

19 Venit ſecũdò ſcriptura publica cõtinẽs dictã fũdationẽ, vel dotationẽ, etſi non appareat in ea de conſenſu Epiſcopi, quia ille ſufficit, ſi ſequatur, *Garzias parte quinta de benef. c. 9. num.* 73. & infra ex Rota; imò ſufficit ꝙ interueniat in eius conſtructione, licet non fuerit adhitus in reſeruatione *Rota apud Caualerium deciſ.* 336. *num.* 6. Talis autem ſcriptura dicetur inſtrumẽtũ, ſeu documẽtũ authẽticum, quãdo fuit cõfectũ à Notario publico, & ſubſcriptũ ſaltem à trib. teſtib. vt per *Ricc. Viuian.* Nouar. *ſup.* qui *Ricc.* latè hoc proſequitur in praxi nouiſſima, diſcutiendo particulares defectus, qui poſſint, vel nõ poſſint reddere dictũ inſtrumẽtũ authẽticũ *reſol. 7. et ſeq.* vbi *reſol.* 29. quòd neq; obſeruantia ſubſequuta reddat authẽticũ Inſtrumentũ, quod patitur defectus, & *reſol.* 5. videtur concludere quòd arbitrio Iudicis remit-
20 tatur, an contra Inſtrumentum authenticum fundationis Iuriſpatr. admittatur ꝓbatio; Quando ſit autbenticũ Inſtrumentum, ſi careat loco, idẽ *Ricc. ibid. reſol.* 45. vel careat deſcriptione teſtium *reſol.* 49. de qua te vide etiam *infra n.* 58. ſicut defectu aliarũ ſolemnitatum iuris communis agit *reſol.* 50. Quid ſi teſtium ſigna adhibita ſint pro ſubſcriptione? ibid. *reſol.* 42. de minuta *reſol.* 55. de ſcartafaccio *reſol.* 12. Quãdo dicantur dicta authentica documenta in forma probãti, *reſol.* 56. *& ſeq. A*n ſit tale ſi nõ integrè edatur *reſol.* 61.

21 Et *reſol.* 21. *ac clarius reſol.* 58. *& ſeq.* habes quod amiſſio inſtrumenti probatur per teſtes peritos deponentes, ſe vidiſſe inſtrumentũ originale: & *reſol.* 28. & 35. an eo caſu, quo deperditum eſt originale, Copia copiæ probet. Quid ſi tantùm in Protocollo enũtietur dotatio, vel fundatio? vide ibidem *reſol.* 33. Aduerte autem, quod fides etiam exemplationis ſine inſtrumẽtorum tenore ad hoc nõ releuat *auth. ſi quis in aliquo* C. *de edendo*, vnde in facto de quodã Notario atteſtante per hæc verba *hæc eſt exemplatio publicorum documentorum*,

torum, & *ſcripturarum per N. productorum in auth.* & *probanti forma*, fuit dictũ à Rota in Ianuẽ. Paroch. sãctæ fidei 6. Iunii 1629. corã Durano, *ſolùm inde probari exẽplationẽ, de qua ille Notarius fuit rogatus, nõ autẽ inſtrumenta, ex quibus exẽpla ſũpſit, & de quibus nõ fuit rogatus, eſſe authẽtica, et in forma probãti* §. *nos aũt, auth. de tabell. Bar. in d. auth. ſi quis in aliquo nu.* 3. *Fel. in c. ſi cautio n.* 69. *de fide inſtrum.* & Rota *dec.* 545. *n* 5. *p.* 2. *recent.* mãdatum, ſeu procura ad præſentandum, & conſenſus præſtitus ad præſentandum, an etiam ſit authẽticũ documẽtũ pro exiſtẽtia, *Ric. d. praxi nouiſ. reſol.* 30 vbi *reſo.* 25 etiã q̃rit de inſtit. pſẽtati, vtrũ pbet exiſtẽciã.

22 Dixi, *vel d tatione*, quia ſufficit, vt tale inſtrumentum dotationem ſolùm, vel fundationem, ſeu conſtructionẽ contineat *Ricc. in prax. particulari reſol.* 41. nam Conc. alternatiuè loquitur, & quilibet ex dictis titulis, ex ſe ſufficit, hæc ſunt verba formalia *deciſ. Rota in illa Burgi* S. *Donnini iuriſpatr.* 9. *Decembris* 1622. *coram Merlino*, inter recollectas à Viuiano poſt ſuam praxim. *Nec viſum fuit obſtare, quòd in fundationis, & dotationis inſtrumento enuntiatiuè tantùm aſſeritur, Eccleſiam fuiſſe nouiter fundatam, et conſtructã, iuſſu, & mandato* Pallauicinorum, *quia in eo etiam de dotatione ſit abſque dubio mẽtio omninò diſpoſitiuè, ibi, & pro dote, et dotis nomine Eccleſiæ prędictę dederũt, et tradiderũt, et aſſignarũt etc. quod per ſe ſolùm ſufficeret, etiam ſi de fundatione, vel conſtructione nullo modo conſtaret, cum dotatio ipſa ſit vnus ex modis acquirendi Iuſpatr. Gloſ. in c. pia mentis* 16. *q.* 7. *Lamber. de iurepatr. ar.* 10. *q.* 2. *princip.* 2. *p. lib.* 2. *nu.* 2. & *fuit dictum* in *Calaguritana iuriſpatr.* 30 *Octobris* 1613. *coram Caualerio, quæ eſt* 517. 1. *p. recent. vbi fuit firmatum, etiam ſecundum diſpoſitionem* Con*cilij, conſtructionem, vel dotationem tantùm ſufficere, cum illud alternatiuè loquatur*, quod valdè conducit ad noſtram

23 materiã, ſcilicet Capellanię quæ, vt plerumque conſtituitur in altari conſtructo in aliqua Eccleſia, & ſolùm per dotẽ acquiritur Iuſpatr. nec Eccleſia hoc caſu ſit compatrona, ita. n. obſeruatur, & ſi contrarium ſit de iure, vt benè Rocc. *de curte verb.* & *dotauit n.* 1. & 23 & nouiſſimè obſeruari teſtatur poſt alios *Viuian. lib.* 2. *praxis cap* 7. *n.* 49. Qui *lib.* 2. *c.* 2. *n.* 16. & *ſeq.*

etiam concludit, quòd tale Iuſpat.in Capell.vt ſupra,acquiritur etiam Rectore, vel patrono inuito, dummodo conſentiat Epūs,de qua re *Ricc.in ſua praxi nouiſ.reſol.*
84 *41.ſub n.3.* Venit tertiò ēt teſtamentum, vbi fuit facta dotatio,ex adductis per *Nouar.concl* 95.*n.*8.*poſt Ric.*qui *Ricc.*benè ſe declarat *in praxi nouiſſima reſol.*23. id procedere quando reperitur etiā Capellā poſsidere bona relicta in teſtamento, allegat *deciſ.apud Farinac.p.1. deciſ.* 381.Adde alias coniecturas, de quib. etiam Rota in illa Cremon.Capell.14. Ianuarij 1594.coram Card. Millino, vbi.*Quantum ad primum cēſuerunt Domini conſtare de Iurepatr.Domini de Pallauicinis, quia licèt non probetur reſeruatio facta à Præpoſito, cui fuerit commiſſum à Ioa. Card.Millino legato, vt veris exiſtentib. narratis poſt ſufficientem dotationem factam à Pallauicino;ei, & ſuis ſucceſſoribus maſculis primogenitis ex recta linea deſcendentib. Iuſpatr.huius Capell.reſeruaret,tamen cum Capell.reperiatur dotata.de Bubuley 40.terræ,& Ordinarius in ſua ſententia,teſtatur vidiſſe teſtamētum Pallauicini,in quo dotauit altare de Bubuley 40.terræ cum reſeruatione iuriſpatr.Dominis ſufficienter viſum eſt conſtare de eius reſeruati one, præſertim cum concurrat antiquitas temporis 113. annorum,& plures præſentationes, quæ habuerunt effectum ab anno 1528. vſque ad annū 1575.& ita etiam fuit dictū in cauſa Bonon.Iuriſpatr.29 Martij 1594.corā* Reuerēdiſſ. D.*Epiſcopo* Oriolen.*Non obſtat,quòd teſtamentum,in quo relinquitur dos,præcedit ſupplicati onē porrectā* Card.*Legato, ī qua* Pallauicinus *dicit quòd volebat dotare,quia ſufficit;, quod tempore porrectæ ſupplicationis,non eſſet acquiſita dos Capellaniæ,cum Pallauicinus poſſet ſuum teſtamētū reuocare,*quod reperio confirmatum in Lunen. *Sarzan.* vlt.Maii 1627. quæ inter recoll.à Viuian.poſt ſuam praxim eſt deciſ.110.ibi *exiſtentia Iuriſpatr.vltra quòd hinc inde admittitur,quia vterque venit,vt præſētatus etc. probatur in primis ex enuntiatiua* Capituli Sarzan. *facta in prima inſtitutione ad præſentationem Ioa. Franciſci de Figaſecchis de anno 1457. vbi narratur dictū Ioa. Franciſcum fuiſſe conſtitutum patronū huius beneficii à Franciſco de Figaſecchis fundatore patruo ſuo, vbi expreſſè legitur quod de fundatione conſtabat ex publico teſtamento*

mito prędicti Fräciſci. Quid
25 ſit faciendū quādo prætēditur fūdatorē feciſſe plura teſtamēta, vide deciſ. *15.* apud Viuian. ſicut de caſu in quo ꝑtēditur teſtamētū falsū, videas *deciſ. Lunen. Sarzan. iuriſpatr.* 17. Iunii *1619. coram Eminentiſsimo Pamphilio*, quam habes in fine operis.
26 Item etiā probatur per *Codicilla*, & ſi aliàs videantur dicta codicilla ſcripturæ imperfectæ, in quibus fundauit, & dotauit Capellaniam ; vt habetur 1. *p. recent. deciſ.* 482. *nu.* 3. *& fuit confirmatum in Monopolitana benef. ſeu Capella 6. Iunij 1622. quam habes apud Viuian. inter deciſ. ab eo collectas deciſ.* 19. intellige pro vt de teſtamento, & ſententia Ordinarij.
27 De *libris viſitationum*, an veniant appellatione antiqui documenti, ac etiam de inſcriptionibus in lapidibus, inſignijs, chronicis, & libris repertis in Archiuio publico, & aliis &c Ric. *Nou. et* Viu. *ſup.* de quibus vide *deciſ. Rot. relatam infra ſub nu.* 33.

Dixi etiam, *continens fundationem, vel dotationem*, quia non ſufficit authenticum inſtrumentum in quo enuntiatur aliud inſtrumentum, vbi tantum ſit mentio de fundatione *Affl. deciſ.* 173. *Ricc. ſupra nu.* 8. & ſi in *praxi particul. reſol.* 11. contrarium probet ex profeſſo, *Viuian. d. lib.* 11. *nu.* 21. ſufficit tamen quod contineat fundationem vel dotationē, & quòd expreſſe non remiſerit iuſpatr. *Ricc. d. praxi nouiſſ. reſol.* 54. vnde per Inſtrumentum donationis factæ à patrono cum debitis requiſitis, licèt poſſit probari pertinentia iuriſpatr. non tamen poteſt probari exiſtentia, habes deciſ. Rotæ nouiſſ. in Vercell. 1. Martij *1630.* coram Pirouano, ibi *Non obſtat inſtrumētum donationis iſtius Iuriſpatr. per Ioa. Antonium productum, quia & ſi vera ſit concluſio, quòd donatione acquiratur iuſpatr. accedente Epiſcopi cōſenſu C. illud de iurepatr. Caputaq. deciſ.* 287. *p.* 1. *Rota deciſion. vltim. eodem titul. in antiqu. Attamen prius conſtare debet de iurepatron. illorum, qui donarunt, ne plus donans transferat, quàm ipſe habeat.* Rota *deciſ.* 302. *n.* 6. *&* 7. *p.* 1. *recent. &c. Non obſtant teſtes examinati ad probandū iuſpatr. illorum, qui donarūt, quia cùm eorum depoſitionē, aſſeratur concludere tantummodo publicam vocem, & famam, non ſufficit, quia cum fama requiritur etiam probatio quadragenaria poſſeſſionis præſentādi Caſſad. deciſ.* 2. *nu.* 4. *de probat. Achill. deciſ.* 6.

de

legat *text in c.pia mentis* 16.
q.7.gloſ.in c.nobis de iur.patr.
Lambert. Crauettam, *&* Rotã.
quibus illic allegatis adde
Ricc. *in praxi antiqua iuriſ-*
patronatus quæ eſt in prima
parte praxis in princip. Viuia-
num in ſua praxi iuriſpatron.
lib.11.c.5. num.9. Nouar. *in*
ſuis ſingularibus concluſ. 94.
32 Sed quando agitur de in-
ſtrumento ſolius dotationis
&c. teſtamento, codicillo, do-
natione, cauſa dotationis; ſi
non adſit, conſenſus Ordina-
rii, qui ſufficit ſi interueniat
poſt teſtamentum, codicillũ,
donationem, vt *ſupra ſecti.*
prima dictum eſt; tunc, neque
ſat eſt dictum teſtamentum
&c. ſed eſt neceſſarius lapſus
temporis, ex quo præſumitur
dictus conſenſus ex obſeruã-
tia per plures præſẽtationes,
quę effectum fuerunt ſortitę,
aliaq; adminicula, præter no-
tata ad hoc propoſitum per
Ricc. in ſua praxi nouiſſ. reſol.
53. Notabilis, & valde practi-
cabilis, maximè in materia
noſtra Capellaniarum, eſt de-
ciſio Rotæ in illa Romana iu-
riſpatr. 10. Martii 1595. corã
Millino apud V*iuianum* cuius
33 hæc ſunt verba formalia *Do-*
mini tenuerunt conſtare de
Iurepatr. ad effectum, vt præ-
ſentatus à patronis ſit inſtituẽ-
dus, & non ſit locus prouiſioni
Eminentiſs. Cardinalis. Moti
fuerunt, quia Angnes de Ru-
beis in ſuo teſtamento de anno
1461. reliquit Capellanię *San-*
ctiſsimæ Trinitatis ab ea con-
ſtituta pro ſubſtẽtatione vnius
Capellani medietatem Caſalis
Roncocelli, *& pro prima vice*
nominauit in Capellanũ *Ni-*
colaum Maccionum, & iuſsit,
quod in poſterùm electio fieret
per Guardianos Venerabilis
Hoſpitalis Sanctiſsimi Salua-
toris, & per Guardianum Ec-
cleſiæ Aracoeli, & ſuos exequu-
tores, & probatur effectuatio
ipſius legati; quia Guardiani
de anno 1277. locauerunt om-
nes fructus, et herbas iſtius Ca-
ſalis, & promiſerunt de rato
prædicto Nicolao Macciono
Capellano, *quẽ Agnes elegerat,*
& poſtea de anno 1528. Cle-
mens VII. cõtulit iſtam Capel-
lam Mario *de comitibus cum*
narratiua, quòd eſt de Iurepa-
tron. & quòd dictus Marius
fuerat præſentatus à patronis,
& cum conditione ſi patrono-
rũ expreſſus accedat conſenſus,
& conſtat quod iſta prouiſio
habuit effectum ex viſitationi-
bus, et quia poſtea fuit impetra-
ta, vti vacans per eius obitum
iuxta conſ. Oldradi 229. *Con-*
currunt etiam adminicula,
quia in iſta Capella ſunt depi-
cta inſignia familiæ de Rubeis
quæ arguũt Iuſpatr. vt ſæpius
fuit reſolutum, & in viſitatio-
ne de anno 1583. enuntiatur,
quod

Digitized by Google

quod eſt de iurepatr. vnde cũ conſtet de iurepatr. ex fundatione, & dotatione, & concurrant obſeruantia, & adminicula, ſequitur quòd præſentatus à patronis ſit præferendus prouiſo ab Eminentiſſ. Cardinali. *Non obſtat, quod non interuenit cõſenſus* Ordinarij, *quia per ſpatium tanti temporis præſumitur. Archid. in c.nemo de conſecr.d.*1.*Roman. ſingul.* 325. *Decius. conſ.*173. *n.*5.Crotus *conſ* 42.*n.*12.*lib.*1 *et fuit reſolutũ in cauſa* Pampilon. *iuriſpatr. 16. Martij 1576. coram Sanctiſſimo* D. N. *Accedente præſertim obſeruantia ſubſequuta.* Non *obſtat quòd Marius potuit poſſidere ex alio titulo, cũ in Beneficialib. detur multiplicatio titulorũ, Quia alius titulus nõ probatur, et ſtãte dotatione, et effectuatione, et præſẽtatione de eo facta à patronis, eſt multũ veriſimile, quòd poſſederit ex iſto titulo. Nõ obſtat quòd Hercules obtinuit iſtã Capellaniam vti vacantem per obitum à* Cardin. *Sermoneta Titulari, quia patroni præſentarunt* Fabium Capoccium, *qui poſtea ceſſit iura ſua Herculi, & vigore iſtius ceſſionis obtinuit à Papa ſubrogationem, & nouam prouiſionem cum derogatione iuriſpatr.* Idem habes confirmatum in Regien. iuriſpatr. 10. Maij 1623. coram Pirouano, quæ inter recoll. à *Viuia. poſt ſuã, praxim eſt deciſ.16*. Vbi etiã

34 habetis quando teſtamẽtum dicatur exhibitum in forma

35 probanti. Limita, tamen ſupradicta, quãdo, tractatur de acquiſitione iuriſpat. in Eccleſiis conuentualibus, vel collegiatis, quia tunc, cum in acquiſitione talis iuriſpatr. requiritur aſsenſus S. Pontificis Riccius *p. 1. praxis deciſ.* 200. vbi ampliat; primo, vt neceſſe ſit in limine fũdationis, quod conſtet de priuilegio Apoſtolico; ſecũdo ẽt in Eccleſia cõuẽtuali habitu tã tũ, ꝙ ꝓcedit maxime ꝓ electione ſuperioris, niſi in ipſa fũdatione adſit ſpeciale priuilegiũ S. Põtificis, quo caſu eſſet probanda immemorabilis cũ ſama priuilegii: vel præſentationes oſtendi debent per tã tum temporis ſpatium vnde poſsit p̃ſumi priuilegiũ apoſtolicũ; idem *Ricc. in praxi nouiſsima reſol.62.* quid de iure patron. in Cappellis religioſorum, ſeu intra eorum Eccleſias ſitis, diximus ſupra *q. 3. num. 12.* dixi *maximè pro electione ſuperiorum*, quia in illis poteſt acquiri in dictis Eccleſijs regularibus iuſpatron. quoad præeminẽtias in choro pro receptione primæ cãdelæ, vel palmæ, ꝙ dicitur iuſpatron. honorificũ,

vt

vt latè, in *Ianuen. iuris honorifici 17. Maij 1630. & 26. Ianuarii 1632. corā Pirouano, quas habetis in fine operis, & habetur per Rotā apud Caualerium deciſ. 336. & deciſ. 265*

Per verba illa ſubſequentia Concilij, *& alijs à iure requiſitis oſtendatur*, eſt certum non ſignificari quòd admitti poſſit probatio dicti tituli fundationis, vel dotationis p teſtes; ita declarauit Sacra Congreg. referente *Ricc. in dicta praxi antiqua Iuriſpatr. n.* 4. verba declarationis ſunt iſta (*Congreg. Concilij cenſuit requiri pro forma, vt probatio fiat per authenticas ſcripturas, & regulā eſſe conſtituēdam, quod probatio per teſtes non ſufficiat*) quam declarationem ſequuta fuit pluries Rota, vt *in illa Terracinen. Iuriſpatr.* 21. *Aprilis 1628. coram Merlino* infra referenda. Secus tamen erit, ſubdit *Viuian. lib.* 11. *praxis c.* 5 *n.* 18. *poſt Menoch.* Companil. Barboſ. & Monet. *quos probat. Ricc. in ſua praxi particul. reſol.* 36. De

37 atteſtationib. teſtium in antiquis actis redactis, quia vt ipſi aiunt tales atteſtationes cenſentur etiam ſcripturæ authenticæ, vt per eas intelligatur ſatisfactum huic diſpoſitioni S. Conc. Trid. quod quomodo ſit verum, infra dicemus, quia in hoc eſt differentia inter probationem per multiplicatas præſentationes, quando agitur de perſonis priuatis, vel non priuatis, ſed ſignificantur per ſupracitata verba, *& alijs &c.* requiſita quæ ſunt neceſſaria tam in confectione quàm in extractione, & ſcripturarum, de quibus infra proximè, vt per *Viuiā. d. lib.* 11. *c.* 5. *ſub n.* 11. *& ante eum* Ricc. *in praxi ſupracit. n.* 11.

38 Quò ad requiſita in cōfeſſione, Notanda ſunt verba in terminis exiſtentiæ deciſ. ſupra mentionatæ Burgi S. Donnini Iuriſpatr. 9. Decembris 1622. coram Merlino, q̄ eſt 18 apud Viuianū ibi, *Nec quicquam facit quod dictam Inſtrumentum careat loci, & teſtium deſcriptione, quia apparet eod. die ſucceſſiuè, & incontinenti ab eod.* Notario *fuiſſe rogatum inſtrumentū præſentationis, in quo expreſſe legitur teſtium, & loci deſcriptio, & omnia alia ad publici inſtrumenti formam requiſita, quæ propterea etiam in dicto præcedenti dotationis inſtrumento repetita cenſentur. Bar in l. ſi quis §. ſi initum in prima lectura n.* 8. *& in ſecunda lectura nu.* 15. *et ibi etiā* Aclui: *n.* 4. *&* 5. *ff. de edendo, & idem*

Bart. & alij in l. patris, & filij ff. de vulgari, & pupillari Bertazz. *de clauſulis, clauſula 2. gloſ. 2. n. 37. præſertim quando* Notarius *apertè expreſſiſſe videtur, dictæ dotationis inſtrumentum fuiſſe eod. loco, & coram iiſdem teſtibus celebratum, ibi (vt apparet in dotationis inſtrumẽto per me infraſcriptum Notarium, & præſentib. tempore, & loco. & teſtibus celebrato) cuius dicto abſq; dubio ſtã dum, vt in ſpecie dicit* Bar. *in d. § ſi initium nu. 21.*

39 Item circa extractionem ipſius, notabilis eſt etiam deciſio in illa Gienn. Capell. 23. Martii 1629. coram Emi nẽtiſſimo Veroſpio, vbi habes hæc verba, *Non etiam dubitarunt Domini de legalitate, & fide inſtrumenti ſũdationis, in quo eadem facultas reſeruata dicebatur, licèt .n. eiuſdem inſtrumenti copia deſumpta fuerit precedente lite, & ſine compulſoria, aut partis citatione, quia tamen extracta fuerunt à ſucceſſore in officio, perindè erat, ac ſi Notario rogato data fuiſſet Card. Zabarell in c. cum P. Tabellio nu. 1. de fide inſtrumentorum. Verall. deciſ. 246. num. 3 p. 2. Rota deciſ. 706. n. 6. & deciſ. 649. num. 6. p. 2. recent. & in Auen. Domus 17. Martij 1621. corã b m.* Remboldo; *ſicut etiam quòd Notarius eſſet ſucceſſor eius, qui de inſtrumento dicebatur rogatus, ſatis probabatur ex eiuſdem Notarij aſſertione, & ſtylo* Rotæ; *Verall. deciſ. 247. p. 2. Rota deciſ. 217. num. 1. p. 1. recent. et in ead. Auen. Domus 17. Martij 1622. coram* Remboldo, *& in Tabauon. Prepoſituræ 14.* Iunij *1602. coram Decano. Quòd vero idem inſtrumentum extractum fuerit ex Regiſtro ſcripturarum, neq; etiam obſtat, quia licèt verum ſit, vt* Regeſtrum *extra Curiam, vbi locum non habet* Innocentiana, *fidẽ aliquam non faciat, niſi totus proceſſus integer extrahatur Verall. deciſ. 113. p. 3. Rota coram* Card. *Ludouiſio deciſ. 550. num. 4. tamen non fuit deſumptum inſtrumentum ex Regiſtro actorum, ſed ex Regiſtro publicarum ſcripturarum* Notarij *anteceſſoris, quæ idem ſunt, ac Protocollũ.* Bar. *in l. ſciendum num. 11. ff. de verb. oblig.* Rota corã Card. Seraph. *dec. 902. nu. 1. & dec. 909. num. 2. Rota deciſ. 628. num. 2 p. 2. recent. & in Melit. hered. 28.* Ianuarij *1619. coram Eminentiſſimo D. meo Cardinal. Veroſpio, & ita* Non nulla alia circa hanc materiam reperio diciſa per Rotam in caſu probationis pertinentiæ, quæ facillimè poſ-

poſſunt adaptari probationi exiſtentiæ,de quib. ſuo loco praxi ſeq. Nota pro complemento huius primæ partis probationis exiſtentiæ Iuriſpatr.per inſtrumentum fundationis,& dotationis ; verba deciſ Rotæ in Cuſentina Abatiæ 20. Decembris 1627. coram Virili ibi (*quia*
40 *agitur in iudicio exequutiuo nec probatur Iuſpatr. per inſtrumentum fundationis, & dotationis, licèt deducantur aliæ probationes,cũ probatio probationem non excludat, Iuſpatr. non dicitur iuſtificatum,donec contrariũ probari poteſt.Egid.deciſ.*103.*& propterea non redditur turbida reſeruatio, ſed remanet clara,et offuſcatio prouenit ex replicatione,ita vt exceptio Iuriſpr. remaneat turbida,& ſtat firma præſumptio, quòd omnia beneficia præſumantur libera.*Verall.*deciſ.*130. *n.* 2. *p.*2. Mantica *deciſ.*358. *n.*3. *latè deducitur in ſupracit. Mutin. plebis coram* R. D. *meo Decano*)Quæ inteligēda ſunt iuxtà alias deciſ. infra citãdas, niſi probationes ſint iuxta modum probandi Iuſpatr. à Concilio præſcriptum, quia illę excludũt Capellæ libertatem, cum probatio penitus præſumptionem tollat. Hæc ſunt verba, Rotę *in illa Lucana 26.Iunij 1629.* coram Dunozetto apud Viuian. ſub n.2. Fauet quod docuit Stephanus Gratian. diſcept.foren.c. 720.n. 1. & fuit dictũ in Auximana Iuriſpatr. 28. Maij 1593. quòd quando concurentia eſt ſuper exiſtentia Iuriſpatr. ęædem probationes requiruntur in poſſeſſorio, ſicut in petitorio.

CAPVT TERTIVM.

Deficiente authentico documento fundationis, vel dotationis. Quomodo ex S. Conc.ſit probanda Iuriſpatr.exiſtentia inter perſouas priuatas.

41 *Exiſtentia Iuriſpatr. deficiente authentico documento diuerſimodè probatur reſpectu perſonarum priuatarum illud prætendentium, et reſpectu vniuerſitatum,vel aliarũ perſonarum potentium,explicatur n. ſeq.*

43 *Sacrum* Conc.*nihil innouauit circa probationem exiſtentia Iuriſpatr. perſonarũ priuatarum; ſed benè circa probationem exiſtẽtia Iuriſpatr. perſonarum potentium, & vniuerſitatum,& n.*65.

44 E*xiſtentia Iuriſpatr. perſonarum priuatarum duobus modis probari poteſt.*

45 *Præſentationes multiplicatæ per quas probatur exiſtentia Iuriſpatr. non eſt neceſſe, quòd contineant mẽtionem fundationis, vel dotationis.*

46 *Antiquiſſimus tẽporis curſus eſt idem quòd centenaria; habetq; locum quando eſt ex titulo valido. in materia Iuriſpatr. eſt idẽ quã immemorabilis ibid.*

47 Centenaria *an dicatur probata ſi deficiant aliqui ãni pro centum? Quot annorũ defectus ſufficiat ibid. n. ſeq:*

48 *Præſentationes multiplicatæ, vt dicantur, ſufficiunt duæ: vbi intra quod tẽpus debeant eſſe multiplicatæ.*

49 Præſentationes *multiplicatæ, vt probent exiſtentiam, non eſt neceſſe, vt ſint continuatæ, ſed ſufficiunt interpolatæ.*

50 Præſentationes *multiplicatę an debeant probari per ſcripturas, vel ſufficiat, vt probentur per teſtes. Differentia inter modum illas probandi per teſtes, & per ſcripturas. n. ſeq.*

52 *Scriptura quæ probent multiplicatas præſentationes?*

53 Enuntiatiuæ *in ſcripturis, an probent dictas præſentationes multiplicatas?*

54 Reſignationes *factę cum cõſenſu patronorum probant præſentationes multiplicatas.*

55 *Bulla* S. Pontificis *derogantis &c. dummodo accedat conſenſus medietatis, probant etiam dictas multiplicatas prę ſentationes.*

56 *Præſentationes fuiſſe effectũ ſortitas, quomodo probetur*

57 Tempus *prouiſionis Apoſtolicæ vti de libera, vel litis, an ſit deducendum in computu centenariæ.*

58 Præſentatio *admiſſa cum clauſula (ſi & quatenus) an dicatur effectuata. Quid de admiſſa cũ clauſula (ſi, & in quantum) ibid.*

59 *Immemorabilis vt probet, de quo tempore eſſe debeat ante* Conc. *vel poſt* Conc.

60 *Quaſi poſſeſsio quadragenaria cum fama, tantùm valet, quantùm immemorabilis.*

61 *Quadragenaria quaſi poſſeſsio, an ſufficiat cum vnica præſentatione, & n. 63.*

62 *Atteſtatio* Papæ *de actu coram ſe geſto, probat.*

64 *Actus vnicus quando inducat præſumptionem ſufficientem.*

66 *Fama quomodo probetur, & per quot teſtes n. ſeq. Quid debeãt teſtes deponere n. 70.*

68 Enuntiatiuæ *quomodo habeant uim famę.*

69 *Arma, & inſignia* Capellæ, *vel* Eccleſiæ, *vel denominatio*

tio ab aliqua familia, an habeant vim famæ.

1 *Teſtis conſanguineus, vel de* Confraternitate, *vel vaſſallus, an ſit idoneus ad probandam famam.*

72 *Teſtis de fama quid debeat concludere.*

73 *Quadragenaria quomodo ſit computanda.*

74 Exiſtentia *an poſſit aliquãdo probari per ſolam famã abſq; quadragenaria.*

75 *Perſona potens, vel Vniuerſitas, ceſſante ſuſpicione vſurpationis quomodo debeat probare exiſtentiam Iuriſpatr.*

76 *Atteſtatione S. Pontificis quomodo probetur exiſtẽtia ius iſpatr.*

77 *Sententia quæ tranſit in rem iudicatam, quomodo probetur ius patror.*

78 *Prouiſio Apoſtolica quando mutet ſtatum iurispatron.*

QVando igitur haberi non poteſt probatio exiſtẽtiæ Iuriſptr. per authentica documẽta (vt ſupra capite præcedenre fuit explicatum) Sacrum Conc. prouidit quomodo eadem exiſtentia probari debeat, tàm vbi verſamur inter ꝑſonas priuatas, in quibus nulla præſumitur vſurpatio, quàm vbi verſamur in Iurepatr. Vniuerſitatum, vel perſonarum potentium, in quibus præſumi poteſt vſurpatio, pro qua re optima ſunt verba Rotæ in illa Romana beneficiatus S. Laurentij in Damaſo 22. Maij 1623. (*ibi Cùm enim nõ agatur de Iurepatr. vniuerſitatis, aut familiæ potentis, ſi non conſtat, ex Inſtrumento dotationem, & fundationem, præſentationes effectum ſortita ſpatio centum annorum, vt cenſuit* Congregatio *Illuſtriſſimorum* Interpretum, *& ſequuta fuit Rota in cauſa* Barelinen. *vnionis 5. Decembris 1597. coram bo. m. Gipſio, vel ſaltem effectum ſortita ſpatio 40. annorum cum fama* Caſſad. *deciſ. 2 n. 4. cum ſeq; de probat. Achill. deciſ. 6. de Iurepatr. Puteus deciſ. 56. lib. 1. in nouiſ. & pluries fuit in* Rota *reſolutum.* ex eo

42 Quod dicit Rota *cũ nõ agatur de* Iurepatr. V*niuerſitatis, aut familiæ potẽtis* nõ argui poteſt, ergo ſi de illis ageretur, eſt neceſſarium inſtrumentum fundationis, & dotationis, ſed id dicitur ad diſtinguẽdum modum, probandi, vbi deſit tale inſtrumentum inter perſonas priuatas, & non priuatas, vt patet in alia deciſ. Burgi Sãcti Donnini Iuriſpatr. 20 Iunij 1622. nu. 5. apud Viuianum ibi *vſurpationis autem ſuſpicio deſumpta ex temporali*

dominio

dominio DD. *de Pallauicinis in loco vbi ſitum eſt beneficium,ſuper quo pendet lis,potiſſimũ excluditur ex ſuperiùs probato titulo fundationis, & dotationis,vt fuit reſolutum in dicta* Cremenſi Cappel.14.*Ianuarij* 1594. *coram Eminẽtiſſimo* Card. Millino, *& in Alban. Prioratus* 17. *Nouembris* 1603. *corã* R.P. D.*meo* Manzanedo, *& aſſertione Ordinarij in edictorum publicatione,& poſterioribus inſtitutionibus*. Rota *deciſ.* 211.*n.3.p.*1.*recent.*clariùs in Lucana Iuriſpatr 5. *Martij* 1621. coram Coccino ibi *Poſt factas reſolutiones, quòd* Iuſpatr. *ſatis erat probatum, probationibus ſufficientibus de iure communi, ex quo non*
43 *verſabamur in familia potenti,quo caſu S.*Conc. Trid. *ſeſſ. 25.c.9.de refor. vltra diſpoſitionem iuris communis nihil innouauit,* Gabr. *conſ.* 192.*n.*1.*lib.*2.*Menoch. conſ.* 241.*n.*7 *lib.*3.& *de præſumpt.lib.*3.*præſumpt.*90.*n.*9.*& ſeq. Achill.deciſ.4.n.*10 *de Iurepatr.Rota deciſ.*331.*n* 1. *p.* 2.*& aliàs pluries in ead.*Rota *firmatum,licèt ſecus eſſet ſi verſaremur in perſona potẽti, vel aliàs tali in qua cadat præſũptio vſurpationis. quo caſu iuxta formam dicti Cõc. ſi verus titulus fundationis, vel dotationis non oſtenditur, requiritur immemorabilis,& præſentationes ſortitæ effectũ ſpatio* 50.*annorũ,quæ probẽtur per auhtẽticas ſcripturas, vt ſæpè reſoluit Sacra* Congregatio,*&* Rota *ipſa, & ſignanter in Sabinen. benef. Decembris* 1581. *coram fel. record. Clem.*VIII. *vt in deciſ.* 199.

44 Inter priuatos igitur, de quibus non poteſt eſſe ſuſpicio vſurpationis talis Iuriſpat.in Cappellanijs, quãdo non poteſt probari eius exiſtentia ex inſtrumento fundationis, & dotationis, probare quis debet dictam exiſtentiam,vel ex multiplicatis præſentationibus effectum ſortitis per centum annos,vel per præſentationes per quadraginta annos vnà cum famà; ita S. Congregatio & Rota locis ſupra relatis explicauerunt verba Concilij ibi; *ſiue etiã multiplicatis præſẽtationibus per antiquiſſimum temporis curſum,qui hominum memoriam excedat, aliaſuè ſecundùm iuris diſpoſitionem*, quæ etiam declarauit ſufficere dictas multiplicatas præſentationes etiam, quod in eis nulla ſit facta mentio fundationis,vel dotationis Ricc. *p.4.deciſ.*258.*& in praxi particulari* Reſo.6.vbi poſt alios refert hanc declarationem,

&ſi

&ſi ex eis non poſſit negari quòd ex dictis modis probādi deſumatur titulus fundationis, vel dotationis, *ut Rota in Piſtorienſi infra proxime referenda deciſ.*

§. Primus.

Ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, quando dicatur probata Iuriſpatronatus exiſtentia.

Circa primū modū probandi, ſcilicet per multiplicatas pſētationes curſu centū
46 annorum Præſuppoſito, vt ſupra diximus ſub *n.41.* antiquiſſimū temporis curſum eſſe idem quā centenariam, & talem centenariam non prodeſſe, quando conſtat de inualido titulo, ſcilicet ex priuilegio *Ricc. ſupra citata praxi nouiſsima reſolu. 74.* &c. Nota centenariam in materia iuriſpatr. quidquid ſit quò ad alios effectus habere vim immemorabilis. Hæc ſunt formalia verba Rotæ in Piſtorienſi Iuriſpatron. 31. Martij 1628. corā Merlino, vbi allegat *Puteū deciſ. 206. lib. primo Pariſ. de confidentia qu. 28. num. 260. Garz. parte 5. de benef. c. 9. n. 147.* & poſtea ſubdit hęc alia verba, *ex eiuſmodi centenaria, & immemorabili poteſt allegari, & deſumi titulus fundationis* de qua re etiam *Riccius ſupra reſolutione 69. & ſeqq.*

47 Quæres primò an ſi huic centenariæ deſint aliqui anni, impediat talis defectus effectum dictæ probationis? Reſpondetur ex Rota in illa Floren. Canonic. coram Buratto 11. Decembris 1615. apud *Viuian. deciſ.* 40. *n.* 9. defectum modici temporis nō attendi, & licèt ibi loquatur de defectu nouem menſium vel vnius anni, ex *Puteo deciſ. 204. lib 2. in nouiſſ.* tamen habeo aliam nouiſſ. deciſ. de anno 1629. 4. Iulii in illa Aliphana coram Ghiſlerio, vbi reputauit Rota defectū quattuor annorum à centenaria modici temporis, hæc ſunt verba deciſ. *DD. confirmando quòd reſoluerunt coram me in hac cauſa p. Iunij præter iti, dixerunt manutentionem deberi Ioanni Baptiſta in quaſi poſſeſſ. præſētādi; & Alpherio ab eo præſentato inſtitutionem, quia ex longiſsima, & cētenaria poſſeſsione præſentandi ab anno 1531. vſq; ad annum 1627. ſatis docetur de ſufficienti titulo, & licèt deficiēt quatuor anni, tamen modici temporis*

quod

quod deeſt ad centenariam non eſt habenda ratio. Rota in *L*ancianen- Archipresb. 2. Maij *1616.* coram b. m. Buratto,& in Ianuenſ. Abbatiæ 13.Iunij 1625.coram eodem,quòd ibi tractetur de exiſtentia,patet in prima deciſ. euiſdem cauſæ prima Iunij *1629.* coram eod. in principio ibi *Vacante ſimplici beneficio ſub inuocatione ſanctę* Marię Magdalenæ. *Ordinarius prædictum beneficium menſa Capituli Canonicorum vniuit ſua* Eccleſię, *ſed cum Ioannes* Baptiſta Gargalia *prædicti beneficij patronus ad illud præſentaſſet Alberium, à prædicta vnione appellauit* deciſionem illam Ianuen. habes apud V*iuianum dec.*28.

47 Quæres 2. an ſi deſint plures anni, quam quatuor,vt ſupra ipſi centenariæ, adſit tamen numerus maior *40.*annorum, debeat etiam qui prætendit patronatum, tunc & probare famam. Reſpondet, huic quæſito Rota in illa Romana beneficiatus Sancti Laurentij in Damaſo *22.* Maij *1623.* coram Coccino ibi *& quamuis non adſint præſentationes effectum ſortita ſpatio centum annorum, indubitanter tamen adſunt ſpatio 70. annorum, qui etiam ſufficiunt abſq; fama, cum ſint adminiculata ex vnione facta per Sanctiſsimam memor.Gregor.XIII. & ex quo prouiſiones ſemper fuerunt facta cum clauſula accedente conſenſu patronorũ, quæ videntur ſufficere in caſu,de quo agitur, licet non probetur fama, ut per Baldũ in l.cum ſuper num.*1.*&* 2. C.*de rei ſuend. cuius dictum ſequitur Rota,ut per Caſſad. d.deciſ.*2.*num.4. de probat. quare hoc caſu ſatis cenſetur probatum Iuſpatr.etiã quod non adſit fama, quia unà cum præſentationibus ultra* 40. *annos concurrunt ſufficientia indicia.*

48 Quæres *3.* quæ dicantur hoc caſu multiplicatæ præſentationes.*R*eſpondet poſt alios *Viuian.d.lib.*11.*c.*2.*n.* 30.ſufficere duas, vt dicantur multiplicatæ præſentationes infra centum annos, ita practicari in Curia Archiepiſcopali Neapolitana teſtatur poſt Riccium No*uar.d.concl. 94. ſub num 6. latius Riccius in Praxi particulari reſol 67.* Dixi infra centum annos,nam quid ſit dicendum,vbi probatur per præſentationes infra *40.*annos cum fama infra ſuo loco item iſte, autem præſentationes non eſt neceſsè, vt ſint omnes intra tempus im-

immemorabile, ſed ſufficit vna ſaltē de tempore immemorabili, ita fuiſſe ſępius iudicatum poſt Genuēſem teſtatur Riccius *reſolutione* 18. *in praxi nouiſſima.*

49 Quæres 4. an debeāt exhiberi omnes præſentationes continuatæ. Ad hoc Reſpondetur negatiuè, vt per *Riccilū nu.* 13. quibus ab eo allegatis. Adde Rotam *in eadem Aliſana* 4. Iulij 1629. ibi *nec releuat, quod non exhibeantur omnes præſentationes continuatæ, quia conſtito de duobus extremis, media poſſeſſio præſumitur*, maximè cum non doceatur, Ordinarium numquam de medio tempore prouidiſſe, tāquā de libero *c. inter dilectos de fide inſtrum.* Rota *deciſ.* 4. *nu.* 12. *p.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 643. *nu.* 3. *p.* 2. *recent.* Seraph. *deciſ.* 1141. Clarius habetur in ſupradicta Ianuen. Abatiæ 13. *Iunij 1625.* coram Bubalo, quæ inter recollectas à Viuiano eſt 38. ibi *Non obſtat quod prima prouiſio de anno* 1514. *ad fauorem Antoniotti non continuet cum ſecunda prouiſione producta ad fauorem DD. Cipriani de anno* 1529. *dum illa legitur de Monaſterio vacante per reſignationem Hectoris Pallauicini, non autem Antoniotti prædicti, & ideo tempus præſentatiuum incipi debeat de anno* 1529. *non autem à* 1514. *quo caſu centenaria, nō eſſet completa, quia probatis extremis præſentationis Antoniotti de anno* 1514. *& præſentationis* Cipriani *de* 1529. *præſentatio* Hectoris *inter media præſumitur.* Alciatus *præſumpt.* 2. *regul.* 2. *verſ. ſed mihi videtur. Cardin. Seraph. deciſ.* 1141. *num.* 3. *&* 1334. *nu.* 3. *Rota deciſ.* 145. *p.* 1. *diuerſ. & fuit dictum in Lancian. Archipresbiter.* 2. *Maij* 1616. *coram me*; in terminis Cappell. adeſt deciſio Rotę in Floren. Cappell. 30 Maij *1626.* quæ ex recoll. a Viuiano eſt deciſ. *61.* videte igitur deciſ. & Ricccium dec. 233. item Rebuff. in practica benef. 3. p. ſignaturæ verb. nec non Iurepatr. num. 14.

50 Quæres 5. quomodo debeant probari dictæ præſentationes per ſcripturas, an etiam per teſtes? Reſpondetur quod poſsēt probari per ſcripturas ſucceſſiuè factas, ac etiam per teſtes, excipitur ex eo quod communiter, per illa verba Concilij ibi, *qui hominum memoriam excedat* intelligitur tempus immemorabile, quæ immemorabilis poteſt probari per teſtes, & ſcripturas, itē ex verbis ſubſequentibus Sacri Concilij *aliaſue ſecundum iuris diſpoſitionem vt per* Ricc. *dicta*

praxi nouiſſima reſolut. 51. cũ allegatione ibi inſerta & deciſ. Rota cum hac tamen differentia, nam quando fit per teſtes, ſufficit probare multiplicatas præſentationes per 60. annos, quando verò per ſcripturas, requirantur dictæ præſentationes per centum, ita etiam declarauit Sacra Congregatio apud *Nouar. in ſuis ſingularibus cõcl. 94. n.* 8. vbi habes modum particularem probandi prædictas præſentationes tam per teſtes quam per ſcripturas, & latiùs per *Viuianum d. lib. 11. praxis c. 5. à n. 33. et per Ricc. in prax. particulari reſol.* 68.

51 *vſque ad 75*, Quando dicimus quod vbi probatio fit per teſtes, ſufficiant 60 anni, intellige, vt deponãt de viſu ꝑ 30. annos vnde requiritur in teſte ætas 54. annorum ſaltẽ, vt poſt *Rotam Romanã, & alios habetur per Ricciũ dicta praxi nouiſſima reſol.* 72. qui dicit deponere debere de viſu ꝑ 40. ãnos ſaltẽ ꝑ 30. annos, & de reliqs, per auditũ, vt ſuperiores doctores innuũt, ſic intellige declarationes Sacr. Cõgr. & deciſiones ſupra adductas loquentes de centenaria, quia ſupponunt probationem per ſcripturas, non autem per teſtes, & ſic etiam nota, declarationem Sacræ Congreg. ſupra relatã, quòd probatio Iuriſpatr. non debeat fieri per teſtes, intelligi quando tractatur de probãda fundatione, conſtructione vel dotatione, & quando ſumus inter perſonas ſuſpectas de vſurpatione. ſecus vbi probandæ ſunt præſentationes effectum ſortitæ, per tempus antiquiſſimum, quo caſu admittuntur teſtes, vnde ſi nõ ſumus in antiquis, neque inter priuatos admittuntur teſtes de publica voce, & fama Rota in Portuenſi beneſ. 27. Martij *1596.* coram Cardin. Millino, q̃ inter recoll. à Viuian. eſt deciſ. *3.* ibi, Nõ *obſtãt teſtes, quia deponunt de auditu, & quando non ſumus in antiquis Iuſpatr. non probatur per teſtes de publica voce, & ſama. Palleoct. deciſione* 126.

52 Si iterum inſtas, quæ ſunt ſcripturæ iſtæ, quæ requiruntur ad probationem dictarũ multiplicatarũ pręſẽtationũ. Dico ſufficere litteras, in q̃bus Epiſcopi enuntiant ſe inſtituere ad pręſentationem talis, & ſic eſſe de Iurępatr. etſi non exprimant, ex quo titulo, vnde non ſunt neceſſariæ ſcripturæ ipſarum præſentationum, vt requiritur inter perſonas, & loca ſuſpecta de vſurpatione, vt per *Nouar. d concl. 94. nu.* 11. vbi idem dicit de ſent. Epiſcopi, quan-

quando eſt antiqua,& de litteris maiuſculis inſulptis in lapide poſito in publico ab immemorabili,de chronicis, alijſque enuntiatiuis antiquorum inſtrumentorum ,latiùs per *Viuia.d.lib.*11.*c.*5.*n.*33. de libris viſitationum , vbi ſint enuntiatiuæ Epiſcoporũ inſtituentiũ ad præſentationem quòd Capella ſit de Iurepatr. præter adducta per *Ricc.reſol.*22. habes in deciſ. *Lucana* Iuriſpatr. 26. Iunij 1619.corã *Dunozetto* n. 12. apud Viuian.

53 *Dixi*,enuntiatiuis,quia vnica enuntiatiua non ſufficit vt in ead.Portuen. ſupra cit. ibi,*nec placuit Dominis.quod Iuſpatr. ex dotatione,& fundatione probetur ex enuntiatiua ordinarij de anno 1504. quia per ſe ſolùm non probat, cùm ſit vnica, & enuntiatiua ad aſſertionem partis inſtituentis.& non ſit de antiquo &c.* & ſic nota debere eſſe dictas enuntiatiuas antiquiſſimas,vt etiam habetur per Rotã in Tudertina infra ꝓximè citanda , quæ apud *Viuian.eſt deciſ.*.5. vbi præſupponitur, vt certũ,de enũtiatiuis factis , ex reſignationibus cum conditione *habito conſenſu &c.* ex confeſſionibus diuerſorũ Rectorum aſſerentib. ſe fuiſſe præſentatos &c. ex libro cenſuum menſæ Epiſcopalis , & cuiuſdam Vicarij probari exiſtentiam Iuriſpatron. vt ſup.eſtq; idẽ cum eo quod dixit Rota apud Caualeriũ deciſ.159. n. 2.quod Iuſpatron.vt ꝓbetur per enũciatiuas,debent dictę enunciatiuæ ita inconcuſſæ. vt probatio famæ non debilitetur per ea quæ adſunt in

54 contrarium. Adde ſupradictis,quòd reſignationes factę cum clauſula accedente cõſenſu patronorum , habent uim præſentationum vnde etiam per ipſas probatur, vt ſupra Iuſpatr. *Ricc.reſol.*30. *et habetur in Tudertina iuriſpatr. Parochial. S. Laurentij 9.Iunij 1623.coram* Patriar*cha* Hieroſolymitano *ibi non obſtat quòd reſignationes factæ de anno 1536.& 1566.nõ poſsint connumerari inter præſentationes , quia fuit reſponſum.quòd dictæ reſignationes fuerunt factæ cum clauſula,accedente conſenſu patronorum, quia cõſenſus habet uim præſẽtationis, iuxta* Creſcen. *deciſ.*2.*de Iurepatr.&* Rotam *deciſ.*195.*nu.*3.*p.*1.*recent. & quamuis de iſto conſenſu non appareat , attamen quia reſignationes fuerunt,conceſſæ cũ conditione,quòd dictus conſenſus accedat,præſumendum eſt, quòd officiales cancellarię litteras dictarum reſignationum non expediuiſſent , ſi de dicto*

conſenſu à patronis præſtito eis non conſtituiſſet. Put. deciſ. 439. in fine lib. primo, accedente maximè curſu 30. annorum ex quo præſumitur pro validitate actus. Mobed. *deciſ. 2. de tranſact. Rota deciſ. 336. nu. 5. p. 2. recent.* idem habetur confirmatum in alia dec. eiuſdem anni *1623.* die 22. Maij Romana beneficiatus in verbis infra proximo quæſito referendis, & antea fuit dictũ in ſupradicta Tudert. quæ eſt
55 deciſ. *5.* apud Viuian. *Idem* dicendum in conſenſu præſtito permutationi, vel alijs prouiſionib. Apoſtolicis cum clauſula, accedente medietate &c. vt habetur in Floren. Canon *11.* Decembris *1615.* 41. *apud Viuian. & per Ricc. in d praxi nouiſſima reſol. 24.*
56 Quæres *6.* quomodo probetur, præſentationes prædictas fuiſſe effectum ſortitas? *R*eſpondetur quòd probatur per ſucceſſiuas vacationes per obitum, vel reſignationes prouiſorum, & præſentatorum, vt in Florent. Canon. *11.* Decembris *1615.* corã Buratto, quæ eſt inter recoll. à *Viuia. poſt ſuã praxim dec.* 41 & in Roman. benef. *S.* Laurent. in Damaſo 22. Maij *1623.* coram Coccino ibi. *In hoc autem caſu probantur præſentationes effectũ ſortitæ ſpatio multorum annorũ, dantur. n. cõſenſus præſtiti per cuſtodes, vti patronos reſignationibus factis de annis 1525. 1534. 1553. et 1588 & præſentatio facta de anno 1591. nec non conſenſus reſignationi facta de anno 1592. qui vltimus conſenſus habuit effectum uſque ad annum 1582. quo contingit vltima uacatio, & prædicta omnia, excepta prouiſione anni 1534. habuiſſe effectum, non poteſt dubitari, dum unus per obitum alterius fuerit prouiſus. Oldr. conſ. 229. num 2 qui quidem conſenſus habet uim præſentantionis, & ex eo reſultat idẽ effectus. Abb. in c. 1. n. 6. de religioſ. domib. & conſ. 54. n. 3. uerſ. pro hoc etiã facit, lib. 1. & hanc opinionem tenet Rota deciſ. 193. n. 3. p. 1. in recent.* Confirmatur in Floren. Iuriſpatr. *1.* Martij *1627.* coram Coccino, quæ eſt deciſ. *103.* apud *Viuian.* & tandem prædictã opinionem Oldradi fuiſſe ſæpe per Rotã canonizatã habetur ꝑ eand. Rotam in illa Lauden. *28.* Iunij *1630.* coram Pirouano. Dictæ autem ſucceſſiuæ vacationes probari poſſunt ex libris viſitationum, vt in Ianuen. *Pa*roch. San. Andreæ *19.* Aprilis *1627.* coram Durano *86. apud Viuian.* & in Lucana Iuriſpatr. *26.* Iunij *1619.* coram Dunozetto. Item ex diuturna poſ-

poſſeſſione præſentandi ac ex enuntiatiuis antiquis, vt in *P*iſtor. Archid. *16*. Ianuarii *1629*. corã *P*irouano Item quando vltimæ præſentationes probãtur effectuatæ, etiam praecedentes tales cenſeri debent. Menoch. pręſumpt. *65*. per totum lib. *6*. Rota in Lunen. Sarzan. vlt. Maij 1627. ibi *& deinde idem Ioa. Franciſcus dum uixit ſecit quinque praſentationes de anno 1557. uſque ad annum 1596. ex quibus tres ultima probantur effectuatæ, unde etiam duæ pracedentes tales cenſeri debent iuxta conſ.* Old*r*. 229. *& in* Romana *Iuriſpatr.* 10. *Martij 1595. coram*

57 Card. Millino. Sed quid ſi fuerunt præſentationes admiſſæ cum clauſula (*ſi, et quatenus*) an dicantur effectum ſortitę. Reſpondet *Ricc.* negatiuè in ſæpius citata *praxi nouiſſ. reſol. 346. in fine*, ſicut in ſimili, quò ad quaſi poſſeſſionẽ pręſentandi idem dicimus infra *praxi 4. ſed uideas, ad hoc dec. Ianuen. Paroch.* S *Andreæ* 19. *Aprilis 1629 coram Durano, qua eſt* 86. *apud* Viuian. *& propriè num* 29 *ubi de admiſſione praſentationis cum clauſula* (*ſi & in quantum*) vbi videtur decidere talem præſentationem dici effectuatam, de qua re etiã agitur in Florentina de Ricaſolis 11. Februarij 1604. coram Cardin. Cãcello apud *Viuianum lib. 4. c. primo in fine.*

58 Quæres 7. quando interim Eccleſia, ſeu Capell. fuit prouiſa à Sede Apoſtolica, vti de libera an ſubducẽdum ſit dictum tempus in computu centenariæ. Et Reſpondetur affirmatiuè, vt habetur in Aretina Capell. 18. Maij *1616* quæ eſt 25. *inter recoll. à Viuian.* vbi quod etiam ſit ſubducendum tempus litis ſuper ſtatu Capellaniæ.

59 Quæres vltimò de quo tẽpore eſſe debet immemorabilis ad probãdum, vt ſupra, ſcilicet ante Concilium, vel poſtea. Reſpondetur ex Sac. Congreg. vt refert *Ricc. deciſ.* 95. requiri tempus vſq; ad controuerſiam motam decurſum, non autem vſque ad publicationem Concilij illam etiam referunt *Nouarius Viuian. & alij infra citandi §. ſequenti quaſtione 4.*

§. Secundus.

Multiplicatis præſentationibus per *40*. annos vnà cum fama Quomodo ſecundum iuris diſpoſitionem probetur exiſtentia iuris patronatus.

Circa ſecundum modum probandi exiſtentiam Iuriſpatr. inter priuatos, qui eſt

eſt modus facilior probandi, & obtinendi, vt benè *Riccius deciſ.258.num.10.parte 4.* ſcilicet per præſentationes effectum ſortitas, ſpatio quadraginta annorum vnà cum fama, ita n. explicantur illa verba Concilii *aliaſuè ſecun-*
60 *dum iuris diſpoſitionem*. De iure, etenim quaſi poſſeſſio per tempus *40.* annorum cũ fama tantùm valet, quantum immemorabilis *c. 1. de præſcript.in 6.* cum concordantibus, item ſecundum iuris diſpoſitionem poſſeſſio quadragenaria reputatur longiſſima; vt per *Viuianum dicto lib.11.c.5.num.46.& ſeq. latè Riccius in Praxi nouiſſima reſolutione 79.& 83.*
61 Quæres primò, an etiã hoc caſu requirantur multiplicatæ præſentationes, vel ſufficiat vnica. Reſpondetur ſufficere vnicam præſentationem, ſeu conſenſum adhibitum in reſignatione quidquid contrarium videatur *iudicari in Aretina Capellania 18. Maij 1616. coram Buratto 25. apud Viuianum, vt ſupra* habetur clarè *in illa Bergomen. Cappellaniæ 18 Maij 1629. coram Merlino ibi. Quò ad ſecundum Domini non ſuſpicabantur in his præſidentibus aliquem uſurpationis timorẽ, cùm nec iuriſdictionem, nec potentiam habeant in loco, &* *ideo ad iuſtificationem iſtius Iuriſpatr. putauerunt ſufficere ordinariam probationem in hac materia, nempe quaſi poſſeſſionem quadragenariã unà cum fama, quæ ſat eſt ad probandum Iuſpatro. in priuatis perſonis &c.* & deinde quadragenariam huiuſmodi deſumebant nedum, quia de anno 1479. ab iſtis præſidentibus fuit præſentatus Iacobus Boneſius, qui vſq; ad annum 1523. poſſedit, & tunc reſignauit Simoni Marono, & quamuis hæc Boneſii præſentatio facta ſit limitatè ad quinquennium, attamen, cùm diù permanſerit in poſſeſſione videbatur, vehementem oriri præſumptionem, quod alia præſentatio perpetua ſucceſſerit, vel ſaltem hinc colligeretur beneficium eſſe manuale, in quo non cadit reſeruatio. Verùm ex abundanti dicebatur de dicto anno 1523. prouiſum fuiſſe dictum Simonem cum expreſſo conſenſu eorumdem præſiden-
62 tium, vt apparet ex atteſtatione Clem. VII. ibi &c. quorum expreſſus ad hoc accedit conſenſus, quarè cum ſit præciſa de actu coram ſe geſto, nõ autem ſimplex enuntiatiua de facto alieno, in quo fortaſſe error poteſt aliquando cadere, probat omnino conſenſum fuiſſe præſtitum ante

ante litterarum expeditionem. *Caputaq; deciſ.* 120. *p.* 1. *Put. deciſ.* 429 *in fine lib* 1. *in correct. & in Romana* Cappellaniæ 4. Martij 1580. *coram fel. recor. Clem. VIII. & in Tudert. Iuriſpatron.* 9. *Iunij* 1623. *coram* Manzanedo, *qui quidem conſenſus habuit vim præſentationis &c. & cum ipſe* Simon *continuauerit in poſſeſſione* Cappellaniæ *vſq; ad annum* 1573. *quo tẽpore obijt, vt ex nota mortuorum, ſequitur quadragenariã vndequaque probari, & ſufficere,* Do-
63 *mini dixerunt, licèt detur vna tantum præſentatio, cum ipſe* Simon *per quadraginta, & vltra annos poſſederit;* Nullo. n. *iure cautum eſt in patronatu priuatorum requiri de neceſſitate multiplicatas præſentationes, ſed ſufficit iuncta fama, ſola quadragenaria, quę hic abũdè adeſt, & quod vnica præſentatio ſufficiat, ſi is præſentatus per* 40. *annos poſſederit, nec vmquam venerit caſus nouæ præſentationis, dixit Gloſ. in c. cum de benef. verb. vno, vel pluribus, de præbend. in* 6. *& ibi Franc num.* 2. *Felin. in c. in noſtra num.* 41. *verſ. cæterùm de reſcriptis, &* Gloſ *in c cum* Eccleſ. Sutrina *in verb. breuitatem temporis de cauſa poſſ. et proprietatis, & ibi Butr n.* 36. *Federic. de Senis conſ.* 234 *n.* 4. *in princ. verſ. ad id quod quæritur. Card. conſ.* 61. *nu.* 8. *Decius conſ.* 134. *num primo ante finem verſ. et in caſu* Achil. *deciſ.* 5. *num.* 1. *de Iurepatr.*

64 Quia quãdo *actus habet cauſam ſucceſſiuã & permanentẽ nec non, & continuationem temporis requiſiti, inducit præſumptionẽ ſufficientẽ, quãuis ſit vnicus Abb. in c. fin. n.* 17. *verſ. diſtingue tamen de conſuetud. Dec. conſ.* 134. *nũ.* 2. *cir*
65 *ca finem, & in verſ. tutò.* Nec *Sacrum* Conc. *circa probationes in patronatu priuatorum aliquid immutauit.* Gonzal. *ſuper reg.* 8. *Gloſ.* 18. *num.* 58. *Rot. dec.* 798. *nu.* 4. *p.* 1. *diuer. et dec.* 374. *num* 1. *p.* 2 *recent. & in* Romana *Iuriſpatr.* 9. *Decẽbris* 1619. *coram b. m. Vbaldo, & in* Neap. *benef.* 28. Iunij 1621. *coram b. m. Buratto.*

66 Quæres 2. quomodo probetur fama in hoc caſu cum dicta quadragenaria Reſpon. detur ex ead. deciſ. *Bergomẽs* ſupra relata ibi *tertio Domini & firmarunt conſtare de fama, dantur enim enuntiatiuæ antiquiſſimæ vſque de anno* 1523. *in litteris* Apoſtolicis, *dũ* Boneſius *reſignauit in fauorẽ Simonis de conſenſu Præſidentium, tamquam patronorum, & in deputatione prius facta ab eiſdem* Præſidentibus *de prædicto Boneſio vſque de anno* 1479. *quæ cum ſint ſupra centum annos ex illis, benè fam. a*

Digitized by Google

ma dicitur iuſtificata. Achill. *deciſ.7.de* Iurepatr Caputaque *deciſ.344.num.2 & deciſ.347 num.2 & 3.p.3.*Rota *dec.407 num.1.p.1.diuer. & dec. 374. n.4.p.2.recent. et hic etiam accedunt quamplurimi teſtes,at teſtantes ſe ſemper habuiſſe ipſos Præſidentes pro veris patronis,et hoc idē à maioribus ſuis audiuiſſe,ex quibus, reſultat probatio circa famā,iuxta tradita per Bald.in l.1.n.3.*C.*ad maced.*Rota *deciſ.182.num.6. & dec.273. nu. 2. coram S.m.* Gregor.XV. *& latè de vtroque in dicta* Lancian.Iuriſpa*tr.2.Maij 1616. coram b.m. Buratto* Videte etiam deciſ. Florent. Cappel. quæ inter recoll.à Viuiano eſt deciſ.*61.*

67 Quod ꝑ quatuor teſtes cū enūtiatiuis antiquis, aliiſque adminiculis probetur fama habetis in illa Lucana Iuriſpatr.*26* Iunii *1619.* coram Dunozetto,ibi *ſecundò conſideratum fuit non ſolum probatam eſſe publicam vocem, & famā per quatuor teſtes in curia examinatos, quæ in antiquis plurimum vrget ad probandū Iuſpatr.*& deinde *ſed dantur duæ enuntiatiuæ antiquæ per inſtrumenta antiquiſſima celebrata anno 1401. in quibus familia DD.*Padiorum, *tamquam patrona huius Eccleſiæ, primò conſtituit ſindicum ad vendendum quoddam* Caſale. *num, deinde iſte ſindicus cum Rectore Eccleſiæ vēdidit præſē te V icario* Epiſcopi,*qui deſuper interponit suū decretum,*

68 *ex quibus enuntiatiuis, quæ etiam habent uim famæ, elicitur magna præſumptio Iuriſpatr.* vbi ſubdit alia admini-

69 cula,nempè Armorū, & inſignium familiæ non ſolùm intra dictam Eccleſiam, ſed etiam in frontiſpicio Eccleſię item denominationē non ſolùm Eccleſiæ de *Podio*, ſed ſitum cum probetur per teſtes maiorē partem domuū circumiacentium, ſpectaſſe antiquitus, & hodie aliquas ſpectare ad DD. de Podio, vbi quod licet de per ſe ꝓbationes videātur imperfectæ tamen ſimul iunctę faciant concludentem probationē.Quo ad illud quod dicitur de armis,& inſigniis nota dictum Rotæ apud Caual. deciſ.*159.*ex illis non probari exiſtentiam Iuriſpatronatus niſi probetur fuiſſe appoſita in fundatione ſicut deciſione *378.*habetur,probari iuſpatron.ex inſcriptionibus publicis,vt deciſ.*336.*ꝙ etiā probetur in antiquis per teſtes iuncta inſcriptione,item circa hanc materiam etiam reputo notabilē deciſ. in Tudert.Iuriſpatr.*Parochialis* S. Laurentii *9.*Iunii *1623.* corā D.Patriarcha Hierololymitano

no inter recoll. à Viuiano poſt ſuam praxim deciſ. 7. à n.3. vbi in ſpecie habes, quod duæ enunciatiuæ in antiquis habent uim famæ vna cum quadragenaria, de qua re Rota apud *Caualerium dec. 362. & 625.*

70 Quod nihil obſit ſi teſtis de fama dicat ignorare à quibus vel ob quam cauſam famæ originem habuerit, nec opus ſit, vt deponat quod à maiore parte populi publicè dici audierit. Dixit Rota in Hyeracenſi Iuriſpatr. 18. Aprilis 1616. ibi, *ſimiliter, & fama publica probata fuit per quatuor teſtes datos, qui in quacumque materia, etiam in minori numero ſufficiunt ad probationem concludendam l. vbi numerus ff. de teſtibus Alexander. conſ. 5. nu. 7. lib. 1. & conſ. 47. num. 2. lib. 2. cum alijs per Gabr. de teſtibus concl. 6. in princip. verſus finem*, de minori numero teſtium quam quatuor, etiam habetur in illa Laudenſ. 28. Iunii *1630.* corã Pirouano.

71 Circa exceptiones teſtium de fama, notabilia ſunt verba deciſionis ſupradictæ Bergomẽſis Cappell. *18.* Maii *1629* ibi, *Neque horum teſtium fidẽ videntur euertere exceptiones, quòd nõnulli ſint conſanguinei ipſius Ludouici, & alij ſint de prædicta* Confraternitate Sãcta Maria de Miſericordia; *quoniam hic non agitur de intereſſe ſingulorum, & ideo neque excludi debent teſtes de ead. Confraternitate. latè Farinac. de teſtibus q. 60. nu. 495. & ſeq.* Rota coram Reuerendiſſimo D. meo Decano *deciſ. 140. num. 4. & ſeq. & in puncto tradit* Genuenſis *in Praxi Archiepiſcopali c. 63. nu. 7. & in omnem caſum ſupplerentur ex ingenti numero, in quo plurimi ſunt, qui non ſunt confra tres. Gabr concl. 6. de teſtibus.* Soccinus Senior *conſ. 194. nu. 2. lib. 2. Roland. conſ. 72. ſub n. 5. & 15. circa finem lib. 2.* Rota *coram S.m.* Greg. XV. *dec. 340. n. 6. & 7. & coram Reuerediſſ.* D. *meo Decano dict. dec. 740. num. 17. & ex hoc eodem magno numero ſupplẽtur defectus cõſanguinitatis, & affinitatis. Farin. de teſtibus q. 54 num. 60.* Rota *deciſ. 289. num. 3. p. 1. diuerſ. & in deciſ. 713. num. 2. p. 2. recent.* De Vaſſallis quòd poſſint probare pro domino hoc caſu habetur in Hyeracenſi *18.* Aprilis *1616.* quę apud *Viuian. eſt deciſ. 10.*

72 Quęres 3. an iſta fama, et vox ſufficiat ſi ſit ꝙ Cappellania ſit de Iurepatr. tantũ talis familiæ, vel requiratur quod fuerit de fundatione, & dotatione ab ead. familia? *Viuianus dicto lib. 11. cap. 1. nu 45.*

Ee quem

quem ſequitur Nouarius *dicta concluſ.94.nu.9.& ante eos* Ricc.*deciſ.274.n.8. & ſeq. p.4.* Reſpondere videntur nõ debere eſſe famam fundationis, vel dotationis, ſed tantũ quod fuerit, & ſit de Iurepatron. talis familię. Sed credere cõtrariũ ex duab. deciſ. ſupra relatis quęſito 2. & fauere videtur ratio, licèt enim non ſit neceſſarium, quòd probatio per multiplicatas prӕſẽtationes, vt in dictis prӕſentationibus fiat mentio cõſtructionis, fundationis, vel dotationis, vt ſupra dictum eſt, & notant idem V*iuianus*, *& Nouar.ille d.lib.11.c.5. n.26.iſte d.concl.94.nu.7.in fine* tamen quãdo probatũr per famam, debet eſſe talis fama fundationis, & conſtructionis, fauet etiam deciſio Rotӕ in Hyeracenſi Iuriſpatr. 18. Aprilis 1616. ibi, *nec releuat eumdem teſtem ignoraſſe, à quibus, vel ob quam cauſam fama originem habuerit, cum ſecundum Rotӕ opinionem id non ſit opus exprimere. Caputaque deciſ.7.& 208.nu.7.p.2. & 289.p.3. Caſſa.deciſ.7.nu. 9. de probat.* Sed opinio contraria etiã poteſt ſubſtineri.

73 Quӕres 4. dictũ tempus, intra quod debent probari multiplicatӕ prӕſentationes, vt ſupra quomodo erit computandum? Reſpondetur ex ſupradictis deciſionibus, & alijs apud *Nouar.ſupra nu.8. in fine* eſſe computandum vſque ad terminum controuerſiӕ motę, & non vſque ad Concilij publicationem, & nota quod ſi ſemel fuit probata exiſtentia Iuriſpatr. ſecundum formam Concilii ſẽper talis debet manu teneri in quaſi poſſeſſione, etiam ſi quando alia ſuccedit vacatio, obijciatur de validitate dictӕ exiſtentię, vt poſt Riccium, & Monetam notat *Viuianus d. cap.5. ſub num. 67.* quӕ procedunt, etiam ſi reperiantur prouiſiones Apoſtolicӕ nulla facta mentione Iuriſpatr. cõtrouerſi, quia neq; mutat ſtatũ, vt habetur in illa Lauden. Iuriſpatr. 28. Iunii 1630. coram Pirouauo in fine ibi. *Denique non obſtant prouiſiones Apoſtolicӕ de anno 1573. citra, nulla mentione in litteris facta de Iurepatr. controuerſo, quia neque mutat ſtatũ* Egid.*deciſ.212. Achil.deciſ.13. de Iurepatr.Veral.dec.189.p.3. Decius conſ.126.nu.4.Rota deciſ.13.nu.5.p.1. recent.* Neque *mutare potuerũt, cùm ſuperuenerint poſt dictum annũ 1573.de quo tempore, cum per quadragenariã, & probationẽ famӕ, ſtatus de patronatu eſſet iam firmatus non poteſt nouus ſtatus imprimi beneficio cõtrouerſo abſque decurſu temporis legi-*

legitimi ad præſentandum. c. de quarta c. ad aures de præſcript. c. de benef. de præb. in 6. Seraph. deciſ. 1227. n. 3. cum alijs allegatis coram P. Greg. XV. deciſ. 434. num. 16. vbi Add. num. 20.

74 Quæres 5. an poſſit probari exiſtentia prædicta per ſolam famam abſque quadragenaria Ricc. *in praxi antiqua Iuriſpatr. nu.* 23. affirmat, quia de iure etiam illa ſola ſufficit, & ita fuiſſe per Rotã decisũ, aſſerit, Sed cõtrarium, & verius docet *deciſ.* 274. *n.* 9. quia cum fama, debet ex *S.* Conc. cõcurrere poſſeſſio, & habetur clarè per Rotam in Vercell. benef. 1. Martij 1630. coram Pirouano ibi, *nec obſtant teſtes examinati ad probandum* Iuſpatronat. *illorum, qui donarunt, quia cùm depoſitio aſſeratur concludere tantummodo publicam vocem, & famam non ſufficit, quia cum fama requiritur quadragenaria.* Quod autem dicta probatio requiratur pro Iuribuſpatr. poſt Conc. quæſitis, Declarauit S. Congreg. apud Ricc. *p.* 4. *deciſ.* 257. *qui dec. ſeq.* 258.

75 *num.* 9. dicit, quod Iuriſpatr. moderni facilior eſt probatio cum ſatis ſit probare Capellaniam fuiſſe fundatam de cõſenſu Ordinarii. Propter dictionẽ (*plerumque*) qua Concilium vtitur in hac 3. p. habet locum hic modus probandi quando & ſi prætendatur à perſona potenti, vel Magnate, vel ab Vniuerſitate, tamẽ ceſſet in eo vſurpationis præſumptio ita cenſuit *S.* Congreg. & dixit Rota in Sorana Iuriſpatr. 28. Aprilis 1603. coram Pamphil. vbi fuit reprobata, alia deciſio in cauſa Toletana iuris decimandi 3. Maii 1582. in qua dicebatur, quòd dato concurſu paris, vel maioris potentię Epiſcopi, ceſſet vſurpationis præſumptio, & cum dicta Sorana concordat alia deciſio Sacenſ. Paroch. 27. Iunii 1603. coram bo. m. Card. Pãph. & habetur per *Viuian d. lib.* 11. *c.* 5. *n.* 92. *in fine, & alibi.*

76 Quæres 6. an reperiatur alius modus probandi patronatum ſecundùm iuris diſpoſitionem præter ſupradictos? & Reſpondetur affirmatiuè, nempè quando *S.* Pontifex motu proprio aſſerit in aliqua *B*ulla patronatum antiquitùs ſpectaſſe ad familiam, &c. Rota in illa Aliph. Iuriſpatr. 4. Iulij 1629. ibi, *tum quia dum in eadem Bulla, dum aſſerit Papa motu proprio; patronatum antiquitùs ad eamdem familiam ſpectaſſe, plenè probatur ex dicta*

ſta aſſertiua motu proprio patronatus Clem. litteris de probat.vbi Card. Anchar.et Ioa.de Imol. Alex.*cõſ.*102.*li.*7 *Curt. iunior conſ.61.nu.*13.Pute.*deciſ.*101 *lib.*3 *Seraph.dec.*1016 *n.6.&* 1149.*n* 3.

77 Quomodo autem canonizetur Iuſpatronat. quo ad exiſtentiam per aliquam ſententiam,habetur per Riccium prima parte praxis deciſ.215 certũ eſt enim plurimum tribuendum in hac materia ſententijs ordinariorum latis ad fauorem Iuriſpatron. & præſentatorũ, quoniã ordinarij, non ſolẽt multum fauere iſtis præſẽtationibus, vt habetur poſt alios per Viuianum lib. 11. c.5. ſub.n.24.de qua materia latius diſcurrit eod. lib. c.9.habetur expreſsè in Florentina canonicatus 11. Decembris 1615.coram Buratto quæ eſt 41. apud Viuianũ ibi,*nam teſtimonium ordinarij præſertim ſententia plenè probat Iuſpatr.*Puteus *deciſ.*237. *lib.*2. *in nouiſſ. Gabriel.conſ.* 198.*nu.*4.*vol.*2.

78 Quando autem ex prouiſionibus Apoſtolicis, in quibus nulla eſt facta mẽtio de Iurepatron.controuerſo, mutetur ſtatus, habetur in Laudẽ. Iuriſpatr.28. Iunij 1630. coram Pirouano ibi, *Denique non obſtant prouiſiones Apoſtolicæ de anno* 1573.*citra,nulla facta mentione in litteris de* Iurepatr.*controuerſo,quia neque mutant ſtatum.*Egid. *deciſ.*212.*Achill.deciſ.*13. *de Iurepatr.Verall.deci.*189.*Decius conſ.*126.*n.*4.*Rota deciſ.*13.*n.* 5.*p.*1.*recent.neque mutare potuerũt,cùm ſuperuenerint,poſt dictum annum* 1573. *de quo tempore cùm per quadragenariam, & probationem famæ, ſtatus de* Iurepatr.*iam eſſet firmatus, non poteſt nouus ſtatus imprimi beneficio controuerſo abſque decurſu temporis legitimi ad præſcribendum c. de quarta c. ad aures de*| *præſcript.c.cùm de beneficio, de præben.in* 6. *Seraph. deciſion.* 1227.*nu.*3.*cum alijs allegatis coram Gregor.P.*XV.*dec.*434 *n.*16.*& ibi,*Add.*n.*20.

CAPVT IV.

Non conſtito de authentico documento fundationis, vel dotationis,qualiter probari debeat exiſtentia Iuriſpatr. à ſuſpectis de vſurpatione.

78 *Immemorabilis vnà cũ præſentationibus* 50. *annorum eſt probanda per ſuſpectos de vſurpatione,& num.*97. *& ſeq.*

79 *Iuſpatr. fundatum in Capella palatij Domini Caſtri, an etiam debeat probari, vt*

præ-

præcipitur in S. Conc. pro ſuſpectis de vſurpatione.

80 Suſpectæ perſonæ de vſurpatione, quænam ſint ex Rota. Quando ex eo, quòd quis ſit Dominus alicuius caſtri debeat iudicari ſuſpectus nu. 85.

81 Eccleſia, vel Monaſterium habens dominiũ caſtri, vel iuriſdictionẽ, in qua adeſt Iuſ patr. de cuius exiſtentia litigatur, non iudicatur vt perſona ſuſpecta de vſurpatiotione. Quid ſi Eccleſia ſucceſſit Baroni, & ſic perſonæ potenti n. ſeq. vel poſſidet cũ alia perſona potẽti; idem an ſit quando Eccleſiæ conceditur à poteſtate laicali n. 83. & 87.

84 Procuratoris aſſertio quando præiudicare poſſit principali.

86 Titulus, nobilis viri, datus à Papa alicui in Bulla, quando arguat aliquem eſſe Dominum caſtri ad finem ſuſpitionis vſurpationis.

87 Vniuerſitas non præſumitur ſuſpecta de vſurpatione quando poſſidet Iuſpatron. cũ perſona non ſuſpecta, & n. ſeq. Quid ſi non tota vniuerſitas, ſed eius pars prætẽderet Iuſpatr. num. 90. Quæ dicatur pars adhunc effectũ num. 92. & ſeq Quid de vniuerſitate Parochianorum, vel Iuriſtarum ſub n. 91. et nu. 94.

89 Cõfraternitas an ſit vniuerſitas, in qua poſſit cadere ſuſpicio vſurpationis Iuriſ patr.

91 Capitulum Eccleſiæ an dicatur vniuerſitas ad finem ſuſpicionis vſurpationis. Poteſt habere ius conferendi num. 106.

95 Præſentatio vbi competit Parochianis, à quibus fieri debeat.

96 Familia an poſſit reputari vt vniuerſitas ſuſpecta de vſurpatione, quando adſunt perſonæ potentes n. 112.

Immemorabilis debet probari per teſtes, & non per ſcripturas. Ampliatur nu. ſeq. etiam ſi quis per teſtes vellet probare amiſſionem ſcripturarum, & n. 109. Ampliatur num. 111.

100 Teſtes ſuper immemorabili quid, & quomodo debent deponere, & n. ſeq.

102 Papæ aſſertio motu proprio quòd Eccleſia ſit de Iurepatr. alicuius familiæ, quomodo excludat præſumptionem vſurpationis.

103 Authẽticę ſcripturę quęnã ſint ad effectum probationis præſentationum continuatarum per 50. annos in Iuribuſpatr. ſuſpectis de vſurpatione.

104 Inſtrumenta poſſeſſionis capta per præcedentes Capellanos, an ad effectum proban-

di præſentationes, ſint ſcripturæ authenticæ.

105 *Enuntiatiuæ Ordinarij inſtituentis, an probent præſentationes continuatas, & nu.*107.*&* 108.*Ratio affertur n.*110.

113 *Iuriſpatr. probationes leuiores ſufficiunt, vbi tractatur inter priuatos, quam vbi ageretur cum ordinario.*

78 IN Iurepatr. vbi cadere poteſt ſuſpicio vſurpationis, vt quia prætenditur à perſona potenti, vel vniuerſitate, quando illud prætendens non poteſt oſtendere verum titulum fundationis, vel dotationis, debet, ex S. Conc. Trident. loco ſupra citato in principio relato docere de immemorabili cum cōtinuatis præſentationibus per ſpatium 50. annorum, quæ omnes effectum ſint ſortitæ, & probētur per authenticas ſcripturas, vt pluries per S. Congregationem Eminentiſſimorum Cardinalium S. Concilij Trident. & ſæpius
79 per Rotam fuit reſolutum, vt infra n.97. & 108. Quod procedit etiam ſi Iuſpatr. Capellaniæ ſit fundatum in Capella Palatij domini illius caſtri, quia non per hoc poteſt prætendi probatum dictum Iuſpatr. ex euidentia facti; ſed requiritur probatio ſupra indicata, vt habetur expreſsè in Regien. beneficior. 20. Febr. 1619. coram Pirouano, quæ apud *Viuian. eſt deciſ.* 87. Dixi *quando illud prætendens non poteſt oſtendere verum titulū fūdationis vel dotationis*, quia tunc non requiritur alia probatio etiā in iſtis ſuſpectis, vt eſt certum apud omnes DD. S. Congr. & Rotā circa quā materiam præter ea, quæ notantur ab authoribus tam antiquis, quam modernis, occurrunt aliqua hic addēda ex Rota in deciſionibus nouiſſimis iuxta noſtrum inſtitutum.

In primis circa intelligentiam terminorum, quę ſcilicet ſint perſonæ potentes, adde verba Rotæ in Lucana Iuriſpatr. de Podijs 14. Iunij 1621. corā Coccino, quæ eſt *deciſ.* 34. *apud praxim Viuiani* nempè *quod licèt potētia probetur ex diuitijs, amicis, numeroſitate perſonarum, & familiarium, et populari exiſtimatione. l.* 1. *C. ne liceat potentior. cap. fin. vbi Card. n.* 3. *&* 5 *de alienat. iudicij mutādi cauſa facta, attamē in hac facti ſpecie in iudicanda potentia, placuit opinio Bald. cōſ.* 151. *ſub n.* 1. *verſ. nā illa lex lib.* 1. *vbi aſſerit, hoc relinqui iudicantis religioni, ſecūdum quam placuit dominis, non probari talem potentiam, ita, vt in probando Iurepatr.*

patr.maior probatio, quam ordinaria requiratur, quia in iudicando, nè dum verba Concilij, ſed etiã mẽs eſt attẽdenda, vt in ſimili dixit Bald. loco proximè allegato & poſt multa, concludit *ex quibus concluſum fuit, licèt conſtet de generoſa nobilitate familiæ de Podijs, non probari tamen talem potentiam propter quam &c.*

Et ad id quod docent ſupradicti *DD.* quòd perſona potens hoc caſu dicatur, quę habet vel habuit dominium ſuper Caſtro, vel in eo habet iuriſdictionem, vbi adeſt Capellania, de qua eſt cõtrouerſia q. bus, ab illis allegatis adde Caualerium deciſ. 79. fallit vbi
81 *E*ccleſia, vel monaſterium eſſet Domina Caſtri, vt in illa Laudenſ. Iuriſpatr. 28. Iunij *1630*. coram Pirouano ibi *quo vero ad* Carthuſiã. *ad quã tota difficultas reducitur, viſũ fuit prȩſumptionem vſurpationis non cadere in Eccleſia* Domina *Caſtri, aut Iuriſdictionis temporalis, cum ſit iuſtitię cultrix, nec connumeranda inter* Magnates, *quibus cum ordinarius ob illorum potentiã contradicere non poſſit, inde oriatur præsũptio vſurpationis, vt ponderat Puteus deciſ. 57. & 59 lib. 1. 3. &* 8. *eod. tit. de Iurepatr. quia idem dici nõ poteſt in Eccleſia quæ ſemper ſubijcitur ſuo Superiori abſq. alia contradictione, nec acquirendo* Iuſpatr. *bona Eccleſiæ vſurpare prȩſumitur, prout cõtra laicum ſuſpicari poteſt, ex quo eidem* Eccleſiæ *acquiritur* Iuſpatr. *non autem hæredibus fundatoris. Abb. in c. ad eui den tiam n. 12. de Eccleſ. ædific. Felin. in c. cum venerabilis n. 32. de except.* Rocc. *de Iurepatr. in verb. & dotauit q. 17. n. 26.* Rota *in Mantuana bonorum* 17. Maij 1617. *coram* Manzanedo,
82 *& 658. p. 1. recent.* Nec *obſtat quòd eadem Carthuſia habuerit hoc* Iuſpatr. *à Ducib. Mediolani, contra quos eò maior vigebat præſumptio vſurpationis, quò maior erat illorum poteſtas in propria ditione, quòd cum tranſierit, cum ſuo vitio, non potuerit ille titulus curſu temporis conualidari.* Caputaque *deciſ. 28. p. 1. Rota deciſ. 416. nu 6 coram P. Gregor. XV. Gonzales gloſ. 18. cũ alijs allegatis, quia ultra quòd* Carthuſia *cõtinuauit in quaſi poſſeſſione præſentandi ſpatio tanti temporis, quo potuit illa ſuſpicio uſurpationis ordinariorum diligentia, in ſucceſſiuis uacationibus purgari, ceſſante potentia laicorum, et accedente libera ordinariorum facultate contradicendi* Eccleſiaſticis, *ut in cauſa* Bononien. Iuriſpat. de Marſilijs *27. Iunij 1628. corã bo. m. Card. Sacra-*

to fuit ponderatum. Attamen
nec etiam fuit probatum Car-
thuſiam habere ius à Ducibus
Mediolan. Non n. videtur rele-
uare mandatum communita-
tis anni 1484 in quo aſſeritur
quòd Iuſpatr. pro vna parte
ſpectat ad Ducē Mediolan. nec
reſignatio de eodem anno facta
cum alia narratiua, quod Iuſ-
patr. pro vna parte ſpectat ad
Ducem Mediolan. & pro alia
parte ad communitatem, quia
huiuſmodi aſſertiones Carthu-
ſianis abſentibus praiudicare,
non poſſunt; ſimiliter, neque
obſtat conſenſus, per Carthuſiā
præſtitus de anno 1511. cū aſſer
tione, quod patronatus ſpectat
ad Carthuſiam ex laicali con-
ceſſione, nec minus reſignatio-
nis verba de anno 1513. quod
Iuſpatr. ſpectet ad Carthuſiā
pro dimidia, ratione Caſtri;
83 quia ſola laicalis conceſſio nō
probat præſumptionem vſur-
pationis, ſed quando immititur,
cum iuriſdictione, & iuriſdi-
ctio penes Eccleſiam, non præ-
bet præſumptionem vſurpatio
nis, vt ſupra fuit firmatum.
Demum Carthuſia non præiu-
dicat preſentatio facta de anno
84 1552 ab eius Procuratore aſ
ſerente Iuſpatr. pro medietate
ſpectare ad monaſterium, vti
ſucceſſorem Ducis Mediolan.
quia cum non probetur, facul-
tates mandati ſe extendere ad
huiuſmodi aſſertionem, non
potuit Procurator ille Carthu
ſiæ ſuo Domino præiudicare.
Rota deciſ. 285. n. 4. p. 2. recent.
& 270. n. 8. & 467. n. 10. corā
PP. Greg. XV.
85 Dixi ſuper Caſtro vbi adeſt
Capella, q̄a nō ſufficit ſi talis
ſit dominus alterius Caſtri ad
finem, vt in eo cadat ſuſpicio
vſurpationis; immo ēt ſi olim
fuit dominus dicti Caſtri, ta-
mē poſtea etiā quādo nō ob-
tinuit Caſtrum ſpatio longi
temporis, præſentauit, ceſſat
præſumptio vſurpationis; vt
in Aliphana Iuriſpatr. 4. Iunij
1629. coram Ghislerio ibi, &
ita non concluditur quòd ha-
beret iuriſdictionem in loco be
neficij, cum poſſet eſſe Domicel-
lus alterius loci &c. Et qua-
tenus in Antonello caderet præ
ſumptio vſurpationis, cū ſpa-
tio tanti temporis fuerit in
poſſeſſione, & certum ſit à
centum annis familiam de
Alpherijs, non obtinuiſſe
dominium, ceſſat præſumptio
vſurpationis. Item nota
quod & ſi in dubio quādo Ca
pella non fuit erecta, vti à Ba
rone Caſtri vel in palatio Ba-
ronis Caſtri Iuſpatr. acquiſi-
uiſſe vt perſonam priuatam,
& ſic non trāſiret ad ſucceſ-
ſorem in feudo ſed ad ſuos
hæredes, aut deſcendentes, vt
infra ſuo loco dicemus poſt
Genuenſem quem ſequitur
Ricc. 3. p. p. praxis reſol. 565.

tamen nõ per hoc tale iuſpatron. caret ſuſpicione vſurpationis, cum ſufficiat, vt ſupra dictum eſt, fuiſſe acquiſitum dum erat dominus, & Baro ipſius Caſtri.

Fuit etiam dubitatum in ead. Aliphana Iuriſpatr. 1. Iunij 1629. coram Ghiſlerio, An præſumi poſſit potentia in perſona, quæ per S. P. in Bulla nuncupatur *nobilis vir*, & reſponſum negatiuè, ibi, *Nec præſumpta vſurpatio deducta ex Bulla* Bonifacij *VIII. in qua Antonellus de Aliphо, cui competebat* Iuſpatr. *nobilis vir nuncupatur, quidquid facit. Tum quia non fuit producta à Ioa.* Baptiſta *pro titulo, ſed pro probanda enuntiatiua patronatus, & ita ei non præiudicat. Tum quia in ead. Bulla, dum aſſerit* Papa *motu proprio patronatum antiquitùs ad eamd. familiam ſpectaſſe, plenè probat ex dicta aſſertiua Papæ motu proprio patronatum &c. Nec inde poſſet deſumi cõcludens probatio, quòd ad ipſum ſpectaret dominium Aliphi, prout requiritur ad inducẽdam vſurpationis præſumptionem S. P. Greg. XV. deciſ. 222. num. 1. Caputaq deciſ. 128. num. 1. p 2.* Rot *deciſ. 421. num. 1. & 456. num. 3. p. 2. recent. quia titulus nobilis viri datur à Cancellaria non ſolùm quibuſcumque Dominis; ſed etiam Officialibus, & alijs, vt patet in Pract. Cancell. Nicolai Pauli ſub tit. de viris fol. 170 & 171. & ita non concluditur, quod haberet iuriſdictionem, in loco beneficij &c. cum poſſit habere aliam qualitatem, cuius ratione à Papa, qui erat illarũ partiũ, fuiſſet honoratus, & atteſtatio quæ ex aduerſo deducitur non concludit, quia debet probari ſtylus de tempore Bonifacij VIII. quòd in litteris, & in Bullis tunc Pontificum, talis titulus viri nobilis non eſſet ſolitus dari, niſi Dominis, & Patronis locorum, nec vllibi legitur, quòd familia de Alpherijs vmquam fuerit patrona Ciuitatis Aliphanæ.*

87 Item circa vniuerſitates, & communitates eod. modo ſuſpectas, vt ſupra; intellige primo quando ipſa ſola poſſidet, non autem quando ſimul cum non ſuſpecta perſona, vt habetur in deciſ. ſupra relata Laudenſ Iuriſpatr. 28. Iunij 1630. coram Pirouano, ibi, *Non obſtat quòd verſemur in perſonis ſuſpectis de vſurpatione tam reſpectu communitatis, quàm ipſius* Carthuſiæ *domina temporalis iuriſdictionis, quo caſu intrat Concilij diſpoſitio ſeſſion 25. de refor. c. 9 vt non admittantur, niſi probatis continuatis præſẽtationibus per 50 annos,*

& immemorabili poſſeſſione, qua probatio dicebatur non adeſſe quòad communitatem, quamuis de vſurpatione ſit ſuſpecta. Mantica deciſ. 234. num. 1. Garz. *de benef. p. 5. c. 9. num. 102. Attamen quando ſuſpectus concurrit cum non ſuſpecto prout eſt Eccleſia, tunc quia Ordinarius remoto ſuſpecto, nihilominus libertatem beneficij non acquirit, ſuſpicio illa non releuat, vt intret forma præſcripta per Conc. ſed ſufficit probatio ordinaria.* Rota *in Feſulana* Iuriſpatr. *12. Februarij 1610. quæ eſt 84. inter impreſſas bo. m. Card.* Caualerij, *& 224. num. 9. p. 1. recent. cum alijs per* Addentes *ad deciſ. 222. num. 11. coram PP.*
88 *Greg. XV.* Idem eſt ſi vniuerſitas poſſideret non cum Eccleſia; ſed cum priuatis eadẽ ratione, quia ſi non ſpectaret ad Vniuerſitatem, ſpectaret ad priuatos, ideoq; non habet locum ratio ſuſpicionis, *vt in Pampilonenſ.* Iuriſpatr. *de* Hyn. 24. *Maij 1613. coram Patriarcha Antiocheno.* & rectius in Feſulana Iuriſpat. 12. Februarij 1610. quę eſt deciſ. *89.* Caualerij, quia ſi vniuerſitas, vel perſona potens vſurpauit, non vſurpauit libertatem Eccleſiæ, quia iam erat in ſeruitute ideoq; non ſunt neceſſariæ probationes iuxta formam vt ſupra, Item circa declarationem huius particularis. Quę Vniuerſitas dicatur vt ſupra ſuſpecta, nota deciſionem illam ſupra mentionatã Bergomen. Cappellaniæ 18. Maij 1619. coram Merlino, ibi, N*on obſtat quòd hic videatur cadere ſuſpicio vſurpationis, & ideò requiratur exactior illa probatio* Iuriſpatron. *de qua per S. Conc. Trid ſeſſ. 25 c. 9. quoniam hoc motiuum fuit ponderatum in alia deciſione, quia tunc ab informantibus præſupponebatur, præſentationem ſpectare ad Vniuerſitatem, ſed re melius detecta conſtat hoc Iuſpatron. ſpectare non ad Vniuer-*
89 *ſitatem, ſed ad ipſam* Confraternitatem, *ſeu potiùs ad illius Præſidentes, et ideo non intrat* Conc. *quia Confraternitas hęc non conſtituit aliquod Collegium publicum cum iuriſdictione, ſeù potentia, ſed potius eſt priuata quadam Congregatio perſonarum ad exercitium pietatis inſtituta, & ſic dici non poteſt Vniuerſitas, vt per* Innoc. *in c. dilecta num. 9. & ibi* Card. *num. 7. de exceſſ. Prælatorum. Bald. in Auth. hoc ius porrectum num. 12.* C. *de ſacroſ. Eccleſ. et in l. id quod pauperibus nu. 34.* C. *de Epiſc. &* Cler. *Alex. conſ. 102. nu. 2. verſ. confirmatur lib. 2.* Na*uar. conſ. 3. de foro compet. Rota coram Reuerendiſſimo D.*

meo

meo Decano deciſ. 422. nu. 1. et 2. & cùm nullam habeat iuriſdictionẽ, aut publicam authoritatẽ, ſiù potentiã hæc Cõfraternitas in loco, qualẽ habere ſolent Vniuerſitates, & Cõmunitates laicorum, ſeu Ba*rones, de quibus loquitur Cõc. d. cap. 9. non cadit præſumptio vſurpationis, quæ in illis vigere ſolet.* Put. *deciſ. 55. & 56. lib. 1. in correct. Menoch. lib 3. præſumpt. 90 nu. 60 verſ. eſt obſeruandum. Gonzal. ad reg. 8 gloſ 18. nu 69 vbi quod Sacra Congregatio declarauit etc. Conc. non intrare, vbi non to-*
90 *ta Vniuerſitas, ſed certa pars dumtaxat prætenderet Iuſpatr. &* Rot. *deciſ. 798. nu 4. p.*
91 *1. diuerſ. vbi de* Capitulo *Eccleſiæ Tiraſonen. & deciſ. 219. p. 1. recent. quæ pariter loquitur de* Iurepatr. *pro parte ſpectante ad Vniuerſitatem Parochianorum, & in terminis* V*niuerſitatum* Iuriſtarũ *Cracouien, quæ non habet publicã authoritatem, vel iuriſdictionẽ.* Idem *reſoluit Rota in Cracouien. Parochiali 24.* Ianua*rij 1628. coram me. Amplius cum hæc confraternitas viſitetur ab* Ordinario, *& corrigatur, apparet ea authoritate nõ pollere* Confraternitatem, *vt* Ordinario *formidinem incutere potuerit, & quin ipſe Ordinarius haud difficulter libertatem beneficij vindicare valuerit, & ſic excluditur timor vſurpationis Put. d. deciſ. 55. in fin. lib. 1. in correct. et* Rota *deciſ. 578. num. 2. p. 4 diuerſ. & in Lucana* Iuriſpatr. *de Podijs 2. Decembris 1619. coram b. m. Seleuicen.*

92 *Nec obſtat quod iſti Præſidentes eligantur à* Communi*tate, & propterea dici poſſit,* Communitatem *ipſam præſentare per miniſterium* Præſiden*tium. argumento l. item eorum §. 1. ff. quod cuiuſque* V*niuerſit. nomine, & in terminis. Mantica deciſ. 161. n. 2. Quo-*
93 *niam obiectum procederet ſi ipſa* V*niuerſitas mandaſſet Præſidentibus, vt Ludouicum præſentaſſet, ſed cum vniuerſaliter fuerint deputati ab Vniuerſitate ad officium* Præſiden*tiæ, iſte particularis actus præſentationis deinde geſtus non attribuitur* V*niuerſitati, ſed eorum Præſidentium perſonis, iuxta theoricam Bart. in l. 2. §. data num. 6. & 7. ff. de opt. legat. & cum ſupra dictũ fuit hoc Iuſpatr. ſeu ius præſentãdi non fuiſſe demandatum ipſis Præſidentibus intuitu illorum dignitatis, ſeu officij, ſed contemplatione eorum probitatis, de qua teſtimonium habent ex deputatione facta ad officium* Præſidentiæ. Item, & ſecundo intellige quando ſpe ctaret iuſpatron. ad vniuerſitatem, vt vniuerſum, & non,

vt ad ſingulos, vt habetur in Florentina iuriſpatr. *8.* Nouembris 1627. coram Coccino, quæ inter *recoll. à Viuian. eſt deciſ.* 104. ac etiam refertur ad hoc propoſitum à Ricciò in Praxi nouiſſima probationis &c. reſol. *106.* quòd ſcilicet hoc caſu non requiratur rigoroſa probatio requiſita à S. Concil. Trid pro ſuſpectis de vſurpatione, & ſic procedunt aliæ deciſiones adductæ per *Viuian. lib. 11. c.*
94 5. *ſub num. 78.* De Vniuerſitate Iuriſtarum, quòd ſubiaceat huic diſpoſitioni S. Cõc. habetur in Cracouien. Paroch. de coniun. 9. Iunij 1627 coram Patriarcha Hieroſolymitano, circa Iuſpatr. quòd ptinet ad Parochianos, notanda eſt etiam deciſio ſupra allegata Floren. Iuriſpatr. 8. Nouembris 1627. coram *Coccino inter recoll. à Viuiano*
95 *deciſ 104.* In eo autem caſu, quòd Iuſpatr. pertinet ad Parochianos, etiam requiritur, vt omnes de Parochia præſentent, nec ſufficit ſi aliquæ familiæ tantum id faciant, vt in Lucana Iuriſpatr. quæ inter recoll. à *Viuian. eſt* 28. ibi, *Hæc obiectio tollitur penitus ex facto; conſtat .n. ex inſtrumentis publicis viſitationum, præſentationum, prouiſionum, nec non per depoſitiones teſtiũ, iſtam Eccleſiam S. Laurentij, de cuius patronatu agitur non eſſe Parochialem, imò ſitam eſſe in Parochia S. Donati, vnde fruſtra contenditur, iſtud Iuſpatr. ſpectare ad Vniuerſitatẽ Parochianorum, quia beneficiati deberent probare Vniuerſitatem Parochianorum S. Donati concurrere in hac præſentatione, nam etiam ſi aliqua familiæ dictæ Parochiæ eſſent in quaſi poſſeſſione Iuriſpatr. non ideo requireretur probatio requiſita à S. Conc. Trid. quod in hac parte nihil inno-*
96 *uauit.* Quid autem ſi dicta familia conſtitueret totam contratam, an poſſet appellari ad hunc effectum, Vniuerſitas? Reſpondet *R*ota in proximè relata deciſ. Lucana diſtinguendo, an habitantes præſentent, vt de tali familia, vel vt habitantes in tali cõtrata: primo caſu non eſſet vniuerſitas: ſecundo verò eſſet, An domini domorum, vel conductores hoc caſu præſentare debeant patet ex dictis ſupra quæſt. 3. ſub nu. 80.

97 Modus probandi requiſitus circa exiſtentiam Iuriſpatron. à *S.* Conc. inter iſtas perſonas ſuſpectas, vbi non conſtat de inſtrumento fundationis, & dotationis, eſt iſte, vt non ſolùm probetur immemorabilis, ſed etiam continuatæ præſentationes per 50. annos probentur per au-

authenticas ſcripturas, & ſic non ſufficit probare, vel immemorabilem, aut præſentationes, vt ſupra continuatas, ſed debet vtrumque probari, vt patet ex claris verbis S. Concilii, ideo de ipſis ſingillatim, hic à nobis agendũ eſt.

98 Quòad immemorabilem, certum eſt in hoc caſu debere probari per teſtes, & non per ſcripturas, & ſic patet prima differentia inter probandam immemorabilem, ſeu centenariam, inter priuatos, & inter potentes. Ratio differentiæ eſt manifeſta, nam ibi admittuntur ſcripturæ, cũ requiratur immemorabilis ſuper præſentationes, quæ fiunt per ſcripturas, non ſuper Iuſpatr. vt hic, vbi præter præſentationes continuatas per 50. annos, quæ debent probari per authẽticas ſcripturas, requiritur immemorabilis. Rota in Regien. benef. 20. Februarij 1619. coram Pirouano, ibi *Iuſpatr. autem laicorum non iuſtificatur; verſamur. n. in Domino Caſtri, ad quẽ præſupponit Gregor. pertinere Iuſpatr. quo caſu propter ſuſpicionem vſurpationis, ex diſpoſitione S. Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 9. vbi non conſtat de inſtrumento fundationis, & dotationis, pro forma requiruntur præſentationes per 50. annos probatæ per authenticas ſcripturas, nec non immemorabilis probata per teſtes; nec admittitur probatio æquipollens, vt declarauit* S. Congreg. *& fuit in Rota pluries reſolutum, vt deciſ. 199. p. 2. diuerſ. & deciſ. 409. p. 1. in quibus alia referuntur,* & clariùs ad particularia deſcendit Rota in Hyeracenſi Iuriſpatr. 17. Februarij 1617. coram Card. Veroſpio, vbi recedit Rota à deciſis per ipſam ſub die 18. Aprilis anni præteriti ibi *Nec ad iſtum effectum releuant inſtrumenta præſentationum à Principes factarum, nec Epiſcopi Hyeracenſis aſſertio, cum per ſcripturas immemorabilis non probetur* Io. *Andreas in c. 1. num. 4. verſ. in gloſ. de præſcript. in 6. Natta conſ. 636. num. 104. lib. 3. Aymon de antiquit. tẽp. 4. p. 5. materia iſta n. 39. Gabriel. tit. de præſcript. concl. 1. num* 89. *Molin. de primogen. lib. 2. c. 6. num. 45. Rota in Tullen. iuriſdictionis 1596 coram Card. Pamph in Burgen. quindeniorum 8. Martij 1599. coram Litta, et S. Conc.* Trid. *ſeſſ. 25. c. 9 de refor. in ſimilibus patronatibus vltra præſentationes, non minor, quàm 50 annorum ſpatio cõtinuatas præſentationes, & immemorabilem, ac omnia ad ea requiſita poſtulet.* Quod

99 eſt verum etiam ſi teſtes, velit,

ſit quis afferre ad probandam amiſſionem ſcripturarum, vt poſt Rotam docet *Ricc.num.37.in ſua praxi Iuriſpat.antiqua, & alij paſſim.*

100 Quæres 2.teſtes ſuper immemorabili quomodo, & quid debeant deponere? pro hac re habes præter notata hucuſque à *Ricc.* Vi*uiano,&* Nouar., *aliiſq; authorib.* deciſionem Rotæ in ead. Hyeracen.17. Februarij 1616. coram eminentiſſimo Veroſpio, cuius hæc ſunt verba. *ſufficit .n.teſtes in vno deficere ad effectum,vt immemorabilis probata non dicatur; quam opinionem ſequuta fuit Rota in cauſa Britor. S.* Co*lumbani 24.Iunij 1604. corã Card.Lancell.& in Aſtoricen. benef.19.Ianuarij* 1585.*coram Card.* Pamph. *In caſu autem noſtro quintus deficit teſtis, cũ non deponat ipſum non vidiſſe,nec audiſſe contrarium, nec quod ſui anteceſſores contrarium non viderint: vt per d. gloſ. requirebatur.* Seraph.*deciſ.*1179 *num.2.verſ quintus teſtis,& deciſ.1367.num.1.& fuit dictum in Iacen.* Paroch. 27.Iunij *1603. & in Sorana* Patronat. 28. Aprilis *eiuſdem anni coram* Card.Pamph *&c. Vndecimus pariter non ſuffragatur,quia non dicit ſe vidiſſe præſentationes, ſed de auditu ſolùm deponit, nec aſſerit non vidiſſe contrarium obſeruari etc. Præterea non deponit ſuos maiores non vidiſſe, nec audiuiſſe contrarium*: Nec *iſti requiſito,æquipollent illa verba, quòd ita viderit, & obſeruari audierit ſine contradictione, nam poterat eſſe illum vidiſſe aliquos actus ſine cõtradictione fieri,et interdũ ſimiles alios actus in contrarium fieri ſine contradictione.* V*lteriùs iſte teſtis interrogatus, an huiuſmodi fama potuerit eſſe falſa, cum affirmatiuè reſpondeat, non videtur illam ſufficienter probare, cum penès ipſum deponentem,hæc certa, & indubitata requiratur Bal. in l. conuenticulam num.*8. C.*de* Epiſcopis,*& clericis.* Roland. *conſ.3.num.49 lib.1.* Rota *in Legionen. Canonic.* 3. Iulij *1600. coram* Reuerendiſſ. D.

101 *meo Decano. Nec valet dicere ſaltem immemorabilem ex aliis teſtibus adminiculari ex* Mol.*de primogen* Hiſp.*lib.2.c.6.num.34.vbi habetur poſſe illos coniungi ad plenam probationem faciendam,ad inſtar plurium membrorum,ex quibus inuicem colentibus integrum corpus conflatur, quia contrariam opinionem amplexa fuit Rota in allegatis deciſionibus* Bitor.*&* Aſtoric.*Nec id accidit ſine ratione, cùm ad probandam immemorabilem plura tam affirmatiua, quàm negatiua requiſita ſint neceſſaria,iuxta d.gloſ.in c.1.de præſcript.*

ſcript.in 6.quę ſi per teſtes particulares probarentur, incerta illorum probatio redderetur, qui enim. v.g.de viſu per 40. annos deponunt, antea potuerunt in contrarium aliquid audire,& qui de auditu teſtātur ex publica voce, & fama, quid in contrarium videre potuerunt,& ſic ad reddendā certam probationem, omnia requiſita ſunt probanda, vt in allegatis deciſionibus, allegantur etiam per informantes nō nullæ exceptiones contra perſonas teſtium; qui præterea de facili admittendi non veniūt, ad probandum hoc Iuſpatr.in quo ſuſpicio cadit vſurpationis,vt Rota tenuit in cauſa Tolet.iuris nominandi 2.Maij 1589.coram Orano.

102 Per enuntiatiuam antiquā emanatam motu proprio à Papa, quòd Eccleſia ſit de *Iurepatr.*alicuius familiæ,etſi plenè probari exiſtentiam Iuriſpatr. dictum fuit ſupra poſt Rotam in Aliphana Iuriſpatr.*4.*Iulii *1629.* vbi agitur de excludenda præſumptione vſurpationis, non tamen hinc ſequitur, talem aſſertionem, vel enuntiatiuam ſolam ſufficere hoc caſu, ſed etiam ſunt neceſſariæ præſentationes ſpatio *50.*annorum, cùm vt ſæpius ſupradictum eſt,S.Conc. in his, in quibus poteſt eſſe præſumptio vſurpationis innouauit ius commune,& habetur per Rotam in ead. Aliphana ſupracitata versùs finem, videte deciſ. Rotæ in illa Hyeracen. quā infra referemus *verſ. ſecus tamen eſt*, idem de narratiua facta à Papa ſuper impoſitione penſionis in Capell. de Iurepatr. quòd non probet; firmat *Ricc. in ſua praxi nouiſſ.reſol.144.*

103 Quòad probationem præſentationum continuatarum per *50.*annos per authenticas ſcripturas,Rota declarauit, per authenticas ſcripturas hic intelligi continuatas ipſas præſētationes,ſeu ſcripturas confectas ſuper ipſo actu præſentationis, & ſic quòd cadant ſuper ipſis præſentationibus primariò, & directè, & non intelligi alias ſcripturas rogatas à Notarijs,& teſtibus, enuntiatiuè tantùm continentes dictas præſentationes, ex qua doctrina apparet,an ſit verum, quod conſuluit *Nouar. in ſuis ſingul.concl.95.à num.6.*

104 quòd ſcilicet inſtrumenta poſſeſſionis apprehenſæ per præcedentes Capellanos, dicantur ad hunc effectū ſcripturæ,ſeu documenta authentica,ac etiam apparet alia differentia inter probationē exiſtentię Iuriſpatr. Capellaniæ inter priuatos, & inter po-

potẽtes;q̃a inter priuatos ſufficit probare multiplicatas præſentationes per enuntiatiuas Ordinarij inſtituentis, vt patet in ſpecie ex illa Lunen. Sarzan. benef. vlt. Maij *1627*.coram Durano,& inter recoll. à *Viuian. poſt ſuam praxim eſt 110.ſub nu.* 3. ibi, *exiſtẽtia Iuriſpatr.vltra quòd hinc inde admittitur, quia uterque venit vti præſentatus, probatur in primis ex enuntiatiua Capituli Sarzan. facta in prima inſtitutione ad præſentationem* Ioa.*Franciſci de Figaſecchis de anno 1457. vbi narratur, d.* Ioa. *Franciſcum fuiſſe conſtitutum patronum huius beneficij à Franciſco de Figaſecchis fundatore patruo*
105 *ſuo, deinde ex alia ſimili enũtiatiua de anno* 1460. *& demum ex alijs pluribus enuntiatiuis eiuſdem* Capituli *ſubſequentibus factis in inſtitutionib. continuatis, & effectũ ſortitis per ſpatium centum annorum,& vltra ad præſentationem ſucceſſorum eiuſdem* Ioa. *Franciſci primi patroni, ex quib. ſufficienter probatur Iuſpatr. iuxta vulgatum* Conſil. Oldradi 229. *Feder. de ſenis conſ. 234.num.3.ad finem, Ferr.conſ.293.num.6. Achil. deciſ.7. num.1. de Iurepatr.* Caſſad. *deciſ.7 eod.tit.* Rota *deciſ.312.num.4.p.1. & deciſ. 541 & 674.nu.2. p.2. recent.*

106 *Cum.n.Capitulum Sarzan. habeat ius conferendi, vt dixit Rota in Lunen Sarzan. Capella 5. Decembris 1601. coram* Card.Sacrato, *& deciſ. in hac cauſa facta coram me, non inſtituiſſet ad præſentationem prædictorum,niſi clarè ſibi cõſtituiſſet de exiſtentia Iuriſpatr. ad eorum fauorem.* Et hoc caſu habet locum, quod docent communiter DD.ſcilicet Rotam plurimũ deferre his enuntiatiuis Ordinariorum, vt in Terracin. infra proximè referenda *nu. ſeq.*
107 Secus tamen eſt ſi adeſt ſuſpicio, vt habetur in illa Hyeracen. 27. Iunij *1614* coram Veroſpio, ibi *vlterius non cõſtat de altero requiſito, quòd videlicet præſentationes ſpatio 50. annorum ſortitæ fuerint effectum;nam de anno 1531.et 32. nulla datur præſentatio, ſed tantùm Apoſtolica prouiſio,quæ non ſufficit ad probandum Iuſpatr. Rota deciſ. 169. nu.4.lib.8.p.3. diuerſ & fuit dictum in prææallegata* Sorana coram Card.Pamph. *Alia præſentatio de anno 1571.licèt effectuata, ſolùm deducitur ex Epiſcopi enuntiatiuis in collatione facta, quæ in caſu noſtro, ſtante vſurpationis præſumptione, ſatis non habetur, ſed requiritur, vt per authentica documenta plenè, & concludẽter illa probetur ex* Cõc.

Trid

Trid.ſeſſ.25.c.9.de reform. & fuit dictum in vna Sacenſ. Parochial.27. Iunij 1603.coram Card. Pamph. & coram Card.Seraph. Aquinat. benef. 9. Iunij 1600. Et clariùs in Terracinenſ. Iuriſpatronat. x. Aprilis 1628. cuius verba ſunt iſta. *Quia ſumus in caſu,in quo intrat præſumptio vſurpationis Iuriſpatr. ex eo, quod D. Camillus de Maximis præſentans habet iuriſdictionem, & dominium ſuper Caſtro* Rocca *ſiccha, vbi adeſt Canonicatus,de quo eſt controuerſia,ex traditis per* Put. *deciſ.3.et 8.de Iurepatr. et apud S.m.Greg XV. deciſ.*222. *n.*1. *& ibi Adden.num.* 10. *ideo ſeruãda eſt forma probationis Iuriſpatr.plenior,& exactior, qualis præſcribitur in his terminis à Sac.Conc.*Trid *ſeſſ.*25

108 *c.9.nempè,vt ille,qui prætẽdit Iuſpatr.vel debeat oſtendere verum titulum fundationis, & dotationis, vel debeat docere de immemorabili cum continuatis præſentationibus per ſpatium* 50. *annorum, quæ omnes effectum ſortitæ ſint, & probentur per authenticas ſcripturas, adeò vt aliàs facta probatio, non ſuffragetur, vt latè per* Gonzal. *ſuper reg.8.gloſ.*18. *num.* 76. *& ſeq.*Garz *de benef p.2. c.9. num.98.& 113.& Adden.ad* S.m.Greg.XV.*d.deciſ.* 222.*n.* 11.*Quibus poſitis, viſum eſt* Dominis,*non eſſe dandam inſtitutionem præſentato per D. Camillum, quoniam cum non docuerit de vero titulo dotationis, et fũdationis,tenebatur docere de immemorabili cum præſentationibus per 50.annos affectuatis,& probatis per authenticas ſcripturas ipſe autẽ quò ad immemorabilem ſatis quidem probauit per teſtes,ſed defecit in vltimo requiſito quò ad probationes præſentationũ, quia præſentationes attulit tãtummodo enuntiatas ab Epiſcopis Terracinenſ. in collationib.factis de dicto canonicatu, quæ quidem enuntiatiuæ plures antiquæ,nec obiter emanatæ, licèt aliàs ſatis probent præſentationẽ* Lãbert. *de Iurepatr.lib.2 p.2.q.10 ar.7 n. 6.& 10.Pariſ.de reſignat. lib.8.q. 11.n 38.*Rota *dec 11.de Iurepatr.in nou.Put.deciſ.* 172 *& 173.lib.1.& plurimum conferant ad probãdum Iuſpatr.* Card.Seraph.*deciſ.* 1141. *& fuit dictũ in Taurinen. beneficij 5. Martij 1564. coram* Orano,*& in* Comenſi *Cappellania* 17. *Iunii 1591. coram Penia,quia Ordinarii non ſolent multum fauere iſtis præſentationibus.Rota deciſ.* 1. *de* Iurepatr.*in nou Put.dec.*172. *lib.*1.Rot.*dec* 376 *n.2.lib.3 p.3.diuerſ.tamẽ cũ Cõciliũ requirat pro forma, quod de præ-*

ſentationibus conſtet per au-
109 thenticas ſcripturas, adeò
vt non poſſit id per æquipollẽs,
neque per teſtes adimpleri. Pa-
riſ. de confident. q. 28. nu. 147.
Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 18. nu.
79. & 80 Gratia. diſcept. Fo-
renſ. cap. 168. nu. 21. vſque in
fin. Rot deciſ. 199. n. 4. p. 2. di-
uerſ. Adden. ad S. m. Greg XV.
d. dec. 222. n. 11. et fuit reſolutũ
in nullius Archipresbyteratus
2. Maii 1588. coram Card.
Pamph. et in foro Sempronien.
Paroch. 17 Iunii 1594 eod. &
coram Cardin. Mantica deciſ.
89. n. 2. atque idem etiam reſ-
ponderunt Illuſtriſſimi Cardi-
nales Sacri Concilii interpre-
tes, ut per Mantic. d. num 2. &
Riccium in prax. tit. de Iure-
patr. nu. 4 & Garz loc. preal
legat. dictæ enuntiatiuæ nihil
proſunt ad effectum requiſitũ
à Conc. vt in his terminis ſen-
ſit Rota coram Card. Seraph.
deciſ. 1367. nu 5. & in Sorana
Iuriſpatr. 28. Aprilis 1603. co
ram b m. Card. Pamph. & in
Lacen. Paroch. 27. Iunii 1603.
110 coram eodem. Et ratio eſt in
promptu, quia cum Cõcilium
non confidat de teſtibus, vbi
adeſt præſumptio vſurpatio-
nis, & ideo ipſis excluſis requi
rat pro forma ſcripturas au-
thenticas, neceſſariò ſequitur,
vt non ſint admittendæ iſtæ
enuntiatiuæ, quæ nil aliud vi-
dentur eſſe, nec magis operari,
quàm quaſdam teſtium depo-
ſitiones, imò etiam ſi Epiſcopi
redigerent in ſcripturas au-
thenticas, & in inſtrumenta
facta coram Notario, & teſti-
bus, pleniorem, & apertiſſimã
teſtificationem, in qua aſſere-
rent coram ſe ipſis eſſe factas
præſentationes, nihil tamẽ ope-
rarentur, quia ſemper uerum
eſſet dicere hanc eſſe probatio-
nem per teſtes, non uerò per au
thenticas ſcripturas, unde à
fortiori multò minus operari
poſſunt ſimplices enuntiatiuæ
facta in collationibus, nè ab-
ſurdum illud ſequatur, quod
plus poſſet tacitum, & implici-
tum, quàm explicitum, & ex-
preſſum contra reg. l. expreſſa
ubi Dec. n. 5. ff de reg. iur. Bal.
in l. ſi arrogatur ff. de adopt.
Herd. conſ. 10. n. 24. cum aliis.
Nec dicatur, Concilium require-
re pro forma quòd hæ proba-
tiones ſint per authẽticas ſcri-
pturas, & cum collationum
ſcriptura ſint authenticæ, &
in eis probentur præſentatio-
nes, ſatisfactum ideò eſſe menti
Concilii, tamquam non cogat
probari authẽticè præſentatio-
nes, ſed tantũ ex authenticis
ſcripturis. Quia præter quam
quòd in contrario ſenſu reci-
piunt omnes Doctores ſupra
citati, & ſemper ita ſẽſit Rota,
ſanè redderetur eluſoria hæc
diſpoſitio Concilii, quæ reiicit
teſtes, ſequeretur enim ſemper
poſſe

poſſe admitti probationes fa-
111 *ctas per teſtes, ſi quando re-digerentur in inſtrumenta, & in ſcripturas authenticas, quia in tali caſu rectè diceretur pro bari per authēticas ſcripturas, unde ſequitur, dicta uerba* Concilii (*authenticis documētis probentur) neceſſariò, & pro ut exponuntur à doctoribus excludere omnem teſtificationem expreſſam, nèdum implicita, atque omninò requirere ſcripturas authenticas ipſarum præſentationum, ita vt non ſolum ſcriptura ipſa ſit authentica, ſed authentica etiam ſit ipſa probatio, & authenticè deinde reſultans, quod non poteſt fieri, niſi per ſcripturas, quæ confectæ fuerint ſuper ipſo actu præſentationis, & cadant ſuper ipſis prgſentationibus primariò, ac directè, quòd planè deficit in caſu noſtro, in quo ſcripturæ tantū enuntiatiuè inferunt præſentationem per quandam teſtificationem ſimplicem Epiſcopi inſertam in collatione, & ſic hæ ſcripturæ cum ſint diſtinctæ ab actu, ſeu ab ipſis ſcripturis præſentationum non videntur ſatiſfacere menti Sacri* Concilij.

112 Huc vſque actum eſt de his, quæ probare debet is, qui prętēdit Iuriſpatr. exiſtentiā, nunc ſubijciendum eſt de his, quæ ꝓbare debet Eccleſia, quando allegat ſuſpicionem, ꝙ pôt accidere non vbi agitur de Vniuerſitate, vel Domino tunc Caſtri, vbi ſita eſt Capella, quia hæc ſufficerent ad ingerēdam præſumptionē vſurpationis, ſed ſolùm quando agitur de familia potenti in aliqua Ciuitate, quę nullā habeat iuriſdictionem in loco vbi ſita eſt Capella. de qua re habemus deciſ. *Rotæ* in Lucana ſupra cit. 2. Decembris *1619.* corā Dunozetto, ibi *Ad hunc enim effectum deberet probari talis potentia reſpectu* Epiſcopi, *vt ipſe Ordinarius illam perhorreſcens non auderet Eccleſiæ libertatem vendicare, ipſorumque dominorum de Podijs coercere* vbi etiam habetis, non probari potentiam per homicidia commiſſa ab aliquib. de iſta familia, vel numeroſitate ipſius, videte eam apud *praxim Viuiani deciſ. 27.*

113 Nota etiā, quòd hęc omnia procedunt, vbi agitur cū Ordinario, qa ſi lis ſit inter tertios, etiam ſi ageretur de exiſtentia Iuriſpatr. & exciperetur de ſuſp. vſurpationis, leuiores ꝓbationes admittuntur, vt habetur in Lun. Sarzan. vlt. Maij *1627.* coram Durano, vbi allegat. *Caſſad. deciſ. 1. in fin. de probat. Gonza l. ad reg.* 8 *gloſ. 18. n. 19. Rotam dec. 148. nu. 2. p. 2. recent.* quibus adde *Barboſam alleg. 72. nu. 68. &*

Viuian. lib. 11. *cap.* 5. *num.* 87. item neq; talis exceptio impedit, vt manutentio non debeat dari præſentato ab eo qui præſumitur ſuſpectus de vſurpatione, ſi talis poſt priuationem poſſeſſionem accepit ſed bene impedit quando agitur de manutẽtione patroni ſuſpecti vt ſupra ita Rota apud Caualerium decif. 609. in fine.

PRAXIS TERTIA

Probationis pertinentiæ Iuriſpatr. Capellaniarum.

1 *Pertinentia* Iuriſpatr. *probatio non requirit rigorem, & ordinem præſcriptum in* S *Conc. Trid.*

2 *Pertinere quibus modis poſſit alicui* Iuſpatr. *iam fundatum & n. ſeq.*

4 Succeſſio *in beneficijs prohibetur.* Secus *in Iurepatr. & quare n. ſeq.*

6 *Succeſſio in Iurepatr. ſemper datur, niſi cum taxatiua, ſibi, vel alteri tantum, ſit reſeruatum.*

7 *Iuſpatr reſeruatum ad ſuã vitam à fundatore, poteſt relinqui ſucceſſoribus abſq. authoritate Ordinarij.*

8 Iuſpatr *quale ſit hæreditarium, quale gentilitium, & quale mixtum.*

9 Iuſpatr. *à principio hæreditarium, an ab eodem fundatore poſſit mutari in gentilitium, etiam ſine authoritate Ordinarij, concluditur affirmatiuè nu.* 22.

10 *Iuſpatr. quæſitum pro vna familia, an ab eod. fundatore poſſit cõcedi alteri familia. Quid de alio patrono, qui non ſit fundator nu.* 13. *Ampliatur n.* 15.

11 *Fundator poteſt in limine fundationis reſeruare facultatem mutandi qualitates, & conditiones appoſitas.*

12 *Epiſcopi conſenſus ſufficit, ſi ſequatur.*

14 *Iuſpatr. quod nam ſit in maius præiudiciũ Eccleſiæ, hæreditarium, vel gentilitium.*

16 *Patronus ſucceſſor poteſt præiudicare ſucceſſoribus in* Iurepatr. *hæreditario, non autem in gentilitio, vide num.* 21.

17 *Iuſpat. à principio gentilitiũ an poſſit mutari per fũdatorẽ in hæreditariũ. Quid per obſeruantiã antiquã n. ſeq.*

18 *Fundator quas conditiones poſſit mutare poſt fundatũ* Iuſpatr. *etiam ſine conſenſu ordinarij, & n.* 22

19 Epiſcopus *aliquibus conditionibus poteſt aſſentiri in limine fundationis: quibus non poteſt præſtare conſenſum poſt iam fundatum Iuſ patr. & quare.*

Præ-

20 *Prælatus poteſt præiudicare* Eccleſiæ *in quærendis, nō autem in quæſitis.*

21 *Iuſpatr. pro hæredibus acquiſitum poteſt donari à fundatore, cui uoluerit.*

23 *Obſeruantia antiqua poteſt facere, quòd* Iuſpatr. *hereditarium mutetur in gentilitium num.30.*

24 *Capellaniam fundans cum conditione, ut deſeruiatur per* Capellanos *eiuſdem Eccleſiæ, an poſſit in ſuo teſtamento diſponere, quod aliquis de ſua familia, ſi fieret* Sacerdos, *per eum deſeruiatur.*

26 *Præiudicare uocatis in fundatione poteſt fundator, ſicut in emphyteuſi, feudo &c.*

27 *Fundans* Capellaniam *cum conditione, ut præſentetur unus de familia, an poſſit ipſemet præſentare extraneum.*

28 *Capellaniam fundans cum conditione, vt præſentatio ſpectet ſibi, & Titio, vel alijs, quibus ipſe fundans duxerit pro libito eligendis, quomodo intelligi debeat.*

29 *Conditiones poſt fundationem apponere, quando non poſſit fundator ſine conſenſu* S.Pontificis.

31 *Hæredum appellatione, intelliguntur hęredes ſanguinis.*

32 Donatio I*uriſpatr. quando egeat confirmatione Apoſtolica.*

33 *Fundans montem pro maritādis pauperibus virginibus, & quibuſdam concedēs illarum nominationem, an poſſit deinde nominare certas virgines cuiuſdam Zenodochii, quę debeant maritari.*

34 *Iuſpatr. hęreditarium legatum ſuis filiis, & deſcendentibus maſculis non per hoc dicitur inhęreditarium.*

CONſtito de exiſtentia *Iu*-
riſpatr. ſcilicet Capella-
niam non eſſe liberæ colla-
tionis, ſed ſeruituti obnoxiā,
ad hoc, vt præſentatus poſſit
inſtitui, debet conſtare de
pertinentia ipſius patron. ad
eum, qui ipſum præſentaue-
1 rit, in qua probatione cùm
non ſit inter Eccleſiam, & pa
tronum, ſed inter compatro-
nos, non requiritur ordo, nec
rigor præſcriptus in *S.* Conc.
vt reſolutum fuit per Rotam
coram Mantica *inter deciſ.
recollectas à Farinac. deciſ.*
527. *& teſtatur* Riccius *in*
Praxi *Iuriſpatr. n.* 18. *in fine,
ac* Viuianus *lib.4. c.9. nu.4.*
& eſt id, quod voluit dicere
Rota in illa Lucana Iuriſpat.
27. Iunij *1619.* coram *Du*.
nozetto inter recollectas à
*Viuiano poſt ſuam praxim
deciſ.*

deciſ.26 ſub num.22. ibi, *quod data exiſtentia Iuriſpatr. facillimè admittitur probatio competentiæ*; Vt autem faciliùs hęc materia, quæ eſt frequentiſsima elucidetur, eſt neceſsè, vt explicetur ſimul, quibus modis poſsit pertinere ad aliquem, qui non ſit primus patronus fundãs Cappellaniam, Iuſpatron. ipſius.

2 Iſtos .n. modos reduco ad tres. Primus eſt ſucceſsionis. Secundus eſt tranſlationis. Tertius eſt præſcriptionis, de quibus hic ſingillatim agendum eſt. Non loquimur hic de pertinentia ratione fundationis dotationis quia hoc eſt idem cum exiſtentia iuriſpatr. de qua dictũ eſt p̃ced. Praxi.

3 Notandum eſt tñ, quòd nõ ex eo quò quis fũdauit, & dotauit ideò ad ſe vel ad ſuos hęredes, deſcendentes, pertinet præsẽtatio cum poſsit eſſe à fundatore alijs reſeruatum ipſum ius præſentandi, de qua re habemus deciſ. Portuen. beneficij 27. Martii 1596 coram Card. Millino, quę inter recoll. à V*iuiano eſt deciſ. 3. vnde non eſt melior probatio pertinentiæ quàm ex actu erectionis, in quo vocãtur ſucceſſores in patronatu, vt in Regienſ. iuriſpatr. 10. Maij 1623. coram* Pirouano, *quæ inter recoll. à* Viuiano *eſt deciſ. 16. num. 7. ibi ſpectare autem ad Cantarellos &c.* Poteſt etiam cõpetere iuſpatronatus vt alii vocant accumulatione & eſt quando fundans vel dotans alios vocat in erectione ad ius præſentandi, quo caſu nihil plus habet fundator accumulans, quàm habeat accumulatus, & in ipſa non datur pęnitẽtia, vt habeẽ per Tutiũ in ſuo opuſc. de iurepatr. q. 2.

CAPVT PRIMVM.

DE PERTINENTIA RAtione ſucceſſionis in Iurepatr. Cappellaniarum.

Licèt ſucceſſio in beneficijs, prohibeatur *c. venerabil. circa finem verſ. inſuper de elect. vbi Panorm. & ſequitur Decius in c. inter, not. 2. de reſcriptis, vnde in c. Apoſtolica 8. q. 1.* habetis hæc verba. *Apoſtolica authoritate prohibemus ne quis Eccleſias, et prębẽdas, prępoſituras,* Cappellanias, *aut reliqua* Eccleſiaſtica *officia hæreditario iure valeat vẽdicare, aut expoſtulare,* qua propter vt dixit Rebuff. *in ſua practica benef. cùm de diſpenſatione ſuper defectu natalium num.* 20. malè faciunt quidam inſtanter petẽtes, eo prætextu ſibi beneficium cõferri, quo plures de eorum fami-

familia illud habuerunt, quia hæc ratio potius inducere debet ad eos repellendos, ne ſucceſſio procedat in beneficiis, eſtque illud, quod Pſalmiſta dicere voluit, quando imprecatur mala contra eos qui dixerunt, *hæreditate capiamus Sãctuarium Dei*, In iure
5 tamen patron ex gratia, & ſi tractetur de beneficiis, datur ſucceſſio, vt laici ad fũdãdas, & conſtituendas, ac dotandas Eccleſias alliciãtur, vt poſt *Panorm. docet Roccus de Curte in tr. de Iurepatr. verbo ipſe, vel is. nu.* 13. ꝙ adeò eſt verum, vt ſufficiat conſtare ſimpliciter erectum fuiſſe Iuſpatr. & ſi in inſtrumento fundationis Cappellæ nihil aliud appareat, ad hoc, vt detur in eo ſucceſſio, nam ſtipulando quis pro ſe, ſemper intelligitur ſtipulare, etiam pro hæredibus, etiam ſi de eis nulla facta ſit mentio, cum hæres repræſentet defunctũ, iuxta allegata à *Viuiano lib. 4. praxis Iuriſpatr cap. 2. n. 4.* qui benè ſubdit *nu.* 14. quod niſi fundator in fundatione reſeruet ſibi vel alteri Iuſpatr. cum taxatiua dumtaxat pro ſe, & pro tali perſona, ſemper detur ſucceſſio in iurepatr. & reſoluit Rota in Cremonenſ. Iuriſpatron. 21. Maii 1577. coram Robuſterio ibi *Non obſtat quod patronus fundans* Eccleſiam, *poteſt, in totum, vel in partem remittere Iuſpatr. &c. quoniam id verum eſſet ſi expreſsè excluſiſſet alios, & limitatè, & taxatiuè induxiſſet ſolummodo pro illis de* Stephanis *non autem, quando pro vt hic ſimpliciter exprimit aliquos, qui poſſunt præſentare, nam non per hoc excludit ſeipſum, & ſuos hæredes*, & in Toletan. Iuriſpatr. *11.* Februarii *1627.* coram Coccino, quæ eſt *deciſio* 112. *n. 5. inter recollectas à Viuiano*
7 *no* habetur, quòd Iuſpatr. reſeruatum ad ſuã vitã à fundatore, poſtea validè etiã ſine aliqua authoritate ordinarii poſſit relinqui ſucceſſoribus. Cum autem ſucceſſio in Iurepatr. ſit non ex alia lege, niſi ex lege ipſius fũdatoris adiecta in reſeruatione ipſius, ideò communiter diſtinguũt DD. quò ad hoc propoſitum Iuſ-
8 patr. in hereditarium, gentilitium, & mixtum, Hereditariũ eſt quando reperitur reſeruatum hæredibus, Gentilitium, quando fuit fundatum pro familia, vnde alii vocant illud Iuſpatr. familiare, vt de iure ſepulchri loquitur textus in *l. familiaria ff. de religioſ. & ſumpt. funerum* mixtum, quando tam pro hæredibus fuit reſeruatum, quàm pro familia. *Ex* eo verò quia diximus Iuſpatr. non ex alia lege

re-

Digitized by Google

regulari, quã à poſita à fũdatore in reſeruatione ipſius. Antequam deueniamus ad particulares modos probandi vtrum iuſpatronatus ſit hæreditarium, vel gẽtilitium, aut mixtum, & quomodo in dubio ſit iudicandum, eſt neceſſe, vt reſoluamus difficultem, quæ dum hæc ſcriberemus contingit in facto.

9 Difficultas eſt, num iuſpatr. Cappellan. iam reſeruatum ſimpliciter in limine fũdationis cum cõſenſu Epiſcopi pro hæredibus, poſſit ab eodem fundatore deinde mutari in gentilitium, cauendo in teſtamẽto, vt illi tantùm de familia in eo ſuccedere poſſint.

10 Quid autem ſit dicendum quando fuit expreſsè quæſitum pro aliqua familia an poſſit illã fũdator concedere alteri familiæ examinat, *Ricc. in praxi uariar. reſolut reſol. 462.* qui reſoluit negatiuè. Sed clarius de eadem re loquitur ibid. *reſolut. 191.* dum hoc dicit verum, quando res non eſt integra. i. quando familiæ cui ſecundo loco fuit donatum non eſt tradita poſſeſſio, quòd eſt verius in materia donationis inter viuos, vt per *Azor parte 3. lib 10. c. 5. q 2. uerſ. difficultas itidem eſt* vbi refert *Soccinum* teſtantem, quod contraria opinio ſit communis, fauet *Capicius deciſ. 180. n. 12. et ſeq.* caſus, in quibus in 2. contractu videtur facta traditio, habetis per eundem *Azor. p. 3. ſuarum inſtitut. moralium lib. 6. c. 6. uerſus finem* ſed hoc caſu ſufficit acceptatio donationis ad hoc vt non poſſit reuocari. Accedit Rota apud *Caualerium deciſ. 365* quę reſoluit, quòd patronus, qui fundauit pro conſanguineis, poſſit pręſentare extraneum.

11 Dixi (ſimpliciter) quia ſi in limine fundationis expreſsè fundator ſibi reſeruauit facultatem mutandi qualitates conditiones, &c. certum eſt hoc poſſe, quod patet à fortiori ex dictis per Rotam in illa Gienn. Cappell. 15. Maii 1628. corã Eminẽtiſs. Veroſpio, quam habetis infra *Praxi 6.* vbi reperietis, hoc eſſe verum non ſolum vbi talis reſeruatio fuerit facta ab ipſo fundatore principali, ſed etiam vbi eſſet facta ab exequutore volũtatis ipſius fundatoris indefinitè ſine mandati reſtrictione, vt ibi &c.

12 Dixi ſecundo (cum conſenſu Epiſcopi) quia tunc dicitur erectum. Iuſpatr. & quia talis conſenſus ſufficit ſi ſequatur, vt ſupra ſępius dictũ eſt, & habetis in illa Romana Iuriſpatr. coram Sacrato, & in terminis donationis dictũ fuit in Lucana Iuriſpatr. 18.

Iunii

Iunij *1628.* coram Dunozetto, vbi allegatur *text. in c. circa, & cap. ſuggeſtum d. iure patron. & Rota deciſ. vlt. eod. tit. in antiquis.* & certum eſt interim poſſe fundatorem mutare leges & conditiones, ac ita procedit deciſio Rotę *675.* nu. 2. p. 1. recent. de qua fit mentio in illa Piſtorienſi.

13 Dixi 3. *ab eodem fundatore* quia quòd talis mutatio non poſſit fieri ab alio patrono, videtur magis dubium, vt per Riccium *p. 3. deciſ 310.* habetur in deciſ. illa Piſtorienſ. Iuriſpatr. *31.* Martij *1628.* corã Merlino ibi, *amplius aliqui ex dominis dubitabant an Iacobus, qui ſucceſſor eſt, etiam quod voluiſſet potuerit immutare naturam, & ſtatum iuriſpatr. ita vt de hæreditario efficeretur gentilitium, & ſic euertere voluntatem fundatoris, & ſui authoris, prout in his terminis non poſſe patronum. latè tradit Ferrett. conſ. 134. per totum.* Pariſius *conſ. 48 n. 8. verſ. in quibus, & n. 9. & 10 lib. 9.* & poſt aliqua *Ratio, qua Ferret & alij nitũtur, q̃ nõ poſſit per ſucceſſores immutari ſtatus præſcriptus à fundatore in iurepatr. tota poſita eſt in defectu poteſtatis, cũ hæres nec ẽt de cõſẽſu Ordinarij poſſit alterare volũtatẽ fundatoris, ſed tali caſu opus eſſet diſpenſatione apoſtolica, & vltra Ferrett. d. cõſ 134 per tot. docet Bald. in l ſi vllã nu 1. & ſeq. C. de teſt.* Add ad deciſ. Cappellæ Tholoſ. *deciſ. 26.* Guido *deciſ. 556.* Grauett. *conſ. 1. nu. 14* 19. *Nec veritati conſona eſt illa rõ præiudicij & facilioris libertatis in Eccleſia ſi ad hæredes ſanguinis tantùm tranſiret* Iuſpatr. *quoniam quando Iuſpatr. eſt etiam gentilitium, deficiente gentilitate ſeu deſcẽdẽtia, non ideo eccleſia efficitur libera ſed iuſpatr. aſſumit qualitatẽ hæreditariã, ac efficitur tranſitorium ad extraneos,* ſed hoc quod dixit gentilitiũ trãſire finita linea in hæreditarium, intelligitur quando non adeſt taxatiua, vt infra, & poſt varias allegationes ſubdit Rota ibi, *imò fauet Eccleſiæ, quod fundatorum voluntates non poſſint immutari, ſique hæreditaria cõſtituerũt Iurapatr. talia perſeuerent, hoc enim modo alliciuntur ſeculares ad fundandum, & non retrahũtur, prout ſequeretur, ſi immutatio permitteretur.*

15 Amplia etiam ſi talis relinqueret hoc pacto bona aliqua ipſi Cappellaniæ, vt habetur in Aquilana Cappell. *19* Ianuarii *1629.* coram Durano, ibi, *non obſtat demum quod Ioannes Baptiſta alter filius, & hæres dicti Angeli, relictis quibuſdam bonis cappellaniæ præfatæ, voluit iuſpatro-*

tronatus ſpectare ad illos de domo, & familia de Refrullis, quia ſi cappellania iam erat congruè dotata, ex tali legato, vel augumento dotis iuspatronatus acquiri non potuit. gloſa in c. piæ mentis 16. q. 7. Rota deciſ. 58. nu. 5. & 6. p. 1. recent. & alibi ſæpius.

16 Nec obſtat, quòd vna ex differentiis inter iuspatr. hæreditarium, & gentilitium, ſit iſta, quia patronus poteſt ſucceſſoribus præiudicare quādo illud eſt hæreditarium, nō autem quando eſt gentilitiū, vt latè per *Morettum apud Viuianum lib. 14. poſt cap. 2. n. 27. & notat* Roccus *de Curte verbo ipſe, vel is nu. 72. ac habetur per Rotam in* Pampilon. *relata per Garziam p. 5. c. 5. ſub nu. 142.* Quod procedit etiam in tranſactione, quæ poſſit præiudicium inferre, vt in Toletana iuriſpatr. 11. Februar. 1627. coram Coccino, quæ apud *Viuianum eſt deciſio 112.* Quia reſpondet Rota in ead. Piſtorienſ. ſupra allegata, ibi. *Alexander autem conſ. 13. n. 10. & conſ. 18. nu. 6. lib. 5. Couarr. var. reſol. lib. 2. cap. 18. nu. 10. Molina de primog. Hiſpan. lib. 1. cap. 24. nu. 30.* & quotquot pro cancellariis allegabantur, licèt admittant, quòd patronus poſſit ſucceſſoribus prçiudicare, & vni totum prçlegare, & etiam in extraneum tranſferre, nec hæredibus competere quærelam, quoties iuſpatron. eſt hæreditarium; non tamen cōcludunt, quod poſtquam illud vni fuit prælegatum, vel extraneo relictum, non retineat ſuam primam qualitatem hæreditariā, nec dicunt, quòd illam patronus poſſit immutare, vnde videtur dicendum, quòd poſſit ſucceſſor in patronatu hæreditario præiudicare quidem circa translationem iuris de perſona in perſonam, & ita loquuntur Doctores ſupracitati; ſed tamen inde poſtea permanet natura, & qualitas iuriſpatron. ab initio per fundatorem præſcripta, & conferunt tradita in Aretina Cappell. 24 Ianuarii 1603. coram B.M. Card. Pamphilio verſ. *nō obſtat quòd huiuſmodi, etc. & ſēper vrget illa ratio, quod deficit poteſtas in ſucceſſore, vt per Guttierez d. conſil. 1. n. 19. & quemadmodum vnus ſucceſſor potuit extraneo relinquere idem etiam quod poſſit omnis alius ſucceſſor, ſuadet ratio, & ſic non violanda voluntas fundatoris, qui dùm hæreditarium fecit eis* patronatū, *libertatem videtur conceſſiſſe omnibus ſucceſſoribus de eo diſponendi, remanente ſua prima natura hçreditaria. Nec contrarium dixit Rota*

deciſ.

deciſ. 675. num. 2. par. 1. recent. quia procedit in prima creatione, ſiue in teſtamento, ſiue in codicillis, non autem in mutatione, & noua impreſsione diuerſæ qualitatis à prima per fundatorem infixa.

17 Dixi tandē (mutari in gentilitium) quia eſt certū, quod non poteſt gentilitium Iuſpatron. mutari in hæreditariū, ſicut de feudo antiquo, quòd non poſsit cōcedi vt nouum, habetur per tex. expreſſum in *c. 1. de vaxallo decrepitæ ætatis*, & ſi nouum poſsit concedi vt antiquum, latè *Andreas Gaill. lib. 2. obſeruat. 49. et 50.* vt habetur in præallegata deciſ. Piſtorienſi poſt verba relata, ibi. *Nec obſtare credebant, quod id procedat, ſi ageretur quod Iuſpatr. gentilitiū redigatur in hæreditarium, quod fieri non poſſe, nemo ambigit, in primo enim caſu deterior, vt aliquibus videbatur, euadit conditio Eccleſiæ, quia diutius, &c.*

Dixi (regulariter) quia hoc procedit in ſucceſſoribus. cùm non ſolùm ab ipſo fundatore poſsit mutari, vt ſupradictum eſt, ſed etiam ab alio ſucceſſore, conſentientibus agnatis, quibus fit præiudicium, argumento eorum quæ de feudo notat *Andreas Gaill. citata obſeruatione 49.* An autem per curſum longi temporis qualitas gentilitia declarari, & mutari poſsit in hæreditarium, & quomodo, habetur in Mediolan. iurispatron. *18.* Aprilis *1616.* coram Pirouano, quæ inter recollectas à *Viuiano, eſt deciſ. 70.* vbi, quòd ex præſentationibus tanquam hæres, vel vnicus patronus, quando ſūt de agnatione non obſcuretur origo qualitatis gētilitiæ, ibi, *quàm iuris diſpoſitione eum tanto tempore qualitas gentilitia declarari, & mutari potuerit in præiudicium patroni volētis præſentare; in præiudicium autem non volentis agere; hoc eſt quod fuit reſeruatū videre.* Item quòd ad inducendum præiudicium conſanguineis mutando ſtatum iurispatron. gentilitij in hæreditarium, requiratur præſcriptio, ibi, *Domini reſponderunt ſtatū iuriſpatron. ab anno 1520. citrà fuiſſe hæreditarium, non tamen præiudicare illis de familia, niſi obſtet præſcriptio, quam intendunt particulariter examinare.*

His ſic declaratis, deuenio ad reſolutionem difficultatis, & pro parte negatiua, quod id non poſſit fieri à teſtatore ſine conſenſu ſaltem Ordinarij; videntur vrgere, quæ dixit Rota in Gienn. Cappellaniæ 15. Maij *1618.* coram Eminētiſsimo Veroſpio, quā

habetis infra relatam in fine operis;ibi, *Nec videbatur obſtare, quod primæ fundationis qualitates non potuerint etiam per fundatorem immutari, neque cum conſenſu Ordinarij, poſtquam idem Ordinarius illas approbauit*, Gloſ. *in c. cum dilectus in verſ. conſtitutum; vbi Abb num 5. de conſuetud. Felin in c. ſignificauit nu. 2. de teſtam. Rota in Toletan Cappel. 15. Februarij 1591. coram Card. Pamph cùm ſit hæc commutatio de reſeruatis Papæ c. quia contingit de religioſis domibus, & prohibita per decreta Conc. Tridēt ſeſſ. 25. c. 5. Procederent enim ſupradicta quando in limine fundationis non fuit hæc facultas reſeruata ex deductis. Vel ſi authoritas, & conſenſus Ordinarij nō interuenerit, ita vt ſi idem aſſenſus acceſſerit, & in vim dictæ reſeruationis potuiſſent, ſi quæ fuerunt leges à principio præſcriptæ quomodocumque immutari dummodo iſtis qualitatibus ius non reſiſtat* Rocc. *in iurepatron. in verb. pro eo q. 15. in fine* Calder. *conſ.* 19. *eod. tit. Caputaq. decis.* 229 *p* 2
18 *nu.* 47. Eccè, quod Rota reſoluere videtur, non poſſe etiam eundem fundatorem mutare primas conditiones, niſi in duobus caſibus. Primus eſt, quādo in limine fundationis ſibi reſeruauerit talem facultatem. Secundus ſi Epiſcopus cōſenſerit illis cōditionibus poſtea mutatis, ſeù tali mutationi, & illud quod ſupra fuit adductum, ꝙ nec ſufficiat conſenſus Ordinarij, & quod hoc ſit de reſeruatis Summo Pontifici; Rota declarare videtur, intelligi debere, quando conditiones, & qualitates additæ, ſunt de his quibus ius reſiſtat, ſcilicet quod inſtitutio pertineat ad inferiorem Epiſcopo, de quibus per *Roccū de Cur-*
19 *te d. verb. pro eo q.* 23. & ſi vulſis rationem formalem huius doctrinæ, quare, Epiſcopi cōſenſus ſufficiat, etiam pro his conditionibus, quibus ius reſiſtit, vt ſpectet ad inferiorem inſtitutio, quod Epiſcopus non ſe intromittat, &c. aut aliter ſunt præiudicialia, & onerosa Eccleſiæ, quando ſumus in limine fundationis, & non poſt iam fundatam Cappell. de iurepatr. illam tangit poſt *Panorm. Lambertin. in tract de Iurepatron ar.* 9. *q.* 2. *princip. lib.* 3. *ſub nu.* 7. quia tūc in limine fundationis ſumus, in quærēdis; poſt autem factam fundationem ſumus in quæſitis, & ideo poteſt tūc Epiſcopus, & non poſtea,
20 nam *Prælatus* poteſt præiudicare Eccleſiæ in acquirendis, non autem in acquiſitis *Riccius deciſ.* 710. *& latè per*

Qua-

Quarantã verb. Alienatio rerum Eccleſ. nu. 10. adeſt deciſio de Franchis 14. num. 25.
21 Confirmari poteſt ex alia deciſ. Piſtorien. Archidiaconatus *15.* Ianuarij *1629.* quã integram habetis infra cum de tranſlatione ratione legati, ibi, *pertinentia eiuſdem patronatus eſt etiam patens, nam quamuis Ludouicus per aſſignationem bonorum, & iurium pro dote huius dignitatis acquiſierit Iuſpatron. vt firmatum fuit in alia Piſtorien. Archidiac.* 17. Maij *1615 coram Patriarcha* Pamphilio, *& per conſequens tanquam hæreditarium tranſire debuiſſet. Attamen de anno* 1476. *illud donauit Petro, Philippo, Ioannotio de Pãdulphinis pro ſe, & antiquiori de familia deſcendentium ex dicto Ioannotio: vnde tanquam de iure abdicato, & titulo donationis habili ad transferendum dominium, concurrentibus confirmationibus Apoſtolicis Sixti IV de anno* 1479. *&* 1481. *Speculator de locato §. nunc aliqua nu. 73. Paulus de Cittadinis tract. de iurepatron. in verb. transfertur p. 9 num. 10. non ad hæredes Ludouici fundatoris, ſed ad donatarios habentes qualitatem antiquioris de familia Pandulphina, pertinere debet.* Ecce etiam, quòd vbi agitur de immutãdo etiã ab eod. fundatore Iuſpatron. de hæreditario in gentilitiũ, fuit adhibita cõfirmatio apoſtolica.

Sed vt verum fatear, contrarium mihi videtur verius, nempè ipſum fundatorem poſſe Iuſpatr. hæreditarium in fundatione etiam abſque conſenſu Epiſcopi in teſtamento, vel codicillis mutare in gẽtilitium, ad quod ſectandum primò adducor, quia in Piſtorienſi Parochiali 9. Februarij *624.* coram Merlino in fine, quæ ex collectis à *Viuiano eſt deciſ* 108. Rota videtur id admittere etiã quãdo non eſt fundator, qui faciat hanc mutationem, ibi,
22 *ex quibus cum habeamus dictum Iuſpatron. à principio fuiſſe hæreditarium, & allegata qualitatis mutatio, non poſſit dici, ſaltem conclud nter probata, exiſtimarunt domini. adhuc hæreditarium eſſe cenſendum,* & licet poſtea in alia deciſ. pro eadem cauſa, & coram eodem *31.* Martij *1628.* vt ſupra verſ. dixi tertio retuli, fuit id poſitum in dubio, tamen Rota non reſoluit illud, vt patet, ibi, *aliqui ex dominis dubitabant, &c.* dubium enim non excludit partem contrariam, & dum aliqui ex dominis dubitabant de hoc; igitur nõ fuit determinatum. Si igitur eſt dubium an ille,

qui

qui non fundauit Iuſpatr. ſed in eo ſucceſſit, poſſit hanc facere mutationem apud dominos de Rota; quanto magis in fundatione ipſa, hoc debet eſſe ſine dubio.

Confirmatur ex fundamēto adducto in dicta deciſ. Piſtorien. quod conſiſtit in defectu poteſtatis, cùm hæres non de conſenſu Ordinarij poſſit alterare voluntatem fundatoris, quod fundamentum, vt clarum eſt, vbi idem fundator faceret hanc mutationem.

Secundo adducor ex eo, quod *Viuianus lib* 8. *cap*. 9. *a nu*. 18. probat hoc poſſe inducere antiquam obſeruantiam, & *n*. 38. *idem Viuianus* oſtendit, quæ nam dicatur hæc obſeruantia, ergo tanto magis hoc efficere poteſt ipſe fundator, quia vt ipſemet *Viuianus* ſubdit, ideo hoc poteſt antiqua obſeruātia, quia declarat ambiguam diſpoſitionem, & vt certum eſt, nullus poteſt melius declarare ſuam dubiam diſpoſitionem, quam ipſe fundator, iuxta regulam vulgatam, eius eſt legem declarare, cuius eſt legē cōdere; quę ratio eſt potior, quam illa de maiori vtilitate Eccleſię, vbi Iuſpatronat. eſt gentilitium, quàm vbi eſt hæreditarium, vt patet ex deciſ. ſupra relata *verſ. dixi* 3. circa tamen modum obſeruantiæ, quæ reddat iuſpatr. de hæreditario gentilitium; notanda eſt deciſ. in Florentina canonicatus *14*. Maij *1629*. coram Card. Veroſino, quam habetis in fine operis.

23 Tertio, & fortius meo iudicio, quia hoc efficere non eſt mutare conditionem, vt præſnpponunt authoritates adductę in deciſ. illa Gienn. vbi agitur de cōditione adiecta in prima fundatione circa qualitates prȩſentandorū, quod ſint ſacerdotes, graduati in iure canonico, aut ciuili, vel theologia, quam conditionem mutauit in teſtamento, declarans ſufficerē ſi ſit clericus prima tonſura inſignitus, reiecta qualitate ſacerdotij, & graduationis; circa quem caſum habes etiā deciſ. *Ricci* 918. *p*. 3. ſimpliciter concludentem, id fuiſſe licitum fundatori, & fuit dubitatum in alio caſu, qui contigerat de facto Capuæ,

24 vbi quis fundauit cappellaniā cum conditione ibi appoſita, quòd deſeruiretur per cappellanum, qui poſtea in teſtamento ordinauit, vt ſi aliquis de domo ipſius efficeretur ſacerdos, poſſit in ea cappella deſeruire, in quibus caſibus poteſt cadere difficultas talis, an mutatio egeret conſenſu Epiſcopi, iuxta

deciſ.

Digitized by Google

deciſ. Verall. 290. in fine lib. 2. Valenzuol. conſ. 58. num. 7. & conſ. 63. nu. 14. Roccum in *dicto verbo pro eo q. 14.* vel requiratur talis temporis lapſus, ex cuius curſu præſumatur interueniſſe dictum conſenſum, *Rotam deciſ. 514. p. 1. tom. 2. in nouiſſ. recoll. à Farinac.* vbi habetur, non obſtare in caſu ſimili defectum cõſenſus Ordinarij, qui erat neceſſarius, *per cap. nobis, vbi gl. de Iurepatr.* eo quod ſtãte lapſu 70. annorum, in eo caſu à die fundationis præſumitur Ordinarij conſenſum, & authoritatẽ interueniſſe ex Archidiacono *in. cap. nemo verſ. vbi aut dubium de reſcru. diſtin. 1. Roccus de Curte de iurepatr. verb. pro eo quod Dioceſani num. 19. Rota dec. 311. par. 1. tom. 1. num. 2. in nouiſſ.* & ſic de alijs caſibus. Pro quo

25 ſecundo caſu, de eo qui fundauit cappellam in quadam Eccleſia, cum conditione vt deſeruiretur per cappellanos Eccleſiæ eiuſdem, & poſtea in teſtamẽto ordinauit, quòd ſi aliquis de eius domo efficeretur ſacerdos, deſeruiretur per ipſum, fuit pronunciatum in cauſa appellationis per Vicarium Capuanum, potuiſſe id facere fundatorem, etiã ſine authoritate Ordinarij, pro illis de Martino, & ſic fuit exequutum, iuxta ea, quæ in dicto articulo egregiè ſcripſit noſter P. D. Angelus Caiatia.

26 Sed tantùm eſt præiudicare vocatis in fundatione, quod ipſi fundatori nequaquam eſt prohibitum, vt exemplis de feudo, & de emphyteuſi, confirmat latè *Riccius in praxi deciſ. 216. & Viuianus lib. 4. prax cap. 2. à num. 19.* & in ſpecie de feudo hæreditario, à principio, tamen ex poſt facto per conuentiones, & refutationes poſſe effici ex pacto, & prouidentia, videte *Capicium deciſ. 64. ſub nu. 8.* & in terminis ferè noſtris, videtur firmare, *Riccius in praxi nouiſſ. probat. iuriſpatr. reſolut. 184.* etſi *part. 4. Praxis reſolut. 468.* videatur probare ſimpliciter, quòd conditiones adiectæ in limine fundationis non poſſint ex poſt facto reuocari, etiam cum conſenſu Epiſcopi, quæ ni fallor eſt allegàtio in ead. cauſa ſupra proximè mentionata, de Martino, tamen vt dixi, contrarium fuit deciſum, ac exequutum, vt ſupra *in fine numeri præcedentis*, quibus maximè fauet ratio adducta, *per Rotam Romanam*, vbi ait *fuiſſe reſolutum in vna Fauẽtina Iuriſpatr. 13. Ianuarij 1589. coram Orano, & in vna Gerunden. beneficij 26. Octobris 1625.* quòd fundans Iuſ-

patr.

patr. cum conditione, quod præſentari debeat aliquis de familia, non cenſeatur ſibi legare manus quò ad præſentationes ab ipſo faciendas, ita vt non poſſit præſentare extraneum, quia fundator nullum grauamen videtur imponere, ita vt voluerit ſibi manus ligare. Confirmatur ex his, quæ poſt *Marium Antonium* docet *Viuianus dicto lib.4.cap.9 num.47.* quòd ex eo, quia Iuſpatr. hæreditariũ fiat gentilitium, nõ minuitur honor Dei; neque obſtat animarum ſaluti, ſed reſpicit dũtaxat intereſſe compatrono-
28 rum. Vnde diſplicet id, quod *Roccus de Curte poſt Petr. de Ancharano, docet, verbo ipſe, vel is num. 3.* vt ſcilicet fundans cappellam cum conſenſu Epiſcopi, eo pacto appoſito, quòd præſentatio ſpectet ſibi, & Titio, vel alijs, quos ipſe fundans duxerit pro libito voluntatis eligendos, ſi bis præſentauit cum Titio, non poſſit tertia vice cũ alio præſentare, quia iam præſentando illis duabus vicibus, videbatur illum elegiſſe, iuxta eius diſpoſitionem in fundatione. Ratio, ob quam diſplicet dicta doctrina eſt, quia per dicta verba apertè videtur, fundator reſeruare ſibi non ſolũ electionem, ſed etiam variationem compatroni, vel com patronorum: ergo etſi poſt duas vices variat, non venit contra ſuam diſpoſitionem, quod ſufficit, niſi in fauorem Titij curreret tempus 40. annorum, vt infra latius ſuo loco.

29 Tandem, quod id poſſit facere patronus, etiam abſque aſſenſu Epiſcopi, poſſem probare ex modo probandi *Rocchi de Curte dict. verbo pro eo quod Diœceſani q. 13. in fine*, vbi poſtquam firmauerat, nõ poſſe fundatorem poſt fundationem apponere etiam cum conſenſu Epiſcopi pacta noua præiudicialia, & onerosa Eccleſiæ, ſed eſſe neceſſarium conſenſum S. P ſubdit hæc verba, *ſi autem ſint vtilia Eccleſiæ, vel non præiudicialia, & tunc fieri poſſunt, quia nihil eſt, quod repugnat, & ita eſt de mente Abbatis in c. cum dilectus, & doctorum ſupra relatorum. Credo tamen quod etiam hoc caſu requiritur conſenſus Epiſcopi*: dum ergo dicit, quòd credit; igitur non eſt certum, quod vbi patronus apponit pactum nouum vtile Eccleſię, vel ſaltem non præiudiciale, prout eſt hæc conditio, vt Iuſpatr. quod debebat tranſire ad hæredes, tranſeat ad eos, qui ſunt ſui deſcendentes, vel de familia, domo, linea &c. ex deductis, & ſtrictius probatur ex verbis

bis Viuian. *dicto lib. 4. cap. 9. ſub. nu. 45.* vbi poſtquam pro-
30 bauerat, quòd antiqua obſernantia poteſt facere Iuſpatr. hæreditarium à principio, vt poſtea fiat gentilitium, etiam ſine Epiſcopi conſenſu, ſubdit hæc verba. *Nec obſtat ſi adeſſet aliquod teſtamentum, ſiuè dotatio, vel fundatio in cõtrarium, quia reſpondetur, quòd ſtante dicto ſolito, & obſeruãtia, non debet attendi prædictũ teſtamentum, dotatio, aut fundatio, cùm inter compatronos, etiam ſine* Epiſcopi *authoritate valeat diſpoſitio, & alteratio circa iuſpatr. dummodo nõ reſpiciat ſubſtantiam actus, & Iuriſpatr.* & poſtea inter alia, exempla, quæ ponit de caſibus, in quibus non alteratur ſubſtantia actus, & Iuriſpatr. ponit hoc, vbi reſpiceret tantùm intereſſe compatrono-
31 rũ. Ex quibus verbis deſumitur ratio fundamentalis; cur non requiratur cõſenſus Epiſcopi in hac mutatione qualitatis Iuriſpatr. de hæreditario in gentilitium, quia ſcilicet talis qualitas non reſpicit ſubſtãtiam Iuriſpatr. cum reſpiciat tantùm intereſſe compatronorum ſcilicet quis ex patronis debeat præſentare, an quilibet hæres, vel tantùm proximior de familia teſtatoris, quòd clarius docet poſt *Achill de Graſſis dec. 10. n 3. de iurepatr.* Idem Viuianus *eod cap. 9. num.* 33. Confirmari poteſt, quia in dubio, appellatione hæredum intelliguntur hæredes ſanguinis. *l. ſecundum reſponſum de contrahenda ſtipulatione cum concordantibus* ergo quando in teſtamento, vel alibi iubet teſtator, quòd tale iuſpatr. pertineat ad deſcendentes, vel familiam, aut lineam, tantùm declarare videtur, qui ſint hæredes, quos vocauit in fundatione, ſed qui declarat, nihil de nouo dat; igitur nulla eſt opus confirmatione, vel authoritate Epiſcopi *I*deo iudicio meo benè fuit pro hac parte iudicatum in curia epiſcopali Theani, & confirmatum in curia metropolitana Capuæ.

Ex quibus manet reſponſum ad deciſiones contrarias, præcipuè ad primam, & ad ſecundam Reſpondetur, ibid. fuiſſe
32 neceſſariam confirmationẽ, quia transferebatur Iuſpatr. titulo donationis in aliam familiam, vnde quia erat donatio facta non inter compatronos, ſed in extraneum, requirebatur aſſenſus, & confirmatio, quæ ſunt valdè diuerſa à ſola mutatione qualitatis hæreditariæ in gentilitium, quæ vt dixi eſt ſimplex declaratio valde differens à donatione, legato &c.

Digitized by Google

Nota quod ad hoc vt dicatur mutata dicta qualitas, non ſufficit ſi fuerit legatum dictũ Iuſpatr. ſuis filijs, & deſcendẽtibus maſculis, quia poteſt intelligi de filijs, quatenus ſint hęredes, cũ iſtæ duæ qualitates non ſint incompatibiles, vt ait Rota in illa Piſtorien. 21. Martij *1628*. coram Merlino, vbi allegat *Decium conſ. 149. n. 1. & ſeq. Couarr. reſol. lib. 2. cap. 18. num. 7. verſ. 3. ſi proximior. Peregrinum conſ. 35. n. 9. lib 1. Lambert. de Iurepatr cum alijs cumulatis per* Gratian *diſcept. Forenſ. cap. 377. num. 45. & per* Didacum *Spinum in ſpecul. teſtam. glo. 4. princ. nu. 5. & ſeq.* & ſi Rota loquatur ibid. de ſimili, legato facto, non à patrono fundatore, ſed à ſucceſſore, tamen in caſu noſtro, in hoc non eſt diuerſa ratio, cur etiã non poſſit fieri eadem interpretatio, ſtante antecedenti ſtatu hæreditario, cum etiã in dubio debeat fieri ea interpretatio, quę excludat in eod. contradictionem.

§. PRIMVS.

DE SVCCESSIONE in Iurepatron. hæreditario.

34 *Hæreditaria qualitas requiritur in præſentãte ad iuſpatr. hæreditarium, & quomodo probetur num. ſeq.*

36 *Hæreditatis aditio per quos actus probari debeat, ã probari poſſit per teſtes ſingulares, num. ſeq. citatio partis requiritur in examine teſtium.*

39 *Filius præſumitur hæres cum tractatur de fauore. Quid de alio qui eſt in gradu ſucceſſibili, & præſentauit num. 40.*

41 *Venditione bonorum hæreditatis an probetur aditio ipſius.*

34 AD probandam pertinẽtiam, vt diximus ſupra in primis, & ante omnia, debet præſentatus ſtabilire, an Iuſpatronatus ſit hæreditarium, vel gẽtilitium, aut mixtum quia ſi eſt hęreditarium debet eſſe præſentatus ab hærede, & ſic non ſufficit eſſe præſentatum à deſcendente, cùm vel potuit hæreditatem renunciare, vel fuiſſe exhęredatũ, de qua re in ſpecie idẽ *Riccius in praxi nouiſſima probat reſolut. 171. & Rota in Piſtorien. beneficij infra mox referend.* Hæc autem qualitas hæreditaria, quæ ſignificat, præſentantem ſucceſſiſſe in vniuerſum ius defũcti *l. hæreditas l. nihil aliud ff. de verborum ſignificatione* Probatur
35 in primis aditione hæreditatis

tis, quæ conſtare poteſt ex actu iudiciali deſuper dictam aditionem facto ſcil. præambulo, inuentario &c. ſequuta corporali apprehenſione poſſeſſionis *Riccius in citata praxi reſol.* 220 *fauet Rota apud Caualerium deciſ.* 395. vbi quòd qui eſt in gradu ſucceſſibili, & facit præſentationem ad iuſpatron. hæreditarium, præſumitur hæres, vel per alios actus quibus præſumitur dicta aditio, vt in Aquilana capell. 14. Martij 1629. corā Durano, ibi *quod verò Palma ſit hæres Ioannis Baptiſtæ, Hieronimi, & Lucæ Antonij fratrū, cōſtat ex aditione, quam fecit ex hæreditate Lucæ Antonij vltimò defūcti, quæ fuit data in ſumm. n. 10. Iuliani etc nec nō eò ipſo quòd ſunt mortui, & non conſtat de hæredibus teſtamētarijs, nec de alijs, qui ſuper eorum hæreditatem faciant controuerſiam, aut illam occupauerint, & Palma re integra dicit ſe hæredem, vnde reſultat aditio; ad l. primam & ſecundam C. de iure deliberandi, etiam poſt elapſum terminum iuris. Bald. in l ſi quis inſtituatur §. primo n. 3. ff. de hæredibus inſtituēdis, et ibi Angelus num. 2. verſ. ſed ſi iudex &c. & in omnem caſum cum Palma ſit hæres indubitata Mariæ, matris ſuæ & Lucæ Antonij, quamuis non eſſet hæres aliorum fratrum; Iuliano debetur inſtitutio ex ſola præſentatione Palmæ, cùm nō conſtat de præſentatione alio-*

36 *rum patronorum.* Iſti autem actus, per quos probatur aditio, debent eſſe certi, & non equiuoci, habetur in illa Toletana iuriſpatron. 11. Februarij 1627. coram Coccino, quę eſt *deciſio* 122. *apud Viuianū* ibi *nec officiunt prętenſi actus hæreditarij, de quibus teſtes videntur deponere, quia cùm ſint circa bona, in quibus Anna ſuccedit iure maioratus, vt deponunt alij teſtes, & ſic ex iudicio, & vocatione Roderici fundatoris, non autem ex perſona patris, & tranſigentiū, & tanquam illorum hęres, ſunt equiuoci, nec inferūt neceſſariò aditionem hæreditatis, quæ tamen per actus certos debet probari l. gerit, & l. pro hærede, & ibi DD. ff. de acquirenda hære-*

37 *ditate* quod per teſtes etiam ſingulares probetur aditio, qui deponant de extraiudiciali confeſſione, & proteſtatione, notat *Ricc. in ſupra allegata praxi reſol.* 169. de qua re etiam Rota in ead. Aquilana ibi *vnde cum ſatis probatur ex teſtibus, & alijs datis in præterita poſitione, Palmam ex perſona eius matris, & fratrum ſucceſſiſſe dicto Angelo Antonio, propterea ad ipſam vti hæredem pertinet iuſpatr.*

Iuriſpatr. 8. Iunij 1609. coram Coccino; quæ inter recoll. à *Viuiano eſt* 107. vbi non ſolùm habes *ad hunc effectum nõ requiri, quòd quis ſit ſcriptus hæres, ſed ſufficiat, quod ſucceſsio ab inteſtato ad ipsũ ſpectaret, ſed etiam quòd quatenus requireretur aditio in alio hærede, cui nũc præſentans ſuccedit, nõ eſt opus de ea docere, ſi facto alterius detinebatur; vnde potuit tranſmittere ad extraneum, item quòd prætendẽti ſuccedere in tali iurepatron. hæreditario, ſufficiat oſtendere, ſe eſſe ſanguine coniunctum defuncto in gradu ſucceſsibili, non autem teneatur ſe oſtendere proximiorem, cum nullus alius ſe proximiorem prætendat*. Fauet Rota etiam apud *Caualer. deciſ.* 395. vbi, quòd qui eſt in gradu ſucceſſibili, & fecit præſentationem ad iuſpatr. hæreditarium, præſumatur hæres. Vnde nota differentiam inter Iuſpatr. hæreditarium, & gentilitium: in hæreditario ſuccedit proximior vltimi defuncti ab inteſtato; in gentilitio proximior primo fundatori, vt ſuo loco

41 dicemus. De alia coniectura venditionis bonorum hæreditatis idem *Riccius ſupra reſol.* 169.

Hæredes qui ſuccedant in Iurepatr. hæreditario.

42 *Fęminæ ſuccedunt in iurepatronatus hæreditario ſi ſint hæredes, Quid de deſcendentibus ab illis nu.* 45.

43 *Iuſpatronat. gentilitium ex eo probatur; quia fęminæ in eo non ſucceſſerunt, & è cõtra hæreditarium probatur, quia fæminæ in eo ſucceſſerunt num. ſequenti.*

47 *Fœmina nupta in familia an ſuccedat in iurepatr. gentilitio. Quid ſi ſit excluſa à ſtatuto ſtantibus maſculis.*

48 Statutum laicale quomodo *indirectè poſsit comprehendere iuſpatron. quę eſt res eccleſiaſtica.*

49 *Fęminæ quibus conditionibus concurrentibus excludantur ab hæreditate ſtantibus maſculis, quid ſecundum conſuetudines* Neap. *n. ſeq.*

51 Religioſus *an ſuccedat in iurepatr. hæreditario, vel gentilitio, quid ſi ſit de monaſterio incapaci nu. ſeq.*

53 *Eques Hieroſolimitanus, neque alius religioſus admittitur ad fideicommiſſum familiæ relictum; an ſuccedãt in feudo, ibidem.*

54 *Hæredes non ſolum ſui, ſed etiam extranei ſuccedunt in iurepatr. hæreditario. Quomodo hoc caſu probetur eſſe*

quem

quem hæredem, n.58.

55 *Filius baſtardus an ſuccedat in Iurepatr. hæreditario; quid de legitimato, de adoptiuo, ibid. Item de emancipato, ibid.*

56 *Hæres cuius debet eſſe quis, ad hoc vt ſuccedat in Iurepatr. hæreditario.*

57 *Confiſcatione bonorum à laico iudice facta, quis ſuccedat in Iurepatr. hæreditario.*

59 *Filius qui repudiauit hæreditatem, quando ſuccedat in Iurepatr. hæreditario.*

60 *Hæres in re certa, quando ſuccedit in Iurepatr. hæreditario, quid de inſtituto in legitima, ibid.*

61 *Fideicommiſſarius vniuerſalis, an ſuccedat in Iurepatr. hæreditario, & n.68 quod in Iure ſepulchri, & in Iurepatron. honorifico, ibid. Hęreditate iacēte quis prę ſentet, num. ſeq.*

PRima difficultas eſt, an in Iurepatr. hæreditario
42 ſuccedant fœminæ hæredes? *Riccius in Praxi 1. p. deciſ.* 135. reſpondet affirmatiuè, vbi quòd etiam ſoror veniat in ſucceſſione Iuriſpatr. acquiſiti ſibi & fratribus, & eorum̄ hæredibus. Clariùs *Viuian. lib 4. c. 2. num. 44. & 51.* Adde deciſionem in Florent. Canonicatus 25. Maij *1616.* coram Buratto, quæ inter recoll. à *Viuian. eſt* 41. ibi: *Quamuis enim Iuſpatr. ſecundùm ordinariam ſuam naturam ſit hæreditarium. Clement. plures de Iurepatr. Calder. conſ. 4. eod. tit. quam eſſe indubitatam concluſionē, dicit Peregr. conſ. 27. num. 1. vol. 2. et ad fœminas tranſitorium. Abb. in cap. 1. num. 3. de Iurepatr. Pariſ. conſ. 48. n. 5. lib. 4. & fuit dictum in Lucana Iuriſpatron. 1. Iulij 1615. coram R.P.D. Maton-*
43 *zanedo*, quod eſt adeò verum, vt ex eo quia nunquam fęminę ſucceſſerūt in Iurepatron. arguit Rota in ead. deciſ. eſſe Iuſpatr. gentilitium, & non hæreditarium, ibi: *Quintò, quia ex ſtatu centenario huius Canonicatus in alia deciſ. firmato apparet, quòd nullus extraneus ab Antonio, aut fœmina conſenſit, nec præſentauit, quod arguit non fuiſſe hæreditarium, quia valde inueriſimile videtur, quòd ſpatio tanti temporis aliquis extraneus, aut fœmina*
44 *in hæreditate aliquorum ex illis non ſucceſſerit in familia, præſertim numeroſa.* Sicuti habetur in Aſculana Iuriſpatr. 24. Februarij *1616.* coram Cardin Veroſpio, quæ eſt 23. inter recoll. à *Viuiano poſt ſuā Praxim*, ex eo, quòd fœminæ præſentauę-

tauerunt, iudicatur Iuſpatr. hæreditarium, ibi; *Non obſtat, donantē filio ſuo praiudicare non potuiſſe tāquā Iuſ. patr. eſſet gentilitium, nam ex præſentationibus de anno 1523. & 1608. quæ ſortitæ fuerunt effectum, apparet nōnullos patronos, hæreditario nomine præſentaſſe, & poſtea cùm fœminę vnà cum earum deſcendētibus admiſſæ fuerint ad præſentandum, vt ex præſentatione 1612. facta colligitur, ſatis dicitur Iuſpatr. hæreditarium. Rocc. de Iurepat. verbo conferens alicui num. 2 Peregr. conſ. 33. nu. 4. & ſeq. lib. 1. & fuit dictum in Florent. de Ricaſolis 10. Martij 1603. & 12. Februarij 1604. coram Illuſtriſſ. Lancellotto*. Item expreſsè, quando Iuſpatr. pertinet ad diuerſos ſtipites, nomine ſtipitis venire fœminas, cùm tunc ſit Iuſpatr. hæreditariū, vel mixtum, in quo ſucceditur in ſtirpes; patet in Placētina Cappellania 16. Martij 1620. coram Pirouano. quæ eſt *69 apud Viuianum*, & Cōpoſtellana Parocchiali 12. Nouembris 1629 coram Merlino, quam habes in fine Operis.

45 Amplia etiam ſi ſit nupta extra parentelam, & indeſcendentibus ab ipſis, quia ſuccedunt in hoc Iurepatr. hæreditario; niſi contrarium ſit cautum in fundatione, vt benè percipitur ex verbis deciſionis Aſculanæ mox relatis: & habetur per *Ricc. & alios, quos ſequitur P. Mol-*

46 *ſeſ. tr. 6. cap. 5. num. 49.* D xi *Sit nupta extra familiam*, quia ſi eſt nupta in familia, poterit continuare gradum, & familiam, niſi repugnet ſtatutum excludēs fœminas, vt in terminis ſtatuti Ianuēſis habetur, in Ianuenſ. Iuris honorifici 26. Ianuarij 1632. coram Pirouano, ibi: *Nec videtur Paulus poſſe ſe tueri ex eo quòd tam Theodora, quàm Margaritina de Saulis nuptę fuerint in eadem familia cum Bartolomeo, & Antonio reſpectiuè patri, & auo, dicti Pauli: ita vt neque gradum, neque familiā amiſerint; ſed continuando vtrūque conſeruauerint, quia aduerterunt Domini ad verba ſtatuti; ibi, quibus deficientibus, ſcilicet deſcendentibus, & aſcendentibus, ſemper fœminis in quocumque gradu excluſis, ſubditur, ſuccedat agnatus maſculus proximior defuncto inteſtato, vſque in quartum gradum excluſiuè.* Habetis integram deciſ. in fine Operis, agit etiam de hac re *Riccius p. 3. deciſ. Curiæ Archiepiſcopalis Neapol. deciſ. 43.*

47 An

47 An autem fæmina, ſtantibus maſculis, ſi per ſtatutum excludatur ab hæreditate, cenſeatur excluſa, ſtantibus maſculis à Iurepatr. hæreditario? Reſpondetur affirmatiuè, vt per Viuian. d. lib. 4. cap. 2. num. 7. quibus illic allegatis adde Rotam Romanam in Florent. Cappellæ 25. Iunij 1621. coram Pirouano, vbi hoc extenditur ad deſcendentem ab excluſa fœmina, quando exiſtunt maſculi ex maſculis, ibi: *Neque refert quòd in arbore reperiatur Petrus de Caſtro in eodem gradu, ex cuius perſona videatur obſcurata omnis probatio ſucceſſionis Franciſci, quia tamquam deſcendens ab Eliſabet excluſa, vigore ſtatuti Florentini ſub eadem ſuſpenſione comprahẽditur propter exiſtentiam Ioannis; & Franciſci. Bart. in l. liberorum num.* 14 *ff. de verb. ſignif. Bal. in l maximum vitium num. 3 C. de lib. præteritis, Brunus ad ſtatutum quòd ſtantibus maſculis art. 6. nu. 89. & ſeq.* Nuper in illa Piſtor. beneficij 24. Maij 1630. coram Card. Veroſpio, ibi: *Viſa fuit Dominis vndequaque iuſtificata reſolutio cùm Catharina, tamquam excluſa à ſtatuto Piſtorien. à patris hæreditate ſuccedere non potuerit in hoc patronatu hæreditario, qui non deferebatur, niſi cum ead. hæreditate. Card. in Rubr. de Iurepatr. num. 4. Abb. in c. cùm ſæculum nu. 5. & in c. in inſtit. num. 6. eod. tit. Feder. de Senis Conſ. 111. num 9. Achill. deciſ 9. num. 2. de Iurepatr. licèt enim*
48 *ſub diſpoſitione ſtatuti laicorum nun contineatur Iuſpat. tamquam res Eccleſiaſtica, cùm ſatis ſit quòd ab hæreditate excludat ſtatutum, ſi ſine titulo hæreditario in eod. patronatu ſuccedi non poteſt. c. ex litteris de Iurepatr. & expreſsè tenuerunt Anchar. in c. ex inſtit. de Iurepatr. Feder. de Senis eod. conſ. 111. n. 9. Lambert. lib. 1. p. 2. q. 2. ar. 15. Rocc. in verbo ipſe, vel is, à quo q 6. num. 14. Paulus de Cittad. eod. tr. de Iurepatr. p. 2. num. 4. Brunus ad ſtatutum quòd ſtantibus maſculis ar. 8. num. 117. Rota in Florent. Cappellæ 20. Iunij 1628 coram D. meo Pirouano, & in Beneuentan. Iuriſpatr. 26. Iunij 1628. coram D meo Dunozetto.* Quod eſt verum etiam ſi cõcurreret cum fæmina cognatus habitans extra territorium ſtatuentis, vt per Rotam apud Viuian. lib. 4. cap. 3. num. 9 ſupra allegata deciſ. Beneuent. loquitur in materia Conſtit.
49 Regni Neapolitani, vbi non ſimpliciter fæminæ excludan-

dan-

dantur, ſtantibus maſculis, ſed concurrentibus aliquibus conditionibus, quæ ſi nõ concurrant, ſuccedit in Patronatu; hæc ſunt verba deciſ. *Nec obſtat quòd Angelella per Cõſtit. Regni fuerit excluſa ab hæreditate Ioannis Antonij eius patris, & ſic cẽſeatur etiam excluſa à Iurepatron. ad ipſius hæreditatem ſpectante, nam vltra quòd conſtitutio prædicta loquitur de hæreditate Comitum, & Baronum, & ſic non applicatur caſui, de quo agitur, requirit etiam quòd fœmina ſit cõgruè dotata de bonis paternis, ita vt dos non ſit minus legitima.* Grammat. deciſ. 101. num. 3. & 14. *quod pariter non probatur, cùm conſtat Angelellam fuiſſe dotatã de bonis maternis, prout ex Capitulis matrimonialibus, quæ dantur in ſummario. Inſuper Conſtitutio prædicta vendicat ſibi locum in fratre volente ſororem excludere ab hæreditate paterna; ſecus verò eo nolente.* Iſernia in Comment. ad d. Conſtit. n. 8. & 21. *vnde cùm Angelella non fuerit à fratre excluſa, ſed ſimul cum eo fuerit admiſſa ad præſentandum, & præſentatio habuerit effectum, vt ſupra dictum eſt, diſpoſitio prædictæ cõſtitutionis ceſſat.* Quæ deciſio fuit iterum cõfirmata in Aquilana Cappell. 19. Ianuarij 1629. coram Durano, & alibi. Alias circumſtantias requiſitas, vt per d. Conſtitutionem excludatur fœmina à Iurepatr. hæreditario habes per Ricc. in praxi dec. 193. ſcilicet ſi maſculus viuat, quia ſi eo mortuo nõ relinquẽs maſculos, fœmina ſuccedit, Itẽ niſi pater eã hæredẽ inſtituiſſet in
50 ſpecie, qualiter hoc ꝓcedat ſecũdùm cõſuetudines Neapolitanas notat latè Molfeſ. tit. 2. ad eaſdem conſuetudines p. 4. quæſt. 40. num 4. vbi concludit in defectu maſculorum ſuccedere fœminas in Iurepatr. vt in alijs bonis. Quid reſpectu Statuti Vrbis Caual. deciſ. 504. num. 13. vbi deciſ. 583. habes quando hoc caſu fœminæ excludantur, ſtantibus maſculis, ab emphyteuſi etiam Eccleſia-
51 ſtica. Quid de Filio effecto religioſo, vtrum Monaſterium ſi ſit capax, poſſit ſuccedere in Iurepatr. hæreditario, intellige vbi ſuccedit ab inteſtato? Reſpondet affirmatiuè *Viuianus poſt alios lib. 4. cap. 2. à n. 63. vſque num. 71.* videtur ampliare etiam ad filium illegitimum, quia inquit ipſe per ingreſſum Religionis tollitur omnis macula; ſed quò ad primam partem, quæ eſt verior

de filio legitimo, adeſt no-
uiſſima deciſio Rotę Floren-
tina Canonicatus 16. Ianua-
rij 1630. coram Card. Vero-
ſpio, ibi: Nec viſum fuit
Dominis quidquam conclude-
re argumentum, ex eo deſum-
ptum, quòd filij Pandulphi
poſt confiſcationem bonorum
paternorum ob crimen læſæ
Maieſtatis, indeque hæredi-
tate ad filios delata præſen-
tauerint in hoc Patronatu,
ſicut etiã Eques Emilius Mi-
les Hieroſolymitanus, & ip-
ſe incapax Iuris hæreditarij,
quia in Equite Hieroſolymi-
tano non eſſet maior ratio,
cur præſentauerit potius in
Iurepatr. hæreditario, quàm
in gentilitio, licèt enim per
Profeſſionem, & ingreſſum
Religionis iura ſanguinis nõ
amiſerit. l. Ius agnationis ff.
de pactis. Lapus alleg. 101.
num. 7 Roman. ſingul. 37.
Rebuff. de Nominationibus
q 12. num. 45. numquam ta-
men potuit ex propria perſo-
na præſentare, ſed vel ipſius
loco Monaſterium ſucceſſerit,
in quod omnia iura tam acti-
ua, quam paſſiua poſt profeſ-
ſionem tranſierunt. Abb. in
c. quamuis n. 2. de teſtam. &
in c. veniens n. 6. de conuerſ.
coniugat. Soccinus Senior con-
ſil. 183. in princip. Lam-
ber. de Iurepatr. lib. 1. p. 2. q. 2.
princip. ar. 25. Rota in An-
chonit. Pecuniaria 13. Maij
1613. coram B. M. Buratto,
& in ſpecie quòd in Iurepat.
præſentatio ſpectet ad Mo-
naſterium dixit idem Lam-
ber. p. 1. lib. 2. q. 2. princip.
ar. 11. num. 10. Card. Seraph.
deciſ. 1328. num. 2. & in
52 deciſ. 1361. num. 4. Vel id iu-
ris (ſi Monaſterium eius in-
capax erat) ad alios ſucceſſo-
res inde pertinuit. c. ſcripſit
27. q. 2. & ibi Gloſſ. in verb.
dignitate. Bald. in l. det no-
bis § hoc etiam num. 4. C. de
Epiſcopis, & Clericis. Fe-
lin. in c. inter dilectos num. 3
de Fide Inſtrum. Curt. Sen.
conſ. 40 num 9. verſ. 4. etiam
Alciatus 27. nu. 6. lib. 6. An-
tonius Faber in ſuo Codice
tit. de Fideicommiſſis, qui in
53 ſpecie de Milite Hieroſoly-
mitano, vt non admittatur
ad Fedeicommiſſum familiæ
relictũ agit deciſ. 38. & prop-
terea eius præſentatio, vel tã-
quam honoraria ex conuiuẽ-
tia patronorum, vel tamquã
erronea non debet haberi in
conſideratione, nec gradum
aliquem probationis conſti-
tuit. Ruinus conſ. 155. num.
10. lib. 4 Cæſ. de Graſſ. deciſ. 2.
in fine de Iurepatr. & ſic in-
tellige Tuſcum quando in
ſuo tr. de viſit. & regimine
Eccleſiæ lib. 2. cap. 10 ſub nu.
25. ait, aliquando fuiſſe de-
ciſum, quòd Iuſpatr. poſſit

reci-

retineri à Religioſo, de Equite Hieroſolymit. quòd non ſuccedat in feudo *Theſaurus lib.* 1 *qq. forenſ. q.* 18.

In Iurepatr. hæreditario, hæredes non ſolùm ſuos, ſed etiam extraneos ſuccedere eſt certum, maximè quando fuit reſeruatum hæredibus quibuſcumque: ſecus ſi tantum reperiatur reſeruatum hæredibus ſanguinis, & ſic ſit Iuſpatr. mixtum vt poſt *Rocc. notat Viuian. l. 1. Praxis cap. 2. num.* 72. *iunctis ijs, quæ notat Riccius in Praxi deciſ. 106. in fine.* Quæ prima pars intelligenda eſt, etiam vbi non deficient deſcendentes à fundatore, nã ſi deficerent deſcendentes, id eſt certum etiam vbi Iuſpatron. eſſet reſeruatum deſcendentibus, & ſic eſſet gẽtilitium, vt per *Riccium d. Praxi nouiſſima reſolutione* 163. quibus illic allegãtis Rotam in Cremon. Cappell. 14. Ianuarij 1594. quæ apud *Viuian. eſt deciſ.* 13. *ſub num.* 4. ibi: *Quantum ad ſecũdum Domini retentis deciſionibus factis in Cremon. & Oriolen. dixerunt Iuſpatr. non fuiſſe extinctum, ſed extare ad fauorem D. Alexandri hæredis extranei, quia verba proſe, & primogenitis maſculis ab eo deſcendentibus, non ſtant taxatiuè, ita vt excludantur, qui non ſunt primogeniti, & deſcendentes, ſed ſtant demonſtratiuè, vt non admittantur tranſuerſales, & hæredes extranei, donec adſint primogeniti, vel deſcendentes: Ancharа. q.* 81. *Calder. conſ.* 4. *de Iurepatr.* & infra latius ſuo loco, & hæc eſt vna ex differẽtijs inter Iuſp. hæreditarium, & gentilitiũ, quia in eo poteſt patronus præiudicare ſucceſſoribus, & deſcendẽtibus teſtatoris, non autem in iſto, vt dixi *ſupra cap. 1. verſ. Nec obſtat,*

55 Quid ſi ſit inſtitutus hæres filius baſtardus. *Paulus de Cittad. p.* 9. *de Iurepatr. num.* 9. Reſpondet hunc ſuccedere etiam in Iurepatr. hæreditario, idem docet *Riccius in ſupra allegata praxi reſolut.* 161. *num.* 1. & anteeum *Rocc. de Curte*, ampliãdo ad legitimatum etiam à Principe ſęculari, *verbo competens num.* 8. *in fine*, intellige, ſi inſtituatur hæres, idem dic de legitimato per ingreſſum Religionis, quia etiam ipſe hæres poteſt inſtitui. *Capriol. de ſucceſſionibus ab inteſtato lib.* 1. *num.* 260. ita intellige *Viuian lib.* 4. *cap.* 2. *num* 69. vbi *num.* 60 idem dicit de adoptiuo poſt eundem Roccum, & alios, & *Capriol.* ſimpliciter *poſt Lambert. & Tiraquell.*

KK 2 do-

docentem, adoptiuos ſuccedere in Iurepatr. *lib.* 1. *de ſucceſſ. ab inteſtato num.* 27. & alijs allegatis probat *Riccius ſupra reſolutione* 162. qui idem dicit de emancipato filio, vt ſcilicet ſi eſt hæres dicatur de deſcendentia, & ſuccedat in Iurepatr. non ſolùm hæreditario ſimpliciter; ſed etiam in mixto, de qua re iterum agit *reſolut.* 172. imò *Rocc. de Curte d. verbo competens num.*9. concedit hoc etiam de illegitimo ſi inſtituatur hæres ab eo, à quo poteſt inſtitui, quia ſemper Iuſpatr. tranſit cum vniuerſitate bonorum, & habetur per Rotam in Florent. Iuriſpatr. de Ricaſolis apud *Viuianum lib.* 4. *cap.* 1. *ſub num.* 71. & infra refertur à nobis, cùm de ſucceſſ. horum legitimatorũ in Iurepatron. gentilitio, vbi latiùs de hac materia, vide pro nunc deciſ. Piſtor. Pleban. 24. Martij 1623. coram Nauarro, quæ eſt 84. inter recolleſt. à Viuiano, ibi: *Nec obſtat prædicta incapacitas Iacobo præſentandi quouſque doceatur, Bertoldum fuiſſe ſpurium, & Iuſpatronat. gentilitium, Grat. diſcept. Forenſ. c.* 218. *num.* 13. *&* 521. *num.* 34. *Rota in recent. deciſ.* 126. *vbi receditur ab allegata deciſ. coram Litta, & deciſ.* 521. *maximè quod de ſpurietate non conſtat, ſed potiùs de naturalitate, &c. nec quòd Iuſp. ſit gentilitiũ, quàm potiùs præſumatur hæreditarium.*

56 Nec requiritur quòd ſit hæres vltimi poſſeſſoris Iuriſpatr. ſed ſufficit, vt quis ſit hæres hæredis fundatoris, vel alterius, qui acquiſiuit Ius præſentandi. *Riccius p.*2. *dec.* 66. vbi ait quòd hæredis hæres vſque ad milleſimum, hoc caſu dicitur hæres teſtatoris. Habetur in ead. deciſ. Florent. ſupra cit. vbi reſpondet ad partem alteram ſuprad. oppoſitionis, ibi: *Semper ſuſtinebitur præſentatio filiorum, & hæredum Pandulphi, vt licèt ex patris delicto ſuccedere non potuerint in eiuſdem bonis, præſentare tamen potuerint; vti hæredes Roberti Aui, & Iannotij patrui, quibus in eadem voce, & ſtipite vnà cum Pandulpho inſtitutis idẽ Iuſpatr. accreuerat. Bald. in l. quanto num.* 9. *de iud. Alexand. in l. ſi mihi, & Titio centum n.*22. *in fine de verb. oblig. Lambert. de Iurepatr. lib.*1. *p.*2. *ar.* 5. *quæſt.*4. *Rota in Parmen. benefic.* 19. *Ianuarij* 1590. *coram Penia, & in Lucana Iuriſpatr.* 5. *Decembr.* 1618. *coram Card. Sacrato, ita vt, cum neque deli-*

delictum commiſſum eſſet cõ-
tra Eccleſiam, neque filij Pã-
dulphi à patre ſolùm cauſam
haberent, non etiam potuerit
57 *eſſe locus declarationi, quam*
poſt bona à Iudice laico cõfi-
ſcata, facere debet Iudex Ec-
cleſiaſticus, vt Eccleſia cenſea-
tur inde acquiſiuiſſe libertatẽ
ex his quæ conſiderauit Rota
d. dec. 237. 298. & 351. co-
ram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano, quartũ deciſionum ra-
tiones, licèt in illis de Iure-
patr. gentilitio ageretur, be-
nè huic caſui conueniunt, dũ
filij Pandulphi ijs etiam ſuc-
ceſſerunt, quos ex eadem por-
tione ſibi Cardinalis fecerat
hæredes. Pro caſu ſimili quòd
filius ſuccedat non ſolùm
in patronatu gentilitio, ſed
etiam hæreditario, etiam ſi
pater commiſit crimen, ob
quod fuerint & bona con-
fiſcata per Iudicem laicum.
Habetis deciſ. Lucanam Iu-
riſpatr. 8. Iunij *1607.* coram
Coccino, quæ eſt 107. apud
Viuianum in principio iun-
cta deciſ. præcedenti.
58 *S*i autem eſt hæres extra-
neus, ad quem tranſit Iuſ-
patron. hæreditarium, vt
eſt certum ex ſupradictis,
debet oſtendere præambu-
lum. Patet ex Ricc. deciſ.
235. intellige ſi mortuus fuit
ab inteſtato, quia ſi ex te-
ſtamento, etiam per teſta-
mentum probatur & adi-
tione vt ſupra dictum eſt,
quia non ſufficit hoc caſu
probare per authentica in-
ſtrumenta quem eſſe hære-
dem, ſed etiam probare de-
bet, ſe adiuiſſe hæreditatem
iuxta ea quæ ſupra dicta sũt,
ita *Riccius in dicta Praxi no-*
59 *uiſſima reuolutione 576.* Nõ
poteſt tamen filius, quando
Iuſpatronat. eſt hæreditariũ
repudiare hæreditatem, &
acceptare Iuſpatr. vt *Couar.*
l. 2. variar. c. 18. ſub n. 6. per
Ricc. in Praxi deciſ. 211. in
fine, & deciſ. 126. p. 1. & in
Praxi nouiſſima reſolut. 184
intellige, niſi alio iure, &
titulo hæreditario, quam il-
lius, cuius hæreditatem re-
pudiauit, quis prætẽdat Iuſ-
patr. vt ſupra verſ. nec re-
quiritur, & habetur in Pi-
ſtorien. Paroch. quæ eſt de-
ciſ *108.* apud *Viuianum nu.*
5. Vide aliũ caſum apud eun-
dem *Riccium p. 3. deciſ. 310.*
in fine. vbi habes quando
in renuntiatione hæredita-
tis ſimili non comprehen-
datur Iuſpatr. Et ſic intelli-
ge diſtinctionem eiuſdem
authoris in *Praxi nouiſſima*
reſolut. 181. quando quærit,
an hæres amittat pertinen-
tiã Iuriſpatron., ſi impugnet
teſtamentum. Quid autem
in feudo hæreditario, vtrum
filius poſſit repudiare hære-

ditatem

Digitized by Google

ditatem, & retinere feudũ. *Gaill.lib.2.cap.154.num.16.*
60 Hæres tamen ad quem tranſire debet Iuſpatron. non eſt hæres in re certa, ſed hæres vniuerſalis. Rota in illa Maceratenſ. 15. Decembris 1625. & 1. Iulij 1626. coram Coccino, quæ inter recoll. à Viuiano eſt 24. Ampliat *Couarr.lib.2.variar. cap.18. ſub num.6. in 2. Corollario.* etiam ſi inſtitutus in re certa ſit filius, & hæres vniuerſalis fuerit extraneus, vbi hanc teſtatur eſſe communẽ opinionem, quod extendit num. 9. etiam ſi fuerit talis filius inſtitutus in legitima, quando legitima nõ eſt vniuerſitas: agit etiam de hac materia *Azorius lib. 6. cap. 20.q. 9. p.2. ſuarum inſtitut. moralium*. Intellige ſi adeſt hæres vniuerſalis, aliàs ſuccedit inſtitutus in re certa. *Viuian.lib.4.cap.2.num. 52.* vbi habes quando etiam veniat hæres ſubſtitutus, &
61 quando trãſeat in fideicommiſſarium vniuerſalem, in quem regulariter non tranſit Iuſpat. ſed remanet apud hæredem grauatum, etiam ſtante prohibitione Trebellianica, vt per Rotam in Florent. Iuriſpatr. de Ricaſolis 11. Februarij 1604. coram Card. Lancell. apud *Viuianum lib 4 cap.1. fol. 190. verſ. nec etiam releuat, & c. 5. in fine.*

Limita tamen, vt infra relatis verbis deciſ. Macerat. ibi *Iuſpatron. eſſe hæreditarium, &c.* de qua re agit etiam *Riccius deciſ.101. p. 3. & in Praxi nouiſſ. reſolut. 183. & 179.* vbi, & ſi dubitanter, videtur id ampliare etiã vbi fideicommiſſum eſſet factum fauore Eccleſiæ, & clariùs *Molina tom. 1. de iuſt. diſp. 188.* vbi refert alios contrarium docentes, & ampliat ad Ius ſepulchri, de quibus omnibus infra agitur à nobis. *cùm de pertinentia Iuriſpatrationes translationis*. Idem eſſe de Iure honorifico, quòd in eo nõ ſuccedat fideicommiſſarius, habetur in Ianuẽſi Iuris honorifici 26. Ianuarij 1632. coram Pirouano, quam habetis in fine Operis
62 Quid de hæreditate iacẽte, quis præſentet in Iurepatr. hæreditario, habetur, per Rotam in Florentina de Ricaſolis 11. Februarij 1604. corã Lancellotto verſ. Rurſus in fine apud *Viuianum lib.4. in fine cap. 1.*

Iuſ-

Iuſpatronatus eſſe hæreditarium quomodo probetur.

63 *Iuſpatr. in dubio præſumitur hæreditarium potiùs quàm gentilitium. Quando dicatur adeſſe tale dubium, num. ſeq.*

65 *Iuſpat. eſſe gentilitium qualiter debeat probari.*

66 *Iuſpatr. eſſe hæreditarium quomodo probetur ex verbis fundatoris.*

67 *Fideicommiſſarius quando ſuccedat in Iurepatronatus.*

68 *Succeſſores ſignificat hæredes.*

69 *Iuſpatr. fundatum pro ijs patronis, quos ipſe fundator, vel eius hæredes nominauerint, an ſit hæreditarium, quid de clauſula ibi appoſita ad habendum, & quidquid ſibi placuerit faciendum, n 70.*

71 *Obſeruantia antiqua declarat an Iuſpatr ſit hæreditarium, velgentilitium.*

72 *Hæreditas, ſi aliud non continet niſi Iuſpatr. an poſſit adiri, vel vendi.*

73 *Cappella ſit libera, ſi patronus moriatur ſine hærede ſiue ab inteſtato, ſiue ex teſtamento.*

74 *Iuſpatronatus eius, qui fuit captus ab hoſtibus, quis in eo præſentat.*

63 Hereditariũ eſſe Iuſpat. & non gentilitiũ, præſumitur in dubio, vt eſt certum. *Riccius citata deciſ.* 111 quibus illic allegatis addo deciſionem in Florentina Canonicatus 14. Maij 1629. coram Veroſpio, ibi: *Cùm etiam iuris præſumptio, quæ eſt pro ſtatu hæreditario, Clem. plures de Iurepatron. Couarr. variar reſolut. lib 2. cap. 18. num. 6. Card Seraph. deciſ. 456. num. 1. Rota in recent. deciſ 707 num. 8. par. 1. Non niſi contrarijs probationibus liceret tollere, quæ pleniſſimè concluderent. Rota deciſ 482. num. 7. par. 1. recent. & in Piſtorien. Beneficij 9 Februarij 1624 coram*

64 *D. meo Merlino*. Dicitur autem eſſe id in dubio quando non conſtat de fundatione, vel ex fundatione, aut aliunde de contraria qualitate cõcludenter ſcilicet gẽtilitia, non doceatur, vt per Piſtorien. Paroc. 9 Februar. 1620 coram Merlino, quæ inter recollectas à *Viuiano eſt deciſ.* 108. Et nouiſſimè in Romana iuriſpat. 15. Martij 1630. coram eod. Merlino, ibi: *Et cùm Iacobus pater Paulinæ non determinauit, quibus perſonis acquireretur dictum Iuſpatr. eiſdem Cardinali, & Andreæ, tamquam proximioribus, & ſic* hæ-

hæredibus ipſius Iacobi diſponentis videtur relictum: nam in dubio Iuſpatron. cenſetur inductum hæreditariũ
65 *non gentilitium*. Dicitur autem concludenter vt tale probari, quando probationes non ſunt difformes, nec æquiuocę, vt patet in ſupra citata Florent. Canonic. & in alia facta 16. Ianuar. 1630 in ead. cauſa coram eodem, ibi: *Domini perſiſtendo in deciſis, negarunt ex eiſdem probationibus, quæ difformes, & æquiuocæ apparebãt, vel quidquam ſequi poſſe, vel ſublatam fuiſſe contrariam probationẽ pro ſtatu, & qualitate hæreditaria in deciſ. cõſideratam, quæ (cùm huius patronatus fundatio, & initium non daretur) vnà cum iuris præſumptione, quæ eſt pro qualitate hæreditaria, illud verè tale concludebat, &c.* Vbi in vtraque deciſione inuenies quę nam ſint dictæ probationes difformes, & æquiuocæ. Primò enim reperies enunciatiuas etiam Summorum Pontificum aſſerentium eſſe Iuſpatr. deſcendentium, vel familiæ, maximè quando nõ ſunt antiquæ, nec motu proprio emanatas ad hunc effectum probandi Iuſpatr. gentilitiũ eſſe æquiuocas: item quòd pręſentauerit pater & filius, patruus & nepos, nec quãdo quis in legato Iuriſpatr. ſe dixerit vnicum patronum neque quòd præſentatus dixerit patronatum eſſe nonnullorum ex familia N. vt habes in deciſione primo loco facta 14 Maij 1629. contra aliam deciſionem, quam habes apud *Viuianum poſt ſuam Praxim Iuriſpatr deciſ. 41.* in qua Rota ex his probationibus dixit Iuſpatronatus eſſe gentilitium. Item neque aſſertio facta in reſignatione quòd Iuſpatronatus ſpectet ad ſe & fratres, vel quòd haberet illud cõmune cum fratribus, aut quòd poſt confiſcationem bonorum paternorum filius præſentauerit, & tandem vltima præſentatio in qua Ordinarius ad nominationem aliquorum, quos dixit præſentaſſe, etſi duos ex patronis inſtituit N. vt patet ex verbis formalibus dictarum deciſionum, quas hìc ſubijciemus ob maiorem commoditatẽ lectoris, cui magis conſulendo primo loco trãſcriberemus etiam deciſionem primo loco factam, à qua per Rotam poſtea fuit receſſum, niſi fuiſſet iam impreſſa apud *Praxim Viuiani*.

66 Iuſpatronatus eſſe hæreditarium, probatur primò ex

ex verbis, quibus vſus fuit fundator, quando id ſignificant, quod accidit non ſolùm quando reperitur reſeruatum hæredibus ſimpliciter, ſed etiam ſi fuit dictum hæredibus, & ſucceſſoribus, vt percipitur ex deciſ. Aquilana Cappell. *19.* Ianuarij *1629.* in principio: *Illius pertinentia ad fauorem Palmæ, videtur clara, quia ex perſonis Mariæ, Ioannis Baptiſtæ, Hieronymi, & Lucæ Antonij eſt hæres Angeli Antonij Refrulli, cui & eius hæredibus, & ſucceſſoribus Iuſpat. à principio fuit reſeruatum, vnde illud ad Palmam, vti hæredem pertinet Gloſ. in c. filijs verb propinquis* 16. *q.* 7. *Abb. in c.* 1. *de Iurepatron. Calder. conſ.* 25. *eod. tit. Decius conſ.* 149. *ſub num.* 1. *Seraph. dec.* 364 *num.* 3. *& Rota deciſ.* 675. *nu.* 1. *p.* 1. *recent.* Idem eſt ſi tantùm fuerit reſeruatum ſucceſſoribus, vt in illa Tolet. Iuriſpatr. 10. Februarij *1627.* quæ inter recollect. à Viuiano eſt deciſio 112. qui Viuian. lib. 4. c. 9. n. 8. quærit an Iuſpatr. relictum Iulio, & Franciſco, & eorumdem ſucceſſoribus, trãſeat ad ſucceſſores ſanguinis, vel quò ad extraneos, & ſe remittit ad Forlinienſ. Iuriſpatr. 7. Iunij *1599.* coram Cardin. Lancellotto. Quid autẽ ſignificat in ſpecie, hìc pro ſucceſſoribus, declarat Rota in illa Maceraten ſ. ſupra allegat. quæ eſt deciſ. 24. apud Viuianum ibi: *Et per conſequens cùm ſint vocati hæredes, & ſucceſſores, veniunt filij dictæ Ottauiæ ſubſtitutæ, qui in hoc caſu veniunt appellatione ſucceſſorum, cùm teſtator filios non haberet, nam & ſi verum ſit quòd Iuſpatr. tranſeat per ſucceſſionem in*
67 *hæredem vniuerſalem, non autem in fideicommiſſarium. Bart. in l. quia perinde verb. reſtituta per illum tex ff. ad Trebell. Bald. in l. fin. nu. 48 verſ. ſi hæredit. C. de edicto D. Andriani tollendo, tamen hæc concluſio procedit in terminis ſimplicis Fideicommiſſi facti à teſtatore ſuper eius hæreditate, & bonis ex præſumpta illius voluntate, quòd apud primum hæredem ius honorificum Iuriſpatr. remaneat, vt explicat Couar. lib.* 2. *var. cap.* 18. *num.* 8. *poſt medium verſ. poſteri autem rationi, quæ præſumpta mẽs fundatoris ceſſat in caſu iſto ex quo voluit quòd Cappellanus in perpetuum præſentetur ab hæredibus, & ſucceſſoribus ipſius teſtatoris, qui ſucceſſores in hoc caſu ſunt dicti inſtituti, vt ſupra di-*

ctum eſt. Quod iſta verba pro hæredibus, & ſucceſſoribus comprahendăt etiam extraneos, ſi ſint hæredes vniuerſales, præſertim in hac materia Iuriſpatron. fuit tentum in pluribus deciſionibus relatis in Forlinien. Iuriſpatron. 24. Nouembris 1600. coram Card. Lancell. iuniori.

68 Amplia, vt idem ſit quando Iuſpatr. reperitur reſeruatum ſibi & fratribus, ac eorum hæredibus, quia ſi ſoror eſſet hæres, ad eam etiam tranſiret dictum Iuſpatr. Ita intelligo *Riccium 1.par. Praxis deciſ.175.* Quid ſi concurrant filiæ duorum fratrum. Videte eumdem *Riccium par. 3. deciſ. Curiæ Archiepiſcop. deciſ. 310. ſub num. 30.*

Imò hoc eſt verum etiam quando dicitur pro filijs hæredibus & ſucceſſoribus, vt in Piſtor. Paroch. 9. Februarij 1624. coram Merlino, ibi: *Nec non etiam ex inſtrumento concordiæ, in quo, lite in Rota inter compatronos pendente, fuit conuentum, quod dictum Iuſpatr. pro medietate ſpectare deberet ad Dominicum vnum ex ipſis contrahentibus, eiuſque filios, hæredes, & ſucceſſores, eorumque ceſſionarios, pro alia parte ſpectaret ad cæteros in ipſo inſtrumento concordia nominatos, illorumque pariter filios, hæredes, & ſucceſſores, ac ceſſionarios, quæ verba concludunt, Iuſpatr. adhuc fuiſſe propriè, & verè hæreditarium, Rota deciſ. 689 num. 6 & 10. par. 1. recent.* Sicut quando etiam dicitur pro filijs, & ſucceſſoribus habetur in Florentina de Ricaſolis 11. Februarij 1604. coram Lancellotto, ibi: *Vnde & reſpondetur ad Couarr. &c. loquitur enim de Iurepatr. acquiſito pro filijs, & ſucceſſoribus, quod verbum ſucceſſoribus intelligitur de hæredibus, iuxta notata in l. Gallus §. quidam recte ff. de liberis, & poſthumis.*

69 Eſt hæreditarium etiam Iuſpatr. quoque, quando apponitur ea clauſula, *vt ij ſint patroni, quos ipſemet fundator, vel eius hæredes voluerint*, vt habetur in Piſtorien Iuriſpatr. 31. Maij 1628. coram Merlino, ibi: *Et quibus dederit, quæ clauſula facit conceſſionem hæreditariam, & tranſitoriam ad hæredes ſanguinis. Rolandus conſ. 42. num. 10. lib. 1. Rota deciſ 642. num. 4 par. 1. recent. & clariùs in alia Piſtorien benef. 24. Maij 1630. coram Veroſpio ibi, cum qualitas hæreditaria præter iuris præ:*

præſumptionem, de qua in Clem. plures de Iurepatr probatur ex eadem fundatione Inſtrumenti, in quo per fundatorem reſeruatus apparebat pro ſe, & hæredibus, & ea adiuncta clauſula, vt ij eſſent patroni, quos ipſemet Blaſius fundator, aut ſui hæredes voluerint, ex qua etiam fuit conſtitutus patronatus, qui tranſire poſſit ad quoſcumque hæredes etiam extraneos, vt de feudo, & emphyteuſi Eccleſiaſtica cõceſſis ſub ſimili clauſula (& quibus dederit) tradiderũt. Decius conſ. 23. nu. 41. lib. 1. Rolan. conſ. 42. num. 10 lib. 1. Surd. conſ. 440. nu. 11, Couar. var. reſol. lib. 2. cap. 17. num. 15. Rota in Romana emphyteuſis 12. Nouembris 1612. corã Card. Cauaier. Quæ ſunt vera etiã quãdo adeſt clauſula ad habendum, & quidquid ſibi placuerit faciendum, vt in Lucana Iuriſpatr. 20. Iunij *1602.* ibi: *Nec obſtat quòd prima donatio fuit facta Hieronymo pro ſe, & filijs, & deſcendentibus, & ideo ſecunda donatio Hieronymi in præiudicium eius deſcendentium non eſt valida, quia in donatione facta Hierony-*
70 *mo adeſt clauſula ad habendum, & quidquid ſibi placuerit faciendum, quæ æquipollet clauſulæ, & quibus dederit, & reddit materiam tranſitoriam ad extraneos hæredes, & propterea clauſula ſine præiudicio alicuius, poſtea in confirmatione ad iſtum effectum non ſuffragatur.* Videte eam apud *Viuian. deciſ. 12. n. 4.* Quid de ſimili clauſula appoſita à teſtatore, vt certæ perſonæ habeant Iuſpatr. eo modo, & conditione, quo diſpoſuerit vltimus de dicta familia. Videte *Ricc par. 3. deciſ. 310.* Quod etiam Iuſpatronatus ex prima inſtitutione Sempronio & eius filijs reſeruatum dicatur hæreditarium, quando in dubio filij cẽſentur vocati vti hæredes poſt *Deciũ & Lãbert. docet Couarr. lib. 2. variar. c. 18. num. 7. verſ. tertiò ſi proximè, &c.* vbi idem à fortiori, *in principio dicti numeri 6.* videtur docere, quando fuit reſeruatum Titio, & eius liberis.

Quando verò non poteſt colligi ex Inſtrumento fundationis, an ſit Iuſpatron. hæreditarium, colligi debet
71 ex obſeruantia antiqua, quæ potiſſimum attendi debet ad effectum diſcernendi; an Iuſpatr. ſit hæreditarium, vel gentilitium, vt inquit Rota in Piſtorien. Iuriſpatron. *31.* Martij *1628.* coram Merlino, ad quod al-

legat *Gabr.conſ. 196.num.6 lib.2. Peregrin.conſ.33.num. 25.& 26. lib. 1. Rotam in Floren.de Ricaſolis 10.Martij 1603. & 11. Februarij 1604. coram Card. Lancell.* quæ referuntur à Viuiano lib.4.ſuæ Praxis in fine primi capitis. Et nihil mirum, cùm talis obſeruantia habeat vim mutandi dictas qualitates, vt ſupra in principio dictum fuit, imò vbi diuerſæ ſunt obſeruantiæ, potior erit obſeruantia,quę pro hæreditario deducitur, vt habetur per Rotam in Florent.Canonicatus 16.Ianuarij 1630 coram Card. Veroſpio, ibi: *Immò potior erit obſeruantia, quæ pro hæreditario deducitur,tum quia iuri conformis. Abb. in c.auditis num 15. de præſcriptione Aymon. conſ.96.nu.4. Mandell.conſ. 253 in fine, Hondedus conſ.73.nu.2.lib. 1. Rota deciſ.407.num 9 & 512.num.3.p.1. recent. Tum quia tot actibus in contrariū exiſtentibus, cenſetur inducendi normitas, & excluſa contraria conſuetudo, & obſeruantia, Bar. in l.2. num. 22. ſoluto matrimonio. Aymon.d conſ.96.num 5. Surd. conſ.313.num 33 Rota deciſ. 19.num.6. & deciſ.72. num. 28. par.2. diuerſ. & deciſ. 112.num.5.par.2. recentior.* Obſeruantia antiqua ad hoc propoſitum dicitur illa quæ ad minus fuit legitimè præſcripta ſpatio 40 annorum, vt infra dicetur.

72 Nota quòd licèt hæreditas, in qua nihil reperitur in dubio non præſumatur adita vt per *Comen. conſ.46. num. 14. vol.2. latè Ioſeph. Ludouicus concl.1. ſub num. 5.* de hæredibus, tamen quia hæreditas etiam conſiſtere poteſt in corporalibus. *l. hæreditas ff. de petit. hæred.* qui ſuccedit in iſtis, ſuccedit in Iurepatr. fauet *Lambert.2 par. primi libri quæſt. 2. princip num. 25.* qui docet quòd ſi quis non haberet aliud, niſi Iuſpatr.poſſet alicui illud relinquere; ſecus eſſet ſi talis hæreditas vendatur, vt idem *Lambert. ibid quæſt.5.art.15.num. 5.* De qua re infra ſuo loco latiùs.

73 Si autem moriatur patronus ſine hærede, ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato, quia nullum fecit teſtamentum, vel fuit irritum iuxta opinionem veriorem, Cappella de Iurepatr.hæreditario fit libera, nec tranſit ad fiſcum, vt aliqui volebant, *Viuian. lib. 4. Praxis cap. 2. num.79 & ſeq.* Quid autem ſi reliquerit plures hæredes quid faciendum, infra ſuo loco,

74 loco; ſed de alio caſu, quo patronus eſt captus ab hoſtibus, quæri poteſt an præſentare poſſit filius eius, vel is, qui poſt ipſum ſuccederet. Reſpondet *Viuianus lib. 4 cap. 3 num.* 10 Quod ſi Iuſpatron. ſit gentilitium, poſſet præſentare filius, vel agnatus proximior; ſi verò hæreditarium, prouidebitur ab Ordinario tamquam de libero.

§ SECVNDVS.

De ſucceſſione in Iurepatronatus gentilitio.

75 *Iuſpatron. gentilitiũ quãdo dicatur inductum, Præſentans ad illud debet eſſe deſcendens, vel de ſanguine fundatoris. n. ſeq.*

77 *Deſcendentes etſi repudiauerunt hæreditatem, ſuccedunt in Iurepatr. gentilitio.*

78 *Deſcendentibus vbi fuit reſeruatum Iuſpatr. an ſit gentilitium, & n. 81.*

79 *Familia effectiua quando cenſeatur tantùm vocatà ad Iuſpatr. gentilitium, & quando etiam contentiua, ſcilicet etiam tranſuerſales, & num. ſeq.*

82 *Vocati quando cenſeantur omnes ſimul de familia, &c. ad Iuſpatr. gentilitiũ, & quando ordine ſucceſſiuo.*

83 *Succeſſio in capite quando fiat in Iurepatr. & quando in ſtirpes.*

84 *Proximitas in ſucceſſione Iuriſpatron. attenditur reſpectu fundatoris, & non vltimi defuncti.*

85 *Gradus prærogatiua in ſucceſſione Iuriſpatr. quando non attendatur.*

86 *Ius præſentãdi quando ſpectat ad aliquos ſeniores familię, quinam illud acquirere poſſint, & num* 88.

87 *Familiæ appellatione an veniant omnes deferentes eadem arma, & inſignia, etſi non gaudeant pari nobilitate, quid de familia aggregata.*

89 *Obſeruantia ſubſequuta declarat familiæ colonellum ad quẽ pertinet Iuſpatron. gentilitium.*

90 *Familia vbi ſunt diuerſis in locis, cui cenſeatur Iuſpatr competere.*

91 *Nepotes fundatoris ſi ſint vocati ad Iuſpatr. de quibus intelligi debeant.*

92 *Nepos ex primogenito an excludat patruum ſecundogenitum in ſucceſſione Iuriſpatr. competenti primogenitis. num. 72.*

93 *Seniores plures de familia vocati ad Iuſpatron. ſi non extent*

extent, ſed vnus tantùm, quid faciendum.

94 *Iuſpatronatus gentilitium quando extincta familia euadat hæreditarium.*

95 *Erectionibus à diuerſis patronis factis, cuius patroni proximitas attendi debet in ſucceſſione Iuriſpat. gentilitij.*

75 IVſpatronat. gentilitium ſeu familiare eſt, quando fuit fundatum, vel relictum à teſtatore, nulla facta mentione qualitatis hæreditariæ, ſed tantùm agnationis, & ſanguinis vt præſupponunt communiter DD. ideoque qui vult ad illud admitti vel illud ad aliquem pertinere prætendit debet

76 ante probare, quòd ſit de ſanguine, ſeu familia teſtatoris; vt eſt certum apud omnes. *Riccius par. 2 deciſ. 60. in principio, & in Praxi nouiſſima reſol. 232. num. 2. vbi refert ſuum Nouarium.* Ex quo ſequitur, quòd etſi talis de ſanguine, &c. repudiauerit hæreditatem, ſuccedat in tali Iurepatr. Vnde Rota ſępius ex hoc arguere ſolet, quòd Iuſpatr. ſit gentilitium, & præcipuè in Piſtorien. Parochial. 17. Iunij 1619. coram Pirouano 76. apud *Viuianum* ibi: *Non obſtat quòd Ricciardus, & Paulus caruerint iure præſentandi propter repudiationem hæreditatis, &c. quia Domini poſtquam Iuſpat. non controuertitur conſultò omiſerunt diſcuſſionem iſtius Iuris accreſcendi ac pertinentiæ ex perſonis patronorum & qualitatis gentilitiæ, quæ ex varijs titulis, donationibus ſcilicet & legatis & confirmationibus deducebatur. Ex quo poſt dictas repudiationes, & eis non obſtantibus Paulus, & Ricciardus vnà cum Lazzaro patre Braccij inſimul ſe recognouerunt in patronos in donatione diei* 10. *Decembris 1557. confirmata in ſententia Vicarij Piſtorien.* Fuit dubitatum in Rota. An & quando ſunt vocati filij, & deſcendentes maſculi dicatur Iuſpatr. gentilitium? Et reſponſum negatiuè in Ianuen. Iur. ſpatr. 23. Ianuarij 1612. coram Cardinali Pamphilio iuniori, ibi: *Non obſtat etiam quòd dicebatur illegitimos de iure non eſſe capaces Iuriſpatr. gentilitij, & agnatitij, vt per Roccum de Iurepatr. verbo competens, num. 10. verſ. hanc tamen etiam alijs allegatis, quia cùm ad dictum patronatum fuerint vocati filij, & deſcendentes, nulla facta mentione generis, vel agnationis,*

nis, non poteſt dici quòd verſemur in Iurepatr. gentilitio, & agnatitio; mentio enim maſculorum dumtaxat operatur, vt cenſeatur contemplata qualitas maſculinitatis, non autem agnationis, vt per Surd. conſ. 448. num. 24. lib. 3. vbi de magis communi teſtatur, & tenuit Rota in Tudertina fideicommiſſi de Corradis 19. Aprilis, 1587. coram Gypſio.

Cùm autẽ qualitas agnationis, & ſanguinis diuerſo modo ſolet exprimi à fundatoribus Iurispatr. quia aliquando vocantur illi, qui ſunt de domo, alij vti ſolent nomine de familia, alij de cippo, alij de linea, alij de parentela, ſeu progenie, vel caſata, reperiuntur aliquando etiam deſcendentes, poſteri, vel proximi vocati. Eſt declarandum an ſit aliqua differentia inter iſtos modos; & reſpondeo eſſe differentiam, nam quando vocatur generaliter familia, domus, & cippus, parentela, & caſata, &c. non ſolùm deſcendẽtes, ſed etiam tranſuerſales ipſius fundatoris; ſecus quando vocantur de linea, vel deſcendentes, ſiue poſteri, proles, liberi, proximi, &c quia ſignificant perſonas conſtitutas in linea deſcendenti. Videre *Angel. in l. ex facto §. Si quis autem ff. ad Trebell. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 218. tom. 4. num. 7. Pariſ. conſ. 35. vol. 3.* Vbi de nomine ſtipitis, generationis, progeniei, & proſapiæ, *Decium Conſ.* 470. *Barnabam Cornazanum deciſ.* 121. *Surdum deciſ. Mantuan. 6. de Franchis* 225. *Franciſcum Viuium deciſ.* 503. vel vt loquar more Rotæ Romanæ.

79 Primo caſu comprehenditur familia non ſolùm effectiua, ſed etiam contentiua. Secundo caſu, tantùm effectiua. *Viuianus lib. 4. c. 2 à num.* 33. vbi loquitur in caſu, quando vocantur deſcendentes de linea teſtatoris. poſt *Ricc. in Praxi deciſ.* 152. Idem eſſet quando dicitur de paterna parte, dixit Rota in Mediolan. Iurispat. 28. Nouembris 1616. quæ inter recollectas à Viuiano eſt deciſ. 71. à qua deciſione Rota receſſit die 19. Iunij 1617. & habetur apud Viuianum deciſ. 72. & clariùs deciſ. 73. intellige in caſu, quo ibi vocantur certæ perſonæ, vt ibi vocantur tres nepotes. Dixi, generaliter, quia ſi domus, vel familia, vel cippus, &c. fuit vocata cum aliquo pronomine, quod refertur ad ipſum fundatorem, tunc ſignificantur

tur

tur deſcendentes, & ſic linea effectiua, vt in cauſa Romana Iuriſpatr. 15. Martij 1630. coram Merlino, ibi: *Licèt enim ſit controuer-*
80 *ſia inter DD. an appellatione familia veniat ſolummodò familia effectiua, ſcilicet deſcendentes, an autem contentiua, hoc etiam tranſuerſales, & quòd ſub familiæ nomine, intelligatur ſolùm de effectiua docuerunt. Bart. in l. peto Luci Titi nu. 1. ff. de leg. 2 Pariſ. conſ. 51. num. 5. & ſeq. lib. 2. Surdus conſ. 247. num. 12. Menoch. conſ. 106. num. 226. & ſeq & 233 num. 15. & conſ. 633. num. 10. Peregrin. latè conſ. 57. num 6. lib. 6. Fuſar. de ſubſtit. q. 351. num 3. & ſeq. Attamen quidquid ſit vbi abſolutè nominetur familia, quã multi DD. etiam contentiuè accipiunt, in caſu præſenti ſolùm comprahẽdi deſcendentes, & ſic intelligi de familia effectiuè. ſuadere videtur pronomen illud huiuſmodi, per quod deprahenditur, Papam præcisè deſignaſſe ad oculum, & indicaſſe Colonellum Cardinalis, & Andreæ oratorem, atque intra eundem retinuiſſe Ius præſentandi ad l. huiuſmodi ff. de leg. 1. c. nemo, vbi Gloſſ. in verb. huiuſmodi, de elect. in 6. Pariſ. conſ. 52. nu. 32. lib. 3. Card. Seraph. deciſ. 606 num. 3. Rota deciſ. 373. num. 6. p. 2. recent. videturq; verbum illud huiuſmodi, idẽ importare, ac ſi dixiſſet ipſius Chriſtophori Patris Domini Cardinalis, & Andreæ Epiſcopi, de quibus ſuperiùs meminerat Papa, quoties autem vocatur familia ipſius teſtatoris, venire ſolùm familiam effectiuè, tradunt Rainus conſ. 153. nu. 10. lib. 2. Pariſ. d. conſ. 51 num. 5. verſ. item propter lib. 2. Socc. iunior conſ 97. num. 62. lib. 2. Cephal. conſ. 510. nu. 13. Menoch præſumpt. 88 num 2. & conſ. 233. num. 21. & conſ. 1177. num. 5. Peregrin. conſ. 31. num. 3. lib. 4 & conſ. 159 num. 18. verſ. 3 lib. 5. & deciſ. 134. nu. 5. & 24.* Quando etiam veniat familia, quæ non gaudet ſimili nobilitate, vel familia aggregata, infra dicetur. Nota, quia etiamſi quando vocantur deſcendentes, & ſucceſſores, Iuſpatr. iudicatur hære-
81 ditariũ, tamen quando vocantur deſcendentes ſimpliciter, iudicari debet gentilitium, vt in Florent. Canonicatus 25. Maij 1616. coram Buratto, quæ inter recoll. à Viuiano eſt 41. ibi nu. 19 *Nec repugnat conſ. Ancharani 81. nam quãuis Iuſpatr. ſit deſcendentibus ſimpliciter reſeruatum, tranſeat finite*

finita deſcendentia ad extraneos, & ita videatur eſſe hæreditarium, attamen ea durante, nihil impedit quin interim pro merè gentilitio reputari debeat, Seraph. deciſ. 364. & fuit latè deductum in deciſ. Florent. 10. Martij 1603. Fuit etiam aliâs conſideratum per Rotam, vt per *Morett. poſt 2. libr. 4. Viuiani num. 50.*

82 Duobus modis poſſunt eſſe vocati illi de familia, parentela, domo, caſata ad præſentandum in Iurepatr. Cappellaniarum, vel generaliter, cùm relinquitur Ius præſentandi familię, parentelæ, domui, caſatæ progeniei ſimpliciter, ſecundò magis ſpecialiter vocãdo ad pręſentandum duos, vel tres ſeniores, vel maiorem natu. Primo caſu, certum eſt tunc ordine ſucceſſiuo, & non ſimul omnes intelligi vocatos, ſcilicet qui proximior reperiatur tunc dicto fundatori, ita eſt enim de iure ſecundùm communem opinionem, de qua teſtatur poſt alios *Vaſquius de ſucceſſ. creat. lib. 2. §. 20. p. 2. req. 29 declar. 2. nu. 219.* Qui enim diceret (inquit ipſe) filium & reliquam familiam hæredem inſtituo, tunc non ſimul, ſed ordine ſucceſſiuo filius, nepos, & deinceps admitterentur; in terminis noſtris poſt alios allegatos notat *Viuian lib. 4. praxis num. 14. & num. 37.* vbi hoc comprobat exemplo de feudo, quibus illic allegatis, adde deciſ. in illa Florent. Canonicatus 14. Maij 1629. coram Card. Veroſpio, ibi: *Quòd verò in hoc patronatu pręſtauerint pater, & filius; patruus, & nepos, non inde ſequebatur, vt in capita præſentauerint, cùm imò in Iurepatr. gentilitio, cuius exercitium dumtaxat habetur proximior teſtatori, nullo modo ſimul pręſentando conuenire potuiſſet, l. cùm ita §. in fideicõmiſſ. ff. de leg. 2. Bald. conſ. 1. n. 8. lib. 3. Calder. conſ. 19. de Iurepatron. Gabr. conſ. 196. num. 3. & 4. lib. 2. Couarr. pract. q. 9 cap. 38. in fine Franc. Marcus deciſ. 1235. num 4 par. 1. Rota in Pientina Iuriſpatr. 10. Iunij 1602. coram Litta.* Hanc deciſ. Piẽtinam habes apud *Viuian. lib. 4 cap. 9. ſub num. 15. verſ ſecunda eſt.* Vbi Rotam, in fine deciſ. apparet, tunc de hac re dubitare, & magis clarè in Florent. Iuriſpatr. de Ricaſolis 11. Februar. 1604. verſ. quo verò ad ſecundam, quæ habetur apud *Viuianum lib. 4. cap. 1. fol. 190.* vbi dicit, id procedere in Iurepatron.

mixto, non autem merè gẽ-
tilitio, ſed tu teneas cum di-
cta vltima deciſ.Florent.Ca-
nonicatus. Videte *Ricc.de-
ciſ.198.& ſeq.* vbi hoc do-
cet, etiam vbi omnes de
familia eſſent vocati, de qua
re nos infra *Praxi V.* Fallit
autem hæc doctrina ſecun-
dùm omnes, vbi non de
ipſius familia, ſed alterius lo-
queretur fundator, puta
ſi donaret, vel legaret Iuſ-
patron.alteri familiæ, tunc
enim omnes de familia cen-
ſentur vocati, cum reſpe-
ctu eorum non poſſit conſi-
derari ordo charitatis, &
maioris affectionis, vt in
terminis inſtitutionis hære-
dis, teſtando de communi
notat *Vaſquius, vbi ſupra
num.* 20. Et innuere in ter-
minis noſtris videtur *Riccius
1. par. Praxis deciſ. 194. &
Rota in ſuprad. Pientina* à
contrario ſenſu, ibi: *Et
quia negari non poteſt quin
reſpectu præfatorum conſide-
rari etiam poſſit ordo chari-
tatis; & maioris affectionis,
quam vnuſquiſque teſtator
habere gradatim præſumitur
erga plures vocatos ſibi æqua-
liter non coniunctos, vt con-
ſiderat Gratus conſ.26. num.
3. lib.* 4. Et clarè loquendo
de legato, vel donatione
Iuriſpatr. alicui familiæ: poſt
Rotam *Ricc.in Praxi 1.par.*
*deciſ.210.num.269.& latiùs
3. part.eiuſdem Praxis reſol.
387.quæ eſt vltima.* Vnde
83 hoc caſu habet locum do-
ctrina circa differentiam in-
ter Iuſpatr.hęreditarium,
& gentilitium, de qua in
Florentina Iuriſpat. de Iam-
figliazzis 14. Maij 1629. co-
ram Durano in fine, & ali-
bi ſępe, vt in illo ſucceda-
tur in ſtirpes; in gentilitio
verò ſuccedatur in capita,
& ſic intellige eumdem *Vi-
uian.dicto lib.4. cap.2. num.*
28. ibi *Et in Iurepatr. reli-
cto alicui familiæ, puta de
Gualfredeucis, qui nam ſuc-
cedant, & quomodo, dicens
quòd omnes de dicta familia
ſuccedant, &c.* De qua re
infra agemus Praxi V. cùm
de præſentatione in Iurepa-
tron. Cappellaniarum plu-
ribus ſpectante.

84 Nota verba illa Rotæ,
*dumtaxat habet proximior
teſtatori*, ex quibus confir-
matur, quod infra q.ſeq. la-
tè probamus hoc caſu at-
tendi debere proximitatem
fundatoris potiùs quàm vl-
timi defuncti, prò vt de feu-
do habetur per *Andream
Gaill. lib. 2. obſeruat.* 149.
Et ſic ſemper quando Iuſpa-
tronat. eſt reſeruatum ſim-
pliciter familiæ, parentelæ,
&c. teſtatoris, præfertur li-
nea effectiua fundatoris. An

autem

autem deficiente familia ef-
fectiua, ſubingrediatur fa-
milia contentiua, vel maior
natu, antiquior, &c. infra
habetis verſ. ſed pone.

85 Secundo verò caſu quan-
do vocantur duo, vel tres
ſeniores de domo, caſata,
familia, parentela, &c. cer-
tum eſt non attendi proro-
gatiuam gradus, ſicut in ca-
ſu præcedenti, ſed qualita-
tem maioris ætatis, etſi ta-
les ſint in remotiori gradu.
*Viuian. d. lib. 4. cap. 9. num.
15. qui num. 55. poſt Stefa-
num Gratian.* Subdit quòd
ſi ſenior de familia decedat
non tranſit Iuſpatr. ad eius
deſcendentes, ſed reuerti-
tur ad alium de ſua familia
ſeniorem eo tempore, & ſic
ſucceſſiuè de ſeniore in ſe-
niorem, & habetur per Ro-
tam in Romana Iuriſpatr.
15. Maij 1630. coram Mer-
lino infra referendis verbis
verſ. Secundo caſu: Quando
autem Iuſpat. ingreſſum eſt
vnam lineam, an excludan-
tur alij de alia linea, illis ſu-
per extantibus? *Molin. de
primogen. lib. 3. cap. 4. nu. 13.
Mantica de correct. lib. 8. tit.
vlt. num. 59. videte Perez de
Cappell lib. 2. cap 2. num. 8.*

86 Sed dubium eſt an dicti ſe-
niores debeant intelligi de
familia, parentela, &c. ef-
fectiua, ideſt deſcendente à
fundatore, vel etiam con-
tentiua, ideſt tranſuerſali?
diſtinguere videtur *Viuian.
loco ſupra dicto à num. 9.* Vel
fuit reſeruatum Iuſpatron.
ſimpliciter, vel non, ſed cũ
pronomine poſſeſſiuo no-
ſtra, vel mea. Primo caſu
ex vniuerſa familia, inquit
ipſe, ſeligendi ſunt ſeniores,
& repetit num. 35. vbi ha-

87 betis quòd appellatione fa-
miliæ veniũt omnes deferẽ-
tes eadem inſignia, & ar-
ma, etiam ſi non ſint de
ſtipite teſtatoris, ac etiam
ſi inter eos aliqui gaudeant
maiori nobilitate, quàm
alij, iuxta deciſ. Pientinam,
ibi citatam, & relatam poſt
deciſ. Papienſ. ſupra citatam
ab eod. Viuiano d. cap. 9 ſub
num. 55. verſ. ſecunda eſt,
ibi: *Nam quòd dictus Fede-
ricus, & alij, qui litem ſu-
ſtinent, ſint de familia de
Martijs, de Senis vtãtur eiſ-
dem inſignijs, & pro talibus
fuerunt etiam habiti à teſta-
tore; negari tamen poteſt, &
clariſſimè ex actis conuinci-
tur. Nec obſtat quòd non
fuerint æquales, cum eorum
maiores, vt prætenditur per
D. Annibalẽ, viles artes exer-
cuerunt, quia non eſt nouum
in eadem agnatione inter di-
uerſos colonellos, quòd aliqui
gaudeant maiori nobilitate
virtutis, & fortunæ, vt quo-*

Mm 2 *tidie*

tidie nos experientia docet, *vltra quod ſatis eſt illos eſſe de eadem familia*, *vt reſolutum fuit*, *nam cùm hoc Iuſpatr. ſit relictum dicta familia*, *vtique omnes de dicta familia cenſentur vocati*, *vt fuit ſæpe tentum ſignanter in Placentina* Cappell. 13. *Nouembris* 1593 *coram R.P.D. Penia*. Extenditur hoc à *Ricc.* 2 *par deciſ.* 22. *& ſequitur Nouar in ſuis ſingularibus concluſ.* 63. *ſub num* 5. vbi ita refert reſoluiſſ. Rotam, *deciſ.* 697. *ex recoll. à Farinacc.* etiam in familia allecta, ſeu aggregata.

88 Secundo caſu ſubdit ipſemet *Viuianus*, ſcilicet quãdo non vocantur dicti ſeniores generaliter de familia, ſed cum pronomine poſſeſſiuo noſtra, vel mea, ſeniores ſunt eligendi ex linea, & colonello teſtatoris. Fauet deciſio illa Romana Iuriſpatr. 15. Maij 1630. coram Merlino, ibi: *Quoties autem vocatur familia teſtatoris venire ſolùm familiam effectiuam*: *tradit Ruinus*, *&c.* vt ſupra retuli verſ. cùm autem in fine, & ibi: *Et ſi familia hoc in loco contentiuè etiam acciperetur*, *abſurdum poſſet conſiderari*, *quòd ſi antiquior*, *vti ſi ſunt in linea transuerſali iſti fuiſſent potiores*, *& præferendi alijs ſenioribus ex colonello Cardinalis*, *& Epiſcopi ad textum in l. vnum ex familia* §. *ſi de falcidia verſ. itaq; ſi cùm fortè vbi gloſ. in verb. vni ff. de legat.* 2. *et ſi ſemel etiam ad ſeniores de colonello Chriſtophori proueniſſet Iuſpat. non tamen in deſcendentibus eorumdem tanto tempore perſeueraſſet*, *ſed ad ſeniores alterius colonelli etiam trãſuerſalis tranſiuiſſet*, *cum attendatur qualitas illa ſenioris*. *Calder. conſ.* 48. *Lambert. de Iurepatr. p.* 2. *art.* 33. *quæſt.* 2. *in fine*. *Rota in Ianuenſ. Iuriſpatr.* 25. *Iunij* 1607. *coram Card. Lancellotto Iuniore*, *quod ſanè repugnaret*, *& intentioni Iacobi fundatoris*, *quem ſolùm ſuis hæredibus*, *quales erant filij Chriſtophori prouidere voluiſſe credendum eſt*.

89 Hoc etiam prçcipi poſſe ex obſeruantia ſubſequuta, quia ſemper ſolùm præſentauerunt ſeniores de familia effectiua, ſeu colonello teſtatoris, habetur in eadem deciſ. ibi: *Hanc voluntatem Papa quòd ſolùm familiam effectiuam admiſerit ad Ius præſentandi*, *benè ſuadet obſeruantia ſubſequuta*, *cùm ſemper nè dum ſeniores de cippo Chriſtophori ſolùm præſentauerint*; *ſed etiã hoc cippo ſublato*, *cognati præſentare continuauerint*, *&c.*

&c. deſcendentes verò à Laurentio numquam præſentarunt, quæ quidem obſeruantia eſt optima interpres omnium diſpoſitionũ l. ſi de interpretatione ff. de legib. Roma conſ. 271. num. 4. Surdus conſ. 140. num 43. & conſil. 362. num. 10.

Limita tamen, vbi aliter ex verbis fundationis conſtiterit, vt patet in deciſ. Papienſ. Iuriſpatr. Collegij Ghiſlerij 19. Februarij 1601 coram Card. Lançell. quæ refertur à *Viuiano d. cap. 9. ſub num 75.* in qua cùm preſupponatur Pium V Sanctiſſimæ Memoriæ, ad nominationem ſcholarium d. Collegij, vocare tres ſeniores de familia, his verbis: *De familia noſtra Ghislcriorum oppidi Boſchi Terdonẽ Diœceſ. vnde nos originem traximus.* Et tamen fuit deciſum, quòd

90 *Papa ibi non ſe reſtrinxerit ad illos de ſuo Colonello, ita vt voluerit diſtinguere familiam in familias, ſed tantùm diſtinxit familias reſpectu loci, vt ſcilicet primò admitterentur illi de oppido Boſchi; in ſecundo verò gradu nati extra oppidum, voluit enim oppidum ſuæ natiuitatis ad illuſtrandum ibi natos, alijſque præferre, non tamen inter eos aliquam differentiam conſtituere. Neque aliquid ſuadent ponderationes in cõtrariũ factæ. Non prima de pronomine (noſtra) adiecto familiæ, quia eadem dictione vſus fuit, nè dum reſpectu vocatorum primo loco, ſed etiam reſpectu vocatorum ſecundo loco, & in genere reſpectu totius familiæ Ghislcriorum, nam loquendo de Ghislerijs extra oppidum Boſchi natis, & ſic de ijs, qui non erant de ſuo colonello, eos pluries appellat de familia eum eodem pronomine (noſtra.) Nec ſecunda de alijs verbis, vnde nos originẽ traximus, quaſi de ea tantùm familia intellexerit, à qua ipſe ortum habuit, quia aduerbium illud (vnde) refertur ad oppidum, vnde ortum habuerat Papa, tamquam ad proxima, non autem ad familiam. Quod colligitur etiam ex alia vocatione eorũ, qui extra oppidum nati eſſent.*

91 Fuit etiam dubitatum, an quando reperiuntur vocati nepotes ſui ab eodem fundatore ad Iuſpatr. vt ſupra actiuum, intelligatur vocata familia tantùm effectiua, vel etiam contentiua, ſcilicet nepotes ex filijs, vel etiam ex fratribus fundatoris, & licèt Rota in Mediolan. Iuriſpatr. 18. Nouembris 1616. coram Pirouano, reſolue-

ſoluerit pro familia effectiua,tamen die 19. Iunij 1617 coram eodem receſſum fuit à dicta reſolutione, & dictum, quòd cenſeatur vocata etiam familia contentiua; vtramque deciſ. habetis apud *Praxim Viuiani deciſ.71.& 72.* Dixi, nepotes ſui; qui ſi ſunt vocati nepotes alterius, videndæ ſunt deciſiones Rotæ in Ianuenſ. Iuriſpatron. quas habetis apud *Viuian.lib.4. cap. 2.poſt num.85.*

92 Circa dubium illud,de patruo concurrente cum nepote ex primogenito in ſucceſſione Iuriſpat. loquendo de Iurepatr. reſeruato primogenitis, poſt alios *Riccius in Praxi deciſ.223.*concludit patruũ excludi à nepote, vbi teſtatur ita ſeruauari. Fauet *Capriol.lib.1. de ſucceſſ.ab inteſtato num.624.* vbi poſt alios, docet in Iurepatr.ſicut in feudis, quando tractatur de ſucceſſ.aſcẽdentium, ſemper filius intrat in locum patris, & ſic datur repræſentatio. Contrarium videtur concludere & benè *Riccius ſupra num. 229.*quando ad Iuſpatr. vocatus eſt proximior, Videte *Viuianum lib.4.cap.2.nu. 59.*vbi ampliat etſi legitima conſuetudine introductum ſit, quòd ſolus primogenitus ſuccedat in hæreditate paterna, iſte ſolus ſuccedet in Iurepatr. & tali caſu nepos ex primogenito etiam excludit patruum ſecundogenitum.

93 Sed pone, quòd in familia effectiua ipſius teſtatoris vnus tantùm ſit ſuperſtes, & ſic non reperiantur duo, vel tres, in quibus verificari poſſit diſpoſitio teſtatoris,vt præsẽtatio fiat à duobus, vel tribus ſenioribus, vel antiquioribus, &c. cùm certum ſit ob id non extingui Iuſpatronat. vt poſt *Seraph deciſ.368. notat Ricc.in Praxi deciſ. 198. in fine, & Viuian.lib.4.cap.2. num.32.* An tunc poſſit alius, vel debeant alij de familia contẽtiua, cum iſto vno de familia effectiua præſentare. Reſpõdetur cum eadem diſtinctione, de qua ſupra, vel Iuſpatronat. reperitur reſtrictum familiæ effectiuæ, vel non. Primo caſu non poſſunt concurrere ad præſentationem alij de familia contentiua, ſed ille ſolus præſentabit. Secundo verò caſu poſſunt. Percipitur hæc reſpõſio ex ead. deciſ. Romana Iuriſpatr. 15. Martij 1630. coram Merlino, ibi: *Non obſtat quòd cùm defecerit familia effectiua, nempè deſcendentes,*

dentes, apertum fuit hoc Iuſpatr. cęteris de familia contentiua, ad tradita per Ancharanum conſ.27. Ruin.cõſ. 110. num. 14. lib.2. Cardin. Mantica de coniect. vltim. volunt. lib.6.tit.15.num.11. quoniam ſi admittimus Iuſpatr. eſſe reſtrictum ad deſcendentes Chriſtophori, & ſic intelligi de familia effectiuè, deficientibus deſcendentibus, non inde faciendus erit tranſitus ad tranſuerſales, quia in poſtremo deſcendente Iuſpatr deſinit eſſe gentilitiũ, & inde efficitur hæreditariũ; iuxta celebre conſ. Anchar. 51.num.2. Pariſ.conſ.47.nu. 21.lib. 4. Ferrett. conſ. 131. *num.*10. *lib.* 1. *vbi poſt Rocc. de Curte dicit quòd non reperiјt aliquem tenere contrarium.* Caſſad. *deciſ.*1. *num.* 3. *de Iurepatr. Rota deciſ.*385 *num.*1. *& ſeq. par.* 1. *diuerſ. & melius coram Card. Seraphino deciſ.* 364 *num.* 3. *& ſeq.* Et ita intellige *Viuian. ſupra docentem dicto lib.4. c.* 2. *num.*32. Quòd vbi tres de familia præſentare debent, & illa redigatur in vnum, non extinguitur Iuſpatr. ſed vnus præſentabit, allegat Card. Seraph. deciſ. 364. & Ricc. in Praxi deciſ. 198. vt videtur innuere eod. libr.4. idem Viuian.cap.9.num.53. & ſeq. ibi, & denique hic notandum, quòd ſi præſentatio ſit facienda per ſeniores de familia, quando familiæ dumtaxat fuit reſeruatum Iuſpatron. & taxatiuè, tunc extincta familia, extinguitur Iuſpatr. aliàs ſi non ſit reſeruatum familiæ cum dicta taxatiua, tranſit ad hæredes, etiam extraneos, allegat *Stephanum Gratianum adducentem Rotæ deciſiones in ſuis diſcept. Forenſ.cap.645.num.10.*

94 Quæ eſt prima extenſio limitationis, quam afferunt communiter DD. cùm docent, quòd etſi regulariter Iuſpatr. gentilitium, extincta familia, efficiatur hæreditarium tranſeundo ad hæredes vltimi patroni, ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato, vt latè in pluribus deciſionibus ſupra relatis & in ſpecie *hac eadem Praxi num.* 54 & in Aliphana Iuriſpatr. 1. Iunij, & 4. Iulij 1629. coram Ghislerio, & ſæpè alibi Rota, vt per *Viuian. qui innumeros citat dicto libr.4. cap. 9. in princip.* tamen ſubdunt, id non habere locum, quando familiæ fuit reſeruatum Iuſpatron. cum taxatiua. *Ricc. deciſ.60.par. 2. & in Praxi deciſ.206. num.* 254. *& habetur in deciſionibus in cauſa Cremon. Iuriſpatron. coram*

Robu-

Robuſterio apud Viuian. lib. 4. cap. 2. ſub num. 14. quia hoc extenditur etiam vbi taxatiua, & reſtrictiua eſt facta ratione familiæ effectiuæ, nam illa extincta, vt ſupra dictum eſt, non tranſit ad familiam contentiuã, nec fit libera Cappellania, ſed tranſit ad hæredes vltimi de familia effectiua, vt ſupra. Nota tamen quòd in dubio, quando teſtator voluit Iuſpatr. eſſe de ſua familia, parentela, &c. non debet intelligi taxatiuè, ſed demonſtratiuè, ut per *Seraph. d. deciſ. 364. & habetur in dictis deciſ. in cauſa Cremon. apud Viuianum pracit. cap. 2.*

95 Quando autem in Iurepatron. gentilitio vocati ſũt ad præſentãdum proximiores ex deſcendentibus, & ſucceſſoribus, extantque diuerſæ erectiones à diuerſis, qui concurrerunt in dotationem Cappellaniæ, cuius proximitas ſit attendẽda, clarè percipi poteſt ex deciſ. Rotæ in Salamantina Cappell. 27. Maij 1630. coram Ghiſlerio, quæ cùm loquatur in terminis Iuriſpatronatus paſſiui, eam trãſcribere putauimus Praxi 6. in ſecunda parte.

De probatione deſcendẽtiæ ad finem ſucceſſionis in Iurepat. gentilitio.

96 *Deſcendentia non ſolùm probatur per teſtes, ſed etiam per ſcripturas, itẽ per famam. & nu.* 100.

97 *Teſtes deponẽtes ſuper deſcendentiam, quando debeant deponere de gradibus diſtinctis, & quando ſufficit ſi de ea deponant in genere, & num.* 99.

98 *Teſtes quando examinantur ſuper deſcendentiam quis debeat citari patronus, vel præſentatus. Teſtis vnus deponens de fama non ſufficit. num.* 102.

101 *Scriptura quæ probent deſcendentiam enunciatiuæ inſtrumenti. ibid. & nu.* 103. *Qualis debeat eſſe dicta enunciatiua, quibus adminiculis debeat coadiuuari ſi eſt vnica. num.* 105.

106 *Succeſſione, quomodo probetur deſcendentia.*

107 *Libro cataſtri vel ciuitatis in quo nati deſcribuntur propter officia probatur deſcendentia.*

108 *Præſentationibus admiſſis ab Ordinario, vti à deſcendente, probatur deſcen-*

deſcendentiam.

109 *Deſcendentia an probanda à fundatore, vel ab vltimo præſentante.*

110 *Fratris vnius probata deſcendentia, remanet probata deſcendentia alterius fratris.*

96 Deſcendentia, proximitas, vel quòd quis maior ſit natu pro Iurepatronat. actiuo, de quo hîc loquimur, probatur per teſtes, vel ſcripturas, vt in Ianuen. Abbatiæ 24. Maij 1624. coram Buratto, quæ apud *Viuian. eſt deciſio 36. num. 11. in fine*. & latiùs in Piſtorienſ. Archidiaconatus 15. Ianuarij 1629. coram Pirouano in fine, ibi: *Neque etiam dubitari poteſt, quin Franciſcus, qui præſentauit Ioannem Baptiſtam, ſit deſcendens à Iannotio Pandulphino, & maior natu, & ſic habeat qualitates requiſitas in donatione, quia teſtes dati vtrumque requiſitum benè iuſtificant, ſed magis qualitatem maior natus Franciſci, & deſcendentia à Iannotio Pandulphino plenius probatur ex atteſtatione Officialiũ Ciuitatis Florentiæ deſumpta ex libro publico extractionis officialium, vbi omnes, qui naſcuntur propter diſtributionem officiorum, diligenter annotantur, cui libro in his terminis probandæ deſcendẽtia, Rota fidem adhibuit in Florent. Fideicomm. de Guidacijs 21. Iunij 1627. coram D. meo Dunozetto, & priùs in alia Florentin. Cappella 26. Aprilis 1619. probatur etiam deſcendentia ex arbore, & teſtibus, vt in illa Lunenſ. Sarzan. benefic. vltima Maij 1627. coram Durano*. Imò quando agitur de Iurepatr. reſtricto ad certum gradum, vt quòd ſit proximior, non ſufficit, ſi teſtes probent deſcendẽtiam in genere, ſed probare debent gradus diſtinctos, *è licèt ex quadã vbi doctores, et Parn in ſpecie n. 12. de teſtibus*. Et pluries fuit reſolutũ per Rotam, vt per *Viuian. dicto cap. 9. nu. 17. latè Mareſcottus var. reſolut. lib. 1. cap. 70. & Ricc. deciſ. 194. par. 4. & in Praxi nouiſſimâ reſolut. 155. refert deciſ. Rotæ coram Mantica*. Vbi etiam firmat, quòd ſi probatio in vno gradu deficiat, deſtruitur in alijs, quod fuit cõfirmatum ab eadem Rota apud Cocc. deciſ. 505. & notat *Nouar. concluſ. 95. num. 13*. Adde quod nec adeſt pro hoc caſu differentia, etiam quando Iuſpatr. eſt reſeruatum familiæ in genere, ita vt comprehen-

dat non ſolùm effectiuam, ſed etiam contentiuam, & quando vocata eſt familia tantum effectiua. Rota in decif. Papienſ.Iuriſpat. Collegij Ghislerij 19.Februarij 1601.coram Card. Lancell. ibi: *Cùm autem N. Petri Antonij filius, ad excludendos filios Peregrini, videlicet D. Sebaſtianum, Antoniam, &c. probaſſet per gradus diſtinctos ſe eſſe de eadem familia Ghislerioru, à qua ortum habuit Pius V. dictus verò Sebaſtianus, & alij deſcendentiam per gradus minimè neceſſariam eſſe pratendentes, cùm oſtendiſſent in actis ſufficienter ipſos eſſe de familia Ghisleriorum*. Et poſtea: *Cuius dubij reſolutio pendebat ab ea inſpectione, An Pius V. vocando familiā intellexerit de ſuo colonello, vel de familia in genere*. Et ſic videtur determinatum dubium, quòd alias reſeruauit. Rota deciſ. 26.in fine apud *Viuianum*. Quando eſt vocata familia, an teneatur quis probare deſcendentiam, vel ſufficiat probare, quòd ſit de agnatione, quod clariùs videtur deciſum in Mediolanen Iuriſpatr. 30. Octobris 1617. quæ inter recoll. à *Viuiano eſt* 73. vbi in caſu, quo fuerunt vocati ad Iuſpatronat. actiuum tres nepotes, fuit dictum, quem non teneri probare deſcendentiam per gradus diſtinctos, ſed tantùm eſſe de agnatione, in qua ſubijciūtur illi tres nepotes refert eandem deciſ. *Riccius in ſua Praxi probationis Iuriſpatr. reſolutione* 159.

98 Circa examen teſtium in hac materia quis debeat citari, adeſt deciſio in illa Aquilana 14. Martij 1629. coram Durano, ibi: *Nec obſtare viſum eſt, teſtes prædictos examinatos in cauſa vertenti ſuper pertinentia Iuriſpatr. inter Palmam, & Gabrielem non probare contra Dominicum nō citatum, ad l. de vnoquoq; vbi Gloſ. ff. de re Iudicata, quia immò veriùs eſt proceſſus, & ſententiam inter patronos præiudicare præſentatis ſcientibus, vt hic, cauſam inter illos. Gloſ. communiter approbata in cap. ſuſcipientes §.cæterum verbo nullum præiudicium de elect.in 6. Bald.in l ſi ſine nu.23. de re iudicata Lambert. de Iurepatr. lib. 2. par. 2. quæſt. 11. art. 9. nu. 2. Rota 12. Ianuarij Abbatiæ 2. Maij 1624. coram b. m. Buratto*.

99 Teſtes debent deponere cognouiſſe maritos & vxores,

res, & ſpecificare nomina, & cognomina, & matrimonia, cum alijs ſignis ad hoc vt probent deſcendentiam per gradus diſtinctos, Rota in illa Velliterna *16.* Februarij *1609* coram Caualerio, quam refert *Riccius in dicta Praxi reſolutione 213.* quæ deciſ. eſt *46.* apud Caualerium.

100 Probatur etiam aliquando in antiquis per famam, vt per *Ricc. in Praxi deciſ. 155. quibus illis allegatis adde Bald. in l. cùm ſuper C. de rei vend.* vbi dicit hæc verba: *Iſta lex facit apertè ad quæſtionem nobilium, qui prætendunt antiquiſſimum Iuſpatr. & non poſſunt probare vllo modo, quòd deſcenderint per matrimonia ſucceſſiua, & legitimam conſequentiam, quòd ſcilicet ſufficiat probare per inditia, & per famam.* Refert, & ſequitur *Barbat. conſ. 6. & 17. num. 26. volum. 2. Roland. à valle conſ. 3. num. 6. vbi n. 48.* Subdit quòd fama debeat eſſe vniformis, nec de ea debet eſſe contradictio apud peritos, & ſic non ſufficit leuis, vaga, & contraria, vt faciat plenam probationem, videte, eum, & ita procedunt, quæ in ſimili notat *Ricc. deciſ. 288. par. 4. à num. 4.* Ex quo diximus ſupra deſcendentiam probari non ſolùm per teſtes, ſed etiam per ſcripturas. Adde verba deciſionis Compoſtellanæ Parochialis *12.* Nouembris *1629.* coram Merlino, ibi: *Quòd autem illi de Garzia deſcendãt à Bartholomeo, & alij de Zerpe deſcendant à Ioanna pro rata portionis illius beneficij, probatur ex teſtibus, qui deponunt de publica voce, & fama, & de communi reputatione, & proinde ſufficienter probant ad effectũ, de quo agitur cùm ſimus in antiquis, &c. præſertim cũ ijdem teſtes deponunt de ſucceſſione eorum in bonis, & hæreditate patronorũ, aſcendentium, quæ ſucceſſio ſolet conferre ad probandam deſcendentiam, &c.* Habetis dictam deciſionem in fine Operis.

101 Quæres, per quas ſcripturas probetur deſcendentia? Reſpondetur, probari primò ex enunciatiuis inſtrumentorum antiquorum quæ ſuccedunt loco teſtiũ, vt habetis in Regienſi Iuriſpatr. 10. Maij *1623.* coram Pirouano, quæ apud *Viuianum eſt deciſio 16.* Dixi, enũciatiuis, quia non ſufficit vnica, ſed ad minus duorum inſtrumentorum, quæ originem habeant à perſonis

non ſuſpectis: *Riccius in dicta Praxi nouiſſima reſolut.* 157. *ſub num.* 40. quibus illic allegatis addimus deciſionem Rotæ in Mediolan. Iuriſpatr. 25. Iunij 1618. coram Pirouano, quæ inter recoll. à *Viuiano poſt ſuam praxim eſt deciſio* 74 vbi etiã apparet, qualis debet eſſe iſta enunciatiua, & quando vnica enunciatiua adiunctis adminiculis ad hoc ſufficiat, quæ deciſio cùm ſit notabilis in hac materia, hic illam referam: *Dubitatur an DD. de Corteſella probent ſe eſſe de agnatione contentiua ad effectum de quo agitur, non probari, fuit reſolutum, quia fundamentum probationis deducitur ex Inſtrumento anni* 1401. *in quo enũtiatur Clemens filius q. Petri de Corteſella, qui Petrus ex alio Inſtrumẽto anni* 1295. *enuntiatur Patronus, dum præſentauit Gulielmum de Corteſella filium, quondam Iacobi, & exinde inferebatur, ſufficere probare deſcẽdentiam ab eo. Verùm cùm vnicum ſit Inſtrumentum, & vnica enunciatiua viſum eſt probationem non concludere, quia ſicuti ad probandum factum antiquum non*
102 *ſufficeret vnicus teſtis ſuper fama deponens: Bart. in l. minore* §. *plurium num.* 19. *verſ. quæro qualiter probetur ff. de quæſtionibus. Decius conſ.* 272. *num.* 10. *Felin. in cap.* 3. *loco n.* 5. *de præſumpt. ſed plures, ſaltem duo requiruntur, vt per Clarum in Praxi criminal.* §. *vltimo q.* 6. *num.* 10. *ita vt non vnica, ſed plures debent eſſe enuntiatiuæ, quæ ſuccedunt loco teſtium ad manifeſtandum factum antiquum. Grauett. de antiquitate temporis par.* 1. §. *ampliatur nu.* 8. *& Rota diuerſ. idem firmauit deciſ.* 462. *num.* 3. *par.* 1. *& deciſ* 130. *par.* 2. *& in Maceraten. hæred.* 13. *Februarij* 1607 *coram R. P. D. Man-*
103 *zanedo*. Enunciatiua igitur debet eſſe de paternitate eius, in quo conſiſtit fundamentum probationis deſcendentiæ, & clariùs habetur in alia deciſ. pro eadem cauſa 14. Iunij 1619. coram eod. quæ eſt *deciſ.* 75. *apud Viuianum*. Vbi habes quando non ſufficit enuntiatiua fraternitatis, quin vnus ex fratribus prædicetur de eodem patre filius. nempè quando non ſunt ſimplices enunciatiuæ, ſed potiùs diſpoſitiuæ, & expreſſiones qualitatum, ſine quibus res geri nõ poterat Adde verba deciſ. 61. apud Caualerium, vbi habes, quando etiam quod non

ſint antiquæ dictæ enunciatiuæ probent deſcendentiam.

104 Quò ad ſecundum, qualis debeat eſſe talis enuntiatiua. Reſpondet Rota in eadem Regienſ. quòd non debet eſſe æquiuoca circa nomina, ibi: *Præterea cùm de anno 1401. ſeculum interceſſerit, in quo multæ perſonæ eiuſdem nominis, & naſci, & mori potuerint, quã uis impoſſibile non ſit ſecundùm naturam, Clementem tanto tempore ſuperuixiſſe, attamen iſta identitas, in qua conſiſtit totum fundamentum propter poſſibilem iſtorum nominum æquiuocationem de Ciuitate Mediolani, & Ciuitate Cumi, concludentiori probatione eget, & animaduertit Abb. in cap. cùm Ioannes ſub num. 16. de fide inſtrum. Decius conſ. 36. nu. 4. verſ. Primò quia.*

105 Quò ad tertium, quando vnica enunciatiua dicatur ſufficere cum adminiculis, &c. Reſpondet Rota in Regien. ibi: *Non obſtat quòd etſi vnica enunciatiua in antiquis non probet, iunctis tamen adminiculis, ſufficere voluerit, Affl. & Vrſill. ad eamdem deciſ. 83. num. 3. & ſæpiùs in Rota reſolutũ fuerit, vt in Spoletana bonorum 6. Martij 1597. coram b. m. Penia, & in Burgen. Cappell. 11. Decembris 1600. coram Corduba, quia limitatio eſt vera, ex quo imperfectè qualibet probatio poteſt impleri ex enuntiatiuis taliter quòd plenè probet, vt latè per Gabr. de probat. cõcluſ. 1. Sed itidem neceſſarium eſt, quòd in ſua ſpecie concludãt pro neceſſe, non autem pro poſſibili, vt dicit Bald. in l. ſpadonem §. qui iura ff. de excuſ. tutor. talia autem non ſunt adminicula, quæ afferuntur, quia tractatus, & nominationes ab eis, qui præſentauerunt, quòd eſſent conſanguinei teſtes deponentes, quòd habuerint conſanguineos in Ciuitate Mediolani, & cùm eis eſſent ad inuicem conſanguinei, & de eadem caſata, identitas inſignium, & armorum, demum publica vox, & fama non diſtinguit familiam cõtentiuam ab alia non contentiua, cùm poterat eſſe de familia Corteſellarum, tamen de contentiua, puta deſcendentes ab alio ſtipite, vel ex fæminis de Corteſellis Mediolan. vel è contra Corteſellæ Mediolan. nati ex fæminis Corteſellis currentibus, & hoc modo contracta affinitas, tractata ſit, & nominata, & famigerata per teſtes, quæ*

non

non ſufficit propter dubium, de qua affinitate ſenſerit c. in præſentia de probat. l non hoc C vnde legitimi, quin immo viſa ſunt vrgentiores cõtrariæ coniecturæ, nempè magna diſtantia temporis ab anno 1293 vſque ad præſentationem de anno 1300. in qua non interuenit neque Clemens, neque Petrus. cùm tamen illi patroni, qui antea præſentarunt, interuenerint, & ſimiliter non leguntur præſentare in alijs duobus de anno 1369. & & 1400 conformitas nominum ſimilium in eadem Ciuitate Cumi, etſi ſub nomine diminutiuo Petrinoli, eſt tamen iuſtificetur ex qualitate exercitij mercaturæ huic nomini adicta, quæ continuata eſt vſque ad præſens in eadem hac familia, ac demùm ex priuilegio Ciuilitatis obtenta, quod verè originarijs neceſſarium non eſt, (vt iam dictum eſt), ex quibus omnibus videbatur has familias inter ſe non pertinere, aut aliquid commune inter ſe habere.

106 Secundò probatur ex enunciatiuis, in quo hæres quis inſtituatur à patrono, vt habetur in Regienſ. 10. Maij 1623. coram Pirouano, ibi: *Quòd deſcendant ſaltem ab ijs, qui ſunt in poſſeſſione quaſi præſentandi, &c. probatur quia ex Luca deſcẽdit Ioſeph, qui fuit pater eorumdem Hieronymi, & Raphaelis, pro vt indicant duæ enuntiatiuæ Inſtrumentorũ, quæ dantur, & meliùs probant teſtes dati in ſummario num. 9. & quòd ipſi procreati fuerint ab ipſo Ioſepho, probatur ex teſtamento eiuſdem Ioſephi, in quo hæredes inſtituuntur, qui actus tam quam proportionabilis filiationi ſolet probare Ruinus conſ. 53. num. 6. lib. 5. Rota Romana 2. Iunij prҽteriti coram R. P. D. Vbaldo &c.* Item etiam in Florent. Cappellæ 26. Aprilis 1619. coram Pirouano. vbi etiam habetis, quòd ex aditione hæreditatis paternæ probatur deſcendentia, ibi: *Quòd autem Dominicus, & Veggia fuerint filij Franciſci, & Veggia ſoror, & hæres Dominici, & quòd Raphael fuerit filius, & hæres dictæ Veggiæ, probatur ex teſtamento anni 1588. eiuſdem Dominici, in quo ſe enunciat filium Franciſci, & hæredem inſtituit Veggiam quõdam Frãciſci eius ſororem, quæ illius hæreditatem adiuit de anno 1588. & Raphael illam Veggia pariter adiuit de anno 1591.*

1591. *At demùm filij Raphaelis, & inſtituuntur, vnde cùm omnes prædicti actus ſint de proportionabili, probantur ex modo, quo de alijs dictum fuit*. Fauet Rota in Cõpoſtellana Parochiali relata ſupra *ſub num.* 100 vbi hoc aſſerit vniuerſaliter de ſucceſſione, quòd ſcilicet multùm cõferat ad probationem deſcendentiæ, tãtò magis probatur ex enunciatiua, in qua quis vocatur filius, vt latè per *Riccium in præcitata Praxi reſolut.* 153.

107 Probatur tertiò ex enũtiatiua Cataſtri, in quo aliquis nominetur filius eius, qui fuit patronus, vt in eadem Florent. Cappellæ 26. Aprilis 1619. coram Pirouano, vbi etiam reperies alium modum probandi, ſcilicet per enuntiationem bonorum patris in filium; ibi: *Deſcendentia Franciſci ſufficiẽter iuſtificatur ex Cataſtro anni 1498. & 1535. in quo nominatur Franciſcus Ioannis, & in actu continuationis bonorum de perſona Ioãnis patris in ipſũ Frãciſcũ eius filium, qui proportionabilis eſt l. cùm miles cũ gloſ. ff. quibus ex cauſis maiores § ſui autem inſtitutionibus de hæred. quæ ab inteſtato &c & cùm concurrunt pro adminiculo duæ enunciatiuæ de anno 1559. ex eodem Cataſtro per modum continuatiuum, ibi, & poſtea dicta bona in Dominicum de Franciſco de Ioanne, & de anno 1588. in actu aditionis factæ per Veggiam de hæreditate Franciſci eius fratris iuſtificatur illa prima enuntiatiua cum actu proportionabili, ne dicatur propter aliud emiſſa. Pariſ. conſ. 13. num. 29. vol. 2. & probat, & quòd non ſit ſupra centum annos, vt dictum fuit in Bononien. de Gozzadinis 18. Decembris 1606. coram D. Cardinali Lancell. & in altera Bononien. de Pretis 17 Iunij coram R. P. D. Vbaldo, & coram me in Bononien. fideicommiſſ. de Cattaneis 9. Februarij 1615*. De alio libro Ciuitatis vbi ſtatim nati deſcribuntur propter officia, facit mentionem alia deciſ. Florentina, de qua ſupra *ſub num. 96*. De alijs modis probandi deſcendentiam, filiationem, fraternitatem, quò ad omnem materiam, videte *Simonem de Pretis in ſuo tractatu de interpretatione vltimæ voluntatis lib. 5.*

108 Probatur 4. ex quo Ordinarius admiſit præſentationes factas vti à deſcendente, vt per Rotam in Veliterna Iuriſpatron. 16.

Fe,

Februarij 1609. coram Caualerio, quæ inter impreſſas ſuo nomine eſt deciſ. *46.* vbi etiam habes quomodo probetur filiatio, & latiùs deciſ. *61.*

Quæri item circa hanc materiam poteſt, an deſcẽdentia debeat probari à primo fundatore? Et reſpondetur negatiuè, ſed ſufficit ſi probetur ab eo, qui vltimò fuit in quaſi poſſeſſione præſentandi, pluries in Rota deciſũ fuiſſe teſtatur *Nouarius in ſuis ſingularibus, concluſ.* 95. *nu. 15.* poſt Ludouiſium, qui poſtea fuit Gregorius XV. S. Pontifex, & repetit *Riccius in Praxi nouiſſima Iuriſpatr. reſolut.* 151. Addo Rotam in Mediolan. Iuriſpatr. coram Pirouano 8. Iunij *1618.* ibi: *Et exinde inferebatur, ſufficere probare deſcendẽtiam ab eo, qui ſemel præſentauit, & fuit in quaſi poſſeſſione præſentandi, & ſic ab vno ex agnatis, non autem à communi ſtipite, vt per gloſſ. in cap. ex quadã in verbo gradus, de teſtibus. Nauarr. conſ. 388. num 3. Lambertinus de Iurepatronat. lib. 2. part. 2. quæſt* 10. *artic. 4 nu. 2. quod etiam fuit dictum in vna Papienſi Archipresbyteratus 26 Iunij 1602. coram Cardin. Pamphilio, & aliàs ſæpè.* Vnde hanc opinionem ſequi Rotã habetur expreſſè in Regien. Iuriſpatr. 20 Maij *1623.* ibi: *Quòd autem deſcendant ſaltem ab ijs, qui ſunt in poſſeſſione præſentandi, & ſufficiat ſecundùm opinionem, quam tenuit Rota, vt in deciſ. 146. num. 2. & deciſ. 274. num. 8. part. 2 & in recent. & in Bonon benef 9 Iulij 1611. coram R. P. D. Vbaldo, &c.* Quòd eſt adeo verum, vt eadem Rota etiam ſæpius reſoluit, vt qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi non teneatur probare deſcendẽtiam, vt infra dicetur. Videatis pro nunc *Nouarium poſt Rotam, & alios citata concluſione 95. num. 14. & Riccius in ſupra citata Pra-*
110 *xi reſolutione 158.* Sicuti probata deſcendentia vnius fratris cenſetur probata deſcendentia alterius fratris, idem *Riccius reſolut. 156.* vbi etiam *reſolut. 201.* refert deciſ. Rotæ, & *reſolut. 154.* probat quòd ſententia lata ſuper pertinentiam Iuriſpatron. pro vno fratre, proſit altori fratri, ſecus ſi lata eſſet contra pertinentiam; ſed quid ſi negaretur qualitas hæreditaria in eis qui vltimo loco præſentauerunt? Reſpondet Rota in vna Laudenſi

Digitized by Google

Cappellaniæ apud *Caualerium deciſ.* 382. hoc non obſtare, ſed ſufficere, quòd præſentantes de tempore præſentationis, fuerint in gradu ſucceſſibili, abſque eo, quòd probaretur adiuiſſe hæreditatem; ſed hoc pertinet potiùs ad Iuſpatronat. mixtum, de quo infra.

Quæ perſonæ ſuccedant in hoc Iurepatronatus gentilitio.

111 *Fæminæ an ſuccedant in Iurepatron. gentilitio, quid vbi eſſent vocati illi de ſtipite, vel trõco. Quid ſi ſint vocati deſcendentes per virilem ſexum, ſeu lineã maſculinã. nu.* 113. *Quid ſi non extent maſculi. num.* 114.

115 *Statutum excluſiuum fæminarum ſtantibus maſculis, non ſe extendit ad Iuſpatronatus gentilitium.*

116 *Maritus quando præſentet in Iurepatronat. vxoris.*

117 *Deſcendentes ex fæminis an ſuccedant in Iurepat. gentilitio.*

118 *Legitimi filij an ſuccedant in Iurepatr. gentilitio; Quid in feudo, vel Emphyteuſi Eccleſiaſtica ſub num.* 120 *An excludant ſubſtitutum num.* 122.

119 *Argumentum de feudo, ad Iuſpatron. validum eſt.*

120 *Princeps poteſt præiudicare in acquirendis, non autẽ in acquiſitis, & quãdo poſſit tollere ius tertij. num. ſeq.*

123 *Legitimati filij per ſubſequens matrimoniũ, ſunt verè filij non per machinamentum vt legitimati per reſcriptum, ſuccedũt in Iurepatr. gentilitio. Quid de ſucceſſione in feudis, emphyteuſi Eccleſiaſtica. ibid. Quis filius per ſubſequens matrimonium cenſeatur legitimus. num.* 125. *Limitationes, num. ſeq.*

127 *Adoptiui vel arrogati filij quando ſuccedant in Iurepatr. gentilitio, quid de ſucceſſione in feudis. vel emphyteuſi Eccleſiaſtica, ibid.*

128 *Illegitimi filij an & quãdo ſuccedant in Iurepat. gentilitio, & tribus n. ſeqq.*

132 *Illegitimorum quæ ſunt genera, & qui ſint illi qui aliquãdo non ſuccedunt in Iurepatr gentilitio, ibid.*

135 *Filius illegitimus illegitimi an ſuccedat in Iurepatr.*

patron. gentilitio.

136 *Filij nati in figura matrimonij qui ſint, & an ſuccedant in Iurepatron. gentilitio.*

137 *Filius emancipatus an ſuccedat in Iurepatron. gentilitio, quid de filio exhæredato, ibidem in fine.*

138 *Monaſterium ex perſona ipſius religioſi an ſuccedat in Iurepatron. gentilitio ipſius religioſi, vel quòd ex morte alicuius illi competeret poſt profeſſionem, in ſeq.*

140 *Religioſus non gaudet iure primogenituræ, quòd videatur amittere quodammodo nobilitatem. ibid*

141 *Monaſterium quomodo ſe habeat loco filij.*

142 *Fratres & Sorores Tertij Ordinis an ſuccedant in Iurepatr. gentilitio.*

143 *Fratres ex vno latere an ſuccedant in Iurepatr. gentilitio, quid de ſucceſſione feudorum. ibid.*

144 *Familia extincta, Iuſpatronat. gentilitium tranſit ad hæredes extraneos, fitque hæreditarium.*

NVnc autem explicandum in particulari, quæ perſonæ ſint de familia, vel parentela, &c. vt poſſint ſuccedere in hoc Iurepatronatus.

111 Quærimus primò de fæminis, an ſicut ipſæ ſuccedunt in Iurepatr. hæreditario, vt ſupra dictum eſt ſuo loco, ita etiam ſuccedant in hoc Iurepatr. gentilitio, & videtur affirmatiuè reſpondendum, quia fæminæ ſunt de familia, & parentela, & ideo ſuccedunt in hoc Iurepatron. gentilitio, ita per *Viuian. lib. 4. cap. 2. num. 45.* quia vt inquit ipſe poſt Rotam etiam in fæminis durat agnatio, latè ante ipſum *Ricc. in Praxi deciſ. 175. num. 123.* vbi hoc ampliat etiam in fæminis nuptis, etſi Rota hoc videatur ap-
112 probare, vbi reſeruatur Iuſpatronat. illis de ſtirpe, vel tronco fundatoris, vt in Placentin. Cappell. 16. Maij 1620. ibi: *In prima parte benè ſententia iuſtificatur, quia ex tenore fundationis, qui deducitur ex teſtamento Sanctiæ Carauaſcial, colligitur quòd poſt mortem patris primo loco vocati, ſuccedere debet eiuſdem filius maior, & deinceps illi, qui deſcenderint ex ſuo ſtipite, ſeu ex ſuo tronco, quo caſu fæminæ de ſtirpe, ſeu tronco Petri comprehenſa, & vocatæ dicuntur, cum non ſint incapa-*

ces

tis Iuriſpatr c fin. de conceſſ. prabenda. c. ex litteris de Iurepatr. Rocc. eod. tract verbo competens q 1. Caſſad. deciſ. 1. de Iurepatr Garzia poſt alios p. 5. cap. 9. num. 144 Non tamen videtur id affirmare, vbi ſimpliciter eſſent vocati tantùm agnati, & ſic eſt Iuſpatronat. gentilitium, vt habetur in ead. deciſ. Placen. in fine: *quia ibi non fuit habitus reſpectus ad agnationẽ, vt clarè demonſtrant verba huiuſmodi fundationis, tunc in ſtirpe, & tronco veniunt comprahenſa etiam fæmina, Caſſad. deciſ.* 1. *de Iurepatr. latè Pariſ. conſ.* 35. *num.* 3. 4. 5. *&* 6. *lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 10. Ergo quando eſt habitus reſpectus ad agnationem, & familiam, quo caſu, vt in principio huius § dictum eſt, dicitur Iuſpatr. propriè, & merè gentilitium, fæminæ non veniunt, ita *Riccius mutando ſententiam* 3. *par. Praxis reſolut.* 580. videtur dicta deciſio procedere iuxta deciſ. inter recoll. à *Viuian.* 63. vbi quòd quando ſunt

113 vocati deſcendentes per virilem ſexum, ſeu lineam maſculinam, non cenſeatur excluſa fæmina deſcendens ex maſculo, & ita clarè loquendo ſcilicet filias fæminas eſſe incapaces Iuriſpat. gentilitij, arguitur ex pluribus deciſ. Rotæ, vbi etiam præſentationibus factis à fęminis, arguitur Iuſpatron. fuiſſe hæreditarium, vt poſt *Stephan. Gratia. deducit Morett. poſt lib.* 14. *cap.* 2. *Viuian. num.* 56. *& nos ſupra diximus, §. præcedenti à num.* 42. ad *num* 46. declaratur an hæc procedant in fæmina nupta in ead. familia.

114 Intellige tamen extantibus maſculis, quia vbi Iuſpatron. ad vnam perſonam debet prouenire, tunc veniunt fæminæ, dummodo nõ ſint expræſsè excluſæ à fundatore: ita ſubdit Rota eadem deciſ. Placent. ibi: *Neque refert quòd huiuſmodi patronatus tranſire debeat ad primogenitos, quia eodem modo ceſſante concurſu maſculi, ſuccedit fæmina, niſi expraſſè excluſa. Mol. de primogen. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 4 *Couarr. var. reſol. lib.* 3. *cap.* 5 *num.* 1. *verſ. rurſus.* Quando dicit (excluſa) Rota intelligit à teſtatore, ſeu funda-

115 tore, quia ſi ſit excluſa à ſtatutò, nihil refert pro hoc Iurepatr. gentilitio, cum licèt ſtatutum tale poſſit extendi ad Iuſpatron. hæredit. ratione priuationis hæreditatis, non autem ad gentilitium ratione defectus poteſtatis ſtatuentium ad iſtud

ius, quod habet annexam ſpiritualitatem, quod tranſit abſque hæreditate, fauet in ſimili deciſio illa Lucana Iuriſpatron. 12. Iunij 1606. coram Coccino, quæ inter recoll. à Viuiano eſt deciſio 106. in fine: *Quando non extant maſculi de familia, tunc fœmina ſuccedit in Iurepatronat. gentilitio, tamquã ea, in qua verificatur parentela, & familia*: & ſic procedere poſſunt allegata per *Ricc. & Viuian. ſupra*, & quod docet *Molfeſ. ad Conſuetud. Neapol. par. 4 cap. 40. num. 4.* vbi concludit ſecundùm eaſdem conſuetudines in defectu maſculorum ſuccedere fœminas ad Iuſpatr. vt in alijs bonis, de qua doctrina facit etiam mentionẽ *tract. 6. Summæ cap. 5. num. 49. in fine*. Si verò eueniat caſus, vt fœmina ſuccedat ad Iuſpatronat. ipſaque nu-
116 bat, quæri poteſt an Ius præſentandi ſpectet ad ipsã vxorem, vel ad virum, vt videre eſt apud *Ricc. in Praxi deciſ. 223. Garz. de benefic. part. 5. cap. 9. à num. 147. & alios, quos refert Molfeſ. lib. 6. Summæ cap. 5. num. 5.* qui concludere videntur, quòd quando Iuſpatronat. tranſit cum vniuerſitate bonorum, tunc ſpectet ad maritum præſentatio, qui habet adminiſtrationem, qui ſuſtinet onera matrimonij; ſecùs ſi ſucceſſerit vxor poſtquam fuit nupta in Iurepatronat. quia tunc ipſa iſtorum bonorum extra dotem eſt domina, niſi det adminiſtrationem marito, vt diximus in noſtro tractatu de Off. & poteſt. Confeſſ. Recoll 11. ſub num. 88. Quæ ratio eſt vera non ſolùm in Iurepatr. hæreditario, in quibus terminis loqui videntur citati DD. ſed etiam in gentilitio, quia & ſi tale Iuſpatron. ſit perſonale, ideſt non adhæret fundo dotali villæ, &c. tamen tranſit cum dote quæ eſt vniuerſitas, maximè quãdo, vt ſupponimus, dantur in dotem omnia bona, iura, & actiones, vt ex ſtilo Notariorum fieri ſolet in ſimili caſu, & latiùs apparebit infra *cùm in ſpecie de pertinentia Iuriſpatronat. ratione translationis vniuerſitatis bonorum*.

117 Sed quid de deſcendentibus ex fœminis an ſuccedant in dicto Iurepatron. gentilitio? Dic, quòd non ſuccedant ſtantibus agnatis, vt *per Viuianum d. lib. 4. cap. 2. ſub n. 47. & Nouarium apud ſuum Riccium in Praxi nouiſſima reſolut. 232. num. 2. vide Caualerium deciſ. 296. num. 6. vbi quòd fœmina ex-*

cluſa

Digitized by Google

cluſa à ſtatuto, cenſetur etiam excluſus natus ex ea. Poſſunt igitur ſuccedere tamquam extranei, extincta familia, ſi ſuccedunt, ſicut hæredes ex teſtamento, vel ab inteſtato vltimæ perſonæ ab inteſtato, vel ex teſtamẽto, quia vt dictum fuit ſupra ſæpiùs, Iuſpatronat. gentilitium ſine taxatiua, extincta familia, efficitur hæreditarium.

118 Secundò quæri poteſt de filijs legitimatis per reſcriptum Principis, an ſuccedãt in eodem iurepatron. gentilitio. *Ricc. in Praxi deciſ. 203. ſub num. 239.* Vbi allegat deciſ *505. 1.* part. diuerſ. Reſpondet affirmatiuè illos ſuccedere in hoc Iurepatr. gentilitio, quia legitimatio tollit omnem maculam, ſubdit tamen hoc eſſe verum, quando in legitimatione expreſſa eſſet qualitas defectus, & qualitas matris, & quòd modica obreptio ſufficiat ad vitandam legitimationem, etſi contineat ſub ſe ampliſſimas clauſulas, ſed meliùs diſtinguas inter legitimatum à Principe ſeculari & legitimatum à Papa; legitimatus à Papa, vt ſupra ſuccedit in Iurepatr. gentilitio, non autem legitimatus à Principe ſeculari, quidquid *Viuianus d. lib. 4. cap. 2. ſub num. 69.* videatur affirmare non ſolùm in legitimato vt ſupra à Papa, de quo non eſt dubium, ſed etiam in legitimato à Principe ſeculari. Ratio diuerſitatis eſt manifeſta, nam ſecundùm communem opinionem, Princeps ſecularis legitimãdo, tollit vitium de iure ciuili, non autem vitiũ, quod de Iure Canonico prouenit vt habetur *in cap. 1. diſt. 10. vbi notant omnes DD. & in cap. per venerabilem extra qui filij ſint legitimi*, vbi hãc afferunt differentiam inter reſtitutionem famæ factam à Principe ſeculari, & legitimationem, quia illa iuuat etiam quò ad ſpiritualia, non autem iſta. De Iurepatronat. in ſpecie, & emphyteuſi Eccleſiaſtica loquendo docet *Præpoſitus in d. cap. 1. num. 16. diſt. 10.* Dicit indubitatum. *Rocc. de Curte d. tract. de Iurepatron. verb. competens num. 8.* Sed quia ſupra dictum eſt, non poſſe patronos ſucceſſores præiudicare conſanguineis, & de familia vocatis ex prouidentia teſtatoris. *ex l. vnum ex familia § 1. ff. de leg. 2. cum alijs adductis poſt Ricc. à Viuiano lib. 4. cap. 2. ſub num 24.* quod verificatur in Iurepatron. iſto gentilitio, ideo poteſt quæri, quo-

quomodo per talem legitimationem factam à S.P. poteſt ſuccedere legitimatus? Præſupponimus enim hìc, non interueniſſe agnatorum citationem, & conſenſum in legitimatione, quo caſu propriè dicitur fieri præiudicium, vt per DD. ſupracitatos? Reſpondent aliqui, hoc eſſe præiudicium per accidens, non per ſe, quia à S.P. declaratur legitimus, & ſic de familia, quod in conſequentiam trahit, vt ſuccedat in Iurepatron. actiuo patris *§. illud* ibi *Nihil à legitimis differentes, Authentico quibus modis naturales efficiantur ſui*, licèt ſecùs ſit in legitimatis per oblationem Curiæ. *§. filium verò eod. illo titulo*. De quo modo cùm hodie non ſit in vſu, vt per *Capriol. lib. 1. de ſucceſſ. ab inteſtato num.* hìc non loquimur, ſed ſi hi Doctores volunt, ideo ſuccedere per accidens legitimatum in Iurepatr. quia declaratur legitimus, qui ſuccedit ipſi patri, & ſic Iuſpatr. tranſeat cum vniuerſitate bonorum in eum, benè loquuntur, ſed hoc non adaptatur Iuripatr. gentilitio merè, de quo hic loquimur, ſed hæreditario, aut mixto, fauet in ſimili *Deciſ. Lucana Iuriſpatr. 12 Iunij 1606. coram Coccino, quæ inter vicoll. à Viuiano eſt deciſ. 106.* vbi ob hanc rationem quòd gentilitium Iuſpatron. non comprehendatur in ſtatuto ſæculari priuationis bonorum pro crimine læſæ maieſtatis.

Ideò vt huius quæſtionis difficultas exactiùs habeatur, diſtinguendum eſt inter Iuſpatron. à patre fundatum pro filijs, & deſcendentibus, vel non fundatùm à patre, ſed ab auo, vel alio aſcendente. Primo caſu certum eſt quòd ſi non adeſt legitimus, & naturalis; legitimatus, vt ſupra, per Papam, in eo ſuccedat. Si verò non ſit fundatum à Patre, & adſint alij de familia, & agnatione, hìc videtur difficultàs, quomodo poſſit Summus Pontifex ius alteri quæſitum tollere, & quidem placet mihi, quòd in ſimili de iſtorum legitimatorum ſucceſſione in feudis ratiocinatur doctiſſimè *Andreas Gaill. lib. 2. pract. obſeruat. obſeruat. 142.* omninò vi-
119 dendus, cùm valeat argumentum de ſucceſſione feudi ad ſucceſſionem Iuriſpat. vt per Rotam in Pientina 10. Iunij 1602. coram Litta poſt *Card in Clem. plures col. fin. de Iurepatr. Lambert lib. 1. tr. 8. quæſt. 3. princip. 1. par. Decian.*

Decian. conſ. 32. num. 12. lib. 1. inquit enim ipſe *Gaillus*, quòd poteſt hoc facere in
120 feudis Princeps ſecularis, quia ſumus in acquirendis, & non in Iure acquiſito, & Princeps non poteſt tollere alteri ius acquiſitum, ſed benè ius quærendum, quale eſt illud de futura ſucceſſione viuo patrono, ergo tantò magis in caſu noſtro, ſicuti Papa poteſt derogare huic Iuripatron. pro vna vice tantùm prouidendo ipſe, &c. vt infra ſuo loco, ita poteſt ipſe ad hunc effectum legitimare per reſcriptum, diſpenſando enim videtur derogare, ſicut diſpenſando S.P. videtur conferre, vt inquit *Innocent. in cap. innotuit de elect.* Requiritur tamen expræſſio particularis, quòd diſpenſet, & legitimet, etiam quò ad Iuſpatron. de familia, vt in terminis feudi, habemus tex. in *cap. naturales, ſi de feudo fuerit controuerſia in vſibus feudorum, & habetur per Suarez in ſintagmat. opinionem volum. 2. de ſucceſſ. feudi num. 202.* quam opinionem poſt *Boerium deciſ. 123. nu. 4.* & alios dicit veriorem, & communem opinionem, *Capriolus de ſucceſſ. ab inteſtato lib. 1. à num. 211. vſq. nu. 218.* idem dicit de ſucceſſ. Emphyteuſis Eccleſiaſticæ, quæ feuda & Emphyteuſis fraternizant cum Iurepatronat. vt poſt *Card. Clarum, & alios dixit Rota in Mediolan. Iuriſpatronat. 18. Aprilis 1616. coram Pirouano, quæ inter recoll. à Viuiano eſt deciſ. 70.*

Item debet adeſſe clauſula, *non obſtante exiſtentia, &c.* & clauſula *de plenitudine poteſtatis*, notant *Canoniſtæ in d. cap. per venerabilem*
121 *extra qui ſint legitimi*, quia Princeps de plenitudine poteſtatis poteſt tollere ius tertij etſi peccet, quando id facit ſine cauſa, vt latè per *Capicium deciſ. 166.* vel ſaltẽ legitimatio debet eſſe facta motu proprio, *Boerius deciſ. 122. Gaill. loc. cit.* & ſic intellige *Rotam in Ferrar. penſionis 21. Martij 1627.* quæ inter recoll. à *Viuiano* eſt deciſio *96. num. 25.* ibi: *Quia cùm Papa legitimat, vel cum derogatione obſtantium, remouetur omnis macula natiuitatis. Gloſ. in auth. quibus modis naturales efficiantur ſui §. fin. in verb. particip. Caſtrenſ. conſ. 41. num. 2. lib 2. Anchar. conſ. 225. nu. 2. Peregrin. de fideicommiſſ. art. 23. num. 32.* In dubio verò non præſumitur concedere Princeps aliquid in præiudicium tertij *cap. ſuper ea de Offic. deleg. leg. 1. §. ſi*

quis

quis à Principe nè quid in loco publico, Adeſt Regula Cancellariæ.

Vnde ſecus eſt quando in legitimatione adeſt clauſula *citra præiudicium venientiū ab inteſtato*. Tunc enim nullo modo poſſunt prætendere ſucceſſionem in Iurepatronat. gentilitio, cùm deſcendentes habeant in hoc ius ab inteſtato, reſpectu vltimi patroni defuncti, vt percipitur ex *Couarr. in epithome de ſponſalibus p. 2. cap. 8. §. 10. DD. omnes in auth. præterea C. de naturalibus liberis*, & latiùs de virtute huius clauſulæ in ſimili materia *Capicius deciſ. 22. & Rota deciſ. 352. cum duab. ſequentibus part. 1. diuerſ. Andreas Gaill. loco infra citando.*

Declara tamen ſupradictam doctrinam de ſucceſſione legitimatorum in Iurepatron gentilitio, procedere, etiamſi ad Iuſpatron. ſint vocati expræſsè filij legitimi, & naturales; ſecus ſi fuerint vocati filij deſcendentes ex legitimo matrimonio, vel legitimè nati, vt expreſsum reperitur in caſu propoſito in Piſtorienſ. Parochiali 9 Februarij *1624* coram Merlino, quæ apud
122 *Viuianum eſt 108*. ita de excluſione ſubſtituti ab ipſis legitimatis, habetur per *Capriol. lib. 1. de ſucceſſ. ab inteſtato à num. 240. qui alios citat, & notat etiam Andreas Gaill. d. obſeruat. 140.*

Dixi in quæſito *de filijs legitimatis per reſcriptum*,
123 quia certum eſt, ſuccedere in Iurepatron. hoc gentilitio, legitimatos per ſubſequens matrimonium, quia non per machinamentum ſunt filij, vt eſt in legitimatis per reſcriptum, vbi legitimatio eſt ſimilis alchimiæ, quæ licèt faciat apparere id, quod non eſt, non poteſt tamen commutare vnā ſpeciem in aliam, vt poſt *Iaſonem, proſequitur Andreas Gaill. d. lib. 2. pract. obſeruat. obſeruat. 140. num. 19.* ſed verè ſunt, & fiunt legitimi, & nullo iure differunt à veris legitimis, & naturalibus, ac veniunt appellatione legitimè naturalium etiam in materia ſtrictè intelligenda *cap. tanta eſt vis extra qui filij ſint legitimi*, & latè per *Capriol. d. tract. de ſucceſſ. ab inteſtato libr. 1. à num. 155. & per Andream Gaill. lib 2 ſuarum pract. obſeruationum obſeruat. 14.* vbi reperies, quòd iſti habeant ius dicendi nullum teſtamentū, & veniant in diſpoſitione *l. ſi vnquam C. de reuoc. donat.* quod habeant ius

ius prothomiſeos, ſuccedant in feudis, etiam nobilibus, & in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, poſſint promoueri ad Epiſcopatum, excludāt ſubſtitutum in caſu deficientiæ ſine filijs, comprahendantur in quacumque diſpoſitione ſiue hominis, ſiue legis loquente de filijs, quòd comprehendantur in ſtatuto ſtātibus maſculis, & alijs, vt per allegatos authores; qui eam ampliant, & ſi mulier deſponſata, ſit vilis, ac etiam in articulo mortis, vel à decrepito ſit contractum dictum matrimonium, de qua vltima ampliatione latè agit *Thomas Sanchez libr. 7. de matrim. diſp. 105.* ex quibus licèt etiā inferre, quòd ſuccedāt etiā in Iurepatr. vt latè loquendo de Iurepatr. paſſiuo habetur per *Garziā part. 7. cap. 2. & Viuianum lib. 6. Praxis cap. 4. num. 16. & ſeq.* in ſpecie, quòd legitimatus per ſubſequens matrimonium non ſit irregularis, ſed poſſit ordinari, habetur per *Rotam apud Caualerium deciſ. 1. nu. 4.* Adde quòd in caſu noſtro non eſt neceſſarium, prout de Iure ciuili interueniſſe capitula matrimonialia, ſed ſufficit quòd coram Parocho, & duobus teſtibus, prout requirit Sacr. Conc. Triden. ſit contractum matrimoniū, quia iſtud matrimonium, de Iure Canonico, omnia purgare videtur. *c. quicumque 17. q. 4. ad notata per Theſaur. deciſ. Pedamon. 83. Ozaſcum etiam deciſ. Pedamont. 134. Puteum deciſ. 8. lib. 2. Brunell. latè de ſponſal. con-*
125 *cluſ. 2.* quòd per ſubſequēs matrimonium cenſeatur legitimatus tantùm is filius, qui naturalis erat, non autem ſpurius, etiamſi quādo fuit diſpenſatum à S. P. ad matrimonium contrahēdum, fuerit appoſita clauſula, *prolem iam ſuſceptam, ſuſcipiendamq; legitimam declares*, probat *Megal. latè conſ. 15.*

126 Limita tamen primò, vbi eſſet reſeruatum Iuſpatron. pro ſe, & hæredibus, & filijs ex legitimo matrimonio deſcendentibus, vt loquendo de feudis dicit poſt alios, eſſe communem opinionem *Rolandus à Valle conſ. 500. nu. 39. & 47. vol. 2. Capriol. d. lib. 1. de ſucceſſ. ab inteſtato num. 166. vbi num. 7. 164.* ſecus dicit in eo caſu quòd fuit feudum acceptum pro ſe, & hæredibus ex ſuo corpore legitimè deſcendentibus, & nos etiam diximus ſupra *verſ. declara tamen.*

Limita ſecundò, vbi eſſet relictum primogenitis Iuſ-

Digitized by Google

patronat. quia tunc ſi adeſt legitimus, etiãſi natus poſt, præfertur antea nato, ſed legitimato poſt ſuam natiuitatem. *Capriol. loco ſupracit. num. 169. & Gaill. num.*

Limita tertiò, in nepote mortuo filio, ex concubina poſtea in matrimonium ducta, quia non gaudet his priuilegijs, neque eſt in poteſtate aui, *Gaill. d. obſeruat. 142. in fine quibus illic allegatis; adde in ſintagmat. com. opin. vol. 2. fol. 14 nu. 28.*

127 Dicimus tertiò adoptiuos vel arrogatos filios non ſuccedere in Iurepatron. gentilitio, vt veriùs exiſtimat *Rocc. de Curte in tract. de Iurepatronat. verb. ipſe, vel is. num. 74.* Quia non ſunt propriè de parentela, aliàs enim poſſet fieri præiudiciũ agnatis vocatis, à patrono qui non eſt fundator. *Viuian. lib. 4. ſua Praxis cap. 2. num. 26. contra Lambert. ab eo citatum.* Vnde Capriol. *lib. 1. de ſucceſſ. ab inteſtato num. 273. poſt Tiraquellum, & Lambert.* docens ſimpliciter, adoptiuos ſuccedere in Iurepatron. Eccleſiaſtico, intelligendus eſt de Iurepatron. fundato ab adoptante, & ſic vbi hoc verbum filius verificari non poteſt, niſi in adoptiuo, vt de feudi ſucceſſ. docet idem *Capriol. d. lib. 1. de ſucceſſ. ab inteſtato num. 277. Thomas de Marinis de generibus feudorum ſito 3. num. 52. quod adoptiuus neque ſuccedat in Emphyteuſi Eccleſiaſt. notat Andreas Gaill lib. 2. obſeruat 236. ſub num. 15.*

128 Dicimus quartò, quòd filij illegitimi neque admittuntur in ſucceſſ. Iuriſpatr. vt ſupra gentilicij, & ſi poſſint admitti in Iurepatr. hæreditario, vt dictum eſt ſuo loco, quia non ſunt de parentela, vt per *Viuian. d. lib 4. cap. 2. à num. 65.* & illic allegatis adde deciſ. Florent. Iuriſpatron. de Ricaſolis 10. Martij 1603. coram Cardin. Lancellot. iuniore, ibi: *Præſertim quòd ſemper fuit articulatum, quòd præſentare volentes, erant de ſanguine, & legitimo matrimonio nati, quæ qualitas legitimatis non eſt neceſſaria in Iurepatronat. hæreditario. Bald. conſ. 374. poſt med. verſ. ex hoc ſequitur neceſſariò libr. 1. Rocc. de Curte verb competens num. 9 verſ. in hoc puncto, & pluribus ſequentibus, & eſt neceſſaria in Iurepatron. gentilitio & familiari. Rocc. d. verb. competens num. 13. ad finem verſ. hanc tamen. Lãbert. vbi ſupra ar. 27. num. 1. & 2.* Ita etiam habetur in

deciſ.

deciſ. Ianuenſ. Iuriſpatronat. 23. Ianuarij 1612. coram Card Pamphilio verſ. non obſtat etiam, cuius verba ſupra retulimus in principio huius § *de Iurepatronat. gentilitio*.

129 Fallit tamen primò vbi fuerunt vocati omnes, qui ſunt de ſtirpe, & tronco, quia veniunt naturales, etſi in concurſu cum legitimis; etiam quòd legitimi ſint in gradu remotiori, & ſit fœmina, ſemper ipſi naturales excludantur, vt dicit *Rota in Placent. Cappell. 16 Martij 1620. coram Pirouano, quæ inter recoll. à Viuiano eſt* 69. vbi etiam videtur id aſſerere Rota, quando legitimus erit de alia linea, circa quod ſtandum eſt verbis fũdationis, ibi: *Secunda verò quòd Laurentius, qui tamquam Patronus, præſentationi Alphonſi, & inſtitutioni conſenſum præſtitit, non ſit patronus, benè probatur, quia etſi naturales, qualis eſt iſte Laurentius, non ſint incapaces Iuriſpatr. &c. in concurſu tamen cum legitimis ſemper excluduntur, etiã quòd legitimi ſint in gradu remotiori, & vocati legantur per verba naturalia, &c. Neque refert quòd illegitimus concurrat cum fœmina legitima, quia vti capax non poteſt excludi, niſi à maſculo legitimo, vt poſt alios tradit Mol. de primogenit. in tit. quando fœmina primogen. propter maſculos remotior. linea, & gradu à maioratu exclud. lib. 3. cap. 5. Neque obſtat, quòd diſpoſitio fundatoris ſit concepta per verba maſculini generis, &c. Quia vbi non fuit habitus reſpectus ad agnationem, vt clarè demonſtrant verba huiuſmodi fundationis in ſtirpe, & tronco, tunc veniunt comprehenſæ etiam & fœminæ, Caſſadorus, &c.*

130 Fallit ſecundò, quando ex verbis, & coniecturis aliud percipi poteſt, exemplum habetis in deciſ. Ianuenſ. Iuriſpatron. 23. Februarij 1612. coram Cardin. Pamphil. iuniore apud *Viuian. lib. 4. Praxis cap. 2. poſt num. 81.* ibi *Quam concluſionem eò faciliùs DD. in hoc caſu admiſerunt, quia verba fundationis ſunt apta comprehendere etiam illegitimos, cùm ad iſtum patronatum ſint vocati filij & deſcendentes Nicolai, non per verba ciuilia, & legitimitatem importantia, ſed per verba merè naturalia, ſub quibus veniunt naturales. Bar. in l. tutelas ſub num. 35. & ſeq. de capitis diminutione, & in l ex facto § Si quis rogatus el 1. & ibi Angel. Imol.*

& Aleſſ. ff. ad Trebell. Felin. in cap. in præſentia num. 22. de probat. cum alijs allegatis per Manticam de coniectur. vlt. volunt. lib. 11. tit. 9. num. 2. & fuit dictum in Tiraſon. eleemoſynaria 26. Apr. 1602. coram eod. Card. Lancel. Præſertim quòd quando fundator præ oculis habuit qualitatem legitimitatis, ad legitimos voluit diſpoſitionem ſuam reſtringere, id expreſſit, vt fuit in linea Alberti, & Vgonis, in qua ad hunc patronatum vocauit ſolùm illorum filios, & deſcendẽtes legitimos, quod cùm non fecerit in filijs, & deſcendentibus Nicolai, & Federici, vtique datur intelligi, quòd noluit, quò ad ipſos reſtringere ſucceſſionem ad ſolos legitimos, &c. & infra: *Et præmiſſa ſuadebãtur ex eo quòd fundator, in verſ. ſi verò acciderit, dum vocauit deſcendentes Nicolai, & Federici, tam legitimos, quàm naturales cum illa diſiunctiua, vel, quæ non poteſt violari, nec reſolui in coniunctionem, dum poteſt in vtraque ſui parte verificari, &c. ex hoc enim non ſolùm apparet, quòd naturales non abhorruit, ſed etiam reſultat, quòd in vocatione facta de filijs, & deſcendentibus eorumdem Nicolai, & Federici, ſenſerit quoque de naturalibus. Bart. in l. ex facto §. ſi quis rogatus num. 2. ff. ad Trebell. cum alijs deductis in hac cauſa 30. Ianuar. 1609 coram b.m. Iuſto. Quod etiã clariùs, & expreſſiùs colligitur ex teſtamento per quinquennium, poſt hanc fundationem ab eodem fundatore facto, in quo conſtituit primogenituram in bonis patrimonialibus ad fauorem eorumdem, quos priùs ad iſtum patronatum inuitauerat, vocando illos eodem ordine, & cum eadem qualitate Clericatus, pro vt vocauit in fundatione patronatus, & in illo, in defectum legitimorum expreſsè vocat naturales deſcendentes à prædictis Nicolao, & Federico: ex prædicto autem teſtamento declaratur qualis fuerit eius voluntas in præcedenti fundatione, vt latè per Manticam lib. 3. de coniect. vltim. volunt. tit. 1. num. 2. & multis ſequentibus.*

Ex qua deciſione, in qua declaratum fuit, quòd quãdo vocantur filij, & deſcendentes ſine verba naturalia, & non excludantur natura-
131 les. Quæri poteſt, an idem ſit dicendum vbi vocantur filij, & deſcendentes ex linea maſculina. *Ricc. in Praxi deciſ.* 203. Firmat illos eſſe excluſos, quia ſicut ille-

gitimi

gitimi non ſunt de parētela, ita etiam non ſunt de linea, vide tamen eamdem deciſ. Pampilon. Cappell. quæ eſt 45. apud *Viuianum*, quia in ea, Rota tenet, quòd verbum filij, & liberi, ſit verbum ciuile, non includit illegitimos, cùm filij propriè ſint, quos nuptiæ demonſtrant. Reſtat igitur, quòd verbum naturale ſit deſcendēs, & conſanguineus, quòd verbū, deſcendens, poſt verbū, filij, poteſt illud declarare, ſecus ſi antea, vt etiam ſupra diximus §. præcedenti.

133 Fallit tertiò, vbi ex conſuetudine illegitimi gaudent nobilitate parentum, vt habetur in d. Pampilonen. ſupra proximè citata, vbi habetur quòd etiam hoc caſu gradum ſuum retineat dictus illegitimus in concurſu cum legitimo remotiori, & teſtatur Hiſpaniæ illegitimos gaudere nobilitate legitimorum parentum.

134 Sed quia illegitimorum varia ſunt genera, nam alij naturales, alij ſpurij, alij nepharij, 4 ingeſtuoſi, 5. vulgò quæſiti, 6. adulterini, 7. damnati, 8. manſeres, 9. nothi, de quibus per *Vaſquium lib. 3. Controuerſ. cap. 102. Palleottum in ſuo tract. de nothis, & ſpurijs, & alios.* Quæri poteſt, qui ſint illegitimi, de quibus in limitationibus diximus aliquando ſuccedere in Iurepatron. Et reſpondeo hos eſſe ſolùm naturales, quia vt inquit *Caſſaneus in conſuetudine Burgundiæ Rubr. 8. de ſucceſſ. de baſtardis*, dicuntur baſtardi quaſi, *Baſta*, quod latinè dicimus, ſufficit, ſat eſt, ex eo quia quò ad naturalia, & ſanguinem, ſufficit, quòd quis ſit naturalis, vt mereatur nomen filij. Quod ſecus eſt in alijs, qui non merentur nomen filiorum, ratio eſt, quia filius eſt nomen relatiuum ad patrē, & alij illegitimi patrem demonſtrare non poſſunt, ſicut naturales nati ex ſoluto, & ſoluta in concubinatu, &c. Et notant DD. in *Rubrica C. de naturalibus liberis, & Balzaranus in §. naturales in tit. ſi de feudo defuncti militis fuerit cōtrouerſia. Rota diuerſ. part. 3. deciſ. 1568. Stephan. Grat. tom. 1. diſcept. forenſ. c. 35. nu. 31. fauet tex. in l. in concubinatu, vbi Bar. ff. de concubinis latè Capriol. lib. 1. de ſucceſſ. ab inteſtato num. 55.*

In terminis noſtris fauet deciſio in ead. Ianuenſ. Iuriſpatron. 28. Februarij 1609. coram Litta, ibi: *Niſi illi obſtet ſpuritas, de qua volunt, vt particulariter videatur,*

tur, *&c.* Ergo Rota ibi habet pro certo, quòd ſpurius non ſuccedat in Iurepatr. & ſolùm reſeruauit videre, an talis illegitimus eſſet ſpurius, ita enim mihi ſignificat lis, de qua, ſcilicet ſpurietate, &c. contrarium autem videtur Rotam expræſsè sẽtire in Pampilon. Cappell. 4. Martij 1622. quæ inter recoll. à *Viuiano eſt deciſ.* 146. Etſi loquatur in Iurepatron. paſſiuo, vbi vocatur conſanguineus proximior per verba naturalia, ibi: *Quia inſpecto iure naturali, etiam illegitimi, & ſpurij dicuntur procedere ex ſanguine, & in eis cadit naturalis affectus*. quando dixi, *Et ſi loquatur de Iurepatronat. paſſiuo, non inde inferas, quòd valeat argumẽtum de illo ad actiuum.* & è contra, vt in his terminis loquitur Rota *ibid. num. 9. & 12.*

135 An autem filij legitimi alicuius illegitimi ſuccedere poſſint, quærunt aliqui DD. & reſpondent affirmatiuè, hos refert, nec impugnat *Rocc. de Curte verbo competens num. 8. verſ. tamen in iſto fundamento vltimo*. Sed intellige iuxta ſupradicta, quãdo teſtator eſt vſus dictis verbis naturalibus vocando deſcendentes, vel conſanguineos; ſecùs ſi verbis ciuilibus, vel ſaltem cum tali non concurrat legitimus in pari gradu, vt in Pampilon. Cappell. 4. Martij 1622. coram Remboldo, quæ inter recollect. à *Viuiano poſt ſuam Praxim eſt 45. in fine*, ibi: *Nec obſtant in contrarium cumulata, quia illa procedunt vel quãdo fundator vſus eſt verbis ciuilibus, ſub quibus ſaltem primariò, & æqualiter non veniunt illegitimi, & deſcendentes ab eis, vel quando agitur de Iurepatronat. bonorifico, ſeu alia re inſtituta ad illuſtrandam familiam, &c. vel ſaltem quando cum illegitimo cõcurrit legitimus in pari gradu*. Fauet etiam deciſ. Ianuenſ. ſupra mentionata 23. Ianuarij 1612. coram Card. Pamphilio iuniore.

Poteſt eſſe difficultas de filijs natis in figura matrimonij, vt quando matrimonium fuit contractum iuxta Sacr. Concil. Tridentini diſpoſitionem, ſed cum impedimento, quod dirimit matrimonium, & nati ſunt ante obtentam diſpenſationẽ. *Capriol. lib. 1. de ſucceſſ. ab inteſtato à num. 16.* diſtinguit tres caſus. Primus eſt, quando nullus ex coniugibus ſciebat impedimentum. Secundus, quando vnus tantùm

tùm ſciebat. Tertius, quando vterque erat conſcius dicti impedimenti. In primo & ſecundo caſu ſoboles erit legitima, & ſuccedet etiam ſcienti, ex tex. in *cap. ex tenore extra qui filij ſint legitimi*. Et teſtatur fuiſſe deciſum in S. Regio conſilio per *Vincent. de Franchis deciſ.* 130. Vnde talis non dicitur natus ex matrimonio ſcienter contracto cum coniuge de facto coniugato Rota apud *Caualerium deciſ 250.* de qua re etiam agit *Riccius 3. part. deciſ.* 137.

136 Certum autem eſt, illum in omnibus eſſe legitimum, & ſuccedere, quando S. P. etſi poſt natum filium, diſpenſauit in hoc matrimonio irrito, vel diſpenſando S. P. in radice matrimonij cũ clauſula, quæ ſolet apponi in ſimilibus petitionibus, *Vt non obſtante impedimento, matrimonium inter ſe contrahere liberè, & licitè valeant, authoritate noſtra diſpenſes prolemque ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam legitimam decernendo*. De qua re latè per *Sanchez libr. 8. de Matrimonio diſput. 7. per totum*. Sed etiã quia reputantur ſaltem vt legitimati per ſubſequens matrimonium. Quòd autẽ hic articulus legitimitatis matrimonij debeat cognoſci à Iudice Eccleſiaſtico, habetis apud *Capic deciſ. 7. qui alios citat*.

137 De filio emancipato poteſt etiam dubium excitari, ex quo licèt hodie ſit ſublata differentia inter ſuos, & emancipatos per ius authẽticorũ in *auth. in ſucceſſ. C. de ſuis, & legitimis in corpore, vnde ſumitur*. Eſtque communis opinio, teſte *Gomes tom. 1. variar. reſol. cap. 1. num. 3*. Id intelligitur quò ad ius ſuccedendi, non autem quò ad modum, quia non ſuccedit vt ſuus, ſed vt extraneus, eſt communis ſententia, vt poſt alios teſtatur *Capriol. lib. 1. de ſucceſſ. ab inteſtato num. 14.* Et extraneus non admittitur in hoc Iurepatron. gentilitio, ſtantibus illis de agnatione, parentela, &c. vt patet ex ſupradictis, ideòque videtur negare *Viuianus d lib. 4. cap. 2. num 56* cùm dicat illum ſuccedere, ſi hæres exiſtat, ſequitur *Riccius in Praxi nouiſſima probationis &c. reſol.* 172. Intellige in Iurepatron hæreditario, ergo quando hæres non exiſtit, & ſumus in Iurepatr. gentilitio non ſuccedit, ſed id non declarant. Contrarium tamen eſt verius, quia ſuitatis effectus reſpiciunt

filium,

filium, vt hæredem, vt latè per *Vaſquiū de ſucceſſ. creatione lib.2. §.19.requiſito 29. limit.* 2. Quæ qualitas hæreditaria cùm non ſit neceſſaria in Iurepatron. gentilitio, imò in eo ſucceditur primo fundatori, & non patri (de hoc enim patronatu loquimur hìc) ideò etſi amittat filius iura ſuitatis, & habeatur vt extraneus in hæreditate patris, non tamen hoc vendicat ſibi locum, vbi ſuccedit primo fundatori, ad quod ſufficit, ſi ſit deſcendens, de familia, parentela, linea, &c. quæ non poteſt tollere emancipatio. Fauet deciſ. Rotæ in Florentin. Iuriſpatronat. de Ricaſolis 11. Februarij 1604. coram Cardin. Lancellotto, quam refert *Viuian. lib 4. cap. 1. poſt num. 71.* ibi: *Non obſtat 5. quòd potuerint eſſe emancipati, vel ſeorſum à patribus viuentes, qui poſſunt præſentare, Rocc. verb. competens num.* 19. *quia ipſe loquitur in Iurepat. merè familiari vel vniuerſitatis, aliàs enim, &c.* Idem dicendum eſt de filio exhæredato, eadem ratione, & *Riccius loco ſupracit. reſol.* 171. contrarium docens, intelligi debet de Iurepatron. hæreditario, vt patet in principio dictæ reſolutionis, ibi: *Quia cum non ſit hæres vtique non habebit Iuſpatronat. quod ad hæredem tranſit, &c.*

138 Conſequens eſt, vt aliqua dicamus de filio religioſo Religionis capacis, & quidem, filius iſte antequam Religionem profeſſus ſit, iam obtinuit iure ſingulari patronatum, minor eſt difficultas, & propriè, tunc verificetur illud proloquiū, Monaſterium ſuccedere in omnia Monachi iura. Dixi, *Religionis capacis*, quia ſi ingreditur Religionem incapacem, & ibi profitetur, certum eſt non tranſire ad Monaſterium, ſed ad alium proximum ſucceſſorem, cui accreſcit etiam vox, vt per Rotā apud *Caualerium deciſ.21.* Dixi, *iure ſingulari*, quia ſi illud habebat iure Collegij, aut Communitatis, non ſingulari; certum etiam eſt, eo profeſſo, deperdi, cùm deſinat eſſe pars illius Communitatis, vt benè *Sanch. lib. 7 cap. 14. ſua ſumma moralis in principio*, vbi *num.* 3. non approbat dictum *Bellamera*, & *Tiraquell.* docentium ſimpliciter, quòd Iuſpatron. quod pertinet ad primogenitum, tranſeat ad ſecundum genitum, primogenito profeſſo, quia inquit ipſe cū *Molina*, diſtinguendum eſt, aut Iuſpatron.

patron. illud eſt annexum maioratui eius naturæ non tranſitorio ad Monaſteriũ, per ingreſſum illius poſſidentis, vel non, ſed ex fundatoris voluntate, ita reſeruatum dictum Iuſpatron. vt non tranſeat ad Monaſterium, ipſo viuente, ibique *num. 6.* habes, quid faciendum, quando talis tranſiret poſt profeſſionem in aliam Religionem capacem, vel non capacem à ſupradicta diſtinctione *Molina*, circa caſum principalem non videtur etiam diſcedere *Ricc. in Praxi deciſ.* 220. & videtur etiam ſequi *Viuian. lib. 4. Praxis cap. 2. num. 63.* Vbi patet expræſsè loqui de Iurepatronat. gentilitio tranſeunte cum vniuerſitate bonorum.

Non tamen tangere videntur dicti Authores in ſpecie de religioſo iam pro-
139 feſſo, an ſuccedat Monaſterium loco ipſius in Iurepatron. gentilitio, in quod per mortem alterius ipſe ſuccederet, ſi non eſſet Religioſus, & quidquid ſit de Iurepatron. hæreditario, vt ſuo loco dictum eſt, ob eam rationem, quia Monaſterium ſuccedit loco hæredis; iuxta allegat. à *Ricc. d. deciſ. 220. num.* 521. De qua re, ſcilicet quando Monaſteriũ in quod ingreditur hęres, excludat ſubſtitutum, ſaltem quò ad vſum fructum, vita Religioſi durante, videatur *Sanchez lib. 7. cap. 16. per totum.* in facto, Reſpondi negatiuè in illa Pontremol. Iuriſpatron. vbi erant vocati filij, & deſcendentes ſimpliciter, & ſic per verba ciuilia & naturalia, ſed cum qualitate familiæ, & parentelæ; nam licèt Religioſus non amittat iura ſanguinis, *Abb. in c.* nec amittat eſſe ciuem alicuius Ciuitatis, vt per *Ioannem Liciriер. in tract. de primogenitura lib. 1. quæſt. 24. num.* 31. Et ſit habilis ad ſuccedendũ ad Iuſpatronat. per medium Monaſterij, vt per *Lambert. art. 25. 2. quæſtionis principalis 2. part. primi libri fol. mihi 139. à t.* Tamen non per hoc infertur, quòd profeſſus ipſe, & Monaſterium retineat hanc qualitatem requiſitam à fundatore, familiæ ſcilicet, & parentelæ. *Non, Profeſſus*, quia ipſe eſt mortuus Mũdo. *l. Deo nobis*
140 *C. de Sacroſ. Eccl.* Et ideo nõ gaudet iure primogenitурę. *Ioann. Licirier. loco ſupracit. lib 3. quæſt. 4. num. 25.* Ideoq. dicitur quodammodo amittere nobilitatem. *Gloſ. in cap. 1. de purgatione Canonica, & in cap cauſam, quæ*

de ſtatu Regular. Non *Monaſterium loco ipſius*, quia
141 Monaſterium habetur loco filij ciuilis, & non filij naturalis, vt optimè notat *Andreas Barbatius in tract. de præſtantia Cardinalium in S. q. Baſilica primæ partis num.* 14. At eſt certum ad obtinendam qualitatem parentelæ, & familiæ non ſufficere hanc filiationem, ac agnationem ciuilem, vt omnibus eſt notum. Cùm igitur illam non habeat profeſſus, quia eſt mortuus mundo. Nec eò fortius Monaſterium cùm ſit loco filij ex fictione, ſequitur, quòd tranſire debeat Ius præſentandi apud ſororem, quæ in hoc caſu repræſentare dicitur familiam, & parentelam, vt ſupra dictum eſt *in principio huius §. & notat Lambert. in tract. de Iurepatron. art.* 14. *quæſt.* 2.2.*part. primi libri*, quod etiam procedit ſi in dicto loco extaret ſtatutum, vt ſtantibus maſculis, fæminæ excludantur, quia licèt Religioſus in tali caſu ſit Religionis capacis, & ſic etiam ſecundùm aliquos excludat fæminã; vt per *Laurentium de Palea in tract. quod ſtantibus maſculis, &c. num.* 22. Tamen intelligitur quando aliàs ſit habilis maſculus, & habeat qualitates requiſitas per teſtatorem, vt per eumdem *Laurentium ibid. num.* 10. At Religioſus, & Monaſterium ratione deficientiæ huius qualitatis familiæ, & parentelæ, circa hoc particulare eſt inhabilis Igitur fauet deciſio illa Floren. Canonicatus 16. Ianuarij 1630. coram Card. Veroſpio in fine Operis referenda, vbi etſi in principio dicat, quòd non ſit maior ratio, cur Religioſus præſentauerit potius in patronatu hæreditario, quàm gẽtilitio, tamen in fine concludit cum *Antonio*, *Fabro*, *& alijs*, Religioſum non admitti ad fideicommiſſum familiæ relictum, quod ſufficit ꝓ noſtro propoſito. Sed quid ſi nõ exiſteret alius de familia, niſi Religioſus, & vltimus patronus mortuus ſit ab inteſtato? Reſpõdetur, tunc Capellam remanere liberam: ita poſt *Bellameram*, *& Rebuffum* docet *Fuſcus de viſitatione*, *& regimine Eccleſiæ lib.* 2. *cap.* 10. *ſub num.* 25. qui etſi in fine ſubdat modernos practicos velle, retineri poſſe nomine Monaſterij, quando Monaſterium eſt capax in communi ſaltem, & quod ita aliquando fuit iudicatum. Tamen hoc habet locum in Iurepatron. hæreditario, vel

etiam

etiam gentilitio, acquiſito ab aliquo ante ingreſſum Religionis vt ſupra, aliàs tranſit ad hæredem ab inteſtato eius, qui vltimò mor-
142 tuus fuit patronus. Quid autem dicendum ſit de fratre vel ſorore Tertij Ordinis S. Franciſci, vel S. Dominici, patet ex his, quæ de horum ſucceſſione in feudis, diſcurrit *Capicius deciſione* 115. An etiam tales gaudeant priuilegio fori, habetur per noſtrum *Antoninum Dianam* 1. *part. ſuarum reſolutionum moralium tract.* 2. *de immunitate Eccleſiaſtica reſolut.* 84. Vbi refert declarationem Sacr. Congregat. hæc verba cõtinentem: *Fratres tertiarios mantellatos, corrigiatos, alioſque ſimiles; ita demum, ordinis cuius tertiæ Regulæ habitum aſſumpſerunt, priuilegijs potiri, & ab Ordinarij iuriſdictione exemptos eſſe; ſi viri collegialiter viuant, ſeu cum clauſtralibus habitẽt, & mulieres virginalem, ſeu celibẽ, aut caſtam vidualem, expreſſo voto, & ſub dicto habitu vitam traduxerint, &c.* Videte ibi, & *Riccium part.* 2. *deciſ.* 88.

143 Tandem dubitari poteſt de fratre ex vno tantùm latere, an ſuccedat in Iurepatron. vbi illud non fuit fundatum ab aſcendente eius lateris; quo coniunctus reperitur? Et reſpondetur iuxta ea, quæ docent DD. loquendo de ſucceſſione feudorum, à qua licet argumentari ad iſtam ſucceſſionem, vt ſupra dictum eſt, eum non ſuccedere, vt per *Capriolum lib.* 3. *de ſucceſſione ab inteſtato nu.* 132. Quia agnatorum linea à feudorũ ſucceſſione repellitur *Curtius, Afflict. & Decius, quos refert, & ſequitur Thomas de Marinis in tract. de generibus feudorum tit.* 12. *num.* 20. Qui *tit.* 11. *num.* 50. concludit, non ſolùm, quòd frater conſanguineus excludatur ab vtrinque coniuncto in feudis prouenientibus à patre, vt per *Capriolum loco ſupra cit. num.* 123. ſed etiã quòd ſi frater vtrinque coniunctus relinqueret filiam fœminam, alter verò ex vno latere maſculum, præferri filium maſculum, ſi feudum prouenit ex illa linea, ex qua ſuus pater erat coniunctus: ſecùs è contra, quia inquit ipſe, origo vnde feudum prouenit, attendenda eſt, ſicut etiam nos dicimus, procedere deberi in materia ſucceſſionis Iuriſpatron. vt in terminis Iuriſpatronatus paſſiui infra *Praxi* 6. loquẽdo, affirmamus poſt *Idel-*

phonſum Perez de Cura *in ſuo tractat. de Anniuerſarijs , & Capellan. libr.* 2. *cap* 3. *à num*.33. Quibus illic allegatis adde Rotã apud *Caualerium deciſ*. 241. ibi: *Cùm enim fundator vocaret Presbyterum proximiorem de ſu Linaie. Domini dicebant, Aquadum deſcendentem ex fratre vterino non poſſe dici vocatum, &c.* Et certum eſt hoc caſu valere argumentũ de ſucceſſione Iuriſpatr.paſſiui ad actiuum, cum militet eadem ratio.

144 Finita linea, vel deficiente deſcendentia fundatoris, quòd Iuſpatron.non efficiatur liberum, ſed tranſeat ad hæredes etiam extraneos,& ſic aſſumat naturam Iuriſpatron. hæreditarij, patet ex dictis à nobis, poſt Rotam *ſupra num.*126.*& infra eùm de translatione Iuriſpatronat per legatum*. Ita pluries Rotam tenuiſſe, hancq. eſſe magis receptam ſcribentium ſententiam, teſtatur *Riccius part*.1.*Praxis deciſ.* 206. *num*.253. Vbi ampliat etiam ſi fuerit Iuſpatron. relictum alicui familiæ, cum taxatiua *tantùm*. De qua re *Rota infra ſub num.* 155.

§. TERTIVS.

De ſucceſſione in Iurepatronatus mixto.

145 *Iuſpatron.mixtum, quod nam ſit, & num.*148.

146 *Hæreditatem repudians an ſit capax Iuriſpatronat. mixti, Quid ſi ſit cognatus, ſed non inſtitutus hæres, num.*149.

147 *Illegitimi an ſuccedant in Iurepatronat.mixto.*

150 *Succeſſio in Iurepatronat. mixto fit in ſtirpes.*

151 *Filius legitimatus, vel emancipatus, ſi inſtituatur hæres, an ſuccedat in Iurepatronat.mixto.*

145 MIxtum Iuſpatron. eſt illud in propoſito noſtro, quod requirit in patrono, tam qualitatem hæreditariam, quàm agnationis,vt habetur in Floren Canonic.20.Maij 1616. coram Buratto, quæ inter recoll. à *Viuiano eſt deciſ.* 41. *in fine*, ibi: *Vnde ſiue Iuſpatronat. ſit merè gentilitium, ſiue mixtum, quia requirat vtramque qualitatem ſanguinis, & hæreditatis, Octauia tamquam extranea non eſt capax, &c.* Dixi *in propoſito noſtro*, non ſolùm ad differentiam alterius modi loquendi, de quo ſupra, vbi

vbi mixtum Iuſpatr. appellauimus, quod competit laico, & Eccleſiæ, prout procedit deciſio Papienſ. Iuriſpatron. 9. Maij 1594. coram Cardinali Millino, quæ eſt *prima inter recollectas à Viuiano poſt ſuam Praxim*. Sed etiam quia dari poteſt aliud Iuſpatronat. quod ex vna parte ſit hæreditarium, & ex alia parte ſit gentilitiũ reſpectu diuerſorum patronorum; quia, verbi gratia, in aliquibus patronis idem Iuſpatronat. habet qualitatem hæreditariam: in alijs verò gentilitiam, vt habemus exemplum in caſu deciſ. Mediolan. Iuriſpatron. 18. Aprilis 1616. coram Pirouano, quæ inter recollectas à *Viuiano eſt deciſio 70.* ibi: *Domini reſponderunt ſtatum Iuriſpatronat. ab anno 1520. citra pro medietate fuiſſe hæreditarium, quò autem ad aliam medietatem fuiße gentilitium vſque ad annum 1589.*

146 Eſt ita verum, vt requiratur vtraque qualitas in hoc Iurepatr. mixto, quòd non poſſit agnatus repudiare hæreditatem, & retinere Ius iſtud patronatus, vt per *Morett. poſt. cap. 2. libri 4. Viuiani nu. 53.* Et ſicut gentilitium, niſi extincta linea, vel deſcendentia, vel familia, non poteſt tranſire ad hæredes extraneos, ita Mixtum, vt in Mediolan. Iuriſpatron. 18. Aprilis 1616. coram Pirouano ſupracitata, verbis infra proximè referendis; vnde pro illo obtinendo debet articulari proximioritas, & hæreditaria ſucceſſio, nec eſt facienda probatio legitimitatis, ſeu quòd præſentare volentes ſint de legitimo matrimonio nati, vt in Florentina de Ricaſolis 10. Martij 1603. coram Lancellott. ibi: *Quod ex alio deducitur, quia in legitimatione perſonarum numquam fuit articulata proximitas, nec hæreditaria ſucceſſio prout faciẽdum fuiſſet ſi Iuſpat. ſimplex hæreditarium, vel mixtum fuiſſet ex traditis per Iaſonem in Rubrica num. 1. & 2. C. qui admitti, præſertim, quòd fuit ſemper articulatum, quòd præſentare volentes, erant de ſanguine, & de legitimo matrimonio nati, quæ qualitas legitimitatis non eſt neceſſaria in Iurepatronat. hæreditario, & eſt neceſſaria in Iurepatronat. gentilitio, & familiari*. Vt ſupra verſ. Dico quartò.

Circa probationem ſucceſſionis hæreditariæ nota, quia ſufficit probare quòd præſentantes de tempore præ-

præſentationis fuerint in gradu ſucceſſibili, nec requiritur probare, quòd adiuiſſent hæreditatem, Rota apud *Riccium in Praxi probationis Iuriſpatronat. reſolut.* 93. *& nos ſupra diximus num.*

Dixi, *linea, deſcendentia, familia, &c.* Quia ſicut quādo eſt merè gentilitium, non ſemper eſt idem Iuſpatron. ſed aliquando pertinet ad totam familiam, parentelā, &c. aliquando ad lineam, deſcendentes, &c. vt ſupra dictum eſt. ita ex diuerſis verbis fundationis, & reſeruationis, poteſt accidere in mixto; vnde Rota in Laudenſi Cappellaniæ 9. Martij 1616. apud *Riccium d. reſolut.* 192. tractando de ſimili Iurepatronat. quærit quòd probetur deſcendentia.

147 Tale eſſe Iuſpatronat. poteſt argui vel ex verbis fundationis, vbi vocantur filij, & hæredes, vt eſt caſus deciſ. Aquilanæ Capellaniæ 19. Ianuarij 1629. coram Durano relatę ſupra §. primo in principio; vel hæredes deſcendentes, vel hæredes ſui ſanguinis, de quo facit mentionem poſt *Lambertinum Riccius in Praxi nouiſſima probationis, &c. reſolut.* 54. *num.* 4. Quid quando fuit reſeruatum ſuis hæredibus ſimpliciter? Videtur poſt Rotā affirmare *Riccius part.* 1. *Praxis deciſ.* 206. dum poſita ſimili reſeruatione diſputat, an finita linea tranſeat tale Iuſpatron. ad hæredes extraneos, vel remaneat liberū, ſicut nos ſupra *num.* 144. diximus de mero gentilitio; vel ex obſeruantia, de qua habemus caſum in Mediolan. ſupracitatā, ibi: *Et ideo eum ex fundatione, & origine ab anno 1036. per tot ſæcula vſque ad annum 1520. Iuſpatronat. trahat ſecum qualitatem gentilitiam, viſum eſt ex ſequentibus præſentationibus, in quibus enūtiatur, quòd præſentans per tempora tamquam hæres, & vnicus patronus eum deſcendētibus fundatoris per talem actum præſentationis, ſufficienter non fuiſſe obſcuratam originem qualitatis gētilitiā, vt inde cenſendum ſit ſimplex hæreditarium, quia certum eſt, quòd ipſi præſentantes erāt de agnatione de Corteſella, & qualitas hæreditaria non aduerſatur iuri gentilitio, quin & ſimul poſſit eſſe hæredis maiorum, & ex prouidentia fundatorum recognoſcere patronatum, & ſufficit iſta mixtura, vt extraneus excludatur.*

149 Pone quod poſſidens hoc Iuſpatron. mixtum inſtituat hæ-

hæredes extraneos, cùm adeſſent de eius ſanguine, & agnatione, quis obtinebit, ſeu ſuccedet in dicto Iurepatronatus? Reſpondeo, quòd ſuccedent illi, qui ſunt de ſanguine: per exemplum, ſi ſunt vocati propinquiores, ipſi propinquiores etſi non ſint hæredes vltimi patroni, ſuccedent in hoc Iurepatr. mixto, vt per *Viuianum lib. 4. ſuæ Praxis cap. 9. num. 5.* Et ſic fuiſſe dictum per Rotam in Rauennat. Iuriſpatr. 24 Ianuarij 1594. coram Penia, teſtatur, vbi Iuſpatr. erat reſeruatum N. pro ſuis hæredibus, & deſcendentibus, & ipſis decedentibus ſine liberis, vel non extantibus, propinquioribus, &c. Intellige iuxta ea, quæ diximus ſupra, vbi declarauimus, quando hoc caſu debeat attẽdi proximitas fundatoris, vel vltimi patroni. Si autem ſimpliciter vocati ſunt hæredes deſcendentes, debet ſuccedere is, qui ab inteſtato debebat eſſe hæres dicti patroni vltimi mortui, talis enim ex prouidentia teſtatoris, ac fundatoris cenſeri debet vocatus, vt hæres, & conſanguineus;
150 vnde in tali Iurepatron. mixto ſucceditur in ſtirpes, vt in Florentina de Ricaſolis infra citanda, ibi: *Secundò principaliter obſeruantia probatur, quia negari non poteſt quin ſemper remotiores de familia ſimul cũ proximioribus admitti conſueuerint, quod implicat contradictionem cum Iurepatr. mixto, deſcendentibus de familia reſeruato, quod defertur in ſtirpes; in eo enim proximiores tantùm de familia admittuntur, remotioribus prorſus excluſis, &c. & fuit reſolutum in Pientina, &c.*

151 Dubium proprium huius loci eſt, an filius legitimatus vel emancipatus, ſi fuit hæres inſtitutus, ſuccedat in hoc Iurepatron. cùm in eo verificetur vtraque qualitas ſanguinis, & hæreditatis, & quidquid alij dubitanter de hac re loquantur, mihi ſemper placuit affirmatiua ſententia, fauet deciſio Florent. de Ricaſolis 10. Martij 1603. coram Lancellotto relata à Viuiano lib. 4. cap. primo poſt num. 71. ibi: *Non obſtat, quòd in Iurepatronat. hæreditario, vel mixto filij emancipati poſſint præſentare viuis parentibus, nam omiſſo quòd non conſtat de emancipatione, omnium prædictorum id repugnat intentioni, DD. de Mileto, quòd ſcilicet hoc Iuſpatronat. vti mixtum non conferatur niſi hæredibus. Couarr. variar.*

cap.

cap. 18. num. 7. Et clarum eſt, quòd filij emancipati non poſſint eſſe hæredes viuentis patris pro vt concludunt Lãbert. lib. 2. par. 1. quæſt. 2. art. 5. num. 13. Rocc. verbo competens num. 19. in fine.

CAPVT II.

De pertinentia Iuriſpatronatus ratione tranſlationis.

IVſpatronatus actiuum, ſeu ius præſentandi, quia trãſferri poteſt dupliciter de vno patrono in alium ſpecialiter, & vniuerſaliter; Dico ſpecialiter, quando transfertur tantùm Iuſpatron. de per ſe; dico vniuerſaliter, quando transfertur vnà cum vniuerſitate bonorum. Primò videbimus quomodo donatione, legato poteſt transferri de per ſe, deinde quomodo cũ vniuerſitate bonorum. Scio *Gloſ. in cap. pia mentis 16. quæſt. 7. & DD. quos refert, & ſequitur Rocc. de Curte verbo ipſe, vel is, Viuian. lib. 4 ſua Praxis cap. 1. in principio*, afferre alium caſum translationis; patron. ſcilicet permutationis; ſed hũc modum conſultò omittam, quia talis modus trãſferendi, vt habetur per eũdem *Viuian. eod. lib. cap. 3.* non poteſt verificari, niſi quando fieret inter patronos diuerſarum Capellaniarum, cùm non poſſit Iuſpatron. abſque vitio Simoniæ permutari cum alia re prophana, & ante eum docuit *Rocc. de Curte d. verb. ipſe, vel is num. 27.* & tunc circa talem permutationem obſeruanda ſunt eadem; quæ de donatione, & legato infra dicemus, vt idem *Viuianus ibid.* obſeruare videtur, & clariùs per *Rocc. de Curte loco ſupracit. num. ſeq.*

§. PRIMVS.

Donatione quomodo tranſferatur Iuſpatronatus actiuum in alium.

152 *Donari Iuſpatron. hæreditarium poteſt, non autem gentilitium, vel mixtum. Ampliatur etiam vbi Iuſ patronat. à principio fuit gentilitium, ſed poſtea effectum fuit hæreditariũ. num. ſeq. Item etiam quòd transferatur ad hæredes donantis in perpetuum. num. 202.*

154 *Donans Iuſpatronat. hæreditarium, an poſſit illius*

lius naturam alterare & efficere gentilitium.

155 Donari quomodo poſſit Iuſpatronatus gentilitium. Quando valida ex non reclamatione deſcendentium. num. 159.

158 Filius quando poſſit venire contra donationem Iuriſpatronat. factam à patre, & num. ſequenti, & num. 197.

160 Procurator ad donandum Iuſpatronatus quomodo poſſit ſtipulare donationem.

161 Donatio Iuriſpatronat. vt ſit valida requirit conſenſum Ordinarij. An teneatur Ordinarius dictum conſenſum preſtare, ibid. num. 164. Quando dictus aſſenſus præſumatur ex curſu temporis, num. 163 Ratio quare requiratur talis aſſenſus num. 169.

165 Donatio Iuriſpatronat. facta compatrono non eget conſenſu Ordinarij. Filius an dicatur hoc caſu compatronus reſpectu patris donantis, 167.

166 Vicarij conſenſus in donatione Iuriſpatronat. quãdo non noceat, ſed etiam iuuet, & num. præcedenti.

168 Eccleſiæ ſi fiat donatio Iuriſpatronat. non opus eſt conſenſu Ordinarij. Eccleſiæ appellatione hoc caſu venit quilibet locus Pius, non autem perſona Eccleſiaſtica ibid.

170 Ordinarij appellatione qui veniat, quò ad facultatem conſentiendi trãſlationi Iuriſpatr.

171 Vicarius Epiſcopi quando poſſit conſenſum præſtare circa translationem Iuriſpatron.

173 Conſenſus Ordinarij ſufficit, ſi ſequatur donationem Iuriſpatronat. Declaratur ibid. & num. ſequenti habes, quando ſufficiat dictus cõſenſus preſumptus.

175 Conſenſus præſũptus quãdo dicatur interuenire, & num. ſequenti.

178 Donatio Iuriſpatronat. an poſſit ab Ordinario confirmari poſt mortem donantis, vel donatarij.

179 Aſſenſus Apoſtolicus requiritur in donatione Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici.

180 Iuriſpatronat. pertinentia vel exiſtentia an probetur per inſtrumẽtum donationis ipſius.

LOquimur hìc non de donatione facta à primo fundatore, de qua iam egimus ſupra, nec de do-

natione vniuerſitatis bonorum, cui adhęreat Iuſpatr. de qua infra §.3 ſed de donatione ipſius Iuriſpatron. abſoluti facienda, vel facta à ſucceſſore in ipſo, circa quam materiam duæ occurrunt difficultates principaliores. Prima eſt, quod nam Iuſpatronatus poſſit donari. Secunda, quæ requirantur ad talem donationem validè faciendam.

152 Quò ad primam difficultatem; quod nam Iuſpatron. poſſit donari? Patet reſolutio ex ſupradictis, donari ſcilicet tantùm regulariter poſſe Iuſpatron. hæreditarium, non autem gentilitium vel mixtum, quia ibi diximus in Iurepatron. hæreditario duntaxat valere patronum ſucceſſorem præiudicare alijs ſucceſſoribus, non verò in gẽtilitio ac mixto; quibus illic allegatis, adde deciſ. in illa Lucana Iuriſpatr. 20. Iunij 1602. coram Cardinali Millino, quæ inter recollectas à *Viuiano eſt 12.* ibi: *Non obſtat, quòd prima donatio, &c.* Et clariùs in Aſculana 24. Februarij 1616. coram Cardinali Veroſpio, quæ apud eumdem *Viuianum ſupra, eſt deciſ.* 23. ibi: *Non obſtat donationem filio ſuo præiudicare non potuiſſe, tamquam Iuſpatronat. eſſet gentilitium, nam in præſentationibus de anno 1523. & 1608. quæ ſortita fuerunt effectum, apparet, nonnullos patronos hæreditario nomine præſentaſſe, & poſtea, cùm fœminæ vnà cum eorum deſcendentibus dimiſſæ fuerint ad præſentandum, ſatis dicitur Iuſpatron. hæreditarium.* Quod dicitur verum à Rota etiam vbi fuerit Iuſpatronatus à principio gentilitium, ſed poſtea effectum hæreditarium per antiquam obſeruantiam, vt in Mediolanen. Iuriſpatronatus 18. Aprilis 1616. coram Pirouano, ibi: *In diſcuſſione cuius qualitatis eſſet patronatus, de quo agitur, fuit primò firmatum, eſſe gentilitium vſque ad annum 1520. hodie verò propoſitum fuit cuius natura ſit ab anno 1520. vſque ad præſens. Domini reſponderunt ſtatum Iuriſpatronat. ab anno 1520. citra pro medietate fuiſſe hæreditarium, non tamen præiudicaſſe illis de familia, ſi adſunt, niſi obſtet præſcriptio, quam intendunt particulariter exterminare fundamentum primæ partis, deducebatur ex eo, quòd Iacobus Corteſella filius Benedicti vſque de anno 1520. præſentando enuntiat ſe ſolùm, & vnicum patronum*

num ex deſcendentibus fundatoris, & ab Ordinario fuit admiſſus, & vti talis de anno 1520. eiuſdem patronatus medietatem donauit Iacobo Sellæ nouæ, pro ſe, ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus, & extraneis quibuſcumque, quæ donatio cum effectum habuerit in occurrentibus vacationibus ab anno 1533. vſque ad annum 1589. in quibus donatarij ſemper admiſſi fuerunt ad præſentandum cum hæredibus donatoris, nulli dubium quin tam ex voluntate, & poteſtate donantis tranſire potuerit Iuſpatron. pro illa parte cum qualitate hæreditaria. Abb. in cap. 1. de Iurepatronat. Decius conſ. 148.num. 1. Federic. de Senis conſ. 111. col. penult. verſ. item quæritur. Couarr.var. reſolut.lib.2. cap.13. num.6. verſ. duodecimo non incongruè. Seraphin. deciſ. 378.

154 In tali donatione poſſe alterari à donante naturam ipſius Iuriſpatron. ita vt licèt fuerit antea hæreditarium, poſſit donando illud efficere gentilitium, ſcilicet ſibi, & filijs, & deſcendentibus eſt certum, etſi vt in ipſis donatarijs dicatur gentilitium, requiratur, vt talis qualitas gentilitia ſit effectuata, & illud Iuſpatr. amplius non retinuerit dictam qualitatem hæreditariam, quam habuit à principio, vt in terminis legati, quæ eſt valde affinis huic materię donationis, & à nobis tantùm diuiditur ratione maioris claritatis. Habetur in Piſtorienſ. Parochial. 9 Februarij 1624. corã Merlino, quæ inter recollectas *à Viuiano eſt deciſ. 108. & infra§ ſequenti referam.*

155 Dixi, *regulariter*, quia aliquando etiam poteſt donari Iuſpatron. gentilitium non ſolùm eius vita durante, quia tunc ſibi tantùm præiudicat; vt benè poſt *Couarr. Morett. apud cap. 2. lib. 14 Viuiani num. 55.* ſed etiam in totum, ſcilicet finita linea, ſi fuit reſeruatum illud lineæ, ſeu familiæ effectiuæ, vel extincta familia, ſi fuit vocata contentiua familia, tunc enim vt ſæpiùs ſupradictũ eſt, ſi nõ fuit facta reſeruatio cum taxatiua, aſſumit Iuſpatron. iſtud, qualitatem hæreditariam. Notabilis, quò ad hoc propoſitum videtur deciſio Lucana Iuriſpatron. 20. Iulij 1602. coram Cardin. Millino, quæ eſt 12 apud Viuianum, vbi non ſolùm probatur, quòd finita linea poſſit ab vltimo patrono donari Iuſpatron. gentilitium, ſed etiam quomodo probetur

hoc caſu defectus lineæ, & quis poſſit obijcere hanc exceptionem, ſcilicet non defeciſſe lineam, quando fuit facta donatio, ibi: *Quantum ad primam difficultatem, an iſtud Iuſpatron. poterat transferri titulo donationis in familiam de Nicolinis. Domini fuerunt cõcordes, quòd iſtud Iuſpatronat. potuit transferri in familiam de Nicolinis, quia verba non ſtant taxatiuè, ita vt excludantur, qui non ſunt deſcendentes Georgij; ſed ſtant demonſtratiuè, vt non admittantur tranſuerſales, & hæredes extranei, donec adſint deſcendentes, & propterea ceſſantibus deſcendentibus, Iuſpatronat. non extinguitur, ſed tranſit ad hæredes extraneos. Anchar. conſ. 81. Calder. conſ. 4. de Iurepatronat. Caſſador. deciſ. 1. eod. titulo, & fuit reſolutum in cauſa Cremonen. Iuriſpatr. coram Seraph. & in alia coram me. Et quamuis primo loco Iuſpatronat. ſit reſeruatum deſcendentibus Georgij, & non probetur clarè, & cõcludẽter quòd Bartholomeus, qui donauit, fuerit vltimus deſcendens ex linea Georgij. Tamen cùm non verſemur in caſu vacationis Cappell. ob lineam finitam, non eſt neceſſaria probatio defectus lineæ, & ſufficit quòd non probetur, alios extitiſſe de linea, præſertim cùm nemo vnquam contradixerit, & cõcurrat aſſertio dicti Bartholomei, & obſeruantia tanti temporis.* Et poſtea verſ. non obſtat quòd prima do-

155 natio, ibi: *Et ceſſat omnis difficultas, quia non eſt in cauſa aliquis de deſcendentibus Hieronymi, & iſta exceptio non poteſt allegari ab alio, quàm ab eo in cuius fauorem eſt inducta. Put. deciſ. 7. de indic. & in his terminis ſenſit Clarus §. Emphyteuſis quæſt. 16. in fine.*

157 Si quæras primò, quando ob non reclamationem illorum de linea, vel de familia contra donationem, cenſeatur illis illatum præiudicium, habetur in ſupracitata Mediolanenſi, quæ eſt deciſio 70. apud Viuian. in verbis ſupra etiam relatis. *Non tamen præiudicaſſe illis de familia, ſi adſunt, niſi obſtet præſcriptio, quam intendunt particulariter examinare.* Et poſtea ibi: *In præiudicium autem non volentis agere, hoc eſt, de quo particulariter fuit reſeruatum videre, quia vti remotioribus fortè de eo tempore non pertinebat patronatus, & diligentia in non permittendo extraneos poſſidere patronatum,*

non

non pertinebat ad eos, viuente proximiore, quod idem cõueniebat alijs ſucceſſoribus nõ notis, quibus non videbatur poſſe inferri præiudiciũ. Cõcludere videtur, quòd ad hoc, vt illi de familia non cenſeantur ſibi præiudicare non veniendo contra donationem factam de Iurepatr. gentilitio, debet currere tempus requiſitum ad præſcriptionem, iuxta ea, quæ infra ſuo loco dicemus *Praxi ſeq*. Et tale tempus debet computari à die ſcientiæ eius, qui ſuſtinet actuale præiudicium.

158 Si quæres ſecundò, an ad hoc vt filius poſſit venire contra donationem Iuriſpatron. factam à patre ſit neceſſarium, vt ipſe repudiet eius hæreditatem? Et reſpondendum videtur prima fronte affirmatiuè, ex regula illa vulgata, quòd hæres non poteſt impugnare factum defuncti, imò tenetur illud ratificare. *l. cùm à matre*. C. *de rei vendicat. & alijs allegatis per Affl. deciſ. 285. num. 10 & Viuianum lib 4. Praxis cap. 9. num. 48. & ſeq* Quod videtur etiam eſſe verum, ſiue tale Iuſpatron. ſit mixtum, ſiue merè gentilitium. Fauet Rota in Toletana Iuriſpatron. 11. Februarij 1627. coram Coccino, quę inter recollectas à *Viuiano eſt 112*. ibi: *Non obſtat 2. quòd Anna ſit filia, & hæres Ioannis filij Matthęi aui reſpectiuè tranſigentium, & ideò non poſſint dictam translationem tã quam illorum factum impugnare in puncto. Rota apud S. Mem. Gregor. XV. d. deciſ. 418. num. 5. quod procedit etiam in hærede hæredis. Rota deciſ. 265. num. 3. 1. part. recent. Quia quò ad perſonam Matthęi tranſigẽtis ceſſat omnis difficultas, cùm ex inſtrumento publico conſtet, Ioannem filium dicti Matthæi, & Annæ patrem, illius hæreditatem repudiaſſe*. Sed con-
159 trariũ eſt verius, quia d. *l. cum à matre*, non habet locum in actu facto à defuncto contra legem, & ſic de actu inualido, vt benè alijs ad hoc adductis habetur per *Thomam Grammat deciſ 93*. Vbi in caſu ſimili de hærede eius qui donauit rem prohibitam alienari, qui talem alienationem impugnauit, & obtinuit.

160 Si fiat mandatum procuræ ad donandum Iuſpatron. hæreditarium alicui ſine aliqua taxatiua, donatio poteſt fieri à procuratore ei, cui fuit iniunctum in mandato pro ſe, & illius hæredibus, & ſucceſſoribus, quia facul-

facultas donandi recipit interpretationem ab ipſo Iurepatr. quod ſui natura eſt tranſitorium ad hęredes etiã extraneos, vt habetur in præcitata Lucana Iuriſpatr. 20. Iunij 1602. coram Card. Millino, quæ eſt 12. apud *Viuianum*, ibi: *Non obſtat, quòd mandatum procura, &c* Quòd autem procurator cũ libera poteſtate non poſſit donare, præſuppono vt certum per ea, quæ latè tractat *Pinellus in. l. 1. part. 3. num. 56. C. de bonis maternis*.

Quò ad ſecundam partem difficultatis de requiſitis pro validitate donationis
161 Iuriſpatron. Reſpondetur requiri aſſenſum Ordinarij, de quo ſi non conſtat, donatio non eſt attendenda. *Ricc. deciſ. 180. in princip. ac 3. part. Praxis reſolut. 288. & ſeq. & in Praxi nouiſſ. probationis Iuriſpatronat. reſolutione 186. Molfeſ. tract. 6 cap. 5. num. 82.* Teſtatur de communi Canoniſtarum ſententia *Suarez tom. 1. de Religione lib. 4. de Simonia cap. 28. num. 16.* Et ſi aduertat, hoc nullibi in Iure reperiri expreſsè ſancitum, quibus illic allegatis adde Rotam in Aquilana Cappellaniæ 19. Ianuarij 1629. coram Durano, ibi: *Non obſtat, quòd prædictus Lucas Antonius vnus ex filijs & hæredibus Angeli donauerit vnam portionem Iuriſpatron. Gabrieli, qui Dominicũ præſentauit, quia cùm non conſtet interueniſſe conſenſũ Ordinarij dicta donatio non eſt attendenda. Abb. in cap. illud col. penul. de Iurepatr. Decius qui plures allegat cõſil. 541. num. 2. Put. deciſ. 18. lib. 2. & Rota deciſ. 176. part. 1 recent.* Rationes, quare dictus cõſenſus debeat adhiberi, ponit *Lambert. de Iurepatron. lib. 1. part. 2. quæſt. 1 ar. 10.* Quarum illa eſt præcipua, vt videat Ordinarius, an expediat Eccleſiæ mutare patronum, & euitentur fraudes, ac fictæ vẽditiones, ſequitur *Rota in Piſana Cappell. 1. Iulij 1587.*
162 *coram Comitulo*, vbi ampliatur concluſio, vt ſcilicet ſit neceſſarius dictus cõſenſus Ordinarij, vel confirmatio Summi Pontificis etiam quando donaretur ius præſentandi pro vna vice, de qua re nos etiam infra.
163 Quando autem præſumatur dictus aſſenſus ex curſu temporis triginta annorum, vel etiam ex aſſertione ipſius donantis facta in ipſa donatione, habetur latè per *Riccium in Praxi nouiſſimæ probationis Iuriſpatron. reſolu-*

ſolutione 187. & 190. vbi refert deciſ. Rotæ. Quibus adde aliam deciſionem in Lucana Iuriſpatron. 18. Iunij 1628. coram Dunozetto ibi: *Tum etiam quatenus dictus conſenſus fuiſſet neceſſarius ex ſubſequuta Ordinarij tolerantia plurium annorũ, &c.* vt infra.

164 Quia verò talis conſenſus non eſt mera gratia, prout eſt Aſſenſus Regius pro feudo, vel Aſsẽſus Apoſtolicus pro alienatione rei Eccleſiæ, iuxta *Extrauag. Ambitiosè*, ſed eum tenetur de iure præſtare Epiſcopus dum non habet expreſsè iuſtam cauſam illum negandi, vt quia v. g. fieret donatio Iuriſpatron. perſonæ indignæ, vel cum pactis illicitis, ſi de facto illum denegaret, poſſet ille, qui ex hac denegatione grauamen ſenſit appellare ad Metropolitanum & per eum cogi ad conſentiendum, vt poſt *Riccium*, *& Rotam Romanam habetur per Molfeſium tract. 6. Summæ cap. 5. num. 82.*

165 Doctrina autem principalis, quòd in donatione Iuriſpatron. requiratur aſsẽſus Epiſcopi, intelligitur primò, quando fuit facta donatio laico, qui non erat compatronus, & non de donatione facta compatrono, quia tunc cùm nullus requiratur conſenſus Ordinarij, vt in Aſculana Iuriſpatr. 24. Febr. *1616.* coram Veroſpio, quæ apud *Viuianum eſt deciſ.* 23. Et confirmatur in Lucana Iuriſpatr. 18. Iunij 1628. coram Dunozzetto, ibi vigore donationis, de cuius vigore Domini non dubitabant, tum quia vti facta compatrono, qualis de illo tempore erat Martinus ſenior, non indigebat conſenſu Ordinarij, tantò magis ſufficiet conſẽſus Vicarij. *Viuianus d. lib. 4. cap. 4. num.* 7. Quibus illic allegatis adde præcitatam Lunenſ. Sarzan. ibi: *Non obſtat, quod in donatione facta per Auguſtinam Catharinæ eius neptæ, & matri Maximiliano de hoc Iurepatronat. non adſit authoritas Epiſcopi, ſed Vicarij, quæ non ſufficit, vt ſæpiùs reſoluit Rota, quia cum verſemur in donatione inter compatronum, Epiſcopi authoritas non fuit neceſſaria. Gloſ. in cap. Nemini in 1. verſ. Sed poteſt dici, & ibi Bellamera 16. quæſt. 7. Lambertin. de Iurepatronat. par. 2. lib. 1. quæſt. 1. in 1. Pariſius de confid. quæſt. 28. nu. 184. Achill. deciſ. 10. num. 2. de Iurepatr. Verall. deciſ. 284. num. 1. part. 1. & Rota deciſ. 107. num.*

num. 4.1. part. recent. Quòd validitati donationis, productio huius tituli inſufficientis, ſcilicet conſenſus Vicarij minimè noceat, vbi neque erat neceſſarius conſenſus Epiſcopi. Habetur in eadem deciſione Lucana ſupra proximè citata, ibi: *Neque hæc præſumptio eliditur ex productione alterius tituli inſufficientis, nimirum conſenſus Vicarij, quia hic non fuit ad effectum oſtendēdi eſſe ſatisfactum Eſtrauag. Pauli II. de rebus Eccleſ. non alienandis, ſed fuit productus ex abundanti pro maiori cautela, & ad magis remouendum ſcrupulum iuris communis, quo attento, in translatione patronatus, ſiue Eccleſiaſtici, ſiue laicalis (niſi actum eſſet de donatione facta compatrono) videbatur adhibendus conſenſus Ordinarij, cap. nobis, vbi D D. de Iurepatron. productio autem vnius tituli ad vnum finem, & ad effectum, non tollit præſumptionem alterius tituli melioris allegatam ad alium finem, & effectum diuerſum, Rota deciſ. 285 num.*
166 *4. part. 2. recent.* imò datur caſus, in quo productio huius tituli, conſenſus iuuet, nempè vt poſſit currere præſcriptio. *Ricc. in Praxi part. 1. deciſ. 180. num. 148. cum alijs allegatis à Viuiano lib.*
167 *4. cap. 1. nu. 27.* Nota autē quòd donatio facta à patrono eius filio, non dicitur facta compatrono, & ideo eſt neceſſarius cōſenſus Ordinarij, nam viuente patre, filius non eſt patronus, *Stephan. Gratian. diſcept 577. num. 37. Barboſ. de offic. & poteſtat. Epiſcopi allegat. 71. num. 28. Viuian. lib. 4. cap. 1. à num. 31.* Vbi conſulit, vt ſemper adhibeatur ad maiorem cautelam etiam in donatione facta in compatronum conſenſus Ordinarij.

168 Quod dictum eſt de donatione facta compatrono, idem dicas de donatione facta Eccleſiæ, quia neque requiritur in ea conſenſus Ordinarij, vt habetur in *cap. vnico, de Iurepatrònat. in 6.* & omnes docent, teſte *Molfeſio d tract. 6. ſuæ Summæ cap. 5. num. 81.* Quibus ab eo allegatis adde deciſionem Rotæ in Mediolan. Iuriſpatron. ſæpiùs allegat. 18. Aprilis 1616. coram Pirouano, quæ eſt 70. apud *Viuian.* in verbis infra referendis *verſ. imò ſufficit*. Appellatione Eccleſiæ, hic intelligas quemlibet locum Religioſum. *cap. vnico vbi D D. de Iurepatronat. in 6. Rocc. de Curte verbo ipſe, vel*

iis,

is num. 30. *Barboſ. Gratian. & alij allegati per Viuianum lib. 4. cap. 1. num. 16.* Non autem intelligas, Clericum vel aliã perſonã Eccleſiaſticam, niſi ipſi donetur contemplatione Eccleſiæ, vel alterius loci Religioſi, vt per Rotam in Piſana Cappell. 1. Iulij 1587. coram Comitulo, quæ loquitur de donatione facta cuidam Epiſcopo, & refertur à *Viuiano d. lib. 4. cap. 4. poſt num. 74.* ibi: *Communis eſt illa diſtinctio, vt laicus abſq; conſenſu Epiſcopi poſſit trãsferre in Clericum Iuſpatron. quando transfert contemplatione Eccleſiæ: ſecus ſi iure proprio, & bono ipſius Clerici, notant Bald. Abb. qui teſtantur de communi, & alij in d cap illud. Andr in cap. ſignificaſti de Iurepatronat. & ibi Franch. & Anchar. & iuxta hos terminos procedit deciſio Rotæ 9. in nouiſ. de Iurepatron. Nec ad rem pertinet quod inter prædictos donatarios ceſſauit ſuſpitio captanda mortis. Primò quia conſenſus Epiſcopi non ideò requiritur, vt obuietur hu-*
169 *iuſmodi votum, &c. Secundò, quia authoritas Epiſcopi interuenire debet in translatione Iuriſpatronat. vt videat an expediat Eccleſiæ mutare patronum, vt euitentur fraudes ac ficta venditiones, prout aduertunt cõmuniter DD. in d. cap. illud, & liquet, eam poſſe habere locum, vbi donatio fiat Clerico iure proprio, &c.*

170 Appellatione Ordinarij hoc caſu venit Prælatus inferior habens iura Epiſcopalia cum populo, eius diœceſis vbi ſita eſt Capella de Iurepatron. quia talis poteſt etiam inſtituere, ſi in fundatione ei fuit reſeruata inſtitutio, tamquam Ordinarius, vt de Præpoſito Buxeti, ex reſolutionibus Sacræ Congregationis, refert Rota in illa Burgi S. Domnini Iuriſpatr. 9. Decembris 1622. coram Merlino, quæ inter recollectas à *Viuiano poſt ſuam Praxim eſt deciſ. 18.* idem dicit *Viuianus dicto lib. 4 cap 1. num. 24.* de Capitulo Prouincialis Eccleſiæ Piſanæ, etſi trepidanter, cum deinde relinquat cogitandũ, venit etiam Vicarius Capituli Sede Vacante, *Riccius in 1. part. Praxis deciſ. 180. num. 150.* Quia hoc pertinet ad poteſtatem iuriſdictionis non Ordinis, quidquid poſt *Stephanum Gratianum etiam* dubitare videatur *Viuianus loco citato num. 26.* Et ſi cõtrarium ſit dicendum de Vicario generali Epiſcopi; ſi non habeat ſpeciale manda-

S s tum

tum, vt communiter docēt Doctores apud *Riccium part. 2. Praxis reſolut. 469. & Rota apud Caualerium deciſ. 538.* Et clariùs tenuit nouiſſimè in vna Piſtorienſi Beneficij 24. Maij 1630. coram Cardin. Veroſpio, ibi: *Demum neque obſtat validitas donationis, quæ impugnabatur ex defectu poteſtatis Vicarij, qui eamdem donationem confirmauerat, neque enim dubitari poterat de eiuſ-*
171 *dem Vicarij poteſtate; nam præter liberam facultatem, quam habebat in mandato, & litteris ſui Vicariatus, ex qua comprehendi poterant caſus, qui ſolent exigere mandatum magis ſpeciale. l. ſi Procurator, cui generaliter 58. num 2. ff. eod tit. & in l. Creditor §. huius num. 3. ff. mandati, Ruin. conſ. 93. num. 6. lib. 5. Bero. quæſt. 33. num. 8. & quæſt. 25. num. 2. Hoc etiam videri poterat in eiſdem litteris illi conceſſum, vt poſſet confirmare donationes patronatus, cum eam præterea facultatem habuerit expreſſè in mãdato conſentiendi erectionibus, ac reſeruationibus patronatuum, atque etiam alienationibus bonorũ Eccleſiaſticorum, ſiuè enim eadem ſit facultas, ex qua liceat inſtituere, ac reſeruare à principio Iurapatron. atque ea, ex qua promiſſum ſit conſentire eorumdem patronatuũ alienationibus poſtquam conſtituti fuerunt, vt late comprobat Ferrett. conſ. 327. num. 4. & 5. & conſ. 343. num. 10. cuius tamen contrarium defendit Lamber. de Iurepatron. libr. 1. part 2. quæſt. 1. art. 5. num. 2. Et facta dinumeratione horum caſuum, qui ſub generali mandato non continebantur, conceſſa cenſebatur hac etiam facultas ex clauſula, quæ in eodem mandato legebatur, alia omnia, & ſingula faciẽdi, quæ mandatum magis ſpeciale requirerent. c. qui ad agendum, vbi notatur de Procur. in 6. Abb. in cap. coram nu. 5. de in integr. reſtit. Couarr. in Rubr. de teſtam. p. 2. num. 14. & var. reſolut. lib. 1. cap. 6. num. 3. Caſſad. deciſ. 1. de Procur. Rota deciſ. 27. eod tit. in nouiſſ. & in Valent. Beneficij 3 Decembris 1582. coram Aldobrand. ſiue etiam, quòd maior dici poſſet facultas conſentiendi alienationibus patronatuum, nõ tamen maior erat facultas conſentiendi alienatione bonorum Eccleſiaſticorum, quæ in eodem mandato conceſſa fuit. c. illud de Iurepatron. Achill. deciſ. 10. eod. tit. Decian. conſ. 27. num. 20. Card. Seraph. deciſ. 1312. num. 1.*

cùm

Digitized by Google

cùm præterea ad caſus ſimiles eadem facultas reſtricta dici non poſſet, dum illa expreſsè in eodem mandato concedebatur, etiam in caſibus, qui eſſent maiores expreſſis.

Et ex his probata validitate donationis, & ſucceſſione Vincentij in vniuerſo Patronatu. Dixerunt Domini, cõcedendam eſſe inſtitutionem Angelo, qui cùm eſſet præſentatus à vero patrono, docuerat etiam de ſua nobilitate, præſentatione in tempore, & alijs, quæ de iure ad eamdem inſtitutionem obtinendã requirebantur cauſæ. c. quoniam, c ſi verò de Iurepatronat. Rota deciſ. 620. n. 3 part. 1. & deciſ. 337. num. 172 *1. part. 2 recent.* Adde quòd dictum ſpeciale mandatum præſumitur ex curſu longi temporis, ſcilicet 30. annorum, quidquid aliqui contrarium doceant; ita *Riccius in Praxi nouiſſima probationis Iuriſpatronat. reſolutione 189.* Quibus illic allegatis, Adde Rotam in Mediolanenſi Iuriſpatron. 18. Aprilis 1616. coram Pirouano quę inter recollectas à *Viuiano eſt deciſio 70.* ibi: *Non obſtat, quòd in dicta donatione non interuenit authoritas Epiſcopi, ſed Vicarij, quæ non ſufficit, cùm approbare donationem Iuriſpatron. factam per laicum alteri laico, reſpiciat gratioſam facultatem, c. illud cap. præterea de Iurepatron. quæ non tranſit in generalitate mandati Vicarij, &c. Quia ex decurſu tanti temporis præſumitur ſufficiens mandatum vel ratificatio Ordinarij, qui aliàs non permiſiſſet, patronũ præſentare prout fecit in occurrẽtibus vacationibus. &c.*

173 Iſte conſenſus Ordinarij ſufficit ſi ſequatur donationem, vt dictum fuit ſupra de erectione Iuriſpatron. ita per Rotam in Lucana Iuriſpatron. 18. Iunij 1628. coram Dunozzetto, vbi ad hoc allegat tex. *in cap. coram, & c. ſug: ſtum extra de Iurepatronatus. Rotam deciſ. vltima eodem titulo in antiquis.* Fauet etiam eadem Rota in Triuentina Benefic. 12. Nouembr. 1629. coram Queipo versùs finem quam habetis in fine Operis. Hæc doctrina benè declaratur per Rotam in Beneuentana Iuriſpatronatus 26. Iunij 1628. coram eod. Dunozzetto, ibi: *Nec releuat, quòd confirmatio potuerit fieri quandocunque etiam poſt mortem donãtis iuxta deciſ. vltimam de Iurepatronat. in antiquis. Nam quidquid ſit quando interuenit confirmatio poſt tri-*

ginta annos, & poſt mortem tam donantis, quàm donatarij; prout in caſu, de quo agitur, viſa fuit ceſſare omnis difficultas, ex quo dicta confirmatio ſuperuenit poſt vacationem, & poſt præſentationem factam à prædicta Angelella, vt in Summario num. 1. *vnde non poteſt impedire effectuationem præſentationis factæ ante dictã confirmationem ab exiſtentibus in poſſeſſione præſentandi. Lambert. d. art. 17. ſub num. 10. circa finem, verſ. ſed ſi vacaret. Rota deciſ. 337. num. 7. part. 2. recent. Put. deciſ. 18. lib. 2.* Dum autem Rota non fundat ſe in eo, quòd poſt 30. annos, vel poſt mortem tam donantis, quàm donatarij ſit præſtitus conſenſus donationi, ſed tamen quòd fuerit præſtitus poſt vacationem, & præſentationem, nam vt dicitur in alia deciſ. Piſana Cappell 24. Nouembris 1586 coram Bubalo ante confirmationem donationis non exiſtere abdicatum ius à patronis, & per conſequens poſſe præſentare, merito explicare debemus, quid dicendum ſit quando elapſum eſt tempus triginta annorum, vel interuenit mors donatoris, & donatarij antequam conſenſus præſtaretur.

174 Quò ad primam partem dubitationis, *Viuian. dicto lib. 4. cap. 1. num. 29. & ſeq.* dicit, quòd etſi regulariter conſenſus Ordinarij pro cõfirmatione talis donationis debeat eſſe expreſſus, quia requiritur pro forma, tamẽ aliquãdo etiam ſufficit præſumptus, & tacitus; rationem eam eſſe huius rei ſubdit *capit. 4. ſub num. 7.* Quia vt diximus ſupra, non eſt neceſſe, vt talis conſenſus comitetur dictam donationem, ſed ſufficit ſi ſequatur, modò teneatur dictum conſenſum præſtare Ordinarius, vt latè *Viuianus lib. 4. cap. 2. ſub num. 48.* Et ſi
175 quæris ab eo, quando dicatur adeſſe talis conſenſus præſumptus, ſeu tacitus ſufficiens? Reſpondet *dicto num. 29.* quòd hoc contingere poteſt duobus modis. Primò quando donatarius fuit ſcienter admiſſus ab Ordinario ad ea, quæ ſpectant ad patronum. Secundò quãdo à die donationis elapſum fuit tempus legitimæ præſcriptionis, quod tempus, ipſe ait, eſſe curſum 40. annorum, & licèt *cap. 4. ſub num. 5. & 74.* dicat, quòd ex lapſu 30. annorum iuncta obſeruantia, talis conſenſus præſumatur interueniſſe, non per hoc ſibi contradicit

cum

Digitized by Google

cum eo, quòd dixit ſupra requiri tẽpus legitimæ præſcriptionis 40. annorum, quia poteſt eſſe, quòd à die donationis nulla interuenerit præſentatio facta à donatario, ac admiſſa ab Ordinario, & tunc requiritur, quòd elapſum ſit à die donationis tempus 40. annorum, vel ſi fuit facta præſentatio à donatario, & admiſſa ab Ordinario, & tunc ſufficit tempus 30. annorum, ideo addit illa verba, *iuncta obſeruantia*, quia vult ſufficere 30. annos, tantò magis erit præſcriptio, ſi fuerunt emanatæ præſentationes, & lapſum ſit ſpatium 40 annorũ, vt in prçallegata Lucana Iuriſpat. 18. Iunij 1628. corã Dunozetto in fine ibi: *Præterea cum ab anno 1551. quo Martinus ſenior præſentauit Pardum, emanarunt per eius hæredes plures præſẽtationes effectuatæ, & ſit lapſum tempus* 40. *annorum, videbatur etiam Martinus iunior, qui præſentauit Dominicum aduerſus prætentiones Capellanorum tutus preſcriptione quadragenaria, c. de quarta de præſcriptionibus. Couarr. in regula poſſeſſor part. 2. §. 10. num.* 8. *Purpuratus conſ.* 560. *num.* 16. *Rota deciſ.* 407. *num. 1. part. 1. diuerſorum.*

Cùm igitur in caſu dictæ Beneuentanæ, non ſolùm nulla fuerit ſubſequuta obſeruantia donationis; ſed cõtrarium fuit obſeruatum, vt patet in fine deciſionis, ibi: *Præſertim quia ex obſeruantia per dictam præſentationẽ effectuatam de anno* 1599. *viuente dicto donatario apparet donationem nõ habuiſſe effectum*. Ideò etiam nulla potuit currere præſcriptio, nec ſibi iuuare aliquid tempus 30. annorum, atque etiam non poterat confir-
176 mari, quia ſicut donatio effectuata facit præſumi cõſenſum, vt in Aſculana Iuriſpat. 24. Februar. 1616. coram Card. Veroſp quæ apud *Viuianum eſt deciſio* 23. ibi: *Et in omnem euentum ſtante donationis effectuatione præſumitur Ordinarij conſenſus interueniſſe. Lambert. de Iurepatron.* 2 *part. primi lib. p. quæſt princip. art.* 8. *Franc. Marcus deciſ.* 473. *num.* 3. *p.* 1. *Decius conſ.* 639. *num.* 3. *& ſeq. latiùs deciſ.* 20. Ita ſi non eſt effectum ſortita pro nulla, & inualida reputatur, etiamſi interfuit confirmatio, vt dicitur per Rotam in Cracouien. Parochialis 22. Maij eiuſdem anni 1628. coram Merlino, ibi: *Non cõſtat. dictas donationes ſortitas fuiſſe effectum, pro vt requi-*

requirebatur . Calder. conſ. 6. de cauſa poſſeſſ. & prop. Caputaq. deciſ 317. num. 2. & ſeq. part. 2. Gonzal. ad regul. 8. gloſ. 45 §. 2. num. 37. vbi, quòd quando quis poteſt alio titulo præſentare, non præſumatur præſentare vt donatarius ; ibi: *Neque obſtat, quòd immò apparet de effectuatione dictarũ quatuor donationum ex præſentationibus ſubſequutis , &c. Quoniam in huiuſmodi præſentationibus non exprimitur, quòd præſentauerit vigore donationum, & potius intrat præſumptio, quòd præſentauerit iuxta ſententias, &c. Et propterea præſentationes referendæ ſunt titulo legitimo, & valido. Grau. conſ. 322. ſub num. 3. Dec. conſ 297. nu. 2. Beccius conſ. 6. num. 6. lib. 1.* Si ergo per non effectuationem, actuſque contrarios, redditur nulla donatio, etiam quòd adſit confirmatio, tãtò magis non poteſt ex poſt facto, etſi lapſi ſint 30. anni; confirmari ex regula, quòd ab initio non valet, tractu temporis non poteſt conualeſcere; tum etiam ex ratione, quam ponit Rota in Piſana Cappell. apud *Viuianum d. lib 4 cap. 4. poſt n. 74.* ante confirmationem Ordinarij non abdicari Iuſpat. à patrono donante.

177 Quæres hac occaſione, an, quando iuncta eſt obſeruantia, neceſſarium ſit tempus 30. annorum ad ſupradictam præſumptionem ? Reſpondetur, diſtinguẽdo vtrũ conſtet præſentatio, vel facta à donatario, & fuerit admiſſa ab Ordinario ſciente, donationem non fuiſſe confirmatam; vel de hoc eſt dubium, vtrùm Ordinarius hoc ſciuerit, vel non. Primo caſu ſufficit minus tempus. Secundo caſu requiritur dictum tempus 30. annorum, vt in terminis alienationis rerum Eccleſiaſticarum ſine aſſenſu philoſophatur *Ricc. in Praxi deciſ. 35.* & hoc voluit dicere *Viuianus d. cap. 4. ſub num. 5.* Dum poſtquã dixiſſet, quòd ex lapſu 30. annorum iuncta obſeruantia, præſumitur interueniſſe aſſenſum; ſubdit, ſi autem Epiſcopus inſtituit ad præſentationem donatarij, tunc valet donatio facta ſine Epiſcopi conſenſu, ex quo inſtituendo, videtur conſentire, vbi allegat deciſionem Rotæ in Piſtorien. Iuriſpatron. 27. Nouembris 1587. corã Gipſio, ſed clariùs loquitur *Viuian. ibidem ſub nu. 74.* de præſentationibus admiſſis in plurali, & eſt id quod dicitur in ſupra relatis

Digitized by Google

latis verbis deciſ. Aſculanæ, ſub num. 176. & clariùs Rota in Lucana Iuriſpatron. 18 Iunij 1628. coram Dunozetto, vbi citat eamdem deciſionem 60 Bononienſ. ibi: *Tum etiã quia quatenus præfatus conſenſus fuiſſet neceſſarius, ſatis de eo conſtare videbatur ex ſubſequuta Ordinarij tolerãtia plurium annorum, nec non ex admiſſionibus præſentationum factarum per Martinum don.tarium, eiuſque ſucceſſores, quæ non potuerunt fieri citra approbationem donationis. Lãbert. dicto tractat. lib. 1. part. 2. quæſt. 1. art. 7. in fine. Rota in Bonon. de Viola 27. Nouembris 1597. corã b. m. Gypſio, & hæc approbatio potuit quandocumque &c.* Vbi paulò antea firmauit, beneplacitum Apoſtolicum in alienatione Iuriſpatron. Eccleſiaſtici præſumi interueniſſe ex lapſu 30. annorum, & obſeruantia ſubſequuta, vt ſupra retuli.

178 Quò ad ſecundam partem an donatio poſſit confirmari poſt mortem donantis, vel donatarij. *Viuian. d. lib. 4 cap. 1. ſub num. 39.* Reſpondet, quòd poſt mortem donantis non poteſt interuenire confirmatio talis donationis in præiudicium hæredum ipſius donatoris, & nu. 44. limitat hoc, ſi fuit talis donatio iuramento numquã illam reuocandi confirmata. Ac capite 4. num. 74 poſt Rotam, docet, quòd poſt mortem donãtis poteſt Epiſcopus conſentire tali donationi in præiudicium hæredis ipſius, non autem poſt mortem donatarij, & deciſio adducta pro ſecunda parte eſt Piſana Cappell. 24 Nouembris 1586. coram Bubalo, vbi præſupponitur, in vita donatarij fuiſſe obtentam confirmationem Apoſtolicã dictæ donationis in forma commiſſaria directa Ordinario cum clauſula, verificato priùs Iurepatron. & tamen deceſſiſſe donatarios ante exequutionem illius, ſed id quod dicitur poſt mortem donantis poſſe cõfirmari donationem ab Ordinario, intellige quando res eſt integra, ideſt donans per præſentationẽ poſt donationem non reuocaſſet dictam donationem, quia prætermiſſa quæſtione de reuocatione donationis ante, vel poſt acceptationem, de qua infra, ex quo hoc caſu debet donatio effectum ſortiri, aliàs eſt nulla, & inualida, vt ſupra dictum eſt, conſequitur non poſſe poſt talem non effectuationem confirmari ab Ordinario, ſequi-

ſequitur igitur ex dictis, quòd quādo præcedit mors vtriuſque, ſcilicet tam donātis, quàm donatarij, non poſſe confirmari dictam donationem.

179 Et ſi pro confirmatione dictæ donationis regulariter ſufficiat aſſenſus Ordinarij, tamen aliquando eſt neceſſarius etiam aſſenſus S. Pontificis, nempè quando Eccleſia vellet donare Iuſpatr. Eccleſiaſticum laico, vel etiā alteri Eccleſiæ ob rationem ſpecialem Extrauag. Ambitiosè, vbi interdicitur alienatio bonorum Eccleſię abſque aſſenſu Summi Pontificis, vt per *Viuianum d. lib. 4. cap* 8. *num* 30. vbi allegat diuerſas deciſiones Rotæ, quibus adde deciſionem in Lucana Iuriſpatron. ſæpius ſupra mentionatam 18. Iunij 1628. coram Dunozetto, ibi: *Non obſtat allegatus defectus beneplaciti Apoſtolici, quod videbatur neceſſariū in alienatione Iuriſpatron. Eccleſiaſtici ex conſtitutione Paulina de rebus Eccleſiæ non alienandis; illud enim ex lapſu* 30. *annorum, & obſeruantia ſubſequuta, præſumitur interueniſſe. Ancharan. conſil.* 136. *Seraphinus deciſ.* 671. *num.* 1. *Rota deciſ* 506. *num.* 2. *&* 4. *part.* 2. *recentiorum*. Si Iuſpatron. pertineret ad Monaſterium Regularium tunc deberent obſeruari ſācita nouiſſimè per Decretum Sacræ Congregationis Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani VIII. Pontificis Maximi iuſſu editum, de rebus Regularium non alienandis ſub die 7. Septembris 1624. cum ſuis declarationibus.

180 Quòd autem dominium Iuriſpatron. in illis, qui donarūt probetur ex eo, quòd in donatione, & confirmatione Apoſtolica fuerit facta mentio, quòd Iuſpatron. ſpectabat ad donantes, ſi dicta donatio habuit effectum per ſpatium plurium annorum, habetur in Florentina Iuriſpatr. 8. Nouembris 1627. quæ inter recollect. à *Viuiano eſt deciſ.* 104 ibi: *Strictè ad dubium reſeruatū in vltima deciſione; an ſcilicet conſtet de dominio illorum qui donarunt, & an illud debeant probare per immemorabilem cum præſentationibus effectū ſortitis ſpatio* 50. *annorum, quaſi agatur de probatione Iuriſpatron. vniuerſitatis, in qua cadit præſumptio vſurpationis, & ideo non docto titulo requiritur præfata probatio ex diſpoſitione Sacr. Concilij Tridentini. Et Domini cenſuerunt ſatis conſtare de dominio, cùm in donatione, & confirmatione*

tione Apoſtolica, fuerit facta mentio, quòd Iuſpatron. ſpectabat ad donantes, quare cùm huiuſmodi donatio habuerit effectum ſpatio 72. annorum, vtique narrata præſumuntur iuſtificata, & ſic quòd Iuſpatron. ſpectaret ad donantes. Rota deciſ. 739. num. 4. part. 2. Seraph. deciſ. 642. num. 3. &c. Et præfata eò magis ſunt admittenda, cùm patronus non ſit in cauſa, ac ideo in probando Iurepatronat. ſufficiunt leuiores probationes, Rota deciſ. 229. num. 1. part. 1. Donationis Iuriſpatron. inſtrumentum non probare Iuriſpatr. exiſtentiam. dictum fuit ſupra Praxi 2. num. 29.

181 Inſtrumentum donationis quando ſit in forma probanti, & quando dicatur Authẽticum, num. 186.

182 Citatio partis quando requiratur in exemplatione inſtrumenti.

183 Inſtrumentum extractum ab alio proceſſu an probet.

184 Enunciatiua ſcripturæ facta in motu proprio Sũmi Pontificis probat dictã ſcripturam.

185 Conſenſus præſtiti in coadiutorijs, vel reſignationibus habent vim præſentationi.

187 Originale inſtrumentum quod nam dicatur.

188 Recognitio inſtrumẽti quãdo ſit neceſſaria.

189 Antiquitas alicuius ſcripturæ quomodo arguatur per Rotam.

190 Notarius forenſis quis dicatur.

191 Statutum laicorum non determinat contra Eccleſiaſticos, & num. 193.

192 Donatio quando ſufficiat, vt acceptetur à notario, An acceptatio ſufficiat, ſi fiat poſt mortem donantis vel donatarij, ibid.

194 Donatio Iuriſpatr. facta pro ſe, &c. quomodo debeat interpretari.

196 Captiuo apud hoſtes quomodo competat Iuſpatronat.

198 Donatio Iuris præſentandi cenſetur facta cumulatiuè, & non priuatiuè.

199 Simonia ſuſpicio in donatione Iuriſpatron. quando impediat translationẽ ipſius, & num. ſequenti quòd illa non committatur vbi donatio ſit in recompenſam beneficiorum, num. 201.

203 Filiorum natiuitate, & ingratitudine reuocatur donatio Iuriſpatr.

204 Donatio Iuriſpatron. per litte-

litteras cõfirmationis Papæ, vel Ordinarij.

CIrca alias ſolemnitates dictæ donationis reſpicientes probationẽ ipſius, certum eſt, debere produci in forma probanti, dicitur autem tale, quando illud fuit exemplatum à ſucceſſore in officio Archiuiſtæ, vt in præcitata Aſculana 24. Februarij 1616. coram Cardinale Veroſpio, quæ eſt 23. apud Praxim Viuiani; ibi:

181 *Non obſtat, donationis inſtrumentum non eſſe in forma probanti, nam vltra quòd ante motam litem de anno 1585. fuit illud à Notario in officio Archiuiſtæ ſucceſſore exemplatum, vnde dicitur probare. Felin. in cap. P. Tabellio de fide inſtrumentor. Caputaq. deciſ. 101. nu. 3. p. 2. Seraph. deciſ. 1481.* Nec ab re dicitur ante litem motam, quia ſi exemplatur lite pendente, debent citari intereſſe habentes, vt etiã in præcitata Beneuentana 26. Iunij 1628. coram Du-

182 nozetto, ibi: *Non obſtat denique quòd Angelella fuerit excluſa à dicto patronatu per donationem de eo factam ab eius patre ad fauorẽ Ioan. Nicolai eius filij, à quo deſcendit dictus Gabriel, pro vt in Summario Maximiliani num. 2. quia cùm dicta donatio fuerit tranſumpta lite pendente, & non citatis intereſſe habentibus non probat. Put deciſ. 336. lib. 2. cum alijs latè relatis per Gratianũ diſcept. 907. num 32. & ſeq.*

183 An autem ſufficiat; ſi talis donationis inſtrumentum ſit extractum ab alio proceſſu, habetur in Piſtorienſ. Archidiaconatus 15. Ianuarij 1629. coram Pirouano, ibi: *Non obſtat, quòd inſtrumentum donationis, à quo pendet ſubſtantia probationis Ioannis Baptiſtæ non ſit in forma probanti, poſtquam neque authenticum ab eodem Notario rogatum; neque à ſuo originali, parte citata compulſatum, productũ fuit; ſed ab alio proceſſu leuatum, cui fides adhibenda non eſt, non obſtante Cõſtitutione Innocentij, dum in illo proceſſu non apparet productum authenticum, & recognitum, Caputaq. deciſ. 351. num. 5. part. 2. Rota deciſ. 550. num. 4. coram PP. Gregorio XV. & in Ianuenſ. portionis 12. Ianuarij 1604 coram Illuſtriſſ. Card. Millino. Quia etſi hodie probari non poſſint requiſita Innocentiana, quãdo ſcriptura extracta de alio proceſſu producitur, non tamen deficit forma probans illius Inſtrumenti, quia cum*

cùm ſubſtantia tenoris illius fuerit regiſtrata in litteris Sixti IV. confirmantis hanc donationem ſub data Kalend. Februarij anni 1476.
184 ab Incarnatione, & iterū enūtiata in litteris motu proprio eiuſdem Pontificis de anno 1481. & ſic verſemur in antiquiſſimis ſupra centū annos, ſcriptura, aut tenor regiſtratus in litteris Papæ probat factum enunciatum, Alex. conſ. 6. in fine lib. 6. Grau. de antiq. temp. in princ. num. 8. & 10. dicens, ſi Papa vt hic motu proprio concedit; etiam in recentibus talem aſſertionem probare, & in ſectione, verſ. octaua datum limitatio in fine, & in alia ſectione, verſ. vidimus in genere num. 13. idem confirmant, Modern. de prob. concl. 918. num. 3. & nihilominus ſi ageretur de ſumpto informi, concurrentibus adhuc adminiculis, & obſeruantia, plenè probat. Bald. conſ. 400 num. 5. lib. 4. Crau. conſ. 158. poſt princ. & 274. num. 7. Ioſeph Ludou. concl. 38. verſ. infertur quintò, Seraph. deciſ. 1334. num. 5. Rota deciſ. 18. num. 1. part. 2. recent. quæ adminicula ſuper abundant, quia ex litteris prædictis Sixti IV. tam de anno 1476. quàm 1481. apertè conſtat de veritate factæ donationis, & idem legitur regiſtratum in libro Capituli Cathedralis Piſtorien. de anno 1479. quòd ideo familia de Pandulphinis tenebatur ad anniuerſarium vigore prædictæ donationis rogatæ per Nerium de Prato Cameræ Apoſtol. Notarium, qui eſt idem deſcriptus in calce ſcripturæ donationis pro Notario rogato, quibus accedūt enunciatiuæ emanatæ in diuerſis proceſſibus; nam de anno 1601. Ferrantes de Tucis pro iuſtificanda narratiua litterarum coadiutoriæ huius dignitatis produxit diuerſa iura, inter quæ legitur idem Inſtrumentum publicum donationis Iuriſpatronat. Archidiaconatus prædicti factæ per Ludouicum Pauli, Petro, Philippo Iannotij de Pandulfinis, & natu maiori pro tempore exiſtenti ex linea, & deſcendentia dicti Iannotij die 17. Decembris 1476. rogato à Nerio Honuphrij, Notario publico Cam. Apoſtol. Similiter & in ſententia anni 1611. lata ad fauorē Honuphrij per Vicarium Piſtorienſ. legitur, viſo inſtrumēto fundationis, & donationis facta per Ludouicum fundatorem Petro, Filippo Iannotij Pandulfini, & maiori natu. Cæterùm quòd inſtrumentum prædictum fuerit ſtē-

per pro authentico obſeruatum; patet, quia ab anno 1528. vſque ad vltimam vacatiònem Pandulfini, natu maiores præſentarunt, ſeu loco præſentationis conſenſum præſtiterunt reſignationibus per tempora factis per Archidiaconos poſſeſſores, & in prouiſionibus Apoſtolicis ſub ſequutis nempè de anno 1528 in prouiſione Frãciſci per reſignationem Vincentij, & de anno 1565. in prouiſione Baldaſſaris per reſignationem ſupradictam Franciſci, & de anno 1601. in coadiutoria expedita ad fauorem Ferrantis Tucij, & in alia coadiutoria expedita ad fauorẽ Honuphrij Clarentij de anno 1611. per cuius obitum contigit præſens vacatio, & quãuis conſenſus nõ fuerint præſtiti in vacatione per obitum; ſed in coadiutorijs, & reſignationibus, ijdem tamen

185 *ſequuntur effectus: quia conſenſus præſtiti habent vim præſentationis etiam ad conſtituendos patronos in quaſi poſſeſſione præſentandi. Abb. conſ. 54. num. 1. lib. 1. Rot. deciſ. 154. num. 4. part. 2. recẽt. & 349. num. 2. coram PP. Gregorio XV.*

186 Authenticum quando dicatur tale inſtrumentum, ad propoſitum hoc noſtrum patet ex deciſ. in ead. cauſa Piſtorienſ. facta 28. Ianuarij 1630. huius tenoris: *Cenſuerunt Domini ſtandum eſſe in iam reſolutis 15. Ianuarij 1629. quia hęſitatio, quæ erat apud aliquos ex Dominis ſuper exiſtentia donationis, ad quã tota cauſa hodie reſtringebatur, per productionem inſtrumenti authentici ceſſat, nam ſcriptura huius donationis continet diem, menſẽ, annum, teſtes, clauſulam, actum, & alia, quæ deſiderantur per Gloſ. in l. generali C. de Tabell. lib. 10. ſpecul. de Inſtrum. edit. in princ. Abb. in cap. 1. n. 3. & ibid. Imola n. 2. Felin. n. 2. de fide Inſtrument. Bart. in l. ſi quis ex argentarijs §. ſi initium num. 61. ff. de eden. nec dubitari poteſt de rogitu, ſeu publicatione inter partes, quia ſubſcriptio eiuſdem Notarij qua dicit, Nerus Honuphrij de Prato teſtatur ſic, vt præmittitur, & hoc præſens publicum inſtrumentum manu alterius ſcriptum confeci, & in hanc publicam formam reduxi, ſignoque, & nomine meis ſolitis ſignaui, ex quibus verbis patet, leuaſſe hoc ſecundum à ſua matrice iam perfectum, & publicatum,*

187 *& quodlibet leuatum dicitur originale. Bart. in Auth. ſi quis in aliquo num. 3. C. de eden. vbi Dec. num. 15. Conar. pract.*

pract. quæſt. cap. 19. num. 3. Caputaq. deciſ. 170. part. 1. & 351. part. 2. Rota deciſ. 1. de fide inſtrum. in nou. & in Mediolan. decimarum 23. Ianuarij 1612. coram me.

188 *Non obſtat, quòd prædictum inſtrumentum non fuerit recognitum, quia cùm habeat datam de anno 1476. & ſic verſemur in tempore ſupra centum annos, non eſt de iure neceſſaria alia recognitio. Put. deciſ. 1. de fide Inſtrum. & 146. lib. 1. in correct. Caputaq. deciſ. 5. part. 3. & deciſ. 27. num. 2. & 693. num. 7. part. 2. recentiorum,*

189 *& Rota contentatur oculari inſpectione ad agnoſcendā ſcripturæ antiquitatē, pro vt in alia Mediolan. decimarum 27. Ianuarij 1617. coram me fuit dictum, & hanc pariter oculis Dominorum ſubiecerunt, dum cauſa diſputabatur, & vlterius concurrunt plura adminicula ponderata in prima deciſione, quæ ſola ſufficerent, vt ſcripturæ fides eſſet præſtanda ad effectum ſufficientis recognitionis.*

Non obſtat, quòd iſte Notarius ſit de Terra, ſeu Oppido Prati, & ſic forenſis in Ciuitate Piſtorien. quia propterea ex Statutis eiuſdem Ciuitatis prohibetur rogare donationes, & alia inſtrumenta ſub pena nullitatis.

190 *Quia enunciatiua loci originis non tollit, quin idem Notarius potuerit ciuilitatē in alia ciuitate contrahere; vt in terminis ciuilitatis fuit firmatum in Romana centum mill. 28. Ianuarij 1628. coram Illuſtriſſimo Card. Vi-*

191 *rili, vltra quod Statutum Ciuitatis Piſtorij defectu poteſtatis, cùm ſit laicorum, non poteſt aliquid determinare contra Eccleſiaſticos, vt pleniſſimè firmat Surd. conſ. 2. num. 14. & 34. & conſil. 301. num. 12. & ſeq. Et ita, &c.* Circa quod vltimum dictum de Statuto, vide infra aliam deciſ. ſub *num. 212*

192 Circa acceptationem requiſitam ad validitatem donationis, *Viuian. d. lib. 4. cap 4. à n. 60.* concludit cū *Card. Mantica*, quòd ſufficiat acceptatio facta per Notarium pro abſenti, dūmodo ſubſequatur ratihabitio donatarij, ſaltem tacita, quæ ex facto conijci poſſit, non tamen impedit talis acceptatio Notarij pro abſenti, quin donator poſſit reuocare donationem ante ratihabitionem donatarij, vt eſt magis communis, & verior opinio, de qua teſtatur *Theſaurus deciſ. 70. Pedemontana* quia non eſt textus tribuens talem facul-

cul-

cultatem Notarijs extra iudicium. Latè per *Sanch.lib. 1. de matrimonio diſput. 7. num.11.* Contrarium tamen eſt verius, quando donatio eſt facta cauſæ piæ cum iuramento, vt per *Molfeſium tract.12. ſummæ cap.17. vbi allegat* Seraph. *deciſ. 193. & 724. num. 8.* Et ſic concordat opiniones contrarias, quod dicit verum Rota apud *Caualerium deciſ. 606.* etiã nemine ſtipulante. Donatarium poſſe etiã poſt mortem donantis acceptare donationem non reuocatã, deciſum refert in Rota Romana *Seraphin. deciſ. 801. num. 2. & 4. & deciſ.1184. num.13. apud Molfeſium loco ſupradicto.* Secus tamen dicas de hærede donatarij, quia non poteſt poſt eius mortem acceptare donationem factam defuncto. *Caualerius deciſ. 354. num. 3.* Quòd vnius donatarij acceptatio proſit alteri cõdonatario; poſt *Seraphin. deciſ.472.num.11.& 12.* docet idem *Molfeſius ſupra.*

193 In eadem deciſione Aſculana, reperies hæc alia verba ad propoſitum noſtrum. *Nec obſtat ſolemnitatis defectus, cùm in donatione iudicis decretum, & inſinuatio iuxta Marchiæ conſtitutionem non interuenerint? Dicta enim conſtitutio non habet locũ in Iurepat. ſicut neq. in alia re ſpirituali vel ſpiritualitati annexa, &c.* Fauẽt dicta per eamdem Rotam in Piſtorienſi, vt habetis ſupra num.191. Rota in Aſculana ſupra ſæpius mentionata, quæ eſt deciſ. 23. apud Viuianum, declarauit, quòd

194 quis donãdo hoc modo pro ſe &c. intelligatur donare, etiam pro hæredibus, & ſucceſſoribus, & ideo abdicatum eſſe ius à filijs, & ſucceſſoribus donantis, ibi: *Non obſtat Baldaſſarem ius ſuum, non autem filijs, & ſucceſſoribus competiturum donaſſe, quia contrarium in donationis inſtrumento legitur ibi, donauit pro ſe, &c. quæ clauſula pro filijs, hæredibus, et ſucceſſoribus extẽditur. Seraph. dec.703.n.2. quòd Iuripat. congruit, cùm donatio ad hæredes donatarij ſit trãſitoria. Socc. iunior cõſ. 77 n.4. lib.2. Rota deciſ. 17. de Iurep.in antiquis n.5.& 6*

195 An autem non ſolùm ius, quod quis habet in præſens, ſed etiam & futurum, cenſeatur donare, adeſt deciſio illa Piſtorienſis ſupra mentionata, ibi: *Neque in donatione, quæ eiuſdem patronatus facta fuit à Vincentio ad fauorem Ioannis, ex cuius præſentatione venit*

venit Angelus, comprehendi non poterat, quòd ſolùm Ius Vincentij contineret, dum propter eoſdem Vincentium, & Catharinam aderat alius, apud quem vltimo loco fuit hic patronatus, alterum ſcilicet filium nomine Bartholomeum, qui etiam & vnà cum ipſo Vincentio ſucceſſit in eodem patronatu, quaſi dum ex donatione, quæ viuente Bartholomeo facta fuit, id ſolùm ius transferri potuit à Vincentio, quòd ſibi ex propria perſona competebat, & Catharina vtriſque ſuperſtes ſucceſſerit in eiuſdem Bartholomei iure, quod non venit in conceſſione, & donatione facta à Vincentio. Hæc enim exceptio ſatis viſa fuit ex facto tolli, cum neutrum in facto conſiſteret, ſiue quòd donationis tempore viueret Bartholomeus frater, ſiue quòd id ſolùm ius donaſſe viſus fuerit Vincentius, quod ſibi tunc tempore donationis competebat, nam vel propter præſumptionem. l. Corneliæ, de qua in l. Pater num. 10. ff. de capt. & Poſtlim. reuerſ. l. 1. C. eod. tit. eum-
196 dem Bartholomeum tunc temporis captiuum apud hoſtes, & qui numquam deinde reuerſus fuit, præſumi oportebat mortuum, antequam veniſſet in hoſtium poteſtatem. Alciat. in l hoſtes num. 115. ff. de verb. ſignif. Surd conſ. 303. num. 23. & totius Iuriſpatr. iam tum hæres fuit Vincẽtius, cùm illud Ioanni donauit, vel etiã quia ex cauſa iuris poſtliminij, quia viuenti apud hoſtem reſeruatur per eamdem l. Corneliam, vt in l. Poſtliminij ff. eod. tit. l. ſi is qui pro emptore ff. de vſucap. §. fin. inſtit. quibus non eſt permiſſum fac. teſtam. illud ius ſucceſſionis in fratris hæreditate, conſiderari non poſſet in Vincentio, niſi ſequuta vera eiuſdẽ Bartholomei morte, adhuc idem Ius, & portionem, quæ ſibi in hoc patronatu obuenit poſt mortem fratris, dixerunt Domini fuiſſe à Vincentio ex donatione translatum, propter clauſulas ampliſſimas,
197 quæ legebantur in inſtrumento donationis, & eis, quibus, &c. videntur ab eo donata etiam iura, quæ in eodem patronatu acquiri à ſe futuris temporibus potuiſſẽt. l. fin. C. quæ res pign oblig. poſſ. Bart. in l. ſi ita num. 4. ff. de leg. 2. Neguſan. de pign. 2. mem. 2. part princip. num. 2. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 127. num. 35. Vt propterea Catharina eiuſdem Vincentij hæres non ſolùm non potuerit ſuccedere in ea portione Bartholomei,

quæ non erat in hæreditate
Vincentij , ſed neque poſſit
hodie eamdem donationem
impugnare , tamquam fa-
ctam ab eodem Vincentio ,
cuius ipſa eſt hæres. l. cum
à matre C. de rei vend. l. vin-
dicantem ff. de euict. l. filius
fam. §. cùm Pater, ff. de leg. 1.
198 Item Rota in Salamanti-
na Capellaniæ 27. Maij 1630
coram Ghiſlerio declarauit ,
quòd quando patronus do-
nat Ius præſentandi , intelli-
gatur donare cumulatiuè ,
& non priuatiuè . Habes
dictam deciſionem ſupra ,
cùm de Iurepatron. gentili-
tio .

Remanet nunc explicare,
an & quomodo dicta dona-
tio poſſit iudicari ſimonia-
ca , circa quod adeſt dictum
Rotæ in ſupracitata deciſ.
Lucana Iuriſpatron. 20. Iu-
nij 1602. coram Card. Mil-
lino , quæ inter recollect. à
Viuiano poſt eius Praxim eſt
12. ibi : *Non obſtat poſtre-*
mò quòd iſta donatio ſit Si-
199 *moniaca, cùm in continen-*
ti poſt factam donationem co-
ram eodem Notario , & teſti-
bus , Ludouicus donatarius
affirmet , ſe eſſe debitorē Hie-
ronymi donantis in ſcutis 65
quæ promiſit ſoluere infra
ſex annos , quia iſta promiſ-
ſio habet cauſam expræſſam ,
& quantitas ſcutorum 65.
præſertim in termino ſex an-
norum non eſt proportiona-
bilis , & correſpondens dona-
tioni Iuriſpatr. trium Cap-
pellaniarum , & propterea
excluſa correſpectiuitate in
hoc caſu ſecundùm Dominos
non reſultat plena, & conclu-
dēs probatio Simonię Mohod.
deciſ. 3. de Simonia . Put.
deciſ. 380. & 440. lib. 1. &
tanto magis cùm ex lib. me-
morialiū detur ſumus , quòd
iſta promiſſio fuit facta occa-
ſione ſaldi rerum , & pecu-
niarum ſolutarum pro Ludo-
uico à Hieronymo. Item
quia aliquando talis dona-
tio ſolet fieri in remunera-
tionem beneficiorum , vel
ſeruitiorum , quæ regulari-
ter excludit ſuſpicionem
Simoniæ , maximè quando
fit pro ſeruitijs , aut benefi-
cijs, pro quibus poterat do-
nans conueniri : vt per Ro-
tā in Calaguritana Præemi-
nentiarum 24. Aprilis 1598.
coram Gipſio , & notat *Vi-*
uianus d. lib. 4. cap. 4. ſub
num. 73. Ideo notanda eſt
alia deciſio recentior in prę-
citata Piſtorienſ. Archidia-
conatus 15. Ianuarij 1629.
coram Pirouano, vbi agitur
de ſimili re, ibi: *Demum non*
obſtat , quòd ſcriptura dona-
tionis contineat labem Simo-
200 *niæ , quæ impedit transla-*
tionem Iuriſpatron. c. prate-
rea

rea el 2. de Iurepatr. Rota deciſ. 302. num. 4. part. 1. recentior. & ex eo dicebatur Simoniam probari, quia in cõtextu præmittuntur beneficia recepta à Pandulfinis, & ſpes recipiendi maiora, quæ cùm contineant cauſam finalem, tamquam in proœmio poſita, l. 1. vbi Bart. in principio ff. ad Macedon. Becc. conſ. 20. num. 11. à vitio Simoniæ videtur non poſſe ſeparari. Couarr. var. lib. 1. cap. 20 num. 4. Rota dicta deciſ. 302. num. 4. part. 1. recent quia vltra quòd ex temporis decurſu, nempe 150. annorum, & poſt confirmationem Apoſtolicam, exceptio de per ſe remanet irreleuans propter authoritatem. Papæ, quæ purgat omne vitium. Gloſ. in cap. cùm pridem in verbo illicitè de pactis. Pariſ. de reſignat. lib.
201 *6. quæſt. 2. num. 68. Donare in recompenſam ob ſeruitia recepta non eſt ſimonia, poſtquam carent conuentione, & pacto ad extinguendã obligationem, & inferunt tantummodo moralem obligationẽ ab honeſtate, & gratitudine remuneratoria procedentem, vt declarat Couar. dicto cap. 20. num. 4. verſ. ſi verò collator beneficij, & idem firmat Gomes de triennali quæſtione 12. verſ. & quid dicendum. Pariſ. de conſid. q. 49. num. 5. Rota in Calaguritana conſiden. 14. Decembris 1529 coram b. m. Penia.* Quærit *Viuianus d.*
202 *lib. 4. c. 4. à num. 66.* Vtrùm per donationem Iuriſpatr. transferatur in ipſum, & eius hæredes in perpetuum, vel pro eo tempore, quo poterat eſſe apud eius hęredes ipſius donantis, & ſic an illis deficientibus, Eccleſia fiat libera? Relinquit tamẽ talem quæſtionem indeciſã, concludendum autem noſtro iudicio, transferri in donatarium, & eius hæredes in perpetuum abſque alia relatione ad continuationem hæredum donantis, quia quod prius erat Iuſpatron. hæreditarium in donante, fuit hęreditariũ in donatario, nec tunc videtur, quòd aliquid fiat contra mentem fundatorum, ac libertatem Eccleſię; cùm non alteretur natura ipſius Iuriſpatron. quæ eſt, vt poſſit donari, & qui concedit antecedens, concedere vi-
203 detur & conſequens. Qui etiam à *num. 32.* firmat in donatione Iuriſpatron. habere locum diſpoſitionem, *l. ſi vmquam C. de reuocand. donat.* ſcilicet reuocari ob ſuperueniẽtiam liberorum; ac etiam à *num 42.* probat reuocari poſſe talem dona-

tionem ob vitium ingratitudinis. Remanet nunc diffinire aliam difficultatem de donatione omnium bonorum, an in ea transferatur etiam Iuſpatron. Sed de ea
204 opportuniùs infra §.3. Rota in Florentina Iuriſpatron: quæ eſt *103. apud Viuian.* tenuit donationem Iuriſpatron. probari per literas cõfirmationis Summi Pontificis, etſi talis confirmatio non probet exiſtentiam ipſius Iuriſpatron. Vnde idem poteſt dici de litteris confirmationis Ordinarij. Quaſi poſſeſſio ratione Iuriſpatron. quomodo acquiratur ex ipſius donatione patet ex his, quæ Rota diſcurrit in Florẽtina ſubdecanatus 27. Ianuarij 1627. coram Durano, quæ eſt 43. *apud Viuianum*, & nos infra referemus *ſub num. 211.*

§. SECVNDVS.

Legato quomodo transferatur Iuſpatronatus.

205 *Legatum quid ſit, & quodnam Iuſpatron. poſſit legari, num. ſeq.*

207 *Iuriſpatronat. natura per legatum, quomodo poſſit alterari, & num. 217. & num. 221.*

208 *Conſenſus Ordinarij eſt neceſſarius in translatione Iuriſpatron. per legatum, quid de donatione cauſa mortis ibid. An ſufficiat ſi ſubſequatur dictus cõſenſus poſt mortem legãtis num. 210. An deficiẽte dicto conſenſu poſſit legatarius præſcribere ius præſentandi, num. ſeq.*

209 *Feudum non poteſt relinqui per teſtamentum abſque Aſſenſu Regio.*

212 *Quaſi poſſeſſionis translatio non fit eodem modo per legatum, & per donationem.*

213 *Legatum per clauſulam.* Omni meliori modo nõ reſoluitur in donationẽ inter viuos, *factum in teſtamento nullo, an ſubſtineatur, num ſeq.*

215 *Iudex Eccleſiaſticus, vel laicus cognoſcit de validitate legati, vel donationis Iuriſpatr.*

216 *Legatum Iuriſpatr. & iuris priuandi Cappellanos non eſt idem.*

218 *Iuſpatron. in dubio præſumitur hæreditarium.*

219 *Centenaria in materia Iuriſpatr. habet vim immemorabilis.*

220 *Legatum Iuriſpatron. factum filijs, & deſcendentibus, an ſit hæreditariũ.*

222 *Hæres non poteſt mutare voluntatẽ fundatoris Iuriſpatr.*

riſpatr. abſque S.P. conſenſu.

223 *Iuſpatron. gentilitium finita familia non efficitur liberum, ſed tranſit ad hæredes.*

224 *Patronus quòd poſſit ſucceſſoribus præiudicare, quomodo intelligatur.*

225 *Obſeruantia declarat, an Iuſpatron. ſit hæreditarium, vel gentilitium.*

205 CVm legatum à Iure Conſulto definiatur eſſe donationem quamdam à defuncto relictam, *Inſtit. de legatis in principio*, huic caſui de legato facile poſſunt applicari omnia, quæ dicta ſunt ſupra de donatione Iuriſpatr. non adhærente alicui vniuerſitati de qua eſt particularis tractatio infra ſuo §. particulari.

206 Et primò, quòd Iuſpatron. tantùm hęreditarium, non autem gentilitium, aut mixtum poſſit legato relinqui, vt diximus de donatione. Patet in Florẽnt. Canonicatus 25. Maij 1616. coram Buratto, quæ apud Viuianum eſt 41. vbi agitur de Octauia, cui legatum fuit relictum Iuriſpatron. & in fine ipſius deciſionis habetis hęc verba: *Vnde ſiue Iuſpatron. ſit merè gentilitium, ſiue mixtum, quia requirat vtrãque qualitatem ſanguinis, & & hæreditatis, Octauia non eſt capax tamquam extranea, &c.* Ex quo verbo, *tamquã extranea*, deſumitur ratio differentiæ, quare donari, & legari poſſit Iuſpatr. hæreditarium, non autem mixtum, vel merè gentilitium, quæ eſt iſta, quia hæreditarium ſecundùm ſuam naturam eſt tranſitorium ad extraneos, non autem gentilitium, & mixtum.

Requiritur etiam, quòd legatum ſit effectuatum, ſicut etiam diximus de donatione, aliàs nihil operatur,

207 ſi per ipſum ſit alterata natura primæua Iuriſpatr. vt ſi illud quod erat hæreditarium legaretur pro filijs, & deſcendentibus, de quare extat deciſio in terminis Piſtorienſ. Parochialis 9. Februarij 1624. coram Merlino, quæ apud Viuian. eſt deciſio 106. ibi: *Nec obſtare videbatur, quòd de anno 1457 Iacobus de Cancellarijs patronus pro medietate dictum Iuſpatron. pro huiuſmodi portione ad ipſum tangente iure legati tranſtulerit in Felicẽ, eius ex fratre nepotem, & in omnes eius filios deſcendentes maſculos, & poſtea Domitius pariter de Cancellarijs portionem ad ipſum ſpectantẽ ſimiliter iure legati reliquerit fa-*

milia, domui, & cippo de Cancellarijs maſculis, &c. & quòd vtrique acceſſerit Ordinarij conſenſus; & confirmatio; quoniam fuit reſponſum, in legato Iacobi non videri poſſe fieri fundamentum, ex pluribus enim deducebatur, etiam poſt legatum prædicti Iacobi qualitatem hæreditariam retinuiſſe, & præſertim ex Bulla. Quò verò ad legatum Domitij, non conſtat fuiſſe effectuatum, immo cùm poſtea dicta Parochialis primo loco vacaſſet de anno 1599 apparet præſentationẽ per Braccium, & Paulum factam fuiſſe, nulla habita ratione dicti legati, vnde non videbatur habendum in conſideratione ad effectum, de quo agitur, vt per Gonzal. reg. 8. gloſ. 45. §. 8. num. 4. & ſeq. & gloſ. 55. num. 21. & 22.

208 Eſt etiam neceſſarius in legato facto laico, non compatrono conſenſus Ordinarij, vt ſupra explicatus, ita per *Abb. in cap. cùm ſeculum num. 6. & in cap. illud num. 4. de Iurepatron. Viuian. in Praxi lib. 4. cap. 1. num. 18. & ſeq.* vbi idem dicit de donatione cauſa mortis, ceſſione, &c. & ſupponitur in Piſtorienſ. Parochial. ſupra citata ibi: *Quòd vtrique acceſſerit aſſenſus Ordinarij, & confirmatio, &c.* Fauet quod

209 dicitur de teſtamento ſuper feudo hæreditario, quod requirit aſſenſum. *Capic. deciſ. 64.* Immo neque ſubſtitutio, & fideicommiſſum, vt docent DD. & licèt vt ſupra dictum eſt ſecundùm aliquos ſi talis cõſenſus ſubſequetur poſt mortẽ donatoris nullum operetur effectum: ſecus tamen eſt in omnium opinione, in lega-

210 to, quia ſufficit ſi ſequatur aſſenſus præfatus poſt mortem teſtatoris ob id, quia natura legati eſt, vt tale non ſit, niſi confirmetur morte teſtatoris, vt in deciſione Florentina mox re-

211 ferenda. Quòd legatarius Iuriſpatronat. in cuius exequutione non interuenit cõſenſus Ordinarij non præſcribat Ius præſentandi contra hæredem, habetur per *Riccium part. 3. Praxis reſolut. 358.*

Circa quaſi poſſeſſionis translationem eſt differentia inter donationem inter viuos Iuriſpatron. & legatũ eiuſdem; nam primo caſu eo ipſo transfertur in donatarium, & ſic ex quo donãs præſentauit, non tenetur producere ad probationem pertinentiæ ipſius, niſi inſtrumentum donationis. Secundo caſu; ſecus erit. Ratio

tio differentiæ cum deciſione huius articuli habetur in Florent. Subdecanatus 27. Ianuarij 1627 coram Durano, quæ inter recollectas à *Viuiano eſt deciſ.* 43. ibi :
212 *Quia fuit benè reſponſum, quòd ceſſio poſſeſſionis facta in vita, & poſſeſſionis legatum longè differunt. Etenim tempore quo fit ceſſio, cedens poſſidet, & ſic transfert quod eſt, & per ſe habet; cùm autē legatum poſſeſſionis, ſicut nec teſtamentum in vita teſtatoris, nec in puncto mortis, quòd vitæ, & non morti attribuitur. l. qui minus 14. §. hæc verba, ff. de manum. teſtamento effectum habeant, ſed poſt mortem conferantur, impoſſibile eſt, quòd poſſeſſio per legatum transferri poſſit non in vita, ſed in morte teſtatoris, & ſic dum ipſe poſſidebat, quia eo tempore legatum, quòd poſt mortem confertur, non poterat habere effectum, non etiam poſt mortem, quia morte teſtatoris poſſeſſio extincta fuit, ideoque non valet legatum de ea re factum, ſicut in ſimili, quando aliquis legat ius quod habet in re, morte ſua periturū, non tenet legatum.* Vbi ampliat primò, etiam eo caſu, quòd extaret ſtatutum de continuanda poſſeſſione in ſucceſſorem, quia illud non intrat, nec aliquid operatur quò ad quaſi poſſeſſionē Iuris præſentandi. Nam cùm quaſi poſſeſſio verſetur circa ſpiritualia, meritò ex defectu poteſtatis ſtatuentis non comprehenditur ſub huiuſmodi ſtatutis, vt etiam habetur in Aſculana relata
213 *ſupra num. 191.* Ampliat ſecundò, etiam ſi reperiatur appoſita clauſula in dicto legato, *Omni alio meliori modo*, quia non per hoc reſoluitur tale legatum in donationem inter viuos. Ampliat tertiò, etiam ſi cedatur dicta quaſi poſſeſſio per clauſulam conſtituti, & Limitat vbi fuiſſet legatum Caſtrum, Villa, vel alia Vniuerſitas, cui adhæreat dictum Iuſpatron. Ipſam deciſionem quæſo lector perlegat apud *Viuianum loco ſupracitato*.

Quod dictum Rotæ aperit viam ad aliam quæſtionē, quam huc vſque non reperi
214 tactam à DD. & eſt, An legatum Iuriſpatron. factum in teſtamento nullo, ratione ſolemnitatis, ſubſtineatur. Dixi, *ratione ſolemnitatis*, quia ſi eſſet nullum teſtamentum ratione voluntatis, certum eſt de iure haberi pro non facto, de qua re habetis exemplum apud *Afflictum deciſ. 62. & clarius*

rius per Capicium deciſ. 201. in fine. & latè nos diximus inter noſtras conſultationes in illa teſtamenti minus ſolemnis? Et reſpondeo ſuſtineri tale legatum, ſi ſolemnitas, quæ deficit in dicto teſtamento ſit requiſita tantùm de iure ciuili, cui non ſubijcitur Iuſpatronat. quod eſt aliquid ſpirituale, ſeu ſpiritualitati annexum, iuxta ea, quæ dixit Rota in dictis deciſionibus Florentina, & Aſculana, & notat *Viuianus lib. 4. Praxis cap. 4 à num. 23.* Secus ſi ſolemnitas, quæ deficit, ſit de Iure Canonico, vt in ſimili diſtinguit *Capicius deciſ. 201.* vbi quærit, an ſi de tali re ageretur in foro ſeculari, deberent attendi ſolemnitates tantùm de Iure Canonico? & reſpondet negatiuè, ſed illas docet attendendas tantùm, quando agitur in foro

215 Eccleſiaſtico. Cauſa autē hæc validitatis legati Iurispatr. ſi non ſit illius ſolius, ſed vniuerſitatis bonorum, ſub qua includatur Iuſpatr. certum eſt, quòd pertinet ad iudicem laicum, vt eſt communis ſententia, de qua eam declarando teſtatur *Viuian. lib. 11. Praxis cap. 10. à num. 6.* Si verò eſt legatum ſolius Iuriſpatron hic videtur difficultas. *Viuian. ſupracit. cap. 10. num. 5.* videtur in hoc etiam caſu affirmare, quòd pertineat ad laicum, quia docet, quòd quando tractatur de excludendo aliquem à Iurepatron. iſta cauſa non eſt annexa ſpiritualibus, & ideo de ea cognoſcere laicum, tacitè ſcilicet, an validum ſit legatum prædictum, non autem expreſſè, clariùs *num. 9.* vbi etiam concedit iudici laico cognoſcere ſuper actione perſonali pro Iurepatron. promiſſo donari, ergo etiam de legato ipſius. Quod enim dicitur de donatione, procedit etiam in legato, quò ad hanc materiam, & è contra.

216 Adde tandem legatum Iuriſpatron. & Iuris priuandi Capellanos multum differre, vt patet in deciſione Lunenſ. Sarzan. vltima Maij 1627. coram Durano, ibi: *Non obſtat, quòd Lancellottus prætēdat totum Iuſpatron. ſpectare ad DD. de Cattaneis vti hæredes, & ſucceſſores Lauræ, quæ fuit neptis Franciſci fundatoris ex Maria filia eius hærede vniuerſali, ad quam propterea cum vniuerſa hæreditate prætenditur tranſiſſe hoc Iuſpatronat. & non ad Ioannem Franciſcum à quo deſcendūt authores Hieronymi, quāuis te-*

teſtator ei legauerit Ius priuādi Capellanos, ex quo legato non infertur ad legatū Iuriſpatronatus? Nam reſpondetur quòd ex obſeruantia ſubſequuta per plus centum annorum, quæ habuit initiū immediatè poſt mortem fundatoris, reſultat clara probatio Iuriſpatrun. ad fauorem Maximiliani, & Franciſci & aliorum deſcendentium à prædicto Ioanne Franciſco primo patrono, ita vt abſque alia probatione præſumatur melior titulus de mundo non limitatus ad dictum teſtamētum, ſed aliunde iuxta iura, & deciſiones ſupra allegatas, & quidquid ſit, Hieronymo ſufficit eſſe præſentatū à maiori parte eorum qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi.

217 De legato facto Iuriſpat. hæreditarij filijs, & deſcendentibus maſculis, vel cippo, ac familiæ, quod per hoc non mutet naturam hæreditarij Iuriſpatron. & tranſitorij ad hæredes extraneos; extat deciſio Rotæ ſupra in principio huius quæſtionis mentionatæ, Piſtorienſ. Iuriſpatron. 31. Maij 1628. coram Merlino, quam hic integram referam, etſi aliàs eius partes aliquæ fuerunt alibi relatæ.

Permanſerūt Domini poſt tertiam diſputationem in reſolutione, quòd hoc Iuſpatron. ſit adhuc hæreditarium, & conſequenter tranſitoriū ad quoſcumque hæredes, vt in deciſione ſub die 9. Februarij 1624. coram me, quam habes apud Viuianum deciſ. 108

218 Præſumptio enim iuris fauet, quòd Iuſpatron. ſit hæreditarium, dum ex fundatione, vel ex alijs contrarium non deprehendatur. Clem. plures de Iurepatron. DD. in cap. 1 & cap cùm ſæculum eodem tit. Abb. conſ. 54. num. 4. par. 1. Dec. conſ. 149. num. 1. Rota deciſ. 675. num. 1. par. 1. recent. & ſæpiſſimè aliàs, & concurrit etiam obſeruantia ſubſequuta, & poſſeſſio in ſtatu hæreditario per centum annos, & vltra ſupra annū 1565. tempore vltimi legati

219 facti per Domitium, quæ centenaria in materia Iuriſpatron. quidquid ſit ad alios effectus, habet vim immemorabilis. Put. deciſ. 206. lib. 1. Pariſ. de confiden. quæſt. 28. num. 260. Garz. de benefic. part. 5. cap. 9. num. 107. & ex huiuſmodi centenaria, & immemorabili poteſt allegari, & deſumi titulus fundationis, & ſic quod in limine fuerit conuentum, tale Iuſpatron. fore hæreditarium, & tranſitorium ad quoſcumque. Felin. in c. cau-

ſam

ſam quæ ſub num. 7. de præſcript. Peregr. conſ. 33. num. 23. lib. 1. Rota deciſ 312. num. 4 part 1. recent.

Verùm nodus difficultatis poſitus erat in duabus ſcripturis, prima de anno 1457. altera autem de anno 1565. quas tamen hodie etiam Rota cenſuit non obſtare.

220 Quò enim ad primam, licèt ibi Iacobus legauerit Iuſpatron. omnibus ſuis filijs, & deſcendentibus maſculis, non tamen inde ſaltem neceſſariò reſultat, quòd fuerit receſſum à primæua natura Iuriſpatron & ſic à qualitate hæreditaria, cùm illa verba ſuis filijs, & deſcendentibus, intelligi poſſint de filijs, quatenus ſint hæredes, quæ duæ qualitates ſunt inter ſe compatibiles, & propterea nec inde fuerit immutatus ſtatus Originarius Iuriſpatron. Dec. conſ. 149. num. 1. & ſeq. Couarr. variar. reſolut. lib. 2. cap. 18. num. 7. verſ. 3. ſi proximior. Peregr. conſ. 33. num. 9 lib. 1. Lambert. de Iurepatr. lib. 1. part. 2. quæſt 2. art. 1. num. 15. 22. cum ſeq. Achill. deciſ. 9. de Iurepatr. cum alijs cumulatis per Gratian. diſcept. Forenſ. cap. 577. num. 45. & per Didac. Spin. in ſpecul. teſtament. gloſ 4. princip. num. 50. & ſeq. & ſaltem negari non poſſe videtur, quin ſtante ſtatu antecedenti verè hæreditario, verba legati, quatenus eſſent dubia, poſſint, & debeant recipere hanc declarationem, vt quanto minus fieri poſſit, recedatur à voluntate fundatoris, concurrente etiam potiſſimum poſt dictum legatum Iacobi obſeruantia ſubſequuta de qualitate hæreditaria; nè dum quia Sixtus IV. legatum prædictum confirmauit pro hæredibus, ſucceſſoribus, ſed etiam quia anno 1550. fuit concordatum, quòd ſpectaret ad filios, & hæredes cum clauſula vni, vel quibus dederint, &c quæ clauſula, & quibus dederint, &c. facit conceſſionem hæreditariam, & tranſitoriam ad extraneos, etiam in materia, quæ aliàs ex ſui natura non tranſit, ad hæredes ſanguinis. Roland conſ. 42. num. 10. lib. 1. Rota deciſ. 642. num. 4. part. 1. recentior.

221 Ampliùs aliqui ex Dominis dubitabant, an Iacobus ſucceſſor, eſto etiam, quòd voluiſſet, potuerit immutare naturam, & ſtatum Iuriſpatron. ita vt de hæreditario efficeretur gentilitium, & ſic euertere voluntatem fundatoris, & ſui authoris, pro vt in his terminis, non poſſe patronum, latè tradit Ferret.

ret. conſ. 134. per tot. & Pariſius conſ. 48. num. 8. verſ. in quibus, & num. 9. ac 10. lib. 4.

Nec obſtare credebant, quòd id procedat ſi ageretur quòd Iuſpatron. gentilitium redigatur in hæreditarium, quod fieri non poſſe nemo ambigit; ſecus autem ſi Iuſpatr. quod à principio erat hæreditariũ, deinde efficiatur gentilitium. In primo enim caſu deterior, vt aliquibus videbatur euadit conditio Eccleſiæ, quia ita diutiùs in ſeruitute patronatus permaneret ipſa Eccleſia; at in ſecundo caſu melior euadit conditio Eccleſiæ, quia faciliùs aſſequetur libertatẽ; ſi Iuſpatronat. non tranſeat, niſi ad hæredes ſanguinis, vt per Lambert. de Iurepatron. part. 2. lib. 1. art. 2. quæſt. 2. princip. num 3. Quoniam ratio, cui Ferrettus, & alij innituntur, quòd non poſſit per ſucceſſores immutari ſtatus præſcriptus à fundatore in Iurepatron. tota poſita eſt
222 in defectu poteſtatis, cùm hæres nec etiam de conſenſu Ordinarij poſſit alterare voluntatem fundatoris, ſed tali caſu opus eſſet diſpenſatione Apoſtolica, vt vltra Ferret. d. conſ. 134. per totum, docet Bald. in l. ſi teſtamen. num. 1. & ſeq. C. de teſtam. Adden. ad deciſ. Capell. Toloſ. deciſ. 26. Guidop. deciſ. 556. Gutier. conſ. 1. num. 19. Nec veritati conſona eſt illa ratio præiudicij, & facilioris libertatis in Eccleſia, ſi ad hæredes ſanguinis tantùm tranſi-
223 ret Iuſpatronat. quoniam quando etiam Iuſpatronat. eſt gentilitium, deficiente gentilitate, ſeu deſcendentia, non tamen Eccleſia efficitur libera, ſed Iuſpatron. aſſumit qualitatem hęreditariam, & efficitur tranſitorium ad extraneos hæredes, iuxta conſ. 4. Calder. de Iurepatron. Anchar. conſ. 81. num. 2. & ſeq. Rocc. de Iurepatron. in verb. ipſe quæſt. 8. num. 19. Pariſ. conſ. 48. num. 11. 21. 22. lib. 4. Ferret. conſ. 131. num. 10. & ſeq. & ſequuta eſt Rota in Cremonen. Iuriſpatronat. 18. & 21. Maij 1576. coram Robuſterio, quæ eſt deciſio 385. part. 1. diuerſ. vbi fuit dictum, hanc eſſe communem, & veriorem opinionem; & in ead. 6. Iunij, & 21. Nouẽbris 1578. coram Card. Seraph deciſ. 364. & 378. & in Cremonen. Capell. 14 Ianuarij 1594. coram Illuſtriſſ. D. Card. Millino; & in Vrbinaten. beneficij 14 Iunij 1594 coram b.m. Vbaldo, immo fauet Eccleſiæ, quòd fundatorum voluntates non poſſint immutari, ſi quæ hæreditaria conſtituerunt à principio

Iurapatron. vt talia perſeuerent; hoc enim modo alliciuntur ad fundandum, & non retrahuntur, pro vt ſequeretur, ſi immutatio permitteretur.

Alexander autem conſ. 13. num. 10. & conſ. 18. num. 6. lib. 5. Couarr. variar. reſolut. lib. 2. cap. 18. num. 10. Molin de primogen. Hiſpan lib. 1 cap. 24. art. 30. & quotquot pro Cancellarijs allegaban-
224 *tur, licèt admittant, quòd patronus poſſit ſucceſſoribus praiudicare, & tunc totum prælegare, & etiam in extraneum transferre, nec hæredibus competere querelam, quoties Iuſpatron. eſt hæreditarium, non tamen concludunt quòd poſtquam illud vni fuit prælegatum, vel extraneo relictum, non retineat ſuam primam qualitatem hæreditariam, nec dicunt quòd illũ patronus poſſit immutare, vnde videtur dicendum, quòd poſſit ſucceſſor in patronatu hæreditario praiudicare quidem circa translationem Iuris de perſona in perſonam, & ita loquuntur DD. ſupradicti, ſed tamen inde poſtea permanet natura, & qualitas Iuriſpatron. ab initio per fundatorem præſcripta, & conferunt tradita in Aretina Capell. 24. Ianuarij 1603. coram b.m. Card. Pamph. verſ. non obſtat., quòd huiuſmodi, & ſemper vrget illa ratio, quòd defecit poteſtas in ſucceſſore, vt per Guttier. d. conſ. 1. num. 19 & quemadmodum vnus ſucceſſor potuit extraneo relinquere idem, etiam quòd poſſit, & omnis alius ſucceſſor, ſuadet ratio, & ſic non violanda voluntas fundatoris, qui dum hæreditarium fecit Iuſpatron libertatem videtur conceſſiſſe omnibus ſucceſſoribus de eo diſponendi, remanente ſua prima natura hæreditaria, &c.*

Nec contrarium dixit Rota in deciſ. 675. num. 2. part. 1. recent. quia procedit in prima creatione, ſiue in teſtamẽto, ſiue in codicillis, non autem in mutatione, & noua impreſſione diuerſæ qualitatis à prima per fundatorẽ infixa, &c.

Quidquid eſſet de prædictis ſemper ſubſiſtit illud fundamentum, quòd ſaltem ſtante hac dubietate circa facultatẽ Iacobi, metiendo voluntatem à poteſtate, facienda ſit omnis interpratatio, quòd Iacobus noluerit immutare naturam patronatus, præſertim con-
225 *currente obſeruantia ſubſequuta, quæ potiſſimum attẽdi debet ad effectum diſcernẽdi, an Iuſpatronat ſit hæreditarium, vel gentilitium, Gabr. conſ. 196. num. 6. lib. 2.*

Pe-

Peregr. d. conſ. 33. num. 25. & 26. lib. 1. Rota in Florentina de Ricciolis 10. Martij 1603. coram Card. Lancellotto.

226 *Quò verò ad ſecundum legatum de anno 1565. factum Cippo, & familiæ, applicatur eadem reſponſio data à Dominis, quòd Iuſpatron. hæreditarium non potuerit immutari, & redigi in gentilitium, & quoniam illud legatum fuit confirmatum à Vicario, qui tamen de iure poteſtatem non habet confirmandi ſine ſpeciali mandato Ibrozz. in tract. de Vicar. lib. 2. quæſt. 198. Garz de Benef. part. 5. cap. 9. num. 76. Rota deciſ. 576. num. 1. part. 1. & deciſ. 337. num. 5. part. 2. recent. & quoniam etiam hoc poſtremum legatum non fuit exequutioni demandatum, illo enim non obſtante, præſentationes fuerunt factæ iure hæreditario, & de anno 1577 fuit pro vna parte donatum tamquam hæreditarium, & huiuſmodi donatio cùm facta fuerit in compatronum tenuit, licèt non interuenerit conſenſus Ordinarij, Abb. in cap ex inſinuatione num. 4. de Iurepatron. Caputaq. deciſ. 284 num. 1. part. 1. & deciſ. 131. num. 1. & 2. part. 2. Achill. deciſ. 10. de Iurepatr. & fuit dictum in Aſculana Iuriſpatronat. 24. Februarij 1616. coram Illuſtriſſ. D. Cardin. Veroſpio. Et ita Domini permanſerunt.*

§. TERTIVS.

De pertinentia ratione tranſlationis Iuriſpatron. cum vniuerſitate bonorum.

226 *Conſenſus Ordinarij non requiritur vbi translatio Iuriſpatron. fit cum vniuerſitate bonorum.*

227 *Vniuerſitas bonorum, quæ nam dicantur.*

228 *Palatium, in quo reperitur Capella de Iurepatr. an ſit vniuerſitas bonorum.*

229 *Fundum vbi ſita eſt Capella de Iurepatron. an ſit vniuerſitas bonorum.*

230 *Bonorum omnium tranſlatione, an etiam tranſferatur Iuſpatron. perſonale.*

231 *Donatione omnium bonorum an tranſeat Iuſpatron.*

232 *Venditione omnium bonorum an trāſferatur Iuſpatr. & num. 242.*

233 *Ceſſione, vel renunciatione omnium bonorum, an tranſeat Iuſp.*

234 *Iurepatron. vendito, aut renunciato, &c. quando*

cenſeantur vendita, & renunciata bona, quæ fundator voluit pertinere ad eum, qui poſſidet patron.

235 *Confiſcatione omnium bonorum, an tranſeat in fiſcum Iuſpatron. & nu. 237.*

236 *Delicto patroni, quando Eccleſia patronata efficiatur libera.*

238 *Dos, fideicommiſſum, & legitima, an ſint vniuerſitas bonorum, cum quibus tranſeat Iuſpatron. remiſſiuè.*

239 *Vſusfructus omniū bonorum cui relinquitur, an poſſit ipſe præſentare ad Iuſpatr.*

240 *Vxor relicta vſufructuaria omnium bonorum, quando etiam poſsit præſentare in Iurep.*

SIcut in hoc articulo eſt indubitatum apud omnes, Iuſpatron. tranſire cum vniuerſitate bonorum, cui ipſum adhæret acceſſoriè, qua

226 ratione non requiritur ad validitatem talis translationis aliquis conſenſus Ordinarij; ſicut ſupra diximus requiri, quando transfertur per ſe, & principaliter, vt poſt Cardinal. *Tuſcum, Mantic. & alios notat Viuian. lib. 4. ſua Praxis cap. 1. num. 13. & 14.* Ita difficile, & apud DD. hæſitatum eſt Primò, quæ nam ſit hæc vniuerſitas, & Secundò, quæ etiam ſit translatio, cum qua tranſeat Iuſpatr. adhærens, vt ſupra, quæ duo à nobis breuiter ſunt explicanda, ex quo iam ſupra ſit explicatum quomodo hæreditarium, & gentilitiũ transferatur, vbi de ſucceſſione in talibus.

Circa primum caput difficultatis concordant DD.

227 quòd primò hæreditas; ſecundò feudum, tertiò caſtrum ſeu oppidum, aut villa ſint vniuerſitates, cum quibus tranſeat Iuſpatron. De hæreditate patet, quia dicitur ius vniuerſale, ſeu quid vniuerſum: *l. hæreditas ff. de petit. hæred. l. bonorum ff. de verb. ſignific.* De feudo etiam, quòd conſiſtat in vniuerſitate tã Iuris, quàm facti, teſtatur *Freccia de ſubfeudis lib. 3. verſ. quia num. 5. in fine.* Ita quoque, quòd Villa, Caſtrum, Oppidum, Ciuitas ſit nomen vniuerſitatem continens, nemo nõ eſt, qui neget, habetur præcipuè per *Bart. in l. 1 n. 7. ff. de edendo, cum alijs allegatis per Ricc. in praxi nouiſſ. probat. Iuriſpatronatus reſol. 195. num. 2.*

228. Dubitatur tamen primò de Palatio, an illo vendito, con-

conceſſo, locato, &c. videatur venditum, locatum, conceſſum Iuſpatron. Cappellæ in palatio exiſtentis, quia *Innoc. Ioan. Andr. Hoſtien. & aliqui alij*, volunt palatium prædictum non dici vniuerſitatem quò ad noſtrum propoſitum, & ſic ſecundùm eos, ipſo palatio vendito, vel locato non trãſire Iuſpatron. cuius contrarium nititur defendere *Cãpanil. in ſuo diuerſ. iuris Canon. rubr. 11. cap. 13. num. 255. poſt Lambert.* Quando aditus ad capellam non pateat, niſi per palatium, quam opinionem dicit ſatis rationabilem, etſi contrariam fateatur eſſe magis cõmunem, *Genuen. in Praxi Archiepiſc. Neapol. 184. in fine.* Vbi refert in Rota Romana die 19. Februarij 1588. fuiſſe dictum cum vẽditione palatij in Regnis Nauar. venire Iuſpatron. quia palatia in dictis Regnis continent ſub ſe tributa, præeminentias, iura, & actiones, & ſic ſunt quid vniuerſale, & alijs allegatis ſequitur *Ricc. in Praxi nouiſſ. probat. Iuriſpatron. reſolut. 192. num. 4.* Vbi teſtatur hanc eſſe veriorem, & communiorem opinionem,
229 qui idem dicit de fundo, quando intus ipſum exiſteret capella, quod præſupponit vt certum. *Suar. tom. 2. de Relig lib. 4. de Simon. cap. 28 num. 19.* & ſi *Viuian. lib. 4. Praxis cap. 5. num. 7.* putet eſſe differentiam inter fundum, & palatium, quò ad præſens negotium, quod etiam docuit *Genuen. d. cap. 84. num. 4 in princip.* Amplians etiam in caſu, quo aditus non pateat ad Capellam, niſi per fundum, vbi teſtatur de communi opinione, in quo caſu magis placet opinio *Suar. loco ſupracit.* cùm maior ratio vniuerſitatis videatur in fundo, quàm in palatio, vt de per ſe patet.

230 Dubitatur ſecundò; An etiã dicatur vniuerſitas bonorum in propoſito Iuriſpatron. perſonalis, quando in alium transferuntur omnia bona, iura, & actiones; duas ſententias refert pro hac difficultate *Azor. part. 2. inſtitut. moral. lib. 6. cap. 20. ſub. quæſt. 8.* Qui videtur affirmatiuæ ſententiæ *Panormitani* adhærere, cùm illam vltimo loco referat. *Nouar. apud Ricc. in ſua nouiſſ. prabat. &c. reſolut. 232. ſub num. 3.* videtur diſtinguere inter Iuſpatr. hæreditarium & gentilitium. Atque hæreditarium Iuſpatron. tranſferri generali renunciatio-

ne, donatione, & alienatione; non autem gentilitium, etſi intelligendo eum iuxta factum, de quo ſcribit, poſſit intelligi de renunciatione, donatione hæreditatis, ſeu bonorum, iurium, & actionum, quæ ſpectant ad hæreditatem, quod etiam neq; tranſit abſque difficultate, vt ipſe præſupponit, & patebit infra. *Viuian. autem lib. 4. Praxis Iuriſpatron. cap. 4. ſub num. 18.* alio modo diſtinguit pro praxi: Aut loquimur, inquit ipſe, de donatione omnium bonorum, & renunciatione, & tranſit; vel de venditione, ac alienatione, & non tranſit Iuſpatron. vt ſupra perſonale, de hoc enim eſt difficultas, quia ſi eſſet reale adhærens alicui rei ex donatis, venditis, renunciatis, &c. veluti villæ, caſtro, feudo, &c. vel gentilitium, nulla eſſet difficultas, vt infra; affert rationem diſparitatis, eamdem prorſus, quam indicat *Suar. tom. 1. de Relig. lib. 4. cap. 24. num. 14.* Quia donatio eſt aliena à ſuſpicione aliqua Simoniæ, & protinus maiori fauore digna, hanc diſtinctionem *Viuianus deſumpſit à Riccio in 1. par. Praxis deciſ. 179. in fine.* Quæ cùm ſint controuerſa, petunt vt in ſpecie à nobis omnia hæc particulariter tractentur, & decidantur.

231 Quæres igitur primò, an ſit verum, quòd donatione omnium bonorum tranſeat Iuſpatron. perſonale, vt ſupra, nulli alteri vniuerſitati adhærens? Reſpondetur, *Innocentium in cap. ex litteris num. 2. & Card. ibidem quaſt. 11. de Iurepatron. Baldum in l. finali C. de edicto Diui Adriani tollendo num. 48. Decium Couarr. & Lambertin.* docere ſimpliciter non comprehendi Iuſpatr. ſed alij docere videntur cõtrariam ſententiam, nempè comprehendi ſub tali donatione Iuſpatron. hæreditarium, vt ſupra. Quos Rota Romana ſequuta eſt in Cremonen. Hoſpital. 5. Martij 1586. coram Seraph. quæ inter impreſſas eſt 725. & habes apud *Ricc part. 1. Praxis deciſ. 164. & antea apud Genuen. in Praxi Archiepiſcop. Neap. cap. 84. num. 3.* Quæ deciſio cùm loquatur in caſu, vbi non ſolùm quis donauit omnia bona, ſed etiam vltrà proceſſus fuit donando iura, & actiones vniuerſas, quia vt ibi dicitur, tunc *ceſſat obiectum, appellatione bonorum in contractibus non venire vniuerſitatem, vt per Bald. in conſ. fin. num. 4 lib. 3. Tiraquel. de retract.*

retract. §. final. gloſ. 7. num. 3. lib. 1. eſt neceſſarium, vt non ſolùm fiat donatio bonorum, ſed etiam iurium, item quod dicta donatio bonorum, & iurium non ſit de bonis, & iuribus reſtrictis ad certum locum, ſed vniuerſaliter, hoc enim ſignificat Rota in illis verbis *Venit enim Iuſpatr. appellatione iurium vniuerſorum.* & clarè docet *Viuian. loco ſupra cit. num. 17.* vbi teſtatur, idem fuiſſe à Rota confirmatum in Piſaua Capell. 10. Decembris 1597. coram Card. Millino, & ita intelligas *à Molfeſ. tract. 6. ſummæ cap. 5. num. 79. in fine*. quando ait, tranſire cum donatione iurium, bonorum mobilium, & immobilium, quia allegat *Ricc.* qui referendo præfatam deciſionē, loquitur vbi proceſſum fuerit etiam ad donationem iurium, vt ſupra, aliàs numquam in tali donatione cōprehenditur Iuſpatron. ſed quia in tali donatione ſemper, vt ſubſiſtat, reſeruatur facultas teſtandi de aliqua quantitate; dubitatum fuit in facto, an ſi poſtea iſte teſtetur, & alium hæredem inſtituat in illa quantitate reſeruata, Iuſpatron. ſpectet ad donatarium, vel hæredem inſtitutum; & dixi ſpectare ad hæredem inſtitutum, excipitur hæc reſolutio ex terminis met: ſi enim iſtud eſt Iuſpatron. hæreditarium, ergo potius debet, dato concurſu, tranſire ad hæredem, & ad eum ad quem tranſit hæreditas, etiam ſi ſit extraneus, quàm ad donatarium omnium bonorum. Quòd tale Iuſpatron. tranſeat ad hęredem etiam ſi nihil aliud ſit in hæreditate, docet *Lambertinus 2 part. 1. libri quæſt. 2. principali num. 25. fol. mihi 130. à t.* Inſtitutus enim in re certa excluditur ab hærede vniuerſali, cùm tunc habeatur loco legatarij, non autem à donatario omnium bonorum, vt latè ſcripſi in illa Biſinianen. & ita fuit deciſum per illam Curiam Epiſcopalem. Et patebit etiam ex dicendis infra *quæſito proximo*. Intelligitur etiam quando in dicta donatione non fuit facta deſcriptio bonorum donatorum vt patet ex dictis ſupra ſuo loco.

232 Quæres ſecundò, an venditione omnium bonorum, & iurium, vt ſupra, etiam transferatur Iuſpatron. perſonale *Suar. d. lib. 4. de Simonia cap. 28. num. 19.* etſi fateatur affirmatiuam eſſe communem ſententiam Canoniſtarum; tamen ipſe con-

contrariam putat in rigore eſſe verius, idem videtur docere *Couar.* non eo loco, quo citat eum *Suar.* ſed *lib. 1. var. cap. 13. num. 4.* vbi cõcludit, bonorum appellationem vniuerſitatem continere, quando agitur de ſucceſſione alicuius, nam tunc verbum *bona* pro hæreditate accipitur, & ita vniuerſitatem ſignificat; in hac opinione videtur reſidere etiam *Ricc. ſupra alleg. deciſ. 179. in fine.* Vbi allegat Rotam in Lucana Iurispatronat. huic opinioni & nos adhæremus ob rationẽ differẽtiæ inter donationem & alienationem ſupra indicatam, ſuſpicionis ſcilicet Simoniæ, in qua fundatur alia ratio, quòd hoc caſu ſit vniuerſitas verborum tantùm, & ſic reſoluatur in ſingularitates, vt benè poſt alios confirmat *Ricc. in Praxi nouiſſ. probat reſolut. 195.* Vbi teſtatur de magis communi, quidquid affirmatiuam ſententiam ſimpliciter docere videatur *Azor. tit. 2. inſtit. moral. lib. 6. cap. 20. quæſt. 8.* & in eam inclinet, & ſi non clarè *Viuian. d. lib. 4. cap. 4. num. 19 & 20.* Alij autem DD loquuntur de alienatione vniuerſitatis in genere, de qua rę non eſt

233 controuerſia. Quando autem DD. dicunt, quòd in ceſſione omnium bonorum, & iurium neque veniat Iuſpatron. vt per *Rotam apud Ricc. loc. ſupracit.* Intellige, ſi ceſſio ſit facta titulo oneroſo, in quo caſu loquitur deciſio Rotæ, ſecùs ſi ex titulo lucratiuo, quia tunc habetur vt donatio, in qua non adeſt ſuſpicio Simoniæ & per conſequens etſi reſoluenda in ſingularitates, poteſt extendi ad illud voluntas cedendi, vt per *Suar. loc. ſùpracit.* confirmari poteſt, quia in renunciatione generali hæreditatis paternæ non veniunt feuda antiqua familiæ, vt poſt *Dec. & Bart. notat Gaill. lib. 2. obſer-*

234 *uat. 154 num. 16.* Quando do autem vendito iurepatronatus, renunciato, &c. cenſeantur vendita, renunciata, &c. bona, quæ voluit fundator pertinere ad eum, qui poſſidet Iuſpatron. tractat ſubtiliter *Suarez loc citato in fine ſect. 3.*

235 Hinc patet reſolutio alterius difficultatis, an facta confiſcatione omnium bonorum, iurium, &c. alicuius, ob delictum perpatratum, tranſeat in Fiſcum etiam Iuſpatron. de qua latè per *Viuianum lib. 15. ſua Praxis cap. 2. à num. 17. & ante eum Garz. part. 5. cap.*

cap. 9. à num. 27. Certum eſt enim non tranſire in Fiſcum laicum, quoquo modo ſit Iuſpatron. ſiue hæreditarium, ſiue gentilitium, quidquid ſit de alijs opinionibus contrarijs, de quibus apud *Azor. d. libr. 6. cap. 20. quæſt. 14 & Garziam loco citat. notat Ricc. in praxi nouiſſ probat. reſolut. 196 num.* 2. Quibus illic allegatis adde Rotam in illa Florentina Canonicat. 16. Ianuarij 1630. coram Veroſpio, ibi: *Siue Iuſpatronatus tranſierit in Fiſcum, quam opinionem videtur tenuiſſe Abb. in cap. quanto num. 9. de iudicijs Ferret. conſ. 179. Roccus de Curte de Iurepatron. in verbo ipſe, vel is, à quo, quæſt. 29. qui tamen contrariam opinionem dicit æquiorem. Clar. recept. ſentent lib. 5. §. final. quæſt. 78. verſ. quæro modò in fine. Pereg. de iure Fiſci lib. 5. tit. 1. num 72 ſiue ſecundùm opinionem, quam tenet Rota, tamquam quid ſpirituale non venire in confiſcatione facta à Iudice laico, vt in Lucana Iuriſpatronat. 27. Aprilis 1605. 12. Iunij 1606. & 8. Iunij 1607. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano inter impreſſas deciſ. 232. deciſ. 298. & 351. Rota in recent. deciſ. 53. num. 5. part. 1. & in Lucana Iuriſpatr. 2. Decembris 1619. coram Reuerendiſſ. Seleucien. poſt Gloſ. in Clement. Paſtoralis verb. ſubiecta de ſent. & re iudicata Card. in Clem. plures num. 8. in fine de Iurepatron. Felin. in cap. quanto num. 3. de Iudicijs Bald. in l. 1. num. 4. Caſtrenſ. num 6. in fine C. de bonis liberorum. Socc. Iunior conſ. 51. num. 2.*

236 *etſi quando delictum eſt cōtra Eccleſiam, poſſit, & debeat Iudex Eccleſiaſticus declarare Eccleſiam acquiſiuiſſe libertatem*. Et benè ſubdit Rota in ſupra relata Florentina Canonicatus quando hac ex cauſa Eccleſia libertatem acquirat, ibi: *Ita vt, cùm neque delictum commiſſum eſſet cōtra Eccleſiam, neque filij Pandulphi à patre ſolùm cauſam haberent, non etiam potuerit locus eſſe declarationi, quàm poſt bona à Iudice laico cōfiſcata facere debet iudex Eccleſiaſticus, vt Eccleſia cenſeatur inde acquiſiuiſſe libertatem, ex ijs, quæ conſiderauit Rota deciſ. 237. 298. & 351. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, quarum deciſionum rationes, licèt in illis de Iurepatr. gentilitio ageretur, benè huic caſui conueniunt, dum filij Pandulphi, ijs etiam, vt dicebam, ſucceſſerunt, quos ex eadem portio-*

ne ſibi Cardinalis fecerat hæ-
237 *redes*. Vnde apparet in duobus caſibus effici liberã Capellaniam de Iurepatr. ratione confiſcationis per Iudicem laicum factæ, quando ſcilicet non eſt gentilitiũ, vel etiam hæreditarium, ſed ex pacto, & prouidentia primi fundatoris, filijs eius, cui fuit facta confiſcatio, debitum; item quando delictum commiſſum ſit contra Eccleſiam, tunc enim poteſt Iudex Eccleſiaſticus declarare Capellaniam liberã, vt etiam proſequitur *Ricc. in cit. Praxi nouiſſ. reſolut. 196*. Vbi quòd idem Rota tenuit in materia Emphyteuſis, de qua re latè *Andr. Gaill. lib. 2. obſeruat. 14*. Quo loco etiam agit de feudo, quando veniat in confiſcationem, & quomodo. Quid autem quando Iuſpatronat. non eſt perſonale, ſed reale, quia adhæret feudo, villæ, caſtro, hæreditati, &c. Reſpondetur, tunc confiſcato feudo, caſtro, villa, &c. tranſire Iuſpatron. ita deciſum fuiſſe per S. R. Conſil. Neapol. poſt Annam teſtatur *Ricc. part. 1. Praxis deciſ. 179. num. 145*. Quomodo autem Sacri Regij Conſilij, & ſic præſentis curiæ ſentẽtia attẽdi debeat in hac cauſa Iuriſpatron. patebit infra in fine huius capitis & Pra-
238 xis. An & quomodo dos ſit vniuerſitas, ac etiam fideicommiſſum, & legitima, ita vt cum eis tranſeat Iuſpatron. dictum fuit ſupra, cùm *de pertinentia Iuriſpatron. ratione ſucceſſionis Praxi 3*. vbi etiam declarauimus an tranſeat ad inſtitutum in re certa, vide etiam infra à *num. 251*.

239 De vſufructuario etiam omnium bonorum, an poſſit præſentare, agit *Barboſa de officio, & poteſtate Epiſcopi allegatione 71. num. 40. poſt Garziam part. 5. de beneficijs cap. 9. num. 24.* vbi firmat, *tale Iuſpatron. perſonale nequaquam in eum trãſire, ſed benè reale, & ſi legatum eſſet vniuerſale, ſicut non tranſit cum fideicommiſſo vniuerſali*. Hæc ſunt verba *Garziæ*, qui præſupponit cum Rota, prò vt infra *verſ. difficultas præcipua*. quòd tranſeat, quando quis ſit inſtitutus hæres in vſufructu omnium bonorum, cùm hæreditas ſit ius vniuerſale.

240 Quòd autem vxor inſtituta in vſufructu omnium bonorum, alio hærede inſtituto poſt eius mortem habeatur pro legataria, tamquam inſtituta in re certa, & per conſequens ad eam non tranſeat Iuſpatron. Videte

Ca-

Cavalerium deciſ. 310. vbi habes caſum, quando etiam proprietas ſpectet ad dictã vxorem vſufructuariam. Extat alia deciſio in terminis Iuriſpatron. realis infra referenda *num.* 246.

Quæ nam ſit translatio, per quam tranſeat Iuſpatronatus reale.

241 *Infeudatione caſtri, villæ, &c. quando tranſeat Iuſpatron.*

243 *Alienatione iurium, quæ habet quis in Caſtro, Villa, &c. an tranſeat Iuſpatron. Et quid de alienatione vſusfructus rei, cui adhæret Iuſpatronat. num. ſeq.*

245 *Præſentandi ius, eſt fructus Iuriſpatron.*

246 *Vſusfructuarius Caſtri, Villæ, &c. cui adhæret Iuſpatron. an poſſit præſentare.*

247 *Conductor Caſtri, & Villæ, cui adhæret Iuſpatr. an poſſit præſentare.*

248 *Sequeſtrato Caſtro, Villa, &c. cui eſt annexum Iuſpatron. cui competat præſentatio.*

249 *Creditor, cui datum fuit in pignus, Caſtrum, Villa, &c. an poſſit præſentare.*

250 *Curator datus hæreditati iacenti, in qua adeſt Iuſpatron. an poſſit præſentare.*

251 *Fideicommiſſarius an habeat ius præſentandi in Iurepatron. reali, & nu.* 253.

252 *Hæreditate vendita, an tranſeat Iuſpatron. reale.*

254 *Maritus an poſſit præſentare, vbi Iuſpatron. ſpectat ad vxorem.*

255 *Feudo vendito, an in emptorem tranſeat Iuſpatron. illi adhærens.*

256 *Sententia & laudo, an & quomodo transferri poſſit Iuſpatron. de vna perſona vel familia ad aliam.*

258 *Præſentatio vnius ex patronis præſeruat ius alteri compatrono.*

259 *Præſentatio quo titulo, & pro quibus vocibus præſumatur facta, & num.* 257.

260 *Sententia vel laudũ quando dicatur eſſe in forma probanti & quando dicatur iuſtificata ex actis, num. ſeq.*

262 *Laicus quando poſſit eſſe arbitrer, & iudex in cauſa Iuriſpatr.*

263 *Præſcriptione vniuerſitatis bonorum, cui eſt annexum Iuſpatronatus,*

quando cenſeatur etiam præſcriptum Iuſpatronatus.

CErtum eſt apud omnes DD. quòd venditio, donatio, hæredis inſtitutio, infeudatio generaliter facta de caſtro, villa, vel feudo, & fundo, cui adhæreat Iuſpatron. fit translatio, cum qua tranſeat ipſum Iuſpatr. abſque vllo Epiſcopi conſenſu, vt ſupra latè per *Viuian. lib. 4. ſuæ praxis Iuriſpatron. cap. 1. 4. 5. & 6.* De vēditione latè *Suar. & Vaſq. locis infra cit.* De infeudatione loquitur Rota in Papien. proximè infra referenda. De legato habetur in Floren. Subdiac. 27. Ianuarij 1627. quæ inter recoll. à *Viuiano eſt deciſ. 43. num. 25.* verbis infra à nobis referēdis. Dixi, *generaliter*, quia
241 ſecus eſt, ſi expreſſio fieret, vel fieri deberet in ſpecie de Iurepatron. ibi adhærente, tunc enim etſi contractus ad alios effectus firmus permaneret, non tamen tranſiret per illud Iuſpatron maximè quando talis expreſſio non fuit facta declaratiuè, ſed coniunctiuè. Ita *Viuianus lib. 4. Praxis cap. 5. à num. 3.* ſed rectiùs *Suarez lib. 4. de Simon. cap. 28. num. 18.* Non ſolùm in foro conſcientiæ, ſed etiam in foro fori, exiſtimat quocumque modo exprimatur, niſi pretium ideo non excedat, vel aliæ coniecturæ adſint Simoniæ, putat transferri Iuſpatron. cui opinioni concordant verba deciſ. Rotę in Papien. Iuriſpatron. 22. Maij 1595. coram Card. Millino, quæ eſt 2. *inter recoll. à Viuiano* poſt ſuam Praxim, ibi: *Domini ſteterunt in deciſis, quia per emptionem factam à Monaſterio de anno 1207. totius Caſtri Villanterij cum omnibus iuribus, & actionibus*. Ecce quomodo fuit translatio generalis: *Fuit translatum Iuſpatron. vnde cùm poſtea de anno 1260 præcedente confeſſione venditorum, quòd totum Caſtrum cum omnibus honoribus, & iuriſdictionibus ſpectabat integrum ad Monaſterium. Abb. eos inueſtiuit de toto feudo, & medietate Aduocatiæ, ſeu Iuriſpatronat.* Ecce quomodo fuit facta expreſſio Iuriſpat. coniunctiuè, & tamen Rota non dubitat de validitate talis inueſtituræ, & tantùm ibi quæritur, an iuxta dictam inueſtituram, Iuſpatronat. ſpectet ad vtrumque pro
242 medietate, vnde dicerem, talem expreſſionem copulatiuam non vitiare etiam vēditio;

ditionem vniuerſitatis, quã do non concurreret ſuſpicio Simoniæ, ad quam ſuſpicionem, an ſufficiat ſi pluris vendatur res ratione Iuriſpatron. adhærentis, vt ſupponit *Suarez loco ſupra citato*, non eſt contra, quia *Molfeſ. tract. 6. cap. 5. ſub num. 79. poſt Molinam, & alios*, probat, neque eſſe Simoniam ſimpliciter pluris vendere villam, caſtrum, &c. ratione Iuriſpatron annexi illis bonis, nam bona pluris exiſtimantur, & venduntur, conſideratis omnibus qualitatibus ipſorum bonorum, vbi allegat *Vaſq.* qui eiuſdem opinionis eſt cum *Suar. loc. ſupracit.* Hanc opinionem *Molfeſij* docet expreſsè *Garzias part. 5. de benefic. cap. 90. num. 35.*

243 Quando dicimus tranſire per alienationem, &c. villæ, caſtri, feudi, intelligitur de caſtro, villa, vel feudo proprio, vnde vendens legans omnia iura, quæ habet in villa, caſtro, &c. non ſuo, ſed alterius, non per hoc transfert Iuſpatron. vt habetur per *Vaſq. opuſc. de benefic. cap. 2. §. 1. dub. 2. in fine*.

244 Difficultas præcipua in hac materia videtur eſſe, an per venditionem, donationem, legatum, hæredis inſtitutionem, non proprietatis, ſed vſusfructus talis Villæ, caſtri, feudi hæreditatis, &c. & ſic in vſufructuarium talis vniuerſitatis tranſeat etiam Ius præſen-

245 tandi in capellania, quod Ius præſentandi etiam eſt fructus Iuriſpatron. vt eſt certum. *Ricc. in Praxi nouiſſ. reſolut. 192.* Quæ difficultas, cùm fuiſſet excitata in Rota pro facto contingenti de vxore quadam relicta à marito vſusfructuaria omnium bonorum, fuit reſoluta pro affirmatiua ad vxorem pertinere præſentationem, & non ad hæredem in proprietate. Hæc deciſio eſt Alexandrina Benef. 29. Maij 1590. coram Mantica, quam citat *Ricc. par. 1. Praxis deciſ. 129. num. 142.* & poſtea de verbo ad verbum refert *Viuianus lib. 4. Praxis cap. 7. num. 8.* Vbi latè de hac materia, & repetit *Riccius in Praxi nouiſſ. probat. reſolut. 194.* & ante eos *Garzias par. 5. de benefic. cap. 9. num. 21.* Quæ deciſio fun-

246 datur in ea ratione, quòd vxor fuerat inſtituta hæres in dicto vſufructu, & hæreditas ſit ius vniuerſale; ſicuti etiam dicta præſentatio eſt fructus Iuriſpatron. pro vt à nobis ſupra dictum eſt, ideo remanet adhuc res dubia,

bia, quando tantùm donatur, legatur, vel venditur vſusfructus ipſius rei, cui adhæret Iuſpatronat. Sed quidem idem dicendum eſt, cùm ſufficiat eſſe vſumfructuarium illius rei; quæ vniuerſitatem continet, hacq;
247 ratione probant DD. conductorem caſtri, villæ, feudi ad longum tempus habere ius præſentandi, ſi reperitur in dicta villa, caſtro, &c. Iuſpatr. quia (inquiunt ipſi) æquiparatur talis conductor vſufructuario, ita poſt *Barboſam*, *Viuian. d. lib.4.cap.5. num.26. Ricc. in dicta Praxi nouiſſ. reſolut. 192.num.3.* Vbi habes alias opiniones, non placet tamen, quod ipſe putat, nempè locationem ad longum tempus eſſe tantummodo, quando res datur in emphyteuſim,& ſi hoc modo locari ad longum tempus ſoleāt res Eccleſiaſticæ. Dixi, ad longum tempus, quia non tranſit ad conductorem ad breue tempus, etiam ſi aliter conuentum ſit, vt contra Rebuffum docet *Garzias part.5 cap 6. num. 12.* Addit *Viuian. ſupra,& etiam docuit Ricc. eodem loco proximè citato num. 7. Barboſa allegatione 71. nu.39.* Quòd
248 ſequeſtrato caſtro, vel villa, ſi vacet Capellania, præſentatio ſpectet ad ſequeſtrum, adeſt deciſio Brixien. Beneficij 4 Decembris 1620 quæ apud Viuin. eſt dec. 89. ibi: *Attamen cùm oeconomus de quo agitur, qui datus eſt beneficio, non differat à ſequeſtro, ex quo tam vnus, quàm alter, fructus & bona Eccleſiæ cuſtodit, ideo ſicut ſequeſter poteſt præſentare ſecundùm veriorem ſententiam, ita viſum fuit poſſe determinari oeconomum, &c.*
249 Si autem creditori datum ſit in pignus vniuerſitas bonorum, in qua adſit Iuſpatron. talis creditor & ſi poteſt percipere fructus alios, nō poteſt præſentare, vt per Rotam in Alexandr. Benefic. 29. Martij 1591. coram Mantica, quæ eſt deciſio 140. in impreſſis ſub eius nomine. Viuianus lib. 5.cap.2. ad hoc allegat aliam deciſ. coram Litta, vbi ſecus dicitur, quando creditor facit fructus ſuos, & non debet illos reſtituere, vt clariùs loquendo poſt Rotam habes per Garziam part. 5. num. 10 & ſequen. Quid de
250 Curatore dato hæreditati iacenti, vide Caualerium deciſ. 197. vbi etiam habes quòd Iuſpatron. non tranſit in creditorem defuncti, niſi facta ſubhaſtatione omnium bonorum, ſicut de hæreditate

tate

tate iacente, quòd non poſſit fieri præſentatio, habetur in Floren. 11. Februarij 1604. coram Lancellotto, apud Viuianum lib. 4. in fine capitis primi verſ. Rurſus.

251 Quæres, an etiam quando Iuſpatron. adhæret vniuerſitati, illud remaneat apud hæredem, & non tranſeat ad fideicommiſſarium, pro vt ſuo loco, cùm de pertinentia Iuriſpatron. ratione ſucceſſionis dictum eſt de Iurepatron. hæreditario, ſeparato ab omni re? Reſpondet *Vaſq.* etiam remanere apud hæredē *Opuſc. de benefic cap. 2. §. 1. dub. 2. num. 11.* vbi, inquit ipſe, ideo Iuſpatron. perſonale non tranſit in fideicommiſſarium cum re, quia primus, qui fuit hærès conſtitutus, verè habuit dominium illius rei, & honorem hæredis, vnde illa, quæ ad honorem potius, quàm ad primarium commodum ſpectant, ſunt ipſius hæredis inſtituti. Sed hæc ratio militat etiam, quando Iuſpatron. eſt reale, ergo. Sed meo iudicio magna eſt differentia inter Iuſpatron. hæreditarium ſeparatum à re, & reale, & ideo tunc poteſt verificari iſta retentio honoris, vt loquuntur deciſiones à nobis ſupra, cùm de pertinentia Iuriſpatron. ratione ſucceſſionis, pro hac doctrina allegatæ, nequaquam autē quādo inter bona fideicommiſſo ſubiecta, eſſet alia vniuerſitas, cui adhæreat Iuſpatron. quia tunc in hunc fideicommiſſarium tranſit ſimul honor, & commodum. Accedat

252 quod *Vaſq. loco cit.* docet quòd vendita hæreditate, in qua adſit vniuerſitas, cui adhæreat Iuſpatron. tranſire etiam Iuſpatr. ergo etiam translata hæreditate per fideicommiſſum, nec aliquid ſuffragari debet ratio diuerſitatis ab eo allata, cum illa ſi eſſet vera, haberet locum tam in venditione hæreditatis, in qua adeſt vniuerſitas bonorum, cui adhæreat Iuſpatron. quàm etiam vbi adeſt Iuſpatron. ſeparatum; quod non eſt verum, quia in venditione hæreditatis iſtud Iuſpatron. perſonale non tranſit, vt benè diſtinguit *Viuian. lib. 4. Praxis cap. 1. num. 9. & proſequitur Riccius in Praxi nouiſſ. probat. Iuriſpatronat. reſolutione 195.* vbi rectius quàm *1. part. Praxis reſolut. 179. num. 2.* loquitur, & allegat deciſ. Lucanam Iuriſpatron. quæ affert veram rationem diuerſitatis, quia cùm per aditionem deſierat eſſe hæreditas, & effecta illa

bona

bona hæreditatis proprium patrimonium hæredis, alienando quis hæreditatem, cẽſetur alienare bona, & iura, quæ continebantur in hæreditate, & ſic eſt venditio vniuerſalis verborum tantùm, & non rei; ſed quando in hæreditate adeſt vniuerſitas, cui adhæreat Iuſpatronat. & ipſa venditur, tunc eſt venditio vniuerſalis non tantùm verborum, ſed etiam rei, & ideo hoc ſecundo caſu tranſit, & non pri-
253 mo caſu; quæ ratio etiam militat in fideicõmiſſo, &c. vt patet, fauet deciſio Cracouien. Parochialis 22. Maij 1628. coram Merlino, ibi: *Quoniam vltra quòd cùm dictum Iuſpatron. eſſet annexum villæ, non poterat ſeparari, & præſcindi à dictis*
254 *villis, &c.* Etiã ſi dubium ſit apud DD. an vxor, vel maritus præferatur in præſentatione ad Capellaniam de Iurepatronat. quod erat in bonis vxoris, ſeu dotis, quando illud eſt ſeparatum à re, vt ſupra dictum fuit ſuo loco, tamen quando adhæret alicui vniuerſitati datæ in dotem minus eſt dubium, vt eſt videre in dicta deciſ. in terminis Alexandrinæ beneficij apud *Manticam 140. in ordine*.

255 Circa particularem difficultatem venditionis feudi, an tranſeat Iuſpatronat. illi adhærens in emptorem feudi. Diſtinguendum eſt, an illud fuit fundatum à Barone, tamquam Barone, vel tamquam perſona particulari. Primo caſu tranſit; non autem ſecundo caſu, præſumitur aũt eſſe erectum tamquã à perſona particulari, quando eſt erectum in Capella Eccleſiæ maioris, ſicut è contra præſumitur eſſe erectum tanquam à Barone, quando reperitur erectum in Capella Palatij ipſius Baronis, vt per *Genuen. in ſuis practicationibus Eccleſiaſticis quæſt. 351. poſt Affict. 267.* Quia ex eo quòd Iuſpatronatus ſit fundatum in Capella Palatij Domini Caſtri, ideo non requiratur in eo forma probationis requiſita à S. Cõcilio pro perſonis, & locis ſuſpectis de vſurpatione, habetur in Regien. beneficiorum 20. Februarij 1619. coram Pirouano, quæ eſt 87. apud *Viuianum*, & nos retulimus illius verba ſupra Praxi 2.
256 Non ſolùm per ſententiã poteſt transferri etiam Iuſpatron. quæ tranſitum fecit in rem iudicatam, ſiue fuerit litigatum ſuper Iuſpatr. ſiue ſuper vniuerſitatem, cui adhæret Iuſpatron. vt

per

per Viuian. 4 lib. Praxis cap. 8. num. 20. ſed etiam per laudum, vt habetur in Cracouien Paroch. 22. Maij 1628. coram Merlino, ibi: *In propoſito autem caſu, &c.*

Quò autem ad quartam donationem, licèt poſt DD. ſententias emanauerit, attamen conſtat non fuiſſe effectuatam, quia cùm de anno 1552 orta fuiſſet controuerſia inter omnes octo villas, & mediante laudo tranſactū fuit, vt alternatiuè iuxta terminos Clem. plures de Iurepatron. in poſterum fieret præſentatio à prædictis octo villis, ſcilicet, quòd quatuor villæ præſentarent pro vna vice, & aliæ quatuor pro alia vice, alterniſque iſtis præſentationibus procederetur in ſucceſſiuis vacationibus, quod omnino repugnat donationibus, quoniam vigore dictarū donationum quinque voces coaluiſſent in vnam vocem, quæ abſoluiſſent, & ſuperaſſent reliquas tres voces, & ſic ſemper præualuiſſet illa vox quæ implicitè habebat in ſe quinque voces, nempè vnam propriam & quatuor donatas, & tamen in laudo præſeruantur diſtinctæ octo voces, ſcilicet vna, cui licèt ex octo villis, ſeu earum poſſeſſionibus.

Neque obſtat quòd imò apparet de effectuatione dictarū quatuor donationum ex præſentationibus ſubſequutis per ſolum Dominum villæ Viſniuæ de anno 1548. 1552. 1586. vt in ſummario Iaco-
257 *bi num. 6. 7. & 8. Quoniā in huiuſmodi præſentationibus non exprimitur, quòd præſentauerit vigore donationum, & potiùs intrat præſumptio quòd præſentauerit iuxta ſententias, quæ in iudicatum tranſierunt, & ſic iure, & nomine proprio, cùm per ſententias, & rem iudicatam fuerint dictæ donationes reuocatæ, & propterea præſentationes referendæ ſunt titulo legitimo, & valido.* Crau. conſ. 322. ſub num. 3. Decian. conſ. 297. num. 2. Reu.
258 *conſ. 6. num. 6. lib. 1. Et ex tali præſentatione facta per vnum ex compatronis cenſetur præſeruata poſſeſſio aliarum villarum, quæ ſunt compatronæ.* Caputaq. deciſion. 292. part. 2 Garzias *de benefic. part. 5. cap. 5. num. 115. Rota coram Sanctiſſ. Mem. Gregor. XV. deciſ. 417 num 9. & 452. num. 9. Præſertim cùm non exprimatur in dictis præſentationibus factis per dictam villā Viſniuæ, quòd præſentauerit pro quinque vocibus,*
259 *vnde intrat præſumptio, quòd præſentauerit pro vna*

voce, ſtantibus dictis ſententijs, & laudo, in quibus vna tantùm vox aſſignatur eidem Domino villæ Viſniuæ (& quoniam de anno 1573. laudum fuit exequutioni demãdatum) quia quatuor villæ, quibus iuxta turnum præſcriptum in laudo, competebat ius præſentandi, præſentarunt de facto Franciſcum Bonort, inſtitutione, & poſſeſſione ſubſequuta, vt in Sũmario Martini num. 2. & Iacobi num. 8. in quo etiam animaduertendum eſt, quòd duæ villæ ex his quatuor, quę præſentarunt, nempè villa Porembe, & villa Damianicæ erant ex illis, quæ donationem fecerant, & ſic ex hac præſentatione anni 1573 reſultat, non effectuatio donationum, actuſque contrarius, & effectuatio laudi, quod fuit promulgatum de anno 1552.

260 *Non obſtat, quòd ſententia, ſiue laudũ de anno 1552. non ſit in forma probanti, & quod nunc coram Ordinario pendeat lis indeciſa ſuper eius falſitate, quoniam de forma probanti apparet ex publico inſtrumento publicato per Notarium de eo rogatum, quod exhibitum fuit parte citata coram b. m. Patriarcha Manzanedo, vt in regiſtro fol. 111.*

Quò verò ad prætẽſam falſitatem, nec de ea conſtat, & in omnem euentum ſufficerent dictæ duæ ſententiæ, quæ in iudicatum tranſierunt, & effectuatio præſentationis facta de anno 1533. iuxta terminos Clem plures. Sicut per concordiam etiam poteſt fieri vt alternatim plures patroni præſentent, nec requiritur conſenſus Epiſcopi, vt ibid. num. 20. notat Viuian. poſt Rotam, & alios authores.

Circa tranſlationem per ſententiam, ſciendum eſt, tunc ipſam eſſe attendendã, quando iuſtificatur ex actis vt habetur in Lunen. Sarzan. Capel. vltima Maij 1627 coram Durano, & latiùs in alia deciſ. pro ead. cauſa 24. Ianuarij 1628. coram eodem ibi: *Vnde non obſtat primò dicta ſententia Capituli Sarzan lata de voto Collegij Ferrarien. quia cùm nihil fuerit deductum, ex quo illa iuſtificetur, iuxta Rotæ conſuetudinem, non debet attendi. Put. deciſ. 391. lib. 1. in nouiſſ. Seraph. deciſ. 1261. num. 5. nec facit quòd dicta ſententia ſit antiqua, nempè à 66. annis vltra, quo caſu præſumitur iuſta, ita vt probet ſine proceſſu. Caſſad. deciſ. 3. num. 1. cum ſeq. de procurator. Mantic. deciſ. 296. num. 6. & 7. & Rota deciſ.*

deciſ. 143. num. 8. part. 2. diuerſ. & deciſ. 143. num. 2 poſt conſ. Farinacc. quia præſumptio iuſtitiæ ceſſat in caſu noſtro, cùm fuerit exhibitus idem proceſſus, ſuper quo Collegium Ferrarienſe tulit votum, & dicta ſententia emanauit, de cuius proceſſus identitate, & integritate videtur ſufficienter conſtare, dum cõtrarium non probatur, ex quo eſt in forma extractus, ſiue proceſſus, & in eius principio, & alibi infra, ſic ſcriptum reperitur: Exemplatum à Notario, &c. l. ſi quis cùm teſtam ff. de teſtam Bar. in rubr. num. 8 ff. de nou. oper. nuntiat. Gregor. XV. deciſ. 59. in princip. vbi additur etiam Seraph deciſ. 1028 nu. 6. & præſertim quia fuit productus à parte altera. Verall. deciſ 188 num. 4. part. 1. Rota deciſ. 144. num. 1. poſt 2. vol. conſ. Farinacci, vnde cùm in dicto proceſſu non probetur, quòd hoc Iuſpatr. pro medietate pertineat ad Cattaneos; immo per negatiuam coarctatam in dicto proceſſu, conſtat de contrario, propterea dicta ſententia vti iniuſta, non eſt attendenda, maximè contra dictum ſtatum primæuum per vltra 100. annos clarum, & indubitatum ad fauorem Maximi, & Franciſci, qui Hieronymum præſentarunt ex deductis in d. deciſ in hac cauſa facta.

262 Eſt differentia vtrùm ſententia, vel laudum feratur ſupra Iuſpatron. vel ſupra rem, ſeu vniuerſitatem, cui adhæret Iuſpatron. nam primo caſu Iudex, vel Arbriter debet eſſe perſona Eccleſiaſtica. Secundo caſu ſufficit ſi ſit laicus, iuxta notata à Viuiano lib. 11. ſuæ Praxis cap. 10. num. 5. & ſeq. vbi benè aduertit, quòd quando agitur de vniuerſitate, coram Iudice laico, neque in libello, neque in ſententia debet fieri mentio Iuriſpatron. & addit alios caſus, in quibus Iudex laicus cognoſcere poſſit in cauſa Iuriſpatron, vt ibi eſt videre, & ita procedunt illa verba Rotæ in Feſulana Parochial. 12. Maij 1631. coram Pirouano, ibi: *Et quatenus determinaret quæſtionem pertinentiæ vocum defectu poteſtatis laicæ in cauſis Eccleſiaſticis non eſſet attendenda, &c.*

Per præſcriptionem vniuerſitatis bonorum, an etiã præſcribatur Iuſpatron. illi adhærens, tractat *Barboſa de Officio, & poteſtate Epiſcopi num. 42.* Vbi videtur concludere affirmatiuè, quãdo dicta præſcriptio eſt 40. annorum cum actu conſu-

mato bona fide, videte ipſum, quia hìc ceſſaret difficultas de qua egimus ſupra Praxi 2. an cum quadragenaria ſufficeret vnica præſentatio, vel non;

PRAXIS

Quarta.

Probationis, quaſi poſſeſſionis præſentandi.

1 *Præſentatio facta ab eo, qui eſt in quaſi poſſeſſione, præfertur. Nec talis tenetur probare pertinentiam. nu. ſeq. An autẽ teneatur probare exiſtentiam in aliquo caſu, num. 3.*

4 *Quaſi poſſeſſionem potiùs, quàm proprietatem attendi debere, quomodo intelligatur.*

5 *Proprietatem abſorbere poſſeſſionem, quid ſignificat.*

6 *Euidenter quando dicatur conſtare de proprietate, & quando incontinenti, num. ſeq. & num. 8. & 10.*

9 *Actore nõ probante, reus abſoluitur.*

11 *Quaſi poſſeſſio iuuat in poſſeſſorio, non autem in petitorio; Quid faciendum quando facta inſtitutione, conſtat in petitorio de proprietate contra quaſi poſſeſſionem.*

13 *Quaſi poſſeſſio nõ iuuat vbi ſumus in vniuerſitate, vel perſona potenti, in qua cadit ſuſpicio vſurpationis.*

14 *Quaſi poſſeſſio habet locum etiam in materia collationis tamquam de libero; Item etiam vbi agitur de competentia collationis inter Epiſcopum, & inferiorem Epiſcopo. num. 18. & 20.*

15 *Patronorum non vſu, vel negligentia, Eccleſia non acquirit libertatem, niſi alia quadam concurrant.*

16 *Iuſpatron. æquiparatur ſeruituti vrbanæ, potiùs quã ruſtica.*

17 *Status beneficij non mutatur ex ſola prouiſione Papæ, vel Ordinarij, abſque præſcriptione.*

19 *Alternatiua habet locum in beneficijs, quæ ſunt de libera collatione ordinarij non autem inferioris Epiſcopo.*

21 *Quaſi poſſeſſio an iuuet aduerſus regulam 8. Cancellar. de reſeruatione beneficiorum, An contra preuiſum Apoſtolicum. num. 23.*

22 *Quaſi poſſeſſio facit de inhabili habilem ad finem poſſeſſorij.*

Digitized by Google

ſeſſorij, quando attendi debeat in poſſeſſorio, etiam vbi conſtat euidenter de proprietate, num. 24.

25 *Præſcribere poteſt vnus patronus contra alium patronum.*

26 *Præſentationes quæ ſuffragentur ad effectũ præſcriptionis quadragenariæ, & num. 30.*

27 *Scriptura quando dicatur in actis, ſed non de actis.*

28 *Præſentatio difformis, quænam ſit, & pro qua parte vocum cenſeatur facta ad finem quaſi poſſeſſionis. num. ſeq.*

SOlet aliquando conſtare de exiſtentia, & pertinentia in genere Iuriſpatr. iuxta formam traditam à Concil. controuerti autem inter aliquos patronos de pertinentia eiuſdem in particulari, quo caſu, vt communiter docẽt Doctores, & pluries fuit deciſum per Rotã,
1 illa præſentatio debet admitti, quæ fuit facta ab eo vel eis, qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi, vt latè per *Garziam part. 5. de beneficijs cap. 5. à num. 4. & Viuian. alios citantem lib. 1. Praxis cap. 2. 36. & ſequen.* Quia vt habetur in Piſtor. Paroch. 17. Iunij 1619. coram Pirouano, quæ inter recollectas à Viuiano eſt deci-
2 ſio 76. *Poſitus in quaſi poſſeſſione ad effectum præſentandi, non eget alia ſui iuris pertinentiæ iuſtificatione, vt ſæpè fuit firmatum per Rotam coram Epiſcopo Lugdun. inter recent. 284. num. 7. & coram b.m. Penia 374. 3. par. 1. partis.*

3 Dixi *conſtare de exiſtentia, &c.* quia ſi de illa dubitaretur, eſſetque, vt ita dixerim, res turbida, tunc ſola quaſi poſſeſſio non ſuffragaretur. *Viuianus latè d. cap. 2. & cap. 5. verſus finem, ante eum Garzias part. 5. de beneficijs cap. 5. à num. 137.* qui *num. 141.* refert infraſcripta verba Rotæ in Piſan. Capell. 20. Maij 1590. coram Blanchetto, quæ declarant hanc noſtram propoſitionem, ibi: *Non obſtat, quòd quaſi poſſeſſio non debeat attendi poſt Concilium Trident. niſi fuerit adhibita cauſæ cognitio, iuxta deciſ. Sacræ Congregat. quia deciſio procedit, quando eſt controuerſia ſuper libertate beneficij, ſecus quando agitur inter præſentatos ſuper pertinentia Iuriſpat. nam hoc caſu Cõcil. nihil innouat.*

Ante quàm deueniamus ad modũ probationis iſtius quaſi poſſeſſionis, illiuſque requiſita aliqua, quæ ſecundùm Rotam nouiſſimè fuerunt

runt deciſa circa vim & effectum prædictum ipſiuſmet quaſi poſſeſſionis, hic annotabimus. Ad cuius materiæ exactam intelligentiã neceſſe eſt declarare propoſitionem illam, quam docẽt DD. communiter, & approbauit Rota præcipuè in Piſtorien. Pleban. 24. Martij 1623. corã Nauarro, quæ eſt *84 apud*
4 *Viuia. quòd ſcilicet quaſi poſſeſſio potiùs attẽdi debet, quã proprietas præſentandi, pro inſtitutione præſentati faciẽda. Innoc. in cap. ex litteris de reſtit. ſpoliatorum, Abbas in cap. de conſultationibus extra de Iurepatron. & fuit dictum in allegata Lucana Paroch. 3. Decembris 1618. coram Card. Sacrato, & in ead. 7. Februarij 1620. coram Domino meo Vbaldo.* Ipſa enim videtur de brocca contra aliam propoſitionẽ iuris, à Rota ſæpiùs appro-
5 batam, proprietas abſorbet poſſeſſionem, intelligitur enim prima propoſitio de proprietate, quæ non euidenter in continenti cõſtat. *Viuianus lib. 5. Praxis cap. 40. poſt num. 69. & latè ante eum Garzias part. 5. cap 5. num. 52. & ſeq.* Dicitur autem euidenter conſtare, quando ipſa proprie-
6 tas probatur vno ex tribus modis. Primus eſt per rem iudicatam, ideſt ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam. Secundus per confeſſionem partis. Tertius per Inſtrumentum fundationis clarum. De qua re extat notabilis deciſio Rotæ in Lucana Iuriſpatron. 23. Ianuarij 1612. coram Penia, quam refert Viuianus d. lib. 5. cap. 2. ſub num. 42. omninò quò ad hanc materiam videnda, quia probat quòd quando conſtat ex inſtrumento publico teſtamenti, fundationis, & dotationis in forma probanti in actis exhibito, vbi pateat cui cõceſſa ſit præſentatio Sacerdotis, qui debeat miſſas celebrare, atque eiuſdem teſtamenti, ſeu ordinationis factæ circa hanc rem à teſtatore effectuatio, tunc etiam in poſſeſſorio præferri debeat præſentatus à vero patrono, præſentatis à putatiuis, nec talem verum patronum debere docere de non iure quaſi poſſidentis. Accipite tamen alia verba Rotæ primò in Lucana Iuriſpatron. 18. Iunij 1628. coram Dunozetto, ibi: *Domini dixerunt, Dominicum eſſe inſtituendum, tamquam præſentatum à Martino exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi. cap. conſultat. vbi Butr. num. 9. de Iurepatr.*

Ripa in cap. Eccleſia Sutrina num. 130. de cauſa poſſeſſ. & proprietatis. Rota deciſ. 167 num. 7. & 8. part. 2 diuerſ. hæc enim ſola attenditur ad hunc effectum, niſi plenè, & concludenter doceatur de proprietate alterius Iuriſpatr. per rem iudicatam, confeſſionem partis, aut inſtrumentum fundationis clarum, & indubitatum, cui nihil opponi poſſit. Butr. in cap. ex litteris num. 8. de Iurepatronat. Lambertin, lib. 2. quaſt. 2. art. 6. num. 4 part. 1. Rota in Lucana Iuriſpatr. coram b. m. Pema inter recent. deciſ. 374. num. 4. Hanc deciſ. refert Viuianus libro 5. cap. 2. ſub num. 42. & in Romana Iuriſpatron. 15 Maij 1630. coram

7 Merlino, ibi: *Non obſtat, conſtare de proprietate euidẽter nempè hoc Iuſpatron. ſpectare ad DD. de Iacobatijs iuxta Bullam Alexandr. VI. in qua Iuſpatr. reſeruatur antiquioribus viris familiæ de Iacobatijs, quales ſe profitentur DD. Proſper, & Dominicus de Iacobatijs, Dominos Millinos, & Palutium eſſe tantummodo cognatos, cùm per fœminarum ſucceſſionem prætendant ad ſe ſpectare hoc Iuſpatron. & non præferri præſentatum ab exiſtente in quaſi poſſeſſione, quando vel ex re iudicata, vel ex confeſſione, vel ex inſtrumento fundationis incontinenti apparet de proprietate, tradunt Abb. in d. cap. conſult. num. 9. Nouar. Lambert. Rota deciſ. 374. part. 1. recent. Proprietas enim abſorbet poſſeſſionem, & veritas præferri debet opinioni, ſeu præſumptioni, quæ reſultat ex dicta quaſi poſſeſſione. Quoniam reſpondebant Domini cùm ita euidenter conſtare de hac proprietate DD. de Iacobatijs, adeò vt remouẽdus ſit præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione. Dato enim (veritate illæſa) DD. de Iacobatijs eſſe ſaltem contenſiuè de eadem familia, Chriſtophori Iacobatij patris Dominici, &c. dictumque Chriſtophorum fuiſſe patrem Laurentij, à cuius ſtipite proueniunt d. Proſper, & Dominicus (in quo erit tota difficultas, cum de proprietate principaliter agendum ſit) nihilominus dubia eſt an ad ipſos ſpectet hoc Iuſpatron. cùm fuerit reſeruatum antiquioribus viris familiæ huiuſmodi de Iacobatijs, licèt enim, &c.* & verſus finem:

8 *Et quatenus præmiſſa aliquã pateretur difficultatem, ſat eſt D. Dominico, rem eſſe dubiam, & turbidam, ita vt non dicatur incontinenti cõſtare de proprietate, prò vt requi-*

requiritur ad effectum expellendi præſentatum ab exiſtēte in quaſi poſſeſſione, de qua proprietate aliàs videndum erit particulariter pro intereſſe præſentantium. Et in fine deciſ. *Ex quibus vtraque parte informante per D D. concluſum fuit D. Angelum non eſſe inſtituendum, ſed D. Dominicum eſſe abſoluendum,*
9 *cui cùm ſit reus, & poſſeſſor, ſat eſt, vincere per non ius actoris. l. qui accuſare, C de edendo, lege final. C de rei vindicat. victoriamq. meretur, deficientibus probationibus eiuſdem actoris. l. actor C. de probat. l. extat de Iure Fiſci cap. inter dilectos de fide inſtrum. cap. fin. de iure iurando.*

10 Dicitur autem conſtare incontinenti de proprietate, quando id vt ſupra conſtat ante inſtitutionem, præter notata à Viuian. lib. 14. poſt ſecundum cap. num. 30. Eſt notabilis ad hoc propoſitum deciſ. Cracouien. 9. Iunij 1627. coram Patriarcha Hieroſolymitano, quæ inter recollect. à *Viuian. eſt deciſ. 42.* in qua, cùm per duas ſententias, & plures præſentationes effectum ſortitas competere prætenderetur Iuſpatron. ratione fundationis, & dotationis alteri, quàm ei, qui per vnicam præſentationem factam, veniebat ex quaſi poſſeſſione; fuit per Rotam non deberi attendi dictam quaſi poſſeſſionem, ſed tunc proprietatem abſorbere cauſam poſſeſſionis, præſertim non conſtito de ſcientia, & patientia Patronorum in dicta præſentatione vltima, &c. clariùs in alia deciſ. in ead. cauſa facta 22. Maij 1628. coram Merlino, ibi: *Quòd præſentatus ab eo, qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi non remoueatur, licèt Iuſpatron. euincatur iuxta cap. conſultat de Iurepatron. Sed tamen hæc ſibi locum non vēdicat, vbi vel ex re iudicata, vel ex confeſſione conſtat de proprietate veri patroni, quia tunc nõ attenditur quaſi poſſeſſio. Abb. in cap. conſultat num. 9. de Iurepatr. Lamber. Rocc. Paulus de Cittad. Rota, &c. Et ratio eſt, quia veritati, quæ ex liquidiſſimis probationibus deducitur incontinenti, cedit præſumptio, quæ reſultat ex quaſi poſſeſſione, & proprietas abſorbet cauſam poſſeſſionis; in propoſito verò caſu conſtat de bono iure villarum, ſententijs latis ab Ordinario Cracou. de anno 1523. & 1536. in quibus fuit pronunciatum, Iuſpatr. ſpectare ad Dominos & poſſeſſores dictarum octo villa-*

villarum ab immemorabili tempore, ipſiſque adiudicandum fore, & eſſe, prò vt in eiſdem ſententijs adiudicatur, & huiuſmodi ſententiæ in rem iudicatam tranſierũt. Non obſtant quatuor donationes factæ per quatuor ex dictis, &c. Quæ dicta ſunt de præſentatione priuatiuè quò ad alios, habent etiam locum quò ad numerum vocum in præſentando, quia etiam attenditur quaſi poſſeſſio, vt in Florentina Iuriſpatronat. de Lamfigliazzis 14. Maij 1629. coram Durano verbis infra referẽdis, cùm de probatione quaſi poſſeſſionis, & nouiſſimè in Feſulana Parochialis 27. Iunij 1631. coram Pirouano.

11 Intelligitur ſecundò hoc procedere in iudicio poſſeſſorij, & ſic ad effectum manutentionis, non autem in petitorio. Rota in Piſtorienſ. Paroch. 15. Ianuarij 1621. coram Pirouano, ibi: *Et cognitio ipſius pertinentię pertinet ad petitorium, de quo non eſt tractandum in hoc ſummarijſſimo retinendæ l. fin. C. de edicto Diui Adriani tollendo. Menoch. de adipiſcen. remed. 4. quæſt. 87. 88. & 169.* & clariùs in fine, ibi: *Si verò nitatur ex perſona alterius, à qua deducat ius poſſeſſionis, de ea adhuc non conſtat per rem iudicatam, aut partis confeſſionem, ita vt in continenti poſſit concurrere ad præſentandum illum, ſecundùm Abbatem in cap. conſultat. num. 9. de Iurepatron. & ſi merita petitorij ſint diſcutienda, ius controuerſum non habetur in conſideratione ad retardandũ effectum præſentationis reſpectu eorum, qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi, vt ſupra dictum fuit.*

12 Quæres facta inſtitutione in perſonam eius, qui erat præſentatus ab eo, qui reperiebatur in quaſi poſſeſſione, ſi poſtea in iudicio petitorij conſtet de proprietate, ſeu pertinentia reſpectu aduerſarij, An euincatur dicta inſtitutio, ita vt de nouo debeat inſtitui is, qui fuit præſentatus ab eo, qui obtinuit in petitorio? Reſpondetur negatiuè, ſed vtetur hoc ſuo iure, quando primò vacabit Capellania, &c. Ita per Rotam ſæpius fuit dictum, & nouiſſimè confirmatum in Romana Iuriſpatr. 15. Martij 1630. coram Merlino, ibi: *Orta controuerſia inter D. Angelum præſẽtatum à DD. Iacobatijs, & D. Dominicum præſentatum à DD. Millinis, & Palutijs, iſque cùm reus*

 eſſet,

eſſet, & poſſeſſor, dedi dubium an eſſet danda inſtitutio D. Angelo, ſiue potiùs abſolutoria D. Dominico; & Domini denegandam putarunt inſtitutionem illi, huic autem concedendam eſſe abſolutoriam, quoties enim eſt cõtentio inter plures præſentatos, præfertur qui præſentatus eſt ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſique euincatur Iuſp. patron. non inde tamen remouetur præſentatus huiuſmodi, ſed veris patronis in futurum dumtaxat reſeruatur exercitium eorum præſentationis. capit. conſultat. &c. Mantica deciſ. 86. num. 1. & in recent. deciſ. 181. num. 1. vbi monet, Sacr. Concilium Trident. quò ad hoc nihil immutaſſe, & deciſ. 274. num. 6. part. 2.

13 Intellige tertiò, hoc procedere, quando verſamur in priuatis, ſecus ſi in vniuerſitate, vel perſonis potentibus, qui prætendant quaſi poſſeſſionem, vt benè per Rotam in Cracouien. Parochial. 9. Iunij 1627. coram Patriarcha Hieroſolymitano, quæ inter recollect. à Viuiano poſt ſuam praxim eſt deciſio 42. ibi: *Secundò, quia verſamur in vniuerſitate, in qua intrat diſpoſitio Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 9. propterea ab illa* *præſentatus non debet inſtitui, donec doceat de legitimo titulo ex fundatione, & dotatione iunctis præſentationibus, ſaltem ſpacio 50. annorum continuatis, & effectuatis, vt requirit Conc. vnde cùm Iacobus ab vniuerſitate iuriſtarum præſentatus fundet tantùm in vltimo ſtatu, & in quaſi poſſeſſione eidem vniuerſitati acquiſita vigore præſentationis de anno 1597. & Conc. deroget non ſolum titulum, ſed etiam quaſi poſſeſſionem cuiuſcumque Iuriſpatron. aliter, quàm modo ſupracitato acquiſiti. Gonzal. ſuper Regul. 8. gloſ. 18. num. 23 dicendum eſt dictam quaſi poſſeſſionem collegio nõ ſuffragari, & conſequenter nec præſentationem de Iacobo factam ſuſtineri, ac ſententiam, mandantem illum inſtitui, fore reuocandam, & ita &c.*

14 Intellige quartò, vt etiam quaſi poſſeſſio liberæ collationis poſſit acquiri per Ordinarium contra patronum, quando conſtaret Ordinarium contuliſſe Capellaniã, vt liberam, ſciente, & patiente patrono. *Viuian. lib. 5. cap. 4. num. 55. & ſequen.* Circa quam materiam omninò eſt præ oculis habenda deciſio Rotæ Lucana Iuriſpatr. de Podijs 20. Nouembris

bris 1620. coram Coccino, quæ inter recoll. à *Viuiano* eſt deciſio 30. maximè ibi. *Verùm Domini ſupradictæ die licet nullam habuerint difficultatem, quòd Iuſpatr. probetur; Eccleſiam tamen non acquiſiuiſſe libertatem, reſponderunt*. & infra: *Neque ſuffragatur potentia patronorum vſque ad annum 1618. de quo tempore fuit mota lis; nam aut prætenditur ex non vſu, Eccleſiam acquiſiuiſſe libertatem, aut ex præſcriptione ſtatum beneficij fuiſſe mutatum, ſi primum nihil releuans deducitur, quia cùm ſit probatum Iuſpatron. per ſolum non vſum, & negligentiam patronorum, Eccleſia non acquirit libertatem, ſed neceſſarium eſt aliquod factum poſitiuum de directo contrarium ſeruituti, quod hic nõ*
16 *adeſt, vt de ſeruitute vrbana, cui potius quàm ruſticæ æquiparatur Iuſpatronat. vel etiam requiritur ſcientia, & patientia patronorum, & quòd deſiſtant à præſentatione, credendo, Iuſpatron. ad eos non ſpectare, vel quòd volentes præſentare non fuerint admiſſi, quæ etiam hoc caſu non adſunt. Si verò prætenditur ſecundùm ſtatum beneficij fuiſſe mutatum, pariter*
17 *nihil releuans deducitur. Vera eſt concluſio, quòd prouiſio Papæ, ſiue Ordinarij, non mutat ſtatum beneficij, niſi interueniat præſcriptio, ad quem effectum duo copulatiuè requiruntur, & quòd collatio fiat à legitimo collatore, ſcienter de Iurepatron. tamquam de libero, vel de regulare, tamquam ſeculari, & è conuerſo, & curſus 40. annorum, &c. Hic autem non adeſt non vſus contrarius ſeruituti, vel alius actus poſitiuus, aut legitima præſcriptio cùm collationes non fuerint factæ vti de beneficio libero.*

18 Idem dicas de quaſi poſſeſſione Prælati inferioris in conferendo contra Epiſcopũ, vt in Regien. Beneficiorum 20. Februarij 1619. coram Pirouano, quæ eſt 87. de recollectis à Viuian. ibi: *Quò ad Ioan. Alexandrum, videtur conſtare de illius non iure, qui ab Ordinario fuit prouiſus de vacanti in menſe Octobris, qui eſt de reſeruatis Sedi Apoſtolicæ in regula 8. nec ad ſubſtinendam prouiſionem iuuari poteſt alternatiua, qua gaudet Epiſcopus, cùm illi locus ſit in beneficijs tantummodo, quæ ſunt de libera collatione Ordinariorum, vt in verbis regulæ legitur, ſecus autem in benefi-*
19 *cijs alterius collationis, prò vt*

vt ſunt iſta, de quibus agitur, quæ pertinent ad Archipreſbyterum Mezzadellarum, vt ex collationibus datis, &c. Ex quibus probatur quaſi poſſeſſio conferendi, ſufficiens ad excludendam pertinentiam in Ordinario, Grauetta conſ. 322. num. 8. Seraph. deciſ. 306 in fine.

20 Ita etiam è contrario, quando controuerſia eſt inter Epiſcopum, & inferiorem circa collationem; ſi Epiſcopus, licet ſemel contulerit, ipſaque collatio fuerit effectum ſortita, conſtituat vltimum ſtatum, & ſic acquirit Epiſcopus quaſi poſſeſſionem conferendi, vt in ead. cauſa Regien. ſupra relata coram eod. fuit dictum 25. Iunij 1621. & eſt 88. apud *Viuianum*.

21 Intellige quintò de iurepatronatus, quòd non ſit ex priuilegio, etiam ſi ſit tale ob augumentum dotis iuxta ea, quæ dicta fuerunt à nobis *Praxi 2. num 5 & ſequętibus*. & dicta quaſi poſſeſſione velit iuuari aduerſus regulam 8. Cancellariæ de reſeruatione beneficiorũ quia cùm regula illa non ſolùm inficiat titulum, ſed etiam quaſi poſſeſſionem, illa non poteſt iuuari aduerſus regulam illam, ita vt in mẽſe reſeruato nequeat S. P. prouidere, vt latè in deciſionibus Cęſaraguſtanis Paroch. coram Coccino, quas refert *Viuianus lib. 4. cap. 10. num. 30. & ſeq.*

22 Alius effectus eiuſdẽ quaſi poſſeſſionis præſentandi, eſt, quia ſufficit ad hoc, vt aliàs inhabilis præſumatur habilis, vt in Piſtorien. Plebaniæ 24. Martij 1623. corã Nauarro, quæ inter recoll. à *Viuian. eſt deciſio 84.* ibi: *Nec obſtat, quòd Iacobus deſcendat à Bertoldo filio ſpurio cuiuſdam alterius Iacobi incapacis Iuriſpatr. Rocc. de Iurepatr verbo competens, num. 13. & coram Litta in Ianuen. Iuriſpatron. 30. Ianuarij 1606. cum alijs ab eo allegatis, quia ſufficit quòd ſit in quaſi poſſeſſione iuris præſentandi ad effectum, vt præſumatur habilis, & interim manuteneri debeat, vt ſæpiſſimè firmauit Rota, & fuit dictum in dicta Lucana coram Illuſtriſſ. Sacrato, & D. meo Vbaldo.*

23 Habet vim etiam contra prouiſum Apoſtolicum, vt patet ex infraſcripta deciſ. Alphana Iuriſpatr. 4. Iulij 1629. coram Ghiſlerio, ibi: *Non obſtat, quòd ex quo agitur contra prouiſum Apoſtolicum, ſola poſſeſſio non ſufficiat ad effectum manutenitionis, niſi pariter doceatur de legi-*

legitimo titulo ex fundatione, & dotatione, vt tenuit Rota in Compſana Iuriſpatron. 23. Iunij 1604. coram Litta, & coram Paleotto deciſ. 519. lib. 3. p. 3. Nam ſupradicta deciſiones procedũt, quando agitur in petitorio ad iuſtificandum titulum; ſecus autem in ſummario poſſeſſorio manutentionis, cùm tunc ſufficiat, vt attendatur vltimus ſtatus beneficiorum etiã contra prouiſum Apoſtolicũ. Seraph deciſ. 499. num. 3. vltra quod ſupradicta procedũt in prouiſo Apoſtolico, vigore Regul. 8. contra quod non ſuffragatur quaſi poſſeſſio præſentandi, Seraph. d. deciſ. 499. Reuerendiſſ. D. meus Decanus deciſ. 469. num 4. & 5. Caputaque deciſ. 29. & 326 lib. 1. & in manuſcriptis. Rota recent. deciſ. 224. num. 3. Non autem in alio prouiſo vigore alterius reſeruationis, maximè quia in hoc caſu nullam adeſſe reſeruationem, cenſuerũt Domini, poſtquam beneficiũ vacauit menſe Decembris, nec poteſt deſumi ob ſeruatã formam Conc. Trident. Seſſ. 7. cap. 6. ex quo fuit facta tamquam de beneficio libero ob lineam finitam non vocatis hæredibus vltimi ex familia, &c.

24 Quæres, an detur caſus, in quo, etiam quando conſtet de proprietate in poſſeſſorio, præferatur habens quaſi poſſeſſionem? Et reſpondetur affirmatiuè. Caſus eſt, vbi talis quaſi poſſeſſio ſit præſcripta. *Perez lib. 2. de anniuerſ. & Capellan. cap. 1. num. 13 poſt Gabriel. conſ. 85. quem ſequitur teſtando, eſſe iuxta deciſ Roſales, Garz. de benefic. part. 1. lib. 2. in addit. ad n. 174* habetur clarè à contrario ſenſu in Feſulana Paroch. 27. Iunij 1631. coram Pirouano, ibi: *Nec quaſi poſſeſſio, quam prætendunt habere Domini, præſentandi pro duabus vocibus, illis ſuffragari poteſt in hoc iudicio proprietatis & pertinentiæ, quia conſiderabilis nõ eſt, niſi continuata fuerit ſpatio 40. annorum capit. de quarta de præſcript. Lambert. de Iurepatron. lib. 1. par. 2. quæſt. 11. art. 5. num. 1. Rota deciſ. 284. num. 8 part. 1. recent* Ratio eſt manifeſta,

25 quia inter patronos poteſt vnus aduerſus alium præſcribere quadraginta annis concurrentibus. *Viuianus lib. 4. Praxis cap. 8. præcipuè num. 24* Vbi habes, an ſufficiat intra dictũ tempus vna præſentatio, vel non; circa hanc materiã præſcriptionis, in terminis quaſi poſſeſſionis præſentandi, notanda eſt deciſio

in

in Lunen. Sarzan. Capellaniæ 24. Ianuarij 1628. coram Durano, præcipuè ibi: *Non obſtat prætenſa obſeruantia quadragenaria Cattaneorum, per quam Iuſpatr. præſcribitur aduerſus compatronum, etiam ſine titulo, &c. quia dicta obſeruantia prætenditur ex tribus præſen-*
26 *tationibus, &c. quæ nullo modo ſuffragantur ad effectum dictæ quadragenariæ, vt ex particulari earum diſcuſſione patebit. Prima de anno 1561. & ſic per annum ante dictam ſententiam non dicit, quòd Cattanei pro dimidia præſentauerunt, ideo in dubio debet intelligi facta pro vna voce, quam ſolam illi habeant. Abb. in c. cùm Victorien. num. 3. de electione, &c. & quamuis in ea concorditer cum Furlanis dictum fuerit, vt præſentatio intelligeretur facta iuxta declarationem faciẽdam cum voto Collegij Ferrarien. tamen cùm votum prædictum fuerit iniuſtum, & partes ei ſtare noluerunt, vt infra dicetur, non eſt habendum in conſideratione; ſed præſentatio debet intelligi ſolum facta pro iure cuique competẽte. Secunda præſentatio de anno 1566. & ſic poſt quatuor annos à dicta ſententia, non eſt de actis, quia licèt Hieronymus fuerit citatus ad dicendum contra iura, tamen citatio fuit reproducta, & ideo exhibitio remanſit ſine citatione, & conſequenter quia præſentatio dicitur*
27 *eſſe in actis, ſed non de actis, potiùs ex ea excluditur prætenſa quadragenaria, quia eſt difformis ab alijs iuxta Doctores, & docet Bartolus in l. 2. num. 22. ff. ſoluto matrimonio, Decius conſ. 215. num. 2. verſic. hoc idem Crauett. conſ. 949. num. 29. & in puncto idem Crauett. conſ. 134. num. 20. verſ. præterea illud.*

28 *Quòd autem hæc præſentatio fuerit difformis, apparet, quia vacante tunc hoc beneficio; Furlani, & alij authores Maximi, & Franciſci, qui nunc Hieronymum præſentarunt, comparuerunt coram Capitulo Sarzan. & nulla facta mentione dictæ ſententiæ, ſed ſolùm narrata fundatione huius beneficij, nec non narrato dicto ſtatu anteriori, & aſſerentes ad eos ſpectare Iuſpatronat. & quòd erant in quaſi poſſeſſione præſentandi ab annis 100. & citra præſentarunt quemdam Ioannem Antoniũ Bottinũ, qui propterea viſi fuerunt interrumpere quadragenariam, comparuerunt etiã Cattanei ſeparatim corã Capitulo,*

pitulo, & expreſsè impugnando prædictam præſentationem Furlanorum, aſſerentes ipſos ſolos eſſe patronos, ad eoſque totum hoc Iuſpatr. pertinere, præſentarunt eumdem Bottinum, quem Capitulum Sarzan. vt ſupra per ambas partes ſeparatim nominatum inſtituit, vnde patet, quòd dicta præſentatio fuit difformis, & quòd nec vna, nec altera pars voluit ſtare dictæ ſententiæ, cum iuxta eam non præſentauerint, & quod Capitulum Sarzan. Bottinum ſimpliciter inſtituit, & conſequenter ad præſentationem illorũ, qui potius, & melius Ius præſentandi habebant, quales erant Furlani, & alij authores Maximiliani, & Frãciſci iuxta prædictum anteriorem ſtatum. Igitur dicta ſecunda præſentatio non ſolùm deſtruit prætenſam quadragenariã, quin imò Furlani poſsũt ex ea iuuari ad probandam cõtinuationem prioris ſtatus, prioriſque poſſeſſionis, & quòd ex ea declaratur, quòd prima præſentatio de anno 1561. fuit facta pro iure cuique in eo ſtatu tunc competenti.

Tertia, & vltima præſentatio Cattaneorum de anno
29 *1609. quæ cantat pro medietate, fuit facta ſeparatim à præſentatione Furlanorũ, qui non reſtrictè pro medietate, ſed ſimpliciter præſentarunt, vnde dicta enunciatiua pro medietate, Furlanis abſentibus, & ignorantibus, facta, non nocet iuxta conſil. Cald. 12. de Iurepatr. ſæpiùs per Rotam canonizatum, Verall. deciſ. 339. par. 2. & Gregor. XV. deciſ. 417. num. 2. & Rota in Ianuen. Paroch. 19. Aprilis 1627. coram me. Nec in Furlanis in eorum præiudiciũ præſumitur ſcientia de eo tempore, quòd Cattanei præſentauerint pro medietate. Ferrett. conſ. 132. num. 3. Crauett. d. conſ. 134. num. 18. Rota deciſ. 274. n. 5. part. 2. recent. & eo maximè, quia præſentarunt ſeparatim, & in actu inſtitutionis non legitur, quòd Capitulum admiſerit præſentationem Cattaneorum pro medietate, ſed pro eorum voce. Et ita vtraque, &c. & cauſa ab omnibus Dominis viſa, &c.* De eadem materia agitur in Lucana Iuriſpatr. 18. Iunij 1628 coram Dunozetto, ibi: *Præterea cùm ab anno 1551. Martinus ſenior præſentauit Pardum, emanauerunt per eius hæredes plures præſentationes effectuatæ, & ſit lapſum ſpatium quadraginta annorum, videbatur etiam Martinus Iu-*

nior

nior, qui præſentauit Dominicum aduerſus prætentiones Capellanorum tutus præſcriptione quadragenaria cap. de quarta de præſcript. Couarr. in reg. ſucceſſor par. 2. §. 10. nu. 8. Purpur conſ. 560. num. 16. Rota deciſ. 107. num. 1. par. 1. diuerſ.

De modo probandi quaſi poſſeſſionem.

31 *Quaſi poſſeſſio præſentandi per quos actus probetur. An per vnicam præſentationem effectum ſortita. num. ſeq.*

33 *Vltimus ſtatus attenditur etiam in quaſi poſſeſſione.*

34 *Conſenſus præſtitus in reſignatione conſtituit præſentantem in quaſi poſſeſſione, idem dicitur de conſenſu reſeruato in prouiſionibus Apoſtolicis, & permutationibus, num. ſeq. Quid de conſenſu præſtito præſentationi ab altero facta, num. 39.*

36 *Tutor poteſt conſenſum pro pupillo præſtare, permutationi reſignationis.*

37 *Donatione iuris præſentandi ad primam vacationem acquiritur quaſi poſſeſſio.*

38 *Præſentatio quando dicatur effectum ſortita ad effectũ quaſi poſſeſſionis acquirenda, & num. 43. Quid ſi præſentatio fuerit nulla, num. 40. De præſentatione, quę dedit cauſam liti num. 43.*

41 *Deputatio in Eccleſia regulari pręſumitur facta ad nutum ammouibil. & non perpetuum.*

42 *Procuratoris pręſentatio, quando ſuſtineatur.*

43 *Recurſus ad Iudices laicos, an impediat acquiſitionem quaſi poſſeſſionis.*

44 *Actus inducentes quaſi poſſeſſionem debent eſſe clari, & certi, non autem turbidi, & dubij.*

45 *Confeſſione alicuius ex patronis, vel admiſſione ad pręſentandum, quando acquiratur quaſi poſſeſſio.*

46 *Sententia quando tribuat quaſi poſſeſſionem, quid requiratur ad id, num. ſeq. & num. 48 lata ſuper ſtatu beneficij facit ius quò ad omnes, num. 49.*

50 *Inſignia appoſita in vim ſententię tribuunt quaſi poſſeſſionem.*

51 *Sententia in iuribus incorporalibus trahit ſecum exequutionem abſque alio facto hominis.*

52 *Vltimus ſtatus in beneficialibus ſemper attenditur.*

53 *Sententia vt probet, debet iuſtificari ex actis.*

54 *Iudex Eccleſiaſticus pronũciat ſuper quaſi poſſeſſione præſentandi.*

55 *Poſſidens vniuerſitatem bonorum, cui eſt annexum Iuſpatron. dicitur eſſe in quaſi poſſeſſione iuris præſentandi, & ſi numquam præſentauerit.*

56 *Dignitatem, vel beneficium obtinens, cui eſt vnitum Iuſpatron. eſt in quaſi poſſeſſione, etiam præſentandi ad Iuſpatron.*

57 *Præſentatione vnius ex patronis, quando conſeruetur: & præſeruetur quaſi poſſeſſio reſpectu alterius patroni.*

58 *Quaſi poſſeſſio quò ad vnum beneficium de Iurepatron. quãdo iuuet quò ad aliud, item quando eadem quaſi poſſeſſio, quò ad vnum actum, proſit quò ad alium actum, num. ſeq.*

60 *Quaſi poſſeſſio non transfertur in ſucceſſorem vniuerſalem, vel particularem fallit num. 62. & 64. iuuat tamen aliquando quaſi poſſeſſio anteceſſoris, ipſi ſucceſſori; num. 61.*

63 *Hæres an poſſit præſentare, non dum adita hæreditate.*

65 *Quaſi poſſeſſio quomodo amittatur, & num. 67.*

66 *Sententia lata contra præſentatum, an noceat patrono, & è contra, ius accreſcendi quomodo habeat locum in iure præſentandi, & num. 70. & 71.*

QVoniam vt effectum ſupradictum conſequatur quaſi poſſeſſio, debet probari, & iuſtificari ab allegante, vt per Rotam dictum eſt, & habetur in Macerat. Iuriſpatron. 15. Decembris 1625 & 1. Iulij 1626. quæ apud *Viuian. eſt deciſio 24. in fine*, ideò hìc ſubijciendũ à nobis, quibus modis probetur, conſeruetur, transferatur, & amittatur talis quaſi poſſeſſio.

Circa primam partem de actibus, ex quibus acquiri-
31 tur quaſi poſſeſſio, Concordant DD. hos eſſe actus, pro quibus deuentum ſit ad actum facti, vt per Rotam in Piſtor. Plebaniæ 24. Martij 1623. coram Nauarr. quæ eſt *164. apud Viuian.* Qui Doctores etiam pro actu facti communiter intelligunt præſẽtationes effectum ſortitas, factas ab eo, qui ipſam prætendit, non autem actum alium alterius exercitij, *Viuian. lib. 5. cap. 4. num. 62.* Vnde aſſerunt è cõtra, numquam quaſi poſſeſſionem præſentandi quæri abſque actuali præſentatione, quæ effectum ſit ſortita,

vt habetur in Florentina Subdecan.27.Ianuarij 1627. coram Durano, quæ inter recoll.à Viuian.eſt deciſ.43. ex qua colliges ad effectum, de quo hic, ſufficere ad illam inducendam vnam tantùm præſentationem effectum ſortitam, vt per Rotam in Cracou.Paroch.9.Iulij 1627 coram Illuſtriſſ.Patriarcha Hieroſolym. quæ apud *Viuian.eſt deciſ.42.* & in Piſtorien. Parochial. 15. Ianuarij 1621.coram Pirouano, quæ apud eumdem *Viuian. eſt deciſ. 78.* & nouiſſimè in Aliphana Iuriſpatron.1. Iunij 1629. coram Ghiſlerio.

32 Intellige quando dicta vnica præſentatio fuit eius, per cuius obitum contingit vltima vacatio, vt clarè habetur per Rotam apud *Caualerium deciſ.197.* Vbi habetur, quòd talis poſſeſſio ſufficiat, vt præſentatus ab exſtēte in ea inſtituatur abſq. eo, quòd conſtet de aliqua præſentantium deſcendentia, de qua re latius habetur apud *eumdem deciſ. 382.* & nouiſſimè in Florent. Iuriſpat.de Lamphigliazzis 14. Maij 1629. corā Durano, ibi: *Quòd autem Marius habeat maiorem partem patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione eſt clarum, quia fuit præſentatus à Vincentio, qui pro medietate, & à Ludouico, qui pro ſua portione, quam aſſeruit habere in alia medietate, præſentarunt Carolum, per cuius obitum hoc beneficium vacauit, ex qua præſentatione conſtituti fuerunt in quaſi poſſeſſione præſentandi reſpectiuè modo prædicto, etiam quòd ſit vnica præſentatio. Vnde cùm Stephanus fuerit præſentatus à ſolo Horatio, qui vt conſtat ex dicta præſentatione de Carolo facta ſolùm eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi pro ſua portione, quam habet in alia medietate, inſtitutio, vt dictum eſt, debetur Martio.* & iterum in Beneuentana Iuriſpatronatus 26.Iunij 1628. coram Dunozzetto, ac clariùs in Romana Iuriſpatr. 15. Martij 1630. corā Merlino, ibi: *Conſtat autem DD. Millinos, & Palutium eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi ad iſtas Capellanias, cùm iam præſentauerint D. Ioannem Baptiſtam, per cuius obitum hæc vltima contingit vacatio, & ex vnico actu inducitur quaſi poſſeſſio ad effectum beneficij dicti cap.conſultat. gloſ. in d.cap cùm Eccleſia Sutrina in verb. trium, & in verb. breuitatem; & ibi Abb.num. 22. de cauſa poſſeſſ. & propriet. Garz.de beneſic.part.5.*

cap.

cap. 5. num. 59. Rota dec. 174. num. 1. & deciſ. 758. num. 4.
33 *part. 2. recent.* Ratio eſt manifeſta, quia vltimus ſtatus in iſta materia attenditur in dubio, vt latè per *Viuian. lib. 11. Praxis cap. 6. num. 12. & 21.* & in terminis pertinentiæ habetur in Piſtorien. Plebaniæ 14. Martij 1623. coram Nauarr. quæ eſt deciſio *84. apud Viuianum*. Clarius ex Pampilonen. Vicariæ de Ataun. 12. Maij 1599. coram Penna relata à *Garz 3. part. de benefic. cap. 5. num. 142.* ibi: *Cùm non agatur de canonizatione Iuriſpatron. nec Ordinarius ſe opponat, ſed tantùm agatur, quis ex præſentatis veniat inſtituendus, & ad iſtum effectum ſatis eſt, iſtos de Leſcano, & eorum domum, & familiam eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi, quæ ex vnico etiam actu acquiritur, vt apparet ex præſentatione facta ab eius proauo, & alijs duobus ab eius Auo, quæ effectum habuerũt, præferenda eſt enim præſentatio illius, qui reperitur in quaſi poſſeſſione, & ſtatus vltimus eſt attendendus, cap. conſultationi, &c.* & nouiſſimè confirmatum reperitur in Feſulana Parochial. 12. Maij 1631. coram Pirouano, ibi: *Quia quidquid ſit, quando alij patroni non docent de eorum prætenſo iure, vt illa quaſi poſſeſſio ſuffragetur ſucceſſoribus ad probandam pertinentiam, & ſubſtinendum vltimum ſtatum, &c.* Sed præſentatio eius ob cuius obitum, reſignationem, &c. vacat Capellania conſtituit vltimum ſtatum, ergo illa etiam conſtituit quaſi poſſeſſionem. Clariùs meo iudicio habetur per Rotam apud *Caualerium deciſione 197. num. 21. & 30.*

34 Quod dicitur de præſentationibus, idem dicendum eſt de conſenſu præſtito reſignationi, vt in Regien. Iuriſpat. 10. Maij 1623. coram Pirouano, quæ inter recol. à *Viuiano eſt deciſ. 16.* ibi: *Nec dubitari poteſt, quin ex ſolo conſenſu præſtito reſignationi, ſequatur effectus quaſi poſſeſſionis præſentãdi, prò vt ex ipſamet præſentatione oritur, quia hoc reſolutum, patet in pluribus deciſionibus, vt in Vicentina beneficij 16. Ianuarij 1608. coram Sanctiſſimo, & in Mediolan. Iuriſpatron. 4. Nouembris 1609. corã Epi-*
35 *ſcopo Attrebat.* Sicut etiam de conſenſibus patronorum reſeruatis, & præſtitis in prouiſionibus Apoſtolicis,

habetur in deciſ. Floren. Canon. 11. Decemb. 1615. corã Buratto, quæ apud eumdem *Viuianum eſt deciſ. 41.* ibi : *Prædicta quaſi poſſeſſio iuſtificatur tum ex cõſenſibus patronorum reſeruatis, & præſtitis in pluribus prouiſionibus Apoſtolicis, qui conſenſus vim habent præſentationis. Rota deciſ. 534. num. 4. par. 1. diuerſ. & in d. Sorana benefic. coram b. m. Cardin. Pamphil.* Ita etiam de conſenſu præſtito permutationi, habetur in Lucana Iurispatron. 18. Iunij 1628. coram Dunozetto, ibi : *Quaſi poſſeſſio Martini ſatis eſt iuſtificata ex cõſenſu pręſtito de anno 1622. permutationi facta de hoc beneficio in manibus Ordinarij, cuius vigore fuit quæſita quaſi poſſeſſio, etiam in caſu vacationis per obitum. Abb. conſ. 54. in fine part. 1. recent. deciſ. 2. de Iurepatron. Put. deciſ. 301. lib. 2. recent. Rota coram S. M. Gregor. XV. deciſ. 349.*
36 *vbi Add. num. 97. & hic cõſenſus benè potuit præſtari per tutorem pro Martino tũc pupillo. Feder. de Senis conſ. 102 in 1. dubio Lambert. lib.*
37 *2. par. 1. quæſt. 2. art. 4.* Quòd etiam quaſi poſſeſſio acquiratur per donationem Iuris præſentandi ad primam vacationem habetis per Rotã in Piſtorienſ. Parochial. 15. Ianuarij 1621. coram Pirouano, quæ inter recoll. à Viuian. eſt deciſ 78. nu. 10. ibi : *Demum non obſtat, quòd inſtrumentum à quo deducitur poſſeſſio Pauli, & Ricciardi videatur reſtrictum ad primam vacationẽ, &c. Quia & ſi relata ad vnicum actũ, ſufficit ad acquirendam quaſi poſſeſſionem.* At etiam patet ex ſupradictis in *Praxi 2. num. 54. & 55. vbi habes num. ſeq.* quando dicta
38 præſentatio, reſignatio, vel permutatio ad hunc effectũ, dicatur effectum ſortita, de qua re in terminis noſtris loquendo latè diſcurrit *Viuian. lib. 11. Praxis cap. 6.* Vbi reperies modum articulandi dictam quaſi poſſeſſionem cum forma libelli, ſeu præſentationis, & ante eum *Garz. part. 5. de benefic. cap. 5. à num. 99.* Vbi habes, quòd ſi inſtitutio ſequatur non præuio edicto, vel fuerit ſequuta contra decretũ irritans poſitum in aliqua diſpoſitione, vel ſi præſentatus manſerit in poſſeſſione ex cauſa concordię, non dici illam effectuatam, & reaſſumit *Viuian. d. lib. 5. Praxis cap. 4. num 52. & ſeq.* Idem eſt ſi fuit præſentatio admiſſa cum clauſula ſine præiudicio, &c. vt habetur

tur in Piſana Capellaniæ coram Blanchetto, relata à *Garz. d. part. 5. cap. 5. num. 141*. ibi: *Huic quaſi poſſeſſioni non obſtant præſentationes Monialium S. Martæ, quia anno 1572. illarum præſentatio non fuit admiſſa, & à talium admiſſione non fuit per eas appellatum; & aliæ fuerunt admiſſæ cum clauſula (ſine præiudicio partium)* latè *Viuian d lib. 5 cap. 2. nu. 12. in fine*. Vbi ſubdit, quaſi poſſeſſionem, vt ſupra,
39 acquiri per conſenſum præſtitum præſentationi ab alio factæ, dummodo talis conſenſus ſit petitus infra tempus datum ad præſentandũ, & fuerit præſtitus purè, & non ſub conditione, *quatenus beneficium ſit de Iurepatr. & non aliter, &c.* Ex quibus potes concordare duas deciſiones, quæ videntur contrarium ſibi inuicem docere. Prima eſt deciſio Aſculana Iuriſpatr 24. Februarij 1616 coram Veroſpio, quæ eſt 23 *apud Vi-*
40 *uian.* Vbi Rota firmat, ex præſentatione nulliter facta, etiam quòd ſit effectuata, non conſeruari quaſi poſſeſſionem. Secunda eſt deciſio Ianuen. Paroch. S. Andreę 19. Aprilis 1617. coram Durano, quæ eſt deciſio 86. apud eumdem, vbi contrarium videtur Rota aſſerere, quòd & ſi effectuatio præſentationis ſequuta fuerit ex inſtitutione nulliter facta acquiratur tñ quaſi poſſeſſio. Nã quod dicitur in 1. deciſione procedit quò ad nullitatem eſſentialem ipſius inſtitutionis, quia ſcilicet fuit admiſſa abſque edicto, vel contra decretum irritans, vt ſupra, vel etiam ipſa præſentatio fuit admiſſa ignorãtibus patronis veris, vt eſt caſus d. deciſ. & patet ibi: *Nec valet dicere, Iuſpatron. abdicatum non fuiſſe ab Antonuccio donantis filio, qui non obſtante huiuſmodi donatione, per præſentationem de anno 1585. ſuam quaſi poſſeſſionem conſeruauit. Nam cùm ille ſeorſum à Falconerijs, & ipſis ignorãtibus præſentauerit, ſibi præſeruare non potuit quaſi poſſeſſionẽ. Abb. in cap. cùm Eccleſia Sutrina num. 25 & ibi Ripa num. 64. de cauſa poſſeſſ. & propriet. Caputaq. deciſ. 342. part. 2.* Quod verò aſſeritur in ſecunda deciſ. procedit quò ad nullitatem accidentalem v.g. quia præſentatio fuit admiſſa ab alio, quàm ab eo; à quo admitti poterat, vt in caſu deciſ. Bononien. relatę à *Garz. d. cap 5. num.*

num. 104. in qua ad præſentationem patroni Vicarius vniuit, cùm ipſe non poſſit vnire, vel quando fuit admiſſa alio modo, quo debebat admitti, vt in caſu dictæ Ianuenſ. Paroch. ibi: *Non obſtat præterea, quòd Moniales prætendant eſſe in quaſi poſſeſſione præſentã-*
41 di Vicarium, ad nutum earum ammouibilem, cùm tamen Lazzarus non fuerit deputatus ad nutum, nec Vicarius enuntiet iſtam qualitatem, ſed ſolùm ſimplicem præſentationem. Etenim reſpondetur, quòd nec etiam enunciat, quòd deputatio fuerit facta in perpetuum, vnde præſumitur temporalis iuxta naturam ſuam, & iuris diſpoſitionem, qua attenta in Eccleſia regulari, qualis eſt hac Monialium, deputatur Vicarius temporalis, &c. Et quando ex hoc, aut alio ex ſupradictis obiectis præſentatio Lazzari pateretur difficultatem, tamen quia fuit effectuata, fuit ex ea acquiſita Monialibus quaſi poſſeſſio in præiudicio dicti Archiepiſcopi etiam quòd effectuatio ſequuta fuerit ex inſtitutione nulliter facta per eius Vica-
42 *rium, &c.* Adde quòd præſentatio facta à Procuratore, & admiſſa, ſi non conſtet de mandato procurę infra tempus, vt ſupra, non inducit quaſi poſſeſſionem, notat etiam poſt Rotam *Viuian. ſupra num. 24.* imò hoc caſu debet etiam conſtare, mandatum procuræ habuiſſe effectum, vt habetur in Piſtorien. Plebaniæ 12 Iunij *1623.* coram Nauarr. quæ eſt *deciſ. 85. apud eum-*
43 *dem Viuian.* Alia requiſita talis effectuationis, vt ſcilicet ſit bona fide, abſque violentia, cum ſcientia, & patientia habentium, vt per *Viuian. libr. 11. cap. 6. num. 22.* Ad iſtud caput violentiæ reducitur caſus de eo, qui habẽdo recurſum ad iudices laicos, obtinuit talem poſſeſſionem, quia præter quòd talis eſt excommunicatus in Bulla Cœnæ, *Caualerius deciſ. 529.* vbi extenditur etiamſi fuit habitus per procuratorem, neque tribuit poſſeſſionem, vt in Arboren. Canonic. 8. Martij 1632. coram Meſlino referenda in fine operis. Et in ſpecie quòd præſentatio, quæ dedit cauſam liti, non tribuat quaſi poſſeſſionem, notat *ibid. num. 11. habeturque per Garz. ſupra à num. 66. & latiùs per Viuian. d. lib. 5. cap. 4. num. 29.* Qui
44 *num. 37.* concludit dictos actus debere eſſe claros, & certos; non autem ſufficere

re

re ad acquirẽdam quaſi poſſeſſionem, ſi ſint turbidi, & dubij, per quas autem ſcripturas probentur dictæ præſentationes, dictum fuit ſupracitata *Praxi 2. num. 37. & notat latè Garz. d. cap. 5. à num. 105. Viuianus lib. 5. cap. 2. num. 48.* Quòd autem quaſi poſſeſſio in vacatione per obitum ſuffragetur in vacatione per reſignationẽ & è contra poſt Rotam in Firmana Iuriſpatron. 3. Iunij 1594. coram Blanchetto notat Viuianus lib. 5. Praxis cap. 2. num. 13.

45 Confeſſione alicuius ex patronis, qui aſſerat aliquem habere ius præſentandi in præiudicium aliorum non poteſt augere numerum, & ſic tribuere quaſi poſſeſſionem, vt habetur per Rotã in ſupracit. decis. Piſtorien. Pleban. *85. apud Viuianum*. Quando fuit à patronis admiſſus ad præſentandum is, qui non eſt patronus, ſibi præiudicant dicti patroni, & talis admiſſus abſque cõtradictione acquirit quaſi poſſeſſionem, poſt Rotam & alios habetur per Viuianum lib. 5. cap. 4. num. 61. Secus ſi quis ab vno ex patronis ſe facit præſentare, ignorante alio patrono, Viuianus ibidem cap. 2. num. 74.

46 Secundo modo acquiritur poſſeſſio per ſentẽtiam, quæ iam tranſiuit in rem iudicatam: nam per eam etiã firmatur vltimus ſtatus Iuriſpatron. quò ad pertinentiam, vt habetur per Rotam in Piſtorien. Paroch. 27. Ianuarij 1620. & 18. Ianuarij 1621. coram Pirouano, quæ inter recoll. à *Viuiano ſunt 77. & 78.* & ſi ibi ſit ſermo de reſolutione quaſi poſſeſſionis per ſententiam annullatiuam donationis, à qua non fuit appellatum, vt ibi eſt videre, maximè circa materiam illam, quando præſentatio ſit facta à medietate patronorum habentium quaſi poſſeſſionem Iuriſpatron. & clariùs in caſu poſitiuo habetur in Motulen. Iuriſpatr. 18. Februarij 1630. ibi: *Sed ex quatuor ſententijs ad eorum fauorem cõtra capitulum latis, per quas canonizata fuit pertinentia Iuriſpatron. & vulnerata littera vnionis, &c.* & latiùs in Piſtorien. Plebaniæ 24. Martij 1623. coram Nauarro, quæ inter recollectas à *Viuian. eſt 84.* In qua habetur, quando, & quomodo, & pro quibus ſententia tribuat quaſi poſſeſſionem, ideo illam hic ferè integram tranſcribam: *Non enim iuſtificatur gratia*

in eo ; quod requirit conſenſum medietatis patronorum, quia licèt de exiſtentia, & pertinentia Iuriſpatron. ad nobiles de Quazzalottis dubitari non poſſit, tum ex ſententia de anno 1461. in qua declaratur inter alia, hanc plebaniam ſpectare ad nobiles de Quazzalottis, quæ excedens metam 100 annorum, probat, &c. tum ex conſenſu præſtito, &c. & ſucceſſiuè per continuatas, & effectuatas præſentationes vſque in perſonam Vincentij reſignantis, ex quibus ſufficienter Iuſpatron. probatur, præſertim inter compatronos, inter quos leuiores probationes ſufficiũt, 47 &c tamen non conſtat, quòd D. Ioannes Vincentius, & Maynardus eius filius, quorum nomine fuit præſtitus conſenſus, ſint veri patroni, vel in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtant, vt faciant medietatem patronorum, vt Zenobio ſuffragari poſſit. Nõ ex ſententia de anno 1461. quia in ea probatur Iuſpatr. ad fauorem de Quazzalottis, ſed non verificatur Ioannem Vincentium, & Maynardum prædictos eſſe comprehenſos in dicta ſententia, vel deſcendere à comprehenſis in ea, & continuaſſe quaſi poſſeſſionem præſentandi, qua ceſſante non ſuffragatur, eo magis quòd datur vna præſentatio facta à Philippo tantùm de anno 1552. & eadem reſponſio applicatur alijs ſententijs de anno 1573. & 1603 quia in ipſis non legitur Ioãnes Vincentius, & Maynardus, vt non rectè legebatur in ſummario Zenobij in ſententia de anno 1613. regiſtrata in proceſſu primæ inſtantiæ fol. 69. pro vt neq; videtur obſtare fides Cõmunit. Praten. & Terræ Lauri, & arbor deſcendentiæ, ac litteræ Iacobi, quia præter quàm non ſunt de actis, prò vt fuit coram me deciſum, dicebatur non eſſe attendendas, quouſque contrarium probari poteſt, reſpectu quaſi poſſeſſionis, in qua Philippus, & alij reperiuntur, pro vt in ſimili fuit dictum coram me in nullius, ſeu Spoletanæ be-
48 neficij 20. Maij 1623. Philippus verò, & conſortes habent quaſi poſſeſſionem cum canonizatione Iuriſpatron. per ſententiam ad fauorem Iacobi fratris, & filiorum, qui nunc ſunt in cauſa cum quadam muliere D libera, poſt cuius obitum conſolidatur totum Iuſpatronat. in Iacobum, & eius filios, quæ ſententia lata de anno 1590. tranſiuit in iudicatum, & fuit declaratum, exequutioni demandandam, & fuit inti-

Intimata Rectoribus quamplurium Eccleſiarum contentarum in dicta ſententia, & in ſpecie Vincentio Rectori Eccleſiæ, de qua agitur, vt recognoſcerent in patronos dictos Iacobum fratrem, &
49 *filios. Quæ ſententia tamquam lata ſuper ſtatu beneficij, facit ius quò ad omnes. Achill. deciſ. 5. de ſentent. & re iudic. Mantic. deciſ. 35. num. 6. Seraph. deciſ. 1141. num. 8. & exequutioni demãdata in vacationibus aliarum Eccleſiarum in ea contentarum, ad quas Philippus, & conſortes præſentarunt. Quæ quaſi poſſeſſio ſuffragatur etiã reſpectu huius de Auiolo, cùm omnes vnica determinẽtur. Mol. de Hiſp. lib. 2. cap. 6. num. 17. Surdus conſ. 323 num. 44. Rota deciſ. 17. num. 1. & 2 part. 2. diuerſ. & vno & eodem iure cenſeri debent, l. cum hoc iure ff. de vulg. & pupill. Rota deciſ. 17. num. 8. verſ. quoniam reſpondetur.*

50 *Accedat quòd reſpectu huius Plebaniæ Philippus, & conſortes reperiuntur in quaſi poſſeſſione, dum obtinuerunt in vim dictæ ſententiæ de mandato Iudicis, apponi inſignia familiæ ipſorum, tamquam patronorum, ex quo etiam Iuriſpatron. quaſi poſſeſſio probatur, quia fuit deuentum ad factum, ex quo acquiritur quaſi poſſeſſio. Achill. deciſ. 5. de cauſa poſſeſſ. & propriet. Caputaquen. deciſ. 420. num. 3. par. 2. cùm ex ijs ſoleãt inferri ad Iuriſpatron. pertinentiam. Rota in recent. deciſ. 13. num. 3 & 318. num. 5. par. 1. vltra*
51 *quòd in ijs iuribus incorporalibus ſententia trahit ſecum exequutionem abſque alio facto hominis. Innoc. in cap. cum noſtris col. pen. & ibi Cardin. quæſt. 22. & Butrius num. 19. de conceſſ. præbendæ in 6. & ideo cùm pro Philippo, & alijs conſortibus ſtet vltimus ſtatus canonizatus in dicta vltima ſententia anni 1590. & actus præſentandi in alijs Plebanijs in eadem ſententia contentis, non videtur poſſe dubitari ad ipſos recurrendum eſſe pro conſenſu in gratia requiſito, etiam ſi conſtet de anteriori ſtatu, & de iure præſentandi authorum Ioannis Vincentij ad tex. in cap. quarelam de elect. cap. conſultat. de Iurepatron. & cap. olim de cauſa poſſeſſ. & propriet. Rota deciſ. 229. num. 1. & 2. par. 1. in recent. & coram Sanctiſſ. deciſ. 77. Attenditur enim quaſi poſſeſſio potius, quàm ipſa proprietas, &c. Denique cùm pro Philippo, & conſor-*
52 *tibus ſit vltimus ſtatus, qui in beneficialibus ſemper attẽditur.*

ditur : Gonzal. ad regul. 8. gloſ.45. §. 2. num. 14. Rota deciſ. 2. num 2. de prabend. in nouiſſ. & deciſ. 188. num. 1. par. 2. in recent. cum alijs in Neocaſtr. Paroch. 18. Aprilis 1622. coram me, non poteſt firmari Patronorum cōſenſum interuenire, cùm ex illis, qui ſecundùm vltimum ſtatum reperiuntur patroni, nempè Philippus, & conſortes, vt ex ſupra relatis, nullus conſenſerit, & cùm Papa relatum fuit adfuiſſe conſenſum medietatis patronorū, intellexit de his, ad quos Iuſpatr. pro tempore ſpectabat, qui ſunt intelligendi ſecundùm vltimum ſtatum, & rē iudicatam, ad tradita per Ferret d. conſ. 135. num. 6. Mandoſ. conſ. 7. num. 17. iuxta cap. decernimus 16. quaſt. 7. Felin. in cap. cùm Bertoldus num. 8 de ſent. & re iudicata, quia paria ſunt conſentire prouiſioni, & præſentare. Abb. in cap. 1. de religioſis domibus, & conſ. 54. num. 3. verſ. pro hoc etiam facit lib. 1. Gabr. conſ. 192. num. 10. lib. 2. reiecta opinione Decij contrarium ſentientis in conſ. 149. num. 4. tenuit Rota coram Mobed. deciſ. 10. num. 3. & 4. de Iurepatron. Put. deciſ. 301. lib. 2. Creſcen. deciſ. 2. de Iurepatron. & in recent. deciſ. 195. num. 3. par. 1. & coram Sanctiſſ. dec. 349. num. 2. & deciſ. 417. num. 1. & ſic cùm ad Philippum, & conſortes ſpectet Iuſpatron. per quaſi poſſeſſionem ex ſupra relatis. Gratia nec vtique iuſtificata reperitur, neque in valore expreſſo, neque in idoneitate Zenobij. Idem fuit confirmatum in eadem cauſa coram eodem 12. Iunij eiuſdem anni.

53. Nota tamen, quia vt ſententia probet, debet iuſtificari ex actis, vt in terminis quaſi poſſeſſionis habetur in Lunen. Sarzan. 24. Ianuarij 1628. coram Curano, ibi: *Vnde primò non obſtat dicta ſententia Capituli Sarzan. lata de voto Collegij Ferrarien. quia cùm nihil fuerit deductum, ex quo illa iuſtificetur iuxta Rota conſuetudinem, non debet attendi, &c. nec facit quòd dicta ſententia ſit antiqua, nempè à 66. annis & vltra, quo caſu præſumitur iuſta, & ita vt probet ſine proceſſu, &c. quia præſumptio iuſtitiæ ceſſat in caſu noſtro, cùm fuerit exhibitus idem proceſſus, ſuper quo Collegium Ferrar. tulit votum, & dicta ſententia emanauit, de cuius proceſſus identitate, & integritate, videtur ſufficienter conſtare, dum contrarium non probatur, ex quo vt in forma ex-*

tractus

tractus, ſiue proceſſus, & in eius principio, & alibi ſic ſcriptum reperitur, exemplatum à Notario, &c. & præſertim, quia productus fuit à parte altera, vnde cùm in dicto proceſſu non probetur, quòd hoc Iuſpatron. pro medietate pertineat ad Cattaneos, immò per negatiuam coarctatam in dicto proceſſu conſtat de contrario, propterea dicta ſententia vti iniuſta non eſt attendenda contra dictum ſtatum primæuum per vltra 100. annos clarum, & indubitatũ ad fauorem Maximi, & Franciſci, qui Hieronymum præſentauerunt, &c. Deciſionem iſtam integram habetis in fine operis, videatur etiam circa hanc materiam deciſ. in Piſtor. Beneficij 31. Maij 1617. coram Buratto, quæ eſt 15. *apud Praxim Viuiani, & Viuianus lib. 11. Praxis cap.*

54 9. Quòd autem dicta ſentẽtia debeat eſſe Iudicis Eccleſiaſtici, non autem laici præter notata à Viuiano locis ſupra citatis habetur in Feſulana Parochial. 12. Maij 1631. coram Pirouano, quã habetis in fine Operis.

55 Item eo ipſo, quòd quis probat ſe poſſidere Caſtrũ, Villam, vel Ciuitatem, ratione cuius competat Iuſpatron. ad Capellam ibi, vel alibi ſitam, licèt numquam antea præſentauerat, dicitur eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi, vt contra Doctorem Sagum, poſt Rotam, & alios, probat *Garz. part. 5 di benefic cap. 5. num. 9. & ſeq. qui num. 15.* explicat quandò idem ſit de poſſeſſore maioratus, cui annexum ſit Iuſpatronat. & *num. 20.*

56 etiam declarat, quando illa tranſeat ad poſſeſſorem dignitatis, vel beneficij, ex quo poſſeſſio ſemper dicitur retenta per beneficium, & dignitatem, vt fuit dictum ſæpius per Rotam. *Viuian. lib. 5. cap. 2. num. 18* dummodo tamen probet talis, quòd iam acceperit poſſeſſionem Dignitatis, vt poſt Rotam *Garz. par. 5. cap. 5. num. 83.* Nota tamen ad hoc deciſionem Caualerij 589. Iuuenal. præeminentiarum 22. Aprilis 1622. vbi habes, quòd poſſeſſio acquiritur dignitati in rebus ad eam pertinentibus, tamẽ ad effectum manutentionis nõ prodeſt ſucceſſori, ſi medio tempore alteri poſſeſſio ſit acquiſita.

Circa ſecundam partem, quomodo ſcilicet dicta quaſi poſſeſſio præſeruetur, ſeu conſeruetur, Doctores do-

57 cent per præſentationem vnius ex patronis præſer-

uari quaſi poſſeſſionem alteri compatrono, præter notata per *Viuianum lib. 5. cap. 4. num. 44.* Vbi tradit ſex limitationes; ad hoc notanda ſunt verba Piſtorien. Plebaniæ 12. Iunij 1623. coram Nauarro, quæ eſt 85. apud *Viuianum* ibi: *Ceſſant præterea, quæ dicebantur, quòd per præſentationẽ vnius ex patronis præſeruatur quaſi poſſeſſio alteri compatrono, quæ iuris concluſio procedit quando ambo ſunt patroni conſtando de pertinentia, vt licet colligere ex Doctoribus ſupra allegatis, & deciſion. Sanctiſſimi 452. num. 6. & compatronus præſentat, quod nec vtique in hoc caſu dicendum, quia nec Ioan. Vincentius, nec Maynardus præſentarunt, nec ius ipſis ex aliorum præſentatione præſeruatum dicendum, quibus nullum ius competere comprobatum relinquitur, &c.*

58 Item quòd per præſentationem factam ab vno ex contẽtis in ſententia, conſeruetur quaſi poſſeſſio alijs in eadem ſententia contentis. Habetur in ſupracitata Piſtorien. Plebaniæ 24. Maij 1629. quæ inter recoll. à *Viuian. eſt deciſ. 84.* ibi: *Quæ ſententia tamquam lata ſuper ſtatu beneficij facit ius, quò ad omnes. Achill. deciſ. 5. de ſentent. & re iudic. Mãtica deciſ. 35. num. 6 Seraph. deciſ. 1141. num 8. & exequutioni demandata in vacationibus aliarum Eccleſiarum in ea contentarum, ad quas Philippus, & conſortes præſentarunt, quæ quaſi poſſeſſio ſuffragatur etiam reſpectu huius de Auiolo, cùm omnes vna ſententia determinentur. Molin. de Hiſp. lib. 2. cap. 6. num. 17. Surd. conſ. 323. nu. 44. Rota deciſ. 17. num. 1. &*

59 *2. par. 2. diuerſ.* Et generaliter nota poſſeſſionem quò ad vnum actum iuuare, quò ad alios actus, vt habetur in Regienſ. Beneficiorum 25. Iunij 1621. coram Pirouano, quæ eſt 88. apud Viuianum, & in ſpecie quòd præſentatio facta ad aliqua beneficia contenta in donatione, iuuet quò ad alia, habetur in deciſ. 103. apud eumdem Viuianum.

60 Circa tertiam partem de translatione eiuſdem poſſeſſionis in hæredem vniuerſalem, vel ſingularem, præter notata à *Garz. par. 5. de benefic. cap. 1. num. 33. & Viuiano lib. 5 cap. 2. & latiùs cap. 4. à num. 64. & deciſione Florentina Subdecanatus 27. Ianuarij 1627. de qua mentionem fecimus ſupra Praxi 3. cum de tranſlatione Iuriſpatron. per legatum.*

tum. Notanda ad hoc propoſitum ſucceſſionis vniuerſalis (de qua hic agitur) verba deciſionis Piſtorienſ. Plebaniæ 24. Martij 1623. coram Nauar. ibi: *Tamen non conſtat, quòd D. Ioannes Vincentius, & Maynardus eius filius, quorum nomine fuit præſtitus conſenſus, ſint veri patroni, vel in quaſi poſſeſſione præſentandi exiſtant, vt faciant medietatem patronorum, & Zenobio ſuffragari poſſit. Non ex ſententia, quia in ea probatur Iuſpatron. ad fauorem de Quazzalottis, ſed non verificatur Ioann. Vincentium, & Maynardum eſſe comprehenſos in dicta ſententia, vel deſcendere à comprehenſis in ea, & continuaſſe quaſi poſſeſſionem præſentandi, qua ceſſante, non ſuffragatur, nam poſſeſſio non transfertur in ſucceſſorem, &c.* Et in Lucana Paroc. 7. Februarij 1620. coram Vbaldo, vbi, quòd nec poſſeſſio patris tranſit in filium, & procedit concluſio, etiam ſi adeſſet ſtatutum, per quod poſſeſſio continuatur in hæredem abſque apprehenſione, quia ceſſat in quaſi poſ-
61 ſeſſione præſentandi. Nota tamen, quòd & ſi quaſi poſſeſſio non transfertur in ſucceſſorem, tamen multum iuuat quòd aliqua domus, vel familia, ſiue anteceſſores præſentantis fuerint in quaſi poſſeſſione, nam ſaltem conſtituunt vltimum ſtatum, vt in Pampilon. Vicariæ de Athaun. 12. Maij 1599. coram Penna relata à nobis poſt Garziam ſupra verſ. circa primam partem, & clariùs habetur in deciſ. Feſulana verbis infra referendis num 69.

62 Fallit tamen ſupradicta doctrina, quòd quaſi poſſeſſio præſentandi non tranſeat in hæredem, niſi apprehendatur, quando cum hærede eſſet aliquis, qui ſimul cum hæredis authore præſentauit, vt fuit dictum in Papien. Iuriſpatron. 18. Iunij 1595. coram Card Blanchetto, quam ad hoc allegat *Viuian. lib. 5. cap. 9. ſub num. 17.*

63 Hæres autem, an poſſit præſentare ante aditam hæreditatem, vide. *Garz. par. 5. cap. 5. num. 82.* Rota autẽ in Aretina Capell. 4. Iulij 1603. coram Cardin. Pamphil. allegata à *Viuian. lib. 5. Praxis cap. 2. num. 8.* tenuit quòd hæres neceſsè habet, vt adeat hæreditatem infra tempus datum ad præſentandum, ad hoc vt præſentatio valeat.

64 Dixi (*in hæredem vniuerſalem*,

ſalem, vel particularem) quia quid ſit ſancitum, vbi quis ſuccedit in vniuerſitate bonorum, vel dignitate, cui eſt annexum Iuſparron. iam dictum fuit ſupra in fine primæ partis, ſecus eſt etiam in Iurepatr. gentilitio, vbi vocatur familia, quia tunc quaſi poſſeſſio anteceſſoris prodeſt ſucceſſori, vt in Pampilonen. Vicariæ de Athaun. 12. Maij 1595. coram Penna, quam refert *Garz. par. 5. de benefic. cap. 5. num 14.* in verbis, quæ ſupra retulimus *verſ. clarius*.

65 Circa quartam partem, nempè quomodo amittatur ipſa quaſi poſſeſſio. Dicimus, Primò illam amitti per ſententiam adiudicatoriam Iuriſpatronat. alteri, habetur per Rotam in Piſtorienſi Plebaniæ 12. Iunij 1623. coram Nauarr. quæ inter recollectas à *Viuiano eſt decij. 85.* ibi: *Et in ſpecie quòd per ſententiam adiudicatoriam Iuriſpatron. ſic quæratur ius auctori, quòd tollatur quaſi poſſeſſio alijs. Calder. conſ. 3. in fine de cauſa poſſeſſ. & propriet. Ferrett. conſ. 135. num. 3. Gabriel. conſ. 192. num. 7 lib. 2. Rota in recent. deciſ. 402. num. 5. par. 1.* Intellige de ſententia, quæ tranſiuit in rem iudicatã, vt ibidem pau-

66 lò ante habetur. Quando autem ſententia dici poſſit, quòd tranſierit in rem iudicatam, item etiam quando ſententia lata contra præſentatum, noceat patrono præſentanti, & è contra, latè diſcurrit *Viuian. lib. 11. Praxis cap. 9. per totum*. de quo vltimo, ſcilicet quando ſententia lata contra præſentatum non noceat præſentanti, nempè quando non eſt lata ſuper ſtatu beneficij, habetur expreſsè in Lucana Iuriſpatron 26. Iunij 1619. coram Dunozetto, quæ eſt *26. apud Viuian.* & è contra quòd ſententia lata contra præſentantem noceat præſentato. Habetur in Ianuen. Abatiæ 24. Maij 1624. coram Buratto, quæ eſt *36. apud eumdem Viuian.* Et confirmatur in Aquilana Capellaniæ 14. Martij 1629. coram Durano, ibi: *Imò verius eſt proceſſus & ſententiam inter patronos præiudicare præſentatis ſcientibus, vt hic cauſam inter illos verti gloſſa communiter approbata in cap. cupientes §. cæterum verbo nullum præiudicium de electione in 6. Baldus, &c.* Quòd per ſententiam annullatiuam donationis auferatur quaſi poſſeſſio præſentandi. Habetur in Aretina Capell. 15. Ianua-

Ianuarij 1621. coram Pirouano, quæ eſt 78. *apud Viuian.*

67 Amittitur etiã talis quaſi poſſeſſio per non præſentationem tanto curſu temporis, quantum poteſt ſufficere ad præſcribendum contra patronum alium, vel alios, vt ſupra diximus. Requiritur autem, vt dictæ præſentationes factæ ad effectũ præſcribendi vt ſupra, quòd ſine factæ animo priuandi alios, qui cùm poſſent præſentare non præſentauerũt, item ſcientia, & patientia illorum, vt latè per *Garz. d. par. 5. cap. 5. num. 115.* Vbi etiam reperietis, quando præſentatio dicatur facta animo priuandi alios iuxta ſupradicta à nobis verſ. circa ſecundam partem, non ſolùm illi, qui non præſentauerunt, nequaquam amittant quaſi poſſeſſionem præſentandi per non vſum, ſed per præſentationem ab alijs factam, illis præſeruatur quaſi poſſeſſio. Dixi *tanto temporis curſu*, quia ſi vna vice non præſentauit, non ſufficit, ſed requiritur ſpatium 40. annorum *Viuian. lib. 5. cap. 2. num. 38.*

Hoc autem caſu, quando aliquis ex pluribus non præſentauit per curſum 40. annorum, vel alia quacumque ex cauſa reſoluto dominio alicuius portionis,
68 quæri poteſt, an, & cui accreſcat dicta pars, ſeu vox? Et reſpondetur nemini accreſcere dictam partem, ſed ſolùm diminui numerum patronorum, vt loquendo de vno ex pluribus patronis decedente ſine hærede. poſt Rotam in ſupracit. Aretina Capell. notat *Viuian. lib. 5. Praxis cap. 2. num. 9.* Quibus illic allegatis accedit Rota in ſupracit. Piſtorien. Paroch. 15. Ianuarij 1621. coram Pirouano, quæ eſt 78. *apud Viuian.* ibi: *Inde duo inferuntur pro ſuſtinenda parilitate vtriuſque ſtipitis, vel quòd reſoluto dominio Iacobi defectu poteſtatis Hieronymi inualidè tranſlato, & mortuo Petro poſſeſſore, & domino dictæ ſextæ partis, illa accreuit pro medietate portionibus Pauli, & Riccardi, alio harede non appetente, vel quòd adhuc incertum ſit, ac indeterminatũ, ad quem ſpectent illæ duæ partes prouenientes ex hæreditate Petri, & hoc caſu quia poſſeſſio pro dicta ſexta parte iam euanuit, & reſoluta remanſit per rem iudicatam ſuper non iure transferentis, ſemper narratiua medietatis patronorum in poſſeſſione præſentandi exiſtentium veriſi-*

rificabitur, quia Braccius, & Ricciardus, qui ſunt in alia linea, probare non poſſunt quaſi poſſeſſionem præſentandi pro pluribus portionibus, quàm quinque, & pro alijs quinque Ricciardus, & Paulus, qui veniunt ex alio ſtipite. Quæ omnia clarius dilucidantur in Feſulana Paroch. coram Pirouano 12. Maij 1631. Vbi hoc amplia tur, etiam vbi alius eſſet in quaſi poſſeſſione præſentãdi pro ſua voce & deficiẽtis ibi *Propterea non obſtat allegata quaſi poſſeſſio præſentandi pro duabus partibus ex tribus, quam deducunt ex præſentationibus anni 1597. & 1602. cum præſentia illorum de Morellis, qui potuerunt ſucceſſoribus, maximè hæredibus præiudicare, & effectum ſortitis, & in deciſionibus huius cauſæ admiſſis, quæ dicebantur ne dum in poſſeſſorio; ſed etiam in petitorio ſuffragari, ad probandam pertinentiam fauore ſucceſſorum. Rota deciſ. 337. num. 3. par. 2. recentior. & in Placentina Capellæ 30. Ottobris 1625. coram D. meo Decano. Quia quando actor plenè, & concludenter probauit intentionem ſuam, prò vt fecerunt Morelli in æquali voce, Dini ſimiliter tenentur probare propriam, quæ ſola præſumptione quaſi poſſeſſionis præſentandi non impletur, admiſſio enim & conſenſus illorum de Morellis potuit quidem conſtituere Dinos in quaſi poſſeſſione præſentandi pro alia parte, ſed non inde ſequitur, quòd fecerint illos de Dinis patronos portionis ad familiam de Caualcantibus pertinentis; Lambertin de Iurepatronat. in 1. part. libr. 2. quæſt. 3. ar. 17. num. 11. Rota ita diſtinguens deciſ. 228. in princip. par. 1. diuerſ. & clarius deciſ. 284. num. 7. par. 1. recent. quæ reaſſumitur per Adden. ad deciſ. 417. num 13. coram Papa Gregor. XV. Nec contrarium dicunt deciſiones 337. & Placentina Capellæ, quia quidquid ſit quando alij docent de eorum prætenſo iure,*
69 *vt illa quaſi poſſeſſio ſuffragetur ſucceſſoribus ad probãdam pertinentiam, & ſuſtinendum vltimum Statum; attamen ſecus eſt vbi patroni fundant illorum intentionem vt fecerunt Morelli; nam hoc caſu deciſiones allegatæ non contradicunt irreuelantia probationis deducta ex præſumptione, quæ ſola non ſufficit etiam in reo, & poſſeſſore ſecundùm opinionem, quam Rota ſeruat, vt ex ea non transferatur onus probandi in aduerſarium. Achil.*

deciſ.

deciſ. 1. de probat. Seraph. deciſ. 1171. & coram Papa Gregor. XV. 278 num. 6. & 379. num 3. & cùm nullus pro Caualcãtibus compareat, Morelli remanent in aequalitate, aut comparere nequeunt ob familiae deficientiam per ius accreſcendi, vel non decreſcendi ſuccedunt in portione cum Dinis per eamdem Clem. plures de Iurepatron. & in eadem aequalitate reperiuntur.

Nec aliqua vis facienda eſt in ſcriptura, quę aſſeritur ſentẽtia Magiſtratus Florentini, quia ex ea non colligitur diſtinctio vocum, pro quibus partibus reſpectiuè praeſentant Morelli, & Dini, ſed tantũmodo quòd Morelli, & Dini ſint patroni, quod & hodie idem admit-
70 *titur, cùm poſſint eſſe in aequalitate per ius accreſcendi ob deficientiam familiae de Caualcantibus, & quatenus determinaret quaeſtionẽ pertinentiae vocum defectu poteſtatis laicae in cauſis Eccleſiaſticis, non eſſet attendenda. c. quanto de Iudic Rot. deciſ. 305. impreſſ. poſt 2. volum. Farinac.* Et clariùs in alia deciſ. deſuper eamdem cauſam facta 27. Iunij eiuſdem anni coram eodem, ibi: *Non enim dubitatum fuit de iuſtitia ſententiarum Nuncij, & Canonici, cùm eſſent fundata in iure coaequali familiae de Morellis praeſentãdi cum familijs de Dinis, & Caualcantibus, quarum altera, vel non praeſentat, vel deficiente, per ius non decreſcendi, vel accreſcendi remanet ſemper in eadem paritate cum Dinis, niſi de contraria deficientium voluntate doctum fuerit per Clem. plures de Iurepatron. & alijs in prima deciſ. allegatis, nec quaſi poſſeſſio, quã pretẽdũt habere Dini praeſentandi pro duabus vocibus illis ſuffragari poteſt in hoc iudicio proprietatis, & pertinentiae, quia conſiderabilis non eſt niſi continuata fuerit ſpatio quadraginta annorum c. de quarta, de praeſcript. Lãbert. de Iurepatr. lib. 1. part. 2. quaeſt. 11. art. 5. num. 1. Rota deciſ. 284. num. 8 par. 1. recentior.*

71 Sunt alij caſus, ex quibus quis amittit ius praeſentandi ratione infamiae, vt quando eſt meretrix, &c. de qua re ſupra, idem de condemnato ob adulterium aſſerit Viuianus lib. 5. cap. 2. num. 9 in fine de alijs cauſis, ex quibus Iuſpatron. ſiue abſq; delicto, ſiue ob delictum amittatur à Patrono, habetur per Viuianum lib. 15. cap. 1. & 2. De praeſentatio-

ne facta à patrono excommunicato, ſiue laico, ſiue Eccleſiaſtico, late agit Garzias par. 5 cap.4.num.316.

PRAXIS Quinta.

Probationis præſentationis in tempore.

72 *Præſentatio debet fieri debito tempore, vt ſequi poſſit inſtitutio. Quod nam ſit illud tam reſpectu patroni laici, quàm Eccleſiaſtici, num. ſeq. Quid ſi laici ſimul cum Eccleſiaſticis ſint patroni, num. 74.*

75 *Præſentatio, lite pendente, quando valida ſit.*

76 *Tempus cōceſſum pro præſentatione, quando incipiat à die vacationis, vel ſcientiæ. Quid in Epiſcopo quò ad collationem ibid. Quomodo computetur, num. 82.*

77 *Notitiam habuiſſe patronus vacationis, quando dicatur, & num. ſequ. A quo id probandum, n. 79. Quomodo etiam probetur ignorantia, num. 80.*

81 *Impedito non currit tempus à iure datum ad præſentādum; quomodo probetur, & à quo tale impedimentum, ibid. An ignorantia, vel impedimentum vnius ex patronis alijs compatronis ſuffragetur, num. 84.*

83 *Termino conceſſo ad præſentandum elapſo, ad quē deuoluatur ius conferendi capell. de Iurepatr.*

85 *Ampliare vel reſtringere tempus à iure præfixum ad præſentandum quis poſſit, & num. 87. 88. & 89.*

86 *Edicta ſunt neceſſario affigenda pro inſtitutione ad Iuſpatr. & num. 91. Infra tempus præfixum in edicto non comparens patronus, an audiendus. num. 90.*

92 *Procuratoris præſentatio quando dicatur facta in tempore, & nu. 94. Mandatum procuræ, an exhibendū infra tempus quatuor vel ſex menſium, n. ſeq.*

95 *Præſentatio conditionalis vel alternatiua quando ſit valida, facta poſt lapſum tempus debitū quando ſufficiat num. ſeq.*

97 *Variare in præſentando quis patronus poſſit, & quo-*

quomodo, nu. ſeq. & 98. 99. 100 & 103. In dubio, an cenſeatur facta accumulatiuè, nec nè num. 102.

101 *Iurans patronus non variare ſi poſtea variet aliū præſentando, an valeat talis præſentatio, Quid ſi iurauit non reuocare præſentationem per accumulationem, num. 105. 109. Quid ſi tantum promiſerit abſque iuramento, num. 115.*

106 *Actus factus contra iuramentum quando ſit validus, & ſi committatur periurium, Quid ſi primo loco præſentatus renuntiauerit. num. 111.*

110 *Appellare quãdo poſſit præſentatus primo loco contra variationem factam à patrono.*

112 *Præſentatus quodnam ius acquirat ex præſentatione, & an poſſit reſignare ad fauorem num 114.*

113 *Auditores Rotę ſunt loco Ordinarij.*

115 *Promiſſio de præſentando, vel non reuocando præſentationem, quando ſit nulla, vel ſimoniaca, aut vſuraria.*

116 *Donans alicui Ius præſentandi pro prima vacatione an poſſit variare. An vt dicta donatio ſit valida requiratur aſſenſus Ordinarij, vel Summi Pontificis.*

117 *Variatio quando concedatur & ſi non ſit accumulatiuè facta.*

72 VBi præſentatus in Capell. vacante probauit non ſolùm exiſtentiam Iuriſpatr. vt ſupra, ſed pertinentiam eiuſdem ad eum, qui ipſum præſentauit, vel quaſi poſſeſſionem præſentandi, ſi adſit contradictio, debet etiam probare ipſum fuiſſe præſentatum in tempore, quo erat conceſſum patrono præſentare, vt præter deciſ. in principio huius *Quæſtionis IV.* adductas, habetur in Romana Benef. S. Laurentij in Damaſo 22. Maij 1623. coram Coccino, ibi: *Quia cùm Franciſcus probet Iuſpatron & ſe fuiſſe præſentatum in tempore, &c.* Ideò hic explicandum eſt, quando quis dicatur præſentatus in tempore ad Capell. de iurepat. Dixi; *ſi adſit contradictio*, nam aliàs ſemper præſentatio præſumitur facta in tempore, vt per *Viuian. lib 7. cap 6 num. 5.*

73 In qua re præſuppoſita differentia inter Capell. de Iurepatron. laicali, & Eccleſiaſtico, quòd ſcilicet patronus laicus habeat tantū

quatuor menſes ad præſentandum. Patronus verò Eccleſiaſticus, prout declaratum fuit *in principio huius quæſtionis* habeat ſex mẽſes, vt eſt certum ex textu in *cap. quoniam iunćto cap. extra te de Iurepatr. cum alijs allegatis per Azor. par. 2 ſuarum Inſtitut. Moral. lib. 6. cap. 21. quæſt. 11. Viuianum alios citantem lib. 1. ſua Praxis cap. 3. Nouar. in ſuis ſingul. concluſ. 112. num. 1. Vbi allegat varias deciſ. Rotæ, latè Garz. par 5. de beneſ. cap. 9. num. 209.* Qui benè ſubdit
74 *num. ſeq.* quòd quando ſimul laici, & Clerici ſunt patroni, etiam quòd laicus haberet partem maiorem alicuius Capellæ, vel Eccleſiæ, omnes habent ſex menſes; nam illud Iuſpatron. mixtum, quò ad priuilegia iudicatur Eccleſiaſticum, quò verò ad derogationem laicale. Accedit *Paulus Squillantes in ſuo tractatu De Priuilegijs Clericorum cap. 10 Priuil. 19.* Quibus ab eo allegatis adde *Viuianum lib. 14. Praxis cap. 1. à num. 1 0. vbi num. 113.* Limitat quando inter patronos Eccleſiaſticos, & laicos facta fuit conuentio de præſentando alternis vicibus, quia tunc in turno Eccleſiaſtici habet ſex menſes, in turno laici quatuor, refertque ad hoc plures deciſ. Rotæ; & hoc voluit noſtro iudicio inferre *Perez lib. 2. de Anniuerſ. & Capell. cap. 9. num. 17.* Vbi limitat eamdem doctrinam, quando lai-
75 cus patronus ſeorſim præſentaret ab Eccleſiaſtico, ac habetur per Squillantem loco ſupracitato: ſupponimus enim non pendere litem ſuper Iuſpatronat. & quòd ipſum non ſit litigioſum, maximè quando lis eſt ſuper titulo, & non ſuper poſſeſſione, quia in illo caſu præſentatio facta lite pendente eſt inualida. *Caualerius deciſ. 200. & 333.*

76 Quæres primò, quando ad hunc effectum incipiat tale tempus? Reſpondetur, ex ſupradictis authoribus communiter incipere non à die vacationis, vt aliàs tenuit Rota antiqua, ſed à die notitiæ dictæ vacationis in ſpecie. *Garz. part. 10. cap. 2. num. 2 Viuian. lib. 7. Praxis cap. 2 ſub num. 8* Vbi aſſert rationem differentiæ, quare Epiſcopo currat tempus conferendi à die vacationis, patronis verò à die notitiæ ad præſentandum, & clarius idem *Viuian. lib. 5. cap. 2.* Sed hinc inſurgit ma-
77 ius dubium, quando dicatur patronus habuiſſe notitiam

titiam

Digitized by Google

titiam dictæ vacationis, maximè per obitum? *Perez de Anniuerſ. & Capell. lib. 2. cap. 9. num. 35.* putat id euenire, quando veriſimile eſt ipſum ſciuiſſe dictam vacationem; ſed contrarium eſt verius, quia debet probari ſcientia certa, & indubitata; vt latè poſt Garziam Gonzal. Rotam, & alios habetur per *Viuianum lib. 7. cap. 2. à num.* 7. & Rota nouiſſ. in illa Salamantina Benefic. 4. Februarij corã Ghiſlerio cõfirmauit ibi: *Non obſtat Hieronymum non comparuiſſe intra terminos edicti propoſiti per Ordinarium, tum quia erat abſens, & ignarus, & tamen non ſufficit veriſimilis ſcientia, ſed debet eſſe certa, & concludens. Lapus allegat. 78. num. 12. Seraphin. deciſ. 1178. num. 3. Rota deciſion. 178 num. 1. & 186. num. 2. part. 2. recent.*

78 Dixi, *maximè per obitum,* quia quando ex aliqua alia cauſa ſuccedit vacatio, puta per priuationem, &c. debet notificari patrono, & à die dictæ notificationis incipit currere tempus. *Viuian. lib 7. Praxis cap. 4. in fine.* Sed de hac re adeſt deciſio Parmenſis relata à *Garz. d. cap. 2. num. 36.* Vbi fuit reſolutum non currere tempus ad præſentandum ad beneficium vacans per priuationem, niſi à die notitiæ ſententiæ, & priuationis. Clariùs in Firmana benefic. relata ab eodem *Garz. cap. 3. d. part. 10 num. 13.* ibi, nec quidquam facit ſcientia plebani, quia cum beneficium vacaret deinde, & non de facto collatur, nõ dicitur in mora, niſi data ſcientia vacationis de iure.

79 Talis ſcientia patroni eſt probanda ab allegante, cùm ignorantia ſemper præſumatur, niſi probetur ſcientia. *Abb. in cap. paſtoralis num. 8. de except.* aliàs præſentatio præſumitur facta in tempore, imò debet plenè probari, cùm ſit de ſubſtantia, vt poſt alios habetur per *Garz. d. cap. 2. num. 34. ad finem.* Sed an ſufficiat probare vacationẽ ita notam, quòd ſcire illam debebat patronus. *Garz. loc. ſupracit.* affirmat, quia iſta eſt ſcientia præſumpta, inquit ipſe, quæ differt ab interpretatiua, de qua loquuntur ſupracitatæ deciſ. ac aſſerunt, non eſſe ſufficientem veriſimilem ſcientiam, nec contrarium videtur Docere *Viuianus lib. 5. cap. 2. nu. 2.* dum affirmat ſcientiã debere eſſe certam, & non præſumptam, quia

poſtea

poſtea *num ſequen.* ſubdit, quòd ſi vacatio fuit adeò nota, vt inde appareat negligentia patroni, qui ſcire debuit, tunc tempus incipere deberet à die, quo ſcire debuit, vel veriſimiliter ſcire potuit, allegatq; pro modo probãdi dictam ſcientiã deciſionis in Parmen.coram Bubalo 1589. 1590 & 1598. Nota ex Rota in nouiſſ. deciſ. 6. aliàs 263. de Iurepatron.in ſimili, ſaltem talem modum probationis transferre onus probandi ſuam ignorantiam in negantem
80 talem ſcientiam. Petes autem quomodo probabit iſte ſuam ignorantiam. Rota ſubdit ibidem, quòd quando ignorantia eſſet probabilis, ſtatur eius iuramento. Additio ibi mouet dubium, an quando præſumptio ſit in contrarium (puta patronum ſciuiſſe vacationem, quia erat notoria) etiam tunc poſſit dicta ignorantia probari per iuramentum, & allegat Abb. & Felinum in cap. quoſdam de præſumpt. vbi videntur affirmare in caſu, maximè vbi non agitur de magno præiudicio, prout eſt in caſu noſtro, fauent dicta à nobis in caſu probationis ignorantiæ nullitatis profeſſionis *Praxi 1. num.84.* Quando autem dicatur probabilis dicta ignorantia, ſubdit Rota ibidem ſequens *Panorm.in cap quia diuerſitatem. num.7 de conceſſ prebenda.* & ſi non loquatur de patrono, ſed de Epiſcopo, vel Archiepiſcopo intra tempus ſibi conceſſum non conferentibus; circa hunc articulum, non poſſe dari certam doctrinã, ſed id remitti arbitrio Iudicis inſpecta qualitate beneficij, modo vacationis, di-
81 ſtantiæ, &c. Adde, quia impedito patrono, neque currit tale tempus, vt per DD. ſupra allegatos, ſimiliter tale impedimentum probari debet ab ipſis allegantibus, vt ſupponunt ijdem *Viuian.& Garz.* qui *Viuian.* ex hac cauſa impedimenti; docet, numquam deuolui beneficia pertinentia ad præſentationem Regis, ſeu
82 Coronæ. In caſu, quòd patronus non præſentet inter quatuor, vel ſex menſes, qui computantur ſecundùm Kalendarium Romanum, & de momento ad momentum, vt habetur latè per *Garz d. cap.2 à num. 42. & Viuian.*
83 *d lib.7. cap.4 à num.14* deuoluitur ius conferendi ad Epiſcopum, quo etiam negligente infra ſex menſes cõputandos non à die vacationis, nec à die, qua tran-

ſacti

facti fuerunt quatuor menſes, vel ſex, vt ſupra, ſed etiã à die notitiæ dictæ negligentiæ deuoluitur ad Archiepiſcopum, qui Archiepiſcopus ſi etiam negligens fuerit in conferendo per ſex alios menſes, etiam vt ſupra computandos, deuoluitur ad Pôtificem, in quibus terminis loquitur ſupracitata deciſio 263. & latè per *Garz. loco ſupracit. cap* 3. Sed pro praxi impetrationis Capellaniæ ex iſto capite deuolutionis ad Summum Pontificem notanda ſunt verba Rotæ in Caſertana Benefic. 1595. coram D. Blanchetto relata à *Garz part. 10. de beneſic. cap. 3. ſub num. 14.* ibi: *Non fuit iuſtificata gratia circa caput deuolutionis; nam, cùm in gratia adſit limitatio, dũmodo collatio deuoluta exiſtat, debet impetrans probare gradatim lapſum temporis præfixi inferioribus collationibus iuncta eorumdem ſcientia vſque ad Sedem Apoſtolicam.* Clariùs in Spoletana 31. Ianuarij 1594. coram Mantica relata ab eodem *Garz. eod. cap. 3. num. 11* Scio *Panormitanum d. cap. ex parte de conc. ſſ prabenda.* tradere cautelam impetrandi non abſolutè pro vacatione certo modo, ſed etiam addita alia clauſula, *nec non quouis modo, &c.* ad hoc vt impetrans non teneatur probare dictã deuolutionẽ, &c. ſed id non ſufficit, vt benè *Garz. dicto cap. 3. ſub num. 16.*

84 Hæc autem procedunt, vbi vnus fuerit patronus, quia ſi plures coniunctim eſſent patroni, tunc & ſi vnus ſciret vacationẽ, alius ignoraret, ignorantia alterius ex ipſis ſufficit, vt non fiat deuolutio, & ſic ſint sẽper omnes in tempore præſentandi, vt etiam per DD. ſupracitat. ſcilicet *Garz. & Viuian.* citantes quotas.

85 Quæres ſecundò, an dictum tempus ordinarium præſentandi à iure præfixum poſſit ampliari, & reſtringi? Et de patrono primo communis opinio ſe habet tam pro Iurepatr. laicali, quàm Eccleſiaſtico, in limine fundationis cum conſenſu Ordinarij poſſe non ſolùm prorogari dictum tempus, vt poſt alios notat *Perez de Anniuerſ. & Capell. libr. 2. cap. 9. num. 29.* vbi *num. 32.* hoc limitat ſi Eccleſia patronata eſſet Parochialis propter animarum præiudicium, quia tunc non poſſet prorogari, niſi ad decimam diem, ſed etiam reſtringi, vt per *Viuian lib. 7. Praxis cap. 1. in fine.* Vbi etiam

num.

num 15. admittit, quòd etiã talis prorogatio, & reſtrictio poſſit induci ex conſuetudine, & obſeruantia antiqua.

86 De Ordinario autem vtrum in edictis, quæ ad validitatem inſtitutionis beneficij, ſeu Capellæ de Iurepatron. ſunt neceſſariò ab Ordinario affigenda, vt patet ex ſupradictis *Praxi præcedenti*. Vbi firmauimus poſt alios, non acquiri quaſi poſſeſſionem per præſentationem, & ſequutam inſtitutionem abſque affixione edicti, & notat latè *Ricc. part. 1. Praxis deciſ. 160.* Vbi *deciſ. ſeq.* firmat, quòd inſtitutio facta intra terminos edicti ſit nulla. Certum eſt poſſe Epiſcopum prorogare dictum tempus, quando agitur tantùm de eius præiudicio. *Nouar. in ſuis ſingul. concl. 112. num. 60. & ante eum ſuus Riccius part. 1.*

87 *Praxis deciſ. 217.* Difficultas eſt an etiam poſſit Ordinarius dictum tempus reſtringere. De qua re latè diſcurrit poſt alios *Viuian. lib. 7. cap 7. à num. 1.* Extatque deciſio nouiſſima in Salamantina Benefic. 4 Februarij 1630. coram Ghiſlerio, ibi: *Vacante Capell. in Eccleſia S. Crucis Auguſtinus Polanto filius ſororis fundatoris ad eamdem Capell. præſentauit Alphonſum Polanto fratrem, qui elapſo termino ſex dierum dato ab Ordinario ad comparendũ quibuſcumque intereſſe prætendentibus ius, in huiuſmodi Capell. & patronatu, vt in edicto, de quo in ſummario, cùm nullus comparuerit, obtinuit immitti, ſed de his habita notitia per Hieronymũ Martinez de Zunica ex Maria filia fundatoris præuia præſentatione ad ſui fauorem reportauit ſententiam fauorabilem; quæ collatio facta Alphonſo fuit reuocata, & ſibi Capellania adiudicata, à qua interpoſita appellatione, dubitaui, an conſtaret de bono iure dicti Hieronymi ad effectum, vt Capellania veniat ſibi adiudicanda: Nec controuertunt partes quin Hieronymus ſit proximior, ſed tantùm illius ius excludere conantur, quia re non integra, & poſt tempus edicti, & poſt ſententiam Ordinarij inſtituentis Alphõſum, comparuit. Ex Gonzal gloſ. 9. §. 1. à num. 115. Garz. de Benefic. part. 9. cap. 2. num. 200. & cap. 4. num. 14. iuxta notata in Valentina benefic. 27. Iunij 1607 coram Penia. Hoc tamen non obſtante voluerunt Domini conſtare de bono iure Hieronymi,*

nymi &c. Nec obſtat Hieronymum non comparuiſſe intra terminos edicti propoſiti per Ordinarium: tum quia erat abſens, & ignarus; & tamen non ſufficit præſumpta, & veriſimilis ſcientia, ſed debet eſſe certa, & concludens. Lapus alleg. 78 num 12 Seraphin. deciſ. 1178. num. 3. Rota 73. num. 1. & 186. num. 2. par. 2. re-
88 *cent. Tum quia Ordinarius non potuit reſtringere, neq; abbreuiare tempus patronis conceſſum à iure ad præſentandum ſecundùm tex. in l. 4 ff. de re iudic. & ibi notãt Bart. & DD. nam indultum à iure beneficium, non poteſt per iudicem tolli. c. Indultum de reg. iur. in 6. Felin. in cap. cùm Bertoldus num. 13. de ſent. & re iudic. vbi plura latiſſimè confert. Non obſtant Gonzal. & Garz. ſupra allegati, quia procedunt quãdo agitur de beneficijs liberis, quæ per oppoſitionem prouidentur; non autem in Iurepatron. laicali, nam patronus habet tempus quadrimeſtre ad præſentandum iuxta tex in cap vnico de Iurepatr. in 6. Nec facit, quòd allegata deciſ. coram Penia procedat etiam in beneficijs Iuriſpatr. quia ibi inſtitutus fuerat pręſentatus à patrono, & ideò non poteſt conſiderari tempus quadrimeſtre ad fauorẽ proximioris comparentis poſtea re non integra, quia cùm illius reſpectu de iure non ſit præfinitus certus terminus, locus eſt præfixioni termini per edictum iuxta tex. in c. final. de elect. in 6 Durante itaque quadrimeſtre conſtituto à iure patronis ad præſentandum, ſemper quòad patronum res eſt integra. cap. vnico §. verum licèt de Iurepatron. in 6. qui caſus non conſideratur in dicta Valentina coram Penia, imò præſeruatur, dum ibi dicitur, quòd ideò poteſt Ordinarius tempus ſtatuere ſuo arbitrio, quia non reperitur tempus datum à lege. Quare cùm Ordinarius compererit ſe canonizaſſe præſentationem factam ab eo, qui verè patronus non erat, & inſtituiſſe præſentatum, qui non habebat qualitates in fundatione requiſitas, meritò potuit ſuã ſententiam reuocare.*

89 Habes igitur in præſentĩ deciſ. quando poſſit Ordinarius reſtringere terminum datum à iure, ſcilicet vbi de nullius præiudicio agitur, & ita intellige *Perez de Anniuerſ. & Capell. lib. 6. cap. 9. à num 46.* vbi latè de hac materia; an patronus teneatur infra tempus edicti pręſentare, vel poſſit tacere,

& præſentationem facere infra tempus ſibi à iure conceſſum: & noſtrum *Reuerendiſſ. Riccium in 1. part. Praxis deciſ. 162.* ſimpliciter docentem poſt *Oldradum, Lambert. Marium Antonium, & alios*, non eſſe
90 audiendum, qui non contradixit in tempore præfixo per edictum: de quare habes etiam deciſ. in Florent. Iuriſpatron. de Lamfigliazzis 17. Nouembris 1629 coram Durano, ibi: *Quin immò cùm Vincentius, & Ludouicus ſimiliter patroni habentes aliam dimidiam non comparuerunt intra tempus edictorum, deinde Stephanus haberi debet, ac ſi fuerit præſentatus ab omnibus patronis, quia cùm Iuſpatron. ſit indiuiduum, &c.* & latè agit *Viuian. lib. 9. cap. 1. 2. & 3.* Vbi reperies formam edicti, & alias quæſtiones in hac materia.
91 Nota quòd in Vrbe non attenditur hæc ſolemnitas edictorum, qua ſtante conſuetudine, omiſſio edictorum non attenditur. Rota in Romana Iuriſpatron. 15. Martij 1630. coram Merlino ad finem, ibi: *Minus obſtat inſtitutionem Dominici ſaltem validè nondum ſequutam fuiſſe, & ideò non applicari diſpoſitionem e. conſultationibus, de præben. inſtitutum à proprietario, ita Abbas in dicto cap. conſultationibus num. 9. Decius conſ. 127. num. 1. & conſ. 149 num. 2. Garz. de beneſic. par. 5. cap. 5. num. 45. quia proprietas abſorbet cauſam poſſeſſionis. Non eſſe autem validè adhuc inſtitutum D. Dominicum deducitur ex eo, quòd ante inſtitutionem non præceſſerint edicta, & nimis properè actum fuerit, & ſic ceciderit ab omni beneficio etiam præſentationis iuxta cap. Auaritiæ de elect. in 6. Quoniam ceſſat obiectum, cũ in Vrbe non ſeruetur hæc ſolemnitas edictorum, prout etiam aſſeritur à Reuerendiſſ. D Viceſgerente in inſtrumẽto inſtitutionis Dominici, & Notarij fori Illuſtriſſ. Vicarij Vrbis idem depoſuerunt; & aliunde etiam Dominis id conſtabat, qua ſtante conſuetudine omiſſio edictorum non attenditur. Bellamer. deciſ 619. Lambertinus de Iurepatronat. par. 2. lib. 2. quæſt. 6. art. 14. per totum, & alij.*
92 Nota quòd quando præſentatio fit per procuratorem, debet conſtare de mandato, aut ratificatione patronorum, intra quadrimeſtre, ſi ſint patroni laici; & intra ſemeſtre, ſi ſint Eccleſia-

clefiaſtici, aliàs præſentatio per procuratorem, eorum nomine facta, non attenditur. Hæc ſunt verba deciſionis Rotæ Romanæ in illa Florentina Iuriſpatronatus de Lamphigliazzis 14. Maij 1629. coram Durano, vbi allegat *Lapum alleg. 22. Rocc. verb. honorificum quaſt. 5. num. 26. Lamber. libr. 2. par. 2. q. 1. art. 21. num. 5. Put. deciſ. 311. num. 2. lib. 3. correct. Rot. deciſ. 443. num. 3. part. 2. recent. & Adden. ad Gregor. XV. deciſ. 177. num. 7.* Quæ intellige iuxta aliam deciſ. eiuſdem Rotæ in illa Lunen. Sarzan. Benef. 31. Maij 1627 coram eod. Durano in fine, ibi: *Non etiam releuat, quòd præſentatio Maximiliani, & Franciſci de Hieronymo fuit facta per procuratorem. quorum mandatum non fuit intra quadrimeſtre exhibitum, quæ ideò videtur non poſſe ſuffragari etc. Quia ex quo in termino fuit facta productio verbalis cum clauſula, animo exhibendi, potuit productio realis poſtea fieri extra terminum. Veſtr. in Praxi lib. 4. tit. de dolo, & contumacia num. 16. verſ. quòd ſi verbo tantum. Decian. reſpon. 41. num. 14. & ſeq libr. 3 & ceſſat penitus difficultas; tum quia mandatum fuit rogatum per Notarium Actuarium Capituli, coram quo fuit facta præſentatio, & ideo productio non fuit neceſſaria. Fulgoſ. conſ. 195. verſ. cùm itaque; tum etiam, quia vt dicitur, Maximilianus pater, apud quem reſidet dimidia pars Iuriſpatr. intra quadrimeſtre viſus fuit ratificare, cum interim acceſſit ad Vrbem, & impetrauit litteras Apoſtolicas, vulgo pro præſentato nuncupatas: ratificatio autem intra quadrimeſtre ſufficit. Lābertin. dicto artic. 21. num. 7.*

Adeſt alia declaratio facta per Rotam in hac materia pro eadem ſupra relata deciſ. Florentina Iuriſpatronat. de Lamfigliazzis coram eodem Durano ibi:

94 *Neque obſtat, quòd dicta compatronorum mandata debuerūt produci intra quadrimeſtre, quia cùm deuentum fuerit ad inſtitutionem poſt terminum edictorum: & inſtitutio fuerit actus extraiudicialis; ex quo ante inſtitutionem oppoſitor comparuit, potuit Ordinarius ſe extraiudicialiter informare, prout præſumitur ad ſuſtinendum actum præſentationis, & inſtitutionis; & tantò magis, quia in hoc caſu fuit facta præſentatio coram*

Ordinario cum enuntiatiua mandati, & relatione ad certum Notarium, & certam diem: & Ordinarius in inſtitutione dixit viſis,&c. Vnde oritur vrgens coniectura, quòd tunc illud fuerit exhibitum, aut quòd de eo Ordinarius extraiudicialiter fuerit certificatus, ex quo mandatum erat neceſſarium ad actum. Habes integram deciſion. infra in fine operis.

95 Nota quòd idem dicendum eſt de præſentatione facta ſub conditione alternatiua, & dubia, licet electio, & collatio ſic facta, ſit ſemper nulla, & inualida. ex *cap. 2. de elect in 6.* vt alias nos pro facto occurrẽte ſcripſimus, & habebitis inter noſtras cõſultationes morales, tamen præſentatio valet, dũmodo dicta dubietas, alternatiua conditio, & incertitudo purificetur intra tempus datum ad præſentandũ, vt latè per *Garz. 8. part. de benefic. cap. 2. à num. 3. Viuian. lib. 8. Praxis cap 6. num. 24 & ſeq.* Adde caſum vbi etiam poſt lapſum quadrimeſtris, vel ſemeſtris poteſt patronus præſentare,

96 ſcilicet quando præſentatus à patrono, ſua tamen culpa non obtineat inſtitutionem, quia alteri per alterum non debet iniqua conditio dari, nec debet negligentia præſentati nocere patrono, vt poſt *Zerol notat Perez de Anniuerſ. & Capell. lib. 2. cap. 9. num. 5.* vbi declarat, quomodo intelligi debeat pactum à patrono appoſitum: quod ſi præſentatus intra tale tempus non proſequatur præſentationem, poſſit alterum præſentare. Et hoc caſu incipit currere quadrimeſtre, vel ſemeſtre aliud à die notitiæ talis negligentię, ſicut obſeruari debet quando præſentatio eſt nulla ex aliquo defectu alio, à patrono ignorato, vt Rota pluries dixit præcipuè in illa Capell. Mediolan. apud *Viuian. libr. 5. cap. 2. num. 27.* quæ procedunt etiam in patrono Eccleſiaſtico. *Viuian. libr. 10. Praxis cap. 1. num. 16.*

Et quia alia differentia à præcedente, quando, & quomodo patronus, qui ſemel præſentauit variando, poſſit iterum præſentare, manans inter Iuſpatr. Eccleſiaſticum, & laicale circa eamdem materiam præſentationis eſt quòd patrono Eccleſiaſtico non permittatur variatio circa præſentationem, laico autem concedatur variatio *d. cap. cùm autem de Iurepatron.*

cum

cum alijs allegatis per Azor. ſupra quæſt. 13. & Nouar. num. 7. alios antiquiores citantes. Dixi à præcedenti manans, quia ideò datur maius tempus, ſcilicet ſex menſium Eccleſiaſtico patrono, & minus laico, quia patrono Eccleſiaſtico negatur variatio, quæ laicis permittitur; ita poſt alios *Perez de Anniuerſ. & Capell. lib. 2. cap. 9. num. 9.* vbi reperies alias rationes; quibus adde duas rationes poſitas per *Lancell. in ſuis inſtit. Iuris Canon. titul. de inſtit. & Iurepatron. §. ſunt autem*, proſequitur *Viuianus in ſua Praxi Iuriſpatr. lib. 10. cap. 1. à num. 3.* Amplia igitur, quod diximus de patrono laico, etiam ſi clericus, vel Eccleſia poſſideat Iuſpatron. de iure laicali. Præter *Viuian. citatum ſupra* accedunt *Lancell. vbi ſupra verb. licèt*, *Perez libr. 2. cap. 9. num. 11. de Anniuerſ.* Ideo circa hanc materiam variationis, quæ poteſt fieri à patrono laico, ſunt explicandæ à nobis aliquæ difficultates.

Pro praxi igitur facias hanc regulam, quæ eſt certa apud DD. ſupra c. & alios
97 communiter, variationem poſſe fieri à patrono laico, non recedendo tamen à prima præſentatione, ſed accumulando; ita quod vterque poſſit ab Ordinario in tali beneficio inſtitui. Quæ regula vt patet, habet duas partes. Prima eſt, quòd poſſit dictus patronus laicus variare. Secunda, quòd ei tantùm id ſit licitum cumulatiuè; vtraque pars recipit ſuas limitationes. Quod autem diximus de patrono, idem dicendum de procuratore, niſi mandatum ſit ad ſemel præſentandum, patronus tamen hoc caſu poteſt variare, etiam ſi procurator eius vnum præſentauerit. *Viuian. latè lib. 10. cap. 3.*

Prima enim pars, quòd poſſit variare, ampliatur etiam ſi ſit Collegium laicorum, vt infra *num. 171.* Limitatur communiter contra *Decium in cap. quantò de iudicijs*, *quem ex modernis ſequitur Azor. par. 2. inſtit. moral. lib. 6. cap. 21. quæſt.*
98 *13. in fine*. vt hoc non liceat toties, quoties voluerit dictus patronus, ſed ſemel tantùm poſt primam præſentationem; vt poſt Calder. & alios, dicit eſſe veriorem ſentẽtiam in puncto iuris. *Rocc. de Curte d. verb. honorificum num. 3. ad finem*. Et docent omnes DD. in *cap. cùm autem de Iurepa-*

rspatron. vt teſtatur *Perez de Anniuerſ. & Capell lib. 2. cap 9. num. 8. Garz. Viuian. alijque citati per Ricc. in 1. part. Praxis decif 173. in fine, & Nouar. in ſuis ſingul. Concluſ. 112. num. 8. poſt Viuian. lib. 10. cap. 4.* Quibus ab eis allegatis adde ſæpius deciſum per Rotam fuiſſe, vt habes in illa Compoſtell. Parochialis infra proximè referenda.

99 Limitatur ſecundò, quòd tantùm poſſit id facere ante inſtitutionem Epiſcopi, non autem poſt, quia tunc res non eſt integra, & per conſequens non eſt amplius locus vacationi. *Ricc. loc. ſupracitat. in princip. Viuian. lib. 10. cap. 1. num. 15.*

100 Limitatur tertiò, quando lis penderet inter duos præſentatos à diuerſis patronis. *cap. 1. vt lit. pend.* eſt communis, vt poſt alios teſtatur *Viuianus lib. 10. Praxis cap. 1. num. 12.* ſicut etiam teſtatur tenuiſſe Rotam Romanam, niſi fieret fauore collitigantis, ex quo tunc ceſſaret ratio prorogationis litium ex multiplicatione aduerſariorum: habetur per *Caualerium deciſ. 281. & habes in eadem deciſ. infra num. 104.* intellige etiam, vt per *Viuianum ſupra, & Ricc. d. deciſ. 178.* Si vnus ex præſentatis moreretur, vel cederet liti, & fuit dictum in vna Zamoren. benefic. de Morales 30. Maij 1586. coram Orano apud *Viuianum d. num. 12. in fine*, vbi *num. ſequen.* reſtringit etiam id quod dictum eſt de præſentatione collitigantis, in eo caſu, quando iam lis eſſet inter ſupradictos conteſtata.

101 Limitatur quartò, vbi quis iurauerit non variare, vt benè *Roccus de Curte d. verb. bonorificum quaſt. 12. num. 37.* & eſt idem, quod tenuit Rota in deciſ. *infra num. 111. & ſeq.* dum facit differentiam inter promiſſionem, & iuramentum non reuocandi pręſentationem, etiã per accumulationem, vt *infra num. 175.* & iuramentum non accumulandi, quia ſemper variatio regulariter procedit accumulatiuè, vnde concludit *Rocc. de Curte loc. ſupracit. quaſt. ſequ. ac etiam alijs allegatis proſequitur Barboſa de Offic. & Poteſt. Epiſcopi allegat. 72.*

102 *num. 159. in fine.* Quòd patronus præſentando ſimpliciter cenſeatur accumulatiuè variare, quia in dubio, quis non præſumitur velle, niſi quod iuris eſt. Et quia in hoc particulari

fuit

fuit lata deciſio ſupra mentionata Compoſtell. Parochialis 20. Februarij 1630. coram Merlino, ideo illam hìc tranſcribam, cùm ſit notabilis, & nouiſſima. verba ipſius ſunt iſta.

Hac Parochialis eſt de Iurepatronatus, quòd Domini putarunt diuidi poſſe in ſexdecimas voces reſpectu perſonarum, quę præſentant, & apparet Bernardum habere pro ſe duodecim voces. quatuor verò dumtaxat Gũdiſaluum, ſed dubium fuit iam ſub die 12. Nouembris præteriti excitatum, an præſentationes in fauorem Bernardi ſuffragarentur; quoniam Gregorius, & Ferdinandus Xerpe, prius præſentauerunt Alphonſum Rodriquez, & promiſerunt ſub iuramento ſe non reuocaturos dictam præſentationem, neque accumulaturos, quamuis regulariter patronus 103 *laicus ſemel poſſit variare, non recedendo à priori præſentatione, ſed ſolummodo addendo, & cumulando, cap. quòd autem, cap. cùm autem, cap. paſtoralis de Iurepatron. Calder. conſ. 16. eod. titulo, Nauarr. in cap placuit num. 167. & ſeq. de pœnit. diſt. 6. Lambert. de Iurepatron. par. 2. libr. 2 quaſt. 7. art. 1. num. 1. & ſeq. Guttier. de iuram. confirmat. part. 3. cap. 13. num. 4. & 5. Garz. de benefic. part. 5. cap. 9. num. 214. & fuit dictum in Bononien. Parochialis 24. Nouembris 1598. coram Litta, & aliàs ſæpiùs. Attamen hæc concluſio habet plures limitationes, quæ ad hunc caſum benè applicantur. Quarum* 104 *prima & præcipua eſt, quando hęc accumulatio fiat lite pendente, quia tunc vti attentata licita non eſt. Crauett. conſ. 63. num. 3. in fine. Creſcent. deciſ. 10. de Iurepatronat. Couarr. pract. quaſt. cap. 36. num. 7. verſ. tertiò quandoq. Lancell. de attent. part. 2. cap. 4. in præfat. num. 583. Pariſ. de reſignat. lib. 12. quaſt. 3. num. 27. Garz. de benefic. part. 5. dicto cap. 9. num. 217. Rota deciſ. 442. num. 6. part. 1. diuerſ. & in Zamoren. Beneficij de Morales 30. Maij. 1536. coram Orano; niſi tamen hæc noua præſentatio, ſiue accumulatio fieret in collitigantem, ita vt non inde difficilior euaderet exitus litis; nec diutius protraheret iudicium, tunc enim ceſſat ratio cap. 2. vt lit. pend. vt benè Roce. de Curte de Iurepatronat. in verb. honorificum quaſt. 23. num. 53. Lancell. de attent. lit pendent. in præfat. num. 576. & 590. Garz. de benef. part.*

part. 3. dicto cap. 9. num. 220. & fuit dictum in Mediolan. Iuriſpatronat. 29. Ianuarij 1596. coram b. m. Card. Blanchetto, quæ eſt impreſſa apud eumdem Garz. de benef. part. 10. cap 3 num. 8. in Aretina Capellaniæ 24. Ianuarij 1603 coram b. m. Card. Pamphil. & in Romana Iuriſpatron. 9. Maij 1603. coram bon. mem. Iuſto; in præſenti autem caſu non apparet, quòd data hac variatione lis, quæ erat inter Bernardum, Alphonſum, & Gundiſaluum, inde faciliùs eſſet terminatura.

101 Secunda limitatio eſt quãdo quis ſub iuramento promiſit non reuocare, nec etiam quod magis eſt cumulare; vbi enim patronus ſimpliciter promiſit, & iurauit non reuocare, non dicitur contrauenire per ſecundam præſentationem, quia re vera non reuocat primam, ſed ſolummodo addit, & cumulat, ita vt Ordinarius poſſit etiam primum præſentatum inſtituere, vt rectè animaduertunt Caſtr. conſ. 361. num. 4. lib. 2. Rip. in rubr. de iudic. num 68. Lambert. de Iure patron. part. 1. libr. 2. quæſt. 4. art. 13. num. 3. & part. 2. lib. 2. quæſt. 7. art. 16. num. 2. quos refert, & ſequitur Burſat. conſ. 369. num. 14. lib. 4. & Rot. deciſ. 547. num. 4 par. 3. diuerſ. Sed quando, pro vt in caſu iſto, Patroni ſignanter ſub iuramento promiſerunt, quòd non reuocarent, neque accumularent, tunc noua præſentatio in ſpretum Religionis iuramenti non eſt attendenda: regulariter enim licèt actus geſtus contra prius emiſſum iuramentum ſuſtineatur, quamuis ipſe contraueniens efficiatur per-

106 iurus; pro vt ſi quis promiſerit, & iurauerit non reuocare procuratorem, tamen reuocatio facta ſubſiſtit. cap fin & ibi gloſ. communiter approbata in verb. reuocatus de procurat. lib. 6. & iurans non reuocare teſtamentum; ſi reuocet, peccat quidem, ſed valida eſt reuocatio. gloſ. in cap. vlt. voluntas 13. quæſt. 2. quam extollit Gouarr in rubr. de teſtam. par 2. num. 15. verſ. eſt alia

107 ratio, & ſi quis contrahat ſponſalia, & iuret, ſe non cõtracturum matrimonium cum alia, ſi tamen contrafacit, & contrahit cum alia, validum eſt matrimonium, & penitus irritantur priora ſponſalia, vt eſt tex. in cap. ſicut ex litteris extra de ſponſal. quibus rationibus innixus ita in his terminis præſentationis cõſuluit Alex. conſ. 16. num. 3. & ſequ. lib. 3

cuius

cuius dicta ponderat Roccus de Iurepatron in verb. honorificum quæſt. 12. num. 37. in princ. nihilominus in terminis præſentationis contrarium eſt dicendum, quòd ſcilicet illa non attendatur contra iuramentum prius emiſſum, quia actus geſtus contra emiſſum iuramentum ſuſtinetur, quoties talis actus eſt, qui liberè, & abſolutè pendeat à ſola voluntate facientis, pro vt eſt conſtituere procuratorem, contrahere matrimonium, facere teſtamentum, vt obſeruant Couar. in cap quamuis pactum, part. 2 §. 2. num. 5. ſub verſ. ſed, & in gloſ. de pact. & Sanchez de matrimonio lib. 6 diſp. 13 n. 5. non poteſt enim quis per iuramentum efficere quòd actus ille non ſit validus, nec coercere voluntatem, nè validè velle poſſit, quod volitura eſt, ſed hoc eſt ſolùm poteſtatis ſuperioris, vt doctè explicat Suarez de Relig tom. 2. tract. de iuramen. lib 2. cap. 19 num 17. Sanchez ſuper Decalogo tom. 1. lib. 3 cap. 12 num. 32 at quoties actus non pendet ad ſui perfectionem à ſola voluntate facientis, ſed vel infringitur à iure, vel expectat approbationem, & factum Iudicis, pro vt eſt præſentatio, quæ debet admitti ab Ordinario mediante inſtitutione, tunc iuramentum prius emiſſum impedit, ne Ordinarius teneatur approbare ſecundam præſentationem, nec inſtituere hunc ſecundo loco præſentatum, quia aliàs fieret particeps delicti, periuriumque illud confoueret, ita in his terminis reprobato Alex. dixerunt Lambert. de Iurepatron part. 2. lib. 2. quæſt. 7 ar. 16 per tot. vbi num. 4 dicit ſe mirari Alexandrum ita conſuluiſſe Roueſque in addit. ad d. conſ. Alex. vbi quod contra ipſum ſtet communis opinio. Grammat. conſ. ciuil. 32. num 8. 9 Couar. in d. cap. quamuis pactum par. 2. §. 2. num 5. verſ. prædicta verò concluſio Anton Gomez ad l. 50. tauri num. 58 Guttier. de iuram. part. 2 cap. 13. nu. 13. verſ. his tamen non obſtant. Spino de teſtament. gloſ 4. num. 77. Mattien. ad l. Caſtellæ lib. 5. tit 10. lib. 2. gloſ. 13. num. 7. & ſeq nec contrarium cenſuit Rota deciſ 513. & 547 par 3. diuerſ. quia in deciſ 513. nihil firmatur, ſed articulum Rota reſeruauit indeciſum, in alia verò abſolutè non approbatur conſ. Alex. nec ibi hoc opus erat, quia non ade-
109 rat contrauentio, cùm non fuiſſet promiſſum cum iuramento de non cumulando, vt

in caſu præſenti, ſed ſimpliciter iuratum de non reuocãdo, per cumulationem autem non dicitur reuocata prima præſentatio, nec ab illa receſſum, & in hoc fundamento tunc Rota inſtetit, vt in fine d. deciſ. 547. dicitur.

Non obſtat, quòd Ordinarius admiſerit hanc ſecundã præſentationem, & propterea iſta præſentatio ſuſtinetur iuxta opinionem Alex. & ſtante huiuſmodi admiſſione ceſſat contraria opinio Caſtren. pro vt ita conciliarunt Ripa in rubr. de Iudic. num. 68. Couarr. in cap. quãuis pactum part. 2. §. 2. num. 9 verſ. prædicta verò de pact. Mattien. in l. 3. gloſ. 13. num 7. tit. 10. lib. 5. qui dicunt quòd opinio Alex. procedit quando Iudex expreſsè, vel tacitè variationem cumulando admittit; opinio verò Caſtren. quando Ordinarius non admittit ſecundam præſentationem, vt etiam obſeruat Roueſ. in addit. ad d. conſ. Alex.

Quoniam quidquid ſit de opinione Guttier. de iuram. confirmat. pa. 3. cap. 13. num. 13 verſ. ſed ego dubito, qui dictam conciliationem impugnat, & contendit, quòd quãdo Ordinarius admittit ſecũ-
110 *dam præſentationem, primo loco præſentatus poſſit appellare, de qua Guttier. ſententia aliqui ex DD. dubitabant, deſtituit enim communem opinionem, quæ fundatur in eo, quòd ſuperior non debet admittere variationem, ſi verò admittat, licèt patronus efficiatur periurus, variatio nihilominus tenet, nec intrat appellatio, cùm Epiſcopus nõ debeat admittere variationem, non ex eo quia parti præiudicium inferatur; quo caſu benè intraret appellatio, ſed quia non debet eſſe in cauſa, vt pars, quæ iurauit contraueniendo faciat peccatum, ceſſare hic videtur difficultas, tum quia non conſtat Ordinarium ſciuiſſe primam præſentationem munitam eſſe cum iuramento de non variando, nec cumulando; neq; in hac ſecunda præſentatione fuit narratum, quod in prima præſentatione fuit narratum, quòd in prima iuratum fuiſſet de non accumulando, & ſic admiſſio ſecundæ præſentationis eſt obreptitia, vt benè per Guttier. vbi ſupra verſ. ſed ego dubito in princ. tum etiam quia verè Ordinarius admiſit cum præſuppoſito, quòd Alphonſus primus præſentatus renunciauerit in fauorem Bernardi, quæ tamen renunciatio, vt infra dicetur, non*

eſt

eſt attendenda, & quod peius eſt, idem Alphonſus in actu admiſſionis ſecundæ præſentationis nedum non aſſenſit, ſed reclamauit, & appoſuit generalia contra, & inſtetit pro ſua inſtitutione, vt in regiſtro fol. 101.

111 Minus obſtat, quòd Alphonſus renunciauerit præſentationi de ſe factæ, & ideò iuramentum emiſſum in fauorem ipſius Alphonſi, nempè in confirmationem illius præſentationis, amplius non obſtet, quoties enim iuramẽtum principaliter eſt gratia, & fauore partis præſtitum, vt quia cedit in illius commodum, & lucrum, tunc licet per iuramentum Deus teſtis aduocetur, ipſeque ratum, & acceptatum habeat, attamen ſi pars remittat, vel cedat, cenſetur etiam quod Deus ipſe remiſerit, qui eatenus illud Iuſiurandum ratum, & acceptatum habet quatenus eſt in commodum, & fauorem partis, cùm autem pars poſſit cedere iuri ſuo, vtique remittente parte, remittat etiam Deus, ita ex Theologis tradit D. Thomas 2. 2. quæſt. 89. art. 9. ad 2. Sotus de iuſt. & iur. libr. 8 quæſt 2. art. 9. ad 2. & ex Canoniſt. Butr. in cap 2. nu. 9. & ibidem ſcribentes communiter de ſponſ. Couarr. in cap. quamuis pactum part. 1. §. 3. num. 1. & ſeq de pactis plenè. Leſſ. de iuſt. & iur lib. 2 cap. 17. dub. 7 num. 53. Sanchez de matrimonio lib. 1. diſput. 52 num 6. & ſuper Decal. tom. 1. lib. 3 cap. 20. num 4 quoniam hæc renunciatio Alphonſi ſuffragaretur quidem, ſi in manibus Ordinarij ſimpliciter, & liberè facta fuiſſet, etiam poſt acceptationem, atque in manibus etiam ſolius patroni. Rot. deciſ 7. de Iurepatronat. in antiquis, & deciſ. 8 eod. tit. in nou Rocc. de Iurepatr. in verb. honorificum num. 84

112 quia per præſentationem acquiritur tamen ius ad rẽ, non autem in re. Sarnenſ. in reg. de iure quæſito non tollend quæſt. 11. num. 29. verſ. ſecundus eſt modus. Rebuff. eadem reg. gloſ. 6. num. 38. Belamer deciſ. 167. & tunc patroni præſentare potuiſſent Bernardum, nec contrauentum eſſet iuramento, quia nec reuocaſſent primam, nec cumulaſſent, cùm prior præſentatio expiraſſet per liberam renunciationem, ſed cùm Alphonſus renunciauerit ad fauorem Bernardi coram Ordinario non poteſt reſignare ad fauorem, dum non eſt à ſuperiore inſtitutus, vt ex Bero. conſ. 5. nu. 77, lib. 1. tradit Pariſ. de reſignat. lib.

2.quæſt.23. num.13. & 51. & de facto fiat, reſignatio irrita eſt, ac nulla, vt firmat Vgol de Simon. tab.1.cap.18 §.4 per tot.

113 *Quapropter ex his rationibus Domini, qui iuxta Clement. auditor, ſunt loco Ordinarij noluerunt admittere præſentationem factam per Gregorium, & Ferdinandũ in perſonã Bernardi, & cenſuerunt non eſſe attendendã, ex quo facta fuit contra religionem iuramenti ex ſupradictis. Eidem Bernardo obſtat renuntiatio prædicta Alphonſi in ſui fauorem obtenta, & nulla ex ſupradictis;*

114 *quoniam non conſtat, quòd illam ipſe acceptauerit, nec apparet quòd ſcientiam habuerit de prima præſentatione cum iuramento de non cumulando, & ſic de inualiditate ſecundæ præſentationis, & renuntiationis primi præſentati.*

Ex hoc motiuo DD. putauerunt ſententiam Ordinarij Compoſtellani eſſe infirmandam, Bernardo tantum informante. Concordat Viuian. lib. 10. cap.2. num. 6. vbi ſubdit, quòd hoc caſu quando quis iurauit non variare: poteſt abſolui à iuramento, & poteſt variare. adeſt alia deciſio in hac cauſa in fine operis, in qua confirmantur ſupradicta.

115 Dixi in principio limitationis, *iurauerit*, quia ſecus eſt, ſi tantùm promiſerit, vt per *Viuianum lib. 10. Praxis Iuriſpatronat. cap.2.* imò, vt ipſe ſubdit, poteſt dari caſus, in quo dicta promiſſio ſit nulla, ſcilicèt ſi fuit facta de præſentando, ante quàm vacaret Capellania, imò etiam ſimoniaca, vt ibi per eum, & latius *lib. 5. cap. 5. in fine*, & nos tetigimus ſupra; *quæſt. 2.ſect 4.num.57.* vbi habes quòd ſimoniaca præſentatio poſſit eſſe, etiam ignorante ipſo præſentato, quo caſu, an incurrat pœnas ſuſpenſ. excommun. &c. vide *Suar.tom.1 de Relig. lib 4. de ſimonia cap. 56. Molfeſ. tr. 6.num. 15.* Adde quòd poteſt talis promiſſio eſſe non ſolùm ſimoniaca, ſed etiam vſuraria, quando v. g. cùm quis mutuat cum pacto, vt ille, qui recipit mutuum præſentet, vt ſupra ad Capell. Eccleſ. quia non ſolùm datur temporale pro ſpirituali, ſed etiam illa obligatio tollit libertatem præſentati, & proinde eſt pretio æſtimabilis: ita *Reginal. lib. 25. Praxis cap.11.num.190. & Rebell.part.2.de oblig iuſt. lib.8. quæſt. 4 num.15.* Qui ſubdunt, quòd in confeſſione

ſione vtraque deformitas debeat explicari. Idem docet *Leſſ. lib. 2. iuſt. cap. 20. num. 64.* Etſi addat limitationem communem in iſta materia de ſimonia, & vſura, ſcilicet, niſi pactum illud ſit non iuſtitiæ, ſed amicitiæ, nempè vt clariùs explicat *Malder. in 2. 2. tract. 5. cap. 3. dub. 6.* Si quis ſolùm daret non in pretium præſentationis de benefic. Eccleſ. ſed vt hac ratione acquirat amicitiam, & gratiam patroni. Et latè explicabimus *in 3 part. tract. cùm de Offi & Poteſt Confeſſ. circa ſimoniam, & circa peccatum vſura*. vbi definimus an ſit vera opinio *Petr. Nauarr. de reſtit. lib. 3 cap. 2. part. 2. dub. 6.* Dum docere videtur, quod deducere in pactum præſentationem, vel etiam collationem beneficij ſtatim faciendam, non ſit vſura, quia tantùm obligatio in poſterum aliquid faciendi eſt pecuniæ æſtimabilis.

Dixi, *ad Capell. Eccleſiaſticam*. quia ſecus erit quãdo Capel. eſſet prophana, vt ſuo loco dicetur. Videatur pro nunc *Ricc. in Praxi deciſ 82.* Vide *Megal. conſ. 48.* vbi decidit caſum illum, an quis poſſit tuta conſcientia præſentatum ad Iuſpatron. cogere vt ius ſuum alteri cedat, ex eo quòd promiſerat hanc ceſſionem facere ſub promiſſione alia conferendi ei aliud beneficium, & *conſ. 65.* vbi quærit, an procurans promiſſionem præſentationis, ad benefic. Iuriſpatronat. cùm vacauerit peccet, nec ne.

116 Aliam cautelam circa hanc materiam videtur aſſignare *Rocc. de Curte d. verb. honorificum, ſub num. 31.* Vt ſcilicet donet Patronus exercitium Iuriſpatr. ideſt, præſentationem; hic non poterit (inquit ipſe) variare; poſtea ſubdit, an autem fieri poſſit talis donatio ſine conſenſu Epiſcopi, me remitto, &c. Quòd autem non requiratur conſenſus Epiſcopi in tali donatione, docet *Perez de Anniuerſ. & Capell. lib. 2. cap. 9. num. 23.* Sed contrarium docet *Roland. à Valle conſ. 47. num. 68.* Qui ſubdit neque ſufficere dictum conſenſum Ordinarij, ſi fieret talis donatio de beneficio non vacato adhuc, ſed vacaturo; ad quod vide *Viuian. lib. 5. cap. 2 ſub num. 4.* Vbi hoc ſecundò caſu requirit confirmationem Papæ, vel Ordinarij alternatiuè, ſed ex deciſ. quam ipſe refert *lib. 4. cap. 4. Piſana Capell. ſub num.*

num. 74. apparet eſſe neceſſariam confirmationem Summi Pontificis, vt ſupra latiùs dictum fuit, cùm *De pertinentia Iuriſpatron. ratione donationis Praxi 3.* Videte *Garz. in Proœmio 2. num. 32.* Quia videtur dicere, quòd ſi patronus donet Ius præſentandi, intelligatur donare cumulatiuè, & non priuatiuè; & ſic poſſe ſtare ſimul, quòd donatarius præſentet, & quòd ipſe præſentare poſſit; quod dicere videtur Rota in Salamant. Capell. 27. 1630. coram Ghiſlerio, quam habes infra.

117 Secunda pars, quòd variatio debeat fieri non recedendo à prima præſentatione, ſed cumulatiuè; limitatur vbi adeſſet iuſta cauſa recedendi à prima præſentatione, vt videtur innuere ex Rota Romana in illa Bononien. Paroch. 24. Nouembris 1593. *Ricc loc. ſupracit. deciſ. 173. verſ. & Rota.* Non tamen refert deciſionis verba, nec aperit, quæ ſit hæc iuſta cauſa, putarem tamen, hanc eſſe non ſolùm mortem præſentati, vel ſi interim præſentatus fuerit prouiſus, quando hæc eueniant non lite pendente, quia aliàs ſi lis penderet, & maximè quando lis eſt inter præſentatos à diuerſis patronis, haberent locum dicta *ſupra in ſecunda limitatione*, cùm cumulatio ſit neceſſaria ad hoc, vt nõ excludatur primus præſentatus, & ius, quod acquiſiuit Epiſcopus ob dictam præſentationem: quæ omnia ceſſant ſtante morte, vel promotione. Adderem etiam alium caſum; quando primo loco præſentatus eſſet prorſus indignus, quia perinde eſt immeritũ nominare, ac nullum, *cap. 2 de translat. Pral. cap. ſua de Cleric. non reſid. & in ſimili notat Abb. in cap. inter vos n. 5. in fin. extra de officio Ordinarij*, Et ſi ſemper conſulerem, vt fiat cumulatiuè. Inter ſupradictos caſus nequaquam numeraui cauſam ceſſionis iuris factæ à præſentato, cùm eo caſu contrarium velle videatur Rota in illa Cõpoſtell. ſupra relata. Sed hic dubitari poteſt, an cùm talis præſentatio in prædictis caſibus habeatur pro non facta, poſſit iterum, & tertiò præſentare cumulatiuè? non reperi tactum. Reſponderem autem negatiuè. quia etiam per actum inualidum cenſetur conſummata facultas faciendi actum, vt docet DD. item quia ex delicto non debet

debet quis reportare lucrũ, quod deliquerit præſentando indignum, eſt certum, quia peccat mortaliter, vt infra *Praxi 6.*

Præſentatio vbi facienda eſt à pluribus patronis, quando facienda ſit in ſtirpes, & quando in capita.

118 Quantitas patronorũ eiuſdem Capellæ vnde deprębendatur.

119 Præſentatus à maiori parte patronorum, qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi, eſt inſtituendus Ampliatur etiam ſi præſentatus à minori parte ſit magis idoneus num. 123.

120 Numerus maior patronorum attenditur in concreto, non in abſtracto. Quid ſi tale Iuſpatronat. ſpectet ad vniuerſitatem, vel collegium, nun. ſeq.

124 Gratificatio reſpectu plurium pręſentatorũ, quando concedatur Ordinario num. 126. Limitatur, nu. 125.

127 Ordinarÿ obligatio inſtituendi idoniorem ex pręſentatis an vrgeat tam in foro poli, quàm in foro fori.

128 Appellatio an detur à gratificatione Epiſcopi.

129 Idoneum præſentare, vel inſtituere prętermiſſo idoneiori, an ſit licitum, de qua idoneitate hoc ſit intelligendum, num. 131.

130 Idonior, & dignior reſpectu ſcientiæ, vel morum quis dicatur.

132 Succeſſio in Iurepatronat. quando fiat in capita, vel in ſtirpes. Quid ſit ſuccedere in capita, vel in ſtirpes, num. 134. & 144.

133 Iuſpatronat. quando diuidatur in vncias.

135 Succeſſio in capita quando fiat in Iurepatron. gentilitio.

136 Ordo ſucceſſiuus quando cenſeatur in fundatione Iuriſpatr. conſideratus, vel non ad excludendam ſucceſſionem in capita, num ſeq & 140.

138 Donatio, vel legatum de Iurepatronat factum deſcendentibus, quando illis competat in ſtirpes, vel in capita. In hoc caſu poſſint fæminæ præſentare ſtantibus maſculis.

141 Verbum (deſcendentes) non ſemper intelligitur pro hæredibus, nec ſemper denotat ordinem ſucceſſi-

ceſſiuum.

142 *Omnes de familia, vel deſcendentes cùm vocantur ad Iuſpatronat. an excludatur ordo ſucceſſiuus.*

143 *Deſcendentes maſculi vbi vocantur ad Iuſpatron. cenſentur vocati etiam ſi non ſint hæredes.*

145 *Ius accreſcendi habet locum, vbi ſucceditur in ſtirpes, non autem in capita.*

146 *Conuenire poſſunt patroni de præſentando alternis vicibus, tam vbi ſuccedunt in ſtirpes; quàm in capita.*

Remanet nunc vt aliquã dicamus de præſentatione facienda eo caſu, vbi non vnus tantum eſt patronus, qui habet ius præſentandi; ſed plures, qui etiam plures præſentant. In qua re
118 primò eſt certum; Pro firmanda quantitate patronorum, in dubio recurrendum eſſe ad præſentationes anteriores; & probare, quòd præſentantes vel ſint illimet, qui præſentauerunt vltimum Capellanum, vel quòd deſcenderint ab illis. Hæc ſunt verba Rotæ in Florentin. Capell. 26. Aprilis 1619. coram Pirouano, quæ inter recollect. à *Viuian. eſt deciſ. 65. & deciſ. 84. apud eumdem.* Ac etiam in Feſulana Paroch. 12. Maij 1631. coram eod. Pirouano, quam habetis infra in fine operis. Secundò eſt etiam certum,
119 quòd hoc caſu præſentatus à maiori parte patronorum, qui ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi, debet inſtitui. Eſt tex. apertus in *cap. quoniam de Iurepatron.* Habetur in ſpecie in Florentina Iuriſpatr. de Lamfigliazzis 17. Iunij 1629 coram Duràno in principio, ibi: *Cum ad Parochiales S. Mariæ, & S. Andreæ vnitas, quæ de Iurepatron. laicorum eſſe dicuntur, Marius de Doctis, & Stephanus Bonfantes à diuerſis patronis fuerint præſentati. Dubitatũ hodie in Rota, quis eorum ſit inſtituendus: & fuit ad fauorem Marij reſolutũ, quia cùm ille fuerit præſentatus à maiori parte patronorũ exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi, ei debetur inſtitutio. cap. ex frequentibus, vbi gloſ. de inſtit. cap. conſultationibus de Iurepatronat, Gloſ. in cap quoniam verſ. qui maioribus, eodem titulo. Ferrett. conſ. 23. num. 4. lib. 1. Mantica deciſ 86. num. 4. Rota deciſ 202 recent. & in Lunen. Sarzan. Benefic. 31. Maij 1627. coram me.* Vbi etiam fuit notabiliter dictũ, & con-

& confirmatum 17. Ianuarij eiuſdem anni coram eodem. Quòd cùm Iuſpatr. *Sit indiuiduum, & totum*
120 *ſit penès ſingulos, non attenditur maior numerus patronorum in abſtracto (ideſt qui præſentare poſſunt) ſed in concreto (ideſt eorum qui realiter præſentant infra legitimum tempus) Ioan. Andreas in cap. 3. verb plurimorum, & ibi Abb. num. 13. de Iurepatron. Decius conſ. 127. in fine verſ. in iſta materia, Lambert. vbi ſupra lib. 1. par. 3. art. 2. quæſt 4. per totum. Gonzal. in regul. 8. gloſ. 45. num. 69. Garz. de beneſic. part. 5. cap. 5. num. 47. Rota apud Reuerendiſſ. D. meum Decanum deciſ. 212. num. 4. & in Compoſtell. Paroch. 15. Martij 1627. coram b. m. Patriarcha Manzanedo*. In qua Compoſtellan. declaratur magis ſupradicta doctrina, in quo caſu procedat, ibi: *Verùm cùm etiam demptis iſtis quatuor vocibus, quæ reſultant ex præſentatione prædicta Gregorij, & Ferdinandi, adhuc ipſe Bernardus habeat octo voces, quæ nulla exceptione lædi poſſunt. Gūdiſaluus habeat ſolū quatuor voces; reſoluerunt Domini, ex iſtis octo vocibus, Bernardum eſſe inſtituendū, cùm habeat maiorem partem, vocum reſpectu collitigantis, licèt non reſpectu totius sūmæ, ſeu omnium patronorū.*

121 *nec verſamur in Iurepatr. Vniuerſitatis, vel Collegij, ſed in Iurepatron. particulari, in quo ſufficit maior pars reſpectu minoris, non autem totius, ſiue omnium. cap. 3. de Iurepatronat, & ibi Abb.*

122 Nota quòd præfertur in caſu ſuprapoſito habēs maiorem partem patronorum, etiam ſi præſentatus à minori habeat maiora merita, quia ſufficit, ſi præſentatus à maiori parte ſit idoneus: ita *Gloſ. in cap. quoniam de maioribus de Iurepatron. &*

123 *infra latiùs*. Ratio cur attendatur maior numerus in abſtracto, indicatur per Rotam apud Caualer. deciſ. 197. quòd ſcilicet non præſentans tali caſu cenſetur conſentire pręſentationi factæ ab alijs patronis: & habetur etiā in Flor. de Lamfigliazzis 17. Nouēbr. 1629. coram Durano, referenda à *nobis in fine Operis*.

124 Tertiò certum eſt, quòd quando vnus patronus pręſentat plures ſucceſſiuè, ſcilicet vnum, & poſtea alium accumulando per variationem, prout ſupra proximè explicauimus, & loquitur Rota apud *Caualer. deciſ. 21. num. 2.* Item etiam quando

ſunt plures patroni, quorum medietas præſentat vnum, & alia medietas præſentat alium, tunc poterit Ordinarius, qui habet ius inſtituendi in tali patronatu, data paritate meritorum, quem maluerit ex ipſis inſtituere, nec reſpicere tenetur, qui primò, vel poſtea ſit præſentatus, & hi ſunt caſus, in quibus, vt loquuntur DD. datur locus gratificationi, vt habetur in *cap. cùm autem, & ibi Panorm. & alij de Iurepatron. poſt Rocc. de Curte, & Lambertin. Ricc. 1. part. Praxis deciſ. 181. Barboſ. & alij quos refert, & ſequitur*, latè tractando hanc materiam per caſus particulares, *Viuian. lib. 2. Praxis cap. 9. per tot. vbi in fine poſt eumdem Ricc. loc. ſupracit. deciſ. 17 & Rotam*. contra aliquos, firmat dictam gratificationem abſẽte Epiſcopo competere Vicario Generali ipſius. Sed limitat ſecundã partè noſtræ concluſionis *Panorm. in d.*
125 *cap. cùm autem num* 2. Vbi ad Collegiũ pertineret Iuſpatron. cuius perſona d uerſum præſentat, quia eo caſu (inquit ipſe) potior in tempore, erit potior in iure.

Quò autem ad illa verba, quæ addidi, *data paritate me-*
126 *ritorum*, nota, quia hoc tantùm caſu conceditur gratificatio Ordinario, aliàs ſi vnus alteri ſit idonior, & dignior, tenetur Ordinarius conferre digniori, & idoniori. *Abb. in d. cap. cùm autem num. 4 Goffred. in ſumm. tit. de Iurepatr. num. 4. Rota apud Caualer. deciſ. 21. num. 2. & deciſ. 515.* Hocque ſignificat ipſum verbum *gratificare, Rebuff in rubr. de collat. §. ſtatuimus 1. verſ. gratificare*. Vbi in fine benè aduertit, quòd gratificans vnum, non poſſit variare etiam ſi inhabilem, & minus idoneũ gratificaſſet, quia functus eſt ſuo officio. Quod autem *Hoſtien. & alij DD.* dicunt, hoc caſu poſſe Epiſcopum etiam de iure alium præſentare, intelligendum eſt quoties præſentati ſunt penitus indigni: Tunc enim non habet locum gratificatio. *Paulus de Cittadinis de Iurepatron. 6. part. art. 4 num 6. Lambertinus eod. tract. 3 part. ſecundi lib 5. quæſt. principali art. 1. num. 2. & aliàs ſæpe*. Dicitur autem indignus, qui omninò neſcit legere. *Paulus de Cittadinis de Iurepatron. 6. part art. 4. num. 5. & 6.*

Sed hinc oritur difficultas, quæ iudicio meo à Doctoribus non reperitur huc vſque

Digitized by Google

vſque pro Praxi benè expli-
127 cata. An obligatio Ordinarij inſtituendi digniorem, & idoniorem, militet tantùm in foro conſcientiæ, vel etiam in foro exteriori? Quòd tantùm ea obligatio ſit quò ad forum conſcientiæ videtur docere expreſsè *Rocc. de Curte tract. de Iurepatronat. verb. honorificum num. 42. cui opinioni fauent Couar. Didac. Perez, & Guttier. quos refert Garz. part. 9. de benefic. cap. 4. num. 33.* docentes, quòd dignior prætermiſſus poſt ſequutam inſtitutionem non poſſit appellare. Idem docet *Riccius part. 1. Praxis deciſ. 230.* tamen *Garz. loc. ſupracit.* contrarium docet poſt alios, quòd ſcilicet talis poſſit appellare, ſequitur, alijs allegatis, *Viuian. ſupra cap. 9. num. 7.* Ratio eſt illa, quam proſequitur *Riccius vbi ſupra*, quia & ſi hoc remittatur iudicio Epiſcopi, tamen eius iudicium non per hoc debet eſſe irrationabile, & per conſequens poteſt ab eo appellari, ex quorum verbis, videtur apparere declaratio opinionis con-
128 trariæ, non dari ſcilicet appellationem à gratificatione Epiſcopi, quando ſunt præſentati æquè digni; ſed reuerà deciſiones allegatæ tam à *Garz. quàm à Viuian.* loquuntur in terminis Capell. quæ venit appellatione ſimplicis beneficij, vt ſupra dictum fuit à nobis *quaſt. 2.* non autem in terminis beneficij Curati, & ſic in Eccleſijs Parochialibus, in quarum collatione ob Conſtitut. Pij V. Epiſcopus tenetur expreſsè præferre digniorem, ideoque in his terminis ſæpè vidimus dari appellationem ab irrationabili arbitrio, & iudicio Epiſcopi, vt latè habetur per *Maſcomb. in ſua Praxi habendi concurſum; & patet ex deciſ. Barchinon. Paroch. 29. Nouembris 1623. coram Buratto allegata à Viuiano loc. ſupracit. pro caſu noſtro.* & ſic ſemper mihi placuit opinio eorum, qui volunt, ſimpliciter non dari appellationem à gratificatione Epiſcopi in inſtitutione alicuius ex pluribus in Capellania, & alijs beneficijs ſim-
129 plicibus facta de digno: & ſi fuerit prætermiſſus dignior, & per conſequens, non eſſe talem obligationẽ Ordinariorum in foro fori, nec etiam in foro conſcientiæ, ſicut nec adeſſe talem obligationem pro ipſis patronis, qui debent præſentare, ſed ſufficit ipſis præſentare idoneum, & dignũ;

Digitized by Google

multi DD. docent, & nos innuimus ſupra *quæſt. 2. ſub num. 28.* Eſtque ratio clara diuerſitatis inter Capell. & Paroch.Eccleſ.quia ibi ſufficit, vt quis ſit idoneus pro recitando Officio , & ad Miſſam celebrandam ; hic autem debet eſſe habilis ad omnia Sacramenta adminiſtranda,ad verbum Dei prędicandum, &c. vt diximus *part. 1. noſtri tract. de Offic. Confeſſar. recoll. 1.* & infra latiùs dicemus.

Ad maiorem tamen explicationem ſuprapoſitæ doctrinæ. Notandum eſt,quòd quis poteſt eſſe dignior, & idonior ad Capell. duobus modis. Primò ob ſcientiam, vel mores . Secundò, ob qualitates requiſitas à fundatore Capell. vel beneficij, Doctrina à nobis ſupradicta procedit quò ad maiorem idoneitatem , Primo caſu.

Nota pro caſu vbi appelletur ab irrationabili arbitrio,& iudicio Epiſcopi in collatione Parochialis, quæ res eſt difficilis probationis , vt inquit Rota in Barchinon. ſupracit. quæ apud *Viuianum eſt deciſ. 101. pro-*
130 *pe num. 18. Digniorem non ſimpliciter dici illum, qui doctior ſit, vel ſanctior , ſed eum, qui iuxta munus, cui præficiendus eſt aptior eius miniſterio apparet, & hic eſt præferendus, vt ex ſentent. D.Thom. tradit Couarr. in reg peccatum 2. par. §. 7. ſub num 4 verſ. dignior verò, dixit Rota in Beneuen. Paroch. 13. Iunij 1590. coram b. m. Orano, & in Rauen. Paroch. 2. Decembris 1594. coram Card. Arigon. in nullius Paroch. ſeu concurſus 4. Decembris 1610. coram Reuerendiſſ. D. Bonon. ex quo cenſuit S. Congregat. Eminentiſſimorum Cardinalium Concilij Interpretum præferendum, cuius mores noti, probatique ſunt, ei cuius vita ignoratur, licèt doctiori* . Hactenus Rota . Vbi ſubdit , iſtam eſſe rationem, quare Ordinarij arbitrio , & iudicio id ſit remiſſum, ibi : *Ordinarius præſumitur inſtructus de vita, & moribus concurrentium, & alijs vltra doctrinam requiſitus tamquam eius diœceſanorum* . Non autem hoc vendicat ſibi locum in Capell. ſeu alijs beneficijs ſimplicibus, vbi de iure ſufficit , quòd talis ſit Clericus , & idoneus ex fide Ordinarij, vt infra Praxi ſequenti.

131 Secus erit, quò ad maiorem idoneitatem ſecundo modo, reſpectu qualitatum requiſitarum à funda-

tore

Digitized by Google

tore in Capell & beneficijs ſimplicibus, tunc enim non ſolum datur appellatio pro eis, & ſic viget obligatio in foro externo; ſed etiam Ordinarius peccaret mortaliter, & obligaretur ad reſtitutionem, vt per *Riccium dicta deciſ. 230. & proſequitur Viuianus d cap. 9.* De qua materia infra late Praxi ſequen. Probationis habilitatum, ſeu qualitatum requiſitarum.

Iuxta hanc diſtinctionem apparet ſenſus verborũ deciſ. Rot. in Floren. de Lamphigliazzis 17. Decembris 1629 coram Durano, ibi: *Domini ex nouiter deductis recedendo à deciſis, dixerunt Stephanum eſſe inſtituendum, vti gratificatum per Ordinarium tamquam præſentatum à dimidia parte patronorum, & habentem alias qualitates de iure requiſitas, &c.*

132 Dubium alterum in hac materia meo iudicio reſtat in explicãdo practicè, quod ſupra ſæpius fuit repetitum *Praxi 2. cùm de pertinentia Iuriſpat. ratione ſucceſſionis.* Quod ſcilicet in Iurepatr. hæreditario ſucceditur in ſtirpes; in Iurepatronat. gentilitio vero in capita, quod habetur expreſſe in deciſione Florent. Iuriſpatr. de Ricaſolis relata à *Viuian lib 4. ſuæ Praxis in fine primi capitis.* Vbi in ſecunda deciſ. 11. Februarij 1604. verſ. his tamen nõ obſtantibus, habes intellectũ. *Clement. plures de Iurepatr ibid à gloſ. controuerſum, & à DD. confuſum*, ibi: *Præmittebant non verſari in puris terminis contra diſpoſitionem iuris, nam & ſi in Clement plures, dicatur Iuſpatronat. deferri in ſtirpes, tamen procedit in Iurepatron. hæreditario; ſecus in merè gentilitio, vt fuit deciſum in Regienſ. Iuriſpatron. coram R.P.D. Penia, & quamuis de ſui natura Iuſpatron. hæreditarium cenſeatur, tamen hic videtur eſſe in confeſſo, quòd non ſumus in Iurepatr. merè hæreditario; ſed dubium eſt, an ſit mixtum, &c. Et ſic dubium verſatur præter diſpoſitionem, & præſumptionem iuris: Item quòd Iuſpatronat. de quo agitur, fuit fundatum longiſſimis temporibus ante Clem. plures, & ideo non debet decidi eius diſpoſitione. Cap final. de conſtit. præcipuè cùm antea, valde controuerſa fuiſſet illa quæſtio inter Innoc. & Hoſtien. ſ. ex vna volentes ſuccedi in ſtirpes, & Vincent. Bernard. Goffredum, & alios volentes ſuccedi in capita,*

exem-

Digitized by Google

exemplo Iuriſpatron.libertorum, ad tollendas fraudes, quibus mediantibus, poſſet vnus patronus inſtituendo copioſum numerum hæredum, ſi in capita ſuccederetur, præiudicare alijs patronis, vt ibi per Imolam num.4. in medio verſ. item pro hac opinione facit æquitas,nec liquet prius contrariam opinionem fuiſſe communem, & ideo in huiuſmodi fundationibus antiquiſſimis non poſſe allegari diſpoſitionem Clemen.plures, fuit deciſum in Regien. Prioratus 16. Nouembris 1601. coram R. P. D.meo Penia. Nota illa verba, *quibus mediantibus poſſet vnus patronus inſtituendo copioſum numerum hæredum, &c.* Quia iſta ſucceſſio in ſtirpes pro dicto Iurepatron. etiam hæreditario vendicat ſibi locũ non in primis hæredibus inſtitutis, vel nominatis à fũdatore, quia ipſi ſuccedunt in capita, cùm ſinguli habeant ſuam vocem, ſed in hæredibus dictorum hæredum, qui repræſentant dictos primos hæredes, vt in exemplo poſito à *Viuian. libr.4.cap.1. num. 59. & ſequen.Ricc.part. 1. Praxis deciſ 210.Clarius Molſeſ.tract. 6. cap.6 num.98.& Viuian. lib.12. cap.8. num.7.* Item verificatur in illis locis, vbi non adeſt ſtatutum, vel con-
133 ſuetudo, vt diuidatur in vncias, pro vt Neapoli, adeſſe talem conſuetudinem vt voces diuidantur in 12. vncias; ſicut diuiditur hæreditas. Teſtatur *Gloſ. in d. Clem. plures.* Quo caſu qui maiorem partem habet hæreditatis, habet plures voces. *Viuian.d.libr.4.cap. 1.num.57.*

Præſuppoſita enim intel-
134 ligentia terminorũ, quòd ſucceſſio in capita, ſicuti in alijs bonis contingit, quoties tot fiunt portiones bonorum, quot ſunt perſonæ ſuccedentes: ſucceſſio verò in ſtirpes vbi plures perſonæ vocantur ad vnam portionem bonorum iure repræſentationis, vt per *DD.in auth. ceſſante, & in L.lege duodecim tabularum C.de legitimis hæredibus, & in §.hoc etiam inſtit. de legitima agnatorum ſucceſſione.* Ita in terminis noſtris præſentationis ad Iuſpatronat. (in hoc enim ſiſtit difficultas, quia quò ad alia præter præſentationem certum eſt, omnes tam in Iurepatron. gentilitio, quàm hæreditario venire in capita) Succeſſio in capita eſt, vbi præſentatio venit facienda ſecundùm numerum perſonarum: ſucceſſio verò in ſtir-

ſtirpes, vbi venit præſentatio facienda ſecundùm numerum non perſonarum, ſed ſtirpium, vt percipitur ex verbis eiuſdem deciſionis Florentinæ de Ricaſolis 16. Martij 1603. apud Viuianum ſupra, ibi: *Quartò ex diſtributione expenſarum facta inter omnes patronos, ſiue proximiores, ſiue remotiores, nulla ſtirpium diſtinctione habita, ſed ſecundùm numerum perſonarum, quod ſignificat delationem in capita.* Præter igitur ea, quæ diximus ſupra *Praxi ſecunda cùm de ſucceſſione Iuriſpatronat. gentilitij.*

135 Sciendum in primis hanc regulam, vt in Iurepatron. gentilitio præſentatio fieri debeat in capita ſecundùm numerum perſonarum ipſius familiæ, vel deſcendentiæ, procedere quoties ex verbis fundationis conſtat non fuiſſe conſideratum ordinem ſucceſſiuum, videlicet vt proximior in eo ſuccedat, & poſt eum alius proximior, quia tunc ſi reperiantur plures proximiores in eodem gradu, omnes ſuccedunt in capita, etiam quò ad præſentationem, hoc mihi ſignificant verba deciſion. Floren de Ricaſolis 11. Februar. 1604. coràm Lancellot. relata à *Viuiano libr. 4. in fine capitis primi*, ibi: *Quò verò ad ſecundum deciſionis fundamentum, non obſtat, quòd etiam Iuſpatron familiare deferri debeat ſalua gradus prærogatiua, vt in Pientina Iuriſpatron coram Litta, quia id procedit in Iurepatr. mixto, & non in merè gentilitio; & ita procedit deciſ. in Regienſ. Prioratus coram R. P. D. Penia. Vltra quòd non excluditur ſucceſſio in capita ex eo quod ſeruari debeat gradatim ordo ſucceſſionis Auth. poſt fratres la 2. C. de legitimis hæredibus §. ſi verò neque fratres in Auth. de hæredib ab inteſtato venientibus, hoc enim probant iſta iura vltimo loco allegata.*

136 Tunc autem conſtat fuiſſe conſideratum ordinem ſucceſſiuum, quando reſeruatur familiæ, vel parentelæ ſimpliciter, dictum fuit ſupracit. *Praxi* 2 vel deſcendentibus, optimè vtrumque confirmant verba antecedentia ſupracit. deciſionis Florentin. Iuriſpatr. de Ricaſolis, quibus reſpondet Rota per verba ſupra proximè relata, ibi: *Ex ſecundo autem deciſ. fundamento defendentes DD. de Meleno argumentum pro ſe deſumebant, quia Iuſpatron.*

etiam

etiam gentilitium, hoc eſt familiæ relictum, vel pro deſcendentibus defertur ordine ſucceſſiuo, iuxta proximitatem, &c.

137 Sicuti è contra conſtat non fuiſſe conſideratum hunc ordinem, & ſic præſentationem pertinere ad omnes de familia, ſiue proximiores, ſiue remotiores in capita, non ſolùm quando competeret familiæ alicui, ratione legati, vel donationis factæ à fundatore alterius familiæ, vt dictum fuit ſupradicta *Praxi ſecunda*. Quibus illic allegatis adde eumdem *Ricc. in Praxi nouiſſ. Iuriſpatron. reſolut. 180. num. 4. Molfeſ. tract. 6. ſumm. cap. 5. nu. 92. Viuian. lib. 4. cap. 1. num. 62.* Vbi teſtatur ita fuiſſe deciſum in vna Regien. coram Penia.

Dixi, *alicuius familiæ*, quia ſecus eſt quando fuit
138 factum legatum, vel donatio deſcendentibus alicuius, vt in caſu Bononien. Parochial. quæ eſt 68. apud Caualerium, vt patet ibi: *Quòd autem Hieronymus habeat conſenſum medietatis patronorum, deducebatur ex eo, quia cùm hoc Iuſpatronatus fuiſſet donatum deſcendentibus Marci Antonij de Marſilijs, ex ea familia tempore gratiæ Hieronymi extabant Pompeius, Cornelius, & Marcus Antonius iunior, & Cæſar filius fratris Marci Antonij iunioris, & ſic in totum, vel erant quatuor voces, vel tres, quarum vna ſpectabat pro dimidia ad Marcum Antonium, & pro alia dimidia ad Cæſarem filium fratris Marci Antonij.* Fitque magis clarum ex verbis deciſionis Feſulanæ 12. Maij 1631. coram Pirouano, quam habetis in fine Operis, ibi: *In quo titulo legati reliquit filiabus ſuis & earum filijs maſculis, & deſcendentibus patronatum, de quo agitur, à quibus poſtea deſcenderunt tres familiæ, nempè Morelli. Et Dini hodie collitigantes, & tertia de Caualcantibus, quæ non venit ad iudicium, quæ cùm ſuccedere debeant in ſtirpes, tam ex voluntate diſponentis, id expreſſè mandantis, quàm attenta diſpoſitione iuris Clement. plures de Iurepatronat. Lambert. eod. tract. part. 2. lib. 1. quæſt. 1. princip. ar. 25. num. 19. & ſequ. Rot. deciſ. 251. num. 5. par. 2. recent.* In ſpecie, quòd quando Iuſpatron. fuit legatum, vel donatum familiæ, non poſſint præſentare fœminæ, ſtantibus maſculis, docet *Ricc. par. 3. Praxis reſolut.*

580.

508. *& in Praxi nouiſſ. reſol. 160 num. 3.* Fixi in principio, *à fundatore alterius familiæ*, quia ſi non eſſet factum legatum, vel donatio ab ipſo fundatore, ſed ab alio patrono Iuriſpatron. hæreditarij, tunc vendicant ſibi locum ea, quæ diximus ſupra *Praxi ſecunda*. Vbi habetis, an hoc caſu immutetur in gentilitium poſt Rotam in Piſtorien. Parochial. quæ apud Praxim *Viuiani eſt deciſ. 108.*

140 Sed etiam id conſtat, quãdo fuit reſeruatum omnibus & ſingulis de familia, vel omnibus deſcendentibus, vt præter allegata per *Rice 3 part. Praxis reſol. 587. quæ eſt vltima; & in Praxi nouiſſ. reſolut. 180. num. 7.* Quidquid contrarium videatur docere *part. 1. Praxis dec. 198. & ſeq.* Habetur clariſſimè in ſupradicta deciſ. Florent. Iuriſpatron. de Ricaſolis 11. Februarij 1604. verſ. ſed nihilominus, ibi: *Qui deponunt hoc Ius præſentandi ſpectare ad totam, & vniuerſam familiam indiſtinctè communiter, & abſque alia diſtinctione, & quòd familia eſt patrona, quæ verba neceſſariò important delationem in capita.* Et clariùs infra, ibi: *Poſtremò quò ad ſecundum non obſtat, quòd in ſententia Abbatis de Coltibono, dicatur Iuſpatronat. ſpectare ad deſcendentes Bindacij, quia non ſemper ver-*

141 *bum (deſcendentes) debet ſuppleri de hæredibus deſcendentibus. Ancbar. conſ. 81. num 2 verſ. & fortè, Natta conſ. 531. num. 18. quem refert, & ſequitur Simon de Pretis de interpret. vltim. volunt. lib. 3. fol. 11. num. 24. nec ſemper importat ordinem ſucceſſiuum, ſed potius æqualiter cum parentibus, non ſolùm ex obſeruantia, verùm etiam ex alijs coniecturis; vt per Cæſarem de Graſſis deciſ. 4. num. 9. & ſeq. de teſtam. ſed in propoſito non ſolùm concurrit obſeruantia in contrarium, verùm etiam*

142 *adſunt illa verba, Omnes, & ſingulos, &c. quæ tollunt difficultatem, ex Butrio, Ancbar. & alijs in deciſ. citatis, qui licèt loquantur de dictione (quemlibet eorum) & tamen idem importat dictio, omnibus, & ſingulis. Bald. in Rubr. C. qui accuſare non poſſunt. Decius conſil. 619 num 2. Decian. reſponſ. 2 num 1. lib. 2 & facit tex. in cap. ſolita de maioritate, & obedien. & concurrit clauſula (in ſolidum) id eſt in capita, vt ſentit Vitalinus in d. Clement plures num. 41. in fine, & num 42. de Iurepatronat.*

& plus operari, quàm fortè aliàs operaretur. Felin. in cap. 1. num. 57. & ſeq. de reſcriptis. Aymon. conſ. 118. num. 9. & conſ. 139. num. 24. Surdus conſil. 143. num. 38. etiam ſi aduerſaretur diſpoſitio iuris communis. Grauett. conſ. 201. num. 13. & quamuis iſta verba non videantur in ſententia exarata, tamen ſatis cenſentur expreſſa per relationem expreſsè habitam ad ſeriem litterarum Nicolai V. *& petitionis, in qua leguntur, l. aſſe toto ff. de hæred. inſtituend. Caſtrenſ. conſ. 367. num. 1. verſ. quòd autem lib. 1. Grauett. conſ. 188. num. 1. Felin. in cap. 2. num. 35. de reſcriptis. Præterea dicta ſententia, & litteræ dicunt, quòd Iuſpatronat. ſpectet ad deſcendentes, nec diſtinguunt ſtirpes, quamuis enim nominentur tres patroni de familia, tamen dicitur quòd Iuſpatronat. pertinebat ad cæteros de Ricaſolis, à q. Bindacio deſcendentes, & ſic patroni ſunt cæteri de Ricaſolis; verbum autem (deſcendentes) ponitur adiectiuè, & non ſubſtantiuè. Menoch. conſ. 461. num. 5. & ſi ſpectat ad cæteros, ergo ad omnes, quia hæc dictio omnes comprehendit, & ſic in capita. l. cùm optio ff. de optione legata, & per hunc tex. dicit Bartol. in l. ſi tibi in princip ff. eod. tit. l. cæterorum ff. de verb. ſignific. cap. quia 100. diſt. cap. deinde 20. diſtin. & in diſpoſitiua dicitur, ſi ſibi conſtiterit* Carolum, *nec non Angelum, & Albertaccium Braccbium prædictos, nec non eorum progenitores à d. milite deſcendentes eſſe veros patronos, &c. quare numquam ſe reſtringit ad deſcendentiam ordine ſucceſ-*

143 *ceſſiuo, &c. & poſt deſcendentes ſequitur verbum (maſculos) quo caſu nomine deſcendentium veniunt omnes etiam non hæredes.* An autem, quando Iuſpatron. competit vniuerſæ familiæ, & non deſcendentibus, ſit neceſſaria probatio deſcendentiæ. Vide Rotam in Lucan. Iuriſpatron. de Podijs, quæ eſt 26. apud *Viuian. num. 29.*

144 Vbi autem non conſtat ex fundatione, an ſucceſſio fieri debeat in capita, vel in ſtirpes, tunc recurrendum eſt ad obſeruantiam, quomodo ſcilicet in præteritis præſentationibus fuerit obſeruatum, vt clarè habetur in dictis deciſ. Florentinis de Ricaſolis apud Viuian. ſupra, ac etiam in Florentinis Canonic. coram Veroſpio in fine huius operis

ris relatis, vbi habes, quòd quando reperiuntur plures, & diuerſę obſeruantię, quòd vltima obſeruantia firmet etiam vltimum ſtatum. Item quòd quando neque conſtat hæc vltima obſeruātia, potior ſit obſeruantia, quæ pro ſtatu hæreditario deducitur, cùm etiam in dubio de iure præſumi debeat, Iuſpatron. potius hæreditarium, quàm gentilitium, vt aliàs etiam dictum fuit ſæpius à nobis *citata Praxi 2.*

145 Nota differentiam inter eum caſum, vbi ſucceſſio ſit in ſtirpes, vel in capita, nam ius accreſcendi habet locum primo caſu, non autem ſecundo: ratio eſt manifeſta, nam primo caſu ſucceditur per modum repræſentationis, vt dictum fuit ſupra. Secundo autem caſu ſit præſētatio ratione numeri perſonarum: quomodo autem fiat hoc ius accreſcēdi in his terminis, habetur per *Viuian. libr. 3. cap. 1. in fine.* Quibus illic allegatis adde Rotam in Florent. Capell. quæ eſt 65. apud *Viuianum*, & in Piſtor. Paroch. quæ eſt 78. & 84. apud eumdem. Et in Feſulana Paroch. 17. Maij 1631. coram Pironano, quā habetis in fine Operis. Et in Firmana apud Caualeriū referenda infra num. 150.

146 Conuenit tamen vterque modus ſuccedendi in hoc, quia tam vbi ſucceditur in ſtirpes, quàm vbi ſucceditur in capita, poſſunt conuenire in primo caſu ſtirpes; in ſecundo perſonæ, vel familiæ ob diſcordiam euitandam, vt fiat præſentatio alternis vicibus; quod non ſolùm eſt verum primo caſu, in quo procedit *d. Clem. plures*. ſed etiam ſecundo caſu, in quo non habet locum d. Clem. Videte *Viuian. libr. 4. cap. 1. num. 69. & ſeq.* & habetur per Rotam in Floren. de Ricaſolis 16. Martij 1603. ibid. ab eodem *Viuiano relata verſ. ſupradictis accedit*.

Quando præſentatus in patronatu cōpetente pluribus, habere dicatur æqualem, vel maiorem partem patronorum.

147 *Partem maiorem ſtipitis, qui habet, dicitur habere totum ſtipitem. Ampliatur num. 149.*

148 *Præſentatus à maiori parte vnius vocis, eſt in pari gradu cum prꝍſentato ab alia voce integra.*

149 *Præſentatus à maiori parte, vel dimidia ſtipitum quis dicatur, & tribus num. ſequentibus.*

153 *Maior pars ſtipitis an computetur reſpectu omnium, vel dumtaxat minoris partis.*

154 *Maiorem partem, vel dimidiam patronorũ, quis dicatur habere in Iurepatron. in quo ſucceditur in capita, An ſufficiat ſi ſit maior pars reſpectu minoris partis. num. 160.*

155 *Iuſpatron. competens pluribus vti ſingulis quomodo differat ab eo, quod competit vt vniuerſis, & num. ſequ.*

157 *Iuſpatronat. eſt gentilitiũ, ergo competit vt vniuerſis, non valet conſequentia, ſicut ex quo præſentatio fuit facta ſeparatim, non arguitur, præſentationem eſſe faciendam in ſtirpes.*

158 *Iuſpatronat. in dubio potius cenſetur ſpectare ad plures vti ſingulos, quàm vti vniuerſos.*

159 *Forma c. quia propter de elect. an ſeruari debeat in præſentatione, quæ fit à pluribus vt vniuerſis, in quibus electionibus habeat locum, num. ſequ. & 163.*

161 *Conſtitutio Religionis an poſſit ſtatuere, vt electio diſcreti pro Capitulo generali facta à maiori parte, reſpectu minoris partis valeat?*

162 *Electio per procuratorem ad dandum certum votum pro alio, an fieri poſſit. An tunc ſeruetur ſecretum requiſitum in d. cap. quia propter, & nu. 165.*

164 *Vota eligentium quomodo debeant eſſe ſecreta. Quid ex vi S. Concil. Tridentini, ſub num. ſeq.*

166 *Diſcretus electus pro Capitulo generali, vel Prouinciali, an habeat officium.*

167 *Electiones duas de ſe factas non poteſt quis proſequi, & num. ſeq.*

169 *Præſentare quando quis poſſit vt perſona priuata, & de collegio in eod patronatu.*

171 *Iuſpatron. quod competit pluribus collegijs, vel vniuerſitatibus quomodo fiat præſentatio. Quid ſi ſpectet ad vniuerſitatem, & ad perſonam particularem, num. præcedenti.*

172 *Congregari vbi debeãt patroni, qui collegialiter debent præſentare.*

173 *Præcedentia non tollitur ratione acceſſus ad alium locum.*

174

174 *Patronus quando etiam cenſeatur deputatus executor quò ad opus pium coniunctum Iuripatronatus.*

175 *Dictio ſimiliter eſt reſpectiua omnium præcedentium, & oſtendit ſimilitudinem, num. 179.*

176 *Extractio ſcripturæ ſufficit, vt fiat à ſucceſſore in officio, vt dicatur eſſe in forma probanti.*

178 *Vſus loquendi in eadem diſpoſitione attendi debet.*

180 *Præſentatus à minori parte patronorum quãdo inſtitui debet, omiſſo præſento à maiori.*

ETſi ex hucuſque dictis videatur ſatisfactum huic quæſito, vt ſcilicet tunc præſentatus ad Iuſpatron. hæreditarium, vel mixtum cenſeatur habere æqualem, vel maiorem partem patronorum, quando habet maiorem, vel æqualem numerũ ſtipitum, & præſentatus ad Iuſpatron. merè gentilitium, quando habet æqualem, vel maiorem numerum ipſorũ, qui ſunt patroni: tamen adhuc pro Praxi ſupereſt explicandum magis diſtinctè, quando id vtroque caſu contingat, maximè cùm circa iſtum articulum ſæpe ſæpius in Rota lites inſurgant.

Quò igitur ad primam partem de Iurepatron. hæreditario, eſt in primis cer-
147 tum, quòd ille dicatur habere aliquem ſtipitem; ſeu vocem ſtipiti competẽtem, qui habet maiorem partem illius ſtipitis, ſeu dictæ vocis. Habetur per Rotã apud *Caualer. deciſ. 436.* ibi: *Tota difficultas reſtringebatur ad vocem illorum de Bocconis, quos non controuertebatur eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſed dicebatur ipſos non habere niſi tertiam partem tertiæ partis, & ſic nonam partem tantùm vnius vocis, & ideo non eſſe attendendam, ſed integram vocem cenſeri reſidere penès illos de Villanoua, penès quos reſidebat maior pars dictæ vocis, nempè duæ tertiæ partes. Caſſad. deciſ. 2. de Iurepatron. & fuit dictum in Aretin. Capell. 9. Maij 1603. coram b. m. Cardin. Pamphil. &c.* & clariùs, ac latiùs *deciſ. 519. apud eumdem Caualer. verſ. accidebat*, ibi: *Et conſequenter hæc particula vocis Bocconorum abſorbebatur à maiori parte reſidente penès illos de Villanoua iuxta dictas deciſ. Caſſad. & Card. Pamph. vbi præſentatus à maiori parte vnius vocis dicitur habere integram vo-*

vocem, quod eſt præcipuum fundamentum; cui Domini inhaſerunt, pro cuius corroboratione fuit allegatus Lambertinus de Iurepatron. libr. 1. part. 2. quæſt. 1 art. 25. ſub num. 19. & libr. 2. part. 3. quæſt. 4. ar. 7. num. 1. poſt Card quem ibi allegat, & ſubeſt ratio, quia qui habet maiorem partem corporis, interpretatiuè dicitur habere conſenſum omnium. Abb. in cap. paſtoralis num. 6. verſ. nam ſi habetur de reſcriptis. Rocc. de Iurepatron. verb. ipſe vel is, à quo ſub num 6. verſ. & mouetur, quia & factum à maiori parte habetur, ac ſi factum eſſet ab omnibus Capituli. Abb. ibid. Caſſad. deciſ. 2. num. 2. de Iurepatron. & maior pars deſcendentium ab vno, ſuffocat, & abſorbet minorem. Lambertin. d. lib. 2 par. 3. quæſt. 4. art. 7. num. 2. & lib. 1. par. 2. quæſt. 1. ar. 27. num. 1. in fine, ita vt de ſuffragio minoris partis non ſit curandum. idem Lãbert. d. art. 27. ſub num. 2. verſ addit etiam Rocc. Et in
148 *puncto quod præſentatus à maiori parte vnius vocis, ſit in pari gradu cum illo, qui præſentatus fuit ab omnibus patronis vnius vocis; ita vt ſit locus gratificationi. Rocc. vbi ſupra ſub num. 7. vbi allegat Felin. & Hoſtien.*
149 *&c.* Ad hoc autem vt maior pars ſtipitis dicatur præſentaſſe, ſufficit ſi vnus ex eis cum mandato aliorum facientium maiorem partem præſentet, vt eſt caſus deciſ. Florentin. de Lamphigliazzis in fine Operis referen. ſicut quando pertinet ad quatuor voces, præſentatus ab vna voce, & maiori parte alterius vocis dicitur præſentatus à dimidia parte patronorum, & quãdo ſunt tres ſtipites, vel voces cenſeri deberet præſentatus eo caſu à maiori parte patronorum, vt in Firmana Iuriſpatronatus apud Caualerium deciſion. 21. ibi: *Ex quibus Valerianus fuerit præſentatus ab integra voce deſcendentium Dominici. Item à maiori parte deſcendentium Nicolai, qui erant octo, ex quibus ſex præſentauerunt Valerianum, vnus verò Leonardum, vltimus neminem præſentauit. Et licèt vnus ex prædictis ſex, eſſet factus Frater S. Franciſci,*
150 *tamẽ eius vox alijs accreuerat, & in omnem euentum cùm Valerianus haberet maiorem partem, dicebatur habere integram vocem. Caſſad. deciſ. 2. de Iurepatron. Lapus in Clem. plures num. 3. verſ. & quò ad dictum eodem tit. Ruinus conſ. 50. num. 7. lib. 5.*

Vnde

Vnde conſtabat Valerianum habere duas integras voces, &c.

151 Item quòd quando competit quatuor familijs in ſtirpes, qui habet totum ſtipitem duarum familiarum & medietatem aliorum duorum ſtipitum, dicatur habere maiorem partem patronorum. Patet in Compoſtellan. Parochial. 12. Nouembris coram Merlino referenda in fine Operis, ibi: *Quò enim ad præſentationem reſpectu familiæ de Garzia, apparet Bernardum fuiſſe præſentatum ab omnibus illis qui ſunt ſuperſtites ex Bartholomeo Garzia, ad quem firmatum fuit ſpectare Iuſpatron. nimirum à Ludouico filio, & harede dicti Bartholomai, & Maria, Agatha, atque Alberta filiabus Garziæ, Suarez, filij pariter, & haredes eiuſdem Bartholomai: reſpectu verò familiæ de Xerpe, patet dictum Bernardum fuiſſe præſentatum à Maria, Ferdinando & Gregorio filijs Ioannis Xerpe, ad quem Iuſpatronat. ſpectare fuit reſolutum, & à Martino Turne eiuſdē Ioannis nepote, & ſic benè deprahenditur, Bernardum habere totum ſtipitem vtriuſque familiæ. & medietatem aliorum duorum ſtipitum, & conſequenter diuidendo pertinentiam iſtius patronatus in 16. voces, apparet dictum Bernardum habere 12. voces &c.*

152 Nota alium caſum, ſuper quem conſuluit P. *Megalius conſ. 47.* de quodam patronatu reſeruato tribus familijs, ea tamen adiecta conditione, vt vna earum habeat vnam vocem, & reliquæ duæ ſimul retineant aliam vocem, ita vt dimidium Ius præſentandi ſit penès vnam familiam, & aliud dimidium penès alias duas, nam tunc qui eſt præſentatus ab ea familia, quæ habet integram vocem, & vna ex alijs duabus familijs, quæ habent aliam vocem, dicitur præſentatus à maiori parte patronorum. Quid ſi fundator inſtituat tres patronos, & iubeat, vt non inſtituatur, niſi præſentatus ab omnibus tribus, an præſentatio facta à duobus valeat? Reſpondet affirmatiuè poſt Rotam *Riccius par. 1. Praxis deciſ. 174. in fine.*

153 Quæres, quomodo computetur maior pars alicuius ſtipitis? Reſpondetur, quòd computatur reſpectu non minoris partis, ſed omnium præſentantium, vt per *Viuian. lib 4. cap. 1. num. 65. & lib. 12. cap 69. num. 7.* Vnde ſi quinque perſonæ ſint in

vno

vno ſtipite, ſi duo præſentant vnum, & duo alium, & vnus alterum, nemo dicitur habere maiorem partem, niſi qui fuerit præſentatus à tribus ex ipſis, ex eo quia tres faciunt maiorem partem: nam cùm totius ſtipitis ſit vna vox, tunc apud omnes, vel apud maiorem partem, illa reſidere videtur. Dixi (*præſentantium*) quia illorum tantùm habenda eſt ratio in computo, & non patronorum, qui habent Ius præſentandi, quia vt dixi ſupra *num. 120.* non attenditur numerus patronorum in abſtracto, ſed in concreto.

Quò ad ſecundam partem de Iurepatron. gentilitio, vbi ſucceditur in capita,
154 clarum eſt, quòd habens plures perſonas, cenſeatur præſentatus à maiori parte patronorum; ſicut præſentatus à dimidia parte perſonarum, dicitur etiam præſentatus à medietate patronorum. Sed quia dubium eſſe poteſt, quando hoc caſu quis dicatur habere plures perſonas, & ſic maiorem partem patronorum; ideo reſoluas illud hac diſtinctione; aut Iuſpatron. competit vti ſingulis dictis perſo-
155 nis, vel vti vniuerſis: quando competit alicui familiæ vti ſingulis, tunc ſufficit maior pars reſpectu minoris: quando verò competit ei, vti vniuerſis, tunc neceſſaria eſt maior pars, non reſpectu minoris, ſed totius vniuerſitatis, ſeu eorũ de familia, qui ſimul conuenerunt ad præſentandum, patet ex verbis deciſionis Compoſtel. Paroch. 15. Martij 1627. coram Manzanedo relatis ſupra *num. 121.* ibi: *Nec verſamur in Iurepatr. vniuerſitatis, vel Collegij, ſed in Iurepatron particulari, in quo ſufficit maior pars reſpectu minoris; non autem totius, ſeu omnium. cap. 3. de Iurepatron. & ibi Abb.* latè *Ricc. 4. part. Praxis reſolut. 400.* Quòd autem familiæ vni, vel diuerſis familijs poſſit competere Iuſpatron. vti vniuerſis, & ſic iure Collegij, DD. non dubitant, qui etiam addunt, quòd ſignum, & coniectura id di-
156 gnoſcendi ſit, quando ex fundatione, vel obſeruantia conuenire ſoleant ſimul ad præſentationem faciendam; ad probationem vtriuſque dicti, præter notata à *Ricc. part. 1. Praxis deciſ. 177. Viuian. lib. 8. cap. 2.* & deinceps, accipite verba deciſ. Florentin de Ricaſolis 11. Februarij 1604. coram Lancellotto relatæ à

Vi-

Viuiano libr. 4 in fine cap. 1. ibi : *Non obſtat, quòd cùm in iſtis præſentationibus non conſueuerit adhiberi ſimultaneus, & collegialis patronorum conſenſus, Iuſpatr. non poſſit competere in capita ex deductis in cauſa Taurin. Iuriſpatron. 11. Ianuarij 1585. coram R. P. D. meo Decano, quia quamuis iſte ſit actus cognoſcendi, Iuſpatronat. ſpectare in capita, tamen ex hoc neceſſariò ſequitur, quòd ſi patroni non conuenerint collegialiter ad præſentandum, Iuſpatron. poſſit ſpectare, vt ad ſingulos, & in capita, nam nec deciſio, nec DD. allegati id tale dicunt. Imò, quòd quando Iuſpatronat. ſpectat ad aliquos, vti ſingulos, & non vti vniuerſos, poſſint ſeparatim præſentare, dicit Lambert. qui alios allegat lib. 2. part. 2. quæſt. 2. art.*
157 *5. num. 5. 10. & 11. Nec valet conſequentia, quòd Iuſpatron. ſit familiare, ergo competit vti vniuerſis; ſicut quòd præſentationes non ſint facta ab omnibus cõgregatis; non autem quò minus dici poſſunt facta in capita, non autem in ſtirpes, præſertim vbi numquam vnaquæque ſtirps ſeparatim, ac de per ſe præſentauit, vt declarauit Rota in ead. Taurin Iuriſpatronat. 1. Aprilis 1585. coram R. P. D. meo Decano. Allegata verò in contrarium procedunt, quando Iuſpatronat. competit familiæ, vel Collegio vti vniuerſis. Nec obſtat opinio Abbatis in cap. 3. num. 22. de Iurepatronatus, quia eſt ſibi contrarius conſ. 76. in 2. dubio parte 2. & communiter reprobatur in Iurepatron quod vti ſingulis defertur. Decius in cap cùm omnes num. 48. verſ. ſed tamen, in prima lectura de conſtit. Aymon conſ. 63. num. 1. & reprobauit Rota apud Cęſarem de Graſſis deciſ. 169. & 170. aliàs 1. & 2. num. 1. de Iurepatron. & in vna Calagur. benefic. de Ali 20 Iunij 1588. & 17. Maij 1591. coram Comitulo. & in ead. ſub die 4. Martij 1594 coram Illuſtriſs. Mantica; & in dicta Taurin. Iuriſpatron. 11. Ianuarij 1585. coram R. P. D meo Decano.* Idem fit clarum in Lucana Iuriſpatron. de Podijs 31. Ianuarij 16 10. coram Dunozetto, quæ eſt 28. apud *Praxim Viuiani*, vbi tractatur de Iurepatron. familiari, in quo ad præſentationem ſimul congregabantur illi de
158 familia : Quòd in dubio potius præſumi debeat præſentationem pertinere vti ad ſingulos, quàm vti ad vniuerſos, præter allegata

per *Viuianum lib. 8. cap. 2. ſub num. 10.* habetur in ſupra allegata deciſione Florentina de Ricaſolis verſ. immediatè ſequenti, ibi: *Quòd verò Iuſpatronat. competat vti ſingulis, patet tum ex obſeruantia ipſa præſentandi ſeparatim, & non collegialiter iuxta prædicta, tum etiam ex enunciatiuis prænarratis, quæ cum ſint antiquiſſimę plenè probant: Achill. deciſ. 7. de Iurepatron. tum denique ex regula iuris, quod in dubio pręſumit competere vti ſingulis, & propterea non requiri ſimultaneū conſenſum. Felin. in cap. cùm omnes num. 29. ad finem verſ. in dubio autem de conſtit. Lambertin. de Iurepatr. 2. part. lib. 2. quæſt. 2 principali art. 4. num. 14. Cæſar de Graſſis deciſ. 169. & 170. num. 2. & fuit repetitum in omnibus præallegatis deciſ. & in vna Pampilon. Rectoriæ 19. Decembris 1585. coram Orano.*

Ex his, quæ diximus ſupra, quòd vbi Iuſpatron. competit pluribus vti vniuerſis, & ſic iure Collegij, requiratur maior pars reſpectu totius Vniuerſitatis, Collegij, vel familiæ præſentans, dummodo ad minus ſint duæ partes ipſius, quod etiam explicitè docet *Abb. in cap. Eccleſiaſticorum ſub num. 6. de elect. & poſt Calder. Viuian. lib. 12. Praxis cap. 8. num. 8. & lib. 8. cap. 3.* Vbi habes, quis debeat eos conuocare, & quomodo. Nota quòd hoc eſt verum,

159 & ſi in præſentatione regulariter non ſeruari debeat forma tradita in *cap. quia propter de elect.* vt poſt *Abb. ibid. tradit Viuian. d. lib. 8. cap. 2. in fine & lib. 5. cap. 1. num. 22.* Vbi alias differentias enumerat inter electionem, & præſentationem. Ratio eſt, quia in illis, quæ pertinēt ad plures vti vniuerſos, vt requiratur conſenſus maioris partis reſpectu omnium, & non minoris partis, non ſolùm prouenit à diſpoſitione dicti *Capituli quia propter*, ſed à regula generali tradita in *cap. 1. de his, quæ fiunt à maiori parte Capituli*, vt in omnibus explicandis ab vniuerſitate, talis maior pars requiratur, vt per eumdem *Panorm. cap. Eccleſia veſtra num. 4.* Eſt tamen benè ve-

160 rum, quòd dicta forma *cap. quia propter*, ſolùm habet locum, quando tractatur de elect. in dignitatibus, quibus Eccleſia viduatur, vt Epiſcopatus, Parochia, &c. ſecus in beneficijs ſimplicibus, vel Canonijs, vt per

Pa-

Panormit. & alios in d. *cap. quia propter*, *& Henric. Boich in cap. Eccleſia veſtra de elect. & per gloſ. in cap. ſi cui, eod tit. in 6.* & in his caſibus, in quibus non tractatur de beneficijs, pro quibus viduatur Eccleſia; poteſt ſtatuere Capitulum, vel Collegium ad euitandam diſcordiam, vt ſufficiat maior pars reſpectu minoris, *Abb. in d. cap. Eccleſ. veſtra num. 5. & in cap. quoniam ſub num. 13. de Iurepatron.* Ex qua doctrina benè probaui iure
161 in quibuſdam Religionibus, admitti electionem vocalis, ſeu diſcreti pro Capitulo Generali, vel Prouinciali, factam à maiori parte etiã reſpectu minoris, quia & ſi talis diſcretus verè habeat officiũ, vt infra, tamen non habet dignitatem propter quam Eccleſia viduatur vt ſupra, præter quod cùm iſta electio non ſit à iure requiſita, ſed ab eadem conſtitut. conceſſa, nihil mirum erit, ſi ab eadem conſtitutione potuerit etiam aſſignari hic modus eligendi, iuxta regulam vulgatam, qui dare poteſt eſſe, dare poteſt etiam formam ad ipſum eſſe, & habetur per *Vincentium de Franchis deciſ. 2. num. 31. infra medium, verſ. non mirum*; Vnde facet in ſimili caſu *Cap. quia propter*, deciſ. Firmana Præbendæ lunæ 17. Nouembris 1629. coram Pirouano tenoris ſequentis.

Cenſuerunt Domini ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, quia de illius validitate dubitari non poteſt; cùm de ea conſtat ex reuolutione proceſſus, ex quo apparent iuriſdictio, citationes, mandata, & alia, quæ ad validitatem actorum ſolent deſiderari, per Caputaquen. deciſ 160 par. 2. iuſtitia eſt etiam patens ex deciſ. in hac cauſa facta ſub die 25 Iunij 1627 in qua fuit firmatum, narratiuam electionis à medietate Canonicorum eſſe iuſtificatam, non obſtante quòd Canonicus Guarnerius votauerit per procuratorem.

Neque hodie de validitate dictæ amiſſionis ad votandum fuit dubitatũ ſecundùm ter-
162 *minos Cap quia propter de elect. requirentis, vota debere eſſe ſecreta, cuius contrarium præſupponere videtur mandatum ad votum pro alio, quod omnibus de Capitulo notum eſſe debet per illius exhibitionem, & admiſſionem. Quia forma electionis, de qua in d. cap. quia propter de elect ſecundùm quam vota debent eſſe ſecreta, habet quidem locum in ele-*

163 ctione Epiſcopi, vel aliarum dignitatum, per quorum obitum Eccleſia viduatur: non autem in electione Dignitatum, aut perſonatuum eiuſdem Cathedralis, ex quarum vacatione Eccleſia nō viduatur. gloſ. Abb. Ioan. Andr. Butr. Imol. in d cap. quia propter, Franc. Marc. deciſ. Delphin. 924. num. 5. & idem ſenſit Rota in Leodien. Decanatus 15. Decembris 1627. coram me. Et propterea Ioanni Dominico ſufficiat, fuiſſe electum collegialiter in ipſo Capitulo à maiori, & ſeniori parte. gloſ. in cap. ſeruent formam de elect. in 6. cap. Eccleſia veſtra, vbi Abb. num 4. eod & conſ. 25. num. 4. lib 2.

164 *Non obſtat allegata conſuetudo Eccleſiæ Firmanæ eligendi per vota ſecreta, quia talis conſuetudo non probatur, & probata non releuaret ad excludendum legitimè impeditum, quin poſſit alteri committere vocem ſuam in ferendo voto ſuo, ad commodum tertij, & eſt textus expreſſus in cap penultimo in princip. & in §. porro de electiōn in 6. quia etiam ſecundùm terminos, cap. quia propter, cùm vota non debeant eſſe perpetuò ſecreta nihil prohibet, quin electio fiat per ſecreta ſuffragia, quæ poſtmodum redigantur in ſcriptis, & publicentur iuxta formam d. cap. quia propter.*

Et in omnem caſum, cùm Canonicus Guarnerius dederit mandatū generale ad præſentandum omnes, & quoſcumque Procuratori benè viſos; ſi etiam ageretur de conſuetudine eligendi per vota quæ perpetuò deberent eſſe ſecreta, nō tamen legitimi Procuratores eſſent excludendi, pro vt cenſuit S. Congreg. relata per Garziam de benefic. part. 5. cap. 4 num. 200, in materia electionis Abbatiſſæ, quæ iuxta formam Trident. Seſſ. 25. cap. 6 de Regular. debet fieri per vota ſecreta, & ita fuit reſolutum Ioanne Dominico informante, &c.

166 Nota tamen in terminis electionis vocalis, ſeu diſcreti pro Capitulo Generali, vt ſupra, illam debere fieri per vota ſecreta, non vi diſpoſitionis dicti *Capituli quia propter,* ſed *S. Concilij Tridentini Seſſ. 25. cap. 6.* Vbi præcipitur, vt in electione quorumcumque Officialium Regularium, quorum appellatione venit talis diſcretus, vt per *Sigiſmundum Bononienſem in tract. de electione, & Poteſtate Prælatorum regularium dub. 6. & 113.* procedatur

datur per vota ſecreta ita vt numquã publicentur nomina eligẽtium de cuius decreti S. Concilij intellectu agit *Nauarr. conſ. 9. aliàs 4. de electione, Caſtellinus de electione cap. 4. num. 3. & verſus finem cap 7. item Suarez tom. 4. de Religione lib. 2. cap. 5. Sigiſmundus Bonon. loco ſupracit. dub. 24.* Vbi excipit caſum, in quo numerus eligentium eſſet ita paruus, vt neceſſe ſit fieri electionem per acceſſum, an per Sacrum Concil. vbi ſupra fuiſsẽt ſublatæ quò ad Regulares aliæ formæ *cap. quia propter*, vt per *Caſtellinum d. cap. 7. num. 7. Garz. part. 5. de benefic. cap. 4 num. 204.*

167 De diſpoſitione capit. *vt quis duas de elect. in 6.* vbi habetur, quòd quis non poteſt ſimul proſequi duas electiones de ſe factas, ſed tenetur declarare, quam proſequi velit ex illis, illam habere locum in præſentatione facta à patronis vti vniuerſis, eſt clarum per notata poſt alios à *Viuiano lib. 5. cap. 2. num. 9.* Difficultas tantùm eſt, vbi ſumus in perſonis præſentantibus iure particulari, & Rota in Burgen. Iuriſpatron. apud *Caualer. deciſ. 297.* tenuit,

168 quòd etiam vbi præſentatio non fuit facta à patronis, vti vniuerſis; ſi tamen adſit contrarietas, teneatur quis declarare, qua præſentatione vti velit, ibi: *Difficultas oriebatur ex diſtinctione eiuſdem Lambert. art. 3 quaſt. 5. princip. part. 2. lib. 2. num. 4. verſ. & ideo, vbi diſtinguit, quòd ſi Iuſpatronat. ſpectet ad Collegiũ aliquod, vel ad vniuerſitatem, & ſic ad aliquos vti vniuerſos, tunc habeat locum diſpoſitio d. cap. vt quis duas, quia debent patroni inter ſe conuenire, cùm poſſint diſcordare, & facere præſentationes contrarias: ſi verò ſumus in perſonis prẹſentantibus iure particulari, quia poſſunt eſſe tot præſentationes, quot patroni, tunc præſentatus non tenetur declarare, ſed poteſt vti omnibus, quando nõ ſunt contrariæ. Vnde tota vis diſtinctionis eſt in contrarietate, quæ ſi adſit, tunc præſentatus non poteſt vti niſi vna: ſi verò non adſit poteſt vti omnibus. Verùm in caſu propoſito, Domini dicebant adeſſe contrarietatem, quia licèt hæ præſentationes non fuerint facta vti ab vniuerſis, tamen idem Donatus, qui prima vice præſentauerat vti vnus de familia; ſecunda vice præſentauerat vti ſenior de famlia, ad qui[illegible] aſſe-*

aſſeruit, ſpectare ex conſuetudine aliàs ſeruata Ius præſentandi, & Ioannes Antonius præſentatus proſequutus fuit in partibus iudicium, & medio iuramento produxit petitiones ad probãdum, hoc Iuſpatron. ſpectare ad ſeniorem; & quòd dictus Donatus eſt ſenior, &c. Nec viſum fuit obſtare quòd Donatus in ſecunda præſentatione appoſuerit clauſulam (inhærendo primæ præſentationi, & ab ea non recedendo) nam per dictam proteſtationem nõ tollitur contrarietas, cùm incompatibile ſit Iuſpatr. ſpectare ad ſeniorem de familia, & ſic ad vnum ſolum, & ſpectare ad omnes, vel ad maiorem partem, & ſic ad plures.

169 Quando autem Iuſpatr. pro vna voce ſpectat ad aliquod Collegium, & pro alia parte ad aliquam perſonam particularem, prout in dubio cenſeri debet ſpectare ad Collegium, & Vniuerſitatem; hoc caſu ſcilicet vt vniuerſos, & non vt ſingulos, qualitas enim inhæret ſubiecto, eique formam dat: *l. ſi Titius ff. de Militari teſtam. cap. ſtatutum de elect. in 6. in terminis notatur per Viuianum lib. 4. Praxis cap. 1. num. 67.* Si talis particularis ſit de Collegio, vel Vniuerſitate, non impeditur quin poſſit præſentare, & tamquam priuatus, ac etiam interuenire Collegio etiam in eadem præſentatione, & ſi ille priuatus ſecularis ſit, vel aliàs iure laicali Iuſpatronat. poſſideret, poſſet variare poſt vtramq. præſentationem, vt per *Viuian. lib. 4 cap 4. in princip.* vbi affert exemplum in ſua patria, de quodam Iurepanat. quod pro dimidia pertinet ad Capitulum Eccleſiæ Metropolitanæ Piſis, & pro alia dimidia ad nobiles Piſanos domus Bocca, quòd ſcilicet quando ex dicta familia adſuit aliquis Canonicus, vtroque modo præſentare fuit conſuetum, & tamquam priuatus, & tamquam Canonicus. Non declarat tamẽ verùm ad illos de familia dictæ domus Bocca pertineret Iuſpatron. vti ſingulis, vel vti vniuerſis, quia idem eſt vtroque caſu; & in ſpecie, quòd Iuſpatron.

170 quando competit pluribus Collegijs, vel Vniuerſitatibus, cenſeatur competere, ita vt quælibet Vniuerſitas conſtituat vnam vocem. Notauit *Ricc. part. 1. Praxis deciſ. 210. num. 268 Viuian. ſuprad. lib. 4. cap. 1. num. 61.* quod intelligo, niſi fundator iuſſerit congrega-

ti ſimul dictas Vniuerſitates ad præſentandum, quia tunc omnes ſimul haberent tantùm vnam vocem, & electus à maiori parte interuenientium pro ipſis Vniuerſitatibus; diceretur præſentatus iuxta ſupradicta
171 à maiori parte: Quòd etiã Collegium laicorum poſſit cumulando variare, poſt *Barboſ. notat Viuian. lib. 10. cap. 1. num. 19.*

Circa locum vbi debeant congregari tales, qui vt vniuerſi debent præſentare; certum eſt in primis debere
172 ſeruari voluntatem fundatoris; illa autem non apparente, debet attendi conſuetudo, & obſeruantia, quæ alicubi eſt, vt in Eccleſia vacante conueniant, & de Eccleſ. Paroch. in qua habent ius præſentandi Parochiani. Habetur per *Viuian. lib. 8. cap. 2. num. 15.* vbi etiã de præſentatione pertinente ad totum populum agit *num. 19.* Cæterùm pro primo caſu, ſcilicet ſeruandæ voluntatis fundatoris, quò ad locum vbi debeant conuenire præſentantes, notabilis eſt deciſio in terminis ſimilibus Operis pij Corduben. Iuriſpatronat. 19. Iunij 1628. coram Vbaldo tenoris ſequentis:

Fuit hodie dubitatum, an Capitulum teneatur accedere ad Eccleſiam S. Auguſtini pro exequutione pÿ Operis, & fuit abſque difficultate affirmatiuè reſolutum, quia verba Codicillorum, quæ dãtur in Sũmario Prioris num. 2. ſunt clara, ibi, Congregentur in Conuentu S. Auguſtini, vnde dum conſtat apertè de voluntate Teſtatoris non eſt vlterius indagandum. Sed ea debet ſeruari tãquam lex §. diſponat Auth. de nupt. idque tanto magis, cùm teſtator oſtenderet circa hoc ſuam enixam voluntatem, dum cogitauit, quòd Capitulum poſſet non acceptare vacationem propter onus accedendi ad dictam Eccleſiã, & adhuc tamen voluit alios uocatos ibi congregari, reuocando uocationem Capituli; ſignum euidens, quod uoluit in omnem caſum, adimpleri hanc ſuam diſpoſitionem in Eccleſia S. Auguſtini. in qua propterea debet fieri congregatio, ne aliàs uoluntas teſtatoris alteretur contra legis diſpoſitionem.

Non obſtat, quòd iſta diſpoſitio circa acceſſum Capituli continere videatur aliquam indecentiam propter eiuſdem Capituli dignitatem, & ideo ſit reÿcienda: non autem ſeruanda, quia fuit reſponſum, quòd Prior per

iſtum

iſtum acceſſum non intendit
173 habere, nec acquirere ali-
quam praecedentiam, ſed ſo-
lùm id ſit ad ſatisfaciendum
voluntati teſtatoris, quæ cùm
ſit certa reſpectu loci, & poſ-
ſit impleri, non eſt aliquo pa-
cto alteranda, praeſertim cùm
in Eccleſia S. Auguſtini ſit ſe-
pultus teſtator, & poſſit ve-
riſimiliter credi, quòd ratio-
ne ſepulturæ fuerit ibi ordi-
nata congregatio, ad hoc vt
maiori decore, & honore affi-
ceretur memoria ipſius teſta-
toris. Bald in l. ſi quis num.
9. verſ. iuxta hoc C. de Epi-
ſcop. & Cler. & in l. final.
num. 58. C de his quæ pœna
nomine, Imol in cap. nos qui-
dem num. 23. de teſtam. &
dum Capitulum accedit non
vti ſubiectum, ſed ſolùm pro
adimplenda ſupradicta vo-
luntate teſtatoris, non eſt du-
bium, quòd illi nullum po-
teſt inferri praeiudicium in
praeeminentia, ad deciſ. felic.
record. Gregor. XV. 17 num.
3. & paſſim videmus quòd
maiores pro exequutione ſi-
milis operis pij accedunt ad
Eccleſias inferiorum, nec per
hoc inducitur ſubiectio, aut
aliqua praeeminentia acquiri-
tur.

Non obſtat, quòd in om-
nem caſum Prior ſit tantùm
deputatus patronus Capellæ,
ſeu Iuriſpatron. non autem
ſit deputatus adminiſtrator
etiam reſpectu Operis pij ma-
174 ritandi puellas, quia ex le-
ctura Codicillorum, Domi-
ni dicebant conſtare de con-
trario, nempè quòd deputa-
tus fuerat exequutor reſpe-
ctu vtriuſque Operis pij, tam
in maritandis puellis, quàm
in adminiſtratione Capell.
fundatæ pro celebratione miſ-
ſarum: conſiderabant enim
quòd teſtator in Codicillis re-
fert ordinationem ſui teſta-
menti tam circa maritaggiū,
quàm circa Capell. dicendo,
quòd fecerat patronos, & ad-
miniſtratores, Damianum,
Portionarium, & Capitulū,
& ſtatim ſubdit, & vigore
huius Codicilli, nomino ſimi-
liter pro patronis dicta me-
moriæ, & Capell. Andream
nepotem ex fratre, & Prio-
res. Vnde nominatio debet
cenſeri facta ad vtrumque,
175 cùm tam dictio illa (ſimi-
liter) quàm dictio (dicta) ſit
reſpectiua omnium praecedē-
tium. l. à filio §. teſtator de
Alimen. & cibar. leg. §. ſimi-
liter inſtit. de excuſ. tutorum.
Seraphin. deciſ. 577. num. 7.
& deciſ. 584 num. 8. & deciſ.
1384. num. 1. Et ſi teſtator
voluiſſet dare compatronum
in Capellania tamen ſuper-
fluum fuiſſet facere mentio-
nem etiam de maritaggio, de
quo propterea etiam intelle-
xit

xit vltra Capellaniam, dum poſt factam mentionem de maritaggio, ſubiunxit dicta memoriæ, & Capell. vt ſupra. Et iſte intellectus comprobatur ex eo, quòd teſtator in ſuis Codicillis addidit, quòd Priores faciant, & compleant, prout ipſe diſpoſuit, & mandauit, quæ diſpoſitionis, & ordinationis effectuatio, ſi benè conſideretur, magis conuenit maritaggio, cui data eſt certa forma eligendi, quàm Capellaniæ, cuius electio eſt ad libitum. Non obſtat, quòd iura non ſint in forma
176 *probanti, quia fuit reſponſum, extractionem fuiſſe factam à ſucceſſore in officio, quo caſu non requiritur aliqua ſolemnitas. Rota deciſ. 649. num. 7. & 706. num. 6. part. 2. in recent. Et ita deciſum vtraque, &c.* Adeſt etiam alia deciſio in cauſa eadem coram eodem 18. Iunij 1629. quæ cantat vt ſequitur.

Domini ſteterunt in deciſis, quòd Capitulum teneatur accedere ad Eccleſiam S. Auguſtini pro exequutione Operis pij, quia hoc teſtator expreſsè diſpoſuit, & Opus pium continet maritaggium puellarum, & inſtitutionem Capellaniæ, pro quibus omnibus Prior S. Auguſtini fuit deputatus compatronus, & adminiſtrator, vt in deciſ.
177 *cui non obſtat, quòd verba illa, memoriæ, & Capellaniæ, in Codicillis appoſita ſint vnum & idem; & ideò reſtringi debeant ad ſolam Capellaniam, non autem comprehendere etiam Maritaggium, quia huic obiectioni fuerunt data plures reſponſiones in d. deciſ. quæ Dominis placuerunt, & inſuper fuit conſideratum. quòd dum teſtator voluit Maritaggium puellarum comprehendi ſub nomine generico Operis pij, ibi adminiſtratores Operis pij, quod inſtitutum relinquo pro maritandis, &c. Et poſtea ſub ſpeciali nomine fecit mentionem de Capellania, ibi, etiam pro Capell. quam inſtitutam relinquo, &c. ſequitur quòd dum poſtea prouidendo de compatronis vtitur non ſolùm verbo generali memoriæ, ſed etiam ſpeciali Capellaniæ, ſequitur inquam, quòd appellatione memoriæ voluerit comprehendere maritaggium, pro vt illud comprehenderat ſuperius ſub ſimili verbo generali Operis pij; ad interpretandam enim teſtatoris voluntatem pluri-*
178 *mum facit illius vſus loquendi in eadem diſpoſitione. l. ſi ſeruus plurium §. vltimo ff. de leg. 1. l. cum alimenta ff. de alimen. & cibar. leg. Pa-*

riſ.conſ. 50. num. 19. lib. 4. Mantic. de coniect. lib. 6. tit. 9. num. 6. Rot. dec. 495. num. 8. & deciſ. 544. num. 12. coram Sanctiſſ. memor. Gregor. XV. & aliàs fuiſſet fruſtratoria geminatio illa verborū, memoriæ, & Capell. niſi etiam Maritaggium comprahenderetur. Deinde cùm teſtator in deputandis cōpatronis vſus ſit verbo ſimiliter, & dictione dictarū, quæ sūt repetitiua præcedentium, dicendum eſt; quòd ſicuti patroni fuerāt ſuperius deputati tam ad opus Maritaggij, quàm Capell. ſint pariter eodem modo ad vtrumq; deputati compatroni, cùm
179 *præſertim dictio illa (ſimiliter) oſtendat ſimilitudinem facti, & modi, denotando quamdam æqualitatem. Honded. conſ. 4. num. 83. lib. 1. Surd conſil. 303. num. 534. Menoch conſ. 124. num. 6. Et ita vna tantùm parte informante fuit concluſum.*

180 Datur caſus, in quo præſentatus à minori parte ſit inſtituendus, & præſentatus à maiori reijciendus, ſcilicet vbi præſentatus à maiori parte ſit indignus, & præſentatus à minori ſit dignus, vt per *Viuianum libr. 12. cap 8. num. 13.* vbi *num. ſeq.* habetis, quòd in hac materia præſentationis (intellige, tam vbi ſit à patronis præſentātibus vti ſingulis, quàm vti vniuerſis) ſufficiat, ſi ſit facta à maiori parte de digno, nec requiratur, vt in electione, vt etiam ſit facta à ſeniori; Quod dicitur ſupra de indigno præſentato à maiori parte. Idem dicatis de inhabili iuxta legem fundationis; vt Rota declarauit apud *Caualer. deciſ. 231.* quam habetis infra *Praxi ſeq.* vbi ex Rota apud *Ricc. 1. parte Praxis deciſ. 205.* videbimus an hoc habeat locum vbi præſentatio talis inhabilis à maiori parte fuerit facta cum cōditione impetrandi diſpen-
181 ſationem, dicitur autem omnino indignus, qui neſcit legere & ſcribere, vel qui non habet ſcientiam requiſitam ad beneficium; quia verbi gratia, non poteſt ordinari ordine requiſito ad beneficium, vt ſupra dictum eſt, & infra latius dicetur. Videatur pro nunc *Paulus de Cittadinis de Iurepatron. part. 6 art. 4 fol. mihi 595.*

Circa ea, quæ dicta fuerunt à Rota verbis relatis ſub num. 165. vbi admittit votum in præſentando datū per procuratorem; nota verba deciſ. Calaguritanæ 13 Nouembris 1620. coram Vbaldo, quæ ſonāt vt infra: *Domini dixerunt ſententiam*

Ro-

Rotalem eſſe confirmandam, quia contra validitatem nihil apponebatur, & ex proceſſu apparebat, ſeruat a eſſe omnia requiſita de quibus per Verall deciſ. 260 part. 2. & de iuſtitia conſtat ex latè deductis in deciſione in hac cauſa facta 24 Maij anni prateriti coram R. P. D. meo Pamphilio. Data enim paritate inter vota præſentantium Petrum, & Ioannem, potuit Ordinarius gratificari inſtituendo Petrum pro vt fecit cap. cùm autem de Iurepatr. Nec facit fundamentum in quo nititur ſententia Metropolitani, quia Ioannes haberet quatuor vota, ex quo Chriſtopborus vnus ex præſentantibus votauit ad fauorem Ioannis, tum nomine proprio, tum nomine Sanchez, tunc abſentis, cuius erat procurator iuxta cap. congregato de elect. & ſic Ioãnes eſſet præferendus cap. dudum, cap auditis de electione. Quia huic obiecto abundè fuit reſponſum in deciſione, quòd in hoc caſu ceſſant requiſita ad hoc vt votum abſentis per procuratorem poſſit ſuſtineri; quæ ſunt, vt quis ſit in loco vnde euocari poſſit, & quòd iuſto impedimento detentus venire non poſſit, gloſ. in cap. quia propter §. illud verb. venire, & ibi Abb. & alij de electione cap. ſi quis iuſto in princip. & ibi Franc. num. 1. eod. tit in 6. & quòd procurator habeat mandatũ ad iurandum ſuper dicto impedimento, vt per gloſ. in dicto §. illud, & in d. cap ſi quis iuſto, verſ. ſed cautum eſt cum alijs de quibus in deciſione. Hic autem probatum eſt per teſtes, quòd Sanchez de tempore vacationis morabatur in Curia procurando alia negotia. Nec facit, quòd dicta iura procedant in electione, nos autem verſamur in præſentatione, cùm iſti beneficiati verè non faciant Collegium nec beneficium electiuũ Caputaquen. deciſ. 295. num. 1. part. 1. cum alijs per Gonzal. ad regulam 8. gloſ. 19. num. 12. & ſeq. Quia cùm hæc præſentatio fiat per patronos Eccleſiaſticos habet vim electionis, vt dicit Puteus deciſ. 181. in fine libr. 3. Gonzal. vbi ſupra à 2. maximè ſtante conſuetudine, & Synodali conſtitutione (vt hoc caſu) quòd beneficiati ſimul congregati debeant præſentare, vt in terminis fuit deciſum in alia Calaguritana Beneficij de Ali 28. Martij 1594. coram b m. Card. Mãtica, quæ eſt deciſ. 268. num. 5. inter eius impreſſas confirmata deciſ. 288. Non obſtat allegata conſuetudo votandi

per procuratorem, quia non fuit probata in terminis, in quibus verſamur, videlicet alijs contradicentibus in actu votandi, prout in hoc caſu contradixerunt, potuit enim admitti tale votum pro abſente alijs non reluctantibus, vt per Abb. in d. cap. quia propter §. illud num. 1. verſ. vnum tamen ſciat, Lambert. de Iurepatron. par. 1. ſecundi libri quæſt. 4 num 5. verſ. primum. Nec probatur in caſu, in quo deficerent omnia requiſita ſupra narrata, prout hic defecerant, certum autem eſt, conſuetudinem non ſufficere probatam eſſe in genere, ſed eſſe probandam in indiuiduo caſu, de quo agitur, vt bene in deciſ. & poſt plures tradit Surdus conſil 382. num. 40. lib. 3. & ita fuit deciſum vna parte informante, cùm alia ſæpiſſimè citata, non comparuerit.

Præſentatio coram quo facienda.

182 *Præſentatio debet fieri coram eo, qui poteſtatem habet inſtituendi.*

183 *Epiſcopus de iure communi poteſt inſtituere præſentatos ad Capell. de Iurepatronat. Poteſt talem facultatem alteri delegare num. ſeq. Quid ſi Capellania exiſtat in finibus duarum Diœceſum, ibid. Quid ſi ſit exempta, num. 187. An etiam hoc ſit verũ in beneficijs maioribus, num. 189.*

185 *Capitulum ſede vacante poteſt inſtituere præſentatum ad Capellaniam. An eo caſu ante annum poſſit dare dimiſſorias ad primam tonſuram, ibid.*

186 *Vicarius generalis Epiſcopi quando poſſit inſtituere præſentatum, & num. 199.*

188 *Prælato inferiori quibus ex cauſis poſſit competere ius inſtituendi in Capellania de Iurepatr.*

190 *Auditores Rotæ ſunt Ordinarij quò ad inſtitutionẽ ad Capellan. de Iurepatr. Quid de Auditore Cameræ, num. ſeq.*

192 *Superior Regularis quando habeat ius inſtituendi in Capellanijs ſuæ Eccleſiæ, vel vnitis ſuo monaſterio.*

193 *Epiſcopus non ſemper inſtituit in Iurepatronat. Eccleſiaſtico, cùm in eo habeat locum reſeruatio*

194 *Acceptatio præſentationis eſt neceſſaria, vt fiat ab ipſo præſentato: qualis debeat eſſe, & intra quod tempus, ibid.*

195 *Præſentatio probatur ex fide Vicarij.*
196 *Scriptura an ſit neceſſaria in præſentatione.*
197 *Teſtes quando non ſint neceſſarij in præſentatione.*
198 *Conſenſus alicuius vbi requiritur, ſufficit ſi præſtetur à procuratore.*
200 *Præſentatio an ſufficiat ſi fiat coram Notario; An neceſſe ſit vt admittatur ante inſtitutionem, num. ſequ.*
202 *Appellare ab inſtitutione ſequuta, an quis poſſit.*
203 *Arbitrium Rotæ an intret poſt tres ſententias Rotales ſuper præſentatione ad finem retardandi exequutionem.*
204 *Sententiæ quando dicantur conformes ſuper inſtitutione, & quando nulla, num. 207.*
205 *Mandatum procuratoris quomodo probetur ad finem, vt ſententia contra eum lata non ſit nulla.*
206 *Falſitatis probatio magis exacta requiritur, quando agitur de impedienda exequutione trium conformium.*
208 *Appellare à non inſtitutione quando poſſit præſentatus.*

QVoniam autem non ſufficit aliquem eſſe præſentatum in tempore, vt ſupra viſum eſt, ſed etiam requi-
182 ritur, præſentationem fuiſſe factam coram habente poteſtatem inſtituendi, vt præter decis. in Roman. benefic. S. Laurentij 22. Maij 1623. coram Coccino relatã in princip. huius Praxis. Patet in Gerũd. benef. 16. Iunij 1628. coram Pirouano, ibi: *Quia cum Ignatius habeat inſtrumentum ſuæ præſentationis, & illud produxit in Rota intra tempus quadrimeſtre coram habente facultatem inſtituendi, &c.* Ideò hic examinabimus quis dicatur habere talem facultatem inſtituendi.

Certum eſt in hac re;
183 Epiſcopum ſolùm de iure communi regulariter poſſe præſentatos ad Capell. iſtas collatiuas inſtituere, cùm ipſe eodem iure communi habeat inſtitutionem fundatam in omnibus beneficijs ſuæ diœceſis, *Viuian. libr. 8. cap. 7 & lib. 12. cap. 2. Ricc. 4. part. Praxis reſolut. 416. nu. 1. & 2.* Qui etiam notant,
184 quòd dicta facultas inſtituendi poſſit ab Epiſcopo delegari, etiam ante vacationem, quia cùm inſtitutio fiat coactè ad nominationem, & præſentationem pro-

uiſi

niſi, ceſſat votum captandæ mortis: vbi etiam declarat in ſpecie *Viuian.* quis Epiſcopus in Capellania, patrono exiſtente in finibus duarum Diœceſum: Appel-
185 latione Epiſcopi hoc caſu venire Capitulum ſede vacante, & ſi non poſſit conferre beneficia, fatentur cõmuniter DD. vt habetur apud *Viuian. & Ricc. locis ſupracit.* Adde ex *Viuiano lib. 6. ſua Praxis Iuriſpatr. cap. 6. num. 56.* Quòd ſi is qui præſentatur ad Iuſpatron. ſede vacante, non ſit adhuc initiatus prima tonſura, tunc poſſe Vicarium Capitularem ei dare dimiſſorias ad ipſam primam tõſuram, tamquam artato, vbi allegat *Quarantam*, *Riccium*, *Vgolinum*, *Garziam*, *& Monetam*. Quod an ſit verum vbi talis præſentatus non ſit neque ratione domicilij, nec originis ſubditus dicto Vicario Capitulari, fuit grauiſſimè dubitatũ, tamen reſpondi pro affirmatiua, ſi enim præſentatio, vt ſupra reddendo artatum tribuit dicto Vicario facultatem cõcedendi dimiſſorias, ergo etiam tribuit ei iuriſdictionem circa eumdem præſentatum, tamquam ſubditum ratione beneficij, ratione illius iuris, quod tribuit dicta præſentatio, in qua nulla eſt controuerſia, pro vt de eo, qui fundat aliquod beneficiũ extra Diœceſim in qua eſt originatius vel habet domicilium, quòd poſſit ab Epiſcopo beneficij inſigniri prima tonſura, niſi eſſet beneficium ita leuis redditus, vt in fraudem proprij Epiſcopi hoc factum eſſe conſpiciatur. Dixi in facto, & habetis inter meas conſultationes morales.

Quòd etiam Vicarius Ge-
186 neralis veniat appellatione Epiſcopi docent Viuianus, & Riccius locis ſupracitat. & ſi in eo aliqui requirant ſpeciale mandatum, ita *Barboſ. de Officio, & Poteſtate Epiſcopi allegatione 54. num. 74. Ibrotius de Officio Vicarij lib. 2. quaſt. 31. Garzia par. 5. de beneſic. cap. 9. num. 75. Gratianus in ſuis diſceptationibus forenſ. cap. 303. num. 12. Viuianus libr. 2. cap. 1. num. 10.* & ſi alij, tale ſpeciale mandatum non eſſe neceſſarium contendant; ita *Rolandus à valle conſ. 47. num. 45. vol. 1.* Cui opinioni fauet Rota in Ianuen. Abbatiæ 39. apud *Viuianum*, ac etiam in Firmana infra referenda num. 199. & in alia deciſ. quæ eſt 86. apud eumdem *Viuianum*, Intellige controuerſiam prædictam vbi

vbi præſens, vel parum abeſſet Epiſcopus, quia ſi degeret in remotis, certum eſt id poſſe præfatum Vicarium etiam abſque ſpeciali mandato, vt in Auximana relata ab eodem *Viuiano cap. 1.*
187 *lib. 2. ſub num. 13.* Ampliat *Viuianus ſupra loco citato ſub num. 19* Hanc regulam etiam in Capell. exiſtentibus in Eccleſijs exemptis, niſi ad alium ex priuilegio, vel immemorabili pertineat: vbi habes omnia illa, quæ ſpectant ad Epiſcopum in dictis Eccleſijs exẽptis de iure communi; & præcipuè in Eccleſijs Religioſorum militãtium. Dixi *ex priuilegio, vel immemora-*
188 *bili*, nam ex his duabus cauſis poteſt cõpetere Prælato inferiori ius inſtituendi in ipſis Capell. de Iurepatr. vt habes latè per *Viuian. d. lib. 12. cap. 3.* & de Capitulo Canonicorum, quod poteſt ex priuilegio, vel immemorabili inſtituere. Patet in Lunen. Sarzan. Benefic. vlt. Maij 1627. coram Durano, quæ eſt *110. apud Viuian.* De Capitulo Primatialis Eccleſiæ Piſanæ *Viuian. lib. 4. cap. 1. ſub num. 24.* De Capitulo Lateran. habetur per
189 *Cavaler. deciſ. 424.* Ampliat 2. *Garz. part. 5. de benefic. cap. 1. num. 591. in Addit.* non ſolum procedere ſupradictam concluſionem in Capel. & beneficijs minoribus; ſed etiam in maioribus, exceptis Epiſcopatibus, Abbatijs, Prioratibus, alijſq; dignitatibus conciſtorialibus, contra *Couarr.* & ſequaces, qui volunt, in dignitatibus, alijſque beneficijs maioribus reſeruatis in Regula Cancellar. 2. & 3. tantùm Summum Pontificẽ inſtituere, & ſi ſint de Iurepatron. laicali.

190 Appellatione etiam Ordinarij venit Auditor Rotæ quando cauſa ſuper Iuſpatron. fuit introducta in Rota; nam ipſe poteſt conferre beneficium tanquam ſubrogatus loco Ordinarij, immò immittendo in poſſeſſionem, videtur prius conferre, vt in Piſtorien. Paroch. 6. Februarij 1623. coram Merlino, quæ inter recoll. *à Viuiano eſt 81.* & in terminis inſtitutionis præſentati, in Gerund. benef. 16 Iunij 1618. corã Pirouano, ibi: *Quia cum Ignatius habeat Inſtrumentum præſentationis ſub die 13 Auguſti 1625. & illud produxit in Rota intra tempus quadrimeſtre coram habente facultatem illum inſtituendi vigore Clem. Auditor de reſcriptis, ſufficit ad effectum obtinendæ adiu-*

dica-

dicationis. *Rot.nouiſſ.deciſ.* *3. num. 1. de Iurepatron.* Et in Compoſtellan. Parochial. 20. Februarij 1630. coram eodem Merlino clar ùs, ibi: *Quapropter ex his rationibus Domini, qui iuxta Clemen. Auditor ſunt loco Ordinarij, noluerunt admittere præſentationem factam per Gregor. & Ferdinand.&c. & cenſuerunt non eſſe admittendam, ex quo facta fuit contra Religionem iuramenti item, &c.*

191 Secus eſt in Auditore Cameræ, quia ipſe nullam habet iuriſdictionem in cauſis beneficialibus, Egid. deciſ. 210. Achill.deciſ. 24. de Appell. & ſæpius fuit dictum per Rotã, vt in Bonon. Capell. 28. Nouembris 1612. corã Caualer. quæ inter impreſſas ſuo nomine eſt *deciſ.* 227.latè *Garz.par.10.cap.3. num.14.*

192 Religioſi, quibus Eccleſiæ pleno iure ſubijciuntur, veniunt etiam in hac materia inſtitutionis, appellatione Ordinarij, vt per *Ricc.4. part Praxis reſol. 396. in fine*. Quando autem Eccleſia eſt vnita Monaſterio non tamen illi ſubiecta pleno iure, tunc competit eis tantùm præſentatio; & inſtitutio pertinet ad Ordinarium. *Caualer.deciſ 419.* Dixi *Epiſcopum regulariter*, quia

193 ſi eſt Capell. de Iurepatr. Eccleſiaſtico, cùm cadat ſub reſeruatione non ſpectat ſemper ad Epiſcopum, ſed aliquando ad Summum Pontificem, nempe quando contingit vacatio in menſibus reſeruatis, vel vacaret in Curia, &c. vt ſupra *quæſt. 3 ſect 7.* vt per *Rotam in deciſ. relata à nobis ſupra quæſt.3. ſub num.116. & infra Praxi ſequenti, Gennad. & Viuian. poſt ſuam Praxim deciſ.83.* Plures affert limitationes ad hanc regulam *Garz. de benefic. cap.1. num. 557 & ſeq.* Quando hoc habeat locum etiam in Iurepatron. mixto infra. Vide caſum, in quo redditur turbida reſeruatio, etiam quò ad Iuſpatronat. laicale *deciſ. 53. num 9 apud Viuian.* Sicut etiam in caſu Iuriſpatr. Eccleſiaſtici habetur in Gerund. referẽda à nobis infra Praxi ſequenti, cum de ſubrogatione gratioſa deciſione 3.

194 Non ſufficit præſentatio facta intra tempus, & corã habente facultatem, vt ſupra, ſed etiam requiritur, vt ipſa acceptetur à præſentato, vt latè per *Viuian. lib.8. Praxis cap.7. à num.20* Intellige intra tempus datum ad præſentandum, vt ibid. *num.22.* vbi quod quã-

do

do præſentatur aliquis præſens, cenſetur facta acceptatio, ſicuti quòd non requiratur acceptatio expreſſa, ſed ſufficiat ſi fiat per vſum, & productionem ipſius præſentationis, habetur in Florentina Capell. 25. Maij 1616. coram Buratto, quæ eſt 41. apud *Viuian.* ibi: *Quod ſine difficultate procedit, quia Carduccius nedum tacitè, ſed expreſsè illam approbauit, acceptando præſentationem, ea vtendo, & producendo. Verall. deciſ. 188. part. 1. &c.* Vbi etiam habetis, quòd dicta acceptatio intelligatur facta cum omnibus qualitatibus eius.

Ex quibus apparet quomodo ſint vera illa verba, quæ leguntur in deciſ. Moτulen. Iuriſpatronat. 18 Februarij 1630. coram Mot-
195 manno *quòd præſentatio rectè probetur ex fide Vicarij*, quia ſufficit, vt Vicarius atteſtetur, quòd talis coram eo produxit inſtrumentum præſentationis, vel fuerit oretenus à vero patrono præſentatus, ipſeque acceptauerit dictam præſentationem.

Circa alias circumſtantias præſentationis faciẽdæ, multa eſſent dicenda, nota tamen pro nunc ad illius va-
196 liditatem, ſcripturam non eſſe neceſſariam, & ſi eſſet optima cautela illam in ſcriptis redigere. *Viuian. lib. 8. cap. 7. num. 41.* vbi de alijs requiſitis ad præſentationem, de qua re agit etiam *Ricc. part. 1. Praxis deciſ. 186. & 3. par reſol. 371.* vbi quòd patronus poteſt præſentare per litteras, vel per nunciũ, debet tamen præſentatus eſſe præſens ſenſibus prælati, cui fit præſentatio, vt ibi per eum *& par. 1. Praxis deciſ. 156.* limita tamen, vt per eumdem ibid. *deciſ. 158.* vel quãdo vbi alias præſentatus eſt notus habenti illum inſtituere, vel quando intra tempus datum ad præſentãdum ille præſentia iter compareret. Quòd autem publica inſtrumenta præſentationũ faciant probationẽ indubitatam, & manifeſtam dixit *Rota in Compoſtell. Paroch. 12. Nouembris 1629. coram Merlino in fine Operis referenda, vbi allegat Bart. in l. 1. num. 8. in fine. Iaſon. num. 10. ff. de operis noui nunciatione. Alexand conſ. 62. num. 6. libr. 7. Card. Seraphin deciſ. 736 num. 1. cum alijs.*

Quò ad requiſita præſentationis, adde deciſ. in Firmana Iuriſpatron. 16. Iunij 1608. coram Caualerio,

LII quæ

quæ inter impreſſas ſuo nomine eſt deciſio 28. ibi : *Cùm enim duo opponerentur contra præſentationes ; Alterum quòd eſſent facta ſine teſtibus, & quod ideo non videntur ſubſiſtere, vt aliàs dictum fuit in vna Mediolanen. Iuriſpatron. 20 Maij coram Illuſtriſſ. Cardin. Blanchetto. Alterum verò, quòd facta fuerunt coram Vicario Generali; non autem coram Epiſcopo, vt requiritur. cap. cùm laici. cap. ſi verò, cap. quod autem de Iurepatron. Placebat reſponſio ad primam oppoſitionem, quia cum hæ*
197 *præſentationes fuerint facta per procuratores patronorum coram Vicario pro tribunali ſedente, & ſic in forma iudicij non erant neceſſarij teſtes, vt de communi teſtatur Albericus in l. in donationibus num. 2. C. de donation. Mandoſ. ad Lapum allegat. 81. num. 3. vbi etiam de communi. Præterea cùm gratia Papæ ſit fundata ſuper conſenſu medieta-*
198 *tis patronorum, ſatis de huiuſmodi conſenſu conſtare viſum fuit, ſi non ex præſentationibus, ſaltem ex inſtrumentis conſtitutionum procuratorum, & nominationum ad præſentandum Valerianum, iuxta deciſ. Achill. 12 de Iurepatronat. Ad ſecundam benè reſpondebatur quòd cùm non agatur de collatione, quam Vicarius non poteſt facere, cap. vlt. de Off. Vicarij in 6. ſed de inſtitut.*
199 *Et cùm Vicarius Generalis poſſit præſentatum inſtituere. Cap. ex frequentibus, vbi Abb. num. 7. de inſtit Roman ſingul. 607. conſequens eſt, vt coram ipſo etiam poſſit fieri præſentatio vti actus neceſſariò præcedens inſtitutionem. Lambertin. de Iurepatronat. lib. 2. part. 2. quaſt 4. art 12. num. 3. verſ. collige, &c.* Item aliam deciſ. Neapol. beneficij, quæ eſt *197. apud eumdem Caualerium,*
200 vbi habetur, quòd & ſi præſentatio fieri debeat coram Ordinario, & non coram Notario, ſufficit tamen ſi illa ſit producta coram Ordinario pro iuſtificatione Iuriſpatron. ibi : *Similiter dum opponebatur, præſentationem non fuiſſe factam corã Ordinario, ſed corã Notario; vnde non ſubſiſtebat ex conſ. Abb. 76. n. 2. verſ. tamen puto, lib. 2. cum alijs allegatis. Reſponſum fuit fuiſſe neceſſariò reproductam coram Ordinario, cùm fuerint propoſita edicta, & deuentum ad iuſtificationem, & alios actus qui non niſi reproducta præſenta-*

ſentatione fieri poterant. De iure, quod acquirit quis per præſentationem, infra §. *ſequenti* erit locus opportunior, videte pro nunc *Riccium part. 3. Praxis reſolut.*
201 371. vbi etiã habetis, quòd in præſentatione non eſt ſeruanda forma *cap. fin. de electione in 6.* vt ſcilicet poſt præſentationem teneatur illam admittere Prælatus, & poteſt instituere, & ſi honeſtè faciat, vt (ipſe ait) ſi præſentatus, ipſi coram quo fuit facta præſentatio non eſt ſufficienter notus, informare de illius idoneitate.

202 Quia ab inſtitutione ſequuta ad præſentationem alicuius ex patronis poteſt appellari, vt poſt Rotam habetur per *Riccium 1. part. Praxis deciſ. 229.* vbi habetis, quando poſſeſſio capta poſt dictam appellationem cauſet attentatum, & poſt tres ſententias obtentas ab inſtituto, dubitari aliquando contingit, an intrare poſſit arbitrium Rotæ pro illarum exequutionis retardatione, ideo putaui non agere extra propoſitum, ſi referam deciſionem factam circa hanc materiam in Lunen. Sarzan. 26 Februarij 1625. coram Reuerendiſſ. Seleucien. quæ cantat vt ſequitur. *Tres fuerunt latæ ſententiæ Rotales ſuper Lazari inſtitutione ad beneficium, de quo agitur. Prima à b. m. Ortimbergo. Secunda à b.m. Pania. Tertia à R. P. D. meo Buratto.*
203 *Vnde dubitaui an intraret arbitrium pro illarum retardatione; & fuit reſolutum, non intrare, quia cùm arbitrium reguletur à iure, de iure eſt vt tres ſententiæ conformes demandentur exequutioni. Clem. vt calumnijs de re iudic Rot. deciſ. 42. num. 3. part 2. in recent.*

Quod maximè procedit in hoc caſu, in quo iam fuit relaxata exequutio, ac mandatum de immittẽdo conceſſum, per quem actum exequutio dicitur iam capta ne vlterius poſſit retardari. Rot. deciſ. 826. part. 4 diuerſ. Adden. ad deciſ. Gregor. XV. 458 num. 10.

Nec obſtare viſum fuit quòd teſtamentum conditum de anno 1454 ſuper quo ſe fundat deciſio, & ſententia R. P. D. Buratti non fuerit exhibitum coram primis Iudicibus, & ſic ſuper hoc teſtamento adſit tantùm vna ſententia, quia placuit reſponſio, quòd in dictis ſententijs non fuit expreſſa aliqua cauſa, nec fuit canonizatum
204 *aliquod inſtrumentum ſed omnes fuerunt latæ ſuper inſtitu-*

ſtitutione Lazari, in quo ſunt conformes, & cum v.na non contineat plus altera, tamquam conformes veniunt exequendæ: nec conſideratur, quo iure ſint latæ. Ruin. conſ. 114 num. 15. vol. 5. Gabr. de exeq. rei iudic. concluſ. 1. num 3. Soccin. iunior conſ. 74. num 1. & 2. libr. 2. Theſaur. deciſ. 112. & deciſ. 218. num. 2. Alexand 35. var. reſolut lib. 2. reſol. 16 tit. de appell. Scacc. eod. tit. libr. 3. cap. 2 quæſt. 17. limit. 1. num. 28. Rota in recent. deciſ. 98. num. 3. part 1 & ſic viſum fuit non obſtare deciſ. in Salaman. portionis 19. Martij 1586. coram Robuſterio, quia ea loquitur de ſententijs latis inter diuerſas perſonas, contra quas diuerſis iuribus quis poterat ſe iuuare, & allegata in contrarium per Felin. in cap inter cæteras ſub num. 4 de re iudic. cum alijs per Carpan. ad ſtatut. mediolan. cap. 116. num 142 poſſe procedere quando ex lectura ipſarummet ſententiarum apparet, ipſas fuiſſe latas ex diuerſis cauſis, quod non applicatur huic caſui, certumque eſt deciſiones eſſe actus extraiudiciales, quæ non immutant, aut alternant naturam iudicij.

205 *Defectus mandati, qui opponebatur contra vltimam ſententiam in compàrent e pro Lazaro, ex facto fuit ſublatus, ne dum ex epiſtola Lazari in actis producta ad tex. in l. ſi procuratorem ff de procur. ſed etiam ex impenſa facta à d. comparẽte pro ſportulis, & alijs. Put. deciſ. 339. num. 3 lib. 2. Caputaquen deciſ. 190. num 4 par. 1. Rolan. in recent. deciſ. 440. ſub num. 6. part. 2. & apud Gregor. XV. deciſ. 44 num 5.*

Quò ad fidem Theutonici, & alias ſuſpiciones falſitatis verſus excitatas contra dictum teſtamentum de anno 1454. Placuerunt reſponſiones datæ in deciſionibus in hac cauſa factis, & præcipuè 11. Aprilis 1622. coram Reuerendiſſ. P. D meo Buratto.

206 *præſertim ad effectum, de quo agitur, impediendi exequutionem trium conformiũ Rotalium, quo caſu requiritur magis exacta probatio. Felin. cap inter cæteras num. 2. de re iudic. Dec. in cap. quoniam contra num. 159. & ſeq. de probat. Rota deciſ. 163 num. 2. par. 2. in recent. Et ita deciſum fuit vtraque parte informante, &c.*

207 Circa caſum vbi prætenditur nullitas contra dictas tres ſententias conformes latas, per quas fuit pronuntiatum aliquem tamquam præſentatum à veris patronis

nis eſſe inſtituendum, habetis deciſ. tres in Piſtor. benefic. quæ apud Viuian. ſunt 14. & 15. & 16.

208 De appellatione à non inſtitutione, quia v. g. Ordinarius nolit inſtituere præſentatum, agit *Ricc. 1. par. Praxis deciſ. 159.* qui concludit præſentato tunc licere vt ſupra appellare, quando Ordinarius recuſaret illum inſtituere abſque cauſa iuſta, nempè quando eſt perſona indigna, &c. vt ibi per eum.

Prouiſio Apoſtolica de Capella Iuriſpatr. quando & quomodo profit ipſi prouiſo.

109 Conferri Capellan de Iurepatron. quando, & quomodo poſſit à Summo Pōtifice.

110 Derogatio Iuriſpatronat. quando ſit neceſſaria in prouiſione Apoſtolica de eo; Quando illa eſt neceſſaria quomodo fieri debeat num. ſequ. & num. 113. Cui autem patrono præiudicet num. 117. & 120.

112 Papa non præſumitur voluiſſe mutare naturam beneficij.

114 Derogatio generalis quando iuuet impetranti: An ſit neceſſaria in Iurepatron. mixto, num. 118. & num. ſequenti, item num. 123. Quid in reſignatione num. 124.

115 Conuentio inter plures patronos de præſentando alternis vicibus fieri poteſt & num. ſeq.

121 Iuſpatron. Eccleſiaſticum quando non ſubiaceat regulis reſeruatorijs, & ſic debeat ei derogari.

122 Beneficia electiua Eccleſiaſtica non ſubiacent regulis reſeruatorijs.

125 Derogatio in totum Iuriſpatronat. quando fieri ſoleat, & quando pro parte à Papa.

127 Litteræ Apoſtolicæ debent iuſtificari, vt habeant exequutionem, in quibus potiſſimè debeant iuſtificari, num. ſequ. & 131, 132. 133. & 135. Quid in prouiſione facta per reſignationem, num. 129.

130 Probare Iuſpatron. ad effectum validitatis impetrationis, quid ſignificet.

134 Clauſula (verificato prius &c.) facit gratiam conditionalem.

136 Ius quando dicatur alicui acquiſitum in beneficio Iuriſpatron. Quid in caſu, in quo plures patroni,

ni, plures etiam præſentauerunt.

138 *Præſentatio quando tribuat ius conſiderabile ipſi præſentato. Quòd iſtud ius ſit ad rem, num. ſequenti.*

140 *Præſentatus quando dicatur legitimus contradictor ad impediēdam gratiam, & an poſſit aliquid ſoluere collitiganti, vt à lite diſcedat abſque vitio ſimoniæ, num ſequ.*

142 *Clauſula (Parito litteris arbitrio Rotæ) iuuat vbi litteræ non ſunt in omnibus iuſtificatæ.*

143 *Iudicium an ſit agitandũ vt poſſeſſorium, vel vt petitorium, quando agitur de immiſſione, vigore gratiæ.*

ALiquando ſolet obtineri Capell. de Iurepatronat. non per inſtitutionem factam ab Ordinario præuia præſentatione, ſed per prouiſionem Apoſtolicam, ideo vt materia iſta remaneat perfectè declarata, aliqua circa hunc modum obtinendi ipſam, hic ſunt ſubijcienda.

Certũ eſt in primis, quòd
109 vt talis prouiſio prodeſſe poſſit impetranti, ſi Iuſpatron. eſt laicale eſſe neceſſarium in prouiſione, ſeu Bulla, obſeruetur regula Cancell. 41. quæ refertur à *Quarãta in ſua Summa Bullarij verbo Regulæ Cancellariæ*, his verbis: *Item voluit, quòd ſuper quolibet beneficio Eccleſiaſtico de Iurepatron. laicorum non expediantur litteræ, niſi ponatur expreſſe, quòd tale beneficium tanto tempore vacauit, quòd eius collatio ad Sedem Apoſtolicã legitimè deuoluta, vel quòd tempus patronis laicis ad præſentandum præfixum lapſum exiſtat, aut ad id patronorum ipſorum accedat aſſenſus, & ſi per ipſum Iuripatron. huiuſmodi derogari contigerit, Iuriſpatron. huiuſmodi mentio diſpoſitiuè, & ſpecificè, & determinatè, non autem conditionaliter fiat, & ſi illud ad aliquem Regem, Ducem, Marchionem, vel alium Principem pertineat, & de hoc in litteris prouiſionis vel mandati de prouidendo de dicto beneficio ſimilis mentio facta non fuerit, non cenſeatur quomodolibet derogatum* De qua facit mentionem recenſendo authores illam gloſſantes *Garz. par. 5. de benefic. cap. 1. num. 189.* ac plura circa illius Praxim ibi tractat tamquam ſubordinata ad aliam regulam de reſeruationibus, ideo enim requi-

quiruntur ſupradicta in prouiſione Iuriſpatronat. laicorum, quia ipſum non cadit ſub regulis reſeruatorijs; de quibus regulis ibi agit *Garz. & latius per Viuian. lib. 14. ſuæ Praxis cap. 1. num. 100. & cap. 2 num. 1.* Rationem verò, quare noluit Sũmus Pontifex includere hoc Iuſpatron. ſub regulis reſeruatorijs, habetis in illa Romana Iuriſpatron. coram Sacrato relata à nobis *initio huius quartæ Quæſtionis, & propriè num. 37.* ibi videatis.

110 Habetis igitur ex hac regula, quòd ſemper in prouiſione talis Iuriſpatron. facienda ſit illius expreſſio, aliquando tamen ſine derogatione ipſius Iuriſpatron. & aliquando cum derogatione, vt patet ibi: *Etſi per ipſum Iuripatron. huiuſmodi, &c.* non eſt neceſſaria derogatio, quando prouidetur per deuolutionem ad ipſum Summum Pontificem factam, vt in primo capite, ibi: *Quod tanto tempore, &c.* tunc enim ſufficit exprimere, quòd ſit deuoluta prouiſio ad ipſum Summum Pontificem, vel quòd tempus patronis laicis conceſſum lapſum ſit, vt patet in littera, & notat *Staphil. in ſuo tract. de litter. gratiæ, cũ de modo, & forma impetrandi, titulo de Iuriſpatron. præſentatione num. 5.* vbi *tit. præcedenti*. Habetis alios caſus, in quibus non eſt neceſſaria derogatio: Quomodo autem ab impetrante debeat probari deuolutio, habetis deciſ. in Ianuen. Abbatiæ 22. Iunij 1626. coram Buratto, quæ eſt 39. apud *Viuianum*, vbi reperietis etiam quando prouiſio emanata motu proprio releuet ab onere, talem deuolutionem probandi.

111 In caſu autem in quo eſt neceſſaria dicta derogatio, non ſufficit qualiſqualis, ſeu per verba æquipollentia, vt v. g. ſi dicatur, *etiam ſi ad præſentationem alicuius ſpectaret, vel ad cuiuſcumque diſpoſitionem, nominationẽ, &c.* vt latè per *Viuian. d. cap. 1 à num. 101. & lib. 14. cap. 1. num. 19. Pariſ. de reſignatione beneficiorum lib. 2. quæſt. 4. num. 35. & ſequ. Ricc. 3. part. Praxis reſolut. 148. & part. 1. deciſ. 219* Vbi habes ampliat. & limit. Proſequitur *Nouar. in ſuis ſingul. concluſ. 75. Azor par. 2. lib. 6. cap 23. quæſt. 2.* Vbi teſtatur de communi; & probant *Molfeſ. tract. 6. cap. 5. nu. 87. & ſeq. Layman tract. 2. de benefic. cap. 11.* Aliàs talis prouiſio tamquam ſubrepti-

reptitia non valeret, cùm
112 numquam Papa præſumatur velle mutare naturam beneficij in præiudicium patronorum, vt dicitur in Lucana Iuriſpatron. 23. Martij 1620. coram Dunozetto, quæ apud *Viuian. eſt deciſ. 29.* Sed debet exprimi in derogatione, *non obſtante quod ſit de Iurepatron. laicorum*, & licèt in quibuſdam derogationibus etiam ſoleat addi familia, vel familiæ, ad quam, vel quas ſpectet: tamen non eſt neceſſarium,
113 & ſufficit ſi dicatur quòd ſit de Iurepatron. laicorum, vel nobilium laicorum cum derogatione dicti Iuriſpatr. quatenus opus eſt pro illa vice, vt patet in Lucana ſupracit. ſicut etiam quando eſſet Iuſpatron. Ducum, aut Principum debet etiam hoc addi in derogatione, vt habetur in dicta regula, & poſt *Garz. loc. ſupracitat. & alios, notat Ricc. part. 2. Praxis reſol. 403.* Vbi firmat, per Duces, & Comites intelligi, qui non recognoſcunt ſuperiorem. Item ſi fuerit Iuſpatron. Regum, non ſufficit ſi derogatio ſit reſpectu Ducum, vel Comitum, ſed debet exprimi, Regum, *Ricc part. 3. Praxis*
114 *reſol. 345. num. 2.* Prædicta autem derogatio generalis iuuat, quando non eſt neceſſaria derogatio, neque mentio Iuriſpatron. vt in caſu deuolutionis, &c. Habetur per *Staph. loc. ſupracit. tit. de Iuris præſentandi, & Iuriſpatron. differentia num. 5. in fine*. Stante tamē conuētione inter patronos de præſentando alternis vicibus iuxta *Clem. plures*, & nos diximus ſupra, quibus illic allegatis, adde *Roland. à Valle conſ 80. num. 3. vol. 1.* Intellige ſiue per ſe ipſos, ſiue per laudū ſit facta dicta conuentio, vt in Cracouien. Paroch. 22. Maij 1628. co-
115 ram Merlino, vbi fuit approbatum laudum, vt alternatiuè fieret præſentatio ab illis octo villis, ſcilicet quod quatuor villæ præſentent pro vna vice, & aliæ quatuor pro alia vice.
116 Vtrùm autem hoc procedat in diuiſione paſſiua, ſcilicet vt alternis vicibus debeat fieri præſentatio de aliquo vnius familiæ. Videte *Viuian. in Append ad ſuam Praxim, Lambert lib. 2. par. 3. quæſt. 5. art. 4. num. 10. & Rotam in Lunen. Sarzan. Iuriſpatron. 16. Decembris*
117 *1626. coram Durano.* Stāte ergo dicta diuiſione derogatio præiudicat illi patrono, ad quem pro alia vice ſpectabat. *Viuian. libr 14. cap.*

cap. 1. num. 137.

118 Quòd autem talis derogatio ſit neceſſaria non ſolùm quando Iuſpatron. eſt ſimpliciter laicale, ſed etiam quando eſt mixtum, ſcilicet laicorum, & Eccleſiaſticorum; pluries Rota declarauit, vt per *Garz. part. 5. cap. 1. num. 582. Pariſ. de reſignatione Benefic. lib. 2. quæſt 4. num. 49. Ricc. part. 3. Praxis reſolut. 386.* Vbi refert deciſ. *Achill.* Vnde communiter docent DD. quòd Iuſpatron. mixtum, & ſi quò ad tempus præſentationis iudicari debeat Eccleſiaſticum, tamen quò ad derogationē iudicari ſemper debet vt laicale, *Caual. deciſ. 639. num. 4.* Intellige tamen quando vel pro maiori parte, vel ſaltem æqualiter competeret laicis; quia ſi è contrario minorem partem vocum in præſentatione haberent laici, maiorem verò Eccleſiaſtici, iudicaretur etiam quò ad hunc effectum, tamquam Eccleſiaſticum.

119 *Viuian. lib. 14 ſua Praxis cap. 1. num. 110.* Quibus illic allegatis adde *Caualer. deciſ. 547. & 571.* Vbi in hoc caſu, quo fundator ordinauit patronos, ipſius hæredes, & deſcendentes maſculos pro vna voce, & Petrum nepotem ex fratre pro alia, & Rectorem Sanctiſſ. Natiuitatis, & Priorem Prædicatorum pro tertia. Rota tenuit ex tali diſpoſitione nō probari, quòd Eccleſiaſtici habeant maiorem partem vocum, & *deciſ. 551.* laicos non habere maiorem partē; dixit eadem Rota, vbi Iuſpatron. mixtum erat conceſſum duobus ſenioribus de familia illorum de Ceptis de Terra Viqueriæ, & Archipresbytero pro tempore Eccleſiæ S. Laurentij eiuſdem terræ, & ſic non debere regulari iuxta morem Iuriſp. Eccleſiaſt. quod ſubiacet regulis reſeruatorijs, *Caual. dec. 278. num. 3.* Quibus illic allegatis adde aliam deciſ. moderniorem in Anagnina benefic. 15. Martij 1627. coram Vbaldo, quæ eſt *83. apud Viuianum* latè *Garz. loc. ſupracit. num. 615.*

120 Vbi dicit, quòd ſi inter laicos, & Eccleſiaſticos ſit facta conuentio de alternis vicibus præſentando in dicto Iurepatronatu mixto, quod fieri poſſe communiter DD. docent, in turno Eccleſiaſtico iudicari debet vt Eccleſiaſticum, & ideo cadere ſub reſeruatione; & proſequitur *Viuian d. lib.*

121 *14 cap 1. num. 175.* Nota, quòd & ſi regulariter Iuſpatronat. Eccleſiaſticum ſubiaceat

ceat regulis reſeruatorijs; fallit tamen vbi certis perſonis debetur nominatio; putà quia ab Eccleſiaſtico patrono debet præſentari conſanguineus, vel proximus ipſius teſtatoris, vel de familia, vel cum tali qualitate, *Garz.d.part.5. de benefic.cap.1.num.162.* & ſic debet fieri derogatio, vt ſupponit Rota in Gerund. Benefic. 7. Martij 1630. coram Mozmanno, quæ cantat, vt ſequitur.

Domini inhærendo deciſioni in hac cauſa factæ die 12. Februarij præteriti, hodie dixerunt intrare arbitrium ad effectum ſuperſedendi tantùm executionem litterarum Apoſtolicarum gratioſæ ſubrogationis.

Licet enim ex teſtamento fundatoris pro parte Stephani dato in hac diſputatione conſtet Iuſpatronat. vti relictum Sacriſtæ effectum fuiſſe Eccleſiaſticum cap. 1. de Iurepatron.in 6 Pariſ. conſ. 35.num 21. lib 4. ac propterea beneficium, de quo agitur ſub regula reſeruatoria menſium eſſe comprehenſum, Felin.in tract. quand. litter. Apoſt. nec patr. lim. 3. num. 11.Gonz. ad d.reg gloſ. 18. num. 6. Caſſad. deciſ. 4. ſub num.1.cum ſeq. de Iurepatr. Seraph. deciſ. 1420. num. 1. Rot.*deciſ.541.num.4. par.2 in recent. & apud Gregor. XV. S. M. deciſ. 48. num. 4. Attamen quia ex allegatis in ſupradicta huius cauſæ deciſione conſtat huiuſmodi beneficium eſſe certo generi perſonarum debitum, quo caſu ita Pōtifex de reſeruatis prouidet perſonis de genere, ſicuti Ordinarius in alijs menſibus tenetur inſtituere eaſdē perſonas per patronum præſentatas gloſ. magna in cap. cum in Eccleſia tua in fin de præben.in 6. Rota deciſ 180. num. 1. part. 2. in recent. & coram Gregor XV. S M. deciſ. 240. num. 19. & ibi adden.num.22. Ideò viſum fuit prouiſionem Papæ redditam eſſe turbidam propter defectū illius voluntatis, dum prouidet de beneficio tamquam libera collationis, vnde non apparet derogaſſe Iuripatron. cui propterea non cenſetur voluiſſe præiudicare cap.alleg.96. per tot. & ibi add.in littera M. Staphil. de mod.& form. impetr in cap. de Iuriſpatronat. prærogat. num.8.cum ſeqq.*

Non obſtat, quòd ſententia Ordinarij Gerunden. quæ probat huiuſmodi qualitatē, fuerit reuocata per aliam ſententiam Metropolitani, & ideo videatur ceſſare fundamentum deciſionis, quod firmat

mat huius beneficij vltimum ſtatum, quia idem Metropolitanus dum in ſententia reddit rationem ſua reſeruationis ſub his verbis: Quòd quãuis conſtet Guglielmum tunc fuiſſe pręſentatum ad dictum beneficium, non tamen conſtat ipſum eſſe de genere, & parentela fundatoris, eo ſaltem modo, quo conſtare debet, vtique per hanc quoque ſententiam probatur beneficium eſſe debitum perſonis de genere fundatoris, adeo vt potius appareat dictam ſententiam Ordinarij per eumdem Metropolitanum fuiſſe confirmatam, Rota deciſ. 22. de appell. in antiq. Felin. in cap. cùm inter num. 13. verſ. & adde de re iudic. atque ita vtraque parte informante concluſum fuit ſuperſedendo donec particulariter diſcuſſum fuerit, An Ioannes ſit de genere, &c.

122 Idem habetis apud *Cauallerium deciſ. 278.* Vbi reperietis aliam limitationem, ſcilicet vbi beneficium eſſet electiuum, putà quia electio eſſet facienda per Capitulũ Cathedralis vel Collegiatæ. Addit *Garzia ſupra num 557.* tertiam limitationem, nempè in Hiſpania præcipuè pro Regnis caſtella quia ibi etiam Iuſpatronat. Eccleſiaſticum non ſubiacet regulis reſeruatorijs; imò neque ibi ſicut etiam in Gallia admittuntur derogationes *Pariſius de reſignatione beneficiorum libr. 2. quaſt. 3. num. 43.*

123 Quando etiam dictum fuit ſupra, Iuſpatron. laicale vel mixtum non ſubiacere reſeruationi, & indigere derogatione, in eius impetratione, vt ibid. fuit explicatum. Intellige non ſolùm de reſeruatione reſpectu *Regulę Octaua*, ideſt quando vltimus Cappellanus mortuus eſt in menſe reſeruato Summo Pontifici, in quibus terminis loquitur deciſio relata ſupra quæſt. 3. nu. 41. Mutinenſis Plebis, ſeu Iuriſpatronat. quę apud *Viuianum* eſt deciſ. *87.* cui adſtipulatur Rota apud *Cauallerium* deciſ *639.* num 4. Sed etiam de reſeruatione

124 in corpore Iuris clauſa. Vnde etiam quando ſimilis Capellania prouidetur per reſignationem, vel renunciationem in manibus Summi Pontificis debet fieri derogatio, vt latè per *Pariſium lib 2 de reſignatione beneficiorum quaſt. 4. per totum, & præcipuè num. 31. Garziam dicta parte 5. cap. 1. num. 591.* Vbi refert ad hoc deciſionem Rotæ, ſed adde aliam deciſionem mo-

derniorem in Lucana Canonicatus 14. Maij 1590. corã Bubalo, quæ apud *Viuian.* eſt deciſ. 35. vbi etiam habes, quòd ſi Iuſpatron. eſt laicale, debet fieri derogatio illius in ſpecie, nec ſufficit ſi derogetur Iuripatron. mixto, vt præſupponitur in alia Lucana Iuriſpatron. 23. Martij 1620. coram Dunozetto, quæ inter recoll à *Viuiano eſt deciſ.* 29. Vbi ideo concludit, tales reſignationes non poſſe deſeruire pro mutatione ſtatus Iuriſpatronat. imò illud præſeruare, quod confirmatur per Rotam in alia deciſ. ſubſequ. apud eumdem *Viuianum*, ſicut etiam idem debet ſeruari ſi reſeruatio ſit ratione perſonæ, quia is, qui vltimò illam poſſidebat erat familiaris Cardinalis, Prothonotarius, &c. in quibus terminis loquitur Rota apud *Caualer deciſ.* 551.

125 Idem eſt dicendum ſi vacaret per obitum in Curia, quia neque per hoc Capell. de Iurepatronat. eſſet reſeruata, & ſi prouideretur de ea per Summum Pontificem deberet fieri derogatio Iuriſpatronat. *Garz. d. cap. 1. num.* 571. *ad finem*. Eſt tamen verum, quòd in his caſibus ſolet Papa derogare in totum, ſcilicet vbi Iuſpatronat. eſt mixtum, vel vacauit apud ſedem, nempè ſi fiat reſignatio ex cauſa permutationis, Rota in Burgi S. Sepulchri Beneficij 15. Iulij 1632. coram Merlino, referenda in fine Operis; vel in Curia, quia mortuus eſt Capellanus in Vrbe, ſolùm faciendo mentionem Iuriſpatron. vt latè per *Garz. d. part. 5. cap. 1. num. 171. & deinceps Rebuff. & Couarr. quos ſequũtur Azor part. 2. Suar. inſtitut. moral. lib 6. cap 22. quæſt. 7. Staph. Mãdoſ. Gomes, & alij, quos refert, & probat Viuian. in ſua Praxi lib. 5. cap. 5. num. 158. & lib. 14. cap. 2. num 8. & nouiſſ Ricc. part. 3. Praxis reſolut.* 149. Vbi habes alios caſus, in quibus derogatur in totum ipſi Iuripatron. laicali, quia id certum eſt de Eccleſiaſtico, imò etiam de mixto, vt per *Caual dec.* 517. *in principio*, nempè quando competit Iuſpatron. non ex fundatione, conſtructione, vel dotatione, ſed ex priuilegio, vel præſcriptione, quando ipſum Iuſpatr. eſt litigioſum, vel confertur vni ex patronis, vel datur retentio in fauorem prouiſi ad Epiſcopatum. Et de caſu Iuriſpatron. litigioſi agit latè idem *Ricc 1. part. Praxis reſol.* 345. de alijs *Staph.*

de

de litt. gratia, cùm de modo, & forma impetrandi dub. 4. de Iuris præſentandi, & Iuriſpatron. differentia, Pariſius de reſignatione beneficiorum libr. 2. quaſt. 4. à num. 45.

126 Vbi tamen eſt ſimpliciter laicale, tantùm Summus Pontifex ſolet vt plurimum derogare pro medietate vocum, & etiam aliquando pro duobus tertijs, vt per *Staph. loc ſupracit. Pariſium ſupra à num. 53.* cum clauſula (pro hac vice.) Sic per *Rebuff. in ſua Praxi benefic. in 3. part. ſignatura verſ. nec non Iurepatr. num. 21. & 31.* Vbi quòd in Gallia neque iſto modo recipitur, ſicut *Couarr. pract. quaſt. cap. 36. num. 45.* teſtatur de Hiſpania. His præmiſſis quò ad rem noſtram

127 eſt certum, quòd licèt litteræ Apoſtolicæ propter ſui reuerentiam habeant exequutionem paratam, *Gloſ. in cap. ſi capitulo, in verb. exequatur de conceſſ. præbendæ in 6. Rota deciſ. 332. num. 1. & deciſ 755. num. 1. par. 1. recent.* hoc tamen procedit, quando ſunt iuſtificatæ. *Caſar de Graſſis deciſ. 12. num. 1 & 2. de probat.* Ea ratione, quia tacitam cenſetur habere conditionem, ſi preces veritati nitantur. *l. fin. in princ C. de diuerſis reſcriptis. Felin. in cap fin num. 29. circa finem de præſumpt.* Et propterea omnis narratiua ante omnia eſt iuſtificanda. *Rot. deciſ 20 de præbend. in nouis, & fuit dictum in Gerund. Paroch. 14. Ianuarij 1618.* Hæc ſunt verba formalia deciſ. nouiſſ. in vna Baſilien. Canonic. 17. Martij 1631. coram Dunozetto, quam habetis in fine Operis; & in Romana Beneficiatus S. Laurentij 22 Maij 1613. coram Coccino habētur iſta alia verba. *Ceſſat omnis difficultas, quia Nicolaus Antonius non iuſtificauit ſuam gratiam, & propterea non poteſt iuuare ex aliqua vacatione, quia gratia non iuſtificata non meretur nomen gratiæ, Ancharan. conſ. 34 in principio.* Om-

128 nia autem iuſtificanda, ſeu quæ ſolent narrari ſunt iſta; Poſſeſſio eius, ex cuius perſona ſucceſſit vacatio, clericatus, valor narratus, præſētatio à medietate, vel tertia parte patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſ. præſentandi, ſeu Iuſpatron. vt patet in nouiſſ. deciſ. Motulen. Iuriſpatron 18. Februarij 1630. coram Motmanno, vbi caſus verſabatur inter prouiſum vt ſupra, & Capitulũ Cathedralis, quod

præ-

prætendebat vnionem dicti beneficij Iuriſpatronat. ibi: *Iuſtificatur autem poſſeſſio d. Ioannis, ex cuius perſona ſucceſſit præſens vacatio vſq; ad tempus contracti matrimonij, per teſtes datos in ſum. num. 16. deponentes de perceptione fructuum illius beneficij. Grauett. conſ. 107. num. 2 verſ. ſecundò quia, Gregor. XV. S. M. deciſ 160. num. 2. Item de Clericatu cõſtat in litteris patentibus Ordinarij. Felin. in cap. poſt ceſſionem ſub num. 3. verſ. in gloſſ. 1. & num. 11. d. Probat. Puteus deciſ. 140. num. 5. cum ſeq lib. 2. in nou. Rota deciſ. 321. num. 5. part. 1. in recent.*

Preterea valor narratus per nõ exceſſum probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama. Rot. apud Seraph. deciſ. 962. num 2. & deciſ. 1229. num. 1. & in recent. deciſ. 736. num. 2. in fine part. ſecunda. Inſuper de præſentatione Donati apparet ex fide Vicarij Motulen. data in Summario num. 17. Denique Iuriſpatron. exiſtentia ante annum 1580. quo tẽpore Capitulum prætendit vnionem ad ſui fauorẽ emanaſſe, probatur tam ex duabus enunciatiuis antiquiſſimis, quarum vna eſt de anno 1394. altera verò de anno 1560. Ferrett. conſ. 293. num. 6. lib. 2 Rota deciſ. 684. num. 1. par. 1. Diuerſorum, & in recent. deciſ. 360. num. 3. cum ſeq par. 2. & ex longa patronorum poſſeſſione, Rota in recent. d. deciſ. 360. num. 6. par. 2. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 74. num. 2. quàm etiam, quia in ipſomet inſtrumento vnionis ad preces Capituli emanata, &c.

129 Quando etiam narratum fuit in reſignatione, beneficium eſſe de Iurepatron. & obtenta derogatione, vt ſupra, debet impetrans probare tale beneficium reſignatum eſſe de Iurepatron. alias impetratio erit nulla, *Pariſius lib. 2. de reſignatione beneficiorum quaſt. 4. in fine.* Quod autem idem ſit probare hoc caſu Iuſpatron. & eum, vel eos, qui præſentauerunt eſſe patronos, ſeu in quaſi poſſeſſione præſentandi, patet in Maceraten. Iuriſpatron. 1. Iulij 1626. coram Coccino, quæ eſt 24. apud *Viuian.* in principio, ibi: *Nam gratia Valentini non poterat canonizari, cùm non fuerit iuſtificata, pro vt de Iure requiritur, Verall. deciſ. 27. num. 3. part. 1. Primò quò ad Iuſpatronat. cùm non conſtet Iulium, qui illum præſentauit, eſſe patronum, &c. Secundò principaliter*

Digitized by Google

liter gratia non fuit iuſtifica-
ta in eo, quod narrauit Va-
131 lentinus, quòd eſſet præſen-
tatus à medietate patronorum
exiſtentium in quaſi poſſeſ-
ſione præſentandi, qua poſ-
ſeſſio non iuſtificatur, pro
vt debuit iuſtificari, vt in
puncto fuit reſolutum in cau-
ſa Aſculana Iuriſpatron. 18.
Martij 1616. coram b. m. Sa-
crato, & ita concluſum, &c.
Et clariùs in Beneuent. Iu-
riſpatron. 26. Iunij 1628 co-
ram Dunozetto, ibi: Non
obſtat quòd Maximilianus
obtinuerit prouiſionem Apo-
ſtolicam, ſeu derogationem
medietatis vocum, quia non
132 iuſtificatur, quòd fuerit
præſentatus à medietate pa-
tronorum, cùm fuerit ſolus
præſentatus à Gabriele vno
ex compatronis, & ſic à ter-
tia parte, non autem à me-
dietate. Præterea narratiua
illa, quòd fuerit præſenta-
tus à medietate patronorum
exiſtentium in quaſi poſſeſ-
ſione præſentandi, in caſu,
de quo agitur non poteſt iu-
ſtificari, cùm dicti Ioannes
Petrus, & Angelella ſemper
præſentauerint. Lambert. de
Iurepatr. part. 1. lib. 2. quæſt.
3. num. 8. Rota deciſ. 167. nu.
7. part 2 diuerſorum, & fuit
dictum in Forlinien. Capell.
16. Martij 1615. coram b. m.
Buratto.

133 Adde quòd ſi narratur,
eſſe de Iurepatron. alicuius
familiæ, etiam hoc debet
probari, vt patet in Lunen.
Sarzan. 31. Maij 1627. coram
Durano, quæ apud Viuian.
eſt deciſ. 110. ibi: Non ob-
ſtat gratia Apoſtolica Lan-
cellotti, quia ipſe quò ad tria
non iuſtificauit ſuam gra-
tiam vti debuit: nam in pri-
mis narrauit, quòd hoc Iuſ-
patron. eſt familiæ de Catta-
neis ex fundatione, & dota-
tione, quod ideo debuit iuſti-
ficari. Rota deciſ. 531. num.
1. part. 1. diuerſ. & præſer-
134 tim ſtante clauſula ibi, Ve-
rificato dicto Iurepatr. quod
ex fundatione, & dotatione
dictæ familiæ de Cattaneis
exiſtente, quæ facit gratiam
conditionalem. arg. tex. in
l. Lucius 83. ff. de condit. &
demonſtrat. quæ propterea
requirit præciſam, & conclu-
dentem probationem. Alex.
conſ 59. num. 8. lib. 2. Ruin.
conſ 68. num. 14 lib. 1. Mar-
ta de clauſulis part. 1. clauſ.
190 Rot. deciſ. 573. num. 1.
& 701. num. 5. par. 1. recent.
quòd tantùm abeſt, quòd Lã-
cellottus probauerit, quod
imò eſt improbabile, quia
vt ſupra monſtratum eſt, hoc
Iuſpatron. eſt familiæ de Fi-
gaſecchis ex fundatione, &
dotatione. Præterea Lancell.
narrauit, quòd ipſe fuit præ-
ſenta-

ſentatus à patronis exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi, quod non eſt verum, quia quamuis illi de Cattaneis quandoque præſentauerint, tamen eorum poſſeſſio non fuit translata in eorum filios, & ſucceſſores, qui Lancellottum præſentauerunt ſine noua apprehenſione, ideſt ſine nouo actu, & exercitio iuris præſentandi, &c.

135 Nota etiam quòd quando Iuſpatronat. Eccleſiaſticum, vel mixtum, vt ſupra impetratur ratione reſeruationis, quia vacauit in tempore, vel in loco, vel ob obitum perſonæ, vt ius rationi ſit reſeruatum, & hoc fuit expreſſum, debet etiam hoc iuſtificari, de qua re *Caualer. deciſ. 517.* Nam Narratiua reſeruationis diſpoſitiuè facta operatur vt gratia, & eius clauſulæ reſtringuntur ad reſeruationẽ; vt in illa Iacenſ. Vicariæ 29. Ianuarij 1616. coram Buratto, quæ eſt 20. apud Viuianum.

Tandem quia ſolet opponi in dictis prouiſionibus clauſula illa (dummodo tẽpore datæ præſentium non ſit alteri ius quæſitum) hic tractare debemus, quando cenſeatur per præſentationem ab alijs patronis factã ius alteri quæſitum ad hunc effectum, quia quò ad alium incedendi in habitu, & tonſura, dicetur infra *Praxi 6. in princip.* vbi alias deciſ. tranſcribemus, quæ etiam

136 fauent huic materiæ, circa quam rem, eſt certum quod ad hoc vt præſentatio poſſit alicui ius dare, eſt neceſſe, vt conſtet quòd fuerit facta à patronis, vt in Leodin. benefic. 10. Nouembris 1628. coram D. Vbaldo iuniore; quam habetis in fine Operis, ibi: *Nec obſtat, quòd Ioannes aduerſarius fuerit præſentatus à Mamburnis, vigore cuius præſentationis acquiſierit ius, & ſic litteræ Apoſtolicæ exequi non poſſint, ſtante clauſula (dummodo tempore datæ non ſit alteri ius quæſitum.) Placuit enim Dominis reſponſio, quòd cùm non conſtet de aliquo Iurepatronat. Mamburnorum, nec reſpectu proprietatis, nec poſſeſſionis, huiuſmodi præſentatio non eſt aliquo modò attendenda, cùm præſentationes ſint fructus, & effectus Iuriſpatr. Rocc. de Iurepatron. in verb. ius num. 8. Lãbert. eod. tract. par. 1. libri ſecundi, quæſt. 1. art. 2. num. 2. & fuit dictum in Barchinon. Capell. 21. Iunij 1624. coram b. m. D. meo Vbaldo, &c.*

137 Dicitur habere ius acquiſitum

ſitum in terminis vbi plures præſentant, & plures ſunt præſentati, quando quis eſt præſentatus à maiori parte, vt habetur in Floren. de Lamphigliaz. 14. Maij 1629. coram Durano referenda in fine Operis, ibi: *Pro vt etiam gratia Apoſtolica eidem, vt prætendebatur facta, fuit ſubreptitia, ſtante clauſula, dummodo non ſit alteri ius, &c. quod hic fuiſſe Mario quæſitum, eſt indubitatum ex præſentatione à maiori parte*. Card Seraphin. deciſ. 1238. Rota deciſ. 326. num. 3. par. 2. recent. nec non ſtante narratiua præſentationis à medietate. Rota deciſ. 568. num. 1. & deciſ. 625. num. 2. par. 27. recent. &c. Aliàs ſi plures præſentati habeant pares voces, nullus habet ius acquiſitum, vt in Regien. Capell. apud Caualer. deciſ. 177. ibi: *Difficultas videbatur eſſe in clauſula (dummodo tempore datæ præſentium non ſit alteri ius quæſitum) appoſita in dicta gratia Iulij, quæ data eſt ſub die 27. Ianuarij 1615. & tamen die 22. eiuſdem menſis, & anni fuerat ad hoc beneficium præſentatus à Priore Collegij notariorum vno ex patronis laicis, Octauius Homicciolus, & à Priore Antianorum ſimiliter patrono fuerat præſentatus alter Octauius Pancirolus, quibus præſentatis*
138 *videbatur ius quæſitum ex præſentatione; vt aliàs ſenſijt Rot. in Teraſon. eleæmoſinariæ 28. Ianuarij 1602. coram Illuſtriſſ. Lancell. ſed reſponſum fuit prædicta procedere quando præſentatio eſt talis, vt ex illa præſentatus veniat neceſſariò inſtituendus vt fuit dictum in Bergomen. Capell. 23. Martij 1628. coram Buratto*. Quæ eſt 19. apud Viuianum, vbi habes infraſcripta verba: *Neque aduerſatur clauſula (dummodo, &c.) in litteris ſubrogationis, iuxta ſtilum appoſita, quæ ſolet præſeruare ius quæſitum etiam ex ſola præſentatione, Rota deciſ. 17. de præbend. in nouis, Felin. in cap. in noſtra num. 25. in 28. coroll. de reſcriptis, Creſc. deciſ. 7. num. 3. de Iurepatr. quia hoc intelligitur, quando præſentatio eſt talis, vt ex ea quis veniat neceſſariò inſtituendus, Paulus de Cittadinis: de Iurepatron. 6. part. in princ. num. 11. Mohed deciſ. 1. de præbend. fuit dictum in Mediolan. Capellaniæ 27. Martij 1602. coram Corduba, qualis non erat præſentatio Pauli, qui non habebat maiorem partem patronorum & cui nec ex dicta prouiſione*

ne cum derogatione medietatis erat ius quaſitum ex prædictis.

139 Quòd tale ius ſit ad rem præter allegata per *Ricc.par. 1. Praxis deciſ. 195. Viuian. libr.5. cap.1. ſub num. 4. & ante eos per Paulum de Cittadinis in tractat. de Iurepatr. part.6. art.1. & 2.* Habetur in Floren. Capell. 21. Maij 1618. quæ eſt 64. apud *Viuian.* ibi: *Secundò fuit dictum, quòd & ſi ex præſentatione acquiratur ius ad rem cap. dilectus vbi gloſa in verbo plus, Innoc. & Abb. num.3. de officio Legati, Rot. deciſ.8. de Iurepatr. in nouis tamen illud ius non debet eſſe variabile, ſed firmū, & radicatum, ita vt trahat ſecum indubitatam collationem, puta ſi non habeat compræſentatos, vel ſi lata fuerit* Canonizato- *ria ſuper validitate præſentationis, &c. tale ius non habet Gratia, & ſi præſentatus à patronis, quia adhuc nō eſt detectū, an à maiori parte quia minor non dat ius, nec æqualis ſufficit, cum ſit locus gratificationi, Lambert. de Iurepatronat. lib. 2. part. 3. quæſt.5. art.1. num 1. ſi verò à maiori, & ſuper hoc extat lis mota per aduerſariū intra quindecim dies, quæ impedit perfectā iuris acquiſitionem.*

140 Item quod ex tali iure ad rem acquiſito per præſentationem, quando eſt talis, vt veniat inſtituendus, etiam ante inſtitutionem dicatur quis legitimus contradictor ad impediendam exequutionem gratiæ in forma dignum, in qua ſit dicta clauſula (dūmodo,&c) habetur in ſupracit. Teraſon. & notat *Viuian. ſupracit. lib.5.*
141 *cap. 2. num.47.* An autem talis vt ſupra præſentatus habens tantum ius ad rem, cui mouetur lis, poſſit aliquid ſoluere, vt à lite diſcedat, abſque vitio ſimoniæ, videtur negare *Ricc. part. 1. Praxis deciſ.226.* vbi ad hoc requirit, iuxta *tex. cap. Matteus de ſimonia*; quòd non ſolum ſit inſtitutus, & ſic habeat ius in re, ſed etiam habeat poſſeſſionem, vel ſaltem ab Ordinario fuerit impeditus poſſeſſionem acci-
142 pere vim inferendo. Cum autem litteræ ſunt in omnibus iuſtificatæ *de iure merentur exequutionem paratā. l. fin. C. de edicto D. Adriani tollendo; quam exequutionem non poteſt impedire arbitrium, ſcilicet quando cauſa fuiſſet commiſſa cum clauſula (parito litteris arbitrio Rotæ) ex quo arbitrium vt operetur aliquem effectum, debet à iure regulari. l. fin. §. ſed & ſi, C. communia de*

de legatis. Pariſ. conſ. 56. nu. 5. lib. 1. Rota deciſ. 348. num. 4. part. 1. diuerſ. Seraph. deciſ. 1019. Hæc ſunt verba Rotæ in Motulen. Iuriſpatron. 18. Februarij 1620. coram Motmanno, quam habetis in fine Operis.

143 Quando agitur de immiſſione vigore gratiæ obtemptæ vt ſupra cũ derogatione medietatis vocum, An iudiciũ quaſi poſſeſſionis præſentandi ſit agitandum vt cauſa poſſeſſorij, vel petitorij, habetur in Piſtorienſ. Paroch. 25. Iunij 1621. coram Pirouano, quæ eſt deciſ. 80. apud *Viuianum*, ibi: *Præterea neque etiam obſtat alia conſequentia, paſſus eſt diſcuti in prima inſtantia ſuper qualitate, & proprietate Iuriſpatron. ergò eſt expectanda determinatio per cõformes, quia regulare eſt, quòd in quacumque parte iudicij poteſt intentari poſſeſſorium, reiecto vel ſuſpenſo petitorio, cap. paſtoralis de cauſa poſſeſſionis, & proprietatis, & fuit firmatum in Aſtoricen. Archidiaconatus 6. Nouembris 1602. coram b. m. Card. Lancellotto iuniore, & in Burgen. Canonicat. 3. Martij 1607. coram Sanctiſſ. quòd cùm in præſenti factum fuerit, dum cauſa ad Rotam per appellationem Sozzifantij à ſentent. Feſulani, Cancellarius petijt, & obtinuit, ſuſpendi petitorium, non videtur excludendus ab Ordinario remedio adipiſcendæ, ſecundùm terminos, l. fin. C. de edicto D. Adriani tollendo, cum quibus ſe conformat in iſta materia exequutionis litterarũ Apoſtolicarum, Abb. in cap. conſtitutus el 2. num. 15. de Appellat. Caſſadorus deciſ. 4. num. 3. vt lite pendente, & ita, &c.*

De ſubrogatione gratioſa obtempta pro Capellania de Iurepatronatu.

144 *Subrogatio gratioſa quando fieri ſoleat in beneficijs, & quæ debeat iuſtificare illam impetrans, num. ſeq. & num. 150. & 153. dicta iuſtificatio coram quo debeat fieri, n. 154.*

146 *Poſſeſſio beneficij ſemel adepta, præſumitur vſque ad mortem continuaſſe.*

147 *Litigioſum quando dicatur beneficium, ad hoc vt intret gratioſa ſubrogatio, & num 149. & 155.*

148 *Clauſula (quam, & quas) in commiſſione quid operetur, & quid de clauſu-*

cum incidentibus, num. 150.

151 *Clauſula (dummodo tempore datę præſentium non ſit alteri ius quæſitum) quid operetur in gratioſa ſubrogatione.*

152 *Immiſſionis articulus negat articulum inſtitutionis.*

157 *Clauſula (ſine præiudicio vlterioris exequutionis litterarum) quid operetur.*

158 *Litis narratæ ad iuſtificationem, in ſubrogatione gratioſa an ſufficiat probare commiſſionem cauſæ.*

159 *Clauſula, de, & ſuper præmiſſis in commiſſione poſita, & alia, rebuſque alijs, item alia, vna cum toto negotio.*

160 *Lis ſi non ſit ſuper titulo, ſed ſuper irrationabilitate iudicij Epiſcopi, an ſufficiat pro ſubſtinenda gratioſa ſubrogatione.*

161 *Arbitrium Rotæ non intrat pro retardatione Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ.*

162 *Vacatio de menſe reſeruato per ſubrogationē gratioſam conſumitur.*

163 *Gratiæ iuſtificatio, quando præſumatur ex exequutione illius.*

164 *Papa ſufficit ſi diſponat contra Concil. Tridentin. nec eſt neceſſe, vt illi deroget.*

166 *Subrogatio gratioſa an poſſit obtineri per obitum tantum præſentati.*

167 *Subrogatio in locum reſignantis, quando reddatur turbida ob fumum Iuriſpatronat. & num. 170.*

168 *Cõtradictor legitimus quis nam ſit ad impediendam ſubrogationem gratioſam & num. ſequenti.*

144 CONtingere etiam ſolet, quòd beneficium, ſeu Capellania prædicta de Iurepatron. ſit litigioſa inter plures illam prętendentes, quo caſu mortuo vno ex collitigantibus impetrari conſueuit per viã gratioſæ ſubrogationis. De qua materia agit *Staph. cum de ſignatura litterarum iuſtitiæ in vltimo Notabili fol. mihi* 303. vbi quærit, An ſubrogatus teneatur iuſtificare ius illius, in cuius locum ſubrogatus eſt. Circa quam materiam, præter deciſ 80. & 87. apud Viuian. valde notabiles ſunt deciſ. infra referendæ.

Prima eſt Piſcien. benef. 14. Martij 1629. coram Veroſpio his verbis: *Poſt obitum*

tum Nicolai de Cecchis (qui præſentatus ad patronatum de quo agitur ab Hoſpitalario S. Mariæ Nouæ Florentiæ, eius etiam poſſeſſionem in vim mandati Apoſtolici cū derogatione medietatis vocum quæſiuerat) Hoc idem beneficium tamquam litigioſum impetrauit D. Abbas Federicus Capponius, & expeditis litteris ad partes gratioſę ſubrogationis, petebat immiſſionem in ius, & poſſeſſionem ipſius defuncti. Quare propoſito hodie coram me dubio. Reſponderunt Domini, illam denegari non poſſe, cùm propter reſeruationem, ex ipſa lite inductam in hac gratia, quæ in authoris etiam poſſeſſionem ſubrogatam ſubſti-

145 tuit, ſatis ſit ea dumtaxat probare, quæ eiuſdem authoris poſſeſſionem reſpiciunt. Rota in nou. deciſ. 5. vt lite pend. Rota in Miranden. Paroch. 16. Martij 1600. coram Penia. Et nouiſſimè in Argentina Præpoſituræ 1. Iulij 1626. coram R.P.D. meo Virili.

Et quidem obitus, & poſſeſſio Nicolai authoris Domini Abbatis in controuerſiam non reuocabantur; ſic etiam nec Clericatus eiuſdē D. Abbatis, cùm Clericatus ex litteris patentibus Ordinarij cōtrouerti non poſſet. cap. 1. de Cler. Peregr. Gramm. deciſ. 81. Rot. deciſ. 715. num. 3. par. 1. recent. obitum ipſemet Cæſar fuerit confeſſus. l. cum precum C. de liber. cauſ. cap. per ſuas de probat. Aym. conſ. 201. num. 6. poſſeſſionem verò defuncti probat publicum inſtrumentum, ex quo dum

146 conſtabat ipſum, poſſeſſionē beneficij ſemel fuiſſe adeptum præſumebatur, non probato contrario, etiam eamdem vſque ad mortem continuaſſe. l. ſiue poſſidetis C. de probat. Afflict. deciſ. 344. num 2. & 3. Rot. deciſ. 321. num. 4. par. 1. recent. & in dicta Argent. Præpoſ. 1. Iulij 1626. coram R.P.D. meo Virili.

Facilius poterat de lite du-

147 bitari, cùm ex eius pendentia coram exequutore litterarum Apoſtolicarum, beneficium non fuerit effectum litigioſum; ſicut non efficitur in poſſeſſione adipiſcenda, vel quando petitur non vt ſuum, ſed vt debitum. Clem. 1. & ibi gloſ. in verb. collato. Imol. num. 19. Vitalin. num. 47. vt lit. penden. Caſſad. deciſ. 4. eod. tit. Rota in Romana Capellæ 3. Aprilis 1620. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in Illerden. Preceptoriæ 5. Martij 1627. coram b. m. Manzanedo. Verùm cùm poſt collationem factam Nicolao ab Ordinario, fuerit per Cæ-

ſarem

ſarem interpoſita appellatio, & commiſſa cauſa in Rota tam appellationis, quàm notoria iniuſtitia, & reſtitu-
148 tionis in integrum cū clauſula (quam,& quas &c.) Et omnibus incidentibus, intrabat deciſ. Caſſad. 9. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. vt cenſeretur deductum etiam in lite petitorum. Mandoſ. ad regul. de ſubrogan. quaſt. 14. num. 7. Rot. in recent. deciſ. 342. nu. 2. par. 1. in Caputaquen. Abbatiæ 25. Maij 1600 coram b.m. Archiepiſcopo Seleucien. & Barchinon. Parochial. de Mataro 20. Iunij 1621. coram b. m. Card. Sacrato, & in Tuder. Paroch. 26. Ianuarij 1615. coram Eminentiſſ. D. meo Card. Ve-
149 roſpio; indeque beneficium contraxerit vitium litigioſi, poſtquam lis non erat amplius ſuper poſſeſſione, ſed ſuper iure reali, hoc eſt collatione iam facta. Bald. in Auth. litigioſa C de litigioſ. explicata doctrina Innocen. in cap. cum M. Ferrarien. num. 20. 23. & 24. Rot. coram Ludouiſ. deciſ. 335. num. 10. Rot. in Illerden. Pracep. 2. Februarij 1628. coram D. meo Dunozetto. Imò ex quo lis coram exequutore verſabatur inter ipſos præſentatos, ſatis hoc caſu cēſebatur, quòd actio & lis eſſet in rem, & ſuper ipſo titulo, quo cum vterque contendebat, dici non poterat propoſita ſola actio perſonalis. Card. Seraph. deciſ. 99. num. 4 Rot. deciſ. 306. part. 1. recent. & in d. Illerden. Præceptoria 7. Februarij 1628. coram D. meo Dunozetto. Et in Florentin. Paroch. 29. Ianuarij 1629. coram R.P.D. meo Virili ſtatuit, ſicut pendente lite inter electos, beneficium ſit litigioſum, nec alteri conferri poteſt. cap. 1. vt lit. pend. lib. 6. ead. ratione inter præſentatos reſeruatio ex lite inducatur, cum & in præſentatione ſibi locum vindicet diſpoſitio eiuſdem cap. 1. vt lit pend. Lapus allegat. 22. num. 3. Calder. conſ. 1. vt lit. pend. Sarnen. in reg. de ſubrogat. quaſt. 13. Rot. dec. 316. n. 17. par. 2. recent & in eadem Florent. Paroch. 29. Ianuarij 1629. coram D. meo Virili.

150 Atque ita iam probata lite, vt fundamentum reſeruationis, & poſſeſſionis, & obitu authoris, vt locus eſſet ſubrogationi, nihil præterea D. Abbas iuſtificare tenebatur; nec cogebatur ius ſui authoris deducere, dum non peteret exequutionem litterarum ſuæ prouiſionis, vt omnino hanc iuſtificationem coram exequutore requirerent, ſed agerent ad immiſſionem ex

Digitized by Google

ex litteris expeditis ad partes, & diuerſis principalibus: illę enim cùm nemini dirigantur, & nedum in ius, ſed & in poſſeſſionem defuncti ſubrogatum ſubſtituant; ſicut non habebant Iudicem, cuius miniſterio opus ſit. Caſſad. decis. 1. vt lit. pend Rot. in Burgen. de Pancoruo 28. Nouẽbris 1588. coram Gypſio, Lãcell. de attent. lit. pend. in præf. num. 156. Gonzal. §. 7. proœmial. num. 212. & 214. ita ratione ciuilis poſſeſſionis cõtinuatæ ipſo iure, & Principis authoritate, neque habet contradictorem. Mohed. deciſ. 11. vt lit. penden. Rot deciſ. 15 eod. tit. in nou. Paleot. deciſ. 103. & 119. Rota in Parmen. Prioratus 23 Iunij 1589. coram Card Mantica deciſ. 71. num. 6 & vel poſſeſſio eſt vacans, & non poteſt eidem D. Abbati immiſſio impediri, qui in locum ſui authoris conſtitutus ſuccedit potius, & continuat in illius poſſeſſione, quàm vt nouam quæſijſſe videatur. Beroſ. conſ. 13 num. 14 lib. 1. Lancell. de attent. lit penden. part. 2. cap. 4. num. 340. Gonzal. ad reg. 8. §. 3. proœmiali Paleot. d. deciſ. 119. Gregor. deciſ. 258. num. 1. & deciſ. 307. num. 4. Aut verò poſſeſſio fuit poſt mortem collitigantis occupata, & debet tamquam attentata reuocari, & ad ipſius D. Abbatis inſtantiam, ex cuius perſona lis durat, & in quem omnia iura ſui authoris tranſierunt. Lancell. de attent. lit. pend. in præf. num. 156. & num. 301. Caſſad deciſ. 2. vt lit. pend. Rota deciſ. 10. eod. tit. in nou. vt omninò dicatur etiã hæc gratia plures in ſe continere; dum ex ea ſucceditur in iure, & poſſeſſione defuncti, & ad effectum reſeruationis producitur lis in perſona ſubrogati. Bellam deciſ. 115. num. 3. Card. Seraphin. deciſ. 596. num. 2.

151 *Non etiam D. Abbati impediri poterat effectus gratiæ, & immiſſio in vim huius ſubrogationis, ex clauſula (dummodo tempore datæ præſentium non ſit alicui ius quæſitum) cùm enim illa ſit in litteris ſuper prouiſione, nihil adijcit, aut detrabit alijs litteris expeditis ad partes, ex quibus dum vt dixi vberiori gratia ſucceditur in poſſeſſionem defuncti propter reſeruationem ex ipſa lite inductam, non poteſt cõſiderari alicuius præiudicium reſpectu poſſeſſionis, quæ tranſit in ſucceſſorem cũ omni vitio, vt præter alleg. deciſ. Burgen in Pancoruo, & Miranden. Paroch. plures cumulant Addent. ad deciſ.*

Ludo-

Ludouiſ. deciſ.251. num.15. Quia cum eadem clauſula, nec impediat, vel ſuſpendat exequutionem gratiæ, ſed ſolum tueatur iura alterius partis, ita vt ſolùm illis deductis, gratia non conſiſtat, non debet ab impetrante iuſtificari, Achill. deciſ. 18. num.2.in fin de probat. Rot. coram Ludouiſ. deciſ. 350. num.2.prater alias, quas ibi congerunt Addent. & Modern.de clauſul.part. 1. clauſ. 35.

Et ex his cùm D. Abbati immiſſio denegari non poſſet; Dixerunt Domini, non opus eſſe, vt quæreretur, an Cæſari concedenda eſſet inſtitutio, ſuper qua etiam partes
152 *informabãt, cùm articulus immiſſionis ex dictis iam firmatus profligaret quæſt.inſtitutionis, quæ vt reſpiciẽs petitorũ morari immiſſionem nõ poterat. Put.deciſ.495. lib 2. & deciſ. 7. de cauſ.poſſeſſ. & propriet. Imò dum titulus, quem Cæſar exhibebat non etiam is viſus fuerit, qui tãquam omninò certus, tollere potuerit præſentationem factam ab Hoſpitalario compatrono de perſona Nicolai, & eiuſdem prouiſionem Apoſtolicam cum derogatione medietatis vocum, nec etiam excludere poterat immiſſionẽ D. Abbati debitam, Bartol. in l. fin.num.20 & ſeq. Zaccard. num. 346. C. de edict. Diu. Adriani tollend. Puteus deciſ.253. lib.1. Mantic. deciſ.77.num.7.Rot. deciſ.197. part. 2. recent. & in Piſcien. benefic.21.Iunij 1628.coram D. meo Merlino. Et ita vtraque, &c.*

Secunda eſt Piſana benefic. 27. Iunij eiuſdem anni 1629. coram Merlino, huius tenoris: *Cùm ad beneficium, de quo agitur, fuiſſent à patronis præſentati D. Franciſcus Roſſerminus, & Petrus Roncionus, qui Apoſtolicam prouiſionem obtinuit cum derogatione Iuriſpatron. pro medietate, & fuit per exequutores in poſſeſſionem immiſſus, idemque Roncionus, cùm poſtea deceſſiſſet per eius obitum, D. Bãdrinus* Ceulus *ſubrogationẽ gratioſam, quò ad illius ius & poſſeſſionem obtinuit, & deinde in vim decreti,& mandati exequutorum in litteris datorum, fuit in realem, & actualem poſſeſſionem immiſſus. Vnde interpoſita appellatione pro parte D. Franciſci, & cauſa mihi commiſſa, Dubitaui an decretum dictorum exequutorum cum omnibus inde ſequutis eſſet reuocandum. Et DD. reſponderunt negatiuè, quoniam cum D.Bandrinus ſubrogationem*

tionem gratioſam, vt ſupra
153 obtinuerit, & doceat de clericatu, lite, & obitu dicti Petri collitigantis, meritò fuit illi conceſſa immiſſio. Mobed. deciſ. 9. & 11. vt lit. penden. Put deciſ. 214 lib. 1. & deciſ. 495. Rot. in recent. deciſ. 715. num. 3. part. 1. & deciſ. 252 num. 6. part. 2. & fuit dictum in Miranden. Paroch. 17. Iunij 1600. corã Penia.

154 Neque obſtat quòd non cõſtet prædicta fuiſſe probata coram exequutoribus, quoniam cùm Franciſcus non eſſet legitimus contradictor, ex quo nec parem titulum, nec poſſeſſionem habebat, & litteræ non facerent exequutores mixtos, potuerunt illi extraiudicialiter procedere, & ſpernere etiam ipſius Frãciſci comparitionem Rot. dec. 221. num. 23. & ſeq. coram S. M. Gregorij XV. Pro exequutore autem extraiudicialiter procedente præſumitur. Put. deciſ. 140. lib. 2 in correctis; & fuit firmatum in Elboren. Penſionis 1. Iulij 1616. coram R. P. D. meo Pirouano.

155 Non obſtat quòd lis non eſſet ſuper titulo beneficij, quia dupliciter fuit reſponſum. Primò quatenus hoc eſſet verum, non afficere, quia hic non agitur de ſimplici beneficij prouiſione, quo caſu certum eſt requiri, quòd lis ſit ſuper titulo, quòd fuit originale dictum Innocentij in cap. cum M. Ferrarien num. 9. in fine verſ. & generaliter dicimus de Conſtit. & exornat Bald. in Auth. litigioſa, num. 1. verſ. dicit Innocent. C. de litigioſ. et ſepè dixit Rota, ſed agitur de præſentatione, quæ regulatur ſecundùm terminos electionis. Calder. conſ. 1. vt lit. pend Sarnen in reg. de ſubrogat. q. 13 quo caſu ſufficit, quòd lis ſit ſuper ipſa electione, & ſic ſuper præſentatione, etiam quòd non præceſſerit alia collatio, vt in cap. 1. vt lit. pend in 6 quod eſt diuerſum à cap. 2. eod tit. In caſu enim cap. 1. non fuerat ſequuta collatio; ſecus in caſu cap. 2. gloſa in d. cap. 2. in verb. poſſident, quæ dicit quòd in caſu cap. 1. electus non erat adeptus beneficium: in caſu verò cap. 2 erat adeptus, & Archidiac. in eodem cap. 1. in princip. in verb. litigantib. erat adeptus poſſeſſionem: ſecus autem in caſu cap. 2. quia vnus erat adeptus, & licèt Innoc. in cap. illo cap. cum M. Ferrar. num 9. in fin. verſ. & generaliter, teneat contrarium, tamen hoc dictum Innocẽtij fuit in cauſa; vt conderetur illud cap. 1. vt aduertit gloſ. ibidem in verb. diſpendijs. Bald. in d.

 autb.

auth.litigioſ.num.7.vbi quòd hoc ſit neceſſe ſcire in Palatio Apoſtolico. Archidiac. in d.cap.1.ſub verb. litigantib. Ioann. Andr. in d.cap. cum M. Ferrar. num.23. & nuper hoc latè firmatum fuit in Florent.Paroch. de Vecchiettis 29. Ianuarij præteriti coram R.P.D.meo Virili.

Secundò principaliter fuit reſponſum ex abundanti, nõ poſſe dubitari quin lis eſſet ſuper titulo beneficij, ex quo
156 *in Commiſſione adeſt clauſula (cum inciden. &c.) Nec fuit opus deducere iſtam clauſulam ad ſpeciem, pro vt dicitur de clauſula (quam, & quas, &c.) Verrall.deciſ.125. par.3.ſed ſufficit, quòd præceſſerit inſtitutio, & ſic quòd adſit materia praexiſtens, vt fuit conſideratum in cauſa Illerden. Præcept. 5 Martij 1626.coram b.m.Patriarcha Manzanedo, quia tunc negari non poteſt, quin negotium ſimile ſit de incidẽtibus, emergentibus, annexis, & connexis cauſæ commiſſę, & ſic quòd ſpecialiter ſit cõmiſſum abſque alia ſpecificatione; & hoc eſt quod dicit Bellam. deciſ.619. Caſſad. deciſ 9 num. 13.de cauſ.poſſeſſ & propriet. Mandoſ. ſuper regul. de ſubrogat.q.14 num.7.& fuit dictum in cauſa Peruſina hæreditatis 26. Octobris 1601. coram b m.Card. Pamphil.*

Denique non viſum fuit obſtare, quòd pro parte Franciſci prætendebatur poſſeſſionẽ D.Petri defuncti fuiſſe nullam, & attentatam, ac minimè manutenibilem. Nam reſponſum fuit ceſſare obiectum ex facto, quia licet cauſa ex ſe ipſa videretur appellabilis, tamen D. Roſermi-
157 *nus acceptauit reſcriptum cum clauſula ſibi præiudiciali, nempe ſine præiudicio vlterioris exequutionis litterarum Apoſtolicarum D. Roncioni, vt in Summario num. 8. qui propterea potuit in vim d clauſul.proſequi ad vlteriora in exequutione ſuarum litterarum abſque vitio attentatorum, vltra quòd D. Bandrinus ſubrogatus debuit interim immitti in illam qualemqualem poſſeſſionem, ſeu detentionem, quam habebat defunctus in cuius locum fuit ſubrogatus, vt in puncto fuit reſolutum coram Cardin. Mantica deciſ. 252. num.5.& coram Cardin. Sacrato in Bracharen. benef.27. Iunij 1605.& in Anconitana Capell. 14. Martij 1607. coram b.m.Vbaldo in Pampilonen. Paroch.de Arch.6 Iunij 1611. & coram Reuerendiſſ.D.meo Decano in Gerunden Benefic.9.Maij 1622. Et ita fuit deciſum vtraque*

parte

parte informante, &c.

Quando verò talis gratioſa ſubrogatio fuit impetrata pro beneficio, quod non ſit Iuriſpatronatus, quæ debeant iuſtificari ad exequutionem ipſius obtinendam, habentur in Cremonen. Præpoſituræ 27 Iunij 1631. coram Motmanno referenda in fine Operis, vbi in ſpecie de probatione reſeruationis propter reſignationẽ factam in manibus Papæ.

158 Pro iuſtificatione litis narratæ an ſufficiat probare commiſſionem cauſæ; habetur in Mediolan. Capell. de Valdarno 3. Iulij 1595. coram Pamphil. his verbis:

Domini dixerunt ad effectum iuſtificationis litis narratæ in gratia ſubrogationis, ſatis de ea cõſtare ex cõmiſſione ad inſtantiam Thuraghezzi in Rota præſentata; & citatione cum inhibitione, illius vigore obtenta Rota deciſ. 4 vt lit. penden. in antiquis Caſſad. tit 76. num 3. ſuper reg. &c.

159 *Non obſtat quòd iuxta notata per Anton. Auguſt. in tit de reſeru. num. 19. videatur reſtricta per illa verba (De, & ſuper præmiſſis) quia præter quàm quòd ex eadem ratione fuerunt etiam præparati tituli prouiſionum ambarum partium ſubſequẽte clauſula (rebuſque alijs) qua operatur vt poſſit deduci, & cenſeatur deductum omne ius, vt aliàs fuit dictum in cauſa Romana donationis 50. mil. de anno 1574. coram Sanctiß maximè cum non conſtet de aliqua partis reſtrictione in proſequutione cauſæ, pro vt erat in caſu deciſionum Legionen. præſtimoniorum in contrarium allegatarum, in quo ex declaratione Ferdinandi, & alijs locis præciſiùs, conſtabat, ipſum ſe reſtrinxiſſe ad ſolũ ius annexionis, vt dicitur in deciſione.*

Et tantò magis, quia in hoc caſu concurrit alia clauſula (vnà cum toto negotio principali) Franc. in cap. vt debitum num 45 de appellat. Egid deciſ. 619 Caſſad deciſ. 9 num. 14. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Mohed. deciſ 162. Caputaquen. deciſ. 152. part. 1. in impreſſ quod in hoc caſu non dicitur, idem cum negotio appellationis in deciſ. Caputaquen. 7 c. lib. 1 in manuſcript. ſed diuerſ. cum vnum ſit poſſeſſorium, aliud petitorium, & de vno ad aliud non infertur ad l. naturaliter §. nihil commune ff. de acquirẽda poſſeſſ.

160 Quando ſubſtineatur dicta ſubrogatio gratioſa etiã quòd lis non eſſet ſuper ti-

tulo, habetur per Rotã in Dertuſen. Paroch. 14. Nouembris coram Vbaldo ſequentis tenoris.

Baldaſſar Segarra, qui fuerat ab Ordinario prouiſus de hac Parochiali, obijt de menſe Auguſti 1629. & Gulielmus Capſir, qui cum eo litigabat coram Nuntio ſuper irrationabilitate iudicij Epiſcopi, prauia narratiua huiuſmodi litis, obtinuit à Sanctiſſimo ſubrogationem gratioſam ad ius, & poſſeſſionem dicti Segarra, cuius vigore fuit immiſſus in poſſeſſionem Parochialis, in qua permanſit vſque ad obitum ſequutum de menſe Decembris 1629. mortuo Capſir, Ordinarius fecit concurſum, & Parochialem contulit Chriſtophoro Bonauentura poſſeſſione ſubſequuta. Ioſeph verò Fräces illam impetrauit à Papa tamquam adhuc vacantem per obitum dicti Segarra in menſe Auguſti reſeruato, & vigore Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, obtinuit ab Auditore Cameræ ſententiam fauorabilem ſuper immiſſione, & declaratoria, à qua cùm fuerit appellatum, & cauſa mihi commiſſa cum clauſula (Arbitrio Rotæ) hodie propoſito ſuper hoc particulari dubio, Domini reſpon-

161 *derunt, Arbitrium intrare pro retardatione exequutionis dicti Breuis. Et moti ſunt quia arbitrium regulatur à iure. Caſ. de Graſſis deciſ. 7. num. 7. & deciſ. 8. in princip. de ſent. & re iudic. De iure autem eſt, vt Breue non ſit exequendum, niſi prauia illius iuſtificatione, vt in Terracon. Archidiacon. apud Marcheſ. par. 1 fol. 305 num. 1. & in Salamant. Benefic. d. par. 1. fol. 343 nu. 1. iuſtificatio autẽ potiſſimum cõſiſtit in reſeruatione, in qua fundantur huiuſmodi Breuia de capienda poſſeſſione nomine Cameræ. Garz. de Benef. par. 6. cap. 3 num. 9 & 10. Rot. in Vicen Benefic. num. 2. in Toletan. Capell. num. 3 in Placentin. Benefic. num. 2. apud Marcheſ. de commun part. 1. fol. 343. 348. & 353. S. M. Gregor. deciſion. 53. num. 6.*

162 *Hic verò de reſeruatione non docetur, quia licèt Segarra obierit in menſe Auguſti reſeruato, attamen illius vacatio fuit conſumpta per prouiſionem Capſir, qui (vt ſupra dixi) obtinuit ſubrogationem gratioſam, iuxta not. per Moder. ad reg. 8. gloſ. 15 num 121 Rot. diuerſ. deciſ 498. num. 2. & deciſ. 523. num. 2. & 691. num. 5 par. 2. in recent. & dixit Rota in Vlixibonen. Benefic. 19. Decembris 1622 coram b. m.*

Domi-

Domino meo Vbaldo.

Non obſtant oppoſitiones contra gratiam Capſir, quam tenetur iuſtificare Chriſtophorus, qui fuit prouiſus per mortem Capſir, quia quidquid de hoc dicendum ſit,
163 *ſatis eſt reſpondere, ex eo ſolùm fuiſſe iuſtificatam gratiam Capſir, quod ipſe præſentauit litteras exequutori, qui procedendo ad exequutionem præſumitur ad illã proceſſiſſe prauia iuſtificatione omnium narratorum de quibus potuit etiam ſe extraiudicialiter informare, cùm poſſeſſio eſſet vacans, & non adeſſet legitimus cõtradictor. Put. deciſ. 140. lib. 2. in correct. Card. Caual. deciſ. 664. num. 2. Rota diuerſ. deciſ. 293. num. 6 & ſeq. & deciſ. 406 num. 1. part. 1. in recent. & tenuit Rota in Piſana Benefic. 1. Februarij 1630. coram R. P. D. meo Merlino. Idque maximè procedit poſt adeptam poſſeſſionem, cum omnia præſumantur per exequutorem benè geſta. Put. deciſ. 356. num. 4. lib. 1. in correct. Rot. deciſ. 739. num. 4. par. 2. recent.*

164 *Non obſtat quòd gratia Capſir fuerit nulla ob non factum concurſum, quia ſatis eſt quòd Papa ſciuerit beneficium vacare de menſe Auguſti per obitum Segarra, & quòd de illo prouiderit Capſir, etiam non facto concurſu, cùm non habeat opus Papa derogare Conc. Tridentin. ſed ſufficiat, quòd contra Conc. diſponat Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 6. num. 120. Rot. deciſ. 179. num. 6. part. 2. recent. Mareſc. var. reſolut lib. 1. cap. 19. num. 11.*

165 *Non obſtat, quòd lis non eſſet ſuper titulo Beneficij, pro vt requiritur ad validitatem ſubrogationis gratioſæ, tum quia ad hunc effectum ſufficit quòd beneficium eſſet reſeruatum ratione menſis; vt ſupra. Rot. deciſ. 187. num. 4. par. 2. recent. & tenuit Rota in Montis Paliſci Capell 30. Ianuarij 1606. coram Cardin. Lancell. & alijs: tum quia non fuit narratum beneficium ſimpliciter eſſe litigioſum, ſed fuit diſtinctè narrata lis, & quod fuit appellatum ab irrationabili iudicio Epiſcopi; & ideo ſufficit quòd lis eo modo iuſtificetũr, quo fuit narrata. Seraph. deciſ. 990. num. 7. Et ita deciſum vtraque, &c.*

166 Per obitum tantùm præſentati, & non inſtituti, an poſſit obtineri ſimilis gratioſa ſubrogatio. Habetur in Bergomen. Capell. 23 Martij 1618. coram Buratto, quæ eſt 59. apud *Viuianum*.

Vbi

Vbi impetrata fuit ſubrogatio in ius, & poſſeſſionem reſignantis, quæ debeant iuſtificari ab illo ſubrogato, ſunt tria, Clericatus, poſſeſſio reſignantis, & reſeruatio. Habetur per Rotam apud Caualerium deciſione 459. item clariùs in Cuſentina Abbatiæ 20. Decembris 1627. coram Virili, quæ eſt 53. apud *Viuian.* Vbi ha-
167 bes, quando dicta ſubrogatio ob reſignationem reddatur turbida ob fumum Iuriſpatronat. ita vt præſentatus, & inſtitutus ad idem beneficium poſſit retardare exequutionem dictæ ſubrogationis gratioſę; & etiam in Colon. Canonicat. S. Vrſulæ 27. Ianuarij 1627. coram Vbaldo, & in duab. alijs deciſionibus in ead. cauſa factis apud eundem *Viuian.*
168 vbi habes, quis nam ſit legitimus contradictor hoc caſu ad impediendam immiſſionem, ibi: *Non obſtat quòd Alexāder habeat parem titulum vigore precum imperialium, & ſit in poſſeſſione: Vnde intret regula, quòd inter habentes parem titulum procedendum ſit ordinariè, & non exequutiuè per viam immiſſionis, quia cùm dictus Alexander non veniat ex eadem vacatione per reſignationem, ſed ex diuerſa per obitū; nec non ex eod. fonte, ſcilicet à Sede Apoſtolica, nec habeat ſimilem ſubrogationem, non habetur pro legitimo contradictore ad impediendam immiſſionem, vt fuit ſæpiſſimè tentum in Rota. Caputaq. deciſ. 329. par. 1. & fuit reſolutum in Pampilon. Paroch. de Arcoz. 4. Maij 1613. coram b.m. D. meo Vbaldo. In Barbaſtr. Priorat. 11. Ianuarij 1616. coram R. P. D. Veroſpio; & in Ratisbon. Canonic. 17. Nouembr. 1617. corā D. meo Pirouano, & in alijs.* Et iterum in alia deciſ. pro eadem cauſa, quæ eſt deciſ. 52. apud *Viuianum*, ibi: *Pariter Domini dixerunt non obſtare, quòd Alexander ſit prouiſus ab Ordinario vigore precum Imperialium; & ſit in poſſeſſione, & ideo videatur legitimus contradictor, vt colligitur in cap. ſi à ſede de prebend. in 6. quia hoc benè procedit ad effectum, quòd audiatur in hoc iudicio poſſeſſorio: non autem ad impediēdam exequutionem cùm ſtante notoria reſeruatione, vt ſupra, non poſſit ex ſuo titulo obtinere immiſſionem, & ideo eſſet inconueniens, vt ipſe poſſet prouiſo Apoſtolico hanc immiſſionem impedire, quam ipſe in concurſu cum prouiſo Apoſtolico obtinere non potuit Verall. deciſ. 345.*

lib.

lib. 2. Rota deciſ. 711. num 2. par. 1 recent. & fuit tentum in Caſtell. Canonicat 4. Iulij 1625. coram b m. Buratto, vbi alia ſimiles deciſiones allegantur.

169 Quòd Capitulum non ſit legitimus contradictor in Canonicatu, vel dignitate obtempta per gratioſam ſubrogationem in ius, & poſſeſſionem reſignantis, ad opponẽdum de inualiditate reſignationis, & adimplemento conditionis, habetur in Tiburtina Archidiac. 15. Ianuarij 1618. coram Caualerio, quæ inter impreſſas ſuo nomine eſt deciſio 450. Quando verò ſit legitimus contradictor ratione prætenſæ vnionis, habetur in Motulen. Iuriſpatronat. 18. Februarij 1630. coram Motmanno referenda in fine Operis, & Buſilien. Canonic. in fine, ibid. relata.

170 De ſubrogatione gratioſa in ius, & poſſeſſionem reſignantis, in qua prætenditur reſignatio inualida, habetis duas alias deciſiones in Cremonen. Præpoſituræ 27. Iunij, & 15. Decembris 1631. coram Motmanno, referendas in fine Operis.

De Gratia (Si neutri) & (Perinde valere.)

171 *Gratia (ſi Neutri) quomodo differat à gratia, (Perinde valere.)*

172 *Iuſtificare quanam debeat obtinens gratiam, Si neutri.*

173 *Vltimus ſtatus beneficij attenditur circa probationem eius qualitatis.*

174 *Beneficium regulare non confertur ſeculari, niſi de Regularitate fuerit facta expreſſio.*

175 *Prouiſio, quæ dedit cauſam liti non eſt attendenda.*

176 *Gratia Perinde valere, praſupponit validitatem prima gratia, nec operatur in praiudicium iuris alteri quæſiti, ni Papa illud in ſpecie tollat. nu. ſequenti.*

171 VBi duo litigant, & neutri ius competit ſolet impetrari ab aliquo eorum, concedi beneficium cum iſta clauſula (ſi neutri) de qua *Viuian. lib. 13. cap. 5. num. 32. ſeq.* & in ſpecie quomodo differat à Gratia. Perinde valere, tractat *Staphil. in tract. de litteris gratia cum de ſignatura litterarum iuſti-*

iuſtitiæ in tit. de clauſula ſi neutri in litteris gratiæ appoſita. De qua gratia (Perinde valere) & eius effectu habetis deciſionem nouiſſimam Burgi S. Sepulchri Beneficij 13. Iunij 1631. coram Merlino, referenda in fine Operis, quòd obtinens gratiam (ſi neutri) non dicatur renunciare pręſentationi, cum in Beneficialibus detur multiplicatio titulorum, fuit dictum in Firmana beneficij 13. Maij 1596 coram Pamphilio. Habes etiam, præter deciſ. in Meten. Priorat. 17. Iunij 1627. coram Merlino, quæ eſt *deciſ. 541. apud eumdem Viuianum,* & aliam apud *Caualer.* 572. vbi reperies quomodo talis gratia iuſtificetur in eo ſcilicet neutri competere ius, aliam deciſion. Neocaſtren. Parochial. 16. Ianuarij 1630. coram Durano ſequẽtis tenoris.

Domini dixerunt. Gratiam (ſi Neutri) MarciCoriæ eſſe in omnibus iuſtificatam:
172 *nam in primis non ius ſuũ,*
probatur ex eius confeſſione, qua nulla maior probatio, l. cùm precum C. de liber. cauſ. Gregor. XV deciſ. 89. num. 2. & ibi Adden. Rota deciſ. 411. num. 4. part. 2. recent. & fuit ſæpiſſimè deciſum.

Vacatio, & modus vacandi narrati, videlicet per obitum Cęſaris de Nicotera probatur ex gratia Apoſtolica Lelij Pandulphi partis aduerſæ, dum venit ex ead. vacatione. Gregor. XV. deciſ. 137 num. 11. Card. Caual. deciſ. 572 num. 2. & Rota apud Reuerendiſſ. D. meum Decanum deciſ 305. num. 2. qui modus probandi vacationem ſufficit ad effectum, de quo agitur. Egid. deciſ. 268.

Presbyteratus ex litteris patentibus Ordinarij iuxta tex. in cap. vbi Abb. in 1. notab. de Cleric peregrin Felin. in cap. poſt ceſſionem num. 3. & is de probat. Grammat. deciſ. 81. Seraph. 1441. num. 10. Card. Caualer. d. deciſ. 572. num. 4. & Rota d. deciſ. 451. num. 7.

De valore narrato per non exceſſum in ducat. 60 aur. de Cam. conſtat ex teſtibus deponentibus de publica voce, & fama. Egid. deciſ 674. Puteus deciſ. 26. lib. 1. in nou. impreſſ. Gregor. XV. deciſ. 84. num. 3. & Rota in rec nt. & apud Card. Caual. vbi ſupra; & rationem, quare in hoc caſu ſufficiat probatio de publica voce, & fama; & tradit Verall. deciſ. 277. parte pr ma.

De lite verò conſtat ex reuolutione actorum, ex qua apparet de Commiſſione, &

Ci-

Citation⁎, & plurib. alijs actibus in cauſa factis inter partes ad l. geſta C. de re iud. Clement. 1. cum ibi not. vt lit. pēdent. Rot. deciſ. 4 eod. tit. in antiq. Caſſad. deciſ. 1. num. 4. eod. tit. vt lit. penden. Gregor. XV. d. deciſ. 84. num. 1. & Rot. in recent. deciſ. 99. part. 2.

Tandem de non iure Lelij
173 *ex quo conſtat, quòd in probanda qualitate Beneficij in dubio attenditur vltimus ſtatus. cap. querelam de elect. cap. conſultationi 69 de Iurepatron. Feder de Sen. conſ. 234 num. 3. verſ. ſed in caſu propoſito. Dec. conſ. 126. nu. 1. Seraph. deciſ. 1103. num. 5. & in puncto an Beneficium ſit Regulare, vel ſeculare. tex. in cap. cum de benefic de prebend in 6 Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 8. num. 51. Rot. deciſ. 2. de praben. in nou. & deciſ. 154 num. 3. part. 1. recent. Vtimus autem ſtatus huius beneficij eſt de Regulari, vt ex collationibus in actis productis, & effectum ſortitis per circiter 50. annos continuos; ex quibus probatur, quòd de anno 1531. hoc beneficium fuit collatum per Baiuliuum S. Euphemiæ, Religionis Hieroſolymitanę Aloyſio Barbaro, & de anno 1560 per Aloysij reſignationem Iacobo Barbaro, & per dimiſſionem dicti Iacobi de anno 1597. Virgilio Forlano Religionis Ordinis Sancti Ioann. Hieroſol. cum tamen beneficium ſeculare non valeat regularibus conferri, & è contra d. cap. cum de beneficio, in cap. cum in ſingula de prabend. in 6 Clem. 1. de ſupplemen. negligen Prælat. Sacr. Concil. Trident. Seſſ. 14 cap. 10. Gonzal ſuper reg 8. gloſ. 7. num. 4. Seraph. deciſ. 1305. num. 4. & habetur in Reg. Cancell. 43. Vnde cùm Lelius ſit ſecularis, & in gratia Apoſtolica, qua vtitur non expreſſerit, hoc beneficium eſſe regulare, & in ſtatu regularitatis prædicto, quod tamen eſt exprimendum; Felin. in cap in noſtra num. 41. de reſcript. Caſſad deciſ. 4 de prabend. Gonzal. d. Gloſ. 7 num. 5. & Rota in Ferrarien. Paroch. 1. Aprilis 1597. coram b.m. Corduba, quæ habetur apud Garz de Benefic par. 6. cap 2. num. 123. conſequenter clarè conſtat de eius non iure ex ſupradictis.*

Neque obſtant quædam fi-
157 *cta vltima prouiſiones de hoc beneficio, vti de ſeculari, quia aut dederunt cauſam liti, aut fuerunt facta lite penden in Baiuliuum, & Ordinarium ſuper iure conferēdi, quæ ideirco non ſunt attendenda. Cap. 1. & 2 vt lit. pend.*

Ppp

pend.in 6.Gregor. XV. deciſ. 417.num. 4. Card. Caualer. deciſ.633.num.10. Rot.deciſ. 30.num.1.part.1. recent. & in Ianuen. Paroch. S.Andreæ 19. Aprilis 1627.coram me, & fuit dictum in prædicta lite inter Baiuliuum, & Ordinarium die 8. Nouembris, 1624. coram b.m. Remboldo. Et ita deciſum Marco tantùm informante, &c. Duobus præſentatis concurrentibus ad obtinendam gratiam (ſi neutri) præfertur habens qualitates requiſitas à fundatore, vt fuit reſolutum in Pientina Capell. 16. Maij 1603.coram Litta.

Reſtat tandem vt aliqua dicantur circa manutentionem poſſeſſionis alicuius in Capell vel Beneficio, de quibus fuit prouiſus, vel in quibus fuit inſtitutus. De qua re præter deciſ. adductã ſupra *quæſt.3.num. 116.* videatis deciſ. *55.* & *56.* apud *Viuianum* in ſpecie, quòd in manutentione non attendatur data litterarum, ſed poſſeſſio prouiſorum, habetur *deciſ. 109. num. 11. apud eumdem Viuianum.* Sufficit enim quòd poſſeſſio ſit anterior, Rota ſæpius, præcipuè apud Caualer.deciſ. 322 num.1. quando manutenenda ſit, vel non poſſeſſio capta authoritate Iudicis ſecularis, habetur per Rotam apud Caual.deciſ.372.

Quò ad gratiam (Perinde valere) eſt notabilis deciſio nouiſſima Burgi Sancti Sepulchri Beneficij 13.Iunij 1631. coram Merlino, quæ ſonat, vt ſequitur.

Cenſuerunt Domini eſſe recedendum ab vltimo loco deciſis ſub die 4. Iulij 1629. Quia cùm in alijs deciſionibus in hac cauſa emanatis, fuerit iam firmatum, Cæſarem ſemper in poſſeſſione, permanſiſſe vſque ad contractum matrimonium, & reſignationem, ac permutationem fuiſſe ſimulatam, & effectum non habuiſſe, & ſic illa haberi debeat pro non facta, l. nihil ff. de inofficioſo teſtam. Surd. conſ. 3. num. 29 Gonzal. ad Regulam 8.Cancellariæ gloſa 55. num. 21. cum alijs in dictis deciſionibus allegatis, Beneficium non vacauit per reſignationem, ſed per contractum matrimonij, ad tradita per Rotam deciſ. 6. num. 2. de elect. in nouis Card. Seraphin.deciſ.1446.num 1.& in recent deciſ.379.num.5 & 6. part 1 & conſequenter ſecunda gratia reualidatoria, ſiue Perinde valere, in qua fundatur vltima deciſio, ſubſi-
175 *ſtere non poteſt, quia illa ſupponit vacationem per reſignationem, ſeu permutationem,*

tionem, & praexiſtentiam primæ gratiæ, cuius eſt quoddam additamentum, & gratia addita gratiæ, nempè ad reualidationem primæ gratiæ ordinata, Gemin. conſil. 11.num.2.& conſ. 128.num. 4.Mandoſ. de Signatura iuſtitiæ tit.de Perinde valere, verſ. Perinde valere il 2. Rota d.deciſ. 379. num. 3. & 4. part.1. recentior. Præterea
176 *gratia (Perinde valere) non operatur in præiudicium iuris alteri acquiſiti. Gemin. dicto conſ.11.num.3. Rebuff. in Praxi tit.de reſcriptis, etiā & Perinde valere num. 27. & ſeqq. niſi Papa in ſpecie illud tollat. Gemin. d. conſ. 128. num.6. & 7. Quòd quidem Sanctiſſimus Dominus noſter non ſolùm in caſu propoſito non fecit; ſed imò in ſecunda gratia, expreſsè legitur appoſita clauſula illa, (dummodo de tempore datæ præſentium non ſit in ea ob non factam publicationem, aut contractum matrimonij vel aliàs, alicui ius quæſitum) quam clauſulam in iſtis gratijs, ſolitam eſſe apponi teſtatur Rebuffus in Praxi dicto tit.de reſcriptis Perinde valere, num. 32. Cardin. Seraph. deciſ.1110. num.2 & per eā præſeruatur omne ius tam in re, quàm ad rem, Garzia de Benefic.par.4.cap.3. num. 20.Rota coram Card.Caual. deciſ.231.num 4.& in recen. deciſ. 253. num.1. part.2. & conſequenter ipſa ſecunda gratia D.Buſalino ſuffragari non poteſt in præiudicium D.Octauij, cui fuerat ius quæſitum ex patronorum præſentatione ad eius fauorem facta, de qua in alijs deciſ. in cauſa factis. Denique in dicta ſecunda gratia, adeſt etiam alia clauſula (& quatenus prædicta Eccleſia ſeu Capella de dicto Iurepatron exiſtat ſaltem medietatis dictorum patronorum accedat aſſenſus) de quo aſſenſu pro parte dicti Buſalini doctum non fuit; & ita vtraque parte, &c.* Quæ omnia fuerunt confirmata in alia deciſ. coràm eodem Merlino die 5. Iulij 1632. ibi: *Quibus ſtantibus non ſuffragatur dicto Buſalino gratia reualidatoria, quæ remouit obſtaculum amiſſæ publicationis, illa enim nō præexiſtente vera reſignatione, ac permutatione, quæ confirmari, ac reualidari poſſet, nullum parere potuit effectū, præſertim poſt ius quæſitum ex præſentatione patronorum D Pico collitiganti, cui non fuit derogatum. Rota deciſ. 17.de præbend.in nouis Sarn. in Regulam de Iure quæſito non tollendo quæſt 1 num.29 verſ. ſecundus modus. Et*

fuit dictum in Aquilana Iuriſpatron. 17. Iunij 1588. coram Comitulo impreſſ. penes Marcheſanum de cōmiſſ. tit. primo fol. 131.

De Manutentione poſſeſſionis in Capellania, de qua quis fuit prouiſus.

177 Data litterarum non attenditur pro manutentione; ſed poſſeſſio. Et ſufficit ſi poſſeſſio ſit anterior ibid.

178 Poſſeſſio inſtrumentalis eſt manutenibilis nullo alio exiſtente in poſſeſſione, & ſub num. 91.

179 Poſſeſſio ciuilis animo retenta, quando ſit manutenibilis.

180 Poſſeſſionem ſemel obtentam ex inualido titulo, vbi quis adeptus eſt, an ſuperueniente nouo, & valido titulo, indigeat noua poſſeſſionis apprehēſione refertur deciſio Rotæ.

181 Actus poſſeſſionis præſentibus Canonicis facti, probant poſſeſſionem capitulariter factam.

182 Poſſidendi titulus, & cauſa eſt quid diuerſū à poſſeſſione ipſa.

183 In manutentione nudum factum, & ſola detentio conſideratur.

184 Poſſeſſio nō amittitur abſq; animo.

185 Renunciatio ſtrictè eſt interpretanda, vt lædat renunciantem minus, quàm fieri poſſit.

186 Poſſeſſionem liberè cedens, licèt perdat dominium, tamen ſi incumbat, & adhæreat de facto poſſeſſioni, debet manuteneri, & reſtitui, ſi ſpolietur.

187 Poſſeſſio noua, & inſtallatio in mutatione tituli non eſt neceſſaria.

188 Poſſeſſio ſola præſentandi, an ſufficiat in iudicio manutentionis contra prouiſum à ſede Apoſtolica, vt de libero.

189 Poſſeſſio beneficij capta authoritate iudicis ſecularis, quando ſit manutenibilis, & num. ſeq. & num. 194.

192 Recurſus ad iudices ſeculares quomodo probetur, excomunicantur tales recurrentes, num. 190. & ſeq. & num. 192.

193 Inhibitio an cauſet attentatum.

195 Exequutoris facultas quādo procedat.

196 Auditor Rotæ quando ſuccedat in locum exequutoris.

197 *Intruſus non debet manuteneri, & num. 199 Quis nam ille ſit, exequutoriales quando contra ipſum poſſint exequi, num. ſeq. Aggrauatoria quãdo dãda contra illum non eijcientem, num. 200.*

Reſtat pro coronide huius Praxis, vt aliqua dicantur circa manutentionem poſſeſſionis alicuius in Capellania, vel beneficio de quo, vel qua fuit prouiſus, de qua re præter deciſionem *55. & 56. apud Praxim Vi-*
177 *uiani*. In ſpecie quòd in manutentione non attendatur data litterarum, ſed poſſeſſio prouiſorum, habetur *deciſ. 109. num. 11. apud eumdem Viuianum.* Sufficit enim quòd poſſeſſio ſit anterior. Rota ſæpius, præcipuè apud *Caualerium deciſ. 522. num. 1.* Vbi habetis, quæ nam exceptio non ſit admittenda in hoc iudicio ſummariјſſimo manutentionis, & quòd poſſeſſio capta, non citata parte, non ſit manutenibilis.
178 Ampliatur concluſio poſita de anteriori poſſeſſione, Primo etiam ſi illa fuerit tãquam inſtrumentalis, quando tamen alius non exiſtat in poſſeſſione, vt per Rotã apud eumdem *Caualerium*
179 *deciſ. 2. 14. & 150.* Ampliatur ſecundò, etiã ſi poſſeſſio ſit ſimilis animo dumtaxat detenta, putà quia iudex nec ritè nec rectè, aliquem priuauit poſſeſſione. Rota apud eamdem *deciſ. 2. Caualerij*. Ampliatur tertiò,
180 Quando immiſſus in poſſeſſionem in vim tituli inualidi, poſtea mutauit titulum etiam renunciando illi poſſeſſioni, quia adhuc continuando poſſeſſionem, non indiget noua apprehenſione illius, & debet in illa manuteneri, vt in Alexandrina Archipresbiteratus 28 Iunij 1627. coram Merlino, vt ſequitur: *Maſſobrius fuit præſentatus ab Arnutio & ab Epiſcopo, obtempta inſtitutione apprehendit capitularitet poſſeſſionem Archipresbiteratus, pluresque actus concernentes officium huiuſmodi dignitatis, nec nõ etiam curam animarum illi annexam exercuit, verùm monitus, aſſertum Iuſpatronat. non ſubſiſtere, imò cùm vacatio contingerit de menſe Auguſti, illius collationem ſpectare ad Papam, ab eo impetrauit prouiſionem cum ſolito decreto, quòd renunciaret dictæ præſentationi, pro vt his verbis decreto paruit. Renunciauit præſentationi,*

& in-

& inſtitutioni, ac poſſeſſioni exinde ſequutæ, & dictum Archipresbyter, vti reſeruatum, & non aliter in futurũ poſſidere velle declarauit. Et continuando in reali poſſeſſione poſt huiuſmodi renũciationem interfuit choro, proceſſionibus, & alijs functionibus capitularibus. Vnde fuit dubitatum, An eidem Maſſobrio dandum eſſet mãdatum de manutenendo. Et DD. ter, ac maturè diſcuſſo articulo, affirmatiuè reſponderunt.

De poſſeſſione enim illius non poteſt dubitari. Et conſtat de prima apprehenſione ſolemniter, & capitulariter facta, & poſt renunciationem dantur teſtes, qui deponunt de viſu, quòd Maſſobrius tamquam Archipresbyter interuenit publicis functionibus cum alijs Canonicis; & conſtat, quòd congregato Capitulo pro tradenda poſſeſſione alteri Canonico, idem Maſſobrius recepit iuramen-
181 *tum ab eo, ex quibus actibus factis præſentibus alijs Canonicis, probatur poſſeſſio capitulariter capta. Rota deciſ. 17. de præbend. in nouis Caſſador. deciſ. 8. de cauſa poſſeſſ. & deciſ. 5. num. 3. de Iurepatron Verall. deciſ. 27. lib. 1. in manuſcrip. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 235. num. 12. in eius impreſſ. Nec obſtare viſum eſt, quòd pro Scipione adducebatur; ſcilicet primam poſſeſſionem Maſſobrij capitulariter captam, non eſſe attendendam nec manutenibilem, cùm illi renunciauerit, nec etiam ſecundam poſtquam renunciauit, quia non fuit apprehenſa capitulariter, & actus illi, quamuis geſti præſentibus Canonicis, non tamen ſunt geſti cum ſcientia eorumdem, quòd ſcilicet Maſſobrius poſſideret in vim prouiſionis Apoſtolicæ, cùm potuerint credere, ipſum continuaſſe, tamquam præſentatum à patrono. Quoniam & vtramque poſſeſſionem Rota credidit validam eſſe, ac manutenibilem. Et quò ad primam animaduertendum eſt, Maſſobrium non renunciaſſe poſſeſſioni reali, & illi quæ de facto eſt, vt apparet ex illis verbis. Renunciat præſentationi, & inſtitutioni, ac poſſeſſioni inde ſequutæ, & declarat, ſe velle poſſidere d. Archipresbyt. tamquam reſeruatum; vnde non poſſeſſioni in totum & abſolutè renunciauit, ſed poſſeſſioni tamquam ex antecedente præſentatione prouenienti, & ſic ſolummodo renunciauit titulo, & cau-*
182 *ſæ poſſidendi, quæ eſt quid diuerſum ab ipſa poſſeſſione.*

l. 3.

l.3.§.ex pluribus ff. de acquirendâ poſſeſſione. Et iure merito Maſſobrius superueniente ſibi nouo titulo, ſcilicet prouiſione Apoſtolica potuit continuare poſſeſſionem ipſam de facto, mutato ſolùm primo iure, & titulo poſſeſſionis, l. non ſolùm §. quod vulgò ff. de vſucapionibus, l. ſecunda §. illud l. qui bona, §. 1. cum ibi notatis ff. de acquirenda poſſeſſione. Rota apud Achill deciſ. 4. de poſſeſſione, & proprietate, Puteus deciſ. 165. num. 3. lib. 1. & deciſ. 441. eod. & in recent. deciſ. 300. num. 8. part. 1. Gabriel conſ. 51. num. 1. & 28. lib. 1. Quæ mutatio ipſo iure ſtatim facta intelligitur data notitia ſecundi tituli etiã abſque alia declaratione, iuxta conſil. Decij 400 quod ſequitur Rota, vt per Achill. dicta deciſ. 4. Put. d. deciſ 441. lib. 1. Creſcent. deciſ. 168. aliàs 5 de reſtitut ſpoliatorum; Rota deciſ. 224. num. 2. part. 1 diuerſ. & deciſ. 601. num. 2. par. 3. diuerſorum Cardin Mantica deciſ. 71. num. 1. Neque opus erat vt exiret de poſſeſſione, & poſtea iterum ingrederetur ad l. cùm nemo, & ibi gloſa in verbo extrinſecus C de acquirenda poſſeſſione, Put. dicta deciſ. 441 libr. 1. & Achill. dicta dec. 4. vbi quòd hæc opinio eſt magis æqua, & conſona iuribus, & ſæper ſeruatur à Rota, vt in dec. 345. nu. 4. & dec. 613. nu 5 par 1. & deciſ. 143. num 4. part. 2. diuerſ & in Tuden. Paroch. 4. Nouembris 1592. coram b.m. Card. Pamphilio in quibus fuit reprobatum conſil. 131. libr. 1. Soccini Senioris contrarium ſentientis. Et in puncto dixit Bal. in l. 2. num. 63. verſ. ſed pone C. de ſeruit. & aqua, quòd ſi falſus Canonicus diu ſtetit in poſſeſſione, & deinde obtinuit prouiſionem à Papa, non eſt neceſſaria noua apprehenſio, & inſtallatio, quia ipſo iure fit quædam conuerſio ex nouo titulo ſuperueniente, & Baldum ſequitur Grauetta conſ 171. num. 1. verſ. ſecundo pro hac, & licèt ſub num. 19 declaret, Baldi ſententiam non procedere, quando ante prouiſionem Papæ ius tertio fuerit quæſitum, & Grauettam ſequatur Riminal. Iunior conſ. 100. num. 25. attamen non applicatur caſui noſtro hæc limitatio quia ante prouiſionẽ Apoſtolicam Maſſobrij nullum ius erat quæſitum Scipioni, & propterea ſi Maſſobrius retinuit poſſeſſionem de facto, mutauitque ſibi ſolummodo ius, & titulum poſſidendi, adhuc ei manutentio danda eſt ad ſtatum ſuæ poſſeſſionis cap. querelam

cum

Digitized by Google

cum ibi notatis de electione l. Aquilius vbi Caſtr. num. 5. ff. de donationibus, Caſſadorus deciſ. 14. num. 8. ſuper Regulam, & Rota coram Sanctiſſ. mem. Gregor. XV. deciſ.
183 560. num. 1. In manutentione enim nudum factum, & ſola detentio conſideratur Caſtren. in d. l. Aquilius ſub nu. 5. de donat. Cephalus conſ. 16. ſub num. 5. lib. 1. Card. Seraphin. deciſ. 582. num. 5. Rota diuerſ. deciſ. 50. num. 29. & deciſ 64. num. 2. part. 2. Hacque videntur certiora euadere, quia Maſſobrius ſibi prouidit, & conſeruauit ſuam primam poſſeſſionem de facto per declarationem, quòd volebat poſſidere ex titulo prouiſionis Apoſtolicæ Archipreſbyteratum, quem prius poſſidebat ex titulo præſentationis, & in eodem inſtanti, renunciat, & declarat, & ſic renunciatio eſt reſpectiua ad declarationem; eatenus enim renunciauit, quatenus credidit eſſe conſultum ſuæ poſſeſſioni, & continuationi. Siq; hæc declaratio non ſuffragaretur, renunciatio quoque ex defectu non operaretur, & conſequenter primam poſſeſſionem à ſe non abdicaſſet
184 Maſſobrius. Ad dimittendam enim poſſeſſionem requiritur animus d. l. 3. §. in amittenda, vbi Alex. ff. de acquirend. poſſeſſione. Caſſad. deciſ. 4. num. 3. de reſtitutione ſpoliat. Pariſius conſ. 114. nu 7 lib. 4 Rota apud Achill.
185 deciſ. 11. de penſion. & Renunciatio ſtrictè eſt interpretanda, vt minus lędat renunciantem, quàm fieri poſſit, l. ſi domus ff. de ſeruit. vrban. prædiorum, Beccius conſ. 111 ſub num. 31. Surdus conſil. 446. num 22. & propterea renũciatio reſtrictiuè ad præſentationem, & poſſeſſionem inde ſequutam non eſt trahenda ad omnem poſſeſſionem. ad Clem. quod circa de elect. Bald. in leg. 2. num. 2. C. de legat. Roland. conſ. 86. num. 33. lib. 2. Et hæc duo ſcilicet; quòd quis renunciet præſentationi, & poſſeſſioni inde ſequutæ, & quòd velit poſſidere ex prouiſione Apoſtolica non inuicem repugnant, quia vult inſiſtere in poſſeſſione de facto, & reijcere primum titulum poſſeſſionis. Secunda quoque poſſeſſio (ſcilicet poſtquam renunciauit) eſt
186 manutenibilis, quia etiam liberè cedens & renuncians, licet dicatur perdere dominiũ, & poſſeſſionem ſaltem de iure; attamen ſi poſtea incumbat de facto, & realiter inhæreat poſſeſſioni, adhuc ad ſtatum eſt manutenendus; imò & reintegrandus, ſi ſpolietur. Innoc. in cap. ſuper

hoc

hoc de renunciat. Calderin. conſ. 4. eod. tit. & ſequitur: Rota deciſ. prima num. 2. in nouis eod. titul. & Caſſad. d. deciſ. 4. de reſtit. ſpoliat. num. 2. & 4. verſ. credit tamen, vbi firmat, dictum Innocent. procedere etiam in beneficialibus, ſi incumbens poſſeſſioni de facto, habeat titulum præſumptum, vnde multò magis quando habet verum, & Canonicum ex prouiſione Apoſtolica, & ſequitur Gomeſius ſuper regulam de Annat. quæſt. 57. in princip. Pariſ. de reſignatione lib. 1. quæſt. 5 num. 28. Neq; obſtat, quòd renũciatio Maſſobrij fuerit in exequutionẽ decreti literarum Apoſtolicarum, in quibus committitur exequutori, vt Maſſobrium introducat in poſſeſſionem, quia acquiſitio noua poſſeſſionis de manu exequutoris non contradicit retẽtioni primæ poſſeſſionis naturalis. Et menti Papæ aliquibus ex dominis ſatisfactũ videbatur, ſi intelligatur dictum decretum ad cumulandum poſſeſſionem poſſeſſioni. ad tradita per Caſſad. d. deciſ. 4. num. 12. & ſeq. de reſtit. ſpoliatorum. Menoch. de remed. Adipiſcendæ Remed. 4. quæſt. 43. num. 337. & ſequitur Gabriel concluſ. 7. num. 6. de acquiren. poſſeſſione, vbi quòd vtraque poſſeſſio de per ſe eſt conſiderabilis. Et demum in hoc ſummariſſimo iudicio retinendæ, attendi debet quòd Maſſobrius fecit, non quod facere debebat. Nec obſtat quòd Canonici ignorauerint, vel ignorare potuerint huiuſmodi mutationem tituli in Maſſobrio, quidquid ſit an requiratur hæc ſcientia, &c. ex tot actibus, & ipſa facti ſerie, ſcientia hæc benè inferri, & præſumi poteſt. Abbas in cap. cum Eccleſia num. 25. de cauſa poſſeſſ. Rota deciſ. 179. num. 2. part. 1. diuerſ. & deciſ. 685. num. 4. part. 1. recent. Præſertim quia non agitur de apprehenſione de nouo facienda, ſed de continuanda poſſeſſione mutato titulo ſolum. Innocent. in cap. bonè el 2. num. 6. verſ. pro prima de poſtulat. Prælat. Ripa in cap. cùm Eccleſia Sutrina, num. 64 verſ. 3. declara de cauſa poſſeſſ. & propriet. & agitur ad effectum manutentionis, quæ datur ad ſtatum, vt dixi, quo caſu nec ſcientia videtur neceſſaria, iuxta deciſ. 17. num. 7. part. 2. diuerſ. à qua nec receſſit in recentior. dicta deciſ. 685. num. 4. part. 1. Et in plenario poſſeſſorio poterit Maſſobrius docere de ſcientia Capituli. His etiam intelligimus non obſtare, quòd capi-

tulariter non fuerit apprehẽſa poſſeſſio per Maſſobrium iuxta deciſ. 8. Caſſad. de cauſa poſſeſſ. Quoniã ſi attendimus primam poſſeſſionẽ illa fuit
187 *capitulariter capta, & in mutatione tituli non eſt opus noua apprehenſione, & inſtallatione, vt ſupra ex Baldo, & Grauetta dictum eſt. Si verò actus poſteriores conſideremus tamquam inducẽtes ſecundam, & nouam apprehenſionem poſſeſſionis, nõ autem cõtinuatiuè ad primã poſſeſſionem capitulariter obtentam, tunc ſat eſt, quòd Maſſobrius petierit manuteneri, & quatenus opus ſit admitti capitulariter, ipſiq; Canonici, nulla vergente ratione denegauerint huiuſmodi Capitularem receptionem, hoc enim caſu habetur pro capitulariter capta, Rota coram Sanctiſſ. mem. Greg. XV. 364 num 2 & in Piſtorien. Canonic. 16 Iunij 1625. coram Illuſtriſſ. D Card. Caualerio, & in Leodien. Canonicatus 3 Iulij 1617. coram eod. quas ſequuta etiam fuit in Cæſaraguſtana onerum 3. Iulij 1623. coram R. P. D. meo Pirouano, & ex actis ſupra ponderatis, quæ coram Canonicis capitulariter congregatis geſta ſunt, reſultat etiam apprehenſio capitulariter facta, vt ſupra in princip. dictum fuit. Et ita concluſum, &c.*

188 Ampliatur 4. etiam hoc habere locum, quando agitur contra prouiſum Apoſtolicum tamquam de libero, quia poſſeſſio præſentandi ſufficit ad effectum manutentionis, vt ſupra dictum fuit Praxi 4. ex Rota in Aliphana Iuriſpatron. 4. Iulij 1629. coram Ghiſlerio, ibi: *Nec obſtat primò quòd ex quo agitur contra prouiſum Apoſtolicum, ſola poſſeſſio non ſufficiat, etiam ad effectum manutentionis, niſi pariter doceatur de legitimo titulo, ex fundatione, & dotatione, vt tenuit Rota in Compſana Iuriſpatron. 23. Iunij 1604. coram Litta, & coram Paleotto deciſ. 519. lib. 3 par. 3. Nam ſupradictæ deciſiones procedunt, quãdo agitur in petitorio, ad iuſtificandum titulum, ſecus autem in ſummariiſſimo poſſeſſorio manutentionis, cùm tunc ſufficiat, & attendatur vltimus ſtatus beneficij, etiã contra prouiſum Apoſtolicum, Seraph. deciſ. 499 num. 3. vltra quod ſupradicta procedunt in prouiſo Apoſtolico vigore Regulæ 8. contra quam non ſuffragatur quaſi poſſeſſio præſentandi, vt tenuit Seraph. allegata deciſ. 499. Reuerendiſſ. D. meus De-*

canus

vanus deciſ. 469. num. 4. & ſeq. Caputaq. deciſ. 29. & 326 lib. 1. in manuſcript. Rota recenti. par. 1. dec. 224 num 3. non autē in prouiſo vigore alterius reſeruationis, &c.

189 Quando manutenenda ſit vel non poſſeſſio beneficij capta authoritate iudicis ſecularis præter ea, quæ dixit Rota apud Caualer. deciſ. 372. his verbis: Domini noluerunt concedere mandatum de manutenendo Domino Franciſco de Acugna ſtante eius recurſu ad Iudices laicos pro impedienda exequutione litterarum Apoſtolicarum Balzæ, qui beneficium, de quo agitur impetrauerat, ob non publicationem reſignationis factę ad fauorem D. Acugnæ: nam per talem recurſum cauſam præbuit, vt immunitas Eccle-
190 ſiaſtica violaretur, & ſic ipſo iure incidit in ſententiā excomunicationis cap. nouerit, & cap grauem de ſententia excommunic. & cauetur in Bulla cœna Domini §. 16 dictum fuit in Oſcen. Canonicatus 1. Decembris 1595. coram b.m. Penia, & in Valētina penſionis 3. Iunij 1602
191 coram Litta. Excommunicato autem non datur manutentio, vt tenuit Rota in Romana Domorum 24. Februarij 1612. coram R.P.D. meo Vbaldo, & in puncto fuit denegata manutetio excommunicato ob ſimiles recurſus, in dicta Valentina penſionis 31. Ianuarij 1600. coram eod. Litta. Nec viſum fuit obſtare, huiuſmodi recurſus fuiſſe factos ad inſtantiam Fiſci, non autem Acugna, quia reſpondebatur, præſumi factos ad inſtātiam illius, de cuius intereſſe agitur, vt tenuit Rota in Cartaginen. Portionum 14 Nouembris 1594 coram Card. Seraphino, & in Ciuitaten. Scholaſtriæ 24. Martij 1604 coram Cardinali Pamphilio, in Tuden Beneficij 5. Aprilis eiuſdem anni coram Penia, & aliàs ſæpiſſimè. Præterea ex quo D. Acugna huiuſmodi recurſus inſeruit, & regiſtrauit in proceſſu traſportato ad curiam, videtur illos approbaſſe, vt expreſſè dictum fuit in dicta Valentina Penſionis vltima Ianuarij 1600. coram Litta, &c. Habetur in Arbor. Canonicat 8. Martij 1632. coram Merlino, quæ cantat, vt ſequitur: Cùm de poſſeſſione Pauli ſequi in Canonicatu, & prabenda, de quibus agitur, appareat ex publico inſtrumento. Quod dum alius in poſſeſſione non exiſtbat prout præſumitur, probat poſſeſſionem manutenibilem

iuxta l.prædia, vbi DD. ff. de acquirenda poſſeſſione. Caputaquen. deciſ. 334 num. 6. part. 2. Rota deciſ 661. num.1. part.1. & deciſ. 525. num.1 part.2. recentiorum. Ideo Domini mandatum de manutenendo eidem Petro Paulo denegari non poſſe cenſuerunt ex § retinend. inſtit. de interdictis cum Concord. Non obſtat allegata poſſeſſio Didaci Aſtraldi, quia de illa non conſtat in actis, & quatenus conſtaret non ſuffragaretur, nec eſſet manutenibilis propter recurſus per eumdem Didacum habitos ad iudices ſeculares, ex quibus ſequitur ipſum tamquam innodatum excommunicatione, contenta in Bulla Cænæ Domini §. 16. de qua meminit Rota deciſ. 103. num. 1. poſt 2. volum. Conſil. Farinacci, & in deciſ. impreſſis poſt conſil 68. eiuſdem Farinacci lib. 1. & in deciſ. 491. num. 6 p. 2. recent. repellendum eſſe à limine iudicij, & incapacem remanere iuris agendi, etiam ad effectum manutentionis, vt reſpondit Rota coram Sanctiſſ. mem. Greg. XV. deciſ. 64. num. 3. & ibi Addentes num. 13. & deciſ. 225. num. 3. poſt 2. Volum. Farinacci, & apud Reuerendiſs. D. meum Decanum deciſ. 425. num. 13. De recurſibus autem per Didacum habitis ad iudices laicos, apparet ex litteris Regijs, quas Saluasguardias appellant, datis in Summ. num. 2. in quibus ipſum Didacum in poſſeſſione Canonicatus conſouendum eſſe præcipitur, & inde deducitur, recurſus fuiſſe factos de Ordine, & mandato eiuſdem Didaci; qui eſt nominatus in litteris, & cuius intereſt, vt ex doctrina Bartoli in l. fin. num. 5. ff. de quæſtionibus dixit Rota coram Cardin. Seraph. deciſ. 1094. nu. 1. & 2. in recent. deciſ. 529. num. 4 part. 1. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 425. num. 3. Imò hoc idem faſſus eſt ipſe Didacus in ſupplicatione porrecta pro obtinenda abſolutione, vt in ſummar. num. 3. qua confeſſione non poteſt dari melior probatio, l. cum præcum C. de liberali cauſa, & tamen ad effectum denegandi audientiam ob recurſus habitos ad iudices laicos, admittuntur etiam leuiores probationes, & ſtatur ſcripturis informibus & copijs, quidquid ſit ad effectum pænæ. Cardin. Seraph. deciſ. 1094. num. 2. & 1296. num. 10. Rota deciſ. 348 num. 3. poſt 2 volumen conſil. Farinacci, & deciſ. 602 num. 3. part. 1. recent. & alijs ſæpius, & ita Petro

Paulo

Paulò tantùm informante reſolutum fuit.

Ad cuius declarationem multum fauet alia deciſ. eiuſdem Rotæ in Tullen. Coadiutoriæ 17. Maij 1628. corã Vbaldo tenoris ſequentis: *Domina Solanda vigore litterarum Apoſtolicarum cepit poſſeſſionem Coadiutoriæ, poſtquam fuit ad inſtantiam Capituli commiſſa cauſa in Rota, & poſt emanatam inhibitionem. Vnde fuit dubitatum, an conſtaret de attentatis. Et Domini nega-*

193 *tiuè reſponderunt, quia cùm inhibitio emanauerit vigore Commiſſionis habentis clauſulam, ſine præiudicio litterarum Apoſtolicarũ quamuis ſit Rotalis non cauſat attẽtata, nec impedit proceſſum exequutoris, quin legitimè poſſit tradere poſſeſſionem. Lancell. de attent. poſt inhibitionem limitat. 3. num. 1. & ſeq Seraphin. deciſ. 1007. num. 2. Rota in Anconitan. dotis 3. Aprilis 1609 coram Illuſtriſſ. D. Cardin. Millino apud Marcheſ. de Commiſſ part. 2. fol. 57. Reuerendiſſ. D. meus Decanus deciſ. 144. num. 7. cum ſeq. Gonzal. de annot. contr. nullit. num. 224. Adden. ad deciſ. 119. num. 11. S. M. Gregor. XV.*

194 *Non obſtat, quòd ſit capta poſſeſſio auctoritate Iudicis laici, quia imò factum Iudicis laici continet potius confirmationem poſſeſſionis iam captæ in vim litterarum Apoſtolicarum, & proceſſus ab exequutore fulminati. Vnde remanet poſſeſſio benè, & legitimè capta. Seraph. deciſ. 1003. num. 3. ſed ceſſat difficultas, tum quia recurſus non eſt huc vſque probatus, cum iura non ſint in forma probanti, & tamẽ debebatur cõcludentiſſimè probari, cum agatur de delicto, & de incurrenda pœna S. M. Gregor. XV. deciſ. 96. num. 3. & ibi Adden. num. 7. Rota in Placent. benefic. 21. Maij 1624. corã b m. D meo Vbaldo, quæ eſt deciſ. diuerſ. 602 num. 2 par. 1. in recent. tum quia in omnem caſum poſſet purgari, ſi recurſus eſſet attentatus, ſed non inde infertur, quòd præcedens poſſeſſio fuerit attentata, & etiam multò minus quod fuerit læſa Maieſtas Rotalis, cùm in Rota non fuerit commiſſa exequutio, ſed ea præſeruata exequutori vigore ſupradictæ clauſulæ, ſine præiudicio.*

195 ***Non obſtat quòd facultas exequutoris procedat, quando quis ſe opponit de facto, ſecus ſi ſe opponat de Iure: quia quidquid de hoc dicendum***

dum ſit, cùm reſpiciat merita exequutoris, & nihil commune habeat cum attentatis; poteſt etiam reſponderi, quòd Capitulum non erat legitimus contradictor ad Impediendam exequutionem. Rota apud S. M. Gregor. XV. deciſ. 221. num. 3. & 4.

196 Non obſtat, quòd Auditor Rotæ Vigore Clem. Auditor, ſuccedat in locum exequutoris. Caſ. de Graſſis deciſ. 14. num. 9. de præbend. & Exequutor non procedat poſt motam litem ſine vitio attentati. Ægid. deciſ. 66. in fin. quia id poteſt intelligi quando in commiſſione nō eſt præſeruata Iuriſdictio exequutoris per clauſulam (ſine præiudicio litterarum Apoſtolicarum) vt in caſu noſtro; tunc enim dicta clauſula operatur, vt exequutor poſſit procedere citra vitium attentatorum, non obſtante iudicio ordinario. Rot. in Iſpalen. & Laurien. permutationis 11. Mart. 1596. corā Gipſio apud Marcheſ. de cōmiſ. par. 2 fol. 990. n. 1. & in Ouet. beneſ. 28 Nouembr. coram b. m. Card. Lancel. apud eundē Marcheſ. par. 1. fol. 435 Et ceſſat omnis difficultas, cùm Iuriſdictio fuerit in partibus præuenta coram exequutore poſt decretū proceſſus fulminati, poſtquam non eſt amplius res integra. Gabr. concluſ. 1. num. 44. de præben. & cum fuerit d. decretum etiam præſentatum ante præſentatam inhibitionem Rotalem, fuit introducta præuentio etiam priuatiuè quò ad Auditorem Rotæ. Caſſ. ad dec. 5. de reſcrip. Et ita deciſum vtraque, &c.

De illa autem quæſtione, an licitum ſit pro vi tollenda recurrere ad Regios tribunales, vide eruditiſſimum noſtrum P. Dianam tom. 3. tract. 1. reſol. 33.

Limitatur, quando quis habet poſſeſſionem ſine titulo, vel cum titulo, ſed nō Canonico; quibus caſibus
197 dicitur intruſus, vt poſt alios habetur per Pariſium de reſignatione beneſic. lib. 7. cap. 1. num. 113. & ſeq. Tunc enim poſſeſſio non ſolùm non eſt manutenibilis, ſed ei poteſt auferri ſine citatione, cùm non dicatur intumbere poſſeſſioni, idem Pariſius loco ſupracit. lib. 1. cap. 7. num. 2. & 3. & lib. 7. quæſt. 1. à num. 108. Vbi quòd talis intruſus nullum ius habeat in beneficio, & ſicut qui retinet rem furtiuam tenetur ad fructus perceptos, circa quam materiam non pigebit hic tranſcribere deciſ. in illa Brachar. Archidiaconatus 31. Martij 1628. quæ ſonat, vt ſequi-

ſequitur: *Pluries propoſui dubium, An eſſet danda declaratoria contra Hectorem intruſum lite pendente, & aggrauatoria contra Capitulum. Et quò ad Hectorem Domini voluerunt, quòd ei intimarentur exequutoriales, prout fuit factum, & meritò quidem, cùm exequutio non poſſit fieri etiam contra intruſum lite pendente, niſi conſtet ex actis, ipſum eſſe talem, & habere cauſam à litigante, & nullã ei prorſus defenſionem competere, aliàs citari, & niſi citetur, exequutio eſt nulla, nec poſſeſſori aliquod ſit præiudiciũ. Francus in cap. ex ratione num. 29. de appellat. Gabriel*
198 *conſ. 31. num. 20. lib. 2. Facta igitur intimatione exequutorialium Hectori, non dubitarunt, quin contra ipſum poſſit fieri exequutio, vt patet ex prædictis, & benè Bal. in l. exequutorem num. 26. C. de exequut. rei iudicatæ, Ruin. conſ. 34. num 12. lib. 5. Rota deciſ. 14. verſ. fallit, ſecundùm quoſdam, de probationibus in nouis, quæ duplicatur apud Egid. deciſ mihi 708. Creſcent. deciſ. 16 de ſenten & re iudicata Mobed. dec. 1 eod tit. Rota deciſ 441. num. 2. part. 1 diuerſ. Mantica deciſ. 310. in princip. Et propterea litteræ exequutoriales poſſunt contra ipſum exequutioni demandari, vt fuit reſolutum in cauſa Senogall. 9. Iunij 1559. coram* Oradino, *quam refert, & ſequitur Lancellottus de Attentatis par. 1. cap. 3. num. 71. vbi, quòd litteræ exequutoriales poſsũt exequutioni demandari contra intruſum, ad cuius inſtantiam cauſa fuit commiſſa; ſi vigore commiſſionis non emanauit inhibitio, aut illa fuit moderata. Mantica dicta deciſ. 310. num. 2. & fuit dictum in cauſa Toletana de Manzanares 14. Nouembris 1605. coram bo. mem.*
199 *Iuſto. Et ratio eſt, quia poſſeſſio ſic intruſi eſt improba, & vitioſa, & ideo debet omnino ab eo auferri Creſcẽt. deciſ 19. num. 3. de ſent. & re iudicata, Mobed. deciſ. 1. eod. tit. Cùm igitur exequutoriales fuerint intimatæ, & poſſint exequutioni demãdari contra Hectorem DD. dixerunt, deueniendum eſſe ad declaratoriã, quia cõſtat de eius contumacia, ex quo contẽnerat obedire iudici, l. contumacia ff. de re iudic. Seruatis enim terminis de iure ſeruari ſolitis, de quibus ſufficit, vt dicatur conſtare de contumacia; ita vt declaratoria poſſit dari, vt paſſim dicit, & ſeruat Rota. Quantum*

Digitized by Google

ipſa promiſſio, num. ſequenti.

207 *Simoniaca an reddatur præſentatio ex onere Miſſarum appoſito præſentato. Quid ſi fuerit promiſſio de defenſione iurium beneficij congerendi in vnum ſcripturas, vel recuperandi bona beneficij, num. ſeq.*

209 *Præſentatio facta ſub conditionibus illicitis, ſi non ſit acceptata per præſentatum, an priuet patronos facultate iterum eundem præſentandi.*

210 *Præſentatio facta ſub conditionibus illicitis à 140. hominibus ſi non acceptetur per præſentatum, deuoluit ius præſentandi ad alios, qui non interfuerunt prima præſentationi, & ſi minoris numeri.*

211 *Præſentatio facta de beneficio litigioſo cum onere, vt ſuis expenſis litiget, an ſit ſimoniaca, vbi de alijs conditionibus, quæ inducunt hoc caſu ſimoniam.*

212 *Præſẽtatus ſimoniacè quas pœnas incurrat, item præſentans, num. ſeq.*

214 *Accuſatus de ſimonia quãdo ſit ſuſpenſus à Diuinis.*

Sicut Iuſpatronatus eſt materia ſimoniæ, non ſolùm contra Ius Eccleſiaſticum, ſed etiam contra ius Diuinum, poſtquam fuit ipſum ab Eccleſia inſtitutum, vt ex communi opinione poſt Suarez, & alios tradit *Filliuccius tract. 45. de vitio*
201 *ſimonia num. 9. & 10.* Ita etiam & præſentatio, quæ eſt in actis ipſius Iuriſpatr. & cuius terminus & obiectum eſt beneficium Eccleſiaſticum, & ſic per eam cõfertur aliquid ſpirituale, vt *ibid. & num. 11. proſequitur idem Filliuccius.* Erit igitur præſentatio ſimoniaca quãdo aliquid datur, vel promittitur pro habendis vocibus, vel obtinenda ipſa præſentatione patronorum, *cap. veniens el 1. vbi Abb. & Decius in 2. notab. de teſt. cap. Mattheus vbi Abbas num. 3. in 2 notabili de ſimonia. Roman. conſ. 317. vbi Addent. Decius conſ. 118. in princip. Summa Angelica verbo Simonia 3. nu. 5. Silueſter queſtione 13. verſ. 4. Nauarr. in Summa cap. 23. num. 100. verſ nam cùm quis, & conſ. 21. ſub num. 40. verſ tum quia Canonici de ſimonia, Petrus de Baixio in directorio electionum part. 2. quæſt. 28. num. 7. Rocc. de Iurepatr. verb. & vtile, quæſt 3. num. 9.*

tum verò attinet ad Capitulum. An contra ipſum ſit
200 *danda aggrauatoria, cum contra ipſam fuit data declaratoria, & hac non obſtante ſubſtineat cenſuras nõ parendo, vtique danda eſt aggrauatoria. Abb & alij in cap. 2. de Cleric. excomm. miniſtrante Specul. in tit. de accuſat §. ſequitur porrò, Soccin. in cap. perpendimus num. 248. & 252. de ſent. excommun. Veſtrius in Praxi lib. 5. cap. 14. num. 4. Addentes ad Rotam deciſ. 2. de reſcript. in nouis, & fuit dictum in cauſa Valliſoletana Penſionis 29. Nouembris 1624. coram R.P. D. meo Merlino, & in cauſa Legion. Canonic. 14. Martij 1625. coram b.m. Patriarcha Hieroſolimitano. Neque obſtat, quod Capitulum non ſit condendatũ ad eijciendum intruſum, & illum etiam non poſſit excludere, cùm ſe prouiſionibus ſecularium defendat, quia Capitulum tenetur parere quantum in ſe eſt, adhibendo omnem diligentiam, vt intruſum eijciat, cùm illum iniuſtè admiſerit, nec poteſt excuſari ex prætenſis prouiſionibus ſecularium, cum non conſtet feciſſe morales diligẽtias, pro vt tenetur: imò potius appareat de colluſione. Quare cùm fuerint obſeruata omnia, de quibus per Veſtrium in Praxi libr. 3. cap. vlt. verſ. quod ſi ſic moniti, & nu. 19. Marcheſ. de Commiſſionibus part. 1. fol. 315. num. 2102 & ſeq. Adden. ad Rotam deciſ. 2. num. 53. de reſcript. in nouis, & fuerint etiam ſeruati quatuor termini ſoliti, de quibus Veſtrius dicto cap. vlt. num. 19. Viſum fuit Dominis benignè agendo, dandam eſſe aggrauatoriam contra Capitulum niſi infra menſem paruerit. Et ita concluſum auditis omnibus partibus.*

Quando Præſentatio dicatur ſimoniacè facta.

201 *Simoniaca præſentatio quę dicatur. Quid ſi præſentato ignorante illa fuit commiſſa, num. ſequenti. Quid ſi ex pluribus vocibus vna ſit ſimoniaca, num. 204.*

203 *Præſentatus habens voces abſque ſimonia, & cum ſimonia, quando poſſit vti vocibus habitis ſine ſimonia.*

205 *Promiſſio pro habenda voce de re in fauorem Eccleſiæ, an ſit ſimoniaca Quid ſi ſit de re ſpiritual:*

ipſa

ipſa promiſſio, num. ſequenti.

207 Simoniaca an reddatur præſentatio ex onere Miſſarum appoſito præſentato. Quid ſi fuerit promiſſio de defenſione iurium beneficij congerendi in vnum ſcripturas, vel recuperandi bona beneficij, num. ſeq.

209 Præſentatio facta ſub conditionibus illicitis, ſi non ſit acceptata per præſentatum, an priuet patronos facultate iterum eundem præſentandi.

210 Præſentatio facta ſub conditionibus illicitis à 140. hominibus ſi non acceptetur per præſentatum, deuoluit ius præſentandi ad alios, qui non interfuerunt primæ præſentationi, & ſi minoris numeri.

211 Præſentatio facta de beneficio litigioſo cum onere, vt ſuis expenſis litiget, an ſit ſimoniaca, vbi de alijs conditionibus, quæ inducunt hoc caſu ſimoniam.

212 Præſẽtatus ſimoniacè quas pœnas incurrat, item præſentans, num. ſeq.

214 Accuſatus de ſimonia quãdo ſit ſuſpenſus à Diuinis.

Sicut Iuſpatronatus eſt materia ſimoniæ, non ſolùm contra Ius Eccleſiaſticum, ſed etiam contra ius Diuinum, poſtquam fuit ipſum ab Eccleſia inſtitutum, vt ex communi opinione poſt Suarez, & alios tradit *Filliuccius tractat. 45. de vitio*
201 *ſimonia num. 9. & 10.* Ita etiam & præſentatio, quæ eſt in actis ipſius Iuriſpatr. & cuius terminus & obiectum eſt beneficium Eccleſiaſticum, & ſic per eam cõfertur aliquid ſpirituale, vt *ibid. & num. 11. proſequitur idem Filliuccius*. Erit igitur præſentatio ſimoniaca quãdo aliquid datur, vel promittitur pro habendis vocibus, vel obtinenda ipſa præſentatione patronorum, *cap. veniens el 1. vbi Abb. & Decius in 2. notab. de teſt. cap. Mattheus vbi Abbas num. 3. in 2 notabili de ſimonia. Roman. conſ. 317. vbi Addent. Decius conſ. 118. in princip. Summa Angelica verbo Simonia 3. nu. 5. Silueſter quæſtione 13. verſ. 4. Nauarr. in Summa cap. 23. num. 100. verſ nam cùm quis, & conſ. 21. ſub num. 40. verſ tum quia Canonici de ſimonia, Petrus de Batxio in directorio electionum part. 2. quaſt. 28. num. 7. Rocc. de Iurepatr. verb. & vtile, quaſt 3. num.*

9. *Lambert. lib. 2 par. 1. quaſt. 11. & ſupponitur in Romana Iuriſpatron. 29. Ianuarij 1621. coram Millino, vt infra*.

Amplia primò, vt talis ſit in foro externo dicta
202 præſentatio, etiam ſi præſentato ignorante detur aliquid, vel promittitur pro habenda præſentatione. *cap. Præſul de elect. cap. ex inſinuatione, cap. nobis cum ibi notatis de Simonia, Rota deciſ. 285. num. 3. par. 1. diuerſ.*
203 Hoc tamen intellige quando cum omnibus præſentationibus commiſſa fuit ſimonia, aliàs ſi adſint præſentationes bonæ, tunc præſentatus, ſi neſciat conuentiones illicitas, poteſt ſe tueri præſentationibus bonis, non obſtante concurſu illicitarum, vt fuit reſolutum in Comen. Capellæ 6. Martij 1595. coram Millino.

Dixi, *in foro externo*, quia in foro conſcientiæ, donec præſentatus eſt in tali ignorantia, eſt tutus; & ſi poſtquam id reſcierit, teneatur ſtatim beneficium relinquere, ac fructus perceptos à die obtenti beneficij reſtituere, vt poſt *Suarez probat Filliuccius loco ſupracitato cap. 13. num 23. ad medium*. Et ſi excommunicationem contra Simoniacos nequaquam incurrat, ſi poſt quam reſcierit, non relinquat beneficium, vel etiam approbet, vel etiam reſtituat pecuniam ei, qui illam ſoluerat, ad hoc vt ipſe haberet præſentationem, vt latè probat *Bonacina tom. 3. de cenſuris in particulari diſput. 2. quaſt. 3. punct. 24. à num. 12.* Quid de eo qui pecuniam ſoluerat pro habenda præſentatione, ſed ignorans committere ſimoniam. *Megalius conſil. 32.*
204 Amplia 2. etiam quando vna tantùm vox ex pluribus eſſet ſimoniacè acquiſita, item & ſi illa non eſſet neceſſaria, quia nihilominus ex hac voce ſimoniaca, tota præſentatio redderetur ad hunc effectum ſimoniaca, *Cap. Matthæus vbi Abb. num. 3. Felin. in 2. notab. de ſimonia, Petrus de Bayxio citata quaſt. 28. num. 7. Mohed. deciſ. 4. in fine de Iurepatron. Creſcent. deciſ. vltima verſ. imò ſecundùm dominos, de ſimonia Romanus conſ. 317.* Intellige, quando dicta vox habita fuit ſciente ipſo præſentato, aliàs ſecus; vt proximè dictum fuit *in fine ampliationis præcedentis*.
205 Amplia 3. etiam ſi aliquid promittatur in fauorem Eccleſiæ cap. ex multis §. conſtituimus el 2. 1. quæſt. 3.

3. Rebuff. in Rubr. de elect. derogat. verbo ſimoniacis addentes ad Roman. conſ. 317. Creſcent. deciſ. vltima de ſimonia exẽplificari poteſt hæc ampliatio, in caſu, quem poſt *Suarez, ponit Bonacina in tract. de ſimonia quæſt. 1. §. 1. n. 4.* in præſentatione facta in perſonam creditoris Eccleſiæ, ad quã præſentatur cum pacto, vt remittat debitum ipſi Eccleſiæ, vbi allegat tex. in *cap. talia 8. quæſt. 3.* in quo textu agitur de pacto non moleſtandi eos, qui vſurpauerunt res ipſius Eccleſiæ. Reſtringe hanc ampliationem in his quæ ſpectant de iure ad ipſum præſentatum, vt infra *num. 208.*

206 Amplia 4. vt procedat non ſolùm quando datur, vel promittitur aliquid temporale pro ipſa præſentatione; ſed etiam quando promittitur aliquid ſpirituale *cap. quæſitum de rerum permutatione, Romanus citato conſ. 317. Nau. dicto cap. 23. num. 100. verſ. 2. quod duplex & conſ. 14. aliàs 23. num. 1. verſ. 3. de ſimonia* Bonacina *citato Opuſculo de ſimonia quæſt. 1. latè Filliuccius ſupra cit. tract. 45. de vitio ſimoniæ cap. 7.* vbi benè hoc declarat *num. 6.* hanc ampliationem intelligi, quando id quod datur, vel promittitur pro præſentatione, non ſit ſimpliciter res ſpiritualis, ſed ſimul haberet adnexum temporale, vt eſt ſi daretur calix aureus, vel Pixis aurea pro præſentatione, & num. 13. Beneficium, pro præſentatione ad aliud benefic. ex qua declaratione patet verus intellectus ad textum in *cap. ſignificatum de præben-*

207 *dis*. Vbi non damnatur à Summo Pontifice pactum appoſitum à Capitulo in collatione cuiuſdam præbẽdæ de celebrando quotidie miſſam de S. Maria. Non enim id confirmatum fuit à Summo Pontifice dumtaxat quia tale onus Miſſas celebrandi fuit iniunctum, dum capella vacaret, & ſic ante collationem, vnde non mirum quòd obligaret eum cui fuit facta collatio, cùm res tranſeat cum onere ſuo, vt inquit *ibi gloſ. quem intellectum ſequuntur Cardinal. ibid. ſub num. 2. in ſecunda oppoſitione, Imola ſub num. 8.* Qui tamen fatetur ex eo litteram aliqualiter violari. *Abbas num. 7.* Et hunc intellectum dicit magis communem. *Decius ſub num. 10. verſ. & primus*. Vbi tamen vocat illum diuinatorium, & iuxta hunc intellectum non improbauit Rota

apud *Caputaquenſ.deciſ.241. part.* 3. Sed etiam quia tale onus erat verè, & ſimpliciter ſpirituale, non habens adnexum aliquod lucrum temporale, quod non prohibetur apponi etiam in ipſa collatione, quem intellectum vti magis litteræ congruentem, ibi *prabendam de dictis, ita quòd, &c.* Sequitur etiam *gloſ. ibid. & Goffred. in ſumma col.2. in fine verſ. vel ſi conditio.* Ex quo vltimo loco illum referunt, & tenent *Abb. Antiq. ibid. num.2. Hoſtien poſt princip. verſ. poteſt tamen dici, Ioann. Andr. col. 2. in princip. verſ. vnde ſecundus intellectus, & eſt de mente gloſæ, in cap. quam pio, verſ. pactio prima quaſt. 2. & ibi Archid. ſub num. 1. verſ. in gloſ. non remouetur Præpoſit. ſub num. 1. in fine Hoſtienſ. in Summa de ſimonia ſub nu.9. Brixien. quaſt. venereal. 36. in cap. vtrum conditio.* Quem intellectum, re maturè diſcuſſa, tenuit Rota in Romana Iuriſpatr. 10. Nouembris 1600. & 29. Ianuarij 1601. coram Millino, vbi declarat quando hoc onus iniunctum de celebrandis Miſſis, quæ ratione fundationis nequaquam deberent celebrari, in præſentatione ſit verè ſpirituale, & non habeat annexum temporale, ſcilicet quando ex talis oneris impoſitione præſentans non releuatur in aliquo temporali, puta quia aliàs obligatus erat vel ratione legati, vel ſimili, celebrare, vel curare, vt celebrentur dictæ Miſſę mediante ſtipendio, ſed impoſuit dictum onus ob ſuam deuotionem, vel ratione maioris cultus ipſius Capellæ, vel deuotionis gentium
208 circumuicinarum. Sicut etiam ibidem Rota declarauit, non committi ſimoniam præſentando cum onere defendendi iura beneficij, vel recuperandi bona ipſius, aut congerendi in vnum illius ſcripturas, quia iſta ſpectāt re ipſa ad inſtitutum ad beneficium, qui eſt immediator defenſor illius, vt per *Lambertinum lib.3. quaſt.2. in princip. num.2.* Et conditiones, quæ de iure inſunt nō inducunt ſimoniam, vt per Doctores in *cap. ſignificaſti, & ibi Decius num. 2. de electione, Caputaquen. deciſ. 24. lib. 3* Has deciſiones libenter hic tranſcriberem, niſi haberentur apud Farinacc. poſt primum Volumen ſuorum Conſiliorum.

Quia pręſentans ſimoniacè, ideſt propter pecuniam, vel aliam rem temporalem, vt ſupra explicatum eſt, in-

ter alias pœnas, quas incurrit, vna eſt, quòd priuetur illa vice iure præſentandi, & ad alios compatronos deuoluatur, ſeu accreſcat ſicuti infra dicemus *§. 3.* de præſentante indignum.

Fuit dubitatum primò, an
109 præſentatio cum conditionibus illicitis facta per 140. homines, & non acceptata per præſentatum, ſuperetur à præſentatione altera die facta per 60. alios homines de dicta vniuerſitate, ſine conditionibus illicitis de eodem, & fuit reſponſum, hanc vltimam præſentationem debere attendi, quia ius præſentandi & eligendi remanet penès illos, qui non deliquerunt, licèt ſint pauciores, *cap. gratum §. cumque plures, vbi gloſ. verſ. paucìores, quam ibi ſequuntur DD. præſertim Abb. in vlt notab. de elect idem Abbas in cap. 1. num. 11. de his, quæ ſiunt à maiori parte Capituli. Iaſon in l. ſi grege num. 12. verſ. hinc eſt ff. de legat. 1. Roe. verb. honorificum quæſt. 16. num. 43.* Et fuit reſolutum in Lucana plebis 29. Aprilis 1591 coram Gipſio.

210 Fuit dubitatũ ſecundò, An præſentatio facta ſub conditionibus illicitis, ſi non ſit acceptata per nominatum & ſic non habuit effectum, priuet patronos facultate iterum eumdem nominandi ritè, & rectè. Et reſponsũ fuit nõ priuare ex notatis p *D D. in cap. tua nobis, vbi Abb. num. 5. Felin. num. 3. de ſimonia*, Et fuit reſolutum in Pampilon. Rectoriæ 20. Octobris, & 5. Nouembris 1586. coram Orano, & ſupra proximè citata Lucana Plebis coram Gipſio.

Diximus enim ſupra non eſſe pactum ſimoniacum, quando extorquetur à præſentato promiſſio defendendi iura beneficij. Nunc quæ-
211 ro, an idem ſit, vbi quis aliquem præſentat cum cõditione, vt ſuis expenſis litiget? Reſpondetur *Filliuccium poſt Suarez loco ſupra cit. nempe tract. 45. de vitio ſimoniæ cap. 6. num. 13.* ſic diſtinguere. Vel tale pactum ſeu conditio eſt circa defenſionem iurium ipſius præſentantis, vel tantummodo circa defenſionem ſuæ præſentationis primo caſu eſt ſimonia, non autem ſecundo caſu, quoniam in primo caſu imponitur onus extrinſecum ipſi præſentationi, ſecundo verò caſu nõ imponitur onus aliquod præter illud, quod iure ineſt, nec talis præſentatus abſolutè obligatur ad litigandum, ſed

ſub

part. 3. ſuarum inſtitut. moralium lib. 12. cap. 20. quæſito quinto in fine.

PRAXIS SEXTA, & vltima.

De Probatione qualitatum requiſitarum in præſentato, vt valeat inſtitui in Capellania de Iurepatronatus.

POſtremum requiſitum pro obtinenda inſtitutione à præſentato ad Capellaniam de Iurepatronatus, eſt probatio qualitatum, vt præter deciſ. allegatas *in principio huius quæſtionis IV.* habetur expreſsè in Romana beneficiatus S. Laurentij in Damaſo 25. Maij 1625. coram Coccino, ibi: *Secunda difficultas conſiſtit in eo, quòd Nicolaus Antonius eſt reus, & poſſeſſor, & nihil tenetur probare quia cùm Franciſcus probet Iuſpatron. & ſe fuiſſe præſentatum in tempore & ſuas habilitates, ei non poteſt denegari immiſſio, &c.* Qualitates probandæ à præſentato, aliquæ ſunt requiſitæ de iure communi, aliæ verò de iure particulari, nempè ex lege fundatoris de omnibus per §§. ſequentes agemus, exordium autem ſumimus à qualitatibus requiſitis de iure communi.

§. PRIMVS.

De Clericatu requiſito ad inſtitutionem obtinendam Capellaniæ de Iurepatron.

1 *Clericus quis nam dicatur ad hoc, vt poſſit inſtitui ad Capellaniam. Quid ad effectum reſignationis, num. ſeq.*

3 *Laico poteſt Papa conferre beneficium.*

4 *Clericus eſt perſona Eccleſiaſtica, non autem omnis perſona Eccleſiaſtica eſt Clericus ad effectum capacitatis beneficij, vbi de Conuerſo Regulari, Clerico coniugato, Equite Ordinis Militaris, &c.*

5 *Clericatus aſſumptus poſt inſtitutionem ad Capellaniam, an ſufficiat.*

6 *Ordinatus prima tonſura abſque litteris dimiſſorijs, vel cum alio vitio, an ſit capax recipiendi inſtitutionem ad Capellaniam, & num.*

Digitized by Google

num. 8. Capitulum ſede vacante poteſt concedere dimiſſorias præſentato infra annum, num 7.

9 *Irregularitatem quando incurrat promotus ante legitimam ætatem. Quid de promoto abſque litteris dimiſſorijs, num. 13.*

10 *Verbum, præſumpſerit, denotat contemptum.*

11 *Matris aſſertioni ſtatur circa probationem ætatis filij.*

12 *Legitimatus per ſubſequens matrimonium poteſt ordinari.*

14 *Atteſtationi viri grauis, & officialis primarij creditur.*

15 *Diſpenſatio præſumitur interueniſſe ſpatio xx. annorum, vt quis dicatur benè ordinatus.*

16 *Laicus an poſſit præſentari ad Capellan. vel beneficium de Iurepatron.*

17 *Præſentatus an non ſolùm debeat eſſe initiatus prima tonſura, ſed etiam incedens in habitu, & tonſura, & num. 20.*

18 *Præſentationis, & inſtitutionis differentia quò ad ius, quod vnaquæque tribuit, & num. 24.*

19 *Priuatio eſt de pœnalibus, & non datur extenſio.*

21 *Conſtitutio Sixti Quinti de habitu geſtando à Clericis beneficiatis illuſtratur à Rota Romana, & num. 23.*

25 *Beneficiatus non incedens in habitu, an ipſo iure priuetur beneficio, An etiam priuetur priuilegio fori, ſi ſe ita in enormitatibus exercuit armando, vt vulgò dicitur in campagna, num. ſeq.*

27 *Clericatus quomodo probetur ad finem obtinendi inſtitutionem ad Capellan. Quid ad effectũ declinandi forum, num. ſequenti, remiſſiuè, Quid ſi talis per dimiſſionem habitus renũciauit Clericatui, an poſtea ſit capax beneficij, illũ reaſſumendo ſine licentia, nu. 29.*

CErtum eſt laicum non poſſe inſtitui ad Capellaniam ab Ordinario, ſed hunc debere eſſe Clericum,
1 Item Clericum hoc caſu nõ cenſeri eum, qui incedit in habitu clericali; ſed is qui etiam cum habitu, initiatus fuit ſaltem prima tonſura, quidquid ſit de ea quæſtione Theologorum, An prima tonſura ſit ordo nec nè, nã magis cõmunis opinio Canoniſtarum eſt, quòd ſit ordo, & illam pluries Rota ſequuta eſt, vt habetur in illa Ferrarienſ. Penſionis 21 Martij 1627. coram Virili,

ſub conditione, ſi velit ſuam prçſentationem ſtabilire, quod redundat in commodum ipſius præſentantis, proſequitur alijs allegatis *Bonacina opuſculo de ſimonia quæſt.4. §.11. ſub num. 4.* qui ibid.*quæſt.1. num.11.* concludit committi ſimoniam ab eo qui præſentaret ad beneficium de Iurepatronatus filium Iudicis cum pacto abſoluendi reum, vel primum debitum mitigandi, vel aliam actionem iniuſtam faciat, ſecus ſi tantum prçſentet, vt conciliet ſibi eius amicitiam, licèt aliàs grauiter peccet ex intentione actionis iniuſtæ. Et ibidem *§.1.num.6.*idem aſſerit,quãdo intercedit inter præſentantem, & præſentatum non exigendi decimas, vel aliquid ſibi debitum non poſtulaturum ab eo, &c.De his, & alijs caſibus ſimplicibus, in quibus pro præſentatione, vt ſupra, committitur ſimonia, vide *Azorium part.3. libr. 12.cap.15. per totum.*

112 Circa pœnas quas incurrit tam præſentans, quàm præſentatus ſimoniacè, eſt certum incurrere eaſdem pœnas, in quas incidit conferens, vel is cui collatum fuit beneficium cum eodem vitio, promotionis enim ad beneficia appellatione hoc caſu, non ſolùm venit collatio, ſed etiam præſentatio, electio, nominatio, poſtulatio, confirmatio, admiſſio in poſſeſſionem beneficij Eccleſiaſtici, vt poſt *Leſſium Sayrum Nau. Azorium, Suarez, & alios habetur per Scortiam in Selectas Summorum Pontificum Conſtitut. Theoremate 86. §.Seruire autem, & nos latè diximus 3.part.noſtri tractatus de Officio, & Poteſtate Confeſſarij in Recollectione particulari de execrando hoc vitio ſimoniæ.*

Nota tamen, quòd & ſi de rigore iuris probabilis ſit ſententia, ad incurrendas dictas pœnas ſufficere traditionem rei ſpiritualis,tamen non ſolum eſt probabilius requiri etiam traditionem rei temporalis, ſed etiam ita ſe habet Praxis Romanç Curiç & ſac. Pœnitentiariç, vt teſtatur *Filliuc.tract.45. de vitio ſimoniæ cap. 13. à num. 13.* qui benè ſubdit *num.18.* hinc ſequi,in poteſtate ſimoniaci eſſe non incurrere cenſuras poſt ordinem, vel beneficium acceptum, nam ſi pretium promiſſum non ſoluit, ſimonia non fiet realis, & conſequenter non incurretur cenſura, proſequitur alijs cita-

citatis *Bonacina tom. 3. de Cenſuris in particulari diſpoſitione 2. quaeſt. 3. Puncto 24. à num. 6.* vbi idem docet, quando autem fuit tradita res temporalis, quia neque incurrit quis cenſuram, niſi poſtquam etiam ei tradita fuit res ſpiritualis, & declarat, an idem obſeruandum ſit in ſimonia confidentiali. Adde pro noſtro inſtituto, quod non dicitur tradita res ſpiritualis ex eo, quia fiat præſentatio cùm poſſit adhuc præſentans pœnitere, ſed benè quando ſequuta eſt inſtitutio ad Capellaniam vel beneficium, &c.

Inter alias controuerſias in hac materia illa eſt præcipua, an ſimoniacus in Beneficio recepto incurrat ſuſpẽſionem ab Ordine, & beneficio, & licet Silueſter Alterius Henriquez, & alij affirment contrarium, tamen frequentiori calculo docent recentiores, vt per *Bonacinam citato tom. 3. diſpoſitione 3. quaeſt. 1. part 5. num. 12.* teſtatur de communi Canoniſtarum poſt Nau. *Filliuccius citato tract. 45. cap. 13. num. 12. verſus finem*. Ex qua doctrina apparet valde errare quotidie cauſidicos, qui eo ipſo, quod aliquem audiunt accuſatum de ſimonia in Beneficio, inſtant declarari ſuſpensũ ex textu in *cap. Accuſatum cum duobus ſequentibus de ſimonia*, vbi S. Pontifex prohibet accuſatũ ſimoniacum ne Miſſarum ſollemnia celebraret, donec de veritate conſtiterit, non attendentes dictum textum loqui de ſimoniaco in Ordine, vt ibi gloſa aduertit nam contra eum lata eſt ſuſpenſio ordinum ſuſceptorum, de qua re *Bonacina loco ſupracitato de ſimonia quaeſt. 7. §. 6. num. 8.* Vbi de communi ſententia contra Leſſium, Suarez, & Filliuccium, docet, talem ſuſpenſionem non ſolùm eſſe quò ad ordinem, vel ordines ſic ſimoniacè ſuſceptos, ſed etiam quò ad omnes alios, ſi quos habet. Item dictus textus non loquitur de quarumlibet Miſſarum celebratione, ſed tantùm de Miſſa ſolemni, ſeu cantata, vt eadem gloſa ſubiungit, nec ſufficit ſolùm accuſatio, ſed etiam requiritur diffamatio, ideſt quod teſtes examinati deponant talem de hoc crimine eſſe publicè diffamatum, tũc enim iudex debet declarare reum ſuſpenſum, donec lis terminetur, vt latè probaui in caſu de facto occurrenti inter noſtras conſultationes morales, & pro nunc videre poteritis, *Azor*

part. 3. ſuarum inſtitut. moralium lib. 12. cap. 20. quæſito quinto in fine.

PRAXIS SEXTA, & vltima.

De Probatione qualitatum requiſitarum in præſentato, vt valeat inſtitui in Capellania de Iurepatronatus.

POſtremum requiſitum pro obtinenda inſtitutione à præſentato ad Capellaniam de Iurepatronatus, eſt probatio qualitatum, vt præter deciſ. allegatas *in principio huius quæſtionis IV.* habetur expreſsè in Romana beneficiatus S. Laurentij in Damaſo 25. Maij 1625. coram Coccino, ibi: *Secunda difficultas conſiſtit in eo, quòd Nicolaus Antonius eſt reus, & poſſeſſor, & nihil tenetur probare quia cùm Franciſcus probet Iuſpatron. & ſe fuiſſe præſentatum in tempore & ſuas habilitates, ei non poteſt denegari immiſſio, &c.* Qualitates probandæ à præſentato, aliquæ ſunt requiſitæ de iure communi, aliæ verò de iure particulari, nempè ex lege fundatoris de omnibus per §§. ſequentes agemus, exordium autem ſumimus à qualitatibus requiſitis de iure communi.

§. PRIMVS.

De Clericatu requiſito ad inſtitutionem obtinendam Capellaniæ de Iurepatron.

1 *Clericus quis nam dicatur ad hoc, vt poſſit inſtitui ad Capellaniam. Quid ad effectum reſignationis, num. ſeq.*

3 *Laico poteſt Papa conferre beneficium.*

4 *Clericus eſt perſona Eccleſiaſtica, non autem omnis perſona Eccleſiaſtica eſt Clericus ad effectum capacitatis beneficij, vbi de Conuerſo Regulari, Clerico coniugato, Equite Ordinis Militaris, &c.*

5 *Clericatus aſſumptus poſt inſtitutionem ad Capellaniam, an ſufficiat.*

6 *Ordinatus prima tonſura abſque litteris dimiſſorijs, vel cum alio vitio, an ſit capax recipiendi inſtitutionem ad Capellaniam, & num.*

num. 8. Capitulum ſede vacante poteſt concedere dimiſſorias præſentato infra annum, num 7.

9 *Irregularitatem quando incurrat promotus ante legitimam ætatem. Quid de promoto abſque litteris dimiſſorijs, num. 13.*

10 *Verbum, præſumpſerit, denotat contemptum.*

11 *Matris aſſertioni ſtatur circa probationem ætatis filij.*

12 *Legitimatus per ſubſequens matrimonium poteſt ordinari.*

14 *Atteſtationi viri grauis, & officialis primarij creditur.*

15 *Diſpenſatio præſumitur interueniſſe ſpatio xx. annorum, vt quis dicatur benè ordinatus.*

16 *Laicus an poſſit præſentari ad Capellan. vel beneficium de Iurepatron.*

17 *Præſentatus an non ſolùm debeat eſſe initiatus prima tonſura, ſed etiam incedens in habitu, & tonſura, & num. 20.*

18 *Præſentationis, & inſtitutionis differentia quò ad ius, quod vnaquæque tribuit, & num. 24.*

19 *Priuatio eſt de pœnalibus, & non datur extenſio.*

21 *Conſtitutio Sixti Quinti de habitu geſtando à Clericis beneficiatis illuſtratur à Rota Romana, & num. 23.*

25 *Beneficiatus non incedens in habitu, an ipſo iure priuetur beneficio, An etiam priuetur priuilegio fori, ſi ſe ita in enormitatibus exercuit armando, vt vulgò dicitur in campagna, num. ſeq.*

27 *Clericatus quomodo probetur ad finem obtinendi inſtitutionem ad Capellan. Quid ad effectũ declinandi forum, num. ſequenti, remiſſiuè, Quid ſi talis per dimiſſionem habitus renũciauit Clericatui, an poſtea ſit capax beneficij, illũ reaſſumendo ſine licentia, nu. 29.*

CErtum eſt laicum non poſſe inſtitui ad Capellaniam ab Ordinario, ſed hunc debere eſſe Clericum,
1 Item Clericum hoc caſu nõ cenſeri eum, qui incedit in habitu clericali; ſed is qui etiam cum habitu, initiatus fuit ſaltem prima tonſura, quidquid ſit de ea quæſtione Theologorum, An prima tonſura ſit ordo necnè, nã magis cõmunis opinio Canoniſtarum eſt, quòd ſit ordo, & illam pluries Rota ſequuta eſt, vt habetur in illa Ferrarienſ. Penſionis 21 Martij 1627. coram Virili,

quæ eſt *deciſ. 96. apud Viuianum*; Ratio eſt manifeſta, nam Capellania de Iurepatronat. non poteſt eſſe, niſi etiam ſit collatiua, & per conſequens eſt beneficium Eccleſiaſticum, vt ſæpius ſupra dictum fuit, ergo ad illam non poteſt inſtitui, niſi etiam perſona Eccleſiaſtica, quæ ad hunc effectum dicitur is, qui initiatus eſt prima tonſura, vt patet ex dictis à nobis *tractat. de Poteſtate Confeſſarij recollection. 1. num. 100. & ſupra quæſt. 3. nu 76.* Et proſequitur alijs allegatis Paulus Squillantes tract. de Priuilegijs Clericorum, aliàs inſtitutio eſt nulla, ſicut de collatione ait *Perez de Anniuerſ. & Ca-*
2 *pell lib. 2 cap. 5. num. 3. Et de reſignatione Pariſius lib. 4 de reſignat. beneficiorum num. 5. & num. 19. vſque ad 26.* Qui authores teſtantur etiã de communi ſententia, fauet Rota in Florentin. Capellæ coram Pirouano verbis mox infra referẽdis *num. 22.* Vbi id confirmatur ex Conſtitut. Sixti V. & probat *Filliuccius tract. 41. de benefic. num 21 in fine.*

Dixi in primis, *ab Ordi-*
3 *nario*, quia à Papa non ſolùm poteſt conferri beneficium laico tempore, quo erit Clericus, cum clauſula (ſi non ſit Clericus, ſed tantum ſcolaris, quàm primum clericali charactere fuerit inſignitus) ſed etiam puro laico, vt poſt *Flaminium Pariſium loco ſupracitato proſequuti fuimus ſupra quæſt. 3. num. 78. & latiùs tract. de Poteſtate Confeſſarij Recoll. 1. num. 154. & 156.* Vbi tetigimus rationem huius doctrinæ, quando ſcilicet is, cui confertur beneficium, ſit Clericus, vt ſupra ſaltem prima tonſura initiatus, non eſt de iure Diuino, ſed de iure Canonico dumtaxat, vt per *Azorium part. 2. ſuarum inſtitut. moralium lib. 2. cap. 2. quæſito 5. in principio*, ergo Summus Pontifex qui ſolus eſt ſupra ius Canonicum, poterit diſpenſare.

Dixi ſecundariò *ad hunc effectum*, vt excludam aliquas
4 perſonas, quæ & ſi ſint perſonæ Eccleſiaſticæ, non tamen ſunt capaces, vt poſſit eis conferri beneficium Eccleſiaſticum, vel inſtitui in Capellania de Iurepatron. Huiuſmodi ſunt Clerici coniugati, laici ſeu conuerſi Regularium, Equites Ordinum Militarium, Fratres Tertij Ordinis S. Franciſci, vel Sancti Dominici, Templarij, Eremitæ, & ſimiles qui & ſi gaudeãt priuilegio Canonis, & aliquando etiam fori, vt

patet

patet ex dictis à nobis ſupra dicto tractatu *de Poteſtate Confeſſarij*, *recollectione 1. à nu. 101.* In ſpecie de Equitibus Ordinum Militarium D.Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ ſint immunes à Gabellis. Agit *Diana part. 1. tract. 1. reſolut. 49. & part. 3. tract. 2 reſolut. 30. ſicut de eorum priuilegio fori diſcurrit ead. part. 1 tract. 1. reſolut. 72. & de Fratribus Tertij Ordinis ibid. reſolut. 84.* Sicut de priuilegio Canonis iſtorum, agit nouiſſimè *Paulus Squillantes cap. 6. de Priuilegijs Clericorum à num. 30.* In terminis noſtris loquendo de laico, ſeu conuerſo Regulari, & Clerico coniugato, notat *Pariſius citato lib. 4. quaſt. 2. num. 27. & 30. & 99.*

Hæc concluſio ſic declarata, Ampliatur primò etiam
5 in eo caſu, quo ſtatim quis poſt inſtitutionem initiaretur prima tonſura, quia adhuc inſtitutio eſſet inualida: Nam vbi habilitas requiritur ab initio, non ſufficit ſi poſteà ſuperueniat, vt poſt Ricciũ diximus ſupra *quaſt. 3. num. 76.* & teſtatur *Pariſius ſupracitata quaſt. 2. num. 15. & ſeq.* Qui benè *num. 35.* reſtringere videtur hanc ampliationem, vbi talis fuiſſet initiatus prima tonſura eadem die, qua fuit facta inſtitutio, nam vbi ad eſſentiam ſubſtantialem actus, aliquid debet eſſe prius altero, ſi vtrumque reperiatur factum eodem die præſumitur in dubio præceſſiſſe illud, quod præcedere debebat pro validitate actus, vt per *Felinum in cap. paſtoralis à num. 5. de reſcriptis*. Rota in terminis apud *Creſcentium deciſ. 6. de præſumptionibus, & Caſſador. deciſ. 20. de præbend.* quos ad hoc allegat *Nouarius in quadam ſua allegatione poſt dec. 114. Ricc p. 3.* Vnde benè *Azorius part. 2. inſtitut. moralium lib. 6. cap. 2 quæſito 5. citatus à nobis ſupra quaſt. 3. ſub num. 76.* concludit quòd ſi fuerit ordinatus poſt diem, qua fuit inſtitutus, talis inſtitutio ſit inualida.

Ampliatur 2. etiam in eo, qui licèt fuerat initiatus prima tonſura ante inſtitutio-
6 nem tamen vitiosè fuit ordinatus, quia cùm paria ſint non eſſe ordinatum, & eſſe ordinatum tali modo, vt careat exequutione ordinis, ſicut inſtitutio eſt inualida, ſi fiat non ordinato, ita erit inualida, & nulla ſi fieret vitiosè ordinato, qui careat exequutione ordinis ob id vitium, vt optimè *Pariſius ſupracit quaſt 2. num. 64.* Qui *num. 58.* exemplifi-

cat in ordinato abſque dimiſſorijs proprij Epiſcopi num. 56. in ordinato ab Epiſcopo Hæretico, vel Schiſmatico, ſuſpenſo aut excommunicato, vel non baptizato; ſi hoc ſciebat ordinatus, & *num. 102.* de ordinato per ſaltum, vel ante legitimam ætatem abſque diſpenſatione, probat *Squillantes cap. 4. de Priuilegijs Clericorum num. 16.* Qui optimè poſt alios extendit ad quemlibet clericum priuatum priuilegio clericali, & *num 105.* ad ordinatũ ſimoniacè, quia talis eſt ſuſpenſus, & excõmunicatus. Item *num. 15. poſt Proſperum de Auguſtino,*

7 Aduerti, in horum numerum non debere reuocari ordinatum cum litteris dimiſſorijs Vicarij Capitularis infra annum, cùm enim ex Sacr. Concil. Trident. talis non ſit priuatus ipſo iure priuilegio clericali, ſed poſt ſententiam declaratoriam, ergo antequam declaretur priuatus, validè ei confertur beneficium, & in perſonam ipſius fit inſtitutio ad Capellaniam. Quod autem dixi, quòd à Vicario Capitulari, non poſſint concedi dimiſſoriæ infra annum; Intellige quando is, cui conceduntur, artatus ratione beneficij habiti vel habendi, ordinem requirentis, nam tunc ab eo poterunt dimiſſoriæ concedi infra annum à die vacationis, vt habetur in *Sacr. Concil. Tridentino ſeſſ. 7. de reformat. cap. 10. proſequitur Quaranta verbo Capitulum ſede vacante quæſito 10.* Vbi nomine beneficij non ſolum venit Parochia, vel Canonicatus; ſed etiam Capellania requirens ſeruitium perſonale, vt per *Garziam part. 5. de beneficijs cap. 7. num. 98. de qua re latè Riccius 2. part. Praxis reſolut. 98.* & in ſpecie quòd poſſit idem *Vicarius Capituli ſede vacante infra annum concedere dimiſſorias ad primam tonſuram ei, qui eſt præſentatus à Patronis laicis ad beneficium Eccleſiaſticum Iuriſpatronatus ipſorùm, vt illud obtinere valeat,* declarauit S. Congregatio Concil. vt poſt *Ricc. part. 4. deciſ. Curia Archiepiſcopalis Neapolitanæ deciſione 125. num 14. Squillantes refert cap. 4. de priuilegijs Clericorum ſub num. 12.* & nos aliàs illam retulimus ſupra *Praxi præcedenti,* vbi ex tali declaratione iuncta doctrina *Quaranta eod. verbo Capitulum ſede vacante quæſito 9. limitatione 3.* quòd ſcilicet idem Vicarius habeat facultatem inſtituendi præſenta-

tos

tos ad beneficia Iuriſpatron. & ſi non habeat facultatem conferendi beneficia, & etiā nos diximus *eadē Praxi præcedenti*. Deduximus, non eſſe inconueniens (ſecluſa fraude) quòd Vicarius ipſe, vel etiam Epiſcopus poſſit concedere dictas dimiſſorias ad primam tonſuram extero præſentato ad beneficium Iuriſpatronat. exiſtens in ſua Diœceſi, vt ſic ordinatus valeat conſequi inſtitutionem ab eodem, quia ex eo quòd fuit preſentatus ſolus habet ius conſiderabile ad dictum beneficium, ratione cuius iuris iam efficitur ſubiectus ratione beneficij tali Ordinario, ita vt poſſit ab eo ordinari, & poſtea inſtitui. Dixi, *ſecluſa fraude*, quia aliàs ſi id actum fuerit ex fraude, non poterit, videte *Nouarium in ſuis ſingularibus Cōcluſ.102. num.21.*

8 Ordinatus abſque litteris dimiſſorijs proprij Epiſcopi ad hoc vt poſſit beneficium ad quod fuit inſtitutus, retinere, ſufficit ſi Epiſcopus proprius ratam habeat dictam ordinationem, vt per *Pariſium dicto lib 4 de reſignatione benef. quæſt.2 num. 66. proſequitur Bonacina alijs allegatis diſp 6.de Sacrament.quæſt.vnica part.4.ſub num.25.* Vbi quòd talis ſuſpenſio incurratur etiam pro ordinatione ad primam tonſuram, quòd ipſa poſſit abſolui ab Epiſcopo ſi fuerit occulta vi cōceſſionis *Sacr. Concil. Tridentini ſeſſ. 14. cap. 6.* Adde quòd talis hodie ex conſtitutione Vrbani VIII. non gaudet priuilegio fori *Diana part.3.tract 1.reſolut.62.verſus finem*. Idem dicas de ordinato ante legitimam ætatem, quia poſtquàm deuenerit ad illam poterit etiam Epiſcopus illos diſpenſare eodem modo, vt dictum fuit à nobis *tract.de Poteſtate Confeſſarij recoll. 6. num. 212.* Et ita intelligas *Pariſium ſupracitata quæſt. 2.à num.106.* Dum ait hodie tales ordinatos ante legitimam ætatem eſſe perpetuò ſuſpenſos, & indigere Apoſtolica diſpenſatione; ideſt ſi caſus non ſit occultus, ſed publicus, pro vt ipſe videtur præſupponere dum allegat Rotam in Meliten. Abbatiæ 29. Ianuarij 1590.coram Gipſio, fruitur tamen talis priuilegio fori, ſicut etiam ordinatus ſimoniacè, *Diana loco proximè citato*. Quando autem incurratur irregularitas à talibus ordinatis ante legitimā ætatem, præter *Bonacinam diſput. 8. de Sacram. p. 5. &*

Patrem Dianam 3. *parte tract.* 4. *reſolut.* 182. & 192. notabilis eſt deciſio Rotæ Romanæ Aquen. irregularitatis 14. Maij 1607. coram Caualerio, vbi etiam de ordinato abſque litteris dimiſſorijs proprij Epiſcopi in terminis noſtris loquendo, ſic cantat. *Exiſtente Franciſco Rognono in pacifica poſſeſſione Parochialis Eccleſiæ Sancti Siri, ad quam præcedente patronorum præſentatione, fuerat inſtitutus à D. meo Lancellotto poſt litem terminatam in Rota. Petrus Calcia obtinuit ſibi de dicta Parochiali à Sede Apoſtolica prouideri, tamquam vacante per irregularitatem incurſam à dicto Frãciſco, quia fuerat promotus ad ſacros ordines Subiaconatus Diaconatus, & Præſbyteratus ante legitimam ætatem cum atteſtatione matris ſuæ, quæ falsò aſſeruerat in fide, ipſum compleuiſſe annum vigeſimum ſecundum, cùm tamen ex inſtrumento Matrimonij conſtaret, ipſum nondum perueniſſe ad dictam ætatem. Et quia ſuſceperat ſacros ordines Diaconatus, & Presbyteratus ab alieno Epiſcopo ſine dimiſſorijs, licèt in litteris exprimeretur, ipſum fuiſſe ordinatum tamquam legitimè dimiſſum. Et deinde miniſtrauerat, & celebrauerat, vnde eo ipſo incurrerat irregularitatem ex conſtit. felicis mem Py II. In contumaciam partis aduerſæ citatæ per contradictas propoſui dubium. An conſtaret de irregularitate Franciſci in caſu, & ad effectum, de quo agitur. DD. dixerunt non conſtare de ir-*
9 *regularitate, quia ad hunc effectum, vt Franciſcus eam incurreret requirebatur, ipſum doloſè, & in contemptum ſuſcepiſſe ſacros Ordines, & miniſtraſſe in ijs Abb. in cap. Paſtoralis § verùm num. 15. de appellat. Gemin. in cap. is, qui § . 1. num. 1. de ſentent. excommunic. in 6. cap. Apoſtolicæ de Clerico excommunicato miniſtrante. Couarr. in Clement. ſi furioſus par. 1. § . 1. num. 4. in fine de homicid. Qui dolus, & contemptus requiritur non ſolùm de iure communi, ſed etiam ex ipſa conſtitutione Pij II. quæ loquitur contra eos, qui mini-*
10 *ſtrare præſumpſerint. Quod verbum (præſumpſerint) inducit contemptum. Cardin. in Clem. 1. de priuileg. num. 22. & in terminis dictæ conſtitutionis Nauarr. in Manuali cap. 27. num. 155. & 156. In Franciſco autem hæc*
11 *ceſſant, ſtante atteſtatione matris, cui credere potuit,*

cùm

cum præſumatur habere veram notitiam ætatis filiorum l. de tutela, vbi gloſ. in verb. ignarum, C. de in integrum reſtitut. min. Pariſius conſ. 25 lib. 3. Mandoſ. in regula 18. quæſt. 8. per totam. Vnde cùm habuerit iuſtam cauſam credendi matri, & ordinatori, ceſſat in eo omnis dolus, & contemptus. Nec obſtat inſtrumentum matrimonij parentum Franciſci, per quod apparet, ipſum non potuiſſe tempore ordinationis eſſe legitimæ ætatis. Quia non conſtat Franciſcum habuiſſe notitiam talis inſtrumenti, quod ſufficit ad euitandam irregularitatem. Vltra quod dictum inſtrumentum non probat per neceſſe, cum Franciſcus potuerit tempore dicti inſtrumenti eſſe natus, & deinde legitimatus per ſubſe-
12 *quens matrimonium, quæ legitimatio ſufficit ad effectum capacitatis ordinum cap. tanta, vbi gloſ. & DD. extra qui filij ſint legitimi. Dixerunt etiam non obſtare,*
13 *quòd ſcienter fuerit ordinatus à nõ ſuo Epiſcopo ſine dimiſſorijs, vnde eo ipſo irregularitatem incurrit per dictam Conſtitutionem Pij II. quia fuit diſpenſatus ab Archiepiſcopo Amalfitano Viſitatore Apoſtolico, Prælato, & Miniſtro graui, Magno Pontificis Officiali, cui aſſerenti*
14 *ſe habere talem facultatem credendum eſt. cap. nobiliſſimus 97. diſt. Lapus allegat. 32. vbi Additio Mandoſij in verbo Viuæ vocis oraculo. Præterea cùm Frãciſcus fuerit ordinatus de anno 1583.*
15 *ex lapſu 20. annorum præſumitur eſſe diſpenſatus. Sarnen. in regula de triennali quæſt. 10. num. 18. Anchar. conſ. 117. & aliàs fuit deciſum in vna Lacen. Vicariæ 26. Iunij 1591. corã R. P. D. meo Decano. Non obſtat, quod dicitur de ſubreptione diſpenſationis, quia in ea non fuit expreſſum, Franciſcum fuiſſe ordinatum cum dimiſſorijs falſis, ex eo quod in litteris ſuæ ordinationis adeſt clauſula (legitimè dimiſſum.) Nam de tali falſitate non conſtat, & illa clauſula poteſt verificari in aliqua falſa relatione facta ordinanti per ſuos miniſtros vel alios. Et ex his fuit concluſum non conſtare de irregularitate Franciſci.*

Difficultas præcipua hanc
16 Praxim tangens eſt, num etiam qui præſẽtatur ad Capellaniam, vel beneficium de Iurepatronat. debeat eſſe Clericus, vt ſupra declaratum fuit; vel ſufficiat ſi ſit laicus de proximo tamen initiandus, ſcilicet ante inſtitu-

ſtitutionem, cùm authores diuerſimodè loquantur? Aliqui enim ſimpliciter docent præſentationē de mero laico non poſſe fieri, & aliàs ſi fiat, illam eſſe nullam, & inualidam, & ſi ipſe ſit de proximo clericandus, ita expreſsè *Nouarius in ſuis ſingularibus concluſ.113*. Alij è contra concedunt validam eſſe præſentationem factam de laico proximè clericando, ita poſt Rotam *Pariſius de reſignatione beneſ. lib. 4. quæſt.2. num. 5. & 6.* De qua opinione mentionē fecimus ſupra *quæſt. 3. ſub num.78.* Sic autem concordes dictas opiniones cum *Garzia part. 7. de beneficijs à num.28.* Vel pręſentatur laicus ſimpliciter, & vera eſt opinio *Nouarij*. Vel quando præſentatur exprimitur quod præſentatur tamquam de proximo clericandus, petitque præſentans, quòd ordinetur, & tunc vera eſt ſecunda opinio *Pariſij*, vt proſequuntur *Iulius Lauorius in ſuis varijs lucubrationibus de electione Canonica tit.4. cap. 13. num.26. vbi allegat Maſſobriū, & alios, Paulus Squill. de priuil. Clericorum cap.4. à num. 10.* & ita quidem loquitur deciſ. Imolenſ. allegata *à Pariſio*. Dixi, *præſentatur*, quia ſecus eſt, ſi tantùm nominetur, quia ad ſupradictum effectum clericatus ſufficit de eo tempore, quo inſtrumentum nominationis præſentatur ſuperiori, vt fuit reſolutum in Maceraten. Capellaniæ 15. Auguſti 1563. coram Aldobrandino, & Burgen. Abbatiæ 19. Decēbris 1588. & 10. Martij 1589 coram Penia. Ratio eſt, quia nominatio, & ſi ſit præambula ad præſentationem, non tamen eſt præſentatio, nec per eam acquiritur aliquod ius ipſi nominato, cùm actus præſentationis corporalem exhibitionē præſentati requirat corā habente poteſtatē inſtituendi, vt in d. Burg. Abbatiæ, & in alijs Rota paſſim: idem dicas de electione, cùm nominatio ſit ſpecies electionis, & eadem ratio viget in vtraque. *Ricciullus de iure perſonarum lib. 4. cap. 6. num. 26.*

17 Alia difficultas eſt, an talis præſentatus ſuppoſito, quòd ſit initiatus iam prima tonſura, ſiue ante præſentationem, ſiue poſtea iuxta ea, quæ *numero præcedenti* diximus, debeat etiam incedere in habitu & tonſura? Et negatiuè reſpondet *Garzia dicta part.7. cap.1. num. 39.* Etiam inſpecta conſtitutione

tione Sixti V. de habitus à Beneficiarijs geſtatione, 30. *in Antiqua editione Bullarij, & 92. in Noua*; apud Quarantam, verſ. Habitus clericorum, quod clarè, & latè deciſum fuit in Rota in illa Florent. Capellæ 12. Februar. 1618. coram Pirouano, quæ eſt *deciſ. 63. apud Praxim Viuiani*, ibi: *Certū enim videbatur Dominis, quòd tam de iure cōi, quàm vigore particularium conſtitutionū cautū non reperitur, vt præſentandus in ipſo actu præſentationis ſit inhabilis ſine habitu clericali ad obtinēdam præſentationem, vt in deciſ. 4. Decembris præteriti fuit oſtenſum*. Hæc eſt deciſ. 62. apud Viuianum ſupra: *Neque obſtant ponderata aduerſus rationem, & fundamentū deciſionis ad oſtendendendam diſpoſitionem* Clem. *2. de vita, & honeſtate Clericorum comprehendere etiam præſētādos, quia & ſi clericus non beneficiatus non incedens in habitu non poſſit obtinere beneficia, vt dicitur in d.Clē. 2. Similiter & clericus tōſuratus non incedens in habitu nō poſſit obtinere beneficia & gaudere priuilegio clericali, vt dicunt Anan. & Abb. in cap. fin. de cler. coniugat. tamen non inde infertur, quod in præſentato habitus ſit neceſſa-*

18 *rius, quia aliud eſt præſentari, aliud inſtitui: in vno datur ius in re per inſtitutionem, in altero datur tantūmodo ius ad rem. Caſſad. deciſ. 3. num. 3. de præben. Feder de Senis conſ. 290. in prin-*

19 *cip. ideo in pœnalibus pro vt eſt priuatio iuris quæſiti non benè concluditur de vno caſu ad alium extendendo pœnam &c. ſimiliter conſtitutio Sixti V. quò ad tempus, & actū præſentationis, de quo in præſenti diſputatione agitur, nihil determinat, ideo tamquam exorbitans non eſt extendenda, vt dicit gloſ. in d. Clem. 2. in verb. videatur in fine, ſed ſtrictè intelligenda ſecundum diſtinctionem in præſenti deciſ. firmatam*. Imò in alia deciſ. pro eadem cauſa facta 21. Maij 1618. coram eodem quæ eſt *deciſ. 64. apud eundem Viuianum* fuit dictum,

20 neque poſt præſentationem eſſe neceſſariam habitus delationem, putà quia lis penderet circa validitatē ipſius præſentationis, ad finē vt talis in pęnā iſtius, non delationis habitus, ſi aliàs valida fuerit præſentatio, non debeat inſtitui, vbi etiam agitur de intellectu cōſtit. Sixt. V. ideo non pigebit illius verba huc tendentia referre, vt infra: *Domini cenſuerunt, exceptionem habitus non obſtare*,

quia de iure cautum non reperitur, quòd poſt præſentationem ad effectum priuationis prò vt hodie agitur, teneatur præſentatus incedere
21 *in habitu, & quòd ad conſtitutionem Sixti V. illa non videtur loqui de præſentato, quia in 1 part. loquitur de habentibus ius in re, vel ad rem de tempore emanatæ conſtitutionis, vt infra tempus ibi ſtatutum, teneatur habitum aſſumere, quod manifeſtè conuincitur ex diſcretione termini præfigendi ex forma eiuſdem inter præſentes, & abſẽtes à die publicationis cõſtitutionis in curia. quæ conuenit tantum de eo tempore ius habentibus, ex quo non habentibus non poteſt terminus præfigi. In ſecunda ve-*
22 *rò parte diſponit, quòd non niſi actu clericis & habitu clericali, & tonſura incedentibus, beneficia conferantur. vnde cum N. neque de tempore emanatæ conſtitutionis ius haberet in beneficio, neque ad beneficium Neque ei fuerit facta collatio, ſequitur, quòd vigore huius Conſtitutionis iure ſuo priuandus nõ*
23 *ſit. Neque obſtat, quòd eadem Conſtitutio in prima parte vtatur verbis (nunc, & pro tempore obtinentibus) & in alia parte (nũc & in poſterum perpetuis futuris temporibus) ex quibus tã ſuccedentes ius habentes in re, vel ad rem, quàm præſentes comprehenſi videntur. Ad prædicta fuit primo reſponſum, quòd verba in prima parte comprehendant omnes tam præſentes, quam futuros, ſecũdum tamen modum diſcretiuè poſitum, vt ſcilicet debeant, qui præſentes ſunt in vrbe intra quindecim dies &c. in futurum autem non niſi actu clericis beneficia cõferantur. Atque ita ſingula ſingulis referendo, omnes erũt quidem comprehenſi; ſed ſub diuerſa determinatione, quod incompatibile non eſt. Cætera autẽ verba ad alios, quàm de tempore emanatæ conſtitutionis, vt iam dictum fuit.*
24 *Secundo fuit dictum, quòd & ſi ex præſentatione acquiratur ius ad rem, c. dilectus, vbi gloſ. in verbo plus. Innocent. & Abb. num. 3. de officio legati. Rota deciſ. 8. de Iurepatron. in nouis: tamẽ illud ius non debet eſſe variabile, ſed firmum, & radicatum; ita vt trahat ſecum indubitatam collationem, putà ſi non habeat compræſentatos, vel ſi lata fuerit canonizatoria ſuper validitate præſentationis, vt aduertit Caſſad. deciſ. 18. num. 5. de præbendis. Aliàs tale ius non erit conſiderabile Mohed. de-*

ciſ.

Digitized by Google

cis.1.de prebend Sarnen. de iure quaſito quaſt.1.verſ.ſecundus eſt modus, & hunc ſenſum habuit etiam Rota in cauſa Hipporegien. Plebania 23. Iunij 1610. coram Ottembergo nunc Epiſcopo
25 *Attrebaten.&c.* Ex eadem Conſtitutione Sixti V. præter pœnas amiſſionis fructuũ ad ſex menſes pro ſimplici beneficiario, & ad annum pro Curato, vel habente dignitatem aut perſonatum inflictas contra eos, ſi virgatam veſtem, vel coloribus diſtinctam ſine iuſta cauſa geſtantes, vt habetur in Clem. quoniam de vita, & honeſtate Clericorum, & peccatum mortale, quod incurrit beneficiarius omnis, qui ſine iuſta cauſa habitum & tonſuram non defert, vt eſt communis opinio, de qua teſtatur *Filliuccius tract. 41. de beneficijs Eccleſiaſticis cap.6.num.14.* Hodie eſt pœna priuationis beneficiorum ipſo facto abſque alia monitione, vt per *Filliuccium loco ſuprac. num. 15. & c.5.nu.21.in fine.* vbi ait, quòd talia beneficia ſic vacantia remaneant reſeruata Sũmo Pontifici, & nos innuimus ſupra *quaſt.3.ſub num.106.verſ 4 cauſa eſt delictum.* Non tamen ex eo, quòd per dictam conſtitutionem imponitur pœna præfata ipſo facto abſq; monitione, excluditur, quin ad illam incurrendam etiam in foro conſcientiæ requiratur ſententia iudicis, quæ ſaltem declaret hunc talem comiſiſſe dictum crimen non geſtationis habitus, vt diximus ſupra *Praxi I num. 50.* Et in terminis poſt *Garziam, & Genuenſem aduertit Paulus Squillantes cap. 4. de Priuilegijs Clericorum num. 8.* Neque à fortiori talem beneficiatum non incedentem in habitu & tonſura ex dicta conſtitutione, vt aliqui prætendebant, amittere priuilegium clericale, patet ex *Sacro Concil. Tridentino ſeſſ.23. cap.6. de reformatione.* vbi alternatiuè ſancitum reperitur, quòd clericus in minoribus conſtitutus nõ gaudeat priuilegio fori, niſi beneficium eccleſiaſticum habeat, vel clericalem habitum, & tonſuram deferens alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi inſeruiat, vnde ſufficit habere beneficiũ, & ſi non incedat in habitu, & tonſura, ac deſeruiat Eccleſiæ ad ſupradictum effectum gaudẽdi priuilegio fori, noſter *Antoninus Diana par.1.tract.2.reſolut.27.* contra *Suarez, & Ambroſium.* Accedit *Bonacina*

tom.3 de cenſuris Bulla cęnæ diſputatione 1.quæſt.16.part. 6.num.21.& ſeqq. Ante hos omnes *Riccius part 3. Praxis reſolut.310.* Vbi reſolutione ſequenti probatur ad hoc ſufficere, etiam ſi habeat dictum beneficium in commendam, & *reſolutione 319.* contrarium aſſerit de habente tantum actionem ad beneficium, ſeu ſpem, & expectatiuam, ſecus autem putat *Bonacina locò ſupracitato num. 24.* de eo cui fuit collatum beneficium, licèt
26 non poſſideat. Quid autem de habente penſionem *Bonacina ſupracit.part.6. num. 23.* qui docet negatiuam ſententiam. Quid de habente beneficium, ſine redditibus *Paulus Squillantes cap.7.de priuil. Clericorum à num.17.* vbi *num.20.* declarat quando obtinens penſionem gaudeat dicto priuilegio: ſicut de clerico, cui nulliter fuit collatum beneficium, vel etiam coadiutoria agit idem *Diana part.3. tract. 1. reſolut. 62.* Ad hoc enim vt talis beneficiatus non incedens in habitu priuetur fori priuilegio, neceſſarium eſt, vt præcedat trina monitio, niſi monitio fiat in Synodo, vt per Bonacinã loco ſupracitato ſub num. 27. vbi hoc ampliat, etiam ſi talis hoc modo ſe exercuit in enormitatibus, de qua re agit quoque *Diana 1.part.reſolut.129.* Vbi etiã agit de Religioſo ſic ſe immiſcente in enormitatibus, an amittat dictum priuilegiũ fori, & proſequitur *Squillantes ſupracit.cap.7.num.32* vbi declarat enormia delicta ad hunc effectum eſſe illa, per quæ delinquens incurrit infamiam, vnde abſque dubio talis dicetur is Clericus, vel religioſus, qui fuerit bãnitus ſeu committit delicta, vt vulgo dicitur di campagna. Hæc opinio ſeruatur in Praxi, & paſſim tales remittuntur ad Nunciũ Apoſtolicum, qui eſt iudex priuatiuè ipſorum pro talibus delictis, qui deinde cauſa cognita tradit eos curiæ ſeculari, vel ſi remittuntur Epiſcopo, ipſe cum conſultatione Sũmi Pontificis degradat, & tradit curiæ ſeculari, vt optimè *P. Diana dicta reſolutione 129. verſus finem.* Quæ conſultatio non eſt neceſſaria in delicto aſſaſſinij per tex.in cap.1.de homicidijs in 6. & monetæ falſæ per Conſtit.Vrbani VIII. videte *Squillãtem loco ſupra citato*, vbi *num.116. & ſeq.* de Clerico committente crimen leſæ maieſtatis. Eſt bene verum nonnullos Do-

ctores apud *Dianam loco proximè citato* non negaſſe, illos priuari priuilegio canonis, vnde illos occidentes, pro illorum captione non incurrere excommunicationem canonis, nec enim implicat clericum gaudere priuilegio fori, & non frui priuilegio canonis, videte *Squillantem dicto cap 7 num. 25.* Fauet declaratio Sacræ Congregationis pro clericis ſaluatiꝭis edita, de qua per *Dianam cap. 3. tract.*
27 *1. reſolut. 69.* Iſte autem clericatus ad effectum inſtitutionis probatur ex litteris patentibus Ordinarij, vt ſæpè fuit dictum à Rota, *Caualer. deciſ 473. num. 2.* habetur nouiſſimè in Motulenſ. Iuriſpatronat. 18. Februarij 1630. coram Motmanno, ibi: *Item de clericatu conſtat in litteris patentibus Ordinarij. Felinus in Capitulo poſt ceſſionem ſub num. 3. verſ. in gloſa 1. & num. 15. de probation. Puteus deciſ. 14. num. 5. cum ſeq. lib. 2. in nouis. Rota deciſ. 321. num. 5. part. 1. in recent.* Pro litteris patentibus intellige Bullas, quas ordinis vulgo vocãt. Seraphinus deciſ. 755. ibi: *Quantum ad clericatum conſtat ex atteſtatione notarij fuiſſe collatum clericatum à R. b. mem. Maffeo tunc Datario de ordine & commiſſione Papæ cui atteſtationi ſtatur cum ſit modici præiudicij.* Ex quibus verbis patet, ſufficere Bullas prædictas, & ſi ſint alterius Epiſcopi ordinantis, dummodo in illis talis Epiſcopus ordinans atteſtetur illum ordinaſſe cum litteris dimiſſorijs proprij Ordinarij, vt per *Pariſium libr. 4. de reſignatione quæſt. 2. num 67.* Quibus illic allegatis adde Rotam in Cuſentina Abbatiæ, quæ eſt 53. *apud Viuianum* ibi: *Et ſat eſt, quòd in litteris patẽtibus alieni Epiſcopi dicatur de licentia ſui Epiſcopi, Gabriel conſ. 181. num. 17. lib. 2. Cæſar de Graſſis deciſ. 1. de præſumptionibus,* vbi etiam habetis, quòd non ſit neceſſarium probare clericatum præcisè per Bullam primæ tonſuræ; ſed ſufficiat illum probare per Bullas maiorum ordinum, imò etiam per teſtes de cõmuni reputatione, ibi: *Clericatus enim Matthæi probatur ex teſtibus deponentibus de cõmuni reputatione preſbyteratus, Rota deciſ. 14. de probat. in antiquis, & deciſ. 8. de cauſa poſſeſſionis, & proprietatis, Puteus deciſ. 26. lib. 1. in nouis, Verall. deciſ. 277. part. 1. & ex litteris patentibus Ordinarij probatur*

ſub-

ſubdiaconatus Rota deciſ. 16. de probat in antiquis, & probatis ordinibus maioribus, remanet probatus clericatus. Puteus deciſ. 140. num. 5. lib. 2. in nouis, Baldus in l. de ſolemnibus num. 4. C. de fide inſtrument. & fuit dictum in ſuprad. Argentina Præpoſitura coram me. De qua re agunt *Garzias part. 7. de benefic. cap 1. à num. 140. Ritzius par. 2. dec. Curia Archiepiſcop. Neap. deciſ. 112. & Pariſius loco ſupracitato, & nos infra cũ de probatione Preſbyteratus, requiſita in inſtitutione illius Capellaniæ.* vbi expreſsè à fundatore talis ordo prærequiritur, vbi etiã declarabimus, quando cenſeatur ille prærequiſitus: & in ſpecie, quòd prima tonſura vnius teſtimonio probetur, poſt *Rebuffum, & Matthaum de Afflictis*. cõtra *Gouarr.* docet *Diana par. 3. tract. 1. reſolut in fine*. Et quia diximus ſupra ſufficere atteſtationem Epiſcopi ordinantis, quòd ordinauerit cum dimiſſorijs proprij Ordinarij, adde hoc procedere, niſi contrarium probetur, vt percipitur ex deciſ. Rotæ verbis relatis ſupra *ſub num. 15.* Adde quòd dictæ dimiſſoriæ non amittunt eorum vim per mortem, vel ceſſationem cõcedentis ante ordinationem, vt poſt alios perbellè notat *Paulus Squillantes cap. 2. de priuilegijs Clericorum à num 162.* Quis autẽ dicatur proprius Epiſcopus ad finem concedendi dimiſſorias ad ordines ratione originis, domicilij, vel beneficij, latè explicat *Nouarius in ſuis ſingularibus concluſionibus 102. per totam*. Dixi *ad effectum*

28 *inſtitutionis*. Quia ſi tractaretur ad effectum declinandi forum, nõ ſufficit probare per Bullas, ſed etiam per teſtes deponẽtes de ſeruitio Eccleſiæ, & alijs requiſitis à Sacro Concilio Tridentino, de qua materia poſt alios breuiter, & dilucidè tractat *Squillantes cap. 7. de priuileg. Clericorum à num. 5. Diana part. 1. tract. 2. reſolut. 32. & duabus ſeqq. & 3. parte tract. 1. reſolut. 48. 63. & 69.* Sed cum hæc ſcriberem fui requiſitus de mea ſententia circa hoc

29 factum. N. erat iam initiatus prima tonſura, & etiam ordinibus alijs minoribus, & poſtea quia mortuo eius patre nolebat perſeuerare in clericatu, obtinuit à ſuo Epiſcopo decretũ ſuper hac renunciatione clericatus, & dimiſſione habitus, poſt aliquod tempus ex cauſa ſuam mentem mouentem, petijt ab-

ab eodem Epiſcopo licentiã reaſſumendi habitum, quæ fuit ei denegata, interim obtinet ab alio Epiſcopo cõuicino collationem cuiuſdam beneficij, quæſitum fuit an ei rectè collatum fuit dictum beneficium, & per cõſequens gaudeat nunc priuilegio fori? Et reſpondi affirmatiuè, quia ad beneficium recipiendum ſufficit clericalis tonſura, nec per decretum quòd liceat habitum deſerere, ita priuatur quis priuilegio clericali, vt reddatur incapax ad beneficiũ obtinendum, ſicut ſi eſſet cenſuratus, &c. ſed tantum priuilegio clericali quò ad forum ſortiendum, donec legitimè conſtet habitum reaſſumpſiſſe, & ſic talia decreta circa deſertionem, vel reaſſumptionem habitus tantùm fuerunt introducta, vt ſciatur verè, quando quis ſit clericus iã, quòd apud doctores ſit valde cõtrouerſum, quando clericus per dimiſſionem habitus clericalis cenſeatur recedere à ſtatu, ita quòd non gaudeat priuilegio fori, vel canonis, de qua controuerſia latè *Ricciullus in ſuo tract. de iure perſonarum lib. 7. cap. 6.* quibus illic ab eo allegatis adde noſtrum *Dianam part. 1. tract. 2. reſolut. 33.* vbi concludit hodie de iure Concilij Tridentini ad hoc non requiri monitionem, pro vt antea requirebatur, & refert alios teſtantes, ita declaraſſe S. Congregationem interpretum eiuſdem Sacri Concilij. Accedãt pro confirmatione huius noſtræ reſponſionis duæ doctrinæ. Vna eſt *Pauli Squillantes cap. 6. de priuilegijs Clericorum num. 19.* vbi habet hęc verba, *Si autem aliquis Clericus dimiſiſſet habitum clericalem, & illum iterum reaſſumeret etiam ſine licentia Epiſcopi, gauderet priuilegijs, cùm ſemel Clericus nũquam deſinat eſſe clericus, vt per Viuium dec. 512. & Merendam conſ. 91. ac fuit deciſum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, vt fatetur Riccius par. 2. deciſ. 167. Quamuis vt idem teſtatur per Conſtitut. Synodalem, & edictum B. mem. Cardin. Caraſæ prohibitum ſit clericis, qui aliàs dimiſerunt habitum clericalem illum reaſſumere abſque licentia eiuſdem Curiæ; tamen de facto illum reaſſumẽtes gauderẽt priuilegijs clericalibus*: huc vſque Squillantes. Ex quibus verbis ſequitur conſequentia quò ad noſtrum propoſitum, ergo etiam de facto habitũ reaſſumẽti clerico validè eid. cõfertur

fertur beneficium, cùm vnũ ex priuilegijs Clericatus eſt vt ſit capax beneficij, pro vt patet ex ſupradictis. Secunda doctrina eſt *Antonini Dianæ part. 3. tract. 1. reſolut. 62. ad medium*, ibi: *Notandum eſt etiam hic obiter, quòd ſi Clericus obtineat beneficium quòd nõ poterat obtinere, putà quia illegitimus, irregularis, &c. & de facto reperitur in poſſeſſione beneficij, gaudet adhuc priuilegio fori, & ita fuiſſe deciſum in Magna Curia Vicariæ Neapolitana, teſtatur de Franchis deciſ. 189. & tenent DD. quos citat Ioannes Baptiſta de Thoro in Compend. deciſ. Neapolit. verbo Clericus fol. 94.* Hactenus Diana, cuius doctrina probat, quòd etiam ſi dicta licentia reaſſumendi habitum eſſet de ſubſtantia, tamẽ ſufficeret poſſeſſio beneficij ad effectum fruendi priuilegio fori.

§. SECVNDVS.

De ætate requiſita, vt poſſit quis præſentari, & inſtitui ad Capellaniam de Iurepatronatus.

30 *Inſtitutio facta de non habente legitimam ætatem eſt nulla. Quis poſſit in ea diſpenſare num. ſeq. Quãdo cenſeatur facta diſpenſatio num. 32.*

33 *Ætas pro beneficijs ſimplicibus, quæ nam ſit. Quid de penſione num. ſeq. An eadem ætas requiratur pro beneficio ſimplici de Iurepatron. num. 35. Quid de Capellania non collatiua, ſub num. 38.*

36 *Fundator poteſt in limine fundationis admittere habentem minorem ætatẽ 14. annorum, & ſub num. 38. Quando cenſeatur id velle fundator num. ſeq. An id poſſit etiam vbi tale beneficium requirit ſacros ordines, num. 38.*

39 *Ætas legitima ſufficit ſi reperiatur in præſentato tẽpore inſtitutionis.*

40 *Præſentatio de minori poteſt fieri cum conditione diſpenſationis obtinendæ. Quid ſi non obtineatur diſpenſatio, an patronus poſſit iterum præſentare & quomodo, num. 42.*

41 *Diſpenſatio teſtandi conceſſa Epiſcopo, an extendatur ad teſtamentum antea per eum conditum.*

43 *Ætas eius, qui obtinuit beneficium à quo debeat probari. Quis ſit legitimus cõtradictor hoc caſu, num. ſeq.*

45 *Li-*

47 *Patris, vel matris teſtimonio an probetur ætas, Quomodo etiam per alios teſtes, num. ſeq. An etiam per aſpectum vel alias cõiecturas, num 49.*

50 *Regula de triẽnali habet locum, etiam ad fauorem fœmina habentis titulum, vel adminiſtrationẽ à Papa.*

51 *Aetatis defectus quãdo reddit gratiam ſubreptitiam, & num. 56. 66. & 68.*

53 *Poſſeſſor beneficij non tenetur ad ſui iuris iuſtificationem.*

55 *Exequutor merus ſufficit ei ſi capiat informationem extraiudicialem, vt immittat in poſſeſſionem, & num. 65.*

58 *Præbenda naſcitur ex Canonicatu tanquam ex matre filia, ideo illius titulus non excludit titulum Canonia, num 70.*

59 *Iuriſdictionis mentio quando neceſſaria eſt in impetratione, & num. 69.*

60 *Electio poſt inhibitionem Rotalem vigore commiſſionis eſt attentata.*

61 *Actore non probante, reus & poſſeſſor eſt abſoluendus, & ſeq.*

63 *Poſſeſſio beneficij probatur ex inſtrumento adeptionis illius per procuratorem.*

64 *Minor diſpẽſatus poteſt conſtituere procuratorem ad poſſeſſionem adipiſcendam.*

Secunda qualitas requiſita à iure pro inſtituendo in beneficio de Iurepatronatu, eſt ætas legitima, ita de quolibet beneficio loquendo habetur in *c. indecorum extr. de ætate, & qualitate ordinandorum*, ibi *Nolentes itaque ſuſtinere, vt paruulis Eccleſia regimen committatur*. Quod adeo verum eſt, vt eodem iure inſtitutio facta non habẽti legitimam
30 ætatem, iudicetur nulla, & irrita etiam quò ad forum conſcientiæ, *Garzias part. 7. de beneficijs, cap. 4. à num. 83.* eſt communis omnium ſententia, de qua teſtatur *Azorius par. 2. ſuarum inſtitut moralium lib. 6. cap. 5. quæſito 12.* Vbi ſubdit, quòd qui per ignorantiam beneficium accepit ante legitimam ætatem, ratus, ſe legitimam ætatem habere, debere denuò beneficium impetrare, vel ſi adhuc legitimam ætatem non pertingerit, illud à ſe abdicare reſtituendo fructus iuxta regulam à nobis traditam poſt alios *par. 1. noſtri tractat. de officio, & poteſtate Confeſſarij recollect. 26.* de bonæ, vel malæ fidei poſſeſſore, intellige, ſi nõ fuerit ſuper hoc impe-

31 trata etiam diſpenſatio, quã non poteſt impartiri, vt certum eſt, Epiſcopus, ſed ſolus Romanus Põtifex, qui non ſolum cum minori 14. annorum, ſed etiam cum infante minori ſeptemnio poteſt circa id diſpenſare, vt bene probat *Azorius practitato cap. 5 quęſito 8 ad finem & queſito 9. verſ. ſi quæras*, *ſequitur Fillinecius tract. 41 de beneficijs eccleſiaſticis cap. 5. ſub num 27.* Ampliat poſt *Sanchez de matrimonio libr. 1. diſput. 16. num. 4. Iulius Lauorius in ſuis lucubrationibus varijs de electione Canonica titulo 4 cap. 16 num. 8.* Quòd in hoc non poſſit Epiſcopus diſpenſare etiam ſi deſit vnus dies, & extendit poſt alios *Squillantes de priuilegijs Clericorum cap. 4. num. 81.* Et ſi deerit vna hora, cùm quæ à iure ſunt determinata, non liceat arbitrari; qui benè limitat hãc doctrinã, vbi quis iam reperiatur diſpẽſatus ſuper ętate à Summo Pontifice ad obtinendum vnum beneficium ſimplex, quia poterit obtinere aliud ſimile ab Epiſcopo abſq; alia diſpenſatione videte *ibidem nu. 63.* aliàs non ſolum inſtitutio eſt nulla, ſed Prælatus inſtituens peccaret mortaliter, vt poſt *Riccium notat Nouarius in ſuis ſingularibus, concluſ. 14. num. 2. in fine.* Quando autem minor prouiſus à Papa cenſeatur tacitè diſpenſatus, percipitur ex verbis deciſ. Metropolitanę beneficij ſeù capellæ 6 Iunij 1622. coram Merlino, quæ eſt *deciſ. 9. apud Praxim Viuiani*, ibi, *Demum aliqui ex dominis dixerunt, non eſſe omittendum, quòd Franciſcus videatur diſpenſatus quò ad dictam ætatem cùm fuerit narrata in mandato de prouidendo felic. rec. Pauli V. cum derogatione medietat. patron. fueritq; conceſſum ex bonis indicijs puerilis ętatis, ex quibus verbis Papa ſaltem tacitè diſpenſare cenſetur, ex congeſtis per Gabriel. de præſumpt. concluſ. 8. num. 1. & ſeqq.* Quid ſi non fuerit expreſſa vera ætas minor, putà, quia expreſſit eſſe nouem annorum, & vere impetrans non attingebat dictam ętatem, vide verba deciſ. Rotæ in Tullen. Coadiutoriæ infra referenda *nu 51.*

33 *56. 66. & 68.* Aetas legitima pro beneficijs ſimplicibus hodie ex ſacro Concilio Tridentino ſeſſ. 23. cap. 6. de reformat. eſt annorum quatuordecim, intellige inceptorum, vt declaraſſe ſacram Cõgregationẽ teſtatur *Garzias citata 7. part. de beneficijs cap. 14. num. 11. & Stephanus*

bBanus Gratianus tomo 3. ſuarum diſceptationum Forenſium cap. 377. num. 17. Paulus Squillantes cap. 4 de priuilegijs Clericorum num. 62. Fillsuccius ſupra cit. num. 27 latè Nouarius in ſuis ſingularibus, concluſione 14. Vbi concluſionibus ſequentibus agit de ætate requiſita tam pro dignitatibus, quàm canonicatibus Cathedraliũ, & Collegiatarum pro Officio Pœnitentiarij, Epiſcopatu, Cardinalatu, Abbatiſſatu, & Parochiali. De qua re ante hos omnes egit clarius *Azorius part. 2. ſuarum inſtitutionum moralium lib. 6. cap. 5. & proſequitur breuiter Filliuccius tract. 41. de beneficijs eccleſiaſticis cap. 6. à num. 27.* Quid de Generalibus, alijſque Superioribus Regularibus, *Iulius Lauorius in ſuis varijs lucubrationibus de electione Canonica titulo 4. cap. 16. num. 11.* Dixi, *hodie ex Sacro Cõcilio*, quia dubium eſt apud Doctores, vtrum antea ſufficiẽs erat ætas 7. annorum completorum, quæ deſideratur ad hoc vt quis poſſit initiari prima tonſura, vt eſt videre apud *Azorium citato*

34 *cap. 6. quæſito 7.* Quæres quid dicendum ſit de penſione, an puer ſeptennio maior, ſit illius capax? Videte Nouarium citata concluſ. 14. num. 10. qui ob declarationem, quam aliqui pro negatiua opinione afferunt ex Sacra Congregatione, ait conſulendam eſſe vrbem, Squillantem dicto tract. de priuilegijs Clericorum cap. 5. num. 13. qui videtur adhærere etiam opinioni negatiuè; Viuianus lib. 13. Praxis de Iurepatronat. cap. 9. num. 13. poſt Gigantem teſtatur Praxim eſſe pro affirmatiua ſententia, ſubdit tamen quòd quando penſio reſeruatur huiuſmodi minori, debere fieri expreſſã mẽtionem de dicta ætate, aliàs reſeruationem fore nullam, & *nu. 22.* ex magis communi probat, quòd in beneficijs Iuriſpatr. laicalis poſſit imponi à ſum. Pontifice penſio etiã ſine conſenſu patroni, & ſic vidi obſeruatũ in facto, debet tamen fieri in illius reſeruatione quòd beneficium ſit iuriſpatronatus laicorum, aliàs penſio eſſet ſubreptitia, & nulla; videte *Pariſium lib. 4. de reſignatione benefic cap. 9. num. 12.* Sed ad propoſitum noſtrũ;

35 Quæro an eadem ætas 14. annorum inceptorum, vt ſupra requiratur in eo qui inſtituitur in Capellania de Iurepatron. erecta authoritate Epiſcopi, quæ vt dixi

eſt idem, quàm beneficium ſimplex, Difficultas non verſatur vbi à teſtatore, ſeu fundatore ipſius Iuriſpatr. in limine fundationis vocauit ad ipſum minores dicta ætate, dummodo expleret ſeptennium, vel tacitè admittendo clericum primæ
36 tonſuræ, quia concordant Doctores, reſoluit Rota id poſſe fieri, vt teſtatur *Nouarius ſupracitata concluſ. 14 num. 5. & num ſeq.* vbi refellit *Riccili contrariū docentem part. 3. deciſ. Curia Archiepiſcopalis Neapolitanæ deciſ. 26.* nempe non poſſe patronum in limine fundationis apponere hanc cōditionem. Ita etiam declaraſſe Sacram congregationem poſt *Emmanuelē Sà, & Garzi im teſtatur Laym. lib. 4. ſua Theologia Moralis tract. 2. cap. 14. ſub num. 1. Moneta de commutat. vltimarum voluntatum cap. 10. num. 132. Viuianus lib. 6. Praxis Iuriſpatron cap. 6. num. 16. & idem Riccius par. 1. Praxis deciſ. 187 verſ. limita*. Supponit Rota pro certo in Monopolitana beneficij, ſeu Capellæ 6. Iunij 1622. coram Merlino, quæ eſt deciſ. 19. apud Praxim Viuiani, vbi etiam habetis,
37 quando tacitè id cenſeatur diſpoſitum à fundatore in limine fundationis, ibi: *Nec viſum fuit Dominis obſtare, quòd fundator in dictis codicillis expreſsè non diſpoſuerit, quòd poſſit præſentari minor annis quatuordecim, prout erat Franciſcus de tempore præſentationis, & conſequenter in dubio cenſendum videatur, ipſum intellexiſſe de Clerico prima tonſura, qui tamen eſſet capax beneficij, & ſic conſtitutus in 14. anno, iuxta diſpoſitionem S. Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 6. de reformat. Quia fuit reſponſum, ſatis eſſe, quòd fundator voluerit ſufficere, quòd præſentandus ex ſua linea maſculina, vel fœminina, eſſet clericus prima tonſura, qua etiam ſeptimum ætatis dumtaxat annum agētibus conferri poteſt, cap. nullos, vbi gloſa in verbo infanti de temporibus ordinandorum in 6. qui propterea de iure communi, eſt etiam ſimplicis beneficij, prout eſt hoc, de quo agitur indubitāter capax, cap. ſi eo tempore, vbi poſt alios Francus num. 10. in fine de reſcriptis. Imola in cap. ſuper ordinata num. 4 de prabend. Lambert. de Iurepatron. part. 2. lib. 2. art. num. 6. fol. mihi 593. Mandoſ. de ætate minori cap. 3. num. 21. & cap. 4. num. 13. & 15. Garzias de beneficijs*

part,

part. 7. cap. 4. num. 4. 5. & 6. Ex hoc enim ſatis apertè expreſſiſſe videtur, quòd etiam minor 14. annis pręſẽtari poſſit ſecundùm iuris communis diſpoſitionem, quæ de tempore fundationis vigebat, cum qua præſumendum eſt conformare ſe voluiſſe, vt per Mobedan, deciſ. 18. de cauſa poſſeſſionis, & proprietatis, & Gonzales, qui alios congerit ſuper Regulam 8. gloſa 5. num. 81. ex quo Sacrum Cõcil. Tridentin. de dicto anno 1515. nondum erat apertum, &c. conſequenter fundator ſe eum eo conformandi, intentionem habere nullatenus potuit; & in fortioribus terminis, quòd ſi fundator in defectum ſacerdotis ſimpliciter mandauerit præſentare Clericum, non obſtet dicta Concilij Tridentini diſpoſitio, nec ſit neceſſe, quòd Clericus pręſentatus ſit annorum 14. eſt deciſio Rotæ diuerſorum 482. ad finem part. 1. vbi, quòd ita cenſuerunt Illuſtriſſ. Cardinales Sacræ Congregationis Concilij, quam etiam refert Garzias d. part. 7. cap 4. num 9. & 10. Vnde multò minus dicendum eſt, neceſſarium eſſe in caſu præſenti, in quo fundator expreſsè voluit ſufficere, quòd præſentatus eſſet Clericus primæ tonſuræ. Quid autem dicendum in caſu, quòd dicta verba (*vt eligatur Clericus*) repetiantur in fundatione facta poſt Concil. Tridentinum, habetur in Corduben. Capellaniæ 5. Decembris 1629. coram Coccino, ibi: *In omnẽ caſum, cùm ille de tempore præſentationis (quod attendi debet dicto cap. cùm in cũctis, vbi Abb nu. 1. de elect. & c. ſi eo tẽpore de reſcriptis in 6.) haberet ſolùm annos vndecim, erat incapax obtinendi Capellaniam, cum ad obtinendum beneficium requiratur ætas quatuordecim annorum iuxta Concil. Tridentin. ſeſſ. 23. cap 6. de reformat. Lambertinus de Iurepatron. par. 1. lib. 2. ar. 26. quæſt. 7. num. 6. Guttierez Canonicarum quæſtionum cap. 26. num. 33 libr. 1. Nec obſtat, quòd fundatrix contentatur, vt præſentetur Clericus, aut qui poſſit eſſe Clericus, & ideò videri hoc ſolùm ex tenore fundationis requiri, etiam quòd in præſentato non adſit ætas quatuordecim annorũ, cùm in ſeptennio poſſit quis Clericatum adipiſci, cap. nullus, & ibi gloſa in verbo infanti de temporibus ordinat. in 6 Quo caſu non intrare Concil. Trident. in d. cap. 6. ex mente Sacræ Congregationis Illuſtriſſimorum Cardinalium Sacri Concilij Tridentini*

Digitized by Google

dentini Interpretũ, dixit Rota deciſ. 482. ad finem part. 1 diuerſorum, & claris verbis decidit in Monopolitana beneficij, ſeu Capellæ 6. Iunij 1622. corã R.P.D. meo Merlino impreſſ. in Praxi Iuriſpatron. Vſuiani in ordine 19. num. 9 cum ſeqq. Quia dictæ deciſiones, quatenus procedunt, ſunt intelligendæ ſi adſit clara, & ſpecialis aut aliàs virtualis diſpoſitio fundatoris, quòd conſanguineus minor annorum quatuordecim præſentari poſſit, & de fundatione ante Concilium Tridentinum, non autem quando (vt eſt in caſu noſtro) fundatio fuit poſt Concil. & in ea expreſſè non vocatur puer, aut minor quatuordecim annis, ſed ſimpliciter, & indefinitè Clericus, hoc enim caſu vrget clara diſpoſitio Concil. in dicto cap. 6. ſeſſ. 23. & ideo fundatio debet intelligi de conſanguineo Clerico, aut qui poſſit eſſe Clericus in ætate capaci conſtitutus, & ſic in ætate quatuordecim annorum iuxta Sacr. Concil. ex regula, quòd verba debent intelligi in terminis habilibus, & ſecundùm diſpoſitionem legalem Modern. Romani diſceptat. Forenſium cap. 147. num. 14. Pariſ. dicto conſ. 40. num. 14. cui ſemper teſtator ſe conformare præſumitur ad tex. in l. hæredes mei §. cum iſta ad Trebbell. & Ripa ibid. Rota deciſ. 450. num. 6. part. 1. recentior. Verſatur igitur difficultas, vbi id non reperitur, neq; expreſsè, neque tacitè in limine fundationis diſpoſitum, putà quia dictũ fuit, quòd p̃ſentari debeat Capellanus, vel eligat̃ Capellanus de familia, vel quòd beneficiũ ſit cõferendũ vni de familia, vel proximiori, aut quid ſimile. *Nouarius enim citata concluſione 14. num. 8.* Videtur defendere opinionem quæ affirmat ad beneficia de Iurepatronat. poſſe ſimpliciter præſentari minores 14. annorum, dummodo inchoauerint ſeptẽnium in quo poteſt eis conferri prima tonſura, qui id probat authoritate declarationis Sacræ Congregationis, quæ refertur à Rota citata deciſ. 482. part. 1. diuerſ. in qua declaratio habetur, quod dictum cap. 6. Concilij Tridẽtini, habeat locum dumtaxat in beneficijs liberis non autem in beneficijs Iuriſpatron. ſed contrarium eſt verius cum idem *Nouarius* cõcedat, quòd Concilium Tridentinum d. cap. 6. non ſolùm procedat in prouiſione beneficij per viam collationis, ſed etiam per viam præſenta-

ſenta-

ſentationis, electionis, aut alterius cuiuſcumque prouiſionis, ob verbum generale ibi poſitum, *obtinere*, ſi cuti *Pariſius lib. 4 de reſignatione cap. 9.* probat habere locum in reſignatione, permutatione, & alijs, ita *Riccius part. 1. Praxis deciſ. 18. & part. 4. deciſ. Curia Archiepiſcopalis Neapol. deciſ. 343. Squillantes cap. 4. de priuilegijs Clericorum num. 62. Barboſa de officio, & poteſtate Epiſcopi allegatione 60. num. 78. Marius Antoninus, & alij, quos probat Viuianus lib. 6. ſua Praxis Iuriſpatronat. cap. 6. num. 7.* vbi habet hæc verba: *Non obſtat Rota deciſio 482. num. 3. part. 1. diuerſorum, in qua habetur, quòd dictum cap. 6. Concilij Tridentini habet locum dumtaxat in beneficijs liberis, non autem in beneficijs Iuriſpatronatus, quia ſeruatur contrarium in Praxi, quia videmus quotidie expediri diſpenſationes à Papa etiam in beneficijs de Iurepatronatus.* Adderem quòd declaratio intelligi debeat prout erat caſus de quo fuit ad eam recurſum, nempè vbi ad beneficium de Iurepatron. vocatur clericus, & ſic Sacra Congregatio non declarauit, quòd dictum cap. 6. Concilij non habeat locum in beneficio de Iurepatronatus, ſed quòd per illud non derogetur, vbi tacitè, vel expreſsè contrarium fuit à fundatore diſpoſitum, vt bene allegant dictam declarationem *Layman loco ſupracitato nu. 35. in fine, & Filliuccius tom. 3. tract. 41. de beneficijs eccleſiaſticis cap. 5. num. 27. ad finem, & fauent verba Rota in illa Monopolitana, relata ſupra ſub num. 36. verſ. & in fortioribus terminis.* quod diximus de beneficio ſimplici, idem dicendum de dignitatibus, & alijs requirentibus ſacros Ordines, nam præſentatio de minori ætate, quam requirat ille ſacer Ordo ad dignitatem, tunc eſt valida, quando ex lege fundationis ſufficit minor ætas, vt in Bonon. Diaconatus 13. Aprilis 1587. coram Rubeo, vbi quòd ita declarauit S. Congregatio Concilij, fuit receſſum à reſolutione facta in eadem cauſa coram eodem 14. Nouembris 1586. ſecus ſi ex forma fundationis debeat præſentari is, qui ſit idoneæ ætatis, & habilis ad ſuſcipiendos Ordines ſacros, licèt beneficium ex ſui natura non requirat hanc ætatem, vt fuit dictum in Salamantina dimidiæ portio-

38 (margin, beside "plici, idem dicendum de")

nis 5. Decembris 1586. coram Bubalo.

Dixi in principio huius quæſiti *erecta authoritate Epiſcopi*, quia de hac eſt quæſtio, cùm ſit certum, ad Capellaniam non collatiuam, de qua in ſequenti quæſtione, non eſſe neceſſariam dictam ætatem quatuordecim annorum, nec illius collationem comprehendi in *dicto cap. 6. Concilij Tridentini*, vt per *Ricciũ part. 3. deciſ. Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitanæ deciſ. 90*. Et ſic declaraſſe ſacram Congregationẽ teſtatur *Nouarius in ſuis ſingularibus concluſ. 14. num. 13. & nos diximus ſupra quæſt. 3. num. 76. ad finem*.

Suprapoſitam doctrinam, quòd fundator in limine fundationis poſſit diſponere, quòd minor quatuordecim annorum admittatur ad Capellaniam, Amplia vt procedat in eo caſu, etiam ſi dictæ Capellaniæ imponat onus celebrationis miſſarum, quia non per hoc talis Capellania iudicari debet ſacerdotalis, ſed ſufficit, vt quis ſit Clericus, & per alios celebret miſſas, vt infra cùm de qualitate Sacerdotij requiſita in fundatione dicetur, vbi in ſpecie ad hoc allegamus *Facundez lib. 3. in primum præceptum Eccleſiæ cap. 9. ſub num. 3*. Vbi refert idem ſenſiſſe doctiſſimum Franciſcum Suarez à ſe conſultum, qui etiã ei affirmauit, quòd antequam ſocietatem ipſe ingrederetur habuiſſet Salmanticæ duas Capellanias requirentes celebrationem miſſarum, cùm tamen non eſſet niſi Clericus, &c.

Amplia 2. ex *Bonacina diſputatione 1. de horis Canonicis quæſt. 2. puncto 4. num. 6. poſt Vaſquez, & Filliuccium ab eo allegatos*, quòd etiam poſſit fundator ſtatuere, vt talis Capellania poſſit conferri pueris minoribus ſeptennio, & ſic laicis, qui teneantur per alios miſſas celebrare facere, & debito tempore ad clericatum peruenire, qui tamen ſubdit primò, talia beneficia donec tales pueri non ſunt prima tonſura initiati, non appellari beneficia Eccleſiaſtica, nec titulo ſpirituali conferri. Secundo huiuſmodi Capellanias vſu non eſſe receptas ſaltem in noſtris regionibus.

Sed ſtante opinione veriori, de qua ſupra, quod niſi expreſsè, vel tacitè à fundatore ſit diſpoſitum, vt poſſit minor admitti, numquam tamẽ in beneficijs de

Iure

Iurepatronatus poſſit admitti minor 14. annorum.

39 Quæres quando ſit neceſſaria dicta ætas in præſentatione, vel in inſtitutione? Et reſpondetur iuxta ea, quę ſupra diximus §. præcedenti de clericatu, ipſam legitimā ætatem ſufficere, ſi reperiatur in præſentato tempore inſtitutionis, id eſt non prohibetur præſentatio habentis minorem ætatem, ſi intra quadrimeſtre, vel ſemeſtre iuxta qualitatem Iuriſpatr. attinget quartum decimum annum, ita *Barboſa de officio & poteſtate Epiſcopi Allegat 60. num. 78.*

40 Pone autem, quòd præſentatus adeò ſit minor 14. annorum, quòd neque intra dictum quadrimeſtre, vel ſemeſtre attingere poſſit dictam ætatem, an præſentatio facta de ipſo, cum cōditione tamen, ſi impetrauerit à Papa diſpēſationem intra dictum tempus, an talis præſentatio poſſit ſuſtineri. Negare videtur *Riccius part. 4. deciſ. Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitanæ deciſ. 343. quem ſequi videtur Paulus Squillantes cap. 4 de Priuilegijs Clericorum num. 6. in fine*, dum refert fuiſſe deciſum in Curia præfata non poſſe præſentari minorem quatuordecim annorū ad beneficium Iuriſpatronatus, etiam pendente ſupplicatione diſpenſationis Summo Pontifici porrecta. Sed contrarium videtur probabiliùs. Primò ex his quæ diximus poſt Rotam ſupra Praxi præcedenti, generaliter loquendo de præſentato ſub conditione, vt ſcilicet ſufficiat ad ſubſtinendam talem præſentationem, ſi verificetur conditio infra tēpus datum ad pręſentandum de iure. Secundò, quia non eſt inconueniens vt diſpenſatio retrotrahatur ad factū anterius, nā *Sanchez lib. 8. de matrimon. diſput. 1. num. 10.*

41 firmat, diſpenſationem, ſeu licentiam teſtandi conceſſam Epiſcopo, prodeſſe etiam quò ad teſtamentum conditum ante obtentam diſpenſationem, quia vt ipſe ſubdit, hoc non eſt extendere diſpenſationem. Sed ſolùm eam intelligere ſecūdùm terminos iuris, quod ius ad valorem teſtamenti etiam antea conditi, ſolùm requirit vt reperiatur conceſſa facultas teſtandi, tempore mortis, à quo tempore robur accipit, ergo à ſimili non eſt inconueniens, ſi quis minor præſentetur, dūmodo diſpenſatio adueniat tempore inſtitutionis. Tertiò, & fortiùs, ac clariùs

ex Rota in Firmana Altaris S.Ludouici 4. Martij 1596. coram Seraphino, quam de verbo ad verbum refert idem *Riccius part.1. Praxis deciſ.205.* in qua fuit reſolutum, quòd præſentatio facta cum conditione, vt præſentatus obtineat diſpenſationem circa qualitatem aliquam requiſitam in fundatione valeat; ex quo non dicitur facta ſcienter de indigno, ſed cum conditione diſpenſationis, quatenus patiatur aliquem defectum. Probat loquendo quibuſlibet qualitatibus requiſitis *Viuian.dicto cap.6. num.19.* qui etiam poſt Rotam in eadem Firmana Altaris, ſub-

42 dit, quòd cum hoc caſu patroni non poſſint dici negligentes, tempus non incipit illis currere, niſi à die certæ ſcientiæ non obtentæ diſpenſationis, nec per hoc quòd infra quadrimeſtre, vel ſemeſtre, præſentatus non impetrauerit diſpenſationem, ipſi patroni priuantur facultate de nouo alium præſentandi, alium ſaltē cumulatiuè, ſicut priuarentur, ſi præſentaſſent indignum.

His explicatis, duo reſtant vt dilucidentur. Primum enim eſt, cui incumbat onus probandi ætatem, quando negatur adeſſe illam ſufficientem in præſentato, vt poſſit inſtitui. Secundum quomodo illa ſit probanda.

Quò ad primum dico ge-

43 neraliter loquendo, quòd ætatem tenetur probare is, qui in ea ſe fundat *c. puberes extra de deſponſatione impuberum Riccius in collect. deciſ.1677. Rota in Parmenſ. ſtatus coram Seraphino apud Farinaccium deciſ.102 num. 4. & apud Seraphinum deciſ. 1169.* ex vulgari regula, quòd fundans ſe in aliqua diſpoſitione requirente aliquam qualitatē ipſe debeat probare dictam qualitatem, *Pariſius conſ. 56. num. 14. lib.3. Ozzaſcus Cacher deciſ. 165. num.6. quos ad hoc allegat Nouarius in ſuis ſingularibus concluſ. 27 num. 6.* Vnde quia impetrans tamquam in ætate legitima, dicitur in ea ſe fundare, ipſi, ſi ab alio negetur, incumbit onus probandi tempore impetrationis, vel collationis, aut inſtitutionis fuiſſe in ætate legitima, habetur clarè per eamdem *Rotam part. 3.lib.3. Auguſtini deciſ.1162. in nouis*, ibi: *Quibus non obſtātibus Rota decreuit, ætatem, quia erat expreſſè negata, eſſe plenè probandam, nam quando ætas negatur illam affirmāti incumbit onus probandi, præſertim, quando*

quis petit ſe ad aliquid admitti tamquam talis, & exinde principaliter fundat ſuã intentionem; maximè, quia hoc caſu is, qui in ea ætate ſe fundabat, erat actor, quo non probante reus abſoluitur. E cõtrariò qui impetrat beneficium, ex eo, quia alius qui prius illud impetrauerat non erat in ætate legitima, ex quo ipſe ſe fundat in minori ætate; ipſi incũbit onus illam probandi, vt per Puteum part. 1. deciſ. 300. ex doctrina Felini, quòd impugnanti electionem ob defectum ætatis, incumbit onus illam probandi. Et eſt id quod aliàs dixit Rota apud *Cęſarẽ de Graſſis dec. 66. aliàs 20. de probationibus*. Quòd ætas narrata in gratia, ſi non verificetur ab eodem narrante, gratia eſt nulla, vbi allegat *Caputaquenſ. deciſ. 114. libr. 2. proſequitur Mareſcott. lib. 2. variarum reſolut. cap. 1. num. 8.* Et id, quod dixit *Viuianus lib. 13. Praxis Iuriſpatron. cap. 5. num. 30.* quòd impetranti incũbit onus probandi ætatem.

44 An autem Capitulum ſit legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem in Canonicat. ob defectum ætatis, videte infra *num. 54. & 62. in fine*, quomodo probetur minor ætas ad finem nullitatis contractus ab eo initi, videte Rotam apud *Caualerium deciſ. 206. 294. & 375.*

Quò ad ſecundum, cum dicta ætas numerari debeat à die natiuitatis, & non à die conceptionis, vt poſt *Couarruuiam, Garziam, & Molinam, habetur per Iuliũ Lauorium in ſuis varijs Lucubrationibus de electione Canonica tit 4. cap. 16. num. 9. Viuianum lib. 6. Praxis Iuriſpatronat. cap 6. num. 14.* Et parum poſt natiuitatem pueri baptizari conſueuerint, etiam frequentius ſolet

45 ætas probari ex libro baptiſmi, ſeu partita ex dicto libro Eccleſiæ parochialis ſumpta, vt per *Giurbam, qui pęnè innumeros allegat deciſ. Sicul 109 num. 7.* qui in fine ſubdit, hoc eſſe notandum ad *Sacr. Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 2. de reformat.* vbi agitur de obligatione Parochi circa confectionem dicti libri, de qua materia etiam agit *Poſſeuinus cap. 6. de officio Curati num. 44.* vbi in fine affirmat, ſe credere, quòd Parochus peccet mortaliter non ſcribens in libro nomen baptizati cum nominibus parentum, ac patrinorum, & diem &c. Debet tamen de præfati libri verita-

te conſtare, vt bene *Seraph. deciſ. 1582.* ibi: *Licèt enim ex libro Baptiſmi regulariter probetur ætas, vt in deciſ. aliàs facta, quæ eſt deciſ. 1138 hoc tamen procedit dũmodo de tali libro legitimè conſtet; quod non adeſt in caſu noſtro, cùm producatur fides quadam, quæ continet notationem, vti dicitur, factam in quodam libro, neque recognito, neque cuſtodito penès ſucceſſores Plebaniæ, prout requiritur, & fuit dictum in vna Colon. ſtatus 20 Februarij 1581. quæ eſt 40. part. 2. diuerſ. quare non poteſt ex huiuſmodi fide dici probatus defectus ætatis, & ideo non eſt releuans obiectio, quæ ſit non fuiſſe ſuper hoc defectu diſpenſatum.* Quando dicitur in deciſione, *in libro non recognito*, eſt idem cum eo, quod poſt *Polidorum Ripam, ait Riccius in Collectan. deciſ. Collect. 302.* Talem ſcilicet librum debere eſſe approbatum ab Ordinario, tunc enim talem librum plenè probare ætatem, eſt communis Doctorum ſententia, vt poſt *Maſcardum lib. 1. de probationibus concluſ. 673. num. 1. & 2. ac alios teſtatur Scipio Rendine in ſuo promptuario receptarium ſententiarum, titulo de probationibus. Nec hoc ſolùm ſufficit; ſed etiã requiritur partitas & debet eſſe formaliter extracta à dicto libro, prout diximus ſupra Praxi 1. ſub num. 55. verſ. quando controuertitur, & in terminis noſtris loquendo habetur per Rotã verbis referendis infra num. 52.*

46 Non exiſtente libro Baptiſmi Eccleſiæ Parochialis, vt ſupra, ætas probatur per librum, in quo pater non ſolùm ſcribere ſolebat rationes domeſticas, ſed etiam diem, menſem, & annum natalis ſuorum filiorum, ita poſt *Vincentium de Anna ſingulari 379 Riccius in collectan. deciſ. collect. 302.* Eſtq; communis opinio contra gloſam in l. 2. verbò legitimis ff de excuſat. tutorum, & in l. etiam matris ff. de probationibus, vt p *Scipionem Rendine ſupracitato loco num. 12.* Et ſi, vt ibi per eum, Doctores non ſint cõcordes in hoc, an dictus liber plenè ætatem probet, vt dictum fuit de libro Baptiſmi; aduerte tamen diſtinctionem traditam ab ipſo *in fine numeri*, circa hanc rem non eſſe fideliter ab *Aymone Grauetta, & Menochio*, quos ipſe citat, relatam, nam iſti Doctores numquã dixerunt, quòd talis liber viuente patre, ſi accedat iu-

ramen-

ramentum, vel ipſo mortuo plenè probare, ſed in vtroque caſu tantùm affirmant, eſſe ſemiplenā probationē: videte *Menoch. de Arbitrarijs centur. 2. caſu 116. Ioſeph. Ludouicum deciſ. Peruſ. 55.*

Si neque reperiatur talis
47 liber paternus, certum eſt probari ætatem per teſtes, præſertim conſanguineum, familiarem, vel vicinum, vt per *Bartolum in l. de ætate ff de minoribus, latè Surdus conſ. 77. Menoch. de præſumptionibus, præſumptione 51. lib. 2.* Qui & ſi non ſit neceſſe, vt deponant de præciſo die, tamen loqui debent certè, & deponere per ſenſum corporis, vt per Rotam apud *Caualerium deciſ. 375.*
48 Inter hos certum eſt præferri teſtimonium patris, vel matris, cuius dicto probatur ætas, *Caualerius deciſ. 1.* Deinde valde congruum ſit teſtimonium obſtetricis, vel alterius mulieris, quæ interfuiſſet partui. Iſtæ enim perſonæ faciunt fidem indubitatam, vt per *Caualerium dicta deciſ. 375. ſub num. 4.* Alij autem vicini, vel conſanguinei debent etiam deponere, quod erat publicum & notorium inter vicinos, & conſanguineos, quòd ante dictum diem N. nondum habebat filium, & quòd ab ea die cepit eſſe notorium, quòd talis filius ſibi natus erat, vt *ibidem Caualerius num. 5.* Adde quòd poteſt dari caſus, in quo probatio ætatis per teſtes, præualeat probationi per librum baptiſmi, quando ſcilicet non ſtatim poſt natiuitatem quis fuerit baptizatus, vt habetis per Rotam infra num. 57. & 66.

Quòd tandem ex eo, quia ætas ſit de ijs, quæ ſunt difficilis probationis, poſſit etiam præſumptiuè probari per teſtes de credulitate,
49 per aſpectum, & per alias coniecturas, habetur per *Ioſeph. Ludouicum ſupracitata deciſ. 55. Sfortium Oddū in tract. de reſtitutione in integrum part. 1. quæſt. 37. art. 3. num. 28 & Scipionem Rendine in ſuo Promptuario receptarum ſententiarum tit. de probationibus nu. 11.* Talem autem probationem per præſumptiones, & coniecturas ſufficere ad effectū iuſtificationis gratiæ, docuit in terminis noſtris *Puteus part. 1 deciſ. 202. quem probat Riccius in Collect. deciſ. collect. 1677.* Et quoniam notabiles in hac materia ſunt deciſiones Rotæ in illa Tullen. Coadiutoriæ, ideò illas hic tranſcribere non

ouiſi,

omiſi. Prima eſt coram Vbaldo 11. Decembr. 1628 quæ ſonat vt infra.

Poſtquam fuit in hac cauſa ſub die 17. Maij præteriti coram me reſolutum, non conſtare de attẽtatis, quæ prætendebantur commiſſa per D. Iolandam in apprehenſione poſſeſſionis Coadiutoriæ, de qua agitur, dedi dubium, An eidem eſſet danda abſolutoria, & hodie fuit affirmatiuè reſolutum, quia cum dicta Iolanda ſit rea, & poſſideat, non tenetur aliquid iuſtificare, & cùm Capitulum nihil vſque adhuc releuans deduxerit, intrat regula, quòd actore non probante, reus abſoluitur, cap. fin. §. ſanè de Iure iuran. l. qui accuſare, C de eden.

50 *Idque tantò magis cùm poſſeſſio dictæ Iolandæ ſit vltra triennium, iuuatur regula de triennali Sanct. mem. Gregor XV. deciſ. 37 num. 6 quæ habet locum etiam ad fauorẽ mulieris habentis titulum, vel adminiſtrationem à Papa, vt per Sarnen. in regul. de trien. quæſt. 3. per tot.*

Non obſtat fides Baptiſmi dictæ Iolandæ, ex qua intendit Capitulum probare, quòd tempore gratiæ non haberet nouem annos prout fuit nar-
51 *ratum Papæ, quia etiam attenta fide non deficerent, niſi tres, vel quatuor menſes, quorum deficientia non potuiſſet retrahere Papam ad concedendam gratiam, in qua fuit benè conſideratus, & narratus defectus ætatis, & ea non obſtante, voluit Papa concedere gratiam prouidendo, vt donec ad ætatem legitimam perueniret Canoniſſa capax, & idonea eligeretur per Abbatiſſam in Adminiſtratricem Sacriſtiæ. Certum eſt autem, quòd inhabilitas, vel habilitas non conſiſtit in ſupradictis tribus, vel quatuor menſibus plus, vel minus.*

52 *Deinde ceſſat difficultas, quia illa fides eſt ſimplex relatio Curati, non autem eſt partita formaliter extracta de verbo ad verbum ex libro baptiſmali, vt requiritur ad faciẽdam fidem ſanct. Mem. Gregor. XV. deciſ. 359 nu. 5. & ibi Adden. num. 9. Et ita deciſum vtraque parte informante.* Secunda fuit facta Merc. 13. Iunij 1629. coram Motmanno.

Domini dixerunt ſententiam Rotalem D. Iolandæ abſolutoriam eſſe confirmandam, quia illius validitas non controuertitur, & Iuſtitia, vt in ſuperiori inſtantia coram R. P. D. Vbaldo fuit reſolutum ex relatis patet,
53 *quia ipſa Iolanda vti ea,*

qua

quæ poſſidet officium Sacriſtiæ, de quo agitur, ad ſui Iuris iuſtificationem non tenetur, vt dixit Rota in Vicent. beneficij S. Marci 14. Ianuarij 1585. coram V. Comite, Seraph. deciſ. 670. num. 2. præſertim aduerſus Capitulum, cuius in præſenti caſu nulla ſunt partes legitimi cōtradictoris ad impediendam litterarū Apoſtolicarum exequutionem per ea, quæ tradit Modern. Bonon. de legit. Contradict. quæſt. 14 art. 5. num. 38. Rota coram Gregor. XV. deciſ. 221. num. 3. & ibi Adden. num. 11. & coram bo. mem. Caualerio deciſ. 450. num. 3. nec non in Ratisbonen. contractus 22. Martij 1618. coram R. P. D. Pirouano.

54 *Non obſtat, quòd Capitulum fundet ſuam intentionē in eo, ne admittatur Iolanda, vt in puerili ætate conſtituta contra diſpoſitionem, cap. indecorum de ætat. & qualit. Rebuff. in Prax. beneſic. tit. de diſpenſ. rat. ætat nu. 1. nec nō in ſtatuto requiren. qualitatem Canoniæ, vnde licèt non agatur ſuper titulo, attamen propter intereſſe Eccleſiæ dicatur eſſe legitimus contradictor ad impediēdam prouiſi immiſſionem, per quam læderetur non modò Eccleſiæ ſtatus; ſed etiam ſtatutorum obſeruantia iuxta diſtinctionem, quam facit Rota in Pacen. Puritatis 10. Decembris 1606. & 30. Aprilis 1610. coram Manzanedo, quia reſponſum fuit, onus probandi concludēter allegatos defectus non incumbere Capitulo iuxta dictas deciſiones Pacen. Puritatis coram Manzanedo, & Ratisbonen. Canonicatus 23. Iunij 1617. coram eodem D. Pirouano, ac Gregorio XV. dicta deciſ. 221 num. 12 præſertim poſtquam litteræ coadiutoriæ fuerunt demandatę exequutioni ab exequutore in illis deputato,*
55 *qui cùm eſſet merus, & ideo potuit ſuper narratis capere informationem extraiudicialem, hodie non opus eſt alia iuſtificatione. Imol poſt Innocent. & alios in cap fin. nu. 10. & 11. de præſumpt. Lap. allegat. 61 num. 5. Mobedan. deciſ. 10. in fin. de præbend. Præpoſ. in cap. ſicut num 5. diſt. 40. Put. deciſ. 140. num. 1. & ſeq. lib. 2. Rota in Tullen. reformationis 2. Iunij 1628. coram D Dunozetto.*

Et nihilominus defectus iuſtificationis ætatis nouem annorum deſumptus ex atteſtatione Curati Eccleſiæ, vbi D. Iolanda ſuſcepit Baptiſmum dupliciter in hac diſputatione fuit ſublatus. Primò
56 *ſcilicet quòd quamuis atten-*

to die ſuſceptionis baptiſmi ipſa de tempore data gratia videatur fuiſſe in octauo ętatis anno conſtituta, tamen Pontifex, cùm ea deſuper diſpenſando, non tam conſiderauit ætatem, quam incapacitatem, cùm hæc æquè habeat locum in octauo, ac in nono pueritię anno, ac propterea eidem prouidit de perſona, quæ interim eius vires in Sacriſtia adminiſtratione gereret; vnde ſicut narratiua nouennij minus vera non reddidiſſet Papam faciliorem ad concedendam hanc gratiam, ita etiam initium ſubreptionis inducere non poteſt Innocent. in cap. cum noſtris de conceſſ. præb. Aegid. deciſ. 4. Put. deciſ. 13. lib. 3. in correct.

57 Secundò, Idem obiectum in facto tollitur ex teſtibus deponentibus D. Iolandam poſt quatuor menſes ab ipſius natiuitate fuiſſe delatam ad Eccleſiam, vt baptizaretur quorum teſtiũ depoſitiones in hoc caſu magis probant initium ætatis, quam liber baptiſmi, ex cuius annotatione, licèt probetur ætas in genere, Bart. in l. de ætate ff. de min. Rip reſp 6 num. 4. in fin de elect. tamen præciſus dies partus, qui in occulto editur, & paucis innoteſcere ſolet ex eo conſtare non poteſt: Vnde facta ſupputatione quadrimeſtris de anno 1613. decurſi ante celebritatem Baptiſmi, de qua deponunt dicti teſtes cum ſequentium annorum ſpatio concludenter probetur ætas nouem annorum de tempore datæ litterarum, quæ cadit in 15. Kalend. Maij 1621.

Præterea viſum eſt non probari prætenſum defectum iuſtificationis Canonicatus D. Iolandæ, dum aſſerit ſe Canonicatum, & præbendam, ſeu portionem obtinere, cùm tamen in actis Capitularibus ipſa tantùm vocetur Neptis apprabendata, non autem Canoniſſa, quia huic obiecto fuit reſponſum, quòd cùm
58 præbenda naſcatur ex Canonicatu, tamquam ex matre filia, cap. relatum, & cap. dilectus de præb. eo ipſo, quòd Iolanda fuit apprabendata, vel ei fuit collata portio Canonicalis, cenſetur etiam eidem collatum Canonicatum, vel Canoniam, cui penſio eſt annexa, Innoc. in cap. dilectus de præb. Rip in cap. cum M. Ferrarien. num. 173. vbi Felyn. num. 14. de conſtitut. Dec. conſ. 77. num. 6. Monet. de opt. Canon. cap. 7. num. 3. Rota deciſ. 33. de reſcrip in nou.

Quod confirmatur ex verbis inſtrumenti electionis, quã Capitulum fecit ad idem Sa-

criſtiæ

criſtiæ officium de perſona D. Carlottæ tamquam Canoniſſæ, quæ nihilominus nomine apprębendata tamen in eodem inſtrumento demonſtratur. Vnde probatur ſolitum eſſe, quòd officium, de quo agitur, detur apprębendatæ, cap cum de beneficio de pręb. in 6. Euerard. in loco ab vſit ſeu ſolit. verſ hinc etiã.

59 Prætereà non obſtat, quòd in gratia Iolandæ non fuerit facta mentio Iuriſdictionis dicto officio Sacriſtiæ annexæ, quo potuiſſet retrahere Pontificem à conceſſione gratiæ, vel ſaltem illum reddere difficiliorem cap. ſuper litteris, & cap. poſtulaſti de reſcript. quia ſufficit, quòd fuerit expoſitum eidem Sacriſtiæ curam iuriſdictionalem imminere, propter quam etiam Põtifex aliam Canoniſſam idoneam pro illius admiſtratione, donec Iolanda ad legitimam ætatem perueniret, deputauit, ad tex in l. denique & ibi Bart. ff. de minor. Alex. in lege bonorum, C. qui admitt. ad bon. poſſ.

Denique non obſtat oppoſitio d. D. Carlottæ deſumpta ex titulo electionis Capitularis ad idem officium, tum
60 quia Capitulum ad huiuſmodi actũ proceſſit poſt inhibitionem Rotalem vigore Commiſſionis emanatæ, quæ reddidit electionem attentatã cap. 1. vt lite pend. in 6. Lancellott. de attent. lit. pend. lim. 22. num. 11. Achill. deciſ. 7. de attent. & dixit Rota in Burgen. Bremitorij 15. Martij 1493 coram bon. mem. Litta. Tum etiam quia Notarius, qui de illa fuit rogatus non expreſſit nomina Capitularium eligentium, neque atteſtatur de electione facta à maiori parte Capituli, prò vt requiritur per tex. in cap. in Geneſi, & cap. Eccleſia veſtra il 2. & ibi gloſ. de elect. vel interfuiſſe illi totum Capitulum, ſeu eiuſdem maiorem partem ſecundùm text. in l. 1. ff. de alb ſcrib. gloſ. fin. in cap. fin. de procur. Grat. conſ. 66. num. 14. lib. 1. & plenè per Gabr. concluſ. 2. de fid. Inſtr. Tum denique, quia dicta electio eſt poſterior gratia Apoſtolica coadiutoriæ præuentiuæ futuræ ſucceſſionis cap. dudum 14. §. nos igitur cap. ſi.. 31. & ibi Doct. de præb. in 6. cap. ſi eo tempore de elect. in 6. Gonzal. §. 3. proxm. num. 1. Rot deciſ. 17 circa med. ver. præterea Papa de præb. in nou quæ gratia operatur, vt ſequuta per mortẽ vacatione nõ poſſit alteri conferri beneficium, quàm Coadiutori, Seraphin deciſ. 1447. num. 4.

Cùm itaque dicta electio non ſubſiſtineatur, & non

*ſit neceſſaria iuſtificatio gra-
tiæ contra Capitulum, vt ſu-
pra fuit probatum, procul du-
bio ſubſiſtit fundamentum
deciſionis R.P.D. Vbaldi,
quòd Capitulo non probante,
Iolanda ſit abſoluẽda per reg.
61 vulg. Actore non probante,
&c cap. fin de Iur. iur. &
cap. cùm Eccleſia in fine de
cauſ poſſ. & propr. Rot. deciſ.
3. de re iud. in nou. & dec. 6.
de verb. ſignif. in antiq. Ca-
putaq. deciſ. 11. de dilat. part.
1. Et ita vtraque parte infor-
mante fuit deciſum.*

Tertia coram eodem Motmanno Ven. 16. Nouẽbris 1629.

*Dominis placuit huius cau-
ſæ deciſio emanata die 13. Iu-
nij præteriti, in qua reſolu-
tum fuit ſententiam Rotalem
D. Iolandæ abſolutoriam eſſe
confirmandam, quia deficien-
te Capitulo, & D. Carlotta
actoribus in ſuis probationi-
bus debetur abſolutoria Io-
landæ reæ, quæ poſſidet per
62 vulg Iuris regulam, quòd
actore non probante reus, &
poſſeſſor ſit abſoluendus, l. qui
accuſare, & ibi Dec num. 14
cum ſeq. C de eden. Rom. conſ.
156. num 1. Mant. deciſ. 211.
num. 5 quæ etiam in benefi-
cialibus locum obtinet, Rota
deciſ 4. num. 2. de re iud. in
nou. Biſignitt. deciſ. 2. num.
2. cum ſeq. de except. Caſſad.
deciſ. 2. num. 2. eod. tit.*

*Huic autem reſolutioni nõ
obſtant, quæ pro parte eorun-
dem actorum fuerunt dedu-
cta ad probandum defectum
poſſeſſionis D. Iolandæ. Tum
quia in diſceptatione huius
cauſæ coram R.P.D. Vbaldo
habita, huiuſmodi poſſeſſio
63 fuit canonizata: Tum etiam
quia per inſtrumentum pu-
blicum immiſſionis probatur
ſufficienter eamdem poſſeſſio-
nem, dum erat vacua, a pro-
curatore fuiſſe captam, l. 2. C.
de acquir. poſſeſſ. cum ingreſ-
ſu chori, & aſſignatione
ſtalli, ac alijs actibus inferen-
tibus acquiſitionem realis, &
actualis poſſeſſionis cap. pro
illorum in fine, & cap. dilecto
filio poſt princ. de reſtit. ſpol.
Gemin. in cap. licèt Epiſcopus
num. 8. verſ. ſecundum An-
char de præb. in 6 Rom. conſ.
482 num. 2. Crot. conſ. 333.
num. 2. & 8. lib. 3.*

*Minus obſtat, quòd eadem
64 Iolanda, cùm eſſet infra æta-
tem 12. annorum conſtituta
non potuerit ſine Iudicis de-
creto, vel deputatione Cura-
toris conſtituere Procurato-
rem ad capiendam poſſeſſionẽ
iuxta tex in cap fin. §. ſi ve-
rò de Iud. in 6. vbi quòd mi-
nor 14. annorum ſine Cura-
tore ad lites deputato, vel pro-
curatore abſque decreto Iudi-
cis conſtituto in beneficiali-*

bus

bus agere ſeu ſe defendere non poſſit, quia nihilominus huiuſmodi actus poſſeſſionis, vti extraiudicialis, & in puellæ vtilitatem tendens de Iure ſuſtinetur l. non eo minus C. de procur. accedente præſertim eiuſdem ratificatione, & commodo l. ſed Iulianus §. fin. ff. ad Maced. Surd. conſ. 28 num. 21. Rota coram bon. mem. Card. Caualerio deciſ. 100. num. 4.

Neque pariter obſtat oppoſitio Capituli aduerſus actũ immiſſionis, quia cum ad impediendam exequutionem litterarum Apoſtolicarũ Coadiutoriæ non obtineret partes legitimi contradictoris, vt in prædicta deciſ. coram me, in hac cauſa emanata latè fuit
95 comprobatum, licuit exequutori in eiſdem litteris deputato praua extraiudiciali iuſtificatione narratorum; imò etiam non attenta opponentis comparitione procedere ad illarum exequutionem in commiſſione cauſæ, ac in Inſtrumento inhibitionis expreſsè præſeruatam, cuius præſeruationis tanta eſt vis, vt etiã non obſtante inhibitione Iudicis, cui cauſa in gradu appellationis ſit commiſſa, exequutor litterarũ valeat prouiſum ſine vitio attẽtatorum mittere in beneficij poſſeſſionem, quemadmodum Rota reſoluit in vna Iſpalen. & Caurien. permutationis 15. Maij 1596. coram Gipſio.

66 Non item releuat obiectũ defectus 4. menſium ad complementum ætatis 9. annorum narrata, qui defectus colligitur ex fide Baptiſmi ſuſceptĩ data in Summario. Vnde arguitur gratiam Iolandę eſſe ſubreptitiam, quia fuit reſponſum, quòd cùm dies baptiſmi non ſit neceſſariò idẽ qui natiuitatis, ſeu partus, aliud inde inferri non poteſt, quàm probatio ætatis minorennis in genere ad tradita per Bart. & Doctor. in l. de ætate ff. de minor. non autem ex ea probatione infertur ad præciſam Iolandæ ætatem deſumptã à die natiuitatis, vel ortus, qui paucis innoteſcit, & quod partus hominum in occulto edũtur.

Et inſuper fuit conſideratũ, quòd huiuſmodi probatio deſumpta ex fide baptiſmatis minus validè extracta in concurſu probationum con-
67 quaſſatur ex depoſitionibus teſtium de quadrimeſtri, quæ inter diem ortus, & diem Baptiſmatis interceſſit. Teſtes autem licèt informiter examinati fuerint, tamen ſtante decreto exequutoris, pro quo præſumitur gloſ. in Auth. generaliter in verb. iniuſtè de Epiſc. & Cler. Alexan. conſ. 95. num. 9. libr. 2. Rota in

rec.deciſ.94.num.1.part.1.in vna Piſana beneficij 27. Iunij præteriti coram R.P.D. Merlino magnum probationis præſtant adminiculum, Caputaquen. deciſ.206.num.6.& ſeq part. 2. quod etiam dictum fuit in Mediolan. Simulationis cōtractus 10. Decembris 1603. coram bon me. Ortembergio.

68 Verùm quatenus etiam fides huiuſmodi probaret ætatem minorem, quàm ea, quæ fuit narrata, attamen ex deficientia quadrimeſtris ad ætatem 9. annorum non reſultabat incapacitas talis, quę potuiſſet retrahere animum Pontificis à conceden. quia Dominis viſum fuit Pontificem non tam ętatem praciſam, quàm puellæ incapacitatem conſideraſſe, ex eo quòd ei ſpecialiter prouidit per deputationem vnius Canoniſſæ in adminiſtratricem, donec ipſa puella ad legitimam ętatem perueniret tex in cap dudum in verb.conſiderantes de reſcrip in 6.Ruin. conſ. 157. num 26 lib. 1. Rot. in recent. deciſ. 418. num. 1. in fine, verſ. In tantum quòd part. 1. Romana nominationis domus 1. Martij 1599. coram Litta.

Demum non obſtant alia obiecta, quòd ſcilicet non fue-
69 rit in gratia Coadiutoriæ facta mentio iuriſdictionis temporalis annexa officio Sacriſtiæ, de quo agitur, cuius expreſſio potuiſſet quoque reddere Pontificem difficiliorem ad conceden. cap. ſuper litteris, & cap. poſtulaſti de reſcript. quodque Iolanda careat Canonicatu, qui dum fuit narratus, neceſſariò iuſtificari debet, iuxta deciſ. Rota in Auen.Canonicatus 7. Iunij 1621 coram bon. mem. Manzanedo, quia neutrum probatur, non talis Iuriſdictio, quia quatenus illius probatio deſumitur ex ordinibus atque ſtatutis Eccleſiæ, in quibus diſponitur, quòd Abbatiſſa non poſſit, niſi adhibitis Decana, Sacriſtana, & alijs Canoniſſis, punire exceſſus, & cætera peragere, quæ reſpiciunt correctionem, ea omnia conſiſtunt in ſpiritualitate, vt per Rebuff.in prax. tit. form. Vicar. Archiep.num.18.& ſeqq.vbi diſtinguit actus, qui pertinent ad iuriſdictionem ſpiritualē ab ijs, qui verſantur circa meram temporalitatem, vnde ſufficit expreſſio in litteris facta, quòd Sacriſtiæ immineat cura Iuriſdictionalis, vt in dicta ſuperiori deciſ. fuit firmatum.

70 Nec pariter probatur Iolandam carere Canonicatu, ex eo quòd in actu Capitulari

ri appelletur neptis appræbẽdata, quia inde non excluditur qualitas Canoniæ, cum Canoniſſæ nequeant apprehẽdere neptes, niſi obtineant plures præbendas. Vnde ſtatim ac Iolãda fuit per actum appræbendationis conceſſa vna ex præbendis per Canoniſſam appræbendantem obtentis, dicendum eſt ſimul fuiſſe collatum Canonicatum cap propoſuit, & ibi gloſ. in verb. inueſtiuit in littera M. de conceſſ. præb. & per gloſ. ac Felyn. in cap. cùm M. Ferrarien. num. 15. de conſtit. cum alijs in ſuperiori deciſione adductis.

Et ita vtraque parte informante.

§. TERTIVS.

De natalium defectu impediẽte inſtitutionem validam ad beneficium de Iurepatronatus.

71 *Illegitimus ſicut non poteſt eligi, neque poteſt præſentari ad beneficium Iuriſpatron. An diſpenſatus ad ordines cenſeatur diſpenſatus ad illa beneficia, quæ requirunt tales ordines nu. ſequenti. Quid de penſione nu 73. Quid de Capellania ex lege fundationis actu ſacerdotali num. 80. An eo caſu teneatur Epiſcopus diſpenſare, num. 81*

74 *Illegitimus à quo diſpenſetur tam quò ad Ordines, quàm quò ad beneficia, Epiſcopi appellatione quò ad diſpenſationem iſtam qui veniat num. 75. Et qui appellatione Papæ num. 76*

77 *Illegitimorũ appellatione an veniãt nati ex eis, ſed legitimi, quid ſi ſint legitimati num ſeq.*

79 *Expoſiti an indigeant diſpẽſatione pro obtinendis beneficijs.*

82 *Illegitimus à quo diſpenſetur pro beneficio, quod obtinuit pater, vel in eadem Eccleſia. Qui etiam eum diſpenſet quò ad ſecundum beneficium ſimplex, num ſeq.*

84 *Diſpenſatio ab illegitimitate quomodo peti debeat, an aliquando ſufficiat tacita diſpenſatio num. ſeq.*

86 *Illegitimus à quo debeat probari.*

TErtia qualitas de Iure requiſita pro obtinenda inſtitutione, eſt quòd præſentatus non patiatur defectũ natalium, & ſic ſit legitimus, illegitimi enim ſunt irregulares, tam quò ad ordines, quàm quò ad benefi-

cia,

cia, vt eſt certum ex mate-
71 ria de irregularitate, in ſpecie: quòd ſint inhabiles ad beneficia, adeſt conſtitutio Clem. 8. vt per *Pariſium lib. 4. de reſignatione beneficiorũ quæſt. 4. num. 10 vbi num. 13* Quòd collatio ipſi facta, ſit ipſo iure nulla, & in terminis noſtris: quòd ſicut illegitimus non poteſt eligi, ita nec poſſit præſentari, notat poſt alios *Vivianus libro 6. Praxis Iuriſpatron. cap. 4. à num. 6.* Intellige niſi fuerit ad hoc diſpenſatus, *cap. 1. de filijs presbyterorum in 6.*
72 Nec ſufficit diſpenſatio facta ad ordines, quia requiritur diſtincta diſpenſatio reſpectu beneficij ſecundum communem opinionem, & ſi contrarium probabile putent aliqui: ita poſt *Azorium Filliuccius tract. 41. de beneficijs cap. 4. ſub num. 5. in principio, latè Barboſa de Officio, & Poteſtate Epiſcopi Allegat. 45 num. 6. fauet Rota in Hiſpalenſi Canonicatus, quæ eſt deciſ. 789. lib. 3. part 3. diuerſ. de qua mentionem facit idem Barboſa loco ſupracit. num. 33.* Ita in facti contingẽtia fuiſſe deciſum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana teſtatur *Riccius part. 1. deciſ. eiuſdem Curiæ*
73 *deciſ. 95.* Quidquid ſit de pẽſione, nam Rota ſæpè tenuit ſufficere diſpoſitionem ad Clericatum, vt patet ex eadem Rota apud *Riccium 1. part. Praxis deciſ. probat Campanilis in ſuo diuerſorio Iuris Canonici Rubrica 11. cap. 13. num. 64.* Et ſi contrarium eſſe de ſtilo Datariæ & Cancellariæ aſſerat *Garzias part. 1 de beneficijs cap. 5. à num. 119.* De qua re videte quæſo *Stephanum Gratianum tit. 3. diſceptat. Forenſ. c. 218. n. 64. & c. 307. n. 12.*
74 Hanc diſpenſationem pro Capellania actu nõ ſacerdotali certum eſt poſſe concedere Epiſcopum, cùm illa ſit beneficium ſimplex ad quod ſine dubio poteſt diſpenſare Epiſcopus illegitimum, ſicut poteſt eumdem diſpenſare ad primam tonſuram, & ordines minores, quæ prima tonſura, & ordines minores ſufficiunt ad hoc, vt quis ſit capax ſimilis capellaniæ, ſeu beneficij ſimplicis, ſicut ad curata, & dignitates, ac perſonatus, Summus Pontifex dumtaxat diſpenſat, habetur expreſsè in *cap. finali extra de filijs Presbyterorum*. Notat poſt alios *Barboſa allegatione citata 45. à num. 19. & ante eum Garzias part. 7. de beneficijs cap. 2. Hieronymus Campanilis citata Rubrica 11. cap. 13. à num. 60.*

qui

qui hoc amplient etiam ad Canonicatus in Cathedrali, cùm omnes canonicatus iſti habeant annexum Ordinem ſacrum, hodie iure Sacri Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 12. de reformatione, proſequitur *Paulus Squillãtes c. 4. de priuilegijs Clericorum n. 48 51. & 52.* Epiſcopi appellatione qui veniant ad effectum diſpenſationis cõcedendę cùm talibus illegitimis ad ordines, & beneficia patet ex his, quæ doctores diſcurrunt circa materiam diſpenſationis ab irregularitatibus, quia vt tetigi ſupra, ideo non poſſunt ordinari abſq; diſpenſatione, & beneficia acquirere, nam ſunt irregulares; in qua materia, eſt certum poſſe præfatam diſpenſationem concedere Epiſcopũ, etiam ſi non ſit conſecratus, ſed tantùm ſit electus, & confirmatus, cùm id pertineat ad poteſtatem Iuriſdictionis; item quod dictam facultatem poſſit dumtaxat exercere cum ſuis ſubditis, videte *Filliuccium tract. 20. de cenſuris in particulari cap. 10. num. 270. & ſeq. Bonacinam Diſput. 2. de cenſuris 5. puncto 1. ſub num. 3.* Difficultas eſt apud Doctores de Prælatis inferioribus Epiſcopo, vt ſunt Abbates, Præpoſiti, & alij quocumque vocentur vocabulo, qui habent ſubditos, & Diœceſim exemptam ab Epiſcopo, prout patet ex his, quæ fuerunt à nobis dicta *2. parte noſtri tractatus de Poteſtate Confeſſarij, Recollectione 9. num. 12. & 13.* Vbi habetis authores prò, & contra circa hoc particulare, an iſti Prælati cõprehendantur ſub nomine Epiſcoporum in facultate illis conceſſa à Sacro Concilio Tridentino circa irregularitates occultas, ſicuti in caſu noſtro, iure communi in *cap. 1. de filijs presbyterorum*. Eiſdem Epiſcopis conceditur hæc facultas circa diſpenſationem illegitimorum ad ordines, & beneficia, quibus illic allegatis pro opinione negatiua, cui ibi adhæſimus, adde *Filliuccium dicto num. 270. & Bonacinam dicto puncto 1. num. 7.* Qui fundantur, vt & nos, loco ſupracitato in declaratione Sacræ Congregationis, & ratione, quòd talis facultas numquam cẽſetur alicui conceſſa, niſi à iure, illi expreſsè reperiatur indulta, contrariam opinionem *Sanchez*, videtur ſequi *Paulus Squillantes cap. 4. de priuilegijs Clericorum num. 169.* debent igitur, vt ibi nos diximus, horum Prælatorum

torum ſubditi diſpenſari ab Epiſcopo viciniori, qui etiã concedit dimiſſorias. Quid autem dicendum de Regularibus Prælatis, infra dicemus.

Item de Vicario Generali ipſius Epiſcopi, certũ eſt nõ poſſe impartiri dictã diſpenſationem abſq; ſpeciali mandato Epiſcopi, excipitur à *Sbrozzio in ſuo tract. de officio Vicarij*, qui non ſolùm *quæſt. 35. num. 3. & ſequent.* negat ſimpliciter, Vicarium vt ſupra abſque ſpeciali mãdato poſſe diſpenſare, nam diſpenſatio habetur ad inſtar reſtitutionis in integrũ, quæ non delegatur ex generali mandato, de qua re *Barboſa de Officio, & Poteſtate Epiſcopi allegatione 54. num. 121.* Sicut etiam non poteſt cognoſcere de inualiditate diſpenſationis factæ ab Epiſcopo, vt per eumdem *Sbrozzium loco ſupracitato quæſt. 39.* Sed etiam magis in particulari loquendo *quæſt. 33. in fine* teſtatur in Rota fuiſſe deciſum, ipſum Vicarium non poſſe cum inhabili diſpenſare. Et in terminis noſtris videtur id clarè docere *Riccius 3. part. Praxis reſol. 265. num. 4.* vbi & ſi cum alijs authoribus ſupracitatis, & nos diximus *citata 2. part. noſtri tract. de Poteſtate Confeſſarij recollect. 9. num 8* concedat hanc facultatem Capitulo, vacante ſede Epiſcopali, negat tamen id competere eius Vicario ſimpliciter cõſtituto ab eodem Capitulo, niſi poſt conceſſionem aliorum caſuũ appoſita ſit clauſula generalis, vel addimus nos, ſupracitata *recollect. 9. num. 11.* ad hoc ſpecialem habeat facultatem ab ipſo Capitulo. Quid autem ſi Epiſcopus degat à Remotis, an Vicarius Generalis, & ſi non habeat ad id mandatum ſpeciale, poſſit diſpenſare declarauimus præcitata *recollectione 9. num. 133. in fine, & num. ſequenti*. Vbi affirmamus hoc poſſe eo caſu Vicarium diſpenſare, quando fuit cõſtitutus cum clauſula generali, & Epiſcopus eſſet valde à remotis, nempe citrà, vel extra Italiam, quidquid *Guttierez libro 2. Canonicarum quæſt. cap. 17. num. 24.* loquendo de facultate concedendi dimiſſorias, ad ordines; prout etiam agit *Nouarius in ſuis ſingularibus concluſione 97. num. 4.* vbi contra ſuum *Riccium* concludit, dici ad hunc effectum à remotis Epiſcopum, quando exiſteret in Vrbe, & caſus accideret Calabrię, vel in alia Prouincia in Regno

gno ſimiliter diſtãte ab Vr-be i3 ſimpliciter admittat, videte ibi.

3 Fuit etiam dubitatum de Vicario Apoſtolico, an etiã diſpenſationem præfatam cõcedere poſſit; & licèt prima fronte: videbatur reſpondendum affirmatiuè, quia talis Vicarius conſequitur omnes prærogatiuas Epiſcopi, ob cuius inhabilitatẽ à Sede Apoſtolica conſtituitur, & ideo magis repręſentat Epiſcopum, quàm Vicariũ ipſius Generalem, vt per *Sbrotium dicto tractatu de officio Vicarij quæſt. 64. num. 6. & quæſt. 135.* Tamẽ in facto vidi contrarium eſſe obſeruatum quò ad ſimilem diſpenſationem, quia in facultatibus ipſius Vicarij Apoſtolici excipitur expreſsè hæc facultas circa beneficia, & ordines, & ſi ab eodem Vicario etiam vidi diſpenſare & abſoluere in caſibus occultis vigore facultatis conceſſæ Epiſcopis à Sacro Concilio Tridentino
76 Papæ appellatione hoc caſu non venire Legatum etiam à latere, niſi id habeat expreſſum in ſuis facultatibus, poſt Rotam habetur per *Garziam parte 7. de beneficijs*
77 *num. 77.* Illegitimorum autem appellatione hoc loco non ſolùm veniunt naturales nati ex ſoluto & ſoluta, ſed quicumque nati ex coitu damnato, quos recenſemus ſupra *Praxi 3. num. 134* Et poſt alios in terminis noſtris loquendo, notãt *Squillantes cap. 4 de priuilegijs Clericorum num 48. Filliuccius tract. 19. aliàs 9. de cenſuris in particulari à num. 133..* Et ſi in quærenda diſpenſatione exprimenda ſit qualitas illegitimitatis, verbi gratia, ſi naturalis tantùm ſit, vel ſpurius, aut procreatus ex inceſtu, vel ſacrilegio, vt poſt *Azorium* docet *Filliuccius tract 41. de beneficijs Eccleſiaſticis cap. 4. num. 5. ad medium*. Imò ſi ex inceſtu debet exprimi gradus conſanguinitatis, vt poſt *Couarr.* proſequitur *Iulius Lauorius in ſuis varijs Lucubrationibus de electione Canonica tit 4 cap. 16. num. 38. & ſeq* Vbi ſubdit aliàs diſpenſationem eſſe irritam, etiã ſi ſine malitia tales circumſtantiæ taceantur, & allegat *Sanchez de matrimonio lib. 8. diſp. 21. à num. 65. & ſuper Decalogum lib. 4 cap. 47. num. 15.* Videte *Sigiſmundum à Bononia de electione dubio 79.* Non venit tamen legitimus natus ex illegitimo, vt infra quæſtione ſeq. ſect. 4. Quibus illic allegatis adde Rotam in Pam-

Z z z pilon,

pilon. Capellaniæ 4. Martij 1622. coram Remboldo, quæ eſt *dec. 45. num. 6. apud Viuianum*, ibi: *Ita quòd cēſeantur excluſi legitimi ex illegitimis, qui aliàs inſpecto Iure communi ſunt habiles ad quæcumque beneficia, & in terminis de Canonicatu, ad quem teſtator vocauit clericum deſcendentem à quodā quòd talis talis ſit comprehen-*
78 *ſus, fuit dictum, &c.* Sicuti neque venit illegitimus iam legitimatus per ſubſequens matrimonium, ſiue natus ſit in concubinatu, ſiue ex matrimonio nullo ob occultum impedimentum, ſuperueniente poſtea diſpēſatione, vt præter allegata ſupra *Praxi 3. num. 124. 125 & 136.* in terminis noſtris loquendo, habetur per *Filliuccium citato tract. 41. de beneficijs Eccleſiaſticis cap. 4. num. 5. ad finem*, *Molfeſium tract. 2. cap. 16. num. 6.* Adeſt deciſio coram Caualerio referenda infra *ſub nu. 86. & Squillantem cap. 4. de Priuilegijs Clericorum num. 40. & ſeq.* Qui ex Conſtitutione Sixti V. notat, filios naturales primo modo legitimatos per ſubſequens matrimonium effici verè habiles ad quæcumque beneficia, excepto Cardinalatu vbi habetis quid agendum, quando dictum matrimoniū ſuperuenit poſt præſentationem, collationem, &c, Et *Filliuccius loco ſupracitato in fine poſt Azor. & tract. 9. de Cenſuris in particulari num. 144.* docet, filium non teneri credere ad hunc effectum matri, etiam in articulo mortis aſſerenti, ipſum eſſe illegitimum, intellige, niſi aliæ coniecturæ id probent, ſi tamen credat non poſſe ordinari, neque beneficia recipere. Accedit *Coninck diſput. 8. de Cenſuris dub. 12. in fine.*

Dixi, *primo modo*, quia ſpurij, & alij ſimiles non legitimantur per ſubſequens matrimonium, habilitas eorū qui contraxerunt poſtea, ſecūdùm probabiliorē opinionē, inſpicitur de tempore conceptionis, *Filliuccius tractat. 9. ſupracitato num. 131.* & ſi contraria ſententia ſit Couar. quòd inſpiciatur tempus natiuitatis non diſpliceat *Bonacinæ diſput. 7 de cenſuris q. 2. Puncto 3. n 8.*

Idem dicendum de legitimato per reſcriptum, ſed à Papa; talis enim euadit habilis tā quò ad ordines, quā ad beneficia, non autem legitimatus à Principe ſeculari, vt alijs citatis, habetis apud *Bonacinam diſput. 7. de cenſuris quaſt. 2. Puncto 3.*

num.

79 *num. 14.* Dubium eſt apud Doctores, an expoſitus veniat hoc loco appellatione illegitimi, vt eſt videre apud *Molfeſium tract. 6. Summa cap. 7. num. 17. Bonacinam loco ſupracitato num. 10.* Qui teſtatur probabiliorem eſſe ſententiam, quòd ipſi antefactum ſint irregulares, tamen vtramque ſententiam dicunt probabilem, *Ledeſma in Summa de matrimonio cap. 34 difficultate 8. & Suarez tom. 3. de cenſuris diſputat. 50. ſect. 4. num. 4. apud Squillãtem de Priuilegijs Clericorum cap. 4. num. 39. in fine.* Qui paulò ante, in terminis noſtris loquendo, teſtatur magis communiter Doctores reſoluere, quòd ꝑdicti expoſiti legitimi ſint cenſendi & capaces ordinũ beneficiorum, & etiam dignitatum, videte *Filliucium tract. 19 ſeu 9. de cenſuris in particulari num. 143.* Vbi quòd talis expoſitus poteſt ſe conformare opinioni negantis, ipſum eſſe irregularem, vel petere diſpenſationem ab Epiſcopo, qui in hoc dubio poteſt illam concedere, etiam quò ad ordines ſacros, & per conſequens ad beneficia habentia annexum dictum ordinem, Intellige extra Epiſcopatum, Cardinalatum, &c.

Nota tandem, quòd & ſi per profeſſionem in Religione approbata, quis ſit diſpenſatus ab hac irregularitate ex defectu natalium quò ad ordines, non autem quò ad Prælaturas, & Dignitates, ad quas debent diſpenſari per Generales, vel Prouinciales, in Capitulo Generali, vel Prouinciali, vel intermedio iuxta priuilegia Religionum confirmata à Gregorio XIV. in Conſtit. *Circumſpecta 15. Martij 1591.* per quam reducuntur ad terminos Iuris duæ Conſtitutiones Sixti V. quarum prima incipit *Cùm de omnibus anno 1587.* & ſecunda incipit *Ad Romanum de anno 1588.* Tamen diſpẽſatio iſta ſi fuit obtenta ad Prælaturas, & Dignitates nihil prodeſt extra Religionem, non ſolùm quando ab ea recedit, quia profeſſio fuit nulla, cùm eo caſu reuiuiſcat irregularitas, etiam quò ad ordines, & ſic adhuc remanet illegitimus, ſed etiã adhuc dum in ea manet, vnde non poteſt eſſe Vicarius Epiſcopi abſque diſpenſatione Summi Pontificis, vt habetis apud *Iulium Lanorium in ſuis varijs Lucubrationibus de Electione Canonica tit. 4. cap. 16. num 27. &* 41.

41. Qui verò *num.46.* Negat, illegitimum diſpenſatum in ſeculo ad curatum beneficium, egere poſtquam profeſſus fuit, diſpenſatione ad Religionis Prælaturas; videte eum, quia latè agit de hac materia diſpenſationis pro Regularibus, ſicut etiam loquitur *Tamburrinus de Iure Abbatum diſput. 5. quæſito 19.* apud quem *diſputat. 26. quæſito 9. num 39.* reperies priuilegium, vbi indulgetur, tales illegitimos abſque diſpenſatione poſſe obtinere Prælaturas, & Dignitates iuxta Religionum conſtitutiones, de alijs priuilegijs circa hanc materiam agit *Sigiſmundus à Bononia de Elect. dub. 76. & ſeq.* Vbi quòd ad Vicariatum in Religione non requiratur diſpenſatio, de qua re nos *tract. de Poteſtate Confeſſarij recollect. 11. à num. 253.*

Quæres primò, an poſſint dari caſus, in quibus & ſi beneficium ſimplex requirat ordinem ſacrum, tamen ſufficiat diſpenſatio Epiſcopi, ad hoc vt illegitimus poſſit illud obtinere? Reſpondetur hoc negare ſimpliciter Doctores, quos allegat *Campanilis in ſuo Diuerſorio Iuris Canonici. Rubr. 11. cap. 13. num. 96. cum alijs quos refert, & ſequitur nouiſſimè Squillantes cap. 4. de priuilegijs Clericorum num. 57.* Vbi hoc ampliat etiam ſi tale beneficium non requirat ſacrum ordinem in actu collationis ſed poſt, allegans *Garziam*, ſed rectius meo iudicio *Filliuccius tract. 41. de beneficijs Eccleſiaſticis cap. 4. num. 5. poſt Azor.* diſtinguit, aut dictum beneficium requirit ſacrum ordinem priuilegio Papæ, aut conſuetudine gentium vbique recepta, vel non, ſed tantum ſtatuto, vel conſuetudine, cui poteſt Epiſcopus derogare, tale beneficium requirit ordinem ſacrum. Primo caſu non poteſt Epiſcopus diſpenſare ad illud illegitimum, ſecundo verò caſu poteſt. Neque ex hac diſtinctione videbatur oriri reſolutio caſus de quo fui aliquando conſultus. An
80 Epiſcopus poterat diſpenſare illegitimum iam diſpenſatum à S.P. ad ordines ſacros, & ordinatum ſacerdotem pro cappellania ex lege fundationis actu ſacerdotali, quia etſi Epiſcopus non poſſit derogare legi fundationis, vt infra *quæſt. ſeq. in princip.* tamen non per hoc deſinit eſſe beneficium ſimplex, circa quod indiget illegitimus diſpenſatione duntaxat; nec opus eſt derogatione

tione aliqua, cùm iam talis ſit ſacerdos, ideòq; ſi rectè legantur authores allegati, ſupponũt talem illegitimum non eſſe actu ſacerdotem, fauet *Garzia citata part 7. de beneficijs cap. 2. num. 78.* vbi concedit hunc talem ordinatum in ſacris poſſe cum ſola diſpenſatione Epiſcopi obtinere canonicatum Cathedralis, qui canonicatus de iure nouo Concilij Tridentini requirit ordinem ſacrum, quod eſſe iuri conformius, teſtatur *Leſſius lib. 2. de iuſtitia cap. 34 num. 8. not. 1. in fine.* Confirmatur, nam eſt probabilis opinio, quod diſpenſatus illegitimus à Papa ad ſacros ordines cenſeatur diſpenſatus ad beneficium ſimplex, vt ex *Sanchez* teſtatur *Filliuccius citato tract. 41. de beneficijs Eccleſiaſticis cap. 4 ſub num. 5.* fauet etiam *Layman libr. 4. tract. 2. cap. 14. num. 3.* vbi clarè docet, quod etſi talis diſpenſatus à Papa dicatur diſpenſatus ad benef. ſimplicia tamen accedente diſpenſatione Epiſcopi poteſt habere quælibet ſimplicia, ac etiam canonicat. in Cathedrali.

Sed hoc ſtante petes, an
81 Epiſcopus teneatur concedere talem diſpenſationem illegitimo? & videtur dicẽdũ, quòd teneatur, quia talis diſpẽſandi facultas nõ conceditur Epiſcopo ad eius libitum, ſed exiſtente iuſta cauſa ex regula illa, inferior Papa, quando in lege superioris diſpenſat, debet adeſſe iuſta cauſa, & ſic debet fieri cum cauſæ cognitione, *Gloſa vltima in fine in cap. litteras de conceſſ. prabenda,* cum alijs allegatis per *Iulium Lauorium infra proximè citandum.* Et in terminis noſtris poſt *Panormitanum in cap. per venerabilem extr. qui filij ſint legitimi num. 4. proſequuntur Garzias part. 7. de beneficijs cap. 2. num. 48. & Barboſa allegat. 45. num. 20.* Qui ſubdunt, cauſam iuſtam hoc caſu eſſe honeſtam vitam, & virtutem, qua ſit præditus talis illegitimus, ſeu ſuffragantibus meritis, vt latius per *Campanilem in ſuo diuerſorio Iuris Canonici, Rubrica 11. cap. 13. num. 204* vbi enumerat alias cauſas; aliàs non ſolùm diſpenſatio eſt nulla, ſed ipſe Epiſcopus peccabit; & quantò maior eſt defectus natalium, tantò maior cauſa in diſpenſando requiritur, vt per *Iulium Lauorium in ſuis varijs Lucubrationibus de electione Canonica tit. 4. cap. 16. à num. 31.* loquens de diſpenſatione impertienda

da

da à Superioribus Regularibus, pro ſuis ſubditis ad Prelaturas, & Dignitates, igitur exiſtente iuſta cauſa diſpenſandi, tenetur Epiſcopus diſpenſare, aliàs poſſet appellare de iuſtitia ſibi denegata.

Iudicio tamen meo diſtinguerem hoc modo: Aut illegitimus fuit ſolus præſentatus à patrono, vel patronis, vel non, ſed cum alio legitimo. Primo caſu non eſt in poteſtate Epiſcopi reijcere illegitimum, exiſtente iuſta cauſa diſpẽſandi, & petere quòd præſentetur legitimus, ſicut de conceſſione litterarum comendatitiarũ, & alijs, notat *Lambertinus 2. parte primi lib. quæſt. 1. principali art. 20. ad ornatum cap. nullus de Iurepatr.* Secundo verò caſu ſi cætera ſunt paria, poteſt Epiſcopus præferre legitimum, & reijcere illegitimum, vt poſt Rotam apud *Seraph. deciſ. 767. probat Campanilis dicto cap. 13. num. 450.* Et ſi diſpliceat, quòd *Delphinus in tract. de Iurepatronat. num. 169.* inter præſentatos indignos reddentes præſentantem pro illa vice priuatum facultate præſentandi enumeret ipſos illegitimos, nam ſi in tali præſentatione petitur diſpenſatio, prout ſupra *§. 1.* diximus de præſentante laicum, & *§. 2. de præſentante minorem*, à pari non priuatur dictus præſentans iure iterum præſentandi, vt ibidẽ dictum fuit, ſi tempus iam non ſit elapſum, vt generaliter loquendo de preſentante inhabilem ſub conditione impetrandi diſpenſationem poſt Rotam notat *Molfeſius tract. 6. Summa cap. 5. num. 69.* Intellige ſupradicta, vbi à fundatore Capellaniæ expreſsè, vel tacitè nõ fuerunt vocati illegitimi, quia hoc caſu ſufficeret, ſi talis ſit ordinatus Clericus, ſi capellania non eſt actu ſacerdotalis, vel ſacerdos ſi ſit ſacerdotalis, neque tunc indigeret diſpenſatione Epiſcopi, iuxta ea quæ diximus *§. præcedenti* de minore vocato ad beneficium de Iurepatronat. qui eodem iure canonico abſque diſpenſatione eſt inhabilis ad illud, & vbi militat eadem ratio, debet dari idem ius vulgatis iuribus. Quòd autem fundator poſſit apponere dictã conditionem cum conſenſu Ordinarij, patet ex Rota in Romana Iuriſpatron. relata à nobis ſupra *in principio huius quæſtionis 4. à num. 26.* & infra latiùs dicemus.

Addunt aliqui Doctores alium caſum, in quo poteſt Epiſco-

Epiſcopus diſpenſare ad maiores ordines, & per conſequens etiam ad beneficiũ habens annexum ordinem ſacrum talem illegitimum, nempe quando illegitimitas eſt occulta, fundantur in conceſſione facta à *Sac. Concilio Tridentino ſeſſ. 24. cap. 6.* ipſis Epiſcopis circa caſus occultos, vt ſcilicet poſſint in illis diſpenſare; ita *Auila de cenſuris diſputat. 3. dub. 7.* Sed meritò hæc ſententia improbatur ab alijs, quos ſequitur *Bonacina de cenſuris diſputat. 7. quaſt. 2. Puncto 3. fine*, ea ratione, quòd Concil. Tridentinum concedat Epiſcopis facultatem diſpenſandi in irregularitatibus prouenientibus ex delicto, non autem ex defectu, nec ex delicto aliorum, vt præſupponit *Auila*, ſed delicto proprio, vt latiùs nos diximus tertia parte noſtri tractat. de Officio, & Poteſtate Confeſſarij cum de irregularitatibus. Tertium caſum addit *Filliuccius tract. 41. cap. 4. ſub num. 5.* Quando ſcilicet beneficio ſimplici adnexa eſt cura animarum, quia inquit ipſe poſt *Azorium* acceſſorium ſequitur naturam principalis; ſed hoc eſt verũ vbi cura animarum per Vicariũ adminiſtrari ſoleat, vt benè *Leſſius lib. 2. de Iuſtitia cap. 34. num. 87.*

Quæres ſecundò è contra, an dentur caſus, in quibus pro beneficio etiam ſimplici, illegitimo non ſufficiat Epiſcopi diſpenſatio, ſed ſit neceſſaria diſpenſatio obtẽta à Summo Pontifice? Reſpondetur affirmatiuè, caſus
82 ſunt iſti. Primus quando iam ſemel fuit diſpenſatus ad ſimplex beneficium ab Epiſcopo, quia ſi vult inſtitui ad ſecundum beneficium, etiam ſimplex, non poteſt diſpenſare Epiſcopus, ſed recurrendum eſt ad Summum Pontificem, quod eſt verum etiam quando primũ beneficium, ad quod fuit diſpenſatus per Epiſcopum, non eſt ſufficiens ad diſpenſationem, quia licèt *Sacr. Concil. Tridentinum ſeſſ. 24. cap. 7. de reformatione*, concedat Epiſcopo, poſſe duo ſimplicia eidem conferre, quando vnum non eſt ſufficiens, tamen ſupponit ei, cui confertur aliàs eſſe idoneum, & non indigere alia relaxatione, prout eget illegitimus, hanc opinionem eſſe Iuris conformiorem, teſtatur *Filliuccius tractat. 41. de beneficijs Eccleſiaſticis cap. 4. ſub num. 5.* proſequitur alios allegando *Squillantes cap. 4. de priuilegijs Clericorum num.*

num.49. Secundus caſus eſt quando in Eccleſia adeſt ſtatutum iuramento firmatum, vel Papæ authoritate munitum, vt in ea nullus illegitimus admitti poſſit, neque ad beneficium ſimplex, *Filliuccius loco ſupracitato*. Tertius caſus eſt, quando bene-
83 ficium ſimplex eſt in Eccleſia, in qua pater actu obtinet, vel aliquando habuit qualecumque beneficium ex *Sacro Concilio Tridentino ſeſſione 25. cap. 15. de reformatione*, *Leſſius lib. 2. de Iuſtitia cap. 34. num 89. & nu. præcedenti*, *Layman lib. 4. ſuæ Theologiæ Moralis tractat. 2. capit. 14. de beneficijs Eccleſiaſticis num*. 5. qui poſt *Garziam* hoc limitat in nepotibus, ex ipſis illegitimis Clericorum, ſiue legitimè, ſiue illegitimè fuerunt procreati, ſecundò in Capellania amouibili, quia non venit ibi in decreto Sacri Concilij appellatione beneficij Eccleſiaſtici, ac etiam in patre illegitimi, ſi præſentetur in beneficio, quod ſit in Eccleſia filij, de quare adeſt *deciſ. Seraphin. 1442*. latè *Campanilis dicto cap. 13. num. 66. Barboſa de Officio, & Poteſtate Epiſcopi allegatione 65. num. 18. Iulius Lauorius in ſuis varijs Lucubrationibus de Electione Canonica tit. 4. cap. 16. à num. 48.* Vbi habetis alias ampliationes, & limitationes, & *nú*. 47. probat, quòd filius illegitimus non poſſit diſpenſari ad dignitates in eadem Religione, in qua eius Pater fuit inſignitus eiſdem, vel diſſimilibus. Quòd autem talis poſſit habere penſionem ſuper eamdem præbendam, ſuper quam habuit penſionem pater, & ſic poſſit tali illegitimo pater illam transferre, notat *Riccius part. 4. deciſ. Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitanæ deciſ. 186*. non poteſt tamen habere pẽſionẽ ſuper beneficium, quod pater poſſidet; quia Sacra Congregatio declarauit neque nepotem ex illegitimo poſſe habere penſionem ſuper beneficium quod auus poſſidet poſt *Garziam*, *Filliuccius tract. 41. cap. 4. num 8. in fine*.

Quæres tertio, An ex eo,
84 quòd illegitimo fuit collatum beneficium ſimplex ab Epiſcopo, vel facta ei inſtitutio, tacitè cenſeri debeat ille diſpenſatus, ita quòd ſola collatio, vel inſtitutio pro diſpenſatione ſufficiat, abſque alia diſpenſatione ſeparata? Reſpondetur diſtinguendo: Aut iſte Epiſcopus ſciebat defectum natalium ipſius inſtituti, vel

re-

recipientis beneficium, aut non, primo caſu ſufficit dicta tacita diſpenſatio, non autē ſecundo caſu, quæ procedunt non ſolùm in foro conſcientiæ, ſed etiam in foro fori, vt poſt *Suarez*, *Sanchez*, & *alios*, loquēdo de ſimili electione facta inter Regulares de illegitimo ad Prælaturam latè probat *Iulius Lauorius in ſuis varijs Lucubrationibus de electione Canonica tit. 4. capit. 16. à num. 35.*

Dixi *ab Epiſcopo*. quia in Papa certum eſt, ſolam electionem ſufficere, cum diſpenſet abſque cauſę cognitione, & tantum requiratur eius voluntas, videte *Sanchez de matrimonio lib. 8 diſput 4. num 16. & alios allegatos per Iulium Lauoriū loco ſupra relato*. De hac materia agit etiā *Tamburrinus de Iure Abbatum part. 1. diſputatione 5. quæſito 17.*

85 Quæres quartò, de quo Epiſcopo eſt intelligendum, quando dicimus quòd Epiſcopus poteſt diſpenſare cum illegitimis? Reſpondetur iuxta textum in *cap nullus de ætate, & qualitate ordinandorum in 6*. Hoc poſſe non ſolum Epiſcopum originis, & domicilij; ſed etiā beneficij, nā in dicto textu, oībus his Epiſcopis tribuitur facultas conferendi ordines, & concedendi dimiſſorias ad illos, & in terminis noſtris docent *Garzias part. 7. de beneficijs cap. 4. num. 14. & Barboſa de Officio, & Poteſtate Epiſcopi allegat. 4.* Quis autem dicatur Epiſcopus originis, domicilij, vel beneficij latè explicauimus ſupra Praxi præcedenti, quibus illic allegatis, adde *Riccium 3. part. Praxis reſol. 475. & Campanilem in ſuo diuerſorio Iuris Canonici Rubrica 9. cap. 8. à num. 18.* Vbi refert optimas doctrinas pro declaratione huius materiæ.

Quæres tandem, cui incūbat onus probādi dictā illegitimitatem? Reſpondetur,
86 incumbere ei, qui illam allegauit, vt per Rotam in Pampilonenſ. Matrimonij 19. Nouembris 1607. coram Caualerio, quæ inter impreſſas eiuſdem eſt *deciſio 10.* vbi quia agitur etiam de modo illam probandi, eam hic tranſcribere ob commoditatem Lectoris putamus eſſe neceſſarium, ſonat igitur vt infra. *Martinus de Vrnieta ſuſceperat ex Vrſula de Saraſtume, in tertio conſanguinitatis gradu ſibi cōiuncta, Martinum iuniorem; poſtea ambo de menſe Octobris 1593.*

obtinuerant à Sede Apoſtolica litteras diſpenſationis ad contrahendum, directas Ordinario. Et ſucceſſiuè de menſe Octobris anni 1594. Martinus conſtituit procuratores ad procurandam earum exequutionem. Sequuta eſt diſpenſatio Ordinarij de menſe Iulij 1599. qui ſtante periculoſa infirmitate Vrſulæ diſpenſauit etiam, vt ſolita denunciationes fierent ſtatim poſt matrimonium contractum. Fuit itaque de dicto menſe Iulij 1599. celebratum matrimonium cum D. Vrſula infirma in extremis, mediante perſona Petri de Arbita aſſerentis ſe eſſe procuratorem Martini, etiam infirmi, per Fratrem Thomam Dominicanum, qui etiam aſſerebat, ſe habere licentiam ab Ordinario. Deinde cum Martinus, & Vrſula conualuiſſent, Martinus de menſe Septembris anni 1599. ſub prætextu, quòd habuiſſet notitiam, fieri denunciationes dicti matrimonij, comparuit coram Ordinario, allegando eas fieri ſine ſuo conſenſu, & reclamante Vrſula, ſe eſſe ſuam legitimam vxorem, fuit introducta cauſa coram Ordinario, qui pro validitate matrimonij, ſententiam tulit, à qua licèt Martinus appellauerit, nihilominus paulò poſt infirmus pro exoneratione ſua conſcientiæ, mandauit, vt non procederetur vlterius in dicta cauſa appellationis ſuper matrimonio Saraſtume, ſubdendo hæc verba: Quam volo accipere, & recipere in vxorem meam legitimam, prout ex nunc illam pro tali recipio, laudando ſententiam in hoc articulo latã, mandando, quòd vti talis, & vxor ſua legitima deberet à ſuis exequatoribus tractari; & in eodem teſtamento inſtituit hæredem vniuerſalem D. Martinum iuniorem filium ſuum, quem ex ea ſuſceperat. Mortuo ex illa infirmitate Martino ſeniore, fuerunt per Ordinarium relaxatæ exequutoriales in exequutionem dictæ ſententiæ, contradicente Maria Perez Vrnieta ſorore teſtatoris, quæ vigore prætenſi fideicommiſſi prætendebat, in defectum filiorum legitimorum ſuccedere, & cauſam appellationis proſequi volebat, cui fuerunt reſeruata iura. Tandem ad inſtantiam eiuſdem fuit commiſſa cauſa appellationis Illuſtriſſ. Domino meo Cardinali Millino qui dubitauit, An conſtet de inualiditate matrimonij ad effectum illegitimitatis in caſu de quo agitur. Quo dubio per me propoſito, Maria defuncta

functa contra eius hæredes vna tantùm parte informante, Domini dixerunt non conſtare de inualiditate matrimonij. Et moti ſunt ex eo, quia cùm hæredes Mariæ, qui agunt contra Martinum Iuniorem poſſeſſorem bonorum, opponunt eius illegitimitatē debent eam concludenter probare cap. lator, vbi gloſ. in verbo probare legitimè & ibi Abb. antiquus, qui filij ſint legitimi, & ita aliàs tenuit Rota in vna Panormitana illegitimitatis 10. Ianuarij 1575. coram b. mem. D. de Graſſis Caputaquenſ. deciſ. 150. part. 2. vbi num. 9. dicit requiri probationes luce meridiana clariores. In hoc autem caſu nihil omnino deducitur contra Martinum, qui in omnem euentum ad probandum ſuam legitimitatem non eget probationibus, ita exactis, ſed leuiores ſufficiunt iuxta conſil. Geminiani 27. ſæpius à Rota canonizatum, præſertim in vna Vlisbon. matrimonij 2. Decembris 1594. coram Illuſtriſſ. D. meo Cardin. Seraph. cap. cauſam qui filij ſint legitimi. Pariſ. conſ. 57. num. 41. lib. 4 Pelin. in cap. illud de præſumpt. num. 13. Et ad hunc effectum ſufficit bona fides, ſiuè in viro, ſiue in muliere, Gabr. de legitimat. concluſ. 4. num. 1. & 2. Caputaqu. dicta deciſ. 150. part. 2. num. 7. Caſſad. deciſ. vnica num. 5. de ſpōſal. Abb. in cap. ex tenore, per illum tex. quē ad hoc ſolet allegari num. 3. qui filij ſint legitimi. In caſu autem noſtro elicitur bona fides ex pluribus, & primò ex diſpenſatione, vt in dicta Panormit. illegitimitatis, verſ. hæc igitur diſpenſatio, &c. & in mandato de diſpenſando aderat clauſula, vt Ordinarius cui erat directum ſe de narratis diligenter informaret, &c. & clauſula, ſuper quo conſcientiam tuam oneramus, vnde cùm nullus eſſet contradictor, Ordinarius erat merus exequutor, & ideo eius aſſertioni credendum eſt. Cardin. conſ. 63 in princip. & 75. in princip. Puteus deciſ. 144. lib. 2. & fuit dictum in vna Hiſpalenſ. Canonicatus 10. Aprilis 1606. coram R. P. D. meo Ludouiſio. Secundò probatur bona fides ex ſententia lata ab Ordinario ſuper validitate matrimonij. Tertiò ex acceptatione ſententiæ factæ à Martino in ſuo teſtamento, & declaratione, quòd Vrſula erat ſua vxor legitima. Tandem ex inſtitutione vniuerſali in perſonam Martini Iunioris, quem ex dicta Vrſula ſuſceperat. Non ob-

ſtat, quod dicitur, matrimonium non fuiſſe celebratum coram Parocho iuxta diſpoſitionem Concilij Tridentini ſeſſione 24 cap. 1. de reformat. quia ſufficit fuiſſe factum coram Fratre Thoma habente ad id authoritatem, & licentiam ab Ordinario, vt in d. cap. 1. & de licentia atteſtatur idem Frater Thomas, & Illuſtriſſimus Cardinalis Zappata Epiſcopus Pampilon. qui licèt dicat ſe non recordari, credit tamen ſe dediſſe licentiam, quia dictus frater Thomas erat vir doctus, & boni intellectus. Et licèt aliqua etiam poſſent opponi contra prætenſum mandatum procuratoris, qui contraxit nomine Martini ſenioris infirmi, tamen non poteſt negari bona fides ex parte Vrſulæ, cùm ante matrimonium celebratum dictus Procurator, & Frater Thomas enunciauerint habere mandatum, & licentiam vnde excluditur omnis dolus ab eo qui credidit bono viro, gloſ. in l. Titij fundus ff. de condit. & demonſtr. Alexand. conſ. 75. num. 11. lib. 5. Soccin. *conſ. 11. num. 9. libr. 3. Et bona fides vnius ex coniugibus ſufficit pro legitimatione filiorum, vt dictum eſt ex cap. ex tenore, vbi notant omnes. qui filij ſint legitimi. Tandem hæc omnia videntur tolli ex ſententia ſubſequuta ſuper validitate matrimonij, & acceptata, & ex declaratione Martini in ſuo teſtamento. Ex quibus, &c.* In ſpecie quomodo probetur, quem eſſe natum ex concubinatu, vide *Boer. deciſ. 299. Petra. in tractat de fideicommiſſis quæſt. 11. num. 373.* Sicut de probatione, quòd aliquis ſit natus de adulterio, latè agunt. *Andreas Gall. obſeruat. 97 lib. 2. ſuarum practicarum obſeruat. Surdus deciſ. 83. Alciatus tract de præſumpt. Regula 3. præſumptione 37. Maſcard. in tract. de probat. concluſ. 288. Cornazanus deciſ. 21. Couarr. 2. part. epit. cap. 8 §. 3. fol mihi 293. Vaſquius lib. controuerſ. cap. 85. Puteus deciſ. 18. lib. 2.*

§. QVARTVS.

De idoneitate requiſita in inſtituendo ad Capellaniam de Iurepatronat.

87 *Inſtitutio ad Capellaniam de non idoneo eſt nulla de pœna, & culpa inſtituentis vel præſentantis minus idoneum, ſub num. 89.*

88 *Idoneus ad Capellaniã quis ſit.*

89 *Ido-*

89 *Idoneus, dignus, & habilis an ſit idem.*

90 *Litteratura quæ neceſſaria ſit pro Capellania vel beneficio de ſimplici.*

91 *Examinandus an ſit præſentatus ad Capellaniam, & à quo.*

92 *Morum grauitas, quæ ſit requiſita pro inſtituendo ad Capellaniam.*

93 *Excommunicatus, vel alia cenſura irretitus non poteſt inſtitui.*

94 *Clauſula ſolita apponi in Bullis collationum (teque abſoluentes, &c.) quid operetur, & in quibus caſibus illa non ſuffragetur, num. ſeq.*

96 *Irregularis non poteſt inſtitui, neque præſentari, An per dictam clauſulam, (teque abſoluentes, &c.) cenſeatur etiam ab illa diſpenſatus.*

97 *Epiſcopus, & Legatus à latere, an poſſint illam clauſulam apponere in bullis inſtitutionū, & quid operetur, ſi ab illis apponatur.*

98 *Examen circa mores an procedere debeat inſtitutionem ad Capellan.*

99 *Idoneitas quo tempore attendi debeat.*

100 *Præſentatum non eſſe idoneum, cui incumbat probare.*

QVarta qualitas requiſita pro inſtitutione ad Capellaniam de Iure requiſita, eſt, vt præſentatus ſit idoneus, ſicut enim artifices pro qualitate operis agendi, idonei, & ſufficientes eligi debent *l. 1. §. ideoque C. de nouo Codice faciendo*. Ita ad curam, & ſollicitudinem Eccleſiæ, expreſsè habetur in *Sacr. Concil. Tridentino ſeſſ. 24. cap. 18.* Vbi & ſi ſit ſermo de Eccleſijs Parochialibus Iuriſpatron. idem tamen proportionaliter dicitur de alijs Eccleſijs, & beneficijs, vt per DD. infra allegandos, videatur pro nunc *Iulius Lauorius in ſuis varijs Lucubrationibus, de Electione Canonica tit. 4. cap. 21. num. 53.* & probatur in *cap. cùm in cunctis in principio de electione, latè Rebuff. in Praxi tit. requiſita quò ad collat. num. 23.* Fuit dictum in Calaguritana motus proprij 15. Iunij 1592. coram Pamphil. & in Calaguritana beneficij de Victoria 28 Iunij 1613. coram Pamphilio iuniore. Quod eſt adeò verum, vt aliàs inſtitutio facta de non idoneo, ſit nulla, & irrita, ſicut de collatione, & reſignatione loquendo, teſtatur de communi *Pariſius lib. 4. de reſignatione quæſt. 1. num. 2. &*
87
3. Et

cunctis. Et proſequitur alijs allegatis *Pariſius lib.4. de reſign. benefic. cap.1. num.5. & cap.11.n.11.* nēpè, qui eſt præditus maturitate ætatis, morum grauitate, & litterarum ſcientia, & habetur per Rotam in Corduben. Capell.5. Decembris 1629. coram Coccino, ibi: *Ex quibus etiam nihil releuant articuli, qui tendunt ad probandam bonam vitam, & famam Romeri; Tum quia non ſufficit, dum non articulatur, quòd in his excedit Ioann. Baptiſtam, tum etiam quia ad hoc vt aliquis dicatur benemeritus, vel magis benemeritus ad effectum obtinendi beneficia, non ſolum attenduntur vita, & mores, ſed etiam ætas, & maior ætas, ac litterarum ſcientia deſideratur, cap.cū in cunctis extr. de elect. & cap. ſi fortè eodem tit. in 6. Pariſ. conſ 40. num. 11. lib 4 Gonzal. ſuper* Reg. *8. gloſ.4. num.108. cum ſeqq. & Gregor. deciſ. 11. num. 4. cum ſeqq.*

Sed quia Doctores quando loquuntur de pœna, & culpa præſentantis, vel inſtituentis, vtuntur vocabulo indigni, vel inhabilis, explicandum eſt à nobis, vtrū
89 idem ſit indignus, & inhabilis, quàm minus idoneus, nam aliqui Doctores videntur inter iſtos conſiderare differentiam, vt per *Iulium Lauerium in ſuis varijs Lucubrationibus de Electione Canonica tit.4.cap. 21. num. 33.* Aſſerendo, quòd eligens indignum ipſo facto priuetur, vt ſupra, poteſtate eligendi pro prima vice immediatè ſequenti, quod clariùs explicant cum ſuis limitationibus *Sigiſmundus à Bononia in ſuo tractatu de electione dub.61. Tamburrinus de iure Abbatum tit. primo diſput.5. quæſito 8.* Non autem eligens inhabilem, ſed verè idē eſt nō idoneus, quā inhabilis, & indignus, vt expreſsè patet in ſupracitato *cap. graue nimis extr. de præbendis*, ibi: *Cùm poſſint viros idoneos ad Eccleſiaſtica beneficia promouere, aſſumere non verentur indignos, quibus nec morum honeſtas, nec litterarum ſcientia ſuffragatur*, & alijs allegatis videtur id docere *Tamburrinus citato quæſito 8. num. 19.* ibi: *Indignus autem quò ad hoc propoſitum, is dicitur qui habet defectus perſonæ expreſſos in dicto cap. cum in cunctis*. Et quoniam ſupra egimus de ætate requiſita §.2. hic de alijs duobus requiſitis ad idoneitatem, & dignitatem, ac habilitatem pro iſtis Capellanijs in dicto *cap. cum*

eum in cunctis, quod vt certum eſt vendicat ſibi locum in omnibus beneficijs etiam citra Epiſcopatum, vt in ſpecie notat *Sigiſmundus à Bononia citato dub 61. num. 11.*

Quæro igitur primò, quæ litterarum ſcientia requiratur, vt poſſit quis inſtitui ad Capellaniam? Reſponde-
90 tur diſtinguendo, vel talis Capellania requirit tantum primam tonſuram in eo, qui inſtituendus eſt, vel ordinem ſacrum, nempè ſacerdotium, vel & tandem etiam requirit ſeruitium in choro. Primo caſu ſufficit, quod ſciat legere, & ſcribere, & conſtruere, non ſolùm lingua vernacula, ſed etiam latina, imo etiam dictam linguam intelligere, cum teneatur ad recitãdum officium diuinum, item etiam ſcire rudimenta fidei, vt per *Filliuccium dicto tractat. 41. de beneficijs Eccleſiaſticis cap. 6 num. 35.* Hæc omnia ſpectant ad munus Capellani ſeu habẽtis beneficium ſimplex *Molfeſius tract. 6. Summa cap 6. num. 64. latè Paulus Squillantes de priuilegijs Clericorum cap. 4. num. 99. & duobus ſequentibus vbi alios citat.* Et ſi tamen Concilium Lateranenſe ſub Leone X. confirmatum à Pio V. Bulla ſua 138. quam refert *Nauarr. de Oratione cap. 7. num. 31.* liberet beneficiarios ab onere reſtitutionis, ſi infra primos ſex menſes ab obtento beneficio, officium diuinum prædictum non recitauerint, vt habetur per *Nauar. ſupra*, & proſequuntur Doctores communiter, qui agunt de horis Canonicis, qui etiam magis communiter enumerant dictos ſex menſes non à die, quo quis obtinet titulum beneficij; ſed etiam poſſeſſionem, ita *Layman lib. 4. tract. 2. cap. 6. num. 1. & 3. Bonacina in ſuo Opuſculo de horis Canonicis diſputat. 1. Puncto 2. num. 1. Filliuccius tract. 41. de beneficijs Eccleſiaſticis cap. 6. num 19. Diana tract. 12. reſolut. 25. part. 1.* Tamen quia communiter concludunt interim talem peccare mortaliter, dictum officium etiam infra dictos ſex menſes prætermittendo, vt per ſupracit. *Layman ſub num. 1. verſ. quadam bis, &c. in fine, & Bonacina num. 8.* Ideo omni dubio procul, dicta ſufficientia requiritur tẽpore inſtitutionis, & per conſequens indignus erit, qui neſcit legere, vt ſupra & diximus *Praxi præcedenti num. 181.* dicto tempore, ac propterea irrita dicta

inſti-

inſtitutio, vt poſt *Garziam, & alios tract. 41. de beneficijs Eccleſiaſticis cap. 5. num. 37.* Vbi hoc ampliat, & ſi poſtea litteras talis inſtitutus addiſceret, quia non per hoc liberaretur ab onere petendi nouã collationem, & reſtituendi fructus antea perceptos; & limitat, vbi quis non eſſet omninò illitteratus, ſed tantùm dicto tempore non haberet idoneam ſcientiam ex parte, vt per exemplum, ſi talis (loquendo in terminis noſtris) ſciret legere & conſtruere, non tamen intelligere linguam latinam, quia tũc non eſſet ipſa inſtitutio omnino irrita, ſed tantùm poſſet irritari, vt etiam poſt Rotam & alios proſequitur *Squillantes cap. 4. de Priuilegijs Clericorum num. 103. Azorius latè de hac materia omnino videndus part. 2. inſtitut. Moralium lib. 6. cap. 6.* vbi, An illitteratus poſſit ad hoc diſpenſari, &c. de qua re etiam agit *Sigiſm. à Bononia tractat. de elect. & poteſtate Prælatorum Regularium dub. 63.*

Secundò caſu, ſi requirit ordinem ſacrum, nempè Sacerdotium, requiritur, vt ſciat ea, quæ ad munus huius ordinis ſpectant, ſcilicèt vt ſciat ea, quæ pertinent ad Sacramentum Euchariſtię, & Sacrificium Miſſæ cõficiendum, & adminiſtrandum, docere populum neceſſaria, ac explicare decalogum, & Symbolum, iuxta *Sacr. Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 14. de reformatione.* Et quia cum poteſtate conficiendi Corpus Chriſti, etiã recipit quis in Presbyteratu poteſtatem abſoluendi, de qua re nos latè *Parte 2. noſtri Tractatus de Poteſtate Confeſſarij recollect. 3.* Debet etiam ſcire aliqua pertinentia ad Sacramentum Pœnitentiæ, & ſi non omnia ea, quæ tenetur ſcire, qui inſtituitur pro beneficio curato, vel examinatur pro confeſſionibus audiendis, vt nos dilucidauimus *Parte 1. noſtri Tractatus de Officio Confeſſarij recollect. 1. à num. 12.* Et in terminis notant Doctores præcitati, & in ſpecie *Paulus Squillantes dicto cap. 4. num. 102.* Qui ex hoc probat, quod eo ipſo, quod aliquis fuit ordinatus, præſumitur habilis ad beneficiũ ſimplex; ita vt non ſit opus alio examine, quod quomodo procedat, infra *num ſequenti.*

Tertio caſu, quando beneficium eſt ſeruitorium, quia requirit aſſiſtentiam in choro, de quo genere bene-

ficij mentionem fecimns ſupra *Praxi 1. ſub num. 95.* Tunc debet & ſi mediocriter, & parùm exactè ſcire cantum, iuxta modum, quo conſueuit in dicta Eccleſia cani, vt poſt Rotam habetur per *Garziam par. 7. de beneficijs cap. 7. num. 7.* ſequitur *Filliuccius ſupracitato tractat. 41. cap. 5. ſub num. 35.*

91 An autem ſuper his debeat examinari præſentatus antequam inſtituatur? Diſtinguendum eſt inter præſentatum à perſonis Eccleſiaſticis, vel laicis. Primo caſu electus, & præſentatus non debet inſtitui, niſi examinatus fuerit ab Ordinario & repertus Idoneus. *Concil. Trident. ſeſſ. 7. cap. 13. de reformatione.* Secundo verò caſu poterit Epiſcopus ſi velit illum examinare, non tamẽ examen neceſſario requiritur, eò quòd Trident. ſupra loquitur de præſentatis à perſonis Eccleſiaſticis *Filliuccius tract. 41. de beneficijs Eccleſiaſticis c. 4. num. 163.* Vbi ſecundam partem poſt *Garziam* ampliat, etiam in Iurepatronat. mixto; & *Viuianus lib. 6. Praxis cap. 5. à num. 132.* etiam ſi pro alio beneficio, vel capellania ſimili, iterum priùs fuerat examinatus; ideo enim præſentatio non poteſt fieri de abſente, vt Ordinarius poſſit videre, & examinare perſonam, an ſit idonea. *Creſcent. decif. 6. num. 9. de Iurepatronat. Rota decif. 3. de Iurepatron. in nouis, & fuit dictum in Amerina Iuriſpatron. 17. Decembris 1614. coram Pirouano, & nos tetigimus ſupra Praxi præcedenti ſub num. 196. & 201.* Vnde quando deinde idem author *cap. ſeq. num. 36.* ait, nullum ſine examine debere admitti ad quodcumque beneficium, intelligi debet iuxta caput Tridentini ab eo allegatum de præſentato à patronis Eccleſiaſticis, ſed quidquid ſit de hac Theorica, praxis ſeruat, vt in caſu quò vltra onus Miſſæ celebrandæ tam per ſe ipſum, quàm per alium, adſit onus canẽdi in choro, vel adiuuãdi in adminiſtrãdis Sacramẽtis Parochum, examinetur præſentatus ad Capellaniam, aliàs ſufficiat examen habitum pro ordinatione, & ita intelligitur *Squillantes loco citato ſupra num. præcedenti verſ. ſecundo caſu in fine.* Numquam tamen examen eſt neceſſarium pro forma, niſi in Parochiali, & per cõſequens ex hoc capite non poteſt irritari inſtitutio, nam ſufficit ſi ſit notus Ordina-

rio

rio inſtituenti. *Lambert. 2. part. libr. 1. quaſt. 11. art. 3. num. 5. & 9. & fuit dictum in Aſtoricen. Parochial. 11. Martij 1587. coram Gypſio, & in Regien. Prioratus 26. Iunij 1587. coram Pamphilio.* Quæ notitia præſumitur eo ipſo, quòd quis eſt Diœceſanus ei, qui eum inſtituit. *Verall. deciſ. 406. par. 1. Puteus deciſ. 331. num. 3. lib. 1. ſecundum nouam impreſſionem.* Et fuit dictum in Barchinon. Parochial. 29. Nouembris 1613. coram Buratto, & in Amerina Iuriſpatr. 17. Nouembris 1614. coram Pirouano: item ſi nō eſt Diœceſanus ſufficit atteſtatio Ordinarij ſui facta in litteris dimiſſorialibus: nā eodem modo præſumitur habere notitiam de qualitate Diœceſani, cùm abſque inquiſitione dictarum qualitatum non ſolent dictæ litteræ concedi. Rota in Salamantina Capellaniæ 17. Maij 1605. coram Ortembergo, & citata in Amerina corā Pirouano, & in Piſtorien. Parochiali 27. Iunij 1621. coram eodem Pirouano, quæ eſt 79. apud *Viuianum*, ibi: *Habilitates eiuſdem Ricciardi probant atteſtationes Ordinarij in eiſdem litteris patentibus, & narratiua Papæ aſſertis, ſe de illis ſufficienter informatū à perſonis fide dignis, quæ ſufficiūt ad hūc effectū. Rota dec. 191. n. 2 & dec. 572 num. 1. part. 1. recent.* Et tādem ſufficit, quòd per præſentatum non ſtet quin examinetur, vt in Lucana Plebis 7. & 14. Maij 1595. coram Gipſio, & Andrien. Paroch. 22. Aprilis 1611. coram Penia. Si quæritis à quo debet fieri examen? Reſpōdetur, illud fieri debere ab illo, vel illis, quibus competit inſtitutio, quando verò inſtitutio pertinet ad Prælatum inferiorem Epiſcopo, debet talis examinari, ante quàm inſtituatur ab Epiſcopo ex *Concil. Tridentino ſeſſ. 7. cap. 13. & ſeſſ. 25. cap. 9.* Vbi aliàs declaratur inſtitutio nulla, quæ procedunt juxta terminos dicti Concilij, quando ſcilicet præſentatio fit à Patronis Eccleſiaſticis: vel Prælaturis in quibus præſentant patroni laici vt poſt *Garziam proſequitur Pilliuccius tract. 41. de beneficijs Eccleſiaſticis cap. 4. num. 163. & cap. 5. num. 36.* Vbi excipit præſentatos, & nominatos ab Vniuerſitatibus ad beneficia iſta ſimplicia, quia iſti, & ſi præſentati à perſonis Eccleſiaſticis, non ſunt examinandi.

92 Secundum requiſitum ad idoneitatem eſt morum

grauitas, vel probitas, ſeu honeſtas: ita enim exprimitur in citat. *cap. cum in cunctis de electione, cap. graue nimis de præbendis*, *in Clem. 1. de ætate, & qualitate ordinandorum in Concil Trident. ſeſſ. 24. cap. 18.* De quo requiſito in electionibus, præſentationibus, & collationibus potiſſima ratio eſt habenda, cùm ex eius neglectu, omnis ferè Eccleſiæ pernicies manauit, vt poſt *Rebuffum, ait Leſſius lib. 2. de iuſtitia & iure cap. 34. num. 125.* Eſtque id quod dicitur à Rota verbis relatis ſupra *Praxi præcedenti ſub num. 30.* ibi: *Ex quo cenſuit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium Concilij interpretum, præferendum cuius mores noti, probatique ſunt ei, cuius vita ignoratur licèt doctiori*. Hæc autem morum probitas ex ſe includit aliquid, vt ita dixerim negatiuum, & aliquid poſitiuum. Negatiuum erit vt talis non ſit infectus aliquo crimine: quòd habeat excommunicationē annexam, vel ſuſpenſionem, interdictum, aut irregularitatem, vel infamiam, aut pœnam priuationis beneficij, vt benè *Pariſius libr. 4. de reſignatione beneficiorum quæſt. 3. nu. 4. Azor. part. 2. ſuarum inſtitut. Moralium lib. 6. cap. 7. quæſito 1. in fine & 11. etiam in fine.* Qui optimè cōcludit tamquā probabilius, ad hoc non ſufficere quodlibet peccatū lætale, nec etiam quod de iure canonico inducat pœnam depoſitionis, niſi ſit etiā graue, ita vt habeat annexam excommunicationem, vel alias pęnas, & impedimenta ſupra relata, cùm iura antiqua facilè peccantibus clericis hanc pœnam depoſitionis irrogabāt, quod etiam & nos diximus ſupra *Praxi I. num. 49.* Eſt autem notabilis differentia, quam poſt *Garziam addit Filliucius tract. 41. de beneficijs Eccleſiaſticis capit. 5 num. 41. & proſequitur alijs allegatis Paulus Squillantes cap. 4. de Priuilegijs Clericorum num. 127.* inter crimina, quæ ſolùm habent annexam pœnam priuationis beneficij, ſiue ipſo iure, ſiue non, quæ remiſſiuè habetis ſupra citata *Praxi I. num. 47.* aut infamiam dumtaxat, de quibus per *Azorium citato cap. 7. quæſito* 3. & alia crimina, quę habēt annexam excommunicationem, ſuſpenſionem, interdictum, aut irregularitatem: nam primò caſu inſtitutio facta criminibus illis implicatis, tantùm venit irritanda. Secundo verò ca-

ſu. ipſo iure eſt irrita, vbi hoc ampliat *Filliuccius poſt Garziam* ex Rota, etiam ſi talis collatio fuerit facta à Papa, niſi fuerit facta in impetratione mentio de crimine, vnde non ſufficit ſi hoc ſciuerit Papa per Regulam Cancellariæ, ob quam deſtruitur regula illa, Papam vel Imperatorem promouendo inhabilem cenſeri cũ eo diſpenſare, vt per *Pariſium citato libr. 4. de reſignatione beneficiorum quaſt. 3. num. 63. & ſeq.* Sed contrarium docent alij apud *Pierinum in ſuo Pralato Regulari quaſt. 2. cap. 5.* Quod diximus de excommunicatione, vel alia cenſura, irritare ſcilicet inſtitutionem, intelligitur de maiori, nam minor tantùm operatur, vt poſſit irritari, iuxta primum caſum, *Silueſter electio 1. num. 16. Leſſius lib. 2. de iuſtitia cap. 34. num. 116.* Vbi ex probabili opinione idem dicit de ſuſpenſione ab officio, vel beneficio, & interdicto perſonaliter. Videre eum, & *Iulium Lauorium citato cap. 16. à num. 85.*

Vel & nos addimus, ſi in
94 Bullis apponatur clauſula illa apponi ſolita in collationibus factis à Sũmo Pontifice, *teque abſoluentes à cenſuris quibuſue, &c.* quæ tollit impedimentũ prouenienſ à cenſuris, vt eſt communis opinio ſæpiùs practicata, & deciſa, teſte Pariſio ſupracitata *quaſt. 3. num. 53.*

Et quia dicta clauſula introducta fuit in curia ad euitandam nullitatem collationis ob hanc incapacitatem, ratione excõmunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, quæ reddunt ipſo iure irritam dictam collationem, & eſt ſolita apponi in omnibus reſcriptis, & gratijs Apoſtolicis, ideo illa ſubintelligitur etiam ſi fuerit omiſſa. *Rebuffus in forma noua prouiſionis §. teq; abſoluentes, Nauarr. conſ. 28. ſub num. 5 de*
95 *ſententia excommunic.* Operaturque in caſibus, in quibus ſuffragatur, non abſolutionem abſolutam, ſed ſuſpenſionem dumtaxat impedimenti prouenientis à cenſura, quouſque gratia ſortiatur effectũ; ideo taliter abſolutus non poterit celebrare, nec Diuinis intereſſe, aut ordines ſuſcipere, nec facit fructus ſuos, vt latè per *Ricciullum lib 4. de Iure perſonarum cap. 9.*

Dixi, *in caſibus in quibus ſuffragatur*, quia in multis caſibus illa non ſuffragatur, de quibus adeſt Regula Cãcellariæ 65. de cuius intellectu agit Rota in Tuden. Beneficij

neficij 5. Aprilis 1604. corã Penia, inter quos præcipuus caſus eſt, vbi quis inſorduerit in excommunicatione, vt per *Pariſium citata quæſt. 3. à num. 54. Toletus in Summa libr. 1. cap. 13. verſ. Alter effectus*, *latius Ricciullus loco ſupracitato cap. 8.* qui *cap. 13.* enumerat quinque caſus præter alios, in quibus ſubſtinetur collatio facta excõmunicato.

96 Quòd talis clauſula nõ ſuffragetur irregulari, cùm irregularitas non veniat appellatione cenſuræ, & ab ea Papa non diſpenſat, niſi exprimat, vt poſt *Nauar. conſ. 66. de ſententia excommunicationis*, notat *Pariſius ſupracitata quæſt. 3. num. 40.* Sed cõtrarium defendit *Pierinus in ſuo Prælato Regulari quæſt. 2. cap. 5. §. 3. num. 46.* qui fundatur in verbo illo *à pœnis*, contento in dicta clauſula, quod fundamẽtum quàm leue ſit, patet ex dictis à nobis in noſtro *tractat. de Iubileo part. 2. à num. 54.* Quibus illic allegatis adde Sigiſmundum *à Bononia in tract. de Electione, & poteſtate Prælatorum Regulariũ dub. 97. in fine*. Opinionem hanc tantùm approbamus de irregulari ex cauſa violationis cenſuræ, vt loco citato de Iubileo probabiliter docemus, & pro præſenti caſu confirmari poteſt ex fine talis clauſulæ ſupra indicato, ſcilicet euitandi nullitates collationum. Si igitur non ſuffragatur irregulari, neque ſuffragari dicendum eſt infami, qui irregularis eſt, vt ſupponimus ex materia de irregularitate, pro nunc videatis *Sigiſmundum à Bononia ſupracitato tract. dub. 83.*

97 Talem clauſulam poſſe Legatum à Latere, ac Epiſcopum apponere, cùm inſtituunt, vel conferunt beneficium, concedit poſt alios *Ricciullus ſupracitato libr. 4. de Iure perſonarum cap. 9. num. 9. & ſeqq.* Et tunc, vt inquit ipſe, talis clauſula non operatur, niſi in caſibus in quibus de iure poteſt abſoluere ipſe Legatus, vel Epiſcopus, niſi Legato vel Nuncio eſſet conceſſa facultas à Papa conferendi cum poteſtate abſoluendi, ad effectum tollendi impedimenta; &c. quia tunc ipſe concedit iuuare talem abſolutionem, quò ad omnes cẽſuras Summo Pontifici reſeruatas; à quibus autem cenſuris poſſit de iure abſoluere Legatus à latere innuimus *part. 2. noſtri tract. de Poteſtate Confeſſarij recollectione 9. à num. 26. & latius egimus 3. part.*

part. eiuſdem tractat. cum de Officio, & Poteſtate Confeſſarij circa pœnitentes excommunicationibus à iure irretitis recollect. 3. De poteſtate horum Legatorum à latere circa collationem beneficiorum à iure ſibi impartita, videatur fusè poſt alios *Filliuccius tract. 41. de Beneficijs Eccleſiaſt. cap. 2. n. 21. vbi num. 22. in fine*, loquendo de Nuncijs Hiſpaniæ, vel Galliæ, ait pendere ſuam facultatem ex eorũ litteris, latius *Azorius* de hac materia *part. 2. ſuarum Inſtitutionum Moralium lib. 5. cap. 28.* Vbi quæſito 2. ſupponit, quòd Legatus à Latere poſſit inſtituere in beneficio de Iurepatronatus præſentatũ à patrono, vel patronis, niſi ordinarius loci priuilegiũ habeat à Summo Pontifice, vt nemo poſſit conferre beneficia ſpectantia ad collationem, præſentationem, vel inſtitutionem ſuam, de abſolutione, quæ præcedere debet electionem faciendam inter regulares, agit *Peregrinus in Commentarijs ad noſtras Conſtitutiones 3. par. c. 2 lit. H. Pierin. loco ſupracitato de Prælato Regulari quæſt. 2. cap. 5. ſub num. 9.* Formam talis abſolutionis ponit *Sigiſmundus à Bononia tract. de Elect. & Poteſtate Prælatorum Regularium dub. 19. in fine*. Qui *dub. 99.* declarat effectus dictæ abſolutionis: Hæc ſpectant ad negatiuũ, quod includit ipſa morum probitas. Poſitiuum autem eſt, vt virtutibus ornatus, *Leſſius citato cap. 34. num. 125.* Non ſolùm Propheta monet, vt quis deſinat à malo, ſed etiam vt faciat bonum, habetis verſus apud *Hoſtienſem in Summa de tẽporibus ordinat. ex qualitate ordinandorum num. 7. verſ. & cui*. Similes qualitates requiſitas à D. Paulo ad Timoteum 1. cap. 3. de Epiſcopo loquente ad Clericos, non ſolum beneficiandos, ſed ordinandos extendentem prout antea fecerunt DD. Ambroſius, & Auguſtinus in *cap. Apoſtolos 81. diſtinct. & cap. cognoſcamus 34. diſtinct.* Verſus ſunt ſequentes.

Primùm præcipitur, vt ſit ſine crimine Præſul,
Monogamus, ſobrius, prudens, ornatus, & hoſpes:
Caſta docens, non percuſſor, non litigioſus,
Non cupidus, benè diſpoſitus, non Neophituſue,
Talis Apoſtolica, quòd præſit regula iuſſit.

De

De his omnibus debet habere notitiam Prælatus inſtituens, aliàs peccaret mortaliter, ſi illum inſtitueret ſine dicti inſtituendi morum notitia per ſe, vel per alios habita, vt de electione loquendo poſt alios *Armilla tit. electio num. 22. probat Sigiſmundus à Bononia in tract. de electione, & Poteſtate Prælatorum Regularium*
98 *dub. 35. ſub num. 3.* Non tamen requiritur ſpeciale examen, ſicut requiritur pro eo, qui aſſumendus eſt ad Epiſcopatum, cuius examinis formam plures Summi Pontifices tradiderunt; & tādem inſtructionē magis claram edidit S. D. N. Vrbanus VIII. quam de verbo ad verbum refert *Iulius Lauorius in ſuis varijs Lucubrationibus tit. 4. de Electione Canonica cap. 16. num. 139.* Hocque ſignificant verba deciſ. Piſtorienſis Parochial. 27. Iunij 1621. coram Pirouano ſupra *num. 91.* Clarius in Aliphana Iuriſpatronatus 1. Iunij 1628. coram Ghiſlerio ibi: *Habilitas præſentati probatur, quia docetur de Clericatu per litteras patentes ſui Ordinarij, quæ ſufficiunt, & datur atteſtatio Ordinarij circa idoneitatem ad beneficia ſimplicia, cui fides eſt adhibenda, cum atteſtetur de ſpectantibus ad ipſius officium; Caputaquenſ. deciſ. 266. part. 2. Seraphin. deciſ. 1223. num. 3.* Quod etiam procedit in prouiſione Paroch. vt habetur per Rotam apud Caualerium deciſ. 292. ibi: *Difficultas reducebatur ad ſecundam partem dubij, An ſcilicet examinatores teneantur referre explicitè qualitates eorum, qui ſe examini ſubiecerunt, veluti quòd N. ſit idoneus quò ad mores, quò ad ætatem, quò ad doctrinam & reliquas qualitates requiſitas, & ſic de ſingulis. An potius ſufficiat referre omnes examinatos fuiſſe idoneos? Et Domini reſponderunt non teneri referre explicitè. Ratio ea fuit, quia dum refertur aliquem eſſe idoneum, intelligitur cum illis qualitatibus, quæ de iure requiruntur, vt in ſin. ili allegabatur tex. in § interdum, vbi gloſa in verbo idoneus inſtit. de curator. & in materia noſtra in cap. ſuper inordinata de Prabend. vbi illi ſunt in Eccleſijs idonei reputandi, qui ſeruire poſſunt, & volunt in ipſis, & ideo pueri, & beneficiati in alia Eccleſia repelluntur tamquam non idonei, ad idē eſt tex. in cap. 2. de Inſtitutionibus, vbi gloſa in verbo idonei, & in cap relatum de conceſſ. prabenda.* Et ideo cum hoc

hoc verbum idoneus habeat in hac materia certam iuris *interpretationem eò quis, quo refertur quis idoneus videtur ſatisfactum legi requirenti talem relationem, ad quæ benè dicebant applicari ſuper intelligentia verbi huius, idonei, tradita per Pariſium conſil 40. num. 13. & ſeqq. lib. 4. Nec præmiſſis aduerſari putabant, quòd in Concilio fiat expreſſa mentio, vt ſcilicet debeant renunciari quotcumque ab examinatoribus iudicati fuerint idonei ætate, moribus, ſcientia, prudentia, &c. quia ibi fit expreſſio eorum, quæ tacitè inſunt; exempli gratia, tantùm, quod probatur ex eodem Concil. dum immediatè ſubiungitur, & alijs rebus ad Eccleſiam vacantē gubernandam opportunis, multa enim alia ſunt, quæ requiruntur ad hoc, vt quis ſit idoneus ad Eccleſiam Parochialem gubernandam, veluti quòd ſit clericus ex legitimis natalibus procreatus, & alia, de quibus in cap. cùm in cunctis, vbi gloſ. 1. & cap. cum innotuit de electione. Vnde inferebatur, quòd ſicut Concil. non exigit, vt ſuper iſtis alijs qualitatibus ſpecialiter non expreſſis fiat explicita relatio, ita pariformis determinatio requiratur quò ad mores, ætatem, doctrinam, & prudentiã, quæ in Concil. ſpecialiter exprimuntur. Nec viſa fuerunt obſtare allegata declarationes aliàs facta per eamdem Congregationem Illuſtriſſimorum Cardinalium in hac materia, quia in ijs apparet, quòd examinatores in illis caſibus explicitè retulerant quò ad quaſdam qualitates tantùm, vtputà, quò ad mores, vel ſcientiam, de alijs verò nihil dixerant, tamquam non informati vel approbationē ad Epiſcopum ſeu Vicarium reiecerant, in quibus caſibus meritò reſponſum fuit non fuiſſe ſatisfactum Concilio, quod committit examinatoribus inquiſitionem de omnibus qualitatibus, & circa omnes vult fieri relationem, non autem de vna, vel duabus tã-tùm, alijs omiſſis; Quia non poteſt dici idoneus, qui non habet omnes qualitates, & ideo ſufficit relatio ſimplex idoneitatis, quia omnes ſupradictas qualitates includit. Præterea minus fuit dictum obſtare, quòd de alijs qualitatibus nullus appareat factus proceſſus, ad quem examinatores relationem habere potuerint, quia inquiſitio, quam Concilium exigit ab examinatoribus, poteſt fieri etiam per extraiudicialem informationem, vt tenuit Rota in vna Mediolanen. Parochiæ*

16. Iunij 1599. coram Seraphin. relata per Modernos ſuper regulam 8 gloſ. 9. in annotat. contra nullitat. & attentata ſub num. 39. & ſeqq. Ergo à fortiori neque in inſtitutione ad Capellaniam, quæ eſt beneficium ſimplex, non eſt neceſſariò examen iudiciale, quando noti ſunt mores inſtituendi, ſunt noti ipſi inſtituenti ſiue per ſe, quia eſt eius diœceſanus, ſiue ſi eſt exterus per atteſtationem ſui ordinarij, & ſi in Romana Curia ſeruetur, vt recipiantur teſtes ſuper idoneitate perſonę ibidem promouendæ, vt poſt alios teſtatur S*igiſmundus à Bononia ſupracitato dub. 35. ſub num.* 3. & percipitur ex Corduben. Capellaniæ 5. Decẽbris 1629. coram Coccino verbis ſuprà relatis *in principio huius §.* Quòd ſemel examinatus pro ſimplici beneficio, amplius pro ſimili beneficio non debeat iterũ examinari *Filliuccius poſt Azorium tract. 41. de benefic. cap. 5. num. 37. Riccius 4. par. Praxis reſol 69.* vbi an graduati debeāt examinari pro benefi io ſimplici. Ex qui-
99 bus ſequitur, quòd dicta idoneitas ſufficiat, ſi reperiatur in præſentato tempore inſtitutionis, vnde, & ſi antea fuiſſet quis criminoſus, puta luſor concubinarius, &c. ſi peregit pœnitentiam beneficij ſit compos, *Azorius part. 2. ſuarum Inſtitut. Moralium lib. 6. cap. 7. quæſito 5. in fine, & quæſit. 11. verſ. Deinde.* De præſentato, qui poſt præſentationem fuit effectus irregularis, ſed diſpenſatus & abſolutus fuit ante inſtitutionem, quòd veniat inſtituendus, fuit reſolutum in Pampilon. Parochial. 12. Nouembris 1597. coram Litta. Abſolutè loquendo, quòd præſentationis tempus inſpiciatur quò ad qualitates præſentati patet in *cap. dudū el 1. vbi gloſ. verbo electionis tempore de elect. in cap. ſi eo tempore de reſcriptis in 6. & vtrobique Doctores, Oldradus conſ. 58. in fine, & fuit tentum in Parmenſ. Iuriſpatron. de anno 1573. coram Blanchetto, & in Terracon. Beneficij 9. Decembris 1590. coram Seraphino.* Quia tamen quis in dubio præſumitur idoneus, onus probandi, quem non eſſe idoneum incumbit ipſi neganti talem idoneitatem. *Paulus de Cittadinis tract. de Iurepatron. num. 216.* Fauet Brixien. Parochialis 20. Martij 1620. coram Vbaldo, quæ eſt *60. apud Viuianum*, quam etiam allegauimus ſupra *Praxi I. cum de vacatio-*

ne per ingreſſum Religionis ſub num. 75. Vbi agitur de inhabilitate, ſeu incapacitate ratione Apoſtaſiæ à Religione, ibi: *Obijciebatur Virginio immiſſo in poſſeſſionem beneficij, de quo agitur vigore mandati Rotalis, quòd ipſe fuiſſet profeſſus in Religione S. Franciſci minorum de Obſeruantia, & ex ea egreſſus, & ſic crimini Apoſtaſiæ obnoxius, & proinde incapax beneficij, prout etiam ad inſtantiam Fiſci fuit per ſententiam pronunciatum à Vicario Brixien. vnde dato dubio, an conſtaret de prætenſa Apoſtaſia, eoque propoſito, &c. Hodie Domini dixerunt, de Apoſtaſia non conſtare, & præmittebant, quòd iſtud dubium fuit diſputatum, non ſolùm quando fuit per Nicolaum obiecta Virginio Apoſtaſia per viam exceptionis in iudicio Rotali, vt dictum eſt, ſed etiam ad effectum iuſtificationis litterarum Apoſtolicarum, cum ipſe Nicolaus prius prouiſus de hoc beneficio ab Ordinario poſtea illud impetrauerit etiã à Sede Apoſtolica ex hoc capite Apoſtaſiæ, & incapacitatis Virginij, & ideo illius probatio incumbit Nicolao, non ſolùm, quia excipiens in exceptione actor eſt, l. 2. ff. de except. & illam tenetur probare plenè, & concludenter ſicuti actor intentionem ſuam probat. l. actor* C. *de probationibus l. qui accuſare* C. *de edendo, ſed etiam quia quilibet tenetur iuſtificare ſuam gratiam, &c.* Ampliat *Iulius Lauorius in ſuis varijs Lucubrationibus tit. 4. de elect. Canonica cap. 21. num. 34.* Concluſionem poſitam, etiam ſi opponatur in prouiſione clauſula, ſi idoneus, quia adhuc qui opponit de indignitate, debet illam probare. Nota pro caſu deciſionis ſupra relatæ, quòd non ſolùm Apoſtata non eſt idoneus, ſed etiam eiectus à Religione, vt habetur per Rotam deciſ. 50. apud Viuianum, quod hodie magis eſt verum, cum per Vrbanum VIII. in ſua Conſtitutione de Apoſtatis, & eiectis, ipſi declarentur perpetuo ſuſpenſi ab ordine.

poterit, cui fundationi ſtandum ſit circa dictas qualitates, vbi diuerſæ reperiuntur. Quòd præſentatio facta cum decreto, vt obtineat diſpenſationem circa qualitates requiſitas in fundatione appoſitas à Summo Pontifice, valeat; ex quo non dicitur facta de indigno, ideoque nec patroni poſſunt dici negligentes, patet ex deciſione 5. de rerum permutatione in antiquis, & fuit reſolutum in Firmana Altaris 4. Martij 1596. coram Seraphino.

Cui fundationi ſtandum ſit pro qualitatibus requiſitis in præſentatione.

102 *Qualitates præſentandorũ immutandi facultatẽ poteſt ſibi reſeruare fundator in limine fundationis. Requiritur tamen fuiſſe factam dictam reſeruationem cum conſenſu Ordinarij, num. 104 & 105.*

103 *Augens dotem Eccleſiæ an poſſit ſibi reſeruare facultatem immutãdi qualitates præſentandorum.*

106 *Exequutor conſtitutus ad fundandum Iuſpatronat. quando poſſit ſibi reſeruare facultatem immutãdi qualitates præſentandorum, & num. 110.*

107 *Qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur.*

108 *Hæres & defunctus, vna & eadem perſona cenſentur.*

109 *Obſeruantia firmat ſtatum quò ad qualitates præſentandorum.*

111 *Qualitatum immutatio, etiam in ea, quæ cedunt in minorem cultum Dei. poteſt fieri à fundatore, qui ſibi reſeruauit facultatem illas immutandi, & quando ab exequutore, ibid. Et quæ ſunt qualitates, quæ cedunt in maiorem Dei cultum. Quid ſi non fuerit reſeruata dicta facultas, an etiam poſſit illas mutare. nu. 113.*

112 *Copia inſtrumẽti extracta, pendente lite, & ſine compulſoria, ac citatione partis, quando fidem faciat.*

Sicut enim ſupra *Praxi 3. nu. 34.* diximus, quòd ad probandam pertinentiam Iuriſpatronat. ante omnia debet præſentatus ſtabilire naturam Iuriſpatronat. vt ita dixerim, an ſit hæreditarium, vel gentilitium, aut mixtum: ita nunc dicimus quòd

quòd ad obtinendam inſtitutionem, ante omnia præſentatus debet ſcire, an præter qualitates requiſitas in eo à iure, requirantur aliæ ex lege fundationis? ad quem effectum, quia dubium in hac materia poteſt eſſe, vbi reperiuntur diuerſæ fundationes cum diuerſis qualitatibus, ideo hic tranſcribere putaui has duas deciſiones in illa Giennenſ. Capellaniæ coram Eminentiſſ. Veroſpio. Prima Lunæ 15. Martij 1628 vt ſequitur.

In exequutione vltimæ voluntatis Roderici Perez Archidiaconi de Campos, Petrus Fernandez nepos ab eo hæres inſtitutus erexit decem Cappellanias in Eccleſia S. Ioannis Euangeliſtæ loci de Baëza, quarum tres Cathedraticis, & Lectoribus Vniuerſitatis dicti loci, reliquæ verò ſeptẽ Preſbyteris in Theologia, ſiue Iure Canonico, aut Ciuili graduatis, & ipſius Roderici patrui conſanguineis, in eorum autem defectu etiam extraneis conferuntur, ac præſentatione Capellanorum, in ipſo tamen fundationis limine reſeruauit ſibi Petrus facultatem declarandi, & alterandi, & penitus immutandi dictæ fundationis qualitates, prout verè immutauit, & reiecta qualitate Sacerdotij, & gradus, voluit quòd admitteretur ſimplex clericus in minoribus, vel in ſola tonſura.

Vacante vna ex prædictis Capellanijs, præſentatus fuit Didacus Peralta Theologus, & Sacerdos, cui ſe oppoſuit Franciſcus de Stenuſa Clericus, qui primò coram Vicario Giennen. mox coram Vicario Corduben. reportauit ſententias fauorabiles, & cauſa mihi commiſſa, dubitaui an Franciſco eſſet adiudicanda dicta Capellania, cumque reſolutio dubij penderet à duplici inſpectione, videlicet, an Petrus potuerit immutare tenorem, & conditiones fundationis, an Frãciſcus probaret ſe proximiorem conſanguineum fundatoris. Domini reſeruato articulo conſanguinitatis reſoluerunt, Petrum potuiſſe fundationis leges immutare.

Ex quo enim in ipſo fundationis limine hanc ſibi facultatem expreſsè reſeruauit ipſius qualitates, & tenorem immutandi, vt negari non poſſit, & legitimè in Inſtrumento fundationis datur per Franciſcum in Summario 102 *num. 3. Potuit vtendo hac reſeruatione qualitates Sacerdotij, & gradus doctoratus, ſeu licentiati, de quibus in prima fundatione reijcere, &*

ad-

admittere conſanguineos ſimplices Clericos in minoribus ordinibus, ac in ſola tonſura conſtitutos, vt firmat Lambertin. de Iurepatronat. lib. 1. part. 1. quaſt. 9. art. 1. conſ. 3. amp. 10. num. 71. & art vbi latè per tot. Monet. de Commut. vlt. volunt. cap. 10. de derog. qualit. in fundatione benefic. appoſiti num. 23. & dicit Rota in Condun. Capellania de Relmonſe 15. Iunij 1613. coram D. Illuſtriſs. Veroſpio.

Poteſt enim Patronus in ipſo fundationis initio quacumque voluit pacta, & conditiones apponere, l. verum, vbi gloſ. & Doct. de Conſ. Lãbert. d. art. 1. per tot. quaſt. 5. mihi in verſ. patronus in fundatione, Paleot. deciſ. 89. aliàs 443 num. 3. lib. 5. par. & fuit dictum in Toletana Iuris nominandi 28. Ianuarij 1589. coram Card.

103 Quod eo maximè in hoc caſu dicendum eſt, in quo Petrus etiam dotem auxit, & cum vtilitate augmenti etiam interuenit auctoritas Ordinarij. Monet vbi ſupra cap. 10. num. 186. & ſeq. Lambert. d. quaſt 9. art. 5. num. 90. verſ. ſalua tamen, quæ quidem Ordinarij auctoritas etiam ex interuallo potuit interuenire. Monet. d. cap. 55. num. 18. in 4. Fallent. Lambert. d. art. 5. num. 91. & ſequen.

104 Nec videbatur obſtare, quòd primæ fundationis qualitates, quæ tamquam leges ſeruandæ ſunt, non potuerint etiam per fundatorem immutari, nec cum conſenſu Ordinarij, poſtquam ſemel idem Ordinarius illas approbauit. gloſ. in cap. cum dilectus in verſ. conſtitutum, vbi Abb. num. 5. de Conſuet. Felin. in cap. ſignificauit num 2. de teſtam. Rota in Tolet. Capellan. Februarij 1591. coram Card. Pamph. cum ſit hæc commutatio de reſeruatis Papæ c. quia contingit de relig. domibus, & probibita per decreta Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 5. proce-
105 derêt enim ſupradicta quãdo in limine fundationis non fuit hæc facultas reſeruata ex deductis, vel ſi auctoritas, & conſenſus Ordinarij non interuenerit, ita vt ſi idem conſenſus acceſſerit, & in vim dictæ reſeruationis poſſent, ſi quę fuerint leges à primo prę ſcriptæ, quandocumque immutari, dummodo nouis qualitatibus ius nõ reſiſtat Rocch. de Iurep. in verb. pro eo q. 25. in fin. Cald. conſ 19. eod. tit. Caputaq. deciſ. 229. p. 2. nu. 4.

Minus dici poteſt mutationem non ſuſtineri, eo quòd Petrus non ſit harum Cappel-
106 laniarum fundator, ſed magis executor voluntatis Roderici,

Digitized by Google

derici,indeque tãquam merus miniſter non potuit ſibi reſeruare facultatem huiuſmodi, nec eadem reſeruatione vti, adnotatur per Iacobum de Canibus de exequutione vlt. volunt part.3.in princip. nu. & ſeq. Reſponderunt enim Petrum quidem non ſolùm exequutorem voluntatis Roderici fuiſſe ab eo, & quaſi Patronum, & miniſtrum deputatum in teſtamento, ſed etiam indefinitè ad erigendum opera pia ſine vlla mandati reſtrictione, & cum libera facultate, ita vt potuit ea vti in quoſcumque vſus pios, qui ſibi viſi fuerunt, indeque reſeruare etiam ſibi hanc facultatem immutãdi tenorem, & leges prædicta fundationis, cùm idem eſſet cum perſona Roderici, de cuius voluntate Capellaniæ eriguntur, tum etiam ex regula, quòd qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur. l. ita §.geſſiſſe cum gloſ.& concord. ff.de pet.tutor & curat.quàm
108 eo, quòd, ex quo hæres erat Roderici eadem cum illo perſona cenſeatur. §.1. Authēt. de iure iurando.

Quæ dicebantur de vtilitate Eccleſiæ, cui magis expedit habere ſacerdotes graduatos, quàm ſimplices clericos, non fuerunt habita in conſideratione, ſatis enim euidens fuit ipſius Eccleſiæ vtilitas augmentum ſcilicet dotis Cappellaniarum, & cùm dicta mutatio fuit etiam per alios Cappellanos acceptata, & obſeruata, & admiſſi ſimplices cle-
109 rici talis obſeruantia facit ſtatum, qui attenditur Pariſ. de confiden. quæſt. 18. num. 209. Rota deciſ.229. num.1. & 2. part.1. ita vt hæc quaſi poſſeſſio ad effectum validitatis præſentationis ſufficere debeat, niſi conſtet de contrario ad not.per doct.in cap.conſult. de Iurepatron. Rota in recent.deciſ.178.num.1.part. 1. & in Melitan. Iuriſpatr. 18. Aprilis 1618.corã Marcomontio. Videte circa hoc vltimum dictum deciſionem vltimam apud Praxim *Viuiani*.

Secunda Veneris 23.Martij 1629.

Propoſui iterum dubium, quod fuit 15.Maij Anni proximè præteriti coram me reſolutum, An Petrus Fernandez potuerit mutare leges, & conditiones à ſe primum conſtitutas in fundatione Cappellaniarum, quas in exequutione vltimæ voluntatis Roderici *Perez inſtituerat, & perſtiterunt Domini in deciſis, vt ex facultate, quam ſibi idem Petrus in limine fundationis reſeruauerat mutare potuerit eaſdem conditio-*

*nes, & reiecta qualitate ſacer-
dotij; & gradus in Iure Ca-
non. vel Theologia, vt in prim.
fundatione ſtatuerat, manda-
re, vt eadem Capellania con-
ferrētur clericis in minoribus
ordinibus conſtitutis, qui ta-
men eſſent ipſius Roderici fun-
datoris conſanguinei.*

Cùm enim ipſe Rodericus
110 *erectionem pij alicuius ope-
ris abſolutè commiſerat vo-
luntati Petri, quem in ſuo
teſtamento hæredem ſibi inſti-
tuit, eamque facultatem ita
voluerit apud eum eſſe liberā,
vt non ſolùm, quæ vellet pia
opera eligere, ſed vt quæ etiam
ſibi placerent conditiones, poſ-
ſet eiſdem adijcere, potuit ſine
dubio hanc etiam conditio-
nem in fundatione præſcribe-
re, vt à legibus, quas tunc ei-
dem fundationi imponebat,
ſibi liceret diſcedere, cum li-
cèt exequutor, ex generalita-
te tamen mandati potuerit ea-
dem, quæ Rodericus Dominus
& fundator facere potuiſſet.
Bart. in l. vnum ex familia
69 §. ſi de falcidia num. 2. ff.
de leg. 2. & in l. alio hærede
num. 9. ff. de alim. & cibar.
Bald. in l. ſi quis ad declinan-
dam num. 11. C. de Epiſc. &
Cleric. idem Bart. conſ. 142.
num. 3. Abb. conſ. 110. lib. 2.
Caſtr. conſ. 97. num. 3. & 4.
lib. 1. & id ſolùm non poterat
contrauenire ſcilicet teſtatoris
voluntati. Bald. in eadem
l. vnum ex familia §. ſi duos
num. 1. ff. de leg. 2. Ruin. conſ.
84. num. 12. lib. 3. Laderch.
conſ. 171. Ioann. à Canib. de
exequut. vlt. volunt. part 1.
quæſt. 1. num. 3. Capra eodem
tractatu in princip. num. 6.
& 7.*

111 *Neque eadem facultas ex
eo videri debebat reſtricta,
quòd hæc opera in maiorem
Dei cultum cedere deberent,
quaſi huic qualitati reſiſteret,
quod poſtea ipſe Petrus conſti-
tuit, vt clerici minorum or-
dinum, aut etiam primæ ton-
ſuræ, & qui graduati non
eſſent, ex traditis per Innoc.
& alios in cap. cum iam du-
dum de Præbend. Abb. in c. ex-
tirpandæ §. qui verò num. 27.
eod. tit. quòd in ea opera debe-
rent in maiorem Dei cultum,
& honorem cedere, declarat
quidem, quo motus fuit fun-
dator, vt ita diſponeret, non
tamen ex hoc quidquam de-
trahitur de facultate, quæ vt
dicebam, fuit Petro indefini-
tè conceſſa, & nullis reſtricta
limitibus, ita vt ſicut ex ar-
bitrio, quod liberum habuit,
potuit non ſolùm initio ad-
mittere eos clericos, qui neque
maioribus ordinibus inſigniti
neque gradum in Iure Cano-
nico, aut Theologia aſſequu-
ti eſſent, ſed quæ etiam opera
volebat erigere, ita in erectio-*

ne eiuſdem operum hanc facultatem variandi ſibi reſeruare, & reſeruata vti.

Cætera verba huius deciſionis pertinent ad aliā materiam, nempè circa legalitatem, & fidem inſtrumenti, vbi fuit reſeruata dicta facultas immutandi qualitates & fuerunt relata ſupra *Praxi*
112 *II. nu. 39.* vbi habetis quādo copia deſumpta lite pendente, & ſine compulſoria, ac partis citatione faciat fidem. Pro ea doctrina, quam tangit *deciſio prima nu. 104.* quòd patronus non poſſit mutare qualitates poſitas in limine fundationis, etiam cum conſenſu Ordinarij. dato quòd illam ibi nō ſibi reſeruauerit facultatem. Nota procedere ad ſummum dictam doctrinam in caſu deciſionis, quando qualitates primæ continebant maiorē cultum diuinū, nempè quòd præſentandi ſint ſacerdotes graduati in Theologia, aut in Iure Canonico, & ciuili, non autē quando dictæ qualitates reſpiciunt tantum præiudicium compatronorū, puta quòd Iuſpatronatus nō ſit amplius hæreditarium, ſed gentilitium; quòd non quilibet poſſit præſentari, ſed conſanguineus, vel ſi in prima fundatione vocati ſint generaliter conſanguinei, in ſecunda admittat tantùm proximiorem, &c. vt patet ex notatis à nobis ſupra *Praxi 3 à num. 23. vſque ad 32. incluſiuè.*

De Prima Qualitate loci, ſeu naturalitatis.

113 *Qualitas loci, ſeu naturalitatis pro præſentando ad Capellaniam, poteſt apponi in fundatione.*

114 *Oriundus, quòd quis ſit ex aliquo loco, quomodo probetur. Originarius, & oriundus an idem ſit, & num. 116.*

115 *Beneficiatus dicitur non ſolum incola, & diœceſanus, ſed ciuis illius loci vbi habet beneficium, & num. 117.*

118 Romanus, *Neapolitanus, Florentinus, &c. quis dicatur.*

119 *Ciuis allectus ex priuilegio an poterit præſentari ad Capellaniam erectam pro Oriundo, Originario, Naturali, Diœceſano alicuius loci, & num. 126.*

120 *Priuilegiū ciuilitatis quādo proſit.*

121 *Qualitas requiſita à teſtatore, debet adeſſe tempore teſtamenti.*

122 *Romanorum, Neapolitanorum,*

norum, &c. appellatione, an veniant allecti, ibidem ex priuilegio.

123 *Ciues allecti quando dici poſſint foreſes, & exteri illius loci, vbi ſunt allecti, & num. ſeq.*

125 *Verba dubia interpretationem recipiũt ex alijs pręcedentibus, & ſequentibus.*

127 *Qualitas naturalis, & accidentalis, vbi concurrũt præfertur naturalis.*

128 *Allectus quando poſſit cõcurrere cum Originario pro beneficio obtinendo.*

129 *Expoſiti an dicantur Originarij loci, vbi exponuntur, & nu. 131. Vbi poſſint ordinari, num. 132. vbi ſepeliendi, num. 133. & 135. Quis ſuccedat ipſis morientibus ab inteſtato, num. 134.*

130 *Legatum dotis pro puellis pauperibus alicuius certi loci maritandis, an poſſit dari puellis expoſitis.*

NOn diſputamus hoc loco an originarius vel ciuis in cõcurſu cum eſtero, præſentatus ad Capellaniam debeat præferri nec ne, cum id ſpectat ad quæſitum finale huius §. cum de cauſis prælationis ad Capellaniam conferendam potius vni, quàm alteri, vbi plures ſunt præſentati: ſed tantùm quęrimus, Quid agendum ſit, quando ex lege fundationis præſentari debeat Originarius, vel Naturalis alicuius loci; de qua materia agit *Garzias part. 7. de beneficijs c. 9.* Ex cuius dictis & praxi patet, ꝙ hæc qualitas ſolet requiri diuerſis loquẽdi modis. Supponimus.n.pro certo
113 valide poſſe apponi hanc qualitatem in fundatione, quia eſt ſecundùm ius, quòd data paritate meritorum iubet præferri ciuem extero, vt infra, ſicut valet ſtatutum, & conſuetudo, quòd beneficia non conferantur, niſi vni de Capitulo, vel Collegio, aliàs collatio ſit nulla. *cap. cùm dilectus, & ibi gloſ. in verb. conſtitutum de conſuetudine.* Vbi omnes docent, & fuit dictum per Rotã apud Ludouiſium S. Pont. 218. Primus autem modus eſt, quòd præſentandus ſit Oriundus, vel Naturalis talis loci, vt in caſu deciſ. Bononien. Parochial. 27 Martij 1620. coram Caualerio, quæ inter eius impreſſas eſt *deciſ. 533. ſub num. 2.* ibi: *Quòd Hieronymus ſit oriundus ex diœceſ. Bonon. & in ſacro Preſbyteratus ordine conſtitutus,*
114 *probatur ex litteris patentibus Epiſcopi Reatini, qui*

ipſum ordinauit Bononiæ, habita ſpeciali facultate ab Archiepiſcopo Palleotto, Felyn. in cap poſt ceſſionem num. 3. de probat. Gramat. deciſ. 8. dictum fuit in Colonien. Canonicatus 20. Maij 1602. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio in Hiduntina beneficij 6. Aprilis 1615. coram R. P. D. *meo Vbaldo, & alias ſæpè.* Quod dicitur de oriundo, idem eſſe videtur de origina-

115 rio, quia oriundus & originarius æquiparantur, vt diximus cum de Iubileo *1. par. num. 90.* Vbi reperietis authoritates probantes, quòd talis non ſolùm dicatur, qui natus ſit in eo loco, ſed etiã ex patre, qui in dicto loco natus ſit; nec ſufficiat, quòd ibi tantummodo contraxerit domicilium, quia talis dicitur incola; ſicuti loquendo

115 pro caſu noſtro; ſi ibi eſſet beneficiatus, non ſolum dicetur incola, ſed Diœceſanus, & quòd dicimus de

116 nato in eo loco, excludimus caſum, vbi id accidat non ex eo, quia ibi domicilium habebant, ſed per trãſitum tantùm erant parentes, vt eodem loco fuit declaratum; quibus illic allegatis, adde quòd propriè loquendo Originarius alicuius loci dicitur, qui natus eſt in eo loco, oriundus verò qui naſcitur ex patre, qui erat originarius eius loci; vnde *Vaſquius de ſucceſſionis procreatione libr. 1. §. 2. num. 9.* docuit, quòd natus extra propriam patriam caſu, & per tranſitum dicatur non ſolùm oriundus, ſed originarius eius loci, vbi pater domicilium retinebat, ratio eſt manifeſta, quia talis non eſt neque originarius, neque oriundus illius loci, vbi natus eſt caſu & per tranſitum. *Emanuel Suarez in ſuo Theſauro receptarum ſententia-*

117 *rum litt. O. num. 31.* Quòd habens beneficium in aliqua Diœceſi, etiam ſi ibi nõ reſideat, dicatur ciuis in ea, poſt alios probat *Squillantes cap. 4. de Priuilegijs Clericorum num. 233. & ſeq.* Vbi latè de hac materia ordinationis ratione beneficij, domicilij, vel originis.

Secundus modus eſt, vt ſubdit idem *Garzias ſupra num. 9.* quando dicit, quòd præſentandus ſit talis Diœceſis, & tunc, inquit ipſe ſufficit, ſi habeat originem, vel beneficium, aut domicilium in dicta diœceſi, ſequitur *Campanilis Rubrica 11. cap. 13 num. 195.*

Tertius modus quando denominatiuè dicitur, quòd

118 præſentandus ſit Romanus, Neapolitanus, Abulenſis,

lenſis, &c. & hoc caſu inquit *Garzias ſupra num. 3. & 19* Primò, quòd hic modus loquendi eſt idem cum illo de oriundo. Secundò, quòd ad eius verificationem non ſufficiat neque domicilium, neque beneficium, ſequitur eum *Campanilis citato nu. 195.* Hic modus coincidit cum duobus alijs modis loquendi, puta ſi dicatur quòd præſentandus ſit de tali loco, quia idem eſt dicere Peruſinus & Florentinus, quàm de Peruſio, vel de Florentia; vel ſi dicatur, quòd præſentetur ciuis Neapolitanus, vel ciuis Romanus, quia idem eſt dicere Camerinenſis, & ciuis Camerinenſis, vt *loco ſupracitato de Iubileo nos diximus num. 98.* Vbi etiam explicamus, an nati in Suburbijs, vel Comitatu, ſeu Territorio Vrbis Romæ, vel Neapolis, dicatur Romanus, vel ciuis Romanus, aut de Roma, vel de Neapoli. Quòd etiam origo non inde rectè colligatur ex eo quòd aliquis vel Hiſpanus, vel Lombardus vocitetur communè, aiunt *Alexander Rub. ſoluto matrim. num. 9 & Boerius deciſ. 13. num. 24. apud Emanuelem Suarez loco præcitato num. 23.*

Difficultas præcipua circa hanc materiam eſſe po-
119 teſt, an Allectus in ciuem ex priuilegio, poſſit præſentari in Capellania requirente, vt ſupra, quòd ſit oriundus, vel Originarius, aut Diœceſanus, vel Neapolitanus, Romanus, &c. *Garzias ſupr. part. 7. de beneficijs cap. 9. num. 2.* concedit primo caſu, quando vocatur Oriundus, vel Naturalis, ſufficere dictam Allectionẽ, ſeu vt ipſe loquitur, litteras Naturalitatis; & cùm in tertio caſu, vbi vocatur Romanus, Neapolitanus, Abulenſis, &c. aſſerat coincidere hunc modum cum primo de Oriundo, & Naturali, videtur etiam fateri, hoc caſu, eaſdem litteras, ſeu priuilegium ſufficere; ſed quia ſubiungit, quòd ad eius verificationem non ſufficiat neque domicilium, neque beneficium: à fortiori, videtur id negare, quia ratione domicilij, & beneficij quis eſt verus ciuis, non autem ratione huius priuilegij, quo caſu tantummodo eſt ciuis per fictionem, vt eſt certum, & in terminis ordinum conferẽdorum, tradit poſt Boerium & Riccium, *Squillantes citato cap. 4. de Priuilegijs Clericorum num. 269.* Vbi teſtatur in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, exteros alle-

Digitized by Google

nos æquè idoneos, antequã publicaretur dicta inſtitutio,
120 quia ſi poſtea fuit obtemptum ſimile priuilegium, certum eſt, nihil prodeſſe,
121 quia qualitas requiſita à teſtatore debet adeſſe tempore teſtamenti, vel mortis ipſius, nec ſufficit ſi ſuperueniat ex poſt facto, ne ſit in poteſtate cuiuſque teſtamẽtum eludere, vt dicit *Bartolus in l. ſi cognatis col. 1. in fine verſ. ſi verò aliquis efficitur cognatus ff. de rebus dubijs, Imola in l. fideicommiſſum in princip. verſ. & adde etiam, quòd notatur ff. de condit. & demonſtrationibus.* Fauet in terminis noſtris ferè loquendo *Rolãdus à Valle conſ. 79. num 17. in fine lib. 3. & Delfinus in tractat. de Iurepatronatus num. 201.* Quod meo iudicio intelligerem ſaltem pro hac prima præſentatione. Et licèt aliquibus videbatur hoc potuiſſe Patres, nobis placuit
122 ſententia negatiua, quia & ſi Romanorũ appellatione veniant Romani ex priuilegio, cùm ciues allecti fruantur iiſdem priuilegijs, quibus gaudent originarij, ita vt leges loquentes de ciuibus, illos comprehendat iuxta cumulata per *Nouarium in Praxi electionis fori quæſtione 39. ſeſſ. 2. in prima impreſſione Neapolitana, & ſequitur Riccius deciſ. 193. 3 part. deciſ. Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitanæ, & repetit idem Nouarius in ſuis ſingularibus concluſ. 63. nu. 5.* Vbi primo loco allegatis addit *Bartolum in l. tutelas num. 4. ff. de capitis diminutione, Ancharan. conſ. 152 num. 4. & 5. Peregrinum de fideicommiſſis art. 22. num. 7.* docentes, quòd idem iuris ſit de ciue originali, quàm
123 de allecto. Item tales ciues allecti non ſunt forenſes & exteri, quibus voluit teſtatrix præferri Romanos, vt patet ex notatis à nobis *ſupracitato tractat. de Iubileo part. 1. num. 109.* Maximè quia tales allectos, vt ſupra innuimus, præſupponimus contraxiſſe domicilium in Vrbe, nam his ſolet concedi tale priuilegium, & talis allectio, vt ſeruari in Curia Archiepiſcopali Neapolitana teſtatur *Paulus Squillantes capit. 4. de Priuilegijs Clericorum num. 253.* Et habens domicilium non dicitur forenſis, vt in terminis noſtris ferè loquendo probat à contrario ſenſu *Perez lib. 2. de Anniuerſ. & Capellanijs cap. 3. ſub num. 20 & nos loco ſuprac. diximus cum de Iubileo.* Tamẽ in præſenti cùm vocantur primò omnes

nes

nes Clerici cuiuſcumque nationis, & poſtea vult, Romanos præferri exteris, videtur expreſsè habuiſſe reſpectum ad patriam, ſeu locū originis iuxta illud, quod legimus *Actorum cap.* 2. ibi: *Erant autem in Hieruſalem habitantes Iudæi viri* Religioſi *ex omni natione, quæ*
124 *ſub cælo eſt*. Et per conſequens pro exteris intelligere omnes alterius patriæ, & ſi habitantes, & domicilium habentes Romæ; & tantò magis ciues allectos, ſeu Romanos ex priuilegio, quia priuilegium & domicilium poſſunt facere ciuem, ſed non poſſunt efficere, quòd talis non ſit alterius nationis, ſicut ſupra diximus ex *Seraphino dec.* 1751. *num.* 9. non poteſt efficere priuilegium, quòd quis ſit Ori-
125 ginarius. Verba enim dubia, ex præcedentibus, & ſequentibus interpretationem recipiunt, & vna pars aliam declarat. *l.* 1. *& ibi Bart. ff. de rebus dubijs, l. ſi ſeruus plurium in fine, ff. de legatis* 1. *cum concordantibus*. Ex quibus patet, doctrinam *Ricci* 3. *part. deciſ. Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitanæ deciſ* 42. *in fine*, quæ probat in terminis no-
126 ſtris, quod quando vocatur ciuis loci, poſſit præſentari ciuis allectus, procedit vbi aliud nō apparet ex verbis ipſius fundatoris, & ſi hoc etiam caſu, vbi aliud non ſuaderent verba teſtatoris, adhuc tutius erit ſemper dato dicto concurſu, & paritate meritorum præferre Romanos originarios, quia
127 vbi concurrunt qualitas naturalis, & qualitas accidentalis, prævalet qualitas naturalis tamquam potentior. *l.* 3. *& ibi notat Bartolus ff. de tutelis*, *Soccinus in l.* 2. *in principio num.* 7. *ff. de verb. obligat. Paulus de Caſtro conſ.* 76. *in principio lib.* 1. *Abb. conſ.* 70. *num.* 2. *lib.* 1. *& conſ.* 62 *num.* 16. *lib.* 2. *Simon de Pret. conſ.* 161. *num.* 61. Sed eſſe Originarium eſt qualitas naturalis; eſſe autem incolam, vel allectum eſt qualitas accidentalis, vt patet ex terminis, igitur debet ſemper Romanus ex origine iuxta voluntatem teſtatricis, præferri Romano ex incolatu, vel priuilegio. Fauet *Romanus in l.* 2. *in principio num.* 18. *ff de verb. obligat. Imola conſ.* 35. *num.* 2. *&* 13. *verſ. & pro iſta parte, poteſt etiam allegari*, vt latiùs, Deo dante, habebitis inter meas conſultationes Morales. Quando autem circa huiuſmodi qualitatem nihil fuit dictum à fundato-

re

re beneficij vtrum, paritate ſuppoſita meritorũ, Prælatus debeat præferre ciuẽ Originarium, ciui allecto, cùm de hoc interrogati aliquãdo fui-
128 mus, Reſponſum dedimus cum diſtinctione, aut iſte fuit allectus à poteſtate laica, & tunc debet præferre originarium; aut fuit allectus ab eodem Epiſcopo conferente, prout ſupra diximus ſeruari in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, & hoc caſu, ad hoc non eſſe obligatum, diximus iuxta regulam vulgatam, quod ſemel placuit, amplius diſplicere non debet, & aliud axioma tritum: Qui vult aliquid, debet etiam velle omne id quod ad eius efficaciam opus eſt, *l. 2. ff. de iuriſdictione omnium iudicum*. Si igitur Epiſcopus & Curia concedendo priuilegium, parem fecit exterum ciui ex origine, & id ei placuit, quomodo nunc obligabitur in his, quæ pendent ex eius arbitrio, illum diſparem iudicare. Poteſt tandem du-
129 bitari de expoſitis, an iudicari debeãt vti originarij, vel non? *Nouarius in ſuis Practicis quæſtionibus quæſt. 161.* in caſu legati relicti pro maritandis puellis pauperibus talis loci videtur defendere opinionem negatiuam, quòd ſcilicet tales non ſint reputandi originarij, ſed contra-
130 ria opinio in eodem caſu legati relicti vt ſupra pro maritandis puellis pauperibus, quæ ſint naturales alicuius loci, quòd adhuc expoſitæ conſequantur dictam dotem, quia præſumuntur eſſe eius patriæ, in qua expoſitæ fuerunt, poſt Bart. & Ioannem de Platea, & alios defendit *Perez libr. 1. de Anniuerſ. & Capellanijs cap. 21. num. 78.* vbi *num. ſequenti* limitat quando tales expoſitæ fuerint etiam vulgò conceptæ, quæ matres habeant notas, patres verò ignorentur, quia tunc, inquit ipſe eius patriç dicerentur naturales, ex qua matres; huic opinioni etiã pro caſu noſtro
131 adhæreo, quia iſti expoſiti dicuntur originarij, & ciues illius ciuitatis vbi expoſiti ſunt. *Bart. in l. 1. ff. ad municipales, Mandoſius de ætate minorum, cap. 1. num. 24. Barboſa part. 2. de officio, & poteſtate Epiſcopi allegatione 4. num. 17. & 37. Riccius in Ritu 15. Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitanæ, & Campanilis in ſuo diuerſorio Iuris Canonici, Rub. 9. cap. 8. num. 24* quos ad hoc allegat *Paulus Squillantes cap. 4. de priuilegijs Clericorum num. 161.* Vbi ex hoc probat,
132 quòd iſti expoſiti tamquã

originarij, & ciues poſſunt ordinari ab Epiſcopo loci, vbi fuerunt expoſiti, intellige tamen, vt ſupra, niſi ſint vulgo quæſiti, putà quia mater ſciatur, & ignoretur pa-
133 ter, vnde hoc caſu in ſepulcro matris ſepeliendi sūt inquit *Iulius Lauorius ſuis varijs Lucubrationibus tit.2. de priſco, & recenti funerandi more, cap. 11. num. 123.* qui *num. praced.* docet quòd ſi vterque ignoretur, ſcilicet tam pater, quàm mater, hos ſepeliendos eſſe in ſepultura hoſpitalium, quando dixit hic author in ſepultura Hoſpitalium, nō intelligas omnium Hoſpitalium; ſed illorum, quibus talis fuit expoſitus: nam tale Hoſpitale
134 illi morienti ſine vxore ſuccedit, *Baldus in l. ſi qua illuſtris C. ad Orficianum*. refert, & ſequitur hoc dictum *Baldi*, *Martinus Laudenſis in tractat. de legitima*, *num.153.* Et ſic fiſcus non ei ſuccedit vt benè contra Paul. de Caſtro, & Boerium defendit. *Capriolus lib.5. de ſucc. ab inteſtato num. 17. & ſequ.* Et tantò magis dixi in facto, non poſſe ſuccedere dominum talis expoſiti, apud quem multo tempore ſtetit, & eius occaſione acquiſiuit bona, quæ reliquit; ſed deberi dicta bona Hoſpitali cui fuit expoſitus. Quod autem dicitur de hoſpitale, idē dicas de quolibet nutritore, talium expoſitorum, cui fuerunt expoſiti, vt ſæpè fit à perſonis pauperibus, qui abundant filijs, & carent ſubſtantia, quæ exponunt filios ſuos de nocte ante ianuam alicuius diuitis, cui abundat ſubſtantia, & deſunt filij, ſi enim tales decedunt ſine vxore, & adhuc igno-
135 rantur eius parentes, ſepeliantur in ſepultura nutritoris, quia talis nutritor eis ſuccedit, cum talis nutritor parentis nomen ſibi aſſumat, vt poſt *Tiraquellum*, *& alios probat Perez de Anniuerſarijs, & Capellanijs lib. 1. cap. 21. n. 76. vbi allegat deciſ. Vincentij de Franchis 198.* Qui licèt de iure sētiat contrarium eſſe dicendum, tamen ex conſuetudine mouetur ad deciſionem pro Hoſpitalibus, & ſic etiam pro alijs nutritoribus, quid ſi ſint plures expoſiti, vni nutritori an inter ſe ſuccedant tales, *Gratianus in ſuis diſceptationibus forenſibus tom. 5. cap. 135. num 31.* defendit opinionem affirmatiuam, vbi etiam quòd tales in dubio præſumantur legitimi, etiam quò ad ordines. Non ſolùm probatur aliquem eſſe oriundum ex aliquo loco ex

litteris

litteris patētibus Ordinarij,
136 vt ſupra dictum fuit, ſed etiam per teſtes, vt in Maioricen. Beneficij 3. Iunij 1630 coram Merlino, & Cæſarauguſtana Canonicat. 10. eiuſdem menſis, & anni coram Durano, vbi allegatur *Ludouiſius, aliàs Gregorius XV. deciſ. 35. num. 2. & 38. num. 3.* Caſum notabilem, in quo licèt in fundatione fuit dictum, quòd præſentandus ſit naturalis filius alicuius loci, poſſit præſentari exterus, habetis apud *Cauualerium deciſ. 102.* Adde verba deciſionis Romanæ Beneficiatus S. Laurentij 22. Maij 1623. coram Coccino Decano, ibi: *Et quamuis Nicolaus Antonius excipiat, quòd Franci-*
137 *ſcus non ſit Romanus, quibus ex indulto Leonis ſunt cōferenda beneficia Vrbis, Attamen fuit Reſponſum, quòd indultum Leonis non comprehendit beneficia extantia in Eccleſijs DD. Cardinalium ſed quidquid ſit de hac reſpōſione, quia fortè exceptio intelligitur de ſpectantibus ad collationem DD. Cardinaliū, fuit dictum, indultum non comprehendere beneficia Iuriſpatronat. quæ egent ſpeciali mentione, vt comprehendātur ſub diſpoſitione generali, ex adductis per Modern. ſuper Regulam 8. gloſ. 18. num. 2 & ſeq.* An autem Princeps ſecularis poſſit ſtatuere, quòd beneficia ſita in ſuo territorio non conferantur exteris, tractat *Ant. Diana noſter part. 3. ſuarum reſolut. Moralium tract. primo reſolut. 26.* Semper nobis placuit in hac re, quod concludit *Azorius part. 2. ſuarum inſtitut. moral. lib. 6. cap. 4. quæſito 25.* Vbi latè de hac materia, tales leges debere confirmari à Summo Pontifice.

De Qualitate appoſita, quòd præſentandus ſit de domo, familia, &c. vel quòd ſit proximior.

138 *Capellania poteſt fundari cum ea conditione, vt Capellanus præſentandus ſit conſanguineus, vel proximior, Quid ſi habeat curam animarum annexam. num. 141.*

139 *Conſanguineis, vel familiaribus beneficia, quando conferre ſit licitum, an in hoc poſſit conſiderari ſimonia, num. ſeq.*

142 *Augens dotem Eccleſiæ iam fundatæ, non poteſt apponere hanc conditionem ſine*

ſine aſſenſu Summi Pontificis.

143 Conſanguineus vocatus, an intelligatur de deſcendentibus, vel etiam de tranſuerſalibus, & num. ſeq.

145 Familiæ appellatione qui veniant, quid ſi non gaudent pari nobilitate.

146 Frater ex vno latere, & ex eo deſcendentes, quando dicantur de familia, &c.

147 Fęmina & deſcendentes ab ea, an ſint de familia parentela, &c. & num. ſeq.

149 Aggregata familia, & qui de ea ſunt, an poſſint pręſentari.

150 Erectioni cui ſtandum quando mandatum fuit alteri, vt erigeret Capellaniam.

151 Donatio acceptata non poteſt reuocari, facta de iure præſentandi, differt à donatione facultatis erigendi Capellaniam, num. ſequ.

153 Exequutor ad erigendam Capellan. quando poteſt apponere conditiones circa præſentationem ad illam, & quis dicatur exequutor.

154 Dictio (ſed) declarat pręcedentia, quid de dictione, dictus, &c. An ſit repetitiua præcedentium, num. ſeq.

156 Generi per ſpeciem derogatur.

157 Correctio præcedentium quando cenſeatur inducta.

158 Confeſſione oris proprij nulla maior probatio.

159 Proximitas an computanda ſit reſpectu fundatoris vel vltimi Capellani. Quid in ſucceſſione maioratus, vel fideicommiſſi, num. ſeq. Quid in ſucceſſione feudi, vel Emphyteuſis, num. 161.

162 Illegitimus, vel natus ex eo, an veniat appellatione conſanguinei, vel deſcendentis, An veniat appellatione filiorum, vel liberorum. num. ſequenti. An appellatione familiæ, &c. num. 164. An excludatur à legitimo in remotiori gradu, num. 165.

166 Proximior vbi eſt vocatus an poſſit inſtitui abſque præſentatione.

167 Proximioribus pluribus concurrētibus in pari gradu, quis præſentandus, & inſtituendus. Quid ſi proximior ſit incapax, n. ſeq.

169 Beneficia alia habens an poſſit præſentari ad Capellaniam, & num. 173.

170 Laicus proximior an poſſit

ſit ſe opponere pro adeptione beneficij Parochialis.

171 *Probatio proximitatis ex quibus reſultet.*

172 *Non adeſſe aliquem de familia ad hoc, vt poſſit præſentari extraneus, cõſtat ex eo, quòd præpoſitis edictis, nemo comparuit.*

EST certum apud omnes, hanc conditionem poſſe apponere fundatorem Iuriſpatronatus in limine fundationis,
138 quòd conſanguineus habeat ad illud præſentari, & inſtitui, ſeu de eius domo, & familia, vel quòd ſit proximior, &c. & ſi in collatione, & electione ad beneficia, poteſt accidere offenſiò aliorum, qui putent iure ſanguinis fieri electionem, vel collationem, & ſic peccatum ecceptionis perſonarũ, vt per *Azorium part. 2. ſuarum Inſtitut. Moral. lib. 6. c. 15. quæſito 4.* qui concludit
139 ceſſare tale peccatum, vbi conſanguineus, amicus, vel familiaris, cui ſit collatio, vel qui eligitur, eſt æquè idoneus, & Ampliat etiam vbi eligitur conſanguineus, amicus familiaris, in concurſu alterius, ab eo qui probabiliter putet, hunc alium concurrentem eſſe idonioré, quia ſi ipſe certiſſimè nouit dictum conſanguineum, &c. eſſe idoneum, & dignum, tunc certò, & euidens notitia, præferri poteſt opinioni probabili. Quòd etiam docet *Pariſius libr. 14 de reſignatione beneficiorũ quæſt. 7. num. 21.* vbi etiam in præcedentibus probat, quòd ius ſanguinis non cõſiderari poſſit, vt pretium, & per con-
140 ſequens, hac ratione non committi ſimoniam ob collationem factam conſanguineo. Tamen in beneficijs Iuriſpatronatus conſtitutis ex bonis, ac rebus piorum hominum, vt ipſi alliciantur ad ſimilia beneficia fundanda, ceſſat omnis ſcrupulus, vt per eumdem *Azorium citata part. 2. & lib. 6. cap. 4. quæſito 25.* qui ampliat hanc
141 doctrinam, etiam ſi beneficium iſtud habet annexam curam animarũ, quia adhuc poteſt opponi ipſa conditio, quòd in ea non inſtituatur, niſi ex ſua familia, nam ſubdit ipſe, vel in hac familia inuenitur aliquis idoneus, vel non. Si primum, is erit eligendus, & ſi concurrat magis idoneus, qui tamen non ſit de dicta familia: Si ſecundum, dicta conditio habetur pro non appoſita, ſi cùm idem ſit non adeſſe aliquem

quem ex familia, ad hunc effectum; & adeſſe, ſed non idoneum, ac indignum. Adde, quòd etiam ceſſante dictæ conditionis appoſitione, ab ipſo fundatore, conſanguineus debet præferri extraneo, vt infra §. vltimo dicemus, vide plura ad ornatum *Perez de Anniuerſariis, & Capellan. lib. 2. cap. 2. in princip.* vbi quòd aliquando ſit meritorium conferre beneficium conſanguineis, & quòd Prælatus poſſit bona Eccleſiæ ſolita infeudari, dare conſanguineis.

Dixi (*fundatorem Iuriſpatronatus*) quia, qui ſolùm auxit dotem non poteſt illam conditionem adijcere, niſi adſit conſenſus Sũmi Pontificis, patet in Aquilana Capellaniæ 19. Ianuarij 1629. coram Durano in fine, ibi: *Non obſtat demum, quòd Ioannes alter filius, & hæres d. Angeli, relictis quibuſdam bonis Capellæ præfatæ, voluit Iuſpatronat. ſpectare ad illos de domo, & familia de Refullis, quia ſi Capellania iam erat congruè dotata ex tali legato ſeu augumento dotis, Iuſpatron. acquiri non potuit, gloſa in cap. piæ mentis 16. quæſt. 7. Rota deciſ. 58. num. 5. & 6. part. 1. recent. & alibi ſæpiùs*. Quòd requiratur aſſenſus Summi Pontificis, patet ex dictis à nobis ſupra *Praxi 2. num. 6.* vbi allegauimus deciſionem in Triuentina beneficij 12. Nouembris 1629. coram Queipo, ibi: *Præcipuè quia in beneficijs ſimplicibus dos non deſideratur, vt in deciſ. firmatur, & licèt admitteretur propter paupertatem, illorum vnionem poſſe fieri, hoc procederet, vt beneficia libera remanerẽt, non verò vt Iuripatronatus ſubijcerentur, quia ex augumento dotis Eccleſiæ ædificatæ, & conſecratæ non acquiritur Iuſpatronat. etiam cum conſenſu Ordinarij, &c.* Hæ deciſ. & ſi loquãtur in terminis Iuriſpatron, Actiui, probant etiam idem eſſe dicendum à pari in patronat. Paſſiuo, de quo nunc agimus.

142

Quando igitur admittuntur ad præſentationem illi de familia, domo, ſtipite, linea, parentela, cippo, vel caſata, poteſt eſſe difficultas,
143 vtrum poſſint præſentari non ſolùm qui ſunt de familia effectiua, ſcilicet deſcendentes; ſed etiam qui ſunt de familia contentiua, nempè tranſuerſales? Et reſoluenda erit iuxta ea, quæ diximus ſupra *Praxi 3. ſub n. 78. verſ. cum autem*. Quòd quando admittuntur ſimpliciter

citer illi de familia, cippo, domo, caſata; parentela, tunc poſſint præſentari non ſolum deſcendentes, & ſic de familia effectiua; ſed etiam tranſuerſales, nempè de familia contentiua. Quando verò vocantur, ſeu iubet fundator, vt præſententur de linea, vel deſcendentes, poſteri, &c. non poſſint præſentari, niſi de familia effectiua, & ſic perſonæ conſtitutæ in linea deſcendenti.

Dixi, *quãdo admittũtur, ſimpliciter illi de familia, cippo, domo, &c.* quia ſi fuit additũ aliquod pronomen, quod refertur ad ipſum teſtatorem aut fundatorem, tunc etiam appellatione familiæ, cippi, domus, &c. veniunt tantùm deſcendentes, vt ibidem adnotauimus *num. 79. in fine num. 88. 89. 90. & 91.* Quibus illic allegatis adde *Perez de Anniuerſar. & Capellan. lib. 2. cap. 2. & praecipuè à nu. 22.* vbi quod (linaje) Hiſpanè non ſit idem, quàm linea, latinè, & *num. 26.* etiã probat, quòd vocatis conſanguineis veniãt tam agnati ex linea paterna, quàm cognati ex linea materna. Quæ declaratio intelligitur primò, quando fundator habet deſcendentes, quia ſi illis caret, cenſentur vocati tranſuerſales, vt eſt caſus deciſ. Toletanæ Capellaniæ *241. apud Caualerium*, vbi licèt fundator mandauerat præſentari proximiorem de ſua linea, quo caſu, vt ſupra diximus debent præſentari deſcendentes, tamen quia ipſe erat ſacerdos reſoluit Rota, *Quòd per illa verba (de ſu linaje) non intellexit de linea deſcendentium ſuorum, minus de linea aſcendentium, qui non extabant, vnde neceſſarium dicendum eſt intellexiſſe de linea tranſuerſalium, in qua nullo modo, &c.*

144 Intelligitur ſecundò, quãdo extant de deſcendentibus, qui poſſint præſentari, quia illis non exiſtentibus, poſſunt prẹſentari tranſuerſales deſcendẽtes ab eodem ſtipite, & colonello à quo deſcendit fundator, vt ſupponit Rota in eadem deciſ. ſupra relata, vbi excluditur *deſcendens à fratre coniunctò tantùm ex latere matris, quia cum non deſcendat ab eodem ſtipite, non poteſt dici de linea.* Fauent *Anchar. conſ. 95. num. 6. Roland. conſ. 70. num. 75. verſ. & tantò magis lib. 3. & Placentina Capellaniẹ 10. Iunij 1594. coram Penia.* In qua fuit reſolutum, quòd quando vocantur ad Iuſpatronat. illi de familia teſtatoris, tunc tantùm familia

effe-

effectiua vocata cenſetur, & ſic deſcendentes à teſtatore, vel ſaltem ab eodem ſtipite & colonello à quo deſcendit teſtator. Clarè hoc docet alijs allegatis *Perez de Anniuerſ. & Capellan. lib. 2. cap. 2. à num. 15.* Fauent dicta à nobis pro patronatu actiuo *Praxi* 3. *ſub num. 93.* Nota verba deciſ. Caualerij, *deſcendens ex fratre coniuncto tantum ex latere matris*. Quia ſi eſt coniunctus ex latere patris vtique erit de linea, & de familia, fauent dicta à nobis ſupracitata *Pra-*
145 *xi 3. num. 87.* vbi quòd de familia dicantur omnes deferentes eadem inſignia, & arma etiam, quòd non ſint de ſtipite fundatoris, nec gaudeant pari nobilitate, & quæ ibid. *num. 143.* diximus,
146 fratrem ex vno latere tantùm, tunc non ſuccedere in iurepatron. actiuo, quando illud non fuit fundatum ab aſcendente eius lateris, quo iſte frater coniunctus erat, vbi allegamus *Ildefonſum Perez de Lara in ſuo tract. de Anniuerſarijs & Capellanijs lib. 2. cap. 3.* Qui & ſi inter conſanguineos exiſtentes in eodem gradu doceat *num. 32.* præferendum eſſe eum, qui duplici conſanguinitatis nexu eſt coniunctus; tamen *num. 38. &* 45. hoc ſubdit non habere locum in Capellanijs, vbi nō ſucceditur iure hæreditario, ſed ſufficit ſi ſit de familia; & ſic ex ea parte, ex qua illa fundata fuit Capellania, & ſupponitur in deciſ. Toletana *141. apud Caualerii.* & ſi caſus deciſionis ſit de fratre vterino ipſius fundatoris Capellaniæ, vt ibi eſt videre, ſed tantò magis hoc habet locum, quando eſt frater vterinus alterius, qui eſt de deſcendentibus ipſius fundatoris, quod vt etiam ibid. dicitur procedit, quando fundator *vocauerit deſcendentes ex linea maſculina, & fæminina, quia id fecit ad tollendum dubium, an deſcendentes ex fæmina dicerentur de linea ipſius fundatoris, ſed non propterea dicendum eſt, quod intellexerit de fratre vterino, cum non ſit de linea fundatoris, quia non deſcendit ab eodem ſtipite, à quo ipſe fundator genitus eſt, Pariſius conſ. 51. num. 10. in fine, & conſ. 93. num. 33. & ſeq. lib. 2. & ideo &c.* Hæc ſunt formalia verba deciſ. quomodo frater ex vno latere ſuccedat in feudo, vel in maioratu, *Perez loco citato num. 36. & 37.*

Sed quia Rota præſupponit eſſe dubium, an deſcendentes ex fæmina dicantur

ex linea

ex linea fundatoris, hic à nobis aperienda eſt vera reſo-
147 lutio ipſius dubij, quam excipio ex deciſ. nouiſſima Ianuen. Iuris Honorifici 26. Ianuarij 1632. coram Pirouano, quia ius honorificum Iuriſpatronat. valde ſimile eſt præſentationi, ſeu Iuripatron. paſſiuo. In ea primò habetis, quòd ſecluſo ſtatuto excludente fæminas, ſtantibus maſculis, quando fæmina eſt nupta in eadem familia, deſcendentes ex eadici de linea, & familia, ibi: *Nec videtur Paulus poſſe ſe tueri ex eo quòd tam Theodora, &c.* vt retuli ſupra *Praxi 3. num. 46.* Et poſtea ſubdit: *Propterea non obſtant rationes Grauettæ, & aliorum ſupra allegata, vt ſcilicet fæmina, qua nupſit in eadem familia, conſeruet gradum, & cognomen, ex quo, vt dicit idem* Grauetta *non eſt finis lineæ, niſi quando nupſit extra familiam, ponderando l. pronunciatio in fine, ff. de verb. ſignific. Quia in his terminis benè poterit fæmina conſeruare gradum, & cognomen, quando ſcilicèt verba diſponẽtium ſiuè inter viuos ſiue in vltima volũtate non excludunt perſonam matris gradum conſtituentem, & tunc quia requiſita poterunt conuenire filio fæminæ, quàm deſcendenti maſculo, & agnato agnatione per fæminam agnatam in ead. familia conſeruata, Menoch. conſ. 730. num. 12. Odd. conſ. 46. num. 60. Mantica de coniect. lib. 8. tit. 12. num. 10. benè poterunt intrare rationes, & argumenta Grauetta, & aliorum qui illum ſequuntur, ſecùs autem ſemoto gradu matris propter repugnantem qualitatem maſculinitatis à ſtatuto deſideratam, ſine qua exiſtimauit Caſtren. conſ. 91. num. 4. lib. 2. impoſſibile, mulierem poſſe habere ſuos deſcendẽtes agnatos, &c.* Secundò, quòd quãdo fæmina non fuit nupta in familia eadem, tunc eius deſcendentes non eſſe de linea, neque familia, ibi: *Attamen prædicta omnia euitãtur ex voluntate eiuſdẽ Auguſtini coddicillantis, dum voluit ius honorificum conſeruare nè dum in deſcendentia, ſed & in familia paterna, cui paternæ familiæ, certè conuenire non poſſunt deſcendentes ex fæminis, prout eſt Mariettina filia Auguſtini, quæ fuit finis propria familiæ de Saulis, & principiũ alterius de Iuſtinianis dum ab ea prouenerit Alexander filius de Iuſtinianis, & ab eo Emilius, qui fuit pater Ioannis Baptiſta nunc agentis,*

148 Quando autem vocantur deſcendentes ex maſculis ſimpliciter ipſius fundatoris abſque qualitate familiæ, Rota ibid. verbis ſubſequẽtibus non videtur negare, quòd ipſi deſcencentes ex fæminis ſuccedant in Iurepatron. quia tunc talis *vocatio eſt apta comprehendere agnatos, & cognatos*. Probatio idẽtitatis familię quomodo probetur, præter dicta à nobis ſupracitata *Praxi III à num. 96. vbi de probatione deſcendentiæ, &c.* tradit *Riccius part. 2. Praxis reſolut. 468. & in Praxi nouiſſima reſolut. 201.* Quod etiam quando mandauit fundator, vt præſentaretur aliquis clericus de familia,

149 poſſit præſentari ille qui eſt de familia aggregata, videtur ſequi ex doctrina *Nouarij in ſuis ſingularibus concluſ. 63. num. 5. in fine poſt Rotam apud Farinacium deciſ. 697. & Ricc. part. 3. deciſ. Curiæ Archiepiſcopalis Neapol. deciſ. 42. num. 6.* Quòd iuſpatronat. à teſtatore eius familiæ relictum extendatur pariter ad familiã aggregatam. Quod familiæ alienæ nomen, inuitis illis de familia aſſumi non poſſit poſt alios authores habetur per Rotam in illa Auenion. intitulationis, quæ eſt *deciſ. 549. apud Caualerium.* An autem ex eo, quòd alicui fuerunt relicta bona cũ pacto, vt deinceps denominaretur tam ipſe, quàm eius deſcendentes ex ſua familia, dicatur de familia aggregata, ita vt poſſit pręſentari ad Capellaniam, in qua ex lege fundatoris debet pręſentari vnus de familia? Fuit dubitatum; & Reſpondi pro negatiua. Quia & ſi Iuſpatronat. fuit erectũ ab eo à quo deſcenderat ipſe, qui huic reliquit bona cum tali pacto, tamen quò ad hunc effectum non fuit data ei facultas præiudicandi alijs de familia, argumento eorum, quæ diximus ſupra praxi III. cum de ſucceſſione in Iurepatron. actiuo familiæ relicto, ſeu gentilitio.

Quoniam verò ſæpè ſæpiùs quando mandat fundator, quòd debeat præſentari clericus de familia, ſolet addi, vt etiam ſit proximior, vt eſt caſus deciſ. 241. apud Caualerium Pampilon. Capellan. 4. Martij 1622. coram Remboldo, quæ eſt 45. apud Viuianum, Salamãtinę Beneficij 4. Februarij 1630. coram Ghiſlerio, Cordubenſis Capellaniæ, 5. Decembris 1629. coram Coccino, Salamantinę Capel-

pel-

pellaniæ 27. Maij 1630. corã Ghiſlerio, quæ cum contineat reſolutionem illius difficultatis, cui ſcilicet erectioni ſtandum ſit ad hunc effectum illam hic tranſcribam, & poſtea deſcendam ad dubia particularia, quæ circa hanc materiam poſſunt occurrere; verba deciſionis Salamantinę ſunt iſta: *Dubitabatur an eſſet adiudicanda Capellania Hieronymo Martinez de Zunita præſentato à Maria filia fundatoris, & Domini cauſa per tres vices propoſita, & negotio maturè diſcuſſo, inhærendo reſolutioni factæ 4. Februarij præteriti, cenſuerunt conſtare de omnibus requiſitis ad hunc effectum neceſſarijs, & ſic ex deductis in ea, reſolutionem tunc factam approbamus. Quia in dicta deciſione benè probatur deſcendẽtia Hieronymi ex Maria filia Ioannis Bernal fundatoris, & ſic illum eſſe fundatori proximiorem, & de neceſſitate ex lege fundatoris præferendum, deindeque conſtat de vacatione, clericatu, de præſentatione in tempore, admiſſione, de patronatu, & de iure præſentandi Mariæ ex latè deductis in ea. Punctus autem difficultatis reſtringebatur ad id,*
150 *cui ſcilicet erectioni ſtandum ſit, Ioannis Bernal, an verò Iſabellæ vxoris Alphonſi, ex cuius teſtamento, & bonis erat erigenda Capellania: Nam ſi attendenda anterior fundatio facta per Iſabellam retorquerentur regulæ deciſionis pro Alphonſo, qui eſt proximior, ſtante tenore dictæ fundationis: Si verò attendenda ſecunda fundatio facta per Ioannem Bernal in qua vocantur ipſius proximiores conſanguinei; Hieronymus Martinez proximior præferẽdus, in quo concurſu Domini, inſtrumentum fundationis Iſabellæ de anno 1590. non eſſe attendẽdum cenſuerunt, ſed omninò eſſe ſtandum fundationi factæ per Ioannem de Bernal tam vigore teſtamẽti Alphonſi mariti dictæ Iſabellæ, qui mandauit Capellaniam hanc fundari de bonis ſuis, & Iuſpatron. relinquit Ioanni Bernal, eiuſque deſcendentibus, & ſucceſſoribus, quàm vigore donationis eidem Ioanni Bernal factæ per eandem Iſabellam cum onere, quòd tam de bonis dicti Alphonſi ſui mariti, quàm ſuis, ſimul fundaret dictam Capellaniam cum conditionibus, & reſeruationibus eidem Bernal be-*
151 *nè viſis, quæ donatio fuit acceptata cum omnibus ſuis qualitatibus, & ſic non potuit*

tuit amplius reuocari, nec Iſabella potuit poſtea quicquam facere, aut diſponere contra dictam donationem. Vnde cùm poſtea Ioãnes Bernal fundauerit in exequutionem teſtamenti Alphonſi, & & donationis ſupradictæ, & ſibi, eiuſque deſcendentibus Iuſpatron. reſeruauerit, fundatio antea facta per Iſabellam, poſt tamen dictam donationem attendi non debet, l. perfecta donatio, C. de donat. quæ ſub modo, abdicanti à ſe iura ſua, non eſt regreſſus dandus l. quæritur §. ſi venditor ff. de edilitio edicto l. ſi maritus la 2. §. ſi negauerit. ff. ad l. Iuliam de adulterijs, cap. ex tranſmiſſa de renunciat. Grauetta conſ. 114. num. 10. Rota deciſ. 270. num. 3. vbi multa allegantur par. 1. recent. Non in præiudicium teſtamenti Alphonſi, cui ipſa præiudicare non potuit quò ad bona Alphonſi. Non etiam in præiudicium donationis ab ea facta, quò ad bona ſua, quia tempore, quo ipſa fundauit, iam illa donauerat ad dictum effectum cum pactis, & conditionibus donatario benè viſis.

152 Non obſtat, quòd ſi patronus donat ius præſentandi intelligatur donare cumulatiuè, & non priuatiuè, ex Gonzal. in proœmio 2. num. 32. quia non applicatur caſui, de quo agitur, quia cum patronus, eueniente vacatione poſſit plures, atque plures cumulatiuè præſentare, & alios ac alios intra terminum; ſi donat Ius præſentandi ſtat ſimul quòd donatarius præſentet, & quòd ipſe præſentare poſſit. Hic autem ſi vna fundatio tenet, altera non tenet, & poſtquam ſemel res eſt donata cum abdicatione Iuris quò ad donantem, amplius ille non poteſt diſponere, qui eſt caſus noſter ex l. perfecta, C. de donat. quæ ſub modo, & alijs ſupra allegatis, cum fecerit donationem, & tranſlationem iurium reſeruata ſibi tantùm facultate ducatorum centum ad effectum teſtandi de tempore obitus, atque ita per dictam donationem abdicauit à ſe omne ius, quod habebat ex teſtamento, & prætereà quò ad bona mariti nihil potuit diſponere, dum ille in ſuo teſtamento iam Iuſpatronat. reliquerat Ioanni Bernal, eiuſque deſcendentibus, nec quò ad bona ſua, dum ipſa in donatione narrat, quòd maritus ordinauit fundari dictam Capellaniam in exequutionem tractatus, & conuentionis inter eos factæ, vt de bonis vtriuſque dictæ Capelaniæ

pellaniâ fundarentur, & ſic etiam narrat, hoc feciſſe vigore conuentionis. Nec ob id, quòd in principio teſtamẽti etiam Iſabella fuerit re-
153 *licta exequutrix per illa verba (mando quòd ex omnibus meis bonis, mei teſtamentarij faciant, & inſtituant vnam Capellaniam, &c. quia poſtea teſtator ſe declarat, quòd dum ſupra dixit, quòd ſui teſtamentarij faciant, & inſtituant, fundent Capellaniam, non intellexit de Iſabella; ſed de fratribus de Bernal per illa verba ibi (ſed volo vt inſtitutio illius ſequatur illico, me defuncto modo, forma benè viſis Ioanni Bernal at D. Doctori Bernal meis conſobrinis) quæ verba apertam, & enixam denotant teſtatoris voluntatem vt ſcilicet Iſabella particeps ſit honoris, & præheminentiæ, quæ fundatoribus de iure defertur, ſed illi de Bernal prædictæ fundationi clauſulas, grauamina, conditiones, modum, & formam ſibi melius viſam imponerent, & ſupradicta clauſula vltimo loco ponderata præcedẽtia declarat prop-*
154 *ter illam dictionem (ſed) cuius natura eſt præcedentia reſtringere, & declarare, vt in l. ſi plures, ibi, ſed erunt ij, quos vulgò honorarios appellamus ff. de adminiſtrat. & periculo tutelæ l. diuort. ff. de negotijs geſtis l. ſed ſi tamen in principio, & §. 1. ff. de pactis, Grat. conſ. 25. num. 17. lib. 1. Pariſ. conſ. 45. nu. 8. cum ſeq. libr. 3. idemque ſuadet alia reſtrictiua totius præcedentis diſpoſitionis, quæ*
155 *deducitur ex dictione illa repetita dicto Ioanni, ac dicto Doctori Bernal, adeo vt modus & forma Capellaniæ fundandi, illis ſolummodo commiſſa cenſeatur, etiam ſi alia generalior diſpoſitio præcederet l. qui liberis §. hæc verba, ff. de vulg. Menoch. de præſumpt. præſumptione 78. num. 20. Mantica de coniectur. lib. 6. tit. 23. in fine, & propterea ſpecialis diſpoſitio eſt attendẽda iuxta regulam,*
156 *quòd generi per ſpeciem derogatur, nec in præſenti caret ratione, quòd teſtator expreſſerit, quod tale beneficiũ fundetur per fratres de Bernal cũ conditionibus eis benè viſis, vt à dicta fũdatione viſus fuerit velle excludere Iſabellam, quia cum Iuſpatronatus fuerit eis reſeruatum, non autem Iſabellæ, & diſcernere conditiones, & qualitates, ſub quibus beneficium debeat fundari non congruat mulieribus, quæ penè prædicta ignorant, ſed ſit virorum proprium*

Digitized by Google

prium, vt ad ſenſum patet, conſequenter dicta verba finalia (ſed volo, &c.) dum fratribus de Bernal datur facultas fundandi, & apponendi conditiones eis benè viſas intelligi debẽt priuatiuè ad Iſa-
157 bellam, nec propterea inducitur in continenti correctio praecedentium, quia non eſt verum, quod ſupra fuerit commiſſa fundatio Iſabellæ, ſed exequutoribus ſimpliciter, cum autem eſſent tres exequutores videlicet fratres de Bernal, & Iſabella, declarauit teſtator qui nam ſint illi exequutores, quibus hoc commiſit, & ſic dicta verba finalia in quibus, cõmittitur fundatio fratribus de Bernal, non corrigunt ſed declarant. Supradicta benè comprobantur ex propria cõfeſſione eiuſdem Iſabellæ, de qua in donatione irreuocabili facta ab ipſa omnium ſuorum bonorum ad eumdem effectum fundandi, vbi fatetur, quòd Alphonſus illius vir in eius teſtamento mandauit, quòd eius teſtamentarij facerent, & inſtituerent in Eccleſia Sanctæ Crucis dictæ Ciuitatis vnam Capellaniã Miſſarum dicendarum pro anima ſua, ſuorumque defunctorum modo; & forma benè viſis Illuſtri D. Doctori Bernal Cathedratico veſperarum in hac vniuerſitate, ac Ioanni Bernal ipſius fratri germano, quem dictum Ioannem Bernal reliquit, & nominauit in patronum, illius vita durante, & poſt illum ſuos filios, & deſcendentes eo ordine, & forma, quibus illos vocaret. Hæc ſunt verba donationis, ex quà
158 confeſſione validior, & efficacior omniũ inſurgit probatio, l. cũ precum C. de liberali cauſa. Roland. conſ. 75. num. 23. lib. 2. Rota deciſ. 573 part. 2. recent. Ex quibus patet Ioannem non eſſe vocatum tamquam exequutorem ad Iuſpatronat. & ad ſtatuẽdas conditiones, quibus ipſius deſcendentes in eo debent ſuccedere, ſed tamquam dilectus, & vocatus ad hoc ſpecialiter à teſtatore ex perſona propria, & ideo cum ſegregatus fuerit ab exequutoribus, ipſi non poſſunt in hoc cum eo concurrere, ſed facultas ſtatuendi conditiones circa ſucceſſionem Iuriſpatronat. ſpectat ad Ioannem ex iure & perſona propria, & non conſideratur tamquã exequutor. Quare cùm fundatio Iſabellæ ex ſupradictis non ſubſtineatur, & ſic locus ſit fundationi Ioannis, in qua ſibi proximiores vocat; Qualis eſt Hieronymus Martinez filius Mariæ eiuſdem ſun-

fũdatoris filia, vt inter partes non controuertitur, de illius bono iure conſtare, Doctores reſoluerunt, vtraq; parte, &c.

Prima difficultas in hac ma-
159 teria eſſe poteſt, quomodo metienda, vt ita dixerim hoc caſu proximitas, reſpectu nempè teſtatoris ſeu fundatoris vel vltimi Capellani mortui, tractat hunc articulum in terminis *Perez de Anniuerſarijs, & Cappellanijs lib. 2 cap. 2. num. 7.* Qui videtur diſtinguere inter casũ quo vocantur conſanguinei proximiores, & caſum in quo vocãtur proximiores de linea, familia, aut parentela. Primo caſu, inquit ipſe, proximitas metietur habito reſpectu ad ipſum teſtatorem ſeu fundatorem. Secundo verò caſu habito reſpectu ad vltimũ Capellanum, verba ipſius, quia eius codex eſt rarus, non pigebit hic tranſcribere, prout ſequuntur. *Ex quo ſequitur, quòd in materia Capellaniarum, vocatis ſimpliciter conſanguineis eſt attendenda proximitas fundatoris, non autem vltimi Capellani, cùm non ſuccedatur ei, ſed admittatur proximior fundatoris, etiam ſi teſtator non vtatur pronomine (meus, mea. meum) Lambertinus de Iurepatronatus libr. 2. 3 part. quæſt. 5. art. 4. num. 15. & ſæpè contingit, quòd mortuo Capellano relicto fratre, in quo concurrit illamet qualitas ſanguinis & proximitatis reſpectu fundatoris, nihilominus excluditur ab alio tertio ſe opponente, & probante ſe proximiorem fundatori. Quod limita vt procedat, niſi vocationes ad Capellaniam fuerint ad inſtar Maioratuum, & vocentur per verba de futuro poſteri de familia, & nomine fundatoris, Lambertinus vbi ſupra, Cabedus deciſ. 51. num. 4. part. 2 qui in terminis loquuntur, & conducũt tradita à Caballo cõſ. 60. num 8. Nam qua ratione Capellanus defunctus fuit prælatus, ead. & eius frater vel alter ei proximior, eſt præferendus Caballus dicto conſ. 60. num. 16. Et licèt in alijs vinculis & maioratibus ingreſſa linea non ſit regreſſus ad aliam, quouſque omnes de linea deficiant cap. vnico in fine de natura ſucceſſionis feudi, &c. Hoc tamẽ ceſſat in his Capellanijs, nã admittetur proximior alterius lineæ ſtãte ſimplici conſãguineorũ vocatione: ſecus ſi vocauerit eũ de familia, & nomine per lineam maioratus, vt num. præcedenti, ſcias tamen quòd ſi fundator vocauit*

Digitized by Google

uit deſcendentes ſua linea ſolùm veniunt deſcendentes ab ipſo teſtatore, non tamen ab eius aſcendentibus, & hoc ſiue loquatur de prima perſona, dicendo, de mea linea, ſiue ſcriptura cantet in tertia perſona, de ſua linea, nam hæc pronomina, meus, mea, meum, & ſuus, ſua, ſuum, important relationem ad perſonam diſponentis. Et idem erit ſi non vtatur ſcriptura his pronominibus, ſed dicatur, quòd præſentandus ſit ex linea fundatoris, quia genitiuus fundatoris, iunctus eum dictione (ex) denotat originem lineæ, &c. Sic intellige verba deciſionis à nobis ponderata ſupra *Praxi* 3.*num.* 84. Vide etiam ad hoc propoſitum *deciſ.* 45. *apud Praxim Viuiani*, de qua meminimus infra in 2. difficultate.

Nota illa verba Perez, *niſi vocationes ad Capellaniã ſint ad inſtar maioratuum*; Quia hoc caſu ſicut etiam in fideicommiſſis & ſi ſit valde cõtrouerſa inter Doctores hæc quæſtio, cuius proximitas ſit attendenda, quando ad Maioratum, vel fideicommiſſum vocatus eſt proximior, an teſtatoris, vel vltimi morientis grauati, vt eſt videre apud *Theſaurum deciſ. Pedamontana* 64. Tamen magis cõmunis eſt, quòd debeat attendi proximitas reſpectu vltimi morientis, tum quia diſponens videtur ſe conformare cum diſpoſitione Iuris communis, quæ in ſucceſſione ab inteſtato vocat proximiorem vltimi morientis; tum etiam quia ex eo quòd teſtator prædilexit grauatum, præſumitur prædilexiſſe eius proximum, hanc opinionem ſequuta fuit Rota Romana *deciſ.* 72. 1 *part. in nouis*, & *apud Caualerium deciſ.* 465. & *Sacr. Regium Conſilium Neapol. apud P. Molfeſium in conſuet. Neapol. Addit. ad primum* 4. *quæſt.* 56. Quod procedit abſque difficultate, quando eſt eadem linea teſtatoris, & grauati, vt per Rotam apud *Caualerium citata deciſ.* 465. *num.* 5. Scilicet quia ambo concurrentes deſcendunt à teſtatore, in quibus terminis loquitur *Molfeſius ſupra, Mantica de coniect. lib.* 8. *tit.* 12. *ſub num.* 39. *in Addit.* Qui ita conatur explicare deciſionem Rotæ primo loco allegatam, ſed fallitur vt patet ex alia deciſione apud Caualerium. Nec diſplicet *Theſauro deciſ.* 64. *citata*, & ſi concludat fuiſſe in ſuo Senatu deciſum

ciſum ſimpliciter attendendam eſſe proximitatem teſtatoris, quando fideicommiſſum cantat, quòd ſuccedat proximior de agna
161 tione teſtatoris. Quid autem obſeruandum ſit in ſimili caſu, quando tractatur de ſucceſſione feudi, dixi ſupracitata Praxi 3. ſub num. 84. quòd etiam in ſucceſſione emphiteuſis attendi debeat proximitas reſpectu primi, qui eam recepit, *Mãtica de tacitis, & ambiguis, libr. 22. tit. 18. num. 38.* Et ſi ibidem lib. 23. tit. 29 num. 6. contrarium doceat circa ſucceſſionem feudi.

Secunda difficultas eſt de illegitimis, quæ meo iudicio reſoluitur in Pampilonenſi Capellaniæ 4. Martij 1622. coram Remboldo, quę eſt 45. *apud Viuianum,* vbi agitur de Capellania debita ex lege fundationis proximiori ipſius fundatoris, & ſic in terminis Iuriſpatronatus paſſiui, de qua mentionem fecimus ſupra *Praxi 3. num.* 134. In ea igitur
162 habetis primò, quòd quãdo eſt vocatus conſanguineus vel deſcendens, comprehenditur illegitimus, & natus de illegitimo, quia iſta ſunt verba naturalia, ibi: *Nec obſtat quòd Didacus deſcendit à Ioanne, qui fuit filius naturalis Ferdinandi fratris fundatoris, & ſic ex linea infecta, quia cum dictus fundator ſimpliciter mãdauerit, quòd nominaretur in Capellanum ſuus conſanguineus proximior, ſicque vſus fuerit verbis naturalibus, non autem ciuilibus, cenſentur ſub dicta ordinatione comprehenſi ne dum legitimi, ſed etiam illegitimi, & naturales, ſicque multò magis nati ex illegitimo, eò quòd illegitimi quoque veniunt appellatione conſanguineorum; quia inſpecto iure naturæ etiam illegitimi, & ſpurij dicuntur procedere ex ſanguine, & in eis cadit naturalis affectus, &c.* In ſpecie, quòd quando vocatus eſt deſcendens proximior, etiam comprehendatur illegitimus, quia illud eſt verbum naturale, quando non additur ex legitimo matrimonio, vt in Tiraſonen. eleæmoſinariæ 14. Nouembris 1603. coram Lancellotto, & patet in eadem Pampilon. ibi: *Secùs autem quando talis diſponens vſus eſt verbis naturalibus, quæ ex propria eorum ſignificatione æqualiter comprehendunt etiam ſpurios ex ſupra allegatis.*

Habetis ſecundò, quòd
163 quando vocantur filij ali-

culus vel liberi, tunc non veniant primariò, ſed ſecundariò, & in ſubſidium illegitimi, vel nati ex illegitimis, quia iſta ſunt verba ciuilia, ibi: *Vltrà quod obiectũ videtur procedere, quando diſponens vſus fuit verbis ciuilibus, quæ in ſubſidium tantùm, & ſecundariò poſſunt importare illegitimos prout eſt verbum filij, & liberi, quorum appellatione non veniunt propriè illegitimi, quia illi ſunt propriè filij, quos nuptiæ demonſtrãt. Imola, Alexand. & alij in l. ex facto §. ſi quis rogatus, num. 5. ff. ad trebell. ex textu in l. filium diffinimus, ff de his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris.*

Habetis tertiò, quòd vbi ex communi vſu loquendi, vel conſuetudine, aut lege particulari, illegitimi gaudeant nobilitate parentum non minus ac ipſi legitimi;
164 ipſi illegitimi veniant etiã appellatione familiæ, domus, vel caſatæ, vt ibi: *Ceſſat difficultas in caſu iſto ex quo nec communis vſus loquendi repugnat, quia in partibus Hiſpaniarum ex communi vſu loquendi* (deudo mas cercano) *quibus dicta diſpoſitio concepta legitur, comprehendit etiam illegitimos, vt in puncto Garzias de benefic. part. 7. cap. 15. num. 46. & imò etiam ex conſuetudine illarum partium, ſeu lege particulari, illegitimi quoque gaudent nobilitate parentum non minus ac ipſimet legitimi, & ita veniunt etiam appellatione eorum, qui ſunt de familia, domo, caſata, vt in ſpecie tradit Azeuedo conſil. 24. num. 27. & 29. dicens, quòd naturales clariſſimè sũt de domo, caſata, & agnatione patris ex particulari, & notoria Hiſpaniæ conſuetudine, eos admittente ad inſignia, nomen, & arma, honores, & nobilitatem patris* Garzia *vbi ſupra num. 49.*

Habetis quartò, quòd ea quæ dicta fuerunt in primo
165 & ſecundo caſu procedũt vbi talis illegitimus concurrit cum legitimo exiſtenti in remotiori gradu, non autem in pari gradu, nam iſto caſu ſemper præfertur legitimus illegitimo, ibi: *Vel ſaltem, quia illegitimus concurrit cũ legitimo in pari gradu, ſecùs verò quia teſtator vſus eſt verbis naturalibus, & quæ tam ex communi vſu loquendi, quàm ex conſuetudine importent æqualiter illegitimos, & agitur de præſentatione paſſiua ad ſimplicem Capellaniam, nec legitimus eſt in pari gradu cum deſcendente*

dente ex illegitimo, vt in
caſu noſtro, tunc enim præ-
fertur proximior, licèt de-
ſcendat ab illegitimo, exclu-
ſo legitimo remotiori, Mo-
dern. dicta gloſa 5. num. 124.
verſ. necnon & cæteris pari-
bus. Garzias dicto cap. 15.
num. 48. ad finem, & num.
53. propè finem, &c. Ex qui-
bus patet quomodo expli-
candus ſit Stephanus Gra-
tianus deciſ. 89. Marchiæ,
dum ait, quòd agens vt pro-
ximior, etiam ſe legitimum
probare debeat, intelligi
debet vbi verba ſunt natu-
ralia, & legitimus concur-
rit cum illegitimo proxi-
miori, vt ſupra.

Tertia difficultas poteſt
eſſe, vbi plures reperiuntur
conſanguinei in pari gradu,
& nullus alio proximior,
quando enim abſque diffi-
166 cultate ſe opponit proxi-
mior: tunc tamquam voca-
tus à teſtatore cēſetur præ-
ſentatus, & poteſt inſtitui
abſque alia præſentatione,
vt per Rotam *deciſ. 57. apud*
Viuianum, quod maximè
procedit mortuo fundato-
re, vt eſt caſus *deciſ. 365.*
apud Caualerium in fine,
ibi: *Tandem aliqui ex domi-*
nis conſiderabant Antichum,
cui per Ordinarium fuit ad-
iudicatum beneficium hoc,
nullam habere præſentatio-
nem, cùm fundator ad quem
ſolum pertinet præſentatio,
donec viuit, præſentauerit
ſolum Franciſcum; vnde ſen-
tentia in omnem euentum de-
buiſſet concipi, quòd reiecta
præſentatione Franciſci debe-
ret præſentari Antichus tā-
quam propinquior de domo
fundatoris, non autem debe-
bat illi ſine vlla præſentatio-
ne adiudicari beneficium,
prout factum fuit. Circa
caſum vbi talis proximior
non comparuit intra termi-
num præfixum in edicto, vi-
dete deciſ. in illa Salaman-
tina, relata ſupra *Praxi 5. n.*
87. & ſeq. Quid igitur facien-
dum, quando non adeſt pro-
ximior, ſed omnes concur-
rentes ſunt in pari gradu
præter notata per *Ildefon-*
ſum Perez lib. 2. de Anniuer-
ſarijs, & Capellanijs cap. 3.
à num. 32. Patet ex Cordu-
ben. Capellaniæ 5. Decem-
bris 1629. coram Coccino
Decano, ibi: *In primis enim*
articuli, qui tendunt ad pro-
bandum parem gradum Ro-
meri, & Ioannis Baptiſtæ
non debent ad probādum ad-
167 *mitti, quia cùm iuxta te-*
norē fundationis debeat præ-
ſentari conſanguineus pro-
ximior, & ſi ſunt duo, vel
plures in gradu æquales,
patronus debeat eligere bene-
meritum, dum non articu-

latur maior benemerentia Romeri, probatio partis gradus conſanguinitatis nihil releuat; cùm ſufficiat, quòd patronus præſentauerit aliũ in eodem gradu exiſtentem, & ſic æquè idoneum, cap. cum autem de Iurepatron. Lambertin. eodem tract. lib. 2. par. 1. quæſt. 1. art 3. num. 14. & 15. & fuit deciſum in Calaguritana de Zerdano 14. Februarij 1605. coram bon. m. Penia, præſertim cum Ioannes Baptiſta vltrà conſanguinitates in dicto pari gradu probauerit, vt ex teſtibus datis; eum eſſe benè litteris eruditum, Confeſſarium, & verbi Dei Prædicatorem, & in articulis Romeri de his, aut ſimilibus, quò ad eius perſonam verbum nullum; vnde intrat regula, quòd qualitas quæ adeſt, & requiritur in perſona vnius, & non eſt, & deſideratur in perſona alterius, facit, vt aliter iudicetur de vno, quàm de alio, l. is qui opem, ff. de furtis, & l. 2. §. non tantùm, ff de incend. ruina, & naufragio, verſ. ſed enim, Alex. conſ. 139. num. 5. lib. 5. Remiſſoria autem non eſt danda ad id, quod probatum non releuat, l. ad probationem, C. de probat. Caputaq. deciſ. 66. part. 3. & Gregor. XV. deciſ. 122. num. 1. & deciſ. 81. num. 3.

168 Quòd quado adeſt proximior, ſed incapax præſentationis, iudicari debeat, ac ſi non adeſſet; ſit clarum ex verbis eiuſdem deciſ. ibi: *Præterea Remiſſoria concedi non debet pro articulis, qui tendunt ad probandum Ioannem Fonſecam, qui ſe oppoſuit ad hanc Capellaniam, eſſe in ſecundo gradu, & ſic in proximiori conſanguinitatis gradu, ad effectum, vt Romerus ex eius iure ſibi ceſſo in manibus Papæ, excludat Ioannem Baptiſtam, quia quidquid ſit, An ius dicti Laurentij ſit ceſſibile, in omnem caſum, cum ille de tempore præſentationis, quod attendi debet, &c. haberet ſolùm annos 11. erat incapax ad obtinendam Capellaniam, cùm ad obtinendum beneficium requiratur ætas quatuordecim annorum iuxta Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 6. de reformatione Lambertinus de Iurepatronat. part. 1. lib. 2. art. 26. num. 33. lib. 1.*

169 An autem ex eo quia proximior habeat alia beneficia ſit incapax, explicat eadem deciſ. ibi: *Minùs obſtat quòd Ioannes Baptiſta obtineat alia beneficia, & quòd non beneficiatus prout eſt Romerus, debeat præferri beneficiato, quia quò ad primum adeſt declaratio S. Concilij, &*

Rota

Rota ſæpius decidit non facere incompatibilitatem reſpectu adeptionis, ſed reſpectu tantùm retentionis; Secundum autem procedit in admiſſione, ſeu electione, quæ fit ad beneficia, in quibus nulla adeſt certa forma, aut conditio in fundatione appoſita, ſecùs verò in beneficijs Iuriſpatronat. in quibus patronis præſcribitur modus præſentandi, & ſic non procedit in caſu noſtro, cùm ex ſupradictis, qualitates Romeri, & Ioannis Baptiſtæ, & ſic termini nõ ſint pares iuxta fundationem prout in pũcto, duo prædicta reſoluit Rota apud Seraph. deciſ. 774. & in Pampilon. Parochialis 12. Decembris 1593. coram

170 *Litta.* Quòd laicus conſanguineus non poſſit ſe opponere ad beneficium Parochiale debitum conſanguineis, etiã ſi habeat ætatem aſcendẽdi intra annum ad presbyteratum, niſi habeat primam tonſuram, docet *Garzias part. 7. de beneficijs cap. 5. num. 87. & ſeq.*

Reſtat vt explicemus quis nam ſit, & dicatur proximior, & quomodo probetur aliquem eſſe proximio-

171 rem. Quò ad primum reſpondetur, eum dici, & præſumi proximiorem, qui probauit eſſe conſanguineũ in certo gradu; *Vrſillus ad Afflictum deciſ. 25. num. 5. Surdus conſ. 241. num. 46.* Fauent dicta à nobis in ſimili de Iurepatronat. actiuo *Praxi III. num. 97.* Adde verba deciſ. Peruſinæ fideicommiſſi de Gratianis 10. Decembris 1621. coram Caualerio, quæ eſt deciſio 575. inter eius impreſſas, ibi: *Quò ad primum circa legitimationem perſonæ Petri, cenſuerunt Domini, eſſe ſatis probatum, Petrum eſſe proximiorem Felici teſtatori, & de familia Gratiana. Dabatur enim diuiſio facta inter Aſtorem patrem Felicis teſtatoris, & auum Vincentij grauati ex vna, & aui Petri, qui hodie eſt in cauſa ex altera parte, ex qua diuiſione apparebat de tali proximitate, & hoc inſtrumentum multum facere debere, viſum fuit in hac materia, ex traditis per Peregrinum de fideicommiſſis art. 44. nu. 5. maximè accedente probatione, quòd Felix fuerit filius dicti Aſtoris non ſolùm ex teſtamento ipſius Felicis; ſed ex pluribus enunciatiuis inſtrumentorum emptionum, in quibus dicitur filius quõdam Aſtoris, quæ & ſi non ſint antiquæ, ad hunc tamen effectum viſa fuerunt valde conferre, Rota deciſ.* 176.

Digitized by Google

176.num.1.part.1. in recentior. Quibus accedebant poſitiones datæ pro Perinellis in quibus tota iſta ſeries, & deſcendentia deſcribitur, etiam quò ad perſonam Petri, quæ contra ipſos probant. Alex. conſ. 172. num. 1. volum. 2. Rota deciſ. 296. poſt medium part. 1. diuerſ. Caputaquenſ. deciſ. 189. & 192. part. 1. Quæ licèt paterētur aliquam difficultatem, ea tamen ceſſabat ex teſtibus, ſuper dictis poſitionibus examinatis, qui viſi fuerunt optimè ſuper tali deſcendentia in eis narrata deponere. Ex quibus cùm de attinentia & proximitate Petri ſatis appareat, non erat probanda qualitas maioris proximitatis cùm non appareat in cauſa alius, qui ſe proximiorem diceret, Card. Seraph. deciſ. 1219. num. 1. & deciſ. 1265. in fine, verſ. quod dicitur.

Tandem circa caſum habentis aliud beneficium, quem tetigimus ſupra *num.* 169. notabilis eſt deciſio in illa Barchinon. beneficij 13. Februarij 1623. coram *Caualerio*, quæ inter eius impreſſas eſt *deciſ.* 630. quæ ſonat vt ſequitur: *Non controuertebatur hoc beneficiū eſſe de Iurepatr. mixto, & cōſequenter non cadere ſub regula reſeruatoria, vt fuerat ſub die 12. Decembris prateriti reſolutum informante tantùm Franciſco: ſed ſolum Auguſtinus hodie opponebat, Franciſcum non probaſſe in ipſius perſona concurrere requiſita per fundatorem, qui expreſſè in fundatione diſpoſuerat quòd præſentandus deberet eſſe de genere fundatoris ſi adeſſet, ſin minus præſentaretur alius Clericus idoneus, qui non poſſet aliud beneficium obtinere; Franciſcus verò non probauerat non adeſſe alium de genere, & habebat aliud beneficium. his tamen non obſtantibus, Domini cenſuerunt ſtandum eſſe in deciſis; nam vltrà quòd Frāciſcus erat ab initio reus, & poſſeſſor, nec ſententia Auditoris Cameræ contra ipſum lata tamquam iniuſta, effecerat vt defineret eſſe reus, cùm per allegationem remanſerat in eo ſtatu, in quo erat ante ſentētiam, Surdus deciſ. 61. nu. 44. Cardin. Seraph. deciſ. 1422 num. 1. Et ideo illi ſufficiebat vincere per non ius Auguſtini, qui ex dicta ſententia Auditoris Cameræ nullum ius potuit acquirere, & remanſit actor: ita vt illius non ius ſufficeret ad victoriam Franciſci rei, l. vltima C. de rei vendicatione, Caputaquenſ. deciſ. 11. part. 1. Reſponſum etiam fuit*

ſatis

172 *ſatis conſtare neminem adfuiſſe de genere teſtatoris, cum præpoſitis edictis nemo comparuerit ad tradita per Gonzales ad regulam 8. gloſ. 9. §. 1. ad finem, vnde factus fuit locus præſentationi alterius Clerici, etiam ſi non eſſet de familia, vt dictum fuit coram R.P.D meo Buratto deciſ. 530. num. 11. verſ. vnde*
173 *ipſe pater par. 1 recen. Quòd verò Franciſcus aliud beneficium haberet, non viſum fuit obſtare, cùm prohibitio teſtatoris ſit intelligēda prout de iure, nempè ad effectum retentionis, non autem ſimplicis obtentionis, cùm poſt ſecundum, ad Epiſcopum poſſit primum dimitti, Card Seraph. deciſ. 774. num. 2. vltra quod in fundatione hoc non fuit ſimpliciter ordinatum; ſed fuit remiſſum arbitrio Ordinarij. Et ita deciſum, &c.* Quando dicitur in relata dec. *Cum præpoſitis edictis nemo comparuerit*, intellige iuxta aliam deciſ. Salamant. beneficij 4 Februarij 1630. coram Ghiſlerio relatam à nobis *Praxi* 5. *n. 88. verſ. Neque obſtat Hieronymum non comparuiſſe intra terminos edicti propoſiti per Ordinarium, &c.*

De alijs qualitatibus Doctoratus, Nobilitatis, & puri Sanguinis.

174 *Doctoratus, vel gradus alius an de iure requiratur pro obtinendis beneficijs, & pro quibus, nu. ſeq. Quando requiritur, an ſufficiat ſi careat ſciētia debita, nu. 176. Quid ſi fuit obtentus nulliter, num. 177.*

178 *Licentiatus an veniat appellatione Doctoris, vbi fuit vocatus Doctor; Canoniſta quādo præferatur Theologo, ibid.*

179 *Doctoratus à Comite Palatino, vel ex alterius facultate, an ſufficiat vt poſſit præſentari ad Capellan. fundatam pro Doctore, Quomodo probetur num. ſeq.*

181 *Nobilis cæteris paribus præfertur etiam in beneficijs Eccleſiaſticis; Quibus modis quis poteſt eſſe nobilis, num. ſequ.*

183 *Nobilē ex priuilegio quis poſſit creare, & quomodo. An tranſeat talis nobilitas ad filios, num ſeq. An etiam ad filios antea natos, num. 185.*

186 *Doctor eſt perſona nobilis, item eius filij etiam ſunt*

ſunt nobiles, non autem nepotes, vbi de pœnis ignobilium ei non infligendis.

187 *Nobiles ex priuilegio, an admittãtur vbi ſunt vocati nobiles ſimpliciter ad Capellaniam, & num. 190.*

188 *Legatũ factum nobili pauperi an poſſit dari nobili ex priuilegio, vel Doctori, & num. ſeq.*

191 *Doctor nobilis præfertur Doctori ignobili.*

192 *Vehiculos ducere vbi eſt prohibitum niſi nobilibus, an Doctor poſſit illis vti.*

193 *Inſignijs vti cum Galeris apertis, licet Doctoribus.*

194 *Nobilitas attenditur ex parte patris, & non matris, Quid ſi pater habuit matrem ignobilem, num. ſeq.*

196 *Illegitimi nobilium an ſint nobiles.*

197 *Nobilitas noua, vel ex priuilegio, quomodo probetur, Quid de nobilitate antiqua num. 199.*

198 *Sententia lata circa nobilitatem quando noceat alijs de familia.*

200 *Teſtibus in maiori numero ſtatur in probatione nobilitatis.*

201 *Nobilitas ſedilis quomodo probetur, quando per teſtes coniunctos, & affines, num. ſeq. Ad quem ſpectat probatio nobilitatis, num. 206. vbi an Capitulum ſit legitimus contradictor in hoc caſu.*

203 *Ignobilitas alicuius quomodo probetur.*

204 *Nobilem quem eſſe, vel gentilem hominem an ſit idem.*

SVpponimus, quòd ſi ex nullo iure ad obtinendas
174 has Capellanias, & beneficia ſimplicia requiratur gradus Doctoris, tamen neque reperitur prohibitũ, quin fundator beneficij poſſit apponere hanc conditionem, vt ad illud præſentandus ſit Doctor, vel graduatus in quadam, vel aliqua ſcientia, cùm de iure etiam in rebus ſpiritualibus graduatus præferatur non graduato, vt per *Puteum deciſ. 61. lib. 1. & deciſ. 200. lib. 3.* Dixi *ad has Capella-*
175 *nias, &c.* quia de iure Concilij Tridentini requiritur, quòd ſit graduatus is, cui confertur Canonicatus in Cathedrali habens annexam præbendam Pœnitentiariæ, vel Theologalis, & in Archidiaconatu, & alijs dignitatibus eiuſdẽ Cathedralis

dralis ſi commodè fieri poteſt, vt poſt alios notat *Paulus Squillantes cap. 4. de priuilegijs Clericorum num. 105 & ſeqq.*

Circa hanc qualitatem poteſt eſſe Prima difficultas, Vtrum quando requiritur à fundatore, ſufficiat dictus
176 gradus in præſentando, & ſi careat ſcientia competẽti? Ratio dubitandi eſt, quia Doctor ignarus non gaudet priuilegijs Doctorum, *Boërius tract. de Authoritate magni Concilij num. 94.* Hac tamen ratione non obſtante, contrarium eſt verius, quia re vera iſte eſt graduatus, & per conſequens graduatorum priuilegijs gaudet, ita poſt *Aretinum, Ripam, Garziam, Mandoſ. & Ricc. Paulus Squillantes cap. 4. de Priuilegijs Clericorum num. 121.* loquens de Canonicatibus, & Dignitatibus, in quibus vt ſupra diximus, de iure Concilij Tridentini requiritur Doctoratus, vel Licentia, qui *num.*
177 *122.* idem docet vbi talis gradus fuit receptus contra Collegij, Vniuerſitatis, vel Academiæ ſtatuta, vt quia falsò probauit curſus neceſſarios, vel deſcriptionem in matricula; aut forma præſcripta in examine non fuit ſeruata, quoties tamen dicta promotio non fuit ipſo iure irrita: ita quòd non ſit neceſſaria alia Iudicis ſententia.

Secunda difficultas eſt, An quando fundator requirit, quòd præſentandus ſit
178 Doctor, ſufficiat ſi talis ſit Licentiatus tantùm.

Dixi, *ſit Doctor*, quia ſi requirit, quòd ſit graduatus, eſt certum ſufficere, Reſpõdetur cum diſtinctione, aut de familia, vel loco reperitur tantùm licentiatus, & poteſt ipſe præſentari, vel reperitur Doctor etiam, & tunc non poterit præſentari Licentiatus, excipio hanc reſponſionem ex *Riccio part. 2. Praxis reſolut. 667. & part. 4 reſolut. 69.* ibi: *Licèt Licentiatus in fauorabilibus habeatur pro Doctore, Felinus cap. Clericis de Iudicijs, Gabriel concluſ. 1. de maioritate, & obedientia, tamen non erit præferendus Doctorato, qui rei veritate eſt graduatus, & nõ fictè prout Licẽtiatus* Et ſubdit quòd Doctor in vtroque iure præfertur Doctori in Iure Canonico tantùm. Sicuti etiam quando Canoniſta, ſeu Doctor in Iure Canonico præfertur Doctori in Theologia, ſeu Theologo & è contra poſt alios declarat *Perez de Anniuerſ. &*

Capellan. lib. 2. cap. 3. num. 31. ſcilicet vbi beneficium eſt in loco vbi nõ eſt timor hæreſum.

Tertia difficultas an hoc
179 caſu poſſit præſentari Doctoratus à Comite Palatino vel alio habente facultatem concedendi tale priuilegiũ? Ratio dubitandi ſumitur ex Bulla Pij V. quam poſt Garziam, & Maſſobrium allegat *Nouarius in ſuis quæſt. forenſibus quæſt. 143. lib. 1. & in ſuis ſingularibus concluſ. 41.* vbi Summus Pontifex declarat, Archidiaconos habẽtes iuriſdictionem contentioſam, qui vt ſupra diximus de iure Concil. Tridentini debent eſſe Doctores, non ſufficere, ſi habeant priuilegium Doctoratus à Comite Palatino, vel alio; ſed neceſſe eſſe, vt receperit dictum gradum in Gymnaſio publico, & Vniuerſitate. Hac tamen ratione non obſtante, pro caſu noſtro, niſi aliud à fundatore ſit expreſſum, cenſeo ſufficere tale priuilegiũ, quia ſumus in fauorabilibus in quibus talis habens ſimile priuilegium venit appellatione Doctoris, & dicta Bulla non debet extẽdi vltra ſuũ caſum; fauet *Riccius citat. par. 4. Praxis reſolut 69.* vbi docet, quòd tali Doctori creato à Comite Palatino, &c. præfertur in concurſu Doctoratus in publico Gymnaſio, non tamen negat, quòd veniat appellatione Doctoris, & gaudeat priuilegijs conceſſis Doctoribus.

Remanet, vt modum probandi Doctoratum, vel licentiam ſubdamus, qui erit ſecundùm *Pariſium lib. 10. de reſignat. beneficiorum quæſt. 3. num. 49.* loquens in ſimili de verificatione illius, quando fuit expreſſum in ſupplicatione, quia vt ait ipſe, Papa faciliùs concedit beneficia Doctoribus. Pro-
180 batur igitur per exhibitionem priuilegij, ac etiam per duos teſtes deponentes de publica voce, & fama, vbi allegat *Caputaquenſ. deciſ. 277 part. 1 & deciſ. 6. part. 2.* Addo eamdem Rotam in Leodien. Beneficij 3. Iulij 1628. coram Vbaldo, ibi: *Prout ex priuilegio eidem Antonio conceſſo, ſufficienter remanet probatum, quòd ſit Licentiatus, Egid. deciſ. 214. Verall. deciſ. 1. num. 3. part. 2.* nota ex *Leſſio lib. 2. de Iuſtit. cap. 34 num. 106. verſ. his adde.* quòd hoc caſu ſatis ſit, vt tempore præſentationis is habilis ſit ad comparãdum iſtum gradũ, addo ego & tempore inſtitutionis

tutionis reperiatur Doctor vt ſupra diximus de alijs qualitatibus.

Quò ad aliam qualitatem nobilitatis etiam eſt certum poſſe à fundatore dictam conditionem requiri in præ-
101 ſentando, cùm cæteris paribus, etiam de iure in beneficijs præferatur nobilis ignobili, *gloſ in cap. vltimo ver bo nobilitati extra de pœnis cum alijs notatis per Tiraquellum tract. de Nobilitate cap. 20. à num. 11. Perez de Anniuerſarijs, & Capellanijs libr. 6. cap. 4. num. 1.* vbi latè de hac materia,
182 & quia ſicut de ſeruis dicitur, quòd aut tales naſcuntur, aut tales fiunt, *l. & ſeruorum ff. de ſtatu hominum, §. pœn. inſtit. de iure perſonarum.* Ita quoque dicere poſſumus de nobili, quòd aut talis naſcitur ex parentibus nobilibus, & dicitur nobilis ex genere, vel talis fit beneficio Principis, & dicitur nobilis ex priui-
183 legio eius, qui poteſt hoc efficere; nempe Imperator, de quo nullus eſt, qui dubitet, ſed etiam Rex, & quilibet Princeps non recognoſcens ſuperiorem, vt per *Tiraquellum ſupracitato tractat. de nobilitate cap. 6. num. 5. Peregrinum de iure fiſci lib. 1. ſub titulo de his qui iura fiſci habeant, & Petrum Antonium de Petris in tract. de iure quaſito per Principem non tollendo cap. 3. quaeſt. 4. num. 39.* Et iſti quidem cum nobilem efficiunt, vbique gentium pro nobili haberi talis debet; & ſi ſecùs ſit de effecto nobili ab inferiori Principe, qui tantùm poterit illa nobilitate vti in territorio cōcedentis non extra, vt colligitur ex his, quæ ſupracitati Doctores tradiderunt. An autem princeps vt ſupra tacitè appellando aliquem nobilem in aliqua ſcriptura de alia re facta, cenſeatur illum efficere nobilem, videte *Tiraquellum dicto cap. 6. & Antonium Fabrum in ſuo Codice lib. 9. tit. 28. diffinitione 15.* Cumque vt cer-
184 tum eſt hæc nobilitas acquiſita ex priuilegio tranſfunditur ad filios deſcendentes, quia nobilitas quò antiquior, eò dicitur perfectior, & Illuſtrior, *l. 2 § qua omnia C. de veteri iure enucleando l. 1. C. de iure aureorum anulorum.* Et ſi amittitur ex eo, quòd pater exercuit artem vilem, quidquid contrarium docere videatur *Anchbaranus in cap de natis ex libero vêtre per tex. in l. 2. §. in filijs in fine, ff. de Decurionibus.* Qui tex. lo-

quitur in terminis nobilitatis ex genere, non autem de nobilitate ex priuilegio conceſſo ei, qui poſtmodum vilem artem exercuit, igitur vbi pater nobilitatem acquiſiuit, & ſi Princeps non ſolùm patri, ſed etiam poſteris illam conceſſit, illa non fruentur filij, ſi pater dictam nobilitatem arte vili commaculauerit, vide *Antonium Fabrum loco ſupracitato diffinitione 1. 14. & 25. Vincent. de Franchis deciſ. 29.* Quæ ſint artes, vel alia officia, per quæ nobilitas amittatur, ponit *Tiraquellus citato tractat. de Nobilitate cap. 24. & ſeq.* Adde quòd vbi pater fuit Notarius deſcriptus in matricula, filius non poteſt prætendere nobilitatem, fuit reſolutum in Conchen. habitus 14. Maii 1607. coram Iuſto apud Conſilia *Farinacci de-*

185 *ciſ. 243.* Eſt controuerſia apud Doctores, ad quos filios transferatur dicta nobilitas, ad natos poſtquàm pater illam acquiſiuit, vel etiam ad antea procreatos, intellige ex legitimo matrimonio vt infra. De qua controuerſia poſt *Tiraquellum, & alios agit Lulius Pacius Centuria 1. Antymoniorum quæſt. 39. Iacobus Cuiacius in l. Senator C. de dignitatibus lib. 12.* Alia poteſt

186 eſſe contentio; Vtrum Doctores (qui vt certum eſt, ſunt nobiles non ſolum ipſi, ſed etiam ipſorum filij, non autem nepotes, vt per *Riccium part. 1. deciſ. Curia Archiepiſcop. Neapolitana deciſ. 216.* vbi quòd ideo neque ipſis, neque eius filijs poſſunt imponi pęnæ ignobilium, ſcilicet triremium, de qua re iterum agit *part. 2. deciſ. 93.* vbi cõcedit poſſe illis comminari talem pęnam in caſu fracturæ relegationis) quòd etiam Doctor vt perſona nobilis poſſit arma deferre, *Bartolus in l. magiſtros C. de profeſſor. & medicis libr. 10. quẽ ad hoc allegat Tiraquellus de Nobilitate cap. 20. num. 68. in fine.* Contentio eſſe poteſt, an Doctores verè dicãtur nobiles ex priuilegio, Ratio dubitandi eſt, quia in illis non ſolùm reperitur nobilitas ciuilis, & ſic ex priuilegio: ſed etiam philoſophica, quæ ex virtute proficiſcitur; fauent allegata per *Tiraquellum ſupracitato loco cap. 5.* quòd non ſolùm nobilitas ex ſcientia æquiparatur nobilitati ex genere; ſed quòd illi præferri debeat, *& Riccius par. 1. deciſ. Curia Archiepiſcopalis Neapolit. deciſ. 216. ad fi-*

nem

nem, quòd Doctor dicatur magis nobilis, quàm nobilis ex genere. Sed his non obſtantibus concludendum eſt, eſſe nobilem ex priuilegio, cùm talis declaretur in priuilegio nomine principis, & virtute dicti priuilegij gaudet priuilegijs nobilium, vt loquuntur Doctores in *l. medicos C. de profeſſoribus, & medicis lib. 10.*

Ideo quærimus, vtrum ſtante, quòd fundator ordinauerit, præſentandum ad eam debere eſſe nobilē,
187 intelligatur de nobili ex genere, vel etiam ex priuilegio, ita vt etiam iſte nobilis ex priuilegio, ſiue ſit Doctor, vel non, poſſit ad illam præſentari? *Perez de Anniuerſarijs, & Capellanijs libr. 6. cap. 4. num. 106.* videtur Reſpondere pro negatiua, ea ratione, quòd quando requiritur qualitas aliqua, intelligendum ſit de naturali, & non de ficta, & adducit deciſionem quãdam Cancellariæ Regiæ inter quemdam Licentiatum, & Nobilem, quæ non facit ad rem, quia ibi agitur de Decurionatu debito ex ſtatuto nobilibus ex ſanguine, & certum eſt ex ſupradictis talem non poſſe dici nobilem ex priuilegio. Difficultas verſatur quando eſt vocatus ad præſentationem nobilis ſimpliciter: vnde clarius loquitur *Tiraquellus eod tract. de Nobilitate cap. 5. ſub num. 3.* vbi allegat *Alexandrum conſil. 213. incip. Ponderatis his, quæ in themate col. vlt. lib. 6.* docen-
188 tem, quòd ſi teſtator iuſſerit aliquid dari vni pauperi nobili, poſſint exequutores id dare Doctori, & poſtea ſubdit hæc verba: *De quo tamen multum dubitarem propter id, quod poſteà dicemus in ſequenti verſiculo, & latè Guido Papa deciſ 88. ſed quæro, &c.* Id autem, quod dicit in ſequenti verſiculo, eſt quod quando *Vulpianus appellatur nobilis in l. 2. §. vltimo ff. de excuſat. tutorum, & nobiliſſimus in l. diximus in fine eodem tit. aliqui authores declarant. eſſe referendam eam appellationem ad nobilitatē generis, cùm Vulpianus fuerit etiam nobilis origine.* Sed hanc declarationem ipſe reijcit, igitur nec videtur eſſe eiuſdem opinionis, quam docuit *Perez*, vt ſcilicèt quando à fundatore dicitur, quòd præſentetur nobilis, intelligatur de nobili ex genere, non autem ex priuilegio, vt eſt Doctor, & alij ſimiles, &c. His tamen non obſtantibus in facti contingentia

gentia

tingentia de legato facto pro nobilibus pauperibus,
189 dixi, quòd ſi alia coniectura non intercedat, de mente teſtatoris intellexiſſe de nobilibus ex genere, & origine, ſufficiat ſi ſit nobilis ex priuilegio, v. g. ſit Doctor, & ſi fuit creatus à Comite Palatino, vt optimè probat *Mattheus Stephanus lib. 2. de iuriſdictione part. 1. cap. 6. membro primo num. 704.* Fauet idem *Tiraquellus cap. 6. num. 2.* vbi ait,
190 non ſolùm, quòd tales nobiles ex priuilegio dicantur propriè nobiles, quia ille eſt nobilis, quem Princeps talem facit; ſed etiam quòd iura loquentia de nobilibus ſint intelligenda etiã de nobilibus ex priuilegio, vnde in caſu noſtro idem dicerem, niſi concurreret etiam nobilis ex genere, qui etiam eſſet doctor, quia hoc caſu deberet præferri hic tamquam duplici dignitate decoratus. *Tiraquellus ſupracitato cap. 5. à num. 7.* Quando autem nobilis ex genere concurrit cum Doctore ignobili, quid faciendum, videre *Puteum deciſ. 116. lib. 1.* Fauet etiam *Pacianus lib. 2. de probationibus cap. 41. num. 152.* Qui docet, quòd vbi in aliqua
192 Ciuitate prohibitũ eſt vti poſſe vehiculis, vulgò (Carrozze) niſi nobilibus, illis poſſe vti Doctores, & allegat textum in *l. vnica C. de honoratorum vehiculis lib. 12.* quia Doctores ſunt ve-
193 rè nobiles. Vnde eis licet nobilium more inſignia cum apertis Galeris facere, dummodo ab inſignijs certæ familiæ abſtineant, quod cæteris abſque ſpeciali Imperatoris conceſſione non permittitur, *l. eos qui §. fin. ff. ad l. Corneliam de falſis*, *Tiraquellus loco ſupracitat. cap. 6 à num. 12.*

Quando autem vocantur
194 nobiles ex genere, tunc nobilitas præſentandi debet attendi ex parte patris, & non matris, licèt non ſecùs ſit in libertate, *Alciatus in l. pronunciatio §. familiæ n. 6. ff. de verb. ſignificatione*, & ſi omnes concedant clariorem eſſe nobilitatem, quæ ab vtroque procedit, vt ait *Baldus in l. finali C. de ſeruis fugitiuis*. Quod
195 eſt verum etiam ſi mater patris, & ſic auia fuerat ignobilis, vt in caſu de ſtatuto Eccleſiæ Gienn. quo cauetur, vt in dicta Eccleſia nullus admittatur pro Beneficiato, Portionario, aut Canonico, qui deſcendat per lineam maſculinam, aut fœmininam ex Hebræis,

Mauris,

Mauris, aut Hereticis, reſoluit Rota in Gienn. Portionis 25. Iunij, & 5. Nouembris 1607. coram Caualerio, quæ inter eius impreſſas ſunt 6. & 9. ibi: *Cum enim in nobilitate cõſideretur genus, & ſanguis ex linea paterna, licèt hęc nobilitas ex cõiunctione cum vxore impura aliquo modo denigretur, nõ tamẽ amittitur; ita vt filij nati eã amittant.* Item debet eſſe
196 natus ex legitimo matrimonio, vt dicatur patris nobilitatem adipiſci, *Bald. in cap. innotuit, verſ. nota quòd nobilitas, extra de electione*, eſtque ratio euidens quia, vt diximus filij hanc nobilitatem habent à patre, & pater dici non poteſt verè, quem nuptiæ non demonſtrant, *l. quia ſemper ff. de in ius vocando*. Vnde Vulpianus ait in *l. filium diffinimus ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris, filium eum diffinimus, qui ex viro, & vxore eius naſcitur.* Præſupponit igitur matrimonium. Quæ doctrina fallit primò, vbi ex conſuetudine particulari alicuius loci illegitimi gaudent nobilitate parentum in Pampilonenſ. Capellan. quæ eſt 45. *apud Praxim Viuiani, & nos retulimus ſupra Praxi 3 num. 133. & hac eadem Praxi, & 8. tranſcripſimus.* Fallit ſecundò, ſi fuerunt hi illegitimi à Principe legitimati & reſtituti natalibus, *Perez de Anniuerſarijs, & Capellanijs lib. 2. cap. 4. num. 110.* Debet tamen hoc caſu de nobilitate in ipſa legitimatione, ſeu reſtitutione natalium expreſſa mentio fieri, per notata à *Felino in cap. poſtulaſti ext. de reſcriptis*. Nunc autem de probatione ipſius nobilitatis aliqua reſtant dicenda, cùm enim ſit res aduentitia, certum eſt non præſumi, niſi probetur, *l. non ignorat C. de his, qui accuſare non poſſunt, gloſa in cap. ſi fortè de electione, Vincentius de Franchis deciſ. 600. Seraphinus deciſ. 207.* Agendum hìc à nobis, Primò de probatione nobilitatis ex priuilegio, & ſic noua; & Secundò de probatione nobilitatis ex genere, ſeu antiqua. Nobilitas igitur no-
197 ua probatur ex eodem priuilegio nobilitatis, *Guttierez libr. 3. Practicarum qquaſt. quæſt. 17. num. 148. & 151.* Vel ſi de tali priuilegio, & conceſſione non reperiantur ſcripturæ per pręſcriptionem immemorabilem, *Ripa libr. 2. reſponſo 26. Tiraquellus de Nobilitate cap. 14. per totum*. Hoc

enim

enim tempus immemorabile habet vim tituli, iuſtitiæ, priuilegij, & veritatis, *Caſſaneus in Catal. gloria Mũdi part. 8. conſideratione 20.* Item per libros Hiſtoricos eiuſdem loci, quibus præſertim in antiquis creditur, vt tradũt communiter Doctores in *l. 1. de officio Conſulis*. Item ex alijs de quibus per Rotam in Beneuentana nobilitatis 10. Nouembris 1617. coram *Caualerio*, *qua inter eius impreſſas eſt deciſ. 440.* ibi: *Probabatur .n. Antonium Siluiũ Auum informantium fuiſſe nobilem & tamquam talem reputatum in Ciuitate Beneuentana, quia tamquam nobilis interuenit conſilio; fuit vnus ex magiſtris Hoſpitalis Sanctiſſimæ Annunciatæ, fuit Conſul, qui Magiſtratus non niſi nobilibus conferuntur, & appellabatur (Meſſere) qua appellatione ſoli nobiles vocabantur, cum autem ex eo natus ſit Bartholomeus, & ex Bartholomæo Annibini, hodiè exiſtentes in cauſa Domini cenſebant nobilitatem Aui fuiſſe de iure transfuſam in deſcendentes. Neque viſum eſt obſtare, deſcendentes dicti Antonij nõ fuiſſe vſos dictis gradibus & officijs requiſitis ex ſtatuto, vel conſuetudine loci ad nobilitatem, quia fortaſſe non euenit caſus, quo potuerint vti, & noluerint, quæ voluntas requirebatur ad effectum amittendi nobilitatem, vt per Decianum conſ. 66. num. 65. & ſeqq. lib. 3. Deſumebatur etiam nobilitas horum deſcendentium ex nobilitate vxorum eorumdem Antonij, Siluij, & Bartholomæi, de qua teſtes deponebant*. Item probatur per regiſtrum, ſiuè matriculam nobilium, vbi fieri conſueuit; de qua re Decius conſ.

198 *66.* Item ſententia quæ admittitur, vel reijcitur nobilitas familiæ alicuius, facit ius etiã inter alias perſonas eiuſdem familiæ tamquam lata in cauſa ſtatus, argumento notatorum in *l. ingenuum ff. de ſtatu hominum*, vbi *in ſpecie Cinus, Bald. & Angelus* extendunt ad omnem cauſam, vbi eſt quæſtio de ſtatu, quod intelligas primò niſi intercederet colluſio, ſecundò niſi ibi tantùm incidenter, & non principaliter ſit actum de ſtatu, tertiò niſi ſit lata contra abſentem, quartò niſi ſit lata contra inuitum, vel ſine legitimo contradictore, ita Doctores citati: ex quibus ſequitur, quòd in cauſa, qua quis nobilitatem principaliter prętendit, aum-

numquam ſententia contra vnum lata, alteri nocet; imò ſententia lata contra patrem non nocet filio, ſi vellet de nouo probare ipſam nobilitatem: ita deciſum in Rota Aragonenſi, refert *Seſſa deciſ. 6.* & in S.Regio Conſilio Neapolitano ſeruatum eſſe refert *Anna conſ. 18.* Vnde in cauſa nobilitatis pater & filius non cenſentur eadem perſona, *Gamà deciſ. Luſitana 174.* Conferunt ea quæ adducit *Anna conſil. 17. & 19.* Tantò magis ſententia lata contra aliquos de familia, alijs eiuſdem familiæ minimè nocet, tum quia aliorum principaliter intereſt; tum etiam quia multa poſſunt ſimul concurrere ad excludendum aliquem, quæ non concurrere poſſunt ad cæteros excludendos, veluti ſi fuerit legitima linea in excluſo interrupta, aut aliquid aliud ſimile cõtingat. Eſt benè verum, quod ſententia circa nobilitatem lata in fauorem vnius fratris iuuat alteri fratri conſanguineo, *Seſſa deciſ. 3. Anna ſingulari 468.*

Nobilitas ex genere, & antiqua, quia poteſt eſſe generalis & particularis, nempè reſtricta ad Sediles, vt in aliquibus locis Regni Neapolitani, de vtraque
199 tractabimus. Nobilitas primo modo probatur cõmuni exiſtimatione, & opinione hominum immemorabili, ex traditis in *l. congruum ff. de varijs, & extraordinarijs cognitionibus, & in l. prouidendum C. de poſtulando, Guttierez lib. 3. practicarum quæſtionum quæſt. 14.* vbi expreſsè ait, quaſi poſſeſſionem nobilitatis cauſari ex communi extimatione, & reputatione; argumento eorum, quæ communiter Doctores tradunt in *l. Barbarius, ff. de officio Prætoris.* Quare *Ripa lib. 2. reſponſo 26. num 8.* inquit quòd communis exiſtimatio in hoc magis eſt, quàm lex, ſequitur *Menochius de arbitrarijs caſu 670. num. 4.* Et in terminis huiuſmodi probationis procedit doctrina *Perez de Anniuerſarijs, & Capellanijs lib. 2. cap. 4 num. 74.* Quòd in
200 cauſa nobilitatis ſtatur maiori numero teſtium, licèt ſint aliqui teſtes deponentes contra nobilem, nempè quòd ſatis probatur nobilitas, ſi maior pars teſtium deponat aliquem, à quo deſcendunt in cauſa exiſtentes, fuiſſe exiſtimatum, & reputatum pro nobili; ita *Maſcardus de proba-*

bationibus, *concluſ. 1094. num. 125.* Idque præcipuè ſi talis reputatus ſit in actibus poſſeſſorijs, qui non ſunt actus plebeiorum, hæc eſt enim quaſi poſſeſſio nobilitatis, *Guttierez citata quæſt. 14. num. 13.* Et patet ex verbis deciſ. Beneuentanæ ſupra à nobis relatis. Quòd etiam fama publica probari poſſit nobilitas præfata, patet ex traditis per *Bald. in d. l. prouidendum num. 2. de poſtulando*, & alios quos probat Rota Romana in Melit. Habitus, ſeu Probationum 17. Decembris 1607. coram Lancellotto, quæ eſt *deciſ. 248. apud ſecundum volumen Conſiliorum Farinacci*, & in Comen. Habitus quæ eſt deciſio 242. apud eumdem, & in Meliten. Habitus 10. Iunij 1609. coram Caualerio, quæ inter eius impreſſas eſt *deciſ. 68.* vbi habetis modum probandi, tam dictam communem reputationem, quàm publicam vocem, & famam.

Quando verò tractatur de nobilitate ſecun-
201 do modo reſtricta ad Sediles, & tunc non ſufficit probare per antiquos teſtes, vel ſcripturas fuiſſe ſuos maiores reputatos nobiles, quia poteſt quis reputari nobilis, & tamen non eſſe de nobilitate Sedilis, & ſic talis non poteſt præſentari ad Capellanias, vel beneficia fundata pro nobilibus Sedilium, &c. *Caſſadorus deciſ. 1. de probationibus Farinacc. deciſ. 243. apud ſecundum volumen ſuorum Conſiliorum*. Sed neceſſe eſt probare aliquod factum, ſeu qualitatem particularem reſpicientem certum Sedile talis loci, vt dicatur probata nobilitas illius Sedilis, veluti quod ſui antiqui habuerunt domum in tali quarterio Ciuitatis. Nam à principio diuiſio Sedilium facta fuit inter illos, qui domos prope dictum Sedile habebant, probata hac qualitate, & quòd reputabantur nobiles ſui anteceſſores, & fruebantur prærogatiuis nobilium talis Ciuitatis remanet probata nobilitas particularis illius Sedilis argumento tex. in *l. 2. ff. de iuriſdictione omnium iudicum in cap. præterea de officio delegati*. Si non poteſt probare dictam qualitatem domus, ſufficit ſi probet ſuos anteceſſores gauiſos certo aliquo munere talis ſedilis, vel aliquid adminiſtraſſe, quod proprium eorum erat, qui erant certi Sedilis, *Seraphin. deciſ. 357.*

357. *Cavaler. deciſ. 68.* Minor verò difficultas probationis hoc caſu verſatur in illis, qui ſunt de aliquo cognomine, quod adeſt in Sedili, quia tunc ſolùm tenetur quis probare, ſe ex illis qui tali domo, officio, vel honore gauiſi ſunt, deſcendere, quòd ſi ex ſtipite apparere poteſt, nulla eſt difficultas; ſi verò hoc non ſit
202 certum, debet probare lineam, in cuius probatione etiam coniuncti, & affines iurati admittuntur ad teſtificandum, quia propinqui melius ſcire creduntur propriam genealogiam, *cap. videtur extra qui matrimon. accuſare poſſunt, notant Doctores per illum tex. in l. etiam matris profeſſio ff. de probationibus*. Quamuis verè tex. ille hoc non probet, quia non agit de teſtimonio, quod in particulari negotio fertur, ſed de profeſſione, quæ initio natiuitatis fit generaliter, quæ poteſt filio prodeſſe & nocere. Quando diximus, *coniunctos, &c.* intellige dummodo non agatur principaliter de eorum etiam intereſſe, quales ſunt alij qui non gaudent Sedili, &c. *l. 3. & l. omnibus C. de teſtibus*.

Quia ſolet aliquando talibus præſentatis pro no-
203 bilibus, ignobilitas aliqua etiam hic addere de probatione illius ad effectũ excludẽdi dictam nobilitatem ex Rota Romana in ſupra allegata Giennenſi quæ eſt *deciſ. 6. apud Cavalerium*, ibi: *Licèt enim teſtes de impuritate Ioannis ex latere materno, & ex auia paterna deponant, quòd audierunt dici publicè, & ſic videantur concludere publicam vocem, & famam, Caſſad. deciſ. 3. de probation. & licèt nobilitas probetur per publicam vocem & famam, non tamen ſequitur, quòd ignobilitas eodem modo probetur, quia non eſt eadem ratio fauoris & odij ad notata per Doctores in cap. odia de regul. iur. in 6. Et licèt replicetur, quòd ſumus in antiquis, quo caſu talis probatio admittitur, cùm veritas aliter propter antiquitatem haberi non poſſit, vt tradit Auendaño in ſuo Dictionario, verbo iudio, &c. Nibilominus reſpondetur, quod hi teſtes loquuntur valdè genericè de auditu, & ſine ſpecificatione cauſæ alterius particularis, quæ probatio aliàs fuit reprobata à Rota in Gienn. Canonicatus coram b.m. Bubalo 20. Iunij 1586. Præterea probatio de publica voce, & fama non admit-*

Digitized by Google

titur quando aliquid adeſt in contrarium, vt dictum fuit in vna Oueten. Canonicat 24 Iunij 1578. coram Seraphin. prout in hoc caſu adſunt multa, quæ deducuntur pro puritate, & poſſet etiam particulariter dubitari ſuper perſonis, & qualitatibus teſtium, An ſcilicet probent, vt fuit dictum in vna Toletana Portionis 27. Ianuarij 1595. coram Illuſtriſſ. Cardinali Mantica, &c.

In facti contingentia vidi fundationem quarumdam Capellaniarum, in qua lingua materna ad præſentationes illarum vocabantur *Preti gentil'huomini*, & fuit dubitatum, an eſſet aliqua
204 differentia inter caſum, de quo ſupra, vbi vocantur nobiles ſimpliciter, & hunc vbi vocantur *Gentil'huomini*. Et dixi, ſecluſo communi vſu loquendi, quo nobiles omnes ſignificentur hac voce, qui vſus debet attendi, & prævalet proprietati verborum, *Bart. in l. 1. ff. de ſuis & legitimis hæredibus*. Qui vſus probatur ex dicto Doctoris excellentis *Iaſon in l. ſi filius à patre, ff. de liberis, & poſthumis*. hanc poſſe eſſe differentiam, quòd ſcilicet propriè *Gentil'huomini*, dici nobiles ex genere, & ſic antiquæ nobilitatis, non autem nouæ: ita *Petrus Gregorius lib. 4. de Republica cap. 2. num. 4.* qui ait, quoſdam antiquæ nobilitatis ad diſtinctionem nouorum nolle ſe dici nobiles, ſed gentiles homines, quaſi dicant, ſe gentilitate, ſcilicet ex gente ſua trahere nobilitatem antiquam, quo ſenſu non omnes nobiles, ſunt gentiles homines, ſed omnes gentiles homines ſunt nobiles. Ex quo deducitur falli eos, qui potius volunt vocari *Caualieri*, quã *Gentil'huomini*, quaſi hæc nũcupatio ſit nobilitas minor. Siquidem *Franciſcus Condanus lib. 2. Commentariorum cap. 11.* conſtituit differentiam inter nobilitatem, genus nobilitatis, & gentilitatem: vt prima habeat nobilitatem, ſed non genus nobilitatis; ſecunda habeat nobilitatem, & genus; hi ſunt filij & deſcendentes eorum, qui habebant tantùm nobilitatem, gentilitas verò in nepotibus incipiat, & in alios deriuetur; videte text. in *l. 1. ff. de probationibus*.

205 De tertia qualitate Puri ſanguinis, quòd etiam poſſit apponi pro præſentandis ad Capellaniam, non eſt apud Doctores dubitatio, vt eſt videre apud *Perez de*

An-

Anniuerſarÿs,& Capellanÿs lib. 2. cap. 4. à num. 10. vbi latè agit de modo probandi, quòd quis non ſit puri ſanguinis, ſed quòd deſcendat ex Iudæis, vel Mauris, aut aliàs infectis, de qua re etiam agit Rota in citata Gienn. Portionis 68. apud Caualerium, & deciſ. 264. & 307. apud ſecundum volumen Conſiliorum Farinacci, quòd tales perſonæ de iure ſint capaces beneficij Eccleſiaſtici, probat *Barboſa de Officio, & Poteſtate Parochi cap. 1. num. 73.*

206 Probatio autem nobilitatis, & puri ſanguinis in iſtis cauſis Capellaniarum pertinet ad eum, qui tamquam talis vult illam conſequi, vnde debet teſtes ad id probandum producere, ita *Perez ſupracitato cap. 4. num. 24. in fine vbi num. ſequenti.* ſecus dicit in ſtatutis Eccleſiarum, Collegiorum, & Confraternitatum requirẽtium eam qualitatem, nam tunc pars non producit teſtes, nec citatur ad eorum examinationem prout aliàs requiritur, An Capitulum ſit legitimus contradictor, ne quis ob ſimiles defectus admittatur ad Canonicatũ, &c. Vide in deciſ. relata ſupra hac eadem *Praxi num. 54. & num. 65.*

Quando autem ſit legitimus contradictor, habetis in Baſil. Canonicatus 17. Martij 1631. coram Dunozetto, ſcilicet quando allegat exceptionem ſibi competentẽ vigore indulti Apoſtolici.

De Qualitate Sacerdotij requiſita à fundatore Capellaniæ.

207 *Beneficia ſimplicia de iure non habent annexum ordinem ſacrum, Quid de iure Concilÿ Tridentini ibid. Quid ex lege fundatoris, num. ſequenti.*

209 *Probare, quòd ordo ſacer ſit annexus beneficio ſimplici, quis debeat.*

210 *Sacerdotalis non dicitur inducta Capellania ex eo quod fundator prima vice ad eam vocauit Titiũ ſacerdotem, quando autẽ cenſeatur talis inducta, num. ſeq. & 226. & 232 & 233. An hoc caſu poſſit per alium Miſſas celebrare n. 218 242. & 245.*

212 *Capellanus, vbi fuit dictum quod præſentetur, qui celebret miſſas, an debeat præſentari ſacerdos, Quid ſi fuit dictum quòd præ-*

præſentetur Sacerdos, nu. ſeq. Presbyter, num. 214. & 216.
215 Sacerdos, Capellanus, & Presbyter an ſint idem.
217 Capellanus vbi ex fundatione tenetur celebrare diuina officia, an debeat eſſe ſacerdos, an id poſſit facere per ſubſtitutum, num. 220. Quid ſi debeat adiuuare Parochum in cura animarum, num. 226.
219 Reſidentiam beneficia ſimplicia qualiter, & quando requirant.
222 Examinari an debeat per concurſum Capellanus, qui tenetur adiuuare Parochum in cura. Quid de Canonicis, vel Hebdomadarijs Collegiatæ, vel Cathedralis habentibus ſimile onus, ibid.
223 Capellanus iuſſus celebrare per ſe, vel per alium, an debeat eſſe Sacerdos.
224 Verba quæ præſupponunt, regulariter non diſponunt.
225 Exempla non reſtringunt, ſed declarant.
227 Qualitas adiecta verbo regulatur ſecundùm tempus verbi.
228 Sacerdotem eſſe aliquem quomodo probetur, & num. 246. & quòd aliquis non ſit talis, per quē debeat probari, nu. 248.
229 Præſentatio de non Sacerdote ad beneficium ſacerdotale, quando habeatur pro non facta, quando de inhabili attēditur etiā ſi ſit facta à minori parte patronorum, num. ſequenti.
231 Præſentato quando dicatur quæſitum ius non ſolum in re, ſed etiam ad rem.
234 Præſentatus ad Capellaniam habitu dumtaxat ſacerdotali, in qua ætate eſſe debet.
235 Verba fundationis quando reſpiciant circa qualitatem ſacerdotij tempus præſentationis, vel non, & num. ſeq.
237 Aetas pro Capellania habitu dumtaxat ſacerdotali quæ nam ſit.
238 Ordinem Presbyteratus nō ſuſcipiens Capellanus tēpore debito quam pœnam incurrat.
239 Obſeruantia antiqua an poſſit efficere Capellaniā de ſacerdotali non ſacerdotalem, & è contra.
240 Derogare qualitati ſacerdotij requiſitæ pro Capellania quando cenſeatur Papa, An poſſit illi derogare Epiſcopus etiam de conſenſu patroni, ibidem.

241 *Sacerdote deficiente de familia, vel loco, quis præſentandus.*

243 *Reſidentię requiſitę à fundatore pro beneficio ſimplici expreſſio in gratia, an ſit neceſſaria.*

244 *Subreptitia gratia quando iudicanda.*

247 *Narratiua eſt probanda etiam ſi conſiſtat in negatiua; & quomodo, n. 249.*

ET ſi de iure communi in beneficio ſimplici non
207 requiratur ordo ſacer, neque ſacerdotium, nullus eſt enim Canon, vbi hoc reperiatur, vt teſtatur *Azorius part. 2. lib. 6. cap. 8. quæſito 12.* Dixi, *de iure communi*, quia iure Concilij Tridentini quælibet beneficia ſimplicia Cathedralis, vel Collegiatæ, habent ordinem ſacrum annexum, vt eſt videre *ſeſſ. 22. cap. 4. de reformatione*. & notat *Azorius loco ſupracitato quæſito 11.* Sed ſufficit, vt quis ſit initiatus prima tonſura, ac etiam ætatis quatuordecim annorum prout dictum fuit ſupra hac eadem *Praxi §. 1. & 2.* tamen non per hoc
208 prohibetur, quin fundator beneficij ſimplicis, & Capellaniæ, poſſit in ea requirere etiam ſacerdotium, ſicut etiam ſtatuto, & conſuetudine, vt pro certo ſupponitur ab omnibus authoribus, qui tractant de hac materia cùm talis conditio non ſit contra ius, ſed imò conformis iuri, vt poſt *Azorium docet Filliuccius tract. 41. de Eccleſiaſticis beneficijs cap. 5. num. 23. in principio, & num. 24.* Vnde cùm ex inſtitutione requiratur Sacerdotium, qui illo ordine caret eſt inhabilis ad illud beneficium, ita *Leſſius lib. 2. de Iuſtitia cap. 34. num. 96.* Quod intelligatis quando requiritur dictus ordo actu, & adeſt decretum irritans, vt infra *num. 229.* Ex quibus ſequitur, quòd in dubio non præſumitur iſta qualitas prærequiſita à fundatore, niſi expreſsè id appareat: nam vt diximus de iure non reperitur in iſtis Capellanijs adiunctus ordo ſacer: ita poſt *Roccum de Curte Lambertin. Spin. & Rotam Romanam deciſ. 570. apud Farinacc. Riccius part.*
209 *1. Praxis deciſ. 202.* Et per conſequens onus probandi iſtam qualitatem eſſe annexam Capellanię incumbit aſſerenti; ſicut de aſſerente beneficium eſſe curatum ſæpius dixit Rota, & præcipuè apud *Cavalerium deciſ. 315. num. 3.* Non alia-

ratione, quàm quòd in dubio beneficium præſumitur ſimplex, & non habere cauſam adiunctam. Difficultas igitur prima erit quādo hoc cenſeatur expreſsè cautum ex verbis fundatoris. Nec eſt parui momenti, cum in ea difficultate non ſolùm Doctores, qui de ea tractarunt, ſed ipſamet Rota Romana variauit, teſte *Petro Moneta in ſuo tract. de commutationibus vltimarum voluntatum cap. 10. num. 136.*

Dixi, *ex verbis fundatoris, ſeu fundationis*,
210 quia ex eo, quòd in prima fundatione fundator vocauerit ad Capellaniam Titium Sacerdotem tunc temporis, non ſequitur, quòd voluerit omnes alios præſentandos ad eam debere eſſe Sacerdotes; ſed potius id præſumi debet factum, ex quo de facto Titius erat Sacerdos. Rota in Monopolitana Hebdomadæ 14. Decembris 1612. coram Manzanedo. Circa hanc difficultatem extat declaratio Sacr. Cōgregationis Eminentiſſimorum Sacri Conc. Triden. Interpretum, quam refert poſt alios *Fagundez lib. 3. in I. Præceptum Eccleſiæ cap. 9. ſub*
211 *num.* 3. his verbis: *Habens capellaniam non tenetur promoueri ad Sacerdotium, niſi in fundatione cautū ſit, vt Capellanus perſonaliter, vel per ſe ipſum miſſas celebret, ſed curare debet, vt per alium celebrentur.* Seu vt refert *Paulus Squillantes cap. 4. de Priuilegijs Clericorum, num. 27. ex Garzia.* magis clarè: *Poteſt conferri ſimplici Clerico Capella habens onus celebrandi miſſas; niſi in fundatione cautum ſit, vt per ſe ipſum celebret.* Ex quibus declarationibus

Infertur primò, Capellaniam, non habere hunc ordinem adiunctum, quotieſcumque fundator dixit,
212 quòd *præſentetur, vel inſtituatur Capellanus, qui & miſſas celebret.* Sed ſufficere, vt ſupra, *præſentatum eſſe initiatum prima tonſura, & eſſe ætatis 14. annorum.* Ita *Paulus Squillantes citans alios dicto num. 27.* Ratio eſt, quia illa verba cenſeri potius debent poſita ad onus, quàm qualitatem ſignificādam, quibus illic allegatis, adde *Ildefonſum Perez de Anniuerſar. & Capellan. lib. 2. cap. 5. num. 8. Riccium allegantem deciſ. Rota part. 3. ſua Praxis reſolut 101. Monetam ſupracitat. cap. num. 54. & Barboſam de Officio, &*

& Poteſtate Epiſcopi alleg. 24. num. 43. pro hac parte Riccius part. 1. Praxis deciſ. 102. refert de verbo ad verbum deciſ. in illa Romana Capellaniæ 23. Ianuarij 1589. coram Pamphilio, & ſi deciſ. 402. loquendo iuxta deciſ. in illa Parmenſi, contrariari ſibi quodammodo videatur. Idem eſſe ſi fundator dixerit, quod tot miſſæ celebrentur per Capellanum præſentandam, non dubitamus, quidquid contrarium videatur aſſerere Graſſius conſil. vnico de Iurepatronat. num. 5. quia iſta verba faciunt eundem ſenſum cum illo alio modo, præſentetur Capellanus qui miſſas celebret, vt excipitur ex authoribus allegatis.

Infertur ſecundò, neque eſſe Capellaniam ſacerdotalem, vbi à fundatore fuerit
213 dictum, quòd eligatur, vel præſentetur Sacerdos, qui celebret miſſas, &c. Ita contra Azorium Fagundez ſupracit. num. 3. Quia, vt inquit ipſe, cùm expreſsè non ſit cautum, vt per ipſummet celebret, poteſt deſeruire per alium Sacerdotem, & ſic neque erit neceſſe, quòd ipſe ſit Sacerdos; ſed ſufficit ſi ſit clericus habens ætatem requiſitam pro beneficio ſimplici, quatuordecim ſcilicet annorum. Idem dicimus, vbi fundator fuit vſus vocabulo Presbyter, prout in caſu deciſ. coram Mantica relatę à Gonzales gloſ. 5. in Regul. 8. num. 85. Fauet huic opinioni deciſio Firmana relata à Garzia par. 10. cap. 10. ſub num. 37. vbi habetur, quòd quando
214 teſtator mandauit pręſentari Presbyterum ſeu Rectorem cauſa celebrandi miſſas, beneficium non dici ſacerdotale. Nec obſtat, quòd Presbyter magis ſignificet ordinem ſacerdotalem,
215 quàm Sacerdos, quia Sacerdos eſt idem quàm Capellanus, Petrus de Gregorio part. 2. Sintagmatum Iuris cap. 15. num. 12. Nam licèt hoc ſit verum in rigore verbi, & modi loquendi canonum, qui Sacerdotem vocant presbyterum, & ordinem Sacerdotij, ordinem Presbyteratus; tamẽ ex communi vſu loquẽdi hominum, hoc nomen Presbyter conuenit cum alijs Clericis, & omnes Clericos vocamus, Preti, quod vocabulum trãsferunt Notarij Presbyteros: videte Viuianum lib. 6. Praxis cap. 6. num. 37. & ſeqq. Vnde
216 etiam hoc caſu quando dicitur, quod præſentetur Presbyter, niſi alia verba

exire ab Eccleſia, & ad hoc vt poſſint participare de diſtributionibus quotidianis Capituli Aquilani, prout cæteri Capellani inſeruientes participant de annuis reditibus pro dote aſſignatis, ſoluere teneantur Capitulo prædicto quolibet anno ducatos quadraginta de Regno, pro qua ſolutione Capitulum è conuerſo teneatur dare ipſis Capellanis diſtributiones ſolitas dari alijs Capellanis dictæ Eccleſiæ inſeruientibus; cùm autem dictus Leonardus prætenderet ſe poſſe dictæ Capellaniæ inſeruire per ſubſtitutum, dato ſuper hoc dubio Domini reſponderunt, quò ad celebrationem miſſarum poſſe per alium inſeruire, quò ad reliqua verò nequaquam.

Fundamentum autem Do-
218 *minorum quò ad primam partem reſolutionis fuit, quia cùm non fuerit expreſſè dictum, quòd Cappellanus teneatur celebrare per ſe ipſum, vtique poteſt celebrare per alium, Lap. allegat. 35. & 117. num. 2. Gonzal. ad reg. 8 gloſ. 5. num. 75. cum ſequ. Garz. de benefic. part. 7. cap. 1. num. 86. 87. 92. & 93. & ſeq. Gratian. deciſ. March. 155 num. 4. & diſcept. forēſ. cap. 133. num. 1. & pluries fuit in Rota reſolutum, vt in Romana Capellaniæ 2. Ianuarij 1589. coram Cardinal. Pamphilio relata per Garz. vbi ſupra num. 94. & deciſ. 635. num. 2. & ſeq. & deciſ. 719. num. 3. in fin. part. 2. recentior. & deciſ. 108. num. 5. & ibi Adden. num. 15. coram S. M. Gregor. XV. & idem cenſuit Sacra Congregatio, vt refert Marcheſan. de commiſſ. part. 1. fol. 140.*

219 *Quò verò ad ſecundam partem moti ſunt ex eo, quia omnia beneficia, quæ in titulum conceduntur, etiamſi ſint ſimplicia de iure communi reſidentiam requirunt cap. ad hæc de præben. Abb. in cap. cùm ad hoc num. 5. de cleric. non reſiden. Rebuff. in Praxi benefic. in tit. de diſpenſ. non reſiden. nu. 7. & fuit dictum in cauſa Maceraten. Parochialis 14. Martij 1575. coram Orano.*

Et quamuis hoc hodie non procedat, attenta generali cõſuetudine, ſecundùm quam Capellani huiuſmodi ſimplicibus Capellanijs, perſonale aliquod ſeruitium impendere minimè tenentur, ſed illi per ſubſtitutum inſeruire valent. Felin. in cap. dilectus il 2. num. 1. de reſcript & in cap. cùm omnes ſub num. 3. de conſtit. Gratian. d. deciſ. March. 155. num. 2. Gonzal. ad dictam reg. 8. gloſ. 5. num. 80.

80. & gloſ. 15. num. 76. Rota deciſ. 483. num. 2. part. 1 diuerſ. & in Virdunen. Canonicatus 23. Februarij 1587. coram Gypſio, & in alijs relatis per Garz. de benefic. par. 3. cap. 2. num. 3. & ſeq. vbi num. 8. & 9. refert etiam declarationes Sacræ Congregat. Concilij, & dicta par 7. cap. 1. num. 85. Nihilominus iſta generalis conſuetudo locum ſibi non vindicat, vbi viget ſpecialis conſuetudo, ſtatutum, vel conſtitutio in contrarium Innocen. in cap. fin. in princip. & ibi Abb. num. 3. Calderin. ſub num. 1. de Cleric. non reſident. Gonzal. d. gloſ. 5. num. 100. & 107. & fuit dictum in Calaguritana Beneficij 20. Iunij 1588 coram Cardinal. Pamphilio, & in Burgenſ. reſidentia 16. Decembris 1585. coram Robuſterio; nec quando apparet fundatorem aliter voluiſſe, poteſt enim ille etiam huiuſmodi ſimplicibus Capellanijs reſidendi onus adijcere, cum illud diſpoſitioni ſit conforme, vt tradit Perez de Anniuerſ. lib. 2. cap 8. num. 1. & 2. & apertè etiam ſentiunt Doctores, & deciſiones ſuperius allegata.

120 *In propoſito verò ſatis viſum fuit conſtare de fundatoris mente, ex eo quod voluit* Capellanos *teneri inſeruire omnibus horis Canonicis in choro, & debere participare de diſtributionibus quotidianis, prout cæteri inſeruientes participant, hęc enim verba videntur ſaltem tacitè importare reſidentiam perſonalem, ita vt idem, ac ſi illa fuiſſet expreſſè iniuncta, vt per Perez loco ſupracit. num. 72. & ex illo verbo (aſſociare) quod de ſui natura, & propria ſignificatione videtur pariter importare aſſociationem per ſe ipſum, & non per alium.*

Nec prædictis viſum fuit obſtare, quòd Capitulum *noluerit dictos annuos ducatos 40. de Regno acceptare, & dictum Leonardum ad quotidianarum diſtributionum participationem admittere; quoniam de aliqua oblatione ipſi Capitulo facta, & aſſerta recuſatione nullibi conſtat, nihil enim fuit datum in ſũmario Leonardi ad hoc probandum, & ita deciſum, &c.*

221 Quæ tantò magis erunt vera, vbi fuit iniunctum, vt adiuuet dictus Capellanus Parochum in cura animarum, quia tunc non ſolùm obligabitur ad reſidentiam, ſed debet eſſe Sacerdos: *Filliuccius tract. 41. de benefic. cap. 1. num. 15. ad medium,* vti ſunt Capellaniæ in Ciui-

Ciuitate Capuæ, de quibus mentionem fecimus ſupra
222 *quaſt.3.à num.26.* Eſt bene verum, quòd in tali Capellania non habet locum concurſus, ſicut in Eccleſijs Parochialibus, vt de Canonicis, & Hebdomadarijs, qui exercent in Collegiata, vel etiam in Cathedrali habentibus curam animarum, teſtatur *Barboſa de officio & poteſtate Parochi cap.2.à num.26.* Secùs eſt in Capellano conſtituto à Sūmo Pontifice, videte ibidem.

Infertur quartò, Neque Capellaniam dici poſſe ſacerdotalem,ex eo quod fuit
223 dictum, vt *inſtituatur Capellanus, vel Sacerdos, qui celebret per ſe, vel per alium tot miſſas*. Quidquid aliquibus Doctoribus cõtrarium videatur veriùs, quia volunt nequaquam per dicta verba excludi qualitatem Sacerdotij, ſed potius includi, & dari facultatem in caſu impedimenti, vt poſſit talis per alium deſeruire, vt eſt videre apud *Monetam citato cap.10. num.139.* Eò enim ipſo, quòd dedit facultatem celebrandi per alium, ſumus extra caſum declarationis Sacr. Congregationis, vbi requiritur, vt *Cautum ſit in fundatione, quòd Capellanus perſonaliter, vel per ſe ipſum miſſas celebret*, ad hoc vt Capellania habeat ordinem ſacerdotij neceſſariò annexum.

Hæ ſunt illationes pro negatiua, nunc addendæ sũt ſimiles illationes pro affirmatiua, & relata declaratione, quòd *habens talem Capellaniam non teneatur promoueri ad Sacerdotium, niſi in fundatione cautum ſit vt Capellanus perſonaliter, vel per ſe ipſum celebret Miſſas*. Non ſequitur ergo, quando non reperiuntur in fundatione iſta præciſa verba, neque Capellania eſſe poterit Sacerdotium neceſ-
224 ſariò requirens: Verba enim quę præſupponunt regulariter non diſponũt *Felinus in cap. ſedes col.8. de reſcriptis, Rota part. 1. diuerſor. deciſ.108. num.3.* Et
225 cenſentur poſita dicta verba loco exempli, *l.damni la 2. ff.de damno infecto*. non debent reſtringere; ſed declarare, vt habetur in eodem textu. Quotieſcunque igitur ex verbis fundatoris conſtat, quòd ipſe velit vt Capellanus per ſe ipſum, & perſonaliter Miſſas celebret, & ſi per alia verba, tunc erit ſacerdotalis Capellania, requirens ordinem ſacerdotij in

illam

illam obtinente.

Vnde ſequitur primò, Capellaniam eſſe Sacerdotalem, quando fundator vti-
226 tur verbis negatiuis, *Non præſentetur niſi Presbyter, vel Sacerdos; vel non præſentetur qui non fuerit Sacerdos, ſed præſentetur Presbyter.* Ita *Perez lib.2. de Anniuerſarijs, & Capellanijs, cap.5. à num.20.* eſtque iuxta doctrinam *Lambertin.lib.2.quaſt.7. primæ partis principalis art.3.num.8.* qui in eo caſu, vbi iubetur præſentari Capellanum, vel Sacerdotem, qui miſſas celebraret, facit iſtam diſtinctionem: Aut fundator nominando Sacerdotem etiam vltra proceſſit, prohibendo vt alius omninò non præſentetur niſi Sacerdos: Aut nequaquam vltra proceſſit, prohibendo, &c. Primo caſu eſt Sacerdotalis, non autem ſecundo caſu. In his terminis habemus deciſionem Rotæ in Mediolanen. beneficij 17 Decemb.1612. coram *Caualerio, quæ inter eius impreſſas eſt 231.* quam hic tranſcribere non pigebit: ſonat igitur vt ſequitur.

Domini reſoluerũt pro informante purgatis attentatis, Conum eſſe inſtituendum, nõ obſtante præſentatione facta de aduerſario ab altera medietate patronorum, & moti ſunt, quia Conus in ipſo actu præſentationis habebat qualitatem Sacerdotij requiſitam in fundatione Iuriſpatronatus videlicet, quòd ad hanc Eccleſiam non poſſit, nec debeat præſentari, & eligi aliquis, qui non fuerit in Sacerdotio conſtitutus, & electio, ſeu præſentatio, & inſtitutio aliàs facta, nullius ſit roboris, vel momenti. Vnde intrat regula,
227 *quòd qualitas adiecta verbo debeat regulari ſecundùm tempus verbi, l.in delictis §.1. ff. de noxalibus, l.Titio, vbi Bart. de militari teſtamento, Decius conſ.5.num.4. & conſ.480. num.8. Puteus deciſ.48.lib.2. ſecundùm nouam impreſſionem, & in terminis, quòd requiratur Sacerdotium actu, Barbat.conſ.33.num.8. verſ.modo dicitur & num.9. poſt medium libr.2. Lambertinus, &c. Quòd autem Conus eſſet actu Sa-*
228 *cerdos de tempore præſentationis apparebat ex litteris patentibus ſacri ordinis presbyteratus ſibi collati ab Archiepiſcopo Mediolanen. de anno 1606. & ſic longè ante præſentationem, quæ fuit de anno 1611. Cùm Dominus Pirrouanus aduerſarius eſſet ſimplex Clericus de tempore*

ſuæ

Digitized by Google

229 *ſuæ præſentationis, & ſic inhabilis propter decretũ irritans in fundatione appoſitũ, & ideo licèt etiã ipſe eſſet præſentatus ab altera medietate vocum propter ſuã inhabilitatem præferendus erat ei* Couus habilis, & *actu Sacerdos, & illa præſentatio de inhabili perinde habetur ac*
230 *ſi facta non fuiſſet, & ſola præſentatio de habili attenditur, etiam quòd eſſet præſentatus ab vno vel à minori parte patronorum, quia totum ius eſt illius, qui præſentauit habilem, nec fit deuolutio ad ſuperiorem, cap. dudum, & cap. ſeq. poſt princip. & cap. congregato de electione. Neque præſentantes excuſari poſſunt, ſi ignorantèr inhabilem præſentarunt, quia tenebantur ſcire ordinem, ſeu qualitatem requiſitam in fundatione teſtatoris, nec debent abuti conceſſione ſibi facta, Lambertin. dicta quæſt. 10. num. 23. Præterea pro parte* Coui *dicebatur, fuiſſe elapſum quadrimeſtre de iure competens ad præſentandum. Vnde licèt patroni, qui præſentauerunt D. Pirouanum, potuiſſent durante dicto quadrimeſtri variare, tamen cùm alium non præſentauerint, præualere debet præſentatio* Coui, *tamquam de perſona habili, & ſic eſt ius quæſitum, ex quibus reſultat quòd licèt Pirouanus etiam ipſe habeat prouiſionẽ Apoſtolicam, tamen ei non ſuffragatur, propter clauſu-*
231 *lam, Dummodo non ſit alteri ius quæſitum, quæ præſeruat ius Coui non ſolùm in re, ſed etiam ad rem, &c. Vnde licèt Papa conceſſerit D. Pirrouano annum ad promouendum, tamen non intellexit tollere ius quæſitum Couo per lapſum quadrimeſtris*
232 *&c.* Secùs eſſe quando fundator dixerit, *præſentetur Sacerdos, & non alius*, docet *Perez loco ſupracitato ſub num. 27.*

Sequitur ſecundò, eſſe quoque Capellaniam Sacerdotalem, quando à fundatore fuerit dictum, *ad Ca-*
233 *pellaniã debeat præſentari vnus Sacerdos bonæ conditionis, & famę Presbyter ſecularis.* Ita Rota Romana apud *Seraph. deciſ. 871.* Idem erit dicendum, vbi dicitur *quòd præſentari debeat Capellanus de ſua linea maſculina, & ea deficiente de linea fæminina, etiam ſi ſit Clericus prima tonſurę, & vtraque deficiente, extraneus, qui tamen ſit Sacerdos:* nam tunc reſpectu extranei, Capellania erit Sacerdotalis, ita quòd qualitas Sacerdotij requiratur de tempore præ-

ſenta-

ſentationis: ita per eamdem Rotam in Monopolitana, quæ eſt *deciſ. 19. apud Praxim Viuiani num. 7. verſ. præſuppoſitis*. Rurſus idem eſſe dicendum vbi mandauit fundator, quòd præſentetur Capellanus, vel Sacerdos, *qui miſſam celebraret, & celebrare deberet*, præſupponit pro certo Rota apud *Caualerium deciſ. 436. in fine*. Quod tantò magis erit verum vbi dictum fuit, quòd præſentetur actualiter Sacerdos, vel in Sacerdotio conſtitutus, *Viuianus libr. 6. cap. 6. Praxis num. 43. & ante eum Quaranta verbo ſeruitium Capellaniæ ad finem, Perez de Anniuerſarijs, & Capellanijs, libr. 2. cap. 5. num. 20.* Vbi enim verba ſunt clara non egemus interpretatione vulgatis iuribus.

234 Secunda difficultas in hac materia eſſe poteſt. An vbi ex fundatione beneficiũ ſeu Capellania eſt iam Sacerdotalis; ſatis ſit præſentatum eſſe in ea ætate, vt temporibus iure præſcriptis intra annum poſſit fieri Sacerdos? *Azorius citato libr. 6. cap. 24. quæſito 4.* reſpondet diſtinguendo inter Capellaniam de Iurepatronat. Eccleſiaſtico, & Capellaniam de Iurepatron. laicali. Primo caſu, inquit, ſufficit ſi præſentatus ſit in ea ætate, vt poſſit intra annum aſcendere ad ordinem preſbyteratus. Secundò verò caſu, ſubdit ipſe, debet eſſe actu Sacerdos, quando præſentatur: hanc opinionem accepit *Azor. à Lambertino*, & illam ſequitur *Genuenſis in ſua Praxi, vt refert Paulus Squillantes cap. 4. de priuilegijs Clericorum num. 22.* qui numeris ſequentibus refert circa hãc difficultatem duas alias opiniones, nempè *Garziæ*, qui alio modo diſtinguit, ſcilicet, aut verba reſpiciunt tempus præſentationis, vel non. Primo caſu erit Capellania actu, ſecundo verò erit tantùm habitu, & *Gonzales, ac aliorum*, qui ſimpliciter aſſerunt, quòd *quãdo fundator facit Capellaniã Sacerdotalem, vel dicit quòd præſentetur Sacerdos, & non alius, qui per ſe ipſum celebret, & non per ſubſtitutũ*, adhuc ſufficiat, quòd præſentandus ſit in tali ætate, vt infra annum Sacerdotali charactere inſigniri poſſit, niſi expreſsè caueatur in fundatione, *vt Capellanus præſentandus ſit actualiter Sacerdos, uel in Sacerdotio conſtitutus*. Huic opinioni ipſe *Squillantes* adhæret, eſtque

Digitized by Google

eſtque opinio *Quaranta citato verbo ſeruitium Capellania verſ. prædicta ſunt intelligenda, &c.* Nec iudicio noſtro differt ab opinione *Garzia*, niſi in exemplificatione verborum fundatio-
235 nis, quia ipſe putat, quòd reſpiciant tempus præſentationis, quando dicitur, *præſentetur Sacerdos, vel Capellanus qui Miſſam celebret*, quæ idem ſonant, quàm illa verba ſecundæ partis noſtræ opinionis, *vt Capellanus præſentandus ſit actualiter Sacerdos, vel in Sacerdotio conſtitutus*, cùm ipſe eſt, qui miſſam celebret actu, congruit etiam caſus deciſ. Mediolanenſis apud Caualerium relatæ ſupra num. 226. ibi, *qui non fuerit in Sacerdotio conſtitutus*. Eò magis, quantò quòd verbis negatiuis fuit expreſſa ad notata per *Perez citato*
236 *cap. 5. à num.* 20. Quòd ex verbis illis, *Reliquit pro ſubſtentatione vnius Clerici, qui eidem Capellæ deſeruiat in Diuinis*; & poſt pauca, *quòd beneficium obtinẽs, pro tempore certas miſſas qualibet hebdomada celebrare debeat*, non intelligatur habitus reſpectus Sacerdotij ad tempus præſentationis, patet ex deciſ. Rotæ illorum de Capizucchis, & refert *Moneta loco ſupracitato nu. 138.* idem aſſerit *Viuianus libr. 6. Praxis cap. 6. num. 47. & ſequent.* Vbi dictum fuit, *quod Miſſa celebrentur per Rectorem*, vel quod *præſentatus miniſtret in ordine ſacerdotali*, qui *num. 42.* idem putat in caſu, de quo ſupra illatione 3. vbi dictum fuit, quòd *Capellanus celebrare debeat officia diuina die noctuque*.

Adde, quòd in caſu, quo ſufficit quem eſſe Sacerdo-
108 tem habitu, non eſt omninò certum, quòd ſufficiat eſſe in ea ætate, vt infra annum poſſit aſcendere ad ordinem presbyteratus, vt dicitur de Parochiali beneficio, aut dignitatibus, & Canonicatibus iuxta diſpoſitionem expreſſam Sacri Concilij Tridentini, de qua per *Leſſium lib. 2. de iuſtitia cap. 34. dub. 19. & Filliuccium tract. 41. de beneficijs Eccleſiaſticis à num. 23. Barboſa de Officio, & Poteſtate Parochi cap. 5.* prout innuũt authores ſupracitati, quòd admittit *Leſſius ibidem num. 97.* etiam in Capellania Sacerdotali actu, quando ex longa conſuetudine fuit rigor actualitatis mitigatus. Sed requiritur vt præſentatus tempore præſentationis ſit in ea ætate, quam anne-

annexus ordo requirit, vt puta ſi Capellania eſt ſacerdotalis, debet attingere vigeſimum quintum annum iuxta *Clem. vnica de ætate, & qualitate ordinãdorum, cap. cum in cunctis de electione, cap. licèt Canon eod. tit. de electione in 6.* Et non ſufficit eſſe proximum anno vigeſimo quinto, gloſ. in *cap. eique, verbo ætate de præbendis in 6. quam ibi ſequuntur Ioan. Andreas num. 5. Butrius num. 12. Geminianus num. 10. Francus num. 13. Abb. in d. cap. in cunctis §. inferiora num. 10. & ibi Decius in 4. notabili, & num. 11. & in conſil. 172. in fine, & 542. num. 3. verſ. Quarto quia, Romanus conſ. 32. in princip. vbi Addentes, latè Rolandus conſil. 47. num. 57. cum ſeqq. lib. 1. Lambertinus lib. 2. part. 1. quæſt. 7. art. 29. ſub num. 4. verſ. ſubdo etiam, & fuit reſolutum in cauſa Romana Capellaniæ, 14 Nouembris 1588. coram Pamphilio, & in Abulenſi Capell. 19 Nouembris 1599. coram Seraphino.* Accedat diuer-
238 ſitas inter Beneficia, alia requirentia dictum ordinem à iure etiam, & beneficia parochialia, nam in illis non incurritur pęna priuationis ipſo iure, ſicut in iſtis, quando intra annum, vel alio tẽpore debito illa obtinẽtes, abſque legitimo impedimẽto, non ſuſceperunt ſacrum ordinem, & ſi alia incommoda incurrant, de quibus *Leſſius ſupracit. cap. 34 num. 105.* Quod eſt verum etiam ſi illa beneficia curam habeant animarum annexam, dummodo non ſint Parochialia, *Filliuccius ſupràcitat. cap. 5. num. 23. verſ. 2. ad Parœciam, latè Barboſa eod. tract. de Officio, & Poteſtate Parochi cap. 5. num. 33. & ſeq.*

Quæres pro complemento huius materiæ, Primò an poſſint dari caſus, quòd Capellania ſit ex fundatione ſacerdotalis, tamẽ poſſit cõferri non ſolùm non ſacerdoti, ſed etiam non habenti ætatem, vt ſupra explicatum fuit? Reſpondetur affirmatiuè. Primus caſus eſt,
239 quando ex antiqua obſeruantia fuit collata non ſacerdoti, & non habenti ætatem, non ſolùm enim in dubio, an Capellania ſit ſacerdotalis nec ne, obſeruãtia anteriorum præſentationum potiſſimum attendi debet: *Pariſius conſil. 50. num. 19. lib. 4. Rota in Recanatenſi beneficij 14. Martij 1608 coram Lancellotto verſ. quòd eo magis, vbi aliæ deciſiones allegantur.* Sed etiam quando

do ex fundatione id conſtat: ſicut enim longa conſuetudo poteſt derogare legi, ita & fundationi, quæ habet vim legis: ita *Leſſius libr. 2. de iuſtitia cap. 34. num. 97. Moneta de commutat. vltimarum voluntatum cap. 10. num. 138. Barboſa de Officio, & Poteſtate Epiſcopi allegatione 24. num. 37. Gonzales gloſa 5. in reg. 8. Cancellariæ, in principio num. 85.* vbi ad hoc refert dec. coram Mantica. *Viuianus lib. 6. cap. 6. Praxis Iuriſpatronat. num. 37.* Qui *num. 61. & ſequentibus*, poſt alios aduertit, curſu quadraginta annorum beneficium Sacerdotale poſſe fieri non ſacerdotale, & è contra; modò addimus nos, quòd infra hoc tempus plures præſentationes de Clericis præceſſerint factæ animo, & intentione mutandi ſtatum, vt ſupra *Praxi III.* dictum fuit in ſimili de mutatione ſtatus de hæreditario in gentilitium, & è contra, vnde ex eo quia vna vice, non fuit præſentatus Sacerdos iuxta legem fundationis, non cenſetur perpetuò ſublata dicta qualitas, vt notat *Perez lib. 2. de Anniuerſarijs, & Capellanijs cap. 5. num. 32.* Intellige vbi incontinenti de hac qualitate docetur, aliàs cùm quæritur de beneficij qualitate, attenditur vltimus ſtatus, *Seraphin. deciſ. 1095. num. 3. & 4.* Videte *Genuenſem in ſua Praxi Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitanæ, cap. 101.*

240 Secundus caſus quãdo per Pontificem fuit derogatum dictæ qualitati, vt poſt *Mandoſiũ, & alios probat Riccius par. 1. Praxis deciſ. 202. num. 231.* An autem cenſeatur derogatum per clauſulam, *non obſtantibus, &c.* appoſitam in litteris Papæ, affirmat *Azorius par. 2. lib. 6. cap. 8. quæſit. 14. Garzias part. 7. de benefic. cap. 1. num. 17.* dummodo præſentatus ſit in ea ætate, vt ſaltem infra annum poſſit ordinari, &c. Sed rectius noſtro iudicio *Filliuccius tom. 3. tract. 41. de beneficijs Eccleſiaſticis cap. 5. n. 25.* vbi quærit, An Clerico nondum Sacerdoti habenti reſcriptum à Papa, vt quodlibet beneficium etiam curatum ei detur, poſſit dari beneficium ex lege fundationis requirens Sacerdotem actu? & Reſpondet diſtinguendo inter beneficium Iuriſpatr. laicalis, & Iuriſpatron. Eccleſiaſtici. Primo caſu inquit ipſe, non poteſt prætendere dictum beneficium, quia Papa non ſolet derogare inſtitutioni talis Iuriſ-

patron. niſi expreſsè, nè cæſari retrahantur, &c. Secundo caſu, poteſt illud prętendere ob clauſulam, *non obſtantibus, &c.* Recole verba vltima deciſionis Mediolanenſ. apud Caualerium relatæ ſupra num. 226. ibi: *Vnde licèt Papa conceſſerit D. Pirrouano annum ad promouendum, tamen non intellexit tollere ius quæſitum Couo per lapſum quadrimeſtris,* quia deſeruiunt, vt intelligatur quando etiam derogatio in ſpecie de fundatione talis Capellan. facta iuuet, quando ſcilicet ius non fuerit quæſitum alteri actu Sacerdoti præſentato, &c.

Dixi, *per Pontificem,* quia tali inſtitutioni poſt Conciliũ non eſt probabilis opinio *Perez de Anniuerſarÿs, & Capellanÿs lib. 2. cap. 5. à num. 28.* & aliorum, qui volunt, quòd de conſenſu patroni ſaltem vna vice poſſit Epiſcopus derogare huic qualitati, conferendo non Presbytero. Nam dictum *Concil. ſeſſ. 25. cap. 5.* hoc prohibuit Epiſcopis, & ideo ita cenſuit S. Congregatio Eminẽtiſſimorum Interpretum eiuſdem Concilij, ac etiam Rota apud Garziam vt refert & teſtatur *Filliucius tomo 3. tract. 41. de beneficÿs Eccleſiaſticis, cap. 1. num. 15. ad medium.* Et antea de hac re conſulendam eſſe Sacram Congregationem dixit *Quaranta in ſumma, verbo ſeruitium Capel-*
141 *laniæ ad finem.* Petes an ſi inſtitutio cantet pro ſacerdote de familia, nec vlterius proceſſit fundator, prouidẽdo in caſu defectus, & in familia non adſit, niſi Clericus, poſſit præſentari Clericus, vel debeat præſentari Sacerdos extraneus. Idem dubium poteſt fieri, vbi fuerunt vocati Sacerdotes, de aliquo loco particulari naturales; an ibi non exiſtente Sacerdote qui poſſit præſentari, debeat fieri præſentatio de extero? *Perez libr. 2. de Anniuerſar. & Capellanÿs cap. 4. num. 112.* videtur diſtinguere, loquendo in caſu ſimili vbi non reperiuntur habentes qualitatem ſanguinis requiſitam per fundatorem. Ex quibus etiam decidendam eſſe hãc difficultatem putamus: Aut fundator id iuſſit per verba affirmatiua, præſentetur Sacerdos de familia, vel per verba negatiua non præſẽtetur Sacerdos extraneus, vel exterus. Primo caſu præſentãdi ſunt Sacerdotes extranei, vel exteri; quia tunc potius Sacerdotium,

tium, quàm conſanguinitatem reſpexiſſe videtur fũdator. Secundo caſu verò præſentandi ſunt conſanguinei, vel originarij, & ſi non ſacerdotes, quia teſtator maiorem affectionem videtur per verba illa negatiua habuiſſe ad conſanguinitatem, & ad ſuos conciues, quàm ad Sacerdotium: intellige niſi aliud Eccleſiæ neceſſitas minimè ſuadeat, ad tradita per eumdem *Perez loco citato cap. 5. num. 32.*

Quæres ſecundò, an exiſtente Capellania Sacerdotali, quia fundator iuſſerat per ſe ipſum Capellanum, vel perſonaliter miſſas debere celebrare, aut alia verba æquipollentia, iuxta ea, quæ diximus ſupra *verſ. Hæ ſunt illationes, &c.* adhuc
242 teneatur Capellanus per ſe ipsũ celebrare dictas miſſas, ita vt non poſſit id efficere per ſubſtitutum, & videtur dicendum, quòd adhuc poſſit deſeruire per ſubſtitutum, ex quo iſtud ſit beneficium ſimplex, quod ex generali conſuetudine non requirit reſidentiam, vt dicitur à Rota in ſupra relata deciſ. Aquilana; *num. 119.* niſi expreſsè conſtet de contraria mente fundatoris; ſed ſi non poſſet celebrari facere Miſſas per ſubſtitutum, ipſe remaneret obligatus ad reſidentiam; ergo accedant verba deciſionis in Terdonen. Capellaniæ coram Caualerio, quæ inter eius impreſſas eſt *deciſ. 551.* vbi ponitur caſus, in quo à fundatore reſidentia iubetur, & tamen deciditur, illum Capellanum potuiſſe deſeruire per ſubſtitutum. Verba ſunt iſta, *Secunda erat oppoſitio, quòd gratia Oratij eſſet ſubreptitia, quia non fuit expreſſum, Capellaniam requirere reſidentiam, ſed reſponſum fuit, beneficium iſtud eſſe ſimplex, & ſine cura, vt deponunt teſtes, nec ex fundatione id col-*
243 ligitur. Licèt enim in ea caueatur, vt Capellanus præſentandus debeat continuò reſidere in terra Vtequeria, & teneatur ſingulis hebdomadis in altari Capellæ celebrare Miſſas. Tamen hæc non expreſſio huius qualitatis nõ
244 viſa fuit talis, quæ potuiſſet retrahere Papam à conceſſione gratiæ, & propterea non inducere talem ſubreptionem, quæ gratiam annullaret, Mohed. deciſ. 14. de prebend. Cardinal. Seraphin. deciſ. 483. Neque contra facienti fuit appoſita pęna priuationis tituli beneficij, & ſic dicta reſidentia non videba-

tur

tur præciſa ſed cauſatiua; *vt fuit dictum in Caſalenſ. Canonicatus coram Manzanedo confirmata 5. Iunij præteriti coram Remboldo*: *Nec præſentandus prohibitus erat adimplere per ſubſtitutum*, *Lapus allegatione 35. num. 2. & allegatione 117. num. 2 cum pluribus allegatis in Palentina Capellania, 29. Ianuarij 1615. coram R.P.D. meo Buratto*. De hac conditione reſidentię in Capellania quomodo obliget, videte *Perez lib. 2. de Anniuerſarijs & Capellanijs cap. 8.* Non tangit tamen an ex iſto onere reſidentiæ reſultet, quòd Capellania ſit Sacerdotalis, nec ne; dicimus tamen, quòd talis erit ſi iuxta ſecundam illationem ſupra à nobis poſitã ad eam vocetur Sacerdos, vel Presbyter, & non aliàs.

His tamen non obſtanti-
245 bus contrarium percipitur clarè ex verbis deciſionis Aquilanæ ſupra relatæ, ibi: *Fundamentum autem dominorum quò ad primam partem reſolutionis (ſcilicèt quò ad celebrationem Miſſarum poſſe per alium inſeruire) fuit, quia cùm non fuerit expreſſè dictum quòd Capellanus teneatur per ſe ipſum, vtique poteſt celebrare per alium, Lapus, &c.* Ergo quando fuit dictum quòd per ſe ipſum celebret, non poteſt per alium. Vnde Sacra Congregatio declarauit *non poſſe Epiſcopum cogere, vt Capellanus ipſemet celebret, licèt in fundatione diſponatur, quòd Capellanus celebret. Nam huiuſmodi oneri Miſſarū rectè per ſubſtitutū ſatiſfit*: vt refert *Fagundez citato libr. 3. in primum præceptum Eccleſiæ cap. 9. ſub num. 3.* intelligi debet in caſu, vbi in fundatione non reperiuntur dicta verba, *per ſe ipſum*, *& perſonaliter*, vt benè *Fagundez loco ſupra allegato num. 5.* Quando non adſunt dicta verba, vel aliàs voluntas fundatoris liquidò appareat, cenſetur id remiſſum arbitrio Ordinarij, *Layman lib. 4. tract. 2. cap. 14. num. 2.* agit etiam de hac re *Riccius part. 4. Praxis reſolut. 101.* An autem hoc caſu ſi fuerit impeditus ratione infirmitatis, vel alterius legitimi impedimenti teneatur per alium celebrare infra *quæſt.* 7. explicabimus. Nunc aliqua eſſent ſubijcienda de probatione huius ordinis presbyteratus ad effectum iuſtificationis gratiæ, vel obtinendæ inſtitutionis. Sed quia id colligi poteſt ex his, quæ diximus ſupra hac eadem

dem *Praxi num.27.cum egi-*
mus de probatione Clerica-
246 *tus*. Vbi non ſolùm ha-
betis quòd probetur ex li-
teris patentibus ordinantis
Epiſcopi (vt in ſpecie de
hoc ordine, habetur in Me-
diolan.quę eſt 231.apud Ca-
ualerium, quam ſupra re-
tulimus, & in Melfiten.Le-
gati pij 24. Ianuarij 1629.
coram Dunozetto infra re-
ferenda quæſtione ſequenti
in principio, & ſæpè in alijs
deciſ. ſed etiam quòd pro-
betur per teſtes de commu-
ni reputatione; quibus illic
allgatis adde, quòd ad hoc
ſufficiat vnus teſtis, qui de-
ponat, ſe vidiſſe talem ce-
lebrare miſſam, habetur in
Conchen.Beneficij, quæ eſt
deciſ. 48. apud Viuianum.
Quomodo autem probetur
quòd aliquis non ſit Sacer-
dos ad finem gratiæ obtèn-
tæ, ex eo quòd aduerſarius
non ſit Sacerdos iuxta le-
gem fundationis, in qua
adſit clauſula irritans, aliàs
enim non eſt priuatus ipſo
iure, ſed venit priuandus
Capellania, vt patet ex ſu-
pradictis. Habetis in Baſi-
lien.Canonicatus 17.Martij
1631. coram Dunozetto,
ibi: *Præterea gratia non*
iuſtificatur in illa parte, in
qua fuit narratum, quòd
Franciſcus reſignans nullos
247 *ſacros ordines haberet, quæ*
qualitas ita narrata, etiam
quòd conſiſtat in negatiua,
regulariter venit probanda,
maximè quando prout hic,
eſt fundamentum gratiæ,
Gabriel de probat. concluſ.6.
in princip. Rota coram San-
ctiſſ.Mem. Gregor.XV.deciſ.
13.num. 8. & ibi Adden nu.
248 *12. Nec obſtat, quòd Si-*
meon habeat præſumptionem
Iuris per ſe, ſecūdùm quam
quis non præſumitur in ſa-
cris conſtitutus niſi probetur,
cùm ſit quid facti. Rota
deciſ.756.num.4.part.2. re-
cent. maximè concurrente
prouiſione exequutoris, qui
cùm fuerit Ordinarius, bene
præſumitur informatus de
qualitate Franciſci reſignan-
tis; Felin. in cap. ad aures,
num. 15.verſ. quæ non cadit
de reſcript.Seraph.deciſ.1026
num. 3. Quia ſecundùm opi-
249 *nionem, quam ſeruat Rota*
quilibet tenetur probare in-
tentionem ſuam non per præ-
ſumptiones, ſed plenè & con-
cludenter. Achill.deciſ.1.de
probat. Seraph. deciſ. 1171.
num.1.& 2. quod tanto ma-
gis procedit in præſenti caſu,
in quo Papa poſt narratiuā
partis fecit gratiam conditio-
nalem,ibi: Mandamus, vt ſi
dictus Franciſcus in nullo ex
ſacris ordinibus conſtitutus
exiſtat, &c.

Quan-

Quando autem præſentatio ſub conditione obtinendi à Summo Pontifice diſpenſationem ſuper iſta qualitate presbyteratus ſubſtineatur, patet ex dictis ſupra hac eadem *Praxi à nu. 40.*

§. VLTIMVS.

De cauſis ex quibus vbi plures ſunt præſentati ad Capel. lan. de Iurepatr. vnus potius ſit inſtituẽdus, quàm alius.

250 *Præſentatus à maiori parte patronorum quando ſit alijs præferendus, & nu. ſequenti. Quæ nam dicatur maior pars ipſorũ, num. 263.*

252 *Scientia maior an attendenda in beneficijs ſimplicibus.*

253 *Pauper an ſit præferendus diui idoniori.*

254 *Aetas maior an ſit cauſa prælationis in beneſic. inſtitutione.*

255 *Sacerdos antiquior an præferendus iuniori.*

256 *Obligatio inſtituendi vnũ ex prçſentatis potius quã alium, an ſit quò ad forum exterum. Quid quò ad forum conſcientiæ, num. 260.*

257 *Conſanguineus teſtatoris vel de eius familia, an debeat alijs extraneis prçferri, vbi ille non eſt vocatus, quid ſi fuit vocatus, num. ſeq.*

259 *Originarius quando præferatur extero.*

261 *Idoneum præferens idoniori in beneficij ſimplicis collatione, an peccet.*

262 *Idonior vbi ex lege fundationis, vel conſtitutionis Eccleſiæ eſt præferendus, Quis talis dicatur, & num. 264.*

PRæſupponimus tales eſſe præſentatos vel ab eodem patrono variando, vel à diuerſis, ſed æquali numero,
250 cum certum ſit, præſentatum à maiori parte patronorum fore inſtituendũ, dummodo ſit idoneus, licèt alij ſint idoniores. *cap. 3. vbi gloſa verbo qui maioribus de Iurepatronat. & ibi Ancharan. num. 3. in 3. notabili, Cardin. in 6. not. & in 5. quæſt. Butrius num. 1. & 18. Anania num. 3. in 2. notabili, Abb. num. 4. in 3. notabili, & num. 15. in fine, Beroſ. num. 21 cum pluribus ſequentibus, Peregrinus conſ. 33. num. 1. vbi de communi, Palleott. deciſ. 82. aliàs 435.*

435.num.1.& 2.libr.3.part. 3.diuerſor. & fuit reſolutum in Pampilonen. Rectoria 19. Decembris 1586.coram Orano, in Forliuien S. Mercurialis 10. Iunij 1587. coram Bubalo, Tullen. Capellan. 16.Iunij 1595. coram Orano, Calaguritana dimidia portionis 29.Ianuarij 1596. coram Penia, Calaguritana beneficij de Victoria 28. Iunij 1613. coram Pamphilio. Vbi quòd hoc caſu nihil attenditur præſentatio facta à minori parte.

Dixi,*dummodo ſit idoneus*,
251 quia ſi non eſt idoneus, & eſt elapſum tempus ad alium præſentandum, tunc veniret inſtituendus præſentatus à minori parte ſi fuerit idoneus; *cap.dudum el 1. vbi DD. præſertim Abb. nu. 10.vltimo notabili de electione, Roccus verbo honorificum,quæſt.16.num.43. Lambertin.libr.2.part.3.quæſt.4. art. 5.num. 2.* Et fuit reſolutum in Pampilon.Paroch. 23.Ianuarij 1591. coram Bubalo,& in Lucana Plebis 29. Aprilis 1591. coram Gipſio, & patet in Mediolanenſi coram Caualerio relata ſupra num.230.

Et quærimus de alijs cauſis, ex quibus in Capellanijs ſimpliciter fundatis abſque alicuius qualitatis adiectione, an potiùs vnus ex concurrentibus, quàm alius debeat inſtitui; *Illephonſus Perez lib.2.de Anniuerſ.& Capellanijs cap.3.* format ſimile quæſitum, & Primam cauſam prælationis aſſerit,
252 eſſe maiorem ſcientiam litterarum; vbi ſubdit, litteratum præferri debere nobili ignaro cum alijs eruditionibus, quæ & ſi ſint veriſſima in Theorica; tamen in praxi pro iſtis beneficijs ſimplicibus, non inſpicitur quis ſit maioris doctrinæ, vbi interueniunt qualitates præponderantes. Rota in Salamantina Capellaniæ del vodo 13. Nouembris 1585. coram Orano, & in Pampilonen. Beneficij de Nuarte 19.Decembris 1597. coram Litta. Aduerte tamen,quòd hęc Praxis non procedit vbi vnus ex præſentatis ipſe ſolus fuit per examinatores ſynodales approbatus ad beneficia curata, quia ei etiam debetur beneficium ſimplex, ex motu proprio Clement.VIII. Et fuit reſolutum in Calaguritana beneficij de ſuemaior 13. Februarij 1612. coram Penia, & 22. Aprilis 1613. coram Sacrato.

Pro ſecunda cauſa prælationis ponit paupertatem, 253 ſubdens, pauperem idoneum præferendũ eſſe diuiti idoniori; quibus illic allegatis adde, quòd ita fuit dictum in Calaguritana Capellæ 13. Maij 1588. coram Orano, & Salamantina Capellæ del vodo 3. Iunij 1583. coram Vicecomite & Pampilon. beneficij de Nuarte 19. Decembris 1597 254 coram Litta. Pro tertio caſu de ætate, adde quod dignior non eſt cenſendus, ex eo quòd antiquior ſit ætate vel Sacerdotio, *Rota deciſ. 38. num. 2. part. 3. diuerſ. & deciſ. 481. num. 1. part. 2. recen. & in Eugubina Parocb. S. Venantij 13. Ianuar. 1623 coram Remboldo*. Placet 255 quod ſubdit idem *Perez num. 17.* quod non ſemper præferendus ſit actu Sacerdos, vel antiquior, ad notata per *Abb. & alios in cap. 1. & cap. ſtatuimus de Maioritate, & obedientia, Barbat. conſil. 26. ſub num. 14. verſ. ergo huic promoto libr. 1.* Et fuit reſolutum in Salamantina Capellaniæ del vodo 3. Iunij 1583 coram Vicecomite, & 13. Nouembris 1585. coram Orano 18. Aprilis 1586. coram Pamphilio, quòd vbi beneficium eſt Sacerdotale præferatur antiquior Sacerdos, habetur in ſupracitata Pampilonen. beneficij de Nuarte 19. Decembris 1597. coram Litta. Sed dari poſſit caſus, in quo non Sacerdos præferatur Sacerdoti in Capellania nõ Sacerdotali, & eſt vbi locus, in quo celebratur Capellania, egeat presbyteris, quia tunc potius deberet dari ei, qui cum hoc titulo poſſet ordinari, & ſic hac occaſione locus haberet plures Presbyteros. De originario quòd præferatur forenſi, ſicut de graduato, vel eo qui eſt de familia fundatoris, & nobili, quando debeant præferri non graduato, extraneo, & ignobili dictum fuit ſupra circa caſum de præſentato à patrono Eccleſiaſtico, quando præferri debeat præſentato à patrono laico, præter allegata per *Perez loco ſupracitato num. 24.* Vide in Hoſtien. Capellæ 28. Iunij 1600. coram Iuſto.

Circa hos caſus, & alios quos refert idem *Perez loco allegato*, & proſequitur nouiſſimè *Barboſa de Officio, & Poteſtate Parochi cap. 2. à num. 109.* poteſt dubitari qualis nanque ſit talis obli-

gatio vt ſupra præferendi vnum alio; reſpectu ipſius
256 inſtituentis, an ſit tantùm in foro fori, vel etiam in foro conſcientiæ. Quòd enim ſit in foro fori, patet ex deciſionibus deſuper factis & ſupra allegatis pro ſingulis caſibus ſupra relatis. Et pro caſu, quando concurrit qui eſt de familia, & ſanguine fundatoris, quòd cæteris paribus præferatur extraneo idoniori, reſolutum fuit in Romana Cappellaniȩ 15. Iunij, & 15. Martij 1574. coram Cotta, vbi ille, qui erat de familia fuit prælatus, licèt alius eſſet doctor antiquior, & Referēda-
257 rius: intellige ſi is qui eſt de familia ſit etiam idoneus, gloſa in cap. neminem verſ. ſuæ poſſeſſionis 70. diſtinct. & in Cæſaraguſtana beneficij 14. Maij 1594. coram Mantica, vbi quòd deſcendens ex linea maſculina præferatur deſcendentibus ex linea fæmina; & in Pientina Iuriſpatron. 16. Maij 1603. coram Litta, & Placentina Capellaniæ 18. Martij 1616. coram Coccino. Quæ procedunt, quando hæc qualitas nō eſt requiſita ex lege fundatoris, vt ſupra diximus.
258 Quia ſi id erit ex lege fundatoris, ſcilicet quòd præſentandus ſit conſanguineus vt ſuo loco fuit dictum, talis conſanguineus præfertur ſimpliciter alteri extraneo, etiam quòd habeat ille extraneus alias qualitates, *Gemin. in cap. cum Eccleſia ſua num. 5. de præbend. in 6. Anchar. in Clem. quia contingit num. 11. in quæſt. notab. de Religioſis domibus. Felinus in tract quando littera Apoſtolica, col. 2. verſ. dicit, Dominicus Roccus verbo honorificum, quæſt. 18. num. 46. in fine verſ. limitand. Bald. conſ. 38. num. 2. lib. 4.* Et fuit dictum in Cæſaraguſtana Capellan. 16. Martij 1587. coram Seraphino, vbi etiā quòd hoc caſu, & ſi ille de familia ſit beneficiatus, præferatur non beneficiato, & 11. Martij 1588. coram eodē Seraph. in Calagurit. Capellæ 13. Maij 1588. coram Orano Papien. Parochial. 13. Maij. 1598. coram eodē Orano, Pientina Iuriſpatr. 16. Maij 1603. coram Litta, in defectu tamen cōſanguinei extraneus poteſt præſentari, vt in Pientina Capellan. 30. Martij 1597. coram Litta. Sicuti pro caſu prælationis originarij extero non ſolùm habetur in *cap. nullus, & cap. nec immeritis 61. diſtinctione.* Sed

 fuit

fuit tentum in Salamantina Capellan.del vodo 3.Iunij; 1589 coram Vicecomite, & 13. Nouẽbris 1585. coram Orano, Calaguritana Capellæ 13. Maij 1588.coram eodem, Pampilon. beneficij de Nuarte 19. Decembris 1597. coram Litta. Dicas verum cæteris paribus aliàs ſecùs, vt fuit reſolutum in dicta Pampilonenſi Parochial. 12. Decembris 1597. coram Lit-
260 ta. Quòd enim etiam talis obligatio in foro conſcientię(quia eſt ita clarum, cùm etiam neque ſit certũ an eadem obligatio in his Capellanijs, quæ ſunt beneficia ſimplicia ſub peccato mortali) ſit præferendi idoniorem idoneo, cùm nemo regulariter obligetur ad id, quod eſt perfectius, ſed tantùm ad id, quod eſt perfectum, vt liquet ex his, quæ diximus ſupra *quæſt.2.num.24.* Qui-
261 bus illic allegatis pro hac opinione excuſante à peccato inſtituens idoneum prætermiſſo idoniori, adde *Iulium Lauorii in ſuis varijs lucubrationibus de Electione Canonica tit. 4. cap. 19.num. 57. Sigiſmundum à Bononia de electione dub. 33.num.5.* ad hoc allegantẽ *deciſionem 942. apud Seraphin.* vbi refertur ſic declaraſſe Sacr. Congregationẽ. Accedit *Layman libro 4. tract. 2. num.8.in fine*, qui contra *Petr.Nauar.& Garziam*, in hoc peccatum eſſe veniale, probat. Aduerte quòd Leſſius libr. 2. de iuſtitia cap.34. num.66. allegatus pro contraria opinione, quòd etiam quò ad collationem Beneficij ſimplicis ſit obligatio ſub mortali, id non docet ſimpliciter, ſed tantùm vbi non ſemel, nec bis, ſed paſſim id fit, & abſque delectu, quam opinionem etiam probat *Filliuccius tract.41. de beneficijs Eccleſiaſt. cap.4. num.179.* Secùs autem eſſe, vbi maior idoneitas ſit reſpectu qualitatum requiſitarum ex lege fundationis ex dictis ſupra *Praxi 5. nu. 127.*

Si ex conſtitutione Eccle-
262 ſiæ ſit pręferendus ex pręſentatis magis idoneus intelligitur de magis idoneo reperto in concurſu & examine coram beneficiatis,ad quos ius pręſentãdi ſpectat, & propterea præſentatus ab illorum maiori parte eſt præferendus, licèt per examinatores Epiſcopi, coram quo fuerunt præſenta-

ti, fuerit declaratus magis idoneus alter præſentatus à minori parte, quia non eſt deueniendum ad nouum concurſum coram Epiſcopo; ſed Epiſcopus illum præſentatum à maiori parte examinatum iuxta formam Concilij, & idoneum repertum inſtituere tenetur vt fuit reſolutum in Calaguritana de Victoria 28. Iunij 1613. coram Pamphilio, & 4. Decembris 1615. coram Caualerio, quæ apud eius impreſſas eſt deciſio 368. Intellige, niſi ex conſuetudine, & obſeruantia interpretatiua dicti ſtatuti contrarium fuit obſeruatũ, nempè, *quòd omnes examinati à beneficiarijs præſententur coram Ordinario, & coram eo fiat concurſus, & illi, quem magis habilem, & ſufficientẽ declarant examinatores, Ordinarius faciat collationem, ſeu Canonicam inſtitutionem ſiue habuerint pauciora vota in præcedenti examine beneficiorum, &c.* Ita fuit tentum in eadem Calaguritana Beneficij de victoria coram Caualerio 2. Iunij 1617. quæ apud eius impreſſas eſt *deciſ. 427.* Vbi habetis quomodo dicta conſuetudo, ſeu obſeruantia probetur, & per quod tempus

263 inducatur. Adde quòd maior pars non intelligitur quò ad primum caſum de admittendo examinatum à beneficiatis, reſpectu numeri perſonarum patronorum, ſed reſpectu numeri vocum, quia poteſt eſſe, quòd vnus habeat vnam integram vocem, & alius aliam, & tres habeant vnã tantùm vocem, quo caſu præſentatus ab iſtis tribus non dicitur præſentatus à maiori parte, vt declarat Berous in cap. 3. num. 24. de Iurepatronat. & nos diximus ſupra *Praxi 5. à*

264 *num. 148.* Quæ dicta ſunt de ſtatuto vel conſtitutione, quòd idonior inſtituatur, procedere etiam in caſu vbi id fuit iuſſum à fundatore, fit certum ex paritate, ac idemptitate rationis.

265 Tandem ſcire oportet, quòd qui ſimile beneficium ſimplex habens annexam obligationem Sacerdotij, accipit cum intentione, non aſcendendi ad dictum ordinem, is mortaliter quidem peccat, ſed ad fructuum reſtitutionem minimè obligatur, vt latè probat *Paulus Layman tractat 2. libr. 4. cap. 14. num. 11. & alij,*

alij, quos allegauimus ſupra queſt. 2. à num. 20.

266 Quòd compatronus, ſi præſentetur, debeat alijs præferri, dixit Rota apud *Viuianum deciſ. 66. & 68.* Licèt. n. patronus non poſſit ſe præſentare, nec poſſit accedẽdo ad ſe ipſum (ſicut in electione) numerum præſentantiũ accreſcere, poteſt tamẽ pręſentari ab alio patrono, vel à maiori numero patronorum; immo ſi ſit vnus patronus Clericus abſque præſentatione, quòd poſſit ab Epiſcopo inſtitui, notat *Perez libr. 2. de Anniuerſarijs, & Capellanijs cap. 9. num. 42. & ſequentibus.* Vide etiam deciſionem Rotæ Romanæ 59. *n.* 3 *apud Viuianum.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO QVINTA

Legati ratione quomodo oriatur obligatio ex iuſtitia celebrandi pro alijs.

NON ſolùm ratione beneficij, & Capellaniæ poteſt Sacerdos obligari ad Miſſas pro alio celebrandas; ſed etiam ratione legati, vt percipitur ex Reſponſione Sacræ Congregationis relata ſupra *in fine Quæſtionis Primæ*. Cùm igitur huc vſque propoſuimus ea, quæ pertinent ad explicationem tàm primæ quàm ſecundæ obligationis, conſequens eſt, vt declaremus ea, quæ etiam ſpectant ad dilucidationem huius tertiæ obligationis. Et quia legatum pro Miſſis celebrandis, poteſt eſſe vel pro vna vice, vel annuum; ideo primò agemus de legato ipſarum pro vna vice, & deinde de annuo.

SECTIO I.

Legatum pro miſſis celebrandis in dubio, an interpretandum pro vna vice, vel annuum.

Legatum indefinitè etiam annuum, an ſit interpretandum pro vna vice, vel annuum, Quid de legato Pitantia in die S. Franciſci fratribus eiuſdem Ordinis, num. ſeq.

3 *Legatum de Miſſis celebrãdis in die Anniuerſarij eſt annuum, ſecùs de celebrandis in die mortis, ſepultura, &c. & num. 5. Quid ſi legetur redditus, vel cenſus, num. 6. Quid de legato magnæ quantit. pecuniarum, num. ſeq. & num. 15.*

8 *Anima teſtatoris quid nam ſit magis vtile, vt Miſſa dican-*

dicantur ſtatim, vel annuatim.

9 *Meritum, quod & quando habeat legans pro Miſſis, & quod quando celebrantur, & num. 11.*

10 *Miſſæ quæ ab alio, vel ab eodem curantur vt celebrentur, quomodo differant.*

12 *Obligatus celebrare per plures dies, an ſatisfaciat curando vt celebrentur vna die.*

13 *Charitas incipit à ſe ipſo.*

14 *Animam ſuam potius quis diligere præſumitur, quàm cætera omnia.*

16 *Legatum de Miſſis celebrandis pro animabus purgatorij certis diebus, an ſit annuum.*

17 *Indefinita quando æquipolleat vniuerſali.*

18 *Miſſæ ſacrificium inter alia opera pia magis iuuat animabus Purgatorij, æquiparantur miſerabilibus perſonis, num. ſeq.*

VIdetur enim huic quæſito reſpondendum, quòd in dubio ſit interpretãdum potiùs pro vna vice, quàm
1 annuum. Nam legatum indefinitè prolatum, etiam ſi ſit pium, intelligi debet dumtaxat pro vna vice, & non in perpetuum ex textu in *l. boues, §. hoc ſermone vbi Alciat. ff. de verborum ſignificatione, Couarr. in cap. indicante cap. 3. num. 4. de teſtam.* Vbi ait, quòd etiam in legatis pijs, quando eſt controuerſia pro obſcuritate verborum legati, an de maximo, vel de minimo, debeat interpretari de minimo; *Tiraquellus latè de priuilegijs Piæ cauſæ, priuilegio.* Fauet tex. *in cap. ex parte extr. de cenſibus.* Vbi id determinatur in terminis voti, & clariùs *Bartolus in l. cum quidam ff. de annuis legatis.* Vbi docet,
2 hæredem teſtatoris legantis Fratribus Sancti Franciſci vnam pitantiam, ſeu edulium in feſto Sancti Franciſci, ſemel tantùm ad eam præſtãdum teneri, & non quolibet anno in perpetuũ, ſequitur eum Alexander ibi in additione, eſtque communiter in hoc receptus Bartolus, vt teſtatur poſt Barboſam *Perez de Anniuerſarijs, & Capellanijs libr. 1. cap. 3. num. 5.* Sed diſtinguẽdum eſt; An ex verbis, vel re relicta oriatur dubium hoc, vtrum legatum fuerit pro vna vice vel annuum, ſiue in perpetuum. Primo caſu, vbi dubium oritur ex verbis, tunc non ſolùm inſpiciendum eſt, an verba prolata à teſtatore ſint perpetui-

perpetuitatis inductiua vel non, ſed etiam an tempus, in quo miſſæ celebrari iubentur ſit reiterabile ex ſua natura vel non, exempli gratia, teſtator iubet celebrari tot miſſas in die ſui anniuerſarij, debet interpretari annuum in perpetuum, quia quolibet anno in perpetuum quo voluitur dies mortis defuncti, dicitur anniuerſarium ipſius defuncti: è contrario teſtator iubet celebrari tot miſſas in die mortis, vel in die ſuarum exequiarum aut funeris, vel ſepulturæ, interpretandum venit tantùm pro vna vice, quia ſemel mors contingit & fiunt exequiæ, ſiue funus, & ſepultura. Ita *Perez dicto cap. 3. per totum*, fauet etiam *Azorius part. 3. ſuarum inſtitut. moralium lib. 6. cap. 15. quæſito vltimo, verſ. quæres quid dicendum in fine*, & ſi in prima parte de relicto facto pro die natalis defuncti iuxta tex. in *l. cum quidam, de annuis legatis*, eſtque valde ſimile relicto facto pro die anniuerſarij, ad tradita per *Perez loco citato num. 20.* inferat, quod etiam legatum factum de pitantia in die S. Franciſci Fratribus eiuſdem ordinis ſit interpretandum annuum, cuius contrarium ſupra nos firmauimus, quia fallitur, dum allegat *Bartolum in d. l. cum quidam*, qui contrarium docet. Quòd

5 quando teſtator iuſſit in die mortis ſuæ fieri vnam ſeptimam bannitam, intelligatur de die mortis tantùm, non de die qua quolibet anno reuoluitur memoria eius mortis, quæ eſt propriè anniuerſarium, notat *Bart. in d. l. cum quidam num. 2. ff. de annuis legatis*, fauet textus in *l. eum qui Kalendis in princip. ff. de verb. obligationibus*. vbi habetur, quòd ſtipulatio de quacumque re facta Kalendis Ianuarij, in dubio non de ſequentibus Kalendis, ſed de primis intelligenda eſt. Probatur etiam ratione; nam communis vſus ſe habet, vnam tantum ſeptimam à morte teſtatoris celebrari, vt patet ex Miſſali, vbi aſſignatur oratio pro ſeptima die ab eadem morte; de qua re *Iulius Lauorius in ſuis varijs lucubrationibus de priſco & recenti funerandi more titulo 2. cap. 15. num. 72. & 75.* videte *Couarr. lib. 3. variarum reſolut. cap 9 num. 10. Menochius de præſumptionibus lib. 4. præſumptione 132. num. 7.* Idem eſſe, vbi aliquid pro miſſis eodem modo, quo ſupra in contractibus, vel quacumque alia diſpoſitione

aſſignatur, probat idem *Perez citato cap. 3. num. 44.*
6 Secundo caſu vbi dubium oritur ex re relicta, tunc etiam inſpiciendum erit, an pro miſſis celebrandis relinquatur res, quæ reiteratur v.g. fruct⁹ vel redditus ex tali fũdo vel cenſu, quia hoc caſu erit interpretãdum legatum annuum & perpetuum, quia etiam fructus ac redditus sũt annui, & perpetui, vel relinquatur res, quæ non reiteratur, vt per exemplum, certa quantitas pecuniæ, quia tunc interpretandum pro vna vice, fauet *Perez citato cap 3. num. 18.* Cuius doctrinæ occaſione, examinandus occurrit caſus, quem poſuit *Marcus Antonius Genuenſis in ſua Praxi Archiepiſcopali Neapolitana cap. 18 num. 16. in ſecunda æditione.*
7 De legato facto ducẽtorum aureorum Canonicis cuiuſdã collegiatæ pro Miſſis celebrandis in ſuffragium animæ teſtatoris, an debeat interpretari, vt de ipſa quantitate, ſequuta eius morte celebrentur ſtatim tot Miſſæ, ſcilicet bis mille, iuxta ſtipendium conſuetum, vel potius debeat interpretari, vt dicti aurei ducentum conuertantur in redditus, de quibus annuatim celebrentur tot Miſſæ, iuxta quantitatem redditũum, & ſtipendium conſuetum? Ipſe enim auctor diſtinctionis fœdere, decidit dictum caſum: Aut teſtator qui fecit dictũ legatũ erat prædiues, aut titulatus, nẽpè Marchio, Dux, &c aut non; ſed erat perſona ordinaria. Primo caſu, inquit, ipſe, erit interpretandũ legatũ de vnica vice, vt dicãt Miſſæ bis mille ſtatim ſequuta eius morte. Secundo verò caſu faciẽdam eſſe interpretationem, vt dicta quantitas conuertatur in emptionem cenſus, vel alterius rei ſtabilis, & de redditibus annuatim ſibi celebrentur miſſæ vt ſupra: eamdem deciſionem confirmat *in ſuis Practicabilibus Eccleſiaſticis quæſt. 400.* Sed vt verum fatear, pace tanti viri, talis deciſio quò ad ſecundam partem diſtinctionis non placet; nam ratio, quam affert pro illius probatione retorquetur in contrarium (ait enim quòd vbi tale legatum non fit à prędiuite, debet interpretari vt dicta quantitas conuertatur in redditus, &c. quia magis vtile eſt teſtatori, quòd in perpetuũ celebrentur Miſſæ, quàm vnica vice)
8 Nam magis vtile eſt teſtatoris animæ, vt vna vice omnes dicantur ſtatim ſequuta eius morte, vt quan-

totius liberetur à pœnis
Purgatorij, ad notata per
*Iulium Lauorium in ſuo tra-
ctat. de Iubileo part. 2. cap. 30.*
9 *num. 138.* Accedat, quòd
& ſi defunctus mandando,
tot ſacrificia fieri, conſeque-
tur ſtatim meritum illorum
operis operantis, ſiue dicta
ſacrificia poſt modum fiant,
ſiue non, tamen non conſe-
quitur remiſſionem pęnarũ
ſecũdùm valorẽ operis ope-
rati, niſi effectu fiant ipſa
ſacrificia, *Raguccius in ſuo
tractat. de ſtatu animarum,
quæſito 43. num. 2. Perez de
Anniuerſarijs, & Capellanijs
lib. 1. cap. 1. num. 22. Iulius
Lauorius de Iubileo cap. 30.
num. 150. & ſequent.* Qui in
ſuis *varijs Lucubrationibus
de priſco, & recẽti funerandi
more tit. 2. cap. 15. num. 126.*
poſt *Toletum* ait, quòd miſ-
10 ſæ quæ curantur ab alio ce-
lebrari pro defunctis, acqui-
runt remiſſionem pęnæ per
modum ſuffragij, illæ verò
quæ mandantur ab ipſiſmet
defunctis celebrari, acqui-
runt eandem remiſſionem,
ſed per modum ſatisfactio-
11 nis. An autem teſtator iu-
bẽs dictam celebrationem,
ſi ſit in ſtatu peccati morta-
lis tempore quo cõdit teſta-
mentum, in quo facit tale
legatum, conſequatur me-
ritum, vt ſupra diximus *Pri-
ma parte noſtri tract. de Offi-
cio Confeſſarij recollect. 3 nu.
157.* Fauent *Fraxinellus &
Graſſius, quos ſequitur Ho-
mobonus tract. 3. ſui exami-
nis Eccleſiaſtici quæſt. 128. &
refert Bartholomeus à San-
cto Fauſto lib. 1. de Iubileo,*
12 *quæſt. 92.* qui aſſerunt, obli-
gatum curare celebrationẽ
Miſſarum per plures dies, ſa-
tisfacere, ſi curauerit illas
celebrari vna die, quando
relictum fuit factum ob ſuf-
fragium alicuius animæ, non
alia ratione, quàm ex eo,
quia id magis eſt vtile illi ani-
mæ, interpretatio igitur ip-
ſius *Genuenſis*, quòd dicti
aurei ducentum conuertan-
tur in redditus, de quibus
annuatim celebrentur miſſę,
potius eſt in fauorem, & vti-
litatem Eccleſiæ, vel po-
puli, ſi fuerunt iuſſæ celebra-
ri dictæ Miſſæ in certa Eccle-
ſia, quæ debet poſtponi vti-
litati animæ ipſius teſtatoris
13 cui pręſumẽdum eſt voluiſ-
ſe potius conſulere ex ordi-
nata charitate, quæ incipit
à ſe ipſo argumento tex. in
l. Præſes Prouinciæ C. de ſer-
14 *uitutibus, & aqua*. Quili-
bet enim præſumitur magis
diligere animam ſuam, quàm
cætera omnia, *Maſcardus
de probat. concluſ. 1171. num.*
15 *7. & 75.* Poſſet forſan di-
ſtinctio *Genuenſis* procedere

vbi quantitas legati eſſet longè maior, nempè mille aureorum, & concurrerent aliquæ circumſtantiæ, ex quibus poſſit coniecturari, talem fuiſſe mentem teſtatoris, vt ſcilicet conuertantur in annuos redditus, & de ipſis quotannis celebrentur Miſſæ, prout infra ſuo loco, cùm *de celebratione alio tempore, &c.* Quid autem dicendum, vbi aliquis
16 diſpoſuit, quòd certis diebus celebrarētur aliquæ miſſæ pro animabus purgatorij an intelligi debeat de diebus illius primi anni, vel ſingulorum annorum? Caſus euenit in facto, & Reſpondimus intelligi debere legatum annuum ob doctrinam *Alciati in l. in vſus, ff. de verb. ſignificat.* vbi ait, quòd in diſpoſitione hominum, quæ
17 eſt fauorabilis indefinita, æquipollet vniuerſali; ſed hìc ſumus in diſpoſitione tam fauorabili pro animabus Purgatorij, ex quo & ſi alijs operibus pijs iuuari poſſunt,
18 potiſſimè iuuantur Sacrificio Miſſæ, vt ex ſacro Concilio Tridentino ſeſſ. 25. &c. Probat *Perez lib. 1. de Anniuerſarijs, & Capellanijs cap. 1 num. 21.* Et nulla ſit Miſſa per quam ex opere operato non minuatur aliquo modo pœna Purgatorij, ſecundùm *Nauarr. conſ. 11. incipient. Angratia num. 2. de priuilegijs apud eumdem Perez loco proximo citato num. 23.* Fauet *Nouarius in ſuo tract. de priuilegijs miſerabilium perſonarum priuilegio 4.* Vbi benè concludit, legatum factum miſerabilibus perſonis indefinitè, eſſe annuum
19 nec extingui prima vice, & quidem, quæ magis miſerabiles, quàm animæ Purgatorij, quæ ſemper clamant, *Miſeremini mei, miſeremini mei, ſaltem vos amici mei.* Notabilis eſt reſponſio data à *Marcello Megalio conſ. 27.* ad caſum propoſitum de legato his verbis concepto: *Itē voluit dictos hæredes ſuos, ſibi celebrare facere per vnum annum Miſſam Sanctiſſimi Roſarij cum interuentu illorum Sacerdotum, qui hæredibus magis placuerint.* Quod intelligi debeat non de vna Miſſa tantùm in die Sanctiſſimi Roſarij, ſed vna Miſſa in qualibet illius anni, exceptis diebus, in quibus prohibetur à Rubrica Miſſalis cantari miſſam votiuã, vt eſt videre apud eumdem, ſicut etiam placet reſolutio *Ricci parte 3. Praxis reſolut. 360.* ad alium caſum, de eo, qui in inſtitutione Capellaniæ iuſſit, *quòd in omnibus diebus dicatur vna Miſſa ſine cantu,*

cantu, & in die Sabati ſit cum cantu, vt interpretari debeat, quòd in die Sabbati dicatur vna Miſſa cum cantu, & alia ſine cantu.

SECTIO II.

Legatum pro Miſſis incertum ratione numeri, vel loci vbi ſint celebrandę, an valeat, & quomodo interpretãdum.

20 *Incertitudo vitiat legatum. Quid ſi ſit legatum pium, ibid. Quando dicatur legatum incertum, num. 27. 28. & 31.*

21 *Legatum pro Miſſis celebrandis eſt legatum pium, etiam ſi relinquantur celebrandę à Sacerdote conſanguineo, & diuite.*

22 *Legatum factum pro anima, vel dimiſſio animæ in manibus alicuius, quomodo interpretanda.*

23 *Obligatus inſumere aliquam quantitatem in operibus pijs an curare debeat etiam vt Miſſæ celebrentur.*

24 *Conſanguinei de eo quod recipiunt pro pace mortis defuncti debent aliquid dare pro Miſſis.*

25 *Legatum incertum ratione numeri Miſſarũ, vel eleemoſinæ erogandæ, quomodo explicandum.*

26 *Donans omnia bona ſua, cum reſeruatione teſtandi pro anima, quid poſſit teſtari.*

29 *Eccleſia ſi non exprimitur à teſtatore vbi ſint Miſſæ celebrandæ, quid agendum ſi nominet Eccleſiam S. Mariæ, vel alterius Sancti, & in loco ſint plures Eccleſiæ huius nominis, num. 36. Quid ſi ſit factum Eccleſiæ Parochiali, & teſtator habuit duas Parochias, num. 37.*

30 *Miſſæ quando celebrandæ ſint vbi ſepultus fuit teſtator.*

32 *Reſeruatio caſus de reſtitutione malè ablatorum quomodo intelligenda, Quid de ſimili reſeruatione pro non exequẽtibus legatum, quod eſt diſtribuendum inter pauperes, num. ſeq.*

34 *Legatum relictum arbitrio hæredis, quando illo non arbitrante caducum euadat.*

35 *Diſtribuere obligatus eleæmoſynam pro Miſſis celebrandis, an ſatisfaciat illã tradendo vni Eccleſiæ, An ſufficiat ſi curet illas celebrari extra locum, vbi teſtator mortuus fuit, ibid.*

38 *Legatum factum certæ Eccleſiæ in qua etiam iuſſit, celebrari Miſſas & ſepulturam elegit, cui debeatur ſi ibi non ſepeliatur, & num. ſequenti.*

Est tam maximum vitium incertitudinis, vt per eam omnes actus inefficaces reddantur, inquit *Menochius libr. 2. de Arbitrarijs centuria 2. caſu 188. num. 1.* in
20 ſpecie, quòd per incertitudinem rei, ſeu quantitatis legatę, vel etiam perſonæ, ſeu loci cui fit, legatum vitietur, eſt communis opinio, de qua teſtatur *Imola in l. ſi ita ſtipulatus col. 5. ff. de verborum obligat. Iaſon in l. legato generaliter, col. pen. ff. de legatis 1.* & probatur in *l. Titio cum teſtamento ff. de legatis 2. §. incertis inſt. de legatis*. Tamen Doctores communiter concludunt id non habere locum vbi tale legatum fuerit ad pias cauſas, vt latè per *Tiraquellum in tract. de priuilegijs piæ cauſæ, priuilegio 55. & 56. Nouarium de priuilegijs miſerabilium perſonarum pri-*
21 *uilegio 19.* Cùm igitur legatum pro Miſſis celebrandis, tam pro ſe ipſo, quàm pro alijs ſemper ſit cauſa pia, non ſolùm quia ſicut legatum pro alimentis pauperum, vel redemptione captiuorum eſt pium, vt latè *Tiraquellus in Præfatione ad citatum tract. de priuilegijs piæ cauſæ n. 19. & aliquibus alijs ſequentibus*. Ita iſtud eſt legatum pro alimentis pauperum Sacerdotum, & pro redemptione animarum quæ captiuæ reperiuntur in Purgatorio, ſed etiam quia vt legatum ſit pium, ſufficit quòd ſit pro anima, vt per *Tiraquellum loco proximè citato num. 13.* Et vt certum eſt, tale debet iudicari legatum pro Miſſis. Inter alia enim opera pia, Miſſæ ſacrificium potiſſimè iuuare animabus Purgatorij, dictum fuit *ſupra num. 18.* & in terminis loquendo de Anniuerſario docet poſt alios *Perez libr. 1. de Anniuerſarijs, & Capellanijs cap. 2. num. 20.* Extende etiam ſi ſit factum legatum iſtud alicui conſanguineo Sacerdoti, ſiuè laico, fauet doctrina *Alexandri apud Tuſcum liter. P. Concluſ. 332. num. 26.* docentis, quòd ſubſtitutio ſocietatis Marōgonorum cum onere celebrare faciendi vnam Miſſam pro anima teſtatoris eſſe legatum pium, & ſi ibid. *Tuſcus num. 46.* putet tales Cōfraternitates non eſſe loca pia, videte eum. Sed vt res noſtra clarior fiat, deueniendum

dum eſt ad caſus particulares.

Primus caſus eſſe poteſt, quando legatum pro Miſſis eſt incertum ratione ipſius rei legatæ exemplificari poteſt in verbis, de quibus facit mentionẽ *Cardinalis Zabarella in Clem I. de teſtamẽ-*
22 *tis num.* 27. Si quis dixerit *lego pro anima mea*, nec dicat quid, tunc enim valet legatum, inquit *Zabarella*, & commiſſarius poterit expendere in operibus pijs conuenientem quantitatem ſecundùm dignitatem perſonæ, & eius patrimonium, ſeu facultates, quia vt ſubdit *Perez loco citato cap.* 10. *num.* 100. in relictis ad pias cauſas arbitrium boni viri ſemper tacitè connexum eſt, & ſi in alio caſu, quem ſubdit idem *Perez ibid. nu.* 104 *poſt Bertacbinum*, ſi teſtator ſolum dixerit amico ſuo *animam meã dimitto in manibus tuis*, nec addiderit aliud verbum, aut aliã diſpoſitionem, quòd cenſeretur amicus grauatus reſtituere hæreditatem pijs cauſis, cum eo non conuenirem, quia etiam dicerem, ipſum fuiſſe per dicta verba hæredem inſtitutum cum onere expendendi quantitatem arbitrio boni viri in cauſas pias eadem ratione, qua ſupra, & ſic talem non teneri reſtituere integram hæreditatem. Quid enim aliud voluiſſe defunctum præſumere debemus per illa verba, *animam meam dimitto in manibus tuis*, niſi, Eſto dominus meorum, ſed recordare animæ meæ. Quando autem, & quibus verbis intelligatur quis inſtitutus hæres fiduciarius, videte *Cauauler. deciſ.* 381. Si igitur tenetur his caſibus expendere conuenientem quantitatem
23 in operibus pijs, ſequitur quòd & ſi integram quantitatem iſtam inſumere pro Miſſis celebrandis non ſit obligatus, tamen debeat expendere aliquam quantitatem ad iſtum effectum, & voluntas teſtatoris debeat interpretari iuxta id quod magis fauet animæ ſuæ, & vt ſupra dictum eſt Miſſæ ſacrificium inter alia ſuffragia præcellit, & patet ex verbis *S. Concilij Tridentini ſeſſ.* 25. *de Purgatorio*. Vbi non ſolùm inter ſuffragia, quæ à fidelibus pro alijs fidelibus defunctis fieri conſueuerunt, primo loco enumerat Miſſæ ſacrificium, ſed etiam clarè dixit, *Animas in Purgatorio detentas fidelium ſuffragijs, potiſſimum acceptabili altaris Sacrificio iuuari*. Et Cyrillus Hieroſolymitanus apud *Iulium Lauorium*

rium in ſuis varijs lucubrationibus de priſco, & recenti funerandi more tit. 2. cap. 15. num. 125. maximum iuuamen hoc Sacrificium animabus Purgatorij afferre dixit. Fauet doctrina *Boerij*, quam illuſtrat *Ildephonſus Perez libr. 1. de Anniuerſarijs, & Capellanijs cap. 13. num. 8.*
24 quòd ex eo quia datur vxori, filijs, vel alijs conſanguineis pro pace, ſeu remiſſione illatæ mortis, ſit aliquid tribuendum ab ipſis conſanguineis, vt Miſſæ pro defuncto celebrentur, ergo tanto magis quando legat ipſemet pro ſua anima, vel committit animam ſuam alicui, tenebitur hæres vel commiſſarius in ſpecie curare, vt pro illo Miſſæ Sacrificium pluries offeratur.

Secundus caſus eſt quando dictum legatum eſt incer
25 tum ratione quantitatis ſeu numeri Miſſarum, exempli gratia, dixit teſtator *volo quòd celebrentur pro anima mea miſſæ*, non exprimendo nnmerum earum, nec quantitatem eleæmoſynæ erogãdam, & tunc etiam affirmãdum, vt ſupra valere legatum, & Miſſarum numerum, & eleæmoſynã pro illis erogandam boni viri arbitrio, inſpecta qualitate defuncti, & eius facultatibus, vt in terminis loquendo de legato anniuerſarij, ſic incertè ſcripto docet *Perez citato libr. 1. de Anniuerſarijs & Capellanijs cap. 10. num. 97. & ſequenti*, vbi refert *deciſionem Gammę Luſita-*
26 *nam 185.* in eo caſu, quo quis donauit omnia bona ſua ſub reſeruatione diſponendi pro anima, quia Senatus pronunciauit, quòd poſſet relinquere predium, ex cuius redditu eleæmoſyna daretur monaſterio ad Sacrificia decem Miſſarum pro anima annuatim peragenda, quia boni viri arbitrio dictus numerus, & res legata non erat incongrua qualitati defuncti, & eius fa-
27 cultatibus, ſi autem dixerit *volo vt per meum hæredem, vel cõmiſſarium curetur mihi celebratio Miſſarum*. Et ſi tale legatum nõ poſſit dici incertum, cum iam ſit expreſſa perſona per quam illud venit certificandum; *Caualerius deciſione 212. n. 5.* vbi firmat Rota, in ſimili legato Reuerendam fabricam non poſſe habere iuſtã prætenſionem ſicut ex conſtitutionibus Summorum Pontificum ſibi competit in legatis pijs incertis, vel dixerit, *celebrentur Miſſæ pro vt meo hæredi videbitur*, quo caſu non ſolùm legatum non

eſt

eſt incertum, ſed neque collatum in voluntatem hæredis, vt per Rotam apud *Caualerium deciſ. 374.* Tamen vtroque caſu intrat vt ſupra arbitrium boni viri circa taxationem quantitatis eleæmoſynæ, & numeri Miſſarum, iuxta vires patrimonij & qualitatem defuncti, vt per eandem Rotam *deciſ. 374. apud Caualerium ſupra allegata*. Quod procedit etiam ſi cauſa non ſit pia, vt eſt caſus ipſius deciſionis. Nam ſemper arbitrium cenſetur commiſſum, prout de iure *Bartolus in extrauaganti ad reprimendum in verbo videbitur, & pluries Rota in deciſionibus relatis ſupra quæſt præceden-*

28 *ti*. Quando verò relinquitur certa quantitas, & non declaratur numerus Miſſarum, tunc legatum eſt certiſſimum, & niſi aliud appareat de mente defuncti, tot Miſſę debent celebrari de dicta quantitate, quot ſufficiunt iuxta ſtipendium taxatum vel conſuetum, niſi dicta quãtitas eſſet ita exorbitans iuxta ea, quæ dicta fuerunt *Sect. præcedenti*, vt illa conuertenda veniat in redditus annuos pro perpetua Capellania, &c. Si verò concipiatur legatum hoc modo, *Mando, vt celebrentur centum Miſſæ* (verbi gratia) *cum eleæmoſyna conuenienti*, intelligi debet de eleęmoſyna conuenienti tẽpore, quo Miſſæ celebrantur, & non tempore teſtamenti, docet *Riccius in Praxi Prætermiſſarum poſt primam partem dec. 721.* Quòd hodie eſt certiſſimum ex declaratione S. Congregat. de qua infra *Quæſtione VI.*

Tertius caſus eſt quando incertitudo eſt reſpectu Eccleſiæ, vbi miſſæ ſint cele-

29 brandæ, verbi gratia, teſtator relinquit certã quantitatem pro certo numero Miſſarum celebrandarum, non autem exprimit in qua Eccleſia ſint celebrandæ, hoc caſu *Abbas conſ 99. nu. 4. verſic. circa ſecundum dubium part. 2. & ſequitur poſt Iaſonem Mantica de coniecturis vltimarum voluntatum lib. 8. tit 6. num. 6. in fin.* Probat *Riccius part. 3. Praxis reſolut. 359.* vbi refert in Archiepiſcop. Neapolit. eſſe conſtitum hoc caſu, vt dicantur Miſſæ in Parochia vbi ſepultus eſt defunctus teſtator, & ſi ſit ſepultus extra Parochiam, dimidia pars dicatur in Eccleſia vbi ſepultus fuit, & alia medietas in Parochia; de qua re agit etiam *4. parte Praxis reſol. 96.* vbi teſtatur idem conſti-

tutum eſſe in Hiſpania. Sed
30 quia, vt dictæ Miſſæ celebrentur in Eccleſia vbi teſtator ſepultus eſt, non ſolùm fundatur in honeſtate, ſed etiam in coniectura mente teſtatoris, qui præſumitur habuiſſe maiorem deuotionis affectum ergà illam Eccleſiam, in qua ſepultus eſt, vt per Rotam apud *Caualerium deciſ.494. num. 3. & duobus ſequentibus*. Ideo ſi ex alijs indicijs apparet eſſe id remiſſum arbitrio hæredis, vel exequutoris, poterit hæres, vel exequutor abſque aliquo ſcrupulo illas celebrare facere in Eccleſia, quæ magis ſibi placuerit, quia vt ſupra diximus, quando incertitudo remittitur arbitrio alicuius certæ perſonæ debet reputari, vt certum. Vnde in quadam Diœceſi, vbi per Synodum erat ſtatutum, Miſſas iniunctas abſque expreſſione certæ Eccleſiæ, fore dicendas in Eccleſia Cathedrali, cùm accideret caſus de quodam, qui Miſſas aliquas reliquit celebrandas his verbis: *diſtribuantur eleemoſyna pro tot miſſis, à mea commiſſaria, ſeu exequutrice*. Diximus hanc diſpoſitionem non ſubiacere dicto decreto Synodali, quia ex eo quòd dictum fuit, *diſtribuantur à mea commiſ-*
31 *ſaria*, legatum non eſt ampliùs incertum ratione Eccleſiæ, ſed certum. Pro cuius probatione, præter adducta ſupra *num. 20. & 27.* allegauimus *Panormitanum in cap. cùm ſit num. 6. de Iu-*
32 *deis*; vbi docet, quòd licèt reſeruetur Epiſcopo reſtitutio malè ablatorum incertorũ, nõ tamen poteſt diſtribuere illa malè ablata, quæ teſtator mandauit, reſtitui per ſuos commiſſarios, vel exequutores teſtamenti, cõcordat *Graſſius libr. 2. de quinque caſibus reſeruatis, cap. 33. num. 20.* Fauet etiam idem *Panormitanus in cap. nos quidem, num. 12. de teſtamentis*, vbi habet, quòd ſta-
33 tutum Epiſcopi vt non exequuto legato facto pauperibus, Epiſcopus habeat eligere pauperes, vendicet ſibi locum in ſimplici exequutore, non autem in eo, qui habet declarare dictos pauperes, pro vt in caſu noſtro: Nam cùm dictum ſit, *vt commiſſaria diſtribuat dictas Miſſas*, ei eſt remiſſa non ſolùm exequutio, ſed etiam declaratio Eccleſiarum, in qua ipſæ veniunt celebrandæ; eo tamen caſu, quòd commiſſaria non fuit arbitrata, tunc intrat ius Epiſcopi; argumento eorum,

quæ

quæ dicuntur à Rota apud *Caualerium deciſ. ſupra allegata 374. ſub num. 2.* ibi:
34 *Nec ex eo, quòd hæredes, vel exequutores non fuerint arbitrati, Domini putauerunt, hæc legata fuiſſe caducata, quia non fuerunt commiſſa arbitrio alterius conditionaliter, putà ſi hæredes, vel exequutores arbitrabantur. Tūc enim, ijs non arbitrantibus, tamquam ceſſante conditione legata euaneſcerent; ſed eorū diſtributio dumtaxat fuit in arbitrium collata, & ideò etiā quòd non ſequeretur arbitriū legata ſuſtinentur, & poteſt adiri iudex pro arbitrando, ita Bartolus in d. l. 1. num. 9. vbi etiam Caſtrenſ. ſub num. 6. ff. de legat. 2.* Loquitur enim deciſio de legato profano, quia in legato ad pias cauſas, pro vt eſt iſtud pro miſſis, non officit caducitas, vt per *Tiraquellum in tract. de priuileg. piæ cauſæ, priuilegio 38.* Et debetur etiam deficiente conditione, prout ibidem notat *Tiraquellus priuilegio 23.* ſicut, quòd Epiſcopus declaret in defectum perſonæ deſignatæ à teſtatore, eſt quoque priuilegium piæ cauſæ. *Perez libr. 1. de Anniuerſarijs, & Capellanijs cap. 10. nu. 84.* Quòd hoc caſu poſ-
35 ſit dicta commiſſaria Miſſas præfatas in vna Eccleſia curare, vt dicantur, & ſi teſtatrix vſa fuerat verbo (diſtribuat) patet ex his, quæ de diſtributione inter pauperes iuſſa, dicunt Doctores, ſcilicet ſatisfacere, dando vni ſoli pauperi eſt communis opinio, de qua poſt alios teſtatur *Emmanuel Suarez in ſuo Theſauro receptarum ſententiarum, verbo hæres num. 69. in fine*; Et ſi contraria ſententia, hunc non ſatisfacere, etiam dicat communem *Viuius in ſua Silua communium opinionum opinione 876.* & tetigimus *parte 1. noſtri tractatus de Officio, & Poteſtate Confeſſarij recollect. 11. num. 653.* & latè probat, *Mantica, libr. 3. de coniecturis vltimarum volunt. tit. 5. num. 9.* Item etiam ſatisfaciet curando vt dictæ Miſſæ celebrentur extra oppidum, vel ciuitatem vbi talis defunctus, qui fecit dictum legatum, patet ex his, quæ diximus in *tract. de Iubileo part. 2. num. 76. iuxta impreſſionem Neapolitanam*. Miſſæ enim, vbilibet celebrentur æqualiter iuuant animæ defuncti, & ideo niſi aliter expreſsè fuit deſignatus locus à teſtatore, ſufficit vbilibet celebrentur, videte *Riccium part 4. Praxis reſo-*

lut. 94. 95. & 103.

Quando verò fuit dictum vt Miſſæ celebrentur in Ecclesia Sanctæ Mariæ, vel al-
36 terius Sancti, ſi in Ciuitate adſunt plures Eccleſiæ nuncupatæ de Sancta Maria, vel illius Sancti à teſtatore expreſſi, debet diſtribui eleemoſyna legata in omnes dictas Eccleſias, niſi aliud ex conſuetudine loquendi ipſius teſtatoris poteſt coniecturari, & ſic in omnibus dictis Eccleſijs debet curare vt Miſſæ celebrentur: ita loquendo de legato relicto Eccleſiæ, vt ſupra. *Silueſter verb. legatum 2. nu. 8. Couar. in cap. indicante num. 3. de teſtamentis, tom. 1.* & ſi alia opinio, quòd pauperiori ex illis debeatur tale legatum, eſt etiam probabilis, vt per *Genuenſem in ſua Praxi Archiepiſcop. Neapolit. cap. 58. n. 15.* vbi ex hoc infert, quòd ſi reperiantur Eccleſiæ eiuſdem nominis Monachorum & Monialium, debetur tale legatum Eccleſiæ Monialium, quod cenſetur pauperius, quia maſculi poſſunt melius ſibi proſpicere, vt antea dixit *Genuenſis in Praxi Archiepiſcopali, cap. 58. num. 15.* Sed non recedatis à prima opinione, vnde
37 de idem de legato facto à teſtatore Eccleſiæ Parochiali, ſi teſtator habebat duas Parochias, nec conſtat de qua ſenſerit, poſt alios concludit *Perez de Anniuerſar. & Capellanijs lib. 1. cap. 10.*
38 *num. 101. & 102.* Sed quid ſi Miſſæ fuerunt iuſſæ à teſtatore celebrari in tali Eccleſia, in qua idẽ teſtator priùs declarauit, velle ſuum cadauer ſepeliri, ſi deinde non ſepeliatur ibi ſed alibi, quia non eſt mortuus in eodem loco, vel quia mutauit circa ſepulturam voluntatem. Reſpondetur per *Silueſtrum verbo legatum 1. num. 10. Armillam ibidem, & alios, quos ſequitur Antonius Naldus, verbo legatum num. 13.* tale legatum deberi Eccleſiæ nominatæ à teſtatore, licèt ibi non ſit ſepultus, quia ſufficit, quòd non ſteterit per miniſtros dictæ Eccleſiæ, quin in ipſa ſepeliretur. Quid autem ſi legatum verè fuit factum intuitu ſepulturæ, videte *Pomponium lib. 2. tit. 8. arreſt. 5. Boerium deciſ. 179. apud Iulium Lauorium loco infra proximè citãdo,* & alios: in dubio autem cùm fuit dictum, vt celebrentur in Parochiali Eccleſia, quòd intelligi debeat de ea in qua moritur, niſi aliud de mente teſtatoris appareat, poſt *Ancharanum probat Viuianus libr. 2. Pra-*

xis cap.5. num.132. De quibus omnibus latè *Mantica libr.8. de conieċt. vltimarum voluntatum, tit.6. Menoch. de præſumptionibus, præſumptione 114.* Fauet à fortiori *Perez lib.1. de Anniuerſar. & Capellan. cap.11.* vbi latè probat, quòd ſi quis ſimile legatū faciat pro Eccleſia, in qua iubet corpus ſuum
39 ſepeliri, & poſtea decedat vel excommunicatus, vel in notorio peccato mortali, v.g. ipſe ſe ſuſpenderat, vel proiecerat in flumen, vel in puteum, adhuc dictæ Eccleſiæ debeatur dictum legatū, vbi teſtatur de communi, & ampliat *nu. 33.* etiam ſi per teſtatorem dictum fuerit, quòd aliàs ſi ibi non ſepeliatur, non valeat relictum; quia adhuc, ſubdit ipſe, etiam quòd non ſepeliatur corpus, nec oret pro eo, potietur legato; ſequitur *Iulius Lauorius in ſuis varijs Lucubrationibus de priſco, & recenti funerandi more tit. 2 cap. 9. num. 126.* Vbi præter caſum de excommunicato, ponit caſum de teſtatore ſimile legatum faciente pro Fratribus Sancti Franciſci ſub conditione ſi fuerit ibi ſepultus, aliàs, &c. & concludit, quòd ſi teſtator ibi non fuerit ſepultus, quia id prohibetur à conſti-tutionibus dictorum Fratruum, adhuc tale legatum debetur, reiecta tali conditione, vt impoſſibili, qua occaſione agit de capacitate, & incapacitate ipſorum Fratruum Sancti Franciſci, circa hæc legata Miſſarum; de qua re etiam *Layman lib. 3. tract. 5. cap. 10. num. 4. & Rota apud Caualerium deciſ.*
40 *212. ſub num. 6.* An Epiſcopus poſſit diſpenſare, vt Miſſæ iuſſæ à teſtatore celebrari in certa Eccleſia, celebrentur alibi, infra ſuo loco; pro nunc videatur *Riccius part. 4. Praxis reſolut. 103.*

SECTIO III.

De legato Miſſarum incerto ratione perſonarum, quibus debeatur.

41 *Legatum de Miſſis dicendis in quadam Capella, vbi eſt erecta Confraternitas, & adeſt Beneficiatus, ſeu Rector ipſius, cui debeatur, & num. ſeq. Quando deberetur Confraternitati, num. 43. & 45.*
44 *Vnio non præſumitur, quia odioſa.*

46

46 *Exactio vel alius actus facti non præiudicat niſi ſit factus cum ſcientia & patientia eius, qui poteſt contradicere.*

47 *Legatum de Miſſis celebrãdis in Capella ſita in Eccleſia Parochiali, cui debeatur. Quid ſi ſit ſita in Eccleſia Regularium, ibidem in fine.*

48 *Miſſa iniuncta vt celebrentur in Cathedrali vel Metropolitana, an non ſolùm à Canonicis; ſed etiam alijs beneficiatis dictæ Eccleſiæ celebrari debeant.*

49 *Legatum factum de Miſſis celebrandis à Canonicis, quomodo inter ipſos diuidendum. Quando autem conuertendum in bonorum ſtabilium emptionem etiam pro futuris Canonicis, nu. ſeq.*

51 *Maſſa communis ſeu bonorum reddituum Eccleſiæ adminiſtratio pertinet ad Canonicos priuatiuè quò ad Beneficiatos.*

PRimus caſus poteſt eſſe de legato Capellæ pro Miſſis, cui debeatur quando in dicta Capella adeſt titularis Beneficiatus, & Confraternitas ibi erecta, & cũ factum contigiſſet, Rota declarauit pro Beneficiato ipſius Capellæ, vt ſcilicet ad
ipſum pertineat præfatum
legatum, & non Confrater-
nitati in Beneuentana lega-
ti 9. Decembris 1615. corã
Caualerio, quæ inter eius
impreſſas eſt *deciſ. 369.* ibi:
*Vnde ad ipſum vti Rectorem
competit ius agendi ex iure
Eccleſia, cui legatum reli-*
41 *ctum fuit, præſertim cum
legatum factum fuerit pro
Miſſis celebrandis in dicta
Capella pro anima ſua, &
ſuorum prædeceſſorum, qui
in dicta Capella ſepulti ſunt,
ad tradita per Petrum de
Vbaldis in tract. de Canonica
& Epiſcop. portione cap. 4.
queſt. 15. num. 2. & ſeq. & c.
7. num. 47. & ſeq. Nec viſum
fuit obſtare, quòd hæc Capel-
la fuerit dilatata, & ad ma-
iorem ornatum Eccleſiæ in-
corporata Capella Sanctiſſi-
mi Sacramenti, quia non
conſtabat de vnione aliqua,
imò cõſtat Capellaniam fuiſ-
ſe, & hodie eſſe in ſtatu col-
latiuo, &c.* Et fuit confir-
mata coram eodem 1. Iulij
1616. quæ eſt inter eaſdem
impreſſas 405. his verbis:
*Domini vtraque parte infor-
mante ſteterunt in deciſis ſub
die 9. Decemb. 1615. Neq; ex
his, quæ pro parte Confrater-
nitatis hoc die deducebatur,
viſę fuerũt corruere fũdamẽ-*
42 *ta deciſionis, cùm enim Ca-
pella S. Antonij habeat certum
Recto-*

Rectorem, vtique certum eſſe, dicebant relicta tali Capellæ debere exigi per illius Rectorem, allegata vnio non fuit probata, & actus adducti pro Confraternitate, licèt eſſent pro ornanda & vnienda dicta Capella S. Antonij cum alia contigua in eadem Eccleſia, non tamen probare videbantur vnionem extinctiuam tituli, quæ ne-
43 *ceſſariò probari debebat ad effectum vt legatum factum Capellæ pertineat ad Confraternitatem; & regula eſt, quòd vnio tamquam odioſa non præſumitur, Calderin. conſil. 13. verſ. item vnio de rebus Eccleſ. non alienand. Aymon conſ. 258. num. 10. Quòd Confraternitas aliàs exegerit legatum ſcutorum 200. relictum per quondam Franciſcum Piacinum, di-*
45 *cebant non obſtare, quia tale legatum fuit relictum ipſi Confraternitati, ideò non mirum; ſi ab eius miniſtris exactum fuit. Quòd alia legata relicta Capellæ S. Antonij, quæ fuerunt exacta à Confratribus, Reſponſum*
46 *fuit non probari tales exactiones fuiſſe factas cum ſcientia, & patientia Rectoris, & ideo illi non præiudicare, ad notat. per Doctores in cap. cùm Eccleſia Sutrina, vbi* Ripa *num. 14. de cauſa poſſeſſionis & proprietatis & in omnem euentum hodie quæritur in petitorio, ad quem ſpectet exactio, non autem quis ſit in quaſi poſſeſſione exigendi, &c.* Concordat cũ his deciſionib. *Genuenſis in Praxi Archiepiſcop. Neapolitana cap. 58. num 4.* vbi idem dicit de obligationibus.

Secundus caſus eſt de legato facto de Miſſis celebrandis in Capella habente proprium titularem Beneficiatum, ſita tamen in Ec-
47 cleſia Parochiali; cui nam debeatur Parocho, vel Beneficiato ipſius Capellæ, videtur enim, quòd debeatur Parocho; argumento eorum, quæ loquendo de oblationibus notat *Genuenſis citato cap. 58. num. 3.* Confirmatur ex communi DD. proloquio, quòd ſcilicet Parochus habeat intentionem fundatam ſuper oblationibus factis intra Parochiam, *cap. Paſtoralis, & cap. quoniã, vbi DD. extra de decimis.* Contrarium tamen probatur expreſsè in *deciſione ſupra relata primo loco 369. apud Caualerium*, vbi ſupponitur dictam Capellam Sancti Antonij exiſtere in Eccleſia Metropolitana, & tamen, non dubitatur ibi, an debeatur Archiepiſco-

po,

po, Canonicis, vel Archipresbytero; vel alteri qui eſt Parochus dictę Eccleſiæ; vel Rectori, ſeu Beneficiato illius Capellæ, ſed an debeatur ipſi Rectori, ſeu Capellano beneficiato dictæ Capellæ, vel Confraternitati erectæ in dicta Capella. Vnde falluntur, qui pro contraria opinione adducunt dictam deciſionem, equiuocando in vocabulo illo, Rectori, quia licèt illud ſonet beneficium Parochiale, vt diximus ſupra *quæſt.3.num.22.* Tamen ibi ſtat prout ſit idem quàm Capellanus, vt conſtat ex vltimis illis verbis primæ deciſionis: *Imò conſtat Capellaniam fuiſſe, & hodie eſſe in ſtatu collatiuo, cum antea poſſideretur à Gentilutio, per cuius reſignationem fuit prouiſus Antonucius, qui hodie poſsidet, vt dictum eſt.* Nec eſt nouum nomen Rectoris poni pro quolibet Beneficiato ſimplici, vt patet ex his, quæ habet *Riccius par. 4.Praxis reſolut. 304.* Idem dicendum videtur ſi dicta Capella ſit ſita in Eccleſia Regulari, quia ſi habet Rectorem pro vt accidit in aliquibus Eccleſijs, quæ ante erant ſæculares, tunc legatum debetur etiã Rectori, & non Regularibus, eadem ratione, de qua ſupra intellige tamen niſi aliud cõſtet ex coniecturata mente teſtatoris, quòd voluerit, & intenderit dictas miſſas celebrari per Regulares præfatos:

Tertius caſus eſt ſi dicat te-
48 ſtator, quòd Miſſæ celebrẽtur in Cathedrali, vel Metropolitana, an non ſolùm debeant celebrari à Canonicis vel etiam ab alijs Beneficiatis ipſius Eccleſiæ, idem dubium eſſe poteſt vbi ſimplicitèr dictum fuit, quòd dicantur in Collegiata Eccleſia. Sed reſpondetur omnibus tam Canonicis quàm Beneficiatis tale legatum acquiri, & inter eos diuidi, ſicut diſtributiones quotidianæ, quia Anniuerſaria, & ſimilia legata, licèt propriè non ſint diſtributiones, tamen non ſolùm habent cũ illis ſimilitudinem, vt ait *Paulus Layman lib. 4. ſuæ Theologiæ moralis tract. 2. cap.7.in principio:* ſed etiam ipſarum diſtributionum priuilegijs fruantur, vt per *Bonacinam in ſuo tract. de Horis Canonicis, diſput. 2. quæſt.2.puncto 2.num.3.* Et certum eſt diſtributiones quotidianas tribui debere non ſolùm Canonicis, ſed etiam Beneficiatis, & ſanciuit Bonifacius VIII. *in*

cap.

cap. vnico de Clericis non reſidentibus, dummodo interſint officijs (diceremus nos loquendo in terminis noſtris) celebrent Miſſas in dicta Eccleſia, ſupponitur in Ebrien. Tranſlationis, quæ eſt *deciſ. 494. apud Caualerium* ibi: *Minus obſtare videtur, quòd in litteris Apoſtolicis excipiantur Anniuerſaria, quæ ſunt Beneficiatorum propria, & quæ transferri non poſſunt, & ſic requiri videatur vtrumque ex copulatis, l. ſi hæredi plures, ff. de condit. inſtit. & certum ſit, hæc Anniuerſaria non eſſe propria beneficiatorum, quia placuit reſponſio, quòd hoc caſu copula reſoluitur in alternatiuam, vel deriuatiuam, nam aliàs verba eſſent ſuperflua, cùm certum ſit, quòd quæ erant propria beneficiatorũ non poterant diuidi; diuiſio enim cadit in rebus communibus,*
49 *&c.* Quando autem dicitur expreſsè quòd celebrentur à Canonicis, licèt tale legatum non cenſeatur factum Eccleſiæ: *Viuianus libr. 2. Praxis Iuriſpatronat. cap. 5. num. 133.* Tamen iudicatur relictum Collegio, ſiue Capitulo, non autem ſingulis perſonis, vt per *Genuenſem citato cap. 58. Praxis num. 7. & 14. ad finem.* Vnde diuidi debet; prout per ipſos Miſſæ celebrãtur, & ſi quando eſſet legatum ſimplex plus vni, quàm alteri tribueretur ſecundùm ſtatuta, & conſuetudinem Eccleſiæ, vt habet *Genuenſis loco ſupracitato*, & latè agit *Menoch. libr. 4. de præſumptionibus, præſumptio-*
50 *ne 112.* Intellige de legato facto Canonicis pro celebratione ſtatim facienda, tunc enim poſſunt ipſi pecuniam legatam ſibi diuidere, vt ſupra; ſecùs autem ſi prò celebratione annua, quia tũc debet dicta sũma cõuerti in bona ſtabilia, pro futuris Canonicis iuxta terminos *Clē. exiui, §. cumquè annui redditus de verborum ſignificatione, cum alijs quos allegat Riccius in ſua Praxi variarum deciſion. 411.* Et hodie adeſt Conſtitutio Vrbani VIII. de celebratione Miſſarum, de qua infra.
51 De maſſæ communis adminiſtratione, quòd pertineat ad Canonicos, & non Beneficiatos adeſt *dec. 57. apud Caualerium.* Vnde quando legatum acquiritur tam Canonicis, quàm Beneficiatis, ipſi Beneficiati à manibus Canonicorum debent ſuam portionem recipere prout eſt caſus ille, quem habetis ſupra *num. 48.*

SECTIO IV.

Legatum Miſſarum quando debeatur ab hærede proprietario, & quando ab vſufructuario.

52 *Legata vnica vice præſtanda debentur ab hærede proprietario, ſicut annua debentur ab hærede vſufructuario.*

53 *Legata etiam pia non minuunt legitimam.*

12 DIſtinguendum eſt, an ſit legatum vnica vice præſtandum vel annuum? Primo caſu debetur ab hærede proprietario; ſecundo verò caſu ab vſufructuario, habetur per Rotam *deciſ. 163. apud Caualerium*, ibi: *Benè autem potuit dirigi iudicium in hoc caſu contra hæredes proprietarios, quia in legato quantitatis vnica vice præſtando, receptiſſima eſt iuris concluſio, quòd ſolui debeat ab hærede, non autem ab vſufructuario omnium bonorum, Bartolus in l. vltima nu. 6. ff. de vſufructu legato, vbi Addent. Rolãdus conſ. 8. num. 26. lib. 2. Couarr. variar. reſolut. libr. 2. cap. 2. num. 7. verſ. cæterum; Matthesil. ſingulari 4. num. 2. verſ. ego verius puto, Corneus conſ. 195. num. 2. verſ. bis tamen non obſtantibus, libr. 4. Decius conſ. 590. num. 1. 2. & 3. vbi verſ. ex quibus omnibus teſtatur de communi, Mohed. deciſ. 4. de appellationibus*. Fauent quæ docent Doctores in materia de cenſibus qui & ſi magis communiter docent ad proprietarium, & non vſumfructuarium eiuſdem rei cẽſui ſubiectæ pertinere obligationem ſoluendi annuum cenſum, limitant tamen in vſufructuario omnium bonorum, nam etiam ſi ad hæredem proprietarium, & non ad vſumfructuarium pertineat æris alieni ſolutio, id tamen non vendicat ſibi locum in debitis annuis, vt benè diſcurrit poſt alios *P. Duardus in ſuo tract. de cenſibus part. 1. §. 3. quæſt. 11. num. 16.* in terminis legati loquitur *Michael Graſſius in tractat. de ſucceſſ. tam ab inteſtato quàm ex teſtamento §. legatum, quæſt. 35. num. 1.* Ratio eſt euidens, quia hoc caſu habetur, ac ſi eſſet æs alienum, quia poſt debita veniunt ſoluenda legata
53 pia, & ſi non minuant legitimam, vt de voto diximus ſupra *quæſt. 1. num. 27. ad finem*,

nem, & in terminis habetur per *Tiraquellũ in Præfatione tractatus de priuilegijs piæ cauſæ, num 28.* Tamen minuũt vſumfructum, vt ſupra.

SECTIO V.

Legatum pro Miſſis celebrandis, an debeatur ex teſtamento nullo.

54 *Hæres ab inteſtato an in foro conſcientiæ teneatur ſoluere legata relicta in teſtamento nullo. Quid de legatis pijs num ſeq. & nu. 60. Quando etiam teneatur in foro eſterno, num. 56. & 59.*

57 *Teſtes duo ſufficiunt pro legato pio, etiam ſi non adſit Parochus.*

58 *Teſtamentum quibus modis poſſit eſſe nullum.*

59 *Scriptura facta à defuncto in extremo vitæ ſpiritu coram duobus teſtibus, & Parocho quãdo habeat vim teſtamenti, & vbi.*

61 *Legatum ad pias cauſas debetur ex teſtamento non ſtipulato. Quid de electione ſepulturæ, ibid.*

54 ET ſi inter Doctores ſit diſſentio an hęres ab inteſtato teneatur in foro conſciẽtię ſoluere legata relicta non pia in teſtamento nullo, ſeu minus ſollemni, vt nouiſſimè eſt videre, apud *Antonium Dianam part. 1. ſuarum reſolutionum moralium tract. 8. de contractibus reſolut. 75.* vbi refert Doctores pro vtraque ſententia, quibus illic allegatis adde pro opinione Affirmatiua *Emanuel. Suarez in ſuo Theſauro recept. ſent. litera* H. *num. 36. & ſeqq.* tamen concordant omnes, quod teneantur quan-
55 do ſunt legata pia illa ſoluere, quia ad valorem diſpoſitionis ad pias cauſas, ſufficit quòd teſtator potuerit diſponere, & quod de facto diſpoſuerit, idque conſtet ipſi heredi: *Couarr. in c. cũ eſſes nu. 8. de teſtamen. Vaſquez opuſculo de teſtam. c. 2. num. 27. Molina diſp. 134. verſ. quin verò, Lazarius de monitorijs quæſt. 6. num. 72. & 73. Leſſius lib. 2. de iuſtitia cap. 19. n. 7.* teſtatur, hanc eſſe communem Doctorum ſententiam *Bonacina diſp. 3. de contract. quæſt. 1. Puncto 3. num. 17. in vltima impreſſione.* ideò poteſt cogi talis, per cenſuras ad exequenda dicta legata in teſtamento, minus ſollemni ſcripta, cum quiſque qui reperitur in notorio peccato mortali po-

Digitized by Google

teſt per viam cenſurarum compelli, vt ab illo exeat, *Graffius part. 1. ſuarum deciſ. aurear. cap. 8. nu. 20. Lazarius loco ſupracit. num. 32.* Et quòd Tribunal Reuerendæ Fabricæ habeat ius ꝓ adimplemento talium relictorum, probat *Riccius in 2. p. praxis reſolut.* 420. Ratio differentiæ, quare ex teſtamento minus ſollemni debeantur legata pia tantum, & non prophana, eſt, quia ius ciuile non habet poteſtatem circa diſpoſitionem ad pias cauſas *Panormitan. in cap. relatum, el prim. ſub. nu. 30. de teſtamentis*, & ſi ex hoc non ſequatur, quin legatorum ad pias cauſas cognitio ſpectare nõ poſſit ad forum ſeculare, vt infra proximè dicetur, imò *Tiraquellus de priuilegijs pię cauſę priuilegio 150.* oſtendit, ſpectare ad forum non quodlibet ſæculare, ſed principis, cum igitur ſupra probatum ſit, *Sectione prima*, quòd legatum pro Miſſis celebrandis, ſit non ſolum pium, ſed pijſſimum, ſequitur item, quòd illud debeatur, etiam ſi reperiatur relictum in teſtamento minus ſollemni ab herede ab inteſtato in foro con-
56 ſcientię. Quæres an etiam aliquando, debeatur in foro externo? reſpondetur, deberi in foro externo quotieſcumque diſpoſitio prædicta ad pias cauſas probari poteſt in iudicio ſaltem per duos teſtes, nam ad valorem prædictæ diſpoſitionis non requiritur ſolemnitas iuris ciuilis; ſed ſufficit ſolemnitas iuris gentium, ſcilicet duorum teſtium, *cap. relatum el 1. & cap. cum eſſes extra de teſtament.* vt de communi teſtatur *Bonacina citato puncto 3. num. 16.* Quod non ſolum procedit attenta iuris Canonici diſpoſitione; ſed etiam de iure ciuili, vt per Rotam Romanam apud *Caualerium deciſ. 27.* ibi: *Su-*
57 *mus in legato pio, in quo ſufficiunt duo teſtes, non ſolum attenta iuris Canonici diſpoſitione, cap. relatum, &c. ſed etiam de iure ciuili, Federicus de Senis conſ. 217. num. 2. Tiraquellus priuilegio 1. & 2. Mantica, &c.* etiam ſi non adſit Parochus, *Leſſius lib. 2. de iuſtitia cap. 19. num. 6.* Vnde quando teſtamentum eſt nullum, vel ratione præteritionis filij, aut aſcendentium, vel etiam fratris vbi eſt inſtituta turpis perſona, vt in *auth. ex cauſa vbi Doct. C. de liberis præteritis, latè Capriolus de ſucceſſionibus ab inteſtato in Protheoria à num. 156. Andreas Gaill. libr. 2. Practica-*

rum

rum obſeruationum, obſeru. 113. & 134. Ferdinandus Vaſquius lib. 2. de ſucceſſion. §. 6. num. 14. & §. 8. num. 61. & §. 12. num. 18. Vbi etiam de cauſa nullitatis teſtamenti, ratione exhęredationis filij, abſque legitima cauſa, vel ratione defectus hæredis inſtitutionis, quæ debet eſſe caput & principium teſtamenti, *§. 1. inſtit. de hæreditat. quæ ab inteſtato deferuntur*, vel ratione defectus debiti numeri ſeptem teſtium. Tunc certum eſt deberi ex dicto teſtamento nullo, etiam quò ad forum externum legata pia, ac poſſe peti tam coram iudice Eccleſiaſtico, quam ſeculari, & ſi quando petuntur coram iudice ſeculari; talis iudex debet determinare talem cauſam ſecundum ius Canonicum, tam in terris Eccleſiæ, quàm Imperij, vt per *Panormitanum in citat. cap. relatum nu. 2. & 8. extra de teſtament. indicat etiã Bonacina loco ſupracitato ſub num. 14.* Eſtque caſus deciſionis Rotæ apud *Caualeriũ 168.* Vbi pręſupponitur cauſa commiſſa ſuper nullitate teſtamenti, & tamen Rota ait: *Nam quò ad legata pia, res tranſibat ſine difficultate, cùm debeantur, etiam quòd fuerint relicta in teſtamento minus ſollemni, Abbas in cap. relatum el 1. num. 5. de teſtam. Alexander conſ. 105. Bartol. in l. cunctos populos num. 30. verſ. non valeant niſi contineant C de Summa Trinitate, & fide Catholica Bellon. conſ. 16. num. 1.* Adde *Gaill. & Vaſquium, ille obſeruat. 113. iſte §. 8. num. 65.* in terminis primi caſus nullitatis teſtamenti, docentes deberi legata pro malè ablatis, reſtitutione vſurarum vel exoneratione conſcientiæ, non ſolùm quia iſta magis reſtituuntur; quàm dantur (vt inquit *Vaſquius*) ſed etiam, vt inquit *Gaill.* sũt legata neceſſaria, & ideo præſumi debere, teſtatorem etiam illa reliquiſſe, ſi ſciuiſſet vxorem grauidam, vel filium ſuperuiuere, cum quilibet præſumatur magis animam ſuam, quàm cætera omnia diligere, quæ ratio valdè vrget pro caſu noſtro legati ad Miſſas celebrandas. Accedit etiam *Conſtantinus Capriolus in ſuo tract. de ſucceſſionibus ab inteſtato in Protheoria num. 179.* Vbi talia legata deberi ex teſtamento nullo, ex eo quia nullus reperiatur inſtitutus hæres, defendit ex magis recepta Doctorum
58 ſententia. Et *ſequentib. numeris* habetis caſus alios in

quibus

quibus teſtamẽtum eſt nullum, & an illud tunc ſubſtineatur quò ad cauſas pias, debetur etiam in foro ex-
59 terno legatum pium, quando fuit relictum in ſchedula manu teſtatoris ſcripta, vel ſubſcripta in extremo vitæ ſpiritu cum duobus teſtibus & Parocho, vt in *dicto cap. cum eſſes de teſtam.* de qua re *Lazarius de monitorijs ſect. 3. quæſt. 6. num 34.* vbi repetietis quando ex teſtamento ſic condito debeantur etiam legata non pia, & hæreditas ipſa. Remanet igitur
60 vt obligatio in foro conſcientiæ dumtaxat, & non in foro externo vrgeat, vbi deficit numerus dictorum duorum teſtium, verbi gratia, vbi reperitur ſchedula ſcripta vel ſubſcripta manu teſtatoris abſque teſtibus, vel cum vno tantum teſte, vel hæredi id fuit impoſitum à defuncto abſque ſcriptura, vt per *Bonacinam ſupra Puncto 3. num. 16. Lazariũ ſupracitata quæſt. 6. num. 32 & 33. Leſſium lib. 2. cap. 19. num. 7.* vbi ſubdit rationem quia ſcilicet ius Canonicum non requirit duos teſtes ad hoc, vt dicta diſpoſitio ſit valida in foro cõſciẽtiæ, ſed vt probari poſſit in foro externo quantum ſatis eſt, vt pro ea poſſit ferre ſenten-
61 tiam. Idem eſſe vbi teſtator incepit condere teſtamentum, & relinquebat ad piam cauſam, ac antequam perficeretur teſtamentum ex hac vita migrauit, *Bonacina ſupradicto Puncto 3. num. 21. Tiraquellus priuilegio 6. latè de hac materia Filliuccius tract. 34. à num. 150. Fauet Riccius 2. parte Praxis reſolut. 461.* vbi firmat, electionem ſepulturæ factam in teſtamento adhuc non ſtipulato valere, ergo & tanto magis relictum pro miſſis celebrandis ad ſuffragium animæ ipſius teſtatoris Dixi (antequam perficeretur teſtamẽtum, quia etiam teſtamentum imperfectum ratione totius volũtatis teſtatoris ſubſtinetur quò ad legata ad pias cauſas *Tiraquellus priuilegio 7.* quidquid aliqui contrarium docere videantur.

SECTIO VI.

Legatum pro Miſſis celebrandis quando ſolui debeat.

62 *Hæres in foro conſcientiæ, an teneatur ſtatim exequi legata pia, & alia non expectato anno. Quid quò ad*

ad forum externum, num. ſeq. Qualis culpa ſit negligentia hæredis circa id, num. 64. An ſit cauſa iuſta excuſans vt bona teſtatoris carius vendantur nu. 67. An teneatur ob talem negligentiam ad aliquam reſtitutionem defuncto, n. 68.

65 *Animæ defuncti quomodo noceat negligentia hæredis in exequendis legatis pijs. Quid de non exequente votum reale defuncti, nu. 66.*

69 *Legatum annuum pro Miſſis celebrandis qua in parte anni ſit ſoluendum Capellano. Quid de legato alimentorum num. ſequ. quantum duret dictum legatum num. 78.*

71 *Salarium quando debeatur locanti operas ſuas.*

72 *Fructus quomodo diuidantur inter hæredes beneficiati defuncti, & ſucceſſorem, vel Cameram Apoſtolicam. Quomodo inter reſignantem, & reſignatarium num. 74. Quomodo inter tranſlatum ad aliam Eccleſiam & prouiſum, num. 75. Quid de Capellano num. 76.*

73 *Teſtandi facultas conceſſa Epiſcopo, vel alteri beneficiato de quibus fructibus poſſit teſtari;*

77 *Iudex quis compellere poſſit hæredem vel exequutorem negligentem exequi legata tam pia, quàm profana.*

78 *Hæres cui iniunctum eſt vt faciat annuatim celebrare certas Miſſas in certa Eccleſia, quando poſſit conſtituere Capellanos.*

PRæſupponimus non fuiſſe appoſitum tempus ſolutionis ab ipſo teſtatore, quia ſi reperiretur appoſitũ illud erit obſeruandum, ſicut ſi legatum præfatum fuiſſet à teſtatore relictum, vt ſoluatur ex fructibus alicuius fundi, deberet ſolui eo anni tempore, quo fructus colliguntur. *l. fundus ff. de vſufr. legato*. Ideoque quia legatum iſtud poteſt eſſe, vel pro vna vice tantum, vel annuum, vterque caſus hic venit explicandus. Poteſt legatum iſtud vnica vice præſtandum relinqui duobus modis. Primò, vt hæres faciat ſibi pro vna vice celebrari tot Miſſas, vel det tantam eleæmoſynã pro celebrandis tot Miſſis. Secundò, quòd det ducatos centum v.g. tali Monaſterio pro emendo cenſu, de cuius fructibus quot annis celebrentur tot Miſſæ prout eſt caſus ſuper quem conſuluit *Marcell. Megalius conſ.* 80.

62 80. Vbi optimè probat, ſtatim ab hærede eſſe talem voluntatem teſtatoris exequendam, quòd etiam dicendum eſt in terminis primi caſus; quia & ſi de iure detur tempus ſex menſium hæredi ad exequenda legata pia, & annus ad legata non pia, tamen non per hoc infra illud tempus, ſi poteſt exequi illa, & non exequitur, & ſic eſt negligens, euadit culpam in foro conſciētiæ, & ſi euadat pœnam ibi à iure impoſitam, & latius confirmat *Paulus Layman lib. 3. tract. 3. cap. 11. num. 13.* qui habet hæc verba: *Pęnas negligentibus exequutoribus iure ſtatutas legere potes apud Abb. & Couar. Silu. & Molinam. Videlicet vt ſi intra medium annū à die publicationis teſtamenti numerandum ceſſante legitimo impedimento legata pia exequi neglexerint, poſtea eadem ſoluere cogantur eum omnibus fructibus, & emolumentis, quæ à die mortis teſtatoris percipi poterāt iuxta cit. cap. ſi hæredes de teſt. & § ſi autem legatum Auth. de Eccleſiaſticis titulis, &c.* Vbi benè aduertit non obligare has pœnas in conſcientia ante iudicis condemnationem. De culpa talis negligentiæ loquitur *num. 12.* ibi: *Hæres aliique exequutores poſt hæreditatem aditam, & inuentarium confectum ſtatim tenentur ſoluere legata, & alia exequi, quæ defunctus præceperat, niſi iuſto impedimento excuſentur, ita habetur in cap. ſi hæredes de teſtamen. vbi* Abb. *num. 5. Couarruu. num. 4. Molina diſputat. 251. §. dubium item eſt, Silueſter verbo teſtam. 2. quæſt. 6. & 9. Petrus Nauar. lib. 3. de reſtitut. cap. 4. num. 165.* Alios allegat, & ſequitur *Diana part. 3. tract. 5. reſolut. 59.* Subdit Layman poſt pauca; *Rectè enim notāt Silueſter & Petr. Nauarr. hæredem, atque exequutores, ſi differant ſolutionem legatorum grauiter peccare, non tātum aduerſus eos, quibus relicta ſunt; ſed etiam interdum aduerſus defunctum, ſi tardè, vel non integrè præſtentur legata pia & eleamoſynæ relictæ in remedium animæ per ſacrificia orationes, aliaque fidelium ſuffragia, quin & ipſamet exequutio legati pij, puta actualis elargitio eleamoſynæ non parum momenti habet ad ſatiſfaciendum pro peccatis defuncti, &c.* Concordat *Bonacina diſput. 3. de contractibus quæſt. vltima, Puncto vltimo, ſub num. 29* vbi poſt alios docet, quòd

animæ

65 animæ defuncti non nocet negligentia hæredum, niſi quatenus non exhibentur ei debita ſuffragia, & remedia expiationis, quibus exhibitis anima ipſius poſſet eripi, & ſubleuari à pœnis purgatorij, ideo pariter peccare exequutores legatorum, quoties debitam non præſtāt operam & diligentiam in exequendis, & perſoluendis legatis, quia faciunt contra propriam obligationem, in materia graui cū præiudicio teſtatoris, qui poſſet ab igne purgāte ſubleuari ſolutione legatorum, citās *Emmanuelem Sà, Naldum, Couarr. & Petrum Nauarr.* fauent, quæ de obligatione hæredis circa vota realia defuncti adnotauit *Leſſius libr. 2. de Iu-*
66 *ſtitia cap. 40. num. 66.* Vbi firmat, quòd ſi hæres non curans adimplere dictum votum, non peccabit propriè contra votum, nec erit voti violator, quia ipſe nihil vouit, aut promiſit Deo, ſed partim contra obligationem qua defuncto obſtringitur ratione hæreditatis acceptæ ſeu taciti pacti, quo eò ipſo, quò hæreditatem adijt, acceptat onera defuncti, partim contra Religionem, quia non ſoluit quod Deo debet, & ſi enim Deo non promiſerit, tamen factus eſt Deo debitor ſuſcipiendo in ſe obligationem alterius Deo debentis, ſicut is qui promiſit ſe votum viuentis impleturum accepta mercede ſi fallat, & ipſi, & Deo iniuriam facit, hucuſque *Leſſius*. Quando verò poſſit hæres compelli per cenſuras ad adimplenda dicta vota, vide *Sanchez lib. 4. Summæ Moralis cap. 15. ſub num. 26.* vbi latè de hac obligatione hæredum. An autem ſit cauſa iuſta differendi dictam exequutionem, quia ſi ſtatim vellet ſoluere præfatum legatum cogeretur bona defuncti viliùs vendere? tractat *D. Thomas quolibeto 6. articulo 14.* qui ita
67 reſpondet: *Si exequutor per modicum tempus eleæmoſynā dare differat, vt rebus defuncti melius venditis, ampliores eleæmoſynas dare poſſit laudabilitèr hoc facit, ſi verò è conuerſo per multum tempus differat eleæmoſynas diſtribuere, vt non multò ampliores eleæmoſynas faciat, non videtur eſſe abſque culpa, quia fortè defunctus à Purgatorio liberaretur, in quo exiſtenti, remedium ſuffragiorum maximè neceſſarium erat, hoc autem requirit prudentis exequutoris examen vt ſcilicet conſideratis dilatione temporis, & conditione*

perſonæ, quæ creditur citiùs, vel tardius liberanda, & etiã quantitate augumenti eleemoſynarum faciat, quod videbitur expedire defuncto. Hactenus D. Thomas. Ex quibus omnibus colligerem talem exequutorem cùm damnum intulit, vt ſupra, animæ defuncti ob retardationem Miſſarum teneri in conſcientia ad emẽdandum dictum damnum cum alijs ſuffragijs, prout infra ſuo loco dicemus de Sacerdote retardante celebrationem Miſſarum, vel non celebrante in Altari priuilegiato pro vt mandauit teſtator. Nihil autem nocere, vel iuuare defuncto, ſi hæres tempore, quo exequitur legatum, ſit in ſtatu peccati mortalis, vel in gratia, poſt alios notat *Bonacina ſupracitat. Puncto vltimo num.28*.

Maior difficultas videtur adeſſe in reſolutione ſecundæ partis huius Sectionis, ſcili-
69 cet vbi eſt legatum annuum qua in parte anni debeat fieri ſolutio?. vt eſt videre apud *Ildefonſum Perez libr.1. de Anniuerſarijs, & Capellanijs cap.9.* qui refert varias opiniones circa hãc materiam, & *num. 14.* concludit contra *Rebuffum* docentem, in omnibus relictis pijs indiſtinctè, ſiue legatum fiat pro quolibet anno, ſiue annuum præſtandum eſſe initio anni, quam alijs allegatis ſequitur *Diana part. 3. tract. 5. reſolut. 29. ad principium*. Regulariter hoc caſu ſolutionem faciendam eſſe eo tempore, quo neceſſaria erit dicta ſolutio ad piæ cauſæ exequutionem. Vnde infert loquendo in terminis anniuerſarij, legatum relictum pro illo celebrando, ſufficere ſi ſoluatur tempore, quo illud venit celebrandum, & ſic nec initio, nec in fine anni, non autem deſcendit ad caſum noſtrum de legato relicto pro celebratione Miſſarum qualibet die, vel hebdomada aut menſe, & ſimil. quem caſum decidendum eſſe credimus iuxta ea, quæ
70 de alimentorum legato, quod eſt valde affine legato pro Miſſis celebrandis, cùm illud cenſeatur relictum pro alimentando Sacerdote, qui celebraturus eſt Miſſam, iuxta vulgatum proloquium, Qui altari ſeruit de altari viuere debet, docet ex communi vſu *Andreas Molfeſius parte 5. in conſuetudines Neapolitanas, quæſt.9. ſub num.6. & 8.* vt ſcilicet propter commodũ tam ſoluentis, quàm alimẽtandi, ſolui debeat dictum legatum ſingulo trimeſtre,

vel

vel quadrimeſtre. Pauet *Additio ad gloſam in l.2. C. de locato, & conducto.* Vbi lo-
71 quendo de ſalario ſoluendo ei, qui locat operas ſuas, ſicut de Sacerdote, etiam dici poteſt quòd locet operam ſuam hoc caſu, vt infra *quæſt. ſequenti*, docet ad determinandum tempus ſolutionis talis ſalarij, inſpiciẽdam eſſe qualitatem perſonæ locatoris operarum, quia (inquit) ſi eſt pauper, qui non poteſt operas præſtare, niſi minutatim des illi pecuniam, tunc tacitè etiam videtur actum, vt etiam ante opus perfectum illi pecuniam minutatim præbeas, argumento tex. in *l. ſi verò §. finali ff. mandati*, vel ſubdit eadem *Additio*, attendenda eſt conſuetudo, allegans textũ in *l. quod ſi nolit §. qui aſſidua, ff. de ædilitio*
72 *edicto*. Vnde quidquid ſit de beneficiato, qui tranſmittit ad hæredes omnes fructus recollectos, fructus autem non recollectos ad ſucceſſorem in beneficio, vel ad Cameram Apoſtolicam, vt ſupponit pro certo Rota apud *Caualerium deciſ. 637. num. 2.* latè *Nou. in tract. de redditibus Eccleſiaſticis quæſt. 2. monito 13. & ſeq.* Vbi pro fructibus recollectis, intelligit eos qui fuerunt à ſolo ſeparati, licèt adhuc in horrea non congregati. Latè *Geminianus & Philippus Frãcus in cap. præſenti col. vltima, de officio Ordinarij in 6. Cardinal. Zabarella, Imola, aliique communiter in cap. vltimo de peculio Clericorum, & latius per Couarr. libr. 1. reſolut. cap. 15. num. 12. verſ verius tamen eſt.* Extatque Conſtitutio Iulij III. Felicis Memoriæ incip. *Cum ſicut nobis*, & duæ aliæ incipientes *Dudum*, & *Ex certis*. In quibus habetur, fructus non dum perceptos, ac non dum exactos per beneficiarios, cuiuſcunque ij ſint dignitatis, etiam Epiſcopalis, vel maioris, ac etiam ſi eorum fructuum, ſeu pecuniarum, ſolutionis dies, in illorum vita adueniſſet, & per eos quo minus in vita exigerent non ſtetiſſet, ad ſucceſſorem in Epiſcopatu, & alijs beneficijs quibuſcumque ſpectare, exigique debere, ſolutis tamen à ſucceſſoribus debitis, beneficiorum intuitu per prædeceſſores contractis, de quibus veriſimilis ab ipſis ſucceſſoribus notitia haberi poteſt, & non aliter, quæ Conſtitutiones fuerunt nuper innouatæ, declaratæ, & extenſæ per Sanctiſſimum

Vrbanum Octauum in ſua Conſtitutione incipiẽte *Aeternus rerum conditor ſub die 5. Aprilis 1628.* vbi etiam declaratur *numquam intentionis noſtræ fuiſſe, nec eſſe, minuſque de cætero fore, per quancunq; conceſſionem, in-*
73 *dultum, ſiuè facultatem teſtandi, vel diſponendi, ac ab inteſtato ſuccedendi, vel traſmittendi, etiam motu ſcientiæ, ac poteſtatis plenitudine ſimilibus, ac etiam conciſtorialiter, & per modum indulti ſeu legis generalis, vel aliàs quomodolibet à nobis emanatam, & pro tempore emanandam prædictis Regulæ, & Conſtitutioni noſtris, nec reſolutioni, & decreto Cameralibus illorumque obſeruantiæ minuſque Cõſtitutionibus dicti Iulij prædeceſſoris huiuſmodi quò ad fructus inexactos etiã ſi Affictus, & emolumenta quæcunque inexacta huiuſmodi deberentur ratione fructuum recollectorum, & in borreo reconditorum, ac etiã conſumptorum derogare, nec aliquod eis præiudicium vllo modo inferre, quin imò caſdẽ noſtras regulam & Conſtitut. decretumq; & reſolutionẽ Cameræ prædictæ, ac prædicti Iulij prædeceſſoris Conſtitutiones per nos, vt præfertur approbatas, confirmatas, ac reſpectiuè innouatas de cætero perpetuis futuris temporibus, quò ad fructus quarũcumq; Eccleſiarum, & beneficiorum qualificatorum, & quocumq; nomine nũcupatorum inexactos huiuſmodi inuiolabiliter obſeruari, ac omnimodæ executioni demandari debere, &c.* Quid obſeruandũ quan-
74 do eſt contentio inter reſignantem, & reſignatarium, habetur in Barenſi fructuum quæ eſt deciſ. 104. apud Caualerium, vbi Rota negando æquiparationem inter caſum vacationis per obitum, & per reſignationem, cùm neq; de iure mors ciuilis non æquiparatur morti naturali, niſi in caſibus in iure expreſſis reſoluit, fructus ciuiles, quales ſunt cenſus, penſiones domorum, reſponſiones, & ſimiles, quorum de tẽpore reſignationis ſcilicet die, qua fuit prouiſus reſignatarius, adhuc non venerat dies ſolutionis, ſpectare ad reſignatarium; fructus verò naturales & induſtriales ſeparatos à ſolo ante dictum diem prouiſionis, etiam ſi fuiſſent locati, & dies ſolutionis affictus veniret poſt reſignationem ſpectare ad reſignantem idem. Confirmatur in Cremonenſi fructuum coram Pirouano quæ eſt *deciſ. 278. part. 2. to. 1. ex recollectis à Farinaccio,*

idem

idem ſeruari debere, vbi liquidatio dictorum fructuum
75 fieri debet inter tranſlatũ ad aliam Eccleſiã, & tranſlatariũ, patet in eadem *Barenſi, ſeu 104. apud Caualeriũ*, ibi: *Pro his optimè facit deciſ. Putei 14 libr. 3. vbi ex prædicta ratione fuit datus tranſlatario integer terminus penſionis maturatę poſt tranſlationem etiam pro rata temporis decurſi ante tranſlationem* & infra ad finem; & hac de cauſa ad propoſitũ placuit, quod dicunt Doctores, quòd ſi aliquis tranſlatus eſt de vna Eccleſia in aliam, & conſuetudo Eccleſiæ eſt, quòd fructus decedentis perueniant ad Capitulum, non habebit fructus pendentes de tempore tranſlationis, vt per *Archidiaconum in dicto §. ecce, num. 8. quem ibi ſequitur Gemin. nu. 5. & Egid. num. 2 Rota deciſ. vnica de tranſlatione Epiſcopi in antiquis tenuit Rota in vna Burgenſ. expenſarum 19. Nouembris 1584. quæ eſt 809. part. 1. diuerſorum vbi reijcit dictum Cardinalis in dicto conſ. 110. &c.* Ecce quòd tranſlatus æquiparatur ibi reſignanti in acquiſitione fructuum tam ciuilium, quàm naturalium, & induſtrialium, nam de reſignante aderat dubitatio, ad quam reijciendam adducitur inſtantia de tranſlato, qui habetur pro mortuo, capit. in Apibus §. ecce 7. quæſt. 1. & tamen aſſequitur fructus, ergo idem in reſignante. Adde niſi ſit in contrarium conſuetudo, vt per *Perez de Anniuerſar. & Capellanijs libr. 2. cap. 11. num. 26.* & de conſuetudine circa diuiſionem fructuũ inter Beneficiatos Neapoli, vide *Vrſillum ad Afflictam deciſ 168. ſub num. 6.*

76 Tamen contrarium dicendum de capellanis iſtis, quibus tribuuntur hi fructus, non vt præmia meritorum, ſed vt ſtipendia laborum; & ſic nõ dãtur eis ſimpliciter propter officium, ſicut dicitur de beneficiato in *cap. finali de reſcript. in 6.* ſed propter miſſas celebrandas quibus correſpondere debet ſalariũ à teſtatore relictum, ideoq; pro rata temporis inter prędeceſſorẽ & ſucceſſorem diuidẽdi ſunt fructus eo modo, quo inter maritum & vxorem, facto diuortio: ita in terminis *Perez citato cap. 11. n. 18.* fauet *Molfeſius p. 5. in conſuetudines Neapolitanas quæſt 9 nu. 17.* vbi loquendo in terminis legati alimentorum, idem fuiſſe deciſum teſtatur per S. Conſil. Neapol. non obſtante conuentione, vt alimenta

ſolue-

ſoluerentur in tribus tertijs, conducunt etiam quę dicunt Doctores de eo, qui locauit operas ſuas, quòd ſcilicet huic ſingulis diebus, quibus præſtat operas, debeantur fructus pro rata, iuxta textum in *l. ſi nauis. ff. de rei vēdicatione*, *& alia adducta per Dominum Vincentium de Franchis deciſ. Neapolit. 60. num. 7.* Eſt meo iudicio text. apertus in *l. Seio ff. de annuis legatis*, vbi habetur, quòd tam labor, quàm pecunia diuiſionem debeant recipere, videte *Ceuallos in ſpeculo commun. contra communes quaſt. 1. num. 21. de Franchis additione ad deciſ. 19. Addentes ad Quarantam verbo beneficiorum poſſeſſio in fine.* Quòd tam iudex Eccleſiaſticus, quàm ſecularis compellere poſſit hæredem, vel exequutorem laicum ad exequendas pias voluntates, ſi fuerint negligentes, & ſic hoc iudicium eſſe mixti fori, deturque locus præuentioni, poſt alios docet *Paulus Layman lib. 3. ſua Theologia moralis tract. 5. cap. 11. num. 13.* vbi id extendit etiam ad relicta pro cauſis non pijs, nam iudex Eccleſiaſticus ſubuenire debet perſonis miſerabilibus & deſtitutis omni auxilio, quales defuncti, qui meritò miſerabiles perſonæ cēſentur, cum ſuam cauſam ipſimet agere non poſſint. Vide *Molinam & alios apud Dianam tom. 1. tract. 2. reſolut. 98. & tom. 3. tract. 1. reſolut. 21.* vbi benè loco primo citato concludere videtur cum *Ceuallos* hanc ſententiam eſſe veram in legatis omninò pijs. Quibus illic allegatis, quòd defūctus ſit miſerabilis perſona, adde *Tiraquellum in tract. le mort Saiſit le vif, declaratione 5. num. 10.* An etiā nulla data negligentia iudicum ſecularium poſſint perſonæ miſerabiles trahere aduerſarios ſuos apud Iudicem Eccleſiaſticum, tractat idem *Antoninus Diana tom. 1. tractat. 2. reſolut. 17.* vbi teſtatur Praxim eſſe pro negatiua ſententia.

77

78 Tandem aduertendum quòd & ſi aliqui Doctores, quòd legatum annuum etiā relictum pro cauſa pia non amplius, quàm centum annis duret, tamen contraria opinio aliorum quòd ſemper duret, quam docet poſt illos *Tiraquellus priuilegio 90. Pia cauſa*, eſt verior & hodie magis communis, vt alijs allegatis teſtatur *Emmanuel Suarez in ſuo Theſauro receptarum ſententiarū lit. A. num. 182 addo Azoriū part. 3. lib. 1. cap. 25. quæſito 2.*

a verſ. ſi roges, & in terminis Viuianum in ſua Praxi Iuriſpatron. fol. 73 num. 116. Item quòd in dubio tale legatum cenſeri debeat ex ſubiecta materia perpetuum, quia fit pro anima, quæ eſt perpetua, probat *Perez de Anniuerſ. & Capellanijs lib. 1. cap. 3. à num. 9.* Vide ad hoc *Nauarr. conſ. 11. de teſtam.* In vna Calaguritana Capellæ 16. Ianuarij 1584. coram Seraphino fuit per Rotam deciſum, quòd facto legato pro Miſſis celebrandis annuatim in aliqua Eccleſia non ex hoc ſequitur, quòd hæres poſſit deputare Capellanum, ſed tantùm curare debet, quòd huiuſmodi Miſſæ celebrentur à miniſtris illius Eccleſiæ, refert hanc deciſ. *Genuenſis in Praxi Archiepiſcopali Neapol. cap. 48. num. 3.* vbi *num. ſequenti* declarat quando beneficiati moderni alienius Eccleſiæ teneantur celebrare Miſſas, quarum legatum fuit acceptatum per ſuos prædeceſſores.

SECTIO VII.

Hæreditas ſi non eſt ſufficiens pro omnibus legatis, an præferri debeat legatũ pro Miſſis celebrandis.

79 *Hæreditas vbi non eſt ſufficiens pro legatis ſoluendis, quid faciendum. An hoc caſu legata pia prius ſoluenda, quàm non pia, num. ſequenti. Quid de legato pro Miſſis celebrandis, num. 82. 84. & 86.*

81 *Falcidia non detrahitur de legatis pijs. Quid ſi reperiatur inſtituta pia cauſa, ibid.*

83 *Funeris impenſa præferuntur omnibus legatis etiam votis defuncti, quid de debitis, ibid. remiſſiuè.*

85 *Miſſa de requiem præſente corpore defuncti antequam ſepelitur, quando poteſt celebrari, debet celebrari etiam in die feſto.*

86 *Legatum ſi eſt inſufficiens pro erigenda Capellania quid agendum.*

87 *Inuentarium ſi non conficiat hæres, an in foro conſcientiæ teneatur vltra vires hæreditarias. Eccleſia, Monaſterium, Clericus, &c. an in foro fori teneatur vltra uires hæreditarias hoc caſu.*

caſu, n um. ſequenti.

89 *Argumentum de falcidia ad Trebellianicam valet.*

90 *Confraternitas quando ſit locus Pius ad effectum impediendi detractionem Trebellianicæ.*

91 *Subſtitutio piæ cauſæ quando impediat detractionem Trebellianicæ.*

79 Regulariter vbi hæreditas non eſt ſufficiens pro adimpletione legatorũ omnium, ipſa legata diminuuntur pro rata *l. ſi poſt miſſionem, & l. in ratione §. quod vulgo ff. ad l. falcidiam cum concordantibus*, quæ regula procedit etiam quò ad legata pia, vt per *Sanchez lib. 4. Summę cap. 15. num. 40. & Bonacinam diſp. 3. de contractibus quæſt. vltima, Puncto vltimo ſub num. 27. Ampliatione* 1. Dubium tamen

80 videtur, an concurrentibus legatis pijs, & non pijs omnia legata ſint diminuenda pro rata, vel prius ſoluẽda legata pia integrè, vel pro rata, ſi neque hęreditas, vel redditus, ex quibus talia legata ſoluenda eſſe iuſſit teſtator; ſufficiant ad legata pia exequenda, excluſis legatis non pijs, ac prophanis, vt eſt videre apud *Riccium* 1. *part. deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neap. deciſ.* 221. qui relatis opinionibus concludit pro opinione, quod diminutio debeat fieri generaliter de omnibus legatis pijs, & nõ pijs pro rata, & teſtatur ſic fuiſſe deciſum in *S*acr. Regio Conſ. Neapolitano, & practicari in Tribunalibus, & ſic tali caſu nullus ordo ſeruandus, & in ſolutione legatorum, nec eſt locus gratificationi vt poſt *Valerium, habetis per Antoninum Dianam parte 3. tract.* 1. *reſol.* 60. Sed præter citatos à *Riccio* pro opinione fauorabili piæ cauſæ videte *Molfeſ. cõſ.* 13. *num.* 16. *& ſeq.* certum autẽ eſt ex ipſis legatis pijs,

81 non detrahi falcidiam ab herede, vt per *Tiraquellum de Priuilegijs piæ cauſę priuilegio* 26. intellige, vbi non fuit iuſſum à teſtatore, quod dicta legata integrè ſoluãtur quia tunc tacitè cenſetur ꝓhibita falcidia, vt per Rotam apud *Caualerium deciſ.* 537. Eſtque vera doctrina principalis etiam ſi in teſtamento ex quo debentur legata pia, fuerit inſtituta alia pia cauſa vt per *Riccium par. 3. deciſ. Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitanæ deciſ.* 59. *n.* 7. & ſi contrarium doceat *Bonacina cit. Pun. vltimo n.* 30. *verſ.* 2. *niſi, &c.* Sed quid. quid ſit de ſupra relata opinione

nione circa diminutionẽ pro
rata legatorum in caſu inſuf-
ficientiæ hęreditatis, quò ad
82 legatum pro Miſſis cele-
brandis; diſtinguerem de le-
gato pro vnica vice: & ſic
quantitatis non valde exce-
dentis, iuxta qualitatem per-
ſonæ defuncti, & legato an-
nuo ſeù de fundanda capel-
lania: nam primo caſu, opi-
nionem docentem illud de-
beri ſine aliqua diminutione,
amplecterer, cùm tale le-
gatum videatur neceſſarium
pro ſubleuatione animæ de-
functi, & per conſequens,
vt æs alienum eſt detrahen-
dum, & eius adimpletio prę-
ferenda alijs legatis volun-
tarijs etiam pijs, prout de
83 expenſis cauſa funeris ha-
betur in *l. penultima ff. de*
religioſ. & ſumptibus fune-
rum, *latè Sayrus libr. 10.*
ſua clauis Regia tract. 5. cap.
10. num. 23. & 25. latius Iu-
lius Lauorius in ſuis varijs
lucubrationibus, de priſco, &
recenti funerandi more tit. 2.
cap. 16. à num. 8. Vbi tractat,
an præferatur etiam debitis
à teſtatore, & quæ dicantur
tales expenſæ iuncto *num.*
223. Et in ſpecie, quòd di-
cta expẽſa cauſa funeris pręe-
feratur votis defuncti reali-
bus, *Sanchez libr. 4. Summa*
cap. 15. num. 39. Et quidem
84 non incongruè legatum
pro Miſſis celebrandis vni-
ca vice, vt ſupra poſſumus
æquiparare expenſæ funeris
cùm etiam ad cohoneſtan-
dum funus celebrentur, &
ſi verè non poſſint dici fu-
neralia ad effectum quartæ
Parochialis, vt infra *ſect. ſe-*
quenti, vbi refertur deciſ. in
illa Elnen. Iurium Parochia-
lium. Fauet *Rituale Roma-*
num de exequijs. Vbi legi-
85 tur, quòd antiquiſſimi in-
ſtituti eſt, & illud quantum
fieri poterit, retineatur; vt
Miſſa præſente corpore de-
functi pro eo celebretur,
antequam ſepulturæ trada-
tur, & ſi quis die feſto ſit ſe-
peliendus, Miſſa propria
pro defunctis pręſente cor-
pore celebrari poterit, cum
alijs quæ refert *Iulius La-*
uorius in ſuis varijs lucu-
brationibus de Priſco, & re-
centi funerandi more tit. 2.
cap. 15. à num. 88. vbi à *nu.*
35. vſque 57. conatur oſten-
dere Miſſas celebrari pro
defunctis ſtatim poſt mortẽ,
vel in ipſa funeratione ad
tollendum vſum epulorum,
quæ antiquitus tali tempo-
re pro mortuis fieri conſue-
86 uerant. Secundo caſu verò,
quãdo eſt legatum annuum
vel magnæ quantitatis in-
ſpecta qualitate defuncti,
concederem eſſe minuendũ
pro rata cum alijs legatis,

imò ſi non ſufficit dicta rata pro Capellania erigenda, de ea celebrentur Miſſæ ſtatim vel annuatim in minori numero, cum conſenſu Ordinarij, vt de legato inſufficienti pro ſepultura conſtruenda, quòd debeat arbitrio Ordinarij conuerti in alium pium vſum, dicit *Iulius Lauorius loco ſupradicto cap. 9. num. 91.* ita in terminis terminantibus conſuluit *P. Megalius conſ. 71.* nec hoc caſu vendicant ſibi locum decreta nouiſſima de celebratione Miſſarum, quę loquuntur de ſimilibus legatis relictis Eccleſijs vel Cõuentibus, &c. licèt enim
87 hæres non conficiens inuentarium teneatur de ſuo in foro exteriori, non ſolùm ſoluere debita; ſed etiam legata, tamen hanc obligationem non habet quò ad forum conſcientiæ, ſecundùm quod non tenetur, niſi quatenus vires hæreditatis ſe extendunt: ratio eſt manifeſta, quia leges pręcipientes, quòd non conficiens inuentarium teneatur vltra vires hæreditarias, fundantur in præſumptione contra hæredem, quòd ſcilicet ſubtraxerit bona hæreditaria, & hæreditatem eſſe ſoluendo, *§. ſancimus Auth. de hæredibus, & falcidia cum aliys adductis per Rotam in Romana legati apud Caualerium deciſ. 246. à num. 3.* Et lex quæ fundatur in præſũptione non obligat in foro conſcientiæ, quod eſt forum veritatis, *Baldus in l. vnica col. 3. C. de confeſſis.* Docẽt communiter Doctores, in materia de legibus *Paulus Layman lib. 1. ſua Theologia Moralis tract. 4. cap. 21 num. 4.* Et in terminis noſtris loquendo probat *Sanchez libr. 4. Summa Moralis cap. 15. nu. 37.* Vbi hoc ampliat etiam ſequuta condẽnatione talis hæredis à iudice, quòd talis teneatur vltra vires hæreditarias, quia inuentarium non confecit; alios authores habetis apud *Dianam part. 1. tract. 10. de legibus reſolut. 27. & part. 3. tractat. 5. reſol. 56.* qui *tract. 2. de immunitate Eccleſiaſtica reſolut. 70.* probat non
88 ſolum, quòd Eccleſia, & Monaſterium, & per conſequens alia pia cauſa, quando fuit inſtituta hæres, non ſubiaceat dictis legibus pręcipientibus confectionem inuentarij, ſed etiã vbi fuerit inſtitutus Clericus, ſequitur *Paulus Squillantes cap. 7. de priuilegijs Clericorum num. 60.* Sed vt verum fatear, ratio quam adducit poſt *Martam*, *Diana* pro

Eccle-

Eccleſia, & Monaſterio, ac Clerico, quòd ſcilicet non teneantur ad Confectionem inuentarij, quia leges illud præcipientes non comprehendant dicta loca, & perſonas ex defectu iuriſdictionis, non implet animum meum, cum dictæ leges ciuiles ſint canonizatę à Summo Pontifice in *cap. Rainaldus, extr. de teſtamentis in fine, vbi gloſa verbo inuentarium liter. N.* Ideò potius meo iudicio erit ratio, quàm ſupra attingimus, quia dictæ leges fundantur in præſumptione fraudis, quæ præſumptio fraudis ceſſat in dictis locis & perſonis. Et quia diximus ſupra, quòd ex legatis pijs non deducitur falcidia, quæ propriè debetur, vbi hæreditas exauſta reperitur ob legata, vt ait gloſa in dicto *cap. Rainaldus in principio*. Item quòd quando inſtitutus eſt locus pius non tenetur vltra vires hæreditarias ſi non confecit inuentarium. Et quia ſæpè contingit dubitare, an ſocietas ſeu confraternitas ſecularium perſonarum ſit locus pius, non pigebit hic referre deciſionem Rotæ in illa Aeſina fideicommiſſi 3. Decembris 1604. quę loquitur in materia detractionis

89 Trebellianicæ, à qua valet argumentum ad detractionem falcidiæ, vt teſtatur Rota apud *Caualerium deciſ. 537. num. 2.* Verba deciſionis ſunt iſta: *Dubitaui, An eſſet locus Trebellianicę, cùm fuerit factus locus fideicommiſſo ad fauorem ſocietatis Sanctiſſimi Crucifixi Corporis Chriſti per obitum Marchegianæ filiæ teſtatoris abſq; filijs cui Societas in talem caſum fuit ſubſtituta. Et Domini cum præſuppoſito, quòd Societas ſit ſolita conuertere relicta in opera pia, negatiuè*
90 *reſoluerunt: nam licèt Confraternitas non ſit locus pius, Baldus in l. ſi quis ad declinandam, §. in omnibus num. 19. C. de Epiſcopis, & Clericis, Abb. conſ. 31. num. 2. lib. 1. Imola in cap. officij num. 20. & ſeq. de teſtam. Alex. in Rubr. de noui operis nunciatione num. 25. Antonius Gabriel, qui de magis communi, de pia cauſa concluſ. 1. Hieronym. Gabriel conſ. 162. libr. 1. tamen ad effectum, quòd cenſeatur prohibita detractio Trebellianicæ non eſt neceſſe, quòd locus ſit pius; ſed ſufficit quòd opera pietatis exerceat, quia priuilegium non datur loco; ſed cauſa, cui relinquitur. Caſtrenſ. conſ. 167. num. 2. libr. 2. Ga-*

briel de Pia cauſa concluſ. 2. Peregrin. de fideicom. art. 3. num. 63. verſ. & nota: Nec
91 obſtat, quòd ad effectum quòd cenſeatur prohibita Trebellianica neceſſe eſt quòd pia cauſa ſit immediatè ſubſtituta, vel mediatè modo fideicõmiſſarius ſit purè, vel in diem certam grauatus reſtituere, ſecus autem, ſi ſub conditione ſi ſine filijs, vt per Craſſum qui alios refert in §. Trebellianica quaſt. 6. nu. 6. & ratio differentiæ eſt, quia in primo caſu eſt certum, quòd Eccleſia eſt ſucceſſura: in ſecundo verò caſu ſubſtitutus primo hæredi non poteſt impedire detractionem, quia non eſt priuilegiatus, & minus etiam pia cauſa, quia eſt incertum, an ſit ſucceſſura, quas rationes in ſpecie ponderat Romanus conſ. 206. num. 7. Emmanuel Coſta in cap. ſi pater, verſ. Trebellianica num. 27. de teſtam. in 6. Peregrinus de fideicom. loco ſuperius allegato num. 65. Nam in caſu, de quo agitur, & ſi Confraternitas ſit ſubſtituta ſub conditione, ſi ſine filijs; tamen Margheggiana numquam habuit filios, & ideò ſemper Confraternitas fuit certa, quòd erat ſucceſſura, quare cum hæc ratio Doctorum ſit generalis, & adaptetur ad punctum de quo agitur, benè illud determinatur, gloſa in l. milites agrum de re militari l. bis ſolis de reuocandis donationibus, Iaſon in l. Marcellus num. 46. ff. ad Trebell. & in auth. nõ licet C. de liberis præteritis Riminald. iunior conſ. 8. num. 8. & ſeqq. libr. 1. Nec obſtat deciſio Fauentina fideicommiſſi 13. Nouembris 1595. coram D. Litta, quia iſte articulus non fuit ibi ex profeſſo tractatus; ſed aliquid perfunctoriè dictum, & ibi detractio Trebellianicæ expreſſè reperiebatur prohibita, &c.

SECTIO VIII.

Quarta Parochialis, vel Epiſcopalis, an debeatur de legato pro Miſſis celebrandis;

92 *Portio Canonica cur vocetur Quarta.*
93 *Quarta Epiſcopalis quæ nã ſit, an debeatur ab Eccleſijs exemptis, ibid. & num. 109. An debeatur à Confraternitatibus & Hoſpitalibus num. 94. Quando debeatur de relictis pro operibus pijs num. 95 Quando de Decimis ibid. remiſ-*

ſiuè

ſiuè, An de legato ex legato facto Rectori pro miſſis celebrandis nu. 108. & 110 in quibus caſibus non habeat locum nu. 112. & 113.

96 Quarta Parochialis, quę nam ſit, Quare debeatur nu. 104. An debeatur de cereis, & alijs quę interueniunt in exequijs peractis in Eccleſia, in qua quis non eſt ſepultus eod. num. 96. in fine, Quid de exequijs peractis in ead. Eccleſia in qua eſt ſepultus, ſed poſt diem ſepulturę num. 120. coram quo iudice illa petatur, & quomodo num. 97. Cui debeatur, quando Eccleſia eſt cathedralis, & curata num. 103. quid ſi ſit collegiata num. 107. Quid de legato pro miſſis celebrandis num. 115. 121. & 123. Hodiè de quibus rebus ſolui debeat dicta Quarta num. 117. in ſpecie de Regularibus num. 124 An debeatur de cereis, & intortijs, quę manibus deferuntur, quando fiunt exequiæ num. 118.

98 Concordia inter Canonicos, & curam gerentem in cathedrali quando liget ſucceſſores Canonicos.

99 Tranſactio habet exequutionem paratam, eiuſque exceptio impedit litis ingreſſum.

101 Cura animarum ad quem de iure ſpectet in cathedrali.

102 Parochus habet intentionem fundatam in oblationibus contingentibus intra limites Parochię, Quarè illi debeantur dicta oblationes num. 105.

106 Conuocare ſacerdotes pro obeundis exequijs & funeribus ad quem ſpectet

111 Clement. Dudum de ſepulturis nō diſponit de quarta Epiſcopali.

114 Dictio, ſiuè, eſt diſiunctiua quando ponitur inter res.

116 Conſuetudo non ſolum eſt attendenda circa quantitatem quartę, ſed etiam circa res de quibus illa ſoluenda ſit.

118 Funeralia quę nam ſint, & quę mortuaria & n. 122.

124 Regulares de quibus rebus ſoluere debent Quartam & ſub num. 126. An ab ea hodiè ſint exempti nu. 125. Quando non obſtantib. priuilegijs illam ſoluere debeant num. 127. & 128. Deciſio Rotæ pro exemptione noſtra Religionis Clericorum Regul. à Quarta num 126.

126 Conciliari diſpoſitioni quādo, & per quas clauſulas cenſeatur derogatum in fine numeri.

126

129 *Monaſterijs regularium nouis ędificandi licentiam impartiri debet Ordinarius.*

SEcundum canones de legatis & relictis, Eccleſię debetur quędam pars, quę ideo portio canonica nuncupatur, vt per *Silueſtrum verbo*
92 *Canonica portio*, & quia hęc pars, & ſi poſſit eſſe dimidia, vel tertia ipſorum relictorũ portio ſecundum varias cõſuetudines, tamen iuxtà vſũ frequẽtiorem & conſuetudinem in qua, vt inquit *Silueſt. ſupracit. loco ſub nu. 1. Azor. part. 2. ſuar. inſtit. moral. lib. 9. cap. 12. quaſ. 2. verſ. quid ſi alicubi*, iura magis concordare videntur, eſt quarta pars, ideoque Quarta nuncupari ſolet: Quę eſt duplex, vna Epiſcopalis alia Paro-
93 chialis. Quarta Epiſcopalis eſt illa portio quę debetur Epiſcopo de omnibus bonis, quę non ſolum relinquũtur, ſed aliàs obueniunt Eccleſijs, quæ ſunt in ſua Dięceſi, intellige de Eccleſijs ſecularibus & non exemptis, hęc eſt opinio cõmuni omnium conſenſu recepta, vt poſt *Angelum teſtatur Azorius loco ſuprac. quaſ. 5. in*
94 *fine*. An autem Confraternitates laicorum & hoſpitalia veniant hic nomine Eccleſiarum, præter *Silueſtr. & Azor. ſupra, videte Barboſam in tract. de officio, & Poteſtate Epiſcopi part. 3. allegatione 75. num. 43. & ſeq.* Sicuti ad dignoſcendum
95 quando ex relictis pro operibus pijs, poſſit Epiſcopus prætendere dictam Quartam, patet ex deciſ. Rotæ apud *Seraphinum 276.* quam refert de verbo ad verbum *Quaranta in ſua Summa Bullarij, verbo Quarta Epiſcopalis, & Iulius Lauorius* qui etiam latè tractat de hac materia Quartæ *in ſuis varijs Lucubrationibus de priſco, & recenti funerandi more tit. 2. cap. 17.* Et quando eadem Quarta debeatur Epiſcopo ex decimis ſolutis à parochianis Rectori, habetur per eamdem Rotam apud *Caualerium deciſ. 648.*
96 Quarta autem Parochialis eſt illa portio, quæ debetur Parocho ex omnibus, quæ obueniunt ratione funeris, alteri Eccleſiæ vbi ſuus parochianus ſepelitur: vnde etiam appellari ſolet Quarta funeralis, vt per *Genuenſem in ſua Praxi Archiepiſcopali Neapolitana, cap. 72. in principio.* Vbi tractat articulum illum, An debeatur dicta Quarta de cereis, & alijs, quæ ponuntur circa

ca caſtrum doloris, quod fit in memoriam alicuius Principis, qui alibi ſepultus eſt cum Miſſa cantata, & exequijs, & concludit in Ciuitate, & Diœceſi Neapolitana ab antiquiſſimo tempore practicari opinionem *Calderini* affirmatiuam. Quomo-
97 do autẽ petatur dicta Quarta à Parocho tam ab Eccleſia legataria, quàm ab hærede, & coram quo iudice, aperit *Iulius Lauorius cap. 17. à num.* 61. Fuit aliquando dubitatum an quando in Eccleſia Cathedrali exercetur per aliquem cura animarum, puta Archipresbyterum prout de iure communi; Canonici ſeu Capitulũ poſſint prætendere aliquam partem huius Quartæ Parochialis, & deciſum pro negatiua, vt patet ex deciſ. in Alexandrina Funeralium, 1. Iulij 1630. coram Merlino, quæ cantat vt infra, *Diſſidebant inter ſe Capitulum, & Archipresbyter Eccleſiæ Cathedralis Alexandriæ circa perceptionem oblationum, & eleemoſynarum, quas pro defunctorum ope, vel ad cohoneſtãdum eorum funus Chriſtifideles elargiri conſueuerũt, nec non circa alia iura Parochialia, & funeralia, ad quæ diſſidia tollenda, inita fuit concordia de anno* 1610. *in qua ſtatuitur, vt omnia emolumenta prouenientia ex funeribus mortuorum ac aliæ oblationes, quæ Religionis cauſa Deo offeruntur ſpectẽt ad Archipresbyterum tamquam habentem curam animarum, iniuncto illi onere faciendi expenſas ceræ in die Purificationis Beatiſs. Virginis, & Oliuæ in Dominica Palmarum, alijſque pactis adiectis, de quibus in dicta concordia data in ſummario num.* 1. *Verùm cùm propter abſentiam Archipresbyteri, Capitulum ab obſeruantia dictæ concordiæ recedere prætenderet, dictaque emolumẽta funerum, atque oblationes vſurparet. In Rota mihi commiſſa cauſa, dubitatum fuit, An dicta concordia ſit ſeruanda, & hodie informante tantùm Archipresbytero, Domini ſeruandam eſſe*
98 *reſponderunt. Quoniam huiuſmodi concordia facta fuit ex authoritate, & decreto Epiſcopi, adhibita cauſa cognitione, præuio diligenti tractatu nomine ipſius* Eccle*ſiæ ſuper iuribus tantùm & ijſdem dabijs in controuerſiã deductis, non autem ſuper bonis ſtabilibus.* V*nde non eſt ambigendum quin ſit omninò ſeruanda, & liget etiam* Canonicos *ſucceſſores vt eſt tex. in cap. ſtatuimus, vbi Abbas*

bas num. 1. & ſeq. c. de cætero
vbi Innoc. num. 4. & 5. cap.
veniens, vbi Cardin. num.
2. de tranſact. in 6. Natta
conſ. 441. num. 9. Rota in
recent. deciſ. 759. part. 2. & in
Elnenſ. diſtributionum 25.
Iunij 1629. coram R. P. D.
99 *meo Durano. Regulariter*
enim ſeruanda eſt omnis tran-
ſactio, habetque vim rei iudi-
catæ, & exequutionem para-
tam adeo vt tranſigens pro cõ
tentis in ea, ad obſeruantiam
exequutione poſſit compelli.
Grauetta conſ. 685. num. 27.
verſ. ſimili modo, Gratian.
diſceptat. forenſ. cap. 665.
num. 11. Rota apud B. Mem.
Cardinal. Caualer. *deciſ. 23.*
ſub num. 3. & latius dictum
fuit in præallegata Elnen.
diſtribut. coram D. meo Du-
100 *rano. Et impedit litis in-*
greſſum, diciturque exceptio
litis finitæ cap. 1. de litis con-
teſtat. in 6. Surdus conſ. 451.
num. 16. Cardinal. Seraphin.
deciſ. 279. num. 3. & 1059. n.
1 cum alijs. In quam ſenten-
tiam eò faciliùs Domini tran-
ſierunt, quia ead. concordia
eſt iuris communis, & Con-
cil. Prouincial. Mediolan. di-
ſpoſitioni conformis. De iu-
101 *re enim communi, Paro-*
chus, & ſic Archipresbyter,
ad quem ſpectat exercitium
curæ Eccleſiæ Cathedralis,
cap. 1. cap. officium de officio
102 *Archipresbyteri, fundatam*
habet intentionem ſuper om-
nibus obuentionibus contin-
gentibus intra limites Paro-
chiæ, & ad eum omnes ſpe-
ctant tex. in cap. Paſtoralis,
& ibi Canoniſtæ, *de his quæ*
fiunt à Prælatis ſine conſen-
ſu Capituli, *cap. dilectus de*
officio Ordinarij Ferret. conſ.
143. num. 2. & ſeqq. Rota
in recenti. deciſ. 256. num. 1.
part. 1. & in terminis de Pa-
rocho curam animarum in
Eccleſia Cathedrali *exercen-*
te, fuit dictum in Beneuent.
ſpolij 2. Decembris 1545. &
2. Decembris 1587. corã Ora-
no, & latius firmatum fuit
in Lunen. Sarzan. oblationũ,
8. Februar. 1627. coram me,
quam etiam ſecuta fuit Rota
in Ciuitatis Caſtelli Benefi-
cij 24. Martij 1628. coram
Eminentiſſimo Cardinal. *Vi-*
rili, & conſequenter eidem
Archipresbytero, tamquam
Parocho debentur emolumen-
103 *ta funeralium, quæ recen-*
ſentur inter obuentiones, &
eleemoſynas ſuntque de iuri-
bus Parochialibus, *& ad eum*
ſolum qui exercet curam ani-
marum pertinent ex cap. 1.
e. relatum de ſepultur. Abb.
in Rubr. de Parochijs num. 2.
Vitalian in Clemen. *Dudum,*
§. verum num. 9. & 10. de
ſepultur. Sebaſtian. Medices
in tract. de ſepult. quæſt. 8.
caſu

caſu 1. & 6. Rota apud Cardinalem Manticam deciſ. 294 num. 5. & in recent. deciſ. 376
104 *num. 1. ad finem. Dantur enim hae Parocho in recompenſationem laborum, quos ſubſtinuit in celebrando Diuina officia, & in miniſtrando ſacramenta defuncto dum viueret, gloſ. in cap. 2. de ſepult. in 6. Sebaſtian. Medic. ſupracit. caſu 1. & 6. Quem-*
105 *admodum & aliæ oblationes, quæ Deo à fidelibus ſecundùm pietatis rationem in Eccleſia Cathedrali offeruntur, pari ratione dantur Parocho, vtpote quia ſacramenta Dei populo exhibet, & preces populi exhibet Deo, cap. quia ſacerdotes, & cap. Sanctorum 10. quæſt. 1. benè D. Thomas in 2.2. quæſt. 86. art. 2. & in præallegata Lunen. Sarzan. oblationum eorumme. Ex quibus etiam conſe-*
106 *quitur, vt & Ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus eidem Archipresbytero competat, huiuſmodi enim cura videtur in neceſſariam conſequentiã eidem demandata in cap. perlect. diſtinct. 25. & cap. 1. & cap. officium de officio Archipreſbyteri Azor. inſt. moral. part. 2. lib. 3. cap. 8. quæſito 3. Concilij autem Prouincialis Mediolanen. diſpoſitioni congruens eſt etiam dicta concordia, quia ipſum Concil. Mediolan. IV. tit. de funeribus, §. illud prapoſiti, & §. quæ in funere, & §. funeribus. Diſpoſuit ferè idem, quod ius commune vt in ſummario n. 3. & 4. & ſic adſtipulatur Archipresbytero. Ex quibus reſolutum pro Archipresbytero informante, cui fauet Ius commune, Concil. Prouinciale, & particularis conuen-*
107 *tio*. Si autem Parochialis Cura in Collegiata non reſideret penès certam perſonam dicta quarta diuidetur inter eos, apud quos reſidet cura, nempe inter Canonicos, ita quòd ſinguli habebunt portionem niſi aliter ſtatutum vel conſuetudo declarauerit *Ioannes de Lignano in cap. fraternitatem de ſepulturis, ſequitur Iulius Lauorius in ſuis varijs Lucubrationibus de Priſco, & recenti funerandi more tit. 2. cap. 17. num. 16.* Idem dicẽdum eſſet, ſi apud Canonicos Cathedralis reſideret cura animarum vt alicubi ſeruatur, à pari.

His ſic ſtantibus deueniẽdo ad deciſionem noſtri quæſiti, patet quòd illud conſiſtit in duabus partibus. Prima pars eſt, an de ijs, quæ obueniunt Rectori Eccleſiæ, in qua quis ſepelitur, ex legato pro Miſſis celebrandis

debeatur Quarta Epiſcopo. Secunda pars erit, an ex legato pro Miſſis celebrandis ex legato defuncti extra Parochialem Eccleſiam debeatur Quarta ipſi Parocho?

108 Quò ad primam partem *Iulius Lauorius in ſuis varijs Lucubrationibus de priſco & recenti funerandi more cap. 17. num. 96. & ante eum Azorius part. 2. ſuarum institutionum Moralium libr. 9. cap. 14. quæſito 5 in fine*. Reſpondet, quòd legatum prædictum ſi conſtat, relictũ fuiſſe dicto Rectori dignitatis intuitu, & non perſonæ, debetur ex eo Quarta Epiſcopo.

Dixi, *Rectori Eccleſiæ*, quia dicta Quarta Epiſcopalis, cùm debeatur non ratione legantium, ſed ratione Eccleſiarum ſollicitandarum per Epiſcopum, de-

109 betur ſolùm ab Eccleſijs Epiſcopo ſubiectis, & non ab exemptis, vt per *Sylueſtrum verbo Canonica portio num. 4. quæſito 3*. qui refert *Panormitanum teſtantem de communi*; & ipſe teſtatur de veriori. Latè *Tamburinus de iure Abbat. diſput. 15. quæſito 16*. vbi quòd nomine Epiſcopi hic veniunt Abbas, &c. habentes in Eccleſ. Epiſcop. iuriſdict. & nos etiam innuimus ſupra *in principio huius ſectionis*, vbi allegauimus *Azor*. teſtantem de communi. Sed

110 hęc reſponſio non eſt vera ex diſpoſitione text. in *cap. finali extra de teſtamentis*. Vbi eximuntur à ſolutione Quartæ tam Epiſcopalis, quàm Parochialis legata Anniuerſarij ſeptimi, vigeſimi, trigeſimi, vel aliarum Miſſarum celebrandarum in perpetuum, vt ibi: *Anniuerſario ſeptimo, vigeſimo, trigeſimo die ſiue alijs ad perpetuum cultum Diuinum legantur Eccleſijs, vel reliquis pijs locis, Canonica portio, (dummodo in fraudem non fiat, vt ea Epiſcopus, ſeu Parochialis Eccleſia debeat defraudari) deduci non debet*. Cuius diſpoſitioni quò ad hanc portionem & Quartam Epiſcopalem non eſt

111 derogatum per *Clementinam Dudum de ſepulturis*, quæ ſolũ diſponit de Quarta Parochiali, vt benè *Ildefonſus Perez libr. 1. de Anniuerſar. & Capellan. cap. 25. num. 56. verſ. deinde*, qui allegat *Abbat. in dicto cap. fin. de teſtament.* exemplificantem dictam deciſionem in eo, quòd legatum fuit, vt die quolibet celebraretur in quodam altari, neque id negant *Azorius, & Lauorius ſupracitati*, nam ille *cap. 12.* qua-

quæſito 7. inter alios caſus,
112 in quibus de iure Quarta Epiſcopalis ex bonis, quæ Eccleſiæ obueniunt deduci non poteſt, enumerat hos caſus, ſcilicet ſi legetur aliquid pro anniuerſario, ſeptenario, vicenario, tricenario quotannis faciendo in perpetuum: item ſi legetur aliquid ad Diuinum cultum perpetuum, exemplificat ille in legato de Miſſæ Sacrificio quotannis faciendo in die alicui Sancto dicato, vel vt Diuina officia decantentur in hac vel illa Eccleſia, vnde à fortiori idem videtur firmare, vbi eſt legatum de Miſſis celebrandis quotidie, vel certis diebus in perpetuum in tali altari vel capella, prout clarius loquendo aperit *Lauorius n.* 99. vbi enumerat eoſdem
113 caſus, & exemplificat iuxta dictum textum in *cap. fin. de teſtament.* quando relinquit pro anniuerſario, vel pro tot Miſſis pro perpetuo cultu Diuino, eſt tamen verum quòd dicti authores nempè *Azorius, & Iulius Lauorius*, volunt ſe ſaluare à vitio contradictionis hoc modo, vt ſcilicet quando dixerunt, Epiſcopo deberi Quartam de legato relicto Rectori intuitu dignitatis pro Miſſis celebrandis, intelligantur, de legato pro vna vice tantùm vel ad tempus, & non de legato perpetuo prout ſupponũt quãdo poſtea docent hunc eſſe vnum ex caſibus, in quibus ceſſat Quarta Epiſcopalis, ſed in rigore hoc non eſt verum. Primò, quia in *cap. inter vos extra de verborum ſignificatione*, in quo fundatur *Azorius* non ſolùm eſt ſermo de his, quæ offeruntur Sacerdotibus pro Miſſis mortuorum, ſed etiam de his quæ offeruntur pro ſeptimis, vigeſimis, & anniuerſarijs, ſicuti in dicto *cap. fin. de teſtam.* Ergò ſi ibi intelligitur de ſeptimis, vigeſimis, trigeſimis, & anniuerſarijs perpetuis, ita in dicto *c. inter vos.* Nec obſtant verba illa poſita in dicto cap. fin. *ſiue alijs ad perpetuum cultum*, quia non ex his inferri poteſt, ergo ibi intelligit Summus Pontifex de anniuerſarijs ſeptimis, vigeſimis, & trigeſimis perpetuis. Nam dictio illa (ſiue) de ſui natura eſt diſtinguere vt latè per *Barboſam in ſuo tract. de dictionibus*. Confirmatur ex textu in *capit. ex parte el 2. eod tit. de verborum ſignificationibus*. Vbi Honorius III. idem ſtatuit, quod Gregorius IX. in dicto *cap. finali* abſque alia men-

mentione perpetuitatis, vt ibi eſt videre. Ergo in rigore de Miſſis relictis non debetur Quarta Epiſcopalis, ſed quia in hac re potius attendenda eſt conſuetudo, quàm rigor iuris, vt ſupra dictum eſt, ad eam remittendus eſt lector.

Quò ad ſecundam partem de Quarta Parochiali, tractat hanc materiam *Petrus de Vbaldis in ſuo tract. de Canonica Epiſcopali & Parochiali part. 1. cap. 7. num. 16. & par. 2. cap 4. ſub num. 9.* qui relatis varijs opinio-
115 nibus concludit, quòd dicta Quarta debeatur de Miſſis relictis in genere, non expreſſa perſona, per quam ſint celebrandæ, non autem de relictis in ſpecie, quia tunc legatum eſt reale, & non perſonale, eſtque ſecundùm mentem Rotę apud *Seraphinum deciſ. ſupra allegata 726. & apud Caualeriũ dec. 101.* Vbi habetur, quòd de relictis perſonis non debetur Quarta, ſed benè de relictis locis pijs. In ſpecie quòd de legatis pro Miſſis celebrandis ratione ſepulturæ in loco ſepulturæ, tamquam de legatis in genere debeatur dicta Quarta, poſt *Petrum de Vbaldis citat. cap. 9. verſ. quid ſi teſtator & Auguſtinum Barboſam de officio & Poteſtate Epiſcopi part. 3. allegatione 86. à num. 20.* dixit *Iulius Lauorius in ſuis varijs Lucubrationibus de Priſco, & recenti funerandi more cap. 17. num. 18.* Quibus adde eundem *Barboſam in alio tract. nuper edito de Officio, & Poteſtate Parochi cap. 25. num. 43. iuncto num. 46.* Sed quia vt ſupra nos diximus, & aduertit idem *Petrus de Vbaldis locis cita-*
116 *tis*. In iſta materia eſt attendenda conſuetudo; fauet *Fuſcus de Viſitatione lib. 1. cap. 25. in fine, Iulius Lauorius loco ſupracit. num. 22.* Ceſſat omnis difficultas, cũ
117 conſuetudo hodie recepta ſit, vt tantũ ſoluatur Quarta Parocho de funeralibus, & mortuarijs, quę propriè dicũtur illa quę funus cõcomitantur, vel quæ offeruntur, dum funus eſt in Eccleſia, non autem quæ cauſa funeris offeruntur, vt benè *Azorius part. 2. ſuarum inſtitut. Moralium libr. 9. cap 14. quæſito 13. verſ. funeralia, clarius Iulius Lauorius citato cap. 17. num. 20.* vbi ait,
118 Hodie funeralia intelliguntur candelæ, quæ circa cadauer accenduntur, maceries omnis, quæ ſupra caſtrũ doloris, & corpus conſtruitur, pannus ſiue laneus, ſiue ſericus, ſiue auro contextus,

quo feretrum tegitur, & omnia, quæ cum funere computantur, & pro illo in Eccleſia præparantur, ſiuè alias efferuntur; mortuaria verò ſunt, quæ offeruntur in die funeris. Quid de fa-
119 cibus, quæ manibus deferuntur à Fratribus vel alijs Presbyteris, quando comitantur funus, agit *Iulius Lauorius ſupracitato tit. 2. cap. 3. ſub num. 78.* Vbi determinat, non deberi Quartam aliquam, niſi de facibus & intortijs, quæ deferuntur circum circa cadauer, & exponi ſolent pro ornatu caſtri doloris. Sed hæc in re etiam ſeruanda eſt conſuetudo, vt ibidem per eumdem num. 175. in fine. Et Romæ etiam harum facum ſeu horum intortiorum debetur medietas Parocho, vt patet ex decreto confirmato à Sanctiſſ. Pontifice noſtro Vrbano VIII. pro eadem vrbe, quod refert noſter *Naldus in ſuis Annotat. ad varia iuris Pontificij loca, tit. extrauag. commun. cum de extrauag. inter cunctas, §. de funeralibus de priuilegijs. Iulius Lauorius loco ſupracitato, num. 179. & ſequentibus*, refert controuerſiam notabilem circa Quartam
120 debitam de officio funeris peracto die ſequenti poſt ſepultum cadauer, cum declarationibus Sacræ Congregationis pro affirmatiua, quòd ſcilicet Parocho debeatur Quarta de facibus, intortijs, &c. in dicto officio interuenientibus de eadem conſuetudine recepta, quòd ſolùm ſoluatur Eccleſię Parochiali Quarta de his tantum, quæ offeruntur eo tempore, quo funus, aut exequiæ defuncti celebrantur,
121 & in ſpecie, quòd hodie ex generali conſuetudine de relictis pro Anniuerſario celebrando, non ſoluatur Quarta, teſtatur *Peretz de Anniuerſar. & Capellan. lib. 1. cap. 25. num. 57.* Et eſt id, quod etiam cõfirmauit Rota nouiſſimè in Elnen. iuriũ Parochialium 6. Iunij 1631. coram Queipo, his verbis: *Parochus Cocolibri Elnen. Diœceſis vrgebat hæredes, & exequutores teſtamentorũ eorum, qui in Monaſterio Prædicatorum eiuſdem loci ſepulturam elegerunt ad celebrandum nouenarium, & caput anni in Eccleſia Parochiali poſtquam in dicto Monaſterio Prędicatorum celebratum extiterat, ſuper quo orta controuerſia, & cauſa ad Rotam deuoluta, & mihi commiſſa propoſui dubium, An Parocho liceat cogere hæredes, ſeu exequutores teſtamẽtorum defun-*

defunctorum, qui ſepeliuntur in Eccleſia Fratrum ad celebrari faciendum in Eccleſia Parochiali Diuina Officia nouennaria, ſeu Capo d'anno, quæ iam in Eccleſia Fratrum fuerunt celebrata? & Dominis viſum fuit id Parocho non licere, quia iure communi, quo libera cuilibet ſepulturæ electio permiſſa eſt, dumtaxat Quarta Canonica Parocho reſeruatur cap. 1. cap. is qui, cap. in noſtra, cap. certificari, cap. cum ſup. de ſepultur. quæ non generaliter ſed cum reſtrictione, de qua in cap. vltimo de teſtament. competebat, quamuis per tex. in Clementina, Dudum de ſepulturis fuerit ampliata, vſu tamen, & conſuetudine generali ad Quartam funeralium reſtricta fuit, vt poſt Cardin. in dicta Clemen. Dudum, §. verum tradunt Couarr. in dicto cap. fin. de teſtam. num. 6. Molina de iuſt. & iure tractat. 2. diſp. 217. Rodriquez quæſt. Regul. o n. 1. quæſt. 39 art. 2. in fine, & de ea tantùm loquitur Conc l. Tridentinum cap. 13. ſeſſ. 25.

122 *de reformat. Funeralia autem ſunt, quæ cum funere deferuntur, vt tradit gloſa verbo funeralibus in dicta Clemen. Dudũ de ſepulturis, & Petrus de Vbaldis de Canonica Epiſcopo, & Parocho debita par. 2. c. 4. n. 10. & 16. quã dũtaxat conſiſtere in cera & in alijs oblationibus, quæ deferuntur tẽpore, quo defunctorũ corpora ad ſepulturam*

123 *deferuntur, nõ aũt de Miſſis, & legatis, aut alijs oblationibus eorum, qui apud dictos Fratres ſepeliuntur, declarauit Sanctiſſ. Memoriæ Pius V. 17. Kalendas Iulij anno Domini 1567. vt referunt Guttierez de iuramento confirmatorio 2. part. cap. 4. num. 3. Rodriq dicta quæſt.*

124 *39. art. 2. Vnde cum iure communi de oblationibus factis, aut relictis in Monaſterio non deberetur niſi Quarta Eccleſiæ Parochiali, & hoc vſu, & cõſuetudine ad Quartam funeralium fuerit reſtricta, & ex conſtitutione Sanctiſſ. Memoriæ Pij V. declarantis Concil. Trident. in dicto cap. 13. fuerit conſtitutum, vt à Fratribus non deberetur niſi Quarta eorum funeralium, quæ tempore ſepulturæ fuerint oblata: idque Sixtus Quartus ad fratrum fauorem iam conſtituerat, vt refert Silueſter in ſumma, verbo Canonica in fine. Prætentio dicti Parochi omni iure deſtituta videtur; præcipuè quia Sanct. Memor. Pius V. die 9. Iulij 1571. in ſtatuto directo ad Principatum Cataloniæ prohibuit, ne Parochi à*

Fra-

Fratribus vltra Quartam funeralium quidpiam exigerent. Et cum hæc omnia fuerint tam fauore liberæ ſepulturæ, quàm Fratrum cõſtituta omninò, & directè impugnantur per Parochos agẽtes contra hæredes, & teſtamentarios eligentium ſepulturam in Monaſterijs, cum per hoc grauamen ab huiuſmodi ſepulturæ electione fideles auerterentur, atque ita finis dictarum Conſtitutionũ fraudaretur, quod licere non debet, per regulam tex. in l.non dubium C.de legibus cap. quod vna via de regulis iuris in 6. & ita vna tantùm parte informante, &c.

Hac occaſione eſſet hic inquirendum, an hodie Regulares habeãt aliquod priuilegium circa exemptionẽ
125 à ſoluendo hanc etiam Quartam eorum funeraliũ, quæ tempore ſepulturæ fuerunt oblata, ſed quia hunc articulum reperi plenè examinatum nouiſſimè per *Tãburrinum in ſuo tractat. de iure Abbat. diſput. 15. quæſit. 17.* qui benè probat per formalia verba Cõſtitutionum Põtificum tale priuilegium fuiſſe cõceſſum diuerſis Religionibus, & illud communicare alijs Religionibus habentibus priuilegiũ communicationis cum dictis Religionibus, pro qua re in ſpecie adducit verba deciſionis Rotæ Romanæ in vna Licien. Quartæ funeralium 15. Ianuarij 1618. coram Coccino, quæ cum fuerit lata in terminis noſtræ Religionis Clericorum Regularium potientis tale priuilegium per viam communicationis, & ſi referat eandẽ deciſionem *Barboſa de Officio & poteſtate Epiſcopi par. 3. allegat. 86 à num. 17.* non omittam illam hic tranſcribere; tenor igitur eſt qui ſequitur. *Domini cenſuerunt*
126 *Monaſterium Clericorum Regularium non teneri ad ſolutionem Quartæ funeraliũ Reuerendiſſimo Epiſcopo: nã & ſi de iure communi iſta Quarta ſpectet ad Epiſcopũ, vel Parochum, Clement. Dudum de ſepultur. cap. 1. & 4. cum alijs eodem tit. cap. cum quis pariter eod tit. in 6. Attamen ſecus eſt quando Monaſterium eximitur à dicta ſolutione ad tex in cap. priuilegia diſt. 3. cap. in noſtra de ſepult. In caſu autem de quo agitur, ne dum prædictũ Monaſterium, ſed tota Religio eſt exempta à dicta ſolutione Quartæ funeralium, cum Paulus IV. & Gregor. XV. dictis Clericis Regularibus communicauerit omnia priuilegia alijs Regularibus conceſſa,*

ceſſa, quare cenſentur etiam communicata priuilegia eximētia à dicta ſolutione Quartæ, inter quæ adeſt Priuilegium Iulij II. conceſſum Minimis de anno 1506 & aliud eiuſdem Pontificis conceſſum Minoribus de obſeruantia anno 1511. ſui Pontificatus 8. & aliud Pauli III. conceſceſſum Minoribus ann. 1544 & poſtremò aliud Pauli IV. cōceſſum Ordini Prædicatorū anno 1556. quæ per extenſum refert Archangelus Caraccia de Quarta funeralium cap. 1. Neque obſtat Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 13. de reform. quia cum iſtud Monaſterium ſit fundatum poſt publicationem Concilij, & quatenus eſſet fundatum ante, cum non eſſet ſolitum ſoluere dictam Quartam Concil. ei non obſtat, vt declarauit Sanctiſſ. Pontifex Pius V. in ſua Conſtitut. de anno 1567. quam refert Archangelus Caraccia loco cit. Guttierez de iuramento confirmatorio, part. 2. cap. 4. num. 3. Rodriquez quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 41. ar. 2. & ita etiam reſoluit Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum, vt refert Rodriquez loco prædicto Quod autem hoc Monaſterium fuerit fundatum poſt confirmationem Concil. ex eo probatur, quia Concil. fuit confirmatum die 27. Ianuarij 1564. Religio autem Clericorum Regular. fuit confirmata à Clemente VII. 14. Iunij 1524. Vnde pernecesſè inferendum eſt quòd hoc Monaſterium ſit fundatum intra quadraginta annos de quibus loquitur Concil. & quatenus eſſet fundatum extra dictos quadraginta annos, non probatur quòd eſſet ſolitum ſoluere Quartam funeralium. Neque eſt verum quòd prædicta Conſtitut. Pij V. fuerit reuocata per Gregor. XIII. vt in eius Bulla, quam refert Nauarr. in Manual. cap. 27 in fine, quia cum dicta Bulla plura contineret per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilij, vt cenſuit Congregatio Illuſtriſſimorū Interpretum, vt refert Caraccia loco citato, qui etiam in fine tractat. refert ipſam declarationem, & benè aduertit Guttierez loco citato; ita fuit reſolutum vna parte tantùm informante, &c.

Per quæ verba ſatis clarè apparet, Rotam receſſiſſe à deciſione aliàs facta in vna Granaten. Quartæ funeralis 21. Maij 1610. coram Caualerio, quæ inter eius impreſſas eſt deciſ. 101. ibi: *Et licèt pro parte Fratrum allegarentur diuerſa priuilegia tamen non viſa fuerunt*

fuerunt ſuffragari, quia non conſtabat in ijs fuiſſe derogatum diſpoſitioni, de qua in dicta Clementina Dudum. Nec ſufficiebant clauſulæ generales, quia cùm ſit diſpoſitio conciliaris, fuit enim facta in Concil. Viennenſi, requirebat ſpecialem derogationem, & ideo obſtabat defectus voluntatis in concedẽte cap. ex parte de Capellis Monachorum, &c. Et licèt fortaſſe in alijs priuilegijs cõceſſis alijs Religionibus, quæ poſtea per viam communicationis conceſſa fuerunt his Fratribus, fuerit derogatum diſpoſitioni dictæ Clementin. Dudum, tamen Domini non putabant, huiuſmodi communicationem poſſe extendi ad ea, quæ ſunt alijs præiudicialia, vt fuit dictum in Vallisoletana Quarta funeralis, &c. Cùm in dicta deciſ. Licien. fateatur Rota eſſe conceſſum iſtud priuilegium in ſpecie Religioni Minimorum, de qua erat caſus in ipſa Granaten. & quia dictum priuilegium tantùm communicatur à noſtra Religione, reſoluit ſufficere ad hoc, vt etiam noſtra Religio ſit exempta vt ſupra, vnde percipitur in eodem Priuilegio Minimorum adeſſe derogationem ſpecialem, & communicationem extẽdi etiam ad ea, quæ ſunt alijs præiudicialia. Nec etiam refragantur declarationes Sacræ Congregationis Epiſcoporum & Regularium in illa Senen. de anno 1621. & 1624. relatæ per *Iulium Lauorium in ſuis varijs Lucubrationibus de Priſco, & recenti funerandi more tit. 2. cap. 3. num. 196.* quæ loquũtur in terminis Fratrum Prędicatorum, quibus etiam vt patet in relata deciſione in ſpecie idem priuilegium

127 cõceſſum eſt, quia fortè fũdantur in conſuetudine quæ extabat Senis ſoluendi à dictis Fratribus Quartam; qua conſuetudine extante debet ſolui non obſtantibus priuilegijs ipſis conceſſis, vt per eumdem *Lauorium loco ſupracit. num. 189. in fine.* Adde alium caſum, in quo Regulares, & ſi priuilegiati vt ſupra, tenẽtur ſoluere Quartam, & licèt Monaſterium ſit fundatum poſt confirmationem Concilij,

128 nempè quando fuit data licentia ab Epiſcopo fundandi ipſum Monaſterium abſquè præiudicio iurium Eccleſiarum Parochialium, vt in illa Granatenſi ſeu deciſ. 101. apud Caualerium, ibi: *Sed quod videbatur omnem penitus adimere difficultatẽ, DD. conſiderabant, quòd*

in limine fundationis huius Monaſterij de Victoria fuit data licentia ab Archiepiſcopo, quòd Monaſterium ædificaretur ſine præiudicio iurium Eccleſiarum Parochialium, vt benè deponunt duo teſtes primus, & tertius de certa ſcientia, & vnus de auditu, ideſt ſecundus: vnde apparet iura Parochiarum fuiſſe reſeruata, inter quæ iura eſt etiam Quarta Canonica Parochiali Eccleſiæ debita, ſi parochianus defunctus alibi ſepeliatur, cap. certificari de ſepulturis, & fuit dictum in Valliſoletana coram Iuſto. Talis autem reſeruatio, & conditio valida eſt, & iuris authoritate confirmata cap. 1. & cap. vltimo de pactis in 6. & iubet optima ratio, quia per eam res reddit ad ſuam naturam primã cap. ab exordio 35. diſtinct notat Ioannes Andreas in dicto cap. 1. in
129 *fin. de pactis in 6 &c.* Quòd Ordinarij licentia requiratur, quando de nouo Eccleſiæ Regularium fundantur, patet in Concilio Tridentino ſeſſione vltima de Regularibus cap. 3. *Tamburrinus de iure Abbatum diſput. 15. quæſt 7. num. 16.* Quid agere debeant hoc caſu Ordinarij, fit clarum ex Conſtitutione Clementis VIII. incip. Quoniam ad inſtitutum die 23. Iulij 1603. ex decreto Sacr. Cõgregationis Epiſcoporum, & Regul. ſub Gregorio XV. ſub die 17. Auguſti 1621. & Conſtitut. SS. Vrb. VIII. quæ incipit, Romanus Pontifex, die 24. Aug. 1624. in qua reuocat omnes licẽtias, & facultates conceſſas à Prædeceſſoribus ſuis, diuerſis ordinibus ædificandi Eccleſias, ſeu loca Regularium non ſolùm contra formam Concilij, ſed etiam contra formam datam à Clem. VIII. & Gregorio XV. vt ſupra.

SECTIO IX.

Legatum pro Miſſis in perpetuum celebrandis de certa quantitate ſub hac lege, vt donec hęres illam conſignauerit, teneatur certum quid ſoluere pro intereſſe, an ſit validum pro hac parte de intereſſe.

130 *Vſura committi poteſt in legato à teſtatore facto. Quid ſi legatum ſit ad piam cauſam, num. ſequ. Quid obſeruandum quãdo verè legatum eſt vſurarium num. 132.*

133 *Legatum certæ quantitatis*

tis cum onere, vt ſi illa non ſolueretur, teneatur hæres certum quid pro intereſſe annuatim præſtare quando ſit vſurarium. Rota Romana opinio in hac controuerſia, num. ſeq. & 135.

136 *Legatum certa quantitatis cum conditione, vt nō ſolū ſorte principali annuatim teneatur hæres illius fructus præſtare, ſi ſit factum pro Miſſis celebrandis, an ſubſtineatur etiam quòd petitio ſortis ſit in poteſtate legatarij.*

137 *Maritus poteſt recipere vſuras dotis ſibi non ſolutæ, an etiam vxor eius vidua ab eodem dotante poſſit illas recipere, num. 140.*

138 *Vidua an poſſit recipere vſuras dotis ſibi ab hæredibus non reſtitutæ.*

139 *Legatum factum vxori de dote, addens quòd non ſoluta ab hærede teneatur certum quid ſoluere pro fructibus annuatim, an ſit vſurarium.*

130 COmmitti vſuram in legato, eamque inducere teſtatoribus prohibitum eſſe, eſt communis Doctorum opinio, de qua teſtatur *Viuius lib. 3. communium opinionum opinione 872. refert Naldus in ſuis quæſtionibus practicis verb. teſtam. num. 14 Menoch. conſil. 441. num. 1. Franciſcus Cannuccius conſ. 440. inter conſ. Menoch. eod. lib. 5. Surdus de alimentis tit. 8 priuilegio 29. Vgolinus in tract. de vſuris cap. 64. in princip. Alexander Ambroſinus deciſ. Peruſina 4. num. 2.* Ratio eſt euidens, quia mutuum poteſt palliari etiam in vltima voluntate, & quolibet modo committatur, ſemper eſt illicita, etiam ſi fiat dicta
131 palliatio in fauorem piæ cauſæ, vt per Doctores ſupracitatos, Rota verbis infra referendis *num. 139. in fine*. Qui etiam communiter docent, quòd quando inductæ ſunt vſuræ per te-
132 ſtatorem, ipſa adiectio tamquam turpis conditio pro non ſcripta habenda ſit *l. vnica in fine C. de his quæ pœna nomine*. Et legatū prædictum ſi fuit relictum eo pacto, vt per decem annos hæres ſoluere debeat vſuras, illud non debetur ab hærede; niſi poſt decem annos, ſi autem à teſtatore non ſit adiectum tempus, debet determinari à iudice tempus ſolutionis ipſius legati habito reſpectu ad

 hæ-

hæredem eiuſque facultatẽ, in ſpecie *Vgolinus loco ſupracit. cap.64. num.2.* Et ſi iam aliquid in cauſam vſurarum fuit ſolutum computatur in ſortem principalem, vt per DD.infra citandos, & præcipuè per *Menochium dicto conſ.441.ante numerum primum*. Ratio eſt in promptu, quia quod ſoluitur pro vſura non tranſit in dominium accipientis, & per conſequens ſemper eſt obnoxium reſtitutioni, vt eſt communior Theologorum, teſte *Leonardo Leſſio libr.2.de iuſtitia, & iure cap. 20. num. 158. & ſeqq.* Vnde malè *Ioannes Lupus in l.curabit Cõmentario primo §.4.num.72.de actionibus empti*, aſſerit id eſſe valdè controuerſum inter Doctores; nam controuerſia non eſt circa hanc regulam; ſed circa practicam ipſius, ſcilicet quando à teſtatore di-
133 cantur inductæ vſuræ, ſeu legatum ſit vſurarium: ita, vt illæ non debeantur, & ſi ſolutæ fuerunt, debeant cõputari in ſortem: nam aliqui Doctores diſtinguunt, an in poteſtate hæredis poſitum ſit à teſtatore ſortem principalem vel vſuras præſtare, an verò in poteſtate legatarij illam, vel illas petere, & exigere. Alij in caſu, quo in poteſtate, & arbitrio hæredis ſit, diſtinguunt, vtrum legatarius interpellauerit hæredem ad ſortem prçſtandam, vel non. Alij demum diuerſo modo etiam diſtinguunt, aut teſtator iuſſit præſtare vſuras moderatas, aut immoderatas, de quibus opinionibus latè *Facchineus libr. 6. Controuerſiarum iuris cap. 72.* & nos diximus in illa Ariminenſi vſuræ teſtamentariæ inter noſtras conſultationes morales, in qua probamus legatum factum cuidam Confraternitati 800.librarum, & caſu, quo hæres nollet illas ſoluere, hæres non poſſit cogi ad ſoluendam ſortem principalem; ſed teneatur præſtare octo pro centenario in ſingulos annos, fuiſſe vſurarium, & proinde fructus ſolutos cõputandos eſſe in ſortem, iuxta quæ à nobis ſcripta fuit pronunciatum ab Illuſtriſſimo Mantica tunc Vicelegato Romandiolæ. Eſt
134 tamen verum per Rotam Romanam ſæpiùs fuiſſe approbatam diſtinctionẽ *Soccini in l.2.nu.7.& 8.ff.de his quæ pçnæ nomine*, nempè quòd quãdo remittitur à teſtatore arbitrio hæredis ſolutio ſortis principalis, tale legatum non ſit vſurarium; ſed

ſed benè quando non reperitur eius arbitrio relictum, ſed legatarius poteſt illū cogere ad ſoluendā ſortē principalem; ita habetur in Romana fructuum 18. Decembris 1615. coram Buratto, quæ inter recollectas à *Farinaccio eſt deciſ. 773.* ibi: *Demum non obſtat, quòd legatum praſtationis ad rationē ſex pro centenario, donec ſoluantur ſcuta 4000. videatur vſurarium, iuxta notata per Puteum deciſ. 101. part. 1 in nouiſſ. & alios allegatos; quia cum teſtator conceſſerit dilationem hæredi poſt primū annum gratis datum, alterius trienny ad ſoluendum cum reſponſione dicti intereſſe, & ſic non poſſet frater Ioannes Baptiſta exequutor petere præcisè legatum ceſſat vſura, iuxtà diſtinctionem Soccini, ſecundum quam dicit, in Romana Curia obtinuiſſe, Cagnolus in l. curabit num. 14. verſ. ſecundus caſus C. de actionibus empti, cum alijs per Surdum de alimentis tit. 8. priuileg. 29. num. 6. & ſeq. & conſ. 23. num. 8. Gratian. diſceptat. 34. num. 35. & ſeq. quam approbauit Rota coram bona mem. Orano in vna Romana Saluiani interdicti 29. Nouembris 1591. & in Romana nullitatis obligationis 18. Aprilis 1601. corā P. D. meo Pirouano, &c.* Confirmatum fuit per eandem Rotam in Romana, ſeu Comenſ. Legati Pij 27. Aprilis 1622. coram Caualerio, quæ inter eius nomine impreſſas eſt deciſ. 591. his verbis: *Quamuis enim*
135 *verum ſit, facto legato certa quantitis cum onere quòd donec illa quantitas ſoluatur certum quid pro fructibus præſtetur, fructus illos hodie cedere debere in extinctionē ſortis principalis Bart. in l. 3. §. vltimo ff. de annuis legatis, & in l. eum ſtipulati in fine, ff. de verb. obligat. Surdus conſ. 23. num. 1. Menochius conſ. 441. num. 18. & 26. vbi latè proſequitur Couarr. variarum reſolut. lib. 3. cap. 1. num. 19. Hoc tamen dictum fuit non procedere quando teſtator noluit permittere, legatarium exigere ſortem principalem legati, tunc enim ſicut potuiſſet certam quantitatem annuam legare: ita potuit certos fructus pro legato relinquere, Surdus dicto conſ. 23. ante num. 8. verſ. Quarto facit, & in tract. de alimentis, tit. 8. priuilegio 29. num. 5. & 6. & poſt alios Couarr. dicto cap. 1. num. 9. verſ. ſed vbi. Et fuit dictum in Romana Saluiani coram Bon. Mem. Orano apud Pacificum de Saluiano decis. 159. num. 8. per*

8. per totam, & in Romana fructuum coram R. P. D. meo Buratto, quæ eſt deciſ. 773.num.6.part.2.recent.

Ex quibus patet, difficultatis articulum pro caſu noſtro verſari, vbi legatur
136 certa quantitas pro alimentando Capellano, qui teneatur celebrare tot miſſas in hebdomada, vel menſe, aut anno, de fructibus dictæ quantitatis, abſque eo, quòd ſolutio dictę quantitatis remittatur arbitrio hęredis, & tamen in caſu non ſolutionis dictę quantitatis obligatur hęres ad præſtādum certum quid annuatim pro intereſſe ipſius. An ſi ſit ſolutum intereſſe, & non quantitas, dictum intereſſe ſolutum exequutori, computari debeat in ſortem, & ſic ceſſet legatum pro miſſis celebrandis; & in facti contingentia diximus, neque hoc caſu computari in ſortem fructus ſolutos, nec per conſequens ceſſare legatum pro Miſſis celebrādis. Primò quia delictum executoris non poteſt, nec debet nocere ipſi defuncto, vel alijs, pro quibus miſſæ fuerunt iniunctæ vt celebrentur, & tanto magis, nec populo; ſi pro eius commoditate fuit factum legatum, vel pro cultu Eccleſiæ. Ex regula trita, quòd nemo ex facto alieno reportare debet damnum: ſecundo & fortius, quia adhuc ſi fuiſſet petita dicta ſors principalis ab herede, per ipſum exequutorem conuertenda eſſet in rem ſtabilem, cenſum, vel aliam rem fructiferam, ad hoc vt ex fructibus ipſius celebrarentur miſſę in perpetuum vt ſupra, ergo ratione lucri ceſſantis animę ipſius teſtatoris vel aliorum, vt ſupra, vt interim miſſæ etiam celebrarentur & non vt mutuum palliaretur; alternatiuè ęquè principaliter cenſetur factum dictum legatum, vel ſortis principalis, vel fructus, & ſic excluditur omninò vſura inſuper, vt latè probaui inter meas conſultationes morales, hęc quantitas habet rationem dotis huius Cappellanię non collatiuę & Capellanus ratio-
137 nem ſponſi, ſed marito non interdicitur vſuras dotis non receptæ petere, quia ſubſtinet onera matrimonij, ob quam cauſam dos conſtituitur, *Sotus lib. 6. de iuſtitia quæſt. 1. art. 2. Bannes in 2. 2. D. Thomæ quæſt. 78. art. 2. Nauarr. Lopez & alij quos refert, & ſequitur Corradus in ſuis Reſponſ. caſuum conſcientiæ quæſt. 230.* vbi idem dicit de vidua,

138 dua, dum ei dos non reſtituitur ab hæredibus mariti, quia dos ſuccedit loco alimentorum, vnde ſi maritus iubeat præſtari tale intereſſe ipſi vxori viduę in caſu non ſolutionis dotis, plerique putant, tale legatum non eſſe vſurarium, vt poſt alios habetis apud *P. Duardum in ſuo tractat. mox imprimendo de cenſibus quaſt. 26. concluſ. 1. & concluſ. 2. num. 31. & ſeqq.* ſed contrarium fuit deciſum quo ad

139 forum externum per Rotam apud *Puteum deciſ. 101. lib. 1.* & confirmatur in illa Romana ſeu Comenſ. legati pij, quę eſt *deciſ. 591. apud Caualerium in fine*, ibi: *Neque contrarium viſum fuit voluiſſe Puteum deciſ. 101. lib. 1. Quia ibi dos erat debita vxori ratione contractus, & poterat peti, & exigi, vndè ſolutio annua donec ſors exigeretur erat vſuraria, cum ex dilatione debitum dotis reſolueretur in mutuum ſaltem palliatum & ideo fructus ex eo percepti ſapiebant vſuram.*

140 Quid ſi dos fuit promiſſa marito cum fructibus, donec ſolueretur, & interim moriatur maritus non ſoluta dote à dotante, An poſſit vidua hęc etiam ab iſto recipere dictos fructus marito promiſſos, videte *Beyan in ſuis Reſponſis Bononiæ caſu 2. congregationis Septembris 1581.*

SECTIO X.

Legatum pro Miſſis in perpetuum celebrandis, an poſſit erigi per Epiſcopum in beneficium.

141 *Epiſcopus an poſſit erigere in beneficium legatum annuum pro celebratione Miſſarum.*

142 *Teſtator probibens, quòd Ordinarius non ſe intromittat in ſuo legato pro Miſſis celebrandis, videtur etiam probibere, nè illud erigat in beneficiũ, Quid ſi fuerit dictum legatum temporale, & non perpetuum num. ſeq. & num. 146. Quid ſi mandauit tantùm vt Sacerdos aleretur ex fructibus legati, num. 145. Quid ſi fuit vſus verbo Capellaniæ, vel Capellani, num. 148. & 162. Quid ſi fuit dictum quòd prouiſio Capellanorum pertineat ad hæredes laicos num. 150.*

144 *Verba fundationis ſunt attendenda.*

147 *Conſenſus Ordinarij ſi nõ interuenit in fundatione,*

an

an & quando ſit ſignum noluiſſe teſtatorem quòd erigatur ſuum legatum in beneficium, & num. 161. An talis conſenſus in dubio præſumatur eodem num. 147. in fine.

152 *Confraternitatum bona ad effectũ celebrandi Miſſas pro animabus Purgatorij, an Epiſcopus poſſit erigere in beneficium, & nu. 165. & 167. Quid de alijs bonis ipſarum Confraternitatum, num. 159. & 163.*

153 *Legatum pium non poteſt conuerti in alium vſum etiam pium abſque conſenſu Papæ, & nu 166. & 170. maximè ſi fuit legatum pro celebratione Miſſarum ex ſacra Cõgregatione n. 157. Quando illud dicatur conuerti in alium vſum, nu. 160 & 164.*

154 *Epiſcopus quid facere debeat quando Rector non eſt ſufficiens pro adminiſtratione Sacramentorũ, & alijs ex Sacro Concilio An ex eo quia eſt exequutor piarum diſpoſitionũ poſſit illas conuertere in alium vſum, quàm deſtinatum à teſtatore, num. 155. Compellere poteſt adminiſtratores Confraternitatum, vt reddant rationes ſuæ adminiſtrationis num. 156. Poteſt erigere Beneficia num 167.*

158 *Eleemoſyna quæſita per Confraternitates, vt debeant cõuerti in pios vſus arbitrio Ordinariorum, quomodo intelligatur.*

168 *Confraternitatis bona non poſſunt alienari ſine aſſenſu Apoſtolico.*

169 *Beneficij erectio de bonis Confraternitatum eſt alienatio.*

DOctores circa hunc articulum communiter di-
141 ſtinguunt, An teſtator, vel fundator expreſsè prohibuerit dictam erectionem, vel non. Primò caſu aſſerunt illud legatum vel donationem non poſſe erigi ab Epiſcopo in beneficium. Secundo verò caſu poſſe, ad cuius diſtinctionis probationem præter iura & Doctores adducunt varias Rotæ deciſiones, vt eſt videre apud *Garziam part. 1. de beneficijs cap. 2. num. 105. & alios infra citandos*. Ideò à nobis erit nunc inueſtigandum, quando expreſsè à teſtatore id cenſeatur prohibitum, vel non. In qua re aliqua ſunt certa & vnum tantùm eſt incertum.

In

In primis certum eſt, cen-
142 ſeri id prohibitum, quando teſtator prohibuit ne Epiſcopus aliuſque Superior Eccleſiaſticus ſe in tali legato intromittat: ita *Didacus à Spina in ſuo ſpeculo teſtamentorum gloſ. 4. principali num. 42. verſ. quo fit vt ratione, circa medium*. *Garz. loc. cit. n. 105.* Qui ait: *Malefacere Prælatos, qui faciunt inſtitutionem, vel collationem de Capellanijs contra voluntatem teſtatorum, & fundatorum, qui noluerunt eſſe collatiuas, moti aliquando vt imponi poſſit in eis ſubſidium imponi ſolitum bonis & redditibus Eccleſiaſticis; quia non eſt in voluntate ordinariorum, illas facere collatiuas & erigere in beneficia Eccleſiaſtica etiam de conſenſu patroni*. Accedit alijs allegatis *Gonzalez gloſa 5. num. 44.* Quomodo autem procedat dicta prohibitio, ne ordinarius ſe intromittat in dictis legatis pijs, infra dicetur *Sect. 12.*
143 Secundò eſt certum, id cenſeri prohibitum, quando teſtator, vel donator iuſſit Capellaniam iſtam fore non perpetuam, ſed temporalem, *Nauar. conſ. 5. de præbend. & conſ. 7.* Cõſtat ex deciſ. illa Salernitana Oratorij apud eumdem *Garziam loco ſupracitato*. Vbi cùm teſtator legaſſet quoſdam hortos cuidam presbytero cũ onere celebrandi Miſſam qualibet hebdomada in tali Eccleſia, & poſt mortem ipſius presbyteri iuſſiſſet, vt hæredes eligerent alium Sacerdotem, cui concederent dicta bona per annos decẽ, cum prædicto onere, & non vltra, & alium eligere poſt dictos decem annos, ac reperiretur tale legatum tamquam beneficium impetratum, fuit dictum non potuiſſe impetrari vt beneficium, nec conferri in titulum, ſed eſſe Oratorium priuatum, & ſi aliter fuit impetratum gratiam fuiſſe ſubreptitiam: nam eſt ſeruanda voluntas teſtatoris quò ad ea quæ reliquit. Adde eãdem Rotam apud *Caualerium deciſ. 639. num. 6.* ibi: *Quibus accedebat, quòd*
144 *ex verbis fundationis, quæ ſemper inſpicienda eſt, cap. porrò de priuilegijs Barbat. conſ. 33. num. 8. lib. 2. & dictum fuit coram Reuerendiſſimo Lugdunen. deciſ. 254. num. 1. part. 2. in recent. Potius apparebat hanc Capellaniam non eſſe beneficium; ſed*
145 *legatum pium ex quo mandatur ſacerdotem alendum eſſe ex fructibus legati. Felin. conſ. 45. num. 6. verſ. 1.*

conſidero, Sarnen. in Regula de annali quæſt.20.Neque requirebatur interuentus, aut conſenſus Ordinarij,Gonzal.ad regul.8. dicta gloſa 5. num. 20. Addita inſuper facultate admouendi ad nutum
146 *Capellan. quæ facultas repugnabat beneficio Eccleſiaſtico,quod eſt perpetuum,Gonzal. loco citato num.11. & fuit dictum in Hiſpal. Iuriſpatronat.16. Iunij 1586. coram bon.mem. Oriolen.& dicta deciſ.254.num.3. part.2. in recent. Vnde eo minus intrabat reſeruatio Calderin. conſ. 26. de præbend. Achill. deciſ.9. num.5.eodem tit.*

Tertiò eſt certum non eſſe ex eo prohibitum erigi tale legatum in beneficium
147 quia in inſtitutione, ſeu erectione ipſius facta in vltima voluntate non interuenerat authoritas Ordinarij, ita poſt *Salzedo, & Ceuallos, Garzias loco ſupracitato nu. 108.* Ratio eſt manifeſta, quia dictus conſenſus non requiritur quòd interueniat, quando teſtator facit tale legatum, ſed ſufficit ſi ſequatur etiam poſt mortem ipſius, quando erigitur Capellania, & inſtituitur Iuſpatronat. vt ſæpiùs dictum fuit ſupra. Vnde ſecus eſt ſi dicta Capellania fuit inſtituta inter viuos, ac etiam dum in humanis ageret fundator poſuit Capellanum abſque alia authoritate Ordinarij: nam hoc caſu videtur expreſsè velle, vt remaneat Capellania non collatiua, vt per *Garziam ſupra num.111.* In dubio autem quando præſumendum ſit in prima inſtitutione interueniſſe conſenſum Ordinarij. Vide *Gonzalez ſupra num.50. Monetam de commut. vltimarum voluntat.cap.10.* & ſic intellige *Perez lib.2. de Anniuerſarijs,& Capellanijs cap.1.in fine*, dum aſſerit in dubio præſumi fundatam cum dicta authoritate.

Quartò eſt etiam certum, nec ex eo præſumi à teſtatore conceſſum, vt tale legatum erigatur in benefi-
148 cium ex eo quòd vſus fuerit teſtator nomine Capellaniæ vel Capellani, ſi ex alijs verbis ipſius teſtatoris colligitur, quòd eius intentio fuit faciendi legatum pium,ſecus ſi manifeſtè non conſtiterit, quòd teſtator voluerit, quòd eſſet Capellania non collatiua, quia tunc præſumitur mens teſtatoris talis,qualis per verba demonſtratur, ſcilicet quòd fiat beneficium: ita *Illefonſus Perez de Anniuerſarijs, & Capellanijs libr. 2.*

cap. 1 num. 45 & 46. qui *num.* 47. docere videtur, quòd
149 ex ſola prohibitione facta à teſtatore, ne Epiſcopus conferat, non arguatur, quòd ſit eius mens prohibere quin fieri poſſit, imò debeat tale legatũ fieri beneficium, imò ſubdit hoc caſu dictam conditionem reddi inutilem, quia turpis & ſacris ſanctionibus contraria. Videte *Gonzalez dicta gloſa 5. num. 19. & 66. Rotam in Salamantina apud Garziam loco ſupracitato*, vbi allegat *Seraphinum deciſ. 611.* vt infra ſub *num.* 151. vbi ſalua pace *Perez*, probatur contrarium, ſcilicet ex dictis verbis prohiberi, quòd per Epiſcopum poſſit erigi in beneficium, vnde explicandus eſt de caſu vbi ex alijs expreſſis verbis appareat voluiſſe teſtatorem illud erigi in Capellaniam collatiuam.

Dixi, *ſi ex alijs verbis, &c.* quia ſi iuſſit ſimpliciter, quòd ex ſuis bonis erigeretur Capellania, non per hoc prohibetur Epiſcopus illam facere Capellaniam collatiuam, vt per *Rotam infra num. 162.*

Dubium tãtum inter Doctores verſatur vbi fuit dictum à teſtatore, quòd pro-
150 uiſio Capellanorum pertineat ad ſuos hęredes, vel ponatur Capellanus à ſuis hęredibus laicis, an tunc cenſeatur prohibitum erigi per Epiſcopum in beneficium tale legatum. Nam *Gonzalez gloſa 5. ſupracitata num. 58.* refert quamdam deciſionem Rotæ in qua videtur quòd hoc caſu determinet per dicta verba id non cenſeri prohibitum Epiſcopo. Sed ſi rectè legantur verba deciſionis, non ſolùm Rota mota fuit ad id determinandum ex eo, quòd dicta erectio in beneficium facta per Epiſcopum non fuit cõtra voluntatem teſtatoris, ſed etiam quia fuit facta ad inſtantiam vnius ex duobus patronis ea ratione, quia bona dictæ Capellanię diſſipabantur per vniuerſitatem Loci de Congoſto vnã ex patronis nominatam. Vnde cõtraria opinio; quòd per dictam diſpoſitionem cenſeatur Epiſcopo prohibitum tale legatum erigere in Capellaniam collatiuam, *Garzia part. 1. de beneficijs, cap. 2 num. 3. in fine*, eſt probabilior, vt poſt Lambertinum probat *Moneta de commutation. vltimarum voluntatum cap. 10. ſub num. 80. verſus finem*. Fauet deciſio Rotæ in illa Salamantina apud *Garziam loco ſupracit.*

ibi : *Domini inclinabant*, *quòd noluit teſtator erigere beneficium Eccleſiaſticum*, *cùm velit*, *quòd huius Capellaniæ prouiſio ſpectet ad laicos*, *qui obtinebunt maioratum*, *non enim loquitur de præſentatione*, *ſed de prouiſione*. *Nec obſtat*, *ibi eſſe probibitum etiam à teſtato-*
151 *re, quòd nec Papa aut alius quiſpiam ſe intromittat in huiuſmodi prouiſione*, *& in euentum*, *quòd quis ſe intromiſerit*, *reuocet legatum*, *quia iſta ponderantur à Rota ibi ad maiorem probationem*, *vt patet in illis verbis* (*& manifeſtiùs*) *quòd præſupponit*, *iam ex primo capite id eſſe manifeſtum* : *ſed fieri magis manifeſtum ex ſubſequẽtibus clauſulis*, *quod maximè eſt verum*, *vbi ſimul adeſt probibitio facta à teſtatore*, *quòd Papa nec alius ſe intromittere poſſit*, *& ſi fuerit vocata Capellania à teſtatore*, *Seraphin. deciſ.* 611. Confirmatur ex deciſ. Dertuſen. Erectionis beneficij 29. Nouembris 1624. corã Remboldo, vbi fuit tentum quòd ſimilia legata pro Miſſis celebrandis relicta Confraternitati, neque poſſint per Epiſcopum conuerti in beneficium, quæ deciſio fuit confirmata nouiſſimè in Hortana Rectoriarum 26. Iunij 1630. coram Reuerendiſſ. D. Coccino Decano, quas deciſiones hìc tranſcribemus ob commoditatem lectoris.

Prima eſt deciſio Dertuſen. Erectionis Beneficij die Veneris 29. Nouemb. 1624. coram Remboldo, quę cantat vt ſequitur.

Dubitatum fuit, *an erectio beneficij*, *de quo agitur*, *ſuſtineretur*, *& Domini negatiuè reſponderunt*, *non quidem ex defectu cauſæ ſeu poteſtatis in genere erigendi dictum beneficium*, *ſed quia*
152 *illud erigi non potuit ex redditibus Confraternitatis*, *dicti enim redditus fuerunt per dictam Confraternitatem acquiſiti*, *partim ex propria Confratrum ſubſtantia*, *& partim ex eleemoſynis dictæ Confraternitati à Chriſtifidelibus elargitis ad effectum eas erogandi in celebratione Miſſarum pro animabus Fidelium defunctorum in Purgatorio exiſtentium*; *vnde non potuit Illuſtriſſimus Ordinarius dictos redditus reli-*
153 *ctos ad certum vſum pium in alium conuertere*, *cùm hoc ſit reſeruatum Summo Pontifici*, *vt eſt text. in Clement. quia contingit de Relig. Domib. ibi*, *Quæ ad certum vſum elargitionis ſunt deſtinata ad alium vſum non debent con-*

conuerti, ſalua tamen ſemper authoritate Apoſtolica, & ibidem Vitalin. num. 112. & Card. Zabarell. num. 9. Gabr. conſ. 183. num. 8. lib. 2. Nauarr. conſ. 15. de rebus Eccleſ. non alien. num. 6. cum alijs per Bertacch. de Epiſcop. part. 4 principal. num. 71. & fuit dictum in Hiſpalen. Iuriſpatronat. 13. Iunij 1586. coram Robuſterio.

Nec obſtat diſpoſitio Sacr. Concilij Trident. ſeſſ. 21. cap.
154 4. de reformat. vbi quòd ſi vnus Rector non poteſt ſufficere Sacramentis adminiſtrãdis, & cultui Diuino peragendo; Epiſcopus cogat Rectores, vel alios, ad quos pertinet alios ſibi Sacerdotes adiungere; quia in dicto Capitulo non datur facultas Epiſcopo deſtinata ad certum vsũ conuertendi in alium, ſed potius cogendi eo caſu populum ad ſubminiſtrandum ea, quæ ſunt neceſſaria pro victu Sacerdotum adiunctorum: ſicque non poteſt deſeruire dicta diſpoſitio ad ſubſtinendam erectionem factam ex redditibus deſtinatis ad certum vsũ pium, vt dictum eſt.

Minus faciunt aliæ diſpoſitiones eiuſdem Concil. Trident. in cap. 8. & 9. ſeſſ. 22. quia in cap. 8. Epiſcopi deputantur tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati exequutores piarum diſpoſitionum tam in vltima voluntate, quàm in-
155 ter viuos, non tamen propterea eis tribuitur facultas diſponẽdi de relictis ad pias cauſas in alium vſum, quàm in eum, ad quem ſunt deſtinata.

Et eodem modo etiam reſpondetur ad cap. 9. in quo di-
156 citur, quòd Epiſcopus cõpellat adminiſtratores Confraternitatum ad reddendam rationem adminiſtrationis, quia neque hinc poteſt inferri, quòd ſit tributa facultas Epiſcopis conuertendi relicta ad certum vſum pium in aliũ contra voluntatem relinquẽtium.

Quinimò eadem Sacr. Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum Concilij Tridenti-
157 ni cenſuit, quòd redditus relicti pro celebratione non poſſint ad alium vſum quantumuis pium conuerti, vt habetur in declaratione d. Sacræ Congregationis, cuius copia data fuit.

Minus obſtat Conſtitutio Sanct. Mem. Clementis VIII relata in Theſaur. for. Eccleſ. part. 4. cap. 1. in fine, in qua datur facultas Confra-
158 ternitatibus excipiendi eleemoſynas, quæ tamen in reparationẽ, & ornatum Eccleſiarum, aut in alios earumdem Confraternitatum pios vſus

vſus arbitrio Ordinariorum conuerti debeant, quia dicta conſtitutio loquitur de eleamoſynis incertis, & non deſtinatis ad certum vſum, & mandat conuerti debere in pios vſus Confraternitatum,
159 non verò, quòd ex illis erigatur perpetuum beneficium contra voluntatem offerentium dictas eleamoſynas, neque enim admitti poteſt, quòd Papa voluerit dare per dictã Conſtitutionem Ordinarijs facultatem commutandi voluntatem defunctorum, quæ à Summis Pontificibus reſeruata eſt.

Non obſtat, quòd Illuſtriſſimus Ordinarius non con-
160 uertit in alium vſum relicta pro celebratione, cùm iniunxerit Capellano beneficij per eum erecti ex redditibus relictis pro Miſſarum celebratione onus celebrandi certas Miſſas pro ſuffragio animarum in Purgatorio exiſtentium; ſicque potius videtur dictus Illuſtriſſimus Ordinarius pinguius adimpleuiſſe voluntatem eorum, à quibus fuerunt dicti redditus relicti, quia pro reſponſione eſt aduertendum, quòd oblationes, & redditus, ex quibus fuit erectum dictum beneficium, fuerunt (vt ſupra dictum eſt) relicti Confraternitati pro celebrandis Miſſis, quòdque dominium, & adminiſtratio dictorum redditũum fuit acquiſita ipſi Confraternitati, ad effectum tamen elargiendi dictos redditus in celebratione Miſſarum per Presbyteros ipſi Confraternitati beneuiſos, ac propterea Illuſtriſſimus Ordinarius erigendo beneficium perpetuum ex dictis redditibus, videtur voluntati teſtatorum contraueniſſe, non ſolùm in eo, quòd voluntas teſtatorum non fuit, quòd erigeretur beneficium ex dictis redditibus ad tradita per Vitalin. in dicta Clement. quia contingit num. 112. de Relig. domib. Garz. de benefic. par. 12. num.
161 111. vbi quòd ex eo, quòd teſtator non requiſiuit authoritatem Ordinarij, non videtur voluiſſe facere beneficiũ Eccleſiaſticum, & propterea erigere beneficium Eccleſiaſticum eſſet alterare diſpoſitionem, & voluntatem fundatoris; verum etiam quia teſtatores voluerunt quòd Confraternitas haberet adminiſtrationem dictorum redditũum, eaque & non aliàs curaret vt dictæ Miſſæ celebrarentur per Presbyteros Confraternitati beneuiſos, nec propterea potuerunt redditus aſſignari alteri, & ſic volũtas teſtatorũ immutari in aliud opus pium ex ſup. allegatis.

Nec

Nec obſtat Deciſio 112. lib. 3. part. 3. diuerſ. quam ponit Mohed. deciſ. 1. de Iurepatr. & reaſſumit Gonzal. gloſ. 5. num. 58 quia in caſu dicta
162 *deciſionis fundator mandauerat quòd ex ſuis bonis erigeretur Cappella, & ſic benè potuit fieri in eo caſu interpretatio quòd fundator voluerit erigi dictam Capellam ad titulum beneficij, licèt etiam dicta deciſio fuerit facta pluribus contradicentibus, vt in eademmet deciſione dicitur;*
163 *verùm in caſu iſto agitur de redditibus, qui fuerunt relicti Confraternitati pro celebrandis Miſſis, non autem ad effectum erigendi Cappellam, nec propterea locus eſt interpretationi, quòd relinquentes voluerũt erigi beneficium perpetuum ex dictis redditibus, deberet enim præſumi, quòd teſtatores voluerint, quòd ex dictis redditibus erigeretur Capella, & ſi non dixerunt expreſsè, quòd voluerint erigi Cappellam ad titulum beneficij, quod pariter repugnat diſpoſitioni dictorũ teſtatorum, cum dictos redditus relinquerunt Confraternitati, vt dictum eſt.*

Neque enim ſubſiſtit quòd mediante erectione dicti bene-
164 *ficij fuerit pinguius adimpleta voluntas defunctorum, quia Confraternitas vtique potuerit curare, vt ex dictis redditibus plures Miſſæ celebrentur, quàm poſſit celebrare vnus beneficiatus, & ſic apparet potius dictam erectionẽ cedere in diminutionem ſuffragij quod ſibi procurarunt defuncti per dictas oblationes.*

Et ſic Confraternitas neglexit celebrari facere dictas Miſſas, non autem propterea commutare eleamoſynas ad dictum effectum deſtinatas in alium vſum, quantumuis pium, niſi accedente Sedis Apoſtolicæ beneplacito, cui talis facultas, vt ſuperius dictum eſt, reſeruata eſt, &c.

Secunda deciſio eſt eadem Dertruſen. die Lunæ 10. Iunij 1630. coram Ghiſlerio, quæ eſt tenoris ſequentis.

Cum Epiſcopus in viſitationem Eccleſiæ Parochialis Oppidi de Orta erexiſſet in
165 *ea quoddam beneficium ſimplex & pro dote illi applicaſſet annuum redditum ſcutorum triginta acquiſitum per Confraternitatem nuncupatam Luminaria animarum de Purgatorio dicti Oppidi, partim ex propria Confratrum ſubſtantia, & partim ex eleamoſynis dictæ Confraternitati à Chriſtifidelibus elargitis pro celebratione Miſſarum pro animabus defunctorũ in Purgatorio exi-*

ſten-

ſtentium, Confratres interpoſita appoſitione ab huiuſmodi applicatione, & dotatione commiſſa cauſa in Rota bon. mem. Remboldo, diſputatoque dubio 29. Nouembris 1624. Domini reſponderunt dictam erectionem non ſubſtineri, non quidem ex defectu cauſæ, ſeu poteſtatis in genere erigendi dictum beneficium, ſed quia illud erigi non potuit ex redditibus Con
166 fraternitatis, cùm Epiſcopus non poſſit relicta ad certum vſum pium conuertere in alium vſum quamuis pium quia hoc ſolus Papa poteſt, qui cum ſupra legem ſit poteſt, derogare voluntati teſtatoris, argument. cap. propoſuit de conceſſion. praben. quæ lex eſt, vt notant Doctores in Clem. quia contingit §. 1. de Relig. domib. & præſertim Vitalin. in fin. num. 12. aſſerens, hoc de facto dixiſſe Ioan. Andr. & alij in cap. fin. de teſtam. in 6. Gabr. conſ. 183. num. 8. lib. 2. nam ſic obuiaretur licitæ voluntati teſtantium contra §. diſponat in auth. de nupt. collat. 4. Et cum in allegata deciſione remoueantur. quæ ex aduerſo fuerunt oppoſita ex bene deductis in ea, informantibus tantùm Confratribus, DD. reſolutionem in hac cauſa factam, approbauerunt, &c.

Sequitur tertia deciſio Hortana Rectoriarum die Mercurij 26. Iunij 1630. coram Reuerendiſſimo D. Coccino Decano, tenoris ſequentis:

Fuit reſolutum non conſtare de valida erectione be-
167 neficij; quia licèt Epiſcopus poſſit erigere beneficia, cap. decretum, cap. regenda, cap. quæcumque 10. quæſt. 1. gloſa 1. in fine Clementinæ ſecundæ de decimis, Hoſtien. in ſumma tit. de Eccleſijs ædificandis, §. cuius authoritate Calderinus conſ. vltimo verſ. & ratio eſt, eod. tit. Guido Papa deciſ. 187. Abb. conſ. 47. num. 1. lib. 2. Felin. in cap. in noſtra, nu. 9. verſ. de primo, extra de reſcriptis; & fuit reſolutum in cauſa Pientina beneficij 29. Aprilis 1591. coram Orano, & in Hiſpalen. Iuriſpatron. 16. Iunij 1583. coram Robuſterio, & prius in cauſa Firmana Hoſpitalis 27. Nouembris 1577. coram Graſſo. Attamen erectio facta per Epiſcopum in hoc caſu non ſubſtinetur, cùm fuerit facta de bonis ipſius Confraternitatis,
168 quæ non potuerunt alienari etiam in erectione beneficij inuita Confraternitate, vt fuit reſolutum in cauſa Derturſen. erectionis beneficij 29. Nouembris 1624. coram bon. mem. Remboldo, & ſine beneplacito Apoſtolico. Extra-

trauagans enim Pauli Secundi habet locum etiam in alienationibus bonorum Confraternitatis erecta authoritate Ordinarij: Cardinalis, & Roccus, quos refert, & ſequitur Gamà deciſ. vltima num 6. & ex antiquis Concilijs, notat Rhenatus Copinus de ſacra Politia libr. 3 cap. 6 quidquid dicat Guttierez Canonicarū qquæſt. cap. 35. num. 32. qui diſtinguit, quam diſtinctionem improbat Modernus Luſitanus in ſuo tract. de Officio, & poteſtate Epiſcopi part. 3.
169 *Allegatione 75. num. 3. Et prædicta procedunt etiam quòd alienatio fuerit facta pro erectione beneficij, cùm Extrauagans Pauli Secundi habeat locum, etiam quòd vna Eccleſia, in aliam alienet, vt fuit reſolutum in cauſa Neapolit. ſpolij 3. Iunij 1601. coram bo. me. Cardinali Lancellotto, & in cauſa Treuiren. bonorum 17. Martij 1621. coram bon. mem. Archiepiſcopo Seleucien. & in cauſa feretrana beneficij 11. Feb. 1628. coram Eminentiſſimo D. meo Cardinali Virili, quæ eò magis procedunt, quando bona*
170 *relicta ſunt per fideles ad certum pium vſum, tunc enim eorum pia voluntas non poteſt commutari; niſi per Summum Pontificem, & ideo in alienatione requiritur illius authoritas, Clem. quia contingit de religioſis domibus vbi Vital. nu. 112. Cardinalis nu. 9. Gabriel conſ. 15. de rebus Eccleſiæ non alienandis nu. 6. latè Bertachinus de Epiſcopis part. 4. principali num. 71. & fuit deciſum in dicta cauſa Hiſpalen. iuriſpatron. 13. Iunij 1586. coram Robuſterio, & in dicta Derturſen. coram Remboldo, & in ead. x. huius menſis, & anni coram R. P. D. meo Ghiſlerio. Et ita concluſum vna tantum parte informante.*

SECTIO XI.

Legatum pro Miſſis in perpetuum celebrandis, an ex obſeruantia effici poſſit beneficium Eccleſiaſticum.

171 *Collatio de legato pro Miſſis tamquam de beneficio, quando illud efficiat beneficium, & num. 186. & 202. à quo debeat id probari, num. 192.*
172 *Capellania an ſit collatiua vel non deſumitur ex fundatione, declaratur num. 176.*
173 *Status vltimus de collatiua quando attendi debet, Quid de materia reſerua-*

tionis, num.179. Quid in materia manualitatis, n. 195. Quid in materia iuſtificationis gratia, num. 197.

174 *Inſtrumentum publicum facit probationem probatam.*

175 *Hypotecaria competit pro conſecutione legati de Miſſis celebrandis, & n. 181.*

177 *Religioſus locus quis nam ſit.*

178 *Beneficium non poteſt obtineri niſi à ſuperiore Eccleſiaſtico, Quid de Capellania non collatiua ibid. in fine, & num. 180.*

182 *Excommunicationem Bullæ cœna non incurrunt vſurpantes bona* Capella*nia non collatiua.*

183 *Iudex quis nam cognoſcat de dubijs ortis circa Capellanias non collatiuas. Quid ſi fuit relicta Hoſpitali, vel Confraternitati laicorum, num. ſequenti.*

185 *Cōmiſſarius Fabricæ quomodo & quando ſe intromittat in tali Capellania.*

187 *Præſcriptio quadragenaria an requiratur pro rebus legatis ad piam cauſam & num. 189. Quid ſi tractetur de Eccleſia contra piam cauſam, num. 190.*

188 *Pia cauſa & Eccleſia æquirantur, & eiſdem gaudent priuilegijs.*

191 *Priuilegiatus contra priuilegiatum quando vti poſſit priuilegio.*

193 *Probare narratiuam de ſolita collatione in titulū cui incumbat, & quomodo fieri debeat, num. 201.*

194 *Regularium in Eccleſijs regulariter deputantur pro cura Vicarij temporales.*

196 *Reus non tenetur aliquid iuſtificare.*

198 *Subreptitia gratia eſt nulla, quando talis dicatur num. ſeq.*

200 *Fides exemplationis inſtrumentorum quomodo, & quando probet.*

CErtum eſt, quòd ad hoc vt legatum pro Miſſis celebrandis euadat benefi-
171 cium Eccleſiaſticum, non ſufficiat vnica collatio, vel inſtitutio tamquam de beneficio, ſeu Capellania collatiua, in medium afferam verba deciſionis Melfiten. legati pij 24. Ianuarij 1629. coram Dunozzetto, ex qua patent plura alia facientia ad hanc materiam; verba deciſionis ſunt iſta: *De anno 1507. quondam Angelus de Muſſo legauit Sergio, & Antonello presbyteris ſuis pronepotibus quoddam prædium*

dium ſitum in territorio Melſit. nuncupatum (la chiuſarella) inter ipſos, aquis portionibus diuidendum, cum onere tamen vtrique iniuncto celebrandi ſingulis hebdomadis tres Miſſas pro anima ipſius teſtatoris, ac cum facultate eligendi, & præſentandi in portione ad quemlibet ipſorum ſpectante, alium Sacerdotem cum eodem onere Miſſarum, & ſic continuare de Sacerdote in Sacerdotem in perpetuum. Mortuo teſtatore dictum prædium, vt ſupra legatum deuenit ad præfatos pronepotes legatarios, ſucceſſiuis verò tẽporibus deuenit ad plures alios presbyteros iuxta diſpoſitionem teſtatoris electos ac præſentatos. Poſtremò deuenit ad Hectorẽ de Filiolis vltimum poſſeſſorem, qui de anno 1627. præuia electione, & præſentatione ab eo facta ad fauorẽ Maiorani eius nepotis, deceſſit, verùm dum pro parte dicti Maiorani inſtaretur pro inſtitutione coram Ordinario Melfiten. inſurrexerat D. Angelus Petronius, qui de dicto legato vti de ſimplici beneficio vacante in menſe reſeruato per obitum dicti Hectoris, obtinuerat ſibi à Sede Apoſtolica prouideri. Propterea orta inter eos lite, & introducta cauſa in Rota, mihique commiſſa propoſui dubium cui adiudicandum legatum pium prædictum, & Domini ad fauorem Maiorani reſponderunt. Moti fuerunt Domini, quia licèt legatum, de quo agitur fuerit factum cum onere celebrandi Miſſas; tamen non poteſt dici beneficium Eccleſiaſticum, ſed eſt laicale, & temporale. Felin. in cap. ex parte el 2. num. 2. de reſcriptis Nauarr. conſ. 3. num. 1. & conſil. 7. num. 1. de præbendis, Gonzalez ſuper Regulam 8. gloſ. 5. num. 20. Sarnen. in regula de Annali, quæſt. 2. Guidopapa deciſ. 87. num. 1 & ſequent. Rota in Monopolitana hebdomada 1. Iulij 1613. coram Patriarca Manzanedo, & 1. part. diuerſ. deciſ. 509. num. 1. Non obſtat quòd in prouiſione facta ad fauorem Hectoris vltimi poſſeſſoris adſit inſtitutio Ordinarij, quia
172 *placuit reſponſio, quòd ſcilicet in iudicanda qualitate beneficij, erectio ſeu fundatio tantùm debet attendi cap. porrò de priuilegijs, Rota in Ripana Oratorij 10. Martij 1591. coram Gypſio. Minus*
173 *obſtat, quòd ſit attendendus vltimus ſtatus iuxta cap. cùm de beneficijs de præbendis in 6. quia fuit reſponſum, hoc procedere in re dubia, ſecùs verò quando clarè conſtat prout hic de anteriori*

ſtatu, ſcilicet laicalitatis & temporalitatis, Decius conſ. 126. num. 3. in fine, Rota deciſ. 2. de præbend. in nouis, & deciſ. 188. num. 1. circa medium, verſ. quia licèt par. 1. recent. Firmata igitur temporalitate, & laicalitate ſupradicti legati, ſequitur quòd ſit locus diſpoſitioni teſtatoris, non autem collationi, & prouiſioni Apoſtolicæ, cum collatio in ſuum neceſſarium antecedens requirat exiſtentiam beneficij, quæ hic non adeſt ex ſupradictis. Curtius iunior conſ. 20. num. 1. part. 1. Gonzalez ſuper regul. 8. gloſa 5. num. 22. Quod verò in Maiorano concurrant omnia à dicto teſtatore requiſita, nempè Sacerdotium & præſentatio de eo facta, viſum fuit probari: nam quò ad Sacerdotium probatur ex litteris Ordinarij in ſummario Maiorani nu. 11. quæ optimè probant cap. 2. & ibi Abb. num. 1. verſ. Notabis de Clericis Peregrinis, Rota deciſ. 455. n. 7. part. 2. recent. Præſentatio verò facta ad fauorē Maiorani ab vltimo poſſeſſore probatur ex publico inſtru-
174 *mento in eodem ſummario num. 2. quòd facit probationem probatam, Tiraquellus de retract. lignag. §. 2. gloſa 1. num. 20. & ſeq. Rota corā Gregorio XV. dec. 180. num. 1. & deciſ. 195. eodem num. 1. Facultas denique vltimi poſſeſſoris in præſentando, & ſibi eligendo ſucceſſorem legitur in eodem teſtamento Angeli de Muſſo fundatoris, vt in eodem ſummario num. 1. Vnde cum Maiorano pro cō-*
175 *ſequutione dicti legati competat actio hipotecaria. Conſequenter ei legatum prædictum venit adiudicandum l. 1. C. communia de legatis Gabriel conſ. 46. num. 28. lib. 1. & conſ. 44. num. 4. libr. 2. Seraphin. deciſ. 1394. num. 3. & ita vtraque parte, &c.*

Ex quibus verbis patet
176 primo quòd hi redditus, ſeu legatum de ipſis redditibus, & ſi pro miſſis celebrandis, tunc erit iudicandum vt beneficium Eccleſiaſticum quando adeſt erectio ſeu inſtitutio Epiſcopi, quod bene declarat. *Azorius t. 1. ſuarum inſtit. moraliū lib. x. cap. 3. quæſito quinto,* vbi agit de obligatione beneficiorū circa recitationem horarum Canonicarum, his verbis, *Capellanias à laicis ſæpè inſtitui ex ipſorum bonis, in quibus Capellanijs erigendis; ſi nec initio, cum inſtituuntur, nec poſtea ex interuallo temporis vlla Epiſcopi authoritas interuenerit, hoc eſt ſi prorſus ſine vlla Epiſcopi authoritate erigūtur, & conſti-*

ſtituuntur, beneficij Eccleſiaſtici rationem habere nequeſit. Neque enim laicus ex re prophana, ſacram facere poteſt,
177 *vnde ſicut Hoſpitalis domus, oratorium, ſacellumque extruuntur à laico abſque Epiſcopi authoritate, Sacer & Religioſus locus non eſt, ſic etiam nulla Capellania ex laicorũ donis, & rebus inſtituta ſine Epiſcopi authoritate, beneficium eſt Eccleſiaſticum, cùm in ea nullum ſit ius percipiendi Eccleſiaſticos fructus ex bonis Eccleſia*. Pro eo quod dicit *Azorius* de Oratorio, vel Sacello abſque authoritate Epiſcopi erecto, Amplia etiam ſi Epiſcopus dederit licentiam ibi celebrandi, quia neque eſt locus ſacer, & Religioſus & per conſequens non gaudet immunitate Eccleſiaſtica, *Bonacina de cenſuris in particulari diſputat. 2. quaſt. 3. Puncto 16. num. 14.*

Secundò fit clarum, quòd & ſi beneficia Eccleſiaſtica
178 non poſſint obtineri, niſi à ſuperiore, *cap. 1. de regul. iuris in 6. Pariſius de reſignatione libr. 7. cap. 1. num. 6.* ſcilicèt collatione ſi ſint libera, electione ſi ſint electiua, & inſtitutione ſi ſint Iuriſpatronatus, *Azor. tit. 2. libr. 6. cap. 25. in principio.* Hoc non habet locum in iſto legato, vnde communiter vocatur Capellania non collatiua, ſeu prophana, vel temporalis, quia ſine Epiſcopi authoritate per eos etiam laicos, quibus hoc à teſtatore iniunctum eſt, conceditur, *Layman poſt Nauarr. lib. 4. ſua Theologia Moralis tract. 2. cap. 4. num. 6.* Et de renunciatione ipſius, quòd neque requirat authoritatẽ ſuperioris notat *Pariſius loco ſupracitato num. 8.* Huc pertinet declaratio Sacræ Congregationis relata per *Perez de Anniuerſar. lib. 2. cap. 1. num. 33.* Quòd huiuſmodi legato ſatisfaciat hæres, vnum ſacerdotem ex approbatis ab Ordinario eligat, qui huiuſmodi legato ſatisfaciat; videte eum etiam *num. 39.* vbi quòd neque à Papa conferri poteſt talis Capellania prophana.

Tertiò indicatur, quid operetur hoc caſu vltimus
179 ſtatus, de qua re extant verba alterius deciſ. eiuſdem Rotæ in illa Pacen Capellaniæ apud *Caualerium 639. in fine*, ibi: *Tamen ad hæc reſpondebatur, teſtamentum in quo continetur fundatio, non eſſe in forma probanti. Vnde potiùs attendendus erat vltimus ſtatus, ſecundùm quem hæc Capellania, tamquam beneficium fuerat collata*

lata Franciſco Soto. *Quod videbatur ſufficere pro ſubſtinenda reſeruatione*, *Rota coram Sanctiſſimo D. N. deciſ. 77 num. 9. & dictum fuit coram R.P.D. meo Pamphilio, deciſ. 233. num. 1. in fine part. 1. in recent. ſed quia hoc procedere poſſet, ſi incontinenti de ſtatu contrario ex fundatione non doceretur, ad tradita per Calderinum conſ. 23. de prebendis, & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 188. num. 1. part. 1. in recentioribus; ideò Dominis viſum fuit non intrare arbitrium pro vlteriori Breuis executione, cum præſuppoſito, quòd teſtamentum ſit in forma probanti*. Quod è contra ſi vltimus ſtatus ſit de Cappellania collatiua, ille attẽdi debeat dixit *Perez de Anniuerſar. & Capellan. libr. 2. cap. 1. num. 58.* vbi de requiſitis ad conſtituendum vltimum ſtatum in hac materia ſeu acquirendi quaſi poſſeſſeſſionem.

Quartò remanet explicatum quomodo ſit verum, quod docet *Azorius cit. quæſit. 5. in fine*. Non ſolùm di-
180 ſcerni poſſe tale legatum non eſſe beneficium Eccleſiaſticum, vbi teſtator expreſsè ait, ſe nolle in tali legato Epiſcopũ ſe ingerere ſed etiam ſufficiat ſi nominet, & eligat certum clericum, ac deinde ſtatuat, vt ſui poſteri, vel ſibi genere propinquiores abſolutè per ſe ius & authoritatem habeant ſine Epiſcopo nominandi, & eligendi clericum ad Capellaniam. Quia vt patet ex caſu ſupra relatæ deciſ. ſufficit ſi detur facultas ipſis legatarijs, vel hæredibus eligendi, & præſentandi ſucceſſorem, & ſic continuare de ſacerdote in ſacerdotẽ in perpetuum; Aut relinquo talia bona, tali cum onere alendi Sacerdotem, qui perpetuò Miſſas celebret, vt loquitur *Rota apud Caualerium deciſ. 639.* Vel ſufficit ſi dixerit, Relinquo N. talia bona tali cum onere vt de fructibus ipſius faciat celebrare tot Miſſas, ſiue talis legatarius ſit clericus, ſiue laicus.

Quintò, & vltimò dum ait Rota nominato ad talem Capellaniam compete-
181 re hipotecariam pro conſecutione dicti legati remanet manifeſtum, quòd iſta bona quæ legantur ad huiuſmodi effectum iudicantur vt laicalia, prout poſt alios habetur per *Sebaſtianum Cæſarem in ſua Eccleſiaſtica Hyerarchia diſput. 14. §. 3.* Vnde & ſi in *Bulla cænæ Canone 18.* Excommunicantur vſur-

182 vſurpantes, & ſequeſtrãtes bona, prouentus, &c. ſpectãtes ad perſonas Eccleſiaſticas, ratione Eccleſiarũ, beneficiorum, &c. tamen in illã nõ incurrũt vſurpãtes & ſequeſtrãtes redditus, & prouẽtus harum Capellaniarum, vt poſt alios habetur per *Bonacinam diſputatione de cenſuris in particulari quæſt. 18. Puncto 2. num. 22. & 25.*

183 Vnde, & ſi quando tractatur an dicta bona ſint facta Eccleſiaſtica per titulum beneficij, quo poſſidentur, hoc pertinet ad iudicem Eccleſiaſticum, vt eſt caſus deciſionis Melfiten. ſupra relatæ, & aliarum; tamen quando agitur solùm de ſucceſſione in dicto legato vti perſona vocata à teſtatore, vel nominata à vocato per ipſum teſtatorem aduerſus laicos poſſeſſores bonorum in prætenſo legato contentorum, pertinet ad iudicem laicum iuxta vulgatam regulam, actor ſequitur forum rei, *l. iuris ordinẽ C. de iuriſdictione omnium iudicum, cap. ſi Clericus laicum, & cap. cùm ſit generale de foro competenti*, vt de facto accidit in cauſa illorũ de iudice agitata in Sacro Regio Conſilio Neapolitano, coram Regio Conſiliario Octauiano Cæſare, quæ fuit definita anno 1603. patrocinante meo genitore Mutio de Leone, vbi legatum cõceptum erat his verbis: *Item laſcia à D. Giouãne vna vigna d'eſſo teſtatore ſita & poſta nel territorio e pertinentia di d. Terra di Lauria, &c. con peſo, che ſe detto D. Giouanne ſe farà prete ſia tenuto ſingulis annis celebrare per l'anima, &c. e non ſe facẽdo prete pure ſia tenuto farle celebrare per li preti di ſanto Nicola ſingulis annis dette quindici Meſſe ſua vita durante, e dopò ſia tenuta laſciarla ad alcuno altro prete lo più propinquo della caſa, con lo detto peſo, e non ci eſſendo prete pure ſia tenuto di laſciarla ad alcuno della Caſa con lo detto peſo; ita & taliter, che le dette quindeci Meſſe ſingulis annis in perpetuum s'habbino da celebrare per l'anima, &c.* Et cùm poſt mortem dicti Ioannis perueniſſet dicta vinea D. Ioanni Iacobo de iudice proximiori, & dictus D. Ioannes Iacobus mortuus fuerit ab inteſtato, & nullus reperiretur in dicta familia ſacerdos, ſed tantùm quidam clericus, fuit dictum per Sacrum Regium Conſilium, *extare fideicommiſſum tam reſpectu laicorũ, quàm Sacerdotum de familia de iudice cum onere tamen*

quin-

quindecim Miſſarum pro anima teſtatoris celebrandarum, & proinde poſt mortem quondam D. Ioannis Iacobi de Iudice, vineam prædictam licitò iure perueniſſe ad Carolum de Iudice tamquam proximiorẽ in gradu tam primi morientis, quàm dicti Ioannis Iacobi excluſo dicto D. Franciſco de iudice non reperto Sacerdote tempore mortis dicti quondam Ioannis Iacobi, & ideò vineam prædictam eſſe reſtituendam d. Carolo cum onere dictarum Miſſarum, vt latiùs in dicta ſententia: & ita docere videtur *Perez de Capellan. libr. 2. cap. 6. nu. 16. verſ. & non ſolùm*, ibi: *Secùs autem erit, ſi bona relinquantur laicis cum onere Miſſarum, & Capellaniæ, ex quo ea bona non ſpiritualizantur, immo remanent in ſua temporalitate in regimine laici, & iudicis ſecularis, & clariùs hoc expreſſit ſupra eodem libr. cap. 1. num. 3.* vbi habet hæc verba: *Et quia multipliciter conſtituitur anniuerſarium; diſtingue: nam aut bona temporalia à laico relinquuntur etiam laico cum onere Miſſarum, vel eleemoſynarum, ſeu alterius pij operis, & tunc cùm bona remaneant in ſua temporalitate, vt ſupra libr. 1. cap. 5. num. 61 non ſunt in gubernio Epiſcopi, & ſiue teſtator iuſſerit, quòd ſe non intromittat, vel non, talia bona affecta anniuerſario poſſidētur à laico. & ſub eius regimine, vt ſua reputantur inter cætera bona, neque ex eo quòd ſint hipotecata pro oneribus pijs adimplendis cenſentur eſſe in dominio operarum piarum, Gamà deciſ. 288. num. 4. in principio.* Item clariſſimè *num. 22. in fine*, ibi: *Ea bona ſunt prophana, & ſic iudices ſeculares de his cognoſcunt, non Eccleſiaſtici, &c.* & *num. 7.* ponit caſum,
184 quòd dictum legatum ſit relictum Confraternitati, aut Hoſpitali fundato à laico ſine Epiſcopi authoritate, & probat, non eſſe de iuriſdictione Epiſcopi, ſed iudicis ſecularis; benè dicit *Confraternitati, vel Hoſpitali fundato ſine Epiſcopi authoritate*, quia tunc non eſt locus religioſus, aliàs ipſa Confraternitas, vt talis eſt in communi, & eius bona ſunt de foro Eccleſiaſtico, vt patet ex deciſ. in Romana beneficiatus Sancti Laurentij relata à nobis ſupra *initio quæſtionis quartæ, num. 11. & ſequenti* Quando, & quomodo Commiſſarius fabricæ poſſit ſe intromittere in talibus legatis videte *Riccium part. 2. praxis reſol. 378.* poteſt

teſt enim ſe intromittere, quando dictum legatum non eſt impletum, fauet *Rota apud Caualerium deciſ. 212.* vbi alios caſus habetis, pro quibus ſe poteſt intromittere dicta Fabrica Sancti Petri.

Ex hac doctrina, quòd bona iſta legata pro ſimili capellania remaneant in ſua temporalitate, & ſic ſint bona laicorum, colligit idem *Perez citato libr. 2. cap. 1.* plura corollaria à *num. 35.* & præcipuè vt ad id, quod petit titulus ſectionis deueniamus, *num.* 50. colligit, quòd
186 ſi per tempus ordinarium, quo præſcribitur res laicorum, nempè decem annorum ab Epiſcopo huiuſmodi legatum reperiatur collatum, vt beneficium Eccleſiaſticum, ter, quaterque, & etiam bis; in poſterum eſſe iudicandum, vt beneficium Eccleſiaſticum, quia
187 vt ipſe ſubdit, curſus, ſeu obſeruantia quadraginta annorum deſideratur in rebus Eccleſiæ, & ad mutandum ſtatum beneficij; at iſtud legatum & ſi pro celebrandis Miſſis, neque eſt beneficium, nec eſt res Eccleſiæ; ſed res prophana, ergo. Additque hoc intelligi quando conſtat fundatorem non feciſſe capellaniam collatiuam, quia ſi de hoc dubitaretur, ſufficit minus tempus decem annorum, dummodo ter, vel bis Ordinarius contulerit. Contrarium tamen, vt ſcilicet requiratur ad hoc tempus quadraginta annorum poſt *Azorium citata parte 1. libr. 10. cap. 3. quæſit. 5. in fine.* Mordicus defendit *Garzias part. 1. de beneficijs Eccleſiaſticis cap. 2. num. 115.* Et iterum confirmat impugnando *Perez* in additione ad ſupracitatum caput *num. 116.* Quæ opinio, vt verum fatear videtur probabilior, quia non eſt verum, id quod præſupponit *Perez*, ipſa bona ſcilicet relicta pro hac capellania, non eſſe res Eccleſiæ, licèt enim ſint iſta bona prophana, quia non ſunt beneficia Eccleſiaſtica, tamē ſunt res Eccleſiæ particularis, cùm ſit legatum pium, ſunt res Eccleſiæ
188 vniuerſalis, vnde pia cauſa & Eccleſia æquiparantur, & eiſdem gaudent priuilegijs, vt per *Tiraquellum in ſuo tractat. de priuilegijs piæ cauſæ priuilegio 141.* Qui priuilegio præcedenti 140. expreſsè docet, & probat,
189 quòd ſicut contra Eccleſiam non currit præſcriptio, niſi quadraginta annorum, ita neque contra pias cauſas, quod etiam non negat

idem *Perez lib.1.cap.20. nu. 69.* ibi: *Neque obſtat textus in Auth.de Eccleſiaſticis titulis §.pro temporalibus, quia ibi Eccleſia etiam conceditur, vt contra eam ſolum currat quadragenaria preſcriptio pro legatis pijs ei relictis.* Quòd
190 hoc ſit verum etiã, quando tractatur inter Eccleſiam, & aliam Eccleſiam, cui vt diximus ęquiparatur cauſa pia; tanquam certum docet idem *Tiraquel.eod.tract.de Priuil. pia cauſ.priu.26.ſub n.5.* vbi latè declarat commune illud
191 proloquium: Priuilegiatus contra alium priuilegiatum non vtitur priuilegio, & ſubdit hæc verba: *Sicuti Eccleſia non preſcribit contra Eccleſiam, niſi tanto tempore quanto priuatus, videlicet quadraginta annorum, quia Eccleſia non reperitur actiuè priuilegiata in preſcriptione*
192 *ſicut paſſiuè, &c.* Quòd verò incumbat probatio impetranti per iſtud tempus fuiſſe ſolitam Capellaniam conferri, vt beneficium, patet à ſimili in illa Ianuenſi Parochial.Sanctæ Fidei *6.*Iunij 1629. coram Durano, quæ cantat vt ſequitur.

Eccleſia Parochialis Sanctæ Fidei Ciuitatis Ianuẽſis, quæ eſt membrum preceptorię Sancti Ioannis de Burgo Religionis Hieroſolymitanę fuit de anno 1615. à tunc Præceptore conceſſa in perpetuum Congregationi Clericorum Regularium Minorum confirmatione Apoſtolica, & poſſeſſione ſubſequutis; ſed nihilominus Sebaſtianus Benuenutus de anno 1618.cum narratiua, quòd illa aliàs obtenta per Ioannem Mariam Gandum vacabat à quatriennio, & vltra per aſſecutionem alterius incompatibilis, ſicque ius conferendi eſſe ad Papam deuolutum iuxta Cõſtitut. Pij V. in nouo Bullario tit.2. Conſtit.3. obtinuit, eandem ſibi conferri, vt in litteris Apoſtolicis deſuper expeditis, pro quarum executione lata ſententia per Ordinar. Sauonen. executorem. Clerici prefati appellauerunt & commiſſa mihi cauſa, cum facultate, etiam eaſdem litteras exequendi. Dubitaui hodie, an illa exequenda ſint? Et fuit vnanimiter per Dominos negatiuè reſolutum. Precipua reſolutionis ratio fuit, quia quidquid ſit de alijs narratis, illud vnum non fuit iuſtificatum, nempè, hanc Parochialem ſolitam eſ-
193 *ſe conferri in titulum, quod tamẽ debuit per Sebaſtianum impetrantem omninò iuſtificari ex regula tex. in l.2. ff. de probat. & c.2. de reſcriptis Ioann. Andreas in cap.1. nu. 2.verſ.*

2. verſ. in beneficialibus de litis conteſtatione in 6. Abb. in cap. quia circa num. 3. de conſanguinitate, & affinitate, Pariſ. conſ. 49. num. 3. lib. 4. Rota deciſ. 2. de præbendis in nouis, & in recent. deciſ. 24. num. 1. part. 2. & apud Gregorium XV. deciſ. 242. num. 5. Et præſertim cum dicta narratiua ſolita collationis in titulum ſit principale fundamentum gratiæ Sebaſtiani; Puteus deciſ. 267. libr. 3. in nouiter impreſſis, Rota diuerſ. deciſ. 268. num. 3. part. 1. & in recent. deciſ. 179. num. 3. & 296. num. 1. part. 2. nec non quia habet contra ſe iu-
194 ris præſumptionem, ex quo in Eccleſijs Regularium de iure deputantur Vicarij temporales ad nutum cap. prim. de Capellis Monacorum, & ex Conſtitut. Pij V. ſuper Vicarijs edit. Gonzales ſuper regulam 8. gloſa 5. §. 6. Bellamera deciſ. 203. Caſſador. deciſ. 4. num. 3. & deciſ. 12. num. 9. de præbendis; & fuit dictum in Ianuen. Paroch. 19. Aprilis 1627. coram me; vnde tantò magis debuit per Sebaſtianum impetrantem clarè, & concludenter probari, Ioan. Andreas in quæſt. ſuper quarta per Rectorem contra Epiſcopum præſcribenda per eum diſputata in c. fine poſſeſſione de regulis iuris in 6. Bel-
195 lamer. deciſ. 674. Deinde accedit, quòd vltimus ſtatus fuit de manuali, vt probatur ex vltimis duabus prouiſionibus pro parte Clericorum exhibitis, qui vltimus ſtatus attendi ſolet cùm quæritur de beneficij qualitate cap. cum de beneficio de præbendis in 6. Decius conſ. 126. num. 1. Rota deciſione 2. de præbendis in nouis, & apud Seraphin. deciſ. 1095. num. 3. & 4. Vnde Clerici non ſolùm excludunt Sebaſtianum ex eo, quòd non iuſtificauit ſuam gratiam, quod eis ſatis eſſet ex Regula actore non probante, &c. Ipſi
196 enim vti rei conuenti & poſſidentes non tenentur quidquã iuſtificare, Abb. in cap. licèt Heli in fine de ſimonia, Innocent. in cap. veniens il 2. & ibi Felin. qui teſtatur de communi num. 13. de teſtibus, Federicus de Senis conſ. 103. in principio, & propè finem, Rota deciſ. 36. ſub num. 10. part. 2. diuerſ. & deciſ. 612. & 728. num. 2. & 739. num. 4. part. 2. recent. Sed etiam ex abundanti probant contrariũ
197 & iuſtificãt ſuam gratiam, quia cantat de manuali, quia ad effectum iuſtificationis gratiæ ſufficit docere de vltimo ſtatu, Abb. in cap. nobis num. 8. verſ. ſi verò non conſtat de iurepatron. Innocent. in cap. poſtulaſti num. 1. poſt mediũ,

eodem tit. Rotæ *deciſ.737.nu.*
5.part.2.recent.& apud Gre-
gor. XV. deciſ. 482. num. 7.
& in Aſculana Parochialis
17. Martij 1586. coram Ora-
no. Tandem gratia Sebaſtia-
198 *ni fuit ſubreptitia, & ideo*
nulla cap. ad aures de reſcri-
ptis, cap. ſi motu proprio de
præbendis in 6. Felin. in cap.
ad audientiam el 2. num. 22.
de reſcriptis, Caſſad. deciſ. 3.
num. 4 de penſion. & Gregor.
XV. deciſ. 450. num. 1. Sub-
reptitio autem eſt clara dum
Sebaſtianus non fecit mentio-
nem de pacifica poſſeſſione plu-
rium annorum, in qua Cle-
rici exiſtebant vigore ſupra-
dictæ conceſſionis Apoſtolicæ,
cap. cum noſtris, vbi Abb. nu.
1. de conceſſ. præbendæ, Felin.
in cap. in noſtra num. 32. de
reſcript. Gomeſ. ſuper regul.
de Annali, quæſt. 10. Man-
doſ. ſuper eandem regulam,
quæſt. 49. & in fortioribus
terminis Rota in Carinol. præ-
ceptoria 6. Martij 1617. co-
ram Reuerendiſſ. D. meo De-
cano, & in Caſalen. beneficio-
rum 10 Decembris 1627. co-
199 *ram D. meo Merlino, &*
certum eſt, quòd poſſeſſio Cle-
ricorum, & maximè tot an-
norum, vt ſupra, ſi per Seba-
ſtianum fuiſſet narrata, non
ſolum Papam reddidiſſet diſ-
ficiliorem, quinimo retraxiſ-
ſet veriſimiliter; cum non
præſumatur eum in præiudi-
cium etiam coloratè poſſiden-
tis, velle alteri beneficium
conferre, vt benè præcitati
DD. & Antonius de Butrio
in dicto cap. cum noſtris num.
17. verſ. ſi verò poſſeſſio, Bero.
in cap. ſuper litteris num. 72.
verſ. decimo ſeptimo in impe-
tratione, de reſcriptis, Ioan-
nes de Silua in tract. de bene-
ficijs part. 3. quæſt 11 verſ.
item ſi Papa. Menoch de
arbitr. caſu 201. num. 139. &
Rota in dictis deciſionibus. Vn-
de non obſtant prætenſa in-
ſtrumenta collationum, quæ
dicuntur cantare in titulum
quia in primis, inde non tol-
litur ſubreptio gratiæ Seba-
ſtiani ex cauſa ſupradicta.
Deinde Dominis fuit data
200 *ſolum fides cuiuſdam exem-*
plationis collationum, quæ
præterquam quòd non releuat
ſine inſtrumentorum tenore
Auth. ſi quis in aliquo C. de
edendo in omnem caſum cùm
non conſtet, quòd illa fuerit
facta à Notario de dictis in-
ſtrumentis rogato, vel ab alia
legitima perſona; ſed ſolùm
à quodam aſſerto notario at-
teſtante per hæc verba (hæc eſt
exemplatio publicorum docu-
mentorum, & ſcripturarum
per dictum Sebaſtianum pro-
ductarum in authent. & pro-
banti forma, &c.) ſolùm in-
de probatur exemplatio, de
qua

Digitized by Google

qua ille Notarius fuit rogatus, non autem inſtrumenta, ex quibus exempla ſumpſit, & de quibus non fuit rogatus eſſe authent. & in forma probanti, §. nos autem auth. de tabellionibus Bart. in dicta authb. ſi quis in aliquo num. 3 Felin. in cap. ſi cautio num. 69. de fide inſtrum. & Rota deciſ. 545. num. 5. part. 2. re-
201 *cent. Minus releuant quatuor teſtes dati ad probandam qualitatem collatiuam huius Parochialis, quia vltra quod regulariter collationes, & gratiae beneficiorum non probantur per teſtes, ſed per litteras, Pariſ. de reſignat. lib. 8. quaeſt. 2. num. 7. Verall. deciſ. 51. num. 2. part. 2. & Rota in Tauriſina Canonicatus 9. Martij 1607. coram Corduba. Primus teſtis ſe refert ad quamdam epiſtolam Praeceptoris. Secundus fatetur ſe numquam vidiſſe litteras collationum. Tertius deponit etiam de manualitate, & vltimus de proprio iudicio, quibus propterea nullo modo credendum eſt ex vulgatis iuribus, & patet ad ſenſum, &c.*
202 *& ita vtraque, &c.* Quòd collationes factae tamquam de beneficio ſimilium legatorum ad hoc vt operentur, vt ſupra debeant eſſe effectum ſortitae, habetur per *Illefonſum Perez de Anniuerſarijs & Capellanijs lib. 2. cap. 1. num. 56.* vbi de alijs conditionibus, de quibus etiam per nos ſupra *Praxi IV.* cum de probatione quaſi poſſeſſionis.

SECTIO XII.

Epiſcopus quomodo, & quando poſſit ſe intromittere in huiuſmodi legatis pijs.

203 *Viſitare an poſſit Epiſcopus Capellanias non collatiuas. Quando illas viſitare poteſt, de quibus non poteſt prouidere, nu. ſeq. Quid ſi fuit prohibita à fundatore viſitatio, num. 205. & 210. Qualis debeat eſſe dicta prohibitio, num. 207.*

206 *Hoſpitalia prophana quomodo viſitari poſſint ab Ordinario,*

208 *Exemptio generalis quamuis plena quando comprehendat exemptionem à viſitatione.*

209 *Concilio generali quando intelligatur à Papa derogatum, & num. ſequ.*

211 *Conditio quòd Capellania collatiua poſſit conferri à laico an poſſit apponi in fun-*

fundatione.

212 *Epiſcopus non poteſt extinguere Capellanias etiam ad finem maioris operis pij, neque illas vnire. An extantibus pluribus Capellanis poſſit in viſitatione iubere, vt illa vni tantum tribuantur, num. 213.*

DVas opiniones pugnantes reperio circa hoc particulare. Prima eſt *Pariſij conſ. 34. quam probat Gonzales in regulam 8 gloſa 5. num.* 203 *35.* quæ docet Epiſcopum non ſolùm in prædictis Capellanijs non collatiuis nequaquam habere ius inſtituendi vel deſtituendi, ſed nec etiam ius viſitandi. Secunda opinio cõtraria quòd & ſi Epiſcopus in dictis Capellanijs non habeat ius inſtituendi & deſtituendi, tamen habeat ius viſitandi; niſi expreſsè in fundatione id reperiatur prohibitum; eſt *Garzia part. 1. de beneficijs cap. 2. num. 104. quem ſequitur Petrus Moneta in ſuo tract. de commutationibus vltimarum voluntatum c. 10. num. 478.* Hæc ſecunda opinio, quæ eſt probabilior, habet duas partes. Prima pars, quòd regulariter Epiſcopus habeat ius viſitandi has Capellanias non collatiuas. Secunda pars, quòd teſtator poſſit prohibere etiam Epiſcopo nè illas viſitet, quæ ambo partes ſunt à nobis declarandæ & explicandæ. Dicimus igitur primò, quòd quando docent hi Doctores, nulla facta prohibitione à teſtatore Ordinario circa viſitationem, habere ius viſitandi; intelligi debet de viſitatione pro exequutione voluntatis teſtatoris, ſi benè vel malè executores adimpleuerunt dictum legatum, ſecundum eius voluntatem, faciendo celebrare Miſſas, &c. ſicuti etiam vt videat, ſi locus vbi celebratur ſit decens, vel idem ſit in quo iubetur à teſtatore celebrari dictas Miſſas; in iſtis enim poteſt ſe Epiſcopus intromittere, etiam ſi teſtator expreſsè prohibuit nè Ordinarius in tali legato ſe intromittat; cùm ipſe ſit piarum cauſarũ exequutor. *Perez de Anniuerſ. & Capellanijs libr. 2. cap. 1. num. 4.* Quibus illic allegatis, adde *Monetam in ſuo tractat. de commutat. vltimarum voluntatum cap. 10. num. 475. & ſeqq. Sebaſtianum Cæſarem in ſua Eccleſiaſtica Hierarchia diſputat.* 204 *54. §. 3. in fine.* Non autem intelligi debeat de viſitatione

ne contraueniendo, vel commutando aliquid circa diſpoſitum à teſtatore, vt habetur poſt alios in relata deciſione Derturſen. ſupra Sectione præcedenti expendendo verba Sacri Concilij Tridentini *Seſſ. 22 cap. 8.* & habetur in *§. ſi autem pro redemptione, Auth. de Eccleſiaſt. titulis collatione 9.* ibi : *In omnibus enim talibus pijs voluntatibus Sanctiſſimos locorum Epiſcopos volumus prouidere, vt ſecundùm defuncti voluntatem vniuerſa procedant: licèt præcipuè à teſtatoribus, aut donatoribus interdictum ſit eis habere ad hoc aliquod participium*; item in *cap. tua nobis §. 1. de teſtam.* ibi: *Cùm igitur in omnibus pijs voluntatibus ſit per locorum Epiſcopos prouidendum, vt ſecundùm defuncti voluntatem vniuerſa procedant, licèt etiam à teſtatore id contingerit interdici.* Poteſt quoq; Epiſcopus prohibitus per teſtatorem ſe intromittere, & prouidere quando euenit caſus ommiſſus à teſtatore, fuit reſolutum per Rotam Romanam *deciſ. 611. num. 6. apud Seraphinum.*

Dicimus ſecundò, quòd quando ſubdunt præcitati
205 Doctores, quòd vbi à teſtatore ſit expreſsè prohibitum Ordinario, ne viſitet has Capellanias, non poſſe viſitare, intelligunt de viſitatione circa exequutionem voluntatis teſtatoris, & alia vt ſupra dictum eſt, quia in his eſt difficultas, an poſſit prohiberi à teſtatore viſitatio, cùm regulariter poſſit quò ad hæc, dictas Capellanias viſitare, vt ex Sacra Congregatione poſt *Armendar. refert Nouarius in ſuis ſingularibus concluſ. 119. in fine, clariùs concluſ. 121. nu. 3.* refert declarationem, *Riccius part. 4. Praxis reſol. 573. num. 6.* Et præſupponit *Antoninus Diana par. 1. ſuarum reſolutionum Moralium tract. 2. de immunitate Eccleſiaſtica reſolutione 83.* loquens de Hoſpitalibus, quæ ſimiliter poſſunt eſſe propha
206 na, & Eccleſiaſtica, ſicut Capellaniæ. Qui nulla præmiſſa diſtinctione, an Hoſpitalia ſint prophana, vel Eccleſiaſtica, ſeu ſine authoritate Epiſcopi, vel cum eiuſdem authoritate fundata, conatur ibi probare, quòd ſtante prohibitione, ſeu conditione appoſita per teſtatorem in fundatione, vt Epiſcopus non valeat ſe intromittere in viſitatione; nequeat Epiſcopus dicta Hoſpitalia viſitare, pro qua ſua opinione refert declarationem Sacræ Congregationis, & de-

& deciſionem Rotæ & inſuper declarationem factam à Paulo V. Sūmo Pontifice. Nec videtur negare *Nouarius in ſuis ſingularibus concluſion. 121. num. 6. in fine.* etſi pro veritate remittat lectorem ad *Ludouiſium deciſ. 4.* De qua re agit etiam *Riccius non ſolùm alijs in locis à Diana citatis, ſed etiam nouiſſimè parte 4. Praxis reſolut. 572. & ſequ.* Vbi refert declarationes aliquas Sacræ Congregationis Concilij circa hāc materiam, inter quas duæ relatæ, ibidem *num. 7. in fine, & 12.* confirmant opinionem *Antonini Dianæ loco ſupracitato*, contra id, quod idem *Riccius* videtur defendere *citata reſolut. 572. num. 4. verſ. Amplia procede-*
207 *re*, Quod dicta prohibitio debet eſſe expreſſa, & non ſufficiat tacite, veluti ſi alteri ſit delegata viſitatio abſque tamen excluſione Epiſcopi, fuit declaratum à Sacra Congregatione in Abulenſi relata à *Riccio ſupracitata reſolut. 573. num. 7.* pro vt etiam exemptio plena, & generalis conceſſa ab inferiori à Papa non comprehendit exemptionem à viſitatione, vt ex deciſionibus Rotæ, quas refert *Riccius ſupra reſolution. 566. & 568.* manifeſtiſſimè patet; vt autem talis exemptio vigore priuilegij conceſſi à Summo Pontifice operetur ſuum effectum non eſt neceſſarium, vt derogetur in ſpecie Concilio Tridentino, ſed ſufficit ſi apponatur clauſula generalis, *Non obſtātibus ordinationibus, & conſtitutionibus Apoſtolicis*, *Garzias part. 4 de beneficijs cap. 5. nu. 45. Tamburrinus de iure Abbatum tit. 2. diſputat. 6. quæſito 17. in fine*, vbi allegat varias Rotæ deciſiones. Imò in gratijs & diſpoſitionibus manu Papæ ſignatis, nulla requiritur derogatio, *Moneta de commutat. vltimarum voluntatum cap. 11. nu. 250.* Plus dicit *Bartholomeus de Vecchis in ſua Praxi pro nouitijs, &c. diſputat. 9. dub. 13. in fine*, poſt Rotam Romanam, ſemper ſcilicet per clauſulam generalem cenſeri dicto Concilio derogatum. Ex his igitur, quæ Doctores ſupracitati docent de hoſpitalibus, patet à ſimili idem dicendum eſſe de Capellanijs, prout in ſpecie adnotauit *Garz. p. 1. de beneficijs cap. 2. à nu. 97.* qui concedit, quòd fundator poſſit excludere Ordinarium ab adminiſtratione, cura, & vi-
211 ſitatione; negat autem etiam de conſenſu eiuſdem Epiſcopi, poſſe eum exclu-
dere

dere quando Capellania eſt erecta authoritate ipſius, & ſic collatiua, ab eius collatione, illam tribuendo laicis, de qua re latè *Perez lib. 2. de Anniuerſarÿs & Capellanÿs cap. 1. à nu. 16.* vbi quòd talis conditio non ſolùm vt iuri cõtraria non ſit ſeruanda; ſed etiam pœna appoſita in caſu, quòd Epiſcopus vellet ſe intromittere ad cõferendum, vt aliàs cenſeatur caſſata & annullata dicta Capellania, & de eius dote fiat aliud opus pium; de qua re vide deciſ. Rotæ apud *Riccium part. 4 Praxis reſolut. 471.* in ſimili caſu. Imò *num. 47 in fine*, idem *Perez* vocat hanc conditionem turpem, vnde puto errorem ineſſe Typographi in illis verbis, quæ ſubiungit *num. 48.* ibi: *De licentia tamen Summi Pontificis poterit teſtator apponere eam conditionem, quòd Epiſcopus ſe non intromittat. Rebuffus de congrua portione num. 120. ſed & de licentia Epiſcopi, inquit Abbas in cap. nobis, num. 5. de Iurepatron.* ſi intelligat de hac conditione quòd nõ conferatur ab Epiſcopo, ſed à laico, quia hoc ſpectat ad Summum Pontificem, vt ſupr. diximus *quæſt. III num. 72. per totum*; Etſi fateamur ibidem, non eſſe talem conditionem illam, quòd Capellanus in articulo mortis nominet ſucceſſorem. Videte *Riccium par. 4. Praxis reſol. 460. & ſeqq.* vbi facit Praxim particularem circa hanc materiam facultatis reijciendi, & admittendi conditiones in fun-

212 datione. Quòd neque Epiſcopus poſſit extinguere hanc Capellaniam ad finem applicandi redditus alicui loco pio, notat *Riccius in Praxi Prętermiſſarum deciſ. 710. part. 1.* Qui ibidem *deciſione* 720. etiam probat, non poſſe illas vnire, v. g. quando in vna Capella adſunt diuerſi Capellani relicti pro ſingulis diebus, non poteſt Epiſcopus ubere in viſitatione, quòd dicta Capella tribuatur vni ſacerdoti cum integro reddito Poſ-

213 ſet hoc bene facere hæres vel legatarius vbi eſſet Cappellania prophana noſtro iudicio cum conſenſu Epiſcopi, ſtante aliqua cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis Eccleſiæ; quia hæc non eſt commutatio voluntatis propriè dicta, & licèt poſt Concilium Tridentinum Epiſcopus nõ poſſit diſpenſare contra inſtitutionem beneficij, etiam ex neceſſitate Eccleſiæ, *Genuenſis in ſuis Practicabilibus Eccleſia-*

ſticis, quaſtione 375.tamen hoc non eſt beneficium, vnde non intrat Concilium, maximè cùm id fiat cum cauſa aliqua legitima. Et ſic intellige *Perez de Anniuerſ. & Capellanijs per totum cap. 14. libri primi præcipuè num. 29.* vbi docet, quòd ex neceſſitate Eccleſiæ poſſit Epiſcopus vnà cum patrono mutare conditionem à teſtatore adhibitam.

SECTIO XIII.

De ſucceſſione in huiuſmodi legato ſeu Capellania non collatiua.

214 *Fideicõmiſſum an & quãdo inducatur ex ſolo onere Capellaniæ ſuper rem aliquam impoſito. An etiam & Maioratus, ibidem. Quomodo differant fideicommiſſum & maioratus, num. ſeq.*

216 *Fideicõmiſſi ſucceſſio quomodo reguletur.*

217 *Succeſſio in bonis pro Capellanijs non collatiuis relictis, quando reguletur iure maioratus, vel iure communi circa ſucceſſionem ab inteſtato, & num. ſeq.*

219 *Legata pia quando petantur corã iudice ſeculari, an etiam attendendu m ius ciuile.*

220 *Alienatio an cẽſeatur prohibita ex ſolo onere Capellaniæ rei impoſito, & nu. 222. Vbi eſt prohibita vſque ad quem gradũ duret, num. 223.*

221 *Tertius poſſeſſor rei affecta onere Capellania quo modo conueniatur.*

224 *Conſanguineo Sacerdote ad talem Capellaniam vocato non exiſtente, an poſſit dari Clerico eiuſdem familiæ. Quãdo nec exiſtit Sacerdos, nec Clericus quid faciendum, n. 229.*

226 *Familia deficiente cui fuit relicta nominatio Capellaniæ ad quem tranſeat ius nominandi tam vbi eſt Capellania collatiua, quàm non collatiua.*

230 *Sacerdos vt quis ſit ad finem obtinendi hanc Capellaniam, quando requiratur, An Clericus ex linea fœminina præferatur Clerico ex linea maſculina, num. ſeq.*

QVæ ſpectant ad hanc materiam facilè lector poterit decidere ex his, quæ latè dicta fuerunt à nobis ſupra *Praxi III. cap. 1. de pertinentia ratione ſucceſſionis*

nis in Capellanijs de Iurepatronat. & Praxi VI. à num. 138. vbi agimus de qualitate appoſita, quòd præſentandus ſit de domo, familia, &c. vel quòd ſit proximior. Et hoc in loco ſat erit explicare
214 quæſtionem illam, An per ſolam impoſitionem oneris Miſſarum in perpetuũ celebrandarum, ſeu perpetuæ Capellaniæ, cenſeatur inductum fideicommiſſum, vel maioratus, de qua poſt alios latè *Perez de Anniuerſ. & Capellan. lib. 1. c. 4.* Qui, vt patet *ibid. num. 15.* contra aliquos concludit pro negatiua, quòd ſcilicet per ſimplicem impoſitionem dicti oneris non cenſeatur inductum, neque fideicommiſſum, neque maioratus; niſi aliæ coniecturæ concurrant, nempè pro fideicommiſſo reali, ſi ſit prohibita alienatio rei ſuper quam impoſitum fuit onus Capellaniæ, ſaltim extra familiam; & pro Maioratu, ſi præter prohibitionem alienationis, vt ſupra, ſit etiam diſpoſitum, vt res illa ſuper quam fuit impoſitum onus, poſſideatur à primogenito, vt ibidem probat à *num. 39.* Qua ſumpta occaſione *nu.*
215 *24. & ſequ.* in medium affert plures differentias inter fideicommiſſum, & maioratum, videte eum. Ex hac doctrina ſequitur primò, quòd quando reperitur dictum onus impoſitum cum clauſulis inducentibus
216 fideicommiſſum, eius ſucceſſio regulari debeat ſecũdùm ordinem ſuccedendi ab inteſtato, quia in fideicommiſſo ſucceditur ſecundùm ordinem ſucceſſionis ab inteſtato; *gloſa in l. cùm ita, §. in fideicommiſſo, ff. de legatis 2. Soccinus ſenior conſ. 249. col. 10. vol. 2. Anchar. conſ. 25. teſtatur de communi, Cardin. Pariſienſis conſ. 51. n. 16. apud Capriolum in ſuo tract. de ſucceſſione ab inteſtato lib. 3. num. 101. vbi alios allegat*. Intellige dummodo aliud non appareat eſſe de mẽte teſtatoris, vt per Rotam apud *Caualerium deciſ. 465. num 6.* Vbi ex hoc probat, vt ſupra diximus *Praxi VI. n. 159.* proximitatem grauari & non grauantis in fideicommiſſi ſucceſſione; eſſe attendendam. Sicuti vbi fuit impoſitum cum clauſulis inducẽtibus maioratum, eius ſucceſſio regulari debet ſecundùm leges maioratus, vt per eumdem *Perez citato libro 1. cap. 5. num. 8. & ſeq.* idem dixit *Gonzales ſuper Regulam 8. Cancellariæ gloſa 5. in princip. n. 33. & ſeq.* Vbi quòd in Hiſpania quãdo in

talibus Capellanijs vocantur Clerici, vel Sacerdotes conſanguinei, ſeu de fami-
217 lia, vt ſcilicet dubia orta circa illarum ſucceſſionem debeant diffiniri per iura, & leges loquentes de maioratibus, ſequitur *Riccius in Praxi variarum dec.413. Sebaſtianus Cæſar in ſua Hierarchia Eccleſiaſtica diſput.14.§.3. num.2. & 7. in fine.* Cuius ratio eſſe poteſt, quia ibi eſt conſuetudo generalis, quòd in omnibus iſtis Capellanijs ſuccedatur iure maioriæ, vt innuit *Perez ſupracitato cap.5. num. 40.* Qui *num ſeqq.* aperit id, quod agendum ſit, quando in eo loco non eſt conſuetudo generalis, ſed in talibus bonis cum onere Anniuerſarij diù fuit ſucceſſum
218 iure primogenituræ. Quãdo verò non adeſt talis conſuetudo, vel obſeruantia particularis, dubia debent diffiniri ſecundùm ius ciuile, vel vt in Regno ſecundũ cõſtitutiones, vel cõſuetudines aut aliud ius municipale loquẽs de ſucceſſionibus *Ricc. ſup. deciſ.413.* vnde doctrina *Panormitani in cap relatum num.2. de teſtamentis.* Quòd
219 etſi legata pia poſſint peti coram iudice ſeculari, debent tamen dictæ cauſæ determinari ſecundùm ius canonicum, procedit vbi tractatur de validitate ipſorum legatorum, non autem quãdo tractatur de ſucceſſione, vt in caſu noſtro.

Sequitur ſecundò, quòd
220 ex ſola huius Capellaniæ oneris impoſitione ſuper aliqua re, quia verbi gratia fundus relictus fuit, vt ex eius redditu curet hæres, vel legatarius alicui Sacerdoti præbere ſtipendium ad Miſſas in perpetuum celebrandas, non prohibetur hæres, quin poſſit alienare ipſum, licèt emptor illius, ac poſſeſſor remaneret obligatus præbere Sacerdoti dictum ſtipendium, quando dictum onus non fuit impoſitum ſuper dictum fundum cauſa demonſtrationis, ſed cauſa diſpoſitionis & taxatiuè. Ita concludit loquendo de Anniuerſarij onere *Perez libr.1. de Anniuerſar. & Capellan. cap.2. præcipuè num.14. & cap.4. num. 16.* Quia tunc onus eſt reale. Qui *Perez ibidem cap 8. præ-*
221 *cipuè à num. 24.* firmat, quòd iure communi abſque aliquo fauore poteſt tertius poſſeſſor rei affectæ pro Capellania, vt ſupra, directo cõueniri, nulla facta excuſſione, de qua in *Auth. Hoc ſi debitor C. de pignoribus*, qui tenetur ſoluere redditus nece-

ceſſarios pro Capellania, vel fundum deſerere, vt ibidem probat idem author *ſub num.26.& ſeqq* Hęc do-
222 ctrina vt patet habet locum, quando ex redditu rei debetur ſalarium Capellano, ſecùs eſt quando fuit dictum, quòd dicta res ſemper reuertatur vel deuoluatur ad ipſum Capellanum, quia tunc adeſt fideicommiſſum reale perpetuum, vt eſt caſus *deciſ. Rotæ 34.& 513. apud Caualerium*, Et ipſa res pertinere debet in totum Capellano, & ſic ab eo poteſt reuocari res alienata. Nec obſtat, quòd in caſu dictarum *deciſionum 34 & 513.* adſit etiam prohibitio alienationis, quia ex hoc tãtùm arguitur, clariùs adeſſe fideicommiſſum, non autem, quòd ad illud inducendum non ſufficiat dicta coniectura deuolutionis, & reuerſionis; quæ verba, vt inquit Rota de per ſe ſunt cõmunia, & inducunt ſubſtitutionem fideicommiſſariã,
223 fauet, quòd etſi regulariter prohibitio alienationis cenſeri debeat incluſa vſq; ad quartam generationem, tamen contrarium ſeruari debet in caſu noſtro Capellaniarum perpetuarum, vbi etiam prohibitio cenſeri debet perpetua, vt in terminis Anniuerſarij notat *Perez ſupra cap.6.nu. 18. Nauarrus conſ.5 de præbendis.* Ad-
224 dit, quòd quando ad ſimilem Capellaniam fuit vocatus Sacerdos de familia, ſi nullus in ea inueniatur Sacerdos, poteſt illam obtinere Clericus de familia habens alias conditiones requiſitas à teſtatore, item etiam intentionem efficacẽ aſcendendi ad ordinem Preſbyteratus, & reſidendi eo modo, quo teſtator iuſſit, quæ doctrina procedit quãdo ex verbis teſtatoris apparet in fundatione dictæ Capellaniæ potiùs reſpexiſſe cõmodum Sacerdotis ex ſua familia, quàm ſuffragiũ pro anima ſua ex dictis Miſſis, vt diximus ſupra *Praxi VI.num.241.* vbi latè poteſt lector addiſcere, quando talis capellania ſit actu ſacerdotalis, vel non; item quando ſufficiat vt Miſſæ per alium celebrentur, & ſic Capellanus non teneatur per ſe ipſum, illas celebrare. Subdit *Nauar. eodem conſil. ſu-*
225 *pracitato*, quòd nec Ordinarius poteſt ſuper hoc diſpẽſare, quod ſi intelligit, vt exiſtente Sacerdote de familia, conferatur Clerico tantùm, etiam nos diximus ſupracitata *Praxi VI. num. 240. verſ. Dixi per Pontificem*.

num. Quibus illic allegatis, addo *Genuenſem in ſuis Practicabilib. Eccleſiaſticis quæſt. 375.* vbi probat quòd poſt Concilium non poſſit Epiſcopus diſpenſare contra inſtitutionem beneficij, Papa tamen diſpenſare circa id poteſt, vt diximus eadem *Praxi VI. num. 240.* Etſi ad hoc vt iuſtè diſpenſet requiratur cauſa iuſta, vt per *Nauar. dicto conſ. 5. in fine.* Vnde ſi Eccleſiæ neceſſitas poſceret quòd Sacerdos inſtitueretur, iuſta cauſa tunc adeſſet. Sed puto quòd *Nauarrus* ex eo, quòd fundauit hoc non eſſe beneficium Eccleſiaſticum, ideo ſubijcere nec Epiſcopum, nec Papam poſſe circa hoc diſpenſare, quia neque ſe in talibus Capellanijs ſe intromittunt, vt etiam dixit *Perez libr. 2. capit. primo num.*

226 *39.* Non exiſtente nec Sacerdote, nec Clerico de familia, certum eſt quando Capellania eſt collatiua, poſſe illam conferri extraneo, quia iam cùm ſit beneficiũ, eſt ſponſa, & ſic debet habere ſuum ſponſum; talis eſt titularis, ſeu rector, vel beneficiarius, vt ſæpius ſupra dictum eſt; ideoque propoſitis edictis, ſi nemo compareat de familia, confertur extraneo, *Rota verbis ſupra relatis Praxi 6 nu.*

227 *172.* Sed in caſu noſtro vbi Capellania non eſt collatiua, poteſt dubitari, an hæredi accreſcant redditus, ſeu res ad hunc effectum relictæ, vel teneatur eligere extraneum, *Sebaſtianus Cæſar in ſua Hierarchia Eccleſiaſtica diſput. 14. §. 3. num 8.* ponit caſum in quo deficiunt conſanguinei, quibus fuit à teſtatore iniunctum, vt eligerent talem Capellanum, & Reſpondet tunc fieri liberam de iure, de conſuetudine tamen in Hiſpania, & Luſitania, ſuccedere in ea Inuictiſſimum noſtrum Regẽ, ſed ex modo ſuo loquendi, eius doctrina procedit in Capellania collatiua,

228 ipſa enim deficiente familia, cui non ſimpliciter; ſed cum taxatiua fuit reſeruatũ Iuſpatron. fit libera, pertinet ſcilicet ad liberam collationem Ordinarij, iuxta ea quæ diximus ſupra *Praxi III num. 94.* Quod habet locum etiam vbi tale iuſpatronat. fuit reſeruatum maſculis cum dicta taxatiua, *Ancharan. conſ. 81. num. 2. Calder. conſ. 4. de Iurepatronat. Pariſ. conſ. 48. num. 21. libr. 4. Caſſador. deciſ. 1. num. 3. de Iurepatron. Lambertin. libr. 1. part. 2. quæſt 2. art. 5. Et fuit reſolutum in Comen. Capel-*

Capellæ, ſeu Iuriſpatronat. 8. Nouembris 1593. coram 229 *Penia*. Quod non poteſt affirmari in caſu noſtro, cùm nullibi ſancitum reperiatur, Capellaniam hoc caſu de nõ collatiua fieri collatiuã. Vnde pro caſu noſtro ac etiam caſu extinctionis familiæ reſpectu eorũ, qui habent prouidere de Capellano, inſpiciendũ erit, vtrum teſtatoris volũtas conijci poſſit, quòd voluerit primariò ſuffragiũ, vel cultum Eccleſiæ, vel cõmoditatem populi, An potiùs, vt diximus in hoc legato, voluerit proſpicere Clerico vel Sacerdoti de ſua familia. Primo caſu tenetur hæres vel legatarius prouidere de iſta Capellania extraneum, ſicut ad extraneũ etiam extincta familia, hæredem tamen vltimi de familia tranſiret hæreditas cum hoc onere. Secundo verò caſu non eſſet ampliùs obligatus hæres vel legatarius, dum conditio familiæ minimè poſſit verificari. Fauent notata à *Bonacina diſputat. 3. de contractibus quæſt. vltima Puncto vltimo num 17* Vbi quòd in dubio præſumi debeat tale legatum pro ſuffragio, &c. In cauſa illorum de Iudice relata ſupra *Sectione ante præcedenti nu. 183.* cum pendente reclamatione facta à D. Franciſco, mortuus fuiſſet Carolus: ad quem (fuit iudicatum in Sacro Regio Conſilio Neapolitano) iure perueniſſe fideicommiſſum cum onere Miſſarum, excluſo dicto D. Franciſco non reperto Sacerdote tempore mortis q. Ioannis Iacobi, &c. & hoc tempore mortis ipſius Iacobi, ipſe D. Franciſcus reperiebatur Sacerdos: fuit du- 230 bitatum ad quem ſpectarent bona, ſeu fideicommiſſum cum dicto onere, ad filium Caroli, vel ipſum D. Franciſcum, & quia fundator, ſeu teſtator in ea facti ſpecie ſolũ grauauit Ioãnem, vt illa bona relinqueret alicui presbytero de familia proximiori, & non addidit verbum aliquod denotans perpetuitatem. Item ex finalib. verbis appareret, quòd ſolùm perpetuitas ab eo fuit conſiderata quò ad celebrationem Miſſarum quindecim pro anima ſua, fuit benè patrocinatum à meo genitore pro parte filij ipſius Caroli defuncti contra præfatum D. Franciſcum vt latius in eiuſdem genitoris allegatione, quam vtiq; cum alijs ſpero aliquando non ſine magna vtilitate in lucem prodituram, etſi quãdo Capellania eſſet actu Sacerdo-

cerdotalis perpetuò, ipſe D. Franciſcus deberet illam obtinere hoc caſu vacationis per mortem dicti Caroli, vt aliàs à nobis dictum

231 fuit. Quando ſunt vocati in ſimili Capellania conſanguinei ex linea fæminina, deficiente maſculina; fuit dubitatum an Sacerdos de linea fæminina deberet præferri clerico de linea maſculina? & reſolutum pro Sacerdote, etſi de linea fæminina, vt per *Riccium parte 3. deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neap. deciſ. 13.*

SECTIO XIV.

Auctis, vel diminutis fructibus rei pro Capellania relictæ, an augeri, & diminui etiam debeat numerus Miſſarum celebrandarum per Capellanum.

232 *Augumentum, vel diminutio oneris Miſſarum ratione augumenti, vel diminutionis fructuum, quando non habeat locū, & num. ſequen. & num. 238. quando habeat locum num. 234 Quid ſi ceſſarent in totū ipſi redditus, num. 235.*

236 *Inexigibilitas fructuum, & redditūum, quando poſſit eſſe cauſa, vt Capellanus non teneatur celebrare.*

237 *Miſſarum numerus hodie à quo reduci poſſunt ob tenuitatem fructuum.*

239 *Obligatio celebrãdi tot Miſſas an inducatur ex eo, quod Capellanus illas diu turno tempore celebrauerit, & num. ſeq.*

241 *Obligatus præſtare pitantiam pro anniuerſario Clericis, vel Religioſis alicuius Eccleſiæ; an teneatur præſtare etiam augumentatis.*

Fructus in dubio cenſentur potiùs aucti, quàm diminuti, eodem num. 241.

Hoc quæſitum verificatur, vt benè aduertit *Perez de Anniuerſar. & Capellanijs libr. 1. cap. 15. num.*

232 *etiam 15.* vbi fructus, ſeu redditus rei relictæ pro Capellania ſunt correſpondentes oneri Miſſarum iniuncto Capellano iuxta ſtipendium taxatum vel conſuetum; non autem quando ſunt ampliores, quia tunc quomodolibet augeantur, non augeri debet numerus Miſſarum, ſicuti quomodolibet dimi-

diminuantur, dûmodo diminutio non ſit perpetua, ſed temporalis, neque diminui debet dictus numerus, ſed fieri debet compenſatio de fertili cum infertili.

233 Item vendicat ſibi locum idem quæſitum vbi res illa, ſeu fructus, & redditus ex ea taxatiuè fuerunt relicti, ſecùs, ſi tàntùm demonſtratiuè, cùm hoc caſu diminutis fructibus correſpondentibus, vt ſupra, teneretur hæres ſoluere de alijs bonis hæreditarijs per allegata in ſimili à *Bonacina diſputat. 3. de contractibus quæſtion. vltima §. vltimo, num. 15.* vbi ſubdit quando demonſtratio ſit appoſita taxatiuè, vel demonſtratiuè, & in terminis docet *Perez citato cap. 15. in fine*. Qui *num. 18.* concludit, loquendo in materia Anniuerſarij perpetui, alteriuſque piæ

234 cauſæ, quòd quando fructus non ſunt ampliores; ſed correſpondentes, ac taxatiuè, vt ſupra ad hunc effectum fuerunt relicti, tunc auctis vel diminutis dictis fructibus, augeri & diminui debeat pro rata numerus Miſſarum, ſicuti *num 8.* iam affirmauerat quòd ceſſantibus in totum dictis fructi-

235 bus, etiam ceſſaret, in totum onus miſſarum, & ſubdit rationem *nu. 20.* nēpè quòd onus vbi imponitur habito reſpectu ad redditus, debeat etiam regulari, & limitari ſecundùm quantitatem reddituum, fauet *Riccius 4. part. Praxis reſolut. 104.* vbi quærit, An

236 vbi redditus ſunt inexigibiles teneatur Capellanus celebrare: & Reſpondet eſſe obligatum celebrare Miſſas pro rata fructuũ, quos exigere poteſt. Additque quòd ſi fortaſſe redditus non ſunt inexigibiles, ſed cũ difficultate exigi poſſunt, non eſſe excuſatum beneficiatum; quia tenetur facere omne poſſe, & adhibere diligentiam poſſibilem pro perceptione, & exactione dictorum fructuum. Miror tamen circa hanc rem authores ſupracitatos non facere mentionem diſpoſitionis *Sacr Concilij Tridentini ſeſſ. 25. cap. 4.* vbi in caſu

237 quòd eleæmoſyna pro celebrandis Miſſis ſit adeò tenuis, vt non inueniatur, qui velit huic muneri ſubijcere, vnde depereunt piæ teſtantium voluntates, & eorum conſcientias, ad quos prædicta ſpectant, onerandi occaſio datur. Sancta Synodus cupiens hæc ad pios vſus relicta, quo pleniùs, & vtiliùs poteſt, impleri, facul-

tatem dat Epiſcopis vt in Synodo diœceſana, &c. reducant dictum numerum iuxta quantitatem eleæmoſynę. Quæ facultas hodie reperitur ablata ipſis Epiſcopis, & reſeruata S Congregationi Eminentiſſimorum S.Concilij interpretum vt in decretis de celebratione Miſſarum iuſſu Sanctiſſ. D.N.Vrbani PP. viij editis, niſi expreſsè fuit in fundatione id reſeruatum Epiſcopo, vt ad ſecundum quæſitũ reſpondet S.Congregatio in declarationibus eorumdem Decretorum, imo [ante dicta decreta, neque poterant Epiſcopi reducere Miſſas impoſitas in fundatione Capellæ, vel beneficij, vt declarauit S. Congregatio, quam retulimus *I I I. part. de Iubileo*, *num 24. verſ. & nota.* & infra etiam *Sect. 20.*

238 Vnde etſi quando ſuperabundant fructus non reperiatur diſpoſitum, quòd debeat augeri numerus Miſſarum; in quo caſu *Genuenſis in ſuis practicabilibus Eccleſiaſticis quæſt.229* diſtinguit an dictum augumentum ſit magnum vel paruum, & tãtùm admittit, quòd primo caſu augendus ſit numerus Miſſarum; ſicuti quando diminuuntur; Non putamus tamen poſſe ex ſe Capellanũ diminuere numerum taxatum à teſtatore; imò ad illum numerum ſeruandum poſſe cogi ab Epiſcopo, antequã reductio ſit facta authoritate Sacræ Congregationis, cùm ſint Miſſæ à defunctis relictæ, & ſunt in fundatione impoſitæ. Vnde quidquid in caſu magni augumenti admittat *Genuẽſis in ſuis Practicabilibus Eccleſiaſticis quæſt.229.* augendum etiam eſſe numerum Miſſarum, in caſu noſtro Capellaniæ, obſeruanda erit reſolutio *Nauarr. conſ.6. de prabendis*, vbi ponit caſum de legato bonorum reddentium 830. ſolidos annuos pro vna Capellania ad miſſas celebrandas non expreſſo numero earum, in Diœceſi, vbi extat conſtitutio Synodalis, quæ dictat, eum, qui habet Capellaniam non reddentem 500. ſolidos, teneri ad celebrandam vnam Miſſam in hebdomada pro quolibet centenario ſolidorum: & Reſpondet, quòd ſi teneretur pro quolibet centenario ſolidorum vnam miſſam in hebdomada, oporteret celebrare octo Miſſas in hebdomada, quod eſt impoſſibile, ideoque neq; tenetur quotidie; ſed quoties poteſt deuotè, & honeſtè, & de augumento; ſi

ſit magni momenti, in paramentis, & alijs vt infra de fructibus excreſcētibus prębendæ, erogandum eſſe, docet *Genuenſis ſupracitata quæſt. 229. num. 1.* Ibidem etiam *Nauarr. num. 1.* Quę-
239 rit vtrum Capellanus qui per 20. annos quotidie Miſſam celebrauit, putans ad hoc teneri, ſi verè ex tenore fundationis vel alterius cauſæ ad id non teneatur, poſſit cogi in futurum etiam quotidie celebrare, & Reſpondet negatiuè iuxta opinionem *Panormitani*, quam & nos approbauimus ſupra *quæſt. 2. num. 51.* contra *Genuenſem*. Idem dictum fuit
240 per Curiam Archiepiſcopalem Bononienſem in illa Canonicorum collegiatæ S. Ioannis in Perſiceto in caſu contrario; nam cum illi certo quodam ſtipendio 25. ſcutorum obligati reperirentur mediante publico inſtrumēto, celebrare in quodam Hoſpitali quatuor Miſſas in qualibet hebdomada, & per 29. annos numquam celebraſſent niſi tres tantùm, tam in prima, quàm in ſecunda inſtātia fuit deciſum, Canonicos præfatos eſſe obligatos reſpectu temporis præteriti, & in futurum teneri celebrare omnes miſſas, Anniuerſaria, & officia, de quibus in inſtrumēto cū eodem Hoſpitali, ſupplecta tamen per Confratres eiuſdem Hoſpitalis eleæmoſyna ſeu annua præſtatione ſecundùm taxam, & iuxta formam Conſtitutionum ſynodalium Bononiæ, quæ deciſio ad hoc propoſitum eſt valde notabilis, maximè ad declarationem doctrinæ *Genuenſis in ſuis Practicabilibus Eccleſiaſticis quæſtione 203. num. 2.* quod Capellanus acceptans Capellaniam tenuem non poſſit petere augumentum. De alio caſu; An ſcilicet poſſidens bona cum onere ſoluendi pitātiam Clericis alicuius Eccleſiæ pro anniuerſario teneatur ſoluere augumentatis, vel ſolùm pro numero exiſtentium tempore conſtituti Anniuerſarij latè agit *Perez libr. 1. de Anniuerſar. & Capellanijs cap. 16.* Nota quòd fructus cenſentur aucti, & non diminuti, vel ſaltē quòd ſicuti priùs ſufficiebāt, ita quoque nunc ſufficiant, ideo eam allegans debet diminutionem probare, ex latè allegatis in Cęſarauguſtana diſtributionum 9. Decēbris 1630. coram Coccino.

SECTIO XV.

Quando transfertur Capitulũ vel Religio de vna Eccleſia in aliam, An etiam transferatur onus Miſſarum ibi ex defunctorum legatis celebrandarum.

242 *Verba non præſumuntur ſuperflua in reſcriptis.*

243 *Miſſæ celebrantur & anniuerſaria vbi teſtator fuit ſepultus, quid ſi Canonici vel Religioſi, qui erant tempore ſepulturæ transferuntur in aliam Eccleſiam nu. 244 Quid ſi erat Eccleſia Monialiũ quæ nunc reperiuntur tranſlatæ, num. 245.*

246 *Copula quando reſoluatur in alternatiuam, vel disiunctiuam, & num. 248*

247 *Diuiſio cadit in rebus cõmunibus.*

249 *Derogatio facta à Papa in reſcriptis quomodo interpretanda.*

Adeſt circa hanc materiã deciſio Rotæ Romanæ apud Seraphinum 1149 quę loquitur in legato relicto Monialibus del fine, vt celebrare faciant ſingulis diebus pro remedio animę ſuę, cum conditione, quòd aliàs legatum deuoluatur, & fuit dictum, quòd ſi contingat illas transferri ad aliam Eccleſiam, non priuari dictas Moniales ipſo legato, dummodo illas faciant celebrare in Eccleſia, vbi in præſens reperiuntur, quæ deciſio declaratur per eandem Rotam apud *Caualerium deciſione 494.* vt ſequitur: *Diſputatum fuit dubium. An Canonici Elnen. debeant participare de Anniuerſarijs fundatis & relictis ab ijs, qui in Eccleſia Elnen. ſunt ſepulti, quod reſolutum fuit negatiuè, prout etiam Rota ſimilem ſenſum habuit in deciſionibus alijs factis in hac cauſa ſub diebus 6. Iunij & 15. Decembris 1607. coram Millino. Quamuis enim Papa in litteris tranſlationis mandet diuidi diſtributiones, & emolumenta omnia cum Canonicis, & Beneficiatis communia, neque controuertatur, quod de eiuſmodi anniuerſarijs, de quibus hodie dubitatur, participabant ante tranſlationem etiam Canonici; tamen expreſsè excipiuntur emolumenta prouenientia ex Anniuerſarijs, fundatis in Eccleſ. Elnen. quę ſunt beneficiatorum propria, & quę transferri & diuidi non poſſunt, ſed quod in dicta*

Ec-

*Eccleſia Elnen. abſque illo-
rum diminutione remaneant
&c. Hæc autem verba vide-
bantur Dominis, aut omni-
nò ſuperflua, quod non eſt di-
242 cendum, ſtante regula, quòd
ſemper verba ſunt intelligen-
da, vt aliquid operentur, l.
ſi quando, ff de legatis 1. &c.
Aut non poſſe verificari, niſi
in huiuſmodi Anniuerſar. re-
lictis ab ijs, qui in Eccleſia
Elnen. ſepulti ſunt. De
243 iure enim regulariter An-
niuerſaria celebranda ſunt in
Eccleſia vbi fundatorum cor-
pora requieſcunt, Abbas cõſ.
99. num. 4 verſ. circa ſecun-
dum, & num. 5. part. 2. Cu-
manus conſ. 12. & ſubdit ibi
Abb. inter alias rationes, quòd
honeſtius ibi celebrabuntur
Miſſæ, quàm alibi cum pa-
trocinio Sanctorum illorum
ſub quorum inuocatione
Eccleſia conſecrata eſt. Et li-
cèt animæ defunctorum in
dicta Eccleſia quieſcentium
eodem modo iuuarentur; ſi
Miſſæ in alia Eccleſia cele-
brarentur, Sotus in 4. diſt.
cap. 3. quæſt. 2. art. 4. Cardin.
Seraphin. deciſ. 1149. num.
11. verſ. quod comprobatur
cum alijs adductis. Nihilo-
minus reſpondebatur ſatis eſ-
ſe, quòd honeſtiùs celebren-
tur in Eccleſia ſepultura, vt
dicit Abbas, vnde verba illa
litterarum, quæ transferri
& diuidi non poſſunt, Do-
mini non cenſebant, eſſe intel-
244 ligẽda de Anniuerſarijs om-
nino indiuiſibilibus, quæ nul-
lo modo transferri poſſunt;
ſed de his, quæ honeſtè, vel
æquè honeſtè non poſſunt trãſ-
ferri, cùm non dicantur poſ-
ſe ea, quæ honeſtè non poſſu-
mus, l. filius cum ibi nota-
tis, ff. de condit. inſtit. Con-
ſiderabatur inſuper, præſumi
fundatores habuiſſe maiorem
deuotionis affectum erga il-
lam Eccleſiam, in qua ſepul-
turam elegerunt, vt per Me-
noch. de præſumpt. lib. 4. præ-
ſumptione 14. num. 8. Ad de-
ciſionem Cardinalis Seraphi-
245 ni reſponſum fuit, quòd ibi
agebatur de legato relicto pro
Miſſis celebrandis in Eccle-
ſia Monialium, ex qua adie-
ctione videbatur potius fuiſ-
ſe conſideratas Moniales,
quam Eccleſiam ipſarum,
ideò onus celebrandi dura-
bat quouſque Moniales eſ-
ſent tranſlatæ. At in dicta
deciſione dicitur, vt in caſu
propoſito fuit conſiderata
Eccleſia ipſa, in qua funda-
tores ſepeliri voluerunt; &
ita intelligitur dicta deciſio,
vt per Gratianum diſceptat.
forenſ. cap. 73. num. 5. & ſeq.
Minùs obſtare viſum fuit,
quòd in litteris Apoſtolicis ex-
cipiantur Anniuerſaria, quæ
ſunt beneficiatorum propria,*

&

& quæ transferri non poſſunt & ſic requiri videatur vtrũque ex copulatis, quia placuit reſponſio, quòd hoc caſu
246 copula reſoluitur in alternatiuam vel diſiunctiuam: nam aliàs verba eſſent ſuperflua, cùm certum ſit, quòd quæ erant propriè beneficiatorum non poterant diuidi.
247 Diuiſio enim cadit in rebus communibus, non autem in proprijs; ideo ſufficere videtur, verificari illam tantum qualitatem, quòd diuidi, & transferri non poſſint,
248 cùm aliàs ad euitandam ſuperfluitatem copulatiua reſoluatur in diſiunctiuam, Caſtrenſ. conſ. 43. num. 2. par. 2. vbi ait, ſubſtitutionem ſi deceſſerit in pupillari ætate, & ſine liberis intelligi diſiunctiuè, quia aliàs copula eſſet ſuperflua, cùm ſecundùm naturam & curſum communẽ, quilibet in pupillari ætate decedat ſine liberis. Demum
249 dum dicebatur Papam derogaſſe omnibus fundationibus, & dotationibus dictæ Eccleſiæ, placuit reſponſio, quòd id procederet; ſi conſtaret, Papam voluiſſe derogare huiuſmodi relictis factis à fundatoribus pro Anniuerſarijs, ſed contrarium viſum fuit apparere ex exceptione illa, quæ transferri, & diuidi non poſſunt, ſcilicet commodè & honeſtè, vt ſupra dictum eſt. Ex quibus, &c. Quod enim dicitur de Anniuerſarijs in ſupradictis deciſionibus, dicendum quoque eſſe de Capellanijs præſupponimus, vt certum ex ſupradictis hucuſque.

SECTIO XVI.

Capellanus vigore talis legati, an ſemel conſtitutus, poſſit a patrono amoueri.

250 Capellania non ideo iudicanda non collatiua, quia fuit inſtituta ad nutum amouibilis; In dubio, quando præſumatur perpetua, num. 253.

251 Capellanus à Capellania non collatiua an poſſit amoueri, vbi id non prohibetur à teſtatore talis amotio.

252 Capellanus amouibilis qui diù inſeruiuit an ſi eijciatur, poſſit agere ſpolio. An ſine cauſa poſſit priuari, num. 254. Quãdo præſumatur priuatio ex cauſa odij & ſic ex malitia, num. 255. Quid in Capellanijs non collatiuis, num. 256.

257

257 *Odij & malitia præſumptio ceſſat vbi patronus ideo priuat Capellanum amouibilem, vt illam cõferat conſanguineo.*

N*Auarrus conſil.5.& 6.& clariùs conſil.27.de præbendis* videtur eius eſſe opi-
250 nionis, quòd ex eo, quia inſtituta fuerat à teſtatore Capellania, ita vt Capellanus poſſit ad nutum amoueri, talis Capellania debeat reputari nõ collatiua, quam opinionem poſt *Perez libr. 2. de Anniuerſar. cap.6.* reiecimus ſupra *quæſt.III.ſub num. 40.* Non tamen tangunt Doctores hunc articu-
251 lum. An vbi conſtat, teſtatorem voluiſſe facere Capellaniam non collatiuam, & non expreſſerit, Capellanum eligendum non poſſe amoueri, poſſit patronus eum amouere ad ſui libitũ, & in facto reſpondi pro affirmatiua, nẽpè in eo caſu, quo teſtator iuſſit eligi debere per ſuos hæredes Capellanum, qui celebret certis diebus in ſua Capella, quòd ex eo quia hęres elegit vnũ, nõ prohibeatur illum amouere, & alium in illius locũ ſubrogare, quia videtur ex dictis verbis tantùm percipi, teſtatorem reſpexiſſe potiùs ad ſacrificium Miſſæ, quàm ad perſonam, & ideò ſatis eius voluntati remanere ſatisfactum per quemcumque Sacerdotem conficiatur, qui vtique, quiſque erit, verè eſt Capellanus, & ſic verificantur eius verba, *eligi debere per eius hæredes Capellanum, &c.* Circa tamen amotionem Capellani, ſtante quòd Capellania ſit amouibilis ad nutum, præter ea quæ notat *Perez citato cap. 6.* & nos tetigimus ſupra *eadem quæſt. 3. num. 56.* eſt valde notabilis deciſio Rotæ apud *Caualerium*
252 72. ibi: *Cùm enim hi Capellani poſſederint per tantũ tempus, non videtur poſſe negari, quin habeant aliquem ſtatum conſiderabilem, ex quo turbati, eſſent manutenendi, & priuati, eſſent reſtituendi ad tex. in cap. querelam de electione. Mohedanus deciſ.8. num. 1. de reſtitut. ſpoliat. Affl. deciſ. 395. num.4. Gabriel concluſ.1. num.38. eod. titul. Et ideò iniuſta videtur ſententia D. Nuntij quæ reuocauit duas præcedentes, per quas fuerat Sebaſtiano, & Didaco conceſſa redintegratio & reſtitutio. Nec dicebant Domini obſtare prætẽſionem Capituli, quòd hæ Capellaniæ ſint manuales, & ad nutum amouibiles, & quod*

prop.

propterea non potuiſſent ta-
les eiecti agere ſpolio. Rota
deciſ. 1. de reſtitutione ſpo-
liatorum in Antiqu. Nam
multifariam reſpondebatur.
253 Et primò, quòd cùm hæ Ca-
pellaniæ ſint ſeculares præſu-
muntur de ſui natura perpe
tuæ, & collatiuæ, Lapus al-
legat. 9 num. 3. Cardin. conſ.
57. num. 5. Caſſador. deciſ. 4.
num. 2. de præbend. ideo talis
manualitas eſſet à Capitulo
concludenter probanda, &
probationes allegatæ non vi-
ſæ fuerũt Dominis ita clarè.
Secundò eſto etiam ſine veri
254 præiudicio, quòd eſſent ma-
nuales, tamen in hoc caſu non
videbatur benè facta priua-
tio, & amotio non probata
cauſa priuationis, & ſic com-
petit reſtitutio, Rota deciſio-
ne 6. de reſtitut. ſpoliat. in
antiquis. Et licèt aliàs Rota
ſequuta fuerit eam opinionẽ,
vt in manualibus, amotio poſ
ſit fieri etiam ſine cauſa, id
tamen intellexit ſi non ſubſit
cauſa malitiæ, & præſum-
ptio odij, Cardin. in Clemen.
1. §. præmiſſa num 2. verſ.
ego puto de ſupplenda negli-
gentia Prælatorum, Imola
in eadem Clem. num. 44. verſ.
D. Antoninus credit, Franch.
in cap. cum ſingula num. 5.
de præbendis in 6. Et fuit di-
ctum in vna Aquilana Prio-
ratus 16. Martij 1584. quæ
eſt 778. inter impreſſas diuer-
ſor. part. 1. In hoc autem ca-
255 ſu dicebant Domini, ſatis
apparere de præſumptione
odij, ex depoſitionibus teſtium
examinatorum pro parte
Sebaſtiani, & Didaci, qui
deponunt; eiectionem fuiſſe
factam à Capitulo propter
maleuolentiam, & odium
Capituli ob litem, quam Ca-
pitulum habet cum Doctore
Salgado fratre horum eiecto-
rũ ſuper Canonicatu, &c. de
qualitate conſtat ex confeſſio-
ne ipſius Capituli, & deci-
ſione facta in illa cauſa corã
R. P. D. meo Manzanedo, &
ex his, &c. Nota verba illa,
eſto, &c. quòd eſſent manua-
les, quia innuere videtur,
hoc idem dicendum eſſe
256 etiã in iſtis Capellanijs nõ
collatiuis, quando concur-
rit tempus conſiderabile
ſeruitij, & amotio fieret ex
malitia vt ſupra, quia po-
teſt adire ſuperiorem, vt
eum reſtituat, intellige ſu-
periorem Eccleſiaſticum,
257 excludetur præſumptio
malitiæ, ſi aliqua conſide-
rabili cauſa ad remouẽdum
hoc faciat patronus, etiam
ſi prouiſus non fuerit de-
meritus, vt ſi velit illam
conferre conſanguineo, ad
quem, quis præſumitur ha-
bere affectionem, & ideo iu-
dicatur cauſa honeſta.

Perez citato cap. 6. num. 23. quem ad hoc videatis, nam *num. 4. & ſequentibus* tractat difficultatem, An Romanus Pontifex conferendo huiuſmodi beneficia amouibilia cenſeatur velle mutare eorum naturam, & concludit, quòd ſi hoc non exprimatur, non cenſeatur voluiſſe mutationem inducere.

SECTIO XVII.

Subſidium & collecta an ſolui debeat de bonis relictis pro Capellanijs non collatiuis.

258 *Subſidiũ charitatiuũ quodnam ſit, & à quibus ſoluendum, ac cui.*

259 *Subſidium ſeu decima Papalis quæ imponitur ratione alicuius communis boni quanam ſit, an illam teneantur ſoluere Capellani amouibiles, num. ſeq. Qui de Capellanijs ex ſimplici legato, num. 261*

262 *Decima Parochialis an ſoluatur de bonis Capellania non collatiua, Quid de decima perſonali, an ſoluenda à Capellano huiuſmodi, num. ſeq.*

264 *Collecta quæ nam ſit, an ad illam teneantur clerici, ibid. remiſſiuè. An debeat ſolui de bonis huiuſmodi Capellania, nu. ſeq.*

266 *Artifices an poſſint collectari pro rebus eorum artificio elaboratis.*

267 *Mercium appellatione quæ res veniant.*

268 *Collectarum materia regulariter eſt odioſa.*

269 *Conſenſus quando ſemel adhibitus præiudicet. Excluditur per errorem, num. ſeq.*

271 *Penſionarij an ſint exempti à ſolutione decimarũ Papalium ſuper fructibus omnium, & quoruncumque beneficiorum, &c.*

272 *Derogationis materia eſt ſtricta.*

QVando hic quærimus primo loco de ſubſidio, nõ intelligimus de illo,
258 quod vulgò charitatiuum nuncupatur, & præſtatur Epiſcopo, Archiepiſcopo, Patriarchæ, vel Primati à Clericis, & Eccleſijs ſuæ Diœceſis ob aliquam eorum iuſtam, & manifeſtam neceſſitatem, quia certum eſt, ex dictis bonis relictis pro Capellania non colla-

 tiua

tiua, etiam quòd poſſideantur ab ipſis Capellanis, cùm illud non debeatur à Clericis ſimpliciter, ſed clericis beneficium habentibus Eccleſiaſticum, & poſſidentibus bona Eccleſiaſtica, & Capellanus nec hoc caſu poteſt dici habere beneficium Eccleſiaſticum, nec poſſidere bona Eccleſiaſtica, vt ſupra ſæpiùs dictum eſt, ita *Azorius part. 2. ſuarum inſtitutionũ moralium lib. 9. cap 14. quæſito 6. verſ. inſuper Clerici, &c.* Qui eod. in loco, *verſ. ſi roges*. Idem aſſerit de Hoſpitali abſque authoritate Epiſcopi erecto & ſic prophano. Vbi etiam inuenies, quòd neque tale ſubſidium debeatur pro bonis Capellaniæ collatiuæ quando redditus non excedunt decentem victum, de qua re etiam *Quaranta, verbo Concilium Prouinciale, quæſito 19.*

259 Intelligimus ergo de alio ſubſidio, quod imponitur authoritate Sũm. Pont. qui habet adminiſtrationẽ omnium beneficiorum, & bonorum Eccleſiaſticorum, quod alio vocabulo dicitur decima Papalis, quam ſolet imponere pro vrgenti aliqua cauſa communis boni, ſoluendam à Clericis, Eccleſijs, Epiſcopis, & Paſtoribus, ac bonis Eccleſiaſticis; vt poſt *D. Thomam Leſſium, & alios*, notat *Fagundez in 5. Præcepto Eccleſiaſtico libr. 2. cap. 2. num. 13. & ſeq.* vbi teſtatur de communi, & vſu receptiſſimo, qui vſus hoc tempore experientia comprobatur, quo exiguntur dictæ decimæ etiam à Monaſterijs pro neceſſitatibus Germaniæ authoritate Vrbani VIII. Summi Pontificis, & ad hunc effectum in Regno deſtinati ſunt Commiſſarij Eccleſiaſt. Circa enim hoc ſubſidium, eſt diſſenſio inter authores; nam Perez *libr. 2. de Anniuerſarijs, & Capellanijs cap. 6. num. 16. verſ. Et non ſolùm, &c.* loquendo de ſubſidio excuſato, vt vocant (de quo fit mentio in dec. Bergom. infra referẽda in fine Sectionis, vbi habes differentiam inter iſtud ſubſidium particulare, & dictas decimas Papales) ſoluendo vigore motus proprij Clementis VIII. editi 24. Februarij 1604. qui intitulatur concordia inter Catholicum Regem Philippũ Tertium, & Statum Eccleſiaſticum Regnorum Caſtellæ, & Legionis ſuper prorogatione ſubſidij annui quadringẽtorum & viginti millium ducatorum inita, &

Apoſtolica authoritate cō-
firmata, vbi declarat Cle-
290 mens VIII. quòd ad huiuſmodi ſubſidij contributionem non ſolùm Capellani perpetui, ſed etiam ad nutum amouibiles teneantur. Qui Capellani antea ad hoc non obligabātur vigore primę conceſſionis talis ſubſidij, factæ à Sanctiſſimo Pio Quinto Summo Pontifice anno 1561. circa
261 Capellanias non collatiuas, ſiue perpetuas, ſiue ad nutum amouibiles: Diſtinguit hoc modo *Perez*, vel bona iſta relicta pro ipſis Capellanijs poſſidentur à Clericis, ſeu Capellanis ipſis, vel poſſidentur à laicis cum onere Miſſarum. Primo caſu, inquit ipſe, tenentur Clerici, & debetur ſubſidiū de dictis bonis, non autem ſecundo caſu. Hanc opinionē *Perez* reijcit *Garzias prima part. de beneficijs cap.2. num.107. in Additione*, quia etſi dicta bona poſſidentur ab ipſo Capellano, & cum onere Miſſarum, tamen non per hoc deſinunt eſſe temporalia, ſicut alia bona patrimonialia eiuſdē Capellani, vt patet in deciſione Melfit. legati pij 24. Ianuarij 1629. corā Dunozetto ſup. *n.171.* à nobis relata, vbi præſupponitur, dictum legatum poſſideri ab eiſdem Capellanis, & tamen firmat, eſſe aliquid laicale & temporale. Vnde ex tali-
262 bus bonis, tamquam temporalibus, debetur decima prædialis Parrocho, vbi eſt conſuetudo ſoluendi dictas decimas, quia cùm ſint acquiſita titulo donationis, ſeu legati, iam antea quàm deuenirent ad ipſos Capellanos erant obnoxia dicta bona tali oneri, vt generaliter loquendo de bonis emptis à Clericis, vel ipſis donatis, vel titulo patrimonij aſſignatis, docet poſt alios *Fagundez Pracepto 5. Eccleſ. libr.2. cap.2. num.2.*

Dixi, *Decima prædialis*, quia
263 ad perſonalem non tenetur: Nam id quod lucratur Saderdos ratione Miſſæ, ſpectat ad titulum & officium ſpirituale: ideò oneri decimarum non ſubiacet, idem *Fagundez citato cap.2. num.5.* In ſpecie quòd contributio impoſita pro beneficijs non debeat ſolui ab habente Capellaniam non collatiuam docet *Garzias part.5 de benefic. cap.1 num. 613. in fine.*

264 Secūdo loco quærimus in titulo Sectionis de collecta, quæ exigitur ab vniuerſitate vel alio ſuperiore ſeculari pro aliqua neceſſitate, de-

qua re agimus *prima parte noſtri tractatus de Officio Cõfeſſarij recollect. 11. nu. 714.* vbi examinatur articulus ille, an Clerici teneantur ad collectas, *& num. 678.* declaramus quæ ſunt requiſita neceſſaria ad illas imponendas vt ſupra. An, quando
265 iſta bona poſſidētur à laicis cum tali onere, poſſint collectari; iſtam difficultatem tangit, & ſoluit *Perez libr. 1. de Anniuerſarijs, & Capellanijs cap. 20. in fine.* vt ſcilicet, loquendo in ſimili de bonis Anniuerſariorum, poſſit quis pro dictis bonis collectari deducto tamen onere Anniuerſariorum, ſeu Capellaniarum, & ſic limitat doctrinam *Ancharani conſ. 229.* quam refert ibidem *nu. 71.* per multas rationes concludentis, quòd ſi laicus dimittat omnia bona ſua pro ædis pauperibus, etiam ſi adminiſtrationem relinquat Cõmunitati ſæculari, & addat quòd Epiſcopus non ſe intromittat, dicta bona gaudeant priuilegio, quòd non poſſint collectari; ex quibus ſequitur, quòd ſi bona iſta ſunt correſpondentia oneri, ita vt non interſit fraus, quia fuerunt relicta ſtabilia magni valoris cum onere Capellaniæ paucarum Miſſarum, gaudent dicto priuilegio.

Hac occaſione arbitratus ſum rem non ingratam præſtare lectori; ſi hic tranſcribam deciſ. in Rauenn. collectæ 12. Iunij, 1615. coram Eminentiſſimo Card. Pamphilio, quia etſi nil commune habeat cum iſta materia de collecta pro bonis relictis ad effectum Capellaniæ, tamen eſt valde notabilis in materia collectæ impoſitæ pro mercibus; ſonat vt ſequitur.

Ad dubium, quod propo-
266 *ſui, an artifices potuerint collectari pro rebus eorum artificio elaboratis, Domini negatiuè Reſponderunt, quia facultas collectandi conceſſa à Summo Pontifice Communitati iuxt. l. Placet Cod. de excuſat. muner. libr. 10. cum alijs allegatis vt patet ex eius lectura, eſt reſtricta ad mer-*
267 *ces, quarum appellatio non pertinet ad artifices, qui propriè dicuntur illi, qui res emunt vt eas in aliam ſpeciem eorum artificio vertãt, ſed ad mercatores, qui vendunt res in eadem ſpecie, quã emerunt, Alciat. in leg. mercis appellatio 6. num. 4. & 5. & in l. mercis 207. num. 1. & 6. ff. de verbor. ſignificatione, Stracc. de Mercat. par. 1. num. 22. & ſeq. & ad iſtum*

eſſe-

effectum, ne quis de rebus ad artificium pertinentibus teneatur ſoluere collectam impoſitam ſuper mercibus, tradit Federic. de Senis conſ. 207 num. 2. Abb. conſil. 6. ſub num. 2. verſ. ad ſecūdum dubium, Bertazzol. conſ. Criminal. 256. num. 7. & ſic ſatis viſum fuit ceſſare, quòd plures ex dictis artificibus emant merces extra Ciuitatē, illaſque conducant in ciuitatem, adeo vt illarum ratione teneantur ad rationem collectæ, quia cùm illas emāt non vt in eadem ſpecie cariùs vendant; ſed vt eorum labore, & induſtria in aliam ſpeciem mutent, illæ poſtquàm per eos empta ſunt, non poſſunt ampliùs dici merces, ſed res pertinentes ad eorum artificium, quæ non comprehenduntur in ſupradicta facultate collectandi ex ſupradictis. Quod etiam comprobatur, quia aliàs pro rebus, quas emunt artifices à mercatoribus eiuſdem Ciuitatis, Communitas duplicem exigeret collectam, quod fieri non debet, Decius conſil. 285. ſub num. 4. verſ. 3. hoc idem, & conſ. 457. num. 3. Nec refragatur, quòd licentia Summi Pontificis ſit generalis, vſque ad annuam ſummam ſcutorum 400. collectandi quaſcumque merces,

268 *quia cum materia collectarum regulariter ſit odioſa, ſtrictè eſt interpretanda, Angel. conſ. 9. in princip. & conſ. 385. Decius conſ 457. num. 7. Natta conſil. 274. n. 7. & ſeq. Bertazzol. d. conſ. 256. num. 5. & in ea ſermo*
268 *vniuerſalis non operatur, niſi quatenus verborum proprietas patitur, Soccin. in leg. quidam relegatus, num. 10. ff. de rebus dubijs, Ruinus conſ. 103. num. 10. lib. 3. Gabriel conſ. 8. num. 12. & ſeq. lib. 1. ideo dicta facultas licèt ſit generalis collectandi quaſcumque merces, tamen viſa fuit intelligenda de illis, quas emunt mercatores, vt in eadem ſpecie cariùs vendant, quæ propriè dicuntur merces. Minus obſtat, quòd artifices ab initio conſenſerint cum mercatoribus in electione hominum pro ea imponenda, quia fuit reſponſum, quòd*
269 *huiuſmodi conſenſus eſt reſtrictus ad facultatem Summi Pontificis, ſub prateſtu, quòd illa comprehenderet etiā res ad artificium pertinentes. Vnde cùm ex ſupradictis cōſtet, rem aliter ſe haberi, ſatis dicitur probatus error, Alex. conſ. 188. ſub num. 1. verſ. & de errore lib. 1. Afflict. deciſ. 44. num. 3. cum alijs adductis per Cephalum conſil.*
270 *369, num. 133. per quem*

exclu-

excluditur conſenſus, l. ſi per errorem, ff. de iuriſdictione omnium iudicum; & in omnem euentum, fuit etiã dictum quòd conſenſus huiuſmodi prçiudicaret tantùm conſentientibus, non autem alijs, qui ab illis cauſam non habent, cap. non debet de regul. iuris in 6. Et ſic fuit deciſum.

Circa exemptionem penſionariorum ab iſtis decimis Papalibus præter notata ab *Azorio* loco ſupra allegato adeſt deciſio in cauſa Bergomen. penſionis Mercurij 10. Aprilis 1630. coram Pirouano.

Reſponſum fuit Penſionarium non teneri ad decimas per Summos Pontifices Sereniſſimæ Reipublicæ ſuper fructibus omnium, & quorumcunque beneficiorum Eccleſiaſticorum eiuſdem dominij indultas.

Quia clauſula exemptionis ab oneribus, & decimis, de quibus in litteris reſeruationis huius penſionis ſunt ampliſſimæ, & præciſę à decimis dominij Reſpublicæ Venetæ, ibi etiam dominij & Reipublicæ Venetiarum inſtantiã, ac pro eorum, & Sedis prædicta neceſſitatibus etiam motu proprio, vel etiam de facto pro tempore impoſitis, & imponendis, etiãſi in impoſitionibus huiuſmodi caueatur expreſsè, quòd Penſionarij quicumque pro rata penſionum ſuarum quantumuis exemptarum, præmiſſis contribuere teneantur, ſimiliter & clauſula promiſſionis titularis ſoluendi penſionem abſque diminutione ſunt claræ ibi, quam ratam dictus Ioannes Hieronymus Taſſus pro ſe & ſucceſſoribus ſuis, abſque ſpe aliquid vmquam poſtea repetendi ſoluere promiſit, onuſque ratæ huiuſmodi in ſe, & ſucceſſores ſuos ſuſcepit, & quidquid propterea pro tempore quomodolibet ſoluerit, ſiue ipſi ſucceſſores ſoluerint, tibi etiam donatione pura, mera, & irreuocabili inter viuos facta perpetuò valitura gratioſè donat, & remittit, ex quibus patet; Penſionarium non teneri, quia Papa voluit & potuit illum priuilegiare, nè teneatur decimas ſoluere, cap. cum inſtantia de cenſibus Gig. de pen. quæſt. 59. nu. 6. Mohedan. deciſ. 4. de locato, Put. deciſ. 386. libr. 2. Garz. de benefic. part. 1. cap. 5. num. 172. & titularis promiſſioni propriæ non poteſt contrauenire, l. poſt mortem ff. de adopt. Surd. deciſ. 149. in fin. & conſ. 284. num. 5. libr. 2 ſed tenetur factũ promiſſum adimplere, l. quoties

quis

quis, ff. de verb. oblig. Bertran. conſ. 309 num. 1. libr. 3. Pariſ. conſ. 109. num. 11. lib. 1. Rolan. conſ. 53. num. 11. libr. 1. Becc. conſ. 105. num. 8. Surd. conſ. 3. num. 5.

Non obſtat, quòd hæc eadem exemptio ex poſterioribus indultis Clementis viij. Pauli v. Gregorij xv. eiuſdem Sereniſſimæ Reipublicæ conceſſis fuerit ſublata, & vlterius derogatum fuit quibuſcumque obligationibus, & pactis inter Titularem, & Penſionarium initis, etiam Cameralibus, & iuramento vallatis, & cauſam donationis habentibus cum clauſulis ampliſſimis, & derogatione Regulæ de iure quæſito non tollendo; quibus ſubla-
271 tis Penſionarius in prima ſua obligatione fuit repoſitus vt teneatur ad ſolutionem ratæ onerum ſuper fructibus beneficij impoſitorum. Caccialup. de penſ. quæſt. 17. Gig. eodem tractatu quæſt. 59. in princip. Rota coram Cardinali Pamphilio Seniori, & in cauſa Valentina ſubſidij 4. Maij 1611. coram bonæ mem. Penia in verſ. ad deciſionem in cauſa Toletana Penſionis.

Quia cùm prædicta indulta conceſſa fuerint ad inſtantiam eiuſdem Sereniſſ. Reipublicæ, derogationes exemptionum, & pactorum in damnum Penſionarij non ſunt intelligendæ, niſi in quantum vel poſſunt decimas diminuere, vel exactionem illarum retardare, Seraphin. deciſ. 1348. num. 2. & 702. num 5 & 6. part. 2. recent. & in Valētina ſubſidij 4. Maij. 1611. coram bon. mem. Penia, & nouiſſimè fuit latiſſimè firmatum in Bergomen. penſionis 13. Nouembris 1626. coram D meo Durano, in qua reſpōdetur ad deciſionem ſupradictam, ibi, & ad Aſculanam Penſionis, & quamuis alia deciſio Valētina ſubſidij reſpondendo ad Toletanam Penſionis coram Cantuccio, quæ eſt eadem in impreſſis ibi part. 2. diuerſ. dicat. loqui in diuerſis terminis, videlicet in confirmatione concordiæ factæ ſuper excuſato habenti pregnantiores derogationes, cum in ſpecie deroget obligationibus Cameralibus, & iuramento, dubium autem in ea propoſitum eſſet reſtrictum ad indultum ſubſidij, in quo tales derogationes non leguntur, quaſi ſi eſſent appoſitæ contrarium fuiſſet reſolutū; attamen in eadem Bergomēſ. Penſionis aliter reſpondetur, quòd in deciſione 161. præceſſerat concordia inter Regem, & Clerum, in qua

totus

totus Clerus ſe obligauerat ſoluere excuſatum non obſtantibus exemptionibus, & pactis, & ſic agebatur de ſimultanea obligatione voluntaria per concordiam ſuſcepta per Titulares, & Penſionarios, non autem de impoſita per Papam, vt propterea in hoc tamquam propria; derogationes non poſſint euitari; in alia verò ad limites verborum ſint intelligenda, & exactio Principis reddatur facilior, & abſque diminutione, quæ reſponſio optima ratione conuincitur:
272 quia materia derogationis eſt ſtricta, Gemin. conſ. 35. num. 2. Oldrad. conſ. 190. n. 2. Put. deciſ. 193. in nou. lib. 1. Vnde ſi derogatio poteſt duo recipere, nempè intereſſe Principis, & diſſolutionẽ pactorum inter Titularem, & Penſionarium ſufficit, quòd operetur ad commodum Reipublicæ, quod eſt id, ad quod principaliter aſſumitur abſque eo, quod ad alterum de priuato, non expreſſum extendatur, vt ſtrictam retineatur naturam cap. nuper de decim. Rota in Oriolen. decimarum ex alijs comprobat; maximè concurrente proprietate verborum clauſularum in indultis appoſitarum hanc reſtrictionem inferentium, ibi ſub quacumque verborum forma & expreſſione concepta; quò ad hoc nullatenus ſuffragari volumus; ſcilicet quò ad hoc, vt Princeps poſſit habere ſuam decimam indultam, quod per penſionarios non controuertitur, ſed id ſolum, quod ius illorum non ſit ſublatum, quin ſoluta poſſint à Titularijs recuperare.

Non obſtat, quòd huiuſmodi onus per Papam impoſitum Penſionarijs ſit reale, dũ Papa explicitè vult, quòd Penſionarij ſoluant octo decimas pro ſuis penſionibus, Creſc. deciſ. 4. de locato, Rota deciſ. 231. num. 1. part. 1. recent. vnde diſſolutiones obligationum ad eos pertinere debent, non autem ad Principem, cui decima non poteſt impediri per Penſionarium.

Quia ſi benè aduertatur; pacta, donationes, & promiſſiones, Titularis ſemper poſſent obſtare Principi, agenti ad decimas, niſi illis fuiſſet derogatum; nam Titularis aduerſus Principem fũdat intentionem ſuam ſuper fructibus, vt non teneatur, niſi ad ratam illarum; Penſionarius verò ſimiliter, quod Titulari, ex pacto, & promiſſione teneatur illam releuare, vnde vel cogitur Princeps ex pluribus obligatis, alterum

terum non moleſtare, vel iudicium cum altero eorum ſubire, aut demum finem controuerſiæ inter titularem & Penſionarium expectare, quæ tamen ex derogationibus tolluntur, & executio remanet facilior, & abſque controuerſia reſpectu Principis, & ſufficit ad effectum derogandi abſque eo, quod tollatur ius particularium non expreſſum, vt dictum eſt.

Demum non obſtat obſeruantia 14. annorum in exigendo penſionem cum remiſſione ratæ huius decimæ.

Quia vltra quod ad interpretationem Indulti non ſufficit obſeruantia particularis, ſed doceri debet de obſeruantia generali, hæc tamen, quæ allegatur magis referenda eſt ad errorem, quàm ad obſeruantiam, quæ non plus nocere debet, quàm confeſſio erronea in ignorante, prout fuit dictus penſionarius, qui ſemper poteſt illam corrigere, Caſtr. conſ. 364 n. 3. libr. 1. Menoch poſt alios conſ. 337. num. 37. libr. 4. Et ita, &c.

Vtrum ex venditione earum rerum quæ pro Miſſis celebrandis relictæ fuerunt debeatur gabella? quærit *Bertachinus tract. de gabellis, 8. parte, membro 5. num. 5. Parladorus libr. 1. de rebus quotidianis, cap. 3. §. 1. num. 18.* loquendo generaliter de relictis pro animæ expiaculo? & reſpondent negatiuè.

SECTIO XVIII.

Legatum pro Miſſis an & quando cenſeatur reuocatum.

273 *Reuocatione generali legatorum facta, an cenſeatur etiam reuocatum legatum pro Miſſis celebrandis. Quid de legato dotis, num. ſeq.*

275 *Legatum per deletionem, aut ſuperinductionem lineæ, quando cenſeatur reuocatum.*

276 *Alienatione rei legatæ an cenſeatur ademptum, & reuocatum legatum.*

277 *Legatum ad pias cauſas relictum ab eo, cui nihil à teſtatore fuit relictum, an debeatur, & quomodo. Quid de legato rei alienæ ibid.*

278 *Legatum pro Miſſarum celebratione an cenſeatur reuocatum ab eo qui in aliquo peccato mortali, vel cẽſura moritur, quomodo remaneat dictum*

legatum hoc caſu apud Eccleſiam, ibidem in fine.

273 PRimum dubium in hac materia eſſe poteſt. An ſub generali reuocatione legatorum, cenſeatur reuocatum iſtud legatum pro Miſſis celebrandis, ſiue ſit legatum vnica vice præſtandum, ſiue annuatim. Quod reſoluitur negatiuè, non cenſeri reuocatum, quia vt ſæpè dictum eſt ſupra, tale legatum eſt pium, & legatum pium nunquam cenſetur ſub generali reuocatione reuocatum & ademptum, ſed requirjtur ſpecialis reuocatio, & ademptio: ita loquendo de legato facto miſerabilibus perſonis, quales vt ſupra diximus, ſunt Animæ Purgatorij, probat *Nouarius de priuilegijs miſerabilium perſonarum, priuileg. 43. 68.*
274 *& 69.* Et in terminis dotis, quæ etiam eſt cauſa pia, habetur per Rotam *deciſ. 41. apud Caualerium num. 6.* his verbis, *Et tale legatum dotis, neque etiam in generali reuocatione comprehenderetur, Aſſ. deciſ. 111. num. 2 &c.*

Secundum dubium eſſe poteſt, quod tangit *Tiraquellus in tractat. de priuilegijs pia cauſa, priuileg. 16.*
275 de legato deleto vel ſuper inducto per lineam, quod erat de Miſſis celebrandis, vt ſupra, an ex hac deletione, vel ſuperiuductione lineę cenſeatur reuocatum, qui *Tiraquellus* reſpõdet, quòd niſi conſtet, dictam lineam fuiſſe ſuperinductam à teſtatore data opera ad reuocandũ legatum ad pias cauſas, numquam cenſeri illud reuocatum, ad cuius confirmationem habeo deciſionem *Rotæ 49. apud Caualerium* per ſequentia verba: *Nec dixerunt obſtare: quòd verba illa teſtamenti. Item reliquit Hieronymæ, & Catharinæ filiabus, &c. eſſent deleta per lineam ſuperinductam, vnde ex ijs tamquam deletis, nullum videbatur poſſe induci legatum, l. cancellauerat, ff. de his quæ in teſtamento delentur. Quia id non procedit in legato ad piam cauſam, quod in dubio cenſetur inconſultò deletum, & non cenſetur propterea ademptum, l. proximè in fine, ff. eodem titulo, vbi teſtator induxerat nomen ſerui, quem liberum eſſe iuſſerat, & nihilominus fauore libertatis, talis ſeruus remanet liber, & ibi Bartolus extendit fauorem libertatis etiam ad pias*

pias cauſas, Felin. cap. ex literis num. 16. de fide inſtrumentorum. Couarr. *in Rubrica de teſtamentis in 3. par. num. 19. verſ. Huic ſententia &c. Idem Illuſtriſſ. D. Mantica libr. 12. de coniect. vltim. voluntat. tit. 2 num. 25. Qui Doctores licèt loquantur in caſu, quando non aliter conſtat, quod teſtator voluerit adimere legatum; tamen in caſu iſto, non ſolùm non conſtat, quod teſtator talem animum habuerit, imò teſtes expreſsè deponunt, audiuiſſe teſtatorem dicentem, quòd legaſſet his puellis ſcuta mille, & licèt inter hos teſtes ad ſit vna fæmina, non tamen à teſtimonio repellitur in pia cauſa, Felin. in cap. 3. num. 3. verſ. quid autē, de teſtibus. Decius in l. 2. num. 27. ff de regul. iuris, Couarr in cap. relatum, num. 5. de teſtam.*

Tertium dubium, quod circa hanc materiam contingere poteſt, eſt illud. Te-
276 ſtator legauit certam, & determinatam rem, ex cuius redditibus fundari debeat talis capellania, vel ex eius pretio celebrandas eſſe Miſſas, quam rem poſtea alienauit idem teſtator. An ex tali alienatione cenſeatur reuocatum iſtud legatum, ſicut cenſeretur reuocatum, ſiue dicta res fuiſſet poſtea reempta ſiue non, quando legatum eſſet prophanum: & reſpondeo non cenſeri reuocatum nec adēptum, ſed primo caſu deberi eandem rem à principio legatam, ſecundo autem caſu hæres tenetur redimere dictam rem, vel aliam loco ipſius ſubrogare, ita loquendo de legato ad pias cauſas *Tiraquellus priuilegio 20. & 21.* Nec mirum, quia ipſemet *priuilegio 37.* docet quòd legatum ad pias
277 cauſas relictum, vt præſtaretur ab eo, cui nihil fuit relictum à teſtatore, valeat & debeatur ab hærede, & *priuilegio 66.* Quòd etſi legatum rei alienæ etiā ignoranter factum regulariter non valeat, ſecus tamen ſit, vbi tale legatum fuerit ad piam cauſam, quia tenetur illam luere hæres, & tradere piæ cauſæ.

Quartum & vltimum dubium erit illud, quòd ponit *Perez lib. 1. de Anniuerſarijs, & Capellanijs cap. 11.*
278 An ex eo quòd teſtator, qui reliquit legatū pro Miſſis ſtatim celebrandis, vel annuatim in remedium, & ſuffragium ſuæ animæ, mortem ſibi intulit, vel aliàs notoriè in excommunicatione, vel alio peccato impœnitens obijt, cenſeatur reuocatum

dictum legatum. Ratio dubitandi non ſolùm ſumitur ex cauſa inimicitiæ inter dãnatum & Eccleſiam, vt ait *Perez*, ſed etiam ex titulo, cauſa data, cauſa non ſecuta, & regula, ceſſante cauſa, ceſſat effectus; ceſſat enim cauſa talis legati, cùm ipſe ſit incapax ſuffragij, igitur etiã ceſſare debet effectus, nempè ſolutio dicti legati & per conſequens cenſetur ex tacita eius mente reuocatum, Contrarium tamen concludit eſſe verum, *nu. 37. ad medium, & 38.* Ratio eſt, quam affert *num. 35.* quòd ſcilicet cùm hæc impoſſibilitas & impedimentum iuris prouenerit culpa teſtatoris, non debet nocere Eccleſiæ, ideo illa poteſt conſequi dictum legatum, conditionem illam celebrãdi Miſſas pro eius anima habendo pro non adiecta, & ſic remanet, vt ipſe ſupponit, tale legatum purum apud ipſam Eccleſiam.

SECTIO XIX.

Capellano, an, & à quo debeant dari veſtes ſacræ, candelæ, & alia neceſſaria ad celebrationem ſibi ratione legati iniunctam.

279 *Paramenta, & alia neceſſaria ad Miſſæ celebrationem ex legato iniūcta, quis teneatur præſtare, & num. 284.*

280 *Argumentum valet de matrimonio carnali ad ſpirituale.*

281 *Vxorem pauperem ducens tenetur maritus alimentare.*

282 *Patronus quando teneatur neceſſaria pro Miſſa celebratione Capellano præbere.*

283 *Fructus Capellaniæ, quandò conuertendi in emptionem neceſſariorum pro Miſſę celebratione.*

285 *Paramenta comparata à Capellano, qui non tenebatur ad illa emenda, quando tranſeunt in ſucceſſorem in Capellania.*

286 *Meliorationes quas fecit Capellanus in bonis, ſuper quibus fundata eſt Capellania, an poſſint peti à ſucceſſore.*

VT Sacerdos valeat Miſſam celebrare, requiritur certum ſupellectile, vt ita dixerim, tam pro ornatu altaris, quàm ipſiuſmet Sacerdotis, de quo latè *Fagundez primo Præcepto Eccleſiæ, libr. 3. à cap. 21. & nos infra quæſt. 7. cap. 4.* Quæ-
279 ritur igitur, An ſtante legato

gato certæ ſummæ ſoluendæ annuatim Capellano, ad hoc vt celebret certum numerum Miſſarum in hebdomada, cenſeatur grauatus ipſe ad procurandum dictũ ſupellectile, vel debeat ab alijs de eo prouideri: Caſus iſte præcipuè accidere ſolet, vbi determinatur ab eodem teſtatore certus locus, in quo Miſſæ debeant celebrari; item quando redditus ipſius capellaniæ non valdè excedunt ſtipendium correſpondens oneri Miſſarum, iuxta taxam, vel conſuetudinem, quia alioquin cenſetur etiam iniunctum; vt ipſe Capellanus ſibi procuret talia neceſſaria, ſtante igitur quòd ſit deſtinatus locus, nempè altare, vel Eccleſia, vbi teneatur Capellanus celebrare, & redditus non excedant ſtipendium conſuetum, vel taxatũ, & præſuppoſito quòd primus fundator non ſit viuus, quia tunc ipſe eſſet obligatus congruè dotare Capellam non ſolùm pro ſalario Sacerdotis; ſed paramentis & Clerico ſeruiente in Miſſa, vt per *Genuenſem in Praxi Archiepiſcopali Neapolitana, num. 13. cap. 92.* cuius dicta de hoc primo patrono ſunt intelligenda, non autem de eius hæredibus.

Ita diſtinguerem inter Capellaniam collatiuam, & nõ collatiuam; ſi eſt Capellania collatiua tenetur Capellanus ea ſibi procurare, ratio ſecundùm me videtur conuincens, quæ ſumitur à
280 matrimonio carnali, à quo rectè argumentatur ad matrimonium ſpirituale, *cap. inter corporalia extra de tráſlatione Epiſcopi*, cũ concordãtibus adductis per *Petrum Gregorium de beneficijs cap. 9. num. 2.* in matrimonio
281 enim carnali, qui pauperem ducit vxorem, vel ſine dote ſufficienti, non per hoc remanet deobligatus ad onera matrimonij ſubſtinenda, *Sanchez libr. 8. de matrim. diſput. 5. num. 8.* ergo, etiam in hoc matrimonio ſpirituali, quod intercedit inter beneficiatum, & Eccleſiam, vel Capellam, de qua eſt intitulatus, vt habetur in *cap. ſicut in vnaquaque 21. quaſtion. 2.* vbi hac ratione prohibetur, quòd aliqua Eccleſia habeat plures presbyteros, quod eſt verum etiam in Capellano, patet ex textu in *capit. cum non ignores, extr. de præbendis, & dignitatibus, vbi gloſ. in princip.* & in omnibus ordinibus Eccleſiaſticis, hoc idem habere locum, patet in *cap. in Apibus in fine 7 quæſt.*

queſt. 1. vnde ſibi imputabitur, quòd tenue beneficium acceptauerit, vt dicitur à *gloſa in cap. ſi proponente de reſcriptis, verb. minus competens*, ibi, *Praterea iſte recipiendo modicum beneficium ſibi præiudicauit, vnde quærat ſibi victum ex artificio ſuo, &c.* Vnde ſi habet alia bona de iſtis tenetur procurare dictum ſu-
282 pellectile neceſſarium, ſi autem non habeat aliquid, deductis expenſis neceſſarijs pro ſuo victu, tunc à patrono Capellę ei erit ſubminiſtrandum, ſicut ſupra diximus *quaſt. 3 ſub num 80.* de reparatione, quibus illic allegatis adde *Megal cõſil. 78. Pariſium libr. 3. de reſignatione beneficiorum, quæſt. 15. Azorium part 2. libr. 9. cap. 3. quæſit. 10. Barboſam de officio, & poteſtate Epiſcopi Allegatione 64. & de officio & poteſtate Parochi cap. 13. num. 8.* etſi etiam patronus non poteſt, quia pauper; tunc habet locum
283 cautela, quam probat *Ricsius Praxi 4 reſolution. 342.* quòd in viſitatione iubeat Epiſcopus, vt Capellanus ceſſet a celebratione Miſſarum in dicta Capella ad effectum ſatisfaciendi legato, ſeu Capellaniæ per annum, & de dictis redditibus emat paramenta, & alia neceſſaria; vnde quando *Riccius met ibidem reſolut. 97.* aſſerit, Sacerdoti, cui a teſtatore deſignatus eſt numerus Miſſarum celebrandarum certo ſtipendio, non debere dari candelas & alia neceſſaria, niſi parum ſibi remaneret deductis expenſis prædictis; intelligi debet loqui vel de Capellania non collatiua, vt infra, vel præſuppoſito quòd loquatur de Capellano intitulato, vt ſupra, debet explicari in caſu quòd non habeat de ſuo, & patronus ſit potens ad iſta emenda, &c.

Si eſt Capellania non collatiua, tunc ad hæc neceſſaria teneretur patronus, ſeu hæres illa præſtare, cùm hoc caſu ſimpliciter Capellanus cẽſeatur obligatus ad Miſſas celebrãdas in d. altari vel capella (de quibus ad ipſum nihil ptinet, vt in Capellania collatiua) dũmodo adſit cõmoditas celebrandi, aliàs ſufficit ſi alibi celebret, applicando Miſſas pro teſtatore, vt infra dicemus, cum de ceſſatione obligationis celebrãdi ratione huius defectus. Secùs tamen dicas ſi ipſemet Capellanus poſſideat bona relicta pro Capellania; nam legatarius hoc caſu cum ipſe ſit, cenſetur

ex voluntate teſtatoris obligatus ad iſta ſibi comparanda ex ipſa dote; vnde ſi non ſufficiant dicta bona, ſibi debet imputare, qui acceptauit legatum non ſufficiens cum tali onere: Sed
285 hinc poteſt dubitari, an iſta paramenta, vel alia comparata à Capellano, ipſo defuncto, vel aliàs deſerente, vel reſignante dictam Capellaniam, remanere debeat penes hæredes ſuos, vel efficiantur ipſius Capellæ, aut altaris, ita vt deſeruire debeant Capellano ſucceſſori, in facto diximus, id eſſe determinandum ex coniecturata mente ipſius Capellani, an fuerit illa applicare Capellæ, vel non, quando ad eum non pertinebat talia emere: ſi enim applicauit Capellæ, ibi ea conſeruando, efficiuntur ipſius Capellę vel altaris, & Capellanus ſucceſſor poterit illis vti, fauet *Lambertinus in tractat. de iurepatron. quaſt. 9 principali, num. 44.* Si verò conſtat noluiſſe illa applicare Capellæ; ſed comparaſſe ad ſui tantùm commoditatem, quia verbi gratia, poſtquàm celebrauerat, domi illa aſſeruabat, in illis non habebit ius Capellanus ſucceſſor; & ita quotidie praticatur in iſtis Capellanijs non collatiuis, quia in alijs debet obſeruari Conſtitutio Pij V. per quam iſta remanent Eccleſiæ, vel Capellæ, vt per *Genuenſem in ſuis Practicabilibus, quaſtione 363.* vnde differt hoc dubium ab alio, quod excitat *Perez de Anniuerſarijs, & Capellanijs, libr. 2. cap.*
286 *11. in fine.* An Capellanus petere poſſit expẽſas, quas fecit in domibus, ſeu fundis Capellaniæ, vbi diſtinguit, an dictæ meliorationes ſint modici, vel magni valoris: primo caſu, inquit ipſe, non poteſt illas petere, ſed benè ſecundo caſu, nam etiã Capellanus tenetur ad deteriorationes magni momenti ſua culpa contingentes in dictis bonis, quia doctrina iſta procedit iuxta alios terminos; vt latè diximus in conſultatione pro hoc caſu à nobis facta.

SECTIO XX.

De aliquibus, ad huiuſmodi legata pro Miſſis celebrandis pertinẽtibus per Decreta nouiſſima de celebratione Miſſarum, ſtatutis.

287 *Reductio numeri Miſſarum à Sede Apoſtolica hodie*

hodie fieri tantùm poteſt, excipe niſi aliter ſit ſancitum in fundatione. num. ſequenti. Quando etiam Epiſcopus, vel Generalis poſſit hodie illum reducere, numer. 289. Quid ſi fuerunt impoſita in fundatione Capellania non collatiuæ, num. 291.

290 Dictio (aut) quando ſtare poſſit copulatiuè.

292 Reducere Anniuerſaria vel officia pro defunctis, an poſſint hodie Epiſcopi.

293 Sacerdos recipiens eleæmoſynas pro Miſſis celebrãdis, an poſſit illis ſatiſfacere per alios minori ſtipendio. Quid ſi detur maior eleæmoſyna, quàm ſolita, num. 296. Quid ſi condonetur illud plus, numero 298. & num. 300.

294 Adminiſtratores Eccleſiæ, vbi recipiuntur eleæmoſynæ pro Miſſis celebrandis, an poſſint retinere aliquam portionem pro luminibus, & alijs neceſſarijs ad eandem Miſſarum celebrationem, Quid de Parocho, & Sacriſta, num. ſeq.

297 Lex vbi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, & generaliter loquens, generaliter debet intelligi.

299 Maius qui poteſt facere, poteſt etiam & minus.

301 Lex ita debet intelligi ne reddatur eluſoria.

302 Beneficiatus obligatus ad Miſſas celebrandas, quãdo per alium celebrat, quod ſtipendium debeat ei præbere. Quid de Capellano Capellaniæ non collatiuæ, num. ſeq.

304 Beneficiatus in vita æquiparatur vſufructuario, in morte autem vſuario.

305 Bona relicta pro celebratione Miſſarum in perpetuum, quomodo conſeruanda.

306 Onus Miſſarum perpetuarum ſuſcipi hodie non poſſunt abſque Epiſcopi, vel Generalis conſenſu, Quomodo præfati dictũ conſenſum præſtare debeant, num. ſequenti. Quid ſi tale onus fuerit relictum pro Sacerdote particulari, num. 308.

309 Lex vna declaratur per aliam.

287 IN primis *interdicit ac prohibet, ne Epiſcopi in Diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera vlla Miſ-* ſarum

ſarum celebrandarum, aut poſt idem Concilium impoſita, aut in limine fundationis: ſed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apoſtolicam Sedem recurratur, quæ re diligenter perſpecta, id ſtatuet, quòd magis in domino expedire arbitrabitur, alioquin reductiones, moderationes, & commutationes huiuſmodi; ſi quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas & inanes decernit. Circa quæ verba, cùm fuerit dubitatum, Quid ſi legatum ſit ita tenue, vt non ſit qui velit onus illi iniunctum ſubire? Et ſi recurrendum ſit ad ſedem Apoſtolicam pro moderatione oneris, totum aut ferè totum inſumendum ſit pro expenſis ad id neceſſarijs? Et quid ſi permittatur Epiſcopo in fundatione vt poſſit huiuſmodi onera moderari? Reſponſum fuit per eamdem Sacram Congregationem: Quòd *etſi legatum ſit adeò tenue, nihilominus pro reductione oneris, vt ſupra poſiti, ab his ad quos pertinet, ſedem Apoſtolicam eſſe adeundam, quæ abſque vlla impenſa, id ſtatuet, quod magis in domino è*
288 *re eſſe iudicauerit. Veruntamen ſi in ipſa beneficij erectione expreſsè cautum fuerit, vt liceat Epiſcopo iniunctum onus reducere; ac moderari, legẽ hanc fundationis, quam decreta de hac re edita non ſubſtulerunt, eſſe validã & obſeruandam.* Conſtat igitur ex ſupradictis decre-
289 tis relatis; hodie fas eſſe Epiſcopis, & Generalibus, vt ſupra, reducere, & moderari legata de Miſſis relicta ante Concilium Tridentinum, dummodo dicta legata non ſint ſimul etiam fundationes; copulatiuè hęc duo requiri, vt hæc poteſtas reſideat pęnès ſupradictos hodie; patet ex alia declaratione eiuſdem Sacrę Congregationis, quam allegauimus ſupra *num. 238.* vbi prohibetur ijſdem Epiſcopis reducere Miſſas impoſitas in fundatione, ideoque ne ſuperflua videantur
290 appoſita dicta verba, dictio illa *aut* reſoluitur in copulatiuam, licèt regulariter ſit diſiunctiua, vt de dictione, *&*, quæ regulariter eſt copulatiua, quòd reſoluatur in diſiunctiuam; dixit Rota deciſione à nobis ſupra relata *num. 248.* Difficultas igitur poteſt excitari, An quando prohibet Sacra Congregatio ipſis Epiſcopis reducere Miſſas *poſt Concilium relictas, aut in*

 fun-

fundatione appoſitas, intelligi debeant tantùm de fundatione beneficij propriè dicti, ſcilicèt authoritate Epiſcopi erecti, vel etiam Capellaniæ non collatiuæ, de qua nos in hac quæſtione agimus, & ſalua eiuſdem Sacræ Congregationis de-
291 claratione, Dicimus etiã de fundatione huius Capellaniæ debere intelligi, cùm illa etiam fundatur, & cui conueniunt verba, debet & conuenire diſpoſitio, & licèt quò ad aliqua differat à beneficio, & Capellania collatiua, tamen in multis cum eo conuenit, vt patet ex *Nauarro conſ. 27. ſub titulo de prabendis.* & ad ſummum ſufficit, quòd ipſum legatum fuerit factum poſt Concilium, vt hoc cenſeatur interdictum Epiſcopis ex vi dicti decreti, & in hoc ſenſu, dictio illa, *aut*, retinet ſuam naturam diſiũctiuam. Inſtabis, An poſſint moderari Anniuerſaria & officia pro defunctis? Reſpondeo, neque hodie Epiſcopos, vel Generales poſſe iſta reducere, quia concilium loquitur generaliter, ibi, *Contingit, ſæpè in quibuſdam Eccleſijs, vel tam magnum Miſſarum celebrandarum numerum ex varijs defunctorum relictis impoſitum eſſe*; & paulò poſt, *Vnde depereunt piè teſtantium voluntates*, ideoque ante dicta decreta poterant Epiſcopi, & Generales dicta Anniuerſaria, & officia reducere, vt declarauit Sac. Congregatio Archiepiſcopo Neapolitano, vt refert *Quaranta verbo Miſſa*, *Garzias parte 7. de beneficijs cap. 1. nu. 13.* Sequitur igitur, vt ſicut ablata eſt per decretum præfatum eis facultas quò ad alia, etiam, cenſeatur ſublata, quò ad iſta.

293 Secundariò ipſa Sacra Congregatio, *Similiter omne damnabile lucrum ab Eccleſia remouere volens, prohibet Sacerdoti, qui Miſſam ſuſcepit celebrandam cum certa eleæmoſyna, ne eandem Miſſam alteri, partem eiuſdem eleæmoſyna ſibi retenta, celebrandam committat.* olim circa hanc quæſtionem, An Sacerdos plures pecunias accipiens pro Miſſis celebrandis, poſſit abſque peccato, & reſtitutionis obligatione, dictas Miſſas per alios Sacerdotes minori ſtipendio conductos, celebrare, variæ erant opiniones, vt diximus, *part. 3. de Iubileo, num. 31. in prima impreſſione Venetijs*. Quibus illic allegatis adde *Fagundez libr. 3. in primum præceptum*

Eccleſia cap. 9. à num. 12. Qui *num. 18.* affirmat, talem Sacerdotem teneri ad reſtitutionem, quando ei ex officio nō incumbit huiuſmodi Miſſas accipere, & diſtribuere, v. g. Parochus, Sacriſta, &c. Nec ex lege aut conſuetudine aliquid de prædicta ſtipe aſſignatum eſt. Admittit tamen loquēdo de Sacerdote particulari, qui habet collectas ſtipes vberiores, & non poſſit omnes Miſſas dicere, nec aliunde habeat vnde reſtitutionem faciat, quòd poſſit pro minori ſtipendio alijs Sacerdotibus comendare, vt ſaltim eo modo, quo poſſit, reſtitutionem faciat. *Layman libr. 5. tractat. 5. cap. 1 num. 13. in fine, & num. ſequen.* videtur non diſcrepare à *Fagundez*, cùm idem doceat ſimpliciter de Parrocho, & de Sacriſta, vel altero non Sacerdote, cui incumbit vt ſupra ex officio huiuſmodi Miſſas recipere, & diſtribuere, quando etiam concurrit loci conſuetudo, vel alia de cauſa pręſumptio fieri poſſit, id non fieri cōtra voluntatem dantis; ſed iſta procedunt ante dicta decreta. Vnde cùm circa relata verba fuiſſet primò dubitatum, An permittendum ſit Adminiſtratoribus Eccleſiarum, vt retineant aliquam eleæmoſynarum portionem pro expēſis manutentionis Eccleſiæ, Altarium: inſeruientium, paramentorum, luminum, vini, hoſtiæ, & ſimilium? Reſpondit, *Permittendum non eſſe vt Eccleſia, ac loca pia, ſeu illorum adminiſtratores ex eleamoſynis Miſſarum celebrandarum vllam vtcumque minimam portionem retineant ratione expenſarum, quam ſubeunt in Miſſarum celebratione, niſi cùm Eccleſia, & loca ipſa, alios non habeant redditus, quos in vſum earumdem expenſarum erogare licitè poſſint, & tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debet excedere valorem expenſarum, quæ pro ipſomet tantùm ſacrificio, neceſſariò ſunt ſubeunda & nihilominus, eo etiam caſu curandum eſſe, vt ex pecunijs, quæ ſuperſunt expenſis, vt ſupra deductis, abſolutè tot Miſſæ celebrentur, quot præſcripta fuerint ab offerētibus eleamoſynas.* Ex quibus verbis

295 patet, non eſſe hodie hoc licitum nec Parrocho, nec Sacriſtæ, vt ſupracitati Doctores aſſeruerunt, quia hi veniunt appellatione adminiſtratorum Eccleſiarum, cùm etiā dictis adminiſtra-

toribus, hoc eſſe licitum, perſuaderi poterat ratione officij diſtribuendi Miſſas, vel aliatum expenſarum, ſicuti probant DD. hoc eſſe licitum Parrocho, & Sacriſtæ,

296 Fuit ſecundò dubitatum, An Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleæmoſyna maior ſolita pro celebratione Miſſæ debeant dare eandem integram eleæmoſynam ijs, quibus Miſſas celebrandas committunt: An verò ſatis ſit vt dent celebrantibus eleęmoſynam conſuetam? Et reſponſum ab eadem Sacra Congregatione, *Debere abſolutè integram elæmoſynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec vllam ipſius partem retinere*. Ex qua reſponſione, patet, poſt dicta decreta neque eſſe tutam opinionem illorum, qui diſtinguebāt, vtrū dictum ſtipēdium maius, fuit datum pro Miſſa ſimpliciter, vel non tantū pro Miſſa, ſed intuitu perſonæ, quę Miſſam celebrare debebat, puta quia amicus, vel coniunctus, primo caſu non ſatisfacere; ſed benè ſecundò caſu, quia cùm Sacra congregatio id indiſtinctè, & generaliter prohibet, indiſtinctè & generaliter cenſetur prohibita retentio illius pluris, quod accepit, nec alteri dedit ſacerdoti, qui verè erat celebraturus, iuxta regulam
297 iuris, quòd lex vbi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, *l. prima, C. de aleatoribus*, *l. de pretio*, *ff. de public.* Item lex generaliter loquens, debet generaliter intelligi quando in caſibus ſpecialibus non eſt facta alia ſpecialis prouiſio, *l. Sticchus, vbi Bartolus, ff. de alimentis, & cibarijs legatis*. An autem tutus ſit talis Sacerdos, ſic retinens exceſſum, quia iſte Sacerdos, qui conducitur ad celebrandum pro minori ſtipendio, eſt conſcius talis retentionis, illique conſentit condonando danti, ius quòd in illo habere poteſt, virtute huius Decreti? Re-
298 ſpōdet affirmatiuè *P. Diana part. 1. tract. 14. de celebratione Miſſarum reſolutione 13.* quia etiam poſſet retinere pecuniam integram datam pro Sacro faciendo ſi illud gratis ab alio fieri inueniet, fauet Regula, quòd qui poteſt facere, quod eſt maius, poteſt facere quod eſt minus, *l. cui pacto, ff. de ſeruis exportandis*, *l. non debet, ff. de regulis iuris*. Si igitur poteſt quis condonare integrum ſtipendium ſibi

Digitized by Google

ſibi competenti, ex celebratione Miſſæ; ergo etiam
300 partem; ſed mea ſententia, licèt non dubitarem de hac opinione, quando ille alius gratis Miſſam, vel Miſſas dicere velit, ſi ſciat commendantem recepiſſe ſtipendium pro dicta Miſſa, vel Miſſis, tamen quando condonaret partem tãtùm, non auderem commendantem excludere à diſpoſitione huius decreti, quia regulariter talis condonatio partis non eſt ita voluntaria, ſicut totius, & plerumque ea fit à pauperibus Sacerdotibus, quia non reperiunt eos, qui illis maius ſtipendium tribuant, item hoc modo hoc decretum redderetur eluſorium, quod
301 fieri non debet, cùm lex ita debeat intelligi, ne reddatur eluſoria, *cap. ſi ciuitas de ſent. excommunic. in 6. l. ſi quando, ff. de legatis 1.*

Tertiò fuit dubitatum, & hoc dubium magis congruit huic materiæ, de qua nunc
302 agimus, An hoc decretum habeat locum in beneficijs, quæ conferuntur in titulum; ideſt an Rector beneficij, qui poteſt per alium celebrare teneatur Sacerdoti celebranti dare ſtipendium ad rationem reddituum beneficij? & reſolutum. *Non habere locum, ſed ſatis eſſe, vt Rector beneficij, qui poteſt Miſſam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemoſynam congruam ſecundum morem Ciuitatis, vel Prouinciæ; niſi in fundatione beneficij ipſius, aliud cautum fuerit.* Quod antea docuerunt plures authores apud *P. Dianam loco ſupracitato, reſolut. 11.* Quibus ab eo citatis, addo *Fagundez libr. 3. in primum præceptum Eccleſiæ capit. 9. num. 19. ac alios allegatos per Bartolomeum de S. Fauſto, libr. 1. de Iubileo, quæſt. 96. verſ. deinde quotidiana, &c.* Qui *Diana*, & *Fagundez* expreſsè hoc dicunt verum, non ſolùm in beneficiatis; ſed etiam in Capellanis; non tamen declarat *Diana* præcipuè, quiſ cripſit poſt dicta decreta, vtrum id extendatur etiã ad Capellanos Capellæ, quæ non confertur
303 in titulum, ſed eſt merè prophana, de qua hic loquimur, etſi ex ratione, quam ad eius doctrinæ probationem in medio affert, Quòd ſcilicet redditus Capellæ, vel beneficij non dentur tantùm pro Miſſis celebrandis; ſed etiam pro onere recitandi horas Canonicas, reparandi, ac ornandi Eccleſiam, vel Capellam,

lam, & alijs huiuſmodi, clarum fiat, reſtringi hanc doctrinam ad Capellanum intitulatum, & ſic beneficiatum, ſicut ſonat dubium, & reſolutio Sacræ Congregregationis ſupra relata. Sed ſi velimus adherere rationi *Fagundez*, qui id probat non ſolùm, quòd hoc caſu talis retentio non habet ſpeciem turpis lucri, quemadmodum habet illa negotiatio Sacerdotis, qui Miſſam ſuſcepit celebrandam cum certa eleæmoſyna, ſicuti loquitur decretum verbis ſupra relatis;
304 quia beneficiarius in vita æquiparatur vſufructuario, vt dixit Rota apud *Caualerium deciſ. 104 num. 7.* & vſufructuarius eſt dominus vſufructus & vtilitas tota illi cedit, & ſat eſt ſi ſatisfaciat obligationi impoſitæ pro ipſo. Illa vtique militat in Capellano etiam Capellaniæ non collatiuę, quãdo poſſidet quoque bona relicta pro Capellania: nam & ipſe etiam vſufructuario æquiparatur, vnde deducto onere, tenetur ad decimas prædiales vt ſupra diximus *num. 261.* & tenetur ad parãda neceſſaria pro celebratione Miſſæ vt etiam diximus *Sectione 19. ad finem*, fauent etiam dicta à nobis ſupra ſub *num. 302. & ſequ.*

Tandem pro bonorum legatorum ad huiuſmodi effectum celebrandi in perpetuum Miſſas, conſeruatione, ſtatuit Primò, ibi, *Præterea ne in Eccleſijs, in quibus onera Miſſarum in perpetuum impoſita ſunt, Sacerdotes in eis vt par eſt adimplendis eo tepidiores, ac ſegniores reddantur, quod onera huiuſmodi cùm nulla, aut parua ſint vtilitate coniuncta; ſta-*
305 *tuit, atque decernit; vt pecunia, ac bona mobilia Eccleſijs, Capitulis, Collegijs, Hoſpitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monaſterijs, Conuentibus, ac locis omnibus, tam ſecularibus, quàm Regularibus, atque illorum perſonis in futurum ſimpliciter acquirenda cum onere perpetuo Miſſarum celebrandarum, ab ijs, ad quos pertinet, ſub pęna interdicti ab ingreſſu Eccleſia ipſo facto incurrẽda à die realis acquiſitionis, ſtatim deponi debeant pęnès ędem Sacram, vel perſonam fide, & facultatibus idoneam ad effectum illa, ſeu illorum pretium quàmprimum inueſtiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expreſſa, & indiuidua mentione oneris, quod illis annexum reperitur ac ſi eadem bona*

bona immobilia authoritate Apoſtolica deinceps alienari contigerit, eorumdem pretium ſub eadem pœna, vt ſupra deponi, atque in alijs bonis ſtabilibus itidem ſr actiſeris eum eiuſdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debeat. Secundò ibi, *Ad hac Sacra Congregatio, quibuſuis Capitulis, Collegijs, Societatibus, & Congregationibus, necnon omnibus, & ſingulis Eccleſiarum, ac piorum locorum tam ſecularium, quàm Regularium Superioribus, vel ad quos pertinet, diſtrictè prohibet,*
306 *ne in poſterum onera perpetua ſuſcipiant Miſſarum, celebrādarum; ſaculares quidem ſine Epiſcopi, vel eius generalis Vicarij: Regulares verò ſine Generalis, vel Prouincialis conſenſu, & licentia in ſcriptis, & gratis concedenda, alioquin ſecularis, qui huius prohibitionis tranſgreſſor extiterit, ab ingreſſu Eccleſiæ interdictus ſit eo ipſo; Regularis verò pœnam priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetua inhabilitatis ad alia de catero obtinenda, vociſq; actiua, ac paſſiuę abſque alia declaratione incurrat.* Et poſt pauca: *Epiſcopus verò, ſeu eius Vicarius, aut Generalis, vel Prouincialis vbi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requiſiti, in ſingulis caſibus diligēter inquirant de ſingulis Miſſarum celebrandarum obligationibus, cuique Eccleſia, Monaſterio, aut loco pio incum-*
307 *bentibus; nec aſſensū huiuſmodi, aut licentiā præbeant, ante quàm eis legitimè conſtiterit, illius Sacerdotes tam nouo oneri ſuſcipiendo, quàm antiquis iam ſuſceptis ſatiſfacere poſſe, præcipuamque rationem habeant, vt redditus, qui Eccleſijs, & locis pijs relinquuntur, omninò reſpondeant oneribus adiunctis ſecundùm morem cuiuſque Ciuitatis, vel Prouinciæ: intelligantque ſi in re tanti momenti deſides, aut negligētes fuerint in nouiſſimo die, ſe huius prętermiſſi muneris rationem eſſe reddituros.* Circa horum decretorum intelligentiam poteſt dubitari, an habeant locum etiam in Sacerdote particulari, & ſic in Capellano, de quo hic loquimur, & videtur dicendum quòd ſic; quia etiam fuit dubitatum apud eandem Sacram Congregationem. An quia prohibitio alterius decreti videtur directa ſolis Capitulis, Collegijs, Societatibus, Congregationibus, nec non omnibus & ſingulis Eccleſiarū,

& pio-

& piorum locorum tam ſecularium, quàm Regulariũ Superioribus, de quibus ſit expreſſa mentio, non autẽ priuatis Sacedotibus, qui tamen comprehendi videntur ſub clauſula generali, *& alijs, ad quos pertinet*. Et ſupplicatum pro opportuna declaratione. Et Sacra Congregatio declararauit, *comprehendi etiam*
309 *priuatos Sacerdotes*. Lex enim vna declaratur per aliam, *l. quæſitum ff. de teſtibus*, fuit etiam circa hanc materiam legati Miſſarum dubitatum, Poſito quòd teſtator relinquat, vt celebrẽtur pro eius anima centum Miſſę, abſque vlla præſcriptione eleæmoſynæ. An liberum ſit ipſis hæredibus eleæmoſynam ſibi benè viſam præſcribere, an verò eadem eleæmoſyna præſcribenda ſit ab Ordinario? Et Sacra Congregatio *Cenſuit, vbi nullam certam eleęmoſynam teſtator reliquit, eſſe ab Epiſcopo præſcribendam eleęmoſynam congruam, quę reſpondeat oneribus Miſſarum celebrandarum, ſecundùm morem Ciuitatis, vel Prouincię*. Ex eo autem, quòd talis conſenſus Epiſcopi requiratur in acceptatione huius oneris à Sacerdote particulari, non ſequitur, quòd dicta Capellania fiat collatiua, vt ſupponimus certum, cùm ſit valdè diuerſus hic conſenſus ab illo, qui requiritur in eius erectione pro beneficio.

SECTIO XXI.

Legatum pro Miſſis celebrandis, ſi non fuit ſolutum per aliquot tempus, An poſſit præſcribi.

310 *Præſcriptio quadragenaria ſola currit contra Eccleſiam inferiorem; ſicut centenaria contra Eccleſiam Romanam*.

311 *Hæres non petente legatario legatum, an cenſeatur illud præſcriptum. Quid de legato pio, num. ſequ. Quid de fideicommiſſo, Maioratu, vel Primogenitura, num. 314.*

313 *Eccleſia an reſtituatur aduerſus præſcriptionem quadragenariam, An etiam aduerſus centenariam. ibid.*

315 *Legatum annuũ pro Miſſis celebrandis, an præſcribi*

ſcribi poſſit contra Eccleſiam non petentem illud.

316 *Prælatus ſolus ſine Capitulo, an poſſit repudiare legatum prò Miſſis celebrandis.*

QVale debeat eſſe iſtud tempus ad præſcribendum contra Eccleſiam inferiorem, conſtat ex *cap. illud cum alijs, extra de præſcriptionibus, & Auth. quas actiones, Cod. de ſacro-*
310 *ſanctis Eccleſijs.* Vt ſcilicet hoc tempus ſit quadraginta annorum, ſicuti contra Eccleſiam Romanam eſt tẽpus centum annorum, & tradunt communiter ſcribentes. Quæritur igitur hic à nobis, An ſi legatum pro Miſſis celebrandis non fuit agnitum ab Eccleſia inferiori per quadraginta annos, poſſit ab ipſa peti poſt dictum tempus, vel potius hæres poſſit ſe tueri beneficio præſcriptionis contra dictam Eccleſiam? Et quia hoc poteſt contingere tam in ſimili legato pro vna vice tantùm, quàm annuatim ſoluendo, ideo de vtroque caſu, etiam à nobis erit agẽdum.

Circa primam partem de legato pro vna vice tantùm, loquendo generaliter eſt magna cõtrouerſia apud Doctores vtriuſque iuris.
311 An hæres, non petente legatario rem, vel quantitatem ſibi legatam, poſſit ſe tueri præſcriptione, de qua latè *Ioannes Guttierez libr. 2. Canonicarum quaſt. cap. 26.* qui cum communi ſententia *Ancharani*, tamquam veriori, concludit, quòd hæres hoc caſu non poſſit dici malæ fidei poſſeſſor, & per conſequens præſcribat, cõcludit tamen *in fine capitis*, cum magis communi, quòd huic legatario concedatur reſtitutio in integrum intra quadriennium à die ſcientiæ dicti legati, ex capite ignorantiæ, quia tenetur hæres certiorare ipſum legatarium, aliàs hæres erit cenſendus malæ fidei poſſeſſor, proindeque numquam præſcribere potuit, idem in re habet *Iacobus Cancer. part. 3. variarum reſolut. cap. 20. à num. 62.*
312 Extendit hanc doctrinam ad legatum factum pauperibus *Stephanus Gratian. part. 1. ſuarum diſceptationum forenſium, cap. 118. num. 21.* & ante eum *Couarruuias tom. 2. 2. part. relectionis, cap. Rainuntius, §. 2. num. 3. & 4.* vbi etiam loquitur de legato facto Eccleſiæ. Vnde idem videtur dicendum in

caſu noſtro, de legato pro Miſſis celebrandis; ſi enim Eccleſia conſcia fuit legati, & tamen illud neglexit petere, & exigere, hæres preſcribit trãſacto d.tẽpore 40 annorũ aliàs Eccleſiæ pote-
313 rit reſtitui ex cauſa ignorãtiæ, vt contra aliquos, qui id negant, probat *Genuenſis in ſuis Practicabilibus Eccleſiaſticis quæſt.121.* vbi allegat deciſiones tam Sacri Regij Conſilij Neapolitani, quàm Sacræ Rotę Romanę, & *Quæſtione ſequenti* idem concludit de præſcriptione
314 centenaria. Dixi, *de legato generaliter*, nam quid dicendum ſit de fideicommiſſo, maioratu, vel primogenitura, remitto lectorem ad *Molſeſium parte 2. ſua Summa tract.12.cap.3.num. 284.* Quomodo autem probare poſſit hæres, quòd legatarius habuerit notitiam teſtamenti; videte *Seraphin. deciſ.279.& 341.*

Circa ſecundam partem de legato annuo, *Gaſpar Antoninus Theſaurus in ſuis quæſtionibus forenſibus part.1. quæſtione 76.à num. 4.* refert deciſum in caſu le-
315 gati annui, certæ quantitatis vini cuidam Monaſterio cum onere duarum Miſſarum in qualibet hebdomada celebrandarum in altari priuilegiato, à cuius ſolutione fuit ceſſatum per plures annos, quòd præſcriptio tantùm procederet pro penſionibus præteritis, non autem futuris: quia in legato annuo tot requiruntur præſcriptiones, quot ſunt ani, *l.3.ff.de annuis legatis.* Et latè confirmat *Iacobus Cancer ſupracitata reſolut.20. num.58.* vbi *num. ſequenti* affert rationem, cur præſcriptio iuuet pro penſionibus præteritis, & non pro futuris. Et ante hos omnes, *Spino in ſuo ſpeculo teſtamentorum, gloſ.8.à nu. 65.* Sicuti etiam in caſu, quo hæres non fuerat in mora, ex eo, quia legatum erat de Miſſis celebrandis in quadam Capella, quæ erat conſtruenda in Eccleſia fabricanda, idem Senatus Pedamontanus apud eumdem *Gaſparem Theſaurum loco ſupracitato*, cenſuit, hæredẽ tantùm teneri à die fabricatæ Eccleſiæ, & in alio caſu, in quo præſumebatur bona fides in hærede, quia forſan erat hæres hæredis, cenſuit deberi penſiones à die productionis teſtamenti. Hæc *Gaſpar Theſaurus*, quem in caſu principali de præſcriptione impugnat *Genuenſis in ſuis Practicabilibus Eccleſiaſticis, quæſtione 586.*

586. probando, quòd tale legatum numquam poſſit præſcribi, ex quo non ſit in poteſtate Eccleſiæ agnoſcere, vel non agnoſcerere dictum legatum, cùm ad hoc poſſit cogi officio iudicis, ideòque non poſſe iudicari ipſum tamquam de iure quærendo, ſed benè tamquã de iure quæſito, & quòd ſit in bonis Eccleſię, ipſum ſequitur *Viulan. in Praxi Iuriſpatr. lib. 2. cap. 5. num. 175.* Sed, pace tanti viri, ſuum fundamentum non eſt ſolidum, cùm nemo neget, Eccleſiam, poſſe non ſolùm non agnoſcere ſimile legatum, ſed etiam repudiare ex aliqua cauſa rationabili, & ſolùm quæſtio eſt inter doctores, vt per eumdemmet *Genuenſem eodem loco*
316 *quæſtione 150.* An ſolus Prælatus ſine capitulo poſſit hoc facere; vt per *Rotam part. 3. libr 3. nouiſſimarum deciſion. 284. num. 9. & ſeq.* De qua re latè *Sanchez libr. 6. de matrimonio, diſputat. 4. num. 8. Scortia in ſelectas Summorum Pontificum conſtitut. epit. 1. Theoremate 2. in fine.* Vbi quòd licèt Prælatus peccet repudiando ſine cauſa, non tamen incurrat pęnas Pauline, Quod an ſit verum, vt ſcilicet non ſint neceſſariæ ſolemnitates in repudiatione ſimili, alio in loco à nobis erit dilucidandum; videte pro nunc *Riccium part. 1. Praxis deciſ. 96.* & ſaltim *Genuenſis* declarandus eſt, quòd non curret præſcriptio pro penſionibus futuris, quòd non negat *Theſaurus*, vel quòd concedatur reſtitutio in integrum, quòd etiam ſupra cõcedunt Doctores allegati, etiam vbi tale legatũ non eſſet ad pias cauſas, & deciſum refert *Iacobus Cancer ſupracitato cap. 20. num. 64.* Ex quibus patet, quòd ſupradicta habent locum etiã in Capellania non collatiua, etſi non deſint Doctores, qui doceant, præſcriptionem quadragenariam in ea non habere locum, vt loquendo de Hoſpitali non erecto authoritate Epiſcopi, diſcurrit *Valaſcus conſultatione 105. num. 40.* Sed quia nõ poteſt negari, quòd hoc ſit legatum pium, vt idem *Valaſcus loco citato, ſub num. 38.* etiam concedit, & cauſa pia, ac Eccleſia æquiparentur, ideo benè *Genuenſis* hoc ſubſtinet in materia legati pro Miſſis & Anniuerſarijs, in ſpecie, quod etiã aduẽrſus cauſam piam, ſicut aduerſus Eccleſiam requiratur quadragenaria, notat *Tiraquellus de*

priuilegijs piæ cauſæ, priuilegio 139. Hæc dicta ſint pro theorica: nam in praxi raro hic caſus accidere poteſt ob diligentias, & edicta Reuerendæ Fabricæ: quamobrem ſtatim certior fit de dictis legatis pijs, &c. de qua re per *Rouitum in Pragmatica de legatis pijs.*

SECTIO XXII.

Legatum de Miſſis celebrandis, factum alicui Eccleſiæ, cum pacto reſolutiuo quomodo, & quando reſoluatur.

317 *Pactum reſolutiuum poteſt apponi etiam in legato facto Eccleſiæ; Declaratur num. ſeq. Quæ requirantur ad hoc, vt poſſit fieri reſolutio ipſius, num. 319. Quando reſoluit ipſo iure, num. 321.*

320 *Reſtitutio, an detur Eccleſia aduerſus caſum reſolutionis.*

322 *Concordia, quando poſſit fieri inter hæredem, & legatarium cum pacto reſolutiuo in præiudicium ſubſtituti.*

323 *Fundari an poſſit Capellania cum pacto, quòd non exiſtentibus Clericis ſuâ familiâ, pro tempore redditus conuertantur in alium vſum pium.*

324 *Vocatus ad adminiſtrationem Capellæ in caſu mortis, an etiam cenſeatur vocatus in caſu alterius impedimenti.*

325 *Pactum de capienda poſſeſſione propria authoritate, quomodo ſeruandum.*

Certum eſt, vt habetur in *cap. verum, & ibi Doctores omnes, extra de conditionibus, & demonſtrationi-*
317 *bus*, poſſe apponi à teſtatore in legato facto Eccleſiæ pactum reſolutiuum in caſu modi non adimpleti, v. g. quòd non faciat celebrari Miſſas, vel certas Miſſas, aut in tali altari, &c. Sed vt benè declarat *Petrus de Ancharano conſil. 197. incip. ſubtiliter*, quem alijs allegatis, probat *Genuenſis in ſuis Practicabilibus Eccleſiaſticis, quæſtione 161.* id pro-
318 cedit in legatis factis Eccleſiæ iam dotatæ, in illis enim poteſt apponi pactum reſolutiuum, non ſeruatis conditionibus adiectis, quæ ſint honeſtæ, non autem in legato pro dote Eccleſiæ, quia tunc talis pœnæ adiectio

ctio non valet, ne contingat Eccleſiam manere indotatam, eſtque ſecundum ea quæ ſupra diximus, quòd ſcilicet quando teſtator apponit talem conditionem in caſu quo Epiſcopus ſe ingerat, ſignum eſt quòd noluerit facere Capellaniam collatiuam, & habetur per Rotam apud *Seraphinum deciſ. 591. nm. 2.* Vnde quando caſus accidit in terminis legati Miſſarum, Anniuerſariorum, &c. huiuſmodi; præſupponimus iam Eccleſiam eſſe dotatam, nec obſtare, quòd dictum legatum ſit dos talis Capellæ exiſtentis in dicta Eccleſia dotata, quia etſi videatur dos, eſt legatum pro Miſſis celebrandis, cùm non ſit neceſſarium, vt in qualibet Capella celebrentur Miſſę, & ſic habeāt dotem: nam multoties deſeruiunt pro ornatu Eccleſiæ dictæ Capellæ.

Hoc poſito, Quæritur
319 primò, quæ requirantur ad hoc, vt non ſeruato modo ab Eccleſia legataria, reſoluatur dictum legatum iuxta pactum appoſitum à teſtatore, ideſt acquiratur alteri Eccleſiæ, vel redeat ad hęredes ipſius teſtatoris, & ſimili. Et reſpondet *Felinus conſil. 34. quem ſequitur ex recentioribus Viuianus lib. 2. Praxis, cap. 5. num 49.* requiri tria, primò negligentiam Prælati, ſecundò monitionē, tertiò, quòd Eccleſia non ſit parata moram purgare, hæc requiſita examinat latè *Genuenſis in ſuis Practicabilibus Eccleſiaſticis, quęſtione 127.* & ferè eiſdem verbis *Riccius 3. par. praxis, reſolutione 368.* loquendo de legato facto Eccleſiæ pro celebratione Anniuerſarij ſingulis annis, & & concludunt, non requiri monitionem aliquam, ſed ſed tantùm negligentiam Prælati ſolum, ſi Eccleſia non habet Capitulum, vel Conuentum, vel etiam Capituli, vel Conuentus; ſi Eccleſia illum habeat, item ſi legatum ſit annuum, quòd non ſit parata Eccleſia moram purgare, quod vltimū admittit ſine controuerſia *Riccius*, & confirmat optima ratione *Viuianus loco ſupracitato*, etſi de eo dubitet *Genuenſis*.

Quæritur ſecundò, an eo caſu Eccleſia prima legata-
320 ria poſſit reſtitui aduerſus reſolutionem prædictam in pręiudicium ſubſtituti, vel aliàs vocati exēplificat *Genuenſis loco ſupracitato, quęſtione 344.* in Eccleſia inſtituta ſub conditione, vt ſingulis annis celebret anniuerſa-

uerſarium pro anima teſtatoris, & ſi ſemel defecerit, hæreditas tranſeat ad aliam Eccleſiam, an ſi ſemel defecerit de facto non celebrando dictum Anniuerſarium, poſſit iuuari beneficio reſtitutionis in integrum, & ſic implendo conditionem, viã claudere ſecundæ Eccleſiæ vocatæ in caſu talis defectus, & diſputato articulo pro vtraque parte, concludit pro negatiua, ſcilicet non poſſe per viam dictæ reſtitutionis prima Eccleſia, contra voluntatem teſtatoris, & ius canonicum, quod ipſo iure auſert omnem hæreditatem & commodum non ſeruantibus vltimas voluntates, maximè pias teſtantium, impedire tranſlationem in ſecundam Eccleſiam. Confirmat, quia tota ratio reſtitutionis in integrum fundatur in æquitate, ſed admittere ad reſtitutionis beneficium hoc caſu, eſſet iniquitas, cùm agatur de grauiſſimo præiudicio teſtatoris, &c. Sed non mirum ſi *Genuenſis* ſit huius opinionis, quia vt ſupra *num. præcedenti* dixi, dubitat de tertio requiſito ad finem verificationis huius pacti reſolutiui, nempè quod velit Eccleſia, & ſit parata moram purgare, quod requiſitum poſt alios abſque contradictione admittit *Riccius*, & *Viuianus* optima ratione confirmat, ſi ergo ſecundùm iſtos authores poteſt prima Eccleſia purgare moram, igitur, poteſt reſtitui in integrum, & eſt quod *Genuenſis in fine dictæ quæſtionis*, admittit cum *Baldo*, vt tunc negetur reſtitutio, quando Eccleſia ſciebat dictum onus & poterat, tamen noluit adimplere, & ſic conſtituitur in dolo. Addo ex Rota, Romana cēſus 4 Iunij 1618. coram Dunozetto, quæ eſt 356 apud *P. Duardum in ſuis Commentarijs de cenſi-*
321 *bus*, quod pactum reſolutiuum poteſt apponi duplici modo; Primo verbis directis, Secũdò verbis obliquis; Dicitur appoſitum verbis directis, quando cãtat, quòd in talem euentum dictum legatum habeatur pro non facto dictæ Eccleſiæ, ſed res intelligatur legata alteri Eccleſiæ, vel redeat ad meos hæredes, &c. verbis obliquis eſt cōceptũ; si dixerit teſtator, in talem euẽtũ poſſit talis alia Eccleſia, vel poſſint hæredes mei recuperare dictam rẽ ab Eccleſia, &c. Quando legatum fuit conceptum verbis directis, tunc dominium trãſfertur ipſo iure in ſubſtitu-

tum

tum, & sic non habet locũ reſtitutio, ſed benè quando fuit conceptum verbis obliquis, quia hoc caſu requiritur retro traditio.

Quæritur tertiò, An ſuppoſito, quòd hæreditas non ſufficiat ad legatum præfatum cum pacto reſolutiuo in fauorem alterius loci pij in caſu, quòd recuſabit, vel non adimpleuerit, integrè ſoluendum; poſſit prima

322 Eccleſia ſe concordare cum hęrede pro minori sũma, reiectis conditionibus, in præiudiciũ alterius operis pii ſubſtituti: Ratio dubitandi eſt, quia ex quo Eccleſia prima legataria ſe concordat cum hęrede, reiectis conditionibus celebrandi, &c. videtur factus caſus reſtitutionis, & ideo concordia debet fieri cum opere pio, vel alia Eccleſia ſubſtituta. Hoc tamen non obſtante *Genuenſis loco ſupracitato quæſt. 263.* diſtinguit, aut in dicta concordia fuit auditus locus pius, vel Eccleſia ſubſtituta, vel non; primo caſu etiam ſubdiſtinguit; vel locus pius, aut Eccleſia ſubſtituta obtulit pro dicta ſumma minori, onus adimplere, vel non, si obtulit, & hoc non obſtante fuit facta concordia cum prima Eccleſia legataria reiecto onere, non valet concordia, sicut nec valet, si fuit facta ſecunda Eccleſia, vel opere pio inauditis, ſecùs autem si fuit audita, & non obtulit onus adimplere, quod ego intelligerem etiam pro rata minoris sũmæ, de qua fit concordia, & in hoc excederet oblationem primæ Eccleſię legatariæ, cùm illa ſemper sit potior in paritate oblationis.

323 An autem patronus poſſit fundare iuſpatronatus ſub conditione, quòd non exiſtentibus Clericis ſuę familię, & pro tẽpore, quo nõ extant, redditus iuriſpatronatus sint alterius loci pij, videte *Riccium part. 3. deciſ. Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitanæ deciſ. 240.* Sicut idẽ author *2. part. Piaxis reſolut. 68.* reſoluit aliud dubiũ,

324 An ſcilicet vocatus ad adminiſtrationem Capellanię in caſu mortis cenſeatur vocatus in caſu alterius impedimenti, videte eum, ſolet quoque cum pacto reſolutiuo, apponi aliud pactum,

325 nempè de capienda poſſeſſione propria authoritate in caſu reſolutionis à ſubſtituto, de quo pacto præter alia quæ notant Doctores, in terminis noſtris loquendo, *Genuenſis citata quæſtione 161.* concludit, quòd

quòd etſi valeat tale pactum; tamen ſemper antequam apprehendatur poſſeſſio à ſubſtituto, requiritur ſententia declaratoria iudicis.

SECTIO XXIII.

Legatum factum alicui de annua quantitate, dummodo efficiatur Sacerdos, & Miſſas celebret, aliàs illud capiat alius locus pius, quid faciendum à loco pio, ſi ille non efficiatur Sacerdos,

326 *Ordinum ſuſceptio pendet magis à voluntate, & poteſtate ordinandi, quàm ordinantis.*

327 *Sacerdotij ordinem non ſuſcipiẽs Capellanus iuxta fundationis legem, an ſit priuatus ipſo iure.*

328 *Annus intra quem tenetur quis aſſumere ratione beneficij ſacerdotij ordinẽ quomodo ſit computandus.*

329 *Conditionis ſuperuenientia non tollit ius quæſitum.*

MAteria huius Sectionis habet connexionem cum præcedentibus, & cùm contigiſſet caſus de facto illum reſoluendum eſſe dixi ex his, quæ in ſimili docet *Genuenſis in ſuis Practicabilibus Eccleſiaſticis, quæſtione 632.* vbi quærit de hærede inſtituto ſub hac conditione, dummodo efficiatur Sacerdos, aliàs hæreditas tranſiret ad quandam Eccleſiam, & concludit, quòd
326 ordinum ſuſceptio dependet magis a voluntate, & poteſtate ordinandi, quàm Epiſcopi ordinantis, qui ſẽper præſumitur eſſe paratus dignos ad ordines admittere, proindeque ex quo iſta conditio ſit merè poteſtatiua, poſſe Eccleſiam, vel locum pium inſtare, vt ſtatuatur terminus dicto hæredi, intra quem efficiatur Sacerdos, aliàs declaretur factum eſſe locum ſubſtitutioni, ita à ſimili in caſu noſtro conſului, eſſe procedendum, quod autem idem obſeruandum, ſi talis legatarius ex aliquo caſu nõ poſſit fieri Sacerdos, patet ex his quæ docet *Spino in ſuo ſpeculo teſtamentorum, gloſa 14 Principali, num. 16. ad finem*, nempè, quòd conditio poteſtatiua, licèt deficiat per caſum, numquã tamẽ habetur pro completa. Eodem modo eſſe etiam
327 procedendum, quando ex lege fundationis Capellania ſit habitu ſacerdotalis, ideſt

ſaltem

ſaltem infra annum, qui illa obtinet debet ordinari Sacerdos, quia etſi non curans ſe ordinari; nequaquam remaneat priuatus ipſo iure, prout obtinens beneficium habẽs curam annexam animarum, iuxta ea quæ dixi *Quæſt. 4. Prax. 1. n. 90.* Tamẽ debet moneri, ꝙ eſt idẽ, quàm poſſe iudicẽ ſtatuere terminum, intra quem debeat ipſum ordinem aſſumere, quibus illic allegatis, adde *Riccium part. 3. deciſ. Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitanæ, deciſ. 153. noſtrum Naldum verbo Capellania, num. 5.* vbi etiam habetis;
328 quòd dictus annus numerari debet non à die collationis, vel inſtitutionis, ſed pacificæ poſſeſſionis. Intellige, niſi aliud expreſſum fuit a fundatore, cuius voluntas pro lege habenda eſt, vt ſępius dictum fuit, aliàs etſi poſtquàm factus eſt locus ſubſtitutioni, legatarius efficiatur Sacerdos, nõ per hoc poterit dictum legatum obtinere, ex notatis per *Spino in ſupracitato ſpeculo teſtamentor. gloſa 4. principali à num. 70.* Vbi ponit caſum de eo, qui fundauit Capellaniam cum conditione, vt ad illam præſentari debeat proximior ex ſua cognatione, qui tamen tempore ſuę præſentationis ſit actualiter ſacerdos: aliter ſi ſacerdos non ſit eo tempore, præſentetur Parrochus talis Eccleſiæ; & quærit, an non reperto Sacerdote proximiori vt ſupra, & ideo fuerit inſtitutus Parrochus, poſſit prætendere dictum relictum ille cõſanguineus proximior, ſi poſtea efficiatur Sacerdos, etſi hoc contingat pendente appellatione ab inſtitutione facta de Parrocho, & concludit pro negatiua, vt ſcilicet non debeat auferri dicta Capellania à Parrocho, donec vi-
329 xerit, ea ratione, quòd ius ſemel quæſitum ex ſuperuenientia cõditionis tolli non poſſit, vulgatis iuribus.

SECTIO XXIV.

Legata re, pro Miſſis celebrãdis, perempta, an hæres teneatur de euictione.

330 *Dotantis Eccleſiæ bona eſſe obligata pro ipſa dote, quomodo ſit verum.*

331 *Deteriorata re aſſignata pro dote Capellæ. Quid faciendum, & num. 338 Quid ſi in totum pereat,*

num.332.& 340.

333 *Debitum delegatum pro dote Eccleſiæ, ſi pereat, quia debitor ſit impotens ad ſoluendum, quis teneatur redotare ipſam Eccleſiam. Opinio authoris, num.334.*

335 *Hæres, an & quando teneatur legatario de euictione.*

336 *Legatum quando ſit quantitatis, & quando ſpeciei.*

337 *Iuſpatronatus extinguitur per peremptionem dotis aſſignata à patrono, niſi eam redotauerit.*

339 *Euictio non habet locum, vbi res legata petit fortuitò.*

SVpponimus talem peremptionem euenire poſt traditionem factam Eccleſię legatariæ, vel Capellano, &c. quia ſi eueniret ante; certum eſt, tale periculum pertinere ad ipſum hæredem non ſolùm quando fuit legata res in genere, ſed etiam in ſpecie; tunc enim debet pręſtare extimationē, iuxta text. in *l. cum alienam*, *C. de legatis*. Hoc eſt enim, quod poſt *Lambertinum, docet Genuenſis in ſuis Practicabilibus Eccleſiaſticis, quæſt.342.*

330 vt ſcilicet quando res legata in ſpecie pro dote Capellę reperitur eſſe alienam, Patronus teneatur de euictione, & per conſequens etiam hæres poſt mortem Patroni, quia eo caſu bona omnia dotantis ſunt hipotecata pro dicta dote, quod eſt dicere, talis legatarius non habet obligata bona hęredis; ſed defuncti pro re legata; idem dicendum de exequutore, ſi non hęredi; ſed exequutori fuit mandata erectio talis Capellanię, quia non ſua bona, ſed teſtatoris, quę ſunt apud hęredem remanent obligata pro dicta erectione, quoties enim aliquis facit aliquid ex officio ſibi iniuncto ipſe non tenetur de euictione, ſed is qui mandauit officium, *l. qui erat hæres*, *l. ſi pignori*, *ff. familia erciſcundæ*.

Difficultas igitur videtur eſſe vbi dicta peremptio contingeret poſt traditionem rei legatę, circa quam difficultatem *Lambertinus artic. 8. quæſtionis 5. primæ*
331 *partis libri 1.* loquendo de extenuatione, & deterioratione ipſius rei legatæ iam traditæ in dotem Capellæ, diſtinguit, An id contingat ex caſu fortuito, vel ex culpa, aut negligentia Recto-
ris,

ris, vel Capellani, Primo caſu, ſubdit ipſe, periculum ſpectat ad Eccleſiam; ſecundo caſu, tenebitur Rector, cui doctrinæ congruit id quod nos diximus ſupra hac *Quaeſt. Sect. 14. num. 136 præcipuè*, vbi quærimus; quãdo diminutis fructibus rei pro Capellania relictæ, diminui etiam debeat numerus Miſſarum; Maior difficultas meo iudicio eſt in eo, quòd idem *Lambertinus docet articulo præcedenti eiuſdem quaſtionis ſub num. 13. ad finem*, vbi loquitur de dote aſſignata Eccleſiæ, vel Ca-
332 pellæ per delegationem debitoris, vt ſæpe fieri ſolet, vbi teſtator iubet vendi aliqua ex eius bonis, & conſtitui cenſum, qui cenſus aſſignetur ab hærede, Eccleſiæ, vel Capellæ, pro dote; & Quærit, quid faciendum, ſi debitor cenſus efficiatur non ſoluendo. Reſpondetque diſtinguendo his
333 ferè verbis. Aut iſtud debitum delegatum aſſignatũ fuit pro dote Eccleſiæ veræ, quia à teſtatore fuit cõſtructa Eccleſia, & poſtea iuſſit, de tali debito dotari. Aut verò dictum debitum non fuit aſſignatum pro dote Eccleſię, ſed beneficij in abſtracto, nempe pro Miſſis celebrãdis ſine fundatione vel conſtructione alicuius Eccleſię. Primo caſu, inquit ipſe *Lambertinus*, ſi debitor reperiatur non ſoluendo, primus patronus adhuc tenebitur dare dotẽ, ſi verò patronus neque eſſet ſoluendo, tenetur ipſe Dięceſanus, qui admiſit delegationem debitoris non ſufficientis, ſicuti ſubdit poſtea; ſi debitor effectus eſt non ſoluendo ex negligentia Rectoris, ipſe Rector tenebitur de ſuo dotare, à ſimili de dote, &c.

Secundo verò caſu, quando tractatur de dote beneficij in abſtracto pro aliquibus Miſſis celebrandis ſine fundatione, & conſtructione Eccleſiæ; tunc cùm nulla interuenire poſſit culpa Dięceſani, ex quo in ſimilibus beneficijs ſatis eſt, quòd quis velit fundare tale beneficium, ad hoc, vt Epiſcopus hilari fronte illud acceptare debeat, diſtinguit; aut ille debitor delegatus non erit ſoluendo abſque negligentia vel culpa Rectoris, & tenebitur patronus delegans, ex quo ſemel beneficium creare voluit; Aut debitor delegatus non erit ſoluendo, vel aliàs perijt debitum ex culpa Rectoris, aut eius negligentia, & tunc Rector tenebitur.

Hactenus *Lambertinus*. Sed
334 pace tanti viri in vtroque caſu, ſecluſa negligentia, & culpa hæredis in exactione dicti cēſus, neſcio quomodo poſſit obligari de euictione, cùm hoc caſu tale legatum ſit rei in ſpecie, & Doctores
335 quando quærunt, an legatarius poſſit agere contra hæredem de euictione pro legato; diſtinguunt, an res ſit legata in genere, vel in ſpecie, ac concludunt quòd tantùm poſſit agere, quando fuit legata res in genere, non autem in ſpecie, ex eo quia tunc ſufficit hæredi tradere rem legatam ipſi legatario ſicuti eſt, vt poſt *gloſ. Bart. & alios habetur per Cabalinum in tractat. de euictionibus, §.4. num. 10. & 16. Aluarum Valaſcum poſt conſultationes ſuas, in praxi partitionum, & collationum, cap. 33. à num.*
336 *15.* Quòd autem tunc ſit legata res in ſpecie, quando legati exactio, & executio collata eſt ipſi legatario, habetur per *Franciſcum Nigrum in ſuis controuerſijs forenſ. controuerſia 136. n. 17.* ſicuti etiam, eſſe legatū ſpeciei cùm alicui legantur bona valoris centum v.g. habetur per *Magon. dec. Lucēſi 63 ſub n. 4.* Confirmatur ex his,
337 quæ docent Doctores de extinctione iuriſpatronatus: nam communiter concludunt, extingui per conſumptionem dotis, nec volunt poſſe cogi patronum ad redotandum, imò potiùs ſubdunt; quòd ſi alius redotauerit, hic acquirat iuſpatronatus, quo priuatur primus ille patronus: ita poſt alios *Viuianus in Praxi Iuriſpatronatus libro 15. cap. primo,* Et ſic ceſſat ratio *Lambertini*, ex quo ſemel beneficium creare voluit, quæ militat in patrono ipſo, qui tractat de acquirendo Iuſpatronat. non autem in hærede, qui iam præſtitit rem in ſpecie legatam à teſtatore, ad quod tantum ip-
338 ſe erat obligatus; Quod tantò magis procedit in legato pro Miſſis celebrandis, & ſic vt vocat *Lambertinus*, beneficio in abſtracto, ex coniecturata mente teſtatoris, qui ex quo rem in ſpecie pro illo legauit, de illa re præſumitur voluiſſe tale beneficium erigi, & Miſſas ſibi celebrari, & illa re perempta, etiam ceſſare beneficium, & celebrationem. Fauet decſ. 11. ſub tit. de teſtamentis in antiquis ibi: *Quid ſi pro Anniuerſario duas ſummatas legauerim, quas mihi ſeruiunt Guglielmus, & Raymundus pro*

quo;

quodam affirmario, quod habent in tali loco. Hæres quidem cedendo actiones liberatur; nec ſi penſio ſine hæredis culpa minueretur, aliquid ſuplere cogitur, &c. Summata, quas ſeruiant in tali loco non demonſtrationis, ſed taxationis cauſa vnica oratione declarata ſunt, inde igitur ſolui debet, non aliunde exigi, ſecus dicendum eſt, ſi diuerſis orationibus, demõſtrationis cauſa factum ſit, vt ſæpè in iure contingit. Addo, quòd quando hæres teneretur de euictione, tunc neque teneretur ad penſiones prçteritas, ſed tantùm ad dotem de nouo præſtandam, & ſic in futurum à ſimili eorum, quæ diximus ſupra *Sectione X X I. ſub num. 315.* Et de feudo euicto docet communiter Doctores apud *Modeſtinũ conſilio 46. ſub num. 25.* ſufficere quòd detur cambium, quando expreſsè non fuit promiſſa euictio, *Gaſpar Theſaurus lib 2. quaeſtionum forenſium, quaeſt. 23. ſub nu. 24.* Fauet item *Surdus deciſ. 28.* vbi quòd bona teſtatoris non ſint hipotecata pro legatis annuis, ita vt quando hæres non ſoluit annatas prçteritas, ad eas teneatur fideicommiſſarius.

339 Quod autem, quando talis peremptio contingeret caſu fortuitò, ipſe patronus nequaquam ſit obligatus, ſicut fatetur *Lambert. in 1. caſu ſupra indicato n. 331.* ita debet etiam fateri in ſecundo caſu, quia nec tunc habet locum euictio, *l. Lutius, ff. de euictionibus*, cum alijs adductis per *Caballinum, & Gaſparem Antoninum Theſaurum, locis ſupra allegatis, & confirmat Rota in ſup. proximè relata dec. 11 de teſtam. in antiq. in fin.* ibi: *Caſus autem aduerſus fortuna inſpiciendus non eſt, ſi fundo deteriore facto integra penſio ſolui non poteſt.* Quòd

340 enim dicitur de diminutione, & ſic de parte, etiam dici debet de peremptione, & ſic de toto, cùm militet eadem ratio, argumento notatorum per *Enerardum, & alios*; & in ſpecie, quòd ſicut quandò in parte extenuatur res legata, minuatur onus, ita quando in totum deficit, etiam in totum deficiat onus, habetur per *Pancirolum conſilio 131. num. 22* vbi allegat textum in *l. Imperator, ff. de legatis 2.*

SECTIO XXV.

Legatum pro Miſſis, an debeatur etiam non adita hæreditate.

341 *Legata non debentur niſi hæreditas adeatur, Quid de legatis pijs, num ſeq. De legato pro Miſſis, nu. 349.*

343 *Hæreditas, quæ vacans, & quæ iacens.*

344 *Legata ad pias cauſas, an debeantur quando hæreditas non eſt adita, ex eo quòd ſit quæſtio ſuper nullitate teſtamẽti. Quid ſi ex alio capite non fuit adita hæreditas, nu. 347. & num. 353.*

346 *Teſtamentum non publicatum, quando ſit imperfectum non ſolùm ratione ſolemnitatis, ſed etiam voluntatis.*

348 *Exequutoris facultas circa legata ſatisfacienda non adita hæreditate, an ſe extendat.*

350 *Funeris impenſa appellatione an veniant Miſſæ celebratæ pro defuncto.*

351 *Legata rei dominium, quando recta via trãſeat in Eccleſiam legatariam.*

352 *Legata cõſequi poſſunt vel via ordinaria, vel extraordinaria.*

354 *Hæreditas an dicatur adita ex eo, quòd inſtitutus curauit ſepeliri corpus defuncti, vel pro eo Miſſas celebrari de bonis eiuſdem defuncti.*

341 Regulariter non debentur legata, niſi adeatur hęreditas, *l. eam, quam, C. de fideicommiſſis, l. ſi nemo ff. de teſtamentaria tutela.* Difficultas verſatur
342 circa legata ad pias cauſas quam tangit, ſed non reſoluit *Tiraquellus de priuilegijs piæ cauſæ, priuilegio* 33. tantùm enim citat ibi varios authores de ea tractantes, vt autem huius difficultatis vera reſolutio habeatur, Pręſupponendum eſt ex noſtro *Capicio deciſ.* 87. quem ſequitur Rota Romana apud *Se-*
343 *raph. deciſ.* 1151. quòd hæreditas non adita poteſt eſſe vel vacans, vel iacens; Dicitur vacans, quando non eſt ſpes aliqua, quòd aliquis poſſit eſſe hæres, vnde tunc iudex decernit curatorem hæreditati præcedentibus ſollemnitatibus, de quibus per *Capicium ſupra*. Dicitur iacens, quando eſt ſpes quòd aliquis poſſit hęres. Quãdo igitur hic quęrimus, an legata ad pias cauſas, & pręcipuè legata pro Miſſa-

rum

rum celebratione debean-
tur non adita hęreditate,
non intelligimus, vbi hæ-
reditas non eſt adita, quia
vacãs, ex quo ſolet talis va-
catio contingere, quia illa
non eſt lucroſa, ſed onero-
ſa propter debita teſtatoris,
quæ præferuntur huiuſmo-
di legatis, vel ſi aliquid ſu-
pereſt, curator debet exe-
qui legata pia, ſicut exe-
qui tenebatur hæres, ſed
intelligimus de caſu vbi eſt
iacens; Quod quia poteſt
344 cõtingere, vel quia eſt quę-
ſtio circa nullitatem teſta-
menti, vel ex alio capite
diſtinguendum etiam à no-
bis erit. Si enim hæreditas
344 non eſt adita ex eo, quia
eſt quæſtio ſuper nullitate
teſtamenti, non debentur
legata hæreditate iacente,
& hoc ſiue ſit datus execu-
tor in dicto teſtamento, ſi-
ue non, ita *Petrus Garzia à
Toleto dec.35. relatus à Mar-
ta tomo 5 digeſtorum nouiſſi-
morum titulo legatum cap.5.*
Quando enim Doctores aſ-
ſerunt quòd ad valorẽ iſto-
rum legatorum ad pias cau-
ſas, non eſt neceſſaria adi-
tio hæreditatis, vt infra
ſub *numer.* 148. præſup-
ponunt, eſſe validum te-
ſtamentum, quia tunc ha-
bet dictum teſtamentum
exequutionem paratam,
vt optimè aduertit *Seſſe
de inhibitionibus capit. 2. §.
1. num* 23. quando autem
dubitatur de eius inualidi-
tate tunc etiam neque eſt
certus valor horum legato-
rum ad pias cauſas; ideò
prius debet ſententiari ſu-
per eiuſdem teſtamenti va-
liditate, vt etiam fiat cer-
tus valor illorum legatorũ,
quod maximè, ac præcipuè
eſt verum, quando ita præ-
tenditur nullum teſtamen-
tum; vt neque ex eo debeã-
tur legata pia, quod vt ſu-
pra dictum eſt *ſectione* 5. *ad
finem.* ſecundùm aliquos cõ-
345 tingit, vbi teſtamentum
non ſolùm eſt imperfectum
ratione ſolemnitatis, ſed
etiam ratione voluntatis,
quę opinio ſeruari debet in
praxi, vt per *Couarr. in cap.
Relatum el 1. n. 9. de teſtam.*
vbi allegat varias deciſio-
nes, quibus adde aliam de-
ciſionẽ *Surdi* 292. vbi ponit
346 caſum de muliere, quæ ac-
cerſito notario deſcribere
fecit voluntatem ſuam in
ſpecie teſtamenti cum inſti-
tutione hæredis, & pluri-
bus legatis, inter quæ Fra-
tribus S. Franciſci, capaci-
bus tamen, reliquit in an-
nos ſingulos decem octo au-
reos cum onere celebran-
di Miſſas, & officia certis tẽ-
poribus pro anima ipſius
mulie-

mulieris, & poſtea iuſſit notario, quòd aſſeruaret dictam ſcripturam, quia poſt ſuum redditum à rure, vbi erat itura, ipſum Notarium cũ teſtibus vocaret, ad hoc vt dictam ſcripturam publicaret, quæ mulier antequã ad iſtum actum publicationis deueniret, mortua fuit, & ipſe *Surdus* teſtatur Senatum Mantuanum, & ſi totum id, quod ſupra dictum eſt probaretur per tres teſtes, decidiſſe nequaquam deberi præfatum legatum 18. aureorum annuatim dictis Fratribus, quia ex quo non fuit defectus Notarij in non publicando teſtamentum, ſed voluntas ipſius defunctæ, ſignum eſt, quòd noluit facere teſtamentum; ſed tantùm præparationem quamdam ad teſtandum, & per conſequens dictum teſtamentum non ſolum eſſe imperfectum ratione ſolemnitatis; ſed etiam ratione voluntatis; & ſic nec ſufficiens etiam ad legatorum piorum validitatem, vt latius eſt videre apud eundem & *Ioannem Baptiſtam Hodiernam eius Additionatorẽ*, qui inter alia, allegat *Seraphinum deciſ. 781.* vbi agit de hoc defectu publicationis teſtamenti, quando ſcilicet ſit defectus voluntatis, vel ſolemnitatis.

Quando verò ex alio capite, quàm nullitatis teſta-
347 menti contingit quòd hæreditas ſit iacens; ſemper mihi placuit doctrina *Guidonis Papæ deciſ. 89.* qui docet deberi legata pia hoc caſu, ſi ſit datus exequutor in teſtamento; quam doctrinam etiam ſequitur *Frãciſcus Marcus deciſ. Delphinatus 446.* etſi loquatur in caſu, vbi abſque inſtitutione hæredis, tantùm à teſtatore fuit deſtinatus exequutor ad diſtribuendam integram hæreditatem quam relinquit inter pauperes, qui omni dubio procul habetur loco hæredis; Quia quòd procedat ea doctrina non ſolùm in exequutore vniuerſali, ſed etiam in particulari dato à teſtatore pro exequutione contentorum in teſtamento, vel dumtaxat pro legatis pijs; Patet ea ratione, quam in medium affert *Thomas Sanchez nouiſſimè in ſuis opuſculis moralibus* (ſi ipſe talis operis eſt verus author) *libr. 4 cap. primo, dub. 46. ſub num. 17.*
348 quòd ſcilicet ex eo attento iure communi exequutor non poſſit ante aditam hæreditatem ſuo officio fungi, quia aditio hæredtatis eſt neceſſaria ad firmitatem

con-

contentorum in teſtamento: quæ ratio ceſſat in legatis pijs, ad quorum valorem non requiritur aditio hæreditatis, vt per Doctores, quos ipſe allegat, quibus addo Ciuiliſtarum Principem *Bartolum in l. 1 num. 66. C. de ſacroſanctis Eccleſijs*, ergo etiam non adita hæreditate, poterit exequutor particularis, implorando officium, exequi dicta legata pia, vel ſi data ſit ei facultas à teſtatore, vt ſæpè vidi in facto, poterit vendere bona hæreditaria pro ſatisfaciendis dictis legatis, iuxta ea, quæ docet *Sanchez citato dub. 46.* etſi loquatur in caſu, quòd hæreditas ſit adita per hæredem, qui tamen ſit negligens ſoluere legata, videte eũ. Quę à nobis ſupradicta fuerũt, tantò magis procedunt in legato pro Miſſis celebrandis; nam *Iaſon in dicta l. 1. C. de Sacroſanctis Eccleſijs, ſub nu. 33. & multi alij doctores, quos refert Additio ad citatã deciſ. 89. Guidonis Papa in fine*, concedunt, quòd non adita hæreditate, etiam ſi non ſit datus exequutor, debeatur legatum pium, quando eſſet tale, quòd dilatio afferret periculum animæ defuncti, vel non reciperet dilationem, qui Doctores etſi primum caſum exemplificẽt in reſtitutione vſurarum, & ſecundum in legato pro ſepultura, vel ſubſtentatione infirmorum; tamen ex quo exempla non reſtringunt, ſed declarant, poſſumus & nos extendere ad legatum pro Miſſis, quarum dilatio abſque aliquo dubio affert periculum animæ defuncti, quæ fortaſſe cruciatur in atrociſſimis pęnis Purgatorij, vt patet ſupra *num. 65.* & non recipit dilationem,
350 cùm tale legatum maximè ꝑ vna vice tãctũ, & in die ſui funeris, venit appellatione ſepulturę, vel vt diximus ſup. *n. 84.* funeris expẽſarũ, quod poſtea inueni expreſsè docere, *Gamma deciſ. Luſitana 308. num. 2. & Viuius deciſ. 307. num. 3.* quos refert & ſequitur *Ioannes Baptiſta Hodierna in addition. ad deciſ. 112. Petri Surdi*. Adde alium caſum, in quo legata debentur non adita hęreditate, quando nempè fuit legatum corpus, ita *Baldus in dicta l. 1. ſub num. 131. C. de Sacroſanctis Eccleſijs*, qui dum impugnat *Bartolum*, ſimpliciter ibidem docentem, deberi legata pia, non adita hæreditate, ſubdit hæc verba: *Dic quòd ſi ſi eſt relictum corpus hæreditarium teſtatoris, ſatis poteſt*

ſubſtineri, ideſt opinio *Bartoli*, & allegat *l. à Titio, ff. de furtis*, vbi habetur, quòd 351 hoc caſu recta via dominium tranſit de teſtatore ad legatarium, & ad hunc ſenſum allegatur ille tex. à Ro. Rota apud *Seraphinum deciſ. 1394.* vbi agitur de quodam legato mille florenorũ, facto cuidam Capellę à teſtatore ſuper bonis ſuis, & maximè ſuper terrenis Alphinę & reſoluit, quòd fauore Eccleſiæ tranſeat in eam Capellam ipſo iure abſque traditione per dictum textum: imò quòd non poſſit hoc caſu habere locum exceptio, quòd hæreditas non ſit ſoluendo, cùm id probare debeat hæres, ex quo in dubio hæreditas præſumitur ſoluendo.

Nota etiam alia verba *Baldi Iuriſtarum coriphæi, loco ſupracitato, ſub num. 132.* ibi; *Quod ante aditam hæreditatem non cedit dies in iſtis ceſſione regulari, ex qua oritur actio ex teſtamento, & hipotecaria, ſecùs in ceſſione irregulari, ex qua ſolùm* 152 *oritur officium iudicis*: nam legatum licèt poſſit peti duplici via, vt benè explicat *Seſſe de inhibitionibus, cap. 2. §. 1. num. 3.* Via ordinaria, nempè actione perſonali ex teſtamento, & hipotecaria, prout de hipotecaria habetur per Rotam in illa Melphit. relata à nobis ſupra *num. 175.* Adde quod etiam competat Saluianum interdictum, vt per eandem Rotam in Romana legatorum de Columna 27. Ianuarij 1614. coram Cardinali Sacrato, quæ eſt 18. apud tractatum *de legitima Merlini*, & 69. apud tractatum *de cenſibus noſtri indefeſſi Patris Duardi*, vbi habes hæc verba; *Et quòd pro legato competat Saluianum, tradit Gabriel conſ. 46 num. 11. libr. 1. & fuit reſolutum in Rota, &c. quæ concluſio procedit etiam ſuper mobilibus, & nominibus debitorum Rota in Romana Saluiani 11. Ianuarij 1602. coram bon. mem. Seraphin. &c.* Via extraordinaria, ſcilicet implorando officium iudicis. Tamen quando non eſt adita hæreditas, & præcipuè ſi eſt iacens, competit tantùm via extraordinaria, hoc vult dicere *Baldus*, & latè explicat *Spino in ſuo ſpeculo teſtamentorum, gloſa 8. principali, num. 26.* nempè implorando officium iudicis, non vt moneat vel pręcipiat hęredi, vel exequutori, quòd ſoluant dictum legatum, vt per *Seſſe de inhibitionibus, loco ſupracitato, & Valenzolam*,

zolam conſ. 10. num. 11. vbi affirmat, id poſſe fieri, tam coram iudice ſeculari, quàm Eccleſiaſtico, cùm hic præſupponamus non eſſe aditam hæreditatem, neque datum fuiſſe executorem, ſed vt auditis intereſſe habêtibus, & conſtito, quòd hęreditas ſit ſoluendo, aſſignet corpus aliquod hæreditatis; ſi eſt legatum annuum, vel illum vendat, ſi non adſunt pecuniæ, vel mobilia ad hoc vt ſatisfaciat legato pro Miſſis, ſi eſt pro vna vice tantùm: videte Ceuallos in ſuo ſpeculo communium contra communes quaſt. 103. à num. 29. & quaſt. 107. Regulariter non poteſt legatum propria authoritate capi, niſi ſit data talis facultas à teſtatore, Fallit autem in pia cauſa Molfeſ. tractat. 13. ſuæ ſummę capit. 5. num. 119. Eſt tamen verum, quod ſi tale legatum eſt annuum, debetur à die mortis teſtatoris, etiamſi hæreditas non fuit adita; nec tabulę teſtamenti apertæ, per text. in l. nec ſemel verſ. item Celſus, ff. quando dies legati cedat. ſecundùm quem text. fuiſſe deciſum in S. R. Conſil. Neapolitano, teſtatur de Franchis deciſ. 634. & ſequitur alijs allegatis, Giurba deciſ. Sicula 97. num. 18. vbi tractat articulum, An fructus rei legatæ in annos ſingulos pro cauſa pia, non ſolùm debeâtur à die mortis teſtatoris, quãdo eſt legata ſimpliciter certa res, ſed etiam vbi legata eſt res certa de incertis, An autem pro iſtis fructibus legatarius habeat bona teſtatoris hipoteeata. De Franchis deciſ. 374. num. 12. negat: imò quòd neque ſint hipotęcata pro annatis præteritis, quando dictum legatum petitur à fideicommiſſario, deciſum refert Surdus deciſ. 28. Quid autem ſi petatur ab hærede hæredis, Molfeſ. ſupra num. 57.

Dixi in principio huius ſecundæ partis, Et ſic eſt in-
353 cens, quia ſi hæreditas eſt adita, non tamen ex teſtamento, vbi fuit factum legatum pro Miſſis, ſed per alium inſtitutum vel ab inteſtato, puta quia teſtamentum fuit declaratum nullũ, aut hæres inſtitutus repudiauit hęreditatem, vel pręmortuus fuit ipſi teſtatori, eſt maior difficultas, an legata pia debeantur ab iſto alio hærede, de qua tractant doctores in l. 1. C. de Sacroſanctis Eccleſijs, & plures ex citatis à Tiraquello, tractatur etiam à Rota Romana apud Caſarem de Graſſis deciſ. 155. latè Azeuedo in Conſtitut.

Regni Hiſpan. lib. 2. libr. 5.
354 *tit. 4. nu. 86.* Quando autē quis cenſeri debeat adijſſe hæreditatem, diximus ſupra *quæſt. 4. Praxi 3. cum de ſucceſſione in Iurepatronat. hæreditario*, Quibus illic allegatis, accedit *Mantica de coniecturis vltimarum voluntatum lib. 12. tit. 9.* ibi *num. 8.* videtur docere, quòd ex eo, quòd hęres inſtitutus, vel cui debetur ſucceſſio ab inteſtato curauit de bonis eiuſdem defuncti, vt ſepeliretur, vel alia opera pietatis (quorum appellatione, addimus nos, venit celebratio Miſſarum) pro anima ipſius defuncti, non cenſeatur per hoc hæreditatem adijſſe, quæ omnia quæſo notetis, quia quotidiana.

SECTIO XXVI.

Legans centum de ſuis bonis pro Miſſis, An corpus, vel pecuniam cenſeri debet legaſſe.

355 *Aliud pro alio inuito legatario ſolui non debet ab hærede, & è contra.*

356 *Legatum quando iudicari debeat ſpeciei, ideſt corporis, & quando quantitatis, ideſt pecuniæ. Quid de legato certæ quantitatis de ſuis bonis facto pro Miſſis, & Officijs, num. 357.*

358 *Legatum recipit interpretationem à qualitate ipſius cauſæ, pro qua fuit factum.*

359 *Hæres obligatus ſoluere legatum in pecunia, ſi nō inuenit emptorem corporum hæreditatis, an poſſit legatarium cogere vt recipiat corpus aliquod inſolutum.*

360 *Legatum de aureis, vel florenis, aut alia moneta pro Miſſis, intelligi debet de illa, quæ eſt maioris valoris. Quid autem de legato Calicis, n. 361.*

362 *Valor pecuniæ legatæ ſi eſt variatus, quod tempus debeat attendi, teſtamenti, vel mortis teſtatoris, aut ſolutionis legati.*

Eſt certum, quòd quando legatur corpus aliquod hæreditatis, ſeu vt alij di-
355 cunt ſpeciem, non poſſit hæres, inuito legatario ſoluere in pecunia, ſicut è contra, quando fuit legata pecunia, ſeu vt alij dicunt, quantitatem, eodem legatario inuito, dari corpus in ſolutum, ac è conuerſò hæres non poteſt cogi ſoluere niſi illud quod legatum eſt iuxta regulam

gulam tritam; Aliud pro alio ſolui non debet inuito creditore, nec creditor tenetur aliud dare, quàm id quod debet, *l.2. vbi notant Doctores, §. creditum, ff. ſi certum petatur*. quę regula probabiliter non habet locum in foro conſcientiæ, vt poſt *Valerum*, habetur per noſtrum D*ianam par. 2. tract. 2. miſcellaneo, reſol. 41.* & in terminis legati fauet *text. in l. fundi Trebatiani, ff. de vſufructu legato*. Ex quo text. colligitur ſecundùm *Roman. ſingulari 434.* Quod ſi legata ſit alicui tertia fructuum pars à certo fundo colligenda, non poſſe hæredem inuito legatario extimationem dare. Difficultas verſatur, vbi non conſtat, an ſit legata ſpecies, vel quantitas & pręcipuè hæc difficultas

356 euenit, vbi teſtator legauit alicui centum v.g. de ſuis bonis non exprimendo aliquam rem particularem, vt in caſu *Seraphini, ſupra num.* 351. an illud dicatur legatum ſpeciei, vel quantitatis, de qua tractant *Ruinus conſ. 65. volum. 2. & Magonius deciſ. 63. Lucenſi*, qui refert, in Rota Lucenſi fuiſſe deciſum, legatum iſtud eſſe quantitatis, non ſpeciei, & ſic ſolutionem faciēdam eſſe in pecunia, eſt enim differencia, vt ipſe ait, quando legat quis centum de bonis ſuis, & quando legat bona valoris centum; primo enim caſu cenſetur legata quantitas, ſecundo verò caſu, ſpecies, & ſic inſpiciendum eſt, an quantitas vel ſpecies immediatè ſequatur verbum diſpoſitiuum, lego, relinquo, & ſimilia, quæ videtur diſtinctio clarior diſtinctione, qua vtitur *Ruinus*, an illa verba, de bonis, coniungantur verbo diſpoſitiuo vel executiuo. Et *num. 6. idem Magonius* ſubdit, hoc

357 tantò magis eſſe verum, vbi dictum legatum fuit factum pro Miſſis, vel officijs, quia huiuſmodi legata in pecunia ſolent exequi; allegat *Ruinum citato conſ. 65. col. 1.* qui verè hoc ibi dicit, loquendo etiam de ſimili legato facto, vt diſtribuantur dicta cētum inter pauperes; ſed opponendo, & ſi poſtea *num. 9.* reſpondendo huis obiectioni, non ita clarè loquatur, ſed quidquid dicat poſtea *Ruinus*, illa ratio quā adducit ad probandum, quòd legata pro Miſſis & officijs debeat ſolui in pecunia, quia in pecunia ſolent exequi, eſt optima, cùm legata recipiant interpretationem non ſolùm ex qualitate perſonæ ipſius lega-

361 gatum Eccleſiæ factum de calice ſimpliciter intelligatur de aureo, & non de argenteo, ſi correſpondeant facultates defuncti, & conſuetudo Eccleſiæ; & affert rationem differentiæ inter votum & legatum, quare ſcilicet in voto interpretatio debeat fieri de eo, quod minimũ ſit; in legato verò de eo,
362 quod eſt maius. Sed quid ſi ſit legata certa ſpecies pecuniæ, cuius valor eſt variatus, de tempore teſtamenti, quia v.g. erat maioris, quàm tempore mortis, aut ſolutionis legati, reſpectu cuius valoris debet intelligi dictum legatum? *Oldradus conſilio 31 incip. Thema tale eſt*, *vt refert Afflictus deciſ. 194. ad finem*, vult debere intelligi de valore tempore legati, ſeu teſtamenti, concordat cum doctrina *Alexandri in l. pretia rerum, ff. ad legem falcidiam*, quam ibi communiter ſequuntur Doctores, teſte *Franciſco Martianenſe inter conſilia diuerſorum*, *conſ. 45. num. 27.* Quòd nempe in cognoſcendo valore rerum diſtinguendum eſt inter contractus, & vltimas voluntates, vt in primo caſu attendatur tempus contractus, in ſecundo tempus teſtamenti. Quod autem in promiſsionibus in ſimili caſu variationis monetæ, attendi debeat tempus contractus, ſi moneta promiſſa tempore ſolutionis reperiatur, nec ea ſit in bonitate intrinſeca immutata pluries fuit deciſum per Rotam, vt per *Stephanum Gratianũ tomo 3. ſuarum diſceptat. forenſium cap. 417.* Vbi etiam
363 reperietis, quid obſeruandum ſit, vbi foret dicta moneta per teſtatorem extimata, quia v.g. dixit, Relinquo tot aureos ad rationem tot iuliorum, florenorum, carolenorum, & dicti iulij, vel floreni nunc etiam in valore ſunt variati; de qua re extat deciſ. Ceſenaten. pecuniaria 14. Maij 1597. coram Orano, vbi diſtinguit Rota an dicta extimatio fuit facta cauſa demonſtrationis, vel taxationis. Primo caſu poteſt peti moneta principalis, ſi reperitur, non autem ſecundo caſu. Dixi, *certa ſpecies*, quia ſi fuerit legata pecunia in genere, tunc intrat diſpoſitio tex. in *l. ſi ſeruus plurium, §. vltimo, ff. de legatis 2.* vbi habetur, quòd ante omnia in legato nummorum ſit inſpicienda conſuetudo teſtatoris, de quibus intelligere ſoluebat, latè *Decianus conſ. 9. in fine*, *Marta tom. 3. ff. verb. ſolutio*.

SE-

SECTIO XXVII.

Quę bona ſtabilia poſſint legari pro Miſſis.

364 *Dos Eccleſiæ an poſſit conſtitui in bonis emphiteuticis, vel feudalibus.*

365 *Legari an poſſint pro Anniuerſario, vel alio opere pio bona emphiteutica, vel feudalia. Quando non debeantur ipſa bona, ſed eorum æſtimatio, nu. 367. & num. 374.*

366 *Feudum hæreditarium, quare dicatur alteratum. In eo poteſt hæres grauari, non autem in feudo ex pacto, & prouidentia, num. 368. & 371. Quid ſi ſuccedat quis in eo præter, vel contra voluntatem defuncti, nu. ſequenti. Quid ſi feudum ex pacto, & prouidentia ſit nouum, non autem antiquum, num. 370.*

372 *Feudum ex pacto & prouidentia nouum, in quibus ſubſtineat vires hæreditarij. An imputetur in legitimam primogenito, ibid. In dubio non apparente inueſtitura, an feudum ſit potius iudicandum ex pacto, vel hæreditarium, num. 373. Quid in noſtro Regno, num. ſequ.*

375 *Hæres poteſt grauari in feudo ad ſoluendum certam quantitatē pro Miſſis celebrandis, idem in emphiteuſi, ibidem num. 378. Quantum duret dictum grauamen, num. 379. An expreſsè poſſit grauari, vt ſoluat de fructibus feudi, vel emphiteuſis nu. 377. Adeundo hæreditatē hæres quaſi cōtrahit cum creditoribus, & legatarijs defuncti n. 376.*

380 *Inueſtitus de nouo feudo, vel emphiteuſi, an teneatur ad onera impoſita per prædeceſſorem.*

381 *Fideicommiſſum, an inductum cenſeatur quando eſt prohibita res alienari. An poſſit fieri de feudo, vel emphiteuſi, num. ſequenti. De bonis fideicommiſſo ſubiectis, an poſſit inſtitui Capellania, num. 384.*

383 *Maioratus an poſſit inſtitui ſuper bonis Emphiteuticis.*

Qvia dixi ſupra, quòd pro legato annuo Miſſarum ſolent legari bona ſtabilia, opere pretium duxi, etiam explicare, quæ bona

Regni Hiſpan. lib. 2. libr. 5.
354 *tit.4. nu.86.* Quando autẽ
quis cenſeri debeat adijſſe hæreditatem, diximus ſupra *quæſt.4.Praxi 3. cum de ſucceſſione in Iurepatronat. hæreditario*, Quibus illic allegatis, accedit *Mantica de coniecturis vltimarum voluntatum lib.12. tit.9.* ibi *num. 8.* videtur docere, quòd ex eo, quòd hęres inſtitutus, vel cui debetur ſucceſſio ab inteſtato curauit de bonis eiuſdem defuncti, vt ſepeliretur, vel alia opera pietatis (quorum appellatione, addimus nos, venit celebratio Miſſarum) pro anima ipſius defuncti, non cenſeatur per hoc hæreditatem adijſſe, quæ omnia quæſo notetis, quia quotidiana.

SECTIO XXVI.

Legans centum de ſuis bonis pro Miſſis, An corpus, vel pecuniam cenſeri debet legaſſe.

355 *Aliud pro alio inuito legatario ſolui non debet ab hærede, & è contra.*

356 *Legatum quando iudicari debeat ſpeciei, ideſt corporis, & quando quantitatis, ideſt pecuniæ. Quid de legato certæ quantitatis de ſuis bonis facto pro Miſſis, & Officijs, num. 357.*

358 *Legatum recipit interpretationem à qualitate ipſius cauſæ, pro qua fuit factum.*

359 *Hæres obligatus ſoluere legatum in pecunia, ſi nõ inuenit emptorem corporum hæreditatis, an poſſit legatarium cogere vt recipiat corpus aliquod inſolutum.*

360 *Legatum de aureis, vel florenis, aut alia moneta pro Miſſis, intelligi debet de illa, quæ eſt maioris valoris. Quid autem de legato Calicis, n. 361.*

362 *Valor pecuniæ legatæ ſi eſt variatus, quod tempus debeat attendi, teſtamenti, vel mortis teſtatoris, aut ſolutionis legati.*

EST certum, quòd quando legatur corpus aliquod hæreditatis, ſeu vt alij di-
355 cunt ſpeciem, non poſſit
hæres, inuito legatario ſoluere in pecunia, ſicut è contra, quando fuit legata pecunia, ſeu vt alij dicunt, quantitatem, eodem legatario inuito, dari corpus in ſolutum, ac è conuerſò hæres non poteſt cogi ſoluere niſi illud quod legatum eſt iuxta regulam

gulam tritam; Aliud pro alio ſolui non debet inuito creditore, nec creditor tenetur aliud dare, quàm id quod debet, *l. 2. vbi notant Doctores, §. creditum, ff. ſi certum petatur*. quę regula probabiliter non habet locum in foro conſcientiæ, vt poſt *Valerum*, habetur per noſtrum D*ianam par. 2. tract. 2. miſcellaneo, reſol. 41.* & in terminis legati fauet *text. in l. fundi Trebatiani, ff. de vſufructu legato*. Ex quo text. colligitur ſecundùm *Roman. ſingulari 434.* Quod ſi legata ſit alicui tertia fructuum pars à certo fundo colligenda, non poſſe hæredem inuito legatario extimationem dare. Difficultas verſatur, vbi non conſtat, an ſit legata ſpecies, vel quantitas & pręcipuè hæc difficultas
356 euenit, vbi teſtator legauit alicui centum v.g. de ſuis bonis non exprimendo aliquam rem particularem, vt in caſu *Seraphini, ſupra num. 351.* an illud dicatur legatum ſpeciei, vel quantitatis, de qua tractant *Ruinus conſ. 65. volum. 2. & Magonius deciſ. 63. Lucenſi*, qui refert, in Rota Lucenſi fuiſſe deciſum, legatum iſtud eſſe quantitatis, non ſpeciei, & ſic ſolutionem faciẽdam eſſe in pecunia, eſt enim differentia, vt ipſe ait, quando legat quis centum de bonis ſuis, & quando legat bona valoris centum; primo enim caſu cenſetur legata quantitas, ſecundo verò caſu, ſpecies, & ſic inſpiciendum eſt, an quantitas vel ſpecies immediatè ſequatur verbum diſpoſitiuum, lego, relinquo, & ſimilia, quæ videtur diſtinctio clarior diſtinctione, qua vtitur *Ruinus*, an illa verba, de bonis, coniungantur verbo diſpoſitiuo vel executiuo. Et *num. 6. idem Magonius* ſubdit, hoc
357 tantò magis eſſe verum, vbi dictum legatum fuit factum pro Miſſis, vel officijs, quia huiuſmodi legata in pecunia ſolent exequi; allegat *Ruinum citato conſ. 65. col. 1.* qui verè hoc ibi dicit, loquendo etiam de ſimili legato facto, vt diſtribuantur dicta cẽtum inter pauperes; ſed opponendo, & ſi poſtea *num. 9.* reſpondendo huic obiectioni, non ita clarè loquatur, ſed quidquid dicat poſtea *Ruinus*, illa ratio quã adducit ad probandum, quòd legata pro Miſſis & officijs debeat ſolui in pecunia, quia in pecunia ſolent exequi, eſt optima, cùm legata recipiant interpretationem non ſolùm ex qualitate perſonæ ipſius legatarij.

tarij, vt late per *Manticam libr. 6. de coniecturis vltimarum voluntatum libr. 6. tit. 11. num. 17. & ſequentibus*, vbi ponit plura exempla prædicabilia; quibus adde alia allata per *Surdum deciſ. 150.* vbi in ſpecie, quòd legatum librorum legalium à patre filio Canoniſtæ factum, reſtringitur ad libros canonicos; ſed etiam declaratur ex
358 cauſa ex qua legatum fit; vnde quando legatum fit pro dote, non pretium, ſed ſed res ipſa legata cenſetur, *l. vxori meæ, ff. de dote prælegata*, *Menoch. libr. 4. præſumptione 145. num. 10.* quos refert & ſequitur *Giurba deciſ. Sicula 28. in fine*. Vnde ex hac ratione (quia turpe eſt aliorum dicta referre, vbi additione nihil dignum habetur, nam vt præclarè dixit *Baldus in l. 1. C. de Sacroſanctis Eccleſijs in fine*: Non debet eſſe quis tranſcriptor, ſed aut inuentor, aut declarator) declaro doctrinam iſtam *Magonij* procedere vbi legatum fuit pro Miſſis, vel officijs celebrandis vna vice tantùm, non autem quando fuit pro ſingulis annis in perpetuum, ex quo hoc caſu, potiùs ſolet relinqui ſpecies, ſeu corpus, ex cuius fructibus ipſæ Miſſæ, vel officia annuatim celebrentur, fauet doctrina *Soccini Iunioris conſil. 60. ſub num. 34.* Quòd vbi teſtator legat alicui introitum ſcutorum centum, v.g. cenſeatur legaſſe tot bona ſtabilia, ex quibus arbitrio boni viri, talis introitus percipiatur centum ſcutorum, quorum ſtabilium commodum vel incommodum pertineat ad ipſum legatarium. Confirmatur hodie ex diſpoſitione Decretorum nouiſſimorum de celebratione Miſſarum, Vbi præcipitur, quòd bona, vel pecuniæ legatæ pro Miſſis annuis in perpetuum, conuertantur in ſtabilibus, &c. vt ſupra retulimus *Sectione 20. ad finem*.
359 Sed ponamus, quòd teſtator legauerit quantitatem pecuniæ, tamen in hæreditate non ſint niſi bona ſtabilia, quorum emptores ab hærede non inueniantur, quærimus, an hæres poſſit cogere legatarios ad recipiendum aliqua ex eiſdem ſtabilibus in ſolutum pro ſatisfactione legatorũ? Et Reſpondetur hunc caſum eſſe ſatis controuerſum propter varias deciſiones, & inter ſe contrarias tam in caſu, quo tractatur de ſatisfaciẽdo creditoribus defũcti in pecunia, maximè quando defunctus renunciauit beneficio, *Auth.*

hoc

hoc niſi debitor, C. de ſolutionib. quã in caſu, quo tractatur de ſoluendis legatis expreſsè de pecunia factis, vt eſt videre apud *Gizzarel. deciſ. Sacri Reg. Conſil. Neapolitani* 7. qui concludit, quòd hæres vtroque caſu, quando adijt hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, poſſit cogere tam creditores, quam legatarios, vt ſupra, ad recipiendum bona in ſolutum, vbi nõ reperit emptorem abſque ipſius obligatione & ſine ſuo incommodo, & periculo, tam vbi hæreditas ſit damnoſa, quàm ſi lucroſa & opulenta. Quæ concluſio eſt iuxta textum in *l. final §. & præfatam*, C. *de iure deliberandi*, ibi, *Sed & ſi legatarij interea venerint, eis ſatisfaciant ex hæreditate defuncti, vel ex ipſis rebus, vel ex earum forſitam venditione, &c.* Et confirmat *Ioannes Baptiſta Hodierna in Addition. ad deciſ. 30 Mantuanã Petri Surdi*, vbi refert alias deciſiones, & præcipuè Rotæ Romanæ apud *Ludouiſium deciſ. 352.* Poſtremum dubium, quòd poteſt contingere circa materiam huius ſectionis,
360 eſt, An quando fuit legata quantitas certę pecuniæ pro Miſſis, cuius multę ſunt ſpecies, veluti in Italia ſunt aurei, quorum aliqui ſunt maioris, alij minoris valoris, de quibus interpretandum veniat tale legatũ, ratio dubitandi ſumitur ex eo, quòd in dubio cenſetur legatum, quod minimum eſt, *Ruinus conſ. 118. num. 3. vol. 3.* Et probatur in *l. nummis, ff. de legatis 3.* quia legatum interpretandum eſt ſtrictè, & hoc quia hæres præſumitur grauatus quantò minus poteſt, *l. vnum ex familia, §. ſi rem ff. de legatis* 2. cum alijs concordãtibus adductis per *Giurbam deciſion. Sicula 28. num. 4. & 5.* Sed hac ratione non obſtante, contrariũ dicendum eſt in caſu noſtro, per textum in *l. Titia §. fin. ff. de auro & argento legato*, per quem textum *gloſa ibid. Bartolus, & alij relati per Surdum dec. 298. n. 9. & 10.* limitãt regulam pro ratione dubitãdi allatã, quando agitur de legato facto ad piam cauſam, vt ſcilicet eo caſu, nõ cenſeatur legatum, quod eſt minus; ſed quod eſt maius, vbi refert, ita deciſum per Senatum Mantuanum in terminis legati à patre, filiæ facti ex cauſa dotis, & ſic in terminis legati de florenis, poſt *Soccinum ſeniorẽ*, dixit *Genueuſis in Practicabilibus Eccleſiaſticis quæſtione 153. in fine.* Vbi quòd legatum

361 gatum Eccleſiæ factum de calice ſimpliciter intelligatur de aureo, & non de argenteo, ſi correſpondeant facultates defuncti, & conſuetudo Eccleſiæ; & affert rationem differentiæ inter votum & legatum, quare ſcilicet in voto interpretatio debeat fieri de eo, quod minimũ ſit; in legato verò de eo, 362 quod eſt maius. Sed quid ſi ſit legata certa ſpecies pecuniæ, cuius valor eſt variatus, de tempore teſtamenti, quia v.g. erat maioris, quàm tempore mortis, aut ſolutionis legati, reſpectu cuius valoris debet intelligi dictum legatum? *Oldradus conſilio 31 incip. Thema tale eſt*, *vt refert Afflictus deciſ. 194. ad finem*, vult debere intelligi de valore tempore legati, ſeu teſtamenti, concordat cum doctrina *Alexandri in l. pretia rerum, ff. ad legem falcidiam*, quam ibi communiter ſequuntur Doctores, teſte *Franciſco Martianenſe inter conſilia diuerſorum*, *conſ. 45. num. 27.* Quòd nempe in cognoſcendo valore rerum diſtinguendum eſt inter contractus, & vltimas voluntates, vt in primo caſu attendatur tempus contractus, in ſecundo tempus teſtamenti. Quod autem in promiſsionibus in ſimili caſu variationis monetæ, attendi debeat tempus contractus, ſi moneta promiſſa tempore ſolutionis reperiatur, nec ea ſit in bonitate intrinſeca immutata pluries fuit deciſum per Rotam, vt per *Stephanum Gratiani tomo 3. ſuarum diſceptat. forenſium cap. 417.* Vbi etiam
363 reperietis, quid obſeruandum ſit, vbi foret dicta moneta per teſtatorem extimata, quia v.g. dixit, Relinquo tot aureos ad rationem tot iuliorum, florenorum, carolenorum, & dicti iulij, vel floreni nunc etiam in valore ſunt variati; de qua re extat deciſ. Ceſenaten. pecuniaria 14. Maij 1597. coram Orano, vbi diſtinguit Rota an dicta extimatio fuit facta cauſa demonſtrationis, vel taxationis. Primo caſu poteſt peti moneta principalis, ſi reperitur, non autem ſecundo caſu. Dixi, *certa ſpecies*, quia ſi fuerit legata pecunia in genere, tunc intrat diſpoſitio tex. in *l. ſi ſeruus plurium*, *§. vltimo*, *ff. de legatis* 2. vbi habetur, quòd ante omnia in legato nummorum ſit inſpicienda conſuetudo teſtatoris, de quibus intelligere ſoluebat, latè *Decianus conſ. 9. in fine*, *Marta tom. 3. ff. verb. ſolutio*.

SE-

SECTIO XXVII.

Quę bona ſtabilia poſſint legari pro Miſſis.

364 *Dos Eccleſiæ an poſſit conſtitui in bonis emphiteuticis, vel feudalibus.*

365 *Legari an poſſint pro Anniuerſario, vel alio opere pio bona emphiteutica, vel feudalia. Quando non debeantur ipſa bona, ſed eorum æſtimatio, nu. 367. & num. 374.*

366 *Feudum hæreditarium, quare dicatur alteratum. In eo poteſt hæres grauari, non autem in feudo ex pacto, & prouidentia, num. 368. & 371. Quid ſi ſuccedat quis in eo præter, vel contra voluntatem defuncti, nu. ſequenti. Quid ſi feudum ex pacto, & prouidentia ſit nouum, non autem antiquum, num. 370.*

372 *Feudum ex pacto & prouidentia nouum, in quibus ſubſtineat vires hæreditarij, An imputetur in legitimam primogenito, ibid. In dubio non apparente inueſtitura, an feudum ſit potius iudicandum ex pacto, vel hæreditarium, num. 373. Quid in noſtro Regno, num. ſequ.*

375 *Hæres poteſt grauari in feudo ad ſoluendum certam quantitatẽ pro Miſſis celebrandis, idem in emphiteuſi, ibidem num. 378. Quantum duret dictum grauamen, num. 379. An expreſſè poſſit grauari, vt ſoluat de fructibus feudi, vel emphiteuſis nu. 377. Adeundo hæreditatẽ hæres quaſi cõtrahit cum creditoribus, & legatarijs defuncti n. 376.*

380 *Inueſtitus de nouo feudo, vel emphiteuſi, an teneatur ad onera impoſita per prædeceſſorem.*

381 *Fideicommiſſum, an inductum cenſeatur quando eſt prohibita res alienari. An poſſit fieri de feudo, vel emphiteuſi, num. ſequenti. De bonis fideicommiſſo ſubiectis, an poſſit inſtitui Capellania, num. 384.*

383 *Maioratus an poſſit inſtitui ſuper bonis Emphiteuticis.*

QVia dixi ſupra, quòd pro legato annuo Miſſarum ſolent legari bona ſtabilia, operę pretium duxi, etiam explicare, quæ bona

 ſta-

ſtabilia prohibita ſint, vt ita dixerim ad hunc effectum in perpetuum relinqui. Hęc difficultas reducitur, præcipuè circa bona feudalia, & emphiteotica, de quibus *Viuianus libr. 2. ſua praxis iuriſpat. cap 4. n. 6.* breuiter ſe expedit, his verbis: *Dos autem conſtitui poteſt, etiam in re emphiteutica, ſeu feudali, dummodo Dominus directus, etiam remittat dominium, quo caſu vterque & vtilis, & directus dominus erit patronus, vel poteſt dari res emphiteotica pro dote etiam ſine conſenſu domini, cum hoc, vt vendatur vtile dominiũ, & de pretio emãtur alia bona*, *Lambertinus libr. 1 part. 1. quaſt. 5. art. 4. & 6. Hactenus Viuianus.* Hæc omnia, quæ dicit *Viuianus*, & ſi ſint vera, tamen non euacuant omnes difficultates, quæ occurrere poſſunt in hac materia, nempè quando relinquitur talis res ſine conſenſu domini directi, vel non fuit iuſſum vt vendatur, & de eius pretio emantur alia bona. Vndè clariùs, & latiùs videtur examinare hunc articulum *Perez de Anniuerſarijs, & Capellanijs, lib. 1.*
365 *cap. 19.* vbi quærit, an bonæ emphiteutica, ac etiam feudalia poſſint relinqui pro anniuerſario Miſſarum vel alterius cauſæ piæ, qui diſtinguit, an bona prędicta relinquantur ſimpliciter laico cum onere anniuerſarij ſine aliqua prohibitione alienationis, vel cum prohibitione alienationis. Primo caſu poſſunt legari, quia nõ efficiuntur per hoc Eccleſiaſtica, & ſi in omnem caſum, quo iure commiſſi, vel aliàs emphiteuſis redit ad dominum, ceſſabit onus anniuerſarij. Secundo verò caſu etiamſi laico relinquantur cum prohibitione alienationis, non debetur ipſa res emphiteutica, vel feudalis, ſed extimatio ipſius ad ſimilitudinem legati rei alienæ, item ſe declarat hoc vltimum procedere non in feudo proprio, & recto, ſcilicet ex pacto, & prouidentia, ſed in feudo alterato, ſeu vt nos dicimus, in feudo
366 hæreditario, quod dicitur alteratum, quia iſta conceſſio pro hęredibus alterat antiquam naturam feudi, vt poſt *Camerarium, & alios* notat *Andreas de Georgio conſil. ſuo 18. num. 28.* Sed hoc etiã indiget delaratione, vt ſcilicet, quando di-
367 citur, quòd legato feudo debeatur æſtimatio (quæ eſt verior opinio, vt poſt alios probat latè *Gizzarellus deciſ.*

eiſ. 36. vbi loquitur de legato ſuper feudum facto Hoſpitali, hanc eſſe receptiorem opinioné in Regno poſt *Rouitum*, teſtatur *P. Molfeſius part. 2. ſua ſumma tract. 13. cap. 5. num. 69.* ſicut in terminis legati emphiteuſis pro anima, etiam quòd debeatur æſtimatio, loquitur *Maſtrill. part. 2. deciſ. 128.* etſi ſe declaret hoc habere locum in emphiteuſi laicali, non autem Eccleſiaſtica, motus forſitan ex diſpoſitione text. *in cap. filius noſter, extra de teſtamentis*, vbi ſecundùm vnũ intellectum hæres non tenetur de euictione, quando teſtator fecit legatum de re, quæ eſt alicuius Eccleſiæ, qui intellectus non eſt omninò certus, vt eſt videre per Doctores, & præcipuè *Couarr.* dictum text. comentantes, latè *Stephanus Gratianus deciſ. Rotæ Marchiæ 39. & Marcus Antonius de Amatis in dec. 55 eiuſd. Rot. Marchiæ*)

368 intelligitur autem de feudo vel emphiteuſi non ex pacto, & prouidentia, ſed hæreditarijs: nam in iſtis poteſt ſucceſſor grauari, vt per *Gizzarellum deciſ. 36.* vbi probat, quòd ſucceſſor in feudo hæreditario poſſit grauari vſque ad integrum valorem ipſius: intellige deducta legitima, ſi filius ſit qui ſuccedat. *de Franchis deciſ. 1. Rouitus Pragm. 4. de feudis n. 61.* qui *Gizzarel. dec. 28.* contra *Camillum de Curtis* latè probat, id eſſe verum, etiam

369 quando iſte qui eſt nũc ſucceſſor in feudo hæreditario, ſucceſſerat præter, vel contra voluntatem grauantis, puta quia alium remotiorẽ, vel extraneum inſtituit, & in ſpecie, quod legato feudo ex pacto & prouidentia non debeatur æſtimatio, habetur per *Magonium deciſ. Floren-*

370 *tina 54.* Adde hoc eſſe verum, quando feudum iſtud ex pacto, & prouidentia non eſſet nouum, ſed antiquum; tunc enim cùm illud perueniat ad ſucceſſorem non iudicio defuncti, ſed prouidentia legis, vt poſt alios notat *Camillus de Curtis meus Preceptor in lectura feudorum in ſuo Diuerſorio iuris feudalis fol. 50. num. 65.* Et in eo tot ſunt inueſtituræ, quot ſunt gradus, & perſonæ. *Andreas de Yſernia in cap. 1. §. preterea Ducatus, poſt num. 38. de prohibita feudi alienatione per Fridericum, & in cap. 1. §. quid ergo, & §. hoc quoque de ſucceſſione feudi*, malè allegatus ab *Andrea de Georgio Allegatione 18. num. 11.* pro feudo hæreditario, vt ibidem animaduertit *P. de Ponte* in codice, qui aſſer-

uatur in inſigni Biblioteca
domus noſtræ, Sanctorum
Apoſtolorum, hic Neapoli;
ideoque in eo habet locum
dictum *Andreæ de Yſernia*;
371 quòd in ipſo, ſucceſſor non
poteſt grauari neque pro vna
candela ſebacea etiam pro
anima, vt per *Ildiſonſum
Perez ſupracitato cap. 19. n.
6.* Quibus illic allegatis, ad-
de *Giurbam alios allegantem
deciſ. Sicula 108. à num. 11.*
Quod eſt verum, ſiue adſit
aſſenſus domini directi, ſiue
non; *Rouitus poſt alios prag-
matica 4. de feudis num. 106.*
etſi contrarium videatur do-
cere *P. Molfeſ. part. 2. ſum-
ma tract. 13. cap. 5. num. 69.*
372 Quia feudum quoque ex
pacto & prouidentia, ſi eſt
nouum, per omnia ſubſtinet
vices feudi hæreditarij in hoc
vt ſucceſſor teneatur habere
ratam voluntatem defuncti,
qui feudum de nouo acquiſi-
uit, *De Franchis deciſ. 1 num.
30. Camillus de Curtis loco ſu-
pracit. fol. 51. num. 81. Giz-
zarel. dec. 28. n. 3.* Quod etiam
feudum nouum ex pacto &
prouidentia imputetur pri-
mogenito in legitimam; ha-
betur per *Sardum conſ. 427*;
ſed ceſſat difficultas in noſtro
Regno cùm in eo omnia feu-
da ſint hæreditaria, *Gizza-
rellus cit. deciſ. 28. n. 23.* Vn-
373 de & ſi in dubio non ap-
parente inueſtitura, regula-
riter feudum potius præſu-
matur ex pacto & prouiden-
tia, quàm hæreditarium,
*Magonius deciſ. Florentina
54.* Tamen in noſtro Regno
potius præſumi debet hære-
ditarium, vt benè Præceptor
meus *Camillus de Curtis ſu-
pracitato diuerſorio iuris feu-
dalis, fol. 65. num. 130. & ſe-
quentibus, & Andreas de Geor-
gio, qui fuit eius ſucceſſor in
lectura feudorum, allegat. 29.
num. 6.* Hæc dicta ſint pro
explicatione diſtinctionis al-
latæ per *Ildefonſum Perez*.
Quæ etſi etiam ſit vera, ta-
men pro praxi clariùs ita
374 diſtinguerem; Vel emphi-
teuſis, aut feudum hæredita-
rium, vt ſupra, fuit relictum
Eccleſiæ; vel Capellano pro
annua celebratione Miſſarũ,
& tunc ſiue fuerit prohibita
alienatio, ſiue non, ſi domi-
nus directus non conſentiat,
non poteſt Capellanus, vel
Eccleſia retinere feudum,
neque emphiteuſim pro ſe,
cùm ipſo caſu vigeat præiu-
dicium ipſius domini directi
deueniendo ad manus mor-
tuas, ſed tantùm debet ha-
bere æſtimationem, vel ſi ha-
buit rem emphiteuticam, aut
feudalem, cogi poteſt infra
annum ad illam vendendam
alteri laico. *Maſtrillus deciſ.
128. ad finem part. 2. latius*

Laco-

Iacobus Cancer part. 1. variarum reſolut. cap. 11. num. 59. qui loquûtur in terminis emphiteuſis, ſicut in terminis feudi loquuntur Gizzarellus, de Franchis, & alij ſupracitati.

Vel nõ fuit Eccleſię, &c. relictum feudũ, aut emphiteu-
375 ſis legata, ſed tantùm grauatus ſucceſſor in feudo, ſoluere ſingulis annis Capellano, vel Eccleſiæ certam quãtitatem, & hoc caſu ad eam quantitatem ſoluendam remanebit quilibet ſucceſſor obligatus, donec emphiteuſis, vel feudum redeat ad dominum directum. Ratio eſt vt benè, poſt Loffredum Dominus de Franchis deciſ. 1. n. 33. quia tunc non inducitur onus ſuper feudum, ſed tantùm remanet hæres obligatus actione ex teſtamento, quæ eſt perſonalis ad ſoluendam dictam quantitatem, clarius Conſiliarius Andreas de Giorgio allegatione 14. nu.
376 19. Præſuppoſito enim, feudum, & emphiteuſim eſſe hæditaria, non poteſt quis habere dictũ feudum, niſi adeũdo hæreditatem, & ſicut ſupra diximus quæſt. 4. Praxi 3 eũ de ſucceſſione in Iurepatr. hæreditario num. 59 non poteſt quis repudiare hæreditatem, & retinere feudum tale, eſt verior opinio quidquid Rota contrarium videatur tenuiſſe deciſ. 464. 1. part. nouiſſ. & alij quos reijcit D. de Curtis in ſuo Diuerſorio Iuris feudalis fol. 45. num. 2. vbi allegat deciſ. 47. Capycij. 112. Afflicti, & de Franchis deciſ. 1. num. 16. Sed adeundo quis hæreditatem, videtur quaſi contrahere cum creditoribus, & legatarijs defuncti, igitur non mirum eſt, ſi dicatur, tale onus non eſſe ſuper feudo, ſed tantùm pro eo adimplẽdo, remanere obligatum hæredem actione ex teſtamento, ſeu perſonali, idem erit
377 ſi expreſsè diceretur à teſtatore, quòd de fructibus feudi ſolueretur à ſucceſſoribus dicta quantitas, ob doctrinam magiſtralem Baldi in cap. 1. §. hoc quoque columna fin. de ſucceſſione feudi, vbi docet, valere legatum annuũ de fructibus vineæ feudalis, v. g. ſoluatur pro anima ſalma vini, vel olei, quia intelligitur de fructibus à ſolo ſeparatis, qui ſunt in bonis hęredis, & non pars feudi, ſequitur alijs allegatis Regens Rouitus in allegationibus pro Secundogenitis de Grimaldis, quas inſeruit inter ſua commentaria ad Pragmaticas huius Regni, & propriè in pragmaticâ 4. de feudis num. 109. vbi etiam fuit deciſus pri-

mus

mus caſus de grauamine incerta quantitate in perpetuum ſoluenda ſecundo genitis, vt apparet ex voto, quod ibi refert poſt allegationes, Conſiliarij Thomæ Veſpuli, hanc etiam doctrinam de legato fructuum, habere locum etiam in emphiteuſi, patet ex his, quæ dixit *Corbulus in tractatu de iure emphiteutico, titulo de cauſa priuationis ob alienationẽ irrequiſito domino, ampliatione 49. à nu. 13.* vbi aduertit, hoc valde differre à ſuppoſitione rei feudalis, vel emphiteuticæ pro annuo cenſu, de qua re latiſſimè agit noſter *P. Duardus in ſuis Commentarijs de cenſibus §. 1. quaſt. 10. & tribus ſequentibus.*

378

Quando dixi, *Donec emphiteuſis, vel feudum redeant ad dominũ directũ*, intellige niſi tali oneris impoſitioni conſenſerit dominus directus, *Corbulus de iure emphiteutico, cum de cauſa priuationis ob alienationem irrequiſito domino, ampliatione 34.* vbi allegat *Andream de Yſernia*, idem docentem de feudo, quia aliàs ſucceſſores non tenentur amplius ad dictum onus ſoluendum, ex regula communi, reſoluto iure datoris, reſoluitur ius acceetoris, *l. lex vectigali, ff. de pignoribus, Iacobus Cancer lib. 1. variarum reſolutionum c. 11. à num. 23.* vbi declarat per quem reditum ad dominum directum reſoluantur onera, quæ erant ſuper emphiteuſim; de qua re etiam agit *De Franchis deciſ. 126. num. Duardus de cenſibus §. 1. quaſt. 12 à num. 41.* Ad quos lectorem remittimus; quia loquuntur de libertate quò ad ipſam emphiteuſim, & non tractant, an & quando rediret ad dominum directum emphiteuſis, vel aperiretur feudum domino cum culpa ſucceſſoris, iſte ſucceſſor, etſi amittat emphiteuſim, & feudum; tamen adhuc remaneat obligatus ad ſoluendam annuam præſtationem pro Miſſis celebrandis, cum nemo ex culpa aliena debeat damnum reportare, Nec etiam tangunt aliud dubium, an ſi emphiteuſis, vel feudum ceſſet per lineam finitam, vel tempus completum iuxta conditionem ipſius, ſed iterum fuit ſucceſſor inueſtitus, remaneat apud ipſum hoc onus, ſed forſitam omiſerunt ea tractare, quia pro certo habuerunt, primo caſu ad tale onus remanere obligatum eum, qui culpa ſua amiſit emphiteuſim, vel feudum; ſi habeat alia bona, ſaltem in conſcientia; & ſecundo caſu

379

ſu, de nouo inueſtitum ad nihilum amplius teneri, quod autem ex renouatione inueſtituræ feudum dicatur nouũ, & pro tali debeat reputari, probat *Maſtrillus part. 1. deciſ. 56. nu. 17. & ſequ.* Ex quibus patet neque hoc caſu habere locum diſtinctionem *Perez*, an ſit prohibita alienatio, vel non: Nam ſi aliqua ratione vitiari poſſet ſimile legatum ex prohibitione alienationis, illa eſſet, quia
381 ex tali prohibitione inducitur fideicommiſſum, *Magonius deciſ. Florentina 33. in principio*, latiùs *Peregrinus de fideicommiſſis art. 14.* & nos diximus ſupra *ſect. 13.* vbi ideo firmauimus cum eodem *Perez*, per ſolam impoſitionem oneris Miſſarum in perpetuum ſoluendi ſuper aliqua re, non induci fideicõmiſſum reale, niſi expreſsè reperiatur prohibita illius rei
382 alienatio; ſed de iure communi non eſt prohibitum inducere fideicommiſſum in feudo hæreditario, & etiam mixto inter vocatos in inueſtitura, vt latè probat *Surdus conſ. 105.* & idem fore in hoc Regno (ſi non eſſet expreſsè prohibitum per Pragmaticam, quam vulgo vocant nouem capitum, quæ eſt *Pragmatica 4. in 6. capite de feudis*, vbi etiam in iſto caſu, ſicut alijs octo, ibi rerecenſitis, auferctur facultas dandi aſſenſum Proregi, & reſeruatur, vt id fieri non poſſit niſi cum conſenſu Regis) probat eruditiſſimè meus cõdiſcipulus & amiciſſimus *Cyrus Maſtrillus Reſponſo ſuo 11. à num* 7. idem eſſe in emphiteuſi, quòd ſcilicet in ea poſſit fieri fideicommiſſum inter comprehenſos in inueſtitura, poſt alios docent *Marius Antoninus lib. 1. variarum reſolut. 101. num. 16. Magonius deciſ. Lucenſi 7. num. 38.* Igitur nihil intereſt de iure communi, an ſit prohibita alienatio vel non. Item & ſi in hoc Regno ſit prohibitum inducere fideicommiſſum ſuper feudo, non tamen eſt prohibitum illum grauare, vt ſupra abſque prohibitione alienationis. Vnde hoc caſu militare poteſt dicta diſtinctio, quando eſt etiam prohibitum inducere fideicommiſſum, vt in noſtro Regno, extare prohibitionem circa bona feudalia ſupra dictum eſt. Nec obſtat deciſio *Antonij Gamma 214.* vbi aſſerit iudicatum fuiſſe in Senatu Luſitano non potuiſſe imponi onus Miſſarum celebrandarum ſuper re emphiteutica; quia præter quod in caſu dictæ deciſionis, onus non fuit impoſitum à teſtatore;

tore; ſed in diuiſione vni ex hæredibus fuerunt aſſignata dicta bona emphiteutica, tamquam allodialia, quia ignorabatur, illa eſſe emphiteutica cum dicto onere; Senatus motus fuit ex eo, quòd
383 Maioratus non poſſit inſtitui ſuper re emphiteutica, quod non eſt omnino certũ, & ipſe met *Gamma* fatetur, aliàs in eodem Senatu fuiſſe determinatum pro affirmatiua, quæ eſt veriſſima opinio vbi dictus Maioratus fuit inductus inter vocatos in inueſtitura, vt ſupra dictum eſt *num. 181. & 182.* de fideicõmiſſo, quod fraternizzat cum Maioratu.

Tandem poteſt quæri, An
384 ſuper bonis ſubiectis fideicommiſſo poſſit fundari Capellania, ſeu imponi onus Miſſarum celebrandarum, hanc quæſtionem examinat *Lambertinus artic. 8. quinta quæſtionis principalis 1. partis 1. libri num. 24.* Et concludere videtur, quòd Eccleſia non poſſit conſtrui in fundo ſubiecto fideicommiſſo, ſed benè Eccleſiã deductã in eſſe, poſſe dotari de bonis ſubiectis fideicommiſſo, & affert rationem diuerſitatis, quia non eſt neceſſarium conſtrui Eccleſiam, ſicut eſt neceſſarium, vt Eccleſia iam conſtructa dotetur, hæc deciſio fundatur in ſimilitudine dotis filię, quæ poteſt conſtitui de his bonis, vrgente neceſſitate, quia ſcilicet non adſint alia bona, niſi fideicommiſſo ſubiecta; ſed adhuc pro hac cauſa eſt neceſſaria facultas Principis, vt latè *Peregrinus de fideicommiſſis art. 42.* conſultiùs erit vt quãdo ſuper dictis bonis, quis vult fundare Capellaniam, requirat conſenſum eius de cuius præiudicio agitur, ſeu cui facienda eſt reſtitutio, per notata à *P. Duardo de cenſibus §. 1. quæſt. 7. num. 34.*

Declara hoc intelligi non de re ipſa, quæ ſubiecta eſt fideicommiſſo, quia illa debet reſtitui. ſed æſtimatione ipſius, ſicut dictum eſt ſupra de feudo, & emphiteuñ legata pro dote Capellaniæ, vel Eccleſiæ, ſi enim quando legatur res aliena coniunctæ perſonæ, etiam ignoranter, debetur æſtimatio, vt in terminis legati de re ſubiecta fideicommiſſo, notat *Laderchius Imolen. conſ. 53. num. 1. & 4.* quanto magis, quando ſimile legatum reperitur factum pro Miſſis celebrandis, vel alia pia cauſa, vt benè notat *Tiraquellus de priuilegijs piæ cauſæ priuilegio 66.* Nota caſum, in quo non debetur neque æſtimatio, & eſt ſi ipſa res ſubiecta fideicommiſſo,

miſſo, emphiteutica, vel feudali ante ſolutionem ipſius æſtimationis, perempta ſit, *Antonius Gomeſius in ſuis comentar. Tripartit. libr. 1. cap. 12. de legatis num. 31. ad medium.*

SECTIO XXVIII.

Promittens moribundo ſoluere legatum pro Miſſis celebrandis, an teneatur illud ſoluere.

385 *Filius, vel vxor promittens patri, vel marito moribundo ſoluere legata pia ab eo facienda, an in conſcientia teneantur dicta legata ſoluere. Quid ſi promiſerunt ſoluere eius debita, n. 386. Quid quò ad forum externum. num. 400.*

386 *Teſtis deponens in particulari magis probat, quàm deponens in generali.*

387 *Reſtitutionis in integrum beneficio vti poteſt minor in conſcientia in caſibus, in quibus illud ſibi de iure competit. Quid de beneficio Velleiani reſpectu mulieris. ibid.*

388 *Hæres promittens teſtatori ſoluere legata ab eo facta, vel facienda, an teneatur dictam promiſſionem adimplere; etiam ſi vires hæreditatis non ſuppetant. Quomodo teneatur quando promiſit, ſed de bonis eiuſdem defuncti, extra tamen teſtamentum, num. ſequ. An prohibeatur detrahere falcidiam, num. 402.*

400 *Promiſſio probata per teſtes, an dici poſſit ſtipulatio, vel remaneat pactum nudum. Facta defuncto de ſoluendo legatum ab eo factum quot teſtibus probetur, num. ſequenti.*

SAepius accidere ſolet, vt parente, vel marito, aut amico ægrotante ad mortẽ, & ęgrè ferẽte, quia nõ habet in bonis, vt legatum facere poſſit pro Miſſarum celebratione, vel alio opere pio, filius, vxor, vel amicus diues, vt ſolatio afficiat illum, ei promittat ſoluere dictum legatum; Quæritur hic à nobis, an & quando hanc promiſſionem adimplere iſti teneantur, ſequuta morte illius, cui promiſerunt, vt ſupra, & licèt pro
384 foro conſcientiæ videatur diffinitum hoc quæſitum ex

tore; ſed in diuiſione vni ex hæredibus fuerunt aſſignata dicta bona emphiteutica, tamquam allodialia, quia ignorabatur, illa eſſe emphiteutica cum dicto onere; Senatus motus fuit ex eo, quòd
383 Maioratus non poſſit inſtitui ſuper re emphiteutica; quod non eſt omnino certũ, & ipſe met *Gamma* fatetur, aliàs in eodem Senatu fuiſſe determinatum pro affirmatiua, quæ eſt veriſſima opinio vbi dictus Maioratus fuit inductus inter vocatos in inueſtitura, vt ſupra dictum eſt *num. 181. & 182.* de fideicõmiſſo, quod fraternizzat cum Maioratu.

Tandem poteſt quæri, An
384 ſuper bonis ſubiectis fideicommiſſo poſſit fundari Capellania, ſeu imponi onus Miſſarum celebrandarum, hanc quæſtionem examinat *Lambertinus artic. 8. quinta quæſtionis principalis 1. partis 1. libri num. 24.* Et concludere videtur, quòd Eccleſia non poſſit conſtrui in fundo ſubiecto fideicommiſſo, ſed benè Eccleſiã deductã in eſſe, poſſe dotari de bonis ſubiectis fideicommiſſo, & affert rationem diuerſitatis, quia non eſt neceſſarium conſtrui Eccleſiam, ſicut eſt neceſſarium, vt Eccleſia iam conſtructa dotetur, hæc deciſio fundatur in ſimilitudine dotis filię, quæ poteſt conſtitui de his bonis, vrgente neceſſitate, quia ſcilicet non adſint alia bona, niſi fideicommiſſo ſubiecta; ſed adhuc pro hac cauſa eſt neceſſaria facultas Principis, vt latè *Peregrinus de fideicommiſſis art. 42.* conſultiùs erit vt quãdo ſuper dictis bonis, quis vult fundare Capellaniam, requirat conſenſum eius de cuius præiudicio agitur, ſeu cui facienda eſt reſtitutio, per notata à *P. Duardo de cenſibus §. 1. quæſt. 7. num. 34.*

Declara hoc intelligi non de re ipſa, quæ ſubiecta eſt fideicommiſſo, quia illa debet reſtitui. ſed æſtimatione ipſius, ſicut dictum eſt ſupra de feudo, & emphiteuſi legata pro dote Capellaniæ, vel Eccleſiæ, ſi enim quando legatur res aliena coniunctæ perſonæ, etiam ignoranter, debetur æſtimatio, vt in terminis legati de re ſubiecta fideicommiſſo, notat *Laderchius Imolen. conſ. 53. num. 1. & 4.* quanto magis, quando ſimile legatum reperitur factum pro Miſſis celebrandis, vel alia pia cauſa, vt benè notat *Tiraquellus de priuilegijs piæ cauſæ priuilegio 66.* Nota caſum, in quo non debetur neque æſtimatio, & eſt ſi ipſa res ſubiecta fideicommiſſo.

miſſo, emphiteutica, vel feudali ante ſolutionem ipſius æſtimationis, perempta ſit, *Antonius Gomeſius in ſuis comentar. Tripartit. libr. 1. cap. 12. de legatis num. 31. ad medium.*

SECTIO XXVIII.

Promittens moribundo ſoluere legatum pro Miſſis celebrandis, an teneatur illud ſoluere.

385 *Filius, vel uxor promittens patri, vel marito moribundo ſoluere legata pia ab eo facienda, an in conſcientia teneantur dicta legata ſoluere. Quid ſi promiſerunt ſoluere eius debita, n. 386. Quid quò ad forum externum, num. 400.*

386 *Teſtis deponens in particulari magis probat, quàm deponens in generali.*

387 *Reſtitutionis in integrum beneficio uti poteſt minor in conſcientia in caſibus, in quibus illud ſibi de iure competit. Quid de beneficio Velleiani reſpectu mulieris. ibid.*

388 *Hares promittens teſtatori ſoluere legata ab eo facta, vel facienda, an teneatur dictam promiſſionem adimplere, etiam ſi vires hæreditatis non ſuppetant. Quomodo teneatur quando promiſit, ſed de bonis eiuſdem defuncti, extra tamen teſtamentum, num. ſequ. An prohibeatur detrahere falcidiam, num. 402.*

400 *Promiſſio probata per teſtes, an dici poſſit ſtipulatio, vel remaneat pactum nudum. Facta defuncto de ſoluendo legatum ab eo factum quot teſtibus probetur, num. ſequenti.*

SAepius accidere ſolet, vt parente, vel marito, aut amico ægrotante ad mortẽ, & ęgrè ferẽte, quia nõ habet in bonis, vt legatum facere poſſit pro Miſſarum celebratione, vel alio opere pio, filius, vxor, vel amicus diues, vt ſolatio afficiat illum, ei promittat ſoluere dictum legatum; Quæritur hic à nobis, an & quando hanc promiſſionem adimplere iſti teneantur, ſequuta morte illius, cui promiſerunt, vt ſupra, & licèt pro
384 foro conſcientiæ videatur diffinitum hoc quæſitum ex

his,quæ diximus ſupra, *quæſtion.1. Section. 3.* Tamen non pigebit, hic adnotare, quòd in terminis de filio, & vxore loquendo,docet *Thomas Sanchez libr.4.de matrimonio diſput.9. num. 15. &*
385 *ſequent.* ſicut enim teſtis deponens in particulari,magis probat,quã deponens in generali, vt per *Magon.deciſ.Lucenſi 96 num.14.* Ita etiam & doctrina magis animum implet, quando datur in ſpecie, quàm vbi præbetur ex regulis generalibus. Diſtinguit enim *Sanchez* hoc modo, vel filius, aut vxor promiſit ſpontè, vel inſtante ægroto: ſi enim ſpontè, & vltrò promiſit; dicendo, lega quidquid volueris pro tua anima, nam deficiẽtibus tuis bonis, ego ſoluam; tenebitur in conſcientia ſoluere; ſi ille iam fiſus dictis verbis, legauerit pro anima quãtitatem mediocrẽ; Secùs ſi ipſo ægroto inſtante,quia tunc præſumitur vxor, vel filius ductus, vel ducta ad promittendum metu reuerentiali, ſcilicet timens ne ipſum ægrotum cõtriſtaret,vel idẽ indignaretur, maximè ſi legatum vel legata arbitrio boni viri valde excederent: nam vt vtar verbis ipſius, cùm loquitur de filio, *Decet enim filium, attenta bonorum, quæ habet,quãtitate, obligare ſe ad ad aliqua legata pia pro parentis anima.* Quod etiam non videmus, cur non idem etiam dicendũ ſit de vxore quæ eſt os de oſſibus, & caro de carne ſua,videre eum, quia etiam tractat alium ar-
386 ticulum, de vxore, vel filio patri, vel marito moribundo, promittentibus ſoluere debita, & quòd minor
387 poteſt in cõſcientia vti beneficio reſtitutionis in caſibus,in quibus ſibi competit, quòd etiam loquendo de beneficio Velleiani reſpectu mulieris, docet poſt alios *Azeuedo tomo 2. in Conſtitut.Regn.Hiſpan. libr.5. tit. 3.leg.9. num.2. fol.mihi 79.* In amico autem, & quolibet alio extraneo, in quo ceſſat metus cauſa,omninò obſeruandum erit id, quod diximus *ſupra ſect.3.* ſcilicet qua intentione promiſit, vtrum ſeriò, animo ſe obligandi, vel tantùm ex vrbanitate, & ſic ſecundùm humanam politicam.

Quò verò ad forum ex-
388 ternum, proponit caſum *Iacobus Cancer lib.3.variar. reſolut. cap.20 num.306.* de quodã Agricola, qui hæredẽ vniuerſalem inſtituit filium, quem ſuſceperat ex prima vxore, & quia pater parum in

in bonis habebat, & filius ille erat diues, fecit, quòd dictus filius hæres inſtitutus promitteret in dicto ſuo teſtamento, ſoluere mille libras, tribus alijs filijs, quos ex ſecunda vxore relinquebat, & ſubdit, conſuluiſſe tali caſu, filiũ pręfatũ cenſeri debere talem promiſſionẽ feciſſe tamquam hæres, & non de proprio, allegans ea, quæ tradit *Bartolus in leg. cùm quis decedens* 35. *§. teſtamento*, *ff. de legatis* 3. *quem dicit, ad hoc allegare Iulium Clarum in §.teſtam. quaſtion* 95. *in fine*. Ideo non tenetur vltra vires hæreditarias, igitur videtur ſupponere, quòd quando expreſsè promiſit de proprio, tunc teneatur etiam ſi vires hæreditatis non ſuppetant. Quod intellige; niſi multum excederet, & maximè ſi filius eſt hæres inſtitutus, in quo militat cauſa metus, vt ſupra. Qua autẽ actione ad talem promiſſionem adimplẽdam cogi talis poſſit; percipere facilè lector poterit ex his, quæ notat *Surd.dec.*149.vbi habetis ca-
389 ſum de promiſſione facta ab hærede, defuncto extra tamen teſtamentum, non de bonis ipſius hæredis, ſed eiuſdem teſtatoris. Sed quid de ſimili promiſſione facta moribundo ab eo, qui non fuit hęres inſtitutus. Tũc diſtinguendum eſſe cenſemus, aut dicta promiſſio, quam præſupponimus, facta extra teſtamentum, probatur per teſtes, vel non; Primo caſu, poteſt cogi promittens ad adimplendam promiſſionẽ. Quia & ſi olim fuit magna diſſenſio inter Doctores,
400 an promiſſio probata per teſtes dicatur ſtipulatio, vel pactum nudum, quia ſi eſſet pactum nudum non oriretur ex ea efficax actio ad agendum, ſicut actionem produceret, quando eſſet ſtipulatio, hodie tamen in noſtro Regno videtur deciſa, vt patet ex *Afflicto deciſ.* 120. vbi refert deciſum per Sacr. Conſilium pro obſeruantia dictæ promiſſionis probatæ per teſtes, ſicuti etiam fuit declaratum per legem particularem in Hiſpania vt habetis per *Azeuedo tom.* 2. *in Conſtitut. Regni Hiſpaniarum lib.*5.*tit.*16.*de*
401 *los contractos nu.*12.Quæres tandem per quot teſtes probari poſſit dicta promiſſio: ita vt dici poſſit ſtipulatio vt ſupra? Reſpondeo ſufficere duos teſtes: *Surdus citata dec.*149.de qua re etiam egit *conſ.*356.*num.*17 *vol.*3. Nec etiam mirum, quia talis promiſſio tranſit

in vim contractus, & contractus non requirit plus, quàm duos teſtes, *Stephanus Gratianus tom 4. diſceptat. Forenſium cap. 150. num.*

402 32. Quòd hæres promittẽs ſoluere legata vt ſupra, non per hoc prohibeatur, falcidiam detrahere, poſt alios, notat *Surdus conſ. 506 num. 9. volum. 4.*

SECTIO XXIX.

Capellano defuncto nullo nominato ſucceſſore, prout nominare debuerat, ex forma legati pro Miſſis celebrandis, an extinguatur legatum.

403 *Conditio, quòd Capellanus eligat ſuum ſucceſſorem, poteſt apponi in fundatione Capellaniæ.*

404 *Perſonatus eſt beneficium Eccleſiaſticum.*

405 *Emphiteuſis, & feudum fraternizzant cum iure patronat.*

406 *Nominandi facultatem ad Emphiteuſim, feudum, vel Capellaniam, qui habet, ſi non nominauit, an hæres ipſius poſſit uti dicta facultate nominandi. An hæres ipſe cenſeatur nominatus ad emphiteuſim, vel feudum, num. ſequ. Quid ſi plures reliquit hæredes, num. 408. In ſpecie de nominatione ad Capellaniam non facta ab eo, qui debebat ſucceſſorem nominare, quis cenſeatur nominatus, n. 409. Et quando nullus cẽſeri debeat nominatus, quis poſſit, & debeat ad eam Capellanum nominare, & quomodo, n. 416. & 420. An iſta nominandi facultas conſumetur per primam, vel inualidam nominationẽ. num. 422.*

410 *Conditio, & ſi per caſum fortuitum in perſonam eius, à qua debebat verificari, deficiat, quando extinguatur legatum, & num. 413.*

412 *Legatum regulari debet ex cauſa propter quam fuit relictum.*

414 *Beneficium ob negligentiã vel defectum alterius non debet mutare naturam.*

415 *Ordinarius conferendo beneficium de Iurepatron. ratione deuolutionis, debet in eo, cui confert ſeruare qualitates à fundatore requiſitas.*

417 *Feudum deuolutum, & iterum conceſſum, cenſetur conceſſum ſecundùm primam naturam.*

He-

418 *Hæreditas vt deuoluatur ad ſubſtitutum in caſu negligentiæ, quid requiratur. An ſit neceſſaria interpellatio, num. ſeq.*

419 *Legatum pro Capellanis nominandis ab ipſo teſtatore, ſi poſtea non nominentur, an ſit incertum.*

421 *Hæres vbi iubetur aliquid reſtituere vni de familia, quẽ elegerit; ſi moriatur nulla facta electione, cui debeat fieri reſtitutio.*

423 *Regularium in Eccleſijs nõ poteſt fundari beneficiũ ſeculare, ipſis regularibus inuitis. Neque ſacerdotes ſeculares ibi celebrare eis inuitis, ibid.*

INter alias conditiones, quæ apponi ſolent ab his, qui legant alicui Sacerdoti pro Miſſis celebrandis, & tale legatum, volunt eſſe perpetuum, vna eſt, quòd ipſe ſacerdos eligat, vel nominet alium Sacerdotem in ſuum ſucceſſorem, vt de facto vidimus fuiſſe iniunctum in legato, de quo emanauit deciſio in illa Melphiten. legati pij, relata à nobis ſupra *hac eadem Quæſtione ſub n. 71.* Quam conditionem etiã
403 poſſe apponi, quando fundatur Capellania collatiua, quæ eſt propriè beneficium, vt ſæpius dictum fuit ſupra; poſt *Molfeſium, & Riccium,* diximus, & nos ſupra *Quæſt. 3. ſub num. 72.* ac confirmatur ex deciſ. in illa Gerunden. Perſonatus, & cauſæ piæ, quam retulimus *eadem Quæſt. 3. num. 47. & ſequentib.* vbi præſupponitur fuiſſe cum tali conditione fundatum Perſonatum, qui
404 etiam eſt propriè beneficium, vt in eadem deciſione habetur, & latè probat *Filliuccius, poſt Azor. tract. 41. de Beneſic. Eccleſiaſticis n. 24.* Quærimus igitur hic, Quid faciẽdũ hoc caſu; ſi Capellanus moriatur non facta aliqua nominatione de ſucceſſore? Et quia iſte articulus, & ſi non reperi adhuc, quòd ſit tactus in terminis Capellaniæ, tamen à Doctoribus tractatur in terminis emphiteuſis, & feu-
405 di, quæ fraternizzant cum iſtis Capellanijs, vt de iuſpatronat. poſt Rotam, diximus ſupra *Quæſt. 4. Praxi 3. num. 120. ad finem.* In primis in mediũ afferemus, quæ Doctores docent in materia emphiteuſis, & feudi, & deinde noſtram ſententiam aperiemus circa hanc noſtrã materiã Capellaniarum, ſiuè illæ ſint collatiuæ, ſiuè non. De emphiteuſi, & feudo receptis pro ſe & perſona nominanda.

Digitized by Google

da. Docet primò *Genuenſis in ſuis practicabilibus Eccle-*
406 *ſiaſt.quæſt.*82. Quòd ſi talis moriatur ex eo quod, minimè nominauerit aliquem, ius iſtud nominandi non tranſeat ad hæredem, hæc enim eſt conditio poteſtatiua, quæ coheret perſonæ, nec tranſmittitur ad alium, cùm ſolus Deus, qui ſcrutator eſt cordium, noſcat ſecretum animi. Secundò
407 docet, quòd eo caſu, ipſe hæres cēſeretur nominatus: ita *loco ſupracitato quæſt.*83. ideòque illum debere habere emphiteuſim, vel feudum, de qua re latè *Caldas in ſuo tract.de emphiteuſi*, nouiſſimè tractat.
408 Dixi, *hæres*, nam ſecus eſt; ſi plures reliquit hęredes, quia tunc non ſolùm omnes nequaquam cenſeri poſſunt nominati, cùm facultas ſi conceſſa in ſingulari, pro perſona nominanda, vel pro eo, quem nominauerit, ſed etiam, quia tūc magnum verſaretur præiudicium dñi directi, cuius intereſt habere pauciores emphiteutas ob ſpem facilioris deuolutionis, vt innuit *Genuenſis citata quæſt.* 83. & clarius in facto, de conceſſione emphiteoſis facta cuidam pro ſe, & extraneo nominando, in caſu carentiæ prolis, cùm talis deceſſerit abſque liberis: relictis quatuor hæredibus extraneis, nulla facta nominatione de eo, qui ſuccedre deberet in dicta emphiteuſi, concludit *Menochius conſ.*474. *volum.*5. illam reuerti ad Eccleſiam, quæ erat domina directa ipſius emphiteuſis, in qua propriè habet locum doctrina dicti Conſilij; quia in feudo, vel maioratu. v. g. ſi plures, quis reliquerit filios hæredes, primogenitus cenſeri debet nominatus, per allegata à *Franciſco nigro in controuerſijs forenſibus tom.* 1. *controuerſia* 56, Ex quibus ab eo notatis (vt ad applicationem, circa caſum noſtrum de Capellanijs, aliquādo deueniamus) apparet,
409 difficultatem iſtam non vendicare ſibi locum, quando vnus tantùm eſt in diſpoſitione, veluti ſi dictum ſit, quòd nominet proximiorē, vel ſi ſint plures in diſpoſitione, veluti ſi dixerit, quòd nominet vnum Sacerdotem vel clericum de familia, tamen non reperitur tempore ſuæ mortis, niſi vnus de familia, qui ſit Sacerdos, vel Clericus; in his enim caſibus, etſi qui nominare debebat mortuus ſit nulla facta nominatione, iſte proximior, iſte vnicus Sacerdos

dos cenſeri debet nominatus, & idcircò debet in Capellania ſuccedere; & ſi illa eſt collatiua, in illa inſtitui, his enim caſibus habet nominationem ab ipſo fundatore, quæ ſufficit. Sed vrget difficultas, quando nominatio facienda erat vnius de pluribus, ſiue certis, ſiue incertis, putà, quia cautum fuit, vt nominet vnũ Sacerdotem, aut Clericum ſimpliciter, vel etiam ſi addidit, quòd talis Sacerdos, vel Clericus ſit de familia, tempore ſuæ mortis repeŕiuntur plures Sacerdotes, vel Clerici de familia. Videtur hoc caſu, ſi Capellania non eſt collatiua, quòd illa extinguatur, vel ſi ſit collatiua, efficiatur liberæ collationis, iuxta regulam, quam ſupra *num.* indicauimus, quòd ſcilicet, & ſi
410 conditio deficiat per caſum fortuitum contingentem in perſona eius, in cuius perſona debebat impleri, legatum extinctum cenſeatur, quæ regula probatur in *l. legatum C. de conditionibus inſertis.* vbi pro caſu fortuito, ſupponitur mors eſtque iſta reſolutio iuxta doctrinam *Menochÿ*, ſupra relatam, in terminis emphiteuſis, à qua (vt dixi) valet argumentum ad iſtas Capellanias maximè quò ad ſucceſſionem in eis, de qua hic agimus.

His tamen non obſtanti-
411 bus, contrarium eſſe dicendum putamus, ſi caſus contingeret in noſtris terminis, nempe non extingui primo caſu dictam Capellaniam, nec ſecundo caſu, euadere omninò liberæ collationis. Prima pars de Capellania non collatiua, quòd non extinguatur, & bona pro ea relicta non accreſcant hæ-
412 redi. Probatur: nam legatũ eatenus debetur, quatenus res illa, propter quam legatum fuit factum, indigeat dicto legato, cùm diſpoſitio reguletur ex cauſa finali. *l. Lutius §. 1. ff. de legatis 1. l. nec ſemel §. final. ff. quando dies legati cedat cũ aliÿs allegatis per Magonium deciſ. Lucenſi 28. num. 8.* Sed res, & cauſa finalis ob quam fuit factum legatum, adhuc eget celebratione Miſſarum ergò Capellania prędicta nõ debet extingui. Minor probatur, quia res, ob quam fuit factum dictum legatum, ſeu illius cauſa finalis, non eſt nominatio facienda à Capellano, vel alia perſona, ſed ſuffragium animæ ipſius fundatoris, vel aliarum animarum, & augumentum cultus diuini, vt ſupponimus

mus

mus pro indubitato, At iſta res, ſeu cauſa finalis adhuc durat, ergò, non debet extingui legatum, & ſic manet reſponſum ad tex. in *l. legatū C. de conditionibus inſertis*,
413 vbi dicta cauſa finalis, & res, ob quam fuit legatum, non durabat, ex quo mortuus erat ille, cum quo matrimonium debebat contrahi, cuius matrimonij cauſa fuit factum legatum.

Secunda pars, ꝙ ſi Capellania ſit collatiua, non euadat omninò liberæ collationis, etiam probatur; quia
414 ob negligentiam, & defectum alicuius particularis non debet beneficium mutare ſuam naturam; vnde, vt ſupra ſuo loco diximus, poſt *Perez libr. 2. de Anniuerſar. & Capellan. cap. 10. num. 27. ad finem, Garziam part. 10. de benefic. cap. 3. nu.*
415 Ex eo quòd ex negligentia Patroni in non præſentando intra tempus legitimum, vel eius defectum, putà, quia prǫſentauit indignum, etſi inſtitutio abſque præſētatione deuoluatur ad ordinarium, nō tamē poteſt ordinarius inſtituere quē voluerit, ſed tantùm habentem qualitates à fundatore requiſitas. Item ex *Gabriele conſ. 185. num. 2. vol. 2.* Quòd etſi ob collationem factam propter vltimum ſtatum ab alio, quàm à patrono, inferatur præiudicium vero patrono quò ad tempus præteritum, non tamen poteſt inferri quò ad tempus futurum, & ſic quò ad
416 futuras prǫſētationes. Vnde in caſu præſenti, dicendū à ſimili erit, quòd non facta nominatione à Capellano, vel alio de ſucceſſore, ſiue Capellania ſit collatiua, ſinō, poſſe & debere Epiſcopū in primo caſu, abſq; alia prǫſentatione inſtituere, & in ſecundo caſu, illū nominare, tāquam exequutor de iure piarum voluntatum ob negligentiam eius, qui debebat exequi illas, obſeruando tamen, quòd inſtitutus, vel nominatus habeat qualitates requiſitas à fundatore, vel teſtatore, vt ſupra diximus: qui inſtitutus, vel nominatus poſtea facultatem habebit nominandi ſucceſſorem iuxta primæuam naturam à fundatore, vel teſtatore ipſi Capellaniæ inſitam, fauent allegata *per Surdum conſ. 474. num. 4.*
417 *volum. 4.* in terminis feudi deuoluti, vt ſi iterum concedatur, cenſeatur conceſſum ſecundùm propriam naturam, & ſi non ſit improbabile, quando is qui debebat nominare, Capellanus

lanus erat idem fundator, quòd hæres, vel hæredes ipſius poſſint loco defuncti illos nominare, vt patet ex Viterbien. cenſus 6. Aprilis, 1590. coram Platto, quæ eſt 15. apud Comentaria de cenſibus noſtri P. Duardi, quam hic pro parte tranſcribere non erit inutile, etiam pro declaratione eorum quę dicta fuerunt ſupra Sectione 22. verba ipſius ſunt iſta: *Reſoluerunt Domini, cõfirmandas eſſe ſententias latas ad fauorem Monaſterij, & fratrum S. Mariæ de Quercu ſuper deuolutione hæreditatis q. Dominici Petratij ob id, quod hæredes nõ adimpleuerint eiuſdem Dominici voluntatem in aſſignanda dote Capellæ, quam ipſe teſtator conſtrui iuſſerat intra terminum duorum an-*
418 *norum præfixum. Cùm enim hoc teſtatoris præceptũ haberet adiectam pęnam priuationis, & deuolutionis hęreditatis ad dictam Eccleſiã S. Mariæ, iuſtè iudicatum fuit, deuolutioni huiuſmodi locum fuiſſe, ſtante hæredum mora in adimplendo, Paulus de Caſtro conſ. 292. num. 8. libr. 1. Gozzadin conſ. 34. num. 7. Aymon conſ. 193. ſub num. 4. Abb. conſ. 38. ſub. nu. 14. Corneus con. 99. col. 1. & conſ. 250. col. 4. Decianus con-*
419 *ſil. 11. num. 13. lib. 2. Quod procedit etiam nulla facta interpellatione, ſtante lapſu termini duorum annorum appoſiti à teſtatore, Gozzad. Aymon, & Abb. in locis ſupracitatis. Non obſtat, quòd teſtator nullos elegerit Capellanos, quibus ſolutio fie-*
420 *ret, prout ſe electurum in legato profeſſus fuerat. Quia electione non facta, non videbantur hæredes obligati ad ſoluendum, iux. tex. in l. ſi quis ita ſcripſerit hæredem, ff. de hæredib. inſtituendis, & in l. qui plures ff. de vſufructu legato, cum alijs allegatis. Quia fuit reſponſum, in caſu noſtro nullam eſſe incertitudinem, propter quam legatum debeat vitiari. Nec enim dubitari poteſt de perſona legantis, nec ignorari quid legetur, nec cui legetur, ex quo legitur apertè in teſtamento Dominici, legare ſexagita ſcuta annua pro dote Capellæ conſtruendæ, & propterea de validitate legati non eſt ambigendum, Paul. de Caſtro in l. 2. num. 3. ff. de hęred. inſtit. Nec redditur inutile, nec irritum ex eo, quòd Capellani, inter quos erat facienda diſtributio dictorum ſexaginta ſcutorum, non fuerint à teſtatore nominati; nam defectus huius nominationis non alterat præceden-*

diſpoſitionem certam, ſed perindè eſt, ac ſi teſtator nullam de huiuſmodi Capellanorum nominatione facienda feciſſet mentionem, vt declarat idem Paul. de Caſtro, Imola, Alber. & alij in dicta l. 2. ff. de hæredib inſtituendis, Alex. & alij in l. ſi teſtamentum C. de inſtit. & ſubſtit. Aymon conſ. 147. num. 6. vel perindè erat, ac ſi teſtatorem pœnituiſſet, ſibi reſeruaſſe talem nominationem l. penult. C. de inſtitut. & ſubſtit. Alex. & alij in dicta l. ſi teſtament. Curtius iunior conſ. 12. num. 1. Menoch conſ 224. num. 10. libr. 3. Nec dicatur, ex hoc ſaltem ceſſare culpam, aut dolum in hæredibus differentibus exequi voluntatem teſtatoris, quaſi habuerint ſaltem probabilem cauſam differendi ſolutionem ſexaginta ſcutorum donec eligerentur Capellani. Quia cùm clara ſint verba dicti relicti facti Capellæ, non debuerunt hæredes ob omiſſam nominationem Capellanorum, ſolutionem, pro dote Capellæ faciendam, & ſi modo optabant, eligi Capellanos, qui Capellæ inſeruire debebant. Vel illos ipſi eligere, vel curare, vt ab Epiſcopo eligerentur, Maximè cùm non poſſint allegare aliquã ignorantiam; tum etiam ex eo quòd poſt factam ab Epiſcopo electionem horum Capellanorum, fuerunt moniti. Poſtremò etiam, quòd in iudicio vocati, litem ſubſtituerunt, & ad ſolutionem legati deuenire neglexerunt.

Adde neque eſſe improbabile in caſu, vbi fuit dictum à teſtatore, quòd Capellanus anteceſſor nominet, vel eligere debeat alium Capellanum pro ſuo ſucceſſore, qui ſit de familia, vt in tali caſu cẽſeatur nominatus, & ideo debeat habere dictam Capellaniam Sacerdos vel Clericus, ſi dicta Capellania non eſt ſacerdotalis actu, prout poteſt eſſe ex expreſſis verbis teſtatoris; proximior de familia, nam & ſi magna controuerſia ſit inter Doctores in illo
421 articulo; An vbi relinquitur aliquid reſtituendum vnĩ de famia, quem hæres elegerit, vel volet eligere, ſi tali caſu hæres non declaret, vtrum admittantur ad dictum relictum omnes de familia ſimul, vel ordine ſucceſſiuo, vt per *Petrum Peraltam in l. vnum ex familia, §. rogo à num. 14. ff. de legatis 2* Qui etſi in ſuo caſu de re diuidua defendat, deberi ad illud admitti omnes, tamen in terminis Capel-

pel-

pellaniæ, quæ nõ poteſt omnibus competere, ſed vni tantùm, etiam ipſe neceſſariò, concluderet cum contraria ſententia, vt ſcilicet admitti ad illã debeat proximior.

Quæri etiam poteſt, an poſito, quòd is qui debebat aliquem nominare pro ſuo ſucceſſore in Capellania, de facto nominauit aliquem, qui ei præmortuus eſt, an licitum ſit ei denuò alium nominare. Ratio dubitandi eſt, quòd conditio ſufficit ſi ſit ſemel adîpleta, licèt non durauerit, ex congeſtis per *Tiraquellum in l. ſi vmquam, verbo ſuſceperit liberos num. 87. & ſequen. C. de reuoc. donation.* Contrarium tamen eſt veriùs, & tenuit Rota apud *Seraphinum deciſ. 589.* in terminis emphiteuſis, à qua vt dixi, argumentatur ad iſtam noſtram materiam,
422 vt ſcilicet non conſumetur facultas per primam nominationem, ſicuti neque per nominationem, quæ nulla & inualida ſit. Nam vbi conceſſio ſit pro determinata cauſa, ſemper durat conceſſio, donec durat ipſa cauſa, ob quam fuit facta ipſa conceſſio; ſed conceſſio huius facultatis nominandi non fuit facta ex alia cauſa, niſi vt anteceſſor relinquat ſibi ſucceſſorem in Capellania, ergo ſemper quod deficit ipſe ſucceſſor, poteſt nominare. Caſum notabilẽ in quo poteſt eſſe inualida nominatio facta ex facultate data à fundatore, habetis in Gerunden. Perſonatus de qua mentionem fecimus in principio ſectionis, vbi quia inualiditas conſtabat poſt mortem eius, qui nominare debebat, fuit dictum quòd ſuccederet cauſa pia ſubſtituta ab ipſo teſtatore, ergò vbi non adeſt dicta ſubſtitutio, prouiſio illius regulanda erit, ac ſi non fuiſſet facta nominatio, cũ paria ſint aliquid non facere, & facere, ſed inualidè & nulliter, vulgatis iuribus: & ideò etiã ſi ille ſemel nominatus non moriatur, neque eſt negandum poſſe habentem facultatem nominandi, ſi pœnituit de prima nominatione, alium nominare, & ſic variare vſque ad extremum vitę ſpiritum, hoc enim mihi ſignificat regula illa approbata à Rota, quòd facultas non conſumitur per primam nominationem.

Circa punctum principalem Deciſionis ſupra relatæ *num. 118.* Nota adeſſe *Conſilium Calderini 14. ſub titulo.*

tulo de teſtamentis. Vbi quęritur de legato relicto, vt de bonis ſuis ædificetur vnum Altare in Eccleſia Eremitarũ, & illi aſſignetur dos, an valeat dictũ legatum, & ibi debeat poni Sacerdos ſecularis, ad officiandum Altare? Et reſpondet, valere legatum, non tamen debere ibi poni Sacerdotem ſecularem, ſed illud legatũ applicari Monaſterio. Non aperit tñ, an dicti Fratres, prę-ſati Monaſterij, quibus applicatur legatum, teneantur celebrare Miſſas in dicto altari, ſed forſitan id præſupponit, cùm illa conditio in tãtum habeatur pro non adiecta in dicto legato, quatenus non poteſt creari
423 beneficium ſeculare, quod præſupponunt verba illa, *aſſignetur dos*. Nec etiã ſacerdos ſecularis celebrare, in Eccleſia Regularium, inuitis dictis Regularibus, vt diximus ſupra, & docet expreſsè *Lambertinus artic.* 7. *I I. quæſtionis principalis primæ partis 1. libri*. Quod adeo eſt verum, vt neque poſſint Epiſcopi, vel alij Prælati facere Miſſas celebrari in Monaſterio aliquo, inuitis Prælatis, etiam ob bonum commune, habetur in *cap. luminoſo 18. quæſt. 2. & in Bullario Rodriguez fol. 183*. Idem conceſſit Eugenius IV. Congregationi Sanctæ Iuſtinæ, vbi excommunicantur oppoſitum facientes, Refert alias conceſſiones *Rodriguez tomo 3. quæſtione 4. articulo 1.* etiam ſi Miſſa dicenda ſit pro defuncto tumulato in Monaſterio Fratruum, & notat *Portellius in ſuis dubijs Regularibus, verbo Miſſa in Additione, nu. 3.* Non autem quin non conſentientibus ipſis Regularibus, quòd Sacerdos ſecularis celebret, & hæredes defuncti acquirant Iuſpatron. in Capella ſita intra eorum Eccleſiam, ipſa dos, quæ etiam fuit aſſignata pro celebratione Miſſarum, remaneat apud apud eos libera, ſine illo onere, cum quo relinquebatur, pro Sacerdote ſeculari, nam res ſemper tranſit cum onere ſuo, & cauſa, ex allegatis per Rotam in Romana cenſus 8. Febbruarij 1577. coram Robuſterio quæ eſt 232. *apud Commentaria de cenſibus P. Duardi num.* 19.

SECTIO XXX.

Quomodo probetur Miſſarum celebratio ad hoc vt cenſeatur ſatisfactum legato ipſarum.

424 *Legati modalis, & conditionalis differentia.*

425 *Probandi onus incumbit ei, qui allegat aliquid tãquam fundamentum ſuę intentionis.*

426 *Iuramentum etſi non ſit probatio, releuat tamen ab onere probandi.*

427 *Ignorantia, vel ſcientia an probetur iuramento, remiſſiuè.*

428 *Miſſarum celebratio an probetur iuramento, & nu. 430. An probari poſſit libro Sacriſtæ, num. 429.*

431 *Iuramento probantur quę conſiſtunt in propria cõſcĩetia, & quę pendent ex animo, num. 433.*

432 *Iuramẽtum, & fides ęquiparantur.*

434 *Solutio legati an probetur iuramento, & quibus alijs modis, num. ſequent. remiſſiuè.*

436 *Solutiones tres annales cõtinuatæ, quando præſumere faciãt aliquem antea ſoluiſſe.*

Cum legatũ iſtud pro Miſſis celebrandis non ſit purum, ſed conditionale, vt eſt certum, ſequitur, quòd illud non debeatur, niſi adimpleta conditione, hæc enim
424 eſt differentia inter modũ, & conditionem, vt poſt *Bartolum in l. quibus §. Termilius num. 7 ff. de conditionibus, & demonſtrationibus*, docent communiter Doctores, & habetur per *Flauium Amendolam in Additione deciſ. 362. D. Vincentij de Franchis.* vt ſcilicet legatum ſub modo petatur ante modum impletum. Legatum verò ſub conditione, poſt conditionem impletã. Quòd adimplementum debet iudici conſtare; vt de debito conditionali loquendo, probat *Viuius libr. 3. deciſ. 423. num. 1.* Et onus faciendi id conſtare iudici, pertinet ad ipſos, qui petunt legatum, nam ſe fundant in dicta celebratione, & vt ſæpè dictũ fuit ſupra, ad eum pertinet
425 onus probandi, qui aliquid allegat tamquam fundamẽtum ſuæ intentionis, *Corneus conſ. 128. n. 27. volum. 2.* Quærimus igitur hìc, quomodo Capellanus, Eccleſia, vel quiuis alius, qui ex dicta cauſa celebrationis prætendit legatum præfatum, probare habeat ipſum im-

plementum dictæ conditionis. Nam *Guido Papa deciſ.414.* videtur velle, hoc debere probare per proprium iuramentum, præter rationes ab eo allatas, confir-
426 mari poteſt ex eo, quòd iuramentum, & ſi non ſit probatio, tamen releuat ab onere probandi, maximè in caſu vbi tractatur de facto proprio, quod alia via probari non poteſt, vt per *Theſaurum deciſ. Pedamontana 256. num. 2.* Fauent Doctores, qui de probatione propriæ ignorantiæ loquuntur, & nos allegauimus ſupra *quæſtione IV. Praxi 1. num. 73.* Quibus adde adductas per *Cardinalem Tuſcum littera I. concluſ. 531. num. 37. vſque ad 43. excluſiuè, Maſcardum de probationibus cõcluſ. 880.* Sed huic opinioni ſe opponit *Gaſpar Antoninus Theſaurus libr. 1. quæſtionum forenſium quæſt. 86.* Qui refert per Senatum Pedamotanum fuiſſe deciſum,
428 non eſſe ſtandum iuramẽto, ſuper iſta celebratione, & quòd *Guido Papa* intelligendus ſit in alio ſenſu, ſcilicèt in caſu probationis, ſolutionis legati ob dictam cauſam. Nec vlterius indicat hic author alium modum probandi dictam celebrationem, *Genuenſis in ſuis Practicabilibus Eccleſiaſticis quæſt. 226.* adhærendo opinioni ipſius *Theſauri*, quòd non poſſit dicta celebratio probari iuramento, cùm talis eſſet teſtis in cauſa propria, contra *tex. in l. nulli Cod. de teſtibus*, ſubdit alium modum probandi, ſci-
429 licèt per librum Sacriſtæ, vbi verò non conficitur dictus liber, & tractaretur cũ Regularibus, vel Eccleſia habente Clerum, quòd ſufficiat probare, Eccleſiam, vel Monaſterium habere onus celebrandi tot Miſſas in die, & quòd in ea quotidie tot Miſſæ & maiores celebrantur pro ſatisfactione obligationis. Idem eiſdem verbis, docet *Riccius 3. part. Praxis reſolut. 365.* Addentes pro ſecularibus Sacerdotibus, qui degunt in ſuis domibus, etiam hanc probationem faciendam eſſe per librũ Sacriſtæ, quod confirmant ex eo, quia Epiſcopi ex frequenti vſu, in viſitationibus mandant confici hunc librum Miſſarum à Sacriſtis. Sed vt verum fatear, hæc videntur diuinatoria, tum quia Sacriſta in libro poteſt ſcribere Miſſas celebratas à Sacerdotibus iſtis particularibus, non autem, quòd fuerunt applicatæ huic obligationi, item

dum

dum ſupponimus, hos Sacerdotes non eſſe addictos alicui Eccleſiæ (ſicut Regulares, qui ſunt obligati applicare iuxta intentionem ſuperioris, ſeu Sacriſtæ pro obligationibus cõtractis ab Eccleſia, vel Monaſterio) de facili, modò celebrant in vna, modò in alia Eccleſia, & per conſequens & ſi quò ad Eccleſias Regulares, Cathedrales, vel Collegiatas poſſet dicta ſentẽtia ad praxim reduci, id non poteſt contingere pro Sacerdotibus particularibus, & tamen eſt aſſignandus modus generalis, id probandi, cùm nõ poſſit militare ratio magis in vno quã in alio. Ideòque cum noſtro *A. Molfeſio part. 2. ſuæ ſummæ tract. 13. cap. 5. num. 168.* Putamus eſſe veram ſententiam *Guido-*
430 *nis Papæ*, talem celebrationem probari iuramento, quæ imprimis confirmatur ex Praxi Reu. Fabricæ, in cuius Tribunali quotidie recipiũtur probationes iſtæ, ad finem, vt decernatur, an hæredes adimpleuerunt ſimilia legata pro celebratione Miſſarum, & tamen videmus quòd tribunal præfatum eſt contentum non ſolum de iuramento, ſed de fide Sacerdotum particularium, quando per eos fuerunt Miſſæ celebratæ, vel Superioris Monaſterij, aut Capituli alicuius Cleri, ſi in Eccleſia Regulari, vel Capitulari fuerunt dictæ, Item etiam ratione, quia ea quæ
413 conſiſtunt in propria conſciẽtia nullo alio modo probari poſſunt niſi iuramento. *Romanus conſ. 198. in fine.* vbi *Add.* citant infinitos authores, ſed quòd Sacerdos Miſſas, quas celebrauit, applicaſſet pro tali obligatione, conſiſtit in conſcientia ipſius Sacerdotis, vel Superioris, vt ſupra; ergo tantum eorum iuramento de-
432 bent probari, cui iuramento æquiperatur fides, *cap. ad aures*, ibi, *niſi fortè iuramẽto, vel fide interpoſita, extr. de his, quæ vi metuſue cauſa fiunt*. Et declarat *Facchineus in ſuis controuerſ. iuris libr. 1. cap. 12.* Ratio eſt noſtro iudicio, quia iſti qui faciunt talem fidem, ſemper poſſunt adſtringi caſu, quo qualitas perſonæ, vel congruitas tẽporis aliquam ſuſpicionem ingererent, ad illam iuramento firmandam,
433 & in ſpecie, quòd in his, pendent ex animo, ſicuti eſt applicatio, quæ pendet ex intentione, ſtetur iuramento ſeu aſſentioni, dixerunt *Alexan. conſ. 19. libr. 1. Cardinalis Zabarellæ conſil*

37. *num.2. & alij*, & tangit *Guido Papa loco ſupracitato*, *& latè proſequitur Maſcardus de probationibus concluſion.414.* vbi in ſpecie *n.15.* notat hoc habere locum etiã quò ad forum externum, niſi aliud ſit à iure expreſſum.

Circa id, quod rèferunt *Genuenſis*, *& Riccius*, interpretandum eſſe *Guidonem*
434 *Papam* de probatione ſolutionis legati, vt ſcilicet poſſit probari iuramento, de hoc in meo Codice, nec verbum quidem dicit ille Author, tantùm enim inter alia, quæ ibi examinat, an probari poſſint iuramento, ſubdit, quòd in his, quæ ſunt modici præiudicij admittitur probatio per iuramentum; & ideo *Caroccius deciſ.104.num.9.* allegat varios authores docẽtes, quòd ſolutio ſalarij famulorum cum fiat minutatim, & diuerſis vicibus, poſſit probari aſſertione domini, Quomodo etiam aliàs probetur ſolutio legati, quando non
435 adeſt quietantia ipſius legatarij, quæ eſt præcipua eius probatio, Rota apud *Seraphin. deciſ. 1339.* Patet ex his quæ diſcurrit *Maſcardus concluſ.1324. Marta referens varias deciſiones tom. 4. ſuorum digeſtorum nouiſ-*
436 *ſimorũ titulo ſolutio.* Nota tandem, quòd & ſi regulariter oſtendens tres ſolutiones annales continuatas, præſumatur ſemper antea ſoluiſſe, *l.quicumque C.de Apocis publicis libr. 10.* Tamen fallit in debito perſonali, quando teſtator v. g. grauauit hæredem, ſoluere tot ducatos pro celebratione Miſſarum *Maſcardus ſupra concluſ.1326.num.8.*

SECTIO VLTIMA
Miſcellanea.

QVòd legatum pro Miſſis celebrandis ſit validum, nec contineat aliquã
437 labẽ ſimonię contra Innocentium, & alios, eſt communis praxis totius Eccleſiæ, *Molſeſius tract.13. cap. 5.num.166.*

Pone quòd teſtator iuſſerit expreſsè, quòd legatum
438 pro Miſſis ſoluatur intra menſem à die mortis, quæritur, an debeatur etiam ſi hæreditas non fuit adita? Reſpondetur negatiuè. *Gãma deciſ.Luſitana 249.num. 4.* loquendo de legato pio, qui dicit, quòd iſte menſis debet numerari à die aditæ hæreditatis. Quòd autem lega-

legatum pro male ablatis poſſit intra tempus inuentarij, & ſic ante aditam hęreditatem, quia eſt debitũ; *Ceuallos in ſpeculo communium contra communes quæſtione 608.*

439 De capacitate Fratrum Minorum de Obſeruantia circa legata annua pro Miſſis, tetigimus ſupra ſect. 2. num. 39. ad finem, ibi allegatis, Adde *Portellium in ſuis dubijs Regularibus verbo legatum in Addit. num. 2.* ibi: *De modo autem quo prædicti Minoritæ poſſint acceptare legata perpetua pro Miſſis quotidianis, vel alijs pijs officijs decernitur in illorum ſtatutis generalibus Toletanis, ſiuè Barcinonenſibus rereformatis, titulo de redditibus annalibus, & ibi decretum fuit deſumptum ex D. Bonauentura, vt teſtatur idẽ Statutum circa quòd aduerto, quòd quamuis decernatur, Minoritas nullum habere ius ad illa legata relicta pro Miſſis; nihilominus poſſe Sindicos Conuentuum illa repetere coram iudice ſeculari, vel Eccleſiaſtico, tũ per conceſſionem Gregorij XIII. relatam ſupra num. 8. Tum etiam per conceſſionem Martini 4. poſitam in Bullario Rodriguez fol. 93. vbi concedit ſindicis, quòd poſſint procurare per modos licitos relicta fratribus in teſtamento, modus verò licitus, clarus eſt vt procuretur coram iudice exequutore teſtamenti.* Hucuſque *Portellius*, *qui verbo hæreditas, ſub num. 3.* firmat, quòd in tali caſu poterit iudex ex officio, nemine petente obligare hæredem, vt det dictum legatũ Minoritis per modum eleæmoſynæ, imò etiam quòd id poſſit procurare quilibet de populo, dũmodo fratres id nõ

440 procurẽt. Circa quam materiã nuper editum fuit Decretum Sacræ Congregationis Fabricæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, ſuper legatis relictis PP. Minoribus de obſeruantia S. Franciſci, tenoris ſequentis:

Digitized by Google

DECRETVM

SACRAE CONGREGAT. FABRICAE Principis Apoſtolorum de Vrbe, ſuper Legatis relictis PP. Minoribus de Obſeruantia S. Franciſci.

CVm ſæpiùs fuerit habitus recurſus ad Sacram Congregationem Vener. Fabricæ S. Petri ſuper annuis Legatis factis, ſeu faciendis ad fauorem Fratrum S. Franciſci Minorum de Obſeruantia, cum onere Miſſarum, ſeu Officiorum ſiue gratis, ſiue alio modo.

Prætendente Ven. Fabrica S. Petri ad illam ſpectare propter dd. Fratrum incapacitatem huiuſmodi Legatorum.

Dictis autem Fratribus allegantibus poſſe annua legata huiuſmodi recipere tuta conſcientia, quatenùs hæres ex ſua libera voluntate voluerit illa dare in eleæmoſynam, & committere Fratribus dictas Miſſas, & Officia, iuxta ſententiam S. Bonauenturæ, & Decreta Sacræ Congreg. à Sanctiſſimo Domino Noſtro Fratrum Minorum de Obſeruantia S. Franciſci Ciſmontanæ Familiæ Cõſultationibus propoſita, ſub die 4. Iunij 1628. publicata.

Eadem Sacra Congregatio pro opportuna præmiſſorum prouiſione, facta priùs relatione S. D. N. Vrbano Papa VIII. ac de illius expreſſo ordine, & mandato, decreuit in futurum ſuper huiuſmodi Legatis obſeruari, vt infra.

Quòd huiuſmodi legata per debitores, vel hæredes non extinguantur, vel reducantur per compoſitionem cum Miniſtris Fabricæ faciẽdam, vel alio quouis modo, ſed illorum capitale, ſiuè ſors principalis, vel proprietas abſque aliqua diminutione conſeruentur ſemper, & perpetuò ad effectum, vt in vſus Romano Pontifici pro tempore exiſtenti benè viſos applicari; Ita tamen, vt quamdiù applicationem ſpecialem auctoritate Apoſtolica fieri non contigerit, hæredes, vel debitores poſſint liberè, ſi velint, dictis Fratribus dare dicta annua legata per eoſdem Fratres recipienda in eleæmoſynam, non autem per eos exigenda. Et quòd quæuis extinctio, reductio, ſeu diminutio capitalis, ſeu proprietatis, aliter abſque ſpeciali Romani Pontificis permiſſione facta, eò ipſo nulla ſit, nec debitoribus, aut

aliis

alijs quibuſcumque ſuffragetur.

Quòdque Commiſſarij, aliјque Miniſtri Ven. Fabricæ ſuper huiuſmodi capitale, ſeu proprietate ſupradicta, ſe de cætero nō intromittant, nec dictos hæredes, ſeu debitores aliquo modo moleſtent, niſi ad effectum reinueſtiendi in caſu reinueſtimenti, ſeu prouidendi, vt conſeruentur, vt ſupra, aut aliàs in executionem applicationis auctoritate Apoſtolica fact. vel facien.

Et quòd nolentibus dd. hæredibus, vel debitoribus dare ſupradictis Fratribus dd. eleemoſynas, ſeu annuas præſtationes, ſiue legata, vt ſupra ſoluere, vel illas, ſeu illa non ſoluentibus, tunc, & eo caſu, lapſis duobus annis à die obitus Teſtatorum, ſi fuerit maturatum Legatum, vel à die maturatæ illius ſolutionis, eadem Fabrica, & illius Commiſſarij, & Miniſtri id totum, quod ſolutum non fuerit pro præterito, pro rata tamen, in qua fuerit, vt ſupra elapſum biennium, vel vltra, poſſit, & valeat annuas præſtationes huiuſmodi exigere, exigique facere ad ſui beneficium, iuxta ſuas facultates, & priuilegia, ſaluo ſemper capitali, ſeu proprietate, vt ſupra ad effectum, quòd hæredes, vel debitores (dummodo de eis per Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, aliter non fuerit diſpoſitum, nec prædicta legata in alios vſus eius auctoritate applicata fuerint, vel applicari contigerit) poſſint, ſi velint, etiam quandocumque futuris temporibus, & ſic deinceps in perpetuum, dare dictis Fratribus dicta annua legata in eleemoſynam, vt ſupra, nec Fabrica eoſdem hæredes, vel debitores moleſtare poſſit, & valeat toties, & quoties caſus contigerit, niſi pro præterito, & tunc in alijs terminis tantùm, poſt quorum maturationem fuerit elapſum biennium, vel vltra, vt ſuprà; ſalua ſemper erectione Beneficiorum, & applicatione Legatorum, ſeu quorumcumque bonorum, & redituum, ac iurium eiſdem Beneficijs, ſeu alijs vſibus pijs auctoritate Apoſtolica facta, vel in poſterum quandocumque, & quomodocumque facienda, & executione litterarum Apoſtolicarum deſuper expeditarum, ſeu expediendarum; Itàut præfata Decreta ad illas nequaquam ſe extendant, ſed illa ſemper firma, & illeſa remaneant, ac ſuos plenarios, & integros effectus ſortiri debebat, ita quòd neque Fabrica, neque hæredes, vel debitores præfata, vllo modo illas impedire, retractare, vel controuertere valeant, & ſaluis ſem-

per Sedis Apoſtolicæ auctoritate, ac facultatibus competen. dictæ Sacræ Congregationi Ven. Fabricæ.

Prohibuit tamen eadem Sacra Congregatio Fratribus ſupradictis ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda, ne audeant ſeu præſumant, nec quilibet eorum audeat, ſeu præſumat per ſe, nec per alios Sindicos, Miniſtros, ſeu procuratores tam ſeculares, quàm Regulares dictas annuas præſtationes, ſeu legata, nec iudicialiter tam coram quocumque Iudice Eccleſiaſtico, quàm ſeculari Ordinario, vel Delegato, nec aliàs niſi iuxta formam dicti Decreti Congregationis Fratrum Minorum de Obſeruantia Sancti Franciſci Ciſmontanæ Familiæ, à Sanctiſſimo Domino noſtro deputatę ab hæredibus, ſeu quibuſuis alijs eorum debitoribus petere, minuſuè dd. hæredibus, ſeu debitoribus facere aliquas receputas pro dd. annuis præſtationibus, niſi pro rata, & pecunia, ſeu eleamoſynis ſupradictis cum effectu, ac verè, & realiter eiſdem Fratribus data, vel ſoluta, ſeu datis, vel ſolutis, nec ſub alia Data, niſi ſub ea, qua verè fuerit ijſdem Patribus, aut alijs pro eis facta realis ſatisfactio, & inſuper, ne Prouiſos Apoſtolicos pro tempore de Beneficijs, quibus Legata ſupradicta fuerint applicata, vel eorum Procuratores, & Miniſtros ſuper erectione dd. Legatorum directè, vel indirectè impedire, vel moleſtare quouis quæſito, colore, vel prætextu audeant, vel præſumant. In quorum fidem, &c. Dat. Romæ ex Collegio eiuſdem Sac. Congreg. die 14. Febr. 1633.

DOMINICVS CARD. GIMNASIVS.

Locus † Sigilli.

C. de Ghettis Oecon. gratis.

---

141 Fratres ſtrictioris Obſeruantiæ, & Cappuccini, etſi neque accepꝫent talia pecuniaria legata pro Miſſis celebrandis, tamen quando eis commendantur Miſſæ à particularibus perſonis, nõ prohibentur pro dictis Miſſis recipere per modum eleæmoſynæ illud, quod ſibi tribuitur à commendantibus, dummodo non ſit in pecu-

pecunia. Regula enim D. Franciſci iubet, vt Fratres viuant de laboritio, & hoc deficiente oſtiatim eleæmoſinam quærant, vnde vt quidam doctiſſimus, & ſimul pijſſimus eiuſdem Ordinis ſectator aiebat, ſi ſufficeret Fratribus laboritium, illi non poſſunt in conſcientia mendicare, quia primus modus viuendi ſecundùm dictam Regulam, eſt per laboritium, ſed modò dicti Fratres non laborant, niſi locando operas ſuas, vt ita dixerim, in celebratione Miſſarum, Prædicationibus, confeſsionibus, Officijs, & Exequijs mortuorum; ergo non ſolum non eſt contra Regulam Sancti Franciſci recipere pro dictis functionibus eleæmoſynam, ſed eſt illi valde conforme. Quòd autem aliqui putent eſſe cōtra Regulam; ſi eis, qui Miſſas commendauerunt, explicent rem particularem, in quam debeant conuertere eleæmoſinam, quam volunt ipſis tribuere pro dictis Miſsis, ſemper arbitratus ſum, eſſe merum ſcrupulum abſque vllo fundamento. Regula enim dicit; *Præcipio firmiter Fratribus vniuerſis, vt nullo modo denarios vel pecuniam recipiant per ſe, vel interpoſitam perſonam*, non autem vt per alios maximè viros ſpirituales non poſſint procurare neceſſaria, vt benè *D. Bonauentura diuerſis in locis, & præcipuè in quæſtionibus ſuper Regulam, quæſt. 25. & refert Hieronymus Rodericus in Compendio qq. Regular. Emmanuel. Rodriquez reſolut. 110. de paupertate & peculio ſub.* 7. Hæc ſunt verba dicti Sancti; *Conditor Regulæ magis intendit Fratribus præcludere viam auaritiæ in poſſeſſione pecuniæ, per quam omnis Religio ſuffocatur, quàm obſtruere eis opportunitatem neceſſaria procurandi*, Si igitur iubetur quòd viuant de laboritio, & poſſunt procurare neceſſaria, & de facto procurant per Fratres oſtiatim quæſtuantes vinum, panem, & alia neceſſaria, quare & non poterunt eadē neceſſaria procurare ab illis qui cōmendauerunt Miſſas, & ſunt parati illa ſibi tribuere. Quod enim vna via conceditur, altera via non debet prohiberi, vt eſt regula in iure: videte ipſum *Rodericum dicta reſolutione 110. ad finem dicti numeri* 7: quia refert Rodriquez increpantem eos, qui ſub ſpecie zeli volunt addere præcepta in dicta regula, vbi verè non

ſunt

142 ſunt, & quòd *multò meliùs ſit dicere clarè veritatem, affirmando nullum eſſe præceptum, licèt ex tali dicto relaxatio oriatur, quàm dicere eſſe præceptum, vbi reuerà nullum eſt, quia non vult Deus quòd ſua Eccleſia, quæ eſt columna, & fundamentum veritatis mendacijs, præſertim in ſpiritualibus, regatur*.

143 Quomodo autem ſint capaces aliorum legatorum pro Studio, Infirmaria, Sacriſtia, Fabrica, &c. habetur per *Portellium locis ſupracitatis, Villabolos, & alios*, quos refert *P. Diana part. 3. ſuarum reſolut. moral. tract. 2. de dubijs regularibus reſol. 33.* latiùs *Hieronymus Rodericus in compendio qq. Regular. Emanuel Rodriquez reſolut. 88. & 110.*

144 Quòd falſa demonſtratio fundi relicti pro Miſſarum celebratione non vitiet tale legatum, patet ex his; quæ probat *Corneus conſ. 153. vol. 2.* ſcilicet, eſſe validum legatum factũ à quodam pro Anniuerſario de re, ſeu fundo ſibi in teſtamẽto Mariani relicto, quod tamen relictum non apparebat.

145 Legato cenſu Eccleſiæ, vel Monaſterio pro celebratione Miſſarũ, an penſiones decurſæ, & non exactæ, dum viueret teſtator, debeantur Eccleſiæ, vel Monaſterio cum ipſo cenſu, pro negatiua adeſt deciſio *Vincentij de Franchis 254. num. 8. & 9. Maſtrilli par. 2. 115.* vbi firmat, ſecus eſſe in acceſſionibus, & vſuris debitis officio iudicis, vt in legato pecuniarum, quas quis habet ſuper monte Florentiæ, vel impreſtitis Venetiarum.

146 Aucta taxa ſtipendij Miſſarum, an debeat diminui certus numerus Miſſarum legatarum, vel hæres debeat ſupplere, infra ſuo loco, cùm de Iuſtitia ipſius ſtipendij *Quæſt. ſequenti*.

QVAE-

QVAESTIO SEXTA

De Capellani obligatione ad celebrandum pro alio ratione ſalarij.

QVartò, & vltimò iuxta reſponſionem Sacræ Congregationis, ſupra à nobis initio operis relatam, Sacerdos, ſeu Capellanus poteſt obligari ad celebrandum pro alio ratione ſalarij. Et quia circa huius obligationis ſpeciem particularem; etiam multæ, & variæ difficultates particulares occurrere poſſunt, ideò hanc inſtituimus particularem quęſtionem, quam diuidimus in Sectiones ſequentes.

SECTIO I.

Salarium quid ſit, & quare ſic appelletur id quod datur pro celebratione Miſſæ;

1 *Salarium deriuatur à ſale, Quid ſit? num. ſeq.*
3 *Stipendium vnde deriuetur.*
4 *Merces quę nam propriè dicatur?*
5 *Pretium pertinet ad emptionem, & venditionem.*
6 *Eleæmoſyna an propriè nücupetur, quod datur pro celebratione Miſſa.*
7 *Salarium accipiens Sacerdos pro Miſſa celebranda obligatus remanet ex iuſtitia ad celebrandū. Quādo hæc obligatio ſit ſub mortali.*

1 SAlarij vocabulum deriuari à ſale; ſicut via ſalaria dicitur à ſale, qua ad Sabinos portari conſueuerat, author eſt *Plinius libr. 31. cap. 70. naturalis hiſtoriæ.* ſicuti enim vita humana ſine ſale nequit degere, vt ipſe *Plinius* ait, ita labor ſine ſalario, quod idem eſt, ac ſtipendium, & merces. Vnde *Prateius*, & *Antonius*

Calui-

uinus in lexicon iuris Briſſonius de verborum ſignificatione, *verbo Salarium*,
2 ita illud deſcribunt, Salarium eſt merces, & ſtipendium pro arte liberali. Habent dicta vocabula ſuam quamque deriuatio-
3 nem. Quia ſtipendium dicitur à ſtipe, quod per ſtipes, ideſt modica æra colligatur *l. Agit § ſtipendium ff de ver-*
4 *borum ſignificatione*, merces à mereor mereris, eo quòd qui laborat, illam mereatur, & ſi illa, non omnis, ſed eximij laboris pretium propriè interpretetur, *l. ſi pater §. ſi quis de donationibus*, & præter authores ſupra citatos, notat *Rebuffus in d. l. Agit §. ſtipendium*, Differunt iſta
5 vocabula à pretio, quòd propriiſſimè pertinet ad emptionem & venditionem *§ pretium inſtitut: de emptione, & venditione*, & quia res ſpirituales non poſſunt vendi, neque emi re temporali abſque ſimoniæ vitio, ideo quod datur, & recipitur pro Miſſa celebranda non poteſt dici pretium, ſed vel ſalarium, vt hic à Sacra Congregatione, quia datur ad ſubſtentationem ſacerdotis vndè quidam author apud *Prateium, & Caluinum locis ſupracitatis*; ſalarium dicitur, quod datur pro victu vnius diei. Vel merces, vt *Matt.* 10 dignus eſt operarius mercede ſua, quia principaliter, vt infra explicabitur, *ſect. ſequenti*, datur ob laborem compenſandum: vel ſtipendium, vt *Prima Corinth. c. 9.* Quis militat ſuis ſtipendijs vmquam? quod vocabulum, teſte *Cicerone lib. 2. de legibus*, *apud Rebuffum loco ſupracitato verſ. Aduertendum*, deriuatur à nomine *ſtips ſtipis* quę erat pecunia, quā olim veteres ad Deorum ſacrificia porrigebant, quod vtrobique tam Chriſtus, quàm Apoſtolus Paulus locis ſupracitatis vocabulo ſtipendij, & mercedis, loquantur de dato, & accepto à Sacerdotibus pro adminiſtratione ſacerdotum, aduertit poſt alios antiquiores *Andreas Molfeſius tract. 3. ſumma c. 12.* Etſi enim tale quid, quod datur, & accipitur à Sacerdote pro Miſſa celebranda
6 aliquando vocetur eleęmoſina, vt ſępè vocatur etiam in nouiſſimis *Decretis de celebratione Miſſarum* pia eſt nuncupatio; tamen impropria, cùm eleæmoſina nullum ſupponat debitum; ſed tantùm miſericordiam; & tamen quod datur pro Miſſa
7 eſt debitum, & pertinet ad obligationem iuſtitiæ, vt benè *Layman. lib. 4 ſuæ Theologiæ*

gia moralis tract. 10. c. vltimo num. 14. qui teſtatur de cōmuni, & ante eum *Vaſquez loco à nobis citato in fine quaſt. prima*, explicat, accedit *Filliuccius tract. 4. n. 175.* qui ait interuenire inter dātem, & accipientem contractum innominatum, do, vt,
8 facias. Quòd autem iſta obligatio ſit ſub peccato mortali, & ſi quantitas ſtipendij non ſit ſufficiens ad peccatū illud inducendum in ratione furti, explicauimus, poſt *Petrum Nau. quaſt. prima ſect. 3.* quibus illic allegatis addimus *Reginaldum lib. 23. ſua Praxis fori pænitentialis nu. 235. Corradum in ſuis Reſponſis caſuum conſcientia, qu. 156* qui proprie loquitur de fraudante aliquem vna, vel duabus Miſſis, & tenet quod mortaliter peccet.

SECTIO II.

Salarium pro celebratione Miſſæ, quo titulo accipi debeat, vt excludatur vitium ſimoniæ in tali acceptione.

9 *Simonia crimen quando incurratur. & num. 12. & & num. 16.*

10 *Salarium pro Miſſa celebranda quotuplici titulo poſſit dari, & recipi.*

11 *Capellanus accipit ſalariū pro obligatione celebrandi certo tempore, & loco. & num. 18.*

13 *Subſtentationis Sacerdotis titulus, eſt aptiſſimus ad excludendum à ſimonia acceptionem, & dationem ſalarij pro Miſſa.*

14 *Labor, quem inſumit Sacerdos in celebranda Miſſa, an, & quando poſſit eſſe ſufficiens titulus ad accipiendum ſalarium pro Miſſa celebranda; Authoris ſententia, num. ſequ.*

17 *Lex, aut conſuetudo, qua taxat ſalarium pro Miſſa, quomodo id facere poſſit.*

19 *Diues Sacerdos, ſiuè diuitijs ſecularibus, ſiuè beneficijs, poteſt recipere ſtipendium pro celebratione Miſſa, An teneatur iſte, illud erogare pauperibus, num. 22. Quid de Religione diuite, & Epiſcopo. num. 20.*

21 *Simonia an committatur à Monialibus recipientibus aliquid pro ſubſtentatione ingredientis; ſi Monaſterium ſit diues.*

EX quo ſalarium eſt aliquid temporale, maximè cùm conſiſtere ſoleat in

pecunia ; Miſſa verò ſit ali-
9 quid ſpirituale , & quoties
datur , & accipitur tempo-
rale pro ſpirituali , incurri-
tur in crimen ſimoniæ , vt
eſt certum ; Meritò hic in-
primis , & ante omnia ex-
plicandum eſt, qua ratione,
ſeu quo titulo, iſtud ſalariũ
accipiatur, & detur , qui ti-
tulus valeat excludere ipſum
ſimoniæ vitium . Pro cuius
quæſiti clariori declaratione
Præmittendum eſt primò ,
10 quòd triplici titulo poteſt
accipi, & dari dicta pecunia
pro Miſſæ celebratione ,
primò tamquam ipſius Miſ-
ſæ pretium; ſecundò, vt ſti-
pendium pro labore, quem
inſumit Sacerdos in Miſſæ
celebratione ; Tertiò , pro
ſubſtentatione Sacerdotis ,
explicat *Sotus, apud Autho-
res mox citandos* , exemplo
artificis , verbi gratia ;
Pictor accipere poteſt pre-
tium pro ipſa imagine depi-
cta , vel pro labore quem
ſubſtinuit in pingendo , &
pro eius tantùm ſubſtenta-
tione . Secundò eſt præmit-
tendum , hoc quæſitum non
vendicare locum in ſalario
11 recepto à Sacerdotibus ra-
tione Capellaniæ , vel alia
ratione obligatis certo tem
pore , & loco celebrare ,
cùm eo caſu ſufficiens titu-
lus recipiendi ſalariũ ſit illa
obligatio,quæ eſt quid tem-
porale, & pretio extimabile
ſicut à ſimili dicitur de mu-
tuo;quidquid.n.eius ratione
recipitur,eſt vſura,non autẽ
illa committitur, ſi aliquid
recipiatur ob obligationem
mutuandi , vt docent om-
nes Doctores infra citandi ,
& de iſto Capellano pro-
priè dicitur,quòd locet ope-
ras ſuas pro dicta obligatio-
ne . Sed habet locum in ſa-
cerdote diario , ſeu in dies
conducto ad Miſſam cele-
brandam: de eo igitur quæ-
rimus , quo titulo recipiat
ſalarium pro illa ſimplici ce-
lebratione , quæ eſt res ſpi-
ritualis .

His præmiſſis dicendum
eſt, in hac re duo eſſe certa,
vt benè *Ledeſma part.2. ſuæ
Summæ Hiſpana tract.12.de
ſimonia concluſ.8.in ſecunda
difficultate fol.mihi 644.*Pri-
12 mum , quòd Miſſa , vt ſic ,
non ſolùm nequit eſſe titu-
lus aptus ad excuſandam
talem dationem , & recep-
tionem à ſimonia, ſed eſt de
facto ſufficiens ad damnan-
dam illam,de ſimonia , quia
vt dictum eſt , Miſſa vt Miſ-
ſa, eſt non ſolùm res ſpi-
ritualis , ſed ſpiritualium
ſpiritualiſſima , vt infra ,
*cùm de eius ſacrificio agemus
Quæſt.*8.latè apparebit . Se-
13 cundum , quòd titulus ſub-
ſten-

tationis ipſius Sacerdotis ſit aptiſſimus, & ſufficientiſſimus, iuxta commune proloquium; *Qui altari ſeruit, de altari viuere debet*, ac proinde, hoc nequaquam eſt in dubio à Doctoribus poſitum, vt inquit *Fagundez lib. 3. in I. Praceptum Eccleſ. cap. 7. num. 5. ad finem*. quòd ſit de fide, Sacerdotem poſſe accipere aliquid pro Miſſa ratione ſubſtentationis, teſtatur nouiſſimè *Sanchez libr. 2. ſuor. Conſilior. Moral. cap. 11 dub. 3. in principio*.

14 Difficultas igitur conſiſtit in eo, an etiam labor qui inſumitur in Miſſa celebranda, poſſit eſſe etiam iuſtus titulus dandi, & recipiendi ipſum ſalarium, de quo tractant omnes Doctores, qui ſcripſerunt de materia ſimoniæ, quando quærunt in ſpecie, de ſimonia, quæ committi poteſt in Sacramentis adminiſtrandis, aliique Doctores, quos congeſſit *Cenedo in collect. iuris Pontificij, & propriè in collect. ad cap. non ſatis, de ſimonia num. 3. & Rubricam de celebratione Miſſarum num. 5.* In qua difficultate tres opiniones reperio. Prima eſt *D. Bonauentura, Riccardi, Adriani, & aliorum, quos ſequi videtur gloſa in cap. ſignificatum de prabendis*, Qui docent, hunc titulum eſſe ſufficientem, cùm labor ſit quid temporale. Secunda eſt *D. Thoma, Durandi, Paludani, Silueſtri, Caietani, Soti, & aliorum*, qui docēt, illum non eſſe titulum ſufficientem, quia dictus labor eſt inſeparabilis ab ipſa celebratione, hanc opinionem confirmat latè *Suarez tom. 1 de Religione lib. 4. cap. 31. & reaſſumunt Filliucius tract. 4. num. 176. in fine, & tomo 3. lib. 45. num. 44. & clariùs Reginaldus lib. 23. Praxis fori pœnitentialis, num. 227.* Tertia eſt illorum, qui conciliare volunt has duas opiniones, diſtinguendo laborem, qui ſubſtinetur in Miſſa celebranda in extrinſecum, ſeu accidentarium, & extrinſecum, ac neceſſariò coniunctum cum ipſa celebratione, eſt vera prima opinio, inquiunt iſti authores, quòad laborem extrinſecum, eſt vera ſecūda ſententia quò ad laborē intrinſecum. Hanc opinionem eſſe omnium diſcipulorum *D. Thoma* teſtatur *Ledeſma loco citato*. Huius etiam ſententiæ videtur *Azorius part. 3. inſtitut. Moral. lib. 12. cap. 3. Scortia lib. 2. de Sacrificio Miſſa c. 10.* & alij

15 Vt autem veritas harum

opinionum meis lectoribus pateat; Aduerto, quòd hæc tertia ſententia nequaquam reſolutionem totalem afferre poteſt huic difficultati, quia pro labore extrinſeco intelligunt ipſimet illum, quem habet in celebrātio do ſummo mane, aut veſperi, aut ire ad celebrandum ad loca diſtantia, &c. de quo nullum eſt dubium, cũ pro ipſo, vt infra dicetur, poteſt accipi maius ſtipendium conſueto, vel taxato, igitur quando prima ſententia aſſerit, laborem eſſe ſufficientem titulum, ſupponendum eſt, loqui de labore concomitante celebrationem, & quando ſecunda opinio negat, hunc laborem, vt ſupra, eſſe aptum titulum ad dandum, & recipiendum ſtipendium, ſupponendum etiam loqui de eod. labore neceſſariò coniũcto, & inſeparabili, vt eſt videre apud *Reginaldum loco ſupracitato*, & *Layman libr. 4 ſua Theologię Moralis tract. 10. cap. vlt. num. 42.* qui clariùs meo iudicio de hac re loquitur, quo in loco, & etiam *num. 13.* oſtendit, non eſſe inconueniens dicere, quòd ſalariũ recipiatur pro Miſſa, nõ quatenus eſt operatio ſpiritualis; ſed quatenus præcisè eſt operatio in alterius gratiam accepta prout & nos diximus *3. par. de Iubileo num. 7.* Inſtabitis quomodo labor ille poteſt eſſe titulus, vt ſupra; ſi eſt coniunctus cum ipſa celebratione, & per conſequens, eſt etiam ipſe ſpiritualis, & cõiunctorum eadẽ debeat eſſe diſpoſitio? Reſpondetur optimè ab *Henric. Bobic. in cap. Iacobus extra de ſimonia num. 4* ibi: *Aut illud temporale petitur, ſeu exigitur non pro ipſo ſpirituali: ita quòd illud ſpirituale non ſit cauſa immediata petendi illud temporale; ſed ipſa conſuetudo ex pluribus voluntarijs ſolutionibus introducta, ſit cauſa immediata, &c.* Quod ni fallor voluit dicere *Alonſus Vega in ſua ſumma Hiſpnana cap. 10 c. in caſu 37.* & latiùs habetur per *Leſſium libr. 2. de iuſtitia cap. 35 nu 52 præter Layman loco ſupracitato*.

Primò; quòd ad excluden-
16 dam ſimoniam ſufficit; ſi ſalarium prædictum non recipiatur, vt pretium rei ſpiritualis, ſed alio titulo, vt communiter Doctores docent in materia de Simonia. Secundò, & clariùs, eſſe licitum accipere pro labore coniuncto celebrationi, ali-
17 quid ratione conſuetudinis
34 & debiti legalis, quia vt op-

timè

time Molfeſius noſter, tract. 6. ſua ſumma cap. 15. num. 69. & ſi lex, vel conſuetudo non poſſit inducere, vt detur aliquid pro labore, vt ſupra annexo ſpirituali, tamquam pretium, poteſt tamen efficere, vt detur in ſubſidium vitæ talium miniſtrorum. Si igitur eſt conſuetudo in Eccleſia; imò in ferè oĩbus Diœceſibus taxatum reperitur ſalarium pro Miſſa, dicta conſuetudo, vel taxatio legalis, ex quo non poſſit verſari circa ipſam Miſſam, vt ſupra dictum eſt, non eſt inconueniens, quòd interpretanda ſit de labore illo, qui in celebranda Miſſa inſumitur, & quòd ob hunc laborem à lege vel conſuetudine tribuatur ei ſubſtentatio, ideoq; vt benè obſeruat Leſſ. ſup. Primò dicitur, *Qui altari ſeruit*; & poſtea, *de altari viuere debet*; & alibi *qui nõ laborat non mãducat*; item alibi, *Non alligabis os boui trituranti*; & alibi, *Dignus eſt operarius mercede ſua* & ſic reſpõdetur ad id, quod dicitur in *can. ſi quis obiecerit prima quaſt. 3.* qui vnum vendit, ſine quo alterum ſubſiſtere non poteſt, nihil inuẽditum derelinquit, quia hic non adeſt venditio, cùm non recipiatur, vt pretium. Vnde cùm Doctores fatentur, quòd titulus aptus ſit ſubſtentatio, etiam fateri debent, eſſe talem, huoc laborem, ex regula trita, propter vnumquodque tale, & illud magis; Debetur ſalarium ob ſubſtentationem, ſubſtentatio debetur ob laborem, ergò quod abſurdum eſt, ſi dicatur etiam deberi ob eumdem laborem. Et ſic quæſtio eſt de nomine, Quomodo enim diſtinguer emus obligationem ſubſtentandi inter Sacerdotem, qui non celebrauit, & eum qui celebrauit; niſi quia ille laborauit, iſte non laborauit; fauent huic intellectui, quę infra dicemus, quòd ſcilicet, cùm labor ille ſecundum ſuum eſſe naturale abſque ſpirituali, cui adiungitur, non ſit dignus tanto ſtipendio, quanta eſt integra ſubſtentatio, ideò minimè debeat iuſtitia ſtipendij regulari iuxta ipſam ſubſtentationem, cùm videamus habere etiam patrimonium, vt Sacrum Concil. Tridentinum, ſtatuit & poſſint alijs laboriqus honeſtis victum quærere; videte pro nunc *Genuenſem in ſuis Practicabilibus Eccleſiaſticis, quaſt. 229. ſub num. 4* vbi expreſ-
18 sè docet; *Capellaniam non cenſeri fundatam pro victu Sacerdotis, ſed pro ſeruitio,* quod

*quod præbet in Miſſis cele-
brandis*, Et ſi vt ſupra dixi-
mus, hoc caſu adſit obliga-
tio celebrandi certo loco,
& certo tempore, quæ pre-
tio eſt extimabilis, & ille
propriè dicitur locare ope-
ras ſuas, vt inquit *Riccius in
in deciſ. Curiæ Archiepiſco-
palis part. 2. deciſ. 220. num.
10.* Quod non poteſt pro-
priè dici de Sacerdote, qui
in dies conducitur ad Miſ-
ſam dicendam, vt videtur di-
cere *Guttierez libr. 1. Cano-
nicarum quæſtionum cap. 29.
ſub num.* 3. Ex hac conclu-
ſione inferunt Doctores cõ-
muniter, quòd hic titulus
ſit ſufficiens non ſolùm
19 pro Sacerdotibus pauperi-
bus, qui indigent ſubſten-
tatione; ſed etiam pro di-
uitibus, tam diuitijs ſecula-
ribus, quàm Eccleſiaſticis,
quia beneficiatus ſi non ha-
habet obligationem cele-
brandi, non prohibetur ac-
cipere ſtipendium pro Miſ-
20 ſa celebranda, etiam ſi ſit
Epiſcopus, vt per *Alonſum
Vega citato caſu 37. ad finem
ſecundi notabilis*, vbi idem
docet de Religionibus ditiſ-
ſimis. *Ledeſma etiam loco
ſupracitato concluſ. 14. Regi-
naldus libr. 23. praxis num.
232. verſ. id autem, Vaſquez
tom. 3. in tertiam partem D.
Thomæ diſputation. 234. cap.
1. in principio.* vbi oſtendit,
nec *Caietanum*, *nec Silue-
ſtrum* id negare, ſicuti, vt
ipſe ait, quidam recentio-
res aſſerunt, ſi enim ratio-
ne iſtius tituli, celebrãti Miſ-
ſam hoc ſalarium eſt debitũ,
igitur nihil facit ſi ſit diues
vel pauper, ſi ſit beneficia-
tus, vel non, ſi Religio ſit
opulenta vel non, cum etiã
creditor ob id, quod ſit di-
ues, non per hoc prohibe-
tur debitum ſibi de iuſtitia
exigere, vt clarum eſt, con-
ſentit his omnibus, nouiſſi-
mè *Sanchez in ſuis Conſilijs
moralibus libr. 2. cap. 3. dub.
11.* Quæ ratio probat ſim-
pliciter, id non eſſe illicitum,
Nam quod etiam hoc caſu
non poſſit committi ſimo-
nia, non eget probatione,
quia ſi recipitur pro ſub-
ſtentatione ratione laboris
vt ſupra, non recipitur pro
re ſpirituali, ſed pro tempo-
rali, & ita probant Docto-
res, quos ſequitur *Bonaci-
na tomo 3 de cenſuris in par-
ticulari, diſp. 2. quæſt. 3. Pun.*
21 *29. nu. 4.* dicentes, non cõ-
mitti ſimoniam à Moniali-
bus, recipiendo aliquid pro
ſubſtentatione ingrediẽtis,
quamuis Monaſterium diues
ſit, & locuples, & ſi vt ve-
rum fatear non militet ea-
dem ratio inter iſtam accep
tionem propter ingreſſum

&

& propter celebrationem, vt benè aduertit *Ledeſma part.2.tractat.12.de ſimonia concluſion.15.in fine*. Item nec Sacerdotes, vt ſupra, diuites recipientes dictum ſtipendium pro celebratione Miſſarum, maximè beneficiatos, teneri hoc caſu,illud erogare inter pauperes ex iuſtitia, vt aliqui putarunt,docent *Filliuccius tract.4. num. 183. P. Molfeſius tract.3.ſumma cap.16. num.14.Ledeſma part.2 tract. 12. de ſimonia concluſ.* 14.

SECTIO III.

Miſſam celebrans ob ſtipendium Sacerdos,aliàs non celebraturus, an committat ſimoniam.

23 *Sacerdos qui aliàs non eſſet celebraturus, niſi ſibi detur ſtipendium, an committat ſimoniam, & num. 26. An etiam peccet, & quomodo? num. 27. & 29.*

24 *Confeſſarius qui libentius audit confeſſionem illius à quo ſperat aliquid ſibi daturum, an committat ſimoniam? & num.32.*

25 *Canonicus vadens ad Eccleſiam propter diſtributiones aliàs non iturus, an committat ſimoniam?*

28 *Religionem ingrediens propter pecuniam, aliàs non ingreſſurus, an committat ſimoniam?*

29 *Actus ſumit malitiam ex fine.*

30 *Appetitus inordinatus rerum temporalium, quale peccatum ſit?*

32 *Celebrare Miſſam ob vanã gloriam, eſt peccatum veniale.*

33 *Miſſam celebrans libentius vbi maius eſt ſtipendium, renuẽdo celebrare vbi minus datur, an peccet?*

34 *Concionator libentiùs prædicans in loco vbi maior tribuitur eleemoſyna, & renuens prædicare, vbi datur minor, an peccet?*

33 *Canonicus qui non poteſt intereſſe omnibus horis canonicis, an ſine ſcrupulo poſſit eligere illis horis intereſſe, vbi ſunt pinguiores diſtributiones.*

EX dictis, ſectione præcedenti,patet, tunc Sacerdotem committere ſimoniã in accipiendo ſalarium pro Miſſæ celebratione, quando illud non accipit titulo ſubſtentationis debitæ ex labore, vt ibi declarauimus,

ſed

ſed tanquam pretium ipſius Miſſæ; Quęrimus igitur hic,
23 An ex eo, quòd ſacerdos, aliàs nō eſſet celebraturus; niſi ſibi daretur ſalarium, cenſeatur accipere illud tāquam pretium Miſſæ, & ſic committat ſimoniam? videtur enim pro affirmatiua reſpondendum ex eo, quod docet *Azorius part. 3. libr.*
24 *12 cap. 4. quæſito 4.* de confeſſario, qui potius audit confeſſionem huius, vel illius pęnitentis, à quo ſperat aliquid accepturum, quàm alterius, de quo non habet talem ſpem; quia ipſe diſtinguit hoc modo. Aut iſte Confeſſarius aliàs auditurus erat confeſſiones, vel non erat aliàs auditurus. Primo caſu, non committit ſimoniā quia ex quo erat aliàs auditurus confeſſiones, ſignum eſt quòd non principaliter intendat lucrum, ſed tantùm ſecūdariò, & ſic illud ſit motiuum, quo mouetur magis ad audiendum illum, quàm iſtum. Aut non erat aliàs auditurus confeſſiones, & erit ſimonia, quia ſignum eſt, quòd principaliter intendat lucrum, ergò à ſimili, dum nos ſupponimus in quæſito, hunc Sacerdotem aliàs non eſſe celebraturum Miſſam, niſi ſibi daretur ſalarium, ſignum eſt, quòd intendat illud principaliter; & tamquam pretium rei ſpiritualis, & per conſequens committit ſimoniam, allegat *Silueſtrum verbo ſimonia quæſito 16.* qui apertè hoc non dixit, imò *ibidem quæſito 9.* ſequitur doctrinā *D. Thomæ in quolibeto 8. art. 11.* & communem, vt teſtatur *Vega part. 2. ſuæ Summæ cap. 101. de ſimonia caſu 30.*
25 De Canonico, qui vadit ad Eccleſiam, propter diſtributiones aliàs non iturus, quę non concedit, quòd ex eo quia aliàs dictus Canonicus non erat iturus ad Eccleſiā; niſi ob diſtributiones, principaliter dicatur intendere dictum lucrum, & ſic commīttat ſimoniam, ſed diſtinguit, aut habet dictas diſtributiones tamquam finē principaliter intentum, & committit ſimoniam; vel habet finem principalem Deū & ſecundarium ipſas diſtributiones, tamquam in id, quod eſt neceſſarium ad ſubſtentationem, & non commīttit ſimoniam, neque peccat. Quomodo poteſt igitur ibi affirmare ſimpliciter, quòd ex eo quia, quis aliàs non ſit auditurus confeſſiones, vel non ſit celebraturus; intendat lucrum, tamquam ſinem principalē;
26 Vnde eodem modo eſſe di-

Rin-

ſtinguendum in caſu noſtro de celebratione, videtur concludere idẽ *Silueſter ibidem in fine*, & ſequitur *Vega loco ſupracitato caſu 40.* loquendo generaliter de adminiſtratione Sacramentorum, vbi benè declarat hoc particulare, quòd ex quo aliàs non ſit adminiſtraturus Sacramenta, niſi detur ſibi ſalarium debitum, non per hoc cenſeatur quis intendere principaliter ipſum ſalarium, & in terminis noſtris *Fraxinellus ſect. 3. Pranot. 1. §. 5. in vltima impreſſione*, Cum hac diſtinctione tranſit communis Doctorum ferè omniũ in hac materia, vt teſtatur *Sanchez loco, quem infra proximè citabimus*; Sed alij, vt *Ledeſma tractat. 12. de ſimonia concluſ. 17. part. 2. ſua ſumma Hiſpana*, poſt *Medinam*, *&* *Orellana*, probat,

27 quòd et ſi quando principaliter talis intenderet dictum lucrum, ſeu ſtipendiũ, aliquod cõmitteret peccatum, tamen iſtud non eſſet peccatum ſimoniæ, & probat, quòd peccet ex eo, quia non obſeruat debitum ordinem in ſua intentione. Secundam partem quòd nõ peccet peccato ſimoniæ, etiam probat: nam ad hoc vt committatur tale peccatum ſimoniæ contra ius naturale, non ſufficit intentionis peruerſio; ſed eſt neceſſarium, vt etiam intendat recipere lucrum tamquam pretium, & ſic conſtituatur actus emptionis, & venditionis, vnde ſimonia definitur, quòd ſit ſtudioſa voluntas emendi, & vendẽdi res ſpirituales, pro temporali, &c. Fauet *Medina Cod. de rebus reſtituendis, quaſt. 27. verſ. Has, & alias*

28 *plures*, Vbi quærit, an qui accepta pecunia Religionem ingreditur, aliàs non ingreſſurus, committat ſimoniam, & reſpondet negatiuè, hac ratione, quia non dicitur hic talis propriè emere Religionem, nec Religionis ingreſſum.

Petes quale igitur peccatum committat hic talis cùm peruertit finem? Reſpondetur ex regula com-

29 muni, quod ex fine ſpecificantur actus, ſeu vt loquuntur Theologi, ſumit actus malitiam ex fine, ſed finis hoc caſu tantum eſt peccatum veniale, quia talis eſt

30 appetitus inordinatus rerum temporalium, ergo etiã inordinatio, & peruerſio dicti finis; vnde ſicut nullus

31 eſt, qui neget, quòd celebrans Miſſam ob finem vanægloriæ, non committit

peccatum, niſi veniale: ita debet fateri de iſto celebrāte ob finem appetitus inordinati rerum temporalium, cùm æquè ſit peccatum veniale: ita poſt hæc ſcripta, reperi in terminis apud *Sanchez in ſuis conſilijs moralibus libr. 2. cap. 3. dub. 12.* Miror tamen, quòd nullum alleget authorem, contra ſuum morem, qui in alijs ſuis operibus, in quolibet dicto, allegat infinitas pęnè authoritates. Quæ reſolutio magis placet, quàm illa *Leſsij libr. 2. de iuſtitia cap 35. num. 10.* & antè dixit *Siluester citato quæſito 9. ad finem.* non eſſe ſimoniam, quando Sacerdos prętat Miniſteria Sacra, etiam principaliter ob lucrum, modò nullum pactum expreſſum, vel tacitum interueniat, & ſic explicat *Diuum Thomam citato quolibeto 8. art 11.* Quia vt infra dicetur ex *eodem Leſſio.* Pactum non reddit hoc caſu acceptionem ſimoniacam hodie, ſed tantùm acceptio ſtipendij, tamquam pretium, ideò clariùs loquitur de hac re *Layman libr. 4. tract. 10. cap. vltim. num. 12.* Qui addidit, *niſi intentio illa in pactum, &c. ideoque nihil vt pretium accipiatur.*

32 Ex quibus patet, quòd idem dicēdum ſit de confeſſore, qui potiùs audit confeſſionem illius à quo ſperat aliquid accepturum, & ſi aliàs non erat auditurus cōfeſſiones, ſi non ſit Parrochus, vel alius, cui incumbat ex officio audire confeſſiones ex idemptitate rationis, quidquid dicat *Azorius loco ſupracitato*, pro ratione dubitandi.

Item etiam infertur, quid dicendum de ſacerdote, qui potius, & libentius celebrat vbi maius eſt ſtipendium, & renuit celebrare vbi mi-
33 nus tribuitur. Dico hunc in rigore non committere peccatum ſimoniæ, licèt poſſit lędi aliquo modo alia virtus ob inordinatum affectū terrenorum, ſicuti *Sanchez citato cap. 3. dub. 11. num. 7.*
34 firmat de Concionatore, qui libentiùs prædicat vbi maius eſt ſtipendium, quòd nullum committat peccatū, licèt id poſſit pertinere ad charitatis defectum. Et ante, poſt *Sotum, dixit Vega 2. part: ſumma Hiſpana cap: 101. de ſimonia caſu 50. verſ. R. ad finem.* Quia talis magis temporalem, quàm ſpiritualem profectū intendit. Et eodem modo non pec-
35 care Canonicum, qui cùm non poſſit intereſſe omnibus horis Canonicis, eligit

eas, quibus copioſiores diſtributiones ſunt aſſignatæ, docet idem, *Sanchez citato dub. 12. ad medium.*

SECTIO IV.

Salarium an liceat paciſcere Sacerdos pro Miſſa celebranda abſque vitio ſimoniæ.

36 *Paciſci de ſalario pro celebratione Miſſa, an contineat crimen ſimonia. An id habeat locum in Sacerdote diuite? num. ſequenti.*

38 *Stipendium pro Miſſa exiexigere ante celebrationē, an liceat, aliàs recuſando celebrare? An etiam recipere cautionem de illo ſoluendo? num. ſeq.*

40 *Sacerdos ſtipendium Miſſa iam celebrata poteſt ab eo, qui illam commendauit, petere coram iudice. Coram quo iudice, & quomodo? num. ſeq.*

42 *Officium iudicis, quando negatur actio, conceditur, vbi ſubeſt aquitas.*

43 *Salarium non conuentum, vt poſſit exigi, qua veniant probanda, & quādo?*

44 *Compenſatione ſecreta, quando, & quomodo poſſit vti Sacerdos pro recuperando ſtipendio Miſſa, & nu. 49. De duplici modo, quo poteſt fieri compenſatio & differentia requiſitorum inter primum & ſecundum modum, num. 45. & 48.*

Circuitus eſt euitandus. ibidem.

Licèt de iure antiquo fuiſſet ſimonia Sacerdoti pa-
36 ciſci de ſalario, & ſi iuſto, pro celebratione Miſſæ, *cap. finali de Pactis, cap. quaſitum de rerum permutatione, cap. tua nobis de ſimonia, capit. quàm piò, prim. quaſtion 3* Tamen hodie certum eſt, tali iuri per contrariam conſuetudinem fuiſſe abrogatum, vt loquendo de functionibus ſpiritualibus, probat *Leſſius libr. 2. de iuſtitia, & iure, cap. 35. num. 49.* qui allegat *Sotum libr 9. de iuſtit. quaſt. 6 art. 1.* Alios refert, & ſequitur *Ledeſma part. 2. ſumma tract. 12. de ſimonia concluſ. 15.* in terminis noſtris, notat *Fraxinellus in ſua diſputatione de Sacerdotum obligationibus ad Miſſas pro alijs celearandas, ſect. 3. pranot. 1. §. 5.* Probatur à *Le-*

deſma, quia recipere ſtipendium ex functionibus ſacris ratione ſubſtentationis non ſolùm prohibitum nequaquam reperitur de iure diuino, ſed omnino cōceſſum; igitur ſi erat ſimonia, olim paciſci de præfato ſalario; tantùm erat de iure poſitiuo, quod benè poteſt abrogari per conſuetudinem, quæ eſt altera lex. Dicta conſuetudo fundabatur in optima ratione, vt habet idem *Ledeſma par. 1. ſumma, cap. 18. de Sacramento Euchariſtia concluſ. 4.* & eſt; nam inter dantem ſtipendium pro Miſſa celebranda, & ſacerdotem accipientem, vt ſupra dictum eſt, *num.* 7. intercedit obligatio iuſtitiæ commutatiuæ, quæ obligatio non oritur niſi ex pacto, aliàs enim vt ſubdit *Ledeſma*, nec eſſet dictum ſtipendium debitum ipſi ſacerdoti, nec Sacerdos vnquam eſſet obligatus celebrare ex iuſtitia pro alio, quod eſt abſurdum. Quòd hæc ſit communior ſententia, teſtatur *Paulus Layman libr. 4. ſua Theologia moralis tract. 10. cap. vltimo num. 15.* videte *Suarez tomo 3. in 3. part. D. Thoma diſput. 86. ſect. 1. verſ. circa alium modum*. Nec obſtat *Sacr. Concil. Tridentinum ſeſſ. 22. in decreto de obſeruandis, & vitandis in celebratione Miſſa*, vbi præſcribitur, ne fiat aliqua conuentio, vel pactum in iſta materia. Quia, vt apparet ex littera, & explicant authores, Sacrum Concilium loquitur de Miſſis nouis: ita *Fagundez libr. 3. in primum Praceptum Eccleſia cap. 8. num. 3. ad medium*. etſi aliter ſentire videatur *Guttierez libr. 1. Canonicarum quaſt. cap. 29.* vbi latè de hac materia, ſed vt verum fatear, dato quòd Sacrum Concilium videatur generaliter loqui; hæc pacta & conuentiones, cenſetur ſtatim ordinarius, cui iubetur, circa id prouidere, prohibuiſſe, cùm in Synodo taxauit ſalarium iuſtum pro qualibet Miſſa, vel in Diœceſi iam reperitur taxatum per conſuetudinem, quòd ſalarium taxatum per conſuetudinem, vel Synodum vt ſupra, paciſci, nullam auaritiæ ſpeciem poteſt continere, dum eſt ei debitum, igitur ad alia pacta, & conuentiones, Sacrum Concilium in ea parte decreti, oculos, vt ita dixerim, habuit, & non ad iſtud pactum de iuſto ſtipendio iam taxato, vel conſueto. Maximè ſi ea intentione illud paciſcatur, vt ſolent paciſci,

ciſci, & recipere alij Sacerdotes timoratæ conſcientię, quæ eſt optima cautela ad ſcrupulos ſedandos, vt loquendo in terminis noſtris docet *Vega part. 2. ſua ſumma Hiſpana cap. 101. de ſimonia concluſion. 7. in fine.*

Prima difficultas igitur; quæ excitatur apud Docto-
38 res, eſt, An id procedat, etiã quò ad Sacerdotes diuites, vt & ipſi non ſolùm poſſint recipere ſtipendium pro celebranda Miſſa, ſicuti diximus ſupra *ſectione precedenti*, ſed etiam illud poſſint in pactum deducere, & pro opinione negatiua, quòd id non ſit Sacerdotibus diuitibus licitum, ac aliàs committere ſimoniam, niſi proprium patrimonium in opera pia expendant, allegatur *Caietanus à Fraxinello loco ſupracitato*, *Scortia lib. 2. de Sacrificio Miſſæ cap. 10. num. 3.* ſed *Caietanus* hoc vmquam dixit ſimpliciter, ſed quando non eſt taxatum, qui caſus eſt hodie impoſſibilis; vnde benè citatur pro ſententia affirmatiua. quæ eſt communis, à *Fagundez citato cap. 8. num. 2. cum Suarez, Soto, Nauarro, Corduba, Guttierez, & alijs.* quibus accedunt alij authores, quos referunt *Cenedo in ſuis Practicis quaſtionibus, quaſt. 27. Barboſa de Officio, & poteſtate Epiſcopi allegatione 24 num. 2. præter Scortiam, & Fraxinellum, locis citatis.* Ratio ſumitur ex præcedentibus; ſtipendium iſtud debetur Sacerdoti ex iuſtitia, & ideo poteſt paciſci; ſed iuſtitia eſt æqualis quò ad diuites, & pauperes, ergo: ita *Ledeſma part. 1. ſumma cap. 18. del Sacramento dela Eucbariſtia, concluſ. 12. Leſſius citato cap. 35 num. 48.* Concordat nouiſſimè *Sanchez in ſuis conſilijs moralibus, lib. 2. cap. 3. dub. 11. num. 4. & 8.* teſtatur de communi *Layman loco ſupracitato, num. 14. ad finem.*

Secunda difficultas, an non ſolùm liceat paciſci ante celebrationem ſalarium, vt ſupra pro Miſſa celebrãda, ſed etiam illud exigere ante ipſam celebrationem, (intellige aliàs recuſando celebrare, quia eſt certum, id licere, cùm ſpontè ab offerente datur, vt ſæpè fieri ſolet) videtur enim id continere ſimoniam, vt habetur in *cap. tantùm*, ibi: *Cùm verò expreſſius exprimat vẽditionis ſpeciem, qui prius recipit pretium, quàm rem conferat pretioſam*, extra *de ſimonia*. Idem etiam di-

cendum

cendũ videt̃ vbi de d.ſalario
39 præſtando, cautio petatur, vt habetur in eodem *text.ad finem*, ibi: *Prauam etiam conſuetudinem illam, de tua Prouincia ſtudeas abolere, per quã pro Eccleſiarũ inueſtitura, Archidiaconi, Marcham argenti, Minores verò Decani, vaccam albam, ſibi dari poſtulant, vel certam ſolui pecuniam*. At quod talis exactio non contineat ſimoniam, poſt *Caietanum* docet *Layman citato libr. 4. ſua Theologia Moralis tractat.10. cap.vltimo, §.2.nu. 15.ad finem*. Ea ratione, quia talis modus exigendi non mutat modum debiti. Et clariùs *Sanchez in ſuis conſilijs moralibus libr. 2. cap.3.dub.11. num.13.* ſubdit, quòd licèt Sacerdos regulariter minus benè faciat exigens ſtipendium ante ſpiritualium collationem, aliquando tamen benè facit, ſcilicèt, ſi id faciat, vt ſeruet ſe indemnem ob vitandas lites, quas probabiliter timet ad recuperandum illud. An autem poſſit quis abſque culpa differre celebrationem Miſſarum, quas promiſit, habendo fidem de ſtipendio, vſquequo ei prius ſoluatur ſtipendium, dicetur infra ſuo loco.

Quòd autem poſtquam Sacerdos ſuæ ſatisfecit obligationi, celebrando Miſſas, & ei non præſtetur voluntariè ſalarium debitum,
40 poſſit pro eo recuperando cogere eum, qui ei tales Miſſas commẽdauit, ex iuſtitia, poſt alios, ſcilicet *Silueſtr.Cordubam, vtrumque Nauar. Henriquez, & Suarez, Scortia citato libr.2. de Sacrificio Miſſa cap.10. nu. 2.* Qui Doctores loquuntur de coactione coram iudice, vt eſt videre apud ipſos, & latè declarant *Bonacina diſputat.4. de Sacramen quæſt. vlt.puncto 8. num.2.* vbi teſtatur ità declaratum fuiſſe per congregationẽ Penitẽtiariæ Mediolan. *Fraxinellus ſupracitat.pranot.1. §.2. ad finem*. Vbi poſt noſtrum *P. Molfeſium*, teſtatur ita etiam declaraſſe Sacram Congregationem Eminentiſſimorum Sacri Concilij interpretum, & confirmat *Sanchez lib.2 Conſilior.Moral.cap.3. dub.11. num. 12.* Probari poteſt hæc doctrina per *text. in cap. ad Apoſtolicam 42. de Simonia*, vbi Concilium ſtatuit, quod liberè conferantur Eccleſiaſtica Sacramenta, tamen Epiſcopi cogant ſeculares obſeruare conſuetudinem, ſi quæ eſt dandi aliquid Sacerdoti ratione ſubſtentationis

tionis pro ipſorum admini-ſtratione, vt notant ibi Do-ctores communiter, & *Abbas ſub num.* 2 ait, *Ex hoc text. nota vnum caſum ſin-*
41 *gularem, in quo Epiſcopus habet iuriſdictionem in lai-cos, &c.* Talis compulſio fit per cenſuram Eccleſia-ſticam, dicit *Henricus Boich. in d. cap. Iacobus ſub num. 5.* Quomodo autem debet pe-ti, & procedi, declarat *Ioannes Andreas in dicto cap. ad Apoſtolicam ſub num. 5. ad finem.* Peti enim debet per viam denunciationis, ac de-bet procedi de plano ſine libello, implorando offi-cium iudicis *Ananias eodem cap. ad Apoſtolicam ſub n. 2.*
42 ibi, ex hoc collige, quòd ali-quando, vbi nulla datur a-ctio; ſi ſubeſt æquitas, ſub-uenitur officio iudicis, alle-gat *tex. in l. hæreditas, §. fin. ff. de petit. hæreditatis.* Vn-de hoc caſu ceſſat Sacerdo-ti onus probandi illa duo
43 extrema, quæ requiruntur ad effectum exigendi Sala-rium non conuentum, quòd ſcilicet vnus ſolet cõducere & alter locare operas ſuas, de quibus per *Riccium par. 1. deciſ. Curiæ Archiepiſco-palis Neapolit. deciſ. 85.* vbi pro caſu noſtro debet nota-ri, quòd ſubdit in fine d. de-ciſionis, vt ſcilicet in ſala-rijs ſoluendis multum defe-ratur conſuetudini, & ideo illa deberi, quamuis non probaretur aliqua conuen-tio; ſi in loco in quo præ-ſtantur opera, ſoleret ſol-ui ſalarium etiam non con-uentum, quæ poſſunt benè applicari ad caſum noſtrum, cùm vt ſupra dictum eſt, iam ex cõſuetudine vniuer-ſali debeatur ſalarium pro Miſſarum celebratione. Quomodo autem, & a quo legata pro Miſſis relicta Fra-tribus Minoribus de Obſer-uantia peti poſſunt coram iudice, dictum fuit ſupra *Quæſt. præced. ſect. vltim.*

Ex quo ſequitur, quòd quando non poſſet Sacer-dos aliqua ratione apud iu-dicem ſtipendium prædictũ
44 recuperare, licitum ſit ip-ſi Sacerdoti vti ſecreta compenſatione, quia illa propriè habet locum in de-bito ex iuſtitia commutati-ua, vt per *Rebellium part. 1 de obligat. iuſtitia, libr. 2. de reſtitution. quæſt. 18. nu. 4. ad finem.* Quæ iuſtitia, vt ſæpius dictum fuit ſupra intercedit inter Sacerdotẽ celebrantem, & debitorem ſalarij pro dicta celebratio-ne. Clariùs *Valerus de differentijs vtriuſque fori, verbo compenſatio num. 2.* ſufficit debitum poſſe peti

coram iudice, etiam per viã denunciationis. Quæ compenſatio non ſolùm poteſt fieri per viam retentionis in foro conſcientiæ, ſi habet Sacerdos aliquid æquiualens apud ſe, quod ſit eius qui illi Miſſas commendauit, ſed etiam per latentem ſubreptionem, vt communiter docent Doctores, loquentes de compenſatione, qui etiam ſubdunt requiſi-
45 ta ad huiuſmodi compenſationem, per ſubreptionem, Quorum primum eſt, vt creditor habeat certitudinem debiti, Secundum quod nequeat ordine iuris illud recuperare, ideſt quia vel non poteſt ſuum creditum probare, vel & ſi poſſit probare, debitorem tamen non poteſt coram iudice vocare, ſine damno rerum, vel honoris, vel amicitiæ non parui momenti cum eodem contracte vel debitum eſt modicum, & reſpectu eius multæ futuræ ſint litis expenſæ. Tertium requiſitum vt nullum ſcandalum timeatur. Quartum & vltimum requiſitum, vt damnum debitoris tam tẽporale, quàm ſpirituale caueatur, ne iterum reſtituat, vel credat ſe debere, quod iam non debet: ita *Rebell. loco ſupracitato num.* 6. etſi non deſint Doctores, docentes, non eſſe neceſſarium ſecundum requiſitum, quod nequeat ordine iuris illud recuperare, quos refert, & ſequitur eruditiſſimus *P. Diana part.* 2. *ſuarũ reſol. Moralium tract.* 2. *Miſcellan. reſol.* 48. Tamen locum habet hæc limitatio, quando primo modo ſit compenſatio per retentionem, tunc enim ſufficit, ſi ſi abſit ſcandalum, & periculum damni debitoris, vel hæredis, qui iterum, id neſciens ſit reſtiturus, quod expreſsè ſignificant verba *Valeri citati à P. Diana* ibi, *Cùm ſupponamus ex vtraque parte eſſe debitum, & in ea agi de retinendo, & non de acquirendo de nouo*; item *Rebell. loco citato num.* 4. Licèt id limitet *numer.* 5. quando ſunt debita diuerſæ rationis, tamen diſplicet, quia militat etiam hoc caſu ratio, quare eo caſu non ſit neceſſarium tale requiſitum, quæ fundatur in Re-
46 gula illa; Dolo petis, quod ſtatim reſtituere debes, *l. dolo ff. de doli mali exceptione, & regula dolo* 59. *de re-*
47 *gulis iuris in* 6. & alia; Circuitus inutilis eſt euitandus, *l. dominus teſtamen. ff. de condict. indebiti*, *Roland. à Valle conſ.* 51. *num.* 1 *lib.* 3

quod

48 quòd etiam quando debita ſunt diuerſæ rationis, vt v.g. ille debet pecuniam, ego habeo veſtem illius, vel vas argenteum, licita ſit compenſatio per retentionem in foro conſcientiæ, vt per *Dianam loco ſupracit. verſ. Notandum*; nec negat *Rebell. loco citato*. Quid ſi illud habes loco depoſiti, an poteris retinere titulo cõpenſationis? Negat *Rebellius*; Alij affirmât apud eũdem *Dianam loco ſupracitat. verſ. non deſunt, & part. 3. tractat. 5. Miſcellaneo, re-*
49 *ſolut. 10.* In terminis noſtris loquendo, hanc doctrinam tradit *Suarez tom. 3. in 3. part. D. Thom. diſputat. 86. ſect. 4. verſ. vnde conſequenter, & Miranda tom. 1. Manual. Prælatorum Regular. quæſt. 41. art. 23. concluſ.* Qui concedunt, poſſe Sacerdotem, vbi ſtipendium per legem, vel cõſuetudine taxatum, non poteſt ſine ſcandalo, & litibus, alijſq; inconuenientibus exigere, poſſe occultè illud ſripere, ſicut de alijs debitis liquidis & certis, quæ non poſſunt commodè exigi, dicunt communiter Doctores. An autem dicta compenſatio poſſit fieri diminuendo numerum Miſſarũ, dicetur infra ſuo loco.

SECTIO V.

Stipendium pro Miſſa celebranda dare Sacerdoti in alia re, quàm in pecunia, an & quomodo ſit licitum?

50 *Librum, vel aliam rem dare Sacerdoti loco ſtipendij pro Miſſis celebrandis an ſit licitum, quomodo poteſt in tali datione, & acceptione interuenire iniuſtitia, num. 53. & 54.*
51 *Pecunia omne id dicitur, quod pecunia æſtimatur.*
52 *Extimatio quomodo faciat emptionem, & venditionem?*

Exemplum eſt quotidianũ, dat quis Sacerdoti librũ
50 vel frumentum, aut aliam rẽ, qua indiget, vt celebret tot Miſſas, vel è contra, Sacerdos promittit celebrare tot Miſſas alicui, dummodò det ei talem librum, vel menſuram frumenti. Quærimus, an hic poſſit interuenire crimen ſimoniæ? Ratio dubitandi eſt, quia in tali caſu neceſſe eſt, vt inter Sacerdotem, & dantem rem, non habeatur ratio ipſius rei, ſed valoris, & per cõſequens adeſt expreſſa venditio, & emptio, quę

in materia ſimili ſpirituali conſtituit ſimoniam, vt ſupra ſæpiùs dictum fuit. Hoc tamen non obſtante, *Cordoua de caſibus, quæſt. 27.* quem *ſequitur Vega in ſua ſumma Hiſpana part. 2. cap. 101. concluſ. 47. ad finem*. concludit, hìc non adeſſe ſimoniam, idem docet *Ledeſma part. 1. ſua ſumma Hiſpana cap. 18. del Sacramento de la Eucbariſtia, concluſ. 14.* Qui probat hãc opinionem communem, proloquio etiã cõmuni, ac
51 trito, quòd ſcilicet pecunia omne id dicatur, quod pecunia extimatur, ſeu vt dicitur Hiſpanè, *todo el è oro, que val oro*. Et habemus de hac re text. in *Canone Totum 1. quæſt. 3. & in l. pecuniæ appellatione, ff. de verborum ſignificatione.* Vbi dicitur; pecuniæ appellatione, rem contineri, ſeu vt explicat gloſa, ac etiã habetur in *l. pecunia nomine eodem illo titulo*, omnem rem quæ ſit, vel eſſe poſſit in patrimonio; rationem affert D. Auguſtinus in dicto *Can. Totum*, quia antiqui, totum quod habebant, in pecoribus habebant.

Ad rationem dubitandi, reſpondet idem *Vega loco ſupracit.* negando, quòd ta-
52 lis extimatio rei, quæ datur pro celebratione, conſtituere poſſit emptionem, & venditionem illam, ex qua reſultat ſimonia, nempè quæ ſit rei ſpiritualis pro temporali tamquam pretio vt ſupra latè declaratum fuit, quia tantùm illa extimatio ſit hoc caſu pro iuſtitia ſeruanda in ſtipendio, & ſic licèt extimatio faciat emptionem, & venditionem, vt dicunt communiter Iuriſtæ; hæc venditio, & emptio eſt eiuſdem rei temporalis prò temporali, non autem temporalis pro ſpirituali, quæ eſt neceſſaria ad inducendam ſimoniam. Notate verba illa, *pro iuſtitia ſtipendij ſeruanda*, quia ob hanc rationem eſt neceſſaria dicta extimatio ad euitandam iſto
53 caſu iniuſtitiã, quæ poteſt contingere (& vtinam quotidie non contingeret) dupliciter, vt benè aduertit *Ledeſma loco ſupracitato*. Primò dando quis librum Sacerdoti, v.g. qui pecunia numerata non extimatur, nec venderetur, niſi quinque iulijs, vel carolenis pro ſeptem vel octo Miſſis, vel è contra: verba ipſius ſunt iſta: *De lo qual ſi ſigue el primero, que el fiel quando paga el eſtipendio de las Miſſas, por pagarlo en otra coſa,*

que no ſea dinero, no deue pagar menos, ſo pena de pecado d'injuſtitia, y obligacion de reſtitucion. Si pagaſſe las Miſſas en trigo, no por eſſo deue lleuar mas de a catorze reales, quando el trigo ſta en ſu ſubido precio. Y los miſmos digo, ſi paga el eſtipendio de las Miſſas en libros. De la miſma ſuerte el Sacerdote a quien le paguen el eſtipendio de las Miſſas en otra coſa, no ha da querer che le paguen mas del juſto

54 *eſtipendio*. Secundò, quando Sacerdos accepit ſtipẽdium pingue pro tot Miſſis celebrandis, & poſtea illas alteri commendat, tribuendo ei librum, vel aliam rem, quæ minoris extimatur. Subdo verba eiuſdem *Ledeſma*: *Lo ſegundo ſe ſigue, que ſi vn Sacerdote recebi vn eſtipendio eceeſſiuo por las Miſſas, per que ſe la quiſieron dar, a ſi como nel caſo ya dicho, che le pagaron el ſtipendio à ſeis, ò ocho reales. Eſte tal ſi la haze dezir a otro Sacerdote con el dinero, eſta obligado à darle todo l'eſtipendio, que recibio por las Miſſas, anſi tambien pagando el tipendio en libros, y en otras coſas, lo ha de pagar en coſa equiualente à lo ſeis, ò ocho reales, que recebio en eltipendio de cada Miſſa, lo qual digo, porque en todas las coſas la malitia humana tiene lugar, y algunos ſacerdotes ſon tan grangeros, que recibiendo l'eſtipendio de las Miſſas à ſeis, ò occho reales, ò algunas vezes à dos, deſpuos per vn libro que vale veinte y quatro reales, ò por otra coſa ſemejante de ſemejante pretio piden che le digan veinte y quatro miſſas, como ſi ſe las huuieran pagado a ellos tan ſolamente à reales. Eſto es injuſtitia, y obligacion de reſtitucion*. Quæ benè concinunt dictis à nobis occaſione Decretorum nouiſſimorum de celebratione Miſſarum, ſupra *ſection.* 20.

SECTIO VI.

Miſſas inuicem Sacerdotes, inter ſe celebrandas paciſcere, an ſit licitum.

55 *Sacerdotes an poſſint inuicem conuenire, vt alter pro alio celebret? & nu.* 57.

56 *Permutatio rerum ſpiritualium an fieri poſſit abſque ſimonia? & num* 60.

58 *Obligatio quando ſit pretio*

 exti-

extimabilis.

59 *Simoniam an committant Religioſi conuenientes inter ſe circa vocem dandam in Capitulis inuicē, Quid de Canonicis, num. 61.*

62 *Beneficij appellatione an veniant Prioratus, Guardianatus, &c. Religioſorum.*

63 *Illegitimus diſpenſatus in ſeculo ad beneficia, ingrediens Religionem, an indigeat noua diſpenſatione pro dignitatibus Religionis?*

64 *Simoniā committens in electionibus, &c. quando incurrat excommunicationem?*

SOlent aliquando Sacerdotes, qui habent obligationem celebrādi in aliquo certo loco, tam per ſe, quàm per alium, vbi alter eorum eſt impeditus, conuenire inter ſe hoc modo, tu celebres hodie pro me in tali loco, & ego celebrabo pro te in alio, vel tu Sacrum facias pro me hodie, & ego cras Sacrum faciam pro te, vel quid ſimile. Diſceptatur inter Doctores, vtrum talis commutatio, etſi rei ſpiritualis, cum alia re ſpirituali ſit omnino libera à labe Simoniæ, & ſic ſit licita. Ratio dubitandi ſumitur à verbis Domini *Gratis accepiſtis, gratis date*; Sed etiam qui dat aliquid ſpirituale, non dat gratis, ergo. Confirmatur, quia prohibitum eſt expreſsè in *cap. quæſitum, & cap. cùm olim, de rerum permutatione*, commutatio inter duos beneficiatos de eorū beneficijs abſque conſenſu Superioris, & tamen etiam ibi non adeſt niſi commutatio rei ſpiritualis (tale enim eſt beneficium, vt no-
56 tum eſt) cum alia re ſpirituali, ergo nihil prodeſt, quòd ſit res ſpiritualis, quæ commutatur cum alia re ſpirituali ad euitandam ſimoniam. Difficultas, vt optimè aduertit *Ledeſma tract. 12. de ſimonia concluſ. 21. verſ. Auiertaſi, part. 2. ſua ſumma Hiſpana*, reducitur ad eum caſum, vbi
57 talis commutatio fit cum pacto, & obligatione, quia ex quo talis obligatio ſit pretio extimabilis, poteſt interuenire etiam datio, & acceptio rei temporalis cū ſpirituali; ideoque *Riccardus, Silueſter, Angelus, & ex recentioribus P. Nauarra libr. 2. de reſtit. cap. 2. num. 386. Ludouicus Lopez prima par. inſtructorij noui cap. 299. ad finem*, putant hoc

caſu

caſu, vbi dicta commutatio non fit ex beneuolentia, & gratitudine, ſed ex obligatione eſſe illicitum; quam opinionem dicit probabilẽ *Ledeſma loco ſupracitato*, ſed contraria opinio, *Soti, Aragona, Rodriguez, Beye, & aliorum, apud infra citandos Authores*, eſt communis, id non eſſe illicitum, vt teſtantur *Azorius part. 3. ſuarum inſtitutionum Moralium libr. 12. cap. 3. quæſito 2. ad finẽ*, & *Villalobos tract. 37. de la ſimonia difficultate 3. num. 1.* probat latè poſt *Suarez* non eſſe neque ſimoniam de iure diuino, neque de iure Eccleſiaſtico, *Filliuccius tract. 45. cap. 7. num. 6. & 14. noniſſimè firmat Sanchez libr. 2. ſuorum conſiliorum moralium cap. 3 dub. 44.* Probatur reſpondendo rationi dubitandi, negatur enim, quod ſupponitur, ſcilicet in tali commutatione, non obſeruari præceptum Domini, *Gratis accepiſtis, gratis date*. Et ad confirmationem de permutatione beneficiorum, Reſpondetur, quòd illa ſit tãtum prohibita de iure Eccleſiaſtico in citato *cap. quæſitum*; quæ prohibitio non poteſt extendi ad caſum noſtrum, tum quia ſumus in odioſis, quæ debent reſtringi, & non ampliari. Tum etiam, quia adeſt ſpecialis ratio, quare ius poſitiuum potuit inducere ſimoniam in tali permutatione beneficiorum, & non aliarum rerum ſpiritualium, quia nempè beneficia non sũt præcisè ſpiritualia, vt eſt Miſſæ celebratio, ſed habent prouentus temporales adiunctos. Ad rationem
58 de obligatione, quòd ſit pretio extimabilis, & ſic res temporalis. Reſpondet *Filliuccius vbi ſupra*, id prorſus negando, cùm enim ſit vnum, & idem dicta obligatio cum celebratione, ſicut eſt ſpiritualis ipſa celebratio, inquit ipſe, etiam erit ſpiritualis obligatio.

Ex hac doctrina ſequitur eod. modo eſſe licitũ cõuenire Sacerdotes inter ſe, tu audias cõfeſſionem meam, & ego audiam tuam, vel tu audias confeſſionẽ meorum parochianorum, & ego audiam tuorum, & ſic vt per citatos authores, item commutare reliquias, & cætera huiuſmodi.

Sed an idem erit de Religioſis, quorum vnus dicit
59 alteri, elige me in Generalem, & ego eligam te in Priorem, vel ſuffragare mihi in hac electione, & ego ſuffragium meum tibi dabo

in alia electione? Reſpondet affirmatiuè *Sanchez ſupracitato libro Conſiliorum moralium cap.5.dub 44. nu. 4.*quia vult,illos excuſari tali caſu à ſimonia, non alia ratione, quàm quòd iſta officia, vel Prælaturæ non ſunt beneficia, licèt vt ſubdit ipſe, *Lopez part 1 ſui inſtructorij noui cap.305.* velit venire illa officia, appellatione beneficij. Et quia hæc opinio *Sanchez* eſt magis aliena à ſcrupulis, alia ſententia, quam poſt *Rodriguez*, *Villalobos*, *Suarez*, *& alios*, probat *Hieronymus Rodericus in Compendio Eman. Rodriguez. reſolut.129.num.*3. Et ſequitur noſter *Diana part. 3. tract. 2.reſolut.125.*quæ diſtinguit an interueniat pactum, vel tantùm ſpei futurę oblatio. Primò caſu concedit adeſſe ſimoniam abſolutè. Secundo caſu verò, & ſi neget adeſſe ſimoniam, indicat tamen interuenire ſubornationem, quæ non longè diſtat à ſimonia, vt ait *Villalobos* relatus à *P.Diana*; Idcirco illam pro viribus noſtris corroborare conabimur, recolendo quod ſu-
60 pra diximus, commutationem rerum ſpiritualium inter ſe non eſſe ſimoniam de iure Diuino, ſed tantum de iure poſitiuo, cùm ſit magis probabilis opinio, teſte *Villalobos part. 2. ſua ſummæ c.37. difficultate 3. Suarez tom. 1. de Religione libr. 4.de ſimonia cap. 32. Filliuc: citato cap.*7. Quod ius poſitiuum non generaliter omnem commutationem rerum ſpiritualium inter ſe; etiam quòd habeant annexam temporalitatem, declarauerit eſſe ſimoniā, ſed tantùm quando fit circa beneficia Eccleſiaſtica abſque authoritate Superioris, vt habetur in *cap.quaſitum, & cap.cum olim de rerum permutatione*. Et latè declarant Doctores ſupracitati. Vnde. *Suarez tomo 1. de Religione libr.4 cap.31. nu.* 20 ſcripta reliquit hæc verba: *Permutare ſpirituale pro ſpirituali extra beneficiorum materiam, non eſt ſpecialiter prohibitum iure poſitiuo*. Patet exemplo, quia nemo eſt qui neget, poſſe permutari calicem aureum conſecratum, cum alio etiam conſecrato, vel vas aureum reliquiarum, cum altero ſimili vaſe, &c. huiuſmodi; & tali caſu non committi ſimoniam etiam de iure poſitiuo, ergo ſi hęc Officia, Superioritates, Prælaturæ Religioſorum, non ſunt beneficia, licèt habeāt ali-

aliquam temporalitatem annexam; optimè concludit *Sanchez loco ſupracitato*, in commutatione illorum, quæ fit promittendo inuicem vota pro huiuſmodi officijs, quòd nõ incurritur ſimoniæ crimen, ſicut cõmit-
61 teretur ſi eſſent beneficia, in quibus terminis loquitur *Silueſter verbo ſimonia quæſito 13. notab 4.* ibi: *Dicunt duo Canonici maiores, Canonizemus nepotulos noſtros, &c.* Quem malè loquẽdo in terminis noſtris, alijs citatis ſequuntur *Tamburrinus de iure Abbat. tom. 1. diſput. 10. quæſito 3. Sigiſmundus à Bononia de electione Prælatorum Regularium dub. 56.* non attendẽtes ad hoc particulare, quòd hæc officia non ſint propriè beneficia.

Iſta autem Officia, Superioritates, Dignitates, Prælaturas Religioſorum non eſſe propriè beneficia, prout requiritur ad hoc, vt includerentur in dicta diſpo-
62 ſitione, iuxta regulã, quòd diſpoſitio quælibet ſemper intelligenda ſit, quatenus verborum proprietas ſe extendit, *l. cum lege, vbi Aretinus ff. de teſtament. cap. ſi qua, extra de ſentent. excommunicat.* Patet ex definitione ipſius, quam tradidimus poſt alios ſupra *Quaſt. 2. ſect. 1. in principio*, quæ cum his officijs penitus cõgruere poteſt, ergo ſequitur quòd neque cõgruat ipſum definitum, vulgatis iuribus fauet *Tamburrinus de iure Abbat. tom. 1 diſput. 5. quæſito 19. citatus à nobis ſupra quaſt. 4. Praxi 6. ſub num. 79.* vbi docet, quòd diſpẽſatus in ſæculo ad beneficia etiam curata ſi ingreditur Religionẽ, pro ſuis dignitatibus requirit ſpecialẽ diſpẽſationem. Fauent *Nau. Leſſ. Azorius, & alij*, Quorum opinionem tamquam probabiliorem, ſectatur *Bonacina tom. 3. de cenſuris in particulari diſputat. 2. quaſt. 3. Puncto 24. ſub num. 4.* docentes, neque talia officia Regularium ſubiacere excommunicationi latæ *Extrauaganti 2. de ſimonia*
64 *contra electiones, poſtulationes, confirmationes, & quaſcumque prouiſiones in Eccleſijs, Monaſterijs quibuſcumque officijs, & beneficijs*. Quidquid contrarium videatur docere idem *Sanchez eodem cap. 3. dub. 104. num 11. & c 105. nu. 8.* qui rectè poteſt ſaluari à contradictione, & ſi aſſereret, quòd in dicta Extrauaganti, appellatione beneficij contineantur dicta officia, non

ſolum

ſolum,quia ibi fit mentio de electione, de Monaſterijs, de officijs, ſed etiam,ex quo ibi agitur de ſimonia ex vēditione, & emptione, & ſic interueniente re temporali pro pretio,prohibita de iure diuino, quo caſu ita includitur qui illam committit in beneficijs, ſicuti qui illam committit in iſtis officijs, & votis ac electione, quæ ſunt res ſpirituales,quod eſt valde diuerſum à caſu præcedenti, in quo tantum datur vel relinquitur ius ſpirituale, pro alia re ſpirituali, quæ eſt prohibita de iure Eccleſiaſtico tātum in beneficijs, vt ſupra
65 & per conſequens ab eo non poteſt fieri illatio, argumento text.in *l.Papinianus exuli ff.de minoribus*.

SECTIO VII.

Miſſas imponere pro pænitentia quando ſit Confeſſarijs illicitum.

66 *Pęnitentiam imponere pęnitenti de Miſſis celebrandis,regulariter poteſt Confeſſarius. Aliquando expedit in confeſſione moribundi, num 70. Quando id ſit illicitum? num.71.*

67 *Opera quæ poſſunt, & debent imponi pro pęnitentia.*

68 *Miſſarum obligationis differentia an ex voto, vel ex pęnitentia?*

69 *Miſſas, aliaque opera pro animabus purgatorij, an rectè Confeſſarius pro pęnitentia imponat.*

72 *Simoniam quando committat Confeſſarius imponendo pęnitentiam de Miſſis dicendis, & quando incurrat caſum reſeruatum,nu. ſequenti.*

66 SVpponimus pro certo, poſſe Confeſſarium pęnitenti imponere, quòd pro ſatisfactione, ſi pœnitens eſt Sacerdos, celebret tot Miſſas; ſi verò non eſt Sacerdos, vt curet celebrari dictas Miſſas,quia vt diximus *Prima parte noſtri Tractatus de Officio & Poteſtate Confeſſarij, reſoll. 25.num.105.& ſequentibus*, pęnitenti ob ſatisfactionem
67 imponi poſſunt omnia opera pœnalia, ſeu ſatisfactoria, quæ reducuntur ad tria, ſcilicet ieiunium, eleemoſynam, & orationem,nempè bona corporis ad ieiunium,bona externa ad elee-

moſy-

moſynam, & bona ſpiritus ad orationem, illic allegatis, addimus *Villalobos prima part. ſumma, tract. 9. del Sacramento de la penitentia diff. 76. num. 5. Layman libr. 5. tract. 6. cap. 15. num.* Ergo, quando Sacerdoti imponitur, vt ipſe celebret, idem eſt, ac ſi imponeretur vt oret, Miſſa enim præcellit omnes orationes, vt diximus *Quæſt. I. num. 5.* quando verò non eſt Sacerdos, & ſic imponit, quòd per alium celebret, idem erit ac ſi imponeret eleæmoſynam erogandam Sacerdoti, qui debet celebrare, vnde ſi aliud non appareat ex coniecturata mente cõfeſſarij, nõ putamus ſatis facere pęnitentem, ſi inueniat eum, qui gratis cele-

68 bret, in quo ni fallimus differt tale onus debitum ex voto, & ex pęnitentia, cùm ibi ſufficiat ſi miſſa voto promiſſa celebretur, ideò illi ſatisfacit per Sacerdotē celebrantem gratis, vt diximus citata *Quæſt. I. num. 24.* & tanto magis ſtipendio diminuto, vt in ſpecie notat *Fagundez libr. 3. in primum Præceptum Eccleſiæ c. 10. num. 10. & 11.* hic autem non ſufficit, vt Miſſa dicatur, ſed etiam, quòd ſit opus ſatisfactorium, quale non erit, niſi media eleæmoſyna.

Dixi, *niſi ex coniecturata mente Confeſſarij aliud appareat*, quia ſi impoſuit Miſſas pro defunctis, vel pro peccatis, exiſtimamus ſatis apparere, quòd non intenderet eleæmoſynam, ſed tã tùm vt curaret quoquo modo celebrationē dictæ Miſſę tantum. Scimus apud Doctores aliquos in dubium

69 verti, An rectè confeſſarij imponant pœnitentias applicãdas pro animabus purgatorij, quia Sacramentum pęnitentiæ fuit inſtitutum ad remittendam pęnam, & culpam pęnitentis, & non ad remittendam pęnam alterius, vt eſt videre apud noſtrum *P. Dianam 3. part. ſuar reſolution moral. tract. 4 reſol 54.* tamen *in Addit. iuxta vlt. editionem Lugdunenſem reſol. 11.* dicit quòd vtraq; opinio eſt probabilis, imò addimus nos, affirmatiuam eſſe probabiliorē, iuxta ea quæ diximus ſupra, ꝙ oĩa opera pęnalia poſsũt imponi pro pęnitentia, & ſufficit ad hoc, vt ſit opus pęnale, quòd reducatur ad orationem, vel eleæmoſynam, aut ieiunium, ſed Miſſa pro animabus purgatorij dicenda à proprio pęnitente, ſi eſt Sacerdos, rectè re-

ducitur ad orationē, & curāda à non Sacerdote, verè reducitur ad eleæmoſynam ſaltē ſpiritualē; ergo ſemper opus pęnale, & ſic aptum pro ſatisfactione pęnæ, non non ſolùm animarum Purgatorij, ſed etiam ipſius pęnitentis, vnum enim non tollit aliud; Fauet *Layman citato libr. 5 tract. 6. cap. 15. n. 10. ad finem*, vbi loquens de pęnitentia impoſita cum licentia, vt per alios perfici poſſit, ſcripta reliquit hæc verba: *Non opus illud quod ab alijs perficitur, ſed ſola ipſa operis procuratio, quæ à pęnitentibus ſine ſumptu, & labore fit, pænitentia ſacramentalis rationem habet*. Ita à pari dicimus nos, non opus illud quod fit pro animabus purgatorij, ſed ipſa operis procuratio, &c. hoc caſu ſatis debet habere rationem ſacramētalis pęnitentiæ, quòd aliquando expediat Miſſas imponere pro ſatisfactione nempè quando auditur confeſſio moribundi multis implicatis culpis & peccatis, docent poſt alios *Reginaldus de prudentia Confeſſarij cap. 18. ſect. 2. & Layman ſupracitato cap. 15. num. 13. ad finem*.

Illud igitur quod hic quęrimus eſt, an aliquando poſſit reddi illicita ſimilis pœnitentia reſpectu Confeſſarij illam imponentis, ad hoc vt appareat, an hoc caſu eſſe poſſit locus ſimoniæ, quæ eſt materia de qua nūc agimus? tractat hunc articulum *Ioannes Baptiſta Corradus part. 2. ſuorum reſponſorum moralium quæſt. 358.* etſi non clarè illum diluci-
71 det, docet enim, quod tunc reddatur illicita ex parte confeſſarij, ſi penitentiam talem imponeret hac intentione, & pacto, vt pęnitēs ſibi daret eleæmoſynam ad dictas Miſſas celebrandas, inquit enim ipſe, poteſt confeſſarius imponere pęnitentiam de Miſſis, ſicut de orationibus, & alijs operibus pietatis, cum non ſit maior ratio de vno, quàm de alio, *modo confeſſarius bonam intentionem habeat, & abſit fraus, & ſimoniæ labes, &c.* Hęc ſunt verba ipſius; & in fine concludit, quòd ad tollendam omnem ſuſpicionē, quando Confeſſarius imponit talem pęnitentiam, conſulat, vt per alios ſacerdotes faciat celebrare pęnitens. Idem conſulit *Fraxinellus in ſua diſputat. de obligationibus Sacerdot. ad Miſſas, &c. ſect. 3. pranot. 1. §. 7.* Sed clariùs loquitur *Filliuccius tom. 3. tract. 45.*

de

de vitio ſimoniæ capit. 4. ſub num. 36. vbi enumerando caſus in quibus peccari poteſt in Sacramento pœnitentiæ, in quo vſus iuriſdictionis, eſt ſimul actus ordinis, in *4. caſu* ſubdit hæc verba:

72 *Quando autem imponerentur in ſatisfactionem aliqua eleemoſyna pro pauperibus, vel pro Miſſis dicendis, ſiquidem confeſſum cogat pœnitentem, vt ſibi tribuat eleemoſynam, ſimoniacum eſſet, ſi verò relinquat illum in libertate, etiam ſi eo animo fecerit, vt ſibi imponeret dicendas, non eſt ſimoniacum*, Ex cuius mente apparet ad hoc non ſufficere malam intentionem, vt putabat *Cerradus*, ſed eſſe neceſſarium, vt cogat pœnitentem, ad ſibi tribuendã eleemoſynam, vt in labem ſimoniæ incurrat; fauet modus, quo in

73 aliquibus Diœceſibus reſeruatur hic caſus, prout in Diœceſi Caſtellanetæ in Apulea, & Nolæ in Campanea refert *Graſſius de quinque caſibus reſeruatis libr. 2. cap. 11.* Caſtellanetæ enim reſeruatio ſic cantat: *Qui aliquid à pœnitentibus nomine reſtitutionis, aut ſatisfactionis, aut pro Miſſis celebrandis in pœnitentiam iniunctis exegerint, atque petierint.* Nolæ autem, vt ibidem refert *Graſſius num. 18.* reſeruatio reperitur facta his verbis: *Confeſſarios aliquid in confeſſione pro Miſſis dicendis, & pœnitentijs iniungendis exigentes, & petentes.* Tali enim pacto Confeſſarius videtur facere dicti Sacramenti adminiſtrationem quaſi mercaturam quæſtuariam, contra id, quod dixit Chriſtus Apoſtolis, *Gratis accepiſtis, gratis date*, & per conſequens committitur ſimonia, ſub hoc colore palliata, videte *Graſſium loco ſupracitato num. 14. & 39.* vbi etiam declarat, quando Confeſſarius incurrat hunc caſum reſeruatum, & in ſpecie, quòd Regulares Cõfeſſarij in dicto caſu non cõprehendantur, & id eis minus licitum ſit, vt poſt alios probat *Fraxinellus loco ſupracitato num. 2.*

SECTIO VIII.

Simoniam committens in dando, vel recipiendo ſtipendium pro Miſſæ celebratione, an incurrat cenſuras latas contra ſimoniacos.

74 *Excommunicationem an incurrat ipſo facto quolibet modo, quis ſimoniam*

committat? Quando etiam excommunicationem ferenda ſententia, num. ſequent.

76 *Simoniacus quando teneatur reſtituere acceptum, & ſequen.*

EX hucuſque dictis apparet, eo tantùm caſu pro celebratione Miſſæ accipere, & dare ſtipendium, poſſe ſimoniam continere, quando illud datur vt prætium. Nõ ab re igitur, vt iſta materia hic integrè, & cõpletè explicata remaneat, quærimus, poſito quòd reperiantur tam peruerſi, qui darent, & acciperent hoc pacto ſtipendium, in pretium ſcilicet rei tam ſpiritualis, & ſanctæ, ſicuti eſt Miſſæ celebratio, & ſic committeret ſimoniam, An incurrerent excommunicationem vel ſuſpenſionẽ ipſo facto? iuxta ea, quę latè diximus *in 3. part. noſtri Tract. de Offic. & Poteſtate Cõfiſſarÿ* in recollectione de hac materia, ac etiam ſupra *Quaſtione 4. Prax. ſ. n. 312. & ſeq. f. 502* Reſpondetur, *Sotum lib. 9. de iuſtitia, quaſt. 8. artic. 2. pro-*
74 *pe finem corporis*, docere omnem ſimoniacum incurrere excommunicationem, mou[illegible] ex verbis *extrauagantis 2. de ſimonia*, ibi, *quomodolibet dando, vel recipiendo ſimoniam commiſerit*; idem videtur docere *Burgaſius*, apud *Bonacinam tom. 3. de cenſuris in particulari diſputat 2. quaſt. 3. part. 24. num. 17.* qui poſt *Nau. Graſſium, Vgolinum, Salzedo, Alterium, Reginaldum, & plures alios*, probat, quòd tantùm committentes ſimoniam in ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis, incurrant excommunicationem ipſo facto, non autem in alia materia, ea ratione, quòd cenſura non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa, at nullibi reperitur lata excommunicatio in iure contra ſimoniacos, præter quod in illis tribus caſibus, ergo. Accedunt *Ledeſma part. 2. ſua ſumma tract. 12. concluſ. vlt. Leſſius libr 2. de iuſtitia cap. 35. num. 130. Villalobos tract. 37. ſua ſũma dub. 34. num. 1* vbi habet hæc verba: *Per manera, que ſi vno cometto ſimonia en los demas Sacramentos, ò en las diſpenſationes, ò en vender y comprar la petition, ò coſa ſemejante, a vn que comette ſimonia y pecca mortal mente, no queda ſcomulgado,*
75 *ſuſpenſo, ò inhabil*. Quibus etiam caſibus contra ſimoniacos in venditione Sacramen-

mentorum, vel aliarum rerum ſpiritualium, ſit impoſita pęna excommunicationis comminatoria, habetis apud *Bonacinam loco ſupra citato num. 19.* vbi defendit, quòd dicta excommunicatio vt ſupra comminatoria in alijs materijs etiam hodie maneat talis, nec per citatam extrauagantem euaſerit ipſo facto latas, contra *Socum, Burgaſium, Redoanũ & alios*. Videte eum, quia etiam reſpõdet rationi, pro contraria opinione adductæ à *Soto* in quæſito principali, deſumptæ ex verbis *Extrauagantis*, ibi; *Quomodolibet dantes, vel accipientes aliquid ſimoniacè*, quòd ſcilicet dicta verba referantur ad actiones in extrauagante prohibitas, nempè ad dantes, & accipientes pro beneficio, vel ordine, & non ad alias, cùm ſimus in odioſis, quæ potius debent reſtringi, quàm ampliari, & extendi.

Quæres an talis Sacerdos peccans mortaliter, vt ſu-
76 pra peccato ſimoniæ, teneatur ad reſtitutionem ſtipendij, & ſi illud aliàs ſit iuſtum, quia ſi adeſt iniuſtitia, etiam in quantitate præter ſimoniam, maior eſt difficultas, de qua infra *Sect. 10.* Reſpondet negatiuè *Suarez tom. 1. de Religione libr. 4. de ſimonia cap. 59. num. 16.* his verbis: *Deinde aduerto ex ſupradictis, pro his functionibus, poſſe aliquid accipi per modum ſtipendij, licèt non per modum pretij: Si ergo ponamus, aliquem poſtulaſſe pretium ſub ratione pretij, non tamen in quantitate, quæ excederet iuſtum ſtipendium, Dico illum quamuis ſimoniam commiſerit, in rigore non teneri ad reſtitutionem, ſed tantum ad mutandam intentionem, & poſſe retinere illud, idem emolumentum per modum ſtipendij*. Accedat probabilis ſententia de qua, poſt *Ludouicum Lopez* teſtatur *Sanchez libr. 2. ſuorum Conſilior. Moral. cap. 3. dub. 113.*

79 Quod pretium receptum pro ſimonia in ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis ſit reſtituendum ante ſententiam iudicis dumtaxat, non autem pro ſimonia in alijs quibuſcumque rebus ſpiritualibus, qui *dubio 111. num. 5.* etiam ex probabiliori ſententia docet, quòd vbi ſimonia ſecum non habet adiunctam iniuſtitiam, neque de iure Diuino, vel naturali habeat obligationẽ reſtituendi. Ex quo tunc tantum eſt cõtra Religionẽ, quæ non inducit onus reſtituendi. S ij

Sacramenta miniſtraret, aut functiones exequeretur, quia id non petit quaſi licentiam vendens quod eſt ſimonia, ſed vt ſeruet rem indemnem Tamen ſubdit quòd ſi exigeret maiorem ſummam quàm dict. portio valet, præſumeretur licentiam vendere, & ſic committeret ſimoniam. idem docet *Suarez to. 1. de Religione lib. 4 cap. 53. num.* 17. vbi licèt aſſerat
82 non eſſe ſimoniã ſi aliquod detur pro labore ſuſcepto, eundo, & redeundo ad beneficij Collatorem, vel in recompenſationem dãni, quod ob eam cauſam patitur, vel alterius lucri, quod amiſit; ſubdit tamen quod ſi quid accipiatur vltra extimationem talis laboris, vel damni, committeretur ſimonia in quo impugnatur à *Rodriguez, apud P. Dianam reſolut. 39. tract. 2. miſcellaneo part. 2.*

Ex qua diuerſitate loquendi authorum ſupra relatorum, occaſionem ſumpſi *citata 3. part. de iubileo à num. 9.* di-
83 ſtinguere inter eum caſum, quo quis extorquet dictum exceſſum mẽdacio, vel dolo, nempè aſſerendo, tale eſſe iuſtum ſtipendium taxatum, & conſuetum; & caſum vbi abſque dolo, & fraude exigit dictum ecceſſum, fatendo quod nam ſit iuſtum ſalarium, ſed negando aliàs velle celebrare, niſi detur maius ſtipendium. Primo caſu, dixi eſſe peccatum furti, & proinde Sacerdotem teneri ad reſtituendum exceſſum, Secundo verò caſu quòd etſi talis peccet tranſgrediendo dictam conſuetudinem, vel legem taxantem ſtipendium, non tamen teneatur ad reſtitutionem exceſſus. Hanc noſtram diſtinctionem in parte vidètur approbare *Fraxi. loc ſuprac. & S. Fauſto lib. 1. quaſt. 65.* quatenus dicimus pri. caſu cõmitti peccatum furti, nõ autem ſecundo caſu, ab ea tamen diſſentiunt. quia etiã ſecundo caſu, aſſerunt ipſi, eſſe peccatum contra iuſtitiam, ac adeſſe obligationem reſtitutionis; promittit *Fraxinellus* id probare *concluſione* 5. vbi nullum reperitur de hac re verbum, Sed partes eius ſupplẽdo; Obijci poteſt contra noſtram ſententiam, vt ſcilicet ſecluſo dolo, vel fraude, etiam debeat à Sacerdote reſtitui dictus exceſſus, quia & ſi hoc caſu ſit præſumptio, quòd velit vendere dictam celebrationem, & ſic interueniat ſimonia, vt loquuntur Authores ſupra vltimo loco relati tamen

adhuc

adhuc in ſimonia poteſt adeſſe non ſolùm malitia contra Religionem,ſed etiã contra iuſtitiam, quo caſu continet etiam onus reſtitutionis. Sed inter alios caſu in quibus concurrit iniuſtitia cũ ſimonia, vnus eſt iſte, igitur. Hanc minorem probat *Suarez tomo 1. de Religione lib. 4. de ſimonia, cap. 59 num. 20.* vbi videtur reſpondere fundamento noſtræ ſententiæ, quod ſcilicèt etſi Sacerdos teneatur ex iuſtitia, accepto ſalario taxato, vel conſueto cele-
85 brare; tamen quando illi offertur præfatum ſalarium, nõ teneatur ex iuſtitia pro eo celebrare, ſicut tenetur, qui aliam rem venalem expoſitam habet illam vendere oblato ſibi pretio iuſto, maximè taxato,& conſueto, & proinde hoc caſu tantum peccare cõtra Religionem, non autem teneri ad reſtitutionem. Reſponet enim, quòd & ſi non obligetur ex iuſtitia ad celebrandum, obligatur tamen ex iuſtitia, vt ſi celebrare voluerit, non exigat, niſi iuſtum ſtipendium. Quæ ſecunda pars ſuæ reſponſionis, ſi eſſet vera, certè euerteret noſtrum fundamentum, ſed ſalua pace tanti viri, hoc eſt, quod negamus, neque ſcilicet obligari Sacerdotes ex iuſtitia (ſaltem commutatiua, quæ obligat ad reſtitutionem) vt ſi celebrare voluerint, non exigant niſi iuſtum ſtipendium. Et ratio negationis ſumitur ex regula illa vulgata, quòd vbi aliquid vna via conceditur, non debeat altera via negari, ſi ergo conceditur, quòd quis non obligatur ex iuſtitia ad celebrandum, quomodo poteſt obligari, vt volens celebrare non petat niſi taxatum, quod eſſet idẽ, quàm oblato tali ſtipendio eum obligare ad celebrandum. Secundò,& fortiùs ęquiparatorum eadem debet eſſe diſciplina, vt eſt regula trita, ſed quãdo dicimus nos, & concedit *Suarez*, quòd Sacerdos ex iuſtitia non teneatur ad celebrandum oblato d. ſalario; intelligi debet de obligatione, non iuſtitiæ cõmutatiuæ, ſed legalis, quæ interuenit inter ſuperiorem, & ſubditum, ergo quando cõcederetur etiam à nobis, quòd ſi Sacerdos voluerit celebrare,obligaretur ex iuſtitia non exigere,niſi iuſtum ſtipendium, intelligi etiam debet de iuſtitia legali, non autem commutatiua, quæ non habet locum in iſto caſu. Et ſic reſpondetur ad con-

Confirmationem, quam addit *Suarez* exemplo tabellionis, vel iudicis arbitri, quos lex non obligaret ex iuſtitia ad ſuum officium exercendum; conſtitueret tamen illis, quid deberent exigere, quando illud exercere vellent, qui quidem vt ipſe ſubdit, peccarent contra iuſtitiam ſi plus exigerent, & ſi abſolutè poterant non exercere. Negatur enim
87 paritas; Ratio diſparitatis eſt quia tunc ſtipendium vel ſalarium taxatum, eſt commenſurabile cum illo exercitio, labore &c. ideò nil mirum, quod eo caſu accipiens plus, peccet contra iuſtitiam commutatiuam, quia debet ſtare commenſurationi factæ per Principem. At ſtipendium pro miſſa nõ eſt menſurabile pro ipſa miſſa, ſed cum ſubſtentatione miniſtri, & ſic, vt ſæpius dictum eſt, ſaluatur talis acceptio à ſimonia, vt prçter allegat s ſupra, explicant *Guglielmus Mercerus de Sacram. quaſt.* 83. *art.* 4. & 6. *dub.* 3. & clarius ad propoſitum noſtrum. *Sanchez lib.* 2 *ſuorum Conſiliorum moralium cap.* 3. *dub.* 11. *in principio*, ergò, exigendo Sacerdos plus quàm importat ſalarium taxatum vel con-
88 ſuetum, dum tamen non excedat quantitatem requiſitam ad neceſſariam ſubſtentationem ſuæ perſonæ, nec defraudet dantem de numero miſſarum ſibi commendatarum, non facit contra iuſtitiam commutatiuam, ſed tantum contra iuſtitiam legalem. Nec hęc ſententia eſt noua, ſed ante nos, illam docere videtur in fortioribus terminis *Reginaldus lib.* 23 *ſuæ praxis ſub num.* 232. nempè quando hęc maior eleęmoſina daretur ab eo, qui putaret, in tãta quantitate factam eſſe taxationem, vel inductam eſſe per conſuetudinem, his
89 verbis *Attamen quia lex poſitiua, & conſuetudo debet iuri naturali cedere, ſi accipienti apertè conſtaret nihil tunc ei dari amplius, quàm quod neceſſarium eſt ad alendum eo die pauperem ſacerdotem, poſſet illud retinere ſine dantis iniuria, à quo poteſt iure naturali, & diuino recipere temporale ſtipendium, vt celebrando poſſit de altari viuere.* Nec obſtat, communiter Autores docere, & nos probamus infra *ſectione* 11. iuſtum ſtipendium non eſſe illud quod correſpondet debitæ ſubſtentationi, ſed quod reperitur taxatum, aut introductum à conſuetudine.

Quia id procedit generaliter ſuppoſito, quòd ſacerdos habeat aliundè, ex quo ſupplere poſſit ſibi victum neceſſarium, iuxta regulam vulgatam, lex adaptatur ad ea, quæ frequenter accidunt, *l. nam ad ea ff. de legibus*, non tamen ideo ſequitur, quòd ſi reperiatur ſacerdos, qui non habet aliundè quomodo poſſit viuere, nequeat exigere vt ſupra ſuum victum abſque iniuria dantis, cum neque vtatur dolo, vel mendacio, neque fraudat eum numero miſſarum. Quæ ſint dicta ad confirmationem noſtræ ſententiæ, ſaluo tamē meliori iudicio.

Ex quibus ſequitur, quòd ſi tali modo ſacerdos extor-
90 queret lōgè maius ſalarium pro vna miſſa, quàm opus haberet ad victum neceſſarium & in caſu quem ponit *Rodriquez poſt Petr. Nau. lib. 2. de reſtit. c. 3. num. 330. & Aragon. 2. 2. quæſt 75. art. 3. ſi dico &c.* de 20. realibus &c. Imo Addimus nos ſi exigeret quinque reales pec caret contra iuſtitiam cum iniuriam inferret toti communitati, & per conſequens obligaretur ad reſtitutionem, vt per prædictos auctores, tum eo caſu quòd vna vice extorſerit notabi-
91 lem quantitatem, tum etiam ſi per plures vices congeſſit eandem quantitatem, quia hoc caſu fit detentor notabilis quantatis, vt fusè explicauimus *part. 1. noſtri tractatus de officio & poteſtate Confeſſarij recollect. 10. à num. 60.* vbi de furtis plurium rerū minimarum. Vn-
92 de in facto cuiuſdam ſacerdotis, qui fingens ſanctitatem pro qualibet miſſa, quam in longum trahebat, à quibuſdam deuotis perſonis, maius ſtipendium accepit taxato, quòd excedebat quoque ſuam neceſſariam ſubſtentationem, & ſic congeſſerat notabiliſſimam quantitatem, fuit dictum, eum non ſolum peccaſſe mortaliter, ſed etiam eſſe obligatum ad reſtitutionem dicti exceſſus, ſi ob eam cauſam, ſanctitatis, quam fingebat principaliter datus ille fuit, & pro qualibet vice etiam erat dictus exceſſus notabilis, iuxta ea quæ diximus citata *parte prima noſtri tract. de officio & poteſtate Confeſſary Recoll. 11. num. 188.* vbi de furtis ſimulantium paupertatem, ſanctitatem &c.

SECTIO X.

In quibus caſibus licitum ſit maiorem eleemoſinam taxata, vel conſueta, exigere

93 *Stipendium maius liberaliter datum, licitè retineri poteſt à Sacerdote: Peti poteſt pro celebrando ſūmo mane, vel in loco diſtanti. num.94. vel vltima hora num. 98. Pro miſſa cantata num. 95. Pro miſſa cum officio mortuor. vel alijs orationibus, aut cum vigilia num.97.*

96 *Feſtis diebus poteſt Sacerdos recipere duplex ſtipendium. An circa id ſtatutum ſit aliquid in contrarium à Decretis nouiſſimis de celebratione miſſarum. num.99.*

100 *Decreta nouiſſima de celebratione miſſarum quibus caſibus prohibeant ſacerdotibus recipere maius ſtipendium.*

101 *Natiuitatis Domini die Sacerdos ſi celebrat tres miſſas poteſt etiam recipere tria ſtipendia.*

PRæter caſum, de quo fecimus mentionem ſupra
ſectione præcedenti num. 80.
ſcilicet, quando id quod excedit ſtipendium taxatum,
vel conſuetum, liberaliter
datur Sacerdoti, in quo
93 conueniunt omnes Docto-
res, poſſe ab eo accipi abſ-
que vllo ſcrupulo, vt in ſpe-
cie teſtatur *Molſeſius tract.*
3 ſuumque cap. 16. num. 16.
Nos retulimus *par.3. de iu-*
*bileo num.*12. tres alios ca-
ſus in quibus hoc etiam ſit
licitum ab eiſdem authori-
94 bus. Primus eſt ratione ce-
lebrandi ſummo mane, aut
in loco à ſuo domicilio di-
95 ſtante, Secundus ratione di-
cendi miſſam cantatam, ſeu
ſollemnem, Tertius ratione
96 diei feſtus, quo caſu in ſpe-
cie concludunt doctores, poſ-
ſe recipi duplex ſtipendium
vt eodem loco citato dixi-
mus. Hos tres caſus eodem
modo, quo nos ibi illos an-
notauimus, recenſet poſt
editam noſtram recollectio-
nem, *Bartolomeus de Sancto*
Fauſto lib. 1. de indulgentijs
*quæſt.*65. & confirmat *Fra-*
xinellus in vltima editione
citata ſectione 4. concluſione
1. num 8. vbi & nos etiam
citat; additque quartum ca-
97 ſum, Quando v.g. impo-
nitur miſſa cum officio de-
functorum & eſt idem cum
eo, quòd docet *Petrus Na-*
uar.lib.2. de reſtitut. cap. 2.

nu. 248. de petente miſſam cum aliquibus orationibus particularibus, quia, vt ipſe ait, ſacerdos non tenetur huic oneri acquieſcere; niſi ob ſpecialem illum laborem, ei etiam augeatur eleemoſina. Item cum eo quoque quod docuit *Villalobos par.* 2. *ſumma tract.* 18 *del Sacramento dela Euchariſtia diffic.* 15. *ſub num.* 2. ſcilicèt vbi petitur miſſa cum vigilia ſeu ieiunio. Quando autem iſta poſſint ſuperſtitionem redolere, & ſic non teneatur neque debeat illa cum miſſa adhibere infra ſuo loco, Deo duce, dicemus. Quintum etiam caſum addere poſſumus, qui in praxi quotidie

98 ſeruatur, ratione celebrandi vltim. hora, ead. ratione qua poteſt quis recipere maius ſtipendiũ, eò quòd celebret ſummo mane poterit recipere celebrando vltima hora, ſcilicet incommoditatis. Quòd intellige niſi ab ordinario etiam pro his caſibus ſit taxatum maius ſtipendium, quia tunc non poterit illud Sacerdos excedere iuxta ea quæ diximus ſectione præcedenti: tractat de hac re *Megalius conſ.* 14. *ad fin.*

99 Quæres an decreta nouiſſima de celebratione miſſarum ſtatuerint aliquid in hac materia? *Fraxinellus & Sancto Fauſto locis ſuprà proximè citatis* videntur negatiuam ſententiam ſequi, ex quo ſcripſerunt poſt edita, & ponderata dicta decreta, & his non obſtantibus, docẽt vt ſupra, in dictis caſibus eſſe licitũ, maius ſtipendium recipere, P. *Diana verò part.* 1. *ſuarum reſolut. moralium tract. de celebrat. miſſarum reſol.* 9. loquendo in terminis tertij caſus, pro die feſto, vt certum docet, dictam opinionem eſſe damnatam in dictis *Decretis*, §. 3. vbi, vt legenti apparebit,

100 tantum pręcipitur, *vt tot miſſę abſolutè dicantur, quot ad rationem attributæ eleemoſinæ præſcriptæ fuerunt*, quòd ſignificat non poſſe recipi plura ſtipendia pro vna miſſa, quando fuerunt data pro pluribus miſſis, vt patet, ibi in principio, *Deindè, vbi pro pluribus miſſis &c. celebrandis plura ſtipendia, &c.* non autem quando plura ſtipendia Sacerdos recipit ab eo, qui pro dictis pluribus ſtipendijs iuxtà taxam, vel conſuetudinem, petit tantum vnam miſſam. Vnde ipſe Doctiſſimus *Diana* neceſſe eſt, vt intelligat, id eſſe prohibitum in Decretis, eo caſu, quòd datum fuit Sacerdoti ſtipendium ad celebrandas plures miſſas, &

ipſe Sacerdos ſuo marte velit excomputare miſſam diei feſtus pro duabus Miſſis, recipiendo duplicatum ſtipẽdium, non autem in caſu, de quo hic agimus, nempè quando Sacerdos conducitur pro diebus feſtis ad cebrandum in aliquo loco, conueniendo inter ſe de duplicato ſtipendio pro ſingulis diebus prædictis, quo caſu, id dicunt Doctores eſſe licitum, non ſolùm quia eo eo die debet gaudere maiori ſubſtentatione, vt inquit *Fraxinellus loco ſupracitat.* ſed etiam, quia plures ſunt, qui eo die miſſas audiunt, & pauciores Sacerdotes inueniuntur, qui eo die non ſint addicti alicui Eccleſiæ,
101 vel Capellæ. In die Natiuitatis Domini, ſi ſacerdos celebrat tres Miſſas, poteſt recipere etiam tria ſalaria: ita *Fraxinellus citata ſect. 4. concluſ. 1. num. 10.* vnde hoc argumento inter alia, probat *Ledeſma part. 1. ſumma tract. 18. del Sacramento de la Euchariſtia concluſ. 8.* iuſtitiam ſalarij non eſſe commenſurandam cum ſubſtentatione, quia ſi hoc eſſet, hac die pro tribus miſſis nõ poſſet recipere niſi vnicum tantùm ſtipendium. Qui *concluſ. 7. cap. ſequ.* refert in Regno Valentiæ Sacerdotes ſui Ordinis Prædicatorum ex priuilegio Summorum Pontificum, celebrare poſſe ter etiam in die commemorationis Defunctorum, teſtaturque eſſe tale priuilegium in vſu, & illud communicare Religioſos aliorum Ordinum habentes priuilegium Communicationis.

SECTIO XI.

Iuſtum ſtipendium Miſſæ quod nam ſit?

102 *Stipendium iuſtum pro Miſſa celebranda, quod nam ſit? Vera opinio, nu. ſeq. Taxatum, & conſuetum in quo differant, nu. 104.*

105 *Regulares an ſubijciantur taxæ factæ ab Ordinario circa Miſſæ celebrationem.*

TRes ſententias reperio olim fuiſſe circa hoc quæ-
103 ſitum. Prima fuit *Honcalæ & Cani*, quam ſequitur *mordicus Aragona de Iuſtitia, quæſt. 83. de Sacrificijs art. 3. verſic. ſed dubitabit,* quòd illud ſcilicet cenſeri

debeat

debeat iuſtum ſtipendium, quod eſt ſufficiens ad neceſſariam ſubſtentationem Sacerdotis. Secunda eſt *Medina, Nauarr.* & aliorum communis, vt teſtatur *Miranda in manuali Prælatorum Regular. quæſt. 41. art. 23. concluſ. 2. & 3. Filliutius tract. 5. num. 178. & ſeq. & alij*, nēpè eſſe illud, quod lege, vel conſuetudine reperitur taxatum, quia vt ait *Layman lib. 4. ſua Theologia Moralis, tract. 10. capit. vltim. num. 15 ad fin.* Quando quantitas ſtipendij iure naturali taxatum non eſt, regulariter debet determinari lege, vel conſuetudine, & his ceſſantibus, partium conuentione, idem habet *Mercerus de Sacramen quæſ. 83. art. 4. 5 & 6. dub 3.* Has duas opiniones ambas eſſe probabiles teſtatur *Ledeſma part. 1. ſumma cap. 18. del Sacramento de la Eucharistia, concluſ. 8. ad finem.* Tertia opinio eſt aliorum, quos ſequitur *Vega part. 1. ſumma cap. 21. caſu 1.* Quæ diſtinguit, an Sacerdos ſit adeò pauper, quòd nec bonis Eccleſiaſticis, nec patrimonio, nec etiam ingenuo alicuius artis exercitio, poſſit ſibi victum neceſſarium, & parcū comparare, ſed tantùm illum ſperet à Miſſa, ideoque paratus ſit quotidie celebrare, & hoc caſu (inquiunt ipſi, eſt vera prima opinio, vel Sacerdos non eſt ita pauper, nec paratus quotidie celebrare, &c. & eſt vera ſecunda ſententia, vbi ampliat primam partem ad Religioſos, qui alia via non poſſunt conſulere ſuis neceſſitatibus. Hæc ſententia, niſi ſupponeret, prout ſupponit prima opinio, quòd ideò Sacerdos, qui recepit tria ſtipendia, vt loquitur *Sotus apud præcitatos Auctores*, pro tribus Miſſis nō remaneat obligatus, niſi ad vnam Miſſam celebrandam, cùm dicta tria ſtipendia ſimul ſumpta non excedant quantitatem ſufficientem ad neceſſariam ſubſtētationem pauperis Sacerdotis, non eſſet improbabilis iuxta ea, quæ diximus ſupra *ſectione 9* ſed quia id præſupponunt ambæ, ideo vtraque opinio hodie eſt damnata per Decreta nouiſſima de celebratione Miſſarum, vt infra ſuo loco latè probabitur; ſufficiat pro nunc, quod *Fraxinellus in prima editione, ſectione 4. concluſ. 1. ad finem quem ſequuti ſuimus ſupra citata part. 3. de Iubileo num. 18.* Et ſi hoc cum alijs Doctoribus negaret, loquendo de Sacerdote etiam pau-

pere.

pere. Tamē illud cōcedebat in caſu ſummæ inopiæ eiuſdem Sacerdotis, ſed in vltima editione, poſt dicta Decreta ſimpliciter docet, nec pauperes Sacerdotes ab hac lege, & Decretis liberos eſſe, & per conſequens ex
103 eo, quòd Sacra Congregatio ad ſecundùm dubium occaſione verborum illorū, *ut celebrentur tot Miſſæ, quot ad rationē attributa eleemoſyna præſcripta fuerint*, declarauerit, illa verba intelligenda eſſe de præſcriptione facta ab Ordinario ſecū dum morem ſuæ ciuitatis, & Prouinciæ, quando non fuit facta aliqua præſcriptio ab eo, qui eleæmoſynam tribuit, ſequitur quòd illud ſit iuſtum ſtipendiū Miſſæ, quòd lege vel conſuetudine fuit taxatum.

Nota differentiam eſſe in-
104 ter ſtipendium taxatum & conſuetum, quia illud cōſiſtit in indiuiſibili, hoc autem habet ſuam latitudinē infimi, medíocris, & rigoroſi, prout dicitur de pretio, *Miranda part. 1. Manualis Prælatorum Regular. quæſt. 41. art. 23. concluſ. 2. ad finem*, *Ledeſma part. 1. ſummæ cap. 18. del Sacramento de la Euchareſtia concluſ. 8 Filliuccius tract. 5. num. 178. Mercerus de Sacramen. quæſt. 83. artic. 4. 5. & 6. verſic. notandum 3.* qui monent Sacerdotes nē hoc caſu morre ſecularium negotiatorum vrgeat nimis, vt exigant ſtipendium rigoroſum, ſed cōtenti ſint mediocri. Nota ad hoc propoſitum verba *Villalobos pars. 1. ſumma, tract. 8. de la Miſſa difficult. 15. num. 15. Y podria hauer en ello alguna latitud, que en Salamanca vemos, que vn dará vn real de limoſna, y otros vn real y vn quartillo*, Ex quibus patet dictam latitudinem etiam prouenire ab ipſa conſuetudine, & ſic non eſſe extendendam ab ipſo Sacerdote. Vnde quando conſuetudo eſt vt ſoluatur tantùm vnum reale, illud non poteſt excedi iuxta ea quæ ſupra diximus. Debet autem dicta conſuetudo eſſe inducta à viris prudentiſſus & timoratis, vt per *Mirandam loco ſupracitato, Bonacinam,* qui alos allegat *diſputat. 4. de Sacramentis, quæſt. vltima Puncto 8 num.*
105 *8.* Quod autem diximus *ſupracitata part. 3. de Iubileorum. 4. & 5.* ſufficere ad hoc, conſuetudinem partialem alicuius Religionis, nec Regulares ſubijci taxæ factæ per Epiſcopum, ceſſat hodie ſtantibus dictis Decretis & declaratione, quæ cō-

pre-

prehendunt Regulares, vt patet ibi: *Monaſteria, Conuentus, Congregationes, &c.* fauet *Fraxinellus ſupracitata ſection.4.concluſ.1.§.5.*

SECTIO XII.

Stipendium pro Miſſa an poſſit taxari ab Ordinario, ea conditione adiuncta, ne laici minus dent, nec Sacerdotes minus accipiant.

106 *Epiſcopus in taxãdo ſtipendio Miſſæ quomodo debeat ſe gerere, An & quomodo poſſit ſtatuere, vt nulli Sacerdotes vel Clerici Miſſas defunctorum celebrent, vel ad exequias accedant, niſi talis Parochia, num. ſequen.*

108 *Conuocare ad exequias Clericos, cui competat.*

HVic quæſito negatiuè reſpondemus citata *quæſt. 3. de Iubileo num.3 cum D. Thoma, Nau. & Soto apud Azorium part.3. libr.12. ca. 6. quæſt.7.* qui ſubdit rationem; quia, inquit, in his duobus eſt nonnulla auaritiæ ſpecies. Accedit *Iodocus in ſuo theſauro, in verbo Miſſa num.47. in principio*, clariùs & latiùs *Fagundez libr.3. in I. Præceptum Eccleſiæ, cap.7. num. 8. & ſequen.*
106 vbi ſcitè aduertit, quòd Ordinarius debet ſimiles taxas facere per actum poſitiuum, ſcilicet vt pro Miſſarum celebratione, mortuorum humatione, aut officijs illorum, eroganda ſit talis quantitas pecuniæ: non autem per actum negatiuũ, vt eſt caſus præſentis ſectionis, rationem ſubdit, quia actus poſitiuus inducit obligationem iuſtitiæ, quò ad eum, qui dictum ſalarium acceptat, & non prohibet poſſe fieri pro minori ſtipendio ſicuti actus negatiuus, nec videtur, vt ipſe ait, quòd Miſſa vel ſuffragiũ fiant venalia, cùm proprium pretij ſit, eſſe tali modo taxatum; videte eum, quia præter authores quos citat, refert verba *D.Thom.* hoc clarè indicantia, quod .n. hoc modo per actum negatiuum expediat aliquando taxare pretia aliarum rerum per Principem, notat *Baſilius Ponce Legionenſis part.1. variarum diſput. quæſt. 1. ſcolaſtica cap.2. ad finem*. Fauet etiam *Riccius in Praxi prætermiſſarum poſt 1. partem, deciſ. 715. num.4* vbi docet Epiſcopum non poſſe imponere cenſuram contra Sacerdotes

cerdotes minori ſtipendio, vel gratis celebrantes. Ex quibus patet quàm ſit magis fundata hæc ſententia; opinione illorum, qui concedunt poſſe Epiſcopum ſtatuere, ne laici minorem eleæmoſynam pro Miſſa tribuant, negant tamen, quòd poſſit ſtatuere, vt Sacerdotes tantam, & non minorem accipiant, vt loquitur *Reginaldus libr. 23. Praxis num. 241. & Bartholomaeus de Sancto Fausto libr. 1. de Indulgentijs quaſt. 72. & ſeq.* Etſi pro hac ſententia alleget *Azorium*, cùm deberet allegare *Reginaldum*, quia *Azorius* expreſsè docet noſtram ſententiam eo modo, quo fuit à nobis allegatus, vt patet ibi: *Poſſunt quidem Ordinarij ſua authoritate taxare eleæmoſynam, ſicut etiam conſuetudo eam alicubi taxat. At conſtituendum non eſt vt Clerici tantam accipiant, & non maiorem, vel vt laici tantam dent, & non minorem, in his enim duobus eſt nonnulla auaritiæ ſpecies. & ex his ſolet laicorum offenſio oriri.* Et aliorùm, qui etiam negant vt ſupra, poſſe Ordinarium taxare dictũ ſalarium, ita vt Sacerdos non accipiat minorem eleæmoſynam, concedunt verò poſſe ordinare, vt tantum ſtipendium accipiant, ita vt laici non dent minus, nec Sacerdotes accipiant maius, vt loquitur *Bonacina diſput. 4. de Sacrament. quaſt. vltim. punct. 8. nu. 9 & ſeq.* & proſequitur *Barboſa de officio, & poteſtate Epiſcopi, allegatione 24. num. 8. & 9.* cùm vtroque caſu, æquè vigeat, & militet eadem ratio, de qua ſupra poſt *Azorium, & Fagundez*, ideoq. dato, & non conceſſo, quòd etiam hoc caſu non prohiberentur Sacerdotes pro minori ſtipendio, ſicut etiam gratis pro alio Miſſam celebrare, vt inquit *Ledeſma part. 1. ſua ſũma cap. 18. del Sacramento de la Eucharistia concluſ. 7.* & ante eum *Vaſquez tom. 3. in 3. part. D. Thom. diſput. 234. cap. 1. num. 8.* qui *Ledeſma* hac ratione, non ſolum defendit opinionem *Cordubæ*, quæ directè pugnat contra noſtram ſententiam, ſed aſſerit expedire, vt tali modo fieret ab Ordinario taxa ad euitandas pactiones & contentiones circa huiuſmodi materiam, quæ rarò fiunt ſine ſcandalo. & pro quarum euitatione *Sac. Concil. Tridentinum*, monet quòd Ordinarius prouideat de opportuno remedio; Dato .n. & non conceſſo, remanere Sacerdotes in ſua libertate

Rrrrr ce-

celebrandi pro minori, ex eo, quòd lex iuſtitiæ non impedit legem miſericordiç, vt ſupra nos diximus *num.* 89. præter quod remaneret hæc quæſtio de vento, vt dicunt Ciuiliſtę. Neque per hoc tollitur, quin hic modus taxandi non contineat ſpeciem auaritiæ, & videatur quodammodo cōſtituere Miſſam venalem, vt ſupra, ex qua ratione *Fagundez loco ſupracitat.* tale ſtatutum vocat impium, ſcandaloſum, & ſimoniacum. Qui eadem ratione oſtendit
107 *n.9.& ſeq.* Neq;Epiſcopos poſſe ſtatuere, vt nulli Sacerdotes Miſſas defunctorū vel nulli Clerici ad exequias accedere poſſint, niſi Clerici, vel Sacerdotes talis Parochiæ, quia hoc eſt dictis Sacerdotibus,& Clericis cōceſſum de iure communi,ſupra quod ius, non eſt Epiſcopus; ſed Summus Pontifex dumtaxat, & per conſequens illud ſtatutum eſſet nullum ratione defectus poteſtatis. Quam doctrinam intelligimus in ſuis terminis, vbi ſcilicet alij Sacerdotes & Clerici eſſent excluſi generaliter ab exequijs & Miſſis Defunctorum, non autem quando fuiſſet ſtabilitum in Synodo, vt ad exequias, vel Miſſas Defunctorum vocētur Clerici, & Sacerdotes eiuſdem Parochiæ & non poſſint vocari extranei, niſi in caſu, quòd illi non ſufficerent, vt vidi ſtatutum in aliquibus Synodis Diçceſanis. Et in Concilio Prouinciali 4.Medio'an. ibi, quòd in vocandis ad funus, præferantur, qui ſunt de gremio Parochialis Eccleſiæ.

Ad quem autem ſpectet
108 conuocare Clericos, & Sacerdotes ad funera, patet in Deciſion.Rotę Romanæ relata à nobis ſupra *Quæſt.V.ſub n. 106.* Quòd hæredes defunctorum poſſint ſtabilire numerum Sacerdotum vocandorum, & dare pro libito ceram; vt ex Sacra Congregatione, tradit *Gauantus in manuali Epiſcoporum, verbo exequiæ num. 4. &* 5. Vbi alia reperies declarata circa ſimilem materiam exequiarum.

QVAE-

QVAESTIO VII.

De obligatione Capellani circa applicationem Sacrificij pro eo, cui tenetur celebrare Miſſam ratione Beneficij, vel Capellanię, Legati, aut Salarij.

EX quo Euchariſtia, quæ conficitur in miſſa, non ſolum ſit Sacramentum; ſed etiam Sacrificium, quod à Sacerdote oblatum prodeſt non tantum ipſi Sacerdoti, ſed alijs quoq; tam viuis, quàm defunctis, vt eſt de fide, ex infra dicendis, & talis oblatio facta in particulari à Sacerdote communiter dicitur applicatio, ac per conſequens, vnum & idem eſt Sacerdotem eſſe obligatum pro alio celebrare, quàm eidem ſacrificium applicare. Cum hucuſq; egiſſemus de illis quatuor caſibus, in quibus ex iuſtitia Sacerdos, ſeù Capellanus obligatur pro alio celebrare miſſam, qui caſus ſe tenent ex parte cauſæ formalis ſuę obligationis, ſequebatur, vt etiam ageremus de ipſa applicatione ſacrificij, quæ eſt materia circa quam verſatur eius obligatio, & neceſſario ab ipſo dignoſcenda ad hoc, vt ritè; & rectè valeat ſuæ obligationi ſatisfacere, ideo inſtituimus hanc quæſtionem, in qua primò agemus de Sacrificio, deinde de eius applicatione.

SECTIO I.

Quid ſit Sacrificium,& quotuplex.

1 *Sacrificium quid ſit*
2 *Ritum Sacrificandi quis poſſit inſtituere.*
3 *Sacrificare cui conueniat.*
4 *Sacrificium quomodo differat à dono,& num. 10.*
5 *Sacrificium quomodo ſit in genere ſigni.*
6 *Sacrificium quotuplex ſit.*

PRima concluſio: Sacrifi-
1 cium eſt *actus exterior cultus diuini à Deo, vel Republica ordinatus, quo legitimus miniſter aliquid offert Deo, illud immutando in ſignum animi proteſtantis, diuinam, excellentiam, Deumq; eſſe anthorem vita, & mortis.* eſt communis omnium DD. in re,& ſi in verbis nequaquã ita apud ſingulos reperiat. Dicit, *actus exterior*, quia connaturale eſt hominibus externis actibus exprimere affectum animi, vnde nulla fuit Religio, ſiuè vera, ſiuè falſa, quæ fuerit ſine externo cultu. Dicitur, *à Deo, vel Republica ordinatus*, ex
2 eo quòd non poteſt priuatus ritum Sacrificandi inſtituere, ſed requiritur diuina, vel publica authoritas, cùm Sacrificium ſit publica profeſſio cultus Deo exhibendi, licèt Deus iam abſtulerit, tum Hebræis, tum nobis poteſtatem inſtituendi Sacrificia. Dicitur, *Legitimus miniſter ſollemni ritu &c.*
3 quia nemo ſacrificat, niſi vocatus,& electus, vnde debet eſſe Sacerdos, vt patet ex ſcripturis, & infra latiùs dicetur *Quæſtione ſequenti.* Dicitur, *aliquid offert Deo, illud immutando,* quia debet eſſe oblatio, quę nedũ offeratur, ſed immutet. i. vel mactetur, vel incendatur, vel frã-
4 gatur &c. p quod diſtinguitur donum à ſacrificio. Additur tãdem, *in ſignum animi &c.* quia ſacrificium eſt in genere ſigni, ſignificatur nedũ ſubiectio erga Deum ob diuinam excellentiam, cùm hæc ſubiectio reperiatur etiam in adoratione, & oblatione, ſed ſpecialiter proteſtamur ſubiectionem animi erga Deum, vt authorem vitæ, & mortis, quia omnia poteſt nutu delere, latiùs *Suarez tom. 3. diſp. 73. art. 6. ſummat Filiucc. tom. 1. tract. 5. num. 5. & ſequentibus* & alij communiter. Ex quibus apparet differen-

ren-

rentia inter Sacramẽtum & Sacrificium; ambo enim ſignificant, Sacramentum tamen ſignificat rem ſacram, quæ nos ſanctificat, Sacrificium verò diuinam excellentiam & reuerentiam, quam erga Deum gerimus, *Villalobos tract. 8. de miſſa difficul. 1. num. 15.*

6 Secunda Concluſio: Sacrificium quò ad noſtrum propoſitum eſt triplex, legis naturæ, legis veteris, ſeù Moſaicum, & legis gratiæ, ſeù nouæ. Patet, nam legimus Abel, & Cain Sacrificaſſe in principio Mundi, & tamen nulla extabat lex tunc, niſi naturalis. De Sacrificijs legis veteris, patet in Exodo, Numeris, & Leuitico, & nos etiam dicemus infra *ſect. 3.* de Sacrificio legis nouæ, ſeù gratiæ eſt nobis nunc ſermo. Dixi, quò ad noſtrum inſtitutum, quia aliæ Sacrificiorum diuiſiones tradũtur à DD. quę nõ faciunt ad rem noſtram, qui vult eas videre adeat *Pilliuce. ſup. num. 9. & ſeq.*

SECTIO II.

An Miſſa ſit Sacrificium, & quomodo.

7 *Eccleſia habet verum Sacrificium.*
8 *Sacrificium Chriſti in Cruce quomodo fuit ſufficientiſſimum.*
9 *Legis gratiæ Sacrificium; quod nam ſit.*
10 *Chriſtus quomodo ſit offerẽs in Sacrificio miſſæ.*
11 *Differentia inter Sacrificium Crucis, & Cenæ, ac Miſſæ.*
13 *Chriſtus quatenus ſit res oblata in hoc Sacrificio.*
14 *Miſſa deſcriptio.*
45 *Miſſa vbi inſtituta.*
16 *Miſſa, quare dicatur tale Sacrificium.*

7 PRima Concluſio: in lege gratiæ, & ſic in Eccleſia eſt verum Sacrificium. Eſt concluſio iſta de fide ex *Conc. Trid. ſeſſ. 22. cap. 1. & 2. & Can. 1.* contra hæreticos, qui negant eſſe aliquod Sacrificium in Eccleſia, quos confutat. *Bellar. ſup. & Suarez diſp. 75 ſect. 1. & alij infra cit.* Probatur præter authoritates

tates innumeras Teſtamenti veteris, vbi promittitur, & prædicitur tale Sacrificium; Ratione deſumpta ex his, quæ dicta fuerunt ſupra *in principio ſectionis præcedentis*, Scilicet nullum fuiſſe ſtatum, & Religionem, ſiuè veram, ſiuè falſam, quæ non habuerit Sacrificium, ergo impoſſibile eſt in ſtatu perfectiſſimo legis gratiæ, & Religione Chriſtiana, non etiam adeſſe Sacrificium;

8 Nec obſtat, quòd Sacrificium Crucis fuerit abundãter ſufficiens: quia Reſpondetur fuiſſe ſufficiens, quia acquiſiuit prætium, ſed vt talè prætium nobis applicemus, neceſſarium erat aliud Sacrificiũ repſentãs, & memorãs illud crucis, & ideo ſtatuit Chriſtus, quòd hoc fiat in miſſa, volens noſtram cooperationem; *Quotiſcunque enim* (dixit Apoſtulus) *manducabitis, mortem Domini annutiabitis*, & Chriſtus *Lucæ 22. Hoc facite in meam commemorationem*.

9 Secunda Concluſio: Sacrificium legis gratię eſt illud, quod fit in miſſa, Eſt etiam de fide hæc Concluſio, ſicut præcedens, ex eiſdem authoritatibus & rationibus, Accedunt verba S. *Concil. Trid. ſeſſ. 28. cap. 1.* ibi *& hæc quidem illa munda oblatio eſt, quam Dominus per Malachiam nomini ſuo offerendam prædixit*, Confirmatur, nam in miſſa adſunt conditiones ad verum Sacrificium, vt patebit *concluſ. ſequenti*: Nec obſtat, in miſſa confici Sacramentum Euchariſtiæ, quòd implicat cum Sacrificio, cùm etiam implicet aliquid ſimul donari, & offerri; nam Sacrificiũ eſt aliquod nobis donatum, tum quia in nouo Teſtamento eſt nobis relictum, cùm etiam, quia in eo Chriſtus ſe nobis communicat. Sacrificium verò eſt, in quo aliquid Deo offerimus, vt patet *ex ſect. præce-*

10 *denti*; Nam Reſpondetur, poſſe idem eſſe donatum, & oblatum diuerſis rationibus, eſt.n. Sacrificium, & ſic donatum, quia ſignificat gratiam, imò ipſum gratię authorem, qui nobis donatur, eſt Sacrificium & ſic oblatum, quia offerendo illud Deo, ſignificamus Deum eſſe authorem vitæ & mortis, & communicantur nobis eius merita. videte doctiſſimum Franciſcum *Suarez tom. 3. diſp. 74. ſect. 2. 3.* & *4.* hoc eſt, vt benè notat *Cartagena homilia 27. de Auguſtiſſimo Eucharistia Sacramento*, quod indicant verba alla à domi-

no

ao pronunciata: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum Sanguinem, in me manet, & ego in eo*. Ideſt, per Sacramentum, inquit ipſe, mihi communicantem facio meum, per Sacrificium facit me ipſe ſuum, quia communicantur homini merita Chriſti per Sacrificium, vt ibi per eum.

11 Tertia Concluſio: in miſſæ Sacrificio offerens eſt ipſe Chriſtus in perſona miniſtri, res oblata eſt ipſemet Chriſtus ſub ſpeciebus panis, & vini myſticè mactatus cum ritu ſollemni in ſignum animi proteſtantis. Hæc concluſio ponitur ad comprobandam proximam præcedentem concluſionē, Oſtendit enim adeſſe in Sacrificio miſſæ conditiones ad verum Sacrificium requiſitas. Quòd Chriſtus ſit offerens, patet ex ſcripturis, & Concilijs, vbi Chriſtus vocatur Sacerdrs in æternum, de qua re videte quæſo *Vaſquez in 3 partem* D. *Thom. quaſt. 82. ar. 7. ad 3. & quaſt. 83. ar. 1. ad 3. Suarez tom. 3. quaſt. 23. ſect. 1. Filliucc. tom. 1. tract. 5. n. 30.* vbi *numero ſequenti* probat, Chriſtum non tantum offere remotè, ſed etiā proximè; Quòd offerat Chriſtus in perſona miniſtri, Patet ex differentia, quā

12 DD. afferunt inter Sacrificium crucis, & cœnæ, & iſtud, non ſolum enim differt ex eo, quòd illud fuit cruentum iſtud incruentum; ſed etiam quia in illo Chriſtus fuit offerens in perſona propria, in iſto in perſona miniſtri, qui habeat poteſtatem offerendi, qualis hodie eſt Sacerdos legitimè ordinatus vt infra ſuo loco. Videte *Sacr. Conc. Trid. ſeſſ. 22. cap. 2. Suarez ſup. diſp. 76. ſect. 1.* quem *ſummat Filliucc. loco ſup. num. 27 &*

13 *28*. Quòd res oblata ſit idē Chriſtus quatenus eſt ſub ſpecieb' panis, & vini, patet quoq. ex illis verbis cōſecrationis, *Hoc eſt corpus meum, Hic eſt calix ſanguinis mei, &c.* panis .n. & vinum quò ad ſubſtantiam ſunt materia ex qua Sacrificij, ſed tranſiens, quia definunt eſſe per conuerſionem, quò verò ad accidentia, poſſunt dici materia eiuſdem ex qua, ſed permanens, & ſic etiam dici poſſunt, aliqua ratione Sacrificari, & offerri, totum enim conſtans Chriſti corpore, & ſpeciebus ſacrificatur, & offertur, videte *Suarez ſup. & Filliucc. nu. 18*. Quod interueniat immutatio, ſit clarum ex diſtinctis conſecrationibus

tus corporis, & ſanguinis, & ſic myſticam mactationem, ac ipſum Sacrificium incruentum, vt communiter DD. ſupra, qui ex hac ratione probant, requiri de eſſentia huius Sachrificij conſecrationem vtriuſque ſpeciei. *Bellar. lib.* 8. *de Euchariſtia cap.* 22. *latè Suarez diſp* 75 *ſect.* 6. *Filliuca. ſup. num.* 25. Quidquid *Henriquez, Nugnus, & alij, quos ſequitur Bonac. diſp.* 4. *de Sacr. quaſt. vlt. par.* 2. *in fine*, contrarium doceant. Adeſt ritus ſolemnis in ſignum &c. vt patet ex Rubricis miſſalis, & Canone miſſæ.

14 Ex his poteſt facilè quis percipere deſcriptionem miſſæ. Eſt enim actio ſacra, qua Chriſtus ſub ſpeciebus panis, & vini immolatur incruentè Deo ab eodem Chriſto in perſona Sacerdotis, ſicut in ara crucis ſeipſum cruentè obtulit, & incruentè in cœna vltima, in qua fuit hoc Sacrificium inſtitutum ab eodem Chriſto, loco ſupra citato *Lucæ* 22. *Hoc facite in meam com-*

15 *memorationem*, ex quo loco colligit hanc inſtitutionem *Conc. Trid. ſeſſ.* 22. *cap.* 1. ideoque eſt de fide, vt per *Filliucc. dicto tract.* 5. *num.* 15. & ſi quo ad cæremonias, preces, & alia, quę includit dictum Sacrificium, poſſit dici eſſe inſtitutũ ab Eccleſia, vt per eundem *Filliucc. ſup.* & alios communiter.

16 Dicitur autem tale Sacrificium miſſa, vel ex eo quod oblatio, & preces mittantur ad Deum per Sacerdotem, & populum, vel à miſſione, aut dimiſſione, eo quòd primum quidem dimittebantur cathecumeni poſt Euangelium ante conſecrationem, & deinde populus, abſoluto Sacrificio, ad quòd ſignificandum dicebatur à Diacono in fine, *Ite Miſſa eſt*. Vnde prima dimiſſio poſt Euangelium dicitur miſſa cathecumenorum, Secunda dimiſſio dicitur miſſa fidelium, vt explicant *Alcuinus, & Iſidorus, quos ſequitur Bellar. lib.* 1. *de Miſſa cap* 1. Hinc eſt, plerumque Patres non vti nomine miſſæ in ſingulari, ſed in plurali, *miſſæ, miſſarum* &c. ſic habetur in *Can. Miſſas de conſecr. diſt.* 2 quia ob rationem ſupradictam, duas Miſſas diſtinguebant, alteram Cathecumenorum, priorem ſcilicet partem vſque ad primam oblationem incluſiuè; alteram Chriſtianorum ſcilicet poſteriorem partem vſque ad finem. Latè per *Couarr. lib.* 4.

lib.4.reſol.cap.22. Canum de locis Theolog.lib.12. cap. 30. & Scortiam de Sacrificio miſſa pluribus in locis.

SECTIO III.

Quale genus Sacrificij ſit Miſſa.

17 *Sacrificij triplex genus; & quale ſit Sacrificium miſſa,num.ſeq.*

18 *Miſſa quatenus ſit Sacrificium,Honorarium,Eucharisticũ,& Impetratorium.*

CVm iam explicatum fuerit quomodo Miſſa ſit Sacrificium legis gratiæ, conſequitur, vt declaretur genus,ad quod genus Sacrificij ſcilicet pertineat.*D.* *n.* *Thom.1.2.quæſt. 102.ar.2.*
17 *&* 3. Diſtiguit triplex genus Sacrificij,Primum vocat honorarium, cuius finis eſt ſolus Dei cultus, & honor; eſtque illud, quod in lege veteri dicebatur Holocauſtum,& totum cremabatur, vt reſolutum in vaporem, totum ſurſum aſcenderet, in ſignum, vt quiquid habemus,Dei eſt. Secundum appellat propitiatorium,quod in eadem lege veteri nuncupabatur, *H*oſtia pro peccato, cuius finis non erat ſolus *Dei* cultus, & honor, ſed etiam propitiatio Dei irati, & remiſſio peccatorum,ideoque partim cremabatur, & partim à Sacerdotibus in atrio *Sancto* manducabatur. Tertium nominat Pacificum, eſtque illud, quod in lege veteri, dicebatur Hoſtia pacifica, & erat duplex tale Sacrificium, vnum Euchariſticum,hoc eſt inſtitutum ad gratias Deo agendas pro beneficio accepto; alterum impetratorium, quod offerebatur ad beneficia, & dona à Deo impetranda, & hoc partim cremabatur, partim à Sacerdotibus manducabatur, & partim ab ijs, qui offerebant.

Quæritur igitur, An Miſſæ Sacrificium ſit honorariũ, vel propitiatorium, ſiue Euchariſticum,aut impetra-
18 torium? Et Reſpondetur hoc vnicum Sacrificium legis gratiæ continere omnia genera dictorum Sacrificiorum, & differentias Hoſtiarum, ipſaque omnia fuiſſe figuras huius veriſſimi, & ſummi Sacrificij. *Ita D. Aug.lib. 1. contra aduerſarios legis, & Prophetarum cap.18. cum alijs,quos refert, & ſequitur Suarez tom. 3. diſp.73.ſect.7.in fine & diſp.*

75 ſect. 2. Filliuc. innuit dicto tract. 5. ſub num. 12. habetur expræſsè in *Conc.*
19 *Triden ſeſſ. 22. cap. 1.* Eſt enim honorarium, cùm non carnes taurorum, aut hircorum; ſed Chriſtus Dominus, agnus immaculatus offeratur. Eſt propitiatorium, quia valet pro pœnis, & peccatis; Sancta Synodus Tridentina *ſeſſ. 22. cap. 2. & can. 3.* docet, Sacrificium hoc verè propitiatoriũ eſſe, per ipſumque fieri, vt ſi cum vero corde, & recta fide, cum metu, & reuerentia, contriti, & pœnitentes ad Deum accedamus, miſericordiam conſequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. Huius quippè oblationis placatus Deus, gratiam, & donũ pœnitentię concedens, crimina, & peccata etiam ingentia dimittit. hactenus verba S. *Conc.* Eſt Eucharisticum, ſeù gratiarum actionis, vnde *Ireneus lib. 4. contra hæreſes cap. 22.* dicit, Chriſtum inſtituiſſe huius Sacrificij oblationem, ne nos ingrati eſſe Deo videremur. Eſt tandem impetratorium, nam in eo repræſentatur paſſio Chriſti, & ideo aptiſſimum ad impetrandum pro quacumque neceſſitate non ſolùm ſpirituali, ſed etiam temporali, vt pro fructibus terræ, pro pace, pro ſanitate, ex *Conc. Trid. & Sanctis Patribus, quos citat Bellar. lib. 2 de Miſſa cap. 2. & 3.* & patet in Miſſali, vbi habemus vel collectas, vel etiam Miſſas integras, pro ſimilibus gratijs impetrandis.

SECTIO IV.

In qua actione Miſſę poſita ſit eſſentia Sacrificij.

20 *Actiones remotè interuenientes in Sacrificio Miſſa, quæ nam ſint, & quæ proximè, num. 22.*
21 *Miſſa partes quæ.*
23 *Conſecratio eſt de eſſentia Sacrificij Miſſa.*
24 *Oblatio, ac ſumptio quomodo non ſint de eſſentia Sacrificij.*
25 *Feria Sexta Maioris hebdomada non ſit verum Sacrificium.*

20 IN Miſſa plures actiones interueniunt, quarum aliquæ remotè, aliæ proximè ad munus Sacrificandi videntur accomodatæ, illæ enumerantur à *Patre Molfeſio tract. 3. cap. 12. num. 7.* Sci-

ſcilicet deoſculatio, populi ſalutatio, manuum ablutio, manuum extenſio, vel vnio, Crucis ſignatio, humiliatio, & complexio, & delatio Miſſalis de vno loco ad aliũ, his poſſunt addi aliæ actio-
21 nes, quas idem *Pater cap.* 11.poſt alios appellat partes miſſę,ſcilicet pręparatio, ad quam ſpectant preces, & actiones, quæ dicuntur, & fiunt à Sacerdote ab introitu,ſcilicet quouſq; aſcendat ad altare,& deinde vſque ad Epiſtolã excluſiuè, item inſtructio, quę durat vſque ad ſymbolum, vel quando non dicitur illud vſque ad Euangelium incluſiuè, & gratiarum actio,quæ incipit a verſu, qui dicitur *Poſtcommu-*
22 *nio* vſque in finem. Illæ quę proximè ad munus Sacrificandi videntur accomodatę ſunt ſex, oblatio panis, & vini, conſecratio, Secunda oblatio per illa verba, *vnde & memores Domine, &c.* ſumptio,fractio, ac mixtio, & diſtributio: Quando quęrimus hic, in qua actione Miſſæ poſita ſit eſſentia Sacrificij legis gratiæ? loquimur de iſtis, qui proximè concurrunt, vt per *Suarez dicto tom.3. diſp. 75. ſect.2.* quæ ſummant *Filluce. dicto tract.5 num.19.& alij recentiores*, qui hoc probant ex eo, quòd omnes dictæ ſex actiones aliqua ratione interuenerunt in Chriſti Cęna, vbi tale Sacrificium fuit inſtitutum,pro vt diximus ſupra. In qua quæſtione pro qualibet ex iſtis actionibus, quod ſit de eſſentia,non deſunt Opiniones antiquorũ, vt videre eſt apud *Suarez loco ſup.cit.ſect. 3. & ſeq.* vbi reperiet lector illarum confutationes, hodie tamen inter recentiores duę ſunt opiniones;Prima eſt *Suarez, quam ſequuntur pręter Conink Pitigianum,& Vaſquez apud Bonac infra citandum. Filluce d.tract.5.21. & ſeq. Riginal.lib. 29. num. 146. Fagundez lib.3.in 1. præceptum Eccleſ. cap. 4. num. 8.* qui docet, ſolam conſecrationem eſſe de eſſentia huius Sacrificij. Confirmat late *Villalobos tract. 8. de la Miſſa, diffic. 5.* & pręcipuè *num. 69.* vbi audet dicere ſibi hanc ſententiam videri de fide,quia non eſt de fide quòd in cęna reperiretur alia actio, in qua poteſt ſaluari eſſentia iſtius Sacrificij, quàm in conſecratione, ipſe tamen probat tandem, quòd tam conſecratio, quàm ſumptio ſit de eſſentia.

Secunda eſt *Henriquez, Azorij,Nugni, & aliorum*

quos ſequitur Bonac. *diſp.* 5. *de Sacram. queſt. vlt. pun.* 2. vbi non ſolùm conſecrationem, ſed etiam Secundam oblationem,& ſumptionem putat eſſe de eſſentia talis Sacrificij, eiuſdem opinionis eſt *Peſantius in* 3.*p.* D.*Tho. queſt.* 83. *art.* 3. addẽdo, quòd oblatio principaliùs, & ſumptio principaliſſimè, quàm conſecratio pertineat ad eſſentiam huius Sacrificij. Ex parte vtriuſque ſententię nõ deſunt plures rationes, ac etiam difficultates, vt videre eſt apud authores citatos,
23 ſemper tamen mihi magis placuit opinio *Suarez*, conſiderando conſecrationem, non vt eſt actio productiua, & conuerſiua panis in corpus Chriſti, nam ita non appellatur Sacrificatio, ſeu Sacrificium, ſed conſecratio; ſed vt diſtinctè ſtatuit corpus a ſanguine per diſtinctas conſecrationes, & tunc vt dictum eſt *ſect.* 2. *concl.* 3. eſt myſtica mactatio agni,& dicitur Sacrificatio, cum totum hoc fiat in honorem Dei.

Nec obſtat primò, quòd à parte rei agnus non occiditur, & Sacrificatio dicit realem immutationem victimæ: Nam Reſpondetur attendi id, quod eſt per ſe, non id, quod eſt per accidens, ſed per ſe, verba conſecrationum habent virtutem ſtatuendi corpus, & ſanguinem ſuum,& Agnum tanquam occiſum, licèt per accidens ex concomitantia conſtituant illum vt viuentem, ergo. Cõfirmatur, quia ſi Apoſtoli conſecraſſent in triduo, clariſſimè tunc ſacrificaſſent, ergò, & modo cùm illud ipſum repræſentamus.

Neque refragatur ſecùndò, quòd in ſacrificio debet eſſe tranſitus victimæ de vita ad mortem, vnde ſi quis offerret agnum occiſum, non ſacrificaret, quia nec Deum teſtaretur authorem vitæ,& mortis, ſed per conſecrationem non tranſit agnus de vita ad mortem, ſed fit tamquam occiſus, ergo, Quia reſpondetur, quòd ſatis ſit, ſi id quod aliter cõſtitueretur viuens, conſtituatur vt occiſum, & ſic ſufficit ſi poſſit produci agnus viuens, & ſi producerem illum in Dei honorem occiſum, vt ſacrificatur. Tandem nequaquam officit, quòd debeat deſumi victima, ita vt non ſit amplius in rerum natura, & tamen Chriſtus à parte rei ſubſiſtit; Nam etiam reſpondetur, ſufficere agnum pro vt replicatum, biſque poſitum

in

in rerum natura fieri vt oc-ciſum.

24 Hæc opinio ſic declarata probatur primò à ſufficienti partiũ enumeratione; De fide eſt, in Miſſa offerri verum Sacrificium, vt dictum eſt *ſect.* 2. ſed iſtud non poteſt conſiſtere in oblatione, neque in ſumptione, ergo in ſola conſecratione. Non in oblatione, quia de fide eſt ex *Trid ſeſſ. 22. cap. 1.* in Cœna Chriſtum ſe obtuliſſe in Sacrificium, vnde dicitur Sacerdos ſecundùm ordinem Melchiſedech, ſed ibi non fuit aliqua oblatio, ſed tãtùm conſecratio, ergo Non in ſumptione, nam iſtud Sacrificium Miſſę, vt ſæpè dictũ fuit, eſt ad inſtar Sacrificij cruenti crucis, ſed illud completum eſt quò ad eſſentiam per Chriſti mortem, ſtatimque fuit efficax, ergo noſtrum Sacrificium tantùm in conſecratione, qua myſticè occiditur agnus potius conſiſtit, cum conſecratio reſpondeat mactationi, manducatio verò ſepulturæ. Confirmatur in ſpecie contra *Peſantium*, qui vult principaliſſimè eſſentiam huius Sacrificij cõſiſtere in ſumptione, quia ſic ſequeretur etiam laicos Sacrificare; ſi intenderent conſumere in cultum Dei; Secundò, quia per manducationẽ nulla fit immutatio Chriſti, niſi in ſtomacho, ſpe-

25 ciebus tranſactis: item omnes concedunt, feria ſexta maioris hebdomadæ non fieri verum Sacrificium, & tamen ibi adeſt ſumptio, ergo quia deeſt eſſentia Sacrificij, nempè conſecratio.

Secundò probatur, quia ſola conſecratio videtur accomodata ad ſignificandum affectum internum Sacrificantis, ſcilicet diuinum dominium, atque Deum eſſe authorem vitę, & mortis, cùm enim per eam myſticè mactamus agnum propter Deum, ſignificamus nos, omnia in Deo referre, ac in eius manu eſſe noſtram vitam, & mortem. Pręter ſupra allegatos, videte *Conink loc. ſupracit.*

SECTIO V.

De valore huius Sacrificij Miſſæ.

26 *Valor quid ſignificet, & quomodo differat à merita ibidem.*

27 *Valor ex opere operato, & operantis quis nam ſit, & quomodo differant.*

28 *Miſſa quomodo habeat valorem*

lorem ex opere operantis.

29 *Miſſa an & quomodo habeat valorem ex opere operato, An hoc ſit verum etiam reſpectu eorum, pro quibus offert Sacrificium Sacerdos, nu.30. Quid reſpectu aſtantium, ibidem num.31.*

VT hæc materia verè difficilis ab omnibus radicitus capiatur, declarandum eſt primò quid ſit valor, & quotuplex.

26 Valor hic accipitur pro efficacia, ſeu fructu, ſicut etiam cum de efficacia, ſeu fructu indulgentiarum volumus agere, quærimus de valore indulgentiarum, & ſic differt valor à merito, quod ſignificat actionem, qua fit, vt ei,qui agit,iuſtum ſit dari aliquid pro mercede,vt bene *Tabis hoc verbo meritum poſt* D. *Tho. in 4. diſt.15.quæſt.1. art.3. quolibet. 4.*

27 Iſte valor ſeu efficacia eſſe poteſt duplex; ex opere operantis,& ex opere operato:dicitur valor ex opere operantis illa efficacia, quãdo prouenit ex merito priuato ipſius, qui miſſam v. g. celebrat: dicitur valor ex opere operato illa efficacia, qui non prouenit ex merito ipſius. qui celebrat, ſed ex ipſo Sacrificio miſſæ. Differunt hi valores inuicem, quia jn primo attenditur bonitas,vel malitia miniſtri ſecus in ſecundo, item quia primo caſu impetratio non eſt infallibilis reſpectu ſubiecti non ponentis obicẽ, ſecus in ſecundo valore. videte *Suarez tom.3. diſp.79. verſ.has autem rationes.*Dixi, *priuato*, quia preces quando accipiuntur vt à perſona publica, & ſic vt à miniſtro Eccleſiæ, etiam habent valorem ex opere operato, vt ſuo loco dicetur.

28 Certum eſt autem Miſſam habere valorem ex opere operantis, nam talis valor eſt communis omni bono operi facto in Dei gratia, qui valor dicit meritum gloriæ de condigno, reſpectu ipſius Sacerdotis celebrantis,& meritum de congruo,ſeù impetrationem ipſius petitionis, vel petitionum in particulari, item ſatisfationem pro pœnis debitis pro peccatis,pro vt ſunt impedimenta conſequutionis gloriæ æternæ,non ſolum reſpectu ipſius celebrantis, ſed etiam aliorum, quibus ab ipſo Sacerdote applicatur talis valor, *Suarez tom. 3.diſp.79.ſect.2.*quamuis dubium

bium ſit an poſſit quis pro alio ſiue viuo, ſiue defunĉto ſatisfacere, non ſolum de congruo, quod certum eſt, ſed etiam de condigno, de qua re agunt DD. cùm de ſatisfactione, & indulgentijs nempè *Couarr. in cap. Alma mater par. 1 §. 4 num. 7. Nauar de indulgent. not. 21. nu. 18. P. Megal. ConinK, Maldonatus, & alij, quos ſequitur Pater Molfeſius tract. 7. cap. 25. num. 84. & ſeq. Suarez tom. 4. diſp 48 ſect. 6. num. 8. 7. & 9. in principio. Filluce. tract. 5. num. 58.* qui videtur inclinare in affirmatiuam circa id, quod dixi, valorem hunc dicere mentium gloriæ æternæ de condigno reſpectu ipſius celebrantis. videte *Suarez to. 3. diſp. 27. præcipuè ſect. 9. num. 7. & Filluce. tract. 8. de Sacram. num. 22. & ſequentibus.*

Dubium eſt, an habeat valorem dictum Sacrificium ex opere operato. Ob varias DD. opiniones, de quibus *Caiet. quæſt. 82. ar. 5. Canus lib. 12. de locis Theologicis cap. 3 ſect. in 4. diſt. 13. quæſt. 2 ar. 1. P. Nauar. lib. 2. de reſtit. cap. 2. nu. 246. Suarez tom. 3. diſp. 29. ſect. 1. & ſect. 9.*

Communis, imò certa conclusio, vt teſtatur *Suarez dicta ſect. 1. proximè citata verſ. dico primò*, eſt, hoc Sacrificium habere valorem ex opere operato, ideſt præter meritum operantis, vi Sacrificij, quod alij vocant per modum infallibilis impetrationis, & alij per modum ſolutionis ex theſauro meritorum Chriſti, non attenta bonitate miniſtri, infallibiliter conferri aliquid non ponenti obicem, ſequitur *Filliuce. dicto tract. 5. num. 37.* qui teſtatur de communi ſententia. Ratio eſt euidens, nam in *Conc. Trid. ſect. 22 cap 2.* diffinitur, in hoc Sacrificio offerri eamdem victimam, quæ oblata fuit in cruce, ergo non tantum habet valorem ex merito operantis, ſed etiam ex opere operato. Probāt cōſequentia, nam illa oblatio facta in cruce ſemper eſt eadem, ſiuè miniſter ſit bonus, ſiuè malus, *Melch or Canus, & P. Nauar. loc cit*, nec eſt contra *Caiet*, vt benè *Suarez lot ſup. cit.* qui allegat pro hac ſententia *D Th & alios, accedit Bartholom. de ſancto Fauſto lib. 1. de indulgentijs quæſt. 17.*

30 Amplia, vt iſtum valorem ex opere operato habeat hoc Sacrificium non ſolùm reſpectu ipſius Sacerdotis; ſed etiam reſpectu eorum, pro quibus Sacerdos offert,

& eis applicat, vt publicus miniſter: ita optimè *Suarez dicta diſp.79 ſect.9. Filliucc. dicto tract.2.nu.37.* Dixi, *vt publicus miniſter*, quia & ſi quoque vt priuata perſona reportet particularem fructum ſibi correſpondentem ex opere operato, ſi eſt in gratia, tamen non eſt certum, ſi poſſit illum alteri applicare, vt infra dicemus: videte pro nunc *Suarez dicta diſp.79 ſect.8. verſ. atque ex hac ratione*, qui ſecus dicit *ibid. verſ. 2. de Eccleſia &*
31 *mêbris eiuſdem*, & ſic fructu generali, vt ſimiliter non habeat valorem ex opere operato reſpectu aſtantium, & ſic certius eſt ipſos, non poſſe talem fructum alteri applicare, vt explicat *Filliucc. dicto tract. 5. num. 80.*

Ex quibus patet, quomodo ſint intelligendi Doctores aſſerentes, quòd Miſſa quatenus includit præces, & orationes, fructificet ex opere operant*is*, hoc enim non eſt verum ſimpliciter, maximè quatenus dicuntur à ſacerdote, vt miniſtro publico, videte infra *ſect.9.*

SECTIO VI.

De Effectibus valoris ex opere operantis, & operato Sacrificij Miſſæ.

32 *Gratia prima, ſeù remiſſio peccatorum quomodo conferatur in Sacrificio Miſſa.*

33 *Augmentum gratiæ quomodo conferatur per Sacrificium miſſa.*

34 *Venialium peccatorum remiſſio an conferatur ex opere operato in Sacrificio Miſſa.*

35 *Pœna temporalis remittitur ex opere operato per hoc Sacrificium, Quanta autem pœna remittatur, ibidem num.ſeq.*

Doctores recenſent plures effectus Miſſæ, illoſque confundunt cum valore eiuſdem Sacrificij; nos autem vt aliquid ſaltem facilitatis, & claritatis in hac materia perdifficili, maximè pro his qui Theologiam ſcholaſticam minimè callent, in medium afferamus, explicare prius volumus quis nam ſit valor operis operantis, & operati, & deinde

inde effectum quilibet valori correſpondentem,ad hoc vt lector percipere valeat, vbi ſiſtat punctus difficultatis.

Quinq;effectus inter alios cõmuniter tribuũtur Sacrificio Miſſæ, Primus eſt collatio primæ gratię, ſeu remiſſio peccatorum mortaliũ,
32 & de hoc eſt cõmunis opinio, de qua teſtatur *Filliuc. tract.5.n.69.* nõ cõferre illũ, hoc Sacrificiũ ex opere operato,& immediatè, ſed tantùm per modum impetrationis, ideſt ſi offeratur pro exiſtenti in peccato mortali,qui perſiſtat cum reuerentia, & propoſito non peccandi,vero corde, impetrabit ei ſpiritum pænitentiæ, quo mediante conuertetur. Patet in *Conc.Trid. ſeſſ.22. cap.2.* ibi, *huius oblatione placatus Dominus, gratiam, & donum pęnitentia concedit*,ſubdit *Bellar. lib. 2. de Miſſa cap. 4. probat Suarez dicta diſp, 79. ſect. 3.* quòd etſi quò ad ſufficientiam talis impetratio ſit ex parte ſua infallibilis, cùm ſit oratio, & ad hunc effectum ſufficiens ob promiſſionem factam à Chriſto, tamen quia ſæpè dicta oratio non eſt debitis circunſtantijs comitata, ideo neque ſemper infallibiliter ſortitur effectum conuerſionis,& iuſtificationis,ſed variè operatur pro diuerſa diſpoſitione eorum, pro quibus offertur. vnde ſi is, pro quo offertur Sacrificium,ſit diſpoſitus ad contritionem, virtute huius noui auxilij impetrati per Sacrificium, efficietur in eo contritio,cum qua acquiret gratiam, ſi verò non ſit diſpoſitus ad contritionem, efficietur in eo noua quædam diſpoſitio, quæ fruſtrabitur ſuo fine; ſi ille ex arbitrij libertate, vocationem Dei recuſet,quare & ſi ſemper peccatores iuuentur hoc ſacrificio, non tamen ſemper cõuertuntur, quamuis nõ ſit neceſſe, ſtatim hoc Sacrificium ſuum producere effectum, ſatis enim eſt, ſi impetret à Deo auxiliũ,quando illi videbitur opportunum: nam neque oratio S.Stephani ſtatim impetrauit cõuerſionẽ Pauli.&c. late *ConinK q 83.num.131*

33 Secundus eſt augmentum gratiæ; Tertius eſt collatio bonorum temporalium,de quibus eodem modo concludendum eſt, ſicut de primo, ſcilicet conferri ab hoc Sacrificio non ex opere operato,ſed tãtùm per modum impetrationis, vt per præcitatos authores, præcipuè *Filliucc. dicto tract. 5.*

Tttt *num.*

num. 63. & 70

34 Quartus eſt remiſſio peccatorum venialium, hic effectus, etſi ſecundùm probabiliorem opinionem non conferatur ex opere operato, ſed per modum impetrationis, vt de alijs effectibus, dictum eſt ſupra. *Consule ſupra num. 136.* Contrarium tamen etiam eſt probabile, vt teſtatur *Filliuc. loc. ſupradicto num. 64. & ſeq. poſt Henriquez*, *Bellarm. & alios*; nempè conferri talē effectum per hoc Sacrificiū ex opere operato, mediatè tamen, quando offertur pro iuſto, qui perſiſtat deuotus, ratio eſt, quia appellatur à *S. Conc. Trid.* Sacrificium Propitiatorium.

35 V. effectus eſt remiſſio pęnę temporalis debitœ pro peccatis tàm mortalibus, quàm venialibus, qui ſecundùm omnes DD. confertur ab hoc Sacrificio ex opere operato. ex *D. Tho. 3. par. quæſt. 79 art. 5. Suarez diſp. 79. ſect. 6* Qui *verſ. ſed cōtra*, teſtatur, hanc eſſe communem Theologorum ſententiam, à qua diſcedere, vt ipſe ait, magna eſſet temeritas, & ſi fateatur non eſſe de fide; Ratio eſt, quia tale Sacrificium eſt repræſentatiuum Paſſionis Chriſti, ergò ſubſtituitur iſta paſſio pro cæ pœna, ad quam nos ſumus obligati: vnde datur iuſto infallibiliter, ſiuè dormiat, ſiuè aliquid aliud gerat, cùm talis effectus ei conferatur, non per infuſionem gratiæ, ſed per extrinſecam remiſſionem, reaſſumit *Filliuc. dicto tract. 5. num. 67.* vbi etiā habetis, quòd ex opere operantis poſſit etiam hoc Sacrificium prodeſſe per modum impetrationis ad alicuius pęnę remiſſionem. latè *P. Nauar. lib. 2. de reſtit. cap. 2. num. 351. vbi allegat Sot. Cauar. & alios.*

36 Sed quęres, an tota pęna temporalis, pro qua tenetur quis illo tunc, quando Sacrificium offert, vel procurat, vt offeratur, ei remittatur? Reſpondetur, vt infra.

Ex dictis patet ex communi, & ferè certa DD. ſententia, tātum effectum remiſſionis pœnæ temporalis debitæ pro peccatis mortalibus remiſſis, vel venialibus, cōferri ex opere operato p hoc Sacrificiū, & ſic de iſto dūtaxat eſſe quæſtionem, vtrùm reſpectu eius tale Sacrificium ſit valoris infiniti, ſeù, quod eſt idem, vtrùm Sacrificium iſtud oblatum pro multis perſonis obligatis ad pęnas prædictas: ita ſit Satisfactorium ſingulis, ac ſi pro vno tantùm offerretur, vel non de qua

de qua mox *ſectione ſequenti*. Pro effectibus enim qui procedunt per modum impetrationis, non implicat habere iſtud Sacrificium valorem infinitum. Videte *Suarez tom 4. diſp. 48. ſect. 6. num. 8. in fine Filliuec. dicto tract. 5. ſub. nu. 91. Scortiam ConincK, & alios locis ſupra citatis*, vbi de alijs effectibus.

SECTIO VII.

Vtrùm Valor Sacrificij Miſſæ ex opere operato, præcipuè pro remiſsione pœnarum temporalium, ſit infinitus.

37 *Sacrificium miſſæ eſſe valoris infiniti, qui authores docẽãt. Prima declaratio huius ſentẽtiæ quod intelligatur ſecundum propriam deuotionem, num. 38. Secunda declaratio de miſſis eiuſdem rationis, & quãdo ſingulis promittuntur ſingula miſſa num. 39.* Nodus *quæſtionis, & eius reſolutio num. ſeq.*

40 *Sacrificium miſſæ quomodo habeat valorem finitum ex opere operato. quid de effectu quò ad impetrationem, ibid.*

SEnſus tituli ſectionis iam explicatus eſt in calce proximæ præcedentis, vnde hic tantùm referam opiniones, & deinde ſubijciam concluſionem.

37 *Caiet. in opuſc. de celebr. miſſarum, & 3. part quaſt. 79. art. 5.* affirmat, miſſam habere valorem infinitum, & eam multis, cùm pro multis offertur, quàm vni, ſi pro vno offeratur, fructificare, quia hoſtia oblata eſt infinita, ac etiam oblatio Chriſti, facta in cruce, quam repræſentat hoc Sacrificium vt dictum eſt ſuprà; eſt infinita, ergo hoc Sacrificium ex ſe habet valorem, ſatisfactionem, & meritum infinitum.

Hanc opinionem ſequuntur *Angel. Syluestr, Viguerius P. Sot. & alij antiquiores*, quos ex recentioribus probare videtur *P. Nauar. lib. 2. de reſtitutione cap. 2. num. 268. Ludouicus Reya part. 1 reſponſionum Bononienſ. caſu 12. Aragon. de iuſt. & iure quaſt. 85. Gabriel Vaſq. in 3. p. D. Tho. tom. 3. diſp. 230. cap. 3.* & defendit mordicùs *Dominicus Montagnolus in ſuo libello de valore miſſa cap. 3. & ſeq.*

38 Pro declaratione huius opinionis, aduertendum primò, authores ipſius non exiſtimare, quod in qualibet miſſa applicetur ei, pro quo offer-

tur integer talis valor infinitus actù, vt ita dicam, ſed tãtùm ſecundùm propriam deuotionem, & ſi non concordent, in hoc, an fructus maior, remiſſio ſcilicet pęnę, augeatur ex deuotione maiori ipſius Sacerdotis, vel etiam ipſius, pro quo offertur Sacrificium, vt eſt videre apud *Suarez tom. 3. in 3. par. diſput. 79. ſect. 10.* qui poſt *Caiet. & alios*, probabiliùs exiſtimat id pendere ex deuotione Sacerdotis offerentis, ſequitur *Filliuc. tract. 5. num. 84.* Sed opinio *D. Tho. Soti, & Syluestri ibid. à Suarez relatorum* pro contraria ſententia, nempè id etiam dependere à maiori deuotione ipſius, pro quo offertur, eſt valdè probabilis, exemplo Baptiſmi, & aliorum Sacramentor. & latiùs patebit infra *ſectione 11.* cùm de eo, cui applicari poſſit hoc Sacrificium, agetur.

39 Secundò aduertendum, concedere authores dictæ opinionis, quòd Sacerdos, qui promiſit vni decem Miſſas, ſiue diuerſæ, ſiuè eiuſdem rationis, non ſatisfacere celebrando vnam tãtùm, nec etiam ſi promiſit multis multas Miſſas, non tamen eiuſdem, ſed diuerſæ rationis v.g. vni miſſam B. M. alteri de Requiem, alteri de Spiritu ſancto, altori pro peccatis, de Paſſione &c. non poteſt enim vna miſſa currenti, vel aliqua ex præfatis, omnibus, & ſingulis ſatisfacere, etiam data opinione, quòd non ſit obligatio rigoroſa celebrandi talem miſſam, pro vt infra ſuo loco. Cùm ex talium miſſarum diuerſarum promiſſione, arguatur diuerſa etiam obligatio, ita *Montagnolus ſup. cap. 24. & duobus ſequentibus* & alij, vt habetur per *Fraxinellum in ſua diſput. de Sacerdotum obligationibus ad Miſſas pro alijs celebrandas ſect. 3 prænotione 4. §. 6. num. 4.*

Igitur docent hi authores poſſe Sacerdotem, qui à decem v. g. hominibus recepit ſtipendiũ pro decẽ Miſſis de Requiẽ, vel de B. M. aut de Spiritu ſancto, omnibus illis decẽ ſatisfacere vnica miſſa & ſic etiam; ſi fuerint centum perſonæ &c. ac tunc tantùm prodeſſe ſingulis dictam Miſſam, quantum prodeſſet, ſi fuiſſet pro vno tantùm celebrata. & proindè ex illa multiplicatione, non recipere diminutionem fructuum Sacrificij reſpectu ſingulorum.

Cęterùm Secunda ſententia, quæ non ſolum eſt communis,

munis, & certa, vt teſtantur *Bellar. tom 2 controuerſ. lib. 2. de Miſſa cap. 4. prop. 4.* Sed etiam communiſſima, vt fatetur *Corduba lib. 1. quaſt. 3. opin. 5. concluſ. 2. & 3.* & ſi adhæreat contrariæ, eſt communior, & vera vt ait *Molfeſius tract. 3. cap. 55. num. 24.* probabilior, & verior, pro vt habet *Fagun. lib. 3. in p. præcentum Eccleſ. cap. 6. num. 25.* piam, certã, & veriſsimã vocauit eam *Nauar. conſ. nono nu. 2. ſub tit. de celebr. Miſſarum*, defendunt ſexcenti DD. tam antiqui, quàm moderni, quos citat *Fraxinellus exactiſſimus huius veritatis indagator in ſua diſp. de Sacerdotum obligationibus ad Miſſas pro alio ex iuſt. celebrandas ſect. 3. prænotione 4. §. 1. num. 2. & 3.* quibus adde *Filliuec. tract. 5. num. 9. Bartholomæum de Sancto Fauſto lib. 4. de indulgen. & iubileo q. 57. Bonac. diſp. 4. de Sacram. q. vlt. pun. 4. n. 6.* contrariã opinionem ſapere auaritiam & nũdinationem ſacrorum, ac eſſe falſam, dixit *Conink citata quaſtione 83. numer. 193.* Item, quod ſit communior Canoniſtarum, contra *Romanum*, teſtatur *Cardinalis Tuſcus lit. A. concl. 535. n. 6. & 134 qui nu. 9.* docet oppoſitũ, ſcilicet valorem Miſſæ ex opere operato ratione effectus, ſed de facto, eſſe valoris finiti, & vnam Miſſam minus fructificare ſingulis quando pro multis, quam vbi pro vno tantùm celebratur.

Fundamentum huius veritatis eſt, nam ſicut cauſæ vniuerſales non producunt effectus ſuos, niſi per particulares cauſas applicentur ad determinatum effectum, vt patet in Sole operante per cauſas ſecũdas: ſimiliter Chriſti paſſio, licèt in ſe habeat infinitam efficaciam, vt probat fundamentum contrariæ ſententiæ, non tamen cauſat in nobis aliquem effectum, niſi applicetur per Sacram. vel alias cauſas particulares determinantes infinitatem illius paſſionis Chriſti: ſed in hoc ſacrificio cauſa particularis determinans ex parte Sacerdotis, eſt ipſius intentio per quam vni, vel multis illud applicat; ex parte verò offerentis eſt deuotio, & fides offerentis, quæ cauſæ ſunt finitæ; vt porè actiones hominis, igitur effectus, qui ſequitur ex applicatione ſacrificij eſt etiam finitus; & per conſequens Miſſa vna celebrata pro aliquo, & ſi virtute rei oblatæ potens ſit liberare cum à tota

pęna, qua tenetur in Purgatorio, non ratione defectus alicuius conditionis, ſiuè ex parte offerẽtis, ſiue eius pro quo offertur; de facto non liberatur à tota dicta pena; ideò prodeſt multiplicatio ſacrificiorum, vt late per *Suarez tom. 3. diſput. 79. ſect. 11. verſ. dico ſecundo, & ſect. ſeq. verſ. dico 3. in fine Bartolomeum de S. Fauſto loco ſupra citat. qu. 56.* Aduerte vtiliter ex *Anſelmo in lucidario.* Suffragia his potiſſimum defunctis prodeſſe, qui dum viuerẽt, ea pro alijs fecerũt, clarius *Caiet. to. primo opuſculorum tract. 16. q. 1.* Animas eorum *ait,* qui dum viuerent ſpecialem deuotionem habuerũt circa animas Purgatorij, aut plura beneficia illis contulerunt, magis iuuari ſuffragijs pro ipſis poſt mortem oblatis.

40 Dixi, ex opere operato, quia quò ad alium effectum, ſcilicet impetrationis, quæ reſpicit Dei liberalitatẽ, non implicat aſſerere, hoc ſacrificium eſſe infinitum .i. ad quodlibet beneficium impetrandum ſufficiens, non ſolùm pro vno, ſed etiam pro multis, vt benè ex *D. Tho. in 4. diſp. 41. q. 2. ar. 4. quæſtiuncula 2.* Probat *Suarez d. to. 3. diſp. 79. ſect. 12 concl. 3 ſequitur Pilliucs. d. tr. 5. de Eucharistia quatenus eſt Sacrificiũ nu. 91. & Fraxinellus d. ſectione 3. pranot. 4. § 9 in fine,* nam impetratio ex parte noſtra, nititur fidei, & ex parte Dei, nititur miſericordiæ, fides autem, & miſericordia non minuitur ex eo, quòd pro pluribus oretur, ideòq; non ſequitur, poſſe Sacerdotem accipere plura ſtipendia pro iſto valore infinito, cùm dicta fides, & miſericordia ſint res merè ſpirituales, vt latius infrà.

SECTIO VIII.

Applicare Miſſam, ad quem ſpectet.

41 *Sacerdos eſt verus miniſter ſacrificij Miſſæ.*

42 *Sacerdos eſt diſpenſator applicationis Miſſæ, Explicatur congruentia n. ſeq.*

44 *Valor Miſſæ quotuplex, & cuius ſit diſpenſator Sacerdos.*

45 *Sacerdotes in receptione ordinis Presbiteratus, vt conſecrent, cum Epiſcopo ordinante, An etiam quilibet eorum integrum valorem ſacrificij applicare poſſit n. ſeq An etiam pro eo recipere ſtipendium, ſicut pro miſſa nu. 49.*

47 *Ap-*

47 *Applicatio Miſſæ ſequitur conſecrationem.*

48 *Epiſcopus ſi moreretur prolata forma, per quam tribuit poteſtatem Sacerdoti, ante tamen conſecrationẽ, ordinatus an eſſet Sacerdos.*

50 *Aliud pro alio inuito creditore ſolui non poteſt ibid. Aliud eſt tale, & aliud eſſe inſtar, vel loco talis.*

51 *Compenſatio non fit de liquido ad illiquidum, Miſſa an ſit de eſſentia, cum conferũtur Sacri Ordines nu. ſeq.*

53 *Miſſa cantata etſi à pluribus Sacerdotibus, ab vno tamen applicatur ſacrificium.*

41 EST certum de fide hoc ſacrificium Miſſæ à nemine offerri poſſe, niſi à vero Sacerdote, vt teſtatur *Suarez to 3. in 3. p. diſp 77. ſect. 2.* habetur in *c. Firmiter de ſumma Trinitate, & fide catholica,* fuit enim id determinatũ in *Conc. Nicæno, Florent.* tandem *in Trid. ſeſſ. 22. c. 1. & can. 2. & ſeſſ. 23. can. 3.* contra *Lutherum*, & alios hæreticos, qui volebãt, omnes baptizatos, tàm mares, quàm fœminas, ac etiam pueros habere poteſtatem offerendi hoc ſacrificium, vt poſt alios notat *P. Molfeſius tr. 3. ſua ſumma c. 14.* vbi de pœnis contra non Sacerdotes celebrantes, & nos aliàs diximus Quod hoc etiam ſit verum, vbi Sacerdos applicat Miſſam contra obedientiam ſui Superioris, diximus ſupra quæſtione prima ſect. vltima.

42 Id igitur; quod hic quærimus eſt. An etiã ipſe Sacerdos poſſit applicare dictum ſacrificium. Ratio dubitandi eſſe poteſt, nam principalis offerens in hoc ſacrificio eſt Chriſtus, & Sacerdos habetur, vt eius legatus, vt explicant communiter DD. ergo videtur quod Sacerdoti non competat applicandi facultas, ſed illa ſit penes Chriſtum.

Contrarium tamẽ eſt verius, imò verum, vt poſt D. *Tho. & alios Suarez teſtatur d. to. 3. diſp. 78 ſect. prima illat. 3. proſequitur Filliucc. tr. 5. num. 73.* Chriſtum ſcilicet non applicare, ſed Sacerdotem, ſacrificium miſſæ. Prima pars, quòd Chriſtus non applicet, probat *Filliucc. ſupra,* quia Chriſtus non reſeruauit ſibi hanc applicationem. Secunda pars quod Sacerdos applicet, etiam probatur, nã vt benè *Scot in quolib. 20. ar. 2.* Sacerdos ratione ordinis non ſolùm eſt in offerendo tale ſacrificium legátus, & organum Chriſti, ſed etiam

miniſter, & diſpenſator, ac per conſequens oblationis fructum, & virtutem, ac valorẽ ei conuenit determinare, & applicare, ſicut .n. Sacramẽta determinantur, & applicãtur per eius intẽtionẽ, ideo non ſolùm in eis requiritur materia, & forma, ſed etiam intentio miniſtri, ita etiam congruũ eſt, vt inquit *Filliuce ſupra*, quod in ſacrificio requiratur Sacerdotis intentio, quæ determinet, & applicet virtutem, ſeù valorem ſacrificij.

43 Explicat hanc congruentiam, quam clariſſimè *Martinus Friaz in ſuo tr. de valore Miſſę quæſtiuncula prima in fine*, quia inquit, vbi in domo aliqua ritè ordinata eſt aliquod bonum diſtribuendũ ſecundum exigentiam, vel indigentiam domeſticorũ, congruum eſt, & rationabile, quod dominus domus non per ſeipſum, & immediatè omnibus, & ſingulis diſtribuat, ſed talis diſtributio alicui, vel aliquibus certis miniſtris committat, ita in Eccleſia militante, quæ eſt domus Dei ordinatiſſima, congruum eſt, quòd non ſolùm Deus diſtribuat bonum cõmunicandum per ſacrificium Miſſæ, ſed aliquis miniſter ſit in Eccleſia ad hoc inſtitutus, qui vtique alius eſſe non poteſt, niſi Sacerdos, qui offert ſacrificium, cui ſicut cõuenit determinare intentionẽ ſuã, pro quibus ſpecialiter offerat, ſic etiam ei conueniat determinare applicationem, hactenus Friaz.

44 Quia tamen valor ſacrificij eſt triplex, generalis, qui correſpondet Eccleſię; ſpecialis, ſeu medius qui correſpondet Chriſto; & ſpecialiſſimus, qui correſpõdet miniſtro, ideò quãdo dicimus eſſe miniſtrũ applicationis ſacrificij Miſſæ, intelligimus de valore ſpeciali, ſeu medio, qui correſpõdet Chriſto; & valore ſpecialiſſimo, qui correſpondet ipſi Sacerdoti, ſecũdũ aliquos, nõ autẽ de valore ſacrificij generali, qui correſpondet Eccleſiæ, quia cùm ab Eccleſia, iam ſit facta applicatio dicti valoris pro Papa, Rege, Epiſcopo, item pro omnibus neceſsitatibus ipſius Eccleſię, & pro viuis, & defunctis, non poteſt de ea amplius miniſter diſponere *Petrus Nauar. lib. 2. de reſt. c. 2. nu. 341. clarius Suarez dict. diſp. 79. ſect. 9. Filliuc. tr. 5. num. 77.* & nos infra latius *quæſt. ſeq.*

Sed hinc oritur difficultas, an ſuppoſito quod Sacerdotes plures celebrent vnam Miſſam, & omnes cõſecrent, vt poteſt accidere in ordinatione plurium Sacerdo-

cerdotum, vbi ipſi cum Epiſcopo ordinante, ſimul & in eod. inſtanti proferant, & abſoluant verba conſecrationis: nam tunc ſecundùm communem opinionem, omnes conficiunt Sacramẽtum, & conſecrant, de qua poſt *Suarez dict. tom. 3. diſp. 61. ſect. 4. Filliucc. tract. 4. de Eucharistia quatenus Sacramentum eſt, num. 249. & ſi num. 252.* putare videatur, dictos Sacerdotes materialiter tantum proferre formam, vt inſtruantur, in ſignum poteſtatis conceſſæ, & ſic ſolùm Epiſcopum conſecrare: ita inquit ipſe, ſoluuntur omnes difficultates, ſed pace ſua, non eſt hic modus ſoluendi difficultates, diuinando, eſtque opinio communis *D. Tho. Henriquez & Vaſquez quos probat A. Molfeſius tract. 2. ſumma cap. 10 num. 39. & ſeq.* accedunt *Egid. ConinK quaſt 82. art. 2. cum. de Sacramentis, & cenſuris Reginal. lib. 29. praxis num. 43 & ſeq.* teſtatur de cõmuni *Fagundez lib. 3. in 3. præceptum cap. 2. num. 4.* fauet Pontificale Romanum, vbi iubetur, vt Epiſcopus, altè, & tractim, ſeu paulatim verba formæ pronuntiet, ad hoc vt alij attendere, & ſimul cum eo abſoluere poſſint verba formæ.

46 Soppoſita igitur hac opinione, omnes dictos Sacerdotes tunc conſecrare. Quærimus an ſinguli eorum poſſint applicare totaliter Sacrificium, ſicut ſinguli celebrarent Miſſam ſeparatim?

Dixi, *totaliter*, nam de hac applicatione hic loquimur. Pro parte negatiua videtur facere, quod ſupra diximus quæſtione præcedenti, valorem huius Sacrificij eſſe finitum, ergo licèt plures ſint conſecrantes, tamen ab vno duntaxat poteſt valor ipſe applicari. Secundo & fortiùs, nam licèt ſint plures conſecrantes, eſt tamen vnum Sacrificium, & vna Miſſa, & non eſt inconueniens, etiam ſecundùm bonam Phyloſophiam, vt ex pluribus cauſis totalibus, vnus tantùm effectus producatur.

Pro parte affirmatiua, quam expreſsè docet *Suarez tom. 3. diſp. 79 ſect. 12.* ſequitur *Filliucc. tract. 5. nu. 98 in fine*, qui ait hoc caſu vnumquemque Sacerdotem offerre integrum Sacrificium, & ſingulos eorum referre integrum fructum, ac ſi vnus Sacrificaret, *ConinK q. 83. n. 191.* idem docet Adducit *Suarez* hans rationem,

iſtæ ſunt plures oblationes totales,ſed valor huius Sacrificij pendet intrinſecè ex oblatione , ergo ſunt plures valores totales huius Sacrificij. Maior patet, nam Sacrificij valor pendet non ex re oblata tantum, ſed ab oblatione ipſa Sacrificij ſimul cum re oblata , aliàs cùm omnes Sacerdotes quotidie offerant vnum Chriſtum, eſſet vnum Sacrificium,& non plura Sacrificia.

Minor etiam probatur , quia valor multiplicatur ex diuerſis oblationibus,vt patet de Sacerdote pluries Sacrificante . Confirmatur , nam vno ex his Sacerdotibus, nolente applicare, poſſet alius applicare abſque iniuria alterius nolentis applicare , ergo ſignum eſt quòd omnes ſicut conſecrant:ita etiã applicẽt totaliter , & tanquam cauſæ principales independenter ab alio.

Pro deciſione huius dubij dicerem , ſaluo meliori iudicio , quòd præſuppoſito, vt ſupra , omnes prædictos de facto conſecrare, ſingulos quidẽ totaliter offerre, & per cõſequẽs poſſe applicare integrum valorem dictę oblationis, vt ſupra, non tamen poſſe ſingulos accipere ſtipendium pro dicta applicatione,ſicut accipere poteſt celebrans ſolus Miſſam. Prima pars probatur , nam ſi omnes conſecrant , ergo omnes applicare poſſunt . Conſequentia probatur , nã vt ſupra *quæſtione præcedenti*,dictum eſt,eſſentia Sacrificij conſiſtit potiſſimè in
47 conſecratione, ſed applicatio ſequitur eſſentiam Sacrificij , ergo . Confirmatur , nam in quolibet Sacerdote celebrante concurrunt omnia,quę ad Sacrificium conficiendum requiruntur,ergò etiam poſſunt applicare Sacrificium . Antecedens patet , quia iam per traditionem materiæ , & prolationem formæ, *Accipe poteſtatem &c.* fuit quilibet eorum
48 effectus Sacerdos, vnde ſi tunc Epiſcopus moreretur quilibet eſſet Sacerdos , vt omnes communiter docẽt, & patet ex dictis à nobis *Secunda part. noſtri tractatus, cum de poteſtate Confeſſarij reſoll. 3. ſub num. 4.* Adeſt materia,nempè panis,& vinum , protulẽrunt verba formæ , *Hoc eſt corpus &c. Hic eſt calix &c.* ergo. Tandem,afferri non poteſt ratio conuincens , quare poſito quòd omnes ſimul abſoluãt verba formæ,vnus applicet, & non alius , ergo omnes applicabunt ; Nec dicas ſolùm

lùm Epiſcopum conſecrare, quatenus ipſe eſt qui regit, moderatur, & imperat alijs Sacrificare. Quoniam Reſpondetur, id eſſe per accidens, quòd regat &c. nam poteſt minimus Sacerdos ex illis conſecrare ante Epiſcopum, abſoluendo verba formæ, cùm iam ſit Sacerdos, vt ſuprà dictũ eſt, & ipſe Epiſc. per conſequẽs poteſt non conſecrare, vt per authores citatos per *Fagundez, loco ſupra cit.*

49 Secunda pars probatur, quia is, qui tribuit elæmoſynam pro Miſſa, nunquã intendit illam tribuere pro tali oblatione, ſeu applicatione, ergo. Aſſumptum probatur, nam qui tribuit ſtipendium, cenſetur in dubio tribuere pro miſſa, vt dici ſolet communiter miſſa, ſed hæc non eſt miſſa, vt dici ſolet, ergo. Maior probatur

50 ex regula illa iuris; Aliud pro alio inuito creditore ſolui non poteſt *l. 2. §. 1. ff. ſi certum petatur*, cum *concord.* Minor etiam patet ex alia regula, quòd aliud eſt tale, & aliud eſſe inſtar, vel loco talis, *l. 2. ff. de rerum permut. l. merces*, iuncta *l. 2. ff. de verb. ſignificat.* nam verè, cùm hic quando incæpit Miſſam non eſſet Sacerdos, non poteſt dici celebraſſe Miſſam, & ſi non poſſit negari, conſecraſſe, vt ſupra.

Confirmatur, & fortiùs quia in tali Miſſa non poteſt eſſe quis certus, quòd alius non conſecrauit, & ſi poſſit eſſe ſecurus quò ad culpam ſi ſubſequutus fuit verba Epiſcopi, & habuit intentionem vniuerſalem faciendi, quod facit Eccleſia, vel quod fieri debeat, ſublatis opinionibus, quæ eſt cautela tradita à Doctoribus ſupra, ad ſcrupulos tollendos, vt in ſpecie per *Fagundez*, ſed incertum pro certo

51 non poteſt ſolui, cum de illiquido ad liquidum nõ detur compenſatio, ergo hęc applicatio non ſufficit; ſi fiat ad hoc, vt quis poſſit tutò recipere ſtipendium, ſaltẽ iuxtà intentionem tradentis illud, vt dicemus in caſu de eo, cui eſt tributa eleæmoſyna ad hoc vt celebret in altari priuilegiato, ſcilicet eum non ſatisfacere celebrando in alio altari cũ calculo benedicto, & sic non militat regula, de æquipollentibus. Accedat tandem, nam in tantùm eleęmoſyna, vt dictum eſt ſuo loco, permittitur accipi pro miſſa, in quantum accipitur ratione laboris extrinſeci præſtiti ab ipſo ſacerdote pro illa celebranda, ratione

cuius poteſt iuſtè prætendere ſubſtentationem; ſed hic non interuenit talis ſpecialis labor ad Miſſam celebrandam, ſed tantum ad recipiendum ordinem presbiteratus, quem laborem ſubit ſui gratia, ergò, non poteſt recipere dictum ſtipendiũ, tamquam pro Miſſa, ceſſante enim cauſa ceſſat effectus, vulgatis iuribus.

52 Nota tamen, quòd Miſſa non eſt de eſſentia Sacri ordinis, ſeù cùm Sacri ordines conferuntur, notant *Canoniſta in cap. Quod ſicut de elect.* licèt benè requiratur de honeſtate, *Imola in dicto Cap. quod ſicut num. 6. latè Barboſa de officio, & poteſtate Epiſcopi allegat.* 14. *num. 16.*

53 Caſus de Sacerdotibus adiuuantibus Sacerdotem cantantem Miſſam, quem ponit *Martinus Friaz dicto tract. de valore Miſſæ in fine* ibi, *hinc vltra ſequitur, quòd ſi ſint tres, aut plures Sacerdotes, quorum quilibet tenetur ad vnam Miſſam, cum omnes hi inſimul cantant vnam Miſſam, vno ſcilicet pro illis celebrante, alijs officiando, vel aliàs adiuuantibus, quantocumque ſollemniter illa Miſſa celebretur, non ob id ſatisfacerent, neque ex toto liberarentur*, caret difficultate, nam vt ipſe ait poſt *Petrum de Palude*, & si illa vna Miſſa fortè æquipolleret multis quò ad opus operantis, ſecus tamen eſt quò ad opus operatum, ad quod tenetur promittens miſſam, vt infra *quaſt. ſeq. in princ.*

SECTIO IX.

Obligatio aliqua generalis Miſſam applicandi, an reperiatur pro aliquo die, inducta ab Eccleſia.

54 *Eccleſia poteſt obligare Sacerdotes ad applicandum Sacrificium ei d. Eccleſ. vel alicui certa perſona, An reperiatur inducta talis obligatio pro aliquo die, v.g. Cõmemorationis Defunctorum, num. ſeq.*

56 *Miſſa tres, vbi ex priuilegio celebrari poſſint, et à quib. die Commemorationis Defunctorum.*

57 *Commemorationis Defunctorum die, an ex præcepto recitandum officium eorum.*

54 Certum eſt, quòd poſſit ab Eccleſia indu-

ci

ci talis obligatio, ſicuti neq; aliquis eſt, qui neget, hanc facultatem obligandi Sacerdotem ſibi ſubditum cuilibet ſuperiori, vt ſupradictũ eſt *q. 1. ſect. 4.* vbi etiam declarauimus quòuſque ſe extendat vis obligationis prædictæ, & in ſpecie notat *ConincK de Sacramen. ad quæſt. 83. D. Thomæ art. 1. num. 169. concluſ. 11.* Quærimus igitur nunc; an reperiatur de facto inducta ab Eccleſia dicta obligatio pro aliquo die. De qua re
55 vidi dubitatum pro die Commemorationis omniũ Defunctorum, & quia nullus ex authoribus, quos videre potui, dubium præfatũ propoſuit, in *Recollectione de iubileo p. 3. nu. 21. ad finem* illud reſoluere volui, & reſolutio fuit pro negatiua, non adeſſe talem obligationem, & per conſequens poſſe Sacerdotem Miſsã etiã eo die ad ſuum libitum applicare, iuxta regulam generalem, quod omne id quod non reperitur reſeruatum, cẽſetur cõceſsũ, &c Cõtra hãc meã reſolutionem inſurgit modeſtia, qua decet; religioſiſſimus Iacobus *Fraxinellus in ſua diſputatione de Sacerdotum obligationibus ad miſſas celebrandas pro alio ſect. 4 concluſ. 4 §. 22 in vltima impreſſione*, docens, hoc die Capellanum non debere applicare pro fundatore, ſed iuxta intentionem Eccleſię, quem ſequitur *Gauantus ad Rubricas Miſſalis p. 4 tit. 15 n. 18.* ſed rationibus, vel vt rectius loquar, coniecturis valde friuolis, quæ vnica reſponſione è medio tolluntur. Quod ſcilicèt ex eo, quia Eccleſia inſtituit, vt eo die fiat Commemoratio omnium defunctorum, & miſſam particularem aſſignauit cum collecta indefinita pro defunctis in plurali *famulorum famularumque tuarum*, quæ æquipollet vniuerſali; Non ſequitur, ergò Sacerdotes debent ſuas miſſas pro omnibus defunctis eo die applicare, & maximè pro his qui non habent aliundè ſuffragia; ſed potius, vt fideles eo die poſt quam celebratum fuit feſtũ omnium Sanctorum, recordarentur, adeſſe plures, tã ex ſuis parentibus, quàm alijs, qui non habent ſibi ſuffragantes, in Purgatorio, quos, ſuis ſuffragijs poſſunt iungere dictis Sanctis in cælo exiſtentibus, maximè ſuffragio eleemoſinarum pro miſſis celebrãdis. Prima pars, quòd indè non ſequatur, Sacerdotes

tes

tes debere applicare dictas miſſas. Probatur argumẽto ſolido, quo vtitur *ConinK citato nu.169 concluſ.* 12. ad probandũ non reperiri obligationẽ generalẽ, qua omes Sacerdotes teneantur fructum ſacrificij medium alicui certo, vel Eccleſiæ applicare, quia inquit ipſe, talis obligatio deberet prouenire ab aliqua lege Eccleſiaſtica, quæ hic nulla poteſt oſtendi. Secunda pars; quòd potius id cenſeri debeat factum ad hoc, vt fideles recordarẽtur, eo die maximè offerre ſuffragia pro defunctis in Purgatorio exiſtentibus, cõprobatur ex praxi, cùm in ea die videamus, plures Sacerdotes conduci ad celebrandum, & maiores eleemoſinas largiri à fidelibus, vt eo die miſſæ celebrentur pro defũctis ſuis, & pro oblitis etiam, quod in cauſa
56 fuiſſe credendũ eſt, vt in Regno Valentię pro vt ſupra *q.6.n.*101. retulimus, reperiatur conceſſum, vt eo die, ſicut in die Natiuitatis D. N. ter liceat certis Religioſis celebrare, ob magnum ſcilicèt cõcurſum eleęmoſinarũ pro miſſis celebrandis, aliàs enim ſi Sacerdotes ad hoc obligarentur, quomodo fideles offerrent, & ipſi reciperent eleęmoſinas ad celebrandum eo die. Quod autẽ in miſſa aſſignata pro dicto die adſit collecta indefinita pro omnibus defunctis, neque impedit, quin Sacerdos poſſit applicare illam cui maluerit, quia etiam in miſſa quotidiana Defũctorũ aſſignata in Miſſali, adſunt collectę eod. modo indefinitę, & tñ nemo eſt, qui aſſerat, ideoq; celebrantẽ non poſſe alicui certo defũcto illã applicare. Præter quod quò ad Sacerdotes ſufficit obliga-
57 tio, quæ eis iniungitur recitandi eo die officium defunctorum ſub peccato mortali, vt bene *Sot. Graff. & Suarez, quos ſequitur Molfeſius tr.5. cap.2. n.*17. quia eſt pars notabilis officij illius diei, vt patet ex Rubricis, eſtque communis praxis Eccleſiæ, vt aliſs allegatis, teſtatur *Bonac. diſp.* 1. *de horis canonicis q* 3. *p.* 1. *ſub nu.*12. *Bartholo. de S. Fauſt. eodem tractatu q.*306. *Filliuce. tr.*23. *n.*144.
58 qui idem poſt *Suar.* aſſerit de Litanijs in diebus Rogationum, & Sancti Marci, ſicut etiam docent *Bonac. loc. ſup. num.*13. *Bartholome. de S. Fauſt. q.*305. *ſequitur Gauant in comment. ad rubric. miſſal to.2 ſect.6. cap* 16. *nu.* 3. Eſtque probabilior opinio, contra *Molfeſ. & alios, quos ſequitur A. Diana reſol.* 4. *ſub*

4. ſub tr. de horis canonicis. cùm in Rubrica expreſsè præcipiantur dictæ litaniæ his, qui non interſunt proceſſionibus, & ſic non militat in caſu noſtro Conſtitutio Pij V. quæ loquitur de officio B.M. Virginis, Defunctorum, & ſeptem Pſalmis pro certis temporibus, in choro recitandis, de qua re *Leſſius lib. 2. de iuſt. cap. 37. num. 76.* *Reginal. lib. 18. praxis num. 161. Layman. tr. 1. cap. 5. ſub num. 4.*

SECTIO X.

Quæ intentio Sacerdotis requiratur ad applicationem Sacrificij Miſſę.

59 *Applicatio Miſſę non fit per promiſſionem ipſius.*

60 *Intentio qua requiratur ad applicationẽ Miſſa actualis, vel virtualis. De differentia inter intentionem applicandi, & conſecrandi, n. ſequen. Ex defectu ipſius intentionis an fructus tranſeat in Theſaurum Eccleſia nu. 62. 63. & 64.*

65 *Regularibus circa applicationem ſacrificij ad mentem ſuperioris, quid ſufficiat, & nu. ſequenti. Quid de ſuperioribus nu. 67.*

Diximus enim ſupra, applicationem fieri per de-
terminationem factam iux-
tà intentionem Sacerdotis,
qui eſt miniſter huius appli-
58 cationis, & ſic non ſufficere
promiſſionẽ, vel receptionẽ
ſtipẽdij, vnde Doctores cõ-
muniter docent, vt poſt
Vaſquez & alios, teſtatur A.
Molfeſ tra. 3. c 15. n. 36. ꝙ ſi
Sacerdos recipiat ſtipendiũ
ab aliquo pro miſſa, vel il-
lam promittat pro aliquo
celebrare; tamen quãdo ve-
rè celebrat, de facto alteri
illam applicat, quòd etſi ta-
lis Sacerdos peccet contra
iuſtitiam, non adimplendo
obligationem, tamen ap-
plicatio à ſe facta tenet,
quia Chriſtus Dominus Sa-
cerdoti ſecundum eius in-
tentionem dedit poteſtatem
applicandi ſacrificium miſſę:
eſt communis opinio cõtra
Ledeſm. & Cordub. vt teſta-
tur *Villalobos tract 8. de la*
Miſſa difficult. 10. nu. 2.

Sed quia intentio miniſtri non ſemper eſt vniformis; ſed poteſt eſſe, vel actualis, vel virtualis, ideo quærimus hic quæ intentio requiratur an actualis, vel ſufficiat virtualis? de habituali, eſt certum non ſufficere, pro vt diximus *prima parte noſtri tractatus de off. Confeſſ. recollect. 4. n. 21.* vt conficiatur

ficiatur

ficiatur Sacramentum, vbi
etiam habetis explicatio-
nem horum terminorum.
60 Cõcluſio: Ad applicatio-
nem valoris miſſæ ſufficit
voluntas virtualis, nec eſt
neceſſaria, & ſi conſulenda
actualis; ita *Villalobos tract.*
8. dela Meſia difficul. 11. Et ſi
à nobis dictũ fuit alias, quæ
nam ſit voluntas virtualis;
hic tamen illa exemplifican
da erit in terminis noſtris,
erit igitur quando Sacerdos
nunc, pro vt ex tunc miſsã,
quam in craſtino, vel miſſas,
quas certis diebus, vel ſin-
gulis diebus celebrabit, ani-
mæ talis perſonæ applicat,
vel iuxta, intentionem per-
ſonæ, quæ tribuit eleemoſy-
nam, vel reliquit legatum,
aut fundauit beneficium, ſeu
capellaniam, tunc enim ſi nõ
reuocauit talem voluntatẽ,
valet applicatio, etiamſi an-
te conſecrationem, vt dixi-
mus aliàs, actualiter illã mi-
nimè applicauerit, ita poſt
Suar. A. Molfeſ. noſter tra. 3.
cap. 5. *num.* 13. contra *Vaſ-
quez* qui putat, faciendam
eſſe applicationem ſacrificij
ſicuti haberi debet intentio
ad conficiendum Sacramen
61 tum. Probat latè *Molfeſ.* aſ-
ſerendo differentiam inter
voluntatem requiſitam ad
ſolam applicationem miſſæ,
& intentionem conficiendi
Sacramentum, quæ non ſo-
lùm eſt explicatiua, ſed ope-
ratiua, & ideo non mirum, ſi
requiratur actualis, vel vir-
tualis durans tempore, quo
conficitur Sacramentum.
Dixi, *ex nunc, pro vt ex tunc*;
quia ſecus erit, ſi tantùm Sa-
cerdos haberet intentionẽ
applicandi craſtina die, vel
62 alijs diebus, quia velle ap-
plicare non eſt applicatio;
ſicut velle emere non eſt
emptio, vulgatis iuribus.
Accedit doctoribus ſupra
allegatis *Bonac. de Sacram.*
diſp. 1. *q.* 3. *pun.* 2. *§.* 3. *n.* 51.
Egyd. ConinK ad quæſt. 83.
D. Thomæ ar. 1. *num.* 166.
Layman. lib. 5. *tractat.* 5.
cap. 2. *ſub num.* 11. qui ex
hac doctrina, quòd vt hic
fructus applicetur ſufficiat
voluntas virtualis, & impli-
63 cita, putãt rarò poſſe ob de-
fectũ intentionis talẽ fructũ
tranſire in Theſaurum Ec-
cleſ. & ante eum *Suarez to.*
3. diſp 79. *ſect.* 9. *verſ.* 3 *in-
quiri poterit, et ſequitur Fil-
liuc. tra.* 5. *num.* 78. quia in-
quit ipſe, in voluntate ge-
nerali, qua Sacerdotes com-
muniter aliquo modo mo-
uentur ad celebrandum,
implicitè continetur volun-
tas applicandi ſibi fructum
ſacrificij, quando non inten
dat contrariũ, hæc ſunt ver-
ba *Suarez. Addo tamen, ra-*

riſ-

riſſimè accidere poſſe caſum, in quo Sacerdos nulli applicet hunc fructum, nam ad hoc ſufficit intentio formalis, vel virtualis, hac autem virtualis intentio vix deeſſe poteſt; nam omnis Sacerdos quando alteri non applicat Sacrificium, ſaltem habet virtualem intentionem fruendi fructu illius. Applicat ergo ſibi ipſi,
64 *vel ſi aliquo titulo obligatus ſit offerendi pro alio, etiam habet vnuſquiſque intentionem virtualem implendi ſuã obligationem, & ſimiliter in eo caſu, quo applicatur Sacrificium ei, qui non indiget, vel non eſt capax fructus illius, vnuſquiſque habet intentionem, vt vel ad ſe redeat, vel* **quod animabus Purgatorij, vel alijs indigentibus applicetur**. Hactenus *Suarez*. Idem videtur velle *Bartholom. de Sancto Fauſto lib. 1. de indulg & iubil. quaſt. 34.* loquendo generaliter de fructu ſatisfactorio, intelligẽ tamen hæc omnia iuxtà ſupra poſitam diſtinctionem, quòd aliud ſit de facto applicare, & ſi pro tempore præterito, & aliud tantùm velle applicare, voluntas implicita primo modo ſufficit, non autem ſecundo modo.
65 Hinc ſatisfit ſcrupulis aliquorum Religioſorum Regularium, qui quotidie tenentur applicare, & volunt applicare iuxtà intentionem ſuperioris, Sacriſtæ, vel alterius huiuſmodi: ſufficit enim talibus, ſi à principio voluerint in applicando, ſe conformare cum voluntate ſuperiorum, & dictã voluntatem non reuocauerint, quoniam tunc cenſetur facta applicatio, etiam ſi actualiter in Memento primo, vel in ipſa conſecratione actualiter poſitiuè non applicent iuxta
26 intentionem ſuperioris: hãc intentionem virtualem dicitur habere, qui paratus eſt, quoties ſibi interogabitur, pro quo applicet Miſſam? Reſpondere, eam applicare iuxta intentionem Superioris, fauet expreſsè *Fagundez lib. 3. in 1. præceptum cap. 10. num. 8.* vbi docet, ſatisfacere Religioſos huic obligationi, ſi bona fide celebrent, etiam ſi non applicent formaliter, & expreſsè ad intentionem Superioris, dummodo nõ intendãt applicare contra eorum voluntatem, quem videatis *num. 5. & 6.* vbi primò explicat, quando Sacerdos non applicans iuxtà intentionem Superioris, peccet mortaliter; & ſecundò quando etiam teneatur ad reſtitutionem. Nota, quòd & ſi Sacerdos,

vbi oblitus fuit omnino applicare; Sacrificium facta conſecratione, vt infra, tranſeat ad theſaurum Eccleſiæ, & ideo illi non ſit amplius integrum illud applicare, tamen non prohibetur applicare effectum prouenientem ex opere operantis, ita *Villalobos tract* 8. *de la Miſſa diff.* 11. *in fine*.

Aduertendum hac occaſione multum intereſſe, vt Sacerdos celebraturus, vel Superior, aut alius, qui officium, vel obedientiam (vt vocant) habet applicandi Miſſas: applicet tales Miſſas talibus, & alias alijs, ita *Biſſeld. in ſuo enchyridion theolog. paſtoral. cap.* 3. vnde diximus in facto; Superiorem, qui plures Miſſas confusè diuerſis perſonis applicare ſolitus eſt, quæ eleemoſynam tradiderunt, non tutò agere; ſed opus eſt habere intentionem applicandi, ſeù applicare de facto v. g. ex Miſſis triginta, quæ dicuntur in ſua Eccleſia, primas tres pro eo, qui poſcebat tres Miſſas, alias quatuor ſubſequentes alteri, qui poſtulauit quatuor Miſſas, cæteras pro eo, qui cęteras petijt eodem modo, vt ſupra; fauet *Martinus Friaz in ſuo tract de valore Miſſæ in fin* ibi *quòd benè attendant Religioſi pro recomendandis Miſſis eis comendatis, & non minus curare pro celebrandis varijs tricenalibus, vel aliàs: & ratio ſit manifeſta ex infra dicendis ex eod. quòd ſcilicet, nõ ſatisfaciet ex toto obligatus celebrare pro aliquo Miſſas duas, & pro alio etiam miſſas duas, & pro altero Miſſas quoq; duas, celebrãs ſimul ſex Miſſas pro illis tribus*, Sequitur & laudat, me citato *Fraxinellus ſect. 7. §. 7. num. 7. in vltima editione*.

SECTIO XI.

In qua parte Miſſæ debeat fieri applicatio Sacrificij.

68 *Applicatio poteſt fieri tam ante, quàm in ipſa conſecratione.*

69 *Sacramentum Euchariſtiæ licèt contineat duas ſpecies, tamen eſt vnicum Sacramentum.*

L*Vdouicus de Beya in reſponſ. caſuum Bonon. caſu primo cong. 8. fol. mihi* 76. quem refert, & ſequitur *Fraxinellus de Sacerdotum obligationibus ad Miſſas pro alijs celebrandas ſect. 5. Concl. 4. §. 7.* ait applicationem faciendam eſſe in Memento, non explicando, an in primo, vel ſecũdo Mem ēto vnde

vnde poſſet intelligi, quòd in primo memento fieri debeat applicatio pro viuis, in ſecũdo pro defunctis, ſed forſan non intelligunt de applicatione Sacrificij, cùm allegent *Nauar. cap. 25. ſumma num. 111.* vbi non tractat de applicatione, ſed potius de deprecatione, ſeu recordatione, vel comendatione tàm pro viuis, quàm pro defunctis facienda in memento.

68 Cõcluſio: Sacerdos tenetur facere d. applicationem ante conſeruationem vel in ipſa conſecratione, aliàs valor tranſit ad theſaurũ Eccleſię. Hęc concluſio eſt ſecundùm magis communem opinionem, quod nempè eſſentia Sacrificij Miſſę poſita ſit in conſecratione, ponitur à *Paulo Layman tract. 5. de Sacrificio miſſa cap. 2. num. 52.* quam probat exemplo aliorum Sacramentorum, quæ effectum ſuum ex opere operato producunt dependenter à miniſtri intentione, dum conficiuntur, & actu

69 exiſtunt; quando dicit; *vel in ipſa conſecratione*. Quęres an intelligatur de conſecratione panis, vel & vini, dicerem de vtraque, quia licèt hoc Sacramentum contineat duas materias, & duas formas; tamen vnicum eſt Sacramentum, nam ſicut ſub ſpecie panis continetur verè, & realiter corpus Chriſti cum Sanguine ipſius, ita etiam ſub ſpecie Vini continetur idem Sãguis, & Corpus, vt ex Concilio Trident. tradit *Fagundez lib. 3. in I. Praecept. Eccleſia cap. 1. n 9.* vide infra *ſect. 14.*

SECTIO XII.

Quibus gierſonis viuis Sacrificium Miſſæ poſſit applicari.

70 *Infideles ſunt incapaces huius Sacrificij, Quomodo id ſit verum, num. ſequenti, & 72. Quid de Cathecumenis, ibidem in fine.*

73 *Excommunicati qui ſint incapaces Sacrificij, & num. 74. Quid ſi ſint contriti, & panitentes, num. 75. An iſti lucrentur Indulgentias, nu. 76. Quid ſi iniuſtè quis ſit excommunicatus, num. 77. An iſte lucretur Iubileum, num. 78.*

79 *Sacerdos in memento an poſſit orare pro excommunicatis; An aliquando accipit ſtipendiũ pro Miſſa ab excommunicato, &c. teneatur ad reſtitutionem, num. 81.*

80 *Haretici, & Schiſmatici an ſint capaces applicationis huius Sacrificij.*

82 *Capellania quomodo poteſt inſtitui pro hæreticis, excommunicatis, infidelibus &c.*

83 *Peccator eſt capax ſacrificij Miſſæ.*

84 *Infantes an ſint capaces ſacrificij Miſſæ.*

Svppoſito pro certo, vt infra *ſectione ſequenti*, ſacrificium Miſſæ poſſe applicari viuis, & defunctis, nunc explicandum reſtat pro quibus viuis, & pro quibus mortuis poſſit applicari, de prima parte agimus in præſenti, de ſecunda in ſequenti ſectione: Pro cuius materiæ faciliori intelligentia Recolendum eſt id, quod *infra quæſt. ſequ. ſect. 1.* dicemus, Sacerdotem ſcilicet in Miſſæ celebratione, triplicem perſonam ſuſtinere, primam ipſius Chriſti cũ ſacrificat, & fructum ſatisfactorium ex opere operato alicui applicat. Secundam Eccleſiæ, in cuius perſona, quaſi legatus ad Deum, offert, & impetrat. Tertiam ſui ipſius ſcilicèt in priuatis orationibus, Addendo quod in primis duobus, vt patet, agit publicam perſonam, & ideò in illis verificatur difficultas huius quæſiti, non autem in tertio caſu, in quo Sacerdos agit perſonam priuatam, cui licitum eſt pro quolibet, dummodo non ſit damnatus iam in termino, orare, & fundere preces priuatas. Hoc poſito. Quò ad infideles, ſcilicet Paganos, Mamethanos, Iudæos, ſit.

70 Prima Concluſio. Sacrificium Miſſæ non poteſt offerri pro infidelibus in perſona Chriſti, vt eſt ſatisfactorium, ſed tantum vt eſt impetratorium, ac ex perſona Eccleſiæ, indirectè, pro conuerſione eorum.

Prima pars, quòd ſint infideles incapaces huius ſacrificij, pro vt eſt ſatisfactorium, Patet quia carẽt Baptiſmo, & Baptiſmus eſt ianua etiam, quò ad hoc ſacrificium, quatenus ſatisfactorium; eſt *D. Tho 3. p. q. 79. ar. 7. ad ſecundum*, vnde in Canone adduntur illa verba, *qui nos præceſſerunt cum ſigno fidei* ideſt Baptiſmi, vt omnes explicant, apud *Suarez to. 3. diſp. 79 ſect. 10. in principio, quem ſummat Filliucc. tr. 5. num 81.*

71 Secunda pars; quòd poteſt offerri pro infidelibus, quatenus eſt impetratoriũ eorum conuerſionis. Eſt eiuſdem *Suarez eodem to. 3. diſp. 78. ſect. 2. verſ. Dico tertio*, quid hoc probat exemplo legis veteris, in qua legimus, ſacrificium fuiſſe obla-

tum

tum à populo Dei pro Dario, pro Spartiatis, pro Eliodoro, pro Romanis, qui tamen erant infideles, & exemplo legis nouæ, in qua, vt varij Patres teſtantur; publica oratio, & oblatio ſæpè facta fuit pro Regibus, & exercitibus infidelibus. Secundò probat ratione: nam ſacrificium illud repræſentat ſacrificium crucis, quod fuit vniuerſale, tam pro fidelibus, quàm pro infidelibus, hanc opinionem etiã docuit *Bellar. lib. 2. de Miſſa c. 6.* qui exiſtimat, licitè etiam publicè, & expreſsè orari pro Rege in his regionibus, in quibus Chriſtiani ſubſunt Regi infideli, vt in Regionibus Turcharum, & Iapone, Accedit alijs allegatis *ConinK queſt. 83. num. 160. Layman lib. 5. tract. 5. cap. 2. latè Fagundez lib. 3. in primum præceptum Eccleſiæ c. 12. nu. 21. & 22.* qui teſtatur, hanc noſtram concluſionem probabiliorem.

72 Dixi in Cõcluſione, *indirectè*, quia vt *Suarez, & Bellar. loc. ſupracit.* notãt, tutior modus offerendi, vt ſupra, eſt directè applicare pro augmento, & vnione, & pace Eccleſiæ, quæ verſatur maximè inter hæreticos, & infideles: nam tunc indirectè offertur pro conuerſione infidelium, vel reductione hæreticorum ſequitur, & corroborat *Fagundez loco citato nu. 25.*

Eſt Concluſio contra *Vaſquez, & alios apud Barthol. de S. Fauſto lib. p. q.* 50. q volebant, nullo modo tales eſſe capaces ſacrificij, ſed tantum fructus priuatæ orationis Eccleſiæ, quibus videtur accedere *noſter P. Molfeſ. tr. 3. c. 15. nu. 32.* Teſtimonio D. Auguſtini, quo vtuntur aduerſarij, Reſpõdit *Suarez loc. vlt cit.* Qui idem dicit à fortiori *ibid. verſ. Dico 2 in fine.* de Cathecumenis, etſi enim pro eis publicè poſſit offerri ſacrificiũ, vt omnes concedunt, imò ſecundùm aliquos de facto, quando fit oblatio pro vniuerſa Eccleſia, ipſi comprehenduntur, tamen hoc ſacrificium illis prodeſt quò ad fructum impetrationis, p ſuſceptione baptiſmatis, & conſeruatione in fide, nõ aũt ſatisfactionis ex opere operato, vt probabilius putat idem *Suarez ſupra,* & ſic intellige *Barthol. de S. Fauſto ſupra qu. 49 in prima difficultate, latè Fagundez citato c. 12. à nu. 28.* An autem ipſi poſſint iuuari Indulgentijs, diximus in noſtra *recoll. de Iubil. parte prima nu.* 144.

Ex

Ex his ſequitur, quòd Sacerdos, qui intenderet applicare ſacrificium pro Infidelibus directè quò ad fructum ſatisfactorium, fructus iſte remaneret in Theſauro Eccleſiæ, & ille abſque peccato non euaderet; intellige etiam ſi applicaret, adhoc, vt bona terrena, & tẽporalia illi obtineant. *Fagundez loco ſupracitato*. Quò ad excommunicatos, ſit.

Secunda Concluſio: non poteſt ſacrificium Miſſæ ap-
73 plicari excommunicato, vel excommunicatis, aliàs peccaret mortaliter Sacerdos. Prima pars patet, quia eſt prohibitum eis communia Eccleſiæ ſuffragia applicare, vt omnes docent, teſte *Suarez de cenſuris diſp. 9. ſect. prima concluſ.* 2. ſed Miſſæ ſacrificium eſt vnũ de præcipuis ſuffragijs Eccleſiæ, vt eſt certum, ergò. Secunda pars, quod ſit peccatum mortale, probatur, quia faceret talis Sacerdos contra præceptum poſitum a Papa in *c. A nobis el 2. & in c. Sacris de ſent. excom.* quod præceptum, cùm ſit de materia graui, nulli dubium eſt, obligare ad culpam mortalem, ita poſt D. *Tho. Nauar. in ſumma c. 27. ſub nu. 36 Suarez d. concl. 2. & alij paſſim in materia de cenſuris*, vbi declarant quomodo id non ſit contra benignitatem Eccleſiæ.

In terminis noſtris, docẽt *Suarez to. 3. diſp. 79. ſect. 2. in fine etſi remittat ſe ad alium locum ſupra proximè citatum, Henriq. lib. 9. de Miſſa c. 15. §. 3. Filliucc. tra. 12. & 2. de cenſuris nu. 37. iunctõ n. 33. Bonac. qui alios allegat diſp. 2. de cenſuris q. 2. p. primo nu. primo, & 7.*

Ampliatur Cõcluſio primo etiam ad excommuni-
74 catos toleratos, quales hodie ſunt illi, qui non ſunt publicè denuntiati per ſententiam, vel clericorum ſeù clerici percuſſionem ex *Conc. Conſtantienſ. in extrauag. ad euitanda*, ita poſt *Sotum in 4. diſt. 22. q. prima ar. 4. concluſ. 2. Couar. in c. Alma §. 6. num 4. Auila de cenſuris p. 2. c. 6. diſp. 9. dub. 6.* qui dicit contrarium doceri a paucis, ſed fallitur, vt infra. Dicit probabiliorẽ *Bonac. diſp. 25. de cenſuris q. 2. p. primo §. primo ſub nu. primo, & §. 3. Suarez ſect. 2. & Filliucc ſupra num. 4.* Qui hoc probant ex eo, quòd in dicta extrauaganti expreſsè proteſtatur Concilium prædictum, per illam conceſſionẽ noluiſſe, & nolle ſubleuare excommunicatos nõ toleratos; ſed ſi liceret

pro

prò eis miſſæ ſacrificium offerre, & applicare, multùm eos ſubleuaret, ergò, Sed ſaluo meliori iudicio cõtrarium eſt valde probabile, quod docent *Nauar. d. c. 27. ſub num. 36. Henriq. lib. 13. c. 11. num. 2. qui in margine littera K* ait contrariũ eſſe paucorum recentiorum *Sayrus de cenſuris lib. 2. c. 3. num. 6. Vgolinus de cenſuris tab. 2. §. 2 nu. 3 vbi citat pro hac opinione Ioannem* Baptiſtam *Antonuccium in Cathechesi Neapolitana lib. 3. c.* 15. Accedit ex recẽtioribus *Egid. Conink de cẽſuris diſp. 14. dub. 6, nu.* 40. qui etiam concedit pro tali excommunicato tolerato, poſſe pubcè orari *Reginal. lib. 32. nu. 79. Sanchez lib. 7. de matr. diſp. 9. num. 8.* Bartholom. *de S. Fauſto, citans alios lib. primo de indulgent. q. 34. in fine,* qui dicit vtramque opinionem eſſe probabilem. Ratio, quæ magis videtur mouere animum meum ad hãc probandam ſententiam eſt: nam Eccleſia, quando priuat excommunicatos ſuffragijs, non priuat primariò, & per ſe, cùm hoc pugnet cũ primario fine excommunicationis, qui vt ſupra ponitur non eſt ipſius excommunicati perditio, ſed eius cõuerſio, ſed tantum ſecundariò, quatenus hæc priuatio eſt neceſſaria, vt excommunicati participationem perfectè vitemus, ergo cum in *d. extrauaganti*, nobis conceditur communicatio cum toleratis, non prohibet, vt pro eo afferamus communia Eccleſiæ ſuffragia Accedit etiam alijs allegatis, *Fagundez citato lib. 3. in primũ præceptum c. 12. num. primo*, qui videtur hoc admittere abſque controuerſia; item *Gaſpar Hurtado de cenſuris diſp. 3. diff. 4. à num.* 10. qui *nu.* 13. exiſtimat, quòd ad hoc vt iſta ſacrificia proſint dictis excommunicatis debeãt pro eis fieri ſpecialiter, quia alias cẽſetur Sacerdos ſe conformare cum Eccleſia quæ illos excludit.

Ad rationem in contrariũ Reſpondetur, quòd licèt Concilium proteſtatũ fuerit, ſe nolle excommunicatis fauorẽ aliquem concedere, intelligi id debet de fauore directè reſpiciente excommunicatum, & ſic noluit eis negare fauorem, qui indirectè in commodũ aliorum pertineret, ſed iſte fauor de ſacrificio Miſſæ maximè, indirectè reſpicit commodum Sacerdotis, qui ſtipendium accipit &c. ergo Patet conſequentia Minoris, quia Sacerdos non prohibetur

hibetur accipere oblationẽ ab iſtis excommunicatis nõ toleratis, ſicut neque prohibetur accipere à toleratis, vt eſt certum ex materia de cenſuris, ergò.

Ampliatur ſecundò in excommunicato non tolerato
75 etiamſi fuerit contritus, quia ſi non eſt abſolutus, maximè ſi per eum ſtet quin abſoluatur, neque pro eo poteſt applicari Miſſa, nam *in d. c. A nobis el 2. & in c. in Sacris. de ſent. excom.* eodẽ modo prohibetur pro excommunicato orare, & communia ſuffragia offerre poſt contritionem, ſicut antè, cũ expræſsè dicant, quòd per penitentiam tollitur prima contumacia, non autem vinculum excommunicationis, quòd tolli debet ab Eccleſia, quæ ligauit. Ita *Innoc. in d. c. A nobis de ſent. excom. Adrianus in 4. vbi de clauibus dub. 3 principali in fine, Sotus in 4. diſt. 22. q. 1. ar. 1. Vgolinus de cenſuris tab. 2. c. 9. §. 2. Suarez de cenſuris diſp. 9. ſect. 3. nu. 2. Vaſquez de excomm. dub. 2. num. 2. Reginal. lib. 32. Praxis num. 11.* Garzias *Filliucc. & ConinK quos citat, & probat Bonac. d puncto primo §. 2.* Confirmat *Bartholo. de S. Fauſto lib. 1. de Indulgen. q. 43.* ex eo, quòd in *d. c. A nobis, & c. Sacris* à Romano Pontifice reſponſum fuit non licere publicè orare pro illis excõmunicatis defunctis, qui antequàm morerentur oſtenderunt ſigna cõtritionis, ergo ſi pro excommunicatis mortuis licèt contritis non licet orare, neque pro viuis eodem modo contritis iſtã ſententiam nouiſſimè tuetur *Gaſpar Hurtado de cenſ. diſp. 3. difficultate 3. omnino viden.*

Sed his non obſtantibus, non deſunt graues authores antiqui, & moderni, & in bono numero, qui contrarium doceant, nempè non prohiberi offerre communia ſuffragia, & per conſequens ſacrificium Miſſæ, ſeclusò ſcandalo, pro his excommunicatis, quos ſcimus eſſe contritos, & per ſe non ſtare, quin abſoluantur; imò illos participare de ſuffragijs communibus Eccleſiæ. Hi ſunt, *Riccardus in 4. diſt. 18. ar. 7. qu. 2. Palatius ibid. diſ. 33. Aſtenſis 2. p. lib. 7. tit. 9 q. 2. D. Antonin. 3. p. tit. 25. c. 76. Turrecremata in c. ſi quis Epiſcopus 11. qu. 3. Valent. to 4 diſp. 7. p 8. ad finem Sebaſtianus Perez de ſacrificio c. 23 num. 3. in fine, Henriq lib. 9 de miſſa c. 15 §. 3. in Comment. littera P. & lib. 13 c. 11. §. 2. & c. 12. §. 3. Nauar. c. 27. num. 18. Sayrus lib. 2. de*

*de cenſuris cap.3.num.5. Aui-
la 2.part. de cenſuris cap. 6.
diſp.4.dub.2. Couar. in cap.
Alma mater* 1.*p.§. 6. num* 4.
vbi ait, eſſe hoc communi-
ter receptum, *Azor.* 1. *part.
inſt.moral.lib.10.cap.22.q* 2.
vbi cenſet id eſſe valde pro-
babile. Fatetur hanc opi-
nionem habere aliquam
ſpeciem probabilitatis *Fil-
liuec.tract.12.&2. de cenſu-
ris in particulari num.42.* &
ſi fateatur, contrariam eſſe
probabiliorē, huic opinioni
videtur accedere *P. Duar-
dus lib.3. in* Bullam *Cœnæ §.
2.quaſt.6.ſub num.* 10. Ra-
tio, in qua fundatur iſta ſen-
tentia eſt, quia Eccleſia ex-
communicatum priuat ſuis
ſuffragijs, vt contumacem,
ergò ſi ceſſat contumacia,
ceſſat etiam voluntas ita pu-
niendi, ſed per pęnitentiam
ceſſat contumacia, ergò, Cō-
firmat latè *Fagundez citato
cap.12 n.6.* qui idem dicit a
fortiori *num. 3.* de nullſiter
excommicato, ceſſat enim
ſcandalum quando in Miſſa
non exprimitur nomen ex-
communicati, & hoc caſu
nec offerens peccat veniali-
ter, vt probat idem *Fagun-
dez eod.n.6.*& ſi teſtetur verā
que opinionē eſſe probabilē

Confirmatur quia iſta
communicatio per applica-
tionem Sacrificij Miſſæ, eſt
communicatio interna, ſed
excommunicatus perfectè
contritus internè, quò ad
Deum eſt membrum viuum
Eccleſiæ, & habetur vt abſo-
lutus, vt latè per *P. Duar-
dum loco ſuprac.* ergò poteſt
frui ſuffragijs, ſicut cætera
membra. Et ſic reponderi
poteſt ad iura illa, in quibus
ſe fundat prima ſententia,
.ſ. *cap. A nobis*, ibi *prop-
ter quod contingit interdū, vt
qui ligatus eſt apud Deū, apud
Eccleſiā ſit ſolutus, & qui li-
ber eſt apud Deū, Eccleſia ſit
ſententia innodatus. Vinculū
ergò, quo peccator ligatus eſt
apud Deū in culpa remiſſio-
ne diſſoluitur &c.* ſi enim
Deus recipit, & acceptat
talem contritionem ab eis,
quare Eccleſia non vult eam
recipere, quò ad ſuffra-
70 gia, Ex qua opinione de-
ducitur conſequenter, eſſe
valde probabile, excommu-
nicatum contritum lucrari
indulgentias, quia hæ recen-
ſeri poſſunt inter ſuffragia
Eccleſiæ, ad cuius theſaurum
pertinent, nec prohibetur
excommunicato præſtare
omnia, quę ad indulgentiam
lucrandam requiruntur.
*Henriq. lib. 7. de indulgen.
cap. 18. & Nauar. in Com-
ment. de Iubileo notab. 18.
num. 14. Gratia de Iubileo
part.2. 12. quem ſequuti ſu-*

 mus

mus in noſtra recolleſt. de Iubileo anni Sancti 1.p. num. 197. vbi loquimur in terminis eorum, qui reperiuntur excommunicati ob penſiones, vel alia debita, quæ ob impotentiam non poſſunt ſoluere, & ſic obtinere abſolutionẽ, & ſi contrarium doceant *Suarez, Vgolinus, & alij, quos ſequitur Bartholo. de Sancto Fauſto lib. 3. de Iubileo q. 55 in fine, & Bonac. diſp. 2. de cenſuris q. 2. p. p. §. 3. in fin.* vbi pro noſtra ſententia, addit *Filliuccium.*

77 Ampliatur tertio etiam ſi talis excommunicatus non toleratus fuit iniuſtè excommunicatus, quia ſufficit ſi validè ſit excommunicatus, ita *Filliuc. tract. 12. & 2. de cenſuris in particulari num. 42*, quando autem quis dicatur iniuſtè, ſed validè excommunicatus, patet ex materia de cenſuris, ſufficit pro nunc dicere in caſu noſtro, dici talem, eum qui verè cõmiſit crimen, pro quo excommunicatus eſt, licèt ſententia excommunicationis lata ſit ſine ordine iuridico, accidentali tamen, vel ex parte animi irati Iudicis, & affecti odio, vnde patet è contrario, ſi eſſet iniuſtè, & inualidè excommunicatus, quia non commiſit crimen, de quo denuntiatus fuit excommunicatus, vel eſſet defectus ordinis iuridici ſubſtantialis ratione triplicis monitionis, non eſſet illicitum pro eo offerri Sacrificium miſſæ, quia non priuatur hoc caſu communibus Eccleſiæ ſuffragijs & ſi publicè non poſſit pro eo orari. *Nauar. cap. 27. num. 18. vbi allegat Hoſtienſem in cap. cum voluntate de ſent. excom. Sayrus lib. 2. de cenſuris cap. 17. num. 73. Filliucc. loc. ſupra num. 41. Fagundez num. 3.* vbi de excommunicato nulliter *Bartholo. de S. Fauſto dicto lib. 1. de Indulg. quæſt. 42. & lib. 3. quæſt. 16.* vbi probat noſtram doctrinam traditam

78 in *Recollt. de Iubileo part. 1. num. 166.* quòd talis iniuſtè excommunicatus poſſit lucrari Iubileum, & ſi nos nequaquam alleget.

Limitatur tamen Concluſio primò in die Paraſceues, in qua videmus in Miſſa publicè orari pro hæreticis, & ſchiſmaticis, qui ſunt excommunicati maiori excommunicatione, cùm enim hoc non ſit prohibitum ab Eccleſia ne offerantur communia ſuffragia pro excommunicatis, potuit etiam eadem Eccleſia ab iſta generali prohibitione excipere dictum diem, in quo pro omnibus

nibus mori Dominus noſter Ieſus Chriſtus dignatus eſt, ita *Suarez tom. 1. diſp. 9. ſect. 1. num. 1. Filliuc. ſupra num. 28.* & alij communiter. Ex eo, quod aiunt *Couar. in cap. Alma Mater 1. p. §. 6. num. 3. & Nau. de orat. cap. 19. num. 71.* tunc non orare Eccleſiam pro eis, tamquam pro membris Eccleſiæ, ſed tamquam pro exteris, non ſequitur (vt velle videntur aliqui recentiores) ergo non recitantur à miniſtris Eccleſiæ, quatenus miniſtri ſunt ſed ſolùm non directè, ſed indirectè orare pro eorum conuerſione, & reductione ad fidem, vt ſupra explicatum eſt poſt primam concluſionem. Nota ex D. *Bernardo in fin. tract. de gradibus humilitatis*, quàm deteſtandi ſint excommunicati, quia etſi Eccleſia hoc die nominet infideles, hęreticos, ſchiſmaticos, tamen abſtinet à nomine excommunicatorum.

Limitatur ſecundò in oratione facta à Sacerdote in memento, quod fit in miſſa, quia non eſt illicitum ibi pro excommunicatis etiam denunciatis, & non toleratis, dummodo non nominentur, etſi ſit Epiſcopus, vel Imperator, orare. ita *Hoſtienſ. in ſumm. lib. 5. tit de ſent. excom. nu. 17. Aſtenſis 2. p. lib. 7. tit. 9. q. 3. Syluest. verb. excom. §. 2. & verb. miſſa p. q. 8. Vgolinus de cenſuris tab. 2. c. 9. §. 3. Maiolus de irregul. lib. 3. c. 25. num. 3. Viuald. p. 2. ſui cãdelabri aurei num. 10.* vbi hãc vocat veriorem opinionem, & allegat *Sotum*, qui tamen in hac re dubium ſe oſtẽdit, dum aſſerit, quòd hæc opinio, etſi ſit clemẽs, & fortaſſe vera, tamen ſcrupulo non caret, quia potuit Eccleſia non ſolum excommunicatũ ſuis ſacrificijs priuare, verũ etiam ſuis miniſtris inhibere, nè inter ſua ſacrificia pro eis deprecẽtur; Sequitur doctrinam huius limitationis, *Suarez tom. 3. diſp. 77. ſect. 2. in fine*, qui teſtatur, hãc opinionem carere ſcrupulo, *Filliuc. d. tract. 2. n. 52.* vbi pro ea allegat *Azor.* idem habet *Fagundez lib. 3. in primum præceptum Eccleſiæ cap. 12. n. 13. Bartholo. de S. Fauſto d. lib. 1. de indulgent. qu. 47.* qui alios allegat, & *Bonac. diſt. 2. de cenſuris q. 2. p. p. §. 3. n. 7.* Contrarium tamen defendit *Ledeſm. 2. p. q. 22. a. 1. & Bartholo. Medina lib. 1. inſtruct. Confeſſ. cap. 11. §. 1.* quia putant, quod Memento ſit pars miſſæ, & quelibet pars miſſæ celebretur à Sacerdote tamquã à perſona publica, Probant aſſumptum in ſpecie

de Memento, quia non eſt in poteſtate *Sacerdotis* relinquere illud, ſed ex conſtituto Eccleſiæ tenetur veſtibus ſacris indutus, illud peragere; Quod fiat memento in perſona Eccleſiæ, etiam probãt, quia Sacerdos in perſona Eccleſię extollẽdo vocẽ, dicit *Memento Domine*, & demũ quòd ex perſona Eccleſiæ, tunc oret etiam mentaliter; confirmant ex ſequentibus verbis etiã partim altè prolatis. *Et omnium circunſtantium, pro quibus tibi offerrimus*, vbi particula, Et, denotat copulationem circũſtantium cum ijs, quorum meminerat in memẽto, certum eſt autem, quod pro circunſtantibus orat, vt perſona publica, ergo etiam pro alijs; Nec libertas Sacerdotis, quòd poſſit huius, vel illius meminiſſe, efficit vt abſolutè oret in memẽto, tanquã perſona priuata, quia ẽt Sacerdos poteſt offerre ſacrificium pro hoc, vel illo, & tamen ſemper offert, vt perſona publica, Nobis placet ſententia *Auila ſup. diſp. 1. dub 2. & Egid. ConinK diſp. 28. de cenſuris dub. 6. num. 37* vt ſcilicèt ſentẽtia negans ſit vera, quando Sacerdos velit aſſumere integrum Memento ad orandum pro excommunicato, vel excommunicatum ſupradictum vnà cum alijs in memẽto miſceret indiſcriminatim, Et ſic opinio affirmans limitationis verificari poſſit, quando Sacerdos peracto memento, vt à perſona publica, oret tamquam perſona priuata pro excommunicato, & aduerte, quòd cum Sacerdos, expleto memẽto, profert illa verba, *pro quibus tibi offerrimus*, debet habere formaliter, vel virtualiter intentionem offerendi ſacrificium pro his tantùm, pro quibus debet ſecundùm præſcriptum Eccleſiæ, & ſic nõ poteſt includere excommunicatos denuntiatos.

80 Ex dictis patet primò, quid dicendum ſit de hæreticis, ſchiſmaticis, &c. aut enim ſunt, vt tales denuntiati, vel non; Primo caſu regulare ſe debet Sacerdos iuxtà ea, quę dicta ſunt ſupra de denuntiatis excommunicatis. Secũdo verò caſu, iuxta ea, quæ dicta ſunt de toleratis, non enim eſt aliqua differentia, quò ad hunc caſum, inter eos, & alios excommunicatos, cùm vtrique excludantur tamquã præciſi ab Eccleſia, vt patet ex modo loquendi Doctorũ, in ſpecie *Suarez d. diſp. 78. ſect. 2. in fine* ibi, *ſiue fideles ſint, ſiue apoſtatæ*, ita intellige *A. Moliſ. tract. 3. cap. 25. nu. 32.*

31. *& notant Canoniſtæ in d. cap. A nobis, & cap. Sacris, & Suarez clariùs loquendo de receptione Sacramentorum ab hæretico d. tom. 3. diſp. 78. ſect. 1.* Dixi, *vt tales denuntiati,* quia vt probaui *2. p. noſtri tractatus recoll. p. num. 209.* ſufficit eſſe denuntiatos, ſeu declaratos hæreticos, ſchiſmaticos, apoſtatas, &c. vt debeant vitari, & ſic non eſt neceſsè, vt ſint in ſpecie denunciati, vt excommunicati ad hoc, vt dicantur non tolerati, & ita intellige *Suarez loco vlt. cit.* Accedit *Fagundez citato cap. 12. nu. 18.* qui concedit *n. 23.* non ſolum pro conuerſione infidelium, ſed etiam hæreticorum, & aliorũ excommunicatorum, qui iam ſunt denunciati, poſſe licitè offerri miſſæ ſacrificium.

Patet ſecundò, An Sacerdos accipiens ſtipendium
81 ab excommunicatis, ſeu hæreticis, ſchiſmaticis, &c. pro celebratione miſſarũ, teneãtur ad reſtitutionem ipſius ſtipendij. Certum eſt autem talem Sacerdotem peccare mortaliter, licèt non incurrat excommunicationem minorem, vt benè *Auila 2. p. de cenſuris c. 6. diſp. 9. dub. 4.* Quo verò ad reſtitutionẽ videtur difficultas, quia cum ipſe Sacerdos ſit miniſter Eccleſiæ, non videtur validè applicare ꝑ eo, qui iã eſt preciſus ab Eccleſia, & ſic contra voluntatẽ Eccleſiæ, maximè quãdo applicat non tolerato. Contrarium tamen videtur verius, quia validè fit ab eo applicatio etiam pro non tolerato, quatenus ſubſtinet perſonam Chriſti, vt ait *Coninck diſp 14. de cenſur. num. 38. ad finem*, eſtq; id quod dixit *Gaſpar Hurtado diſp. 3. de excommunic. diff. 3.* quòd offerens miſſam pro excommunicato, & ſi peccet, nihilominus prodeſt ei, quò ad totum valorem operis operati, explicat poſt alios *Bonacina diſp. 2. de cenſ. quæſt. 2. puncto 1. §. 3.* tam quò ad fructum ſatisfactorium, quàm impetratorium; etiam ſi ipſe excommunicatus ſit in gratia, Hunc enim eſſe primariũ fructum expetitum à dante ſtipẽdium, fuit dictum ſupra; ſi ergo ſit applicatio, non eſt cur teneatur reſtituere, ſicut nec Aſſaſſinus, & fornicaria ad id tenẽtur, vt ſupponimus ex materia de reſtitutione. Ad rationẽ dubitãdi reſpõdetur ex Regula, illa vulgata, multa iam facta tenent, quæ ſi nõ eſſent facta nõ tenerẽt, Secus autem erit, ſi Sacerdos illud ſtipendium directè accepiſſet eodem modo, & cauſa ab infideli non bapti-

zato, quia infideles non ſunt
membra Eccleſiæ, & ſuffra-
gia quatenus communia sūt,
ſolùm ordinantur per ſe, &
directè ad fideles, hoc eſt ad
membra Eccleſiæ, cū igitur
infideles ſint omninò priua-
ti fructu ſacrificij, conſequē-
ter miniſter tenetur reſtitue-
re accepta pro tali ſacrificio
infructuoſo quò ad infideles,
intellige ſiue per ſe, ſiue per
alios tales infideles offe-
rent, & darent dicta ſtipen-
dia, vide *Vgolin. de cenſur. tab.
2. cap. 9. §. 4.* Dixi, *directè*, quia
ſecus eſt ſi accipitur pro ap-
plicatione ſacrificij directè
ad augmentum Eccleſiæ, &
indirectè pro conuerſione
infidelium, reductione hære-
ticorum, vt in 3. Corollario.
Si autem ſunt hæretici tole-
rati, ſicut probabile eſt, pro-
deſſe eis ſacrificium etiam
ex perſona Eccleſiæ, ita pro-
babile erit, quoque eleemo-
ſynas acceptas pro applica-
tione ſacrificij miſſæ, ipſorū
fauore facta, licitè retineri, &
indicat *Bonac. d. §. 3. ſub n. 7.*

82 Patet tertiò, quando in
quibuſdam Religionibus,
vel Eccleſijs præcipitur, dici
miſſas pro infidelibus, hære-
ticis, ſenſum eſſe, vt actus
ille celebrandi miſſam, pro
vt eſt actus perſonalis, &
priuatus applicetur hæreti-
cis, quò ad impetrationem,
quare non placet, quod dicit
*Sotus in 4. diſt. 11. q. 2. ar. 7. ad
2.* eſſe illicitum inſtituere Ca-
pellanias, in quibus celebrē-
tur miſſæ pro conuerſione
hæreticorum, & aliorum in-
fidelium, *& lib. 9. de iuſt. 2. ar.
2. ad 3.* vbi repetit, quòd ſit
error conſtituere capellaniā
pro conuerſione infidelium,
quia debuit *Sotus* diſtingue-
re etiam in ſacrificio miſſæ,
rationem perſonæ publicæ,
& opus operantis ab opere
operato, item directam cele-
brationē, & applicationē, &
indirectā. Accedat, quod po-
teſt eſſe intentio conſtituen-
tium dictas capellanias, vt
miſſæ celebrētur pro his, qui
vacant infidelium cōuerſio-
ni, vel pro catholicis, cum
periculo verſantibus inter
hæreticos; *Fagundez lib. 3. in
primū præceptū Eccl. c. 12. n. 21
Auil. p. 2. c. 6. diſ. 9. dub. 3. uer.
4. probatur*, q explicat *Sotū*.

Tertia Concluſio, ſacrifi-
cium miſſæ non ſolum poteſt
applicari pro fidelibus, & nō
excommunicatis, qui ſunt
83 iuſti, ſed etiam ſi ſunt pec-
catores. Patet ex Canone
miſſæ, ibi *pro omnibus ortho-
doxis, atque catholicæ fidei cul
toribus*, & notat *Couar. in
cap. Alma mater 1. p. num. 4.
concl. 8.* Diuerſa tamē ratio-
ne prodeſt vtriſque, nam bo-
nis prodeſt per modum ſatiſ-

ſa-

ſatiſfactionis pœnarum, & impetrationis; malis autem duntaxat per modum impetrationis ad ſe defendendum ab impugnationibus dœmonũ, ad impetrandum à Deo illuminationem cordis, & ad bona temporalia, ex *Couar. loc. cit. num.* 4. *Suarez d. diſp.* 78. *ſect.* 2. *verſ. atque idem*, vbi quod poteſt applicari etiam pro Energumenis *A. Molfeſ. d. tract.* 3. *cap* 16. *num.* 31. An effectus huius ſacrificij quatenus continet remiſſionem pęnæ temporalis, reuiuiſcat in ijs peccatoribus, ſicuti dicitur de Sacramentis, negat *ConinK q.* 83. *ar.* 1. *dub.* 9. *n.* 165. & nos diximus ſupra.

84 Pro infãtibus baptizatis rectè etiã fructuosè ſacrificiũ offerri poteſt, quò ad fructũ impetrationis, ſicuti diximus de cathecumenis n. 32. vt in chriſtiana fide, & Dei gratia perſeuerent, atq; accreſcant, nam alterius fructus propitiationis, a: ſatisfactionis iſti non indigent *Paul. Layman. lib.* 5. *tract.* 5. *cap* 2. *num.* 6. *verſ. ſecundò certum eſt.*

SECTIO XIII.

Quibus perſonis defunctis applicari poſſit ſacrificium miſſæ.

85 *Sacrificium miſſæ non ſolum viuis, ſed etiam defunctis prodeſt.*

86 *Defunctis, qui in purgatorio exiſtunt prodeſt ſacrificium miſſæ. Quomodo illis proſit n. ſeq.*

88 *Damnatis non prodeſt ſacrificium miſſæ.*

89 *Infantibus defunctis non prodeſt ſacrificium miſſæ.*

Miſſa quomodo celebretur in ſepultura paruuli, qui mortuus eſt poſt Baptiſmum, *ſed ante vſum rationis.*

90 *Extrema vnctio, an poſſit dari pueris ante vſum rationis, & quomodo.*

91 *Chatecumenis defunctis, an proſit ſacrificium miſſæ.*

92 *Beatis quomodo proſit ſacrificium miſſæ.*

93 *Miſſa, quæ applicatur incapaci cui proſit.*

Certum eſt hoc ſacrificiũ miſſæ prodeſſe non
85 ſolũ vinis; ſed etiã defunctis ex S. *Conc. Tridentino ſeſſ.* 22. *can.* 3. ibi *ſi quis dixerit, miſſæ ſacrificium eſſe tãtum laudis, et gratiarum actionis, aut nudam commemorationẽ ſacrificij in cruce peracti, non autẽ propitiatoriũ, vel ſolum prodeſſe ſumenti, neque pro viuis, & defunctis pro peccatis, pęnis, & ſatisfactionibus, & alijs neceſſitatibus, offerri debere*

Theologorum ſententia, te-
ſtè *Fagundez cit. cap. 11. nu.*
8. ſi autem ſunt baptizati, ne-
que illis prodeſt miſſæ ſacri-
ficium, cùm ſi decedant ante
vſum rationis, ſtatim euolent
in cœlum; & ſi *Bonac. ſup. cit.*
diſp. 4. de Sacramentis quæſt.
vlt. punct. 5. num. 11. non ne-
90 get, quin miſſæ poſſint cele-
brari quando iſti paruuli ſe-
peliuntur, nam illæ non pro
ipſis, ſed alijs exiſtentibus in
purgatorio offeruntur, An
talibus poſſit dari extrema
vnctio? Dic, certũ eſſe requiri
in eis vſum rationis, nec im-
pedit, quòd hucuſque non cõ
municauerit *Laymã lib 5. tr.*
8. c. 4. n. 2. dubium autem ver-
ſatur, quando heſitaretur, an
habeant vſum rationis, & tũc
concludit *Diana tom. 3. tract.*
4. reſol 169. ſimpliciter: poſſe
illis dari ſub conditione ſi ca-
pax, etiam ſi iam ſit confeſ-
ſus: intellige, niſi aliud in Sy-
nodo præcipiatur, vt per
Layman ſupra. Quid autem
de Cathecumenis defunctis,
Paulus Layman *ſup. cit. num.*
8. ad finem, concludit, eodem
modo iuuare illis defunctis,
ſicut nos diximus ſupra iuua-
re illis viuis, ſcilicet ſecundũ
fructũ impetrationis, ac tali
intentione pro ipſis rectè of-
ferri, ſi Eccleſiæ prohibitio
ceſſet, teſtaturq; hanc eſſe cõ-
munem ſententiam, Quomo-
do autẽ hoc intelligatur? pen-
det ab alia indagatione de
qua *Henriquez lib. 2. de Sa-*
cram. Baptiſm. cap. 20. nempe
de ſtatu animarum ipſorum
cathecumenorũ, inquit enim
Henriquez, ac etiam docuit
Bellarminus lib. 2. de pœnit. c.
23. in fin. hos Cathecumenos
ſi per eos non ſtetit, Baptiſ-
mum recipere, ſaluari, ſin au-
tem per ipſos ſtetit, conden-
dari, ergò quando quærimus;
an poſſit pro his offerri ſacri-
ficium miſſæ? intelligimus de
his cathecumenis, qui parati
erant, vt baptiſmum recipe-
rent, cùm iam eſſent inſtru-
cti in fide, qui competentes
dicebantur; ſed hi, præſuppo-
ſito, vt ait *Bellarm.* quòd ha-
beant veram contritionem
cũ deſiderio percipiendi bap
tiſmum, non ſolum iuſtificã-
tur, ſed etiam continuò ad
eternam gloriam euolant; At
ij, qui ad cælum euolant, non
indigent aliquo auxilio, ergo
ad quid hic fructus impetra-
tionis, ſicut ſi non ſunt com-
petentes, illis non prodeſt ſa-
crificium tanquam damnatis
Fagundez lib. 3. in primum
præceptum cap. 12. à num. 28.
Forſitan *Layman* intelligit
vt loquimur ſupra *num. 5. in*
92 *fin.* quod etſi pro his, qui ſũt
in gloria ſacrificium illud nõ
ſit propriè, & directè impe-
tratorium; aliquo modo ſit

tale, cùm oramus, vt *hoc ſacrificium proficiat illis ad honorem, videlicet vt magis, ac magis à fidelibus glorificētur in terris, quæ glorificatio cùm ipſis extrinſeca ſit, potius in noſtrum commodum redūdat. Denique ex eo, quod Sāctorum memoriam in ſacrificio facimus gaudium, ſeu letitia accidentalis in ipſis oritur: ſiquidem talem viciſſitudinem gloriæ accidentalis, ſaltem vſque ad finem mundi in Beatis locum habere rectè dicitur*, hactenus illæ, & cum eo cōcordant omnes ſupracitati authores, cùm loquuntur de fructu huius ſacrificij reſpectu Beatorum.

93 Rectat vt explicemus, cui nam profit fructus ſacrificij, qui fuit applicatus incapaci? Circa quam materiam recitauimus ſupra *num. 63.* verba *Suarez*, qui docet, quòd hoc caſu vnuſquiſque habeat intentionem, vt vel ad ſe redeat, vel alijs animabus in purgatorio exiſtentibus applicetur, & ſic rariſſimè accidere, quòd tranſeat ad theſaurum Eccleſiæ, idem probat *Layman libr. 5. ſuæ Theologiæ Moralis tract. 5. cap. 1. num. 11. ad finem*, item etiam *ConinK citata quæſt. 83 art. 1. dub. 9. nu. 166.* & ſi ſubdat ſemper eſſe conſultum, vt quoties pro aliquo celebramus, ſimul habeamus conditionatam voluntatem, illum fructum, vel in totum, vel in partem alicui alteri applicādi, ſi fortè is, pro quo celebramus, eius ſit incapax, aut non indigeat, vt ſi beatus ſit vel damnatus, vel ſaltem in peccato mortali, aut etiam nullam de facto habeat pœnam temporalem perſoluendam pro præteritis peccatis, quo caſu eſt incapax remiſſionis pœnæ. Hoc idem credimus voluiſſe dicere *Bonacinam ſupracitat. Puncto 5. in fine*, & ſi ita clarè non ſe explicet.

SECTIO XIV.

Si contingat Sacerdotem deficere poſt conſecrationem Panis, an alter qui ſuperuenit ad complendum Sacrificium, conſecrando vinum, poſſit illud applicare.

94 *Sacerdote deficiente poſt conſecrationem hoſtiæ, an alius, qui ſupplet, poſſit illud Sacrificium applicare: An poſſit ob illam applicationem recipere ſtipendium num. 97. ad finem.*

95 *Sacerdos idem, an poſt conſecrationem hoſtiæ poſſit mutare applicationem, & num. ſeq.*

97 *Chriſtus Dominus exiſtit in hoſtia priuſquàm cõſecratur calix.*

98 *Ordo conſecrandi hoſtiam prius, & poſtea calicem, an ſit de iure diuino, & de eſſentia.*

99 *Sacerdote poſt conſecrationem vtriuſque ſpeciei, vlterius non proſequente Miſſam, an impediatur eius applicatio.*

94 DEfectus iſte nõ poteſt exemplificari, niſi in caſu ammiſſionis loquelæ, vel mortis ipſius primi Sacerdotis, quia nullo alio caſu poteſt eſſe directè intentalis interruptio, vt per *Paulum Layman lib. 1. tract. 5. cap. 2. n. 1. Fagundez latius lib. 3. in 1. præceptum Eccleſiæ cap. 5.* vbi etiam tractat articulum de S. Pont. an poſſit diſpenſare, vt alterutra ſpecies ſola conſecretur, de qua re etiam ſummatim *ConinK de Sacram. & cenſur. ad quæſt. 83. art. 1. n. 102. & ſeq.* Hic caſus ponitur à *Suarez tom. 3. in 3. par. D. Thom. quæſt. 79. ſect. 12. verſ. ſed tunc occurit,* Proſequitur *Vaſquez apud Gauantum in Rubricas Miſſalis lib. 3. cap. 12. nu. 30.* qui probabile putat valere applicationẽ prioris Sacerdotis. Sed contrariũ eſt veriſimilius, vt bene *Suarez,* cuius verba hic tranſcribere non pigebit in gratiam eorum, apud quos non reperitur eius Codex, & ſunt iſta: *Maior verò difficultas eſt, quãdo neuter perficit totam eſſentiam Sacrificij, ſed alter conſecrauit hoſtiam, alter verò calicem; Quoniam autem res tũc dubia eſt, optimè faceret poſterior Sacerdos referendo intentionem ſuam ad intentionem prioris Sacerdotis, neque nouam aliquam applicationẽ faciendo, niſi ſub hac conditione, ſi alter fortaſſe non applicauit, nam hoc modo tollitur omne dubium; In huiuſmodi autem rebus via certa tenenda eſt, & incerta omittenda. Item, quia per ſe loquendo intẽtio offerendi pro hac, vel illa perſona antecedere debet inchoationẽ ſubſtãtialem ſacrificij, quæ non eſt mutanda poſt conſecrationem inchoatam. Ac denique, quia poſterior Sacerdos ſolùm aſſumitur ad ſupplendum defectum alterius, & conſumandum, quod ille inchoauit, igitur non rectè, nec ordinatè faceret is poſterior Sacerdos, ſi agere vellet contra intentionem prioris Sacerdotis, & ap-*

plicationem mutare. Non audeo tamen dicere, illum peccaturum mortaliter, tum quia res non eſt adeo certa, quin poſſit ille quodammodo iure ſuo vti, quia verè eſt miniſter & conſecrat vltimam ſpeciem. Vnde veluti dat eſſentiam, & formam Sacrificij ad eum modum, quo vltima vnitas dici ſolet forma numeri, tum etiã quia materia nõ videtur adeò grauis, nec alicui periculo expoſita. nam ſi intentio prioris Sacerdotis ita fuit efficax, & veluti acceptata à Deo, vt per intẽtionem poſterioris Sacerdotis retractari non poſſit, illa prior habebit effectum, & hæc poſterior fruſtrabitur, quod non eſt inconueniens per ſe loquendo, quia nec Sacrificio, neque alteri in hoc fit iniuria, & illa intentio virtualem includit conditionem, ſcilicèt quantum mihi poſſibile eſt: ſi verò coram Deo prior intentio non eſt ita efficax, ſed retractari poteſt, tũc poſterior habebit effectum, & nulla fiet iniuria priori Sacerdoti, cùm poſterior vtitur poteſtate, & iure ſuo. Vtrum autem horum verius ſit, quæue intentio coram Deo tunc eſſet efficacior, incertum mihi eſt, nam in vtramque partem poſſunt fieri probabiles coniecturæ ex his, quæ adduximus, nã poſterior intentio cæteris paribus hoc ipſo quòd poſterior eſt, ſolet eſſe præcipua & efficax ad retractãdam priorem. Hic autem vterque Sacerdos eſt æqualis poteſtatis, & aliũde æqualiter conſumunt ſingulas ſpecies conſecrando: ergo intentio poſterioris Sacerdotis videtur ex hac parte efficax ad retractandam priorẽ. Aliunde verò apparet prior intentio in hoc caſu præcipua, quia etiam prior Sacerdos videtur præcipuus in hoc miniſterio. Nam alter ſolum aſſumitur ad adiuuadũ illum, vel illius defectus ſupplendũ. Item quia poſt eſſentialiter inchoatum ſacrificium fortaſſe, iam non poteſt mutari, vel retractari talis intentio, etiam in eadem perſona; Quamquam & hoc ipſum nimis incertum
96 *ſit: nam cùm non dum ſit datus effectus, non apparet cur non poſſit aliquis retractare voluntatem ſuam, etiam poſt priorem ſpeciem conſecratam. Quòd ſi vna, & eadem poſſet hoc facere, veriſimile eſt, poſſe idem fieri à perſona diſtincta, quæ cùm eadem poteſtate, & eodem iure ſuccedit ad ſacrificium conſumãdum. Quapropter omnibus penſatis veriſimilius apparet, poſteriorem intentionem eſſe efficaciorem & habituram effectum.* Hactenus *Suarez*; ex cuius doctrina non ſequitur, mini-
mè

96 mè prius exiſtere Chriſtum Dominum in ſpecie panis cõſecrati, quàm conſecraretur vinum, & per verba conſecrationis mutaretur in ſanguinem, prout fuit opinio aliquorum antiquiſſimorum Theologorum, quæ nec vera, nec tuta eſt; & ideò communiter à Doctoribus reprobatur, qui omnes aſſerunt, verba conſecrationis panis ſtatim ſortiri ſuum effectum, & ponere vinum Chriſtum totum, & non mutilum cum ſanguine,& oſſibus in hoſtia cõſecrata ante conſecrationem vini, vt latè per *Stephanum Fagundez libr.3. in primum Præceptum Eccleſiæ cap.5. num. 17. & ſequen.* vbi *num. 19.* etiam
98 aperit, an ordo, vt conſecretur prius panis, & poſtea vinum ſit de iure diuino, & eſſentialis, quæ omnia valde notanda pro declaratione eorum, quæ dicta fuerunt ſu-
99 pra *Sectione XI.* Quod & ſi poſt conſecrationem Sacerdos vlterius non progrediatur ſe communicando, nihil præiudicet applicationi, eſt iuxta opinionem, de qua ſupra, & ſi incurrat pœnas,de quibus *Filliuccius tractat.17. num. 103. & ſequent* Sequitur tamen,quòd ob dictam applicationem, cùm res ſit valdè incerta,non liceat Sacerdoti ſecundo, pro illa applicatione recipere ſtipendium, prout ſupra *num.45.* dictum fuit de pluribus Sacerdotibus ſimul conſecrantibus in ordinatione.

SECTIO XV.

Applicatio facta à bono & malo Sacerdote de miſſa,an ſit æqualis valoris pro eo, cui applicatur.

100 *Miſſa boni,ac mali Sacerdotis an ſit æqualis valoris,quid ſi ille ſit cenſura irretitus, Degradatus, Hæreticus &c. num. ſeq. & 102.*

104 *Reſtituere ſtipendium danti,an teneatur Sacerdos, qui in peccato,vel cenſura celebrauit.*

105 *Peccata quot cõmittat Sacerdos,in peccato vel cenſura celebrans.*

DVo ſunt certa in hac materia, Primum eſt: Miſſam quò ad valorem operis operati, ideſt quatenus fundatur in ſatisfactione,& meritis Chriſti, applicatam à Sacerdote,eſſe æqualem, ſiuè bonus, ſiue malus ſit miniſter. Secundum,quòd Miſſa

quò ad

quò ad valorem operis operantis, ſcilicet precum, & orationum, vt recitatæ illæ ſunt à tali miniſtro particulari, ſit maioris valoris, ſeu efficaciæ & meriti, quando Sacerdos eſt bonus, ideſt in ſtatu gratiæ, quàm vbi eſt malus, ideſt in ſtatu peccati. Ita communiter DD. infra citādi. Dubiū verſatur igitur circa valorem operis operati precum & orationum, quæ à Sacerdote recitantur in Miſſa ex perſona eccleſiæ. Nam *Scotus in 4. diſt. 13. quæſt. 1. art. 6. quem ex recentioribus*, videntur ſequi *Coninck q 83. art. 1. num. 123.* qui idem aſſerit de eod. valore ex perſona Chriſti, ſed per modum impetrationis, clarius *Fagundez lib. 3. in 1. præceptum Eccleſiæ cap. 6. nu. 20. & Bartholomeus de Sancto Fauſto lib. 1. de indulg & Iubileo q. 54. verſ. At verò Doctor ſubtilis*, Docet, maioris valoris eſſe miſſam boni, quàm mali miniſtri: *D. autem Thomas 3. part. q. 82. art. 6. quem ſequuntur Angelus, Tabiena, Suarez, Vaſquez, Miranda* Scortia, & *alij, quos refert & ſequitur Molfeſius in ſumma tract. 3. cap. 15. num. 22. Accedunt Filliucius tract. 5. num.* 75. Bonacina *diſp. 4. de Sacram quæſt. vlt. puncto 6. num 4. Fraxinellus ſect. 3. pranot. 4 §. 3. num 3. Petrus Mattheus de Rubeis in Adnotationibus ad* Rubric. *Miſſalis part. 2. cap. 1. poſt exemplum nonum*, probat contrariem ſententiam, ſcilicèt reſpectu huius valoris eſſe ęqualem miſſam boni, ac mali Sacerdotis ea rōne, quòd Eccleſia ſemper ęqualiter eſt Deo grata, ideoque etiam eodem modo preces &c. nomine ipſius recitatæ ęquè ſint gratæ, ſiuè à bono, ſiuè à malo miniſtro: teſtatur, hanc opinionem eſſe communem *Villalobos part. 1. Summa tract. 8. de la miſſa dificultate 8. num. 2. Layman lib. 5. tract. 5. cap. 1. nu. 12.* qui defendit contra *Coninck* etiā iure diuino, miſſā eſſe equalis valoris quò ad effectum impetrationis, *Ioannes Baptiſta de Bertis in ſuis reſolutionibus moralibus de Miſſæ Sacrificio q. 8. dub.* 35. idem docet.

Limitant tamen communiter ſupra citat. DD. hanc
101 opinionem, vbi talis, pro quo offertur non ponit obijcem, idem habet *Paulus Layman lib. 5 ſua theologia moralis tract. 5. cap. 1. num. 22.* vbi ait, quòd fructus Sacrificij, iſque præcipuus, qui prouenit, ſeù ex opere operato, ſeū per modum impetrationis, quatenus in Chri-

ſti

ſti perſona offertur, nihilominus dependet a diſpoſitione, aut bonitate miniſtri teſtaturque eſſe omnium doctrinam; Vnde oritur deciſio ad caſum, quem habui de facto, de quodam Sacerdote italo ordinato in partibus vltramontanis cum dimiſſorijs falſis, imò non receptis alijs ordinibus, & ſic per ſaltum, qui per plures annos recepit magnam quãtitatem eleæmoſinarum pro miſſis celebrandis, quas celebrauit in ſuſpenſione, & irregularitate; tamen quia iam remanſit ordinatus Sacerdos, & ſic validè applicauit effectum primarium miſſæ intentum principaliter a dantibus eleæmoſynas, fuit dictũ nõ teneri ad aliquam
105 reſtitutionem. Quod autem vnum peccatum tantũ commiſerit ſingulas Miſſas celebrando, & non duo, vel tria, celebrando cum peccato, vel cenſura, & irregularitate, ex eo quod non fecit contra duas obligationes diſtinctas, cùm lex humana idem prohibeat quàm lex diuina, poſt alios probat *Diana par. 2. ſuarum inſtit. moral. tract. 13. de celebrat. Miſſarum reſolut. 24.* vbi hoc extendit etiam ſi in dicta Miſſa plures communicauerit cum particulis a ſe conſecratis, illic allegatis addo *Pert. Matt. de Rubeis in Annotat. ad Rubricas Miſſalis cap. 8. num. 2.*

QVÆ-

QVAESTIO VIII.

De obligatione Cappellani circa integram applicationem Sacrificij Miſſæ pro eo, cui reperitur ex iuſtitia obligatus.

EXplicatis in præcedenti quæſtione ijs, quæ pertinent circa generalia de Sacrifici o Miſſæ, & eius applicatione, remanet vt deſcendamus nunc ad particularia, de qua materia, etſi egimus *in 3. parte noſtræ Recollectionis de Iubileo à num.* 13. tamen quia poſt editionem illius, manarunt Decreta Sacræ Congregationis Concilij, annuente Sanctiſſ. D. N. Vrbano VIII. de celebratione Miſſarum nuncupata, cum pluribus declarationibus eiuſdem Congregationis, quæ continent, vel correctionem, vel declarationem concluſionum ibi poſitarum, & alia plura, ideo nequaquam actum agere videmur, dum illa hoc in loco iuxta ſtylum præſentis operis ſub incudem reuocemus cum ſuis correctionibus, declarationibus, & alijs, de quibus infra ſequentibus Sectionibus.

SE-

SECTIO I.

Sacerdos qualem valorem, & quomodo debeat illum integrè applicare pro eo, cui tenetur ex iuſtitia.

1 *Valor ex opere operato, eſt applicandus ei, cui eſt obligatus Sacerdos ex iuſtitia, Quotuplex ille ſit. num.ſeq. Qualis debeat integer applicari. nu.4.*

3 *Sacerdos gerit triplicem perſonam in ſacrificio miſſa, Eccleſia, Chriſti, & priuatã ſui ipſius.*

5 *Integrum ſacrificium teneri applicare Sacerdotem, ei cui tenetur ex iuſtitia, hodie eſt certum. Decretorum Sacra Congregationis verba de hac re, num.ſeq.*

7 *Miſſa ſacrificium integrum petere, & exigere, an ſit licitum fidelibus.*

1 Certum eſt, quòd ei, cui tenetur ex iuſtitia Sacerdos applicare ſacrificium, non ſatisfacit applicãdo valorem ex opere operãtis, ſed debet illi applicare valorem eſt opere operato, qui eſt fructus huius ſacrificij. *Egidius ConinK. de Sacram. q 85. ar. 8. num. 195. Layman lib. 5. ſua ſumma moralis Theologia tract. 5. cap primo n. 13. verſ. ſed contraria ſententia ad fin.* quis autem ſit valor ex opere operato, ac ex opere operantis patet, *quaſt. praced. nu. 27.* illic allegatis addo *Lay-*
2 *man loco ſup. cit. num. 3.* Quia tamen iſte valor ex opere operato eſt triplex, vt etiam innui *ead. quaſt. praced. num. 44.* & latè tradit *Scortia de ſacrificio miſſa lib. primo cap. 9. num. 2.* ſcilicet generalis, qui pertinet ad Summum Pontificem, Imperatorem, Regem, Epiſcopum, & alios fideles, quibus vult Eccleſia, vt applicetur dictus valor. Specialis, ſeu medius, qui relinquitur applicandus arbitrio Sacerdotis ſibi, vel alteri: Specialiſſimus, qui pertinet ad ipſum Sacerdotem, item ad coofferẽtes, ideſt adiuuãtes, procurantes, &c. vt per *Scortiam loco ſupracitato*, vnde ab alijs dicitur valor perſonalis: Hanc diuiſionem dicti valoris, quòad omnes ſupradictas partes, eſſe communiſſimam, teſtatur *Fagundez lib. 3. in primum praeceptum Eccleſia c. 6. n. 23.* Concedunt ẽt omnes, Sacerdotẽ nõ teneri applicare integrũ hûc valorem, vt ſupra; ſed tantum valorem medium, ſeù ſpecialẽ. Quod enim non teneatur applicare valorem generalem, eſt certum, quia iam reperitur applicatus ab ipſa Eccleſia, & de ipſo non poſſet, & ſi

vellet Sacerdos diſponere,vt dixi ſupra *num.44. ad finem*, & docent communiter omnes DD. de hac materia tractantes. Item quod neque teneatur applicare Sacerdos ſuam partem ſpecialiſſimam, non eſt,qui neget, & ſi ſit inter authores diſſenſio, an ſi velit,poſſit illam alteri applicare,vt infra *ſect.7.* ergò remanet, vt tantum teneatur applicare valorem ſpecialẽ, ſeù medium: Ita hoc probãt paſſim DD. & præcipuè *Ledeſ.in ſua ſumm.Hyſpan.par. prima tract.18 del Sacramento de la Eucharistia concluſ.2. Villalob.in ſua ſumm.par.prima tract.8.de la miſſa difficul. 14.num.7.& aliȷ̃.* Hunc valorem mediũ vocat *Layman ſupra verſ.Sed contraria ſententia ad finem* principalem fructum huius ſacrificij, quia ſi-
3 cut generalis prouenit, pròut Sacerdos gerit perſonam Eccleſiæ, & ſpecialiſſimus, pròut gerit perſonam priuatam,iſte ſpecialis,ſeu medius prouenit, vt gerens perſonã Chriſti, quod latius probat *cap.2.num.3.* & ante eum latiſſimè examinat *Scortia loc. cit.lib.2.c 3.4.& 5.*

4 Dubium igitur olim erat, An præfatum valorem medium integrum applicare ſacerdos teneretur ei, cui tenetur ex iuſtitia,ex eo, quia apud eoſdem DD. non erat certum, an dictus valor eſſet infinitus,vel finitus, vt patet ex his, quæ diximus ſupra *quæſt.præced.num.38.* ideoq; Authores,qui docebant,eſſe dictum valorem infinitum, docebant etiam nõ eſſe obligatum Sacerdotem illum integrum alicui applicare, quia tunc tantum valeret vni,quã multis, vel vt clarius loquar, ex eo, quod dictus valor applicaretur pluribus, nemini fieret aliqua iniuria, quæ eſt fundamentum peccati cõtra iuſtitiam, ſeù per quam iniuriam, & damnum, violatur iuſtitia commutatiua Authores verò, qui docebant,dictũ valorem eſſe finitum,inferũt debere ſacerdotẽ applicare illũ integrum ei,cui reperitur obligatus, cùm hoc caſu dictus valor applicatus diuerſis, non tantum valet pluribus,quantum vni,& per cõſequens non applicando dictum valorem integrum, ſolueret dictus Sacerdos minus, quàm erat id, ad quod eſt obligatus,& per conſequens peccaret contra iuſtitiam,vt eſt videre apud DD. citatos *ſupra num.38. quæſt. præced.*

Dixi *olim*, quia hodie ceſſat dubium, non ſolum ex eo,
5 quia opinio affirmatiua, ꝙ teneatur ſacerdos integrum dictum valorem applicare,

eſt

eſt communis recentiorum, & in praxi tenenda, vt pręter citatos à *Fraxinello in vltima adition. ſect. 4. concluſ. prima*, teſtatur *Layman in ſum. Theologia moral. lib. 5. tract. 5. cap. primo num.* 13. qui ſubdit, contrariæ opinionis Authores videri potius loqui de fructu ſacrificij, non principali, put eſt iſte, ſed qui prouenit ſecundum priuatam deuotionem, & oblationem ſingulorum ſacrificiũ poſtulantium, quem fructum omnes concedunt eſſe infinitũ. Quod forſitan voluit intelligere *Suar. in 3. p. diſp. 86. cõcluſ. 4. ſect. 2. allegatus à Fraxinello loco ſup. cit.* dum ait, dictam opinionem eſſe communem; ita vt nullus author contrarium ſentiat, & Martinus *Friaz in tract. de valore miſſa in reſp. ad primam, & ſecundam quaſtiũculam verſ. His igitur ſic pralibatis*, vbi oſtendit, in hoc non eſſe cõtrarium *Caietanum*, & *Perlẽtanus de Purgatorio cap. 16.* qui dicit, in hoc omnes conuenire, & tandem *Petrus Arcudius de concordia Eccleſię Orientalis, & Occidentalis in ſeptem Sacramentorum adminiſtratione lib. 3. cap. 18.* vbi id pro certo ſupponit, & cõtrarium aſſerit eſſe abuſum in Eccleſia Græcorum, qui irrepſit *ob imperitiam ſacerdotũ, qui cùm in* Rubricis *Miſſalis videant per particulas memorias eſſe faciendas viuorum, & mortuorum, quorum ipſi voluerit, putant ita eſſe faciendum ſemper, etiam quãdo pecuniam accipiunt, vt faciant ſacrum pro alijs*. vndè moderni DD. vocant contrariam ſentẽtiam omninò improbabilem, iniquam, impiã, ſcandaloſam, & falſam, vt per eundem *Faxinellum eod. loco quo eum ſup. citauimus*. Sed etiam, quia difficultati: ſi quæ erat circa hanc rem apud authores, impoſitus fuit finis, vt optimè ſcripſit *Frater Sebaſtianus de Leone, aliàs de Gaeta Fratrum minorum de obſeruãtia Miniſter digniſſimus meus Patruelis in quadã epiſtola circa hanc materiam, directam fratribus ſua prouinciæ, & ibipis data Neapoli an-*
6 *no 1630.* per Decreta nouiſſima de celebratione miſſarũ à Sacra Congregatione Eminentiſſimorum S. Concilij interpetrum, authoritate Sanctiſſimi D. N. Vrbani Papæ VIII. ædita, dum in eis Sacra Congregatio *ſub obteſtatione diuini Iudicij mandat, & pręcipit, vt abſolutè tot miſſa dicantur, quot ad rationem attributa eleemoſyna praſcripta fuerint: ita vt alioquin ij, ad quos pertinet, ſua obligationi non ſatisfaciãt, quinimò*

grauiter peccent, & ad reſtitutionem teneantur. Præſupponitur enim, dictam miſſam alteri non eſſe obligatam ratione beneficij, cappellaniæ, legati, vel ſalarij, vt eadem Sacra Congregatio reſpõdit in reſponſione ad quartum quæſitum, in quo quæritur, An Sacerdotes, qui tenentur miſſas celebrare ratione beneficij, ſeu cappellæ, legati, aut ſalarij poſſint etiam manualem eleæmoſinã pro miſſis votiuis, aut defunctorum recipere, & vnico miſſæ ſacrificio vtriq; oneri ſatisfacere? & Sacra Congregatio reſpondet his verbis, *Sacerdotes quibus diebus tenentur miſſas celebrare ratione beneficij, ſeu capp:llæ, legati, aut ſalarij, ſi eleamoſynas pro alijs etiam miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eadem miſſa vtriq; obligatoni ſatisfacere,* Ratio eſt euidẽs, qa cuilibet ex iſtis, vt antequã ederentur dicta decreta, diximus *par. 3. de iubileo, nu.* 21. tenetur Sacerdos ex iuſtitia ad integrã
7 applicationẽ, vt ſupra. Quod petere dictum miſſæ ſacrificiũ integrum à fidelibus, qui dant eleæmoſinas, nõ ſit illicitum, neque contra charitatem, Patet, quia iam omnes fideles participant de fructu generali, Eccleſiæ debito, à quo non poteſt aliquem excludere Sacerdos, vt dictum fuit ſupra *quæſt. præced.* & præter ibi citatos explicat *Scortia lib. primo cap. 9. de ſacrificio miſſæ ſub num* 2. & in terminis, notat *Fraxinellus ſect. 3. prænot. 3. §. 2.*

SECTIO II.

Miſſam vnam applicans Sacerdos pro pluribus miſſis eiuſdem rationis à pluribus perſonis comendatis, an cenſeri debeat applicaſſe integrum ſacrificium.

Titulus ſectionis declaratur ex dictis ſupra *nu.* 39. Quibuſdam enim authoribus ſatis probabile videba-
8 tur, hunc Sacerdotem cenſeri debere applicaſſe integrum ſacrificiũ pro omnibus; fundati in primis in infinitate dicti valoris, & deindè, quòd hoc caſu videatur omnibus adimpleta promiſſio, vt innui *3. par. de iubileo num. 16. & ſeq.* vbi & ſi contrariam opinionem oſtendi eſſe probabiliorem, maximè ex eo, quòd *Concil. Trid.* quando agit de reductione miſſarum, non diſtinguit inter miſſas diuerſæ, & eiuſdem rationis, & à multis expetitis, quam rationem probat, me citato *Fraxinellus in vlt. edit. ſua d:ſput.*

diſput. de obligatione Sacerdotum ad miſſas,&c. ſect. 4. concluſ 2. §. 1. ad fin. tamen affirmatiuam ſubdidi, eſſe probabilem, ſed quia in Decretis præfatis expreſsè damnatur, hæc opinio, ibi *Deinde,*
9 *vbi pro miſſis etiam eiuſdem qualitatis celebrandis plura ſtipendia,&c. ſiuè ab vna, ſiuè à pluribus perſonis collata fuerint, aut in futurum conferentur, &c. Sac. Congregatio præcipit, vt abſolutè tot miſſæ celebrentur, quot ad rationem attributa eleemoſyna præſcripta fuerint, &c.* ideò hoc titulo hodie carere debet, & reputari omnino improbabilis. *Fraxinello, & Bonac.* quos allegauimus loco citato *de iubileo* pro hac opinione, quam approbauit Sacra Cōgregatio. Addo *Iodocum in ſuo theſauro vtriuſque Theologiæ verbo miſſa nu. 46. verſ. ſi duo peterent,* qui *verſ. quan-*
10 *do autem,* extendit etiam, vbi plures pro vno, & eod. defuncto ab eodem Sacerdote peterent miſſas de requiē, quia neque vna miſſa, vt ipſe ait, talis ſacerdos poſſet ſatisfacere; nam vt diximus *loc. ſup. cit. de iubileo*, ſicut qui petit plures miſſas ab vno Sacerdote, cenſetur petere, vt pluries ſacrificet; ità quādo plures petunt ſinguli, miſſas ſingulas ab eodem Sacerdote; petunt, vt pro ſingulis ſacrificet.

SECTIO III.

Stipendium non integrum ſecūdum legem, vel conſuetudinē pro celebranda miſſa acceptans Sacerdos, an teneatur integrum ſacrificium pro dāte applicare.

PLures DD. concedunt, quod ſecluſa omni alia promiſſione expreſſa, tot, vel pro ſingulis, miſſas celebran-
11 di, poſſit Sacerdos tot parua, & iniuſta ſtipendia accipere, quæ equiualeant iuſto ſtipendio taxato à lege, vel cōſuetudine, & illis omnibus vnica miſſa ſatisfacere, vt dixi *ſup. cit. 3 par. de iubileo n. 24. verſ. Hæc concluſio ſit ampliata,* vbi retulimus *Homobonum* teſtantem non ſolum de cōmuni, ſed etiam, quod hæc opinio ſit ab omnibus pijs Sacerdotibus recepta, & *Fraxinellum in quinta editione,* qui ait; ita conciliari poſſe, qui plura ſtipendia pro vna miſſa admittunt, ea ratione, quia dans minus iuſtam eleemoſynam facit iniuriam Sacerdoti, & quiſque poteſt ab iniuria, ceſſante ſcandalo, ſe indemnem ſeruare, vt in ſpecie tradit *Suar. tom. 3. in tertiam partem diſp. 86. ſect. 4.*

qui

qui docet ex hac ratione,Sa-
cerdotem hunc non peccare
contra iuſtitiam , quibus illic
allegatis,huic opinioni acce-
dunt *Megalius conſ. 14. num.
41.& conſ.63.num.6.Miran-
da in ſuo Manuali Prelato-
rum Regularium tom. primo
queſt.41.ar.23.concluſ.3.* qui
etiam teſtatur de communi
*Layman lib.5. ſue Theologie
moralis tract. 5. de ſacrificio
miſſe cap. primo ſub num. 13.
& poſt Rodriquez, Portellius
in ſuis dubijs Regularibus ver-
bo miſſa ſub num.6.&* Barto-
lomeus de Sancto *Fauſto*, qui
ſcripſit poſt ędita Decreta
nouiſſima de celebratione
miſſarum *lib. primo de indul-
gentijs, & iubileo queſt.74.in
principio,* qui putat,totam
dubitationē conſiſtere quan-
do Sacerdos recipiendo miſ-
ſarum ſtipendium, promiſit
expreſsè, pro illo ſe miſſam
celebraturum.

Sed accuratius *Fraxinellus*
in octaua ęditione poſt ema-
nata dicta Decreta *ſect. 4.cō-
cluſ.prima §.2.*recedit à dicta
opinione, ob verba expreſſa
dictorum Decretorum, hunc
caſum decidentia , ibi *Deindè
vbi pro pluribus etiam eiuſdē
qualitatis celebrandis plura
12 ſtipendia quantumcunque in-
cōgrua,& exigua ſiuè ab vna,
ſiuè à pluribus perſonis colla-
ta fuerint, aut in futurū con-
ferentur Sacra Congregatio
ſub obteſtatione diuini iudicij
mandat,& precipit, vt abſo-
lutè tot miſſę celebrētur, quot
ad rationem attributę eleemo-
ſynę,preſcriptę fuerint: ita vt
alioquin ij, ad quos pertinet,
ſuę obligationi nō ſatiſfaciāt,
quinimò grauiter peccent , &
ad reſtitutionem teneantur,*&c
ſequit *Antoninus Diana no-
ſter,in ſuis reſolutionibus mo-
ralibus tom.prima reſol.7.ſub
tractatu de celebrat.miſſarum.*
Accedit quoque declaratio
facta ab ead. Sacra Congre-
gatione ad tertium, quam in-
ter alias refert etiam *Sancto
Fauſto loc.ſup.cit.poſt queſt.90*
Nam cum fuiſſet dubitatum
apud eam, An cū ordinarius
præſcripſerit eleæmoſynam
congruam iuxtà qualitatem
loci,perſonarū,ac temporū ,
Sacerdotes accipiētes ſtipē-
dium minus congruo,teneā-
tur miſſas illis ab offerente
præſcriptas,celebrare? Sacra
Congregatio reſpondit *teneri*
igitur hodie nulla datur du-
bitandi facultas circa iſtum
caſum,ſiuè fuit facta expreſſa
promiſſio, ſiuè non.

SECTIO IV.

Sacerdos acceptans onus miſſarum pro ſtipendio, quod putabat eſſe iuſtum; ſi poſteà inuenit non eſſe iuſtum, an teneatur ad integrum numerum miſſarum.

CAſus eſt ille, quem poſt M. *Megalium 2.2. ſuę inſtitut peregrinę lib. 2. cap. primo nu 21. & ſeq.* annotaui circa materiam quæſiti præcedẽtis ſectionis; *ſupras. par. 3. de iubileo num. 24 verſ. ex-*
14 *tenditur* de eo, qui petijt à Sacerdote triginta miſſas Sãcti Gregorij, tradendo ei pecuniam pagina inuolutã, quã credẽs Sacerdos eſſe cõgruã iuxtà taxam, recepit, promittens miſſas præfatas celebrare, ſed poſtea inuenit non aſcẽdere dictam ſummam ad iuſtam eleæmoſinam. Dixi enim, quòd hoc caſu non ſolũ poſſit ſacerdos minuere numerum miſſarum, reducendo illum iuxta conſuetam, vel taxatam eleæmoſynam, certiorando id ei, qui miſſas petijt, vt concludit ibid. *Megalius*, ſed etiam poſſe dictum Sacerdotem implorare officium Iudicis pro ſupplemẽto dicti iuſti ſtipẽdij iuxta ea, quę dicta fuerunt ſupra *quęſt. 6. nu. 40.* ac etiam, quando ob reuerentiam, vel cauſam euitandi rixas, aut expenſas litis, & ſic non abſque ſuo graui incommodo nequiret illum certiorare, vel aduerſus eum implorare officium iudicis, poſſe ſibi clam compenſare de alijs bonis ipſius miſſas comendãtis, vbi allegauimus *Azor. par. 3. lib. 12. cap. 6. q. 3.* & fauent etiam alij authores allegati ſupracitata *q. 6 num. 49* vbi latè de hac materia. Quærimus igitur hic, An in caſu, quo Sacerdos non poteſt neque certiorare dãtem, neque coram iudice illud recuperare, vel vti ſecreta cõpẽſatione, ei liceat diminuere de numero miſſarum ſecũdum taxatum, vel conſuetum ſtipendium hodiè, ſtantibus dictis Decretis? quia antea ſentẽtia affirmatiua erat magis clara ob opinionem cõmunem, de qua in præcedẽti ſectione. *Fraxinellus ſup. cit. ſect. 4. concl. prima §. 2 num. 7.* à me citatus pro doctrina principali, ſcripta reliquit hęc verba *in hoc vno caſu exiſti-*
15 *marem, Sacerdotem poſſe propter diminuta ſtipendia minorẽ numerum miſſarum, quam petitę, & promiſſę fuerint, celebrare ſine pręiudicio obediẽtię Decreti S. Congregat. quando videlicèt Sacerdos certum numerum miſſarum promittit, ignorans ſtipẽdium iniuſtum, vt ſi quis ab eo quinq; miſſas exquirit*

exquirit, eiq; tradit pecuniam carta inuolutam, quam cum acceperit, et miſſas promiſerit, inuenit poſtea eleemoſynam eſſe inſufficientem; tunc enim videtur ſacerdos poſſe ad eum numerum miſſas reducere, cui ſtipendium iuſtum reſpondet, dummodo moneat eum, qui miſſas petijt, quod omnes illę miſſę non ſunt celebratę, vt ſibi conſulat, & de alijs miſſis prouideat, Quæ ſua exiſtimatio, ſicut caret difficultate, quia ſtãte hac certioratione ceſſat ratio finalis ipſorum Decretorũ, deſumpta ex illis verbis prohemij, *indeque fiat, vt depereant pię teſtantium voluntates, obſtricta benefactorum fides violetur, defunctorum animę ſuffragijs priuentur, &c.* & per cõſequens ceſſare debet diſpoſitio; vulgatis iuribus. Ita nõ euacuat totam difficultatem, quę ma-
16 gis verſatur in eo caſu, quo nõ poteſt ex aliqua iuſta cauſa fieri talis certioratio, neq; eſt ſpes recuperandi dictum ſupplemẽtũ. Hęc difficultas, ni fallor, facilè reſolui poteſt ex eiſdẽ Decretis in §. *deinde ſup. relato,* vbi poſtquã Sacra Congregatio mãdat, & præcipit ſub obteſtatione diuini iudicij celebrari tot miſſas abſolutè, quot ad rationem tributæ eleæmoſynę pręſcriptæ fuerunt, etiam ſi ſtipendia fuiſſent incongrua quantumcumque, & exigua ſubdit: *ita vt alioquin ij, ad quos pertinet ſuę obligationi non ſatiſfaciant, quinimò grauiter peccent, & ad reſtitutionem teneatur,* quæ verba benè declarant, & interpretantur, Sacram Congregationem in illis præſupponere in Sacerdote ſcientiam incongruitatis, & exiguitatis ſtipendij, quando acceptat tale, & tantum onus. Peccatum enim graue, & obligatio reſtituẽdi, fundatur in Pacto, vt benè *Suar. to. 3. diſp. 86. ſect. prima verſ. quod ita breuiter declaro*
17 quod definitur, eſſe duorum in idem conſenſum, & hoc certum eſt in iure, quod ſcilicet, qui ignorat non conſẽtit item obligatio, nunquam cõtrahitur, niſi iuxta intentionem, quam habet quis ſe obligandi, ideòque quantum
18 cumque obligatio ſit generalis, non trahitur ad ea, quæ non fuiſſet quis ſpecialiter promiſſurus, vt poſt *Bar. notat Siluester verb. obligatio n. 3.* cùm igitur ſupponimus in tantum habuiſſe Sacerdotem animum obligandi ad dictum numerum miſſarũ, quatenus ei correſponderet iuſtum ſtipendium, ſequitur, quod reſpectu numeri, ad quem non ſe extendit dictum ſtipendiũ, non remanet obligatus, nec

per

per conſequens hunc caſum includi in diſpoſitione dicti decreti,idem confirmatur ex declaratione relata ſupra *nu. 13.* ibi *Sacerdotes accipientes ſtipendium minus congruo teneantur &c.* verbum enim *accipientes* ſatis indicat, præſupponi ſcientiam circa dictam incongruitatem ſtipendij:Fauet regula iuris, quòd ignorantes fraudem non debent in damno eſſe *l. qui autem §. hoc edictum ff. quæ in fraudem creditorum*, quem tex.ad hoc allegat *Iſernia de prohibita feudi alienatione per Federicum nu. 11. ad medium.*

Accedat, quòd eadem ratio excuſans in caſu certiorationis,quæ eſt,vt *loco citato de iubileo*,dixi, & ſequitur
19 *Fraxinellus*, quia ſic Sacerdos non infert damnum animabus, pro quibus petuntur dictæ Miſſę; ſed ipſe tradens iniuſtum ſtipendium, militat etiam non facta dicta certioratione, cùm illa ratio præſupponat, quòd talis dans eleęmoſinam,ex teſtamento, vel aliàs ſit obligatus curare celebrationem dicti numeri miſſarũ pro ipſis animabus, quo caſu iam non ſatisfecit ſuæ obligationi, dando diminutum ſtipendium,etiam ſi in illo conſenſiſſet ipſe Sacerdos,imò intulit damnum dictis animabus ideòq; remanet obligatus abſque alia certioratione ad reficiendũ dictum damnum, vt clarius patebit ex *ſectione ſequenti*;

SECTIO V.

An ſecularis tribuens Sacerdoti pro celebranda Miſſa minus iuſtum ſtipendium peccet, & teneatur ad reſtitutionem.

RESpondet *Fagundez lib. 3. in primum præceptum Eccleſiæ c. 10. nu. 9.* diſtinguendo inter eum, qui obligatus ex teſtamento,ad curandam celebrationem,ſeù obligatione iniuncta ſibi ab alio, vel a ſe ipſo, vt verbis ſequentibus, *ſunt etiam aliqui, qui ex obligatione, vel teſtamento relicta à teſtatore iniuncta, vel ex voto proprio, aut promiſſione tenentur ad certas Miſſas. Quæres igitur, An ſic obligatus poſſit licitè cum Sacerdote aliquo paciſci, vt eas ſibi pro minori ſtipendio dicat,an maneat liber ab ea obligatione, ſi ipſe Sacerdos pro minori ſolita ſtipe,illas dicendas acceptet? Reſpondeo ſi huiuſmodi*
20 *obligatio eſt teſtamento relicta,id fieri licitè non poſſe, ſiuè teſtamentarius ſibi reſeruet,quod demit de ſtipe ordinaria, quæ ſolet dari pro di-*

cendis miſſis, ſiuè non reſeruet. Ratio eſt, quia vt docet Henriquez lib. 9. de miſſa c. 2. num. 4. & communiter DD. creſcit valor accidentalis miſſa ex maiori ſtipe: Honorat. n. *magis Deum ex ſua ſubſtantia ille, qui maiorem ſtipem prabet pro miſſis dicendis in ſubſtentationem miniſtrorum Dei, & ſic fit opus, ac ſuffragium Miſſa magis ſatisfactorium, & impetratorium corã Deo. Vnde cùm huiuſmodi teſtamentarius defunctum teſtatorem priuat maiori ſatisfactione, & valore miſſa, inde eſt, quod licitè id efficere non poterit*, Ac reſpondendo inſtantę, quæ poſſet fieri de Cappellanijs, ſubdit hæc alia verba, *ſi autem huiuſmodi*
21 *Miſſa ſint relicta ex fundatione alicuius Cappella antiquiſſima cuius redditus ſint tenuiſſimi, & qua magna miſſarum onera habeat, tunc licitè quidem fieri poſſe exiſtimo, modo Sacerdos ſpontè, ac libenter illas dicendas acceptat, & non coactè, aut inuitè; nam olim Miſſarum ſtipendia multò minora erãt, quàm ſint hodie, fortè hodie ſunt duplò maiora, & ideò teſtatores minimas proprietates magno numero Miſſarum affectas heredibus relinquebant, quòd planè ſi hodie viuerent, nec efficerent, nec fortè ſi vellent, efficere iuſtum eſſet*, Hactenus Fagundez. *Qui num. ſequenti*
22 loquens de eo, qui ſpontè ſuſcepit talem obligationem miſſarum, & pro voto ſuo, vel deuotione velit ſibi aliqua fieri ſacrificia; & Miſſas celebrari; Concludit, poſſe ipſum cum Sacerdotibus iuſtè conuenire pro ſtipendio minori, modo non ſit minor
23 infimo: ſicut poſſunt Domini conuenire cum famulis de minori ſtipendio, modo illud non ſit longè minus iuſto, quia volenti, & conſentienti non fit iniuria. Fauet etiam huic opinioni declaratio eiuſdem Sacræ Congregationis ad dicta verba Decretorum, *tot miſſa abſolutè dicantur, quot ad ratione tributa eleemoſina præſcripta fuerint*; Quia cùm fuiſſet dubitatum. Poſito, quod teſtator relinquat, quòd celebrẽtur pro eius anima centum miſſæ, abſq; vlla præſcriptio-
24 ne eleæmoſinæ, An liberum ſit heredibus, eleæmoſinam ſibi benè viſam præſcribere, an vero eadem eleæmoſina præſcribenda ſit ab Ordinario? Reſponſum fuit his verbis: *vbi nullam certam eleamoſinam teſtator reliquit, eſſe ab Epiſcopo præſcribendam eleamoſinam congruam, qua reſpondeat oneribus miſſarum celebrandarum, ſecundum*

dum morẽ Ciuitatis, uel Prouinciæ. Ex qua patet, quod quando prouenit talis obligatio ex teſtamento, vel relicto, ſi non ſit præſcriptum ſtipendium a teſtatore &c. non ſatisfaciat huic obligationi heres, aut legatarius, niſi det iuſtum ſtipendium,
25 cum non pertineat ad ipsũ taxatio ſtipendij, ſicuti neq; pertinet ad ipſum præſcriptio numeri miſſarum, quando ille non fuit præſcriptus a teſtatore, ſed relicta certa ſumma pro miſſis celebrandis, vt percipitur ex alia declaratione ad ſecundum, vbi cum fuiſſet quæſitum, an verba illa *præſcripta fuerint* intelligenda ſint de præſcriptione facta ab offerente, vel ab Ordinario, cui reſpondet ſacra Congregatio *eſſe intelligenda de præſcriptione facta ab eo, qui eleæmoſinã tribuit*,
26 *nõ autem ab Ordinario; Quod ſi tribuens eleemoſinam miſſarum nnmerum non præſcripſerit: tunc tot miſſas celebrari debere, quot præſcripſerit Ordinarius ſecundum morem ciuitatis*, Nota hac occaſione, quod ex verbis harum declarationũ, rectè inferri poteſt; ex quo ſimpliciter Sacra Congregatio mandat in caſu, quo à teſtatore nou fuerit præſcripta certa eleæmoſina pro ſingulis Miſſis, vt in prima declaratione, & in caſu quod non fuerit præſcriptus numerus Miſſarum in ſecunda, iuxta ordinem noſtrum ſupra, quòd Ordinarius vtroque caſu præſcribat, nec excipiat casũ, in quo iam ab eo ſit facta taxa, vel iã reperiatur facta à conſuetudine, in
27 ſupradictis caſibus ordinariũ poſse taxare ſtipendiũ, quod excedat taxam, vel conſuetudinem, v.g. vnius caroleni, habito reſpectu ad candelas paramenta, vinnm. miniſtrũ, & alia, prout in aliquibus Diœceſibus vidi obſeruatam, nam in ſimili caſu fuit habitus recurſus ad Ordinariũ, qui taxauint ſtipendium cuiuslibet miſſę modò plus, modò minus ſupra iam taxatam ſcilicet carolenum, iuxtà quantitatem pecunię legatę, vel numerum Miſſarum, & in quadam Synodo audiui a fide digno, ante dicta Decreta poſt taxã factã de caroleno pro qualibet Miſſa; pro huiuſmodi taxa Miſſarum legatarum in magno numero, vel magnę quantitatis pecuniarum pro Miſſis dicẽdis, vt ſupra, taxatam fuiſſe ad rationem caroleni cum dimidio, cuiuslibet Miſſę eleęmoſinam. Nec huic determinationi obſtat declaratio Sacrę Congregationis ad ſeptimum, vbi cùm fuiſſet ab

28 ea expoſtulatum, an permittendum ſit Adminiſtratoribus Eccleſiarum, vt retineāt aliquam eleemoſinarum portionem pro expenſis manutentionis Eccleſię, Altarium, inſeruientium, paramentorũ, luminum, vini, hoſtię, & ſimilium? Et Reſpōſum fuit *Permittendum non eſſe, vt Eccleſia, et loca pia, ſeu illorum adminiſtratores ex eleamoſinis Miſſarum celebrandarũ, vllam vtcunque minimam portionem retineant ratione expenſarum, quas ſubeunt in Miſſarum celebratione; niſi cũ Eccleſia, & loca pia, alios non habeant redditus, quos in vſũ earundem expenſarum erogare licitè poſſint, & tunc quam portionem retinebunt; nullatenus debere excedere valorem expenſarum; quæ pro ipſomet tantum ſacrificio Miſſæ neceſſariò ſunt ſubeunda, & nihilominus eo etiã caſu curandũ eſſe, vt ex pecunijs, quæ ſuperſunt expenſis, vt ſupra deductis, abſolutè tot Miſſæ celebrētur, quot præſcripta fuerunt ab offerentibus eleamoſinas*, Quia, vt ex eiſdem verbis patet, procedit ſuppoſita præſcriptione muneri miſſarum, & quantitatis eleęmoſinę facta a comendante, vel comēdantibus Miſſas, qui eſt caſus omninò diuerſus à noſtro, vbi ſupponitur, neutram pręſcriptionē interuenire, in quibus terminis, dicimus locũ habere aliã declarationē, vt.ſ. non facta pręſcriptione à dante eleęmonnam, ſit facienda ab Ordinario &c. fauet *Nouarius in ſumma Bullarum tit. de Miſſarum celebratione nu.* 6. qui poſt Decreta hęc ſub-
28 dit verba *benè verum ſi Pitantia non eſſet à teſtatore taxata, poteſt per Epiſcopum augeri vſq; ad valorem illum, quo probabiliter credi poteſt, Sacerdotes facilè fore inueniendos ad celebrandum*, & ſi alleget *Suarez, & Rodriquez* qui in meis codicibus, de hac re nihil prorſus dicunt.

SECTIO VI.

Pauper Sacerdos recipiens plura ſtipendia pro vna Miſſa, an dici poſſit offerre pro eis integrum ſacrificium.

CAſus pręſentis ſectionis differt a caſu pręcedentis, quia ibi pręſupponitur, ſingula ſtipendia non eſſe iuſta, ſecundum taxam, vel cōſuetudinem, hic autem pręſupponimus eſſe iuſta. In quo licèt communis, & magis recepta opinio, quam retuli *3. p. de iubileo num.* 17. neget,
29 talem Sacerdotem hoc modo

do

Digitized by Google

do ſatisfacere ſingulis dantibus eleemoſinam, & ſic illum non offerre integrum ſacrificium pro ſingulis, quibus illic allegatis, addò *Fagundez lib. 3. & primum præceptum Eccleſ. cap. 8. artic.* 4. Tamen non deſunt doctores qui poſt *Sotum*, *Canum*, & alios ibidem à nobis allegatos, mordicus defendant, licere Sacerdoti pauperi duo, & etiam tria ſtipendia recipere pro vna Miſſa, ex eo, quòd dicta ſtipendia ſimul ſumpta, non excedant quantitatem ad neceſſariam pauperis Sacerdotis ſubſtentationem, & ſic putant non eſſe vnum, & idem reputandum iuſtum ſtipendium reſpectu Sacerdotis diuitis, & pauperis, vt in ſpecie docere videtur *Rodriquez prima parte ſumma cap. 252. nu. 1.*

Hanc opinionem eſſe probabilem præter *Molſeſium tract. 3. c. 16. num. 17.* teſtatur *Guglielmus Mercerus de Sacram. q. 83. ar. 4. dub. 3. verſ. Dices primò. Ledeſma in prima parte ſua Hiſpane c. 18. del Sacramento dell'Eucharistia cōcluſ. 8. Vega prima parte ſua ſummę c. 21.* vbi illam dicit veram, etiam quò ad Religioſos pauperes, ſiue in cōmuni, ſiuè in particulari, quādo alia via non poſſunt conſulere ſuis neceſſitatibus, vireſq; in tantum accipiebat hæc ſentētia, vt *Villalobos tr. 8. de la Miſſa difficultate 16* opus eſſe exiſtimabat, quod à Summo Pontifice cenſuraretur, ad hoc vt in poſterum non prēſumerent vti ea Sacerdotes ſub hoc colore paupertatis; tranſcribam eius verba, ex quibus etiam lector percipere poterit, quā periculoſum ſit, in ſimili materia venari, vt ita dixerim, laxiores opiniones, & ſunt iſta *Eſta opinion es falſiſſima, y muy digna de que Su Santitad la cenſurara, que es en gran prejuizio da las animas, y marauillome mucho, que perſonas tan Chriſtianas, y dottas la eſcriuieron, y en ſpecial en romance, y contra ella no quiero mas Iuezes, que los grandiſſimos eſcrupolos, que han tenido, lo que l'han vſado, y los grandes aprietos en que ſe han viſto à la ho-*
30 *ra de la muorte; que algunas opiniones hay, que paſſan mientras vno viue, por que ſe miran las coſas mas à ſobre haz, y deſpues à la hora de la muorte, en que ſe ve vn hombre al punto crudo de parezer ante el Tribunal riguroſo de Dios, no quiſiera hauerlas ſeguido por*

quanto

quanto el mundo tiene. Y de aqui naze, que alguno Sacerdotes, quando ſe mueren, mandan reſtituir gran numero de Miſſas, porque en la vida ſe fueron por el camino ancho (*que ducit ad mortem*) *y al punto crudo el aprietto, en quen ſe veen, los haze entrar por la via eſtrecha* (*quæ ducit ad vitam &c.*)

39 Quæro igitur, an iſtius opinionis cenſura, quam optabat *Villalobos* a Summo Pōtifice, hodie iam a nobis habeatur in Decretis nouiſſimis de celebratione Miſſarum, Ratio dubitandi ſumitur ex modo loquendi *Fraxinelli ſect. prima concluſ. prima nu. 3. in vltima editione,* qui & ſi aſſerat *neq; Sacerdotes pauperes ab hac lege, & Decreto liberos eſſe, vt poſſint plura ſtipendia pro vna Miſſa dicenda accipere* tamē proſequitur id probando rationibus, nec confirmat ex verbis ſpecialibus Dextorū prę fatorum; eodē modo procedit *Bartolomeus de S. Fauſto lib. primo de Indulg. q. 66.* qui etiam ſcripſit poſt ead. Decreta. Hoc tamen nō obſtante contrarium concludendum eſt, iuxtà id, quod docet *Diana tract. 13. de celebratione Miſſarum reſolut. 8.* qui pro certa ſupponit id fuiſſe diffinitum in dictis Decretis, dum ibidem præcipitur, vt *vbi pro pluribus Miſſis plura ſtipendia quantumcunq; incongrua, & exigua, ſiuè ab vna, ſiuè à pluribus perſonis collata fuerint &c. abſolutè tot Miſſæ celebrētur, quot ad rationem attributa eleamoſinæ præſcripta fuerint &c.* Confirmari poteſt primo ex declaratione, vt verba illa *præſcripta fuerint, intelligenda ſint de præſcriptione facta ab eo, qui tribuit eleamoſinam,* igitur nulla habenda eſt ratio ſubſtentationis, ſed acceptationis oneris iuxtà numerū præſcriptum ab eo, qui tribuit eleemoſinā; idem eſt enim dixiſſe Sacram Cōgregationem, quòd *abſolutè tot Miſſæ dicantur, quot ad rationem attributa eleemoſina quantumcumq; incongrua & exigua, præſcripta fuerint à dante eleamoſinam,* quam ad dirimendam omnem de hac re controuerſiam diſponere, quòd Sacerdos, ſi non vult applicare totum ſacrificium danti eleemoſinam, ab eo nullo modo accipiat ſtipendiū, ſiuè illud fuerit diminutum, ſiuè integrum, vt egregiè dixit *Frater Sebaſtianus de Leone aliàs de Gaieta in Epiſtola ſupracitata fol. 12. verſ. Ad dirimendam igitur,* vbi immediatè ſubdit, neq; excuſare paupertatem ipſius

ipſius Sacerdotis,& ſic videtur eiuſdem opinionis, quòd etiam hic caſus ſit in dictis decretis, quã expreſſius docent *Lezzana in sũma quaſt. Regularium cap.21.nu. 5.& Nouarius in Summa Bullarũ tit.de celebratione Miſſarũ nu.19.* Et ego confirmo vlterius ponderando illa verba poſita in principio citati §. *Deindè*, ibi, *quantumcunque in congrua,& exigua* ad quæ referri debent ſequentia *tot Miſſa abſolute celebrentur, quot ad rationem attributa eleæmoſina praſcriptę fuerint* iuxtà regulam vulgatam, verba ſequẽtia recipiunt interpretationẽ a præcedentibus. Nam ſicut per verbum illud *incongrua* vult intelligere Sacra Congregatio, quando eleæmoſina eſt minus iuſto ſtipendio taxato,vel conſueto, vt ſit clarum ex declaratione ad tertium ibi,*Nã cum Ordinarius pręſcripſerit eleęmoſinam congruã iuxtà qualitatem loci. perſonarum, ac temporum,Sacerdotes accipiẽtes ſtipendium minus congruo*, ita per aliud verbum ſubſequens,*& exigua* vult intelligere de ſtipendio, quod licèt ſit iuſtum,tamen non ſufficit ad ſubſtentationem pauperis Sacerdotis, vt patet ibi in prohemio eorundem Decretorum, *& redditus Eccleſię, vel Monaſterij adeò exigui, vt Sacerdotes pro neceſſaria ſubſtentatione, nouis ſe oneribus adſtringere compellantur*.

Sed ponamus,quòd non ſolùm concurrat in hoc Sacerdote paupertas ordinaria;ſed etiam ſumma inopia,
32 ſeù extrema neceſsitas: nã antè Decreta, vt *loco citato de Iubileo* dixi,omnes doctores allegati pro communi ſententia in ſpecie *Suarez to.3.diſp.86. ſect.4.ſub verſ. Dico ergò*,concedebant, eſſe licitum Sacerdoti in caſu sũmę inopię, plura ſtipendia pro vna Miſſa accipere, & pro caſu extremæ neceſſitatis, illic allegatis Accedunt *Mercerus de Sacram.q.83.ar. primo dub.3.poſt 5. not. verſ.* Dixi,idem *Villalobos loco citato nu.2.* vbi habet hæc verba *la verdad d'eſto,y lo que ſe deue ſequir en pratica es, que el Sacerdote pobre,nò puode recebir mas que va iuſto eſtipendio,ſaluo ſe eſtuuieſſe en eſtrema neceſsitad*, quòd etiã videtur docere poſt æditas, & accuratè conſiderata decreta *Praxinellus ſect.5.in corollario num. 11.* dùm ait, *non poteſt Sacerdos pauper propter ſuam paupertatem, niſi ſit extrema,maiorem mercedem accipere,vel exigere etc.* quod clarius velle videtur, *Lezzana in sũma qq.Regular.*

c.21.nu.5. ad finem dum proponit dubium de paupertate graui citrà extremam, an in eo caſu non obſtante dictis Decretis poſſit accipere plura ſtipẽdia,& excipit hũc caſũ extremæ paupertatis, ſed quid quid ſit de tẽpore antè quàm emanata fuiſſent Decreta nouiſſima; poſt dicta Decreta, id mihi non videtur tutum in hoc ſenſu, vt talis poſſit vna Miſſa ſatisfacere pluribus Miſſis,ad quas fuerunt data plura ſtipẽdia,cùm ibi præcipiatur *abſolutè, vt tot Miſſæ celebrentur, quot ad rationem tributæ eleemoſinæ præſcripta fuerint.* Pondero enim aduerbium illud *Abſolutè,* per quod voluit Sacra Congregatio comprehendere omnes caſus, & per conſequens nullum caſum exclu-
33 dere: iuxtà regulam,qui omne dicit,nihil excludit. Confirmatur ex declaratione Sacræ Congregationis ad quartum;ibi *Sacerdotes,quibus diebus tenentur Miſſas celebrare ratione beneficij, ſeu Cappellaniæ legati, aut ſalarij; ſi eleemoſinas pro alijs miſsis etiam celebrandis ſuſceperint, non poſſe ead. Miſſa vtrique obligationi ſatiſfacere.* Ex qua cla
34 rè percipitur,nõ ſolum Sac. Congregationem prohibere, vt poſſit Sacerdos pro vna Miſſa duas accipere eleæmoſinas,ſed etiam diffinire articulum illum, An illius valor ſit infinitus nec ne, vel vt clarius loquar, An Miſſa applicata pluribus non ita ſingulis proſit; ſicut prodeſt ſi vni tantum applicetur, hoc enim mihi ſignificant illa verba, ni fallor,*non poſſe eadem Miſſa vtriq; obligationi ſatiſfacere*; ſed ſi cõcederemus in hoc caſu extremæ neceſsitatis, poſſe Sacerdotem vnica Miſſa ſatisfacere pluribus obligationibus,non poſſet aſsignari ratio differentiæ,quare in hoc caſu vnica valeat pro multis,& nõ in alijs caſibus, ergò. Accedat, ꝙ hoc ſi liceret pauperi Sacerdoti, proueniret ex eo,quia, qui accipit alienum in hac neceſsitate extrema pro ſua præſentanea neceſsitate ſubleuanda,non committit furtum,ſed hic nõ ſolum adeſt furtum,quod eſt damnum temporale, ſed etiã damnum ſpirituale,quia verè non tantùm valet pro eo,vel illis, qui dederunt eleæmoſinas vna Miſſa; ſicut valerent plures, Igitur. Confirmatur primò, nam ſi hoc eſſet verum, ſtando in ratione furti ꝑ caſu extremæ neceſsitatis, poſſemus etiam id affirmare
35 in caſu grauis, & vrgentis neceſsitatis, in qua etiam licere furari, eſt probabilis opinio,de qua nos *prima parte*

te noſtri tractatus de officio confeſſarij reſoll. 7. *num.* 194. quibus illic allegatis, accedit *Diana parte* 2. *ſuarum reſolut. moralium tract.* 1. *Miſcellaneo alias* 17. *reſolut.* 29. citans alios pro hac opinione, & in terminis noſtris loquẽdo, mouet quæſtionem, licèt non reſoluat *Lezzana loco ſupracit. ſub n.* 29. *ad finem*, & ſic dicta Decreta facilè eluderentur. Secundò, &
36 fortius illa doctrina, quòd in caſu extremę neceſſitatis liceat, vt ſupra furari; Limitatur quando dominus eſt in pari neceſſitate, vt ſubdidi citata *Recoll.* 3. *num.* 206 ſed in caſu noſtro adeſt neceſſitas maior reſpectu eius, qui dat eleæmoſinam pro miſſa, cùm ſit neceſſitas ſpiritualis, quæ ſemper præponderat neceſſitati temporali, vt clarum eſt: ergo &c.

Dixi *Quidquid ſit de tempore antiquam emanata fuerunt Decreta nouiſſima de ce-*
37 *lebratione Miſſarum*, Quia nec pro eo tempore exiſtimarem tutam dictam opinionem, cùm etiam tunc ſaltem erat incertum, an vna Miſſa equè fructificaret ſingulis, quando pro pluribus fuit celebrata, ſicut fructificaret vni quando pro eo dũtaxat cebratur, vt benè doctiſſimus *Suarez citata diſp.* 86 *ſect.* 2 *ad finem*, vbi non ſolum teſtatur, quòd negatiua opinio ſit verior, ſed etiã quod ſententia affirmatiua ſit res incerta, & periculis expoſita, & vt benè *Leſſius in ſuo tract. de perfectionibus diuinis libro* 12. *n.* 105. *quem refert Pater Sebaſtianus de Gaeta loco ſupra ſępius citato verſ. Quapropter ad finem fol.*
38 11. Quando Sacerdos pro aliquo, vel certa aliqua cauſa offerre tenetur, non debet ſequi opiniones incertas, ſed meliori modo, quo poteſt, ſalua Eccleſiæ ordinatione, fructum ſacrificij applicare. Imò *Bonacina diſput.* 4. *de Sacra. q. vlt. punc.* 8. docet, in ſimili caſu non eſſe tutum ſequi opinionem probabilem relicta probabiliori, & tutiori.

SECTIO VII.

Stipendium duplex accipiens Sacerdos pro vna Miſſa, an ex eo quia vni applicat valorem medium, & alteri valorem ſpecialiſſimum, dicatur cuiq; eorum applicare integrum ſacrificium.

Reſolutio huius quæſiti, olim pendebat à duobus articulis, quos tractant doctores, Primus eſt verum
39 Sacerdoti liberum ſit hunc

valorem ſpecialiſſimum alteri applicare. Secundus an dato, & conceſſo, quòd ei hoc ſit licitum, An talis valor ſit equalis ipſi valori medio, qui articuli cùm apud authores ſint valdè incerti, concluſum à me fuit *3.p.de Iubileo n. 19.* pro negatiua, quòd ſcilicèt talis Sacerdos

40 non poſſit recipere ſtipendium pro applicatione iſtius valoris, ac accipitur pro applicatione valoris medij, ex quo ſequitur non poſſe affirmari, talem Sacerdotē vtriq; applicare integrum ſacrificium, prout quærimus in titulo huius ſectionis, & probat me citato *Fraxinellus ſect.3. Pranot. 3. §. 2. num. 4. & ſequentibus.* fauet *Nauar. conſil. 8. de celebratione Miſſarum quem ſequitur Filliuccius tra.15. num. 151.* Qui arbitratur, valorem ſpecialiſſimum triū Miſſarum non equarì niſi valori medio vnius Miſſæ. Dixi *olim* q̃a hodiè pēdet hęc q̃ſtio ab intelligentia verborum Sacræ Congregationis in Decretis nouiſſ. de celebratio-

41 ne Miſſarum, an etiam illa ſit ibi definita necnè; *Bartolomæus de Sancto Fauſto de Indulgentijs, & Iubileo lib. 1,* qui ſcripſit poſt dicta Decreta, non ſolum *qu. 61.* ſequitur opinionem, quā ipſe vocat communē, quòd ſcilicet poſſit Sacerdos dictū valorem alteri applicare; ſed etiā *qu.83.* vbi quærit in ſpetie, an pro applicatione huius valoris poſſit etiam idē Sacerdos ſtipendium accipere, tandem ſequendo opinionem *Nau. & Filliucci,* quòd nempè valor iſte trium Miſſarū ſupplere poſſit vni Miſſæ, quæ dicenda, & applicāda eſſet tota vni; ſubdit immediatè hæc verba. *quod poterunt ponere in praxi hi qui cum receperint multa ſtipendia, non poſſunt omnibus ſatiſfacere.* nullam faciendo mētionem circa hoc particulare de diſpoſitione ipſorum Decretorū, Eiuſdem ſententiæ videtur *Gauantus in Rubricas Miſſalis p.3 tit.12.nu. 29.* dum partem negatiuam docet his verbis *ex probabiliori ſententia non poteſt Sacerdos applicare portionē ſacrificij, qua eſt propria Sacerdotis, accepto ob eam ſtipēdio, quia cùm ſit ſaltem dubia hęc doctrina, poſſet lædi iuſtitia, & proximus, qui ſtipendium pro Miſſa dedit, ſuo fructu defraudari: Si verò fiat applicatio ex mera charitate, eſt ſatis probabilis opinio, & nullū damnum indè ſequi poteſt proximo, pro quo celebratur.*

Proba;

Probare etiam videtur P. *Diana p.2. ſuarum reſolutionum moralium reſol. 14.* Et Et ſi in fine, ſe remittat ad *reſol.80.* vbi agit de alio caſu, de quo nos infra *ſect ſequ.* ex cuius deciſione, infert, *corruere opinionem illam poſitam reſol. 14.* & ſic firmat,
42 quòd hic caſus fuerit deciſus à Sacra Congregatione in Reſponſione ad quartum dubium occaſione dictorum Decretorũ, propoſitum. ibi *Sacerdotes quibus diebus tenentur Miſſas celebrare ratione beneficij, ſeu Capellæ, legati, aut ſalarij; ſi eleæmoſinas pro alijs etiam Miſſis celebrãdis ſuſceperint, non poſſe ead. Miſſa vtrique obligationi ſatisfacere.* Eandem ſententiam docet *Fraxinellus ſect. 3. §. 2. n. 9.* & ſi putet, id eſſe prohibitum in ipſis Decretis, quãdo ibi *præcipitur ſub obteſtatione diuini iudicij, vt abſolutè tot miſſæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleæmoſinæ præſcriptæ fuerint*, quod parum refert, cùm Reſponſio ad quartum adducta à *P. Diana* manauerit pro declaratione verborum Decretorum, in quibus ſe fundat *Fraxinellus*, Vndè ead.
43 eſt ratio vtriuſque, quia ſcilicèt in his verbis Sacra Congregatio abſolutè, & ſine diſtinctione videtur prohibere Sacerdotibus, ne pro vna Miſſa, duplicatum ſtipendium accipiant; ita *Diana* igitur tot Miſſæ, quot ſunt eleæmoſinæ dicendæ ſunt, non fructus medius, & ſpecialis applicandus ita *Fraxinellus*, Quæ omnia tantum concludunt, id poſſe colligi ex dictis verbis, non autem, quòd per dicta verba Sacra Congregatio id expreſsè determinauerit; maxime cùm ly *eadem Miſſa* in relata reſponſione, & ly *tot Miſſæ* in Decretis, poſſint etiam præſupponere pro eodem valore medio: itẽ quia caſus, ex cuius deciſione infert *P. Diana*, corruere opinionem noſtram aliàs per eum poſitam *reſol. 14.* eſt valde diuerſus, & ex diuerſis non fit illatio *l. Papinianus exuli ff. de minoribus.* Diuerſitas patet ex eodem *Gauanto*, quem allegat, & in quo ſe fundat ipſe Pater, qui licèt *nu* 5. pro caſu ſuo aſſerat, adeſſe Reſponſionem Sacræ Congregationis ad primum tamẽ *num. 29.* deueniendo ad caſum noſtrum, nullam faciendo mentionem de ipſa reſpõſione, vt ſuprà docet non licere *ex probabiliori opinione, cùm ſit dubia*,

hæc doctrina &c. vt ſupra retulimus: Ideoq; benè *frater Sebaſtianus de Gaeta loco ſepius citato fol 9. verſ. Nec obſtat ad finem.* poſt quam probauit partem negatiuam eadem ratione, qua & nos probauimus *loco ſuprac. de Iubileo*, ſubdit hæc verba, *Vnde diſcedendum non eſt ab hoc Decreto S. Cōgregationis.* quoniam ſi antea erat dubia opinio affirmatiua, poſt dicta decreta redditur magis dubia, & ſi vt verū fatear, quatenus ipſa Decreta finem imponunt controuerſiæ de infinitate, aut finitate, vt ita dixerim, dicti valoris medij, et ſupra dictum fuit, *quaſt. præcedenti num. 32.* nihil videntur commune habere cū hac alia controuerſia, An valor iſtæ ſpecialiſſimus poſſit alteri applicari, ac etiam pro eius applicatione, ſtipendium recipi, niſi aliud declaret Sacra Congregatio, cui in omnibus me ſubmitto.

SECTIO VIII.

Sacerdos obligatus celebrare Miſſam abſque applicatione Sacrificij, an poſſit pro applicatione accipere nouum ſtipendium.

SVpponitur ex eiuſdem Miſſæ fundatione, vel comēdatione apertè conſtare, eã fuiſſe iniunctam duntaxat ad alicuius Eccleſiæ cultum, vel
44 populi commoditatem, quo caſu dixi *3. p. de Iubileo nu. 32. verſ. limitatur 3.* Sacerdotem poſſe pro dicta applicatione recipere ſtipendium, Quæro igitur hoc in loco an eadem doctrina poſt præfata Decreta ſubſiſtere poſſit? *Gauantus in Comentarijs ad Rubricas Miſſalis p. 3. t. 12. num. 5.* exiſtimat illam non ſubſiſtere ob declarationem S. Cōgregat. ad primū dubiū occaſione dictorū decretorū propoſitum, nam cùm fuiſſet dubitatum, An Sacerdotes qui tenentur Miſſas celebrare ratione beneficij, ſeù Capellæ, legati, aut ſalarij, poſſint etiam manualem eleæmoſinam pro Miſsis votiuis aut defunctorum recipere, & vnico Miſſę ſacrificio vtrique oneri ſatisfacere? Reſponſum fuit per hæc verba *Sacerdotes, quibus diebus tenentur Miſſas celebrare ratione beneficij, ſeu Capellaniæ, legati, aut ſalarij, ſi eleemoſinas pro alijs etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, nō poſſe eadem Miſſa vtrique oneri ſatisfacere.* huic opinioni ſe ſubſcribit *Antoninus Diana ſupracitato tract. de celebratione Miſſarum reſol.* 80. in il-

illis enim verbis, vt ipſe, ait, videtur Sacra Congregatio abſolutè, & indiſtinctè prohibere Sacerdotibus, ne pro vna Miſſa duplicatum ſtipẽdium accipiant. Cæterum
45 *Bartolomæus de Sãcto Fauſto lib. primo de Iubileo qu. 8.* Qui ſcripſit poſt dicta Decreta, & Declarationes, probat meam ſententiam eiſdem ferè verbis, & ſi non me citet, ſed tantum *Homobonum* à me allegatum; Clarius illam ſequitur *Fraxinellus ſect. 4. concluſ. 4. §. 8. nu. primo in vltima editione poſt eadem decreta*, vbi me citat, & forſitan ex eo, quia putarunt, dubium propoſitum Sacræ Congregationi, & reſpõſionem, præſupponere, Sacerdotes illos obligatos Miſſas celebrare ratione beneficij, ſeù Cappellaniæ, legati, aut ſalarij, etiàm teneri ſacrificiũ applicare pro fundatoribus &c. vel ſaltem clarè ab hoc onere non reperiri exẽptos, quo caſu præſumuntur ad id obligati, vt infrà dicemus, præſertim cùm de iſtis ante dicta Decreta erat quæſtio apud DD. vt patet ex his, quæ dixi, & allegaui *loco ſup. citato de Iubileo num. 21.* & quidem pro hac ſententia donec aliud declaretur à Sacra Congregatione conuincere videtur ratio illa: Nam
46 poſito, quod talis Cappellanus obligatus celebrare ob cultum Eccleſiæ, vel commoditatem populi, abſque applicatione ſacrificij, velit ibi celebrare per alium, vtiq; nulli dubium eſt, quòd ſatiſfaceret, celebrando per eum, qui iam recepit ſtipendium ob applicationem ſacrificij; ergo etiam ipſe Capellanus, & ſi aliàs ſit obligatus ob cultum Eccleſiæ &c. poteſt etiam recipere ſtipendium pro applicatione ſacrificij.

Accedat, quod ly, *eadem Miſſa*, ſupponere poteſt in relata reſpõſione Sacræ Cõgregationis pro ſacrificio, prout cantat dubium propoſitum, ibi, *& vnico Miſſæ ſacrificio*, Reſponſio enim in dubio cenſeri debet iuxtà interrogationem, Sicut etiam ly *vtrique obligationi* poteſt explicari de obligatione eiuſdem rationis, ſcilicèt ſacrificij applicandi, de quo principaliter agitur in dictis decretis, non autem de obligatione celebrandi Miſſam, & applicandi ſacrificium, quæ ſunt diuerſæ rationis. Vnde ſupra *q. 6. ſect. 3.* dixi, quòd ſufficiens titulus receptionis ſtipendij, à Sacerdotibus ratione Cappellaniæ, vel alia ratione, obligatis, ſit illa obligatio celebrandi certo tẽpore, & loco, quæ eſt quid tẽporale,

porale, & per conſequens prætio extimabile. Quibus illic allegatis adde *Reginaldū lib.23. ſuæ praxis n.230. ad finem*, & ſic ſatisfit rationi adductę per Aduerſarios, quæ communiter adducebatur olim ab authoribus, qui defendebant, non poſſe recipi plura ſtipendia pro vna Miſſā, vt eſt videre apud *Rodriquez parte prima ſumma*
47 *c.252. nu.*4. nempè quia ſtipendium non datur ob fructum ſacrificij, qui eſt ſpiritualis, nam hoc eſſet Simonia, ſed exibetur pro labore extrinſeco, qui eſt è prætio extimabilis, vnde Epiſcopus his conſideratis, ſtatuit quātitatem iuſti ſtipēdij. Reſpōdetur enim, quòd etiam ijdem Doctores pro hoc labore extrinſeco, intelligunt laborem diuerſum ab illa obligatione celebrandi certo loco, & tempore &c. vt patet ſupra *queſt. 2. ſect. 2.* Demum illa declaratio adducta per *Gauantum* eſt circa illa verba Decretorum *quot præſcripta fuerint*, quibus ſubſequuntur iſta alia verba, *ita vt alioquin hi, ad quos pertinet, ſuæ obligationi non ſatisfaciant, quinimò grauiter peccent, & ad reſtitutionem teneantur*, ex quibus clarè patet, præſupponere Sacram Congregationem in Sacerdote peccatum contra iuſtitiam commutatiuam circa huiuſmodi materiam, quod in caſu noſtro nullo modo inueniri poteſt, cùm etiam ipſe *Gauantus* concedat, hoc caſu remanere liberum ſacrificium Sacerdoti; ex quo clarè ſequitur nullam inferri iniuriam alteri, cui Sacerdos obligatus eſt primò celebrare abſque tamen applicatione. An autem alia declaratio de Parrocho infra referenda *ſection. 10.* qua impugnat noſtram ſententiam *Poſſeuimus de officio, & Poteſtate Parrochi c. 11. nu. 11.* huic opinioni, repugnet ibidem explicabitur.

Dixi in principio ſectionis *apertè conſtare &c.* nam
48 in dubio non præſumitur datum, vel relictum pro cultu Eccleſiæ, vel commoditate populi tantum, ſed pro applicatione ſacrificij, vt dixi *ſupracit. n.21. cum de Iubileo*, & pro ſequuntur *Bartolomeus de Sancto Fauſto*, & *Fraxinellus locis ſupracitatis*, qui inferunt, ſicut ego ibi adnotaui, Confratres, qui in Oratorio faciunt celebrare diebus feſtis ob commoditatem ipſorum, vt Miſ- ſam

ſam audiant, & communicent, vel ēt gentis viciṇę, abſque alia expreſſione, non intelligi, velle ſacrificij applicationem, quia certus eſt
49 finis ipſius Miſſæ, & ſic diuerſus eſt caſus ab eo vbi Miſſæ celebrandæ ſūt ratione beneficij, Cappellaniæ, legati &c. quia niſi aliud conſtet ex verbis, vel alijs circūſtantijs ſacerdos tenetur applicare ſacrificium pro fundatore, vel teſtatore, cū poſſeſſio ſtet pro ipſo, ac ēt q̄a cenſetur in dubio voluiſſe obligare Sacerdotem ad id, quod ſibi, & animæ ſuæ eſt vtilius, & per conſequens ad applicationem ſacrificij pro ſe, & ſuis defunctis in primo gradu, vt loquitur *Scotus in quolibet, queſtione 20. artic. 3. Martinus Friaz in ſuo tractat. de valore Miſſæ, verſ. ſed pro maiori huius rei &c.* & ex recentioribus *Bonacina diſput. 4. de Sacram. quæſt. vlt. pun. 7. num. 13. Homobonus tractat. 4. ſui examinis Eccleſiaſtici quæſt. 12.* fauet regula illa, .ſ. vt quis in dubio cenſeatur elegiſſe ſibi uiam, per quā pinguius ſit ei prouiſum, argumento *l. 3. ff. de militari teſtamento, & cap. ſuper hoc de renunc. Panormitanus cōſ. 99. ſub n. 5* Coniecturæ, & verba, quę nam ſint, ex quibus poſſit colligi, teſtatorem, vel fundatorem non intendiſſe obligare Cappellanum ad applicandum ſacrificium, patent ex deciſione caſus, qui his diebus fuit propoſitus, de quodam, qui *reliquit redditum viginti quinque ſcutorum annuorum pro Sacerdote, qui celebrare deberet in tali oratorio quotidie* & deinde addidit, *quod teneatur talis Sacerdos facere tria officia pro anima ipſius teſtatoris, & ſua vxoris:* Nam fuit reſponſum, quod non erit cenſendus talis Sacerdos obligatus applicare Miſſam quotidie, ſed tantum in illis tribus officijs,
51 cum exceptio ponat regulam in contrarium; *§ vt autem, in Auth. de non alienan. &c.* item declarat regulam, in quibus terminis debeat intelligi, *l. nam quod liquidò, §. fin. ff. de peculio legato*; dum enim ſubdidit, quod debeat facere tria officia *pro anima teſtatoris, & vxoris*, ſignum eſt, alias Miſſas fuiſſe iniūctas pro cultu dicti oratorij, ac commoditate populi, qui vt in facto ſupponebatur, indigebat tali commoditate, ex quo Eccleſia Parochialis valdè diſ-

diſtabat, cui opinioni me ſubſcripſi, quia cum iſtis verbis, etiam concurrebat modicitas ſalarij 25. ſcutorum iuxtà taxam in ea Prouincia, ex quibus etiam demi debebant tria officia, ſeù anniuerſaria, q̃ eſt optima cõiectura iũctis dictis verbis, quòd noluerit teſtator dictum Sacerdotem obligare ad applicandum quotidie Miſſam, pro qua re allegabam *Nauarr. conſ. 8. ſub tit. de celebrat. Miſſarum Azor. p. 3. lib. 12. c. 6. q. . . & Homobonũ citato tr. 4. ſui examinis Eccleſiaſtici q.*
52 *119.* docentes quòd vbi tãta eſt paruitas ſtipendij, iuſtè præſumi poſsit in dubio, non dari, vt tota vna Miſſa applicetur, ſed tãtum aliqua pars eius, prout Sacerdoti videbitur, quæ maximè vera ſunt in hoc caſu vbi non tractatur de liberatione Sacerdotis à totali applicatione omnium Miſſarum, ſed tantum partiali, ad notata p *Anton. Naldum verbo Miſſa in principio.* Sicut exiſtimo è cõtrario, maximam eſſe coniecturam voluntatis fundatoris, quòd ſibi applicetur ſacrificiũ, ſi redditus ſint pinques, cùm nemo cenſeatur iactare ſuum, ſed ſibi prouidere prout erit vtilius animæ ſuæ vt latè in ſimili probat *Abbas conſ. 99. ad finem.*

SECTIO IX.

Stipendium vnum recipiens Sacerdos pro Miſſa votiua, an poſſit aliud recipere pro applicatione ſacrificij, & è contra.

AFfirmatiue videtur reſpõdere *Iodocus in ſuo Theſauro vtriuſq; Theologię verbo Miſſa num. 46. verſ. decimo,* vbi habet hæc formalia
53 verba. *Si duo petunt Miſſam vnam pro ſe legi; alter pro valore impetratorio, alter pro valore ſatisfactorio, vtrique ſufficienter ſatisfit*, & paulò poſt. *Sacerdos celebrans pro defuncto ſuo benefactore ex debito, poteſt nihilominus valorem impetratorium Miſſa applicare quibuſcunque voluerit, nam fundator beneficij eũ non aliter obligauit, quàm vt Miſſam celebraret, vt eſt ſacrificium ſatisfactorium, quod ab Eccleſia per manus Sacerdotum offertur*. Hanc opinionẽ dicit non eſſe omninò improbabilem *Petrus Nauarr. lib. 2. de reſtit. c. 2. n. 242.* ipſe tamen contrariam ſequitur tanquam probabiliorem, quam docet *Suarez tom. 2. diſp. 86 ſect. prima . . . Rodriquez parte prima ſumma c. 252. n. 6. Bonacina diſp. 4. de*

4. de Sacram. qu. vlt. p. 7. §. 2. num. 15. & ſi non ita clarè; *Villalobos tract. 8. de la miſſa difficul. 14. ad finem*, cuius verba ſunt iſta, *todas las vezes que el Sacerdote eſtà obligado à celebrar por alguno, por qualquiera d'eſtos titulos, eſtà obligado à applicar à quella parte que le eſtà comettido, que diſpenſe como miniſtro publico, que es el frutto eſpecial: la razon es; porque eſta es l'intention conforme à la razon d'el, que pide la Miſſa, y aſſi no baſtara, que appliche ſola la impetracion aunque, le pidan la Miſſa por ſalud, ò otra coſa, que no puede applicar à otro la ſatisfacion como dize el Nauarro, y el Suarez*, verba *Nauarri c. 25. n. 92 ſunt iſta* qui nõ applicat totum valorẽ, mediũ ei, pro quo Miſsã dicit, peccat, quia iniuſtitiam committit. Fauet *Henriquez lib. 9. cap. 18. §. 7.* qui docet,
54 quòd quando Prælatus iubet Sacerdoti ſubdito, vt celebret pro pace, aut pro euitanda peſte, non licet ſubdito ſibi vſurpare ſatisfactionem, quoniam intendit Prælatus, vt toto ſacrficij fructu placatus Deus, & ſuſcipiens eam ſatisfactionem pro pænis peccatorum Reipublicæ, concedat benignius pacem, aut expulſionem peſtis, Addo *Vazquez 3. p. t. 3. diſp. 231. c. 6. ſub num. 36.*
55 putare, non eſſe in poteſtate Sacerdotis vnum fructum ſine alio applicare ei, qui vtriuſque capax eſt.

Hæc opinio videtur cano-
56 nizata hodie per Decretum *Abſolutè tot Miſſæ &c.* & clarius in Declaratione ad quartum. Nam ex quo fuit dubitatum, An Sacerdotes, qui tenentur Miſſas celebrare ratione Beneficij, ſeu Cappellæ, legati, aut ſalarij, poſſint etiam manualem eleæmoſinam *pro Miſſis votiuis, aut defunctorum* recipere, & vnico Miſſæ ſacrificio, vtriq; oneri ſatisfacere? Declaratum fuit *non poſſe eadem Miſſa vtrique obligationi ſatisfacere* Pondero enim verba illa poſita, & expreſſa in dubio *Miſſa votiua, vel defunctorũ*, quia aliquãdo beneficiũ, ſeù Capellania habet onus celebrandi pro animabus defunctorum, vt eſt caſus conſilij *Panormitani 99. par. 2.* & ſic petitur valor ſatisfactorius, vnde videbatur poſſe accipi ſtipendium pro valore impetratorio, ſcilicet Miſſis votiuis. Aliquãdo habet onus votiuę de Beata Virgine &c. vt eſt caſus *tex. in c. ſignificatũ de prabend. extrà*, & videbatur poſſe accipi pro valore impetrorio,

vt itaque difficultatem iſtam diffiniret, reſpõſum fuit, nequire *ead. Miſſa vtriq; obligationi ſatisfacere*. ex quibus patet differentia inter caſũ *præcedentis ſectionis*, & caſum præſentem; nam ibi præſupponitur ſolummodo intentus ab eo, qui petijt Miſſam, cultus Eccleſiæ, vel commoditas populi, & nihil de ſa-
57 crificio; hic autem cùm petitur Miſſa votiua, vel pro gratiarum actione; eſt certum fuiſſe petitum fructum ſacrificij, & dubium eſt, an petierit fructum impetratorium, vel etiam ſatisfactoriũ, quo caſu interpretãdum eſt, vtrunque fructum petijſſe, & ideò non dimidiatum, ſed integrum ei debetur, vt dixi ſupra, & notat *Nauarr. loco ſupracitato*, nam in dubio, quis videtur vti iure ſuo *l. meritò ff. pro ſocio*. Si tamen
58 dans eleæmoſinam conſenſerit expreſsè, quod ſtipendium cederet pro vno ex his fructibus, putà quia Sacerdos explicauit ei, qui petijt Miſſam votiuam, ſe eſſe obligatum alteri pro applicatione ſacrificij, erit tutus ipſe Sacerdos; vt infrà ſect. 11.
59 An talis valor impetratorius, & ſi ſit ex opere operato tamẽ æquè valeat, & proſit, quando à bono, vel malo miniſtro Miſſa celebratur, vide *ConinK de Sacra. ad q. 83. ar. primo nu. 120. Fagundez lib. 3. in primum præceptum Eccleſiæ c. 6. nu. 19. & ſeq.*

SECTIO X.

Parrochus die, qua tenetur celebrare in Parocchiali Eccleſia, an poſſit recipere ſtipendium pro applicatione ſacrificij.

RESpondet affirmatiuè *Antoninus Diana par. 2. ſuarum reſolut. moral. tract. de celebrat. Miſſarum reſol. 26.*
60 his verbis. *licèt Parrochus teneatur celebrare his diebus, non tamen infertur, quod teneatur pro populo dictas Miſſas applicare, & ideò poteſt ſtipendium ab alijs pro ſupradictis Miſſis ſine ſcrupulo accipere*, vbi pro contraria allegat *Nugnum in 3. partem D. Thomæ q. 83 artic. primo dub. 9. verſ. dubium grauiſſimum concluſ. 2. in reſponſione ad argumentum*. Illic allegatis pro *Dianæ* ſententia addo *Villalobos par prima ſummæ tract. 8. de la Miſſa diffi. ul. 14. num. 5.* vbi habet hæc verba, *en los Domingos y fieſtas eſtaran obligados à celebrar por los Parrochianos donde vuiera coſtumbre, como*

dize

dizen eſtos Doctores, y entonces no podran recebir otra limoſna por la Miſſa; y ſino coſtare, que ay coſtumbre, no tendran obligacion à ello, ſi no el dizirla paraque la oygan. Adde occaſione illorũ verborum, *vbi adeſt conſuetudo non poteſt recipere &c.* quod id tantò magis erit verum, vbi ab Epiſcopo in Synodo reperitur prohibitum, prout fuiſſe prohibitũ in Cõc. Prouinciali 4. Mediolanenſi, teſtatur *Bonacina diſp. 4. de Sacram. qu. vltima p. 7. §. primo num. 5. ad finem,* Qui tamen concludit, non per hoc cenſeri obligatos ad ſacrificium applicãdum pro ouibus. Pro contraria opinione *Barboſa in tract. quem nuper edidit de officio, & poteſtate Parrochi cap. 11. num. 13.* refert fuiſſe declaratum per Sacrã Congregationem Eminentiſſimorum S. Cõcilij interpretum die prima Septembris 1629. Nam propoſito dubio. An Parrochi Terræ Vrceani Fanen. Diæc. quibus diebus ex proprio officio, & obligatione tenentur Miſſam celebrare, poſſint in propria, vel aliena Eccleſia pro ead. Miſſa eleemoſinas manuales recipere? Reſpondit his verbis *Quibus diebus Parrochi tenentur celebrare Miſſam, nõ poſſunt manualem eleamoſinam accipere,* ex qua declaratione, ſubdit ipſe *Barboſa,* corruere opinionem meã, de qua ſupra *ſect. 8.* vt. ſ., & ſi Sacerdos ſit tantum obligatus celebrare ob cultum Eccleſiæ, vel populi commoditatem, abſq; obligatione applicandi ſacrificium, non per hoc prohibeatur recipere nouum ſtipendium pro ipſa applicatione; Quod corollarium ſalua ſua pace, non indè ſequitur ità liquidò, vt ipſe ſupponit, quia cùm quæſtio eſſet apud Doctores, an dictis diebus, quibus Parrochus obligatur Miſſas celebrare; vt populus audiat Miſſam de præcepto, teneatur etiam applicare Miſſam pro ſuis ouibus, vt patet, ex dictis ſupra *q. 2. ſect. 3.* quibus illic allegatis addo *Layman lib. 5. tract. 5 ſua Theologia moralis c. 3. nu.* 3. hoc enim ſignificant dicta verba *Villalobos* ſupra relata *obligados à celebrar por los Parochianos donde vuiera coſtumbre,* & clarius expreſſit Nugnus loco ſupracitat. ibi, *in quo caſu ſemper mihi; viſum fuit, quod nõ poteſt Parrochus pro talibus ſacrificijs, alia ſtipendia ſuſcipere;* tum quoniam regulariter offeruntur ei in ipſa Miſſa in maiori quantitate, quàm ſit ordinarium ſtipendium; tum etiam quia

omnes redditus beneficij recipit nõ ſolum pro alijs functionibus Eccleſiaſticis, ſed etiã pro ſacrificio, & fatetur *Barboſa eod. c. 11. nu* 10. dum tractat hunc articulum, *vtrũ obligandus ſit Parrochus ad applicationẽ ſacrificij ſingulis diebus feſtis.* Potius igitur in eum ſenſum accipienda erit dicta declaratio (donec contrarium clarius appareat) vt ſtante hoc dubio, an teneatur dictus Parrochus applicare, vel non, debeat ab alio ſtipendio abſtinere, prout etiam nos diximus citata *ſect.* 8. debere abſtinere obligatum celebrare ob cultum Eccleſiæ, vel commoditatem populi, quãdo nõ eſt certũ, ꝙ fundator voluiſſet eũ ab obligatione applicãdi ſacrificium eximere: Confirmatur ex eo, quòd ipſa Declaratio non explicat, an intelligat de his diebus, quibus tenetur tantum celebrare, vel etiam de illis, in quibus tenetur etiam applicare ſacrificium, de qua re infra *ſect. ſequenti*. Quæ omnia dicta ſint ſalua clariori declaratione Sacræ Congreg. cui me in omnib. ſubmitto.

Dixi *diebus quibus &c.* quia de alijs diebus, eſt certum poſſe recipere ſtipendia tam à Parochianis ab exteris, vt infra *ſect. ſeq.*

SECTIO XI.

Conſenſus dantis eleemoſinam pro Miſſa celebranda, an excuſet ab obligatione applicandi integrum ſacrificium illius.

62 CAſum ponunt DD. de Parrocho iam obligato ex conſuetudine, vt dicũt aliqui, vel ex tabulis Eccleſiæ, aut lege Synodali, vt rectius alij, quos retuli ſupra *q. 2. ſect. 3.* celebrare, & ſimul applicare ſacrificiũ, vel pro ouibus ſuis, quod contingere poteſt, ſecluſo alio Epiſcopi præcepto, vel ſynodali lege præcipiente, diebus feſtis ſollemnibus, vt etiam dixi *p. 3. de Iubileo*, & poſt *Bonacinã, et Barboſam, explicat Fraxinellus in vltima editione ſect. 3. præmon. 2 ad finem ſequitur Gauantus 3 p. comment. in Rubricas Miſſalis c. 12. num. 27. & etiam docet Layman lib. 5 ſuæ Theologiæ moralis tract. 5. cap. 3. num...* vel pro defunctis particularibus, qui aliquid reliquerũt Eccleſiæ Parrocchiali cum dicto onere, pròut paſſim in qualibet Parrochia videmus adeſſe tale onus; Si eodem die v. gratia, vt exemplificat *Nauarr. cap. 25. num. 92.* debeat

beat

beat ſepeliri cadauer alicuius Parocchiani, pro quo hæredes petant celebrari Miſſam de defunctis ab ipſo Parocho. In quo articulo concordant DD. Primò quòd hoc caſu Parochus, vel alius quiuis Sacerdos, qui recipit ſtipendium ab hoc ſecundo,
63 nequaquam poſſit illum admittere ad participationem ſacrificij in primo, neque equali gradu cum eo, cui obligatus eſt; quia iam valor medius integer debetur omnibus, vel alteri, ſed tantum applicare ei, vel valorem ſpecialiſſimum; ſi eius eſt opinionis, quòd de eo poſſit diſponere, prout plures authores docent; de quibus *ſupra ſectio.7.* vel de eo habere memoriam in memento, aut facere pro eo collectam, quod eſt ei licitũ vt benè *Martinus Friaz tract. de valore Miſſæ, verſ. Sed pro maiori &c.* Cuius verba libenter hic traſcribo, cum eius codex ſit rarus, verba ſunt iſta *Natanter dixi in Corollario, (quòd obligatus ad Miſſam pro vno ſpecialiter celebranda, non poteſt abſque illius fraude alios adiungere in eodem gradu; quia ſi Sacerdos ſic obligatus*
64 *alios adiungit in alio gradu inferiori per ſupradictas orationes, vel in memoria viuorum, aut defunctorum ſecundum generalem Eccleſiæ morem, non per hoc defraudat eum, pro quo ſpecialiter ſe Miſſam dicere obligauit; tum quia per hoc bonum illi debitum, in illo non diminuitur, nam vt dictum eſt; ſi vni applicatur Miſſa in certo gradu priori, nihilominus conſequitur illud, & ſi ex poſt facto alijs mille applicetur in gradu poſteriori, tum quia ſic habet ritus Eccleſiæ, cui ſe in hoc Sacerdos conformat, ſicut & debet; tum quia temporalia conferens pro Sacerdotis ſubſtentatione, & eum modo prædicto obligans, aliam intentionem in obligando Sacerdotem, habere non præſumitur.* Nec *Vaſquez parte 3. art. 3. diſp. 231. c. 6. num. 40.* docet contrarium, quia ibi loquitur de prima, & ſecunda intentione quò ad valorem medium, illa enim, ex conſortio aliorum defraudatur, vt ipſe ſupponit, quòd
65 autem Sacerdos applicans duobus valorem medium in equali gradu, nemini ſatisfaciat, & committat in iuſtitiã contra vtrunq; notat *Iodocus in ſuo theſauro vtriuſq; Theologiæ verbo Miſſa n. 45.* Qui *verſ. 11. &c.* docet per valoris medij applicationẽ inter orationis, ſeu collectæ

ap-

applicationem,& memoriã, & intentionem celebrantis,
66 vtiliſſimam eſſe illam, quæ ſit per collectam, Secundò concordant, eſſe tutum Parrochum ſi accipiat ſtipendiũ pro hac memoria, collecta, ſeu participatione ab eo, qui ſcit ipſum Parrochum
67 eſſe obligatum, & expreſsè conſentit dare, vt eo modo ad miſſę participatonem admittatur, tunc enim videtur iuri ſuo renunciare, vt inquit *Suarez tom.3.diſp.86.ſect.3. verſ. & iuxta hanc concluſionem ad finem*, etiamſi non ſit Parrocchianus, ſed extraneus, & proſequitur *Layman. loco ſupracitato* Addimus nos *3 p. de Iubileo n.20.* ad hoc probandum illã aliã regulam, ſcienti, & conſentiẽti nulla ſit iniuria, ſubdũt tamen iidem authores, &
67 optimè, hoc eſſe verũ. Quãdo non adſunt alij Sacerdotes, quia tunc iuſta dãtis ſtipendium intentio cenſetur eſſe, vt ſi non poſſit per ſe integrum ſacrificium offerre, offerat per alios dũ adeſt commoditas: ſequitur *Filliuccius tract.5.num.185.* Aduertimus tamen ex *Bonacina, ſupradicto loco de Iubileo*,
68 quòd neque talis expreſſus conſenſus excuſaret Sacerdotem, ſi ipſe ſciret, ipſum dantem eleæmoſinam teneri ad curandam dictam celebrationem ex legato, vel alia obligatione ſibi iniuncta, cùm tractetur de damno alterius tertij, iuxta regulam, nemo pati poteſt damnum abſq; facto proprio, ideòque tam Sacerdos, quàm dans eleæmoſinã non remanerent ſoluti à vinculò obligationis vt in ſimili caſu, etiam dictũ fuit ſuprà *ſectione 5.*

Adde quòd in hoc caſu, vbi adeſt conſenſus expreſſus ipſius dantis eleęmoſinã, ſcilicet quia contentus eſt pro dicto ſtipendio, vt tantũ in Miſſa iam alteri obligata, addat Sacerdos collectam memoriam &c. non videtur
69 aliquid innouatum per Decreta nouiſſima de celebratione Miſſarum, vt percipitur ex eius prohemio. ibi *Cũ ſępe contingat in quibuſdam Eccleſijs tam magnum Miſſarum numerum ex varijs defunctorum relictis, aut piorũ eleemoſynis impoſitum eſſe, vt illis pro ſingulis diebus praeſcriptis nequeant ſatisfieri, & tamen noua onera Miſſarum in dies ſuſcipiuntur, indique ſit vt depereant pia teſtantiũ voluntates, obſtricta benefactoribus fides violetur &c.* ergo ceſſante voluntate, & fide de integro valore, ſeu ſacrificio, ceſſat etiam diſpoſitum in dictis decretis, iuxtã regu-

70 regulam illam, ceſſante præ-
ſuppoſito ceſſat diſpoſitum
*Gloſa in l. mancipia ff. de ſer-
uis fugitiuis, quam ad hoc al-
legat Rota par. prima diuerſ.
deciſ. 649. nu. 2. in fine*, Con-
firmatur primo ex declara-
tione ad quartum, quam ſu
pra retulimus, ibi; *ſi eleemo-
ſinas pro alijs etiam Miſſis ce-
lebrandis ſuſceperint &c.* er-
gò quando non pro Miſſa
alia celebranda, quis ſtipen-
dia accipit, ſed tantum pro
collecta, ſeu memoria, &c.
conſentiente expreſsè ipſo
dante, nihil attentatur con-
tra ipſa decreta. Secundò, &
clarius confirmatur ex de-
claratione Sacræ Congrega-
tionis *ad 11. in fine*, vbi cùm
71 eſſet ab ea quæſitum, An ſa-
cerdos obligatus per non
modicum tempus ad Miſsas
celebrandas poſſit nouas e-
leemoſinas accipere pro alijs
Miſſis; ſi offerens dictas no-
uas eleemoſinas audito im-
pedimento, conſentiat, vt ſa-
cerdos Miſsam celebret cũ
primum poterit, & reſpon-
ſum fuit, *Decretum non pro-
hibere quominus eo caſu elee-
moſina accipiatur pro eiſdem
Miſsis iuxta benefactoris cõ-
ſenſum celebrandi*, Ex qua
rectè arguitur, quòd Decre-
ta præfata procedant contra
fraudantes mentes offeren-
tium, non autem quando ipſi
ſunt conſentientes, prout in
72 caſu noſtro; vna enim pars
conſtitutionis declarat aliam
partem *Antonius de Butrio
in c. primo num. 5. de conſti-
tut.*

Id autem quod controuer
titur eſt, an vbi non interue-
73 nit expreſſus conſenſus, ſed
tantum tacitus, etiam ſuffi-
ciat ad eum excuſandũ; ſi pro
dante eleemoſinam, non of-
ferat integrum ſacrificium;
ſed tantum oret in Memen-
to, vel applicet valorem ſpe-
cialiſſimum, aut recitet col-
lectam, vt ſupra. In qua con-
trouerſia meo iudicio diſtin-
guendi ſunt duo caſus. Pri-
74 mus eſt de Parrocho eo die
quo eſt obligatus applicare
ſacrificium pro ouibus, vt
ſuprà, in quo caſu videntur
authores conuenire pro ſen
tentia affirmatiua, vt ſcilicèt
poſſit accipere ſtipendium
ſtante tacito conſenſu, & ſi
diſsentiant, an non ſolum a
fidelibus ſuæ Parocchiæ, ſed
etiam ab alijs alterius Paroc
chiæ, *Suarez enim ſupradicta
diſp. 76 ſect. 3. verſ. & iuxta
hanc concluſionem, ad finem*
exiſtimat, etiam dictum taci-
tum conſenſum habere lo-
cum quò ad extraneos, hæc
ſunt eius verba, *Dico autem
(per ſe loquendo) quia ſi re
vera non poſſit aliter ſingulis
Parrocchianis ſatisfacere, illo*

ſa

faciendo prò vt poteſt, implebit obligationem ſuam, oportebit autem, vt eo caſu Parrocchiani, aut obligantes Parrochum, ſciant, non poſſe aliter pro eis offerre, vt voluntariè contenti ſint illo offerendi modo, quoniam aliàs fieret eis iniuria, accipiendo ab eis integrum ſtipendium, non declarando eis impedimentum, ſeù impotentiam, quam Parrochus habet ad offerendum pro eis ſolis, & ſingulis cum propria intentione; ſufficiet autem, vt ex conſuetudine, vel publico mandato, intelligant ſubditi, Parrochum ſuum teneri, vel omnibus, vel talibus diebus, pro ſua plebe ſacrificium offerre, nam ſi nihilo minus aliquis eorum, ei voluntariè prębet ſtipendium, vt eiſdem diebus pro ſe ſacrificium offerat, ſignum eſt, ipſum cedere iuri ſuo, ac ſolum velle, illo ſpeciali modo ad ſacrificium concurrere, vt pro ipſo ſimul cum alijs ſpecialiter offeratur. Hoc autem modo, & hac ſcientia interueniente, etiam à quocunque extraneo poſſet accipi ſtipendium; nam etiam poteſt iuri ſuo cedere, & illo genere oblationis eſſe contentus, & Parrochus poteſt offerendo, primum pro ſuo populo, ſimul pro alio offerre, vt ille alius tantum accipiat de fructu, quantum abſque iniuria ſui populi poteſt; quando verò Parrochi impedimentum non eſt adeò publicum, quia non ſunt certi, & deſtinati dies ad offerendum pro populo, ſed ſolum in genere, & in communi ſcitur, quoſdam dies habere liberos, quoſdam verò ad offerendum pro populo obligatos, tunc oportebit, vt quando ſubditi, vel extranei ſtipendium offerunt, eis Sacerdos ſuum impedimentum, & onus aperiat, vt vel illi voluntariè conſentiat, vel alium Sacerdotem quarāt. Proſequitur Poſſeuinus de officio curati cap. 4. num. 21 ſummat. Filliuccius tom. primo tract. 5. de Eucharistia quatenus eſt ſacrificium num. 184. & Layman lib. 5. ſua Theologia moralis tract. 5. cap. 3 num. 4. Contrarium tamen docet Reginaldus lib. 23. Praxis num. 237. vbi quærit, an Parrochus poſſit eodem die, quo eſt obligatus celebrare pro ſua Parrochia poſſit ſtipendium taxatum accipere? qui reſpondet. poſſe à ſuis ouibus, non autem ab extraneis accipere ex conſuetudine, quæ ortam habuit ex tacito conſenſu Parrochianorũ

ita

ita intelligendo *Nauar. citat cap.25.num.92.* allegat etiam *Henriquez,* qui hoc ampliat etiam ad Parrochum diuitē, clarius *Nugnus in 3. part. D. Tho.q.83.ar.1.poſt dub.9 cō-*
75 *cluſ.*2. Quæ opinio mihi videtur in eo fundari, quia facilius dictus tacitus conſēſus in praxi poteſt contingere in Parrochianis reſpectu Parrochi, quam reſpectu extraneorum, vt patebit ex caſu ſequenti, ſed per hoc non tollitur, quin ſi extraneus ſciat, iam Parrochū cui offert eleęmoſynam, eſſe alteri obligatū pro valore medio, & ipſum pro dicto ſtipendio tantum habiturum collectam, &c. & ſic adſit tacitus conſenſus nō excuſetur dictus Parrochus.

Secundus caſus eſt de alijs
76 Eccleſijs in quo, & ſi aliqui velint etiam ſufficere conſenſum tacitum ex regula illa, taciti, & expreſſi ead. eſt virtus, Tamē contrarium videtur tutius, quia dictus tacitus conſenſus difficillimè in practica dari poteſt, maximè quado elargiētes dictas eleęmoſinas pro præfatis miſſis dicendis, ſunt perſonæ ruſticæ, & mulieres, vt benè *Nauar.conſ.11.de celebr.miſſarū, quem ſequitur* Megalius *conſ. 54.* vbi loquitur de Eccleſia quadam, vbi quotidie cōcurrebant eleęmoſinę pro miſſis celebrandis, & tamen in ea non celebrabat, niſi Rector, & Cappellanus, & concludit huic Rectori nō ſuffragari dictum conſenſum tacitum, ſed debere conuocare alios Sacerdotes pro ſupplēdis oneribus, & ad hoc poteſt cogi per Epiſcopum, vt etiam aduertit *Layman loc ſup. cit.* fauet in ſimili *Concil. Trident. ſeſſ.21.de reform. cap.*4. vbi cauetur, quod *Epiſcopi etiam tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati in omnibus Eccleſijs Parrochialibus, vel Baptiſmalibus, in quibus populus ita numeroſus ſit, vt vnus Rector non poſſit ſufficere Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, & cultui diuino peragendo, cogāt Rectores, vel alios, ad quos pertinet, ſibi tot Sacerdotes ad hoc munus adiūgere, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum* cuius quidem Decreti vigore, vt fuit deciſum per Rotam *deciſ.484.num 5. par.1. Recentiorum* non poterit Epiſcopus erigere coadiutoriam, ſed tantum cogere Rectorem ad cōducendos ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiant, &c. Vel clarè, & intelligibiliter, & nō per ambages, & circumlocutiones declarare petentibus miſſas, eorum obligationes, & non poſſe offerri integrum ſacrificium,

ſed tantum recitari collecta, vel fieri memoria, aut applicari pars Sacerdotis, ad hoc, vt dicatur verè ille dans eleę. moſinam pro miſſa conſentire, in terminis idē docet *Fraxinell ſect. 6. obiect. arg. 17. & clarius ſect. 4 concl. 4. § 8. n. 5.*

77 Et ità vidi obſeruatũ in Eccleſia Sanctæ Mariæ Lauretanæ, vbi in loco, quo recipiebantur eleæmoſinæ pro miſſis celebrandis, ex mandato Eminentiſs. Cardinalis Scipionis Burgheſij Protectoris; Scriptura ab omnibus intelligibili admonebantur cũcti offerentes, quòd miſſę nō poterant pro ſingulis celebrari, ſed dicebantur generaliter pro benefactoribus.

Huic incõueniẽti omninò credendum eſt voluiſſe oc-

78 currere Decreta nouiſs. de celebratione miſſarum, quãdo in eis prohibetur expreſsè ſub iiſdem pœnis ipſo facto incurrendis; habere in Eccleſijs capſulas cũ inſcriptione illa *eleæmoſina pro miſſis, vel alia ſimili, ne fideles hac ratione fruſtrētur*. Ex quibus verbis ſatis patet, hodie ceſſare omnem colorem taciti conſenſus, nec illum eſſe ſufficientem ad excuſandum Sacerdotem ab integritate ſacrificij offerendi pro dante eleæmoſinam, ſed eſſe neceſſarium expreſſum, & clarum conſenſum illius, quod adeò eſt verum, vt etiam cùm circa dicta verba Decretorum fuiſſet à Sacra Congregatio-

79 ne quæſitum Primo. An pœna interdicti, & aliæ appoſitæ in eodem Decreto afficiant, tam eos, qui accipiunt eleæmoſinas contra formam ibi præſcriptam, quàm eos, qui non auferunt capſulas ab Eccleſijs, vt ibi præcipitur; Et fuit reſponſum, vt patet ibi ad 12. *Has pęnas non habere locum niſi in ſuſcipientibus onera perpetua miſſarum celebrandarum ſine licentia Epiſcopi, vel eius generalis Vicarij, aut Generalis, vel Prouincialis.*

Secundò, an in hoc Decreto cõpræhendantur illæ capſulæ, quæ apponi ſolent in Ec-

80 cleſijs in die Commemorationis omnium defũctorum, & vulgò dicuntur *caſſe de morti*, & fuit reſponſum, vt patet ibi ad 15. *comprehendi*. Item non abſq; optimo fundamento *Frater Sebaſtianus de Gaeta loco ſupradicto § 6. fol. 21.* Addit et optimè, quod etſi in dictis Decretis dicatur *auferant ab Eccleſijs*, non ideò

81 erit licitum illas tenere in Sacriſtijs, ſicuti apud aliquas religiones ſeruatur, non per hoc. n. ceſſaret ratio illa diſpoſitionis, quę eſt ne fideles hac ratione fruſtrentur, ſcilicet

cet non habendo ſacrificium integrum, vt ſupra.

SECTIO XII.

Conſuetudo an excuſet Sacerdotem ab integra applicatione ſacrificij pro eo, qui dedit eleemoſinam.

82 RESpondent affirmatiuè *Paludanus, & alij,* apud *Azorium par. 3 ſuarū inſtit. moral. lib. 12. cap. 6. quaſit. 2. verſ. 2 ſi conſuetum eſt.* Contraria tamen opinio eſt verior, pro qua opinione notabilia ſunt verba, aurea quidē, & ſi minus elegantia *Martini Friaz in ſuo tract. de valore miſſa fol. mihi,* & ſunt iſta, *Sed quid dicendum de Canonicis, & prabendatis Eccleſiarum Cathedralium, & de Rectoribus, aut Curatis Parrocchialium, & de collegiatis Collegiatarum Eccleſiarum, quos dicunt tot, & tantis anniuerſarijs, memorijs defunctorum, fundationibus, & obligationibus eſſe oneratos, ſicut populus ille antiquus, & eò amplius erat caremonijs, adeò vt cum Apoſtolo Petro poſſint vociferantes clamare, quòd portant iugum, quod neque ipſi, neque eorū patres portare potuerūt. His tamen non cōtenti, neque ſatiati, quotidie recipiunt in Eccleſijs, & parocchijs ſuis noua anniuerſaria, nouaſq; fundationes, memorias, inſtitutiones, tùm perpetuas tùm temporales; obligationibus obligationes ſuperaddentes, officijs officia; memorias memorijs, ita quod ſingulis diebus, quibus ſecundum morem, vel ſtatuta illarum Eccleſiarum agi poteſt officium pro defunctis, ipſum officium ex veteribus fundationibus faciunt, neque ſuperſunt dies vacantes ab huiuſmodi officio, quibus noua inſtitutio, & obligatio noui officij fieri poſſet: nec dies anni ſufficerēt, ſi cuilibet ſoli, certus dies obitus eſſet ſeruandus, ſingulisq; inſtitutionibus, aut obligationibus, ſingula ſpeciales, et propria miſſę, aut officia correſponderent, ſed nunquid dicendum eſt, quod & ipſi in hoc aliquam à Deo, vel à Papa habeant pro ſimplicibus Sacerdotibus, aut ex longinqua conſuetudine ab eis obſeruata piā interpretationem?* Huculque ille, qui poſt aliqua argumenta in contrarium adducta, & adhibitam quandam diſtinctionem de alio caſu, de quo nos infra ſuo loco, ad noſtrū propoſitum, ſubdit, *Hinc eſt, quod ſi fiat mutuus expreſſus conſenſus inter dantem miſſā, vel anniuerſarium, & recipientem, non apparet, quod conſuetudo illius Eccleſia, quacunq.*

Eccecce a illa

illa ſit, militet contra petentē, vt licitè alter obitus, vel miſſa coniungatur, abſque petentis fraude, quæ idem ſignificant,
83 quàm verba Decretorum, *& abſolutè tot miſſa dicātur, quot ad rationē attributa eleamoſina præſcripta fuerint*, quæ verba *præſcripta fuerint* eadem Sacra Congregatio declarauit ad ſecundum. *intelligenda de præſcriptione facta ab eo, qui eleemoſinam tribuit*, & clarius hoc colligi ex illis alijs verbis eorundem Decretorum, ibi *teterrimum abuſū*, notat *Fraxinellus ſect. 8. arg. 16.* vndè vlterius procedēdo *Martinus Friaz ſupra* conſuluit poſt *Scotum*, & alios,
84 vt talis conſuetudo intelligibiliter, & nō per ambages, & circūlocutiones declaretur ipſis dantibus ſtipendia ad hoc, vt immunes euadāt.

SECTIO XIII.

Intentio Sacerdotis, qui recipiendo ſtipēdium incongruū non intendit ſe obligare ad integrum ſacrificium, an eum excuſet ab integra applicatione.

AFfirmatiuè videtur reſpondere *M. Megalius conſ. 54. num.* . . dum ſcribit hæc verba, *Nec illos decipere*
85 *dicitur, (quamuis dantes eleemoſinam velint totum ſacrificium ſibi applicari, atque ita faciendum eſſe putent) ſi Sacerdos integrum ſacrificium expreſſè non promittat, ſed cum ſilentio eleamoſinam recipiat, nam cum ſtipendium iuſtum non ſit, vtitur iure ſuo.* Cōfir-
86 matur, quia obligatio non contrahitur ſine animo ſe obligandi *l. obligationum. ff. de actionibus, & obligationibus*, non enim animus ex verbis, ſed verba ex animo indicant *can. Humanæ aures 22. quæſt. 5.* ergò, cùm hic in Sacerdote deſit animus ſe obligandi, deeſt etiam obligatio; Sed meritò cōtrarium docui in præcitata *3. par. de Iubileo nu. 20. verſ. ex qua doctrina*, vbi dixi, hunc Sacerdotem non excuſare à culpa, & obli
87 gatione reſtituendi, ſuam intentionem, vel ſermonem equiuocum, quod etiam docuit *Bonac. diſp. 4. de Sacram. quæſt. vlt. punct. 7. §. 2. n. 2.* & ſequitur me citato *Fraxinell. ſect. 4. concl. 2. §. 3. nu. 2. in vlt. editione* idem apertè ſentire videtur *Pater Sebaſtianus de Caieta loco ſæpius citato fol. 10. ad finem*, ibi *Quapropter non auderē me ſubſcribere ſententiæ Megalij*, &c. quod maximè hodiè Confirmatur ex Decretis, vbi præcipitur, vt *abſolutè à Sacerdote tot miſ-*

ſa

ſa celebrentur, quot fuerunt præſcripta ab ipſo, qui dedit eleemoſinam, quod eſt idem, ac ſi dictum fuiſſet, *ni fallor,* vt illius, non Sacerdotis intentio ſit attendenda. Ad rationem, quæ adducitur in contrarium facillimè reſpō-
88 detur, vt ſcilicèt regula illa obligatio non contrahitur ſine animo ſe obligandi, procedat in obligationibus priuatis, non autem in obligationibus legalibus, qualis eſt iſta celebrandi ſtante taxa ſtipendij per legem, vel conſuetudinem, quia iſtæ obligationes debent intelligi iuxtà mentem legis. *l. prima §. ſi cōuenerit ff. depoſiti, c. contractus de regul. iur. in 6.* quæ iura ad hoc allegant *Nauar. in principio cōmentarij de pœnit. diſt. 9. num. 21. Comitulus lib. 2. reſponſ. moral. q. 3. n. 6.*

Addimus etiam loco ſup. citato *de Iubileo* ex *Montagnolo*, eſſe in malo ſtatu eos
89 Sacerdotes, qui dātibus eleæmoſinas dicunt pro eis nolle celebrare, ſed promittūt pro eis orare, quia fraudant eos fructu, & valore ſacrificij, quā doctrinā poſtea probāt *Fraxinellus loc. cit. & Sancto Fauſto lib. 1. de Indulg. & Iubileo quæſt.* 81. *ad fin.* & antea *Mart. Friaz loc. cit* intellige tamen præſuppoſita cōmoditate ſaltim celebrandi per alios, quos poſſint cōuocare vt ſatisfaciant dictis obligationibus.

SECTIO XIV.

Priuilegium an excuſet Sacerdotem ab integra applicatione ſacrificij.

DOctores enumerāt circa hanc materiam varia priuilegia pro Regularibus, pręter illud de reductione numeri miſſarum faciēda, à Sacro Concilio Trident. indulta Generalib. in Capitulis generalibus, de qua re infra *quæſt. 10.* ſed vt dixi citata *par. 3. de Iubileo limitatione*
90 3. re vera dumtaxat illud tantum reperitur eis conceſſum, vt Generales in viſitatione, vel etiam extrà viſitationem, vt alij voluerunt, & confirmat *Fraxinellus in vltima edit. ſect. 7. §. 9. nu. 3.* diſpenſare poſſint, quòd in miſſa poſſint recitari vſque ad nouē collectæ: ita vt quælibet collecta valeat pro miſſa, quia neque priuilegium, quod refert *Graffius par. 1. deciſ. lib. 2. cap.* 25. conceſſum fuiſſe à Sixto IV. Benedictinis principaliter, & per communicationem cęteris omnibus, (vt ſcilicet quibuſcūq; verbis vtantur legantes, ſeù alii cō-

men-

mendantes, & acceptantes
miſſas; cenſeantur hi tantum
admiſſi ad participationem,
& non ad totum miſſæ effe-
91 ctum, quod priuilegium vo-
cant mare magnum) habet
ſolidum fundamentum, tùm
quia illud nō reperitur à Sū-
mis Pontificibus immediatè
conceſſum, ſed à Nūtio Apo
ſtolico in Regnis Hyſpaniarū
qui nō habet facultatē iſtam
ſaltē extra ſuam Prouinciā,
nec etiam tam latè ſonat, vt
à *Graſſio* preſupponitur,neq;
fuit conceſſum Benedictinis,
ſed Monaſterio Sancti Bene-
dicti Valleſoletani, quæ ſunt
valdè diuerſa ratione cōmu-
nicationis pro alijs Religioni
bus, tum etiam, quia Sixtus
IV. fuit ante Concilium Trid.
& tamen in dicto Concilio
conceditur facultas Genera-
libus Religionum reducendi
miſſas in Capitulis,vt ſupra,
quæ conceſſio eſſet omninò
ſuperflua, & fruſtratoria pro
ipſis Regularib. ſi habuiſsēt
dictum mare magnum, quod
non eſt ſupponendum de ta-
li Concilio, in quo interue-
nerūt tot doctiſſimi viri, ma-
gna ex parte Regulares;ſcili-
cet,ſuperflua, & fruſtratoria
ſtatuiſſe pro ipſis, quinimò
valdè neceſſaria;præter quod
apud alium neminem ex eru-
ditiſſimis authoribus,qui cō-
pendia priuilegiorū Religio-
num compilauerunt reperi-
tur dictum priuilegium regi-
ſtratum, vt latius dixi loco
citato. Neque etiam aliud
92 priuilegium, quod refert *Cō-
ſectus in collectione priuile-
giorum*, & probat *Praxinel-
lus ſect.4,concluſ.prima in
quinta editione,& etiam Ho-
mobonus de Bonis tract. 4.ſui
examinis Eccleſiaſtici quaſt.
120.* alicuius eſſe valoris ex
multis cauſis,& maximè,quia
fuit tale priuilegium ſubrep-
titiè obtēptum;Ex *Alphonſo
Caſarubio in collectione pri-
uilegiorum* Fratrum *minorū
verbo miſſa, quoad modum n.*
14.Admonui *eodē loco de Iu-
bileo, & me citato ſequuntur
Bartholomeus de* S.*Fauſto lib.
primo de Iubileo quaſt.* 80.*&
Fr Sebaſtianus de* Gaieta *ſup.
dicta epiſtola fol.* 12. *verſ.&
quid ad finē*, & quia ibi ſub-
didi,*vnde miror quomodo Fra
xinellus, aliàs zelantiſſimus
huius materia indagator, tale
priuilegium abſque exceptio-
ne admiſerit* in vltima æditio-
ne *ſect.7.*Remed.§.8. licèt ni-
tatur probare illud priuile-
giū,haud immeritò admiſiſſe
tamen *ad finem num. 6.*vide-
tur ſe remittere, ibi, *quibus
omnibus expenſis nō vidi,neq.
video cur dictum priuilegium
ſit reijciēdum. Hoc autem non
ſolum determinationi S.R. Ec
cleſia,vt debeo,ſed prudentum*
virorum,

virorum; & præcipuè præſtã-ſtantiſſimi viri prædicti iudicio, & ſententiæ me remitto, ſed quidquid ſit de hoc, certũ eſt hodie per ſæpius mentionata Decreta nouiſſima de celebratione miſſarũ, omnia
93 iſta priuilegia fuiſſe reuocata, vt patet ibi, *id verò, vt deinceps obſeruetur exactius Sacra Congregatio ead. authoritate reuocat priuilegia, & indulta omnia quibuſuis perſonis, Eccleſijs, ac locis pijs, tàm ſæcularibus, quàm regularibus cuiuſcumque ordinis, Congregationis, & instituti, quamcũque ob cauſam conceſſa, quibus indulgetur, vt certarum miſſarum, vel Anniuerſariorum celebratione, aut aliquibus collectis, ſeù orationibus, plurĩũ miſſarum oneribus in futurũ ſuſcipiendis ſatisfiat.* Ac magis generaliter, ad finem in §. penultimo, ibi, *Non obſtantibus, quòad ſupraſcripta omnia, & ſingula in præſentibus Decretis contenta, conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis in fauorẽ quarumcũq. perſonarum, atque ordinum, tàm mendicantium, quàm non mendicantium, militiarum etiam Sancti Ioannis Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum, & cuiuſlibet alterius inſtituti, etiam neceſſariò, & in indiuiduo exprimendi, Eccleſiarum, Collegiorum, Capitulorum, Hoſpitalium, Confraternitatum, & aliorũ quorumcunq. tàm ſæcularium quàm regularium locorum, necnon illorum, etiã iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate aliàs roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus, priuilegijs, quoque indultis, & literis Apoſtolicis etiam marimagno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, vel quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non cõſtitutionibus, Decretis etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolica poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet; etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis cõceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumq. totis tenoribus, & formis, ſpecialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales mentio, ſeù quæuis alia expreſſio habẽda, aut aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet: tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata inſerti forẽt, præſentibus pro expreſſis habens, quibus*

quoad ea, quæ præſentibus aduerſantur illis aliàs in ſuo robore permanſuris, Sacra Congregatio Sanctitatis ſua authoritate ſpecialiter, & expreſsè derogat, cæteriſq. cõtrarijs quibuſcumq.

94 Sed quia ſupradicti priuilegij de Collectis, reuocatio fuit facta pro oneribus in futurum ſuſcipiẽdis, vt patet in relato §. *id verò*. imò cùm fuiſſet dubitatum apud Sacrã Congregationem ſexto loco in ordine, An verba *in futurum ſuſcipiendis* intelligenda ſint de oneribus ſuſcipiendis poſt priuilegium? Reſpondit: *ita intelligenda eſſe*, & etiam, quia aliquando à S. Pontifice pro caſu particulari, vbi aliqua Eccleſia, vel Monaſteriũ eſt ita dictis oneribus grauatum, vt aliter nequeat illis ſatisfacere, ſolet etiam tali modo diſpenſari, vt vna miſſa cum tot collectis, valeat pro tot etiam miſſis, quod rectè fieri poteſt ab eo, compenſando ex inexauſto Eccleſiæ theſauro, cuius ipſe Summus Pontifex eſt diſpenſator, vt dixi *loco citato de iubileo*, ideò aliqua obſeruanda in dicto caſu ſubiungam. Primũ

95 obſerua, quòd ſi dicta facultas cõcederetur, vt vna miſſa cum tot, v. g. quinque collectis, ſatisfacere poſſint quinque miſſis, tunc non poſſunt Sacerdotes, quibus tale priuilegium conceditur ſatisfacere minori numero. Miſſarum, etiam minori numero collectarum, quia hæc conceſſio eſt ad inſtar indulgentiæ, cuius conceſſionis verba intelligẽda ſunt prout ſonant, ſecus eſt ſi conceſſio ſonat hoc alio modo, vt in miſſa poſſint recitari vſque ad quinque collectas, & quælibet collecta valeat pro vna miſſa, & obſeruaui *ſupra cit. loco de Iubileo n. 31. poſt Fraxinellum.*

96 Secũdò obſerua, quòd nec in feſto duplici, neque in vigilia, & ſemiduplici, neque in vigilijs, in quibus ieiunatur, vel infra octauas, debet practicari dicta conceſſio, cùm dictis diebus aſſignantur collectæ particulares, vt ex Rubrica miſſalis nona clarè percipitur, & reaſſumit *Megal. in ſuo Prontuario verbo collecta*, vbi habes, ſecus eſſe in quatuor tẽporibus Quadrageſimæ, &c. ſi tamen de facto

97 dicantur dictæ quinque collectæ ipſis diebus valerẽt pro quinque miſſis, & ſi nõ abſq; culpa, quæ, vt infra ſuo loco dicetur, committitur ab eo, qui facit contra Rubricas Miſſalis, vt dixi eodem loco *de Iubileo*, *& probat in vltima editione, me citato. Fraxinellus ſect. 7. §. 5. ad fin.*

Ter-

Tertiò, & tãdem obſerua, prout etiam dixi *loco ſupra citato de Iubileo nu. 32.* quòd
98 miſſa dicta cum collectis ad effectum dictæ conceſſionis, debet applicari pro oneribus præteritis, & ſic non ſufficit ſi Sacerdos in miſſa pro alio, qui poſt dictam cõceſſionem tribuit eleæmoſinam, applicata, recitet collectas. Hanc enim fuiſſe mentẽ Summi Pontificis, vt nempè, tàm miſſa, quàm collectæ applicentur oneribus præteritis, ſatis arguitur ex forma
99 ipſius conceſſionis, *vt miſſa, quæ poſſunt celebrari, celebretur, & alijs ſatisfaciant per collectas*, ideſt in dictis miſſis, imò expreſsè percipitur ex verbis, quibus ſolet Papa vti in ſimili reductione, quæ refert *Guido Papa deciſ. 876. apud Nouarium in ſumma Bullarij tit. de celebratione miſſarũ in fine*, ibi, *Dummodo in futurum à ſimilibus oneribus recipiendis ſe abſtineant, ac iniuncta aliquarum miſſarum, vel Anniuerſariorum celebratione pro in præteritum celebrare ommiſſis*; vnde ſi miſſæ cum dictis collectis ſatisfaciendæ ſint pro defũctis, debet dici miſſa de Requiẽ, vel de currenti, non autem votiua, niſi etiam miſſę votiuæ, dictis collectis ſint quoq; ſatisfaciendæ; hoc enim mihi ſignificant verba illa priuilegij conceſsi à Iulio II. & Clarius à Leone X. de nouem collectis, quo olim fruebantur Regulares, *etiam ſi ſpecialiter de requiem, vel de alijs Sanctis dicenda fuiſſent, &c.*

100 Quæ autẽ collectæ debeant recitari, patet ex ſupradictis, præter enim præſcriptas à Rubrica, debent aliæ addi, iuxta deuotionẽ Sacerdotis, melius autem faceret Sacerdos ſi recitaret collectas de Requie; ſi ſatisfactio facienda ſit de miſſis pro defunctis, & ſic etiam de B. Virgine, vel Spiritu ſancto, &c. ſi ſatisfaciendæ ſint miſſæ votiuæ, de B. Virgine, vel Spiritu ſãcto, vt ibidem fuit dictum, fauet in ſimili *Fraxinellus ſect. 4. concluſ. 4. §. 4. num. 13. in vlt. editione*, qui bonam adducit huius dicti rationem, ſcilicèt, quia applicatio non fit in collectis, ſed in memento, ideòque non opus eſt, vt collectas pro defũctis adiungat
101 &c. Quod in miſſis defunctorum, & votiuis, quæ ſollemniter non dicuntur pro re graui, vel pro publica Eccleſiæ cauſa, non ſit illicitum recitari plures, quam tres collectas, habetur in eadẽ Rub. 9. Miſſalis.

102 Dixi; *niſi miſſa votiua, dictis collectis ſint quoque ſatiſfaciendæ*, quia vt ſupra *ſect. 9.*

dictum eſt, quando quis petit miſſam votiuam, petere videtur, tàm fructum impetratorium, quàm ſatisfactorium, ideòque non poteſt accipi duplex ſtipendium, neque duplici obligationi ſatisfieri.

SECTIO XV.

Sacerdos, qui antè emanata Decreta de Celebratione Miſſarum recepit plura ſtipendia pro vna miſſa, ad quid hodie teneatur.

OCcaſione horũ Decretorum fuit propoſitũ dubium de quodã Regulari, qui cùm eſſet obligatus applicare ſacrificium iuxtà intentionem ſui Superioris pro obligationibus ſuæ Eccleſiæ, vbi manebat aſſignatus, vt vocant *quotidiè*, putans virtute priuilegiorum, quæ audiebat eſſe conceſſa Regularibus, nempè recipiendi plures pitantias pro vna miſſa, & etiam exiſtimans poſſe recipere nouum ſtipendiũ pro applicatione valoris ſpecialiſsimi, ipſi Sacerdoti competentis; recepit plures eleæmoſinas pro miſsis celebrandis, applicando ſemper ſuam partem ſpecialiſſimam pro dantibus eleæmoſinas, & intendendo vtriq. obligationi ſatisfacere, ſcilicèt ſuæ Eccleſiæ, & danti eleæmoſinam. Ex quo autem emanarunt Decreta iſta, hoc prohibentia; petijt, quid ab eo faciendum? Et reſponſum fuit, quòd & ſi prima fronte videbatur (præſuppoſito, quòd dictus Reli-
103 gioſus cum ignorantia inuincibili, exiſtimauit poſſe vtriq. oneri ſatisfacere vnico ſacrificio) nunc in rigore non eſſe obligatum ad aliquam reſtitutionem faciendã, ſalua declaratione alia magis expreſſa; nàm ignorantia inuin-
104 cibilis, etiam iuris non ſolũ excuſat in foro conſcientiæ à culpa, ſed etiam à reſtitutione *Sanchez lib.*1.*Summa moralis cap.*16.*nu.*38. *Reginal. lib.*11.*ſua praxis fori pænitẽtialis num.*32. *Bonacina diſp.* 2.*in Decalogum quæſt.*8.*punt.*
105 3.*num.*15.*in fin.* quod procedit, etiam ſi talis ignorãtia ſit circa ea, quæ ad proprium munus, & officium pertinent, prout videtur eſſe in præſen-
106 ti caſu, quia etiã verior eſt opinio, quòd circa ſimilia, poſſit dari dicta ignorantia, nẽpè cùm non præceſſit cogitatio, vel ſi præceſſit fuit adhibita diligentia ad inquirendam veritatem; ſed non fuit inuenta. *Sanchez citato c.* 16.*num.*21.*&* 27. *Bonacina dicto punt.*3.*num* 18.*Filliuc. tract.* 53.*num.*270 *in fi.* ſicuti vide-

videtur eueniſſe in dicto Sacerdote, de quo præſupponitur in facto, nunquam de hac re dubitaſſe, imò id licitum eſſe, à diuerſis ſuæ Religionis Patribus fide dignis, & ab Vrbe Romę, vt ipſe dicebat, venientibus ſæpius audiuit. Cõfirmatur, quia ante dicta De-
107 creta erat probabilis opinio, quòd pro vna miſſa eiuſdem qualitatis poterant recipi duo ſtipendia, cùm illam defenderint grauiſſimi authores apud *Petr. Nauarr. lib 2. de reſtit. cap. 2. nu. 13. Reginal. lib. 23. ſuę Praxis ſub num. 233.* & ſi aſſerat de hac re eſſe grauiſſimam difficultatẽ, quampluribus rationibus cõfirmauit *Montagnolus de valore miſſæ cap. 21. & duobus ſequentibus*, & in ſpecie dicit eam probabilem, *Molfeſius tract. 5 ſuæ Summæ cap. 16. n. 4. Nugnus in 3. p. D. Thom. quæſt. 83. ar. primo poſt dub. 9.* Pręcipuè de Sacerdote Regulari, quòd ſecluſo omni priuilegio ꝓ ſuis neceſſitatibus particularibus poſſit recipere duo, vel tria ſtipendia pro vna miſſa, docet *Vega* à nobis citatus ſupra *ſect. 6.* nec negat *Nugnus in 3. par. D. Tho. quæſt 83. art. primo poſt dub. 9 ſub concluſ. 6.* Sicuti, quòd Regulares poſſint frui priuilegio circa hanc materiam etiam abſque ſuorum ſuperiorum licentia dixit *Confectius, quem probat Fraxinell. ſect. 7. §. 8. in princ. in vltima editione.* Item erat probabilis opinio, poſſe Sacerdotẽ partem ſpecialiſſimam applicare alteri, & pro ea diuerſum recipere ſtipẽdium, vt diximus ſupra hec *ead. ſect. num.* 8. ſed
108 probabilis ſententia reddit ignorantiam iuris inculpabilem, quòad iniuſtitiam illatã, & ſufficit ad transferendum dominium, *Reginald. lib. 23. praxis n. 234. verſ. finẽ*, ergo. Et tandem omnia iſta cõfirmantur ex regula vulgata, quòd lex noua, non trahitur ad præterita, ſed tantum ad futura, *cap. fin. de Conſtitut. l. leges C. de legibus*, quæ procedit etiam vbi ratio ipſius legis anteceſſiſſet legem, vt per *Felinum in d. cap. fin. & Nau. in relectione c. ſi quãdo except. 21. num.* 3. His tamen nõ obſtantibus, contrarium eſt cõcludendũ, quia Decreta prę-
109 fata non ſolum diſponere videntur de hac materia pro tempore futuro, ſed etiam de tempore præterito, in fine prohemij, ibi, *Hunc teterrimum abuſum à Chriſtiana Republica conuellere*, ſi ergo erat abuſus, igitur nullam etiam in præterito poteſt afferre excuſationem, argumẽto textus in *can. fruſtra, vbi gloſa 8. diſtinct.* fauent *gloſa,*

Imola, & Geminianus in cap. primo num. 45. Qui docent,
110 quòd lex vbi conſuetudinē improbat, non ſolum præteritam, ſed ēt futurā damnare videtur, & clarius hoc probant Decreta, ibi, *ſiue à pluribus perſonis collata fuerīt, aut conferentur in futurum*, vndè eius fuimus ſententiæ, quòd dictus Sacerdos reſtituat, cùm eius ſit Religionis, quę concedit vſum certorum redditŭum, & ſi non habet, vnde reſtituat, recurrat ad Sacram Congregationem pro declaratione, cui dūtaxat per dicta Decreta reſeruata fuit interpretatio contentorū in eis, maximè cùm hic agatur de declaratione iuridica; nam
111 declaratio doctrinalis, ſeù doctoralis nunquam cēſetur prohibita, niſi expreſsè fuit dictum, vt per *Panormitanum in cap. cùm veniſſent de iudicijs, Silueſtr. verbo interpretatio Mirandam to, 2. Manual. Prælatorum Regulariū quæſt. 26. ar. 10. 11. & 12. Rodriqu. tom. 1. quæſt. regul. quæſt. 11.* & in terminis notauit eruditè Frater Sebaſtianus de Gaieta meus patruelis *in ſua epiſtola paſtorali circa hanc materiam ad ſuos Fratres minores de obſeruantia, edita Neapoli anno 1630.*

SECTIO XVI.

Sacerdos promittēs tribus, qui dederunt eleæmoſinam, pro ſingulis celebrare, an ſatisfaciat ſingulas illas tres miſſas, ipſis omnibus ſimul applicando.

NEgatiuè reſpondet *Poſſeuinus de officio curati cap. 2. nu. 25.* allegans pro ſe *Silueſtrum verbo miſſa primò quæſit. 10.* qui loquitur de alio caſu, hanc opinionē clarius docet *Martinus Friaz loco à me citato ſupra quæſt. præcedenti ſect. 10. ad finem*, cuius verba ſunt iſta. *Hinc*
112 *etiam ſequitur*, quòd Sa*cerdos obligatus A, ad duas miſſas, & deindè obligatus B. ad duas alias, & tandem C. ad duas alias*; C*elebrans inſimul ſex miſſas pro illis tribus, non plenè, neque ex toto ſatisfacit, quia facit conditionem duorū priorum A, & B deteriorem. ſicut ſi quis pro tribus carceratis, quorum quilibet tenetur ad duo, inſimul ſolueret duo, nullus enim eorum euaderet carcerem, licèt enim debitum omnium minueretur, neque ſi alia die pro illis inſimul ſolueret alia duo, adhuc nullus eorum carcerem euaderet, & ſi debitum plus eſſet diminutum; ſi tamen illa duo ſoluta eſſent pro vno eorum tantum, ille pe-*

penitus eſſet liberatus , *vt vi-*
dere eſt per Petr. de Paludein
4.diſt.45.quaſt.2.art.2. quod
benè attendant Religioſi *pro*
recomendandis miſſis , *eis co-*
mendatis, & non minus cura-
ri pro celebrandis varijs trice-
nalibus, &c. ſequitur *Fraxi-*
nellus ſect 4 concluſ. 4. §.7.*n.*
1.in vltima editione,qui ean-
dem adducit rationem. Ac-
cedit Comi*tulus lib.*1 .*reſpon-*
ſor.moralium quaſt.42.nu.9.
vbi benè ſubdit, quòd tantò
minus talis ſatisfaceret;ſi tres
miſſæ promiſſæ eſſent,vel Spi
ritus ſancti, vel B. Virginis,
vel deſunctorum,& ſic diuer-
ſæ rationis *etenim(vt ipſe ſub-*
dit)cum in certo numero, &
genere contracta eſt obligatio
honeſta cũ tribus hominibus,
contra honeſti rationem, pro-
bique viri officium facturus
ſit Sacerdos ; Si promiſſi reli-
*gionem violauit.*In contrariũ
autem pro affirmatiua ſentẽ-
tia,eſt *Bonacina diſput.4.de*
Sacram.punct 7.§.3.n.primo,
qui dicit,ſibi videri, hunc Sa-
cerdotem ſatisfacere, quia
tantum tradit, quãtum pro-
miſit,ex quo valor miſſæ eſt
diuiſibilis,& poteſt pluribus
applicari . Sed ſi benè aduer-
tatur,prima opinio etiã con-
cedit hunc Sacerdotem ſatiſ-
facere,non tamen plenè , ſeù
ex toto , vt inquit *Martinus*
Friaz,vel perfectè,vt ſubdit
Fraxinellus, quæ plenitudo,
ſeu t. talitas , aut perfectio
ſatisfactionis conſiſtit in di-
latione liberationis à Purga-
torio, vel aſſecutionis gratiæ
reſpectu prioris, qui tribuit
eleæmoſinam, cùm etiã hoc
113 caſu militet *regula illa iu-*
ris in 6.qui prior nẽpè prior
in tempore,potior in iure,vt
benè *Fraxinellus loco citato*
num.2.ad finem, Vnde *Bona-*
cina non ſolum debebat pro-
bare, talem Sacerdotem tra-
dere quantum promiſit, ſed
etiam tradere ordine , quo
erat obligatus, quia vt dixi,
114 & ſi ordo in reſtitutione
non ſit de neceſſitate ſeruan-
dus reſpectu prioris, vel po-
ſterioris creditoris, vbi debi-
tor valet omnibus ſatisface-
re,vt cõmuniter docent Do-
ctores,& teſtatur *Rodriquez*
par.2.ſummæ cap.46.concluſ.
prima. Reginaldus *lib.*10 *ſuæ*
praxis fori pœnitentialis cap.
17.*in principio.* Tamen ſecus
eſt in caſu noſtro,vbi præſup
ponitur expreſſa promiſſio
celebrandi ſtatim ei,qui pri-
mò dedit eleæmoſinam,item
damnum ẽt, ꝙ ei ſequitur ex
dilatione celebrationis, quo
caſu limitant ſupracitati Do-
ctores præcipuè *Reginaldus*,
eandem communem doctri-
nam in materia reſtitutionis,
ideòque eius opinio poteſt
procedere tãtum iuxtà exẽ-
plum

Digitized by Google

plum ab eo poſitum de tri-
115 bus miſſis, ratione modicitatis dilationis, quæ excuſat à culpa mortali, etiam in caſu, quo non ſeruatur ordo in reſtitutione, vt per *Reginald. loco ſup. cit. num.*249. Addit *Fraxinellus citat nu.*2. Quòd ſi Sacerdos prius tempore
116 pro accepto ſtipendio debet pro vno celebrare decē miſſas, & poſtea alias decem miſſas pro alio celebrare, *melius ſit, vt prius celebret decem miſſas pro primo & deindè alias decem pro alio, quàm alternatim vno die pro vno, et alio die pro altero, miſſas celebrare*, & *num.*3 ſubdit, quòd
117 ſi multa, ac notabilis dilatio oriretur ex prælatione priorum, qui obtulerunt eleemoſinam, teneatur Sacerdos per alium ſatisfacere, aliàs dictus Sacerdos peccaret mortaliter, vt latius dicetur infra *quaſt. ſequ. ſect* 4. vbi explicabitur etiam, quæ dicatur notabilis dilatio. Pro caſu autem huius noſtræ ſectionis
118 putarem, quod vbi iam Sacerdos recepit plures eleemoſinas, & ſeruando hunc ordinem, ſequeretur notabilis dilatio reſpectu poſteriorum, qui miſſas comendauerunt, nec commoditatē haberet ſatisfaciendi per alios, nō ſolū minimè eſſe illicitū; ſed cautelā eſſe optimā, alternatim, vel in confuſo celebrare, ob regulam illam, de duobus malis minus eſt eligendum *can. quod Dauid* 22. *quaſt.*4. quem tex ad hoc allegat *Andreas Gaill. lib.*2. *obſeruat.*57. *num.*2. cùm non poſsit negari, minus malum eſſe, vt omnes recipiant quotidie partē miſſæ, vel alternatim ſuffragium ſentiant, quàm, vt iſti poſteriores diù illo ſuffragio, vel gratiæ aſſequutione defraudentur. Mētionem ſepius egi de obligatione rōne elee-
119 moſinæ, quia certū eſt, hūc debere præferri ei, cui liberaliter à Sacerdote miſſæ pollicitæ fuerūt, ꝑut de creditore ex titulo oneroſo, notāt Doctores cōniter, apud *Reginal. loco ſup. cit. n.*239. debere ꝑferri creditori ex titulo lucratiuo, ſeu gratioſo.

SECTIO XVII.

Sacerdos peccans celebrando, an ſatisfaciat ei, cui ex iuſtitia tenetur celebrare.

ET ſi ſupra *quaſt. praced. ſect.* 15. fuit quæſitum, An Miſſa boni, & mali Sacerdotis ſit æqualis valoris, Tamen non eſt præcluſa mihi via quærēdi etiā hic, an Sacerdos peccans celebrando, ſatisfaciat ei,

ei, cui ex iuſtitia tenetur celebrare; cùm etiam *D. Thom. in 3. par. quaſt. 82. aliàs 23. de Sacramentis* formet de his duobus, duos articulos diſtinctos, dum quærit *art. 5.* vtrum malus Sacerdos Euchariſtiã conſecret, & *art. 6.* vtrũ Miſſa mali Sacerdotis minus valeat, quàm miſſa Sacerdotis boni. Pro huius autẽ quæſiti reſolutione imprimis, & ante omnia in medium afferam reſpõſionem generalem & deindè ſubdam aliquos caſus particulares, q occaſione reſpõſionis remanẽt deciſi ab authoribus. Reſpõdetur igĩt

120 Sacerdotem peccantem in celebratione plenè ſatisfacere obligationi, qua tenetur celebrare, nec tenetur aliquid reſtituere; hæc ſunt verba *Suarez tom. 3. in 3. partem diſp. 86. ſect. prima ad finem.* cõſentiunt communiter ſcribentes, præcipuè *Henriquez, Nugnus, & alij, quos refert, et ſequitur Bonacina diſp. 4 de Sacram. quaſt. vlt. p. 6. num. 5.* Ratio ſumitur ex concluſione *D. Thom. citato ar. 5.* nem-

121 pè quòd Sacerdos malus, & ſi illicitè, tamen validè conſecrat, quæ concluſio eſt de fide, vt teſtantur *Conink. Valentia, Vazquez eod. ar. 5. Filluccius tract. 5. num. 34.* præter alia Concilia, in quibus hæc veritas fuit ſtabilita, de quibus per *Valent. cit. quaſt. 82. Scortiam lib. 2. de ſacrificio miſſa cap 5. num. 7.* habetur expreſsè in *Concilio Tridentino ſeſſ 7. de Sacramentis can. 12.* vbi habes hæc verba, *ſi quis dixerit, miniſtrum in peccato mortali exiſtentem, modò omnia eſſentialia, quæ ad Sacram. conficiendum, vel cõferẽdum pertinent ſeruauerit, non conficere, aut conferre Sacram. Anathema ſit,* & iterũ *ſeſſ. 22. cap. prim.* per hæc alia verba. *Et hæc quidem eſt illa munda oblatio, quæ nulla indignitate, aut malitia,* &c. itẽ verificatur eadem concluſio, etiam ſi Sacerdos ſit excom-

122 municatus; hæreticus, ſchiſmaticus, aut etiam degradatus, vt per eundem Sanctum Doctorem *loc. ſup. cit. art. 7. & 8.* & proſequuntur ſupra citati authores in ſpecie *Caietanus in Appendice ad dictum artic. 7.* qui teſtatur, quod cõtrarium aſſerere ſit hęreſis, & ſi authores, qui hoc aſſeruerunt nõ ideò dicendi ſint hæretici, & ſi in hoc errauerint, vt fuit *Magiſter, apud Filliuccium loc ſup. cit.* & *Scot. apud Bartholomeum de Sãcto Fauſto lib. primo de indulgentijs, & Iubileo quaſt. 54. verſ. ex quo colligitur,* qui docuerunt omnes excommunicatos nõ tolleratos ab Eccleſia, & Hęreticos, & degradatos, nullũ efferre

offerre verum ſacrificiũ, atq; adeò eorum miſſas non poſſe eſſe alicui vtiles, fundati in aliquibus Sanctorum Patruũ authoritatibus, quæ intelligẽde, ſunt non de valida, ſed de licita conſecratione, cùm certum ſit, celebrantem in peccato mortali committere grauiſſimum ſacrilegium, ac cẽſuratum prçter ſacrilegiũ, incurrere etiam irregularitatem. Quod verò multò grauius

123 us peccet, qui Sacerdos ſimulat conſecrare, & non cõſecrat, quia eſt in peccato mortali, vel cenſura, quàm in tali ſtatu conſecrans, habetur in *cap. de homicidio extra de celebratione miſſarum vbi Panormitanus, & alij, ac notant Petr. Matteus de Rubris in Adnot ad Rubricas miſſalis c. 8. Scortia de ſacrificio miſſæ lib. 2. cap. 6. num. 2.* fauet *Valentia in 3. par. tom. 4. diſp. 6. quæſt. 8. Puncto 2. verſ. deniq; notetur*, vbi docet, nullo caſu

124 fas eſſe hoſtiam non conſecratam peccatori porrigere cauſa vitandi ſacrilegij, quia maiori peccato eſſet reus, nempè idolatriæ, vnde vt notat eruditè *P. Diana par. 3. ſuarum reſolutionum tract. 6. reſolut. 83. ad finem*, quando *Ioannes Sancius* docet *in ſuis ſelectis diſp. 35. num. 6.* licere

125 Sacerdoti miniſtrare hoſtiã non conſecratam pro conſecrata mulieri, quã cogit maritus ad communicandum, quæ ſine iactura famæ nõ poteſt communionem ommittere, ſupponit de hac re, eſſe ipsã conſciam mulierem, & ideò *Caſtrus Palans* immeritò dictum authorem carpit. Nota occaſione illorum verborum *Valentiæ*, ibi *nempe idolatriæ.* verba *Suarez tom. 3. in 3. p. diſp. 65 ſect. 2. ad finẽ quæſt. 79.* quæ ſunt ſequentia, *Sed quæret aliquis; ſi contin-*

126 *gat quando aliquis prudenter, & abſolutè adorat hoſtiã, re vera non eſſe conſecratam, an ille actus ſit vera latria? Reſpondetur, illum actum eſſe moraliter bonum, & honeſtũ, quia procedit ex motiuo honeſto, & per prudentiam regulatur, vt ſuppono, vnde fit, eſſe latriam, & actum Religionis, &c.* Sacerdos hoſtiam non conſecratam fingens pro cõſecrata, an ſit ſuſpectus de hæreſi, *Farinaccius de hæreſi quæſt. 178. §. 8. num. 49.*

Conſequentia, quod ſcilicet ex eo, quia Sacerdos in peccato, cenſura, &c. vere cõſeceret ideò ſatisfaciat ſuç obligationi, patet ex his, quæ dixi *quæſt. præced. ſect. 11.* nẽpè applicationem ſacrificij pro eo, cui tenetur Sacerdos ex iuſtitia, fieri ante, vel in ipſa cõſecratione, & clarius *ibid. ſec. 8. n 47.* applicationẽ ſequi cõſecrationem. Ca

CASVS PRIMVS.

Sacerdos, qui extra diem Natiuitatis Domini illicite celebrat plures miſſas, an poſſit etiam pluribus ſatisfacere, qui dederunt ſtipendium.

AFfirmatiuè reſpōdet *Suarez tom. 3. in 3 par. ſect. 2. verſ. dico tertio ad finē*, vbi probat, quòd pro miſſa ſollemni poteſt recipi, & taxari maius ſtipendium, quàm pro priuata, quia, vt ipſe ait, quo maius miniſterium Sacerdos exhibet, ēt aliquid amplius ad ſubſtentationem ſuam recipere poteſt, & deindè infert
127 *quo die Sacerdos plures miſſas facit, poteſt plura ſtipendia etiam ab eodem recipere, imò licèt contingat, eum peccare contra obedientiam, vel Religionem, plures miſſas eod. die dicendo; ſi tamen pro eis plura ſtipendia accipiat, contra iuſtitiam non peccabit, quia licèt iniquè agat ſecundò, aut tertiò ſacrificium eod. die offerendo, tamen ſacrificium illud validum eſt, & effectum habet ex opere operato*, & ſi olim plures afferebātur cauſę ob quas liceret extra diem Natiuitatis pluries, quàm ſemel cele-
128 brare, hodiè id non licèt, *Vazquez tom. 3. in 3. par. diſp. 232. num. 48.* qui ait Conſuetudine hodie confirmatum eſſe, in nullo ex prętenſis caſibus, licere pluries in eadem die celebrare, imò nullam in eis reperiri veram neceſſitatē, niſi vbi quis haberet duas Eccleſias in diuerſis oppidis, & propter paupertatem non poſſet habere Vicariū, Addo quod etiam hoc caſu, neque ſit licitum; niſi conſulta Sacra Congregatione, vt per *Barboſam de officio, & poteſt. Parrochi cap. 11. num. 9.* vbi refert, quod cùm peteretur nomine Adminiſtratoris Poſſauien. An propter penuriam Sacerdotum in Auſtria ſuperiore, à qua poſtremò expulſi fuerunt hæretici, liceret Sacerdotibus in Dominicis, & feſtis diebus duas miſſas in die celebrare? Sacra Congregatio cenſuit *concedendum ſtante neceſſitate*, & quia certum eſt, hoc caſu, dictum Sacerdotem incurrere peccatū mortale, & poſſe puniri ab officio Sanctæ Inquiſitionis per ea, quę dixi *prima par. tract. de officio, & poteſt. Confeſſarij recoll. 22. num 15.* fuit ab aliquibus dubitatum, an
130 incurreret aliquam cenſuram a iure impoſitam, & reſpōdi pro negatiua, ex textu in *can ſufficit de conſecrat diſt. prima*, vbi leguntur hęc verba, *qui pro pecunijs vna die plures miſſas facere prę ſumūt, non euadunt damnationem*, &

in *cap. conſuluiſti de celebratione miſſarum* habentur hæc alia verba *ſufficit Sacerdoti ſemel in die vnam miſſam celebrare, excepto die Natiuitatis, &c.* quando enim Sum. Pontifex voluit ponere in ſimili materia pœnam cenſuræ, veluti cõtra reliquentes miſſas inceptas, vel non communicantes in miſſa, expreſsè illã poſuit, ergo ſignũ eſt in hoc caſu noluiſſe eam imponere videte *Menoch. in Addit. ad 2. lib. de arbitrarijs caſu* 40. Qui *centuria 6 quæſt.* 561. *nu.* 10. *&* 11. poſt *D. Antonium, Caietanum, Diaz, & alios*, refert eſſe etiam latam excõmuni-
131 cationẽ contra Sacerdotẽ celebrantem abſque debito veſtitu, & indumentis Sacerdotalibus, præter alias pœnas, quibus arbitrio ordinarij poteſt puniri, ſed intellige, niſi fieret ad grauiſſimũ periculũ vitæ vitandum, modò non cedat in contemptum Religionis, & fidei *Layman tract, 4. de legibus cap. 14. nu. 4. poſt Suarez, Vaſquez, &* ConinK. Quid
132 autem ſi celebraret abſque cingulo benedicto, vel Patena, aut Calice non conſecrato, vide *Dianam par. 1. tract. de celebr. miſſ. reſol. 68. & ſeq.*

CASVS SECVNDVS.

Sacerdos non ieiunus celebrans miſſam, an ſatisfaciat ei, qui dedit ſtipendium.

DAtur præceptum Eccleſiaſticum, vt hoc ſacrificium vbi ſumitur etiam à Sacerdote Sacramentum Eu-
133 chariſtię fiat à ieiuno, vt latè poſt alios *Fagundez lib. 3. in primum præceptum Eccleſiæ cap. 5. num.* 20. à quo præcepto, cùm ſit de ieiunio naturali, non excuſat paruitas materiæ, nec excuſat inaduertentia, dummodo id, quod traijcitur fuerit ſumptũ per modum cibi, vt per eundem *Fagundez lib 3. in tertiũ prçceptum Eccleſiæ cap. 5. nu.* 24. qui benè ex hoc infert *num.* 14. non frangi tale ieiunium, ſi quid per modum reſpirationis attrahatur, quod poſſit nutrire, vt muſca, vel ſimile aliud, item neque ſi aliquid in ſtomachum traijciatur ex attractione aquæ, facta per nares, & *num.* 15. idem aſſerit de eo, qui deglutiuit ſanguinem, vel humorem ex dentibus, vel ex capite decidẽtem in os, vel caſu ex ore manantem; idẽ quoq; dicẽdum eſt de ſanguine, qui ex labio ſecto effluxit, vt contra *Henriquez* videtur concludere *P. Diana*

par.

par. 2. tract. de celebr. miſſar. reſol. 52. item de degluciente, aliquid ex proprijs vnguibus, vel papiro, quia nõ habet rationem neque cibi, neq; medicinæ, vt per authores ſupracitatos. Dixi *de deglutiẽte.* quia certum eſt, quòd inter dentes conterere, vt vulgo dicitur *maſticare* papirum, vel aliam rem, quæ nõ habet humorem, non frangit tale ieiunium. Et idem Docti pleriq; dixerunt de eo, qui ante
134 miſſæ celebrationem Tabachũ, vt vocant, in folio, vel in fumo, aut in puluere recipiunt. Nam primo caſu de folio, & fumo, tãtum poteſt cõtingere traiectio humoris alicuius ex capite manantis in ſtomachum, & ſecundo caſu de puluere fit attractio per nares, & ſic licèt aliqua eius pars traijciatur in ſtomachũ, non impedit, vt dixi de aqua attracta per nares. Secus eſt primo caſu; ſi aliquid de folio etiam in aduertẽter traijciatur, fauet in ſimili *Petr. Matteus de Rubeis in Annotat. ad Rubricas Miſſalis cap. 9 num.*
135 3. loquens de eo, qui aromata ori impoſuit ante celebrationem ad euitandũ aerẽ noxium, & illa dentibus contriuit, dumodo nihil degluciatur, docet, non frangi iſtud ieiunium.

Tale pręceptum, & ſi obliget ad mortale, vt omnes aſſirmant, imò Sacerdos non ieiunus celebrans debet puniri ab officio Inquiſitionis, vt etiam dixi *par. prima noſtri tract. de offic. & poteſt. Cõfeſſarij recollect. 22. nu 14.* Tamen ſi ita de facto celebret,
136 verè conſecrat ita *gloſa in can. liquidò de conſecratione diſtinctione 2. verbo ſeruatur,* quæ ſubdit rationem, quia aliàs nõ conſecraſſet Dominus, qui dedit hoc Sacramentum Diſcipulis poſt cænam, & ſic non ieiunus, & notat *Goffredus in ſumma, titulo de celebratione miſſarum nu. 10.* ergò etiam ſatisfacit danti ſtipem, vt ſupra.

Hac occaſione nõ pigebit expẽdere verba Rubricę circa hanc materiam practicabilem, ſub *tit. de defectibus corporis*. Primò occaſione illorum verborum, ibi, *ſi quis non eſt ieiunus poſt mediam noctem.* Quæri poteſt, quid ſi
137 ob diſcrepantiam Horologiorum non benè colligi poſſit, an Sacerdos comederit, vel biberit antè, vel poſt mediam noctem, quod faciliter poteſt euenire in Ciuitatibus, vbi sũt plura horologia, quorum vnũ ſignat ante, & aliud poſtea, An ſtante hoc dubio poſſit celebrare, vel potius debeat abſtinere, *Sanch. lib. 2. de matrim. cap. 41. nu. 40.* Re-

ſpondet diſtinguẽdo inter ca-
ſum de ſimpliciter circa hoc
dubitante, an comederit, vel
biberit ante, vel poſt ſignatã
mediam noctem, & casũ vbi
dubium accideret ex diuerſi-
tate horologiorum. Et primo
caſu cõcludit abſolutè, quòd
talis Sacerdos nõ poſſit miſ-
ſam celebrare, nec ſi laicus
erit, communicare, quia in
dubio melior eſt cõditio poſ-
ſidentis, hoc autem caſu nulla
eſt poſſeſſio ex parte Sacer-
dotis; ſed potius ex parte prę-
cepti miſſandi, aut communi-
cãdi ſeruato ieiunio naturali,
ergò; ſequitur hanc ſententiã
*Fagundez lib. 3 in tertiũ præ-
ceptum Eccleſiæ cap primo nu.*
18. *Caſtrus Palaus diſp. 3. P.*
138 8. *nn.* 9. vbi idem aſſerit de
dubitãte, an deglutierit aquã,
quando ante miſſæ celebra-
tionem abluit os; intellige in
quantitate notabili, vt infra
in fine caſus. In ſecundo caſu
docet *Sãchez* abſolutè poſſe
Sacerdotem celebrare, & lai-
cum communicare, quia tunc
diuerſitas facit vtramq; opi-
nionem probabilem, quo ca-
ſu non ſolum hic amplius nõ
dicitur dubius, ſed opinans, &
in eo non habet locum regu-
la illa de poſſidente, ſed alia,
quod ex duabus, vel pluribus
opinionibus probabilibus, li-
ceat amplecti, quam quis ma
luerit, vt latè diximus *prima
par. noſtri tract. de offic. & po-
teſtate confeſſarij recollect.* 2.
ſequitur *Petr. Matteus de Ru-
beis in ſuis annotationibus ad
Rubricas Miſſalis cap 9. num.
primo verſ. ſecũdo petes*, Quòd
diximus de diſcordantia ho-
rologiorum nõ habet locum
139 vbi idem Horologium bis
ſignat, quia certum eſt, quòd
in primo ſigno hora iam eſt
completa; imò ex *Sanch. loco
ſupracitato in fin. numeri* 40. ſi
140 qs. biberet qñ cepit ſonare
hora medię noctis, & deſit, bi-
bere qñ ſonant vltimus pul-
ſus ſex horarũ in Italia, duo-
decim in Hyſpanias nõ poſſet
die ſequẽti celebrare, vel cõ-
municare, quia vt diximus cũ
primus pulſus horæ ſonat, iã
eſt hora expleta. Quid agen-
141 dum vbi eiuſmodi dies na-
turalis non poteſt diſtingui à
media nocte iu mediam no-
ctem, vt contingit ſub polo,
ob longam ſolis præſentiam,
vel abſentiam? Reſpondet
P. Matteus loco ſupracitato,
conſtituendos eſſe dies pro-
portionatos noſtris ex motu
cœleſti, æſtate quidem, ſolis,
qui ſuper Orizontem conti-
nuè circuit per aliquot men-
ſes, ita vt vna circulatio, diem
conſtituat. Hieme cum Sol nõ
aſcendit ſuper Orizontem, ex
motu Stellarum, eadem pro-
portione facta initio à pũcto,
qui medię noſtrę nocti reſpõ-
deat,

deat,& in quo etiam finiatur circulatio.

Quòad alia verba ipſius
142 Rubricæ ibi *ſi reliquiæ cibi remanẽtes in ore tranſglutiã- tur non impediũt communionem,cùm non tranſglutiantur per modum cibi, ſed per modũ ſaliuæ*,Concordant Doctores cum verbis Rubricæ,quando hæc traiectio fit inaduertenter;Diſcordant tamen,vbi talis traiectio fit aduertenter, v.g. aduertit quis, illas reliquias habere in ore, & poſſet expuere, & non expuit; ſed deglutit, an poſſit celebrare, vel communicare *Gauantus par.3.ſuorum commentariorũ in Rubricas Miſſal. tit. 9.poſt Paludanum*,videtur aſſerere, hoc caſu impedire cõmunionem,vel celebrationem,idem docet *Filliuccius tract.4.de Eucharistia num.* 236. malè, ſua pace allegãs *Suarez*,q ve rè non eſt huius opinionis,vt infra; Huic opinioni videtur ſe ſubſcribere *D.Thom. in 3. par.quaſt.80.art.8.ad* 4. vbi aſſerit, *tales reliquias cibi in ore remanentes* ; *ſi caſualiter traſglutiantur*; *non impedire ſumptionem Sacramenti, quia non traijciuntur per modum cibi,ſed per modum ſaliuæ*, & videtur ſatis hæc opinio cõfirmari ex verbis ſubſequentibus ipſius Rubricæ,ibi *idem dicendum ſi lauando os,deglutiantur ſtillæ aquæ præter intẽtionem*,clauſula enim iſta *præter intentionem* cùm ſit poſi-
143 ta in fine ipſius §. refertur ad omnia præcedentia in *eod.* §.iuxtà regulam *cap. olim de reſcriptis cap. inquiſitioni de appellationibus*,maximè,cùm non ſit diuerſa ratio inter vtrumque caſum contentum in dicto *§.Garzias par.* 11.*de beneficijs cap.*10.*nu.*136.quod non ſit diuerſa ratio.Patet ex verbis *D.Thomæ loco ſup.cit.* quæ videntur eadem cũ verbis Rubricæ, & ab eo ſũpta, qui immediatè, ita ſubdit,*& ead. ratio eſt de reliquijs aquæ, vel vini, quibus os abluitur, dummodo non traijciantur in magna quantitate, ſed permiſtæ ſaliuæ, quod vitari non po-*
144 *teſt*.Contrariũ tamen,quòd de conſilio tantum teneatur dictas reliquias expuere, videtur ſentire *Suarez tom. 3. diſp.68 ſect.4.concluſ.* 2. *in fi.* vbi, & ſi fateatur opinionem *Paludani* non eſſe improbabilem, concludit tamen cum *Tabiena*,hoc eſſe de conſilio, ibi, *quamuis enim tamen ſemper ſecurior pars eſt eligenda*, ſcilicet conſulendum eſt,vt in huiuſmodi caſu expuãtur potius,quam tranſglutiantur,ſequitur *P. Matteus de Rubeis citat.cap.9 num.3*,qui clarius loquitur. Ratio huius ſenten-
145 tiæ non eſt, quia poſt mediam

diam noctem minimè recipitur aliquid ab extrinſeco, vt putat *Tabiena*, ſed quia præter intentionē in ore remanſerunt, ideòq; reliquię nuncupantur, quæ ratio non militat in caſu, quem infert *Tabiena*
146 de eo, qui pro voce, aut pectore recipit in ore ſaccarum ſeu, vt vulgò dicitur *Pizzetta*, ſeu aliud electuarium, quæ paulatim liquefiunt, vt ſcilicèt etiam ſi talis non ſit mo raliter certus, ſe nihil ex materia illa poſt mediam noctē traieciſſe, poſſit miſſam celebrare, cōmunicare, &c. Quā opinionem ex Neotericis ſequitur *Bartholomeus ab Angelo in examine* Confeſſariorū *Dialogo 4.§.214.lit. A.* quoniam hæc nō poſſunt dici reliquiæ cùm non remanſerint præter intentionem inter dētes; ſed potius cenſeri debet, noua comeſtionis continuatio, vt benè *Suarez loco ſupra citato, quem præter Vaſquez, Reginaldum, Bonac. Molſ. CominK, et Siluium*, quos refert, & ſequitur teſtando de communi *P. Diana reſol. 51. ſub tract. de celebratione miſſarū*, docent *Filliuccius tract. 4. n. 236. Petr. Matteus de Rubeis citato cap. 9. num. 3. ad finem, Ioannes Baptiſta de Bertis in ſuis reſolutionibus moralibus circa ſacrificium miſſæ fol. 15.* Pro qua ſententia addo auctoritatem Rubricæ, quæ loco ſupracitato ſolum concedit celebrationem in his duobus caſibus, nempè reliquiarum, quæ traijciuntur per mo dum ſaliuæ, & deglutionis ſtillæ aquæ præter intentionem; ſi cōtingat occaſione abluēdi os, ad quorum neutrum ſpectat receptio liquoris, de quo ſupra, vt clarum eſt. De ieiunio requiſito pro celebratione, vel communione in nocte Natiuitatis Domini, vide *caſu ſequ. ad finem.*

CASVS TERTIVS.

Sacerdos celebrans extra horam debitam, an ſatisfaciat ei, qui dedit eleemoſinam.

HVnc caſū reſoluit poſt *D. Thomam, & Paludanum, Ioannes Baptiſta de Bertis in ſuis reſolutionibus moralibus de ſacrificio miſſæ quaſt. 2. art. 2. dub. 2.* pròut ſupra fuerūt reſoluti alij caſus,
147 nēpè quòd & ſi peccet mortaliter Sacerdos notabiliter excedens horam debitam in celebrando miſſam: tamen ſi de facto celebret, quacumq; hora id faciat, verè cōſecret, & per cōſequens ſatisfaciat ei, cui tenetur ex iuſtitia. Nūc remanet, vt breuiter explicemus de hora, qua debet miſſa ce-

celebrari, & quando quis illam tranſgrediatur notabiliter, & ſic committat peccatũ mortale. Circa primã partẽ dubij communiter DD. conueniunt in hoc, quòd ſcilicèt
148 miſſa non poſſit incipi ante auroram, & poſt meridiem terminari, habetur in *e. primo de celebratione miſſarum*, quia quamuis Chriſtus Dominus Noſter miſsã celebrauerit nocte, in vltima cęna, tñ paſſus eſt in die; crucifixus ſiquidem linquis Iudeorum hora tertia matutini temporis, & in crucem actus hora 6. ita *Fagundez lib. 3. in primum præceptũ Eccleſiæ cap. 17. num. 2. iuncto num. 11.* alias rationes adducit *Layman citato lib. 5. tract. 5. cap. 4. num. prim. Bonacina diſp. 4. de Sacram. quæſt. vlt. Punct. 9. Molfeſ. tract. 3. ſua ſumma cap. 10. nu. 21. & ſeq.* Concordant etiam, quòd dictum tempus non phiſicè, vt ita dixerim, accipi debeat, ſed moraliter, & tandem, quòd præceptum iſtud ſit ſub culpa mortali, ceſſante iuſta cauſa,
149 vel priuilegio, item iuſtam cauſam reſpectu Parochi, eſſe pro communicando infirmo, iam iã morituro, notabiliter ſummo mane ante lucem celebrare, vt poſt alios nouiſſimè aduertit *Barboſa de offic. & poteſt. Parrochi cap. 20. nu. 35.* vbi *num. ſequ.* negat contra alios, eſſe licitum ex ead. cauſa, quando non adeſt Eucharistia conſecrata, bis eod. die celebrare. Diſcordant autem in ſecunda parte dubij; Quãdo. ſ. quis notabiliter di-
150 catur miſſam celebrare ante auroram, vel poſt meridiẽ, vt indè ſciatur, quãdo ob hãc cauſam Sacerdos cenſeri debeat commiſiſſe peccatum mortale, vel nõ, vt eſt videre apud doctiſſimum *Dian. par. prima ſuarum reſolut. moralium tract. 13. de celebratione miſſarum reſolut. 33. & 34.* Qui, quòad primũ caſum de inceptione miſſæ, concludit ex probabiliori opinione, omnes Sacerdotes poſſe celebrare per horam cum dimidio ante ſolis ortum, & etiã antè duas horas antè Solis radios apertos, Quò verò ad ſecundum caſum, concludere videtur cum *Siluio.* Sacerdotem poſſe celebrare poſt meridiem, dummodo non attingat ſpatium vnius horę, & ſic putat, notabiliter dici celebrare poſt meridiẽ eum, qui poſt horam, trãſacto meridie
151 celebrauerit, & quidem ſi nos velimus metiri tempus circa primum caſum reſpectu ortus Solis, placet doctrina *Suarez & aliorum*, quam dicit probabilem, & in praxi tutam *Layman loco ſupracitato num. 2. ad finem*, ſatis fo-

re

re ad culpam euitandam ; ſi
miſſa priuata ad initiũ aurorę
finiatur, et proindè duabus
circiter horis antè Solis or-
tum, miſſam inchoare illicitũ
non eſſe ; ſi verò metiri veli-
mus illud tempus ab aurora,
meum animum ſatis implet
opinio *Henriquez*, quam vo-
cat probabiliorem *Fagundez*
citato cap. 17. num. 6. in fine,
& ſequitur *Molſeſius loco ſu-*
pracitato, notabile tempus eſ-
ſe dimidium horæ ante auro-
ram, & poſt meridiem, cõtra
Azorium ab eo relatum, qui
exiſtimat eſſe tertiam partẽ
152 horæ ; Quæ ſint cauſæ iuſtæ
anticipandi dictum tẽpus, vel
poſtponendi, enumerantur à
præcitatis authoribus, vbi
etiam de priuilegijs Regula-
rium circa id, præcipuè vidẽ-
dus eſt *Fagundez loco ſupra-*
153 *citato*, & quod Epiſcopus in
caſu particulari poſſit in hoc
diſpenſare ob iuſtam cauſam
notat *Layman citato cap. 4. n.*
3. & 4. Dixi in caſu particu-
lari, quia ſimpliciter, & gene-
raliter ſolum diſpenſat Sum-
mus Pontifex, & talis diſpen-
ſatio debet cõtinere deroga-
tionem Concilij Tridẽtini, vt
optimè *Fagundez eod. loco n.*
3. ad finem, De priuilegio pro
nocte Natiuitatis Dñi No-
154 ſtri. Certum eſt enim, Di-
uina officia hac nocte ita di-
ſponi debere regulariter, vt
miſſa celebretur hora ſepti-
ma noctis, inſtãte iam media
nocte, nõ enim ante mediam
noctẽ iuxtà Sacros canones,
celebrari debet miſſa, cùm
ab ea incipiat dies naturalis.
155 Dixi *regulariter*, quia in Ca-
pella D. Papæ in qua incipiũt
officia circa quartam horam
noctis, & ſi etiam, ita diſponi
ſolent res, vt inſtante media
nocte, miſſa celebretur; tamen
ſi aliquando contingat, vt di-
cta hora ſeptima pueniatur,
cũ talis actio peragatur præ-
ſente Summo Pontifice, ac
habeat plenitudinẽ poteſta-
tis, & poteſt nõ ſolum diſpen
ſare; ſed etiam cum opus erit
abrogare ius poſitiuũ, inter-
pretatione cẽſetur diſpẽſare.
156 Item ex ſpeciali priuilegio
Sedis Apoſtolicæ in Eccleſia
Sancti Marci Venetijs, in qua
officium incipit ſero Vigiliæ
eodẽ ferè modo, quo ex præ-
ſcripto ordinis Romani olim
fiebat, illa tamen miſſa, quæ
ante mediam noctem ibi ce-
lebratur non cenſetur ſpecta-
re ad ſequentẽ diem Natalis
Domini, quæ incipit, vt dixi à
media nocte ; ſed potius ad
præcedentem, ac propterea
157 celebrãs debet eſſe ieiunus
à media nocte præcedenti, &
ita obſeruatur, quòd ſi manè
celebrauerit Miſſam de Vigi-
lia, ẽt in ea non debet ſumere
purificationem: nam aliàs nõ
eſſet

eſſet ieiunus,& ſi in ſequenti
die voluerit reliquas duas
miſſas celebrare, aduertat vt
cœnam ſumat ante mediam
noctē,ita *Pater Andreas Piſ-
cara Caſtaldus in ſua Theoria
Cæremoniarum* mox.Deo ad-
iuuāte in lucem,licèt poſthu-
mè proditura.Difficultas au-
tem verſatur in eo circa no-
ſtram materiam, An non ſolū
158 primam miſſam, ſed etiam
alias duas licitū ſit Sacerdoti
celebrare notabiliter ante
auroram,poſt tamen mediam
noctem? In qua re, & ſi Do-
ctores non concordent. Ta-
men eſt probabilis opinio
Suarez, quā poſt alios docet
*P. Diana loco ſupra citato re-
ſolut.*35. Quidquid talē pro-
babilitatē neget *Nugnus ab
eod.citatus*,ſcilicèt id non eſſe
prohibitum: imò hanc eſſe
communem conſuetudinem,
vbi adeſt magnus numerus
Sacerdotum,teſtatur P. *Mol-
feſius tract.*3.*ſumma cap.* 10.
*num.*22. vbi quòd hoc caſu,
neque expectari debeat, vt
terminetur prima miſſa ſol-
159 lemnis.Quod etiam laici in
dicta miſſa prima ante auro-
ram poſt mediam noctem
poſſint Euchariſtiam ſumere,
ſi parati ſint,& ieiuni poſt di-
ctam mediam noctem, patet
ex his, quæ poſt alios notat
*Fagundez lib 3.in primū prę-
ceptum Eccleſ.cap.17.num.*20

Qui concludit, poſſe Laicum
communicare in illa miſſa,
quam Sacerdos ex priuilegio
celebrat antè auroram. Dixi
*& ieiuni poſt mediam noctē,
&c.*nam vt etiam docet idem
*Fagundez lib.3.in tertiū præ-
ceptum cap.5.num.6.*nō opor
160 tet, vt qui communicaturi
ſunt, cibum digeſſerint, vel
poſt illū dormierint, & habe-
tur expreſsè in *Rubrica Miſ-
ſalis, cū de defectibus diſpoſitio
nis corporis §.2.*licèt cōtrariū
aſſerat *gloſſa in cap. nihil.7.
quæſt.prima.* Quamobrem
ſubdit idem *Fagundez loco ci-*
161 *tato*, Sacerdos, qui propè
mediam noctem cenauit in
Dominica, quæ eſt peruigi-
lium Natiuitatis Domini,po-
teſt licitè ſtatim poſt mediā
noctem ſacrum efficere etiā
ante ſomnū ceptum. Quod
162 hac die poſſit Sacerdos re-
cipere tria ſtipendia pro tri-
bus miſſis,quas celebrat, pa-
tet ex dictis ſupra *nu.* 127. &
in terminis notat *Fagundez
lib 3.in primum præceptum c.
8.num.5.in fine* Sicut etiam
163 Capellanus obligatus quo-
tidie celebrare cū applicatio
ne Sacrificij,hac die ſufficit ſi
vnius miſſæ ſacrificiū illi ap-
plicet,vt dixi 3 *par.de iubileo
ſub n.*32. & proſequitur alijs
allegatis *Fraxinellus ſect.* 4.
*concluſ.*4.*§* 21. *in vltima edi-
tione.* Ratio eſt illa,quia lex

Hhhhhh fun-

fũdatoris reſpicere debet fre-
quentiam,& non quæ de ra-
ro accidũt ad *tex.in l.nam ad*
ea ff.de legibus, item non te-
netur eo die niſi vnicam miſ-
ſam celebrare,ſicut etiã Par-
164 rochus nõ tenetur niſi vnã
miſſam eodem die celebrare,
Fagundez loco ſupracitato c.
15.num.8. teſtatur de cõmu-
ni Layman *lib. 5. tract.5.cap.*
3.num.2.Barboſa de officio,et
poteſtate Parrochi *cap. 11.nu.*
8. Quidquid aliqui authores
in hoc ſcrupulum ingerãt, de
quibus per *Fraxinellum loco*
ſupracitato num. 2. ad finem,
Nam etiam, quis eodem die
non tenetur niſi vnicam miſ-
ſam audire, vt pro certo ſup-
ponunt authores teſte *Fa-*
gundez loco proximè citato.

Tandẽ dubitari poteſt cir-
cà hanc materiam.An Sacer-
dos volens celebrare omnes
tres miſſas in die Natiuitatis,
165 poſſit celebrare ex his tri-
bus, quam maluerit. Aliqui
enim putant,dicendam eſſe,
vel primam, vel tertiam,&
potius tertiam,cùm eius ora-
tio cõcordet cum officio; ſed
contrarium poſt *Ledeſmam*,
docet *Villalobos tract.* 8. *dela*
miſſa difficultate 22.ſub num.
2.vbi habet hæc verba, *Bien*
es verdad, que ſe podria dezir
de noche qualquiera de las tres
miſſas come no fueſſe mas que
vna, que es coſa accidental de-
zir vſta o aquella, Et ſi ſibi
cõtradicat,ex quo antea ſub-
ſtineat cõtra *Suarez,et alios,*
de quibus nos ſupra, non eſſe
licitum dicta nocte notabili-
ter ante auroram celebrare,
niſi vnam miſſam,quia Eccle-
ſia mandat, vt in prima miſ-
ſa dicatur *Communicantes, &*
noctem ſacratiſſimam celebrã-
tes,ergo ſaltem in nocte, put
ipſe loquitur, tenetur Sacer-
dos, quando vult celebrare
miſſam dicere primam, & nõ
ad ſui libitum vnã ex tribus,
prout ipſe poſtea docet.Pro
opinione igitur,quòd licitum
ſit dicere vnam ex illis,quam
maluerit Sacerdos, ſunt Za-
nardus in Directorio Cõfeſſa-
riorum,& Theologorum par.
prima cum de Eucharistia c.
9.quaſit.7.Vgolinus de officio,
& poteſtate Epiſcopi cap. 16.
num.5.quos ſequitur P.Dian.
citato tract.de celebrat. miſſa-
rum reſol.39.

CASVS QVARTVS.

Sacerdos celebrans tempore pro-
hibito, an ſatiſfaciat ei, cui
reperitur obligatus ex
iuſtitia.

EOdem modo,quo ſupra
decidendus eſt præſens
caſus,vt ſcilicèt,& ſi contin-
166 gat peccatũ mortale in ce-
lebrãdo tempore prohibito,
ea-

tamẽ ſi de facto Sacerdos celebret, verè conſecret, & per conſequẽs ſatisfaciat. Huius loci igitur eſt inueſtigare; qui ſint dies, in quibus prohibeatur ſaltẽ omnibus Sacerdotibus celebrare priuatim, & quando illi celebrando contra dictam prohibitionẽ peccent mortaliter. Quò ad primam partem quæſiti: Reſpõ-
167 detur, *Dies*, in quibus, Sacerdotibus eſt prohibitum celebrare, eſſe Feriam ſextam, & Sabatum hebdomadæ maioris, ſeu Sanctæ, vt habetur in *cap. Sabato de conſecratione diſt. 3.* ibi. *Quod vtique dubiũ non eſt, in tantum eos ieiunaſſe biduo memorato, vt traditio Eccleſia habeat, iſto biduo Sacramenta penitus non celebrari*, vbi *gloſa* exponit de Sacramento Corporis, & Sanguinis D. N. & proſequuntur
168 clarius ibidẽ Doctores. De feria v. eiuſdem hebdomadæ, & ſi aliqui velint eſſe etiam id prohibitum: ita *Frãcolinus de horis canonicis cap. 30. nu. 2. & 8.* Tamen alij Doctores communiter docent, nõ adeſſe prohibitionem Eccleſiæ, neque conſuetudinem, quæ uim legis habeat, cùm dicto die videmus, Sacerdotes doctos, & timoratos ſine vllo ſcrupulo celebrare, & ſi multi abſtineãt, faciunt id, vel ex ignorantia, vel ex deuotione, vel ob alia impedimenta, aut etiam, vt communicent in miſſa maiori ad populi edificationẽ, & ideò licitũ eſſe celebrare eo die, maximè antequã miſſa ſollẽnis ſit finita, & Corpus Chriſti in ſepulcrũ, vt vocant, reconditum, cùm poſtea incipiat officium Paraſceues: ita *Vaſquez to. 3. in tertiam par. D. Th. diſp. 232. num. 17. ſequitur Barboſa de offic. & poteſt. Parrochi c. 11. num. 49. ad finem*, fauet declaratio S. Congregationis pro Diæc. Neapolitana relata inter decreta Diœceſanę Synodus infra referenda, ibi *ante miſſam ſollemnem, &c.* De cõmuni; quòd de hac re nõ adſit præceptũ, & proindè poſſe Sacerdotẽ celebrare ſecretò, vbi eſt periculum ſcandali, & publicè, vbi ceſſat tale periculum, teſtatur *Fagundez lib. 3. in primum præceptum c. 15. nn. 14. verſ. ſecundo, quia, Paulus Layman lib. 5. tract. 5 cap. 4. num. 9.* & ſic non eſt neceſſaria licentia Epiſcopi, ut aliqui putarunt. Accedunt *Reginald. lib. 29. Praxis num. 170. ad finem Melfiſius tract. 3. cap. 14. in fine, Filliuccius tract. 5 num. 105.* Qui teſtatur, Neapoli hoc die, omnes Sacerdotes celebrare ſummo mane ianuis apertis, & Romæ, ac Hetruriæ, ianuis clauſis.

Quęrimus igitur, an prohibitio pro Feria ſexta, & Sabato ſancto ſit ſub peccato mortali? & Reſpondetur, quòad
169 Feriam ſextã, ſeu Paraſceuem; non ſolum eſſe communem Doctorũ ſententiã; ſed apud eos, pro certo ſupponi, eſſe prohibitum eo die priuatim celebrare aliquã miſsam ſub peccato mortali, vt teſtatur *Fagundez citato cap.* 15. *num. etiam* 15. & alijs allegatis probat nouiſſimè *Barboſa de officio, & poteſt. Parrochi cap.* 15. *num.* 48. Et licèt idem *Fagundez ibid. num. ſequenti,* doceat ex probabiliori ſen-
170 tentia, non eſſe illicitum Sacerdotibus eo die more laicorum cõmunicare ſecluſo ſcandalo, & proſequuntur *Molfeſius*, *& Filliutc. locis ſupracitatis*, tamen in contrarium adeſt declaratio Sacræ Congregationis Rituum die 19 Febr. 1622. apud *Gauantũ loco infracitando*, quæ cenſuit *hoc die non eſſe diſtribuendam Euchariſtiam alijs, quàm infirmis* refert. etiam *Barboſa loco citato c.* 20. *n.* 16. *ad finem.*

Quò vero ad Sabatum ſã-
171 ctum, & ſi *Nau. Francolin. Azorius, Vazquez, Reginald. & alij apud authores infracitandos* putent, eodem modo eſſe prohibitum ſub peccato mortali hoc die celebrare ſicut de feria ſexta, & alij, vt *Guttierez, & Sotus* exiſtimẽt, eſſe neceſſariam licentiã Prę lati, vbi mos, & conſuetudo viget, eodem die celebrandi; Tamen ſententia probabilis, vt vocat eam *Layman citato tract.* 5. *cap.* 4. *nu.* 8. docet non eſſe peccatum mortale, ſecluſo ſcandalo, maximè vbi extat talis conſuetudo eo die celebrãdi, & ſi idem *Layman* ſubdat, tutius eſſe abſtinere; niſi aliqua cauſa vrgeat, v. g. ad infirmum communicandũ, vel ſi multi ſollemni officio intereſſe non poterunt, ſaltẽ cum ſuperioris licentia: imò de probabiliori teſtatur *Fagundez loco ſupracitato num.* 17. *ad finem*, & pluribus alijs allegatis etiam dixit *Barboſa ſupracitato cap.* 11. *ſub num.* 50. Qui *Fagundez ibid. n.* 19. expreſsè docet, licere eo die priuatim celebrare etiã ſine licentia Prælati. Et quidem
172 differentia inter hunc diem Sabati, & Paraſceues eſt manifeſta: nam in Paraſceue Eccleſia recolit Paſſionem D. N. pròut realiter geſta fuit, & non miſticè, ideòque non fit conſecratio, ſed hoſtia pridiè conſecrata cum particula in vinum iniecta, à Sacerdote in officio ſollemni illius diei ſumitur *Layman loco ſupracit. cap.* 4. *num.* 7. Indecens enim prorſus indicauit Eccleſia, vt eo die, quo Chriſtus mortuus

in

in monumento recolitur;vi-
uens, & loquens introduca-
tur, dicẽdo per Sacerdotem,
Hoc eſt corpus meum, ita *Fa-
gundez ſupracitato loco n.18.*
173 Ex quibus ſequitur,Sacer-
dotem quotidie obligatum
celebrare ratione Cappella-
niæ, vel beneficij non teneri
his diebus,celebrare, nam
obligatio ſemper interpreta-
ri debet, vt non ſit de re illi-
cita,& quidem & ſi ſit in ri-
gore illicitum dumtaxat ce-
lebrare priuatim in Feria ſex-
ta; tamen alijs præfatis duo-
bus diebus eſt illicitum mo-
raliter ratione cõſuetudinis,
vel deuotionis, quod ſufficit
ad inducendam cauſam iuſtã
excuſationis: ita *Fraxinellus
in ſuo tract. de obligat. Sacer-
dotũ ad miſſas celebrãdas ſect.
4.concluſ.6.§.* 5. vbi excuſat
ẽt ex hac cauſa obligatum
continuatim celebrare miſſas
triginta Sancti Gregorij, &
ſupponit *Fagundez citato c.
15.n.11.& ſeq.*
174 Quòd non detur præceptũ
illis diebus miſſam audiendi;
nam cõſuetudo fecit, vt iſtud
triduum non habeantur pro
feſtis diebus; docent commu
niter DD. vt poſt *Azorium*,
teſtatur *Fagũdez lib.2 in pri-
mũ præceptũ cap.2.n.*13. Quã
do verò ex accidenti in illis
incidit dies feſtus de præcep-
175 to,v.g. Annunciationis B.
Mariæ,vel Sancti Patroni,cer
tũ eſt, quòd ſi dictũ feſtũ inci
dat in feria ſexta,nõ tenean-
tur fideles audire ſacrũ, nec
Prælatos obligatos eſſe,iube-
re,vt miſſa aliqua dicatur, &
per cõſequens neque fideles
obligãtur ad aſſiſtendũ offi-
cio,quod geritur ipſa die, &
ſi teneãtur abſtinere ab ope-
ribus ſeruilibus, quia eo die
non ſit noua conſecratio,nec
verum ſacrificiũ, vt ſupra di-
175 ctũ eſt,Quod hodie eſt ma-
gis certum ex declaratione
S. Congregationis Rituum
19.Feb.1622.His verbis, *In
Paraſceue ſi incidat feſtum
Annunciationis non tenentur
fideles ad miſſam audiendam*
apud *Gauantum in cõmentar.
ad Rubr.Miſſalis par.4. tit.9.
num.24.& Barboſam de offic.
& poteſt.Parrochi cap.11. nu.
46.*& ſic ceſſat ſcrupulus,quẽ
ingerere videtur *Molfeſius
tract.3.cap.17.num.41.* qui &
ſi fateatur, hanc opinionem
eſſe cõmunem; ſubdit tamen
contrariam eſſe tutiorem, &
176 ſequendam. Quod dicitur
in declaratione de feſto An-
nunciationis, eſt exemplum,
& ideo non reſtringit, ſed de-
clarat,Quamobrẽ idẽ dicẽdũ
eſt de alio feſto Diœceſis, vt
ſupponit *Fagundez citato c.
4.ſub n.17.* vbi ponit caſũ de
Dięceſi Bracarẽſi, in qua di-
cta feria ſexta eſt dies feſtus
de

de præcepto vſque ad meridiem quandiù durant Officia, & antea licèt erat dubium circa alios duos dies; nempè
174 feria v.& Sabato; tamen communis opinio, de qua teſtatur *Molfeſius ſupracitato num.41.* ſe habet, obligare præceptum ad Miſſam audiendã, & quando populus eſt numeroſus, ꝙ teneatur Epiſcopus curare, vt dicantur aliquę Miſſæ priuatæ ad hoc, vt detur commoditas fidelibus audiendi Miſſam, aliàs excuſarentur, idem docet *Fagundez citato c.4.num.17.& c.15.nu.19.* vbi, & ſi nõ excludat Prælatos, quin curare debeãt celebrationem plurium Miſſarum in his diebus; concludit tamen, non per hoc, ſi Sacerdos velit celebrare, vt ſupra dictum eſt *numeris præcedentibus*, indigere Prælati licẽtia. Loquitur .n. *loco primo citato* de *Diœceſi* vbi feria quinta eſt dies feſtus, prout ipſe teſtatur de Diœceſi Bracarenſi,
175 & nos addimus Diœceſim Neapolitanam, pro qua extat declaratio Sacræ Congregationis relata inter Decreta Diœceſanæ Synodus Neap. his verbis. *Decreuit S. Congregatio Rituum: celebrandam eſſe vnam tantũ Miſſam in feria v. cæna Domini, in qua Sacerdotes tantum communicent, cũ autẽ in Ciuitate Neapoli prædicta feria v. ſit feſtum de conſuetudine, neq; commodè poſſunt omnes intereſſe vni Miſſa, toleramus, poſſe eo die celebrari quatuor primas priuatas non vltra, & vnam poſt aliam ante Miſſam ſollemnem nimirum in his Eccleſijs, vbi magnus ſolet eſſe concurſus* & ſic patet ratio quare, vt aiebat *Filliuccius loco ſupra citato.* Neapoli hoc die dicuntur plures Miſſæ ianuis aper-
176 tis. Loquitur 2. *loco citato* de Sabato Sancto, de quo latè *Diana parte 2. tract.13. de celebrat. Miſſarum reſol.21. Barboſa de officio, et Poteſtate Parrochi cap.11.n.45.* Qui cõtra *Villalob.* docẽt, poſſe celebrari plures Miſſas illa die, quam ſententiam intelligerem, vbi extaret talis cõſuetudo, aliàs obſeruanda eſt cautela quam dat *Villalobos loco citato*, vt dicantur Miſſæ maiores in dicto loco diuerſis horis: ita vt omnes poſſint Miſſam audire Qui *Diana in fine.* Querit, quę
178 Miſſa dicẽda ſit illa die? ꝙ quæſitũ etiã eſt cõmune cum feria quinta; ſi in illa incidat, Annũciatio, & videt firmare, quod dicẽda ſit Miſſa B.V. vel ſi Sabato Sãcto ꝓpria diei cũ introitu Miſſę Reſurrectionis quę doctrina de introitu non eſt contraria alteri, quam docuit *Pater Andreas Piſcara Caſtaldus in ſuo lib. Sacrarum*

care-

cæremoniarum par. 3. *cap.* 19. quam ſequuti fuimus *in fine noſtra tertia partis de iubileo*, qui loquitur de Epiſcopo, qui hoc mane vult facere ordinationẽ; inquit enim ipſe, debere miſſam incipere à Lytanijs, à qua opinione non videtur omnino diſſentire *Gauantus par.* 4 *ſuorum commentariorum in Rubric. Miſſalis tit.* 10. *num.* 44. vbi *num. ſequenti*, etiam agit de obligatione miſſam audiẽdi hoc caſu. Dixi, *de introitu*, quia ad miſſam dicendam hac die ſi fæſtum inciderit ſollemne, probabilior eſt opinio, quòd debeat dici de currenti, quia cùm fæſtum traſferatur, hoc caſu non eſt amplius miſſa propria, ſed votiua, & miſſa votiua prohibetur in feſto duplici de præcepto ex Sacra Cõgregatione Rituum, apud eundem *Gauantũ*. Cõfirmatur, quia à Sacra Congregatione tantum conceditur, vt
179 ſi iſtud feſtum Annunciationis incidat primo triduo dictæ hebdomadæ, v.g. feria ſecunda, tertia, & quarta, poſſit cantari miſſa de Beata Virgine in propria Eccleſia, vel vbi adeſt Capella huius nominis, cuius ratione, ibi eo die fit magnus concurſus, & fundatur in verbis Rubricæ de translatione fæſtorum, ibi, *in Eccleſijs autẽ vbi Titulus eſt Eccleſia, vel concurſus populi, ad celebrandũ feſtũ quod trãſferri debet poſſunt cantari duæ miſſæ vna de die, alia de faſto, et ita vidi anno* 1630 *obſeruatũ, quia incidit faſtũ prædictũ feria ſecunda hebdomada Sãctæ, & in alijs Eccleſijs fuerũt dicta miſſa de currenti, & non de Beata Virgine.* Vide *Gauãtum tit.* 15. *nu.* 5 *par.* 4. Apud,
180 quem autem ſit authoritas transferendi fæſtum cum ſuo præcepto audiendi miſſam, in diem, quo ex Rubrica recitãdum erat officium; tractat idẽ *Gauantus citato tit.* 9. *nu.* 24. vbi videtur concludere, id nõ poſſe efficere Epiſcopum.

CASVS QVINTVS.

Sacerdos latinus conſecrando in fermentato, & Græcus in Azimo, an ſatisfaceret ei, pro quo eſt obligatus applicare ſacrificium.

NEgatiuè hũc caſum reſoluit gloſa in *c. litteras de celebratione miſſarũ*, quia docet, ita eſſe ꝓhibitũ Græcis vti azimo Latinis verò vti fermentato ad conſecrationẽ, vt ſi Græcus in Azimo, & Latinus in fermentato cõſecrare velit, nihil efficiat, ergò ſecundum eam, neque ſatisfacit danti ſtipem, quia vt dictum fuit ſæpius, ſuprà applicatio

catio valoris,qui debetur pe
tẽti miſſam pro ſe celebrari,
fit in conſecratione, in qua
conſiſtit eſſentia huius ſacri-
ficij miſſæ. Cæterum contra-
ria opinio, quòd nihil referat
181 ad eſſentiam ſacrificij, an
conſecretur panis azimus,
vel fermentatus,eſt non ſolũ
opinio cõmunis Theologo-
rum poſt D. *Thomam 3.par.*
quaſt.74.de Sacram.ar. 4. ſed
certa de fide, vt teſtatur
Suar.ibid.diſp.44.ſect.3.verſ.
dico primo,ConinK eod.art.4.
num.94. Scortia de ſacrificio
miſſa lib.4.cap. primo n. 7.&
alij;dicitur doctrina catholica
à *Gabriele Vazquez tom. 3.in*
tertiam partem diſp. 174.cap.
3. in principio. Legitur enim
de prima conſecratione in
Euangelio, *Accepit Ieſus panẽ*
gratias agens, fregit, &c. nec
additur, qui nam panis erat
iſte, & tamen ille erat Azi-
mus, cũ celebrabatur Paſcha
Azimorum,igitur ad eſſentiã
cõſecrationis Corporis Chri
ſti ſufficit, quòd ſit panis tri-
ticeus,nec refert, an ſit azi-
mus,vel fermẽtatus ſicut ad
eſſentiam conſecrationis ſan
guinis ſufficit, quod ſit vinũ
ex vite,nec refert,an ſit albũ
vel rubrum, vt latius proſe-
quuntur authores ſupracit.
180 Extat tamen pręceptum, vt
Græcus in fermentato, & la-
tinus in azimo conſecret, vt
eſt etiam communis ſententia Theologorum, vtraque pars eſt definita in Concilio Florentino ſub Eugenio IV. in decreto Vnionis in verbis relatis à *Caetano in Appendice ad artic.4.ſupracitatum* Co *nincb.ibid.num. 56. & alijs*, quæ ſunt iſta, *item definimus in Azimo,ſiuè fermentato pane triticeo,corpus Chriſti veraciter confici*: ecce, quod nihil refert reſpectu conſecrationis,an ſit azimus, vel fermẽtatus, *Sacerdoteſq. in alterutro,ipſum Domini Corpus cõficere debere iuxtà Eccleſia ſuę ſiuè Occidentalis, ſiuè Orientalis cõſuetudinem*, eccè præceptum,quod vtiq; grauiter obligare,inquit, *Conineb. loco ſupracitato nu.95.* quo etiam modo loquitur *Ioannes Baptiſta de Bertis in ſuis reſolutionibus moralibus de ſacrificio miſſa quaſt.5. art. primo dub. 10*, Quãdo dicit,quod latinus grauiter peccet cõſecrando in fermentato,ſicut è contra Græcus in azimo, clarius *Fagundez lib.2.in tertiũ præcep tum Eccleſ.cap.primo ſub nu. 15.& cap.2 ſub nu.5.* probat eſſe peccatum mortale, vbi idem dicit de communicãte quàm de celebrãte.Sed quoniam dictum præceptum cãtat de ſeruanda conſuetudinę ſuæ Eccleſiæ, meritò Quęrũt primò Doctores vtrum obli

get

181 get etiam quando Græcus reperitur apud Latinos, & Latinus in Græcia; quod quęſitũ poteſt habere duos ſenſus, *Primus* eſt vbi Gręcus inter Latinos habet Eccleſiam, vel Monaſteriũ in quo ſeruat ſuũ ritũ, prò vt Neapoli, Romæ, &c. & ſimiliter Latinus inter Græcos. Secundus ſenſus eſt, vbi non habetur talis Eccleſia, vel Monaſterium. Primo caſu concordant Doctores vrgere dictum pręcep tum: ita quòd ibi Græcus debeat cõſecrare in fermẽtato, &c. itẽ quòd nec poſſit ibid. Latinus conſecrare, niſi in Azimo, cùm ſit priuilegium conceſſum ipſis Græcis: ita *Suarez ſupracitata ſect. 3. Fagundez ſupra num. 8. & 9. Coninch. loc. cit. n. 119.* Secundò verò caſu diſcordant Doctores, quia aliqui docent non ſolum Græcos incolas in Regione Latinorum, vbi nõ habẽt Eccleſiam, eſſe obligatos cõſecrare in Azimo, ſed etiã peregrinos, vel qui negotij alicuius cauſa ibi reperitur, & ſimiliter Latinus, quando reperitur in Regione Grǣcorũ. Alij diſtinguunt inter Peregrinos, & incolas, Peregrini, inquiunt ipſi, non obligantur ad hoc, ſed benè incolæ, ita *Suarez citata ſect. 3. verſ. illud verò Vaſquez loco etiã ſupracitato à nu.* 17. ConincK. *eodẽ loco nu. 117. & 118.* Qui

182 generaliter docet, Sacerdotem Græcum tranſeuntem per Regionem Latinorum, & Latinũ per Græciã poſſe celebrare, vel ritu Græcorũ, vel ritu Latinorũ, ad ſui libitum tũ expedire, vt Sacerdos Græcus Peregrinus, etiam in Latina celebret ritu Græcorũ, & ſimiliter Latinus inter Grǣcos, quia hæ non ſunt tàm conſuetudines locorum particularium, quàm generales vtriuſque Eccleſiæ, igitur ad hoc viget præceptũ ſeruandi q́ſq; cõſuetudinẽ ſuæ Eccleſię quandiu eius eſt pars, potius quàm imitari alienam, vbi etiam oſtendit, hoc non ſolũ obſeruandum eſſe, quando quis leuiter tranſit per alienã patriam, verum etiam cùm aliquo tempore in ea commoratur, tũ ex Epiſtola Leonis X. Romani Pontificis; tũ etiam ex conſuetudine, item etiam, quia nimis difficile eſſet Sacerdoti, omnes ritus locorum in quibus verſatur diſcere per aliquot mẽſes, &c. idem probat *P. Matteus de Rubeis d. par prima c. 3. verſ. grauiter peccet.*

Quærit *Suarez citata diſput. 44. ſect. 3. ad finem*, vtrum ab hoc pręcepto excuſet neceſſitas, ideſt an liceat Sacerdoti Latino in Eccleſia ſua con-

183 ſecrare in fermentato, ne

proximus ſine viatico decedat, vel ne totus populus ſacrificio priuetur? & Reſpondet, numquam id licere, quia licèt præceptum communicandi in articulo mortis, ſit de iure domino, & præceptū cōſecrandi iuxta cōſuetudinē ſuæ Eccleſiæ ſit de iure poſitiuo; tamen illud primum præceptū eſt affirmatiuū, & ideò obligat duntaxat qñ cōmodè, & cū debitis circūſtātijs obſeruari poteſt, hic autem videtur, quod commodè obſeruari non poteſt, ne vniuerſalis Eccleſiæ conſuetudo facile violetur, ac aperiatur via ad tractandum indignè hoc ſacram, & contēnendi Eccleſiaſticas cerεmonias. Sequitur *Bertis loco ſupracit. dub.* 9 *Fagundez etiā loco ſupracit. Layman lib. 5. tract. 4. cap. 2. n.*

184 4. & dicit eſſe probabiliorē opinionem ante hos omnes *Victoria de Eucbariſt. num.* 83. Confirmatur authoritate eorum Doctorum, qui docent non licere celebrare Sacerdoti, non ieiuno, vbi non adeſt particula cōſecrata pro communicando infirmo, quę opinio eſt probabilior ex ratione ſupradicta, vt per *P. Matthiā de Rubeis in Annot. ad* Rubricas *Miſſalis*, & in terminis, tam noſtris de pane azimo, &c. ac non ieiuno, teſtatur de probabiliori *Victo-*

185 *ria loco ſupracitato.* Quid ſi aliquis comminetur inferre mortem Sacerdoti Latino ſi non conſecrèt in ſua Eccleſia in fermentato, & è contra, an excuſetur à peccato mortali? Reſpōdi excuſari, ex quo iſtud eſt præceptum affirmatiuum, vt dixi ſupra, quod non cēſetur pro hoc articulo obligare, vndè quia præceptum de conſecrando ſub vtraq; ſpecie eſt negatiuum. *Suarez diſp. 43 ſect. 4.* firmat talem cōmina-

186 tionem nō excuſare? Quod ſatisfaciat, quis præcepto, audiendo miſſam Græci in Eccleſia Latina, & è contra *Portellius poſt Comitulum in ſuis dub.* Regul. *verb. miſſa in fine.*

SECTIO XVIII.

Canonicus, vel alius Beneficiatus cantans miſſam Conuentualem, an poſſit illam applicere ei, qui dedit ſtipendium.

NEgatiuè Reſpondet *Bonacina diſp. 4. de Sacram. q. vlt. punct. 7. §. 2. nu. 7.* qui teſtatur fuiſſe ita cōcluſū in Cōgregatione Pœnitētiarię Mediolan. Rationen. affert quia,

187 inquit ipſo, cantans miſſam Conuentualem communiter, & abſolutè loquendo debet miſſam applicare iuxtà Conſuetus, aut Capituli obligationem,

nem,quia in *cap.cum creatura de celebratione miſſarum* ſancitũ reperitur,quòd in Eccleſijs Collegiatis occaſione funerum duæ miſſæ debeant celebrari,altera ſecundum officium diei,altera de mortuis, quòd non videretur dicendũ; ſi miſſa Conuentualis poſſet applicari pro illo defuncto, ſubdit tamen, quòd ſi eſt dubium, an cantans miſſam in aliqua Eccleſia collegiata teneat applicare oneribus Capituli,tunc eam miſſam poterit ad libitum applicare,quia in dubio melior eſt conditio poſſidentis,allegat *Suar.tom. 3.in tertiam partem diſp. 80. ſect.2.& Reginald.lib.29.praxis num.168.* qui tantum loquuntur de iſto onere Eccleſiarum Collegiatarum cantãdi miſſam Conuentualem,vbi ſufficiens eſt numerus Beneficiatorum,de qua re nos infra *quaſt. ſeq. ſect. quinta*, ac etiam agit *Layman.lib 5. ſua ſumm.Theologia moral.tract. 5.cap.3. num. 7.* eod. modo, quo *Bonacina*, loquitur *Fraxinellus ſect.4.concluſ.4. §.16 in vltima editione.* Vt autem verus intellectus huius do-
188 ctrinæ habeatur, Sciendum eſt,quòd ly *cõmuniter, & abſolutè* poteſt ſupponere primò pro cõuenientia,ſeu obligatione anthidorali, qua teneatur Canonicus,&c.applicare dictam miſſam pro fundatoribus, vel benefactorib. Eccleſiarum. Secũdò pro cõſuetudine. Tertiò,pro applicatione facta ab Eccleſia dictę miſſę. Quartò,& vltimò pro obligatione expreſsè iniuncta in fundatione. Primo caſu ſi loquimur de conuenientia, &c. non poteſt procedere, quia tunc ſicut non poteſt eſſe dubium de ipſa fundatione,neque etiam poteſt eſſe dubiũ aliquod de obligatione anthidorali ſtãte fundatione, tamen vt dixi *quaſt.2.num.43* talis obligatio nõ eſt ſub culpa mortali prò hac miſſa,vel illa. Secundo caſu de conſuetudine, neque poteſt cadere dubium.Hãc conſuetudinem exiſtere ĩter Fratres minores de obſeruantia,teſtantur *Corduba in addit.ad compend. Priuilegiorum Mẽdicantiũ verb. Monialis verſ.tertium pũctũ, Rodriquez tom. 3. qq. Regul. quaſt.6.art.6.* Tertio caſu de obligatione Eccleſiæ generali iam ſupra *ſect. 9. quaſt.præcedentis* dictum eſt, nullam exiſtere obligationem generalem ab Eccleſia inductam applicandi ſacrificium. Igitur ex ſufficienti partium enumeratione, tantum remanet, vt habeat locum dicta doctrina in quarto caſu de obligatione expreſſa iniuncta à fundatoribus circa applicationem

dictæ miſſæ, quæ ſic explicata nullam habet difficultatem, nec quòad primam partem, vt ſcilicèt eo caſu non liceat Canonico recipere aliud ſtipendium, & vna miſſa vtriq. oneri ſatisfacere prout ſepius ſupra fuit dictum, nec quò ad ſecūdā partē, vt ēt dictū, fuit ſuprà, quia neque in dubio, quis poteſt recipere nouum ſtipendium, quando fuit à fundatore iuſſum, vt celebretur miſſa, & non eſt certum vtrū iuſſerit etiam, vt pro eo applicetur miſſa. At in caſu noſtro miſſa Conuentualis, non ex fundatoris iuſſione, vt ſupponimus, ſed ex Rubricis potius celebratur, vt infra latius dicetur *quaſt.* 10. *ſect.* 4. igitur nunquam remanet obligata eius applicatio, & per conſequens ceſſante conſuetudine de qua ſuprà, poteſt Canonicus, vel alius cantans dictam miſſam accipere nouum ſtipendium.

SECTIO XIX.

Reſtitutio ex cauſa non applicationis integri ſacrificij, quando, & quomodo facienda.

189 QVòad primam partē Reſpondent communiter DD. Reſtitutionem faciendam eſſe quotieſcunque, vel miſſæ cōmendatæ omnino celebratæ non fuerunt, vel & ſi celebratæ fuerunt, tamen non in numero præſcripto, & ſic non fuit applicatum integrum ſacrificium, ita *Aragon.* 2.2.*q.* 85.*art.*5. *verſ. ſed obijciet aliquis*, *Bonacina diſp.* 4. *de Sacram. quaſt. vlt. P.* 7. *§.* 2.*n.*6. habetur expreſſè in *Decretis nouiſſimis de celebratione miſſarum §. Deinde in fine.* ibi *Sacra Congregatio ſub obteſtatione Diuini iudicij mandat, ac præcipit, vt abſolutè tot miſſæ celebrentur, quot ad rationē attributa eleemoſina præſcripta fuerint: ita vt alioquin ij, ad quos pertinet, ſuæ obligationi non ſatisfaciant, quinimò grauiter peccent, & ad reſtitutionē teneātur.* Ratio eſt, quia Sacerdos præſuppoſito pacto, & conuētione cum ſtipēdio obligatur ex iuſtitia ſub mortali ad celebrandum, vt omnes authores docent, teſte *Layman lib.* 5 *ſua theolog. moralis tract.* 5. *cap.* 3.*num.* 6. & dixi ſupra *quaſt. prima ſect.* 5. Vbi etiam probaui, talē obligationem eſſe ex iuſtitia com
190 mutatiua, ex qua propriè oritur obligatio reſtituendi, vt latè explicaui *par. prima mei tract. de officio, & poteſtate confeſſarij recoll.* 26. *à num.* 16.

Du-

Dubium peculiare circa
hanc materiam proponitur à
*Petro Nau. lib. 2. de reſtit. cap.
2. num. 382.* vtrum etiam vr-
geat talis obligatio reſtituē-
di ſub mortali; ſi Sacerdos de-
191 fraudauerit vnam, vel alte-
ram miſſam? Ratio dubitādi
eſt, quòd vnus, vel duo argen-
tei non ſint materia pec-
cati mortalis in ratione furti,
vndè patet, idem dubium ha-
bere locum, etiam vbi fuit da-
ta eleæmoſina pro tribus,
quatuor, & pluribus miſſis, ſi
eius quantitas non aſcendat
ad ſummam notabilem in ra-
tione furti, prout format quę-
ſitum *Bonacina loco ſupraci-
tato.* Hac tamen ratione non
obſtāte Reſpōdet *Petr. Nau.*
diſtinguendo his verbis, qui-
bus etiam vtitur *Aragon. loc.
ſupracit. dub. vltimo verſ. ſed
dubitabit aliquis.* Et ſunt, quę
192 ſequuntur, *vel ille, qui miſſā
dici iuſſit, cognouit, eam eſſe
omiſſam, quia vel ex ore Sacer-
dotis audiuit, vel ex alia via,
& tunc putarem nullam illi
reſtitutionem eſſe faciendā ſub
mortali, non enim ratione dam-
ni temporalis, quod voluntariè
patitur, quia vnius, vel duorū
argenteorum quantitas non eſt
materia peccati mortalis, neq;
ratione damni ſpiritualis, quia
ipſe re cognita, poterat aliam
miſſam commendare ad leues ex-
penſas ſi voluiſſet, quamobrem
ſi non iubet, miſſam dici, iam
videtur remittere, vel ſaltem
non graue reputare ſpirituale
illam iniuriam; ſi verò neſcit,
Sacerdos tenetur ſub mortali
miſſam per ſe, vel per alium
dicere, alioquin cauſa erit ma-
gni damni ſpiritualis, vel cer-
tè ſatis erit, vt à mortali libere-
tur, illi ſignificare, vt dictū eſt;
ſed nō omninò à peccato libe-
rabitur, nā ratione eleęmoſinę
fraudulēter accepta committit
peccatū veniale furti,* ita etiam
*Fraxinellus, Reginal. & Ho-
mobonus, quos retuli 3. par. de
iubileo num. 23.* vbi etiam.
Addidi ad maiorem declara-
tionem iſtius doctrinæ, vt ſci-
licet quando pecunia data,
ſiuè pro vna, ſiuè pro pluri-
bus miſſis aſcendit ad quan-
titatem notabilem in ratione
furti mortalis, ſi Sacerdos il-
las nō celebrauerit, teneatur
illam reſtituere ſub culpa mor-
tali, et ſi hæc fraus ab eo, qui
illam ſibi tribuit fuit cognita,
& per alios Sacerdotes ſatiſ-
fecerit; niſi alia ex coniectura
iudicet voluiſſe ei remittere
dictam reſtitutionē; hoc enim
ſignificant *P. Nau. & Arag.*
quando docent, quòd ex eo,
quia tribuēs eleæmoſinas de-
ueniat in cognitionem omiſ-
ſionis celebrationis, non li-
beretur ipſe Sacerdos omni-
nò à peccato, &c. Vnde etiā
193 ſubdidi, quòd ſi cū ipſa de-
frau-

fraudatione miſſarum interuenit ſumma notabilis: Sacerdos cõmittit duplex peccatum, ſcilicet furti, & violatę promiſſionis, quæ cedit in damnũ graue ſpirituale, ſaltẽ ob retardationem notabilem offerendi ſacrificium pro animabus, quę detinentur in Purgatorio, & proſequitur eiſdẽ ferè verbis, & ſi non me citet *Bartholomeus de S. Fauſto li. primo de iubileo, & indulgentijs q. 85. ver. nec talis Sacerdos ſufficit ad finem.* Vnde nõ ſufficit; ſi in confeſſione dicat, ſe habere ſummam notabilem alienam, ſed debet explicare ſibi datam fuiſſe pro celebratione miſſarum, quas non celebrauit.

194 Quòad ſecundam partem, Reſpõdet *Suarez tom. 3. diſp. 79 ſect. 9. ſub verſ. alij nihilo-*
194 *minus*. Eſſe faciẽdam reſtitutionem, vel ſtipendij accepti, intellige ei, qui illud tradidit, vel miſſarum ſ. illas celebrando; clarius *Fraxinellus ſect. 4 concluſ. 5. ad finem in quinta edit.* diſtinguit an miſſæ fuerũt iniunctæ pro viuis, aut defũctis, & tunc tales miſſæ defraudatæ omninò celebrandæ, vel tantum fuerunt comendatæ pro cultu Eccleſiæ, aut commoditate populi, & tunc inquit ipſe, non erit inconueniens, ſi dicta ſtipendia conuertantur, in reparationẽ, vel ornatum Eccleſiæ, aut Capellæ, vel altaris. Addidi *ſupracit. par. 3. de iubileo ſub nu. 34. verſ. Addo.* Caſum in quo neq; ſatisfaciet dictus Sacerdos, alias miſſas ce-
195 lebrando, nec poſſit cõuertere ſtipendia accepta in reparationem, vel ornatum, vt ſupra, nempè quando fuerunt iniunctæ miſſæ pro gratia impetranda, quæ ob dilationẽ, amplius non eſt impetrabilis, vt ita dixerim, quando v. g. mortuus eſt is, aut coniunctus matrimonio, pro quo miſſæ fuerunt comendatæ, & tributa ſtipendia, tunc enim debet reſtituere ſtipendia accepta ipſi dãti, quam meam doctrinam probat, me citato *Fraxinellus ſect. 4. concluſ. 4. §. 4. ad fin. in vlt. editione.*

Vlterius circa hanc materiam poteſt quæri. Primò, an ex eo, quia per multum tẽpus non fuit celebrata miſſa de-
196 bita ratione legati ſit obligandus Sacerdos ad reſtitutionem, vt ſupra, caſus accidit de facto Bononiæ, nam aliqui Canonici cuiuſdã collegiatę, quodam certo ſtipendio 25. ſcutorum obligati reperiebãtur mediante publico inſtrumẽto, celebrare quatuor miſſas in quodam Hoſpitali, qualibet hebdomada, ex quibus quatuor miſſis, per ſpatiũ 29. annorũ nũquam fuerunt ce-

le-

lebratæ niſi tres dumtaxat,& per illã Curiã Archiepiſcop. tàm in prima,quã in ſecunda inſtantia fuit pronunciatum; Canonicos dictæ Eccleſię collegiatæ *teneri,& eſſe obligatos in fauorem, & ſatisſactionem Confratuum dicti Hoſpitalis, tam reſpectu tẽporis præteriti ad ſupplendum,quàm in futurũ ad celebrãdas omnes miſſas anniuerſaria,& officia de quibus in inſtrumento, ſuppleta tamen per eoſdem* Confratres *in commodum, & fauorem dicti Capituli,& Canonicorum, eleemoſina, ſeu annua præſtatione,ſecundum taxã,& iuxtà formam conſtitutionum Synodalium Bononiæ*, Hæc ſunt verba formalia vltimæ ſententiæ in dicta cauſa latæ.

Secundò fuit dubitatum in
197 Rota Romana, an Capellanus teneatur reficere miſſas tempore litis pendentię circa beneficium,nõ celebratas, & fuit tentum pro affirmatiua, etiam ſi fuerint dictę miſſę iniunctę pro certis diebus,teſtatur *Barboſa de officio, & poteſtate Epiſcopi alleg.24.nu. 31.ad fin.*

Tertiò, & vtiliter, poteſt dubitari, an quotieſcumque miſſę fuerũt iniunctę pro cultu Eccleſiæ,vel commoditate populi, & poſſunt ſtipendia cõuerti in reparationẽ Eccle
198 ſię,vel altaris, vtſ. poſſit id fieri, authoritate propria, vel requiratur authoritas Epiſcopi, & in facto dixi eſſe neceſſariã authoritatẽ Epiſcopi, non ſolum ex eo, quòd in viſitatione inueniendo Epiſcopus,miſſas non fuiſſe ſatisfactas,poſſet cogere,vt ſatisfaciat nulla habita ratione de excuſatione Capellani aſſerentis,reparaſſe Eccleſiã, &c. ſed etiam, quia & ſi iſta non ſit vera commutatio, nec reductio numeri miſſarum,in qua etiam hodie requiritur authoritas S. Pontificis, qui ſuppleat ex theſauro inexauſto Eccleſię,cuius ipſe eſt diſpenſator; tamen eſt quędam interpretatio voluntatis te-
199 ſtatoris per epicheyam, vt optimè *Layman lib. 3.tract. 5.ſect.5.cap.11 num.10.* quo caſu,quando res eſt dubia, prout in caſu noſtro recurrẽdum eſt ad Superiorẽ, vt per *Monetam de commutat. vltimarum voluntatum cap.4.ſub n.155.* Pro contraria ſẽtia videtur vrgere: nam etiam impedito loco vbi quis iubetur celebrare ob cultũ Eccleſię, vel commoditatem populi; non tenetur, quis alibi supplere;iuxta opinionẽ *Medinæ* de qua per *Naldum in ſua ſumma verb.miſſ.nu.33.*

Quartò, & vltimò Petet aliquis, quid faciẽdum ab eo,
200 qui non poteſt, nec miſſas

ce-

celebrare, nec ſtipendium reſtituere? Reſpondet *Comitulus lib. primo reſponſorum moral. cap. 42. ad fin.* debere ſibi conſulere ceſſione quadã bonorum ſuorum ſpiritualiũ in Dei manibus, cuiuſmodi à debitoribus iure ciuili ceſſio vſurpari ſolet, ſubditq; ad hos verba ſollemnia, vt ipſe ait, *Gerſonis* exprimẽtia modum dictę ceſſionis. Concludit tamen, hoc caſu recurrendum eſſe ad eum, qui habet poteſtatem reducẽdi miſſas, ſicuti ſuo tempore erat pro ſęcularibus Eccleſijs, Epiſcopus, & pro Regularibus Generalis, & hodie Sedes Apoſtolica ad eam igitur recurrere debet, & ſic erit tutus.

SECTIO XX.

Regularis Sacerdos, quomodo poſſit diſponere de applicatione miſſarum, ſibi à Superiore conceſſarum.

Solent Superiores regulares aliquas miſſas Sacerdotibus ſuis ſubditis, ſingulis hebdomadis, vel menſibus liberas concedere, vt applicent ad ſui libitum, Quęrimus hic, quomodo ſubditi prędicti poſſint de applicatione ipſarum Miſſarum diſponere.

Prӕmittendum eſt, Hos
201 Regulares poſſe eſſe duplicis generis: aliqui enim ſunt, quibus per Conſtitutiones, ſeu regulas Religionis prohibetur expreſsè recipere ſtipendium pro miſſis, & alijs ſimilibus functionibus ſacris. Alij verò, quibus id non reperitur interdictum, Authores tractant hanc materiam in terminis primi caſus, ſcilicèt, Religioſorum, quibus id eſt prohibitum, & nos etiam aliqua diximus *prima par. noſtri tract. de offic. & poteſtate Confeſſar. recoll. 11. num.* . . De ſecundo caſu non eſt, qui loquatur: Vnde conabimur ex his, quę ibi docent DD. explicare, quę ad ſecundum caſũ pertinent, qui eſt frequẽtior, cùm longè plures ſint Religiones, vbi hoc nõ reperitur prohibitum, quod faciliter à nobis pręſtari poſſe putamus ſi prius in quo conueniant, & deindè in quo differant prędicti caſus, aperiamus.

Primò conueniunt; nam in
202 vtroque caſu nequaquam eſt illicitum Religioſo, qui recepit aliquam eleęmoſinã gratuitò, & independenter à dicta promiſſione promittere tot Sacra, quę correſpõdeant cõſuetę, vel iuſtę eleęmoſinę, non enim iſte talis diceretur recipere ſtipendiũ pro miſſis dicendis, & poſito, quòd habeat

Digitized by Google

habeat licentiam recipiendi aliquid, nequaquam peccat. *Sanch.lib. 7. ſumma moral.c. 28.num.17. Fagund.lib.3.in primum præcept.Eccleſ. cap.7. nu.3.* Qui,cùm loquantur in terminis illius Religionis,vbi eſt prohibitum, vt ſuprà,recipere ſtipendiũ pro functionibus ſacris, à fortiori probatur id, etiam in terminis aliarum Religionum. Idem quoq; erit, ſi Religioſus promitteret liberaliter Sacra alicui, qui in ſignũ gratitudinis ei liberaliter pecuniam tribueret, vt patet ex terminis, & notat *Bartholom. de Sãcto Fauſt. in ſuo Spec. Religioſor. lib.8.quæſt 130.in fin.*

Conueniunt ſecundò, quia etiam in vtroque caſu, licitũ
203 eſt Religioſo applicare dictas miſſas pro alijs, qui forſan tenebantur celebrare, vel curare,vt celebrentur Miſſę, ſiuè talis obligatio illorum ſit ex voto, ſiuè ex pœnitentia, ſiuè ex titulo hæreditatis, vel Capellaniæ, vel beneficij: nã tunc Sacerdos nihil acquirit temporale,nec tradit alijs aliquid,quod non ſit ſpiritua le,& liberè ſibi conceſſum à Superiore, quæ ratio non ſolùm probat concluſionẽ pro Religione, vbi eſt prohibitũ, vt ſuprà, in quibus terminis loquitur *Sanch. d.cap.28.nu. 18.21. & 22.* Sed etiam pro alijs Religionibus,iuxtà regulam *tex. in l. illud. ff.ad leg. Aquil.cum concord.* quòd,vbi militat eadem ratio,debet dari idem ius.

Tertiò conueniunt, quia
204 in vtroq; caſu ſemper Religioſus peccat, recipiendo aliquid temporale animo ſibi acquirendi contra votum paupertatis, vt per *Sanch. d. lib.7.Summa cap. 28. num 6. poſt Petr.Nauar. & Rodriqu.* vbi hac ratione,cõcludit etiã in ea Religione, vbi eſt prohibitum aliquid recipere pro miniſterijs ſpiritualibus, & ſi Cõſtitutio nõ obliget ad mortale,recipiẽdo quis,vt ſupra, ſtipendium pro Sacro faciẽdo,peccet mortaliter.

205 Quartò conueniunt; nam etiam in vtroque caſu excuſari poteſt, quis à peccato mortali ratione paruitatis materiæ, vt poſt *Henriq. lib. 9.de Euchariſt.cap.22.num.3. in commen.lit.P.* fatetur *Sanch.d.cap.28.num.8.in fin.* Et ſi ipſe *Sanchez* putet, paruitatẽ materiæ in ea Religione, vbi reperitur prohibitum recipere ſtipendium,vt ſuprà, eſſe cõmenſurandam reſpectu rei Sacræ, non autem reſpectu quantitatis ſtipendij,prout in alijs Religionibus, computãdam eſſe affirmat. Vnde inferre videtur, primo caſu incurri peccatum mortale, ob

vnum tantùm ſacrum factum cauſa ſtipendij, quia vnum Sacrum, vt ipſe ait, & nos ēt ſupra nu. 191. diximus, in ordine rerum ſacrarum eſt materia notabilis: & ideo minimè refragari, ſi pro eo recipiatur ſtipendium, quod non aſcendat ad ſummam peccati mortalis: Tamen, ſalua pace tanti viri, cōtrarium videtur probabilius: nam prohibitio, facta in Conſtitutionibus, directè reſpicit receptionem ſtipendij pro functionibus ſacris. Ergo reſpectu quantitatis ſtipendij iudicandum eſt, an receptio ſit peccatū mortale, vel veniale. Conſequētia probatur ex doctrina eiuſdē *Sanch. ſupra, in præcedenti cōuenientia relata* 1. nempè in hoc caſu, religioſum peccare non contra Conſtitutiones, quæ vtique, vt ſupponimus, non obligant ad peccatum mortale, ſed contra votum paupertatis: cui voto, vt certum eſt, nō aduerſatur Sacrū facere, ſed pro Sacro recipere ſtipendium: Ergo ſemper eadem ſumma dici debet parua, vel notabilis in vtroque caſu.

Quæres hac occaſione,
205 quę nā ſit iſta quantitas, cōſtituens peccatum mortale? Reſpondetur iuxta ea, quæ diximus *in* 1. *par. noſtri tract. de offic. & poteſt. Confeſſar. recoll.* 11. *n.* 188. *& ſeqq.* & poſt illa ſcripta à nobis, congerit *P. Diana reſol.* 36. *ſub tract. de pauper. religioſ.* non poſſe aſſignari certam quātitatem; ſed illam remittendam eſſe arbitrio boni Confeſſarij, cōſideratis circunſtantijs locorum, temporum, Religionū, perſonarū, &c. Addo tamen hic non ſufficere quantitatē, quæ ſatis ſit ad furtum cōſtituendum, ſed requiri quantitatem ſufficientem ad conſtituendum peccatum proprietatis, cum hoc caſu accipiat Religioſus à ſæculari; qui, vt præſupponimus, ſciens illum habere miſſam liberam, non intelligit, vt illud ſtipendium Monaſterio, acquiratur: de qua re *Sanch. d. lib.* 7. *cap.* 20. *num.* 8. Ex cuius verbis expreſsè conſtat, hoc ſemper euenire in Religioſo illius Ordinis, vbi eſt prohibitum recipere ſtipendia pro ſacris faciendis, ibi, *Similiter contigit reperiri ſolam proprietatis malitiam, quando religioſo datur aliquid à vero Domino, cuius acquirendi eſt incapax monaſteriū*. Nam, vt infra dicemus, in ſimili Religione Monaſterium poteſt quodāmodo dici incapax acquirendi hoc modo; recipiendo, ſcilicèt ſtipendiū pro ſacris fūctionib. Vndè aliqui inferunt, accepti ſtipendij faciendam eſſe reſtitutionem ipſi danti. Quòd

autem

autem maior quãtitas requiratur, vbi religioſus à ſæcularibus accipit, quã vbi à Monaſterio; annotauit idẽ *Sanch. loc. ſupr. cit. cap. 21. in fin.* vbi etiam reperiet lector, quomodo, & quando plura ſtipẽdia parua pro diuerſis miſſis, ab eadem, vel diuerſis perſonis accepta, poſſint in Religioſo inducere peccatũ mortale: de qua re etiam *P. Diana loc. ſupr. cit. reſol. 34. & 35.*

207 Quod verò iſta quantitas, de qua principaliter quærimus, debeat regulari iuxta quantitatem, quæ ad lethalẽ culpam in furto ſufficeret, in terminis docet *Molin. to. 3. de iuſt. diſp. 687. n. 2.* Vbi refert, in ſua Societate, fuiſſe declaratum, ſummam, quę furto ſublata ſatis eſſet ad conſtituendum peccatum mortale cõtra ſeptimum pręceptum, eandem ſufficere, vt peccaſſe iudicetur Religioſus eiuſdem Societatis aduerſus votum paupertatis, vſurpando aliquid, vel alienando abſque licentia Superioris.

Quintò conueniunt, quia 208 vtriſque Religioſis prohibitum eſt paciſci, vt quis det eleęmoſynam amico, vel cõſanguineo pauperi, pro qua faciet tot ſacra; quia tũc adeſt virtualis receptio, ac etiam diſpenſatio, & ſic tranſgreditur in vtroque caſu eſſentiale ipſius voti paupertatis: *Petr. Nauar. lib. 3. de reſtit. c. 1 par. 3. nu. 170. Rodriq. tom. 3. quæſt. regular. quæſt. 29. ar. 13. Pagun lib. 3. in primũ pręcept. Eccl. cap. 7. num. 2. Sanch. d. cap. 28. n. 15.*

Differunt autẽ primò, quia in Religionibus, vbi nõ adeſt prohibitio accipiẽdi, vt ſupra, adhoc, vt liber ſit Sacerdos à 209 peccato contra votũ paupertatis, ſufficit, ſi habeat licentiam à Superiore locali recipiendi, aut retinendi pecuniam; vt dictum eſt in *Recoll. 11. ſupr. cit.* In Religione verò, vbi per Conſtitutiones ſic prohibetur, non ſufficit dicta licentia generalis, neq; illam in particulari poteſt cõcedere Superior localis; ſed neceſſaria eſt licentia Summi Pont. vel Capituli generalis, vt per *Sanch. d. cap. 28. num. 7.* Vnde *num. 9. poſt Petr. Nau. & Rodr.* docet, non ſufficere hoc ſecundo caſu; ſi Religioſus ex legitima licentia extra Religionẽ habitet, vel habeat facultatem accipiẽdi, aut retinendi aliquam pecuniæ sũmam; quia nõ per hoc poteſt recipere, & retinere pecuniã datam pro miſſis, vt ſupra.

Differunt ſecundò, quia ratione tantùm voti pauper-210 tatis Religioſus recepta ſtipendia in rigore non tenetur reſtituere, cùm reſtitutio pro-

priè,& in rigore ex ſola iuſtitiæ violatione oriatur, vt tetigimus *d.recoll.11.num.298.* & habetur per *Sanch. d. cap. 28.num.11.ſub num.20.* Vbi differentiam conſtituit inter Religioſos ſuæ ſocietatis,qui ſolo voto ſimplici paupertatis ſunt ligati,& profeſſos,aut coadiutores formatos. Ratione verò prohibitionis expreſsę,probabilior opinio eſt, Religioſum huiuſmodi ordinis teneri ad reſtitutionem, ex eo, quia recepit ſtipendiũ pro eo, quod gratis proximo tenebatur præſtare, iuxta regulas ſui ordinis, vt per *Bartholom.de Sancto Fauſt.in ſuo Specul.religioſor. lib. 8.quæſt. 129.* Qui ſequitur opinionem *Sanch.d.cap.28.num.11.et 20*
211 *in fin.* Docentis, talem reſtitutionem debere fieri dãti, quæ nobis non probatur, & magis placet opinio *Henriq.* quam ſequitur *Stephan. Fagund.lib.3.in primum præcep. Eccleſ.cap.7 nu.1. in fin.* Docens,hanc reſtitutionem eſſe faciendam Superiori, qui vel reſtituat, vel in alios pios vſus expendat: Nam verè ſatisfactum eſt danti à Sacerdote per miſſas iam dictas,& obligatio celebrandi gratis, non eſt facta in fauorem eius, qui dedit pecuniã; ſed potius in fauorem maioris paupertatis ipſius Religionis. Dixi, *probabilior opinio eſt,Religioſum huiuſmodi,&c.* quia contrariam opinionem,nempe, Religioſum talis Religionis non teneri ſtipendia accepta reſtituere,docent *Petr. Nau. Rodriq.*& alij apud *Sãch: et S. Fauſt.locis ſupra citat.* quibus noſtro iudicio poteſt connumerari etiam *Fagũd.loc.ſup. cit.* tum quia pro ſe allegat *Henriq.* qui huius eſt ſententiæ,& opinionis negatiuæ; tũ etiam, quia quilibet Religioſus ratione voti paupertatis tenetur,vbi iam pecunia non fuerit in alium vſum conuerſa,ſi non habuit licentiam, illam retinendi,vel expẽdendi, tradere Superiori, vel petere licentiam circa diſpoſitionem
212 ipſius: & licèt Superior localis non poſſit diſpenſare, vt Sacerdos illius Religionis, vbi prohibitum extat, vt recipere valeat ſtipendium pro miſſis;poſt tamen factum,poteſt diſpenſare circa eius diſpoſitionem,ſcilicèt,vt poſſit retinere,& expendere;cùm multa,iam facta,teneãt: quæ, ſi non eſſent facta minimè tenerent, vt eſt regula Iuris. Item quia iſta duo ſunt diuerſa,& à diuerſis non fit illatio, vulgat.iurib hæc enim omnia ſunt iuxta opinionem probabilem *Petri Nauarr.* & aliorum contra *Sanch.* ſupra relatum,

Ter-

Tertiò differunt, quia non eſt illicitum Religioſo illius
213 Religionis, vbi per Cõſtitutiones minimè prohibetur recipere ſtipendia, vt ſupra, celebrare aliquas Miſſas ad intentionem alicuius amici, aut conſanguinei, & ſi ſciat, dictum amicum, vel conſanguineum, ſtipendium pro illis accipere, ſecluſo omni pacto, & conuentione, ita *Franc. de Soſa in explicat. Conſtitut. Clement. VIII. de muner. largition. §. 3. num. 74 in fin.* quem ſequitur *P. Diana reſolut. 9. ſub tract. de paupert. relig.* & videtur conſentire *Sanch. loc. ſupra proximè citato num.* 20. vbi circa hanc materiam facit differentiam inter Reli-
214 gioſos ſuæ ſocietatis, qui tantum emiſerunt poſt biennium voti paupertatis, quibus comparantur omnes alij Religioſi, & alios, qui apud eos vocantur profeſſi formati, qui vouent talem modum paupertatis, ſcilicèt ſecundũ Conſtitutiones, &c. Ratio eſt, quia tales non dant aliquid, quod non ſit ſpirituale, & poſſint dare iuxtà volũtatem Superioris, qui poteſt ſupponi voluntarius, etiã quò ad hũc modum applicandi, & acquirendi ius ad ſtipendium, dum non ſit incapax Religio, & tantum inuoluntarius, quò ad acceptionem ſtipẽdij rea-lem, & propriam illius diſpoſitionem ſine eius expreſſa licentia, & ſic patet differentiæ ratio, quò ad caſum præſentem, & ſequentem. Secus tamen eſt in Sacerdote eius Ordinis, vbi id eſſet ꝓhibitũ, poſita opinione eorum, qui volunt, tales Religioſos eſſe incapaces acquirendi, & trãſferendi acceptum tali occaſione, prout videtur defendere poſt *P. Nau. & Rodriquez Sanch. d. num.* 11. *& clarius n.*
215 19. *&* 20. vbi firmat, talem Religioſum non poſſe facere Sacra ratione ſtipẽdij, ab alio accepti, nec poſſe, hunc talẽ, qui realiter recepit ſtipẽdiũ, id tuta conſcientia retinere: qui exemplificat hunc caſum in executore teſtamenti, & clericis priuatis; qui receperunt pecunias ad miſſas faciendas: & tamen cum poſſint illas celebrare, vel curare, vt per alios celebrentur, petunt à tali Religioſo, vt ea Sacra faciat, quò ipſi eas pecunias ſibi retineant: & ſic non contradicit his, quæ docuit *ibid. num.* 19. & nos etiã ſecuti fuimus ſup. n. 203. poſſe, ſcilicet, talem Sacerdotem
216 facere ſacra gratis, quæ in teſtamento facienda relicta fuerunt, etiam ſi teſtator iuberet, eleæmoſinam conſuetam dari, ſimiliter, & Sacra, ad quæ Capellani ratione Capel-

pel-

pellaniæ obligati exiſtũt,quia dicti hæredes,& Capellani cũ habeant certum titulum,non acquirunt dominiũ pecuniæ, pro miſſis relictæ, ſed ſolùm per dictas miſſas eximuntur ab obligatione, inuento eo, qui gratis vult facere Sacra: Secus tamen eſt in executoribus,& clericis, quò ad eleæmoſynas manuales receptas; quia ipſi cùm non habeant Ius, & titulum aliquod,eas pecunias cõparandi; niſi mediantibus miſſis celebratis per hũc religioſum,idem eſt, ac ſi Religioſus illud ſtipendium acciperet, ac illis deinde tribueret, ac donaret:ita *Sanch.d.num.*18.*&* 19. qui in his Religioſis loquitur, & nõ generaliter, vt aliqui moderni allegant eum.

Dixi, *& tamen cùm poſſint celebrare miſſas, &c.* Quia ſecus eſſet, ſi dicti executores, & Sacerdotes priuati, redditi ſint impotẽtes ad onus illud per ſe,vel mediante ſtipẽdio, ad debitum miſſarum perſoluendum: nam tunc censẽtur verè Sacra gratis fieri,vt per eundem *Sanch.d.cap.*28.*n.*24.

Quæri poteſt, quid obſeruandum, quando per Conſtitutiones,vel DecretaReligionis eſt prohibitum non in communi, ſed in particulari,
218 vt Sacerdos nequeat recipere ſtipendiũ pro dictis miſſis liberis? Et reſpondetur,in primis inquirendum eſſe,an verba Conſtitutionis, & Decreti ſint præceptiua, vel nõ: nam primo caſu obligat ſub mortali, data notabili materia; Secundo autem caſu non obligat ad mortale, neq. etiã ad veniale in ea Religione, vt eſt noſtra Clericorum Regularium, vbi ex Conſtitutionibus,præter ea, quæ ſpectant ad tria vota,vel vbi præcedit præceptum, non obligatur quis ad culpam,neque venialem.Inſtabis,certum eſt ſemper Religioſo ſummam notabilem recipere, aut retinere abſque licentia Superioris, eſſe culpam mortalem. Quid ergo addit in hoc caſu præceptum? Replicatur, hoc addere,ſcilicèt,quia licentia generalis recipiendi aliquid à ſæcularibus;vel acceptum retinendi, aut expendendi non extenditur ad receptionem pro tali cauſa, niſi in ſpecie ipſi Superiori exprimatur, iuxta ea, quæ ſuprà diximus, num. .. cùm non differat hic caſus ab illo; niſi in hoc vno, quòd nempè, ibi non valet Superior diſpenſare,ſicut poteſt in iſto caſu. Fauet *Bartholom.de Sancto Fauſt.d lib.* 8 *ſui Speculi Religioſor.q.*127. *in fin.*

An autem,ſtante *Conſtitutione de largit. muner.* poſſit

Re-

Religioſus de ſola licentia ſui
219 Superioris donare ſtipẽdia, ſeù aliquid, ex dictis ſtipẽdijs emptum, præſuppoſito eſſe eam materiam notabilẽ iuxtà terminos eiuſdẽ Conſtitutionis, aut Decreti? Patet ex dictis *in prim. par. noſtri trac. recoll. 11. & Diana* proſequitur putando vtramque opinionem eſſe probabilem *ſup. cit. reſolut. 9. in fine.*

Dubitare tandẽ poterit le-
220 ctor de Religioſis, qui recipiũt libros, vel alias res ſibi neceſſarias ad officiũ, &c. ideòq; obligantur applicare tot miſſas ex liberis ſibi conceſſis; maximè ſi ſint ex illis Religionibus, vbi non eſt interdictum pro ſacris functionibus recipere ſtipendium, quia de alijs eſt certum, id nequaquam eſſe eis licitum. Et Reſpõdetur ex his, quæ diximus ſupra ſepius citata *Recoll. 11. nu. 197. & ſeq. item nu. 213.* Dubium iſtud verſari, vbi quis tales libros, vel alia retineret, abſque licentia Superioris, tunc enim videtur contrahi peccatum proprietatis, vt per *Sanch. tom. 2. ſumma lib. 7. cap. 19 nu. 56.* quem ſequitur *Bartholom. de S. Fauſto in ſuo theſaur Religioſor. lib. 8. q. 11 r. nu. 2.* Non deſunt tamen alij, qui aſſerunt, ad excuſandum à tali peccato, ſufficere ſi Religioſi dictos libros non retineant occultè, ſed palam expoſitos in cella, parati reſignare illos ad nutum Superioris, ita *Azor. par. prima ſuarum inſtit. moral. lib. 12. c. 12. quaſit. 2.* quẽ in ſimili ſequuti fuimus contrà *Sanchez loco citato dicta Recoll. 11. nu. 248.* & poſtea allegatis *Fabro, Coriolano, & Homobono,* probat P. *Diana reſolut. 26. ſub trac. de paupert. Religioſa.*

INDEX

QVAESTIONVM, SECTIONVM, Aliorumq; titulorum, quæ continentur in hoc opere.

QVAESTIO PRIMA.

Quibus modis inducatur obligatio celebrãdi pro alijs in Sacerdote fol. primo.

Sectio Prima.

Sacerdos ex charitate quando obligari poſſit ad ſacrum faciendum pro alio fol. 2.

Sectio Secunda.

Quomodo ex voto Sacerdos teneatur miſſas pro alio celebrare fol. 4.

Sectio Tertia.

Promiſſione quomodo obligari poſſit Sacerdos ad miſſas pro alio celebrandas. fol. 9.

Sectio Quarta.

Obedientiæ ratione, quãdo Sacerdos obligetur pro alio celebrare. fol. 13.

Sectio Quinta.

Quomodo Sacerdos obligetur ex iuſtitia pro alio celebrare. fol. 18.

QVAESTIO II.

Ratione beneficij quãdo teneatur ex iuſtitia Sacerdos pro alio celebrare fol. 20.

Sectio Prima.

Quid ſit beneficium, & quotuplex. fol. 20.

Sectio Secunda.

De differentijs inter beneficiũ curatum, & ſimplex. f. 24.

Sectio Tertia.

Cuius beneficij ratione Sacerdos obligetur pro alio celebrare fol. 33.

QVAESTIO III.

Capellaniæ cauſa, quando, & quomodo teneatur Sacerdos pro alio celebrare fol. 40.

Sectio Prima.

Quid ſit Capella, & quotuplex fol. eod.

Sectio Secunda.

Quid ſit Capellania, & quo-

*tuplex.fol.*51.

Sectio Tertia.

*Ex quibus ſignis cognoſci poſſit, Capellaniam non eſſe prophanam, ſed Eccleſiaſticam.fol.*56.

Sectio Quarta.

*Capellania collatiua in quibus differat à beneficio ſimplici fol.*65.

Sectio Quinta.

De differentijs inter Capellaniam collatiuam, & non collatiuam.fol 67.

Sectio Sexta.

De *his, qui poſſunt inſtituere Capellanias Eccleſiaſticas. fol.*77.

Sectio Septima.

*Quibus modis inſtitui poſſit Capellania Eccleſiaſtica. fol.*84.

QVAESTIO IV.

*De Capellanijs, quæ ſunt de iure patron. & quæ ſint probanda pro earum adeptione fol.*97.

*Capellania quotupliciter poſſit habere annexum iuſpatr. fol.*99.

Praxis Prima.

Probationis vacationis Capel*laniæ fol.* 119.

Vacatio Capellani*ę per obitũ quomodo probetur.f.* 126.

Vacatio Capellani*ę per cõtractum matrimonij, quomodo probetur. fol.* 131.

Per ingreſſum Religionis, quãdo contingat vacatio Capel*laniæ, & quomòdo illa probetur.fol* 135.

De vacationis probatione ratione non aſſumpti Sacerdotij, vel per alterius beneficij aſſecutionem. fol. 153.

Permutatione, Renunciatione, vel Reſignatione nulliter facta de Capell*ania patronata, quomodo illa vacare dicatur.fol.* 159.

De vacatione ratione vnionis nulliter facta de Capellania patronata. fol. 164.

C*rimen homicidij, vel ſimoniæ ob quod prętenditur, vacare* Capell*aniam, quomodo probandum. fol.* 166.

De vacatione ratione homicidij intentati contra patronum.fol. 169.

De vacatione ratione aſſaſsinij commiſsi.fol. 173.

De vacatione ob hęreſim.

Praxis Secunda.

Probationis exiſtẽtię iuriſpat. in

in Capellania. *fol.* 184.

Caput Primum.

De *titulis ex quibus debeat probari exiſtentia iuris patron. &c. fol.* 185.

§. I. *Exiſtentia iuris patron. an poſsit probari ex priuilegio. fol.* 186.

§. II. *Ex pręſcriptione, an poſſit probari exiſtentia iuris patron fol.* 189.

Caput Secundum.

Authentico documento, quando probata remaneat exiſtentia iurſpat. fol. 191.

Caput Tertium.

Deficiente authẽtico documẽto fundationis, vel dotationis, quomodo ex Sac. Conc. *probanda ſit iuris patr. exiſtẽtia inter perſonas priuatas. fol.* 203.

§. I. *Ex multiplicatis pręſentationibus per antiquiſsimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, quando dicatur probata iuris patr. exiſtentia fol.* 207.

§. II. *Multiplicatis pręſẽtationibus per* 40. *annos vna cum fama, quomodo ſecundum iuris diſpoſitionẽ probetur iuris patron. exiſtentia. fol.* 215.

Caput Quartum.

Nõ conſtito de authẽtico documento fundationis, vel dotationis quomodo probari debeat exiſtentia iuris patr. à ſuſpectis de vſurpatione. fol. 221.

Praxis Tertia.

Probationis pertinentiæ iuris patr. Capellaniarum. f. 236

Caput Primum.

De pertinentia ratione ſucceſſionis in iure patr. Capellaniarum. fol. 238.

§. I. *De ſucceſsione iur. patron. hæreditarij fol.* 250.

Hęredes, qui ſuccedant in iure patr. hęreditario. f. 255.

Ius patron. eſſe hęreditariũ, quomodo probetur. fol. 263.

§. II. *De ſucceſſione in iure patronato gentilitio. fo.* 269.

De probatione deſcendentię ad finem ſucceſſionis in iure patr. gentilitio. fol. 280.

Quæ perſonæ ſuccedant in hoc iure patron gentilitio. f. 289

§. III. *De ſucceſſione in iure patron. mixto f.* 308.

Caput Secundum.

De pertinentia iuris patronat. ratione traslationis. f. 312.

§. I. *Donatione quomodo transferatur ius patr. actiuum*

in alium.fol. eodem.
*De alijs ſollemnitatibus reſpicientibus probationem donationis iuris patr.fol.*329.
§.II. *Legato quomodo transferatur ius patr.fol.*338.
§.III. *Vniuerſitate bonorum, quomodo transferatur ius patr.fol.*347
*Quę nã ſit translatio vniuerſitatis bonorum, per quã trãſeat ius patr. reale.fol.*355.

Praxis Quarta.

Probationis quaſi poſſeſſionis pręſentandi.fol. 364.
De modo probandi quaſi poſſeſſionem.fol. 376.

Praxis Quinta.

*Probationis præſentationis in tempore.fol.*394.
*Præſentatio vbi facienda eſt à pluribus patronis, quando facienda ſit in ſtirpes, & quando in capita.f.*415.
*Quomodo præſẽtatus in patronatu competente pluribus, dicatur habere equalem, vel maiorem partem patronorum f.*417.
Præſentatio coram quo faciẽda.fol 444.
Prouiſio Apoſtolica de Capella iuriſp.quando, & quomodo proſit ipſi prouiſo f. 453.
*De ſubrogatione gratioſa obtẽpta pro Capellania de iure patron.fol.*467.
De *gratia (ſi neutri) ac (perindè valere) reſpectu capellanię iuris patr.fo.* 476.
De *manutentione poſſeſſionis in Capellania de qua quis fuit prouiſus.f.*484.
Quando præſentatio dicatur ſimoniacè facta.f 496.

Praxis Sexta, & vltima.

*De probatione qualitatum requiſitarum in præſentato, vt valeat inſtitui in Capellania de iure patr.f.*504.
§.I. De *clericatu requiſito ad inſtitutionem Capellani de iur.patr. obtinendam.f.eod.*
§.II. *De ætate requiſita, vt poſſit quis pręſentari, & inſtitui ad Capellaniam de iure patr.f.*520.
§.III. *De Natalium defectu impediente inſtitutionem validam ad beneficium de iure patron.f.*541.
§.IV. *De idoneitate requiſita in inſtituẽdo ad Capellaniã de iure patr.f.*556.
§.V. *De qualitatibus, qui requiri ſolent ex lege fundationis f.*577.
Cui fundationi ſtandum ſit pro

qua-

qualitatibus requiſitis in preſentatione. f 173.

De qualitate loci, vel naturalitatis. f. 578.

De qualitate, quòd preſetãdus ſit de Domo, Familia, etc. vel quòd ſit proximior. fol. 587.

De alijs qualitatibus Doctoratus, Nobilitatis, & iuri ſanguinis. f. 607.

De qualitate Sacerdotij. f. 620

§. vltimus. De cauſis ex quibus vbi plures ſũt preſentati ad Capellan. de iure patr. vnus potius ſit inſtituendus, quã alius fo. 640.

QVAESTIO V.

Legati ratione quomodo oriatur obligatio ex iuſtitia celebrandi pro alijs. f. 647.

Sectio Prima.

Legatum pro miſſis celebrãdis in dubio, at interpretandum pro vna vice, vel annuum fol. eod.

Sectio Secunda.

Legatum pro miſſis incertum ratione numeri, vel loci, vbi ſint celebrandæ, an valeat, & quomodo interpretãdum fol. 653.

Sectio Tertia.

De legato miſſarum incerto ratione perſonarum, quibus debeatur f. 661.

Sectio Quarta.

Legatum miſſarum, quando debeatur ab herede proprietario, & quando ab vſufructuario. f. 666.

Sectio Quinta.

Legatum pro miſſis celebrãdis, an debeatur ex teſtamento nullo. f. 667.

Sectio Sexta.

Legatum pro miſsis celebrandis, an in principio, vel fine anni ſolui debeat. f. 670.

Sectio Septima.

Hereditas ſi non eſt ſufficiens pro omnibus legatis, an preferri debeat legatũ pro miſſis celebrandis. f. 679.

Sectio Octaua.

Quarta Parochialis, vel Epiſcopalis, an debeatur de legato pro miſsis celebrandis. fol. 685.

Sectio Nona.

Legatum pro miſsis in perpetuum celebrandis de certa quantitate ſub hac lege, vt donec heres illam conſignauerit, teneatur certum quid ſoluere pro intereſſe, an ſit vali-

validum pro hac parte de interesse f.698.

Sectio Decima.

Legatum pro miſsis celebrãdis perpetuum, an poſsit erigi ab Epiſcopo in beneficium. fol.703.

Sectio Vndecima.

Legatum pro miſsis celebrãdis in perpetuum, an ex obſeruantia effici poſsi beneficiũ Eccleſiaſticum f.713.

Sectio Duodecima.

Epiſcopus quomodo, aut quãdo poſsit ſe intromittere in iſtis legatis pro miſsis, ſeu Capellan. non collatiuis f.725.

Sectio Decimatertia.

De ſucceſsione in huiuſmodi legatis, ſeu Capellanijs non collatiuis fol. 730.

Sectio Decimaquarta.

Auctis, vel diminutis fructibus rei pro Capellania relictę, an augeri, vel diminui etiã debeat numerus miſſarum per Capellanum celebrãdarum f.736.

Sectio Decimaquinta.

Quando transfertur Capitulũ, vel Religio de vna Eccleſia in aliam, an etiam transferatur onus miſſarum, ibi ex defunctorum legatis, celebrandarum. fol. 740.

Sectio Decimaſexta.

Capellanus talis legati, an ſemel conſtitutus poſsit à patrono ammoueri f. 742.

Sectio Decima Septima.

Subſidium, & collecta, an ſolui debeat de bonis relictis pro Capellanijs non collatiuis. fol.745.

Sectio Decimaoctaua.

Legatum pro miſsis, an & quando cenſeatur reuocatũ. fol.753.

Sectio Decimanona.

Capellano, an, & à quo debeãt dari veſtes ſacrę, candelę, & alia neceſſaria ad celebrationem ſibi ratione legati iniunctam f. 756.

Sectio X X.

De aliquibus ad huiuſmodi legata pertinentibus, per Decreta nouiſsima de celebratione miſſarum, ſtatutis fol. 759.

Sectio XXI.

Legatum pro miſsis celebrandis, ſi non fuit ſolutum per aliquot tẽpus, an poſsit præſcribi f.768.

Sectio XXII.

Legatum de miſsis celebrandis factum alicui Eccleſię cum pacto

pacto reſolutiuo quomodo, et quando reſoluatur fol. 772.

Sectio XXIII.

Legatum factum alicui de annua quantitate, dummodo efficiatur Sacerdos, & miſſas celebret, aliàs illud capiat alius locus pius, quomodo intelligatur, & quid faciendum à loco pio, ſi ille nõ efficiatur Sacerdos. fol. 776.

Sectio XXIV.

Legata re pro miſsis celebrãdis perempta, an hęres teneatur de euictione. fol. 777.

Sectio XXV.

Legatum pro miſsis, an debeatur etiam non adita hęreditate. f. 782.

Sectio XXVI.

Legãs centum de ſuis bonis pro miſsis, an corpus, vel pecuniam cenſeri debet legaſſe. fol. 788.

Sectio XXVII.

Quæ bona ſtabilia legari poſſint pro miſsis celebrandis. fol. 793.

Sectio XXVIII.

Promittens moribundo ſoluere legatum pro miſsis celebrãdis, an teneatur, tàm in foro conſcientię, quam externo ſoluere f. 801.

Sectio XXIX.

Capellano defuncto nullo nominato ſucceſſore, pròut nominare debuerat ex forma legati pro miſsis celebrãdis, an extinquatur legatum. f. 804.

Sectio XXX.

Quomodo probetur miſſarum celebratio adhoc, vt cenſeatur ſatisfactum legato ipſarum. f. 813.

Sectio vltima.

Miſcellanea. fol. 816.

QVAESTIO VI.

De Capellani obligatione ad celebrandum pro alio ratione ſalarij. f. 823.

Sectio Prima.

Salarium quid ſit, & quarè ſic appelletur id, quod datur pro celebratione miſſę. ib. id.

Sectio Secunda.

Salariũ pro celebratione miſſę, quo titulo accipi debeat, vt excludatur vitium ſimonię in tali acceptione. f. 825.

Sectio Tertia.

Miſſam celebrans ob ſtipendium Sacerdos aliàs non celebraturus, an committat ſimoniam. f. 831.

Se-

Sectio Quarta.
Salarium paciſcere, an liceat Sacerdoti pro miſſa celebrāda abſque vitio ſimoniæ. f.835.
Sectio Quinta.
Stipendium pro miſſa celebrāda dare Sacerdoti in alia re, quàm in pecunia, an & quomodo ſit licitum. f. 841.
Sectio Sexta.
Miſſas inuicem Sacerdotes inter ſe celebrandas paciſcere an ſit licitum fol.843.
Sectio Septima.
Miſſas imponere pro pœnitentia, quando ſit confeſſarijs illicitum f 848.
Sectio Octaua.
Simoniam committens in dando, vel recipiendo ſtipendiū pro miſſæ celebratione, an incurrat cenſuras latas contra ſimoniacos f. 851.
Sectio Nona.
Maius ſalarium taxato, vel conſueto pro miſſa celebrāda extorquere, quomodo Sacerdoti ſit illicitum f.854.
Sectio Decima.
In quibus caſibus licitum ſit maiorem eleæmoſinam taxata vel conſueta exigere. f.859.
Sectio Vndecima.
Iuſtum ſtipendium miſſæ, quodnam ſit. f.861.
Sectio Duodecima.
Stipendium pro miſſa, an poſſit taxari ab Ordinario, ea cōditione adiuncta, vt laici minus dent, nec Sacerdotes minus accipiant. f. 864.

QVAESTIO VII.

De obligatione Capellani *circa applicationem ſacrificij pro eo, cui tenetur celebrare miſſam ratione beneficij, vel* Capellaniæ, *legati, aut ſalarij f.867.*
Sectio Primæ.
Quid ſit ſacrificium, & quotuplex. f.868.
Sectio Secunda.
An miſſa ſit ſacrificium, & quomodo. fol. 869.
Sectio Tertia.
Quale genus ſacrificij ſit miſſa f.873.
Sectio Quarta.
In qua actione miſſæ poſita ſit eſſentia in ſacrificij f.874.
Sectio Quinta.
De valore huius ſacrificij. fol. 877.
Sectio Sexta.

De

De effectibus valoris ex opere operantis, ex operis operati Sacrificij miſſæ. f. 880.

Sectio Septima.

Valor ſacrificij miſſæ ex opere operato, præcipuè pro remiſſione pęnarum temporaliũ vtrum ſit infinitus. f. 883.

Sectio Octaua.

Applicare miſſam ad quem ſpectet. f. 886.

Sectio Nona.

Obligatio aliqua generalis applicandi miſſã, an reperiatur pro aliquo die inducta ab Eccleſia f. 892.

Sectio Decima.

Quæ intentio Sacerdotis requiratur ad applicationem ſacrificij miſſę. f. 895.

Sectio Vndecima.

In qua parte miſſę debeat fieri applicatio ſacrificij. f. 898

Sectio Duodecima.

Quibus perſonis viuis poſſit applicari ſacrificium miſſæ. f. 899.

Sectio Decimatertia.

Quibus perſonis defunctis poſſit applicari ſacrificium miſſę. f 911.

Sectio Decimaquarta.

Si contingat Sacerdotem deficere poſt cõſecrationem panis, an alter, qui ſupplet, poſſit applicare ſacrificium. fol. 915.

Sectio Decimaquinta.

Applicatio facta à bono, vel malo Sacerdotes de miſſa, an ſit ęqualis valoris pro eo, cui applicatur. fol. 917.

QVAESTIO VIII.

De obligatione Capellani circa integram applicationem ſacrificij miſſæ pro eo, cui reperitur ex iuſtitia obligatus. f. 920.

Sectio Prima.

Sacerdos qualem valorem, & quomodo debeat illum integrè applicare pro eo, cui tenetur ex iuſtitia. f. 921.

Sectio Secunda.

Miſſam vnam applicans Sacerdos pro pluribus miſſis eiuſdem rationis à pluribus perſonis comendatis, an cenſeri debeat applicaſſe integrum ſacrificium. f. 924.

Sectio Tertia.

Stipendium non integrum ſecundum legem, vel conſuetudinem pro celebranda miſſa acceptans Sacerdos, an teneatur integrum ſacri-

ficium pro dante applicare. fol.925.

Sectio Quarta.

Sacerdos acceptans onus miſſarum pro ſtipendio, quod putabat eſſe iuſtum; ſi poſtea inuenit non eſſe iuſtum, an teneatur ad integrum numerum f.927.

Sectio Quinta.

An ſæcularis tribuens Sacerdoti prò celebranda miſſa minus ſtipendium taxato, vel conſueto peccet, & teneatur ad reſtitutionem f. 929.

Sectio Sexta.

Pauper Sacerdos recipiens plura ſtipendia pro vna miſſa, an dici poſſit offerre pro eis integrum ſacrificiũ.f. 932.

Sectio Septima.

Stipendium duplex accipiens Sacerdos pro vna miſſa, an ex eo quia vni applicat valorem medium, & alteri valorem ſpecialiſsimum dicatur eorum cuiq; applicare integrũ ſacrificium.f. 937.

Sectio Octaua.

Sacerdos obligatus celebrare miſſam abſque applicatione ſacrificij, an poſsit pro applicatione accipere nouum ſtipendium.f. 340.

Sectio Nona.

Stipẽdium vnum recipiens Sacerdos pro miſſa votiua, an poſsit aliud recipere pro applicatione ſacrificij, & è cõtra f.944.

Sectio Decima.

Parrochus die, qua tenetur celebrare in Parochiali Eccleſia, an poſsit recipere ſtipẽdium pro applicatione ſacrificij f.946.

Sectio Vndecima.

Conſenſus dantis eleęmoſinam pro miſſa celebranda, an excuſet ab obligatione applicandi integrum ſacrificium illius.f.948.

Sectio Duodecima.

Conſuetudo, an excuſet Sacerdotem ab integra applicatione ſacrificij pro eo, qui dedit eleamoſinam.f. 955.

Sectio Decimatertia.

Intentio Sacerdotis, qui recipiendo ſtipẽdium incongruũ non intendit ſe obligare ad integrum ſacrificium, an eum excuſet ab integra applicatione.f.956.

Sectio Decimaquarta.

Priuilegium an excuſet Sacerdotem ab integra applicatione ſacrificij f.957.

Se-

Sectio Decimaquinta.

Sacerdos, qui ante emanata Decreta de celebratione miſſarum recepit plura ſtipendia pro vna miſſa ad quid hodie teneatur f. 962.

Sectio Decimaſexta.

Sacerdos promittens tribus, qui dederunt eleamoſinam pro ſingulis celebrare, an ſatisfaciat ſingulas illas tres miſſas ipſis omnibus ſimul applicando. f. 964.

Sectio Decima Septima.

Sacerdos peccans celebrando, an ſatisfaciat ei, cui ex iuſtitia tenetur celebrare. fol. 966.

Caſus primus.

Sacerdos, qui extra diem Natiuitatis D. N. illicitè celebrat plures miſſas, an poſſit etiam pluribus ſatisfacere, qui dederunt ſtipendium. fol. 969.

Caſus ſecundus.

Sacerdos non ieiunus celebrans miſſam, an ſatisfaciat ei, qui dedit ſtipendium. f. 970.

Caſus Secundus.

Sacerdos non ieiunus celebrans miſſam, an ſatisfaciat ei, qui dedit ſtipendium f. 970

Caſus Tertius.

Sacerdos celebrans extra horā debitam, an ſatisfaciat ei, qui dedit eleemoſinam. fol. 974.

Caſus Quartus.

Sacerdos celebrans tempore prohibito, an ſatisfaciat ei, cui reperitur obligatus ex iuſtitia. f. 978.

Caſus Quintus.

Sacerdos Latinus conſecrando in fermentato, & Græcus in azimo, an ſatisfaciat ei, pro quo eſt obligatus applicare ſacrificium. f. 983.

Sectio Decimaoctaua.

Canonicus, vel alius beneficiatus cantans miſſam Conuentualem, an poſſit illam applicare pro eo, qui dedit ſtipendium fol. 986.

Sectio Decimanona.

Reſtitutio ex cauſa non applicationis integri ſacrificij, quando, & quomodo faciēda fol. 988.

Sectio X X.

Regularis Sacerdos, quomodo poſſit diſponere de applicatione miſſarum ſibi à Superiore conceſſarum. f. 992.

INDEX

DECISIONVM SACRAE ROTAE Romanæ, quæ hucuſq; non fuerunt Typis mandatæ, & in hoc opere, vel partim, vel integrè referuntur.

Merlino.

Compoſtellana Parrochialis 12. Nouembris 1629. fol. 283. & 407.

Romana iuriſpatron. 15. Martij 1630. fol. 263. 272. 276. 278. 367. 369. & 402.

Cracouien. Parroch. 22. Maij 1629. fol. 29. 325. & 361.

Bergomen. Capellaniæ 18. Maij 1629. fol. 110 215. 217. & 227.

Aquilana Capellaniæ 26. Martij 1629 f. 157. & 19. Ianuarij eiuſdem Anni f. 265. & 626. integra.

Piſtorien. iuris patronat. 31. Martii 1628. fol. 241. 250. & 343.

Piſana Beneficij 27. Iunij 1629. fol. 472.

Burgi Sancti Sepulcri 13. Iunii 1631. f. 482.

Alexandrina Archipræsbyteratus 28. Iunii 1627. fol. 485.

Arboren. Canonicat. 8. Martii 1630. fol. 491.

Alexandrina funeralium primæ Iulii 1630. f. 687.

Virili.

Nicien. Parroch. 25. Iunij 1629. fol. 30. & 16. Nouẽbris fol. 32.

Motmanno.

Gerunden. Benefic. 7. Martii 1630. f. 458.

Tullen. coadiutoriæ 18. Iunii 1629. fol. 534. & 16. Nouẽbris eiuſd. Anni f. 536.

Veroſpio.

Gerunden. Perſonatus, & cauſæ piæ 17. Maii 1630. fol. 62.

Genuen. Capellan. 15. Martii 1628. f. 574 & 23. Martii

tii 1629. fol. 202. & 15. Maii 1628.f. 243. & 576.
Piſtorien.Beneficii 24. Maii 1630.f.255. & 322.
Florentina iuris patron. de Iāfigliaccis 14. Maii 1629 fol.274.
Piſcien.Beneficii 14. Martii 1629.f.468.

Sacrato.

Romana Palatii de comitibus 16.Ianuarii 1622.fol. 47.
Romana iuris patr. 21. Maii 1613. fol. 112.
Capuana Capellanorū 1613 fol.53.

Pirouano.

Vercellen.Beneficii p. Martii 1630.f.85.& ſeq. 197. & 219.
Gerunden. Beneficii 16. Iunii 1628.f.160.
Lauden.iuris patron. 28.Iunii 1630.fol.223.
Piſtorien. Archidiaconat. 15 Ianuarii 1929. fol 245.& 281. & 330 & 336.& 28. Ianuarii 1630. fol. 332.& 334.
FeſulanaParrochial.12.Maii 1631.f.363.373. & 392.
Firmana Præbendæ 17. Decembris 1629.fol.435.
Ianuenſ. iuris hororifici 26. Ianuarii 1632.f. 593.
Bergomen. Pēſionis 10. Aprilis 1630.f.750.

Vbaldo.

Anagnina Beneficii 15. Martii 1627.f.96.& 112.
Corduben. iuris patron. 19. Iunii 1628.fol.439.& 18. Iunii 1629. fol.441.
Leodien.20.Nouemb.1628 fol.454.
Deturien.Parrochial.14.Nouembr.1630.f. 476.
Tullen Coadiutoriç 17.Maii 1628.f.493.& 11.Decembris eiuſdem anni f.534.

Ghiſlerio.

Aliphana iuriſpatron.4.Iulii 1629.f.96.372. & 430. & p.Iunii eiuſdem anni fol. 165. 207.219.230. 224.& ſeq.
Salamantina Capellan. 27. Maii 1630 f.397.595.& 4 Februar.1630.f.400.
Deturſen. erectionis Beneficii 10.Iunii 1630.fol.711.

Coccino.

Romana Beneaciatus Sancti Laurentii in Damaſo 22. Maii 1623. f. 103. & 193.
Corduben.Capellaniæ 1.Decembris 1629.f.603.

Du-

Dunozetto.

Beneuentana iuris patron. 26.Iunii 1628.f.257.323. & 463.

Lucana iuris patron. 18.Iunii 1628.f.325.327.328. & 380.

Baſilien. Canonicatus 17. Martii 1631.fol....

Melfiten. legati pii 24. Ianuarii 1627.f.715.

Durano.

Romana Beneficiatus Sãcti Laurentio in Damaſo 7. Februarii 1628. f. 106. & 111.

Barchinon. Beneficii 3. Iulii 1628.f.162.

Aquilana Capellaniæ 19. Ianuarii 1629.f.241.590. & 14. Martii eiuſdem anni f.251.& ſeq.

Ianuen.iuris honorifici 26. Ianuarii 1632.fol.255.

Lunen. Sarzan. Capellan. 24.Ianuarii 1628. f. 374. & ſeq.& 386.

Florentina iuriſpatron. de Iãſigliaccis 14.Iunii 1629 fol.378.403.&465.

Neocaſtren. Parrochial. 16. Ianuarii 1630.fol.480.

Bracarenſ. Archidiaconatus 31.Martii 1628.f.494.

Ianuen.Parochial.Sanctæ fidei 6.Iunii 1629.fol.722.

Queipo.

Elnen.iurium Parochialium 6.Iunii 1631.f.693.

IN-

INDEX
LOCVPLETISSIMVS
RERVM, ET MATERIARVM,
quæ in hoc opere continentur.

f. ſignificat pagina, n. numerum.

A

ACcuſare poteſt patronus Capellanum ciuiliter ob crimina in aliorum perſonâ perpetrata ad finem priuationis Capellaniæ fol. 169. num. 155. aliàs 133. quando etiam criminaliter. f. 171. n. 134.

Actiones remotæ interuenientes in ſacrificio miſſæ, quæ nam ſint, fol. 874. num. 20 Et quæ proximæ num. 22.

Actore non probante reus abſoluitur f. 368. n. 9.

Actus proximus, quis nam dicatur in materia aſſaſſinij ad effectum pænæ ordinariæ f. 178. num. 163.

Actus inducentes quaſi poſſeſſionem debent eſſe clari, & certi, non autem turbidi, & dubij. fol. 382. n. 44.

Actus factus contra iuramentum quando ſit validus & ſi comitatur periurium num. 106. fol. 408 quid ſi primo loco præſentatum renunciauerit f. 411 num. 111.

Actus ſumit malitiam ex fine. 833. nu. 29.

Abiurans de formali, quando remaneat inhabilis ad beneficia. fol. 182. nu 172. & 177. Quid de abiurante ſponte num ſequ. & 175. Quid de abiurante de vehementi, vel de leui. f. 183. nu. 178.

Abſolutio ab hæreſi an dari poſſint ab Inquiſitionibus in foro conſcientiæ. f. 182. n. 174.

Adminiſtratores Eccleſiarum vbi recipiuntur eleemoſinæ pro celebrandis miſſis, an poſſint retinere aliquam portionem pro luminibus, & alijs neceſſarijs ad eandem miſſarum celebrationem fol 763. nu. 294 Quid de Parocho, & Sacriſta nu. ſeq.

Ad optimi, vel arregati filij, quãdo ſuccedant in iure patr. gentilitio fol. 298. num. 127. quid de ſucceſſione in feudis, vel emphiteuſi ibid.

Aetas pro Capellanis habitu, tãtũ Sacerdotali, quæ nam ſit. fol. 633.

Digitized by Google

633 num. 237. Maior an ſit cauſa prælatoris in beneficijs obtinendis f.633 nu. 237.

Alienatio an cenſeatur prohibita ex ſolo onere Capellaniæ rei iniunctō fol.752 num. 220 & 222. Vbi eſt prohibita, vſq; ad quem gradum duret.n.223.

Alienatione iurium, quæ habet quis in Caſtro, Villa, &c. an tranſeat iuſpatr. fol.357.num. 243. & quid de alienatione vſusfructus rei, cui adhæret iuſpatron.nu.ſeq.f. eod.

Alienatione rei legatæ, an cenſeatur ademptum, & reuocatum legatum f.755 n.276.

Alimenta debentur patrono inopi fol.172.nu. 144.

Aliud pro alio inuito legatario ſolui non debet ab hærede, & è contra fol.788.n.355 & 891. ſub n.50. Aliud eſt tale, et aliud eſſe inſtar, vel loco talis, ibid.

Alternatiua habet locum in beneficijs, quæ ſunt de libera collatione Ordinarij, non autem inferioris Epiſcopo fol. 371. num.19.

Alternatiuam quando amittat Epiſcopus ob non reſidentiam fol.89.num.110. An illam habeant Prælati inferiores, & Capitulum ſede vacante num. ſequent.

Ampliare, vel reſtringere tempus à iure præfixum ad præſentãdum quis poſſit fol. 399. num. 85 89.88.& 89.

Animam ſuam potius quis diligere præſumitur, quam cætera omnia fol.651.n 14.

Animæ teſtatoris, quid magis ſit vtilius, vt miſſæ dicantur ſtatim, vel annuatim f. 650.n 8.

Animæ Purgatorij æquiparãtur miſerabilibus perſonis f. 652. nu.19.

Animæ defuncti quomodo noceat negligentia hæredis in ſoluendis legatis pijs fol.673.nu. 65. Quid de non exequente votum reale defuncti nu ſequenti.

Anniuerſaria, vel officia pro defunctis an hodie Epiſcopus poſſit reducere fol.762.n.292.

Anniuerſariam, qui diuturno tẽpore in aliqua Eccleſia fecit celebrare, an poſsit, mutando Eccleſiam alibi illud facere celebrare fol.38.n.55. ad fin.

Anni computatio: vbi eſt in cauſa tàm fauor, quàm odium, ſit de momento ad momentum, f. 144 n.77.

Annunciationis B.Virginis feſtũ ſi incidat feria quinta hebdomadæ Sanctæ, quæ miſſa ſit celebranda f.982.n.178. Quid ſi incidat primo triduo eiuſdem hebdomadæ.nu.170.

Annus probationis quomodo cõputetur, & vnius diei defectus an ſufficiat fol.143.n 76. Quid de defectu aliquarum horarũ, num. ſeq ad finem, An habeat locum in Equitibus ordinum militarium ibid.

Annus intra quem tenetur quis aſſumere ordinem ratione beneficij

neficij, quomodo ſit computandus fol. 777. n. 318.

Antiquiſsimus tẽporis curſus eſt idem, quòd centenaria, habetq; locum, quãdo eſt ex titulo valido. f. 207. n. 46.

Antiquitas alicuius ſcripturæ, quomodo arguatur per Rotã. f. 333. n. 189.

Appellare quando poſsit præſentatus primo loco contra variationem factam à patrono. fol. 410. n. 110.

Appetitus inordinatus rerum tẽporalium quale peccatum ſit. f. 833. n. 30.

Applicatio à ſuperiore, an ita fieri poſſit de miſſa Sacerdotis *ſubditi, vt aliter ab ipſo facta nõ proſit; niſi ei, cui Superior applicauit. f. 15. num. 41. Quomodo differat à conſecratione. nu. 45.*

Applicans Sacerdos duobus valorem medium, nemini ſatisfacit, & committit iniuſtitiam contra Vtrumque fol. 949. nu. 65.

Applicatio miſſæ ſequitur conſecrationem. f. 890. n. 47.

Applicatio ſacrificij poteſt fieri, tã antè, quàm in ipſa conſecratione f. 899. num. 98. An poſſit fieri poſt conſecrationem vnius ſpeciei num. ſeq.

Applicatio miſſæ non fit per ſolã ipſius promiſsionem fol. 895. nu. 59.

Applicationem an poſsit mutare Sacerdos poſt conſecrationem panis fol. 916. n. 95. & ſeq.

Approbatus ad confeſſiones audiendas poteſt audire illas in Eccleſia *intra Parochiam ſita, etiam contradicente Parrocho f. 23. nu. 10. Quid quando fuerunt ei aſsignatæ certæ Eccleſiæ in quibus poſsit audire cõfeſſiones, an extra illas audiẽs ritè, & rectè abſoluat. ibidem ad finem.*

Argumentum de feudo ad ius patronat. eſt validum f. 294. nu. 119.

Argumentum de falcidia ad Trebellianicam valet. f 683. nu. 89.

Argumentum valet de matrimonio carnali, & ad ſpirituale f. 757. n. 280.

Arma, ſeu inſignia domini Capella, an hæres alterius familiæ poſsit abradere fol. 45. col. prima, & 2.

Arma, *& inſignia* Cappellę, *vel Eccleſiæ. Item denominatio ab aliqua familia, an habeat vim famæ f. 216 n 69.*

A*romata ori imponẽtes ante celebrationem, an poſſint poſtea celebrare f. 971. nu. 135.*

A*rrhabatio, conſenſum contrahendi indicat fo. 171. num. 141.*

Aſſaſinium quomodo committatur per mandatum propinãdi venenum f. 171. num. 139. Punitur etiam ſi nõ ſequatur effectus num ſeq. Quando effectus dicatur ſequutus nu. 162.

Aſſaſſinij ratione, vt quis priuetur beneficio ſufficit ſi mādatum ſit de occidendo Chriſtia*num, nulla habita ratione, an mandatarius ſit Chriſtianus, vel non fo.* 173. *num.* 150. & 160. *Quomodo debeat conſtare de mandato nu* 156. *fo.* 176.

Aſſaſſinij qualitas quomodo probetur ad effectum priuationis beneficij f. 74. *n.* 151. & 166.

Aſſaſſinium quando probetur ex pecunia numerata pro homicidio f. 176. *n.* 156.

Aſſenſus Apoſtolicus *requiritur in donatione iuris patr. Eccleſiaſtici f.* 328. *n* 179.

Aſſequutione beneficij Curati nõ vacat Capell. *f.* 154. *n.* 92. *et* 93.

Aſſociare dicit per ſe ipſum, non per alium f. 158 *n.* 104.

Atteſtatio *quomodo debeat eſſe cum iuramento f.* 31. *n.* 37.

Atteſtatio *Papæ de actu coram ſe geſto, probat f.* 214 *num.* 62.

Atteſtatione Sſmi Pontificis *quomodo probetur exiſtentia iuris patron f.* 219 *n.* 76.

Auditores *Rotæ ſunt loco Ordinarij f* 412. *n.* 113.

Augens *dotem* Eccleſiæ *iam fundata non poteſt apponere hanc conditionem ſine aſſenſu Summi* Pontificis *f.* 490. *n.* 142.

Augumentum *gratiæ, quomodo conferatur per ſacrificiũ miſſæ f* 881. *n.* 33.

Augumẽtum *vel diminutio oneris miſſarum ratione augumẽti, vel diminutionis fructum, quando non habeat locum fol.* 736. *num.* 232. & *num. ſeq.* & 234. *Quid ſi ceſſarent in totum ipſi redditus n.* 235.

Authentica *ſcriptura, quæ nam ſint ad effectum probationis præſentationum continuatarũ per* 50. *annos in turepat. perſonarum ſuſpectarum de vſurpatione f.* 231. *n.* 103.

Authenticum *inſtrumentũ, quid debeat cõtinere adhoc, vt probet exiſtentiam iuriſpatr f.* 197 *n.* 28. & *f.* 200. *n.* 35.

Authoritas *ordinarij adhibita in fundatione, probat eſſe beneficium* Eccleſiaſticum *nõ tamen, vbi de ea non conſtat eo ipſo præſumi debet in contrarium, f.* 58. *nu.* 36. & *ſeq.*

B

B*Eatis quomodo proſit ſacrificium miſſæ f.* 913. *n.* 92.

Beneficia, quæ non ſpectant ad Summum Pontificem *iure deuolutionis f* 91. *n* 13.

Quæ conferri ſolent ab Epiſcopo vnà cum capitulo, an comprehendantur in indulto Cardinalium f. 93. *n.* 115. & 116. *Declaratio Vrbani VIII. circa hanc materiam ibid f.* 94.

Curata inter ſe ſunt incompatibilia nõ autem ſimplicia Quomodo id intelligatur num. ſeq. & *clarius f.* 551. *ſub nu.* 82.

Simplicia, & ſi de iure requirebant reſidentiam, hodie tamen illam

illam non requirunt f. 157. n. 99. 100. & ſeq.

Alia habens, an poſſit præſentari ad Capellaniam f. 604. n. 169. & 173.

Simplicia de iure nõ habent annexum ordinem ſacrum, quid de iure Concil. Trid. f. 623 nu. 207. Quid ex lege fundationis nu. ſeq.

Beneficiati moderni, quãdo teneãtur ad celebrationem miſſarũ, quarum legatum acceptauerũt beneficiati prædeceſſores f. 39. nu. 59.

Beneficiatus obligatus ad miſſas celebrandas, quando per alium celebrat, quale ſtipendium debeat ei tribuere f. 765. nu. 302. Quid de Capellano Capellaniæ non collatiuæ nu. ſeq. In vita æquiparatur vſufructuario, et in morte vſuario nu. 304

De beneficijs reſeruatis ab Epiſcopo non poteſt fieri vnio f. 95. num. 17. vbi quę beneficia & quomodo poſſit vnire Epiſcopus.

Beneficij vltimus ſtatus, quomodo attendi debeat, & quãdo iuuet f. 696. n. 41.

Iuriſpatronat. inſtitutionem, vt quis obtinere valeat, quæ debeat probare f. 98.

Impetratio ob crimen beneficiati, quomodo facienda f. 121. n. 50.

Reſignatio, ſeu renũciatio facta ab eo, qui contraxit matrimonium quando ſit valida f. 134. ſub nu 63.

Impetratio ob delictum, de quo fuit facta gratia ipſi reo quando ſortiatur effectum f. 180. n. 169.

Status non mutatur ex ſola prouiſione Papę vel Ordinarij abſque præſcriptione fol. 371. nu 17.

Erectio de bonis confraternitatum, an ſit alienatio fol. 713. ſub nu. 169.

Appellatione, an veniat Prioratus, Guardianatus Religioſorum nu. 62. f. 847.

Beneficio priuatur aliquãdo quis abſque crimine, ex quibuſdam cauſis f. 120. n. 48.

Beneficiorum priuatio ex quibus pęnis impoſitis à iure, arguatur fol. 170 n. 136.

Beneficio priuatus ob aliquod crimen ipſo iure, an in foro conſcientia faciat fructus ſuos f. 125 nu. 53. Quid ſi addita ſit clauſula, nulla expectata declaratione ibid ad finem.

Beneficium quid ſit, vnde exordium ſumpſerũt beneficia f. 20 n. 1. Quis nam ſit illius capax n. 2 Quomodo dicitur dari pro officio num. 3. Si beneficium reddatur ſterile, an quis teneretur ad recitandum officium, ibid Quid ſi eſſet tenue ibidem. Quotuplex ſit f. 22. nu. 4. Præſumitur potius ſimplex in dubio, quam Curatum ibid. n. 5.

Poſſidens cum onere celebrandi miſſas, an etiam cenſentur obligatus ad applicandum ſacrifi-

ciumfol.36.verſ. dixi tantum &c.

Affectum quod nam ſit, & quod reſeruatum f.87.num. 105.& 107 Item quando dicatur vacare in Curia, & quando apud Sedem Apoſtolicam *n.* 108.

Quando poſsit conferri ad tempus fol.62 n.47.49. 50.& 52.

Curatum requirit reſidentiam non autem ſimplex fol. 25.*nu.* 11.*declaratur nu.* 12. *Quid ſi Eccleſia curata habeat paucos Parochianos ſub eod.num.*11. *De quo iure ſit reſidentia Curatarum, & ex quibus cauſis poſsit diſpenſari ab Epiſcopo, & per quantum tempus ibid.*

Reſignare quando poſsit clericus criminoſus fol. 123.*num.*51. *Quid ſi fuerat cōdēdatus, ibid.*

Reſeruationibus non ſubiacet beneficium de iure patr. laicorum. ſed benè Eccleſiaſticorum f.96.n.119.Quare f.114.n.34.

Quomodo diſtinquatur ab officio Eccleſiaſtico, vel alia pia diſpoſitione fol.57.nu. 34 *Eccleſiaſtici ſigna & coniectura num.35. in dubio præſumitur potius liberum, quam de iure patron.ſub num.38.& fol.85. num.*10.

*Simplex quando requirat ordinem Sacerdotij f.27.num.*19.

Recipiens, qualem intentionem habere debeat circa ſuſceptionē ſacrorum ordinum num. 20. *Quid ſi neque habeat intentionem clericaliter viuendi num. ſeq. vbi an teneatur ad reſtitutionem fructuum.*

Non poteſt obtineri niſi à Superiore Eccleſiaſtico *f.117. num. 178. Quid de Capellania non collatiua ibid.in fin.& n.180.*

Ob negligentium, vel defectum alterius non debet mutare naturam fol.808.n.414.

Bona relicta p celebratione miſſarum perpetuarum hodiè ſuſcipi non poſſunt abſq; Epiſcopi, *vel* Generalis *conſenſu fol. 767.num.307.Quomodo præfati, dictum conſenſum præſtare debeant. num. ſeq. Quid ſi tale onus fuerit relictum pro* Sacerdote *particulari num.* 308.

Bona emphiteutica, & feudalia, an poſſint legari pro Anniuerſario, vel alio opere pio, vide Legari.

Bulla erectionis eſt authenticum documentum, quo probatur exiſtentia iuris patr. vbi quod tale nō dicatur Confeſsio Epiſcopi *aſſerentis Capellan.eſſe de iure patr.f.193.n.17.*

Bulla Summorū Pontificū, &c. dūmodo accedat conſenſus medietatis patron. probat multiplicatas præſentationes f. 212. *num.55.*

C

CAnonicus *vadens ad* Eccleſ. *propter diſtribut.aliàs non iturus, an committat ſimoniā; fol.*

fol.832.num.25.
Qui non poteſt intereſſe omnibus horis, an ſine ſcrupulo poſſit eligere, illis intereſſe, vbi dãtur pinguiores diſtributiones. fol.834.nu.35. Cantans *miſſam* Conuentualem, *an illam applicare poſſit ad libitum. fo. 986.nu.187.*

Capellam *publicam conſtruẽs tenetur dotare f.45.n. 15. Quomodo ibid. An habita licentia ab ordinario illam conſtruendi, poſſit in ea conſtructa celebrari fol.46.verſ.item tenetur* An *gaudeat immunitate* Ec*cleſiæ ibid. Quando poteſt conſtrui inuito* Parrocho *ibidem, verſ.* His *enim caſib. Vbi quid faciendum, quando fuit cõſtructa abſque conſenſu* Epiſcopi, *& an ex diuturno tempore ille cenſeatur adhibitus. Quãdo in eis contradicẽte Parrocho poſſit miſſa celebrari, ſepeliri cadauer, audiri confeſſ. ibid. An poſſit vendi pro debitis conſtruentis fol.82. nu.93. Quid de iure patronat.ipſius* Capel*læ ibid.*

Capella *&* Capellania, *an differant fol.41.num.primo. Eius ethimologia num.ſeq. An differat ab* Eccleſia, *&* Oratorio. *num.3. & 14. in fine Forma mutari inuito patrono non poteſt.f.46.in fine. Quibus modis accipiatur fol.43. num.11.* An *poſſit vendi num.ſeq. Illa conceſſa an cenſeatur conceſſum ius ſepeliendi, & de ſucceſſione in illa ibid. Quę eſt* in Atrio, *ſeu* Cortili *alicuius ruris, vel maſſariæ, an iudicãda Capella publica, vel Oratorium priuatum fol.51. in princip. Fit libera ſi patronus moriatur ſine hærede, ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato. fol. 268. num. 73. Deteriorata re aſſignata pro ipſius dote, quid faciendum fol. 778. num. 331. Quid ſi in totum pereat nu. 332. & 340.*

Capellania *quando poſſit deſeruire pro titulo ordinandi. f.66. nu. 59. Quid de* Capellania *ammouibili num.6.* A *quo debeat conferri.f.71.nu.72. Reſignari, quæ poſſit.f.77 nu. 81. Quando ſit beneficium Eccleſiaſticum.f.68.num.63. Quæ libera, & quæ de iure patron. f.85 num.99 In dubio præſumitur potius libera, quàm de iure patron.ibid.nu.101. Quænam ſit fol.51.num.19.& 24. Quotuplex num.ſeq.& de differentia inter ipſam, & Anniuerſarium. Quomodo cognoſci poſſit, an ſit collatiua, vel non fol.57 num. 32.* Collatiua *eſt propriè, & verè beneficium.n. 33. In dubio, an præſumatur collatiua, vel non.num.38. Nõ collatiua, an poſſit fieri collatiua num.40.& latius quæſt. 6.ſect.13. Fundata à Cardinali, an ſit Eccleſiaſtica, vel Laica*

lis

cis. fo. 202. *num.* 8. *In eius erectione ex quatuor, quando poteſt apponere conditiones cir ca præſentationem ad illam, & quis dicatur exequutor f.* 597. *nu.* 153. *Ex eo, quod ſit funda ta ad nutum ammouibilis nõ venit iudicanda non collatiua. fol.* 745 *n.* 250. *In dubio, quã do præſumatur perpetua num.* 253. *Ab ea an poſſit ammoue ri* Capillanus, *quando non prohibetur à Teſtatore amotio. num.* 251. *Qui in ea diu inſer uiuit & ſi ammouibili, An ſi eijciatur poſſit agere ſpolio n.* 252. *An ſine cauſa poſſit pri uari. fol* 744 *num.* 254 *Quãdo præſumatur priuatio ex cauſa odij, & ſic ex malitia nu.* 255. *Quid in* Capellanijs *non colla tiuis. n.* 256. *Vacare an dicatur per obitum præſentati tãtum, ad finem, vt patronus poſſit alium præſentare, vel Capella nia impetrari per obitum. fol.* 139. *nu.* 56. Fundari *an poſſit cum pacto, quod non exiſtenti bus clericis ſua familia, pro tẽ pore redditus conuertantur in alium vſum pium. f.* 775. *nu.* 323. *Extinguere ad finem ap plicandi redditus alicui loco pio non poteſt Epiſcopus. fol.* 729. *nu.* 212. *Vbi quòd neque poteſt iubere in viſitatione, quando in vna Capella ſeruiũt diuerſi Capellani, quod tribua tur vni tantum ibid. Quid ſi eſſet Capellania non collatiua. num. ſeq. Quomodo poſſit inſti tui pro Hæreticis, excommu nicatis, vel infidelibus, &c. fol.* 910. *n.* 82.

Capellania ratione, quando quis efficiatur ſubditus Epiſcopo Capellaniæ, vt ab eo poſſit or dinari, cuius valoris debeat eſ ſe. fol. 70. *nu* 69 *& ſeq. An hoc caſu ſufficiat collatio ſine poſ ſeſſione. ibid. ad fin.* Bona *quã do poſſint alienari abſque aſ ſenſu Summi Pontificis. f.* 71. *ſub num.* 71. *Quando conferri debeat clerico, & in qua ætate. f.* 73. *n.* 76.

Capellaniam obtinens in Capella Papæ, & ſi ſit ammouibilis po teſt deſeruire pro titulo ordi nandi f. 67. *n.* 62. Fundans *cũ conditione, vt præſentatio ſpe ctaret ſibi, & Titio, vel alijs, quibus ipſe fundans duxerit pro libito eligendis, quomodo intelligi debeat f* 248 *num.* 28. *Fundans cum conditione, vt deſeruiatur per Capellanos eiuſdem Eccleſiæ, an poſſit in ſuo teſtamento mutando vali tatem diſponere, quod illam obtineat, aliquis de ſua fami lia ſi erit Sacerdos, f.* 246. *nu.* 24. *Ammouibilem conferendo Summus Pontifex, an cenſea tur illam facere perpetuam. f.* 745. *ad fin ſectionis. Fundans cum conditione, vt præſentetur vnus de familia, an poſſit ipſe met præſentare extraneum. f.* 247 *n.* 27.

Cap

Capella reparare quãdo teneatur Capellanus, vel concurrere in translatione altaris f.74.n 80 Quid de Patrono, *& de* Recto*re ibid. Quid de Parrochianis, vel habitantibus in Parochia. f.76.col.2.verſ.quando autem*

Capellania vbi conſtituuntur ſola dotatione, an tunc Eccleſia ſit compatrona f.195.n.23.

Ad Cappellæ *adminiſtrationem vocatus in caſu mortis, an etiã cenſeatur vocatus in caſu alterius impedimenti f.775.nu. 324. An ſit collatiua, vel non deſumitur ex fundatione. fol. 715.num.172. Declaratur n. 176. Poteſt fũdari cum ea cõditione, vt Capellanus præſentandus ſit conſanguineus, vel proximior f.589.n.138. Quid ſi habeat curam animarum n. 141.*

De Capella patronata vnio non poteſt fieri abſque patroni conſenſu fol.165.nu.123. & 125. Conſenſus *prædictus præſumitur ſpatio 30. annorum deciſ. 32. apud Viuianum.*

Capellaniæ duæ requirentes reſidentiam, an poſſint ab eodem retineri f.155 n. 94.& 95.

Capellanus inſtitutus ab vſurario, quando teneatur aliquid pro præterito reſtituere. f 85. num.92 Quando teneatur ad reſidentiam refertur deciſ Rotæ fol 157.nu.97. Soluens omnes fructus, vt celebrẽtur miſſæ in ianctia, quando teneatur ad officium diuinũ f.69. nu. 65. poſt hæc impreſſa reperi Sãchez in ſuis conſilijs moralib. lib.2.cap.2 dub 68. idem cum nobis docentẽ Quando gaudeat priuilegio fori ſicut beneficiatus fol.70.num.67. Quod nam ſit iſtud priuilegium ibid. Ex fũdatione qui tenetur celebrare diuina officia, an debeat eſſe Sacerdos fol 626.nu.217. An id poſſit facere per ſubſtitutũ num. 220. Quid ſi debeat adiuuare Parochum in cura animarum num.226 Iuſſus celebrare per ſe, vel per alium, an debeat eſſe Sacerdos f. 629. num.223. Quid ſi fuit dictum quod præſentetur Capellanus, *qui celebret miſſas fol.624.nu. 212. Quid ſi fuit dictum, quod præſentetur Sacerdos nu. 213. Presbyter n.214 & 216.*

Capellani *morte vacat Capellania etiam ſi miraculosè reſuſcitaret fol.126.num 54 Quomodo illa probetur ibid.num. 55 Quid de probatione mortis coniugis ad finem contrahendi ſecundum matrimon. ibid.*

Capellani *coadiutores in cura ad quid teneantur ſuſpenſa approbatione confeſſariorũ, an etiam ſuſpendatur approbatio dictorum* Capellanorum. *fol. 54.nu.30. Quando poſſint aſſiſtere matrimonio nu ſeq.*

Capellanus *quid ſit fol.52. n.21. An & quomodo poſſit eſſe curatus nu.28. An teneatur re-*

ſidere

ſicere miſſas non celebratas tẽpore loeis pendentia ſuper beneficium f.991.n.197. Non *tenetur celebrare per ſe ipſum niſi id expreſſe ſit cautum in fundatione f.157.nu.98.idẽ de reſidentia nu.* 102.

Accipit ſalariũ pro obligati one celebrandi certo tempore, & loco fo.826.n.11.& 18.

Quis ſit dominus fructum Capellaniæ, ita ut poſſit de eis ad ſuum libitum diſponere f. 73. nu.75.

Non ut obligatus celebrare feria ſeſta 6.et Sabato hebdomada Sanctę fo.981.n.173.

In die Natiuitatis, an teneatur applicare omnes tres Miſſas fundatori fo.977.n.163.

Amouibilis an morte patroni cẽſeatur reuocatus, & an poſſit amoueri ſine cauſa fo.64.nu. 56.quis nam ſit talis, vide Capellania ex eo &c.

Capitulum *Eccleſiæ, an dicatur vniuerſitas ad finem ſuſpicionis de vſurpatione iuris patron.f.227.n. 91.* Poteſt *habere ius conferendi f.232.n.106.*

Cappuccini, *& Fratres ſtrictioris obſeruantiæ licèt non accepteno legata pro Miſſis, tamen quãdo à particularibus perſonis illis comẽdãtur Miſsę non prohibentur recipere per modum eleemoſinæ illud, quod ſibi tribuitur à comendantibus fol.820.n.441.*

Capſulas *in Eccleſijs habere cũ inſcriptione (eleemoſina pro miſſis &c.) prohibetur per Decreta potiſsima fol 954.n.78. idẽ de capſulis, quæ exponuntur in die commemorat: defunctorum ibid.n.80. An poſſint retineri in Sacriſtijs n* 81.

Captiuo *apud hoſtes quomodo cõpetat iuſpatronatus nu. 196. fo.335.*

Cathecumenis *viuis an proſit ſacrificium Miſſæ f 901.ſub nu. 72. Quid ſi ſint mortui fol... n.91.*

Cardinales, *an comprehendantur in Cõſtitutione generali habente clauſulas prægnantes fo.94. nu.116.*

Tenentur ad reſidentiam in ſuo titulo, & quæ beneficia poſſint habere fo.155.n.94.

Cardinaliũ *indultum circa beneficia vacãtia in diæceſibus vbi fuerunt Epiſcopi fol.90.n.112 ver.ſubdidi Motus Vrbani* 8. *num.*14.

Cenſuris *poteſt quilibet qui reperitur in notorio peccato mortale cogi, vt ab eo reſipiſcat fo. 667.nu.55. ad medium.*

Centenaria *in materia iuris patron. eſt idem quam immemorabilis fo.207.n.46 ad finem, & 219.fol. 343. An dicatur probata ſi deficiant aliqui anni pro centum, & quot annorum defectus ſufficiat fol. 207.n.47 & ſeq. vide infra* Tempus, *&* Immemorabilis.

Ceſſante *præſuppoſito ceſſat diſpo-*

ſpoſitum.f.951.n.70.

Charitas quando poſſit inducere obligationẽ celebrandi pro alio f.2.n.1.& ſeq.

Charitas incipit à ſeipſo f.651.n. 13.

Chriſtus quomodo ſit offerens in ſacrificio miſſæ.f.850. num.10 Quatenus etiam ſit res oblata: nu.13.

Chriſtus Dominus exiſtit in hoſtia prius, quam conſecratur calix f.917.n.97.

Citatio partis, quando requiratur in exemplatione inſtrumẽti.n.182.f.330.

Circuitus inutilis eſt euitandus. f.840.n.47.

Clauſula (non aliàs,nec alio modo)non operatur quando adeſt culpa reſignantis.f.161. num. 108 & ſeq.

Clauſula poſita in fine, refertur ad præcedentia f.973.n. 143.

Clementina dudum de ſepulturis non diſponit de quarta Epiſcopali f.690.n.111.

Coadiutoriam non poteſt erigere Epiſcopus ob numeroſitatem populi,ſed tantũ põt cogere rectorem ad conducendos alios Sacerdotes f.953. ſub n. 76.

Codicilli ad propoſitum probandi exiſtentiam iuris patron.an etiam ſint authent.documentũ, Quid de libris viſitationũ.Inſcriptionibus in lapidibus, Inſignijs,Chronicis, alijſq. ſcripturis repoſitis in Archiuio publico f.197.n.26.& ſeqq.

Collatio Capellaniæ libera quando nõ pertineat ad Epiſcopum f.86.n. 102. In ea à quocũque ſit, debent ſeruari conditiones à fundatore iniunctæ.n.415.

Collecta,quæ nam ſit, an ad illã teneantur Eccleſia. f. 747.nu. 264. An etiam debeat de bonis Capellaniæ non collatiuæ nu. ſeq.Illius materia eſt odioſa. n.268.

Collecta in miſſis quando poſſunt addi,vel non.f.960.nu.96. & ſeq. Quæ debeant recitari in miſſa commendata.num. 100. & ſeq.

Compatronus ſi præſententur,an habeat alijs præferri. f. 646.n. 266.

Compenſatio non fit de liquido ad illiquidum.f.891.n. 51.

Compenſatione ſecreta quando,et quomodo poſſit vti Sacerdos pro recuperando ſtipendio miſſæ f.839.num.44 & 49. De duplici modo, quo poteſt fieri compenſatio, & differentia inter requiſita vtriuſque.num. 45.& 48.

Conciliari diſpoſitioni quando, & per quas clauſulas cẽſeatur derogatum.f.195 num 126 ad finem.De derogatione Concilij Trid.f.728 n.209. & ſeq

Concionator libentius prædicãs in loco vbi maior tribuitur eleæmoſina & renuens prædicare vbi datur minor, an peccet.f.834.n.34

Concordia inter Canonicos, & cu-

curam gerentem in Cathedrali *quando liget ſucceſſores* Canonicos *ſ 687 n.98.Quãdo poſſit fieri inter hæredem, & legatarium cum pacto reſolutiuo, in præiudicium ſubſtituti.f.775. n.322.*

Concurſus *requiritur in collatione beneficij curati.f.29 nu. 25.Fallit in aliquibus caſibus quid de curata, quæ eſt de iure patr.ſub n.29.*

Conditio *quòd* Capellanus *eligat ſuum ſucceſſorem poteſt apponi in fundatione Capellaniæ f. 805.n. 403. Et ſi per caſum fortuitum in perſonam eius à qua debebat verificari, deficiat quando extinquatur legatum. f.808 n.410.& 413.Quod* Ca*pellania collatiua poſſit cōferri à laico,an poſſint apponi in fundatione ſo.728.n.210.Cuius conſenſus requiratur ibid.*

Conditiones *poſt fundationẽ apponere quando poſſit fundator ſine conſenſu Summi Pontificis.f 248 n.29.Quæ poſſunt apponi à fundatore in limine fũdationis* Capellan.*de iur.patr. f.113.n.26.*

Conditionis *ſuperuenientia non tollit ius quæſitum f. 777.nu. 329.*

Conductor Caſtri , *& villæ,cui adhæret ius patron. an poſſit, præſentare.f.358.n.247.*

Confeſſarius *qui libentius audit confeſſionem illius, à quo ſperat aliquid ſibi daturum,an committat ſimoniam f.832.n. 24 & 32.*

Confeſſio *rei non conſtito de corpore delicti nullum producit effectum.f.177.n.158.*

Confeſſione *alicuius ex patronis, vel admiſſione ad præſentandum,quando acquiratur quaſi poſſeſſio.n 45.f.383.*

Confeſſione *oris proprij nulla major probatio.f.598.nu.158.*

Confirmatio *examinatorum Synodalium quomodo poſſit fieri in Synodo.f.31.num.36.An hoc caſu debeant iterum iurare.n.41.ad fin.*

Confiſcatione *omnium bonorum an tranſeat ad fiſcum ius pat. n.235 & 237 f. 352. A laico iudice facta, quis ſuccedat in iure patron.hæreditario.f.261 nu.57.*

Confraternitas, *quo iure poſſideat* Capellaniam *de iure patron f.102.num.9.& 18. Deciſio Rotæ circa hanc materiã, num. 14. Eius bona quando ſint Eccleſiaſtica, & in earum alienatione,an requiratur Aſſenſus Apoſtolicus ſub nu.18. Earum obligatio, & præceden tia in proceſſionibus num.23. Earum cauſæ coram quo iudice debent cognoſci n.11.& 15. Quid de ipſis confratribus. n. 13. An ſit vniuerſitas ad finẽ, vt poſſit in ea cadere ſuſpitio vſurpationis iuris patron. f 226 num.89. Quando ſit locus pius ad effectum impedien-*

di

di detractionem Trebellianica 683.n 40.

Confraternitatem laicorum eſſe in Eccleſia & Eccleſiam eſſe collatiuam, an repugnet. f. 42. nu 5.

Confraternitatum eleamoſina, quod debeant conuerti in pios vſus arbitrio ordinarij, quo modo intelligatur f.709 n.158

Bona ad effectũ celebrandi miſsas pro animabus purgatorij relicta an Epiſcopus poſſit erigere in beneficium. f.708 n. 152. 165. & 167. Quid de alijs bonis ipſarum confraternitatum num. 159. & 163. An poſſint alienari ſine aſſenſu Apoſto lico. f.713.n.169.

Coniectura & verba, quibus cenſeri debet, quis voluiſſe ſacrificij applicationem, quæ ſint. f. 942. ſub n.49.

Conſanguineus vocatus, an intelligatur de deſcendentibus, vel de tranſuerſalibus. f. 590 nu. 143. & ſeq.

Conſanguineis, vel familiaribus beneficium, quando conferri licitum Epiſcopo ſit fo.589. n. 139. An in hoc poſsit inueniri ſimonia num. ſeq.

Conſanguineus teſtatoris, vel de eius familia, an debeat alijs extraneis præferri, vbi ille non eſt vocatus. f.643.n 257. Quid ſi fuit vocatus n. ſeq.

Conſanguineum non adeſſe, vel de familia ad hoc, vt poſsit præſentari extraneus, quomodo debeat conſtare. f 607. nu. 172.

Conſecratio eſt de eſſentia ſacrificij f.877.n.24.

Conſecrandi prius panem, & poſteà vinum ordo, an ſit de iure diuino, & de eſſentia fol. 917.n.98.

Conſenſus tacitus dantis eleamoſinam, an excuſet ſacerdotem ab integra applicatione ſacrificij. f.951.n.73. & 76.

Cõſenſus præſtiti in coadiutorijs vel reſignationibus habẽt vim præſentationũ. n.185. f. 332.

Conſenſus ordinarij præſtitus in fũdatione iuris patr. quomodo probetur. f.198.n.30. Ordinarij, ſi non interuenit in fundatione, an, & quando ſit ſignum noluiſſe teſtatorem, quòd ſuum legatum erigatur in beneficiũ f.706 n.147. An talis conſenſus in dubio præſumatur. eod. n. in fin. Præſtitus in reſignatione conſtituit præſentantem in quaſi poſſeſſione num. 34 f. 379 idem dicitur de conſenſu reſeruato in prouiſionib. Apoſtolicis & permutationibus. n. ſeq. f. eod. Quid de cõſenſu præſtito præſentationi ab altero facta. n 39. f 381. Præſumptus quando dicatur interuenire. nu.175. & ſeq f.324 Quando ſemel adhibitus præiudicet fol. 749 nu 169 Excluditur per errorem nu. ſeq.

Conſuetudo habet vim conceſsionis f 66.n.60.

Conſuetudo non ſolum eſt attendenda circa quantitatem quartæ, ſed etiam circa res de qua erit ſoluenda f 692. n. 116. An excuſet ab integra applicatione ſacrificij. f 955. n. 82.

Conuentualem miſſam cantans, an poſſit recipere ſtipendium pro eius applicatione. f. 986. n. 187. & ſeq.

Conuocare Sacerdotes pro obitu dis exequijs, & funeribus ad quem ſpectet. f. 480 n. 10.

Copula, & quando reſoluatur in alternatiuam, vel disiunctiuã. f 742. n. 246. & 248.

Correctio præcedentium, quando cẽſeatur inducta. f. 598. n. 157.

Creditor, cui datũ fuit in pignus, Caſtrum, Villa, &c. an poſſit preſentare. n. 249 f. 358.

Crimen ob quod vacare prætenditur Capellaniam, quomodo probari debeat f. 166. nu. 127. Quando talis probatio debeat præcedere impetrationem ibid. n. ſeq.

Crimina ob qua vacat Eccleſia ipſo iure, remisſiuè, & quę poſt ſententiam f. 120. n. 47. & 49.

Cura animarum ad quem de iure ſpectet in Cathedrali f. 688 n. 101. An poſſit reſidere apud plures f 53. n. 25.

Curator datus hæreditati iacenti in qua adeſt iuſpatr. an poſſit præſentare. n. 250. f. 358.

D

Damnatis non prodeſt ſacrificium miſſæ. f. 912. n. 88.

Decima Parochialis, an ſoluatur de bonis Capellaniæ non collatiuæ f. 747. n. 261. Quid de decima perſonali, an ſoluenda ab huiuſmodi Capellano num. ſeq. Papalis vide ſupra Subſidium.

Debitum delegatum pro dote Eccleſiæ ſi pereat, quia debitor ſit impotens ad ſoluendum, quis teneatur redotare ipſam Eccleſiam f. 779. nu 333. Opinio authoris n. 334.

Defunctis, qui in purgatorio exiſtunt prodeſt ſacrificium miſſę f. 912. n. 86 Quomodo illis proſit n. ſeq.

Deglutiens reliquias cenæ inter dentes remanſas, an ſit ieiunus ita vt poſſit celebrare. f 973. n. 142. & 144. Quid de eo, qui miſit electuarium in os. n. 146.

Delicti corpus circa ſortilegium, quomodo probetur. f. 177. nu. 157. & 159.

Delicto patroni quando Eccleſia patronata efficiatur libera. nu. 236. f. 353.

Deputatio in Eccleſia Regulari præſumitur facta ad nutum ammouibil. & nõ in perpetuũ n. 41 f. 382.

Derogatio facta à Papa in reſcriptis, quomodo interpretanda. f 742. n. 249.

Derogationis materia eſt ſtricta. f. 752.

fol.752.num.272.

Deſcendentes,& ſi repudiauerint hæreditatem,ſuccedunt in iure patron.gentilitio.f.270.nu.77. Vbi illis fuit reſeruatum ius patr.an ſit gentilium ibid. nu. 78.& 81.

Deſcendentia nõ ſolum probatur per teſtes, ſed etiam per ſcripturas n.96.f.291. item per famam,& n.100.f.283.

Deſcendentia, quomodo probetur ex ſucceſſione f.286.n.106.

Deſcendentia an probanda à fundatore, vel ab vltimo præſentante.f 288.n. 109.

Deſcriptionis omiſſio non nocet parti f 31.n.35. An illa ſit de ſubſtantia pro examinatorib. ſynodalibus. n. 40.

Dictio,ſed, declarat præcedentia, quid de dictione, dictus, &c. An ſit repetitiua præcedentiũ. f.597.n.154. & ſeq.

Dictio,ſiuè,eſt diſiunctiua,quando ponitur inter res f.691.nu. 114.

Dignis,prætermiſſis dignioribus, quæ beneficia poſſint, vel non poſſint conferri f. 28 n. 24.

Dignitatem, vel beneficium obtinens cui eſt vnitum ius patr. eſt in quaſi poſſeſſione etiam præſentandi ad iuspatr. n.56. f.387.

Dimiſſorias denegare, quãdo poſſit Epiſcopus Sacerdotibus diſcedere volentibus à Diœceſi,& quando poteſt illos, ſi ſunt abſentes,reuocare f.26.n.23.

Diſpenſare quis poſſit,& quando dicatur quis diſpenſatus ad retinenda beneficia,& penſiones, etiam ſi talis matrimoniũ contraxerit f.135.n.64. Quis poſſit, vt beneficiatus profitendo non amittat beneficium.f.150. num 87. ſuper voto paupertatis, quomodo Papa diſpenſet.f. 151.n.88.

Diuiſio cadit in rebus communibus.f.742.n.247.

Doctor eſt perſona nobilis item eius filij ẽt ſunt nobiles,nõ autẽ nepotes,vbi agitur de pœnis cognobilium ei nõ infligendis. f 612.num. 186. Nobilis præfertur Doctori ignobili.n 191 Canoniſta an præferatur Doctori Theologo.f.609.nu.178. ad fin.

Doctoratus,vel alius gradus, an de iure requiratur pro obtinẽdis beneficijs, & pro quibus. f. 608 num.174.& ſeq. Quando requiritur, an ſufficiat, & ſi careat ſcientia debita.nu.176. Quid ſi fuit dictus gradus obtemptus nulliter num. 177. Obtentus à Comite Palatino, vel alterius facultate, an ſufficiat. num. 179. Quomodo probetur. n.ſeq.

Domini quomodo poſſint conuenire cum famulis de minori ſtipendio f 930. n 23.

Donare an poſſit laicus fundum Eccleſiæ cum conditione,vt ſoluat collectas ſolui ſolitas per laicos f.113.n.28.

Donans omnia bona ſub reſeruatione diſponendi pro anima, quid poſsit diſponere. fol 84. in fine ſectionis 6 & f 656 n. 26 Iuſpatr.hereditarium, an poſsit illius naturam alterare, & efficere gentilitium.n 154. f.315.

Donari quomodo poſsit iuspatr. gentilitiū.n.155 f 315 Quādo validatur ex nō reclamatione deſcendentium n 157.f.316

Donationis iuris patr.inſtrumentum non probat exiſtentiam ipſius f.198.n.29.

Donatio acceptata non poteſt reuocari f. 595 n 151. Facta de iure præſentandi, differt à donatione facultatis erigendi Capellam n.ſeq.Iuris patr.quando egeat confirmatione Apoſtolica.f.249.nu.32 Vt ſit valida requirit conſenſum Ordinarij. n.161.fo.318. An teneatur Ordinarius dictū conſenſum præſtare ibid.& num. 164.f 319. Quando dictus aſſenſus præſumatur ex curſu temporis nu. 163 f 318.Ratio quare requiratur talis aſſenſus.nu.169 f. 321.Facta compatrono non eget conſenſu ordinarij.n.165. fol 319. Filius an dicatur hoc caſu compatronus reſpectu patris donantis.n.167.f.320. An poſsit ab Ordinario cōfirmari poſt mortem donantis, vel donatarij.n.178.f.327.

Donatio quando ſufficiat, vt acceptetur à notario num.192.f. 333. An acceptatio ſufficiat ſi fiat poſt mortem donantis, vel donatarij.ibid.

Donatio iuris patr facta pro ſe, &c. quomodo debeat interpretari.n.194.f.334. Iuris præſētandi cenſetur facta cumulatiuè,& non priuatiuè.nu. 198. f.336.

Donatio iuris patr. per litteras cōfirmationis Papæ, vel Ordinarij probatur.nu.204.f.338.

Donatione omnium bonorum,an tranſeat ius patr. n.231 f.350 Iuris præſentandi ad primam vacationem acquiritur quaſi poſſeſsio.n.37 f.380.

Dos,fideicommiſſum,& legitima an ſint vniuerſitas bonorum, cum quibus tranſeat iuspatr. remiſsiuè n.238 f.354.

Dos Eccleſiæ,an poſsit conſtitui in bonis emphiteuticis, vel feudalibus.f.794 n.364.

Dotātis Eccleſiā bona eſſe obligata pro ipſa dote, quomodo ſit verum f.778.nu. 330.Quid de legato pro miſsis celebrandis. n.338.

Dotis augumento,quando acquiratur ius patr. f.186.num.6. & ſeq.

Dubius an comederit, vel biberit poſt mediam noctem, an poſsit celebrare vel communicare. f. 972.num. 138.Quid ſi in loco non adſit Horologium, quomodo diſtingui debeat dies, n. 141.

Ec-

E

ECcleſia curata, & Parrochialis quomodo differant. f.22.num.4.ad fin. Signa, & coniectura, quod Eccleſia ſit curata.ibid.n.6.

Eccleſiam habere, & beneficium in Eccleſia, an ſit diuerſum. f.42.n.4.

Eccleſiam eſſe,& non oratorium priuatum, quomodo cognoſcatur.f.43.n.10.

Eccleſia vnius, & non plurium eſſe debet.f.119 n.43.

Eccleſiam, qui incepit ædificare, poteſt cogi,vt perficiat.fol.46. verſ.Eccleſiam.

Eccleſia conſtructa de pecunia illicita,cui acquiratur ius patron.f.79.n.86.idem etiam ſub n.92.

Eccleſia,vel Monaſterium habẽs dominium Caſtri,vel iuriſdictionem, in qua prætendit ius patr. an iudicari debeat tamquam de perſona ſuſpecta circa illius probationem, quid ſi Eccleſia ſucceſſit Baroni f.223 à nu 81. Quid ſi poſſidet cum alia perſona potente,vel fuit ei conceſſum Caſtrum à poteſtate laicali.f.224.num. 83. & f. 225.n.87.

Eccleſia ſi non exprimitur à teſtatore,vbi ſint miſſæ celebrandæ,quid agendum.f.656.num. 29. Quid ſi nominauit Eccleſiã Sancti Franciſci, & plures inueniantur eiuſdem nominis. f.660.num.36 Quid ſi fuit factum Eccleſiæ Parrochiali,& teſtator habebat duas Parochias.n.37.

Eccleſiæ ſi fiat donatio iuriſpatr. non opus eſt cõſenſu Ordinarij.num.168.f.320. Eccleſiæ appellatione hoc caſu venit quilibet locus pius,non autem perſona Eccleſiaſtica. ibid.

Eccleſia an reſtituatur aduerſus præſcriptionem quadragenariam f.770.num.313. An etiã aduerſus centenariam. ibid.

Eccleſia poteſt obligare Sacerdotes ad applicandum ſacrificiũ eidem Eccleſiæ,vel cuidam certæ perſonæ f.892.n.54.

Eleemoſina quotuplex ſit,et quãdo ad eam, quis teneatur ex præcepto.f.1.n.3.& ſeq. An propriè dicatur, quod datur, & recipitur pro miſſa celebratione f.824.n.8.

Electa.viae ius patr. ad fin.

Eligere ſibi in dubio, quis videtur viam,per quam pinguius ei ſit prouiſum f.942 ſub nu. 49.

Emphiteuſim quis donare poteſt Eccleſiæ cum conditione, vt ideò non aſſumat naturam Eccleſiaſticam f.113.n.30.

Emphiteuſis, & feudum fraternizant cum iure patr.fo.805. nu.405.

Energumenis, an proſit ſacrificium miſſæ.f.911.num. 83.ad fin.

Enunciatiua in ſcripturis, an pro-

Digitized by Google

probent præſentationes multiplicatas.f.211.num.53. Quomodo habeant vim famæ. fol. 216.n 68. Ordinarij inſtituentis, an probent præſentationes continuatas f 232.num. 105. 107.& 108. Ratio affertur. f. 234.n.110.

Enunciatiua ſcriptura facta in motu proprio Summi Pontificis probat dictam ſcripturam. n.184 f.331.

Epiſcopus non poteſt concedere ius patronatus ei, qui non fundauit, conſtruxit, vel dotauit, f.186.n.5. Eius conſenſus ſufficit ſi ſequatur. f.240. num. 12. Viſitare an poſsit Capellanias non collatiuas f.627.nu. 203. Quando illas viſitare poteſt, de quibus prohibetur prouidere num.ſeq. Quid ſi viſitatio fuit prohibita à teſtatore num.205.& 207. Qualis debeat eſſe dicta prohibitio. nu. 207. An poſſit erigere in beneficium legatum annuum factũ pro celebratione miſſarum. fol. 704.num.141. Quid facere debeat, quando Rector non eſt ſufficiens pro adminiſtratione ſacram, & alijs, ex Sacr. Conc. Trid fol.709 num.154. An ex eo, quia eſt exequutor piarũ diſpoſitionum poſſit illas conuertere in aliũ vſum, quã deſtinatum à teſtatore nu. 155. Compellere poteſt adminiſtratores Cõfraternitatum, vt reddant rationem adminiſtrationis num.156. Poteſt erigere beneficia. f.712.n. 167. In taxando ſtipendium miſſæ, quomodo ſe debeat gerere. fol.864. num 106. An & quomodo poſſit ſtatuere, quòd nulli Sacerdotes miſſas defunctorum, vel clerici ad exequias accedãt, niſi certa Parochia. nu. ſeq. An poſsit cogere beneficiatum ad onera præter impoſita in fundatione. fol.37.num.51. Quãdo conferat Beneficia reſeruata, vacante Sede Apoſtolica. f. 89.n.111. An poſſit fundare Capellanias. Quid ſi fuit aſsũptus ab aliqua Religione fol. 101 num.6. Fundans Capellaniam quomodo in ea acquirere poſsit ius patron f.101.num.6. Quid de Epiſcopo Regulari eodem nu. 6. An renunciatio ab eo facta tempore profeſsionis irritetur poſt quam aſſumptus eſt ad Epiſcopatum ibid. Dotans Capellam de bonis Eccleſiaſticis cui acquirat ius patr. ibid.num 7. Si moreretur prolata forma, per quam tribuit poteſtatem Sacerdoti ante tamen conſecrationem, An eſſet ordinatus talis Sacerdos. fol. 890 n.48.

Epicheya, an quis vti poſsit authoritate propria. f.991 num. 199. vide valerũ in different. vtriuſque fori verbo interpretatio.

Eques Hiereſolymitanus, neque alius religioſus admittitur ad fidei-

fidei commiſſum familia relictum, num 53. fol. 258. an ſuccedant in feudo ibid.

Erectionibus à diuerſis patronis factis, cuius patroni proximitas attendi debeat in ſucceſſore iuris patron. gentilitÿ fol. 280. n. 95.

Erectioni cui ſtandum eſt quando mandatum fuit alteri, vt erigeret Capellaniam, fol. 595. n. 150.

Eucharistia non eſt diſtribuenda feria 6. Paraſceues niſi infirmis, f. 980. n. 170.

Eucharistia Sacramentum, & ſi contineat duas ſpecies tamen eſt vnicum Sacramentum. fol. 899. n. 69.

Euictio non habet locum, vbi res legata perit ex caſu fortuito. f. 781. n. 339.

Exactio, vel alius actus facti non praiudicat, niſi ſit factus cum ſcientia, et patientia eius, qui poteſt contradicere fol. 663. n. 46.

Examinari an debeat per concurſum Capellanus, qui tenetur adiuuare Parochum in cura. f. 620. nu. 222. Quid de Canonicis, vel Hebdomadarÿs collegiatæ, vel Cathedralis habentibus ſimile onus ibid.

Examinatoris ſynodalis electio, quomodo fieri debeat f. 30. nu. 30. et ſeq. Quod aliquis non ſit talis quomodo probetur. n. 32. et ſeq. Examinatorib mortuis Epiſcopus poteſt deputare extra Synodum. fol. 33. num. 41. ad finem, vbi declaratur.

Exceptio firmat regulam in contrarium, f. 943. n. 51. item declarat regulam in quibus terminis debeat intelligi. ibid.

Excommunicati viui, qui ſint incapaces fructus ſacrificÿ f 902. num. 73. & 74 Quid ſi ſint cōtriti, & pœnitentes n. 75. An iſti lucrari poſſint indulgētias num. 76. Quid ſi iniuſtè, quis fuerit excommunicatus nu. 77 An iſte lucretur iubileum. nu. 78.

Excommunicationem Bulla Cænæ non incurrunt vſurpantes bona Capellaniæ non collatiuæ. f. 719. n. 182.

Excommunicationem, an incurrat ipſo facto, quis quomodolibet ſimoniam committat. f. 852 n. 74. Quando etiam excommunicationē ferenda ſententia. n. ſeq.

Excommunicatus, an poſſit fundare Capellanias, an etiam poſſit præſentare f. 79. nu. 85. Denunciatus an poſſit renunciare beneficium ante inſordeſcentiam. f. 123 n. 72.

Executoris facultas circa legata, an ſe extendat etiam non adita hereditate f. 784. n. 348.

Exempla non reſtringunt, ſed declarant. f. 629. n. 225.

Exemplationis inſtrumentorum fides quomodo, & quando probet f. 724. n. 200.

Exemptio generalis quouis modo

plena, quando comprehendat exemptionem à viſitatione fol. 728.n.208.

Exiſtentia iuris patronat. debet probari iuxta primeuam erectionem, & ſi aliud beneficium ſit in eius locum ſubrogatum. f.193.n.16 An poſſit aliquando probari per ſolam famam, abſque quadragenaria.f. 219. n.74.

Expenſa manutentionis Eccleſiæ, altarium, inſeruientium, paramentorum, luminum, vini, hoſtiæ & ſimilium ratio, quādo debeat haberi in taxatione ſtipendij pro miſſa fol.932. nu. 28.

Extimatio, quomodo faciat emptionem, & venditionem n.52. f.842.

Extimatio quando neque debeatur vbi eſt legata res feudalis, vel emphiteuſis, vel aliena.fol. 800.in fine ſectionis.

Extrema vnctio, an poſſit dari pueris ante vſum rationis, poſt Baptiſmum f.973 n.90.

F

FAbricæ cōmiſſarius quomodo, & quando ſe intromittat in tali Capellania.fol.720.nu. 185.

Factum de praecepto ſi incidat in feriā quintā, ſextā, & Sabatū hebdomadæ ſanctæ, an ſint obligati fideles ad miſſam audiendam.f 981.n.375 & ſeq.

Fœmina, an ſuccedant in iure patron.f 113 num.27. Succeduut in iure patr.hæreditario ſi ſint hæredes Quid de deſcēdentibus ab illis f.254.num.42. & fol. 255.num.45. Nupta in familia, an ſuccedat in iure patr. gentilitio, Quid ſi ſit excluſa à ſtatuto ſtantibus maſculis. f. 256.num.47. Quibus cōditionibus concurrentibus hoc caſu excluditur ab hæreditate ſtantibus maſculis, Quid ſecūdum conſuetudines Neapolitanas. f.256.n.49.& ſeq. An ſuccedant in iure patr.gentilitio. n. 111 f.290. Quid vbi eſſent vocati illi de ſtipite, vel tronco n. ſeq.fol.eod Quid ſi ſint vocati deſcendentes per virilem ſexū, ſeu per lineam maſculinam. n. 113.f.291. Quid ſi non extent maſculi.num.114 f.eod Quid de deſcendentibus ex eis.f.292. n.217.

Fœmina, & deſcendentes ab ea, an ſint de familia parentela, &c. f.593.n.147.& ſeq.

Falcidia non detrahitur pro legatis pijs, quid ſi reperiatur, etiam inſtituta pia cauſa. fol. 680.n.81.

Falſa demonſtratio, an vitiet legatum pium f.822. n. 444.

Fama quomodo probetur, & per quot teſtes f 215.f.66. & ſeq. Quid debeant teſtes deponere. f.217 n.70.

Familia aggregata, & qui de ea ſunt, an poſſint præſent ari. fol. 594.n.149.

Fami.

Familia quando poſſit reputari ſuſpecta de vſurpatione iuris patron. f. 228. n. 96. & 112.

Familia effectiua, quando cenſeatur tantum vocata ad ius patron. gentilit. f. 271. num. 79. & quando contentiua, ideſt etiã tranſuerſales n. ſeq.

Familia appellatione, an veniant omnes deferentes ead. arma, & inſignia, & ſi non gaudeant pari nobilitate, quid de familia aggregata. f. 275. n. 87.

Familia quando reperitur diuerſis in locis, quibus ex ea cẽſeatur reſeruatum ius patron. f. 177. n. 90.

Familia extincta, ius pâtr. gentilitium tranſit ad hæredes extraneos, fitq; hæreditarium. n. 141. f. 308.

Familia appellatione, qui veniant, quid ſi nõ gaudeant pari nobilitate. f. 592. n. 145.

Familia deficiẽte, cui fuit relicta nominatio pro Capellania, ad quem tranſeat ius nominandi f. 734. n. 226.

Feria ſexta maioris hebdomadæ non fit verum ſacrificium. fol. 877. n. 25.

Feſtis diebus poteſt Sacerdos recipere duplex ſtipendium. fol. 859. num. 96. An circa id ſtatutum fuit aliquid de nouo in Decretis de celebratione miſſarum. n. 99. & ſeq.

Feudum dare Eccleſiæ cum conditione, vt recognoſcat dominiũ laicum, an quis poſſit fol. 114. n. 31.

Feudum non poteſt relinqui per teſtamentum abſq; aſſenſu Regio n. 209. f. 340. Infeudatione Caſtri, villæ & cæt. quando tranſeat iuſpatron n. 241. fol. 356.

Feudo vendito an in emptorem tranſeat iuſpatr. illi adhærens nu. 255. f 360.

De feudo nouo inueſtitus, vel emphiteuſi, an teneatur ad onera impoſita per prædeceſſorem fo. 798. n. 379.

Feudum hæreditarium quarè dicatur alteratum fol. 794. nu. 366. in eo poteſt hæres grauari non autem in feudo ex pacto, & prouidentia n. 369 & 371. Quid ſi ſuccedat quis in eo præter, vel contra voluntatem defuncti nu ſequẽti, Quid ſi feudum ex pacto, & prouidentia ſit nouum n. 370 Hoc *feudum ex pacto, & prouidentia nouum in quibus ſubſtineat vices hæreditarij fol. 795. nu. 372. An imputetur in legitimam primogenito ibid. In dubio nõ apparente inueſtitura, an feudum ſit iudicandum hæreditarium, vel ex pacto num. 373. Quid in noſtro Regno n. ſequenti.*

Feudum deuolutum, & iterum conceſſum, cenſetur conceſſum iuxtà primeuam naturam fe. 808. n. 417.

Fideicommiſſum an inductũ cenſeatur ex eo, quòd ſit prohibita rei alienatio f. 799 n. 381 An

poſſit fieri de feudo, vel emphiteuſi nu. ſequenti. De bonis fideicommiſſo ſubiectis an poſſit dotari Capellania fol. 80. nu. 384.

Fideicommiſſarius vniuerſalis, an ſuccedat in iure patron. hereditario f. 262. nu. 61. & 68. Quid de iure ſepulchri, & de iure patron. honorifico ibid. et n. 265. n. 67.

Fideicommiſſarius, an habeat ius præſentandi in iurepatr. reali n. 251. & 253. f. 359.

Fideicommiſſum an, & quando inducatur ex ſolo onere Capellania ſuper aliquam rē impoſito fo. 731. n. 214. An etiam & Maioratus ibid. Quomodo differat maioratus, & fideicō miſſum num. ſeq. Illius ſucceſſio quomodo reguletur num. 216.

Fideicommiſſarius, an ſit obligatus ſoluere legata annua non ſoluta ab herede fol. 781. num. 338. ad finem.

Filij legitimi, an ſuccedant in iure patron. gentilitio n. 118. fol. 293. quid in feudo, vel emphyteuſi Eccleſiaſtica ſub n. 120. fol. 295. An excludant ſubſtitutum n. 122. f. 296. Illegitimi an, & quando ſuccedant in iure patron. gentilitio n. 128. & tribus nu. ſeqq. f. 298. Nati in figura matrimonij, qui nam ſint, & an ſuccedant in iure patr. gentilitio fol. 303. n. 136.

Filliorum natiuitate, & ingratitudine reuocatur donatio iurispatr. f. 337. n. 203.

Filius ex eo ſolum quòd parauit venenū pro patre poteſt exheredari f. 173. n. 148.

Præſumitur hæres cum tractatur de fauore, quid de alio qui eſt in gradu ſucceſſibili, & præſentauit fol. 252. num. 39. & 40.

Naturalis an ſuccedat in iure patron. hæreditario f. 259. nu. 55.

Quid de legitimato. De adoptiuo, item de emancipato ibidem.

Qui repudiauit hæreditatem paternam an & quando ſuccedere poſsit iniure patron. hæreditario f. 261. n. 59.

Legitimus illegitimi, an ſuccedat in iurepatr. gentilitio fol. 302. n. 135.

Filius emancipatus, an ſuccedat in iurepatr. gentilitio fol. 303. n. 137.

Quid de filio exheredato ibid. in fine.

Legitimatus, vel emancipatus ſi inſtituatur hæres. an ſuccedat in iurepatr. mixto n. 151. f. 311.

Quando poſsit venire contra donationem iurispatr. factam à patre n. 158. & ſeq. & num. 197. f. 317.

Fratantia an ſit beneficium Eccleſiaſticum f. 70. n. 68.

Frater ex vno latere, & ex eo deſcen-

deſcendentes, quando dicantur de familia.f.592.n.146.

Fratres, & ſorores tertij ordinis, an ſuccedant in iure patr.gentilitio.n.142.f.307.

Fratres ex vno latere, an ſuccedāt in iure patr.gentilitio.n.143.f.307.quid de ſucceſſione feudorum ibid.

Fratres minores de obſeruantia, an ſint capaces legatorum pro miſſis.f.817.nu.439. Quid de alijs legatis pro fabrica pro ſacriſtia, &c.nu.443. Decretum nouiſſimum Cōgregationis fabricæ Sancti Petri circa hanc materiam.f.818. Ex conſuetudine applicant miſſam Conuētualem pro benefactoribus.fol.987.n.188.

Fratris vnius probata deſcendētia, an remaneat probata etiā alterius fratris.fol.288.num.110.

Fraudem ignorantes non debent in damno eſſe.f.929.ſub num.18.

Fructus quomodo diuidantur inter hæredes beneficiati defuncti, & ſucceſſorem, vel Camerā Apoſtolicam.f.675.num.72. Quomodo inter reſignantem, & reſignatarium num.74. Et quomodo inter traſlatum ad aliam Eccleſiā & prouiſum.n.75. Quid de Capellano fol.677.nu.76.

Fructus quia non exiguntur, an ſit cauſa, vt Capellanus non teneatur celebrare f.737.num.236.

Fructus cenſentur in dubio potius aucti, quam diminuti fol.739 ſub n.241.

Fructus Capellaniæ, quādo conuertendi in emptionem neceſſariorum pro miſſa celebranda.f.788.n.283.

Fundare Capellanias poteſt quilibet Chriſtianus regulariter.f.78.n.82. Maſculinum comprehendit fœmininum.fol.78.n.83.

Fundari an poſſit Capellania de obnoxijs reſtitutioni incertis perſonis.f.81.verſ. Quādo autem. An de legato diſtribuendo pauperibus ibidem, & in fine ſectionis.

Fundatio eſt, quæ præſcribit legē in beneficio f.37.n.50.

Fundator quas conditiones poſſit mutare poſt fundatum ius patr. & quando in iſta mutatione requiratur conſenſus Ordinarij f.244.n.18. & 22.

Fundator poteſt in limine fundationis ſibi reſeruare facultatem mutandi qualitates, & cōditiones appoſitas.fol.240.nu.11.

Fundus vbi ſita eſt Capella de iure patr.an ſit vniuerſitas bonorum.n.229.f.349.

Funeralia quæ nam ſint, & quæ mortuaria.f.692.num.118.& 122.

Funeris impenſa præfertur omnibus legatis, ac etiam votis defuncti. Quid de debitis fol.681 n.83.

Funeris

Funeris impenſæ, an dicantur miſſæ celebrata pro anima defuncti f.783.n.351.
Furari in graui neceſsitate,an ſit peccatum f.936.n.35.

G

GAbellas imponere an poſſint Principes ſaculares ſuper bona clericorum, qui habitum,et tonſuram aſſumpſerũt ſine intentione clericaliter videndi f.28.n.23.
Gabella ex venditione earum rerum, quæ pro miſſarum celebratione relicta fuerunt non debetur f.753. ad finem ſectionis.
Generi per ſpeciem derogatur. f. 597.n.156.
Genitiuum quid denotet.f.53. n. 27.
Gradus prærogatiua quando non attendatur in ſucceſſione iuris patron.f.275.n.85.
Gratia facta non audita parte in crimine ſortilegÿ non poteſt prodeſſe f 173.n 149.
Gratia prima, ſeu remiſſio peccatorum quomodo conferatur ex ſacrificio miſſæ.f.881.n.32.

H

HAbitatio antiqua multum confert ad honorem familiarum.f 49 n.16.
Habitus dimisſio, quando non impediat Religioſum volentē reclamare.fol.144 num.78.
Hæreditaria qualitas requiritur in præſentante ad ius patron. hæreditarium, & quomodo illa probetur f.250.num. 34.& ſeq.
Hæredem,vel exequutorem negligentem adimplere legata, quis iudex compellere poſſit. f. 678. n.77.
Hæredes non ſolum ſui, ſed etiam extranei ſuccedũt in iur. patr. hæreditario.f.259.nu.54 Quomodo hoc caſu probetur, quem eſſe hæredem.f.291 n.18.
Hæreditas,vt deuoluatur ad ſubſtitutum in caſu negligentiæ, quid requiratur. f.809.num. 418. An ſit neceſſaria interpellatio num.ſeq.Vbi non eſt ſufficiens pro legatis ſoluendis, quid faciendum f 680 num.79 An hoc caſu legata pia ſoluenda ſint prius,quàm non pia. nu.ſeq. quid de legato pro miſſis celebrandis num.82. 84.& 86.Quæ vacans,& quæ iacens f.783.num. 343. Quando dicatur adita num.354.Si aliud non contineat, quam ius patr. an poſſit adiri,vel vendi f.268 n.72.
Hæreditate iacente,quis præſentet in iure patron. hæreditario f. 262.num.62. Vendita an trãſeat ius patr.reale num.252.f. 359.
Hæreditatem repudians, an ſit capax iuris patr. mixti num. 146.fol.309 Quid ſi ſit cognatus

Digitized by Google

*tus ſed non inſtitutus hæres.n. 149 f.*310.

Hæreditatis *aditio per quos actus probari debeat. an in examine teſtium requiratur citatio par* tis *f.251.n.36.& ſeq.*

Hæres *extraneus, an ſuccedat in* Capellis,*& iure ſepulcrorum. f.44 ſub num.12.verſ. circa ſucceſsionem.*

Hæres *debet eſſe, quis adhoc, vt ſuccedat in iure patron. hæreditario f.260.num.56. In re certa quando ſuccedat in iure patr. hæreditario f.262.num. 60. Quid de inſtituto in legitima.ibid.* Non *poteſt mutare voluntatem fundatoris* iuris *patr.abſque Summ. Pontificis conſenſu num.222.f.345.* An *poſſit præſentare nondum adita hæreditate num.93.fol 389. Ab inteſtato, an in conſcientia teneatur ſoluere legata relicta in teſtamento nullo f.667. nu. 14. Quid de legati pijs num.15. & 60. Quomodo quoad forum externum num 56. In foro cõſcientiæ an teneatur ſtatim exequi legata pia.& alia non expectato anno f. 671.num.62. Quid quoad forum externum n ſeq. Qualis culpa ſit reus hæres negligens ſtatim exequi legata num.64. An ſit cauſa iuſta excuſans, vt bona teſtatoris carius vendantur. fol. 673.num. 67.* An *teneatur ob talem negligentiam ad reſtitutionem num.ſeq.* Cui *iniunctũ eſt, vt faciat annuatim celebrare certas miſſas in certa Eccleſia, quando poſſit conſtituere* Capellanos*.f 678.nu 78. Non petẽte legatario legatũ, an cenſeatur illud ab hærede præſcriptũ. f.769 n.311. Quid de legato pio nu ſeq. Quid de fideicõmiſſo Maioratu, & Primogenitura n. 314. Obligatus ſoluere legatum in pecunia ſi nõ inuenit emptorem corporis hæreditarij, an poſſit cogere legatarium, vt recipiat corpus aliquod inſolutum f. 790. nu. 359.* Poteſt *grauari in feudo ad ſoluendam certam quantitatem pro miſsis celebrandis f. 797 num.375. Idem in emphiteuſi ibidem n 378. Quantum duret dictum grauamen f 798 nu. 379. An expreſſe vaxallus poſſit grauari, vt ſoluat de fructibus feudi, vel emphiteuſis nu.377. Adeundo hæreditatem hæres quaſi contrahit cum debitoribus, & legatarijs defuncti:n.376. Vbi iubetur aliquid reſtituere, vni de familia, quẽ elegerit; ſi moriatur nulla facta electione cui debeat fieri reſtitutio f.810 num.821. An, & quando teneatur legatario de euictione f.780.n.335.*

Hæredum appellatione intelligũtur hæredes ſanguinis fol.249. n.31.

Hæretici, vel ſchiſmatici, an ſint capaces applicationis ſacrificij miſſæ f.908.n. 80.

Hereſis

Hereſis ratione quando vacet ipſo iure beneficium ad effectum vt poſsit impetrari f. 181. nu. 169. & ſeq. Quando hoc caſu poteſt beneficium conferri ab ordinario non citato heretico. n.171.

Horifices, *an poſsint collectari pro rebus eorum artificio elaboratis f.748.n.266.*

Horologia *vbi ſunt diſcrepantia circa pulſum horarũ, quid agẽdum ſit ad effectum, vt quis poſsit ſcire, an comederit, vel biberit ante mediam noctem, nec nè f.971.num 137 Quid ſi ceperit bibere poſt primum pulſum horologij n.139. & ſeq.*

Hoſpitale Collegium *aliaq; loca pia quomodo poſsideant Capellaniam f.111.n.21.*

Hoſpitalia prophana, quomodo viſitari poſsint ab Ordinario f. 727.n.206.

Hoſtiam *non conſecratam pro cõſecrata an fas eſt in aliquo caſu alicui porrigere ad euitandum ſacrilegium. f 968.n.124 & ſeq.*

Hypoteca *quomodo differat ab actione perſonali. fol. 80. num. 97.*

Hypotecaria *competit pro conſecutione rei legatę pro miſsis celebrandis f 716.n.175.*

Hypotecata *an ſint bona teſtatoris pro legatis ab eo factis, & quomodo f.778.& ſeq.*

I

IDoneum præferens idoniori in beneficijs ſimplicis collatione, an peccet f.644.n.261.

Idonior vbi ex lege fundationis, vel conſtitutionis Eccleſiæ eſt præferendus, quis talis dicatur n.ſeq. & 264.

Ieiunium quale requiratur pro miſſa celebranda, vel communione f.970.n. 133. Quomodo obliget dictum præceptum nu. 136. Pro nocte Natiuitatis n. 157. & 161.

Ignobilitas alicuius, quomodo probetur f.620. n. 203.

Ignorantia iuris, & facti circa nullitates profeſsionis, an ſit ſufficiens ad petendam reſtitutionem in integrũ poſt quinquennium fol. 141. num.72. Quomodo dicta ignorantia probetur num ſeq. An talis ſecluſo ſcandalo poſsit fugere ibid. ad finem.

Ignorantia iuris non excuſat niſi ſit probabilis fol. 161 num. 111.

Ignorantiam poteſt, quis ſemper corriggere f. 753. ad finem deciſionis.

Ignorantia vel ſcientia, an probetur iuramento f. 814. num. 427.

Ignorantia inuincibilis, etiam iuris non ſolum excuſat à culpa, ſed à reſtitutione f 962.nu. 104. Ampliatur num. ſeq. An poſsit dari in eis, quæ ſpectant

ad proprium officium, & quo modo f.962.n.106.

Illatio non ſit à diuerſis. f. 848. n.65.

Illegitimi filij an, & quando ſuccedant in iure patr. gentilitio. f.298.nu.128. cum tribus ſequentibus; Illorum genera, & qui ſint illi, qui non ſuccedunt in iur.patr.gentilitio f.301.n. 134. An ſuccedāt in iure patr. mixto.num.147.f.310. Nobilium an ſint nobiles.f.615.nu. 196.

Illegitimus diſpenſatus ad beneficia, ad quæ cenſeatur diſpenſatus f.27.n.16.

Illegitimus vel natus ex eo, an veniat appellatione cōſanguinei, vel deſcendentis.f.601.nu. 162. An veniat appellatione filiorum, vel liberorum nu.ſeq. An appellatione familiæ, &c. num.164. An excludatur a legitimo in remotiori gradu.n. 165. Diſpenſatus in ſeculo ad beneficia ingrediens Religionē, an indigeat noua diſpēſatione pro dignitatibus Religionis.n. 63.f.847.

Immemorabilis vnà cum præſentationibus 50.annorum eſt probanda per ſuſpectos de vſurpatione.f.222.num.77.et 97.Debet probari per teſtes, & non per ſcripturas f. 229. nu. 98.Ampliatur num ſeq.

Vt probet, de quo tempore eſſe debeat, tàm ante, quàm poſt Concilium Trid.f.213.nu.59

Quid debeant teſtes deponere f.230.n.100.& ſeq.

Incertitudo, an vitiet legatum pium f.654.num.20 Quod legatum dicatur incertum. fol. 657.n.27.& ſeq.

Indefinita, quando equipolleat vniuerſali f 652.n.17.

Infantes an ſint capaces fructus ſacrificij miſſæ f.911.num.84. Quid ſi ſint defuncti f. n.

Infideles sūt incapaces huius ſacrificij.f.900.num.70.Quomodo ſit verum n.ſeq.

Infidelis, vel Hereticus reuerſus, an poſſit fundare Capellaniat. f.83.nu.97. vbi de Simoniaco, Spurio, &c.

Ingratitudinis cauſa, quando beneficiarius priuari poſſit beneficio.f.172.n.145.

Ingratitudo quando ſit peccatum mortale.f.34.n.44.

Inquiſitor poteſt diſpenſare ab irregularitate incurſa ratione hæreſis.f.183.n.176.

Inſignia appoſita in vim ſententiæ tribuunt quaſi poſſeſſionē. n.50.f.385.

Inſignij vti cum Galeris apertis, licet Doctoribus. f.614 num. 193.

Inſtrumenti dotationis, vel fundationis iuriſpatronatus ammiſſio quomodo probetur, & an hoc caſu copia copiæ probet dictam exiſtentiam. fol.194. nu.21.

Extractio inſtrumenti dotationis, vel fundationis, quomodo

fieri debeat.f.202.num. 39.

Inſtrumento fundationis, vel dotationis deficiente quãdo præſumatur pro Capellania libertate.f.203.n.40.

Inſtrumẽtum extractum ab alio proceſſu, an probet. num.183. f.330.

Inſtrumentum donationis quando ſit in forma probanti. num. 181.f.330.& quando dicatur authenticum.n.186.f 332.

Inſtrumentum publicum facit probationem probatam.f.716. n.174.

Intentio quæ requiratur ad applicationem miſſæ; actualis vel virtualis.fol.896.num.60.De differentia inter intentionem applicandi miſſam, & conſecrandi num ſeq. Ex defectu ipſius intentionis, an fructus tranſeat in theſaurum Eccleſ. n.62.63.& 64.

Intentio Sacerdotis recipiẽtis ſtipendiũ iniuſtum, an excuſet eũ ab integra applicatione ſacrificij f.956.n.85.& 87.

Interpretatio alicuius Conſtitutionis vbi reperitur prohibita, de qua eſt intelligenda, de doctrinali, vel iuridica f. 904.n. 111.

Inuentarium ſi non conficiat hæres, an in foro conſcientiæ teneatur vltra vires hæreditarias f 682 num 87. Eccleſia, Monaſterium, Clericus, &c. an etiam in foro fori teneatur vltra vires hæreditarias hoc caſu num. ſequenti.

Irregularitas ratione homicidij non incurritur niſi morte ſequuta f.180.n.165.

Iudex Eccleſiaſticus, vel laicus cognoſcit de validitate legati, vel donationis iuriſpatr. nu. 215. f.342.

Iudex Eccleſiaſticus pronunciat ſuper quaſi poſſeſſione præſentandi n.54 f.387.

Iudex qui nam cognoſcat de dubijs ortis circa Capellanias nõ collatiuas f.719 nu.183. Quid ſi fuit relicta Hoſpitali, vel Cõfraternitati laicorum. num. ſeq.

Iudicis officium vbi conceditur, & non actio, quomodo iudex debeat procedere.f.47.n.15.

Iuramentum & ſi non ſit probatio, releuat tamen ab onere probandi f.814.nu. 426. Probatur cum eo illa, quæ conſiſtunt in propria conſcientia, vel quæ pendeat ex animo.fol. 826.n.431.& 433. Iuramẽtũ & fides æquiparantur. num. 432.

Iuramentum quando requiratur in examinatoribus ſynodalib. f 33.n.41.ad fin.

Iurans patronus non variare ſi poſtea variet alium præſentando an valeat talis præſentatio. num.101 fol.406. Quid ſi iurauit non reuocare præſentationem per accumulationem. num.105.109 f. 408. Quid ſi tantum promiſerit abſque iura-

ra.

ramento n.115.f.412.
Iuriſdictio, quæ requiratur ad hoc, vt quis alteri poſſit facere præceptum f 14.n.36.
Iure patr. vendito aut renunciato, &c. quando cenſeantur vẽdita, & renunciata bona, quæ fundator voluit pertinere ad eum, qui poſſidet patronatum. n.234.f.352.
In iure patron. gentilitio an ſuccedant deſcendentes ex fęminis f.292.n.117.
Iuris patronatus exiſtentia, & pertinentia ad effectum annullandi permutationem, quomodo probetur. f.164. num. 121. & ſeq.
Iuriſpatronatus exiſtẽtiæ probationis forma traditur in S. Conc. Trid. An fundator poſſit ab ipſa recedere. fol.184. num. 1. & 2.
Iuriſpatr. exiſtentia deficiente authẽtico documẽto diuerſimo dè probatur reſpectu perſonarum priuatarum, & reſpectu vniuerſitatum, vel aliarum perſonarum potentium. f.205. n.41. & ſeq.
Iuriſpatr. natura per legatum, quomodo poſſit alterari. num. 207.217. & 221.f. 339.
Iuris patr pertinentia, vel exiſtẽtia an probetur per inſtrumẽtum donationis ipſius n. 180. f.328.
In iuris patron. translatione per legatum, conſenſus Ordinarij eſt neceſſarius. num.208 f.340
Quid de donatione cauſa mortis ibid. An ſufficiat ſi ſubſequatur dictus conſenſus poſt mortem legantis. num. 210. f. 340. An deficiente dicto conſẽſu poſſit legatarius præſcribere ius præſentandi num. ſeq f. eod.
Conſenſus Ordinarij nõ requiritur vbi translatio iuriſpat. fit cum vniuerſitate bonorum n.226.f.348.
Ius patron. laicorum non cadit ſub reſeruatione. fol.61. num. 45.
Ius patron. inducit ſeruitutem quandam. f.85. num.100. Qui prætendit in Capellania, debet id probare num. 102. Cadit in Capellania Eccleſiaſtica non autem in prophana n. 103.
Ius patron. Eccleſia relinquere ſub conditione, quod Eccleſia poſſideat illud, vt laicale, An quis poſſit. Hæc conditio non eſt turpis, nec impoſſibilis neq. contra ſubſtantiã ipſius. f. 114. num.34. An autem ſit improbata à iure. nu.45. Vt ius patron. non cadat ſub regulis reſeruatorijs an ſit turpis nu. 37. Turpis quæ nam ſit num. 35. Quæ contra ſubſtantiam iuriſpatr. vel beneficij. n.39.
Ius patron. eſt duplex, & non vnicum f.100. num.1. Fundatum à Clerico, an ſemper ſit Eccleſiaſticum num. 3. Eccleſiaſticum ſi tranſeat ad laicos, an efficiatur laicale ſicut è contra

quando laicale tranſit ad Eccleſiaſticos.f.109.nu.16. Quod relinquitur Præſidētibus alicuius Confraternitatis, an ſit Eccleſiaſticum f.110.num.19. Relictum Eccleſiæ,an ſit ſemper Eccleſiaſticum f.112.num.24. Relictum Fratribus incapacibus, cui acquiratur num 41. Eccleſiaſtici & laicalis differentia.n.43.

Ius patr fundatum in Capella palatij Domini Caſtri, an debet probari tanquam ſuſpectū de vſurpatione. fol.222.num. 79.

Ius patronat. an tranſeat ceſſione,vel renunciatione omniam bonorum.f.352.n.233.

Ius patronat. iam fundatum quibus modis poſſit quis retinere f.238.n 2.& ſeq.

Ius patron. perſonale. an etiam transferatur bonorum omniū translatione.f.349.num.230.

Ius patronatus non expirat per lineam finitam, ſed tranſit ad hæredes extraneos.fol.165.nu. 186.

Ius patron. quod nam ſit in maius præiudicium Eccleſiæ quādo eſt hæreditarium,vel quando eſt gentilitium f.241.num. 14.

Ius patron. ab initio gentilitium an poſſit mutari à fundatore in hæreditarium, An hoc etiā poſſit efficere obſeruantia antiqua.fol.243.n.19.& ſequentibus.

Ius patron.pro hæredibus acquiſitum,poteſt donari à fundatore cui voluerit, fol. 245. num. 21.

Ius patr.gentilitium ex eo probatur,quòd in eo fæmine,nunquā ſucceſſerunt,& è contrà hæreditarium probatur, quia fæmina in eo ſucceſſerunt f. 254. n.43.& ſeq.

Iuspatr.hæreditarium ex eo,quia ligatur ſuis filijs,et deſcēdētib. non per hoc deſinit eſſe hæreditarium f.250.n.33.

Ius patron.in dubio præſumitur hæreditarium potius, quā gentilitium.f.263.nu.63.& 218. f.243.

Quādo dicatur adeſſe tale dubium n.ſeq.

Eſſe gentilitium qualiter probari debeat. fol. 264. num. 65.

Eſſe hæreditariū quomodo probetur ex verbis fundatoris ibi nu.66.

Ius patron fundatū pro ijs, quos ipſe fundator, vel eius hæredes nominauerint,an ſit hæreditarium f.266.num.69. Quid de clauſula ibi appoſita (ad habēdum, & quidquid ſibi placuerit faciendum) fol.267.num. 20.

Ius patron eius, qui fuit captus ab hoſtibus, quis habeat ad finem præſentandi f.269. num. 74. Gentilitium quando dicatur inductum.f.270. num.75. Præſentans ad illud debet eſſe deſcen-

deſcendens, vel de ſanguine fundatoris.ibid.n.ſeq.

Ius patron. vbi fuit reſeruatum deſcendentibus, an ſit gentilitium.f.270.n.78. & 81.

Ius *patr. gẽtilitium quomodo dicatur inductum num. 75. fol. 270.Præſentans ad illud debet eſſe deſcendens, vel de ſanguine fundatoris num. ſequent. fol. eod.*

Ius patronat. ex priuilegio quomodo ab Ordinario *reuideri debeat, & an interim patronus priuandus ſit quaſi poſſeſſione. f.187.n.9. & ſeq.*

Ius *patron.gentilitium, quando extincta familia euadat hæreditarium f.279.n.94.*

Ius patr. à fundatore reſeruatũ ad ſuam vitam poteſt relinqui ſucceſſoribus, abſque authoritate Ordinarij *f.239.n.7. Quale ſit hæreditarium, & quale gentilitium, & quale mixtum ibid num.8.* A *principio hæreditarium, an ab eodem fundatore poſſit mutari in gentilitiũ abſque conſenſu* Ordinarij *fol.* 240. *num.* 9. *Reſoluitur pro affirmatiua f.245.n.22. Quæſitum pro vna familia, an ab eodem fundatore poſſit alteri concedi.f.240.num.*10. *Quid de alio patrono, qui non ſit fundator f.241.n.15.*

*Ius patr.mixtum, quod nam ſit. n 145. & n.148 f.*308.

*Ius patron. donari poteſt vbi eſt hæreditarium, non autẽ quando gentilitium, vel mixtum. num.152. f.*314. *Ampliatur etiam vbi ius patr. à principio fuit gentilitium, ſed poſtea effectum fuit hæreditarium nu. ſeq.fol.eodem Item etiam, quòd transferatur ad hæredes donantis in perpetuum.nu.* 202. *f.337.*

Ius patr.gentilitium finita familia non efficitur liberum, ſed tranſit ad hæredes num. 223. f.345.

Ius patr.hæreditarium nõ poteſt. immutari in gentilitium per legatum factum num.226.fol. 347.

*Ius patr. æquiparatur ſeruituti vrbanæ potius, quàm ruſticæ. n.16 f.371.Edicta ſunt neceſſario affigenda pro inſtitutione ad ius patr.num.86.& 91. f.*400.I*nfra tempus præfixum in edicto non comparens patronus, an audiendus num.*90. *f.402.*

I*us patron. extinguitur per peremptionem dotis aſſignatæ à Patrono, niſi Eccleſiã redotauerit. f.* 780. *n.337.*

I*us præſentandi quando ſpectat ad aliquẽ ſeniorem familiæ. f. 275.num.86. Quinam eo caſu illud habere debent f. 276. nu.* 88.

Iuſtitia quotuplex ſit, & ad quã iuſtitiam pertineat obligatio celebrandi miſſam pro alio. f. 18.n.50. & 52.

Lico

Digitized by Google

L

LAico poteſt conferri per Papam beneficium in tempus, quo erit clericus. fol. 74. num. 79.

Laicus fundans ius patron. de bonis Eccleſiaſticis, quo iure illud poſſideat f. 103. n. 4. Quid de Magiſtris, vel Preſidentib. Eccleſiarum, ac Extauritis. ibid.

Laicus quando poſſit relinquere Eccleſia ius patron. cum conditione, vt habeat illud poſſidere iure laicali f. 111. num. 23. An hac conditio ſit à iure improbata n. 40.

Laicus quomodo poſſit eſſe arbitrer, & iudex in cauſa iuris patron. n. 262. f. 363.

Laicus proximior an poſſit ſe opponere pro adeptione beneficij Parochiali debiti proximiori de familia f 605 n. 170.

Legari an poſſint ꝑ anniuerſario vel aliud opere pio, bona emphiteutica, vel feudalia f 794. num. 365. Quando non debeātur ipſa bona; ſed eorum extimatio n. 367 & n. 374.

Legata vnica vice præſtanda debentur ab hærede proprietario; ſicuti annua ab vſufructuario f 666. n. 52 Pia non minuunt legitimam ibidem nu. 53. Non debentur niſi hæreditate adita. f. 782. num 341 Quid de legatis pijs num. ſequent. De legato pro miſſis. num. 349. fol. 785. Quid de legato ꝑ malè ablatis f. 816. n. 438. Quid ſi ſit quæſtio ſuper nullitate teſtamenti nu. 344. Quid ſi ex alio capite non fuit adita hæreditas. nu. 347 & 353. Conſequi poſſunt, vel via ordinaria vel extraordinaria f. 786. num. 352. Quid ſi expreſsè fuit dictum à teſtatore, vt ſoluatur intra menſem à morte ſua f. 816. n. 438.

Legatæ rei dominium, quando recta via tranſeat in Eccleſiā legatariam. f. 786. num. 351.

Legata pia quando petuntur coram iudice ſæculari, an etiam attendendum ius ciuile f. 732. n. 219.

Legati modalis, & conditionalis differentia fol 813. n 424.

Legato cenſu, an debeantur penſiones decurſæ, & non exacta per teſtatorem. fol. 822. num. 445.

Legatum pro miſſis ſi conferatur tanquam beneficium, quando illud efficiatur beneficiū f. 714 num. 171. 186. & 202. A quo debeat id probari n. 192.

Legatorum reuocatione generali facta, an cenſeatur etiam reuocatum legatum pro miſſis celebrandis fol. 754. num. 373. Quid de legato dotis num. ſequenti.

Legatum factum de quibuſdam miſſis celebrandis à Sacerdote eligendo ab hæredibus in Eccleſia conſtructa authoritate

Epiſcopi eſt Capellania pro- pbana f.59.n. 39.

Legatum quid ſit num. 205. fol. 339. & quod nam ius patron. poſſit legari num. ſequent. fol. 339.

Legatum per clauſulam, omni meliori modo, non reſoluitur in donationem inter viuos. n. 213. fol. 341. Factum in teſtamento nullo, an ſubſtineatur. n ſeq. f. eod.

Legatum iuris patr. & iuris priuandi Capellanos non eſt idem n. 216. f. 342.

Legatum iuris patr factum filijs, & deſcendẽtibus an conſtituat ius patr. hæreditarium n. 220. f. 344.

Legatum factum nobili pauperi an poſſit dari nobili ex priuilegio, vel Doctori pauperi. fol. 613. n. 188.

Legatum indefinitum etiam piũ an ſit interpretandum pro vna vice, vel annuum. f. 648. num. 1. Quid de legato Pitãtię in die Sancti Franciſci Fratribus eius Ordinis num. ſeq. De miſſis celebrandis in die Anniuerſarij eſt annuum, ſecus de celebrandis in die mortis, ſepultura, &c. num. 3. & 5. Quid ſi legetur redditus, vel cenſus. n. 6 Quid de legato magnę quantitatis pecuniarum num. ſeq. & num. 15. De miſſis celebrãdis pro animabus purgatorii certis diebus an ſit annuum f. 652. n 16.

Legatum de miſſis celebrandis eſt legatum pium etiam ſi relinquantur celebrandæ à Sacerdote diuite, vel conſanguineo. f. 654. num. 21. Factum pro anima, vel dimiſſ. anima in manibus alicuius, quomodo interpretanda f. 655 num. 22. Incertũ ratione numeri miſſarum, vel eleamoſina erogandæ quomodo explicandum fol. 656. num. 25. Relictum arbitrio hæredis quando illo non arbitrante, caducum euadat. f. 659 num. 34. Factum certæ Eccleſiæ, in qua etiam iuſſit celebrari miſſas, & ſepulturam elegit, cui debeatur ſi ibi non ſepeliatur. fol. 660. num. 38. & ſeq.

Legatum de miſſis dicendis in quadam Capella vbi eſt erecta Confraternitas, & adeſt beneficiatus, ſeu Rector ipſius, cui debeatur fol. 662. num. 41. & ſeq. Quando debeatur Cõfraternitati num. 43. & 45 Quid vbi eſt factum Capellæ ſita in Eccleſia Parochiali f 663 nu. 47. Quid ſi ſit ſita in Eccleſia Regulariũ ibid. in ſi. Factum Canonicis quomodo inter ipſos diuidendum 665. num. 49. Quando conuertendum in bonorum ſtabilium emptionem, etiam pro futuris Canonicis. n. ſeq.

Legatum ad pias cauſas debetur ex teſtamento non ſtipulato. fol. 670. num. 71. Quid de ele-

ctione ſepulturæ.ibidem.

Legatum annuum pro miſſis celebrandis,qua in parte anni ſit ſoluendum Capellano. *f.674. num.69.Quid de legato alimẽtorum num.ſeq.Quantum duret dictum legatum.n. 78.*

Legatum ſi eſt inſufficiens pro erigenda Capellania, *quid agendum.f.681.n.86.*

Legatum certa quantitatis cum onere, vt ſi illa non ſoluitur, teneatur hæres certum quid pro intereſſe annuatim præſtare,quando ſit vſurarium. fol. 701.num.135. Rota Romana ſententia nu.ſeq.& 135. Quid ſi ſit factum pro miſſis celebrãdis,an ſuſtineatur etiã, quod petitio ſortis ſit in poteſtate legatarij.f.702.num. 136.Factum vxori de dote, addens, quod non ſoluta ab hærede, teneatur certum quid ſoluere pro fructibus annuatim an ſit vſurarium fol.703.num.139. Pium *non poteſt conuerti in alium vſum etiam pium abſq. conſenſu Sum.*Pontif.*f.708 n. 153. 166.& 170. maximè ſi eſt legatum pro Miſſis n. 157. Quando dicatur conuerti in alium vſum n.160.& 164.*

Legatum per delectionem,vel ſuperinductionem lineæ, quando cenſeatur reuocatum f 714.n. 275. Ad pias cauſas relictum ab eo cui nihil à teſtatore fuit relictum,an debeatur,& quomodo num.277.Quid de legato rei alienæ.ibid. Pro *miſſarum celebratione, an cenſeatur reuocatum ab eo, qui in aliquo mortali peccato notorio, aut cẽſura moritur.f.75. nu. 278. Quomodo remaneat hoc caſu dictum legatum apud Eccleſiam ibid in fin.*

Legatum annuum pro miſſis celebrandis, an præſcribi poſſit contra Eccleſiam non petẽtem illud f.770 n.315.

Legatum quando ſit quantitatis, & quando ſpeciei f.780. num. 336.& f.789.num.356.Quid de legato certæ quantitatis de ſuis bonis, facto pro miſſis,& officijs num 357.Recipit interpretationem à qualitate cauſæ ob quam fuit factum f.790.n. 358. De *aureis, vel florenis, aut alia moneta pro miſſis intelligi debet de illa, quæ eſt maioris valoris nu.360.Quid de legato calicis n.361.*

Legatum regulari debet ex cauſa ob quam fuit relictum f. 807. num.412. Pro Capellanis *nominandis ab ipſo teſtatore ſi poſtea non nominentur,an reddatur incertum f 800.n. 419. Pro miſſis non continet ſimoniam.f.816.n.437.*

Legatus à latere poteſt facere gratiam, & quando quis per talẽ gratiam cenſeatur reſtitutus ad beneficium.f.180.n.167.

Legis gratiæ ſacrificium quod nã ſit f.870 n 9.

Legitimati an ſuccedant in iure patr.

patron. gentilitio n.293. f.118. Quid in feudo, vel empbiteuſi Eccleſiaſtica f. 295. num. 120. An excludant ſubſtitutum. f. 296. n. 122.

Legitimati *per ſubſequens matrimonium ſunt verè filij nõ per machinamentum, & ſuccedunt in iure patr. gentilitio f. 296. num. 123. Quid de ſucceſſione in feudis, & emphiteuſi. ibid.* Quis *filius cēſeatur legitimatus per ſubſequens matrimonium. f. 297. num. 125 limit. n. ſeq.*

Lex *vbi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, & generaliter loquens generaliter debet intelligi. f. 764. n. 297.*

Lex *ita debet intelligi ne reddatur eluſoria f. 765. num. 301.* V*na declaratur per aliam fol. 748. n. 309.*

Lex *aut conſuetudo, quæ taxat ſalarium pro miſſa, quomodo id facere poſſit. f. 828. n. 17.*

Lex *poſitiua, & conſuetudo debet cedre legi naturali f. 857. nu. 89.*

Lex *iuſtitiæ non impedit legem miſericordiæ ibid.*

Lex *noua non trahitur ad prę terita, ſed ad futura. f. 963. num. 108.*

Lex *conſuetudinem improbans non ſolum præteritam, ſed etiã futuram damnare videtur fol. 964. n. 110.*

Liber *mortuorum debet confici à* Parrocho *f. 128. col. 2. verſ. De obligatione.*

Libro Cataſtri, *vel* Ciuitatis, *in quo nati deſcribuntur propter officia, probatur deſcendentia. f. 287. n. 107.*

Librum *vel aliam rem dare Sacerdoti loco ſtipendij pro miſſis celebrandis, an ſit licitum. fol. 841. num. 50. Quomodo poteſt in tali datione, & acceptione interuenire iniuſtitia num. 53. & 54.*

Licentiatiatus *an veniat appellatione* Doctoris *fol. 609. num. 178.*

Lytania *in diebus Rogationum, vel* Sancti *Marci, an ex præcepto recitanda ab obligatis ad officium diuinum fol. 894. nu. 58.*

M

Machinatio *mortis erga patronum eſt cauſa ingratitudinis f. 172. n. 146. Quando dicatur talis machinatio in caſu beneficiati n. ſeq.*

Maioratus *an poſſit inſtitui ſuper bonis emphiteuticis f. 800. n. 383.*

Mandati *acceptatio ad effectum aſſaſinij, quomodo inducatur f. 175. n. 153.*

Manutentio *an danda ſit prouiſo ab ordinario ad præſentationem patronorum* Eccleſiaſticorum, *vel prouiſo à* Papa *vti de iure patron. f. 96. num. 118.*

Maritus quando præſentet in iure patr. uxoris f.292.n.116.& f.360.n.254.

Maritus poteſt recipere vſuras dotis ſibi ab hæredibus non ſoluta.f.702 nu.137 An etiam uxor eius vidua ab eodem dotante poſſit illas recipere.num. 140.

Maſſa communis, ſeu bonorum, vel redditũum Eccleſiæ adminiſtratio pertinet ad Canonicos priuatiuè quoàd beneficiatos. f 665.n.51.

Materia leuitas ſemper excuſat tranſgreſſorem voti.f. 6. num. 17.

Matrimonij contractu vacat beneficium, etiam ſi non fuerit conſumatum.fol.131.num.57. Quid ſi matrimonium fuit irritum ipſo iure num ſeq. Quis hoc caſu diſpenſet ad illud retinendum ſub num.63. Quomodo probetur ad effectum vacationis.f.133.num. 61.

Quid ad effectum legitimationis prolis,& ſucceſſionis num. ſeq.

Matrimon.contracto per Capellanum, ſtatim patronus poteſt præſentare.f.164.n.119.

Melioramenta quas fecit Capellanus in bonis Capellaniæ, an poſſint peti à ſucceſſore.f. 759. n.286.

Menſis in quibus Sum. Pontifex confert Capellanias liberas. f. 89.n 109.

Merces quænam propriè dicatur fol. 824. num. 4.

Mercium appellatione, quæ res veniant.f.748.n. 267.

Meretrix an poſſit fundare Capellanias.f 78.n.84. An poſſit præſentare ad ius patron. ſub n.88.

Meritum quod, & quando habeat legans pro miſſis, & quale tempore, quo ille celebratur, & ſic legatum exequitur. fol. 651.n.9.& 11.

Metus reuerentialis, an ſufficiat ad inualiditatem profeſſionis. Et quomodo ille probetur. fol. 142.n.75.

Miſſa præcellit omnes alias orationes.fol.2.num. 5. An ſit de eſſentia, cùm conferuntur ſacri ordines. fol. 892. num. 52.

Miſſa cantata, & ſi à pluribus Sacerdotibus, ab uno tamen, ſcilicet celebrante applicatur. f.5.n.13.

Miſſæ promiſſio, an obliget ſub mortali f.5 n 14 Quid ſi fuerit de erogando eleemoſinam pro ea.

Miſſa poteſt celebrari in Eccleſia erecta authoritate Epiſcopi, etiam ante miſſam Parochialem f.23 num.28. De requiem præſente corpore defũcti, quãdo poſſit celebrari. Quid ſi ſit dies feſtus. fol. 681. num.85 Quatenus ſit ſacrificium honorarium, Eucharisticũ,& impetratorium.fol.874.num.19. Quomodo habeat valorem ex opere

opere operantis f.878.num.28 An, & quando habent valorē ex opere operato num 29. An hoc ſit verum etiam reſpectu eorum, pro quibus Sacerdos offert ſacrificium. Quid reſpectu adſtantium numero 31. Quomodo celebretur in ſepultura paruuli. f.912. num.89. ad finem. Quæ applicatur incapaci, cui proſit. f.913. n.93. Boni, ac mali Sacerdotis, an ſit equalis valoris. f.918. num. 50. Quid ſi ille ſit cenſura irretitus Degradatus, Hereticus *&c. num ſequent & 102. Qua hora debet incipi, et finiri. fol. 975. num. 148. Quando dicatur quis notabiliter illam excedere. nu. 150.*

Miſſam celebrare ob vanā gloriā eſt peccatū veniale. f.834. num. 32. Libētius celebrare vbi maius eſt ſtipendium, renuendo celebrare vbi minus datur, an ſit peccatum. num. 33. Petens, *vel relinquens celebrandam, quid in dubio cenſeatur velle. f. 942. num. 48.* Votiuam *obligatus celebrare, an poſſit diſponere de applicatione ſacrificij. f.944. num. 53. & ſequ. Quid ſi tantum quis petijt fructum impetratorium. fol. 946. n. 58.* Vnam *tātum volens celebrare Sacerdos in die Natiuitatis, quā debent legere. f. 978. n. 165* Celebrare *priuatim Sabato sācto, vel feria ſexta hebdomadæ ſancta, an ſit licitum fol. 979. num. 167. 160. & 170. Quid de feria quinta cęna* Domini. *n. ſeq.*

Miſſarum hodie numerus à quo reduci poſſit ob tenuitatē fructuum f. 737. nu. 237. & 760. num. 287. Niſi aliter ſit ſancitum in fundatione num. ſequ. Quando etiam Epiſcopus, *vel* Generalis *poſſit hodie illum reducere. nu. 289 Quid ſi fuerunt impoſita in fundatione* Capellaniæ *non collatiua. nu. 291.*

Taſſa ſi fuerit aucta, an numerus miſſarum legatarum debeat minui, vel potius hæres teneatur ſupplere f. 822. n 446 Celebratio *an probetur iuramento. f. 814. n. 428.* An *etiam libro Sacriſtæ. numero. 429.* Obligationis *differentia an ex voto, vel ex pœnitentia. f. 849. n. 68.*

Miſſas celebrandi onus, an conſuetudo poſſit inducere in beneficio, in quo à principio illud non fuit impoſitum. f. 37 num. 53. An inducatur per decennalem celebrationem ibid. nu. 52. An *colligatur ex pinguibus redditibus beneficij f. 838. n. 56.*

Miſſis obligatus celebrare per plures dies, an ſatisfaciat curando, vt miſſæ celebrētur vna die f 651. nu. 12.

Miſſas plures eodem die celebrare

hodie nunquam licet extra diem Natiuitatis Domini *inconſulta* Sac. Congregatione *f.669.n.128.*

Miſſas,*aliaque opera pia pro animabus Purgatorij, an rectè* Confeſſarius *pro pœnitentia imponat f 849 n 69.*

Miſſa applicationem, vt Superior poſsit ſubdito præcipere, An cauſa legitima requiratur in ſuperiore f.17 nu. 49.

Miſſa celebranda onus non præſumitur iniunctum alicui beneficio, niſi expreſsè reperiatur impoſitum f.34.nu. 42.

Miſſæ *tres ab eodem* Sacerdote, *vbi & à quibus ex priuilegio poſsint celebrari in die commemorationis omnium defunctorum. fol. 394. numer. 56. Quæ ab alio, vel ab ipſomet curantur celebrari, quomodo differant f.651.n. 10.*

Miſſæ *ſacrificium inter alia opera pia magis iuuat animabus* Purgatorij *f.652.nu.18.*

Miſſæ *iniunctæ, vt celebrentur in Cathedrali, vel Metropolitana, an non ſolum à Canonicis, ſed etiam alijs beneficiatis dictæ Eccleſiæ, celebrari debeãt f.664 nu 48.*

Miſſæ celebrantur, & anniuerſaria vbi teſtator defunctus eſt f. 658 num 30.& 741.nu.243. Quid ſi Canonici, vel Religioſi, qui erant tempore ſepulturæ transferantur in aliam Eccle*ſiam nu 243. Quid ſi erat* Ec*cleſia Monialium, quę nunc reperiatur tranſlata. num. 245.*

*Miſſæ deſcriptio f.*872. *num 14. vbi inſtituitur num.15. Quare dicatur* M*iſſa numer. 16. Partes quæ fol.*875.*num.23. Sacrificium applicatum incapaci, an profit illi, vel tranſeat in theſaurum Eccleſiæ. f. 914. n. 93.*

Miſſæ plures, & ſi eiuſdem qualitatis non poſſunt ſatisfieri vnico ſacrificio f 924 num 8. & 9. Et ſi pro eodem defuncto, vel gratia petantur. nu. 10.

Pro *Miſſæ celebratione paciſci de ſalario, an contineat crimen ſimoniæ f.835. num. 36. An id habeat locum in Sacerdote diuite n.ſeq.*

Miſſæ plures, quando ſunt ſatiſfaciendæ cum collectis in Miſſa, quid obſeruandum f. 960. num.94. & ſeq. & num.98. Quomodo ſolet fieri dicta conceſſio n.99.

Pro *miſſis obligatus diſtribuere eleemoſinam, an ſatisfaciat illam tribuendo vni Eccleſiæ. An etiam ſufficiat ſi curet illas celebrari extra locum, vbi teſtator mortuus eſt.f.659.nu. 35.*

Monaſterijs nouis edificandis licentiam debet impertiri Ordinarius.f.698. n. 129.

Monaſterium ex perſona ipſius religioſi, an ſuccedat in iure patron gentilitio f. 304. num. 138.

138. *Quid ſi poſt profeſſionem ex morte alicuius illi obuenirit n.ſeq.*

Monaſterium quomodo ſe habeat loco filij.f.306.n. 141.

Monialis an poſſit instituere Capellanias.f.83.n.95. Vbi an poſſit in eis ponere ſua inſignia & n.ſeq.

N

NArratiua falſa de qualitate Sacerdotij, quomodo nõ vitiet gratiam facta de beneficio curato f. 27. n. 18.

Narratiua eſt probanda etiam ſi conſiſtat in negatiua. f. 639.n. 747.

Narratiuam probare de ſolita colliſtione cui incumbat f.722 n.193.& quomodo fieri debeat n.201.

*Natiuitatis Domini die Sacerdos ſi celebret tres Miſſas poteſt etiam recipere tria ſtipendia f.861.n.*101.

Natiuitatis Domini *nocte,qua hora debeat miſſa celebrari .f. 976.num. 154. Quid de alijs duabus miſſis.num.158.* An *eadem hora poſſint laici communicare n.ſeq.*

Negatiua quomodo probanda f. 32.n.38.

Negotiatio illicita quibus Capel*lanis ſit prohibita. fol. 71. nu. 71.*

Nepos ex primogenito an excludat patruum ſecundogenitum in ſucceſſione iur patron.competente primogenitis.f.278.n. 92.& 72.

Nepotes fundatoris ſi ſint vocati ad ius patr. de quibus intelligi debeant.f.277.nu.91.

Nobilis cæteris paribus præfertur etiam in beneficijs Eccleſiaſticis f.611.nu.181. Quibus modis poteſt eſſe quis nobilis nu. ſeq.

Nobilis quis poſſit ex priuilegio creare, & quomodo f.613.nu. 183. An tranſeat talis nobilitas ad filios num ſeq. An *etiam ad Antenatos num.* 185. *An admittatur talis nobilis ex priuilegio,vbi ſimpliciter ſunt vocati nobiles.f.613.num.* 187,*et 190.*

Nobilem quem eſſe, vel gentilem hominem,an ſit idem f. 620.n. 204.

Nobilitas attenditur ex parte patris,& non matris.f. 614. nu. 194 Quid ſi Pater habuit matrem ignobilem num.ſeq. Noua vel ex priuilegio , quomodo probetur,num.197. Quid de nobilitate antiqua n. 199. Sedilis quomodo probetur, quãdo per teſtes coniunctos, & affines f.618.num.201.& ſequ. Ad quem ſpectet probatio nobilitatis num 206. Vbi an capitulum ſit legitimus contradictor hoc caſu.

Nominandi facultas quando cõſumetur per nominationem nullam,& inualidam.f. 64.n. 55.

Digitized by Google

Facultatem habens ad emphiteuſim, vel feudum; ſi moriatur nullo nominato, an hæres ipſius ſuccedat in dicta facultate nominandi f.806.n.406. An ipſe hæres cenſeatur nominatus num. ſeq. Quid ſi plures reliquit hæredes num.408. In ſpecie de nominatione ad Capellaniam, illa non facta quis cenſeatur nominatus nu. 409. Et quando nullus cenſetur nominatus quis poſſit, & debeat ad eam Capellaniã nominare, & quomodo n.416.& 420. An iſta nominandi facultas conſumetur per primam, vel inualidam nominationem. n.422.

Notarius forenſis quis dicatur. f.333 n.190.

Notitiam habuiſſe patronũ vacationis, quando dicatur. fol. 396.num.77 & ſeq. A quo id probandum num 79. fol. 397. Quomodo etiam probetur ignorantia f 398.n.80.

Nouitij beneficium nõ vacat, neq. poteſt conferri, ipſeque percipit fructus, cum ſuis ampliationibus. f.145 num 80. Et quomodo poſſit illud renuntiare. nu. 82.

Nullum à principio non poteſt poſtea fieri validum f.64.n.54

O

OBlationes recipere pertinet ad Parrochum. .54.n.29. vide Parrochus.

Obligatio quid ſit, & quotuplex. f.1. Celebrandi pro alijs quib. modis contingere poſſit ibidem Antbidoralis quanam ſit, & quomodo obliget. f.34.n.43. Inſtituendi vnum ex præſentatis potius, quàm alium, an ſit, quòad forum externum. fol. 643.num.256. Quid quòad forum conſcientiæ numer. 260. Celebrandi tot miſſas, an inducatur ex eo, quòd Capellanus ex diuturno tempore celebrauit fol.739 nu.239. Quando ſit pretio eſtimabilis. f 844. n.57. Applicandi ſacrificium, an reperiatur inducta ab Eccleſia pro die commemorationis omnium defunctorum. fol. 893.nu. 55 Quantumcunque generalis non trabitur ad ea, quæ non fuiſſet quis ſpecialiter promiſſurus. f. 928. num.18. Celebrandi, & obligatio applicandi ſacrificium an ſint eiuſdem rationis fol.941. num.6. & ſequ. Non contrahitur ſine animo obligandi f 956.nu 86. Quomodo intelligatur, nu.88.

Obligatus inſumere aliquã quantitatẽ pecuniæ in operibus pijs, an curare etiam debeat, vt miſſæ celebrentur. fol. 655.num. 23.

Obſeruantia antiqua poteſt facere quod ius patron. hæreditarium

rium mutetur in gentilitium. fol. 246. num. 23. & 30. Declarat an ius patron. ſit hæreditarium, vel gentilitium. f. f.346.num.225.& 267.n 71. An poſſit efficere Capellaniam de Sacerdotali *non* Sacerdota*lem,& è contra f.634. n. 239. Subſequuta declarat familia Colonellum, ad quem pertinet iuſpatr.gentilitiũ f. 276.n.89.*

Occidere tentans Rector patronũ Eccleſię,debet priuari beneficio f.171.n.143.

Odij & malitia pręſumptio ceſſat vbi Patronus *ideò priuat* Ca*pellanum amouibilem, vt illã conferat conſanguineo. f. 744. n 257.*

Officialis plus exigendo ſalarij, taxati, an peccet contra iuſtitiam,etiam ſi poſſit abſolutè officium non exercere.f.857 nu. 86.

Officium diuinum quando teneatur recitare obtinens Capellaniam.fol. 68. num. 64. & ſequent.

Officium iudicis conceditur,quãdo negatur actio,et ſubeſt æquitas.f 839.n 42.

Officium Defunctorũ, *an ex præcepto recitari debeat ab obligatis ad officium diuinum recitandum,in die commemorationis omnium defunctorum.fol. 894.n.57.*

Omne qui dicit, nibil excludit. fol.936. num. 33.

Opera quæ poſſint, & debeant imponi pro pœnitentia.fol.848.n. 67.

Opiniones laxiores venari, quàm periculoſum f 933.nu.30. maximè in materia Miſſæ applicationis.n.38.

Orare an aliquando quis teneatur ex præcepto pro alio. fol.2. n.7.& ſeq.

Ordinari, quando quis poſſit ad titulum Capellaniæ *etiam non collatiuæ f.65.n. 57. An ad titulum ſeruitij alicuius* Eccleſię *num.ſeq. An poſſit ab Epiſcopo coram quo præſentatur pro* Capellania *de iure patronatus f 446.ſub num.285.& f. 509. ſub num.7.Contrarium tamen poſt ea reperi docere Sanch. lib. 7.conſ.moral.cap. p. dub.23.n. 13.*

Ordinarij appellatione, qui veniant, quòad facultatem conſentiendi trãſlationi iur. patr. f.321.n.170.

Ordinarius tenetur conſentire cõditionibus appoſitis in limine fundationis f.114.num.32. An *ſit neceſſarium, vt expreſsè præſeruetur. num.ſequent. Aliquibus conditionibus poteſt aſſentiri in limine fundationis,quibus non poteſt poſtquã illud fuit iam fundatum. fol. 244 num. 19. Quando poteſt taxare ſtipendium vltra taxam iam factã pro Miſſa. fol. 931.nu.27.*

Ordi-

Digitized by Google

Ordinem requiſitum non fuiſſe aſſumptum, ad finem priuationis beneficij, ad quem pertinet cura probandi. f. 154. *n.* 91.

Ordines minores recipiens intentione tantum gaudendi priuilegijs, & exemptione non autē aſcendendi ad alios ordines, an peccet mortaliter. fol. 28. *num.* 22.

Ordinum ſuſceptio pendet magis à voluntate, & poteſtate ordinandi, quàm ordinantis. f. 776 *nu.* 326.

Ordo ſacer, quòd ſit annexus beneficio ſimplici, ad quem pertinet probare f. 623 *nu.* 209.

Ordo in reſtitutione, quando ſit de neceſſitate ſeruandus f. 965. *nu.* 114. & 119.

Originale inſtrumentum, quod nam dicatur. f. 332. *n.* 187.

Originarius quando præferatur extero f. 643. *n.* 259. *f.* 2. *num.* 6. 7. & 8.

P

PAcis occiſi occaſione, ſi quid recipiunt conſanguinei, an aliquid tribuere debeant pro Miſsis celebrandis. f. 656. *nu.* 24.

Pactum de extinguenda penſione in reſignatione an inducat Simoniam. f. 168. *nu.* 131. *Quid ſi illud præcedat reſignationem n ſeq.*

Pactum reſolutiuum poteſt apponi etiam in legato facto Eccleſia f. 772 *n.* 317. *Declaratur num. ſeq. Quæ requirantur ad hoc, vt poſsit fieri reſolutio ipſius. n.* 319. *Quando reſoluitur ipſo iure n.* 321.

Pactum de capienda poſſeſſione propria authoritate, quomodo ſeruandum. f. 775. *nu.* 325.

Palatium in quo reperitur Capella *de iure patron. an ſit vniuerſitas bonorum. fol.* 348. *nu.* 228.

Papæ confeſsio, & atteſtatio, quòd Capella *ſit de iure patron. an dicatur authenticum documētum in propoſito noſtro. f.* 193 *n.* 18.

Papæ aſſertio, quòd iuſpatron. ſit alicuius familiæ, vel V*niuerſitatis an excludat præſcriptionem vſurpationis. f.* 231. *num.* 102.

Paramenta, & alia neceſſaria ad Miſſæ *celebrationem ex legato iniunctā quis teneatur præſtare. f.* 77. *num.* 80. *ad finem, &* 756. *n.* 279. *et* 284. Comparata à Capellano, *qui non tenebatur ad illa emenda, quando tranſeunt ad ſucceſſorem in* Capellania. *f.* 759. *n.* 285.

Parrochianis, quando competit præſentatio, à quibus fieri debeat. f. 228. *n.* 95.

Parochus requiſitus ſi intereſſe recuſet exequijs poteſt cadauer ſepeliri ſine eius interuentu, Declarat. Sacr. Congregatio. *f.* 23 *n* 4.

Tenetur conſiitere librum matrimo-

*trimoniorum.fol.*134.*num.*63 *Habet intentionem fundatam in oblationibus contingentibus intra limites* Parochia.*f.* 688. *num.* 102. *Quare debeantur illi dicta oblationes.f.*489.*num.* 105. *Pro licentia miniſtrandi Sacramenta, quando & quid poſſit recipere.f.* 854.*num.* 81. *An teneatur celebrare in ſua* Parochia, *& an teneatur die qua tenetur celebrare in Parochiali etiam applicare ſacrificium pro ouibus f.* 34. *nu.* 45. *& ſeq.&* 946.*num.*6. An *poſſit ab alio accipere ſtipendium. ibid.& ſeq &* num. 67. *&* 74. *Quid de Papa, Epiſcopo, aut Superiore Religionis eod.f.* 34.*n.* 46. An *teneatur celebrare tres miſſas in die Natiuitatis* Domini *ſ.*978.*n.*164.

*Pars vna conſtitutionis declarat alteram partem.fol.*951.*num.* 72.

Pater & filius, an poſſint obtinere Capellanias in eadem Eccleſia.*f.*73.*n.*74.

Patronorum non vſu, vel negligentia, Eccleſia non acquirit libertatem, niſi alia quadam concurrant. fol. 371. *num.* 15.

Patronus *laicus pro patronatu, vbi conuenirs debeat.f.* 109.*n.* 15.

*Patronus contradicendo permutationi Capellania, quando poſſit illam Ordinarius admittere.f.*264 *n.*120.

Patronus *ſucceſſor poteſt praiudicare ſucceſſoribus in iure patron. hareditario non autem in gentilitio.fol.*242,*num.* 16. *&* 22.

*Patronus quod poſſit ſucceſſorib. praiudicare, quomodo intelligatur f.*346.*n.*224.

Patronus, quando teneatur prabere neceſſaria Capellano pro Miſſa celebratione f. 758. *nu.* 282.

*Pauper an ſit praferendus diuiti idoniori f.*642.*n.*253.

*Pauper Sacerdos, an poſſit plura ſtipendia iuſta pro vna miſſa recipere.f.*932.*num.*29.*& nu.* 3.10.*Quid ſi extremè indigeat n.*32.*&* 36.

*Peccator, quomodo ſit capax ſacrificij miſſa.f.*910.*n.*83.

Pecunia omne id dicitur, quod pecunia extimatur.f. 842. *nu.* 51.

*Pecunia legata valor ſi eſt variatus, quod tempus debeat attendi, teſtamenti, vel mortis, aut tempus ſolutionis legati.f.*792 *n.*362.

*Pęna temporalis remittitur ex opere operato per bon ſacrificiũ f.*682.*num.* 5. *Quanta autem pena remittatur n ſeq.*

Pęnas *quas incurrant* Epiſcopi *conferẽtes beneficia affecta, vel reſeruata Summ. Pont. fi i fol.* 96.*num.*120.*Quid de eis quibus conferuntur n.* 121.

Pęnitentiam *imponere de miſſis celebrandis poteſt regulariter*

Confiſſarius f.848.nu.66. Aliquando expedit in confeſſione moribundi num. 70. Quando id ſit illicitum. fol.850. num. 71.

Penſio extinquitur per matrimonium contractum f.130 num. 59 & 61.

Permutatio Capellaniæ de iure patron. non poteſt fieri ſine cōſenſu patroni f. 160. nu. 105. & 118. Alias vacat ipſa Capellania num. 110. & 120. Quid ſi contradicat patronus abſque iuſta cauſa num. 112. Vbi de caſu, quando interuenit vtilitas Eccleſiæ, & num. 120. Corā inferiore, an poſſit fieri ob aliquam Eccleſiæ vtilitatem. nu. 116. Vbi, an de hoc ſtetur dicto ipſius Ordinarij.

Permutatio rerum ſpiritualium, an fieri poſſit abſque ſimonia. f.844. n.56. & 60.

Perpetuitas in collatione. quādo, & quomodo diſtinguat Capellaniam Eccleſiaſticam à profana f.61. n.46.

Penſionarij an ſint exempti à ſolutione decimarum Papalium ſuper fructibus omnium, & quorumcunque beneficiorum. f 751. n.271.

Perſona potens, vel Vniuerſitas ceſſante ſuſpicione vſurpationis, quomodo debeant probare exiſtentiam iuris patron. f.219 n.75.

Perſonatus eſt beneficium Eccleſiaſticum f.62. nu. 48.

Pertinentia iuris patron. probatio non requirit rigorem, neq. ordinem præſcriptum à Sacr. Concil. Trid. circa exiſtentiā. f.237. n.1.

Pia cauſa, & Eccleſia æquiparātur, & eiſdem gaudent priuilegijs. f.721. n.188.

Pia cauſa ſubſtitutio, quando impedit detractationem Trebellianicæ. f.684. n.91.

Pitantiam obligatus præſtare Clericis, vel Religioſis alicuius Eccleſiæ pro anniuerſario, an teneatur illam præſtare, etiam augumentatis fol. 739. num. 241.

Portio canonica, cur vocetur quarta. f.686 nu.92.

Poſſeſſio beneficiati mortui remanet probata, quando vterque venit ex eadem vacatione fol. 127. tr. adde.

Poſſidens vniuerſitatem bonorū, cui eſt annexum iuſpatronat. dicitur eſſe in quaſi poſſeſſione iuris præſentandi, & ſi nunquam præſentauerit. f.387. nu. 55.

Præcepta non ſunt fingenda, vbi verè non ſunt, & ſi ex tali fictione euitetur relaxatio f 822 n.442.

Præceptum, quando obliget ſub mortali f.14. n.37. & 49. Voto quò ad actus internos, quando obliget num.39. & 44. Circa votum paupertatis, quid addat voti obligationi. fol.208. num. 218.

Praiu-

Præiudicium afferri magis,& minus,quomodo iudicandum fol. 49.n.17.

Præiudicare vocatis in fundatione poteſt fundator ſicut in emphiteuſi,& feudo fol. 247.nu. 26.

Prælatus poteſt præiudicare Eccleſiæ in quærendis,non autem in quæſitis.f.244.nu.20.Solus ſine Capitulo, an poſſit repudiare legatum pro miſſis celebrandis f.771.n. 316.

Presbyteratus ordo, quomodo requiratur in beneficio curato. f.27.n.17.

Presbyteratus ordinem non ſuſcipiens Capellanus tempore debito,in quam pœnam incurrat. f.634 n.238.

Præſcribere poteſt vnus patronus contra alium patronum.f.373 n.25.

Præſcriptio quadragenaria,an requiratur pro rebus legatis ad piam cauſam. f.721.num. 187.& 189.Quid ſi tractetur de Eccleſia aduerſus piam cauſam.num 190.Sola currit contra Eccleſiam inferiorem,ſicut centenaria contra Eccleſiam Romanam.f.769.nu. 310. An etiam habeat locum in Capellania non collatiua in fine ſectionis.

Præſcriptione quomodo iuspatr. poſſit acquiri,ac ex ea probari poſſit eius exiſtentia f. 189. n. 13.&ſeq.

Præſcriptione vniuerſitatis bonorum cuius eſt annexum ius patron quando cenſeatur etiã præſcriptum ius patron.f.363 n.263.

Præſcriptiones contra deſides, & negligentes ſunt inducta.f.38. n.54.

Præſentationes quæ ſuffragentur ad effectũ præſcriptionis quadragenariæ f 374.num. 26.& 30.

Præſentandi ius, quando ſpectet ad Seniores familiæ.f. 276.nu. 88.

Præſentandi ius eſt fructus iuris patron.f. 357.n.245.

In Præſentando variare quis patronus poſſit,& quomodo fol. 406.num. 97. 98 99.100.& 103.In dubio an cenſeatur facta accumulatiuè necnè.f.406. n.102.

Præſentare impedito, non currit tempus à iure datum f.398.n. 81.Quomodo,& à quo tale impedimentum probetur.ibidem. An ignorantia, vel impedimẽtum vnius ex patronis,alijs cõpatronis ſuffragetur f. 399. n. 84.

Præſentatio admiſſa cum clauſula (ſi & quatenus)an dicatur effectuata, Quid de admiſſa cum clauſula (ſi & in quantum) f.213.n. 58.

Præſentatio quo titulo, & pro quibus vocibus præſumatur facta.f 361.n.259.& 257.

Præſentatio vnius ex patronis præſeruat ius alteri compatrono

no.fol.361.num. 258.

Prgſentatio facta ab eo, qui eſt in quaſi poſſeſſione prgfertur. f. 361 num. 1. nec talis tenetur probare pertinentiam nu. ſeq. An autem teneatur probare exiſtentiam in aliquo caſu.fol. 365.n.3.

Prgſentatio debet fieri debito tempore, vt ſequi poſſit inſtitutio, f.395.num. 72. Quodnam ſit illud, tàm reſpectu patroni laici, quàm Eccleſiaſtici. num. ſeq Quid ſi laici ſimul cum Eccleſiaſticis ſint patroni. f.396. nu. 14. illo elapſo ad quem deuoluatur ius conferendi Capellam f.398 n.83.

Prgſentatio difformis, quç nam ſit, & pro qua parte vocũ cenſeatur facta ad finẽ quaſi poſſeſſionis f.375 nu 28.

Prgſentatio quando dicatur effectum ſortita ad effectum quaſi poſſeſſionis acquirendç. fol. 380 num.38. & 43. Quid ſi prçſentatio fuerit nulla f.381. num 41. De prçſentatione, quç dedit cauſam liti fol 382. nu. 43.

Prgſentatio lite pendente, quando valida ſit.f.396.n.75.

Prgſentatio cõditionalis, vel Alternatiua, quando ſit valida.f. 404 num.95. Facta poſt lapſũ tempus debitum, quando ſufficiat f.404 n. 96.

Prgſentatio de non Sacerdote ad beneficium Sacerdotale, quando habeatur pro non facta fol. 631.num.229. Facta de habili, quando attẽdatur, etiã ſi fuit facta à minori parte patronorum.n.ſeq.

Praſentationes multiplicata per quas probatur iuris patron. Exiſtẽtia, an eſt neceſſe, quod contineãt mentionem fundationis, vel donationis.f.206.n. 45.

Praſentationibus admiſſis ab Ordinario, quando probetur deſcendentia.f.287. n. 108.

Praſentato quando dicatur quaſitum ius non ſolum in re, ſed etiam ad rem. fol. 631.num. 231.

Praſẽtatus quod nam ius acquirat ex praſentatione.f. 411.n. 112. & An poſſit reſignare ad fauorem.fol.412.nu. 114. An poſſit ordinari ab Epiſcopo, vbi praſentatur ad Capell. ſupra, Ordinem.

Praſentatus ad Capellaniam habitu tantum Sacerdotale in qua atate eſſe debet fol. 632.n. 134.

Praſentatus à maiori parte patronorum, quando ſit alijs prçferendus f. 640. num.250. & ſequ. Quanam dicatur maior pars ipſorum. n. 263.

Pretium pertinet ad emptorem, et venditorem.f.824.nu. 5.

Princeps poteſt praiudicare in acquirendis, non autem in acquiſitis.f 295.num.120. & quando poſſit tollere ius tertij. nu ſeq.

Prior

Prior in tempore potior in iure. f.965.n.113.

Priuatione beneficij ob non abſumptum ordinem ad illud requiſitum, quando vacet beneficium ipſo iure, vel non. f.154 num.90.

Priuilegia, quæ habeant Regulares circa materiã accipiẽdi plura ſtipendia pro vna miſſa. fol. 957.num. 90. Hodie *an dicta priuilegia ſint reuocata num. 93.*

Priuilegiatus contra priuilegiatum, quando vti poſſit priuilegio. f.722.n.191.

Priuilegio hodie nõ probatur exiſtentia iuris patronat. Quid ſi fuerit conceſſum ex cauſa onero ſa, & quæ nam ſit iſta cauſa f.186.num.4. & ſeq. An iudicandum, vt laicale, vel vt Eccleſiaſticum. f.189 n.11.

Priuilegium Apoſtolicum requiritur in acquiſitione iuris patron. in Eccleſ. Regul. vel Collegiata, & quomodo illud probetur. f.200. n.35.

Probabilis ſententia facit ignorãtiam iuris inculpabilem. f.963 nu.108.

Probatio an admittatur contra authenticum documentũ dotationis, &c. f.194. nu.20. remiſsiuè. Inducta à S. Concilio pro perſonis ſuſpectis de vſurpatione iuris patr. habet locum, vbi non conſtat de inſtrumento fundationis, vel dotationis. f.228.n.97.

Probationes exiſtentia iuris patr. maiores requiruntur, vbi agitur cum Ordinario prætẽdente libertatem, quàm cum priuato prætendente etiã ius patr. f.235.n.113.

Probandi onus ei incumbit, qui allegat aliquid tamquam fundamentum ſuæ intentionis. f. 813.n.425.

Procurator ad donandum iuspatron. quomodo poſſit ſtipulare donationem nu.160. f.317.

Procuratoris aſſertio, quando præiudicare poſſit principali. f. 224.n.84.

Procuratoris præſentatio quãdo ſuſtineatur. nu.42. f.382.

Procuratoris præſentatio, quando dicatur facta in tempore n. 92. & 94. f. 402. Mandatum procura, an exhibendum infra tempus quatuor, vel ſex menſium. n ſeq f. 403.

Profeſſio tacita, & ſi nõ ſit ſublata per Sacr. Conc. Trid. rariſſimè autem accidit. f.137. num. 66. Quid de profeſſione Equitũ militarum, an per eam vacet beneficium, vel penſio. f. 138 n. 69. Vbi an matrimonium per tales Equites cõtractum dirimatur per talem profeſſionem, An facienda in ſcriptis. f.148. nu.84. tacita, vel expreſſa quomodo probetur nu. 86. Quid ad effectum Apoſtatia num. præcedenti.

Profeſſionem prætendens inualidam poſt quinquennium, quomodo

modo debeat ſe dirigere.f.139. num.70.ad finem,& 71. Quis poſſit illam declarare inualidam, & ad cuius inſtantiam. num.74.& 79 Quid ſi illam prętendat inualidam ob cauſã aliam ad finem ſectionis.

Profeſſionis tempus quouſq. poſſit nouitio prorogari.f.145.n. 81.

Promittens vxor, vel filius patri, vel marito moribundo ſoluere legata pia ab eo facienda, an teneatur illa ſoluere.f. 801.n. 384. Quid ſi promiſit ſoluere eius debita fol.802.num. 386. Quid quòad forum externum. num.400. Quid de hærede promittente teſtatori ſoluere legata, an teneatur adimplere illa; etiã ſi uires hæreditatis nõ ſuppetant num.388. Quomodo teneatur quando promiſit.ſed de bonis eiuſdem defuncti extra tamen teſtamẽtũ n.ſeq. An ideò prohibeatur detrahere falcidiã f.804.n 402.

Promiſſio ex ſe quando ſeriò non fuit facta quomodo obliget.f. 10.nu. 29. Quid de promiſſione ſeriò facta ibid num.30.vbi quando promiſſio dicatur facta ſeriò,& deliberatio in ipſa requiratur, An obliget ex iuſtitia,vel ex honeſtate, vel fidelitate n 36.

Promiſſio pecuniæ facta alicui pro homicidio patrando, quomodo induceat aſſaſſinium fol. 175.n. 154.

Promiſſio probata per teſtes, an dici poſſit ſtipulatio, vel remaneat pactum nudum.f. 803.n. 400. Facta defuncto de ſoluẽdo legata, quot teſtibus probetur. n.50.

Promiſſionis ſeriò facta materia, quando dicatur grauis,et quãdo leuis.f. 11.n 31.

Promittentis intentio in dubio, qualiter præſumenda.f. 12.n. 33. Quid de vltrò offerente alicui miſſæ celebrationem num. 35.

De Proprietate euidenter quando dicatur conſtare.num.6.f.366 & quando in continenti num. ſeq.& 8.10 f.367.

Proprietatem abſorbere poſſeſſionem, quid ſignificat num. 5.f. 366.

Prouiſio facta de Capella, quando etiam intelligatur facta de Eccleſia.f.42.nu. 7.

Prouiſio Apoſtolica, quomodo mutare poſſit ſtatum iuris patr. f.220.nu. 78.

Prouiſiones declarantur ex erectione, & reſeruatione, ac etiã ex alijs prouiſionibus.fol. 42. num.8.

Proximior vbi eſt vocatus, an poſſit inſtitui abſque præſentatione f.603.n. 166.

Proximioribus pluribus concurrentibus in pari gradu, quis præſentandus,& inſtituendus f.603.num.167. Quid ſi proximior ſit incapax num. ſeq.

Proximitas in ſucceſſione iuris patr.

Digitized by Google

patr. attenditur reſpectu fundatoris, & non vltimi morientis f.274.nu. 84.

Proximitas, an computanda ſit reſpectu fundatoris, vel vltimi Capellani.*f.599.num.159 Quid in ſucceſsione maioratus & fideicommiſſi.n.ſequ. Quid in ſucceſsione feudi, vel emphiteuſis n.161.*

Proximitatis probatio ex quibus reſultet.f.608.n.171.

Q

Q Vadragenaria quomodo ſit computanda.f.218.nu. 73 vide ſupra, Quaſi poſſeſſio, & Praſcriptio.

Qualitas adiecta verbo regulatur ſecundum tempus verbi f. 630.nu.227.

Quarta Epiſcopalis, qua nam ſit f.686.num. 93. An debeatur ab Eccleſijs *exemptis ibid. & n. 109.* An *debeatur à* Confrater*nitatibus, &* Hoſpitalibus *nu. 94. Quando debeatur de reli. ctis pro operibus pijs num.95. Quando de decimis ibid.remiſſiuè. An de legato facto Rectori pro miſſis celebrandis nu.108 & 110 f.688. In quibus caſibus non habeat locum.nu.112 & ſeq.*

Quarta Parochialis, qua nam ſit f.486 nu.96. Quare debeatur num.104 f. 689. An debeatur de cereis, & alijs, quę interueniunt in exequijs peractis in Eccleſia, in qua quis non eſt ſepultus eod.num.96.in fine. Quid de exequijs peractis in Eccleſia *ead in qua eſt ſepultus ſed poſt diem ſepulturæ n.120. f.693.Coram qui iudice illa petatur, & quomodo num.97. Cui debeatur, quando* Eccleſię *Cathedralis eſt etiam* Curata *num.103.Quid ſi ſit collegiata num.107. Quid de legato pro miſſis celebrandis. num. 155. 121.& 123.* Hodie *de quibus rebus ſolui debeat dicta quarta num.117. In ſpecie de Regularibus n.124 f.694 An debeatur de cereis, & intorſitijs. quæ manibus deferuntur, quādo fiunt exequię n. 118.*

Quaſi poſſeſſio iuris patronatus. quando ſuffragetur.fol.61.nu. 43.

Quaſi poſſeſſio quadragenaria, cum fama, tantum valet, quantum immemorabilis.f.214.nu. 60.

Quaſi poſſeſſionis translatio non fit eodem modo per legatum, et per donationem.num.212.fol. 341.

Quaſi poſſeſſionem potius, quam proprietatem attendi debere, quomodo intelligatur num. 4. f.366.

Quaſi poſſeſſio iuuat in poſſeſſorio, non autem in petitorio.fol. 369.num.11. Quid faciendum quando facta inſtitutione conſtat in petitorio de proprietate contra quaſi poſſeſſionem n 12

Non

Non iuuat vbi ſumus in vniuerſitate, vel perſona potenti, in qua cadit ſuſpicio vſurpationis fol 370.nnm.13. Habet *locum etiam in materia collationis tanquam de libero fol. 370.nu.4.* Item *etiam vbi agitur de competentia collationis inter Epiſcopum, & infertorẽ Epiſcopo.f.371.nu.18 & 20.* An *iuuet aduerſus regulam* 8.Cancell. *de reſeruatione beneficiorum num.21.f. 372.an contra prouiſum Apoſtolicum. nu.23 f.372.Facit de inhabili habilem ad finem poſſeßorij. n. 22.f 372.Quomodo attendi debeat in poſſeſſorio etiam vbi conſtat euidenter de proprietate n.24 f.373.*

Quaſi poſſeſſio præſentandi per quot actus probetur num.31 f. 377. an per vnicam præſentationem effectum ſortita. n.ſeq. f.378.

In quaſi poſſeſſione vltimus ſtatus attenditur.f.379 n.73.

Quaſi poſſeſſio, quò ad vnum beneficium de iure patr. quando iuuet, quòad aliud n.58 f 388. item quando eadem quaſi poſſeſſio, quoad vnum actũ; proſit quò ad alium actum.num. ſeq f. eod. Non transfertur in ſucceſſorem vniuerſalem, vel particularem num. 60.f. 388. fallit num.62. & 64 fol. 389. Iuuat tamen aliquando quaſi poſſeſſio anteceſſoris ipſi ſucceſſori.num.61.f.389 Quomodo amittatur.num. 65. & 67. f.390.

R

RRecognitio inſtrumenti quãdo ſit neceſſaria n. 188.fol. 333.*

Rector.& Capellanus *poteſt quis eſſe in ead.*Eccleſia *f. 51. num. 31.*

Rectorem eſſe Capellæ fundatæ in Altare maiori, & eſſe Rectorẽ Eccleſiæ idem eſt.f 43. num.9.

Rectoria, quæ nam ſit, & quod nam officium Rectoris *.f.52.n. 22 & ſeq.*

Recurſus ad Iudices *laicos, an impediat acquiſitionem, quaſi poſſeſſionis.n.43 f.382.Qui illum habuit, an ſit excommunicatus.ibid.*

Regulares *ſtrictius obligãtur Superiori per votum, quàm alij per legem.f.16.nu. 42. Tenentur in omnibus obedire Superiori tanquam Deo num. 46. Sacerdotes ſubditi, quomodo poſſint diſponere de applicatione miſſarum ſibi conceſſarũ nu.49. in fine, & latius infra Religioſus. De quibus rebus ſoluere debeant Quartam. fol. 694.num.124.& 126. An ab ea hodie ſint exempti num.125 Quando non obſtantibus priuilegijs illam ſoluere debeant. f.495.num.127 & 128.Deciſio Rotæ pro exemptione noſtra Religionis* Clericorũ *Regula.*

gularium à Quarta nu. 126. *An ſubijciätur taxa factę pro miſſa ab Ordinario.f.*863*.nu.* 105.

Regularibus circa applicationem ſacrificij ad mentem Superioris *quid ſufficiat.f.* 897*. num.*65. *Qua cautela vti debeant Superiores in miſſarum plurium plurium applicatione.n.*67.

Regularium in Eccleſijs *non poteſt fundari beneficium ſaculare ipſis Regularibus inuitis.* N*eque Sacerdotes ſeculares ibi celebrare,eis inuitis.f.*812*. nu.* 423.

Regularium in Eccleſijs *regulariter pro cura deputantur vicarÿ temporales, f.*723*.num.* 194.

*Relatum potius, quàm referens attendi debet.f.*42 *nu.*6.

*Religionem ingrediens propter pecuniam aliàs non ingreſſurus, an committat ſimoniam.f.*833 *n.*28.

Religionis ingreſſu, quomodo vacet Capellania*.f.*136*.num.*65. *Quid de penſione. f.*137*.num.* 67.De *emiſsione trium votorũ ſimplicium in* Societate *Ieſu. num.*68. De *profeſsione inualida f.*179*.n.*70.

*Religioſum ſecluſo omni priuilegio,pro miſſę recipere duo, vel tria ſtipendia ad ſubueniendũ ſuis neceſsitatibus, qui authores docuerunt.f.*693*.ſub num.* 107.

Religioſus an poſsit fundare Ca*pellaniã,& hoc caſu,cui acquirantur ius patron.f* 83*. num.* 44*.&* 96*. An ſuccedat in iure patron.hereditario,vel gentilitio.Quid ſi ſit de monaſterio incapaci.f* 257*.num.*51*. & ſeqq. Quid de equite* Hieroſymitano *& de fideicommiſſo familię relicto.f* 238*.num* 13*.An ſuccedat in feudo ibid. Quando peccet contra votum paupertatis recipiendo ſtipendium pro applicatione* Miſſarum *ſibi liberè conceſſarum f.*293*.nu* 204*. Quomodo hoc caſu ſit commẽſurãda quãtitas notabilis pro culpa mortali nu.* 205*. & ſeq. An ſit obligatio reſtituendi . n.* 210*. Non gaudet iure primogenitura num.*140 *f.* 305*.* Videtur *amittere quodammodo nobilitatem.ibid.*

Religioſus locus quis nam ſit. f. 717*. n.* 77.

*Religioſus pro Miſſis liberis ſibi à Superiore conceſſis, quando, & quomodo poſſit ſtipendium recipere.f.*992*.nu.*201*. & ſeq. An poſſit illas applicare abſq. ſtipendio pro eo,qui tenebatur curare celebrationem miſſarũ. num.*203*. &* 216*.Quid ſi paciſcat, vt pecunia detur amico, vel conſanguineo pauperi. fol.* 994*.num.*208*.&* 213*. Quando ad hoc ſufficiat licentia Superioris n.*209 *&* 212.

Renunciatio intra duos mẽſes ante profeſsionem à Nouitÿs facienda, an procedat in maio-

ribus aunorum 16. f. 147. nu. 82. ad fin An *id etiã debeat ſer uari in renuatiatione beneficij. ib.* Benef*icij facta, an euaneſcat profeſſione declarata inualida. f. 147 num. 83.* Bonorum *facta à Religioſo, an euaneſcat ſi efficeretur Epiſcopus. vide Epiſcopus.*

R*es ſemper tranſit cum onere ſuo f 812. in fin. ſectionis.*

R*eſeruatio caſus de reſtitutione malè ablatorum, quomodo intelligenda f 658 nu. 32. Quid de ſimili reſeruatione pro non exequentibus legatum, quod eſt diſtribuendum inter pauperes nu. ſeq.*

R*eſidentia eò ipſo cenſetur iniuncta Capellanis, quando iniungitur onus inſeruiendi horis canonicis in choro, non autem per hoc tenentur per ſeipſos celebrare f. 158. n 103.*

R*eſidentiam, beneficia ſimplicia, qualiter, & quando hodie requirant. f. 627. num 219. Illius expreſſio an ſit neceſſaria, quãdo impetratur à Papa. fol. 637. n. 243.*

Reſignatio conditionalis ad fauorem Coram Ordinario non admittitur f 161. n. 107.

Reſignationes facta cum conſenſu patronorum probant præſentationes multiplicatas. fol. 211. n. 54.

R*eſtituere acceptum, quando teneatur ſimoniacus f. 453. nu. 76. & ſequ. Quando teneatur Sacerdos ratione defraudati ſtipendij dati pro miſſa celebranda f. 988. num. 189. An ad id teneatur ſub peccato mortali, quando pecunia data non aſcẽdit ad quantitatem notabilem iuxtà rationem furti nu. 191. & ſeq. Quomodo facienda eſt dicta reſtitutio nu. 194. & ſeq. An ab illa excuſetur, ex quo per plures annos non fuit celebrata per anteceſſores Capellanos. f. 990. num. 196. Quid faciẽdum à Sacerdote, nullo modo valente reſtituere n. 200.*

R*eſtitutio pro miſſis celebratis, quando cenſeatur facta ex eo, quòd aliquis de ea ſumma reparauit, vel ornauit Eccleſiam f. 990. nu. 194. An requiratur ad hoc authoritas Epiſcopi. fol. 991. n. 198.*

Reſtitutionis in integrum beneficio uti poteſt minor in cõſcientia in caſibus ſibi de iure competentibus f. 802. nu. 387. Quid de beneficio Velleiani reſpectu mulieris ibid. Aduerſus præſcriptionem, an quando habeat locum. f 771. n. 316. ad med.

Reus non tenetur aliquid iuſtificare. f. 723 n. 196.

Rotæ deciſio præualet communi opinioni. f. 97. Quando faciat ius ibid.

S

S*Abato ſãcto, quomodo ſit miſſa priuata incipiẽda maximè ſi Epiſ.*

*ſi Epiſcopus eo die velit facere ordinationem.f.*983.*ſub num.* 178.

Sacerdos *an aliquando ex charitate teneatur pro alio ſacrificium offerre f.*4 *n.*12. *Promittens alicui petenti vnam miſsã liberaliter celebrare, an teneatur illam promiſsionẽ ſub peccato mortali adimplere f.*9 *nu.* 28.*& nu.* 32. *Quid ſi addatur iuram num.*34.*Tranſgrediens* praeceptum Superioris *de celebrando iuxtà ſuam intentionẽ quotuplex peccatum committat f.*14.*num.*38.*Quomodo poteſt obligari ex iuſtitia ad celebrandum pro re temporali.fol.* 19.*nu* 53.

Sacerdos,Capellanus, *& presbyter,an ſint idem fol.*625.*num.* 215.

*Sacerdos antiquior,an præferatur iuniori in beneficio f.*642. *nu.* 255

Sacerdos,*vt quis ſit ad finem obtinendi* Capellaniam *non collatiuam, quando requiratur.f.* 735.*num.*230.*An* Sacerdos *ex linea feminina præferatur* Clerico *ex linea maſculina num. ſeq. Recipiens* eleemoſinas *pro miſſis celebrandis,an poſsit illis ſatiſfacere per alios minori ſtipendio.f* 762.*nu.*293. *Quid ſi detur maior eleemoſina, quã ſolita num.*296. *Quid ſi condonetur illud* plus.*num* 298.*&* 300.*f.* 764. Diues *an teneatur ſalarium acceptum pro miſſa erogare pauperibus.f.* 831.*nu.* 22.*Quid de Religione diuite, & Epiſcopo nu.*20. *Qui aliàs non eſſet celebraturus; niſi ſibi detur ſalarium, an committat ſimoniam.f.*832.*nu.*23. *&* 26. *An etiam peccet, & quomodo. n.*27 *&* 29 *Stipendium miſſæ, iam celebrata poteſt ab eo, qui illam comendauit petere coram* Iudice *f.*838 *num.*40. Coram *quo iudice,& quomodo. num. ſeq.Oblato ſibi iuſto ſtipendio, an teneatur celebrare f.* 856.*n.* 85. *Eſt verus ſacrificij miſſæ miniſter.f.*887.*nu.* 41.*Eſt diſpenſator applicationis miſſæ. num.*42. *Explicatur optima congruentia.n.ſeq.In memento* An *poſſit orare pro excommunicatis f.*907.*num.* 79. An *aliquando accipiens ſtipendiũ pro miſſa ab excommunicato teneatur ad reſtitutionẽ.fol.* 909.*num.*81.*Triplicem perſonam gerit in ſacrificio miſſæ,* Eccleſiæ,Chriſti, *& priuatam ſui ipſius f* 922.*n.*5. An *poteſt accipere duplex ſtipendium ex eo, quòd vni applicet valorem medium alteri valorem ſpecialiſſimum.f* 938 *nu.* 40. *& ſeq.* Obligatus *miſſam celebrare ob cultum Eccleſiæ abſque applicatione ſacrificij.vtrum pro applicatione poſsit recipere nouũ ſtipendium. fol* 930 *num.*44. Celebrans *abſque debito veſtitu Sacerdotali, quando ſit excommunicatus.f.*970 *nu.*131.

Quid ſi celebraret abſq. cingulo benedicto, vel patena, aut calice non conſecrato n. ſeq.

Sacerdos *qui promiſit tribus tres miſſas, an ſatisfaciat, pro omnibus in confuſo celebrando tres miſſas f. 964. num. 112. & 118.*

Sacerdos *malus, & ſi illicitè tamen validè conſecrat. fol. 967. num. 121. Et ſi eſſet excommunicatus,* Hereticus, *Schiſmaticus, Degradatus nu. ſeq.*

Sacerdos *peccans celebrando miſſam ſatisfacit ei, qui tribuit eleamoſinam f. 967. n.* 120.

Sacerdos *grauius peccat ſimulando conſecrare, & non conſecrans, quia eſt in peccato mortali, quàm in tali ſtatu conſecrans fol.* 968. *num.* 123. *an ſit peccatum idolatria nu. 126.*

Sacerdos *illicitè celebrans plures miſſas ead die ſatisfacit ei, qui miſſam illi comendauit. f. 969. num. 127.* An *incurrat cenſuram aliquam n.* 130.

Sacerdos Latinus conſecrando in fermentato, & Gracus in Azimo, & ſi peccent tamen rectè conſecrant f. 984. n. 181. Quod ſit peccatum mortale num. 186 An eod. modo peccet ſi id faciat extra ſuam Eccleſiam nu. 181. An excuſetur ratione neceſſitatis communicandi infirmum, iam iam moriturum ibid. nu. 183.

Sacerdotalis non dicitur inducta Capellania ex eo, quòd fundator prima vice vocauit ad eam Titium Sacerdotem *f. 624. nu. 210. Quando autem cenſeatur talis inducta num. ſeq. & 226. 232. & 233. An hoc caſu* Capellanus *poſſit per alium miſſas celebrare num. 218. 242. & 245.*

Sacerdotalem Capellaniam *accipiens ſine animo aſcendendi ad dictum ordinem, quomodo peccet, & an teneatur ad reſtitutionem f. 645. n. 265.*

Sacerdote deficiente de familia, vel loco, quis præſentandus fol. 636. n. 241.

Sacerdote conſanguineo ad Capel *laniam vocato non exiſtente, an poſſit dari clerico eiuſdem familia. f. 733. nu. 224. Quando nec exiſtit* Sacerdos, *neque* Clericus, *quid faciendum. nu. 229.*

Sacerdote poſt conſecrationem vtriuſque ſpeciei vlterius non proſequente miſſam, an impediatur eius applicatio. f. 917. n. 99.

Sacerdote deficiente poſt conſecrationem hoſtia, an alius, qui ſupplet poſſit illud ſacrificium applicare f. 915. num. 94. An poſſit ob illam applicationem ſtipendium recipere. f. 917. n. 99. ad fin.

Sacerdotem eſſe aliquem quomodo probetur f. 630. num. 228. & 246. Et quod quis non ſit talis, ad quem pertinet probatio n. 248.

Sacer-

Sacerdotes an poſſint inuicem cõuenire, vt alter pro alio celebret.f.844.nu.55.& 57.

*Sacerdotes in receptione ordinis presbyteratus, vt conſecrent cũ Epiſcopo ordinante.f.*888. *nu.* 45. *An etiam quilibet eorum integrum valorem ſacrificij applicare poſſit num.ſeq.* An *etiã pro ea applicatione, recipere ſtipendium, ſicut pro miſſa num.* 49.

Sacerdotes qui dantibus eleemoſinam dicunt pro eis nolle ſacrificare, ſed promictunt tanta orare, an rectè faciant f.957.n. 89.

Sacerdoti quomodo ſit licitum in miſſa alios adiungere danti eleemoſinam.f 949.num.63.et ſeq. Quomodo melius adiungi poſſit.n.66.

Sacerdotij qualitati derogare, quando cenſeatur Papa.*f.635 num.240. An poſſit illi etiam derogare Epiſcopus ibid.*

Sacerdotij ordinem non ſuſcipiẽs Capellanus *iuxtà fundationis legem, An ſit priuatus ipſo iure f 776.n.327.*

Sacerdotis labor. qui inſumitur in celebranda miſſa, an, et quomodo poſſit eſſe ſufficiens titulus ad accipiendum ſalarium. f.827.num.14. Authoris *ſententia nu ſeq.*

Sacrificandi ritum, quis poſſit inſtituere.f.868.n.2.

Sacrificare cui conueniat, f. 868. *n.3.*

Sacrificij triplex genus, & quale ſit ſacrificium miſſæ.f.873.nu. 17.& 18.

*Sacrificium quid ſit f.*868. *num. 1.quomodo differat à Dono. n. 4.& 10.Quomodo ſit in genere ſigni num.5. Quotuplex ſit. num.6. Chriſti in cruce, quomodo fuit ſufficientiſſimum. f. 870.num.8. Verum eſt in Ecclesia n.7.*

Sacrificium miſſæ eſſe valoris in*finiti, qui authores doceant. f. 883.num.37.Prima declaratio huius ſentẽtiæ, quòd intelligatur ſecundum propriam deuotionem num.38.Secunda declaratio, de miſſis eiuſdem rationis, & non quando ſingulis promictuntur ſingules miſſæ. num.39. Quomodo habeat valorem finitum ex opere operato f.886.num.40.Quid de effectu, quò ad impetrationem ibidem.*

Sacrificium miſſæ non ſolum viuis, ſed etiam defunctis prodeſt. f.911.n.85.

Sacrificium integrum teneri applicare Sacerdotem ei, cui tenetur ex iuſtitia hodie eſt certũ. f.922.num.5.Decretorum Sa*cræ Congregationis verba de hac re num ſeq.*Petere, *& exigere, an ſit licitum fidelibus. num.7.*

Sacrum Concil.*Trid. nihil innouauit circa probationẽ exiſtentiæ iuris patron. perſonarũ priuatarum, ſed benè circa* pro-

probationem iuris patron. vniuerſitatum, vel perſonarum potentium. f. 206. num. 43. & f. 215 n. 65.

Salarium deriuatur à ſale f. 823 n. 1. Quid ſit nu. ſeq.

Salarium quando debeatur locāti operas ſuas. f. 675. n 71.

Salarium pro miſſa celebranda quotuplici titulo poſſit dari, et recipi f. 826 n. 10.

Salarium non cōuentum, vt poſſit exigi, quæ veniant probanda, & quando. fol. 839. num. 43.

Scientia maior, an attendenda in beneficijs ſimplicibus f 641. n. 252.

Scriptura publica continens dotationem, vel fundationem Capellaniæ, quando dicatur authenticum documentum. f. 194 num. 19 Quod hic modus probandi ſuperet omnes alios modos f. 198 num. 31. An debeat continere, tàm dotationem, quā fundationem ſimul f. 201. nu. 38.

Scriptura facta ab eo, qui reperitur in extremo vitæ ſpiritu coram duobus teſtibus, & Parocho, quando habeat vim teſtamenti, & vbi fol. 620. num. 59.

Scripturæ quæ probent deſcendentiam, Quid de enunciatiuis inſtrumentorum. f. 283. nu. 101. & 103 Qualis debeat eſſe dicta enunciatiua, & quibus adminiculis debeat coadiuuari; ſi eſt vnica fol. 285. num. 105.

Scriptura quando dicatur in actis, ſed non de actis. num. 27. f. 374.

Scripturarum ammiſſio, an poſſit probari per teſtes f. 234. n. 109. & 111.

Scripturæ quæ probent multiplicatas præſentationes. fol. 210. n. 52.

Scrutatores pro electione, quales eſſe debeant f. 30 nu. 31.

Sententia debet continere diem, qua fuit promulgata aliàs eſt nulla. f. 163. n. 114.

Seniores plures de familia vocati ad ius patr. ſi non extent, ſed vnus tantum, quid faciendum nu. 93. f. 278.

Sententia quæ tranſijt in rem iudicatam, an probet exiſtentiam iuris patron. fol 220. n. 77.

Sententia, & laudo, an et quomodo transferri poſſit ius patr de vna perſona, vel familia ad aliam. n. 256. f. 360.

Sentētia, vel laudum, quando dicatur eſſe in forma probanti f. 362. num. 260. & quando dicatur iuſtificata ex actis. num. ſeq.

Sententia quando tribuat quaſi poſſeſſionem. num. 46. fol. 383. Quid requiratur ad id. num. ſeq. & 48. f. 384. lata ſuper ſtatu beneficij facit ius, quò ad omnes. num 49 f. 385.

Sententia in iuribus incorporalibus trahit ſecum exequutionē, abſq. alio facto hominis n. 51. f. 385.

Sententia vt probet, debet iuſtificari ex actis n 53 f. 386.

Sententia lata contra præſentatũ an noceat patrono, & è contra num. 66 f. 390 *Ius accreſcendi quomodo habeat locum in iure præſentandi num.* 70. & 71. *f.* 393.

*Sententia lata circa nobilitatem, quando noceat alijs de familia. f.*616.*n.*198.

Sepultura ius *in qualibet* Eccleſia *poteſt quis habere de licẽtia Epiſcopi f.*22.*num.* 6.*in fine & num.*7.*nec* Parrochus *poteſt contradicere ibid. refertur declaratio* Sac. *Congregationis.*

Sequeſtrato Caſtro, Villa, & *cui eſt annexum ius patr. cui competat præſentatio num.* 248.*f.* 358.

Simonia *quando committatur ab eo, qui confert beneficium cum onere celebrandi miſſas pro eo beneficio, vbi non eſt tale onus. f.*39.*num.*57. *Quid de onere defendendi iura* Eccleſiæ. *ibid. n. ſeq.*

*Simonia quãdo committatur accipiendo aliquid pro labore in eundo, & redeundo ad beneficij collatorem f.*855.*n.*82. *Quando præter malitiam contra Religionem contineat etiam malitiam contra iuſtitiam. num.* 84.

Simoniam *quando cõmittat* Confeſſarius *imponendo pœnitentiam de miſſis celebrandis. fol.* 851.*num.*72. *Et quando incurret caſum reſeruatum. num* 73.

*Simoniæ crimen, quomodo probari debeat ad effectum priuationis beneficij fol.*167.*num.*129. Per *quas coniecturas probetur ibid. nu* 130.

Simonia *ſuſpicio in donatione iuris patron. quando impediat tranſlationem ipſius. num.* 199 & *ſeq. f.* 336. *Quòd illa non committatur vbi donatio fit in recompenſam beneficiorum, n.* 201 *f.* 337.

Sixtus *Quintus* Summus Pontifex *fundauit* Capellanias Sanctæ *Mariæ ad præſepè in* Eccleſia Sãctæ Mariæ *maioris de vrbe. f.*36.*n* 49.

Solutio *legati, an probetur iuramento, & quibus alijs modis f.* 815.*n.*434.& *ſeq.*

Solutiones tres annales continuatæ, quando præſumere faciant, aliquem anteà ſoluiſſe. f. 816. *nu.*436.

Sortilegus vel ſortilegos conſulẽs priuatur beneficij. fol. 170. *num.* 135.& *nu.* 137.

Spolium de qua Capellania *fiat f.* 77.*n.*81. *ad fin.*

*Sponſalia de futuro non ſufficiũt ad vacationem beneficij, & extinctionem penſionis f.*132.*nu.* 60. *An ſit iuſta cauſa diſſoluẽdi ſponſalia metus ammittendi beneficium ſub n.*63.

Statutum *laicale,* An *et quomodo indirectè poſſit comprehendere iuspatron. quæ eſt res* Eccleſiaſtica.

ſiaſtica.fol.256.num.48.

Statutum excluſiuum ſeminarii ſtantibus maſculis, non ſe extendit ad ius patr.gentilitium n.115.f.291.

Statutum laicorum non determinat contra Eccleſiaſticos num. 191.& 193.f.333.

Stipendia plura pro vna miſſa eiuſdem qualitatis poſſe recipi, an fuerit aliquando probabilis opinio f.963.n.107.

Stipendij præſcriptio vbi non fuit facta à relinquente legatū pro miſſis, ad quem ſpectet illud præſcribere.f.930.nu.24.

Stipendij paruitas arguit voluntatem dantis non fuiſſe de integro ſacrificio, fol.944 num. 52.

Stipendijs pluribus ex eo, quòd ſint minus iuſta, an poſſit Sacerdos vnica miſſa ſatiſfacere. f.925 num. 11. Decretorum *verba de hac re num.ſeq.* Am*pliatur ſiue adſit expreſſa promiſſio, ſiue non, dummodo numerum præſcripſerit dans eleemoſinam num.* 13.

Stipendium vnde deriuetur. fol. 824.n.3. & 5. ad fin.

Stipendium pro miſſa exigere ante celebrationem, an liceat aliàs recuſando celebrare.f. 837.nu. 38. An etiam recipere cautionē de illo ſoluendo num.ſeq.

Stipendium maius taxato, vel cōſueto extorquere, quomodo ſit illicitum f.854.num. 80. Au*thoris diſtinctio num.* 83. De*claratur num.86.& 90. Quid ſi illud maius recepit ex eo, quia fingebat ſanctitatem cum miſſa longa.f.858. n. 92.*

Stipendij pro miſſa, vel alia re differentia.f.857.n.87.

Stipendium maius liberaliter datum licitè poteſt Sacerdos retinere fol.859 nu.93. Peti poteſt pro celebrando ſūmo mane, vel in loco diſtanti nu. 94 vel vltima hora num.98. Pro miſſa cantata nu. 95. Pro miſſa cum officio mortuorū, vel alijs orationibus, aut cum vigilia. nu. 97.

Stipendium iuſtum pro miſſa celebranda, quòd nam ſit.f. 861. *num.* 102. V*era opinio. num. ſeq. Taxatum, vel conſuetum in quo differant nu.*104.

Stipendium minus iuſtum ex eo, quòd non fuit notum Sacerdo*ti, quādo acceptauit onus miſſarum ſibi iniunctum, an eum excuſet à celebratione integri numeri ipſarum f.927.nu.14. 15.& 16.*

Stipendium minus iuſtū tribuens Sacerdo*ti pro celebranda miſſa, quomodo peccet, & teneatur ad reſtitutionem.f.* 929 *num.* 20.*& 22. Quid ſi id contingat in* Capell*anijs n* 21.

Stipendia plura, qui in præteritū recepit pro vna miſſa, an hodie teneatur ad reſtitutionem poſt Decreta.*f.963.nu* 109.

Subſidium charitatiuum, quod nam ſit, & à quibus ſoluendū, & cui

& cui.f.745.num.258. Quid de alio ſubſidio, quod vocatur Decima Papalis, *an illud teneantur ſoluere* Capellani *amouibiles.f.746.num. 259.& ſeq. Quid de* Capellan. *& ſimplici legato n. 261.*

Subcollectoris Nuncij beneficia, quando ſint reſeruata, quid de ſubcollectore ad recolligendas decimas Papales.fol. 96. num. 122.

Subreptitia gratia, quando iudicanda f.637.n.243.

Subſtentationis Sacerdotis titulus eſt aptiſſimus ad excludendam ſimoniam à receptione, & datione ſalarij pro miſſa.f.826. f.13.

Succeſſio in beneficijs prohibetur, ſecus in iure patronatus.f.238 num.4.& ſeq.Semper datur in iure patr. niſi ſibi, vel alteri reperiatur reſeruatum eti taxatiua f.239.nu.6.

Succesſio in capita, quando fiat in iure patr. & quando in ſtirpes.f.274.nu 83.

Succesſio in iure patr. mixto fit in ſtirpes nu.150.f. 311.

Succesſio in bonis pro Capellanijs *non collatiuis relictis, quando reguletur iure maioratus, vel iure cõmuni circa ſuccesſionẽ ab inteſtato f.732.nu. 217.& ſeq.*

Succeſſores an ſint idem, quàm haredes.f.266.nu. 68.

Succesſione, quomodo probetur deſcendentia.nu 106.f.286.

Superior poteſt præcipere ſubdito, vt celebret ſecundum ſuam intentionem.f.14.num.35.Regularis in præcipiendo applicationem miſſa, quomodo differat ab Epiſcopo f. 15.nu.41. Quis dicatur in hac materia fol. 17. num 47. An per actum internum poſſit irritare applicationem ſubditi nu. 48.

Suſpecta perſona de vſurpatione, quæ nam ſint ex Rota, quando ex eo, quod quis ſit dominus alicuius Caſtri, debeat iudicari ſuſpectus fol. 222.num.80.& 85.

T

Tabbacco vtentes ante miſſæ celebrationem, an frangant ieiunium requiſitum.f. 971.n. 134.

Tempus quantum requiratur ad inducẽdam conſuetudinem celebrandi in beneficio, vbi non erat tale onus fol.38.num.55. Quale dicatur longum tẽpus. ibid.in princip.

Tempus prouiſionis Apoſtolicæ, vti de libera, vel litis, an ſit deducendum in computo centenaria.f.213.nu.57.

Tempus conceſſum pro præſentatione, quando incipiat à die vacationis, vel ſcientia num. 76. f.396. Quid in Epiſcopo, quò ad collationem.ibid. Quomodo computetur n. 82.f 398.

Tertiariorum, vel Beguinarum

ius patron eſt Ecleſ. non laicale f. 103. nu. 10.

Tertius poſſeſſor rei affectæ onere Capellaniæ quomodo cõueniatur f 733. nu. 221.

Teſtamentum vbi facta fuit dotatio Capellaniæ, quando ſit authenticũ inſtrumentũ, quo probetur iuris patronat. exiſtentia Quid faciendum, quando teſtator fecit plura teſtamẽta f. 196. nu. 24. & ſeq. Declaratur num. 33 f 199 Quando teſtamentum dicatur productũ in forma probanti f. 207. num. 34.

Teſtamentum quibus modis poſſit eſſe nullum fol. 669. num. 58.

Teſtamentum non publicatum, quando ſit imperfectum non ſolum ratione ſollemnitatis, ſed etiam ratione voluntatis. fol. 783. nu. 346.

Teſtandi facultate conceſſa Epiſcopo, vel alteri beneficiato, de quibus fructibus poſſit teſtari. f. 676. nu 73.

Teſtator prohibens, quòd Ordinarius nõ ſe intromittat in ſuo legato pro miſſis celebrandis, videtur etiam prohibere, ne illud erigat in beneficium f. 705. nu. 142. Quid ſi dictum legatum fuerit temporale, & non perpetuum num ſeq & 146. Quid ſi mandauit tantum, vt Sacerdos aleretur ex fructibus legati. num. 145. Quid ſi fuit vſus verbo Capellaniæ, vel Capellani f. 706. nu. 148. & 162. Quid ſi fuit dictum, quòd prouiſio Capellanorũ pertineat ad hæredes laicos n. 150.

Teſtatoris cenſus à quo ſolui debeat, ab vſufructuario, vel proprietario f. 666. poſt n. 52.

Teſtes deponentes ſuper deſcendẽtiam, quando debeant deponere de gradibus diſtinctis, & quãdo ſufficiat ſi deponant de ea in genere f. 281. num. 97. & 99 Quando examinantur ſuper deſcendentiam, quis debeat citari, patronus, vel præſentatus f. 282. num. 98. Vnus deponens de fama non ſufficit. f. 284. nu. 102.

Teſtes duo ſufficiunt pro legato pio, etiam ſi nõ adſit Parrochus f. 668. n. 57.

Teſtis cõſanguineus, vel de Confraternitate, aut vaſſallus, an ſit idoneus ad probandam famam f. 217. num. 71. Quando teſtificatur quis de fama, quid debeat concludere. f. 217. num. 72.

Teſtis deponens particulare, magis probat, quàm deponens in generali f. 802. n. 386.

Teſtibus an probari poſſit dotatio, vel fundatio ad finẽ probationis exiſtentiæ iuripat. Quid de atteſtationibus ipſorũ teſtiũ redactis in antiquis. f. 201. nu. 36. & ſeq.

Teſtibus in maiori numero ſtatur in probatione nobilitatis f. 617. nu. 200.

Tituli

*Tituli iuris patron. qui nam hodie ſint f.*185 *num.* 30. *Eorum multiplicatio admittitur in beneficialibus f.*189 *n.*12.

*Titulus, nobilis viri, datus à Papa alicui in Bulla, quando arguat, aliquem eſſe dominum Caſtri ad finem ſuſpicionis de vſurpatione f.*225.*n.* 86.

*Tranſactio habet exequutionem paratam, eiuſque exceptio impedit litis ingreſſum f.*688.*nu.* 99.

Tutor poteſt conſenſum pro pupillo præſtare permutationi aut reſignationis n. 36. *f.*380.

V

*Vacatio beneficij quibus modis cõtingere poſſit f.*119. 44 *Quomodo ratione abſentiæ ibid. De iure tantum quomodo differat à vacatione de iure, & de facto ſimul nu.* 45. *Quæ contingit ob crimen beneficarii dicitur vacare de iure tantum n* 46.

*Vacatio per obitum quibus in caſibus habeat locum. fol.*130. *ſub nu*56.

*Valor quid ſignificet, & quomodo differat à merito f.*878. *nu.* 26. *Ex opere operato, & operantis quis nam ſit, et quomodo vnus ab alio differat n.*27.

*Valor miſſæ quotuplex, & cuius ſit diſpenſator Sacerdos f.*888. *num.* 44. *Ex opere operato eſt applicandus, ei, cui eſt obligatus Sacerdos ex iuſtitia f.*921. *num.*1. *Quotuplex ille ſit nu. ſequen. Qualis debeat integer applicari num.*4. *An ſit infinitus ſub num.*5. *Impetratorius, an ſit ex opere operato f.* 946. *num.* 59.

*Vehiculos ducere vbi eſt conceſſum tantum nobilibus, an Doctor poſſit illo vti f.*614.*num.* 192.

*Vendere quando quis teneatur domum vicinam pro ampliatione Eccleſiæ fol.*47. *num.*14. *refertur deciſio Rotæ. Quid pro Atrio Eccleſiæ, vel Infirmaria Monaſterij fol.*50.*verſ. An autem, Quid ſi talis domus ſit ſubiecta maioratui, vel emphiteotica ibid.*

*Venditione bonorum hereditatis, an inducatur probatio aditionis ipſius f.*253.*n.*41.

*Venenum, & ſortilegium veneficum, quod nam ſit f.*171.*num.* 138. *Propinari alteri tentans, & ſi non ſequatur effectus, debet puniri fol.*178.*num.*63.*& ſeq.*

Venetijs in Eccleſia Sancti Marci, qua hora celebretur miſſa in nocte Natiuitatis Domini fol. 956.

*Venialium remiſſio, an conferatur ex opere operato per ſacrificium miſſæ f.*882.*n.*34.

Verba quæ præſupponunt, regulariter non diſponunt. f. 629. *n.*224.

Verba fundationis, quando circa quæ-

qualitatem Sacerdotij reſpiciãt tempus præſentationis, vel nõ f.633.n.235.

Verba fundationis ſunt attendẽda f.705 n.144.

Verba nunquam præſumuntur ſuperflua in reſcriptis f. 741. n.242.

Vidua an poſſit recipere vſuras dotis ſibi ab hæredibus mariti non reſtituta f.703.n 138. vide etiam ſup Maritus.

Vicarij conſenſus in donatione iuris patr. quando non noceat, ſed etiam iuuet n. 166. & nu. præced. f.320.

Vicarius Generalis Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non poteſt approbare permutationem beneficij f.163.nu.115.

Vicarius Epiſcopi, quando poſſit conſenſum præſtare circa tranſlationem iuris patr.n. 171.f. 322.

Vltimus ſtatus in beneficialibus ſemper attenditur num. 52. f. 385.

Vltimus ſtatus de collatiua,quã do attendi debeat f. 715. num. 173 Quid in materia reſeruationis num.179. Quid in materia manualitatis num. 195. Quid in materia iuſtificationis gratiæ n.197. f. 723.

Vnicus actus, quando inducat præſumptionem ſufficientem f. 215.n. 64.

Vnio Eccleſiæ patronatæ non poteſt fieri abſq; conſenſu patroni f 61.n. 44.

Vniuerſitas quando non ſit ſuſpecta de vſurpatione fol.225. num.87.& ſeq. Quid ſi non tota vniuerſitas, ſed eius pars prætenderet ius patron.f. 227. num 90. Quæ dicatur pars ad hunc effectum ibid num. 92.& ſeq Quid de vniuerſitate Parochianorum, Iuriſtarum,etc. ibid.ſub nu.91.& 94.

Vniuerſitas bonorum, quæ nam dicatur n.227.f.348.

Vocati quando cenſeantur omnes ſimul de familia, &c. ad ius patr. gentilitium, & quando ordine ſucceſſiuo num. 82.fol. 273.

Voto quis an poſſit obligari ad miſſam pro alio celebrandam f. 4.n. 13. An ſi fuerit de vna tãtũ,obliget ſub mortali n. ſeq.

Voto paupertatis non tam repugnat dominium,quàm vſus f. 151.n.89.

Votum quomodo differat à promiſſione homini facta f. 5. nu. 16.

Vouens Sacerdos celebrare miſſam,an poſſit pro applicatione ſacrificij illius miſſæ ſtipendiũ accipere f.6.num.18 20. & 21 An ſatisfaciat curando, vt celebrentur à Sacerdote aliàs obligato.

Vota quibus promittitur factum alienum quomodo obligent. f. 6.n 11.

Voto, & pœnitentiæ, cur poſſit quis vno opere ſatisfacere f. 7. num 27. De miſſis, an ſatisfa- ciat

Digitized by Google

ciat per Sacerdotem gratis pro eo celebrantem fol.8. num. 24. Quid ſi curet celebrari per eos Religioſos, quibus eſt interdictum recipere eleemoſinam pro celebratione num.ſeq.remiſſiuè & quaſt 8.ſect 20.

Votum perſonale, quomodo differat à reali f.8.num. 26. An exigendum poſt mortem, vt legatum,vel vt creditum.ibidem num. 27. Non minuit legitimam ibid.in fin.

Vſura committi poteſt in legato à teſtatore facto fol 699. num. 130. Quid ſi legatum ſit ad ad piam cauſam nu.ſeq. Quid obſeruandum quando legatū verè eſt vſurarium n. 132.

Vſurarius quando licitè poteſt fundare Capellaniam . fol.79. 87.& 90. Cuius rei in alium transferat dominium num.88. & ſeq.Contractus cum eo initi quando ſunt validi.

Vſufructus omnium bonorum, cui relinquitur,an poſſit ipſe præſentare ad ius patron num. 239.f.354.

Vſusfructuarius caſtri,villæ, etc. cui adhæret ius patr. an poſſit præſentare n.246.f 357.

Vſusfructuarius, vel proprietarius hæres,teneatur ſoluere legata,vel debita defuncti f. 666 n.52.

Vxor relicta vſufructuaria omnium bonorum, quando etiam poſſit præſentare in iure patr. n.240.f.354.

FINIS.

Errata, & omiſſa grauiora.

folium	columna	linea	error	correctio
3	p	26	includit	concludit
5	p	15	Theolog.	Religioſorum
11	p	26	Reſpondit	Reſpondeo
12	p	29	aſtingi	adſtringi

Digitized by Google

ol.	col.	lin.	err.	correctio
13	2	14	poſſit	profit
		16	percipiendo	præcipiendo
14	2	7	verſ.	articnl.
15	p	2	principio	prima
29	p	31	ſect.&c.	Praxi prima n. 127. & Praxi 6. cum de qualitatibus .
30	p	34	iurepat.	Supple.laicorum
34	p	35	&	ex
35	p	12	noſtrum	ſuum
vltima			Layman	Supple lib.5.
54	p	16	cum ignores	cum non ignores
		17	ſicut vna	ſicut vnaquaque
65	2	20	non collatiuæ	etiam collatiuæ
72	p	15	470	163.nu.3.
77	2	26	capellania	Capella
82	2	35	creditoris	debitoris
83	p	3	eſſe	ſint
111	1	8	perſonis	Supple.laicis
137	2	19	Religioſis	Religioſus
140	p	6	apud	Dele.Ioannem
146	p	4	num.	artic.
		25	habilitatem	inhabilitatem
152	2	6	ingreſſu	inceſtu
		7	incipiente	incipientis
		17	receptis	recepto
		30	Roſellius	Portellius
		35	quando	tamen
154	p	10	curatis	ſimplicibus
155	p	30	refert	infert
159	2	6	dimittitur	admittitur
		39	perſiſtentia	pertinentia
187	2	25	poſt ly ex vſurpatione, deſunt hæc verba decif.	(Sed in alijs reliquit in diſpoſitione iuris communis,& de iure in dubio non præſumitur ex vſurpatione.
188	p	22	eſſe ad	adeſſe
189	p	33	ſectione pręced.	in principio huius quæſtionis 4.
201	2	12	extractione adde	inſtrumentorum
208	p	28	40	70 .

fol.	col.	lin.	error	correctio
219	2	19	ſacenſ.	Iacens.
246	p	5	fundatione	fundatore ipſo
		11	non	neque
		14	eſt	Adde ceſſat
272	2	17	habetur	habet
274	2	29	q. ſeq.	Praxi *6.§.4.*
298	2	27	legitimatis	legitimitatis
362	p	7	lis	ly
357	p	8	contra	certum
367	2	13	cum	non
431	p	13	Nouembris	Adde *1629.*
438	p	30	ſcilicèt	ſpectat
445		228	inſtitutionem	intentionem
497	2	12	in actis	fructus
508	p	pen.	artatus	Adde non eſt
614	2	22	non ſecus	dele.non
624	p	4	cauſam	curam
644	p	16	obligatio	Adde. militet
		17	quia eſt	non eſt
663	2	10	obligationibus	oblationibus
691	p	34	volunt	poſſunt
712	p	2	appoſitione	appellatione
718	2	15	aut	Adde dicere, relinquo
719	p	13	vndè	item
775	p	24	reſtitutionis	reſolutionis
780	p	4	exactione	erectione
792	2	pen.	ff.	Digeſtorum nouiſſimorum.
795	p	30	intelligitur autem	Dele autem
803	p	11	heres	heredem
824	2	22	Sacerdotum	Sacramentorum
826	2	25	extrinſecum	intrinſecum
849	p	25	fallimus	fallimur
855	p	5	rem	ſe
879	p	27	An	quomodo
880	p	25	Adde contrarium videas apud *ConinK de Sacrã. q.83.art.primo à nu.154.& Nugnum ibid. dub.3. ad finem.*	
919	p	2	nihilominus	nihil omninò
9F6	2	ad finem	Adde ſufficit enim; ſi ſit facto præſcriptio numeri Miſſarum ab ipſo dante eleemoſinam, vt dicitur	

citur

fol.	col.	lin.	err.	correctio
				citur in Decretis: fauet etiam Reſponſio ad tertium, vbi quòd eleęmoſina taxata ab ordinario habet locum vbi illa non fuit taxata ab illo qui eleemoſinam tribuit
928	2	34	animum	Adde ſe
936	p	14	ad quas	Adde celebrandas
942	2	22		Adde: pro nunc ſatis fauet meæ ſententiæ alia declaratio Sacræ Congregationis Concilij, quam refert idem Barboſa in collectanea Bullarum, & Decretor. verbo Capellanus ibi *Capellanus, qui tenetur quotidiè celebrare, non poteſt nouam eleamoſinam accipere, & duabus obligationibus vnica Miſſa ſatisfacere, niſi in fundatione expreſsè cautum ſit, quòd non teneatur ſacrificium applicare.*
943	p	6	ipſius Miſſæ	Adde circa hoc particulare emanauit Declaratio S Congregationis Concilij in Piſtorienſi 4. Decembris 1632. quam refert idem Barboſ. vbi ſupra eũ proximè citauimus ibi *Capellani ad nutum operariorum amouibiles à quibus ſalarium recipiunt, nullo oneris ſacrificij adiuncto, & ſalarium ipſum ex eleamoſinis cum onere Miſſarum à fidelibus oblatis non proueniant, neq; certo vſui aliàs deſtinatum exiſtat, poſſunt de conſenſu dictorum operariorum vltra ſalarium conſtitutum, vnicam eleamoſinam recipere.*
949	p	pen.	Parrochianis	Adde quàm
955	p	2		Adde Barboſam, in collect, Bullarum, & Decretorũ verbo capſa, referre fuiſſe prohibitum ad Vrbano VIII. Fratribus minoribus de obſeruantia capſas pro miſſis tenere intra clauſtra. Vbi etiam refert declaratum à S. Congreg. Concilii 3. Iunii 1628. *Quod capſa in Eccleſia teneri poſſunt, poſito Decreto de celebratione Miſſarum, vbi eſt ſatisfactum oneribus, aut breui tempore, puta vnius menſis ſatisfiet, aliàs non*
963	2	8	hæc ead. ſect. n. 8.	hac eadem quæſt. ſect. 8.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

[illegible] Google